Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES

Google Livres

ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ
ΑΠΑΝΤΑ.

LVCIANI SAMOSATENSIS Opera,

quæ quidem extant, omnia, Græcè & Latinè, in quatuor Tomos diuisa:

VNÀ CVM

GILBERTI COGNATI,

ET

IOANNIS SAMBVCI

Annotationibus vtiliſſimis:

narratione item

de Vita & Scriptis Authoris

IACOBI ZVINGERI:

Adiectis ſuo loco Tractatuum elenchis, & rerum ac verborum Indicibus.

Editio nitidiſſima.

Cum Cæſareæ Maj. gratia & priuilegio.

BASILEAE,
PER SEBASTIANVM HENRICPETRI.

1602

Excellentiſs. & Clariſs.
Viro,

D. IACOBO ZVINGERO,
magni illius Theodori F.

Medico & Philoſopho experientiſſimo acutiſſimóque:

Nec non in inclyta

BASILIENSIVM ACADEMIA
lingua Græca ſumma cum laude
Profeſſori,

LVCIANI SAMOSATENI
Opera Græcè & Latinè
omnia,

Iam denuò diligentiſſimè repurgata, &
SCHOLIIS *augmentata,*

Domino & fautori ſuo plurimùm
colendo,

BIBLIOTHECA

Obſeruantiæ & amicitiæ
monumentum

D. D. D.

HVLDERICHVS FRÖLICH
Plavenſ. Poëta Laureatus.

Bayerische
Staatsbibliothek
München

MARCVS HOPPERVS BASILIENSIS *Lectori S.*

LVCIANVS, pueris & senibus notus, qui etiam grauem Criticorum censuram iam aliquoties sustinuit: vicit, euasit, nostra nihil amplius commendatione opus habet. Sed nouæ istius editionis rationem quî reddamus, officij fortasse nostri fuerit. Sunt itaque duo maximè, quę nobis commendatam eam reddere debent: nempe noua hæc Operis totius partitio, & erudita illa quę Dialogis plerisq; primùm nunc accedunt, Commentaria. Partiendo quidem illud secuti sumus consilium, quum enim talis sit author Lucianus, qui ob Græcæ dictionis elegantiam, puritatem, proprietatem, facilitatem, obq; rerum, historiarum, exemplorum ἢ ποιητικῶν μύθων ἢ ἄλλων illam admirandam proponi in Scholis consueuerit atq; adeò circunferendus adolescentibus sit: in vnum verò congestus volumen (præsertim hac forma, qua maior aliqua circunferendis libris apta non est) in magnitudinem non tam deformem, quàm etiam intolerabilem excreuisceret: placuit in Tomos

aliquot iustæ magnitudinis eum diuidere, qui numero quatuor euasêre: & sic quidem, vt quantum fieri potuit, singuli Tomi omnis generis Dialogos complecterêtur, Deorum videlicet, Marinorum, Mortuorum, & aliorum: ita verò, vt Primus castiores, Secundus grauiores, reliqui duo impuriores ἢ τὸν νόθον continerent. Quam tamen rationem si non admodum vbiq; obseruatam deprehenderis, non id absq; consilio factum putabis. At de nouis illis Annotationibus, puta GILBERTI COGNATI, singulis propè Dialogis subnexis, minus multa fortasse mihi dicenda sunt, quòd ipsius authoris ea de re Præfatio hîc sequatur. Verùm quia modestia & verecundia rem propriam iactare & verbis adornare vetant: ne, quod in prouerbio est, alicui obijciatur, σαυτὸν ἐπαινεῖς ὥσπερ ἀσυλάμας: ideo candoris mei & gratitudinis fore duxi, vt de viri illius, GILBERTI inquam nostri laudibus, quas cumulatissimas meretur, nihil dissimulem: vnde colligere facilè quilibet poterit, non friuolas, nec leuis momenti esse posse tanti viri lucubrationes, qui profectò natus est ad honesta literarum studia iuuanda: domi, foris, & vbiq; hæc cura, hoc studium eius est, vt boni cuiuscunq; generis authores delitescêtes eruantur, vindicentur, illustrentur, inq; publicum edantur: id quod nunc cũ Luciano quo-

que

que fieri procurauit. Interea tamẽ & ſuas ſubinde, clauſtris retectis, in apertũ Muſas producit: quemadmodũ videre eſt in laudatiſsimis illis operibus eius, quę ſuperiori anno in tres Tomos digeſta prodiêre, in quibus penè nullam totius Encyclopædiæ partem intactã reliquit. Quid dicã de eius humanitate, prudentia, maxima illa rerum experientia, incõparabili eruditione, & alijs quib. prẽditus eſt virtutibus? Aegris, ſi opus ſit, ſalutariter conſulit: mole cauſarum oppreſſos, conſilijs ſuis prudenter iuuat: afflictas cõſcientias piè cõſolatur, Scripturę arcana explicat: vt trium illarum Facultatum, Medicinæ, Iuriſprudentiæ, & Sacroſanctæ Theologię peritiſsimum eum dicas: & ſic (quæ citra adulationem dixero) omnib. ſit omnia: idq; (quod maximũ eſt) tam humaniter, amanter, & propenſo admodum animo facit. Quas ſanè dotes, qui in homine nõ admiretur, veneretur atq; collaudet, quis nõ dicat inuidia eum torqueri? Hęc ideo etiam refero, cãdide Lector, vt cuius viri ſtudio & opera illuſtratus tibi Lucianus veniat, intelligas: eius profectò, qui de authoribus, boni an mali ſint, iudicare poteſt: vt eò minus videlicet legere eum vereare. Vale:

Baſileæ, Anno Virginei partus
1563. Cal. Martij.

GILBERTVS COGNATVS
NOZERENVS,

Eximio atq; iuris vtriusq; prudentissimo viro, Domino Ioanni de Plana, illustris. Principis ANNÆ à Lotharingia Consiliario,

S. P. D.

N tibi, præstantiss. atq; Iurisprudentiss. D. Ioannes de Plana, damus hoc tempore nostras in aliquot Luciani locos Annotationes: quas summo studio ac labore, fide etiam optima, quum hic mecum esses, adscripsimus. Eas si in eam partem à nobis prolatas acceperis, in quam accipere æquũ est (neque enim quidquam prater studiosorum vtilitatem hac in re quæsiuimus) breui eadem fide plura etiam daturi sumus. Quòd verò orationem meam, qua ille à quorundam calumnijs propè ex tempore defensus est, tam amanter expetis: facis tu quidem rem amori in me tuo, & beneuolentiæ consentaneam. Id tamen hisce diebus non expecta. Nam quum ob temporis angustias ad dicendum processerim, paucitate locorum atque imaginibus quibusdam contentus, vnde typus erat, ac velut ὕλη, eorum quæ à me erant dicenda, ex signatis quibusdam locis, quibus orationis lumina, si qua fortè intercurrerent, astruerentur.

rumpit. Cætera, quæ puto ſanè fuerunt, extemporalium ſuppeditami. Verùm quando ita tibi placere video, vt intelligas nihil à me tibi, cui plurimùm debeo, honeſtè negari poſſe, nec debere: dabo operam, quantum in me erit, vt quàm primùm fieri poterit, ad te veniam, ac fortaſſe pleniore habitu, quàm inter agendum ſis viſa. Tempus enim aut ſtudium aliquid adijciet. Tu interim quid de ijs ſentias, indicabis. Quod vt facias, te etiam atque etiam rogo. Vale: Cognati, tui obſeruantiſſimi, memor. Omnes mei, vnà cum Frontino, ſaluere te plurimùm iubent, & gaudere. Nazerethi, pridie Cal. Ianuarij, Anno Chriſtiano

M. D. LXIII.

LVCIANI ELOGIVM,

per Gilbertum Cognatum Nozerenum.

LVcianus natus ex Samosata Syriæ ciuitate, non longè ab Euphrate fluuio sita, floruit (vti putant) Traiani Cæsaris fermè temporibus, atq; sub Adriani imperio, qui anno Christi 120. regnare cœpit, pleraq; scripsit. Non minùs elegans, quàm facetus scriptor. In Somnio autem suo generis, educationis, ac studiorũ suorum rationes, tum quomodo statuariæ initiatus fuerit, exponit. Adolescens in Gallia (vt ex Hercule cõiecturam facere licet) & alijs in locis, Rhetoricam publicè professus est. Iuuenis apud Antiochiam etiam, Syriæ vrbem, in foro causas egit: sed cùm ea res illi non admodum feliciter succederet, deserta Rhetorica, & iudiciali foro, animum ad scribendum appulit: Pyrrhonios philosophos imitatus, qui nihil adfirmant, sed omnia in vtranq; partem ambigua in medium relinquunt: id quod indicat eius Epigramma, suis præmissum scriptis. Sed si quisquam fuit vnquam qui Horatianum præceptum impleuerit, miscueritq; vtile dulci, hoc est, voluptatem cum vtilitate cõiunxerit: cunctorum certè calculis, Lucianum hoc in primis præstitisse comprobatur. Priscæ autem Comœdiæ dicacitatem, sed citra petulantiam referens, Deũ immortalem qua vafritie, quo lepõre, perstringit omnia quo naso cuncta suspendit, quàm omnia miro sale perfricat, nihil vel obiter attingẽs, quod non

non aliquo feriat ſcommate: præcipuè Philoſophis infeſtus, atque inter hos Pythagoricis potiſsimùm ac Platonicis, ob præſtigias: Stoicis itē propter intolerandum ſupercilium, hos punctim ac cæſim, hos omni telorum genere petit: idq; iure optimo. Quid enim odioſius, quid minus ferendum, quàm improbitas virtutis profeſsione perſonata? Hinc illi blaſphemi, hoc eſt, maledici vocabulum addidêre: ſed hi nimirum, quorum vlcera tetigerat. Pari libertate gentilium quoque deos paſsim & ridet & lacerat, vnde cognomen inditum ἀθέῳ, ſpecioſum profectò, vel hoc nomine, quòd ab impijs ac ſuperſtitioſis ei attributum. Inter Sophiſtas annumeratur: ſed quàm benè, ipſi viderint, tantum enim in dicendo gratiæ, tantum in inueniendo felicitatis, tantum in iocando leporis, in mordendo aceti, ſic titillat abuſionibus, ſic ſeria nugis, nugas ſerijs miſcet: ſic ridens vera dicit, vera dicendo ridet: ſic hominum mores, affectus ſtudia, quaſi penicillo depingit: neq; legēda, ſed planè ſpectanda oculis exponit, vt nulla Comœdia, nulla Satyra cum huius Dialogis conferri debeat, ſeu voluptatem ſpectes, ſeu vtilitatē. Eius verba ſunt terſa, & phraſis dilucida. Aſianus eſt, verborum apparatu inſtructus ac tumēs: ſermonis Latini non imperitus. Quadragenarius philoſophari cœpit. In Macedonia innoteſcere volens, in conuentu totius Macedoniæ ſe exhibuit, ac ſpecimen aliquod ſui præbuit. Senior iam, in aulam atque familiam Cæſaris ſeſe contulit, & procuratoris Principis in Aegypto conditionem

accepit. Timocles aulicus, Celsus & Quintillus, illi amici fuerunt. Libri ab eo Græcè conscripti, sunt plurimi: sed ad nostrá ætatem tantũ CLXXI, peruenerũt. Luciani porrò nomine Epigrammata trigintaduo leguntur, passim in magno Græcorum Epigrammatum volumine. Guilhelmus Philander Castilionius, in suo in Vitruuiũ commentario, Apollonij Tyanei octo libris conscriptam vitam Luciano nostro ascribit. Eius autem Dialogus qui inscribitur Cynicus, vsq; adeò D. Ioannem Chrysostomum, (acerrimi iudicij virum, & doctorum fermè omnium Christianissimum, & Christianorum, vt ego certè puto, doctissimum, delectauit, vt bonam eius partem in Homiliam quandam, quã in Ioannis Euangelium commentatus est, inseruerit, neq; immeritò. Erasmus noster, adamantinum omnium superstitionum insectatorem eum vocauit. Cæterùm de illius morte nihil certi memoriæ proditum est: nisi quòd podagra consumptus, annos octoginta natus decesserit.

NOSTRVM ELOGIVM, Luciani scriptis probatur.

LVcianus Samosata patriam suam esse, & ab Euphrate fluuio non procul distare, in libro Quomodo scribenda sit historia, *dicit. In Piscatore autem, Syriam iuxta Euphratem: & de Syria dea scribens, se esse Assyrium ait. In Bis accusato, se Syrum rhetorem vocat. In Somnio suo, generis, educationis, ac studiorum suorum vationes, tum quomodo statuariæ initiatus fuerit exponit. In*

conuen-

contentus eo qđ Macedoniæ se exhibuit, ac specimen aliquod sui præbuit. In Herodoto, seu Etio, ex Hercule Gallico, cõtendi an facere liceat, in Gallia publicè rhetoricam professum fuisse. Sub finem Apologiæ pro Mercede conductis, inter quos fuisse rhetores locum sibi fuisse ait. In Piscatore dicitur rhetor & causidicus: sed causas eur agere desierit, & animum ad scribendum appulerit, ibidem docet. Contra eum qui dixerat, Prometheus es in verbis, dictionem & dicendi genus suum indicat. In Hermotimo, non est sermonis Latini imperitus: & quadragenarius philosophari cœpit. De saltatione, disciplinis liberalibus imbutus dicitur, necnon in Philosophiæ studijs versatus. In Piscatore, se philosophum profitetur, atq philosophiæ flosculis sua scripta illustrasse ait. In Apologia pro ijs qui mercede conducti seruiunt, iam senior, in aulam atq familiam Cæsaris sese contulit, & conditionem procuratoris Principis in Aegypto accepit. Ibidem, Timocles aulicus illi amicus est. In Macrobijs, Quintillus: in Pseudomante, Celsus.

DE VI.

DE VITA ET SCRIPTIS LVCIANI, NARRATIO

IACOBI ZVINGERI *Philosophi & Medici Basil.*

SAcrificaturi olim προεκθυσια θυμλω prǽmittere solebãt. Nos ad literaria hæcce Luciani sacra accessuri, prǽludiorũ vice famosi scriptoris vitam, è probatis auctoribus hinc inde decerptam, ob oculos litãtium collocabimus. Plures fuêre LVCIANI: & quamuis ea, quæ sumus dicturi, facilè hunc nostrum, à reliquis separatura sint: aliorum tamen, vel nominum tenus meminisse iuuabit: vt si quæ sunt, quæ fortè, ambigua incerto auctori adscribi posse videbuntur, omnium iam cognitorum facta comparatione, certius obtinere queat rei veritas. Inter plures autem, antiquorum duntaxat iã memineri mus, qui nominis celebritatẽ ad posteros quoq; propagârunt, & tum politici fuêre tum academici. Politici vnius Suidas mentionem facit, viri probi: qui Orientalis imperij sub Arcadio summam prǽfecturam tanta æquitatis laude administrauit, vt quæ est virtuti comes inuidia, in offensionem & aulicorum & Imperatoris incurrerit, & à Rufino per occasionem plumbeis globis in cervicibus fuerit excruciatus. Inter eos, qui academicam vitam secuti sunt, philosophi & theologi memorantur. Philosophus & insignis sophista, nomine olim laudato, hic noster prǽsens Samosatenus fuit: cui, an quę leguntur in Anthologico penu, acceptũ ferenda sint epigrammata, sub incerto iudice, lis haud vnquam decidenda, adhuc viget. Sunt ea quidem ανεκδοτα nonnulla: at plura, quod notat H. Stephanus, tam elegantis pietatis, vt ne Christiano quidem auctori pudori essent. Theologi plures leguntur. Apud Cyprianũ est,

est, cui quarta & decima septima epistolarum adscribitur. Fuit & alius Antiochenæ ecclesiæ presbyter, à quo Hebraica biblia recognita, & pristino nitori restituta scribit Suidas: qui tandē sub Maximiano palmā martyrij Nicomediæ sit cōsecutus. Tertius Hierosolymitanæ ecclesiæ presbyter suo tēpore claruit: & quod Gesnerus obseruat, monumentis literarum, posteris quoq; innotuit. Exhorū numero, philosophū seponimus, de quo incertum sermonē proferamus: breui & expedita methodo, quæ certa historica fide, de eius Ortu, Vita, & Interitu sciri merentur, planis verbis concipientes. Homo cōsideratur: vel vt est, & viuit: vel vt non est, nimirū quatenus, seu cùm non est, esse incipit Generatione: seu cū est, esse desinit Corruptione & interitu. In ipso Ortu causæ attendendæ & accidentia. Causa efficiēs. Parentes sunt: huius quidē nostri Luciani tenuis fortunæ homines: quos res angusta domi eò adegit, vt puerū Lucianū præclara indole ad literarū studia natum, arti statuariæ addixerint: maius inde, certiusq; lucrū, quo subleuarentur, captantes, & sumptus disciplinæ minores. Nominare quidē eos videtur in Piscatore, vocās se Parrhisiasten, Alethionis Elenxiclei. At ficta sunt nomina: haudquaquā ijs parentes, sed studiū, quo ducatur veritatis, & personatæ sapientiæ odiū designās. Accidentia sunt Locus & Tēpus. Patria Samosata, Syriæ ciuitas, nō longè ab Euphrate, vt seipsum Syrū & Assyriū nō semel cognominet: alibi etiā Patrensem, q̄ ciuitas est Achaiæ: tanquam natus hinc, oriundus illinc, ait Beroaldus in octauū Apulei. De tēpore natiuitatis nihil certi. Suidas eū sub Traiano, ante quem etiā fuerit, floruisse dicit: alij dē Adriano quoq; meminerunt. Sic ortus habet. Vitam eius partimur in maturā & immaturā. Hoc est, qua nōdum sui iuris sub parentū & magistrorū clientela vixit, tanquam ἀσκήσεως, vitæ perfectæ. Vt enim, recens testa quo semel est imbuta, seruat odorē: sic quæ recētis ætatis rasæ tabulæ, quam Aristoteles vocare solebat, inscribuntur, vel mala sint, vel secus, per ætatē durant. Igi-

tur

tur Lucianus etiamnum puer auunculo ſuo formãdus dabatur, homini auſtero, à quo fingendorũ lapidum & marmorum poliendorum dexteritatẽ hauriret. Pater enim, quod puerũ videret proprio naturæ ductu ceram in varias transferre figuras, ad manuariũ hocce opificiũ perquã idoneum, ſi rectè eruditetur, futurũ exiſtimabat. Cùm verò circa ipſum σεσίμωον artis, rupta tabella immitiùs à magiſtro acciperetur, domum procurrit: & per ſomniũ duas videt mulierculas, ſtatuariæ artis & Liberalium ſtudiorum tutelares deas, ambitioſè de ſe cõtendentes. Perſuaſus ergo παιδιᾶς rationibus, ſtatuariam valere iubet, totumq; ſe ad caſtra Virtutis & eruditionis confert: vbi fidelium præceptorum bonitate breui temporis progreſſu ſtipendia non pœnitenda fecit: donec ætatis accedente maturitate ſeipſum mundo oſtendere, & quod dici ſolet, ſapientiam in artem traducere inciperet. In hoc ipſo verò perfectæ ætatis momento, ne magnas magni viri dotes confuſionis vitio obtenebremus, actiones illius omnes, tũ paſſiones excutiendæ ſunt. Homo enim, quoad viuit, & eã attingit ætatẽ, qua cõpos rationis perfectam viuere vitam ex humanitatis lege tenetur, nihil aliud quàm agit & patitur. Actio omnis ab animæ nutu & imperio dependet. Paſſiones ex Corporis & Fortunæ affectione naſcuntur. De paſſionibus certè quantumuis nõ defuerint ſecunda & aduerſa, quæ vitã præclari viri diuerſimodè affecerint, eorũ tamen nos haud quicquã tangimus, quãdo nihil illorũ per anteceſſores hiſtoricos dictũ eſt fide dignũ: ad Actiones ſolas conuerſi: quas ad tria illa, quæ in omni hominum inſtituto neceſſaria requirũtur, Naturã. Artem, & Exercitationem referimus. Natura quidẽ naſcitur cũ homine, at tum demũ ſe profert, quando operari incipit, perfectis ad agendum inſtrumentis. Ergo quanta fuerit ingenij præſtantia Luciani, nõ eſt vel quærendũ multis, vel in vllũ dubium vocandũ. A' prima pueritia, emicuerant indicia artificis ingenij, vt eum pater ad præclarã fingendi artẽ dexterrimum

rimum arbitraretur. Humiliores tamē fuēre, quā par erat patrēmę cogitationes: nec ad scopum, quo tendebat bene natus puer, collineabant. Formandū quippe fuerat aliquid tma diuino dicendi organo: & emendanda scabrities: non lapidū tamen, sed humanorū animorū. Innutritus ergo liberalibus disciplinis, ei, quod natura habebat, Artis accedente auctoramento, perfectionem contulit admirandā: quantam quidē in hominis natiuo vitio corrupti infirmitatē, proprijs næuis, vt dicetur scatentē, quando ex omni parte beatus haud quisquā est, cadere potest. Artis vocabulo omnes disciplinas, quas vno cōplexu Philosophia, à nōnullis etiam Encyclopædia & Habitus tū organici tū principales cōprehēdūt, designamus. Quod ad habitus organicos, Rhetor fuit, Poeta, Logicus. Testantur id ipsius scripta: inprimis quāta dexteritate aduersarios disputādo cōuicerit: quāta facūdia causas in foro peregerit: quanta facilitate Comicorū personā nō tam ligato, quàm soluto dicēdi genere repræsentārit. Inter principales, & theonici sunt & practici. Ad Metaphysicā classem si Dei cognitionē & verū cultū reducamus: hac parte vel maximè impiū fuisse eū & μιμμιαρὸν, vt ait Suidas, libenter fatemur: qui nō solam Dei prouidentiam risui habere, sed & Christū ipsum, humani generis vindicē cauillis & maledictis insectari fuerit ausus: tam ferali rabie, vt per ludibrium ἀντισολοπισμῷον σφίσιν scelerate calumniaretur, & quod Ponticus Virunius in quadā epistola obseruat, Ioannis quoq; Euangelium incesseret: quod de Philopatre Dialogo dictū existimari potest. Deos certè Ethnicos cœlo deducit graphicè, tantam impietatem, tam profana scelera, quibus fictitij Dij omnium consensu & scitu sese contaminārint, tartaream veriùs, quā cœlestem, abominandam, nec vllo diuino honore dignandam esse. Id quidē hactenus nec indignè, nec impiè: at quod inde ingratus homuncio, nec exsuijpsius quidem, vt alia taceam, vel corporis vel animi mira structura, ad aliquam veri Dei, & vel saltem ignoti,

Athenien-

Athenienſium exemplo, reuerentiã erigere ſeſe vel voluerit vel potuerit: ſed Epicureorũ fatalem neceſſitatem omni metu Deorum ſublato exoſculatus admiſerit, id verò extremæ impietatis eſſe, antiquitatis, licet ipſius quoq; gentilis arbitrio nõ ignoratur: à qua infamẽ nomen ἄθεος optimo iure promeritus eſt. Et hæc eſt mentis humanæ luxuria: dũ ſibi plus æquo plaudit, & perſuaſæ ſapientię, quaſi eam proprio ſit conatu ſortita, applaudit, tam fœdè exorbitat: ſeq; ipſam Dei vice colit & adorat. Quod ſi verò ad Phyſicam & Mathematicã nos conuertamus, plus quod laudemus, quàm reprehẽdamus ſeſe obijciet. De Aſtrologia ſcripſit quoq;, & quãplurima alijs ſuorũ dialogorũ veſtigia impreſſit naturalis ſuæ cognitionis. In practicis autem habitibus maior eſt ipſius pſtantia. Ethicus fuit, minimeq; deſes veritatis & virtutis ſectator: ſed & alios ſecus agentes re & calamo acerrimè eſt perſequutus: vt ab antiquis φύσφημος βλάσφημος: à Viue ſubſannator deorũ & hominũ, ab Eraſmo mitiùs, nugator feſtiuus: quòd ludendo acerbitatẽ animi ceu velo obducto occultare ſciret, cognominaretur. Hæc ergo philoſophia eſt, quam admiratũ ſe fuiſſe, & iugiter in honore habuiſſe, ipſe fatetur, vt in dialogo, cui Piſcatoris titulus præfixus eſt, apertis verbis interroganti Philoſophiæ profiteatur, duarũ artium ſe ſcientẽ eſſe, Amãdi virtutẽ & Odio proſequẽdi vitia. Quamuis autẽ nulli hominũ hac quidem parte fuiſſet æquior: ſæuiſſimus tamen aduerſus Philoſophos, virtutũ nomine abutẽtes, ad vitã vitiorũ licentiosè viuendam extitit: qui ſummi boni vice, honorem, lucrum, voluptatem luxuriosè ambirent, effœminati mimi inſtar Achillem vel Theſeum exprimerent, leonina pelle induti, ad Cumani aſini exemplũ, barba nimirũ, inceſſu, induuio philoſophiã mẽtiri infami ſtudio cõtenderẽt. Hęc certè, quãdo ſunt talia, viro aliogn nõ malè Ethico, quamuis peſſimè Theologo, non iniuria calumniandi & inuehendi occaſionem pluſquam amplam præbuiſſe, quiuis facilè animaduertit. Quando autem leges

moderatæ censuræ acerbius transiuisse videri potest, inductus verius odio quodam subtristis naturæ, quã Virtutis studio putatur, & viuam sui imaginem in Timone Misanthropo, q nec Deos pẽsi alicuius habere, nec homines solitus fuit, effigiãsse. Viues equidem ad insectandum eum & proscindẽdam philosophiam inuidia Plutarchi Cheronensis impulsum fuisse scribit, quem in magno honore esse apud Traianum Cæsarẽ inuitus & dolens vidisset. Politiæ etiam & Oeconomię studiosus fuit, quod idem scripta eius testatum faciunt: vt cùm iam senior, quod scribit Gilbertus Cognatus, in aulam & familiam Cęsaris se cõtulisset, procuratoris Principis conditionem acceperit. Tales ergo Artis respectu actiones eius fuerũt. Quod ad exercitationẽ, docuit viua voce, & scriptis similiter inclaruit. Adhuc iuuenem in Gallia, vt & alijs in locis Rhetoricam professum se esse, ipsemet testatur: quo non succedente, vt Suidas vult, ad scribendum se cõtulit. Sunt autem eius scripta quamplurima, quorum causas omnes, quanta licebit breuitate enumerabimus. Etenim quo fine tanta contẽtione animi hominibus penè omnibus, ipsisq; falsis gentium dæmonijs contradixerit, non semel ipse pluribus in locis fatetur: nimirum veritatis & virtutis asserendæ causa: & vt vel sẽs saltem monitis exorbitans humanum genus in viam rediret, & sapere disceret. Verbis ad hoc vsus est, (quæ ad classem efficientis instrumentalis pertinent) cùm Asianus fuerit, tersis, ingenio ac moribus suis cõgruentibus: tam apta facilitate, vt cõmunem loquendi elegantiam miro successu expresserit, rebusque dicendis accommodârit, vt & his simul & ijs lector magna animi voluptate perfundatur. Forma, scribendi genus est, quod sequitur: quod ipse contra plures, aliquot in locis defendit. Platonis ergo exemplum secutus, Dialogos scripsit, quibus res ipsa ceu geri videtur, magisq; audientium & legentium animis imprimi: sno proin instituto plus quam idoneos. Comica

tamen facilitate & argutia illorum diluit grauitatem, tam dextrè, vt si quis vllus miscuit vtile dulci, is Thomę Moro & Erasmo Lucianus sit: qui ipse fatetur corruptos inprimis Philosophorum personatorum mores dicacitate comica indigere: à cuius morsibus non se desiturum profitetur, dum illi fictas personas suæ malitiæ & ignorantiæ detrahant, & in virorum bonorum, vereq; philosophantium ordinem sese recipiant. Materia scriptorum eius varia est, & Historica & Philosophica: sicq; in ordinis aliquam formam, si possit fieri, redigenda. Historiã, partim in genere perpendit, quomodo tractanda sit, præceptis propositis, in Dialogo QVOMODO HISTORIA SCRIBENDA SIT: & exemplis, fictis licet, ad præcepta tamen accommodatis, duobus libris DE VERA HISTORIA: partim in specie: varia nimirum, quæ vel alijs contigerunt, vel sibi. De sua ipsius adolescentia, in INSOMNIO agit: de senectute verò, in qua, ne tum quidem Eloquentiæ exercitia deseruerit, in HERCVLE GALLIÇO. Quæ ad alios spectant, diuersa sunt: Theologica, in dialogo de DEA SYRIA. Naturalia, de grandæuis, in MACROBIIS. Politica, attinentia, tũ ad plures, de amicitia Scytharum & Græcorum, in TOXARI: de philosophis diuersarum sectarum, apud Aristænetum conuiuantibus, in CONVIVIO: tum ad vnum aliquem: sic Demonactis vitã, in DEMONACTE persequitur: Lucij transmutationem, in ASINO: Alexandri cuiusdã res gestas & vitam, qui se Podalirij filium mẽtiebatur, in ALEXANDRO: Neronis conatus perfodendi Isthmi, in NERONE: Peregrini cuiusdam mortem voluntariam, in oratione de MORTE PEREGRINI. Ipsi præterea Dialogi meras continent narrationes antiquæ & gentilitiæ religionis, fictiq; superstitiosæ, quã scoptice traducere, & narrando duntaxat in contemptum audientium, quibus, modò vellent, facilè liceret inter lupinos & æra facere discrimen, abripere voluit. Plura sunt, quæ de omnibus penè philosophiæ partibus

bus impedimentum adferat, non tam docendo, quàm arguendo: Grammaticus ad reprehendendum natus videatur: vtitur hoc ἐλέγχου organo, rem ipsam persuadere non satisfacit. Organica eius sunt multiplicia, & quidem grammatica nonnulla: de literis, in IVDICIO VOCALIVM: de solœcismo, in PSEVDOSOPHISTA: de additionis apophradis proprietate, in PSEVDOLOGISTA: de Oratione affectata, in LEXIPHANE. Poëtas agit, in cauillatione poëtarũ, quæ inscribitur DISSERTATIO cũ HESIODO. In TRAGOPODAGRA & OCYPODE dramatis duorũ specimẽ dat. Rhetoricæ partes, vel generalia sunt, quę pertinent vniuersim ad præcepta: vel specialia, quæ ad eius proprium dicendi genus: quod tum proponit, in BACCHO, & DE SALTATIONE: tum cõtra reprehẽsores defendit, in ZEVXI, & in apologia contra eum, à quo fuerat PROMETHEVS IN VERBIS appellatus: tum exemplo oratoris, in Macedonia habitæ illustrat, in HERODOTO. In vniuersum pertinent ad Rhetorem ea, quæ vel exempli causa, præceptorum illustrandorum, proponi solent, vt sunt Orationes variæ: vel directò ad confirmãdã præcepta faciunt: qualis est RHETORVM PRAECEPTOR, in quo de corrupta suorum temporum eloquentia, & affectato dicendi genere cõqueritur. Orationes sunt aliquot illustres, omniũ generũ. Demonstrationis quidẽ, Encomiũ balnei, in HIPPIA: DEMOSTHENIS: PATRIAE: DOMVS: Macedonũ quorũdam: SCYTHA: podagræ, in TRAGOPODAGRA: Iudiciales in CHARIDEMO: studij sui erga auditores in DIPSADIBVS. Deliberatiui sunt: dũ suadet [illegible] politicij genus, dono oblatum nequaquã parũ [illegible]dium esse, in PHALARIDE SECVNDO: dum [illegible]quidã principali persuadere conatur, vt se commendatum habere velit, in HARMONIDE. Iudicialis sunt: reum quæritur, dignúsne sit præmio Tyrannicidæ, qui filium tyranni occidit, in TYRANNICIDA: an qui semel est receptus in familiam, sit denuò abdicandus,

candus, in ABDICATO: an Phalaris taurum æneum missurus Delphos iure ac necessitate tyrannidem arripuerit, & nocentes quosdã punierit, in PHALARIDE PRIMO. Et hæ sunt organicæ ipsius cõmentationes: haud pauciores principales. Ad philosophiã in genere pertinent ea, quæ tum de sectis & contra sectas philosophorũ sui temporis declamat, in BIS ACCVSATO, & HERMOTIMO: tum de auditore philosophiæ, qualis is sit, essĕue debeat, lectioni potius, quã librorũ multitudini deditus, in Dialogo, CONTRA INDOCTVM MVLTOS LIBROS EMENTEM: & an Eunuchus possit esse philosophus, IN EVNVCHO. In specie verò sunt alia, quæ ad theoricã & practicam philosophiæ partẽ referenda sunt. Contemplatio de Deo & spiritibus Metaphysica est, heic apud nostrũ auctorem & positiua, in ALCYONE, vbi de Dei potestate, quod illi omnia sint possibilia, disserit (licet secundũ Athen. & Laërtium is dial. sit Leonis philosophi Academici: quando Lucianus, vel putidè negare Deum, vel impiè diuinas ipsius actiones eleuare scitur) & negatiua, dũ festiuè & acriter cõtra Deos, inprimis ethnicos & ipsorũ cultus ridiculos inuehitur. Deorũ ergo Gentilium vanitatẽ insectatur, in CONCILIO DEORVM, in IOVE TRAGOEDO, vt iam de cæteris DEORVM DIALOGIS nihil dicã Religionem omnem, tum Christianã in PHILOPATRE, tum Ethnicã, in CYNISCO ludibrio habet. In Saturnalia inuehitur, in SATVRNALIBVS: in Sacrificia, in dialogo, DE SACRIFICIIS. Contra vim magicam etiã, incantamenta & spectra, in PHILOPSEVDE. Mathematica quoq; attigit, in dialogo DE ASTROLOGIA. Physica non ex professo: inseruit tamen multis dialogis rerũ physicarũ, vt muscę, alcyonis, dipsadũ, sensuum visus & auditus elegãtes discursus. Inter practica ipsius cõmentaria, & primũ Ethica, nonnulla sunt, quæ de fine, summo bono agunt contra philosophos, in TIMONE MISANTHROPO, in NAVIGIO, in CYNICO: alia quæ de forma,

me, [illegible] & moribus, partim in genere o[illegible] Dialogis variis, & in Icaro-menippo, [illegible] aliis philosophorum, in Nigrino, [illegible] vitæ auctione, in Piscatore, in Fugitivis, [illegible] partim in specie: contra libidinem, in Amorum [illegible] Dialogis meretricijs: contra [illegible] non audiendos esse, in oratione, de [illegible] credendo calumniae: contra [illegible] non nimiū esse laudandū, in dial. pro Imagine [illegible] pro arte assentandi, in Parasito: de [illegible] salutando: quibus verbis vtendum sit: in dialogo, pro eo qui inter salvtandvm vehemēter lapsvs fverat: de auaritiæ obiecto [illegible], de incōmodis diuitiarū, & cōmodis pauperta[illegible], in Somnio: de amicitia colenda, in Toxari: de [illegible] vanitate, in dialogo de Lvctv. Postea quæ [illegible] merè sunt particularia, quæ in repub[illegible] [illegible] vel requirūtur necessariò, vel fie [illegible] gymnasijs adolescētū, vt in bonos ci[illegible] [illegible] Anacharsi: de aulicæ vitę molestijs, [illegible] liber [illegible] subire non debeat, in Mercede conductis: de Saltatione, in dialogo e[illegible] [illegible]. Oeconomicum etiam aliquid [illegible] in Imaginibvs, describens mulie[illegible] principias, & bona corporis & animi: quæ [illegible] in domestica administratione sese proferre [illegible] Ergo hæc auctoris vita & immatura, & ma[illegible] tum naturæ, tum artis & exercitationis. [illegible] interijs annotat Suidas, disceptum à cani[illegible], cùm rabiem suam contra veritatem exer[illegible]. Cognatus tamen lib. 6. Narrationum [illegible] podagra consumptum existimat,

annos octuaginta

natum.

LVCIANI VITA
ex Suida.

LVcianus Samosatensis, cognomento blasphemus, siue maledicus, aut atheos potiùs appellatus, eò quòd in Dialogis suis ridicula etiam illa esse proponit, quæ de rebus diuinis & sacris prodita sunt. Dicitur autem vixisse temporibus Traiani Cæsaris, & deinceps. Cæterùm fuit ab initio causidicus, Antiochiæ, quæ in Syria est, sed cùm ea res illi non satis ex sententia succederet, ad scribendum sese conuertit, scripsitq; adeò infinita. Obijsse autem ipsum, fama est, à canibus laceratum, quoniam & contra veritatem velut rabiem exercuisset. Nam in vita Peregrini Christianismum quoque insectatur, ipsum Christum contumelioſè incesit, sceleſtus ille. Quare & rabiei istius pœnas sufficientes in præsenti vita dedit, & in futurum hæres æterni ignis, vnà cum Satana erit. Hæc ille. *Addit autem Volaterranus, nescio quo authore: cùm ab initio Christianus fuisset, postea eiusdem religionis desertorem factum esse, dictitantem se nihil ex ea consecutum, quàm quòd nomen ipsius corruptum esset, ex Lucio, Lucianus, factum. Fuit autem Samosata, vt hoc quoque addamus, vrbs, non longè ab Euphrate sita, Comagenes metropolis. Plinius & Stephanus.*

LEVI

studiosi.

... puer? Atticum salinum?
... dabit ære Lucianus.
... Latios petis lepôres?
... dabit ære Lucianus.

Idem, ad eosdem.

... puer, studiosa iuuentus
... hilari perlege fronte librum.
... polluta est pagina amore,
... Phœbi casta probabit opus.
... memorat, caperata aut fronte Catones,
... aut aliud si quid ruga senilis amet.
... pueris, Charites que, sales que, iocosque,
... quisquis delpidr est, iste libellus habet.
... iuuat, aut Oenotria lingua:
... neque illam, tantulus iste liber.
... multò est facundior author,
... nomen inire modos.
... pres succedit diuite vena
... vnus Erasmus honor.
... dum certa sine lege vagatur,
... fluuo Marcus vt ore sonat:
... numeroso calce coërcet,
... Virgiliumque refert.
... (inuideas) vel iam superstite Plauto
... Musa lepôre loqui.
... puer Latij studiose lepôris:
... hilari perlege fronte librum.

Corn. Graphæus.

... Hesa optimi Tirunculi,
... iocis iucundulis,
... bus latiarier:
... Luciano affuescite.
... nuces, ipse & trochos,
... ipse & meros lusus habet.

Adrianus Barlandus, in perſona Luciani.

Græcia me genuit, nuper facundus Eraſmus
Tranſtulit in Latium: munere plaude puer.

Adriani Luce Hendecaſyllabon.

Caſtæ rumpe moras puer Mineruæ,
Quem linguæ Auſoniæ tenet libido:
Adſis, huc propera, hunc capeſſe librum
Dextra præcipiti, & reuolue ſæpe:
Qui non barbarie ſcatet nociua,
Nec de Vandalico ſolo eſt profectus,
Verùm eſt eloquij nitens lepôre
Romani, ſalibus meris refertus.
Eſt & ſcommatibus iocisq; abundans,
Prauas mordicùs inuehens in artes,
Et mores hominum, ſimul Deorum
Irridens miſerum chorum Ethnicorum.
Vir doctiſsimus vndecunque Eraſmus,
Princeps eloquij vtriuſque linguæ,
Fecit parue puelle Lucianum
Argiuum, Latijs loqui camœnis.

IACOBI HERTELII AD GILbertum Cognatum, in Lucianum Iambus.

Quos edidit ſales diſertus, & iocos
Lepôre tinctos LVCIANVS Attico,
Noti fuêre ſeculis quàm plurimis:
Tunc, Chriſtiano cùm rigaret ſanguine
Hortum DEI profana turba gentium,
Cultu ſiniſtrè faſcinata dæmonum:
Longè ſed hoc ſunt notiora ſeculo
Salſi iocoſa LVCIANI dogmata:
Quando redibat liberalibus nitor.

Quem

Quem [illegible] quoque præstant, artibus,
Laboret [illegible] sedulo ter Maximi.
Is namque Veneris eruditus Atticæ,
Suaues [illegible]ores dum Latinis auribus
Accommodauit & probè & feliciter,
Insigne nactus Lucianus est decus
Ipsius arti & eruditæ industriæ.
(Non diffitemur, & alios conatibus
Et eruditione præstantes viros,
Tulisse Luciano opem percommodam.)
At Lucianus omnium notissimus,
Nunc in manus docilis iuuentutis venit,
Multò, priùs quàm prodijt, politior.
Confusa nam quæ tum fuerunt omnia
Colloquia, nunc sortita formam congruam,
Distincta certis & locis, lepóribus,
Dubium est vetustiora sint, an ordine.
Quid, Annotationibus doctissimis
Quò d expolita, obscuritate omni procul
Pulsa, legentibus magis nunc proderunt?
GILBERTE Musarum decus gratissimum,
Cognata doctis & viris gratissime,
Quantæ tibi debentur vni gratiæ?
Quasquam quòd impigro labore desinis
Priscum bonis decus referre literis?
Diuino di natum esse te laboribus
Pro certo habeto: multi enim quod tu facis,
Licet velint præstare, non tamen queunt,
Ingenia tanta carentes dotibus.
Tu ergo perge in posterum dona optima
Ingenij tui, tales in vsus conuertere,
Quibus natum putent quàm plurimi.

INDEX DIALOGORVM LVCIANI, EO ORDINE QVO HAC EDITIONE collocati sunt.

TOMO I. continentur hæc.

De somnio, seu vita Luciani. Pag. 3
Contra eũ qui dixerat, Prometheus es in verbis. 87
Nigrinus, siue de moribus philosophorum. 37
Iudicium vocalium. 74
Timon, siue Misanthropus. 87
Alcyon, siue de transformatione. 144
Prometheus, siue Caucasius. 158.

DEORVM dialogi.

Promethei & Iouis. 185
Cupidinis & Iouis. 189
Apollinis & Vulcani. 191
Vulcani & Iouis. 196
Iouis, Aesculapĩ & Herculis. 199
Iunonis & Iouis. 202
Veneris & Cupidinis. 205
Martis & Mercurij. 214
Iouis & Solis. 217.

MARINI dialogi.

Cyclopis & Neptuni. 222
Alphei & Neptuni. 227
Menelai & Protei. 231
Neptuni & Delphinũ. 235.

MORTVORVM dialogi.

Diogenis & Pollucis. 239
Pluto, seu contra Menippũ. 246
Plutonis & Mercurij, 249
Terpsionis & Plutonis. 252
Zenophantæ & Callidemidæ. 258
Cnemonis & Damippi. 262
Charontis & Mercurij. 264
Cratetis & Diogenis. 275
Luciani Scipio: seu Alexandri, Hannibalis, Minois & Scipionis. 281

Dioge-

Diogenis et Alexãdri. 291.

ORATIONES, quarum quædam adhuc inter Mortuorum Dialogos, quædam inter Saturnales epistolas relatę fuêre, nonnullæ quoq; Dogmaticæ.

De ijs qui mercede conducti, ac diuitum familijs viuũt. 300

Apologia pro ijs qui mercede conducti seruiunt. 367

Tyrannicida. 388

Declamatio D. Erasmi Roterodami, quæ superiori declamationi Luciani respõdeat. 414

Abdicatus. 480

Alexander, seu Pseudomantis. 522

Toxaris, siue amicitia. 588

Icaromenippus, siue Hypernephelus. 672

Anacharsis, siue de Gymnasijs. 721

Defensor. 782

Prometheus, seu Hercules Gallicus. 806

De electro, seu cygnis. 813

Muscæ encomium. 821

De non temerè credendo calumniæ. 836

Patriæ encomium. 871

Demosthenis encomiũ. 882.

TOMO II. continentur hæc.

DEORVM dialogi.

Iouis & Mercurij. 3

Neptuni & Mercurij. 5

Mercurij & Solis. 10

Mercurij & Apollinis. 14

Iunonis & Latonæ. 18

Deorum iudicium. 24

Mercurij & Maiæ. 45.

MARINI dialogi.

Neptuni & Nereidum. 50

Iridis & Neptuni. 54

Xanthi & maris. 58

Tritonis & Nereidum. 61.

MORTVORVM dialogi.

Menippi, Amphilochi & Trophonij. 69

Mercurij & Charontis. 73

Menippi & Cerberi. 77

Charontis & Menippi. 82

Antilochi & Achillis. 65

Menippi & Mercurij. 90

Menippi & Chironis. 93

Menippus, seu Necyomantia 97
Charon, siue contemplates. 131.

SEQVVNTVR Orationes, quarum quædam adhuc inter Mortuorum dialogos, & Meretricum, quædam inter Saturnales epistolas priùs relatæ fuêre, nonnullæ quoq; Dramaticæ.

Hermotimus, siue de Hæresibus, id est, Sectis. 170
Zeuxis, vel Antiochus. 313
Harmonides. 329
Scytha, seu Hospes. 342
Quomodo historia scribenda sit. 361
Historiæ veræ liber primus. 432
Historiæ veræ liber secundus. 477
Lexiphanes. 527
Demonactis vita. 559
Somnium, siue Gallus. 590
Bis accusatus, seu Fora. 651
Rhetorum præceptor. 706
Hippias, seu Balneum. 740
Aduersus indoctum librorũ longa supellectile tumentem, Sermo. 751
De domo. 786
Macrobij, id est, lõgæui. 815
De dipsadibus. 840
Nauigium, seu vota. 852
Deorum concilium. 902
Decretũ bona fortuna. 919
Saturnalia. 923
Chronosolon, id est, Saturnalium legumlator. 942.

EPISTOLAE Saturnales.

Ego Saturno salutem. 954
Saturnus mihi charissimo S. 963
Saturnus diuitibus, S. 972
Diuites Saturno S. 977.

TOMO III. continentur hæc.

DEORVM dialogi.

Iunonis & Iouis. 3
Veneris & Lunæ. 8
Mercurij & Apollinis. 12
Panos & Mercurij. 14.
Apollinis & Bacchi. 18
Apollinis & Mercurij. 22.

MARINORVM dialogi.

Tritonis, Amymones, & Neptuni. 27

Noti & Zephyri. 30
Doridis & Thetidis. 32
Neptuni & Philippi. 36.

MORTVORVM dialogi.

Alexandri & Philippi. 37
Diogenis & Herculis. 48
Menippi & Tantali. 53
Diogenis & Mausoli. 57
Nini, Thersitæ, & Menippi. 61
Diogenis, Antisthenis, & Crœsi. 65
Aeacis & Agamemnonis. 73
Minois & Sostrati. 76
De sacrificijs. 81
Vtrum ne auctio. 100
Piscator, seu reuiuiscentes. 134
Pro eo quod inter salutandum verbo lapsus fuerat. 192
Philoctes, seu Actio. 212
Philopatris primus. 222
Philopatris secundus. 242
De Astrologia. 252
Imagines. 270
Pro imaginibus. 304
Lucius, siue Asinus. 337
Iupiter Tragœdus. 409
De Parasito, siue quòd ars sit parasitica. 479
Philopseudes, siue incredulus. 553
Allocutio, seu Bacchus. 611
Pseudologista, siue de Apophrade, hoc est, die atro. 622
Dissertatio cum Hesiodo, Luciani & Hesiodi. 662
Tragopodagra. 671
Ocypus. 726
De Syria dea. 745
Cynicus. 803
Pseudosophista, seu Solœcista. 824.

TOMO IIII. continentur hæc.

DEORVM dialogi.

Iouis & Ganymedis. 3
Iunonis & Iouis. 9
Veneris & Cupidinis. 13
Apollinis & Mercurij. 17.

MARINI dialogi.

Doridis & Galateæ. 19
Zephyri & Noti. 24
Panopes & Galenes. 29.

MORTVORVM dialogi.

Simyli & Polystrati. 32
Aeaci,

Aeaci, Protesilai, Menelai ac Paridis. 37
Menippi, Aeaci, Pythagoræ & Socratis. 39
Protesilai, Plutonis & Proserpinæ. 40
Menippi & Tiresiæ. 50
Cataplus, siue Tyrannus. 53.

ORATIONES, quarum quædam adhuc inter Mortuorum dialogos, quædam inter Saturnales epistolas priùs relatæ fuêre: nonnullæ quoque Dramaticæ.

De saltatione. 89
Eunuchus, seu Pamphilus. 158
Amores. 170
Iupiter confutatus. 244
De morte Peregrini. 266
Fugitiui. 308
Symposium, seu Lapithæ. 336.

DIALOGI meretricij.

Glycera & Thais. 382
Myrtium, Pamphilus & Doris. 384
Mater & Philinna. 389
Melissa & Bacchis. 393
Clonarium & Leæna. 398
Crobile & Corinna. 404
Mater & Musarium. 409
Ampelis & Chrysis. 415
Doreas, Panychis, Philostratus & Polemon. 418
Chelidonium et Drosc. 424
Tryphæna & Charmides. 430
Ioëssa, Pythias & Lysias. 434
Leontichus, Chenidas & Hymnis. 442
Dorio & Myrtale. 448
Cochlis & Parthenis. 453.

NOTHI dialogi.

Philopatris, seu qui docetur. 456
Charidemus, siue de pulchritudine. 487
Nero, siue de fossione Isthmi. 522
Palinurus. 532
Virtus dea. 563.

FINIS.

ES QVI IN HOC
uertendo elaborárunt.

Ottomarus Luſcinius.
Petrus Moſellanus.
Philip. Melanchthó.
Ponticus Virunius.
Thomas Morus.
Venatorius.
Vincentius Obſopœus.
Vitus Amerpach.
Volaterranus.
Vrſinus Velius.

ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ,
Luciani,

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΝΥπνίου, ἢ βίος Λουκιανοῦ

DE SOMNIO, seu vita Luciani.

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Occasio huius narrationis videtur sumpta esse ex secundo Xenophontis, de dictis Socratis, vbi Prodicus sophista eodem modo Herculi, pueritiam egresso, narrat Virtutem ac Voluptatem apparuisse, & vtramq; illum ad se pertrahere contendisse. Consilium autem & scopus in fine ab ipso Luciano explicatur. Namvt adolescentes præinopia deficientes, & ad deteriora animum applicantes reuocaret, & ad literarum studia conuerteret, sermonem hunc ait à se institutum esse.

Περὶ μὲν τῶν πεπραγμένων ἐς τὰ διδάσκαλα ἐμοὶ πολλὰ ἦν, ἃ καὶ πάνυ ἡδέως ἐπεξήειν, ἐπειδὴ τῷ ὑπάρχοντι προσῆκεν· ὁ δὲ πατὴρ ἐπεχείρει μετὰ τῶν φίλων βουλεύεσθαι, τί χρὴ διδάξαντά με. Εἰ γὰρ πάσης οὖν ἔδοξε πραγματείας, χρὴ πόνου πολλοῦ, καὶ χρόνου μακροῦ, καὶ δαπάνης ἐ ὀλιγοστῆς, καὶ τύχης ἐπιδεῖσθαι λαμπρᾶς. Τὰ δὲ ἐμοὶ ἔδοκεν,

DE STERAM [a] nuper in ludū ire, faci[e] iam ætate adolescēs, cū pater vnà cū amicis consiliū capiebat, quānam artē potissimùm discendam mihi proponeret. Placuisq; igitur videbatur [b] humanitas seu literarū studiū & labore multo, & tempore longo, & sumptu nō exiguo, [c] denig & fortuna quadā, opus habere: [d] nostras autem res cùm pa-

μικρά τινα εἶναι, καὶ ταχεῖάν τινα τὴν ἐπικουρίαν ἀπαιτεῖν. εἰ δέ τινα τέχνην τῶν βαναύσων τούτων ἐκμάθοιμι, τὸ μὲν πρῶτον εὐθὺς ἂν αὐτὸς ἔχειν τὰ ἀρκοῦντα παρὰ τῆς τέχνης, καὶ μηκέτι οἰκόσιτος εἶναι, τηλικοῦτος ὤν. οὐκ εἰς μακρὰν δὲ καὶ τὸν πατέρα εὐφρανεῖν, ἀποφέρων ἀεὶ τὸ γινόμενον. δευτέρας οὖν σκέψεως ἀρχὴ προὐτέθη, τίς ἀρίστη τῶν τεχνῶν, καὶ ῥᾴστη ἐκμαθεῖν, καὶ ἀνδρὶ ἐλευθέρῳ πρέπουσα καὶ πρόχειρον ἔχουσα τὴν χορηγίαν, καὶ διαρκῆ τὸν πόρον. ἄλλου τοίνυν ἄλλην ἐπαινοῦντος, ὡς ἕκαστος γνώμης ἢ ἐμπειρίας εἶχεν, ὁ πατὴρ εἰς τὸν θεῖον ἀπιδὼν (παρῆν γὰρ ὁ πρὸς μητρὸς θεῖος, ἄριστος ἑρμογλύφος εἶναι δοκῶν, καὶ λιθοξόος ἐν τοῖς μάλιστα εὐδοκίμοις) οὐ θέμις, εἶπεν, ἄλλην τέχνην ἐπικρατεῖν, σοῦ παρόντος· ἀλλὰ τοῦτον ἄγε, δείξας ἐμέ, καὶ δί-

cùm paruas esse et modicas, tum verò celere quoddã auxiliũ postulare. Quòd si igitur arte aliquam mechanicã didicissem, fore vt principiò statim ab ipsa [e] arte necessaria vitæ comparare possem, neq; necesse haberē adeò ætate iam prouectus, domi, deq; paterna mensa viuere: sed nõ multò pòst etiã ipsum patrem exhilaraturum esse me, referendo domũ semper aliquid ab arte quæsitum. Alterius itaq; consultationis caput propositum inde est, quænam ars & optima, & ad discendum facillima, & homine libero maximè digna foret: deinde & minori sumptu atque instrumento egeret, multum autem & sufficientem quæstũ suppeditaret. Proinde alio aliam laudante, prout quisque animo affectus, aut vsu expertus erat, pater ad auunculum aspiciens (aderat enim is quoq; [f] statuarius tum habitus optimus, & poliendo marmore inter præcipuos laudatus) Minimè fas, inquit, est aliam artē hic vincere, te præsente: sed hunc acceptum (meq; demõstrabat) abduc tecum, & doce

ἡ λιθίνων παραπλησίως λί-
θων ἐργάτην ἀγαθὸν εἶναι, καὶ
συναρμοστὴν ἢ ἰσομετρίαν.
λαίαστα δ' ἦ τῷ, φύσιος
γ', ὡς οἶδα, ἔχων ἀγχῖνος. ἐ-
τυκαίρισε δ' αὖ τῆς ἐμῆς δε-
ξιᾶς. ἐπόνει δὲ ἀφ' ἑσπέρης
ἐπὶ τῶν λιθοπλάστων, ἀφ-
ίεις ἄν τὸν ἐπ' ἠοῦς, ἢ βόας,
ἵππους, ἢ καὶ τὰ ἀνθρώπεια
ἐπλάττομεν, ἀκόντως, ὡς ἐλέ-
γετο πατρί. ἐφ' οἷς παρὰ
μὲν τῶν διδασκάλων πληγὰς
ἐλάμβανον, τότε δ' ἔπαινος
ἐπὶ τῇ εὐφυΐᾳ καὶ ταύτῃ.
καὶ χαρὰς ἔχοι ἂν ἐμοὶ τὰς
τότε ἐπὶ τοῖς ὑπὸ βραχῦ μαθη-
θεῖσι τέχναις, ἢ ἐπαίνους
ἐφ' ἑκάστοις. ἅμα τε ἔδοκιμα-
ζόμην ἐπὶ τῷ ἐμὲ ἀμφὶ τέχνης
ἐπιχωρίας, ἐξ ἣν παρὰ διδά-
σκου θεοῦ, μὰ Δί' οὐ σοφό-
τατ' ἐκ σμικροῦ τινος ἐδόκουν. ἅμα
μοι καὶ πανδαμάτειρα τύχη
ἐπιτηδείαν ἐπόνει ἔχειν, καὶ
πρὸς ἑκάστους ἐπιδεξίαν,

ἐφαι-

and dexterous lapidum artificem probum, & eorundem compositorem ac statuariū nobis esse. Poterit enim et hoc, natura, vt scis, præditus felici ac dextera. Fecerat autē hāc de me coniecturā pater ex ludicris à me aliquādo ceratis effictis. Quādo enim à præceptoribus domū dimittebar, abradens ceram, nunc boues, nunc equos, interdum per Iouē & homines fingebam, non omnino inepte, vt tum videbar patri, ob quæ tum à præceptoribus quidē plagas accipere solebā: hic autē ad probandam ingenij dexteritatem, hæc quoq; in parte laudis ducebātur. Atque adeò bonam ex eo spem de me omnes concipiebant, vt qui breui adeò artem hanc, secundum fingendi illam facilitatem perdiscere possem. Simul igitur & idonea dies videbatur ea

esse auspicādæ arti, & ipse tradebar auunculo non admodū, per Iouem, inique aut grauiter ferens. Sed mihi etiam lusum quendam non insuauem ipsa res videbatur habere: & ad quæ aequales ad ostentationem & laudem facturum esse,

ἀφανοίμην τινὰς τηλόφωρ, ἢ ἀγαλματίά τινα μικρὰ κατασκευάζων ἐμαυτῷ τε, καὶ ἐκείνοις, οἷς ἐβουλόμην. ἢ τότε πρῶτον ἐπῆνο ἢ σώφρων ἔδοξα ἀρχομένοις ἐπιτυπεῖσθαι. ἐπικοπὰ γάρ τινά μοι δὸς ὁ θᾶττον, ἐπέλευσέ μοι ἀρίμα καθικέσθαι, πλακοῦντα ἐν μέσῳ ἔχουσαν, ἐπὶ πᾶσι τὸ κοινὸν, Ἀρχὴ δὲ τοῦ ἥμισυ παντός. σκληρότερον ἢ κατηγορεῖτο ὑπ' ἀπειρίας, καὶ πάγη ἢ πλάξ. ὃ ἀγανακτήσας, σκυτάλῳ τινὰ ἔμπροσθεν πλησίον λαβὼν, ἢ πρᾶος ἦν βραχυτικῶς με κατέρξαθ· ὡς λάκρυά μοι τὰ προοίμια τῆς τέχνης. ἀφορᾷς οὖν ἐπ' ἐμὲ τὸν οἰκίαν ἀφικνοῦμαι, σωτῆρες ἀνολολύζων, καὶ λακρύων τὰς ὀφθαλμὰς ἀπόπλεως, καὶ λιγυρὰ ἐμοὶ τὸν σκυτάλην, καὶ τὰς μάλωπας ἐπιδείκνυον. ἢ καταγόρευν τινα ὠμότητα, προσθὶς ὅτι ὑπὸ φθόνου ταῦτα ἔδρασε, μὴ αὐτὸν ὑπερβάλωμαι κατὰ τὴν τέχνην. ἀγανακτοῦντος

si & deos sculpere, & parua quædã simulachra, cùm mihi, tum illis quibus vellem, adornare possem. Ac tũ primùm quidè illud, & incipiẽtib⁹ solitũ, fiebat. celẽ enim quendã auunculus mihi tradens, paulatim tabulã lapideam, quæ in medio posita erat, cõtingere, atq; arte auspicari iubet, tritũ illud admonẽs: & Dimidiũ facti, quĩ cœpit, habet. Cæterùm durius impingente me, præ imperitia, vt fit, tabula rumpitur. Auunculus aũt indignatus, & scuticã quandã propè iacentẽ corripiẽs, nequaquã mansuetè, aut vti docẽtem cõueniebat, excepit, atq; initiauit me, h ita vt mox in lachrymas proœmium artis mihi verteretur. Aufugiens igitur inde, domum redeo: continueq; vlulando, & lachrymis oculos opplendo, commemorabam scuticam, demonstrabam vibices, miamq; illius crudelitatem accusabam: hoc quoque addens, quòd inuidia quadam ista feciſſet auũculus, videlicet metuẽs ne se in arte superarẽ,

trascente

ἐγανακτησαμένης ἢ τῆς μητρὸς, καὶ τοῖς ἀδελφῷ λοιδορησαμένης, ἐκ τοῦ ἐξ ἐκκλησίας, καταδαρθὼν ἔτι ἐνδακρυς, καὶ τὸν σύμπαντα ἔτι χρόνον ἐννοῶν μικρὰ ἢ δὲ τοιαῦτα, γελάσιμα καὶ μάρ ἀκτιόητα ἀρνημόνα τὰ μετὰ ταῦτα ἐπιζητῶ διανοήματα, ὦ ἄνθρωπε, ἀκούσασθαι, ἀλλὰ καὶ πάνυ φιλοτίμως ἀκροατῶν δεόμενα. ἵνα δὲ καὶ Ὁμήρου εἴπω, θεᾶς μοι ἐνύπνιον ἐλθὲν ὄνειρος ἀμβροσίῳ δὴ νύκτα, ἐναργὲς ὄντας, ὅστις μηδὲν ἀπολείπεσθαι τῆς ἀληθείας, ἔτι γοῦν καὶ μετὰ τοσοῦτον χρόνον, τὰ τε σχήματα μοι τῶν φαντασιῶν ἐν ὄψεσι ἐφεστηκοῖς παραμένει, καὶ ἡ φωνὴ τῆς ἀκουσθείσης ἕκαστος. ὅτι περὶ πάντα λῶ. δύο γοῦν ἢ τρεῖς ἐμβόμενοι τῶν χροιῶν, ἐλπίδων μὲν ἐκ τοῦ ἐκπλῆσαι φιλοτιμίαν, καὶ καρτερῶς. μικρὸν γὰρ ἐπισπάσασθε πρὸς ἀνάπαυσιν ἐμοῦ. καὶ δὴ ἄρτι ἦν ἐν τῷ ἐκκρέμασθαι, καὶ παραπλὴν ἔλαβόν με. ἄρτι δὲ ἄν

Iraſcēte itaq; matre, & multa fratri conuitia facientes, poſteaquam nox ſuperuenit, dormiui, plenus adhuc lachrymarū, totāq; noctē cogitabundus iacens. Atq; hactenus quidē quæ diximus, ridicula puerilia q; ſunt: quæ verò deinceps audietis, nequaquā cōtemnenda ſunt, ô viri, ſed quæ admodū auſcultādi cupidos auditores quoque requirant. Nam vt iuxta Homerū dicam: Venēre mihi diuino ſomnia nutu, Alamq; per noctē, ita clara & manifeſta, vt nihil ab ipſa veritate diſtarent. Adhuc igitur etiā poſt tantū tēporis interuallum, & habitus eorum quæ mihi tum apparuēre, in oculis hærent, & ipſa vox auribus quaſi inſonat, adeò tum plana fuerunt omnia. Quæ mulieres manibus corripientes trahebant me in diuerſum, vtraque ad ſe videlicet, violentè admodum & validè. Parum itaque abfuit, quin me diſcerperent, dum inter ſe ambitioſè adeò contendunt. Nam modò hæc ſuperabat, & propemodum totum tenebat me: modò

ἡ ἄρ αὖθις ἀπὸ τ' ἐτέρας ἀχόμιλω. ἰβόων ὑπὸ πρὸς ἀμφάδας ἰκατέρα ἡμῖν, ὡς αὐτὰ ὄντα μιλικῆσθαι βύλοιο. ἡ δ', ὡς μάτην τ' ἀμφοτέρων ἀντιποιοῖτο. λῷ ὑ μὲν ἱρατικὴ, καὶ ἀνδρικὴ, καὶ αὐχμηρὰ τὼ κόμιλω, τὰ χέρι τύπων ἀνάπλεως, διεφωσμένη τὼ ἰσθῆτα, τετάνυ καταγίμεν, οἷ ὦ θᾶ ὑπό τι ξιοι τὰς λίθας. ἡ ἑτέρα δ', μάλα ὑπρόσωπ, καὶ τὸ σχῆμα ὑπρεπὲς, καὶ κόσμι τὼ ἀναβολώ. τίλ δ' ἔφη φιλοί μοι λικάζαν, ὁπότερα βύλοιο μὲν σωθῆνα αὐτῶν. πότερα ὑ σκληρὰ ἰκάνη, καὶ ἀνδρώδης ἔλιξχρίνα, φίλι πᾶ, ἱρμοχλυφικὴ τίχνη ἀμί, λῷ χθὶς ἤρξα μανθάνειν, οἰκία τ' ἐοι καὶ συγγενὴς οἰκοθεν. ὅ, τι γὲ πάππ σι (ὑπῦ τὔνομα ἦ μητροπάτ ὄρ) λιθοξό λῷ, καὶ τὸ θάο ἀμφοτέρα, καὶ μάλα νὺ λοιπὰ ἐμῶν. ἀ ὑ δ' ἐν δοις λίθων μὲν καλιώφων ἦ παρὰ

altera, eademq; me ad se retrahebat. Clamabant autē ambæ, accusabantq; mutuò se: hæc, quòd me suū videlicet illa possidere vellet; illa verò, quòd hæc frustra aliena sibi vsurparet. Erat autē altera quidē operaria, & virili aspectu, squalida coma, manus callo passim obductas habens, succincta veste, & marmoreo puluere oppleta, qualis & ipse auunculus esse solebat tunc cùm lapides poliebat. Altera verò facie admodum honesta, habitū decentem præ se ferens, & vestes ornatas ac mundas induta. Posiremò autem permittunt meo iudicio, vt vtri earū conueniendū mihi putē, sententiam ipse feram. At prior quidem dura atq; virilis illa sic cœpit: Ego, chare puer, Statuaria sum, ea quam tu heri discere cœpisti, familiaris adeò tibi & cognata à parentibus. Nam & auus tuus (addens nomen aui materni) marmorarius fuit, & auunculus pariter & patruus tuus eandē artem exercuêre, & per nos inter præcipuos celebrati sunt. Quòd si igitur volet delirus ac magis

circa

τ μηρὸ τοῦτο ἀπέχωμι (ἀλ-
λοῦ τινὸς ὑπέρας) ἔνεκα ἢ
τοῦ σωτηρίας ἐμοί, πρῶτα μὲν
θρέψει γονεῖς, καὶ τοὺς ἄλλους
ἅπαντας ἐπιεικεῖς, φόνου δὲ παν-
τὸς ἀπαλλαγήσῃ ἔσῃ, καὶ οὔτοτε
ἄκων ἐπὶ τοῦτο ἀνοφλανεῖ, τὴν
πατρίδα καὶ τοὺς οἰκείους κα-
ταλιπὼν, ἐπὶ ἐπὶ λόγοις ἐ-
πανίσουσι σε πάντες. μὴ φυγαχθῇς δὲ ὦ σώματος
τελευτῇ, μηδὲ τῆς ἰδίου σώ-
ματος. ἀπὸ γὰρ τῶν δίκα-
των ἀρμάτων καὶ φαδίας
ἰδὼν, ἵδρυται τὸν Διὰ, καὶ
Πολύκλειτος τὴν Ἥραν ἐρ-
γάσατο, καὶ Μύρων ἐπαινεῖται,
καὶ Πραξιτέλης ἐθαυμάσθη.
θαυμάζονται γοῦν οὐδὲ μι-
κρὸν τῶν θεῶν. ἀδὲ τοίνυν ἐσ-
γάσιο, πᾶσι μὲν ἡ ὑπάνοια
ἐστὶ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώ-
ποις γάριος, ἡδιστον δὲ καὶ τὸν
παῖδα ἀκούειν, περίβλε-
πτον δὲ ἀκροᾶσθαι καὶ τὸν πα-
τέρα. ταῦτα καὶ ἔστι τοίνυν
πάντα ἀμείνονα, καὶ βαρ-
βαρικῶς, πάμπολλα ἄκρα ἐ-
τέρα,

circa quas ista versatur (in-
dicans aliorsum) abstinere, ac
mecum degere, principiò ge-
neroſe educaberis, humeſ-
toſq; habebis validos, & ab
omni iniuria alienus eris,
neq; vnquam in terras alienas
atq; externas hinc abibis
relicta patria, atq; domeſti-
cis tuis: neq; etiam ob verba
& orationem modò lauda-
bunt te omnes. Neq; verò a-
uerſetis corporis hanc fra-
gilitatē, aut veſtium ſordi-
tiem. Nam ab his initijs pro-
fectus etiā Phidias ille, Iouē
ſpectandū exhibuit, & Po-
lycletus Iunonē fabricauit:
præterea Myron laudibus
vectus eſt, & Praxiteles in
magna admiratione fuit.
Adorantur itaq; nunc illi
cū ipſis illis Dijs quos ſcul-
pſere. Quòd ſi igitur ho-
rum vnus tu quoque fores,
quomodo non celebris &
ipſe apud omnes homines
fieres? Patrem certè bea-
tum efficeres, & patriam
tuam omnibus ſpectabilem redderes. Hæc, atque etiam plura
his, balbutiendo, & pleraque barbarè pronunciando, dixit

τίχνη, μάλα δὴ σπουδῇ σωάφρασα, ἡ θέσθαι με παραμίθιον, ἀλλ' ἐπὶτι μίμνημαι· τὰ πολλὰ γὰρ ἤδη με τῶν μύθων λήθουσιν. ἐπὶ δ' οὖν ἐπαύσατο, ἄρχεται ἡ ἑτέρα ἤδη πως ἐγγὺς ἀκοῦσαι, ὦ τέκνον, παιδάριά ἀμὶ ἤδη σωφρονεῖν δοκεῖς, ἡ γραώδη, ἃ μὴ μηδέπω ἐς τέλος με πεπείρασαι. ἁπλᾶ μὲν οὖν τὰ ἀγαθὰ ποιεῖ λιθοξόον γιγόμενον, αὐτὴ προαπήγαγον ἤδη γάρ ὅτι μὴ ἱερατικῆς ἴσθι, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, πονηρόν, ἐκεῖνο τοῦτο τῶν ἄπασαν ἐπίπλαστον βίᾳ τεθαμμένον. ἀφαιρεῖς μὲν αὐτὸς ὄν, ὀλίγα κερδαίνων λαμβάνων, ταπεινὸς τῶν γνωρίμων, ἀτιμίας δὲ τῶν πρόοδον, οὔτε φίλοις ἐπιδιπάσιμον, οὔτε ἐχθροῖς φοβερὸν, οὔτε τοῖς πολίταις ζηλωτόν. ἀλλ' αὐτὸ μόνον ἱερατικῆς, καὶ τῶν ἐν τῇ πομπῇ ἄθυμον εἶδος, ἀπὸ τὸν προσέχοντα ἀποπλάττων, καὶ τὸν λίθων ἀνωφελῆ θεραπεύων, καὶ

Statuaria valde sanè studiosè omnia connectens, & me in suam sententiā adducere cupiens: sed nō vltrà memini. plurima enim memoriam iam effugerūt. Cæterùm vbi tandem finē fecit, tum altera illa in hunc fermè modū orditur: Ego verò, ô fili, [k] *Humanitas sum, iam nunc cōsueta ac nota tibi: tametsi ad finē aut plenum nondum periculū mei feceris. Quāta igitur bona Statuaria ista tibi præstatura sit, si eam artem didiceris, ipsa modò enumerauit. Nihil enim aliud nisi operarius eris, corpore laborans, & in eo totā spem vitæ positam habens, obscurus ipse degens, modicum & minimè generosum quæstum faciens, deiectus animo, tenuis ac pauper* [l] *reditibus. Deniq; neque amicis expetibilis, neque inimicis formidabilis, neque etiam inter ciues beatus habitus: sed hoc solùm, opifex videlicet quispiam, & ex multa atque promiscua plebe vnus, præstantiorem te semper formidans, & dicendo valentem præ oculis habens ac palpans:*

λαγὼ βάρ ἕως, ἢ τῦ ἐράτ-
ὸν ἐρμῖνν ὄρ. ἀ Φ κὴ
φιδίας, ἢ Πολύκλατ γί-
νοιο, κὴ θώμασὰ ποκὰ
ἐφιγένοιο, πλὸ μὲν τίχνιω
ἄλλοτ ὑπερόσσοντα, ἐκ ἴσ
Φ ὀνατ τῶν ἰδόντων, ἀ νοῦ
ἴχη, ἔβαν ἄρ ἐς ὅμοι
γράφω. οἷ ἦ ἄρ ἔς, βά-
νοιο, κὴ χαρόνας, κὴ
ἐκπερόσιατ ἐνόμιζόν.
ἐν δ μοι πάθε, ἢ τῶν μὲ
ὅτ ποκὰ ἐπίθε ἐπαινᾶν θαλαμᾶν
ἐνδῶν ἔργα, ἐκ πρᾶτας
θωμαὰς, κὴ λόγονς ἀὐ-
τῶν ἐκφήλλοφε, κὴ πάν-
τας (ὡς ἀνᾶρ) ἔμπαρον ἀρ-
χόνο. κὴ πλὸ φυλλὸν, ὅτ
ἀμ ὅτ ἐνεάτατόν ὄν, λα-
τομένω ποκοῖς κὴ ἀγα-
θοῖς ἐσομένασι, σωφροσύν,
δικαιοσύν, ὁσιόθεν, πιότη-
τ, πικάς, σωίσα, λαρτι-
ὸν, ὅ τῶν λαλᾶν ἔρατι, τῶ
πλῖτ ἐπρυόταλα ὀρμῶ. ταῦ-
τα γὰρ ἔσσ ὁ τῦς ψυχᾶς ἀκύ-
ρατ ἐν ἀληθῶς κόσμ.

λέοντ

ὃ in summâ, leporis quam dam vitam agens potentioris q́ lucrum existens. Quòd si etiã Phidias vel Polycletus fuisset, præclarâq́ & admiratione digna multa opere præstiteris, artè quidè laudabũt omnes: atqui ex aspicietibꝰ tibi similis esse optârit, nemo erit, qui modò mẽtem habebit. Qualis qualis enim fueris, nihil nisi rudis quispiam opifex, manibus laborans, & ijsdem victum quæritans, censeberis. Contrà autem si mihi obsequêris, principiò tibi ostendam multa veterum virorũ præclara opera, & res admiratione dignas. Deinde & orationes illorum tibi renũciando, & omnium (vt sic dicam) expertum te reddendo, animum (quod præcipuum in te est) exornabo tibi multis ac præclaris ornamentis: modestia scilicet, iustitia, pietate, mansuetudine, æquitate, prudentia, fortitudine, amore honesti, & pulcherrimarum quarumcunq́ rerum desiderio. Hæc enim mihi ornamenta sunt, verè syncera atque perpetua.

λόσ δὲ σι ἔτι παλαιὸν ἐλθ, ἔτι νῦν γεγράφθαι δίκαιον, ἀπὸ τῆ δίκαιον τὰ δέοντα πρόσθεν μετ' ἐμοῦ. πρὸ ὅλως, ἅπαντα ὀπόσ δὲ τά τε θεῖα, τά τε ἀνθρώπινα, ὑπ' ἐς μακρὰν σε διδάξομαι. πρὸ ὁ νῦν πρῶτος ὁ τῆ λέον, ἢ βελτιόμβρός τι πρὸ ἀγαθ ἔσ οὔτε τέχνης, μετ' ὀλίγον ἅπασι ξηλωτὸς, πρὸ ἐπίφθονος ἔσ, τιμώμβρος, πρὸ ἐπαινούμβρος, πρὸ ἐπὶ τοῖς ἀείδοις τῶν ἀοιδίμων, πρὸ ὑπὸ τῶν γέρα πρὸ πλούτ πρὸ ἐχόντων ἀποβλεπόμβρος, τοιαῦτα μὲν τοιαύτη ἀμειχόμβρος (δίξασ τῆ ἑαυτῆς, πάνυ δὲ λαμπρὰν ἐφέρα) ἀρχῆς δ πρὸ πολιτείας ἀξιόμβρος, ἐὰν μὲ ἀποδημῇς, ἀλ' ἐπὶ τῆς ἀληθοῦς ἀγῶνος ἀλ' ἀφανῆς ἔσ. τοιαῦτά τοι πειθήσω τὰ γυμνάσματα, ὥστ τῶν ὁρώντων ἵκας, τὸν πλησίον διώσας, δῶξα σι ὦ λαμπρύνο

Neq autē latebit te neq̄ veterū quicquā, neq̄ eorū quæ in præsens geri debēt: sed eq̄ quæ agi cōueniet, quæq̄ decent, me duce lōgè ante prospicies. Et in summa, omnia quæcunq̄ seu diuina seu humana sunt, paruo tempore docebo te: & qui nunc pauper atq̄ inops es, istius nescio cuius filio, qui de arte adeò liberali nescio qd consultas, haud ita multò pòst omnium felix, nimiūq̄ beatus omnib. videberis, dum & honorib. afficieris, & laudib. efferetis, & pulcherrimarū quarumcunq̄ rerū gloria celebraberis, illorū etiā qui diuitijs ac genere cæteris antestāt, in te animus atq̄ oculis cōuersis: ac vestitū quidē talē geres (demonstrans suū: gerebat aūt admodū splendidū) Magistratibus verò, & primo in consessu bonore ante alios dignus existimaberis. Et si quando aliquò perègrè abiens proficiscēris, etiam in aliena terra non ignotus aut obscurus eris. m Talibus scilicet ornamentis ego te insignem atq̄ conspicuū reddam, vt eorū quoq̄ qui te aspicient, quisq̄ proximè astanti leuiter impellens & commouens, n dicito te

κἄλλο, οὗτος ἱκανῶς λέγων. ἄρα δέ τι σοὶ δοκεῖ ἄξιον εἶναι, καὶ τοὺς φίλους, ἢ καὶ τὴν πόλιν ὅλην ἐπαναμιμνήσκειν, ὡς σὺ πάντων ἐπιλήσμων εἶ. ἐκεῖνον περὶ λέγων τούτων, ἐνέχεσθαί σοι πάντας τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τὸν πατέρα τῆς νίκης. ὁ δὲ λέγεσθαι ὡς ἄρα ἀθανάτοις γίγνεταί τινων ἐξ ἀνθρώπων, τοῦτό σοι πιστεύεται. καὶ γὰρ ἂν αὐτὸς ἐκ βίου ἀπέλθοις, οὕτω παῦσαι σοφοῖς ζῆς παιδευομένοις, κἀθαπερ δὲ ἀεὶ σοι. ὁρᾷς τὸν Δημοσθένη ἐκεῖνον, τίνος ἦν ὄντα, ἐπὶ πολὺν ἐπολέμησε τὸν Αἰσχίνην, ὃς τυμπανιστρίας ἦν τὸ πρίν, ἀλλ' ὅμως αὐτὸν διὰ φιλίαν ἐθεράπευσεν, ὁ Σωκράτης, καὶ αὐτὸν ἐκεῖνον ἐμοὶ συνηνέσαι ταύτῃ φησὶν, ἐπειδὴ τάχιστα σωθῇ ἐκ βίου, καὶ ἀπιστώσας παρ' αὐτῷ, κἀζομόλησεν ὡς ἐμέ, ἵνα ὡς παρὰ πάντων ἄριστα;

gito te demonstret, atq; Hic est ille, dicat. Iam si quid studio digni accidet quod vel ad amicos, vel etiam ad ipsam ciuitatē pertinebit, omnes in te oculos atq; ora cōuertent. Atq; si tum aliqd fortè dixeris, plerique hiantes auscultabūt, admirantes & prædicantes tum te ob dicēdi vim, & orationis potestatem, tum etiā patrem tuū ob felicitatē prolis. Et quod dici vulgò solet, quòd ex hominibus quidem immortales redduntur, id quoq; tibi dabo. Nam postquā ipse ex hac vita decesseris, nunquā desines cōuersari doctis, & consuetudinem habere cum optimis. ° Demosthenē illum certè vides, cuius filius fuerit, & quantum ego eundem reddiderim. Vides & Aeschinem, qui tympanistriæ cuiusdā filius erat, & tamen propter me etiam Philippus rex illum palpauit. P Socrates autem, qui & ipse inter statuariam hanc artem enutritus fuit, & simulat q; primùm intelligere cœpit meliora, relicta illa transfugit, ad me nimirum: audis vt nunc ab omnibus decan-

ἅλιτα; ἀφὲς ἃ αὐτὰς τηλικούτους καὶ τοιούτους ἄνδρας, καὶ πράξεις λαμπρὰς, καὶ λόγους σεμνοὺς, καὶ σχῆμα ὑπερφυὲς, καὶ τιμὰς, καὶ δόξαν, καὶ ἔπαινον, καὶ προεδρίας, καὶ λαμπρὰ, καὶ ἀρχὰς, καὶ τὸ ἐπὶ λόγοις ὑπεροπτᾶν, καὶ τὸ ἐπὶ σωφροσύνῃ ὑπερμανίως ἄσα, χιτῶνός τι μικροῦ ἐνδύσῃ, καὶ σχῆμα ἁπλοϊκὸς ἀναλάβῃς, καὶ μοχλία, καὶ λαμφᾶνα, καὶ λοπάδας, καὶ λοπαδοφόρας ἐν ταῖν χειροῖν ἕξῃς, διάτορον γνώμας ἐς τὸ ἔργον, χαμαιπετὴς, καὶ χαμαίζηλος, καὶ πάντα τρόπον ταπεινὸς, ἀναπέπλαι ἃ ἐλλιποῦς, ὀκ ἀνεβλέψας, ὀκ ἀναστείλας ὀκδ' ἐπινοῶν, ἀπὰ τὰ μὲν ἔργα ὅπως ἐῤῥυθμα καὶ ἐνσχήμονα ἔσεσθαί σοι προνοῶν, ὅπως δ' αὐτὰς ἐῤῥυθμός τις καὶ λόσμι ἔσῃ, ἥκιστα πεφροντικὰς, ἀπ' ἀτιμότερον ποιῶν σαυτὴν λιθου. ταῦτα ἔτι λιχάσας αὖ, ἐπεμάνας ἐπὶ τὸ τίλος τῶν λόγων, ἀνασὰς ἀπερυάμων. καὶ

decantetur? Igitur relinquêt tantos ac tales hosce viros, res adeò splendidas, orationes tàm graues ac illustres, vestium ornamenta, honorem, famam, laudè, primos assessus, potentiã, imperia, deniq; & illam quã ex dicendo cõsequêris gloriam, & quã te omnes ob prudentiã prædicabunt, felicitatẽ: tunicula aliquã indues sordidã, habitumq; assumes seruilem: vectes præterea & celtes, & id genus cætera sculpẽdi cædendiq; instrumẽta in manibus habebis, deorsum inclinatus in opus, humi repens, demissus, deniq; modis omnibus abiectus & contẽptus, nunquam autem neq; expergiscens, neq; virile aut libero homine dignum quicquã cogitãs, sed in operã intentus, vt illa videlicet proportionibus suis consona & bene formata tibi reddãtur: de te ipso autem, vt & concinnus & ornatus incedas, minimè curam gerens, sed te ipsis istis saxis contemptiorem reddens. Adhuc igitur dicente hæc illa, non expectato orationis fine surgens sententiam tulit & reli-

καὶ τὸν ἔμπροσθεν ἐκφύσα, καὶ ἐργατικὴν ἐκείνην, μεταβαίνουσαν πρὸς τὸ ἀνθρώπειον μᾶλλον γενέσθαι καὶ ἥμερον, ἐπί μοι καὶ ἐς χεῖρας ἦλθεν ἡ σκυτάλη, καὶ ὅτι πλαγὰς οὐθὲν ἐκ ὀλίγας ἐξέκαιρόν μοι χθὲς ἐμπεσοῦσα ἐκ ἐπανορθοῦσ, τὸ μὲν πρῶτον ἠγανάκτει, καὶ τὰ λείψανα συνιεροῦτο, καὶ τὰς ὀδόντας ἐτρίβετο. τὴν δὲ, ὅσα περ τὸν Νιόβεω ἀκούομεν, ἐπιτύχοι, καὶ εἰς λίθον μεταβάλοι· ἃ ἐγὼ παρέλοιπα ἐκεῖθεν, μὴ ἀπιστήσητε. θαυμαζοιτοὶ γὰρ εἰ ὄναρ ἐ. ἐ τίνα δὲ πρός με ἐκδίκησα. ζητεῖτε ἀμείνω μαθεῖν, τῆς δὲ τῆς δικαιοσύνης, ὅτι ἐκαλῶς τὸν δίκλω ἐδίκασεν. καὶ ἐλθὼν ἔδειξ, ἐπίβηθι τούτου τοῦ ὀχήματος (δέξασθέ τι ὄχημα ἐπιλίπον ἵππους γὰρ, ὦ Πηγάσῳ ἐοικότας) ἵνα ἴδῃς οἷα καὶ ἡλίκα μὲ ἐκπεπόνηκας ἐμοὶ ἀγωνιάσαντα. ἐπὶ δὲ ἀνῆλθον, ἃ μὴ ἴσμεν, καὶ ὑφωνίσκη. ἀρθεὶς

& relicta deformi & operatrice illa, transiui ad Humanitatem, admodum gaudens, præcipuè postquã mihi etiam in mètem venit scutica, & quòd plagas statim non paucas incipienti mihi pridie illa inflixisset. Porrò relicta illa, principiò quidè indignè ferebat, complodebatq; manus, & dentib⁹ infremebat: postremò autem, quemadmodũ ꝙ Nioben audimus, ita hæc quoq; diriguit, & in saxũ mutata est. Quòd si igitur incredibilia passa esse videtur, ne miremini. ᶠSomnia enim mirifica sunt, & mira operari solent. Altera autem ad me respiciens: Proinde, inquit, ego tibi hanc iustitiam rependam, quoniam causam hanc bene & rectè iudicãsti. Veni igitur, & ascende vehiculũ hoc, (commonstrato quodam vehiculo, quod alatis equis quibus-

dam ᵉ Pegaso similibus vehebatur) vt videas qualia ac quanta ignoraturus fuisset, si me non secutus esses. Cæterùm postquam ascendi, illa quidem agitare atq; aurigari cœpit:

Ego

ἔρθὰς ἦς ὄψ& ἐγὼ, ἐπισκό-
πουμ ἀεὶ ἐπ ἴσα ἀρξάμ& ἄ-
χρι πρὸς ἑσπέραν πόλις, καὶ
ἔθνη, καὶ λήμας, καθάπερ ὁ Τε-
ρέλεμος ἀφοσπέρων ἐις τὼ
γλῶ. ἐκέινο μέν σοι μέμνημαι ὄ,
τι τὸ σπερόμενον ἐκεῖνο ὠ.
πλὼ τῶν μόνον, ὅτι καίπερ
ἀφορῶν& οἱ ἄνθρωποι, ἐπή-
νουμ, καὶ μετ' ἀφυμίας καθ'
ἓς ἐγοίμην τῇ πλόᾳ, παρί-
σκοπον. λάθρα& δή μοι τὰ το-
αῦτα, καίπερ μὲ ἐις ἐπαινῶσιν ἐ-
κείνοις, ἐπαυόμενον αὖθις, ἐκέ
τι πλὼ αὐτὼ ἐσθῆτα ἐκείνω ἐν
ἀληθείᾳ, ὧν ἔχον ἀφισάμε-
νος, ἀπ' ἐμοῦ ἐδόκουν ὑπάρ
χειν τις ἐπανήκειν. καίπερ καθ& ὁρῶν τὸν πατέρα ἑστῶτα, καὶ
ἀπομένοντα, ἐσθῆτι μὲν αὖθις
ἐκείνω πλὼ ἐσθῆτα, καίμι,
οἶ& ἤκοιμι. καί τι καὶ ἐπέ-
μνησθ, οἷα μικροῦ δεῖν πρὸ
ἐμοῦ ἐβουλόμενον. ταῦτα μέ-
μνημαι ἰδὼν, ἀντίπαις ἔτι ὤν,
ἐμοὶ

Ego verò vbi iã in sublimè sublatus fui, obseruabam & cõtemplabar, ab oriente incipiens vsq; ad occidentem; vrbes videlicet & populos, nõ aliter quã Triptolemus olim, spargẽs quiddã in terram: quanquam nõ amplius memini quidnam illud fuerit quod tum spargebam, nisi hoc solũ quòd surſum aſpicientes homines laudabant me: & ad quoſcunq; volando peruenerã, cum multa prædicatione & gratulatione me proſequebantur, & quaſi deducebant. Porrò vbi illa hæc tanta mihi, & meipſum collaudantibus illis demonſtraſſẽt, reduxit rurſum, non amplius eadem veſte illa indutum, quam habueram ab initio auolans, ſed videbar mihi tum admodum delicatus & ſplendidus redire. Deprehendens igitur & patrem aſtantem, atque expectantem me, commonſtrauit ei veſtem illam, & me ipſum qualis redirem: ſubmouitq; eum, quàm parum abfuerit quin minimè digna de me ille cum amicis ſuis ſtatuiſſet. Atque hæc quidem memini videre me, cùm primùm è pueritia egreſſus eſſem

plagarum

ἐμοὶ δόκεῖ ὑπερπεπλῆσθαι πρὸς τὴν τῶν πολεμίων φόβον. μανθάνω ἔφη ὁ Σωκράτης, Ἡράκλεις, ἔφη τις, ὡς μακρὸν τὸ ὑπόμνημα, καὶ δικαιικόν γε ἄν τι καὶ ὑπνῶδες γένοιτο ἀκροατῇ ὄντι, ὅτι μικρὰ ἐσπερινὰ ἐστὶ, τάχα που καὶ ὕπνου ἕνεκα ὁ Ἡρακλῆς καὶ αὐτὸς ἦν. τί δ' οὐ διῆλθεν ὑμῖν ἀρχὴν ποιησάμενος τοιοῦτόν τι πρᾶγμα, καὶ μεμνῆσθαι παιδικῶν τινῶν, καὶ ὑπομνῆσαι παλαιῶν, καὶ ἅδην γεγηραικότων; ἴσως ἦν ἡ γνησιολογία. μὴ ὑπόμνημα τοῦτο ἡμᾶς ἀκοῦσαί τινας δεήσῃ; ἦν, ὦ γαθέ. ἀλλ' ἦν ὁ Σωκράτης ποτὲ διηγούμενος τὸ ὑπόμνημα, ὡς ἀλκὴ αὐτῷ τῆς παρούσης οὐσίας, καὶ τὰ ἄκρα ἴσως ἐκ παιδείας τῆς ὄψιμος, ἀλλ' ὡς φλυαρῶν ἐφαίνετο αὐτὰ διεξιών. καὶ ταῦτα ὧν πολίτης, καὶ ἀνεψιὸς πρώτου πράγματος, στρατηγὸς πολεμίων, ἁπά τι τῷ χάσματι ἔχων ἡ διήγησις. καὶ

plagarum metu, ceu mihi videor, tum exturbatus. Sed interea dum haec dicuntur, ô Hercules, inquit quispiam, quàm longũ hoc somniũ, & iudiciale est? Deinde alium quidã hoc eludẽs, Hyemale, dixit somniũ est, quãdo noctes sunt lõgissimæ: aut fortassis etiã [x] trinoctiale, quale et ipse Hercules est. Quid igitur in mentẽ venit illi, nugari talia nobiscum, mẽtionemq; facere puerilis istius noctis, somniorũq; veterũ, & ætate iam obsoletorũ? Frigida enim & ingrata est omnis inepta ac futilis oratio. An fortè somniorũ quorundã quasi quosdam interpretes esse nos credidit? Nequaquam, ô bone: quoniam neq; Xenophon quondam exponens somnium illud, quo pacto ipsi visum fuerat in domo paterna, & deinceps. Nosti enim vt non cõ-

iectationem quandã proponens, visionem suam, aut quòd ita magnifica esset, narrauit, præsertim in bello & summa rerum desperatione constitutus, circũstantibus vndiq; hostibus, sed quòd vtilitatẽ quandã secum habebat illa narratio.

Proinde

ἐρᾷς; ἦς ὄψ᾽ ἐγὼ, ἀνισόπουν ἄρα ἦν ἅμα ἀρξάμην᾽ ἄνω περὶς ἑσπέραν πόλις, καὶ ἔθνη, καὶ λόγοι, καθάπερ ὁ Τειρεσίας ἐγὼ ἀφικόμην εἰς τὼ γλῶ. ἐπῄνουν μὲν οὖν μιμνήσκεσθαι, τί τὸ σπείρόμενον ἐκεῖνο ἦν. πλὴν τόδε μόνον, ὅτι καλοῦ ἐφορᾶν᾽ ἔδοξαν οἱ ἄνθρωποι, ἐπῄνουν, καὶ μετ᾽ ἀφυμίας καθ᾽ ὃς ἐγοίμην τῇ πλοῦ, παρίσκοπον. δείξας δέ μοι τὰ τοιαῦτα, καὶ μοῖς ἐπαινῶν ἐπαίνοις, ἐπαυόμην ἐγὼ αὖθις, ἐπί τι πλὼ αὖπλὼ ἐσθῆτα ἐπένλων ἢ δυνατόν, ὧν ἔχον ἀφικόμενος, ἀπ᾽ ἐμοῖ ἐδόκουν ἀνάρχειν φός τις ἐπανήκειν. καλαλαβὼν δὲ αὖ τὸν πατέρα ἐσῶτα, καὶ ἐπιμένοντα, ἐδείκνυν αὖτῷ ἐπένλω πλὼ ἐσθῆτα, οἷα μοι, οἶα ἔποιμι. καὶ τι καὶ ἐπιμνησθῆν, οἷα μικροῦ δεῖν πρὸ ἐμοῦ ἐσκεύασάν. ταῦτα μιμνήσκεσθαι δοκῶ, ἀντίπαις ἔτι ὤν, ἐμοὶ

Ego verò vbi iã in sublime sublatus fui, obseruabam & cõtemplabar, ab oriente incipiens vsq; ad occidentem; vrbes videlicet & populos, & nõ aliter quã Triptolemus olim, spargẽs quiddã in terram: quanquam nõ amplius memini quidnam illud fuerit quod tum spargebam, nisi hoc solũ quòd sursum aspicientes homines laudabant me: & ad quoscunq; volando peruenerã, cum multa prædicatione & gratulatione me prosequebantur, & quasi deducebant. Porrò vbi illa hæc tanta mihi, & me ipsum collaudantibus illis demonstrassẽ, reduxit rursum, non amplius eadem veste illa indutum, quam habueram ab initio auolans, sed videbar mihi tum admodum delicatus & splendidus redire. Deprehendens igitur & patrem astantem, atque expectantem me, cõmonstrauit ei vestem illam, & me ipsum qualis redirem: submouitq; eum, quàm parum abfuerit quin minimè digna de me ille cum amicis suis statuissẽt. Atque hæc quidem memini videre me, cùm primùm è pueritia egressus essem

plagarius

καὶ ἐμοὶ δοκεῖ ταραχθῆναι πρὸς τὴν τοῦ παιγνίου φόβον. μεταξὺ λέγοντος, Ἡράκλεις, ἔφη τις, ὁ μακρὸς τὸ ἐνύπνιον, ἢ δικαιότερον. ἔτι γὰρ καὶ ἀκαίρως χαριεῖς ὄνδρ, ὅτι μικρὸν ἔσῳ τὸ νύκτωρ, ἢ τάχα καὶ φύσει καὶ ὅσος ὁ Ἡρακλῆς ἢ αὐτὸς θεός. τί δ' οὖν ἐκάλεσε ἡμᾶς, καὶ μεταδίδωσι παιδικῆς ταύτης, καὶ ὀνείρου παλαιοῦ, καὶ ἅδην γηραλέου; ἴσως καὶ ἡ ψυχαγωγία. μὴ ὄνειρον τοῦτ' ἡμᾶς ἀποκρύπτας τινὰς ἐπάγωμεν; ἐκ, ὦ γαθέ. ἐκ ἐδ' Ἡρακλῆς ποτ' ἀνηνέμιτ' τὸ ἐνύπνιον, ἐκ ἐλάχιστ' ἀπ' ἐκείνου τοῦ παρόντος οἰκίας, καὶ τὰ ἄκρα ἴσως ἐκ ἀφεκτέον τῶν ὀψίων, ἐδ' ὡς φλυαρῶν ἀκούειν ἀπτὰ λιχνείας. καὶ πάντως ἐδ' ἀσελγὲς, καὶ ἀπρεπὲς πρᾶγμάτων, ἀναπεπταμένων ἀσελγείων, ἀπό τι τῆς χώρας ἔχων ἡ λιχνοσις. καὶ

plagarum metu, ceu mihi videor, tum exturbatus. Sed interea dum hæc dicuntur, ô Hercules, inquit quispiam, quàm longũ hoc somniũ, & iudiciale est? Deinde alius quidã hoc ludés, Hyemale, dixit. somniũ est, quãdo noctes sunt lõgissimæ: aut fortasis etiã trinoctiale. quanlis et ipse Hercules est. Quid igitur in mentẽ venit illi, nugari talia nobiscum, mẽtionemq; facere puerilis istius noctis, somniorũq; veterũ, & ætate iam obsoletorũ? Frigida enim & ingrata est omnis inepta ac futilis oratio. An fortè somniorũ quorundã quasi quosdam interpretes esse nos credidit? Neq; quaquam, ô bone: quoniam neq; Xenophon quondam exponens somnium illud, quo pacto ipsi visum fuerat in domo paterna, & deinceps. Nosti enim vt non cõ

inflationem quandã proponens, visionem suam, aut quòd ita obdormiscere, narrauit, præsertim in bello & summa rerum desperatione constitutus, circũstantibus vndiq; hostibus, sed quòd vtilitatẽ quandã secum habebat illa narratio.

Proinde

καὶ τοίνυν ἵνα τοῦτο ὑμῖν διηγησάμενος ἐκείνου ἕνεκα, ὅπως οἱ νέοι πρὸς τὰ βελτίω τρέπωνται, καὶ παιδείας ἔχωνται, καὶ μαλακίαν ἅπασαν ἀποτρίψωνται καὶ ἀγροικίαν ἐθελοντικήν, καὶ πρὸς τὰ ἄπλα ἀφυκνίνα, φύσιν ἐκ δυσγνώστου δόξης φθείρων. ἐπιῤῥωσθήσεσθαι γὰρ οἶδ' ὅτι τοῦτον ἀκούσας τὸν μῦθον, ἱκανὸν ἑαυτῷ παράδειγμα ἐμὲ προσλήψεται, ὑποτοπήσας οἷός μὲν ἦν, πρὸς τὰ μάλιστα ὥρμηκα, καὶ παιδείας ἐπεθύμησα, μηδὲν ἀφελησάμενος πρὸς τὴν ψυχίαν οἷόν τότε. οἷός δὲ πρὸς ὑμᾶς ἐκεῖθεν ἐλήλυθα, ἃ καὶ μηδὲν ἄλλο, ἀλλ' ὡς γοῦν τῶν λιθογλύφων φορτικώτερος.

Proinde & ego somnium hoc vobis exposui, eavidelicet gratia, vt adolescentes ad meliora studia cōuerterentur, & humanitatem amplecterentur: & maximè si quis eorū præ inopia & paupertate peius de seipso statuit, animūq; ad deteriora declinat, ingenium non illiberale illiberaliter perdendo. Confirmabitur enim talis aliquis, sat scio, & quasi conualescet, vbi sermonē hunc audierit, idoneum atq; sufficiens exemplum me sibi proponens: vbi videlicet ipse secum cogitabit, qualis ego ab initio existens, ad optima prouectus fuerim, humanitatemq; appetiuerim, minimè dejectus aut fractus animo ob eam paupertatē in qua tunc fui: deinde qualis & huc ad vos ascenderim, qui certè vt nihil aliud, aut amplius, nullo tamen statuariorum istorum inferior aut obscurior euasi.

GILBER-

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

OMNIVM inprimis efficax ad ſtudia literarū incitamētum. Lucianus enim quanto præſtet animo vigere quàm corpore, hic ſub duarum mulierculārū typo oſtendit: ad imitationē enim Herculis Prodici, ſub id tēpus fermè quādo Pythagoreum ingreſſurus erat biuium, atq; deliberaret cui potiſſimùm generi vitæ ſeſe accommodaret, ſomnio ſibi Statuariam & Pædiam apparuiſſe fingit, quarum pro ſe vtraq; ipſum ad ſui ſtudiū trahere cōnitēte. Deniq; ipſemet docet exemplo, eruditionē potiſſimùm (vtpote qua animus, nobilior ſanè hominis pars, excolatur) iuuentuti amplectendā, adoleſcentiæ autem conſilijs, admodū imbecilla eſt: & quanquā indoles interdū in iuuenibus non mala exiſtat, ætas tamen labilis, & ad quēmuis animi impetū mobilis, & multæ ad peruertendū occaſiones ſuperſunt. Hinc etiam blāditiorum, horſum inuitant voluptatū illecebræ, alio quorum ſodalium vocāt commercia. Vt ergo hoſce omnium ſcopulos ſalua naui euitet adoleſcens incolumis: hunc Luciani librum frugi eſſe docentem, illi diligentiſſimè legendum & crebra recordatione repetēdum ſuadeo, ne quando per ignauiam & animi ſocordiā in vitiorum vitam ingrediens, per omnia flagitiorum genera volutatus, tandem in præceps ruat.

a DISSERAM nup. in ludū ire.] *ſcil. literariū & ſchola in qualiaris operam dabam. Frequentiſſimè autem ludus prodoco ipſo, in quo aut corporis vires, aut ingenij acumen exercemus, accipitur; quod Græci etiā ἀπὸ τῦ γυμνάζειν: hoc eſt, ἀπὸ exercendo, γυμνάσιον vocant. Omnem enim ſcholam (vt Aſconius ait) Romani ludum dixerunt.* ¶ *Cic. 2. de Orat. ludum*

Meminit eiusdem Quint. lib. 9. cap. 2. Cic. lib. Offic. 1. & ad L. Luceiū epist. lib. 5. Nec dissimilis est Christi doctrina de arcta & lata porta, Matth. 7. & Pythagoræ de litera bicorni, de qua præter Virgilij carmen videndus est Lactantius lib. 6. cap. 3. & 4. cuius verborum partem aliquam, quia huc mirificè quadrant, subiungam. Dicunt, inquit, humanæ vitæ cursum & litteræ esse similem, quod vnusquisq; hominum, cùm primum adolescentiæ limen attigerit, & in eum locum venerit, vbi se via findit in ambas, hæreat nutabundus, ac nesciat in quam se partem potiùs inclinet. Si ducem nactus fuerit, qui dirigat ad meliora tendentē: hoc est, si aut philosophiā didicerit, aut eloquētiā, aut aliquid honestæ artis, quo eundat ad bonā frugē, quod fieri sine labore maximo nō potest, honestā ac copiosam vitam disputāt peracturū. Si verò ad doctorē frugalitatis nō venerit, ad sinistrā viam, quę melioris specie mentiatur incedere: id est, desidiæ, luxuriæ, inertiæq; se tradere, quæ suauia quidē videntur ad tempus vera bona ignoranti, pōst autem amissa omni dignitate, ac re familiari, in omnibus miserijs ignominiaq; viciurum, &c. Hesiodium bimum exponit etiam Plato in Protagora & de Legibus 4. Nos in libro nostrarum Mythologiarum secundo Herculem Prodicum. Silius porrò Italicus lib. 15. Xenophontis figmentum ab Hercule in Scipionem transtulit, atque sub lauro de bello cogitanti Virtutem ac Voluptatem apparuisse fingit, vbi Voluptas Scipioni Virtutis incommoda proponit, & suis etiam blanditijs allicit. Virtus autem Voluptatem increpat, quod suis lenocinijs iuuenum animos irretire conetur, atque seducere, & varijs argumentis ad se amplectendam suadet. tum Romam in exemplum assumit, quæ ab exiguis initijs profecta, eò creuerit, vt totius Orbis regina facta sit, vbi florentissimæ vrbes luxu sint emersa. k Humanitas.] *Humanitatem ab homine, quem admodum & virtutem ex viro appellatam, doctissimorum scriptis accepimus. Vnde & Terentianus ille Chremes, humani nihil à se alienum putat, quòd homo sit. Est enim humanitas hæc, non illa quam Græci φιλανθρωπίαν vocant, sed quam ijdem παιδείαν nuncuparunt, à qua tamen illa prior manare videtur: quòd qui harum artium studijs liberalissimis, quasi in Helicone aut Parnasso sint doctrinis*

que

uis que versati, ad omnem humanitatem, comitatem, & morum suauitatem compositi, informatique esse videantur. Quod & Ouidius ad Grecinum scribens, præclarè canit:

Artibus ingenuis, quarum tibi maxima cura est,
Pectora mollescunt, asperitas q; fugit.

Nam ingenuæ seu liberales idcirco appellatæ sunt, quòd liberos ac ingenuos fins homine dignæ: siue quòd liberos suos sectatores efficiens, & in fastigio rerum humanarum quasi reges collocauit & reponant. Sed humanitatem quoq; (vt dixi) παιδείαν siue eruditionem veteres appellarunt, puto quòd ea in solos homines non etiam in belluas cadat: vel quòd eos quibus adiuncta fuit, verè homines faciat: hoc est, omni cultu humanitatis informet. Hæc est felix illa moly, cuius beneficio Vlysses ille, ne humanum more suorũ in belluam verteretur, seruatus est. Hæc omnium mater est artium, quasi dicas Mnemosyne Musarum. Hæc demum atq; inuentum Deorum. Hęc nos primùm ad Deũ cultum, deinde ad ius hominũ, quod situm est in generis humani societate, tum ad modestiam, magnitudinem q; animi eruditione duxit, ab animo tanquam ab oculis caliginem dispulit, vt cætera supera, infera, prima, vltima, media videremus. His rationibus conflare puto, citra humanitatis artes, homines nihil minus quàm homines esse, ac proinde non tàm aquam & ignem homini necessaria videri quàm eruditionem. l Reditibus.] ἐπηρείας τινὰ ἀφορμὰς, legit Micyllus: non ἀφόδους.

m Talibus scilicet ornamentis.] *Non dissimilia promittit Cic. Q. Fratri in 1. epistola, de Asia recte & prudenter administranda. Nam Græci quidē, inquit, sic te vtentē intuebūtur, vt exemplum ex annalibus memoriæ, aut etiā è cælo diuinū hominem esse in prouinciam delapsum putent.* n Digito te demonstret.] *Digito monstrari & dici, hic est, aliquando pulchrum est. vt illud: Ecce agnus Dei. & ὁ αὐτὸς ἐν δημοσίοις. & quod de Telamone memoratur, ob cuius os (ait Cicero) Græcia obnubebant sua. Et Persius satyra 1: At pulchrum est digito monstrari &* dicier, hic est. ¶ *Aliquando contumeliosum est, vt illud: Ecce somniator venit. Lucianus in Harmonide: In turba insignē esse, digitoq; demonstrari.* o Demosthenem.] *Aphthonius in Chria. Respice Demosthenis vitā,*

quis vs oratorum omnium laboriosissimus, ita clarissimus euasit.

p Socrates.] *Fuit Socrates Sophronisci lapidarij filius, q etiã fecisse & sculpsisse lapides dicitur. Asserũt quidã Gratias vestitas, q̃ sunt in arce, illius opus esse. Vnde & Timon illũ in Silliis, Laertio referẽte, sculptorẽ lapidũ dixerit.* q Nioben.] *Fabulam Niobes vide apud Ouid. in 6. Metam. Alcmena apud Theocritũ Eidyllio 26. dicit, se crebriùs plorare quàm pulchrã Nioben. vide ea quę annotauimus in Philopatre in Tragopodagra.* r Somnia enim mirifica sunt, & mira operari solent.] *Eorũ quæ in somno videmus, quinq; esse genera Macrobius ait, aut enim est somnium & visio, aut oraculũ, aut insomniũ, aut visum.* Somniũ, *vt paucis agam, est, quãdo per figuras & ambages aliqua res in somno ostenditur.* Insomnium *est, quãdo id quod vigilantẽ fatigauit dormienti se ingerit.* Visio *est, cùm id quis videt, quod eodẽ modo quo apparuerat, euenit.* Oraculũ *est, cùm in somno parẽs, vel alia sancta grauisq; persona seu sacerdos, vel etiã Deus apertè euenturũ quid aut nõ euenturũ, faciendũ, vitandũq; denunciat.* Visum *est, cùm arbitramur in nos dormientes irruere armatos, vel pastum vagari formas. In quo genere est incubus, q putatur inmadere dormiẽtes, & põdere suo pressos degrauat. Medici ferè in ea sunt sententia, somnia cõstitutionis seu cõplexionis hominũ argumẽta esse. Sic apud Auicennã obseruauimus canone 1. cõplexionis equalis & rẽperatæ certũ haberi argumentũ somnia iucũda, cuiusmodi sunt odorũ, cantuũ, conuiuiorũ, dignitatũ. Inæqualis verò ac nõ temperatę cõplexionis indiciũ est, cùm quis ita per quietẽ adficitur, vt moueri posse non videatur, aut onus maius q̃ quod ferre queat sustineat, vel etiã loqui nõ possit. Cuius generis somnia Galenus ad diuinantia appellat. Auerroi quarto Colliget cap 15. Si imagines, inquit, cõcipiantur igniũ, bilis ruhra prẽualet. Eandẽ verò atrã pellere prẽniciant somnia terrifica, &c. Iamblicus in lib. de mysteriis, & Strab. lib. 8. scribũt, in templo Æsculapij quod in Epidauro est, ęgrotos cõsueuisse somnia captare è quib. prosperã valetudinẽ cõgere possent. Et Herophilus somnia quędã appellat θεοπνευστα, hoc est, à Deo inspirata, q̃ necessariò cõtingant. Quędã physica, quędã Synamatica, cùm scilicet illa nobis occurrũt in somno, quib. delectamur. Deũ autem*

[illegible] somnia multa & patribus sanctis, & aliis sanctis [illegible] Sic & somniis Deus cohibet Abimelech, [illegible] Abrahami. Gen. 20. Per somnium hortatur Deus Salomonem, ut petat ab eo quicquid velueris. 3. Reg. 3. Per somnium admonebatur pphetis Deus. Num. 12. Et vespere debant [illegible] 1. Reg. 28. Somnia duo q̃ vidit, narrat Ioseph [illegible] quibus prgnõstrabat Deus ipsum futurũ prin[illegible] 39. Somnia pincernæ & pistoris regis Aegyptiorũ [illegible] Ioseph. Gen. 40. Somnia Pharaonis quibus seruitus [illegible] fames ostendebatur ei à Deo, Ioseph [illegible] Gen. 42. Somniũ interpretatur quidam [illegible] in castris Madianitarũ, se tradidos esse à Deo in [illegible] Iudic. 7. Somniorũ interpretatione Dei esse, te[illegible] Gen. 40. Vide Aristotelis librũ De diuinat. per somnum, [illegible] in somnio videtur omnia q̃ nobis in somno [illegible] sient, cõprehendere.] Pegaso [similibus.] Pegaseum [illegible] Perdarus ille, ex Medusæ sanguine ortus, [illegible] Heliconẽ euolasset, vngula saxũ ferions fontẽ a[illegible] Pegaso fabulã omniũ plenissimè narrat [illegible] Fast. Plin. lib. 4. cap. 7.] Non [illegible] Triptolemus olim, spargẽs quiddã in terram.] [illegible] quũ Cereri quærenti filiã, liberalissimè [illegible] pro remuneratione offerdit ei omne genus [illegible] eum Triptolemũ recens natũ, per nocte[illegible] [illegible] Lactio nutrinit et eum curruũ impositũ, [illegible] per totã Orbẽ misit ad fru[illegible] hominibus indicãdum. De Triptolemo Virg. in [illegible] diciale.] Vixerunt, forte dixit, vel q. dux pſonæ [illegible] vel [illegible] causę multis elapſydris peroratur. [illegible] & ineptã oratiõnẽ, quã etiã hybernii somniis [illegible] nullas sunt lõgiores, ex proinde lõgiora somnia. [illegible] Faceti, vt soles, ἀπὸ τῶν ἀναγκαίων τοὺς λόγους ποιούμενοι. Hermẽ ab [illegible] quod præditus in eo cõcipiendo insomniũ. Nota est [illegible] cõcubitus Iouis & Alcmenę, vel ex Plauto, vel [illegible] in Dialogo Mercurii & Solis.] Xenophon.] [illegible] hoc intelligere, quod est lib. 3. Anabaseos, quo [illegible] quinti domũ suam paternã fulmine ictam

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΙΠΟΝΤΑ, ΠΡΟΜΗΘΕΑ Ἢ ΠΕΡΙ ΛΟΓΩΝ.

CONTRA EVM qui dixerat, Prometheus es in verbis.

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Apologia quædã est cõtra eum à quo Promotheus in verbis appellatus fuerat, qua quantũ hãc collationẽ in se admittat, & quae[illegible]nõ, cũ acerba quadã regestione respondet. Vt aũt in superiore narratione somnij, generis, educationis, ac studiorũ suorum rationes exposuit: ita hic videtur dictionẽ & dicẽdi genus suũ, quale, & ad quod exemplũ comparatũ esset, indicare voluisse: nempe qnòd ad materiam & res attinet, comœdiã: qd aũt ad compositionẽ & ipsam orationis figurã spectat, dialogos, quales scilicet Platonis sunt, sese imitari.

ΟΥκοῦν κωμῳδία μὲν ἂν φῂς; ἃ μὲν λατὰ τὸν, ὦ ἄριστε, ἐν τῷ λίνῳ μοὶ τῶν λόγων ὄντων, γνωσῇ γὰρ ἀκόνα, καὶ φημὶ ὅμοιόν ἂν αὐτὸ. εἰ δ' ἀνείνομαι τὴν λοιδορίαν καὶ ἀκόνα, ἃ καὶ φαυλότερόν μοὶ ἐν τῷδε, οἷόν τι φιόδν, βαρβαρόν τι καὶ ἀμουσότερον. ἀλλ' ὑπομνήσατέ με τῶν λόγων ὡς ἄν ὑμῖν μνημονάσω ὄντας, ἵνα σοφώτατον τῶν τιτάνων ἐπιφημίσῃς αὐτόν, ὁρᾶτε μή τις ἀφανίσῃ φῇ,

PRometheus[a] igitur me esse ais: si quidẽ ea ratione, ô optime, quasi & mea[b] opera lutea sint, agnosco collationẽ, ac fateor me similẽ illi esse, neq; recuso luti figulus etiã ipse dici: tametsi[c] lutũ mihi vilius sit, quale scilicet ex trituris colligitur, cœnũ propemodum, ac fœculẽtũ quoddã. Quod si verò adeò extollens orationem meam, perinde vt artificiosam & fabrefactam, doctissimi illius Titanũ nomine, eam coboneſtas & laudas: vide ne quis ironiam dixerit,

dixerit; & quasi quandam Atticam subfarmationem subesse huic laudi. aiu, unde enim adeò fabrefactum est quod ego facio? Quæ verò ista nimia & Prometheæ sapientia in scriptis meis? Nam mihi certè illâd satis fuerit, si non omnino terrena atq; fictilia tibi videantur, aut digna adeò Caucaso. At verò quanto iustius vos comparari Prometheo poteratis, quicunque in iudicijs & causis agendis celebres estis, cum veritate certamen instituentes? Viua enim reuera atque animata vobis opera sunt, & per Iouem etiam calor illorum ignitus est. Quòd ipsum quoque ex Promethei rebus sumptum videri possit, nisi si sic decidatis hic, quòd minimè ex luto fingatis vos, sed quòd aurea vobis pleriſque signa sua sint: nos autem qui ad vulgus prodimus, atq; auſcultationes iactamus, nihil aliud quàm [illegible] exhibemus. Et in

ἄρθεὶς ἧς ὄψ& ἐγὼ, ἐπισκό-
πουν ἀεὶ τὰ ἀρξάμην& ἄ-
χρι πρὸς ἑσπέραν πόλεις, καὶ
ἔθνη, καὶ λαοὺς, καθάπερ ὁ Τρι-
πτόλεμος& ἀφοπέρωμι εἰς τὸν
ὄλων. ἐκεῖνο μέν τοι μέμνημαι ὅ,
τι τὸ σπερόμενον ἐκεῖνο ὦν.
πλὴν τοῦτο μόνον, ὅτι καλοῦ
ἀφορῶντος οἱ ἄνθρωποι, ἐπή-
νουν, καὶ μετ' ἀφυμίας καθ'
ὃς ἐγχωρίμην τῇ πλοῦ, παρί-
πτωμον. ἀλλ& ἐμοὶ τὰ το-
αῦτα, ἐς μὲν τοῖς ἐπαινοῦσιν
ἐκείνοις, ἐπανήκοντι αὖθις, ἐκεῖ
τι τὸν αὐτὸν ἐσθῆτα ἐπένθην ἢ
ἐλαυνόντα, ὧν ἔχων ἀφικόμη-
νος, ἀπ' ἐμοῦ ἐδόκουν ἐπάρ-
φός τις ἐπανήκειν. καταλαβὼν
δὲ αὖ τὸν πατέρα ἑστῶτα, καὶ
ἐπεμφόντα, ἐδείκνυν αὐτῷ
ἐπένθην τὸν ἐσθῆτα, ἐμέ,
οἷ& ἥκοιμι. καί τι καὶ ὑπέ-
μνησεν, οἷα μικροῦ δεῖν περὶ
ἐμοῦ ἐβουλεύσαντο. ταῦτα μέ-
μνημαι ἰδὼν, ἀντίπαις ἔτι ὤν,
ἐμοὶ

Ego verò vbi iã in sublimè sublatus fui, obseruabam & cõtemplabar, ab oriente incipiens vsq; ad occidentem, vrbes videlicet & populos, & nõ aliter quã Triptolemus olim, spargẽs quiddã in terram: quanquam nõ amplius memini quidnam illud fuerit quod tum spargebam, nisi hoc solũ quòd surſum aſpicientes homines laudabant me: & ad quoſcunq; volando peruenerã, cum multa prædicatione & gratulatione me proſequebantur, & quaſi deducebant. Porrò vbi illa hæc tanta mihi, & meipſum collaudantibus illis demonſtraſſẽt, reduxit rurſum, non amplius eadem veſte illa indutum, quam habueram ab initio auolans, ſed videbar mihi tum admodum delicatus & ſplendidus redire. Deprehendens igitur & patrem aſtantem, atque expectantem me, cõmonſtrauit ei veſtem illam, & me ipſum qualis redirem: ſubmouitq; eum, quàm parum abfuerit quin minimè digna de me ille cum amicis ſuis ſtatuiſſet. Atque hæc quidem mea mini videre me, cùm primùm è pueritia egreſſus eſſem

plagarum

ἐμοὶ δοκεῖ ὑπαραχθεὶς πρὸς τὸν τῆς ἁμάξης θόρυβον, ὑπαφυσῶν ἀνήκουστον, Ἡράκλεις, ἔφη τις, ὡς μακρὸν τὸ ἐνύπνιον, ἢ διανυκτέρευσεν ἄρα ἡμῖν ὁ χειμὼν ὕδατος, ὅτι μικτὰ ἐστὶ τὰ νῦν; εἶτα ταχὺ τοῦ φλοίσβου ὄντος ὁ Ἡρακλῆς ἢ αὐτὸς ἦν. τί δ' οὖν ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀμφὶ τούτοις πρὸς ἐμέ, μὴ μνησθῆναι παιδικῆς ὑπνοδόκης, καὶ ὀνείρων παλαιῶν, καὶ ὕδατος γηραλέου; ἴσως δὲ ἡ ψυχολογία. μὲν ὀνείρων τῶν ἡμᾶς ἀποκειμένας τινὰς ἀπάτας; ἐκ, ὦ γαθέ. ἐκ δὲ ὁ Προφῶν ποτὲ διηγήμενον τὸ ἐνύπνιον, ὡς ἀλόγῳ αὐτὸν ἡγήσατο τῇ παφορᾷ οἰκίᾳ, καὶ τὰ ἄκρα ἴσως ἐκ ἀκούειν ὧν ὄψιν, ἐκ ὡς φλυαρῶν ἡγοῦνται αὐτὰ διηγεῖσθαι. καὶ τοῦτο δὲ ποιήσω, καὶ ἀναγνώσομαι πρᾶγμάτων, ὅτι ἐστὶν ποιμενικὸν, ἁμά τι τῷ χείμωνι ἔλαχε ἡ διήγησις. καὶ

plagarum metu, ceu mihi videor, tum exturbatus. Sed interea dum hæc dicuntur, ô Hercules, inquit quispiam, quàm longũ hoc somniũ, & [a] iudiciale est? Deinde alius quidã hoc eludés, Hyemale, dixit, somniũ est, quãdo nocles sunt lõgissimæ: aut fortasis etiã [x] trinoctiale, qualis et ipse Hercules est. Quid igitur in mentẽ venit illi, mugari talia nobiscum, mẽtionemq; facere puerilis istius noctis, somniorũq; veterũ, & ætate iam obsoletorũ? Frigida enim & ingrata est omnis inepta ac futilis oratio. An fortè somniorũ quorundã quasi quosdam interpretes esse nos credidit? Nequaquam, ô bone: quoniam neq; Xenophon quondam exponens somnium illud, quo pacto ipsi visum fuerat in domo paterna, & deinceps. Nosti enim vt non cõiectationem quandã proponens, visionem suam, aut quòd ita negotiosa fuisset, narrauit, præsertim in bello & summa rerum desperatione constitutus, circũstantibus vndiq; hostibus, sed quòd vtilitatẽ quandã secum habebat illa narratio.

Proinde

καὶ τοίνυν ἵνα τοῦτο ὑμῖν διηγησάμενος ἐπαινέσωσιν, ὅπως οἱ νέοι πρὸς τὰ βελτίω τρέπωνται, καὶ παιδείας ἔχωνται, καὶ μαλλον ἄν τις αὐτῶν ὑπὸ πενίας ἰδιωτεύσαι, καὶ πρὸς τὰ ἄμεινα ἀφορμήσειε, φύσιν εἰς ἀγεννῆ δόξαν φθείρων. ἐπιῤῥωθήσεται γὰρ οἶδ' ὅτι λαβὼν τὸν μῦθον, ἐμαυτὸν παράδειγμα ἐμὶ προτιθείς, ὑποῶν οἷός μὲν ὢν, πρὸς τὰ μάλιστα ὥρμηκα, καὶ παιδείας ἐπεθύμουν, μηδὲν ἀξιολογίας πρὸς τὴν πενίαν τότε. οἷός δ' πρὸς ὑμᾶς ἐπανελήλυθα, ἃ καὶ μηδεὶς ἄλλος, ἐλάχιστοι γοιῶν τῶν λιθογλύφων δοκοῦντες.

Proinde & ego somnium hoc vobis exposui, eavidelicet gratia, vt adolescentes ad meliora studia cõuerterentur, & humanitatem amplecterentur: & maximè si quis eorũ præ inopia & paupertate peius de seipso statuit, animũq; ad deteriora declinat, ingenium non illiberale illiberaliter perdendo. Confirmabitur enim talis aliquis, sat scio, & quasi conualescet, vbi sermonẽ hunc audierit, idoneum atq; sufficiens exemplum me sibi proponens: vbi videlicet ipse secum cogitabit, qualis ego ab initio existens, ad optima prouectus fuerim, humanitatemq; appetiuerim, minimè deiectus aut fractus animo ob eam paupertatẽ in qua tunc fui: deinde qualis & huc ad vos ascenderim, qui certè vt nihil aliud, aut amplius, nullo tamen statuariorum istorum inferior aut obscurior euasi.

GILBER-

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

SOMNIVM inprimis efficax ad ſtudia literarũ incitamẽtum. Lucianus enim quanto præſtet animo vigere quàm corpore, hic ſub duarum mulierculariũ typo oſtendit: ad imitationẽ enim Herculis Prodici, ſub id tẽpus fermè quãdo Pythagoreum ingreſſurus erat biuium, atq; deliberabat cui potiſſimùm generi vitæ ſeſe accommodaret, in ſomnio ſibi Statuariam & Pædiam apparuiſſe fingit, quarum pro ſe vtraq; ipſum ad ſui ſtudiũ trahere conatas ſit. Deniq; ſuomet docet exemplo, eruditionẽ poſſimùm (vtpote qua animus, nobilior ſanè hominis pars, excolatur) iuuentuti amplectendã, adoleſcentiæ enim conſilijs admodũ imbecilla eſt: & quanquã indoles interdũ in iuuenibus non mala exiſtat, ætas tamen fragilis, & ad quẽuis animi impetũ mobilis, & multæ ad deprauandũ occaſiones ſuperſunt. Hinc etiam blãditur ocium, horſum inuitant voluptatũ illecebræ, aliò prauorum ſodalium vocãt commercia. Vt ergo hoſce vitiorum ſcopulos ſalua naui euitet adoleſcens incolumis: hunc Luciani librum frugi eſſe docentem, illi diligentiſſimè legendum & crebra recordatione repetẽdam ſuadeo, ne quando per ignauiam & animi ſocordiam vitiorum vitam ingrediens, per omnia flagitiorum genera volutatus, tandem in præceps ruat.

a DESIDERAM nup. in ludũ ire.] *ſcil. literariũ & ſchola in qua literaria operam dabam. Frequentiſſimè autem ludus ſtudeo ipſo, in quo aut corporis vires, aut ingenij acumen exercemus, accipitur; quod Graci etiã διὰ τῦ γυμνάζειν: hoc eſt, ab exercendo, γυμνάσια vocant. Omnem enim ſcholam (vt Aſconius ait) Romani ludum dixerunt.* ¶ Cic. 2. de Orat. ludum

pro Rhetorum schola dixit: Tum hoc in ludo (inquit) non præcipitur; faciles enim causæ ad pueros deferuntur. Plaut. in Merc. Hodie ire in ludum occepi literarium. b Humanitas seu literariũ studium.] *Quoniã eruditio & bonarũ artiũ disciplinæ solis hominis sunt propriæ, factum est, vt μωλογια. i. humanitas pro eruditione, & bonarũ literarũ scientia accipiatur. Gell. lib. 13. cap. 15. adducẽs Varronis locum ex lib. 1 rerum humanarũ: Praxiteles, inquit, propter artificium neminẽ est paulùm humaniori ignotus. Cic. in Verr. Tu sine vlla arte, sine humanitate, sine ingenio, sine literis solus iudicas.* ¶ *Literæ etiam vocantur λογοι. i. disciplinæ, quæ literarũ monumentis continẽtur. Plaut. in Truc. Literas didicisti, siue alios discere.*

c Deniq; & fortuna quadam.] *Fortuna in vtroq; numero pro diuitijs accipitur. Horat. lib. 1. Epist. 5. ad Torquatum:*

Quò mihi fortunas, si non conceditur vti; *vbi subaudiendum,* expetam *vel* optem. *Cic. de Amic. Sæpè enim quibusdam aut animus abiectior est, aut spes amplificandæ fortunæ fractior.* d Nostras autem res.] *Res quoque pro bonis siue substantia accipitur, ὐσια. Terent. in Phorm. Ac si talentũm rem reliquisset decem, primus esset, &c. Vnde rem habere, pro diuitem esse dicimus Cic. 2. Offic. Non esse duo millia hominum, qui rem habeant.* e Arte necessaria vitæ comp.] *Qui enim sapiunt, etiamsi suppetat abundè res familiaris, tamen liberos suos opificium aliquod discere cogunt: quò, si contingat vt fortuna auferat opes, aut in exilium ire inbeantur, sit quo sibi victum parent. Vnicum enim confugium in egestate est ars honesta. Nã hęc neq; eripi potest à latronibus: & quocunq; terrarũ abeas, te comitatur, nihil adferẽs sarcinę.*

f Statuarius optimus, & poliendo marmore.] *Sunt qui statuariam in quinque distribuant species de rationibus subiectæ materiæ, siquidem lignorum vel eboris elaboratrix comice nuncupatur: ex quo & artifices id genus quibusdam dicti dolatores. Quæ argillam tractat, plastice vocari solet: atq; gypsum, paradigmatice, quoniam à typis non abscedit. Gypsochoos sunt qui dicunt ipsos artifices. Quæ lapides scalpit, colaptice nomen habet, seu scalptura: λιθοξόους appellant hosce, quos dictione hic vtitur Lucianus, & ἐγκαυστὰς. i. sculptor.*

Mercurij

Dicitur ἡ ἀναγωγὴ. Postremò, quæcunq; mystica quædam, & Sphinctica sunt, ad hanc pertinent, cuius ratio duplex inuenta & tradita est, ἀλληγορία, anagogica vocatur. Etenim à fundendo ἀναγωγὴ quasi ἀναχυτὴ, alteram dixere. Porrò anaglyphum intelligunt, quæ incisa exsculpimus, vt promineant imagines: diaglyphicum verò ad impressuram spectare. Nam ἀναγλυφὰς ἀνάγκαιον ἐκ τοῦ ἐναντίου conformari, sicut τοῖς τορευτικοῖς, ut sibylæ, fundi labra, id genus plura. Encaustica, vel inusta pictura, ἐγκαυστικὴ, ea, vbi cera expingitur, vnde encausta dicere vulgò solemus picturas. Proplastica accipiunt, vbi futuri operis formas conformamus plastæ ex creta: nam fictæ ipsum ex cera sculptor facit, quos typos dicturi sumus ex ligno architectus, modulos. Ab illis verò omnes expressæ eruduntur statuæ. Statuum autem alij sunt recti, alij stantes quidam & obliqui. g Dimidium.] Hemiolia hæmi erat Græcis, citante Luciano in Hermotimo: quo significatum est Græcis omnem difficultatis partem in aggrediendo operi fuisse. Illud Horatius in epistolis lib. 1. ad Lollium in eandem sententiam expressit: Dimidium facti, qui bene cœpit, habet. Satis autem esse liberos liberalitate retinere, quam pulchrè scribit Plutarch. de educandis liberis: Obdurescit enim, inquit, & abhorret à laboribus, tum propter verbera, tum propter contumelias. Refert hoc de se Erasmus in institutione principum. Et exemplis passim sunt obuia, multa illustria puerorum ingenia à studijs deterreri orbilionū plagositate. Rectiùs generosus animus ducitur (vt Seneca ait) quàm trahitur. h Ita vt mox in lachrymas.] Artes à verberibus male auspicari ingenijs, Isocrates apud Aphthonium in Chria ait: ἐπιτείνειν γὰρ, inquit, eruditionis à laboribus ausi icatus, sed laboribus desinentibus vilitatem. i Duæ mulieres.] Hæc Prodici sophistæ somnium seu visio, vt iam diximus, conuenit cum Prodici illo sophistæ figmento, quo induxit Voluptatem & Virtutem in solitudine Herculi adhuc puero apparuisse, vt virū vellet, sibi dimittere vitam assumeret. Hæc turpi & deformi ornatu habitu, sed ingenuo ac nativo decore pulchra: illa ornatissimis vestibus & cultu indutæ. Nihilominus ille Herculem dixit Voluptati Virtutem antepositisse. Huius Prodici σύγγραμμα Xenophon lib. ἀπομνημονευμάτων 2. citat.

Meminit eiusdem Quint. lib. 9. cap. 2. Cic. lib. Offic. 1. & ad L. Luceiū epist. lib. 5. Nec dissimilis est Christi doctrina de arcta & lata porta, Matth. 7. & Pythagoræ de litera bicorni, de qua præter Virgilij carmen videndus est Lactantius lib. 6. cap. 3. & 4. cuius verborum partem aliquam, quia huc mirificè quadrant, subiungam. Dicunt, inquit, humanæ vitæ cursum Y literæ esse similem, quod vnusquisq; hominum, cùm primum adolescentiæ limen attigerit, & in eum locum venerit, vbi se via findit in ambas, hæreat nutabundus, ac nesciat in quam se partem potiùs inclinet. Si ducem nactus fuerit, qui dirigat ad meliora tribunitē: hoc est, si aut philosophiā didicerit, aut eloquētiā, aut aliquid honestæ artis, quo eundat ad bonā frugē, quod fieri sine labore maximo nō potest, honestū ac copiosam vitam disputās peracturū. Si verò ad doctorē frugalitatis nō venerit, ad sinistrā viam, quę melioris speciē mentiatur incedere: id est, desidiæ, luxuriæ, inertiæq; se tradere, quæ suauia quidē videntur ad tempus vera bona ignoranti, pòst autem amissa omni dignitate, ac re familiari, in omnibus miserijs ignominiaq; viuturum, &c. Hesiodium bimum exponit etiam Plato in Protagora & de Legibus 4. *Nos in libro nostrarum Mythologiarum secundo Herculem Prodicum. Silius* porrò *Italicus lib. 15. Xenophontis figmentum ab Hercule in Scipionem transtulit, atque sub lauro de bello cogitanti Virtutem ac Voluptatem apparuisse fingit, vbi Voluptas Scipioni Virtutis incommoda proponit, & suis etiam blanditijs allicit. Virtus autem Voluptatem increpat, quod suis tenocijs inuenum animos arcere conetur, atque seducere, & varijs argumentis ad se amplectendam suadet: tum Romam vnexemplum assumit, quæ ab exiguis initijs profecta, eò creuerit, vt totius Orbis regina facta sit, vbi florentissimæ vrbes luxu sint euersæ.* k Humanitas.] *Humanitatem ab homine, quemadmodum & virtutem ex viro appellatam docti sæpe numero scriptis accepimus. Vnde & Terentianus ille Chremes, humani nihil à se alienum putat, quòd homo sit. Est enim humanitas hæc, non illa quam Græci φιλανθρωπίαν vocant, sed quam ijdem παιδείαν nuncupārunt, à qua tamen illa prior manare videtur: quòd qui harum artium studijs liberalissimis, quasi in Helicone aut Parnasso sunt doctri-*

uis ſque verſatis, ad omnem humanitatem, comitatem, & morum ſuauitatem compoſiti, informatiq; eſſe videantur. Quod & Ouidius ad Graecinum ſcribens, praeclarè canit:

Artibus ingenuis, quarum tibi maxima cura eſt,
Pectora mollescunt, aſperitasq; fugit.

Nam ingenuae ſeu liberales idcirco appellatae ſunt, quòd liberos ac ingenuos ſimus homine dignos: ſiue quòd liberos ſuos ſectatores efficiant, & in faſtigio rerum humanarum quaſi reges collocent & reponant. Sed humanitatem quoq; (vt dixi) ſeu eſſe ſui ipſius ſtudium ponerem veteres appellarunt, puto quòd ea in ſolos homines, non etiam in beſtias cadat: vel quòd eos quibus adſimulatur ſeſe, verè homines facias: hoc eſt, omni cultu humanitatis informes. Haec eſt felix illa moly, cuius beneficio Vlyſſes ille, ne ſocios mouere ſuorũ in beſtiam verteretur, ſeruatus eſt. Haec omnium magiſter eſt artium, quaſi dicas Mnemoſyne Muſarum. Haec domuit atq; imanissimum Deorum. Haec nos primùm ad Dei cultum, deinde ad ius hominũ, quod ſitum eſt in generis humani ſocietate, tum ad modeſtiam, magnitudinemq; animi eruditi, eademq; ab animo tanquam ab oculis caliginem diſpulit, vt omnia ſupera, infera, prima, vltima, media videremus. His rationibus conſtare puto, citra humanitatis artes, homines nihil minùs quàm homines eſſe, ac proinde non tàm aquam & ignem hominis neceſſaria videri quàm eruditionem. 1 Redituit.] *ἐστηρίξε τὸν πρέσβυν, legis Micyllus: non ἐσώσατο.*

m Talibus ſcilicet ornamentis.] *Non diſſimilia promittit Cic. Q. Fratri in 1. epiſtola, de Aſia rectè & prudẽter adminiſtranda. Nam Graeci quidẽ, inquit, ſic te vnemẽ intuebũtur, vt quondam ex annaliũ memoria, aut etiã è cælo diuinũ hominem eſſe in prouinciam delapſum putent.* n Digito te demonſtret.] *Digito monſtrari & dici, hic eſt, aliquando pulchrum eſt. vt illud: Ecce agnus Dei. & ὁ ὡραῖος ἐν ἀνθρώποις εἶναι. & quod de Telamone memoratur, ob cuius os (ais Cicero) Graiũ ora obuertebant ſua. Et Perſius ſatyra 1: At pulchrum eſt digito monſtrari & dicier, hic eſt.* ¶ *Aliquando contumelioſum eſt, vt illud: Ecce ſomniator venit. Lucianus in Harmonide: Iuuenta inſignẽ eſſe, digitoq; demonſtrari.* o Demoſthenem.] *Aphthonius in Chria. Reſpice Demoſthenis vitã,*

quis vt oratorum omnium laboriosissimus, ita clarissimus euasit.

p Socrates.] *Fuit Socrates Sophronisci lapidarij filius, q etiã seruisse & sculpsisse lapides dicitur. Asserũt quidã Gratias vestitas, q̃ sunt in arce, illius opus esse. Vnde & Timon illũ in Silis, Laërtio referẽte, sculptorẽ lapidũ dixerit.* *q* Nioben.] *Fabulam Niobes vide apud Ouid. in 6. Metam. Alcmena apud Theocritũ Eidyllio 26. dicit, se crebriùs plorare quàm pulchrã Nioben. vide ea quę annotauimus in Philopatre in Tragopodagra.* *r* Somnia enim mirifica sunt, & mira operari solent.] *Eorũ quæ in somno videmus, quinq; esse genera Macrobius ait. aut enim est somnium & visio, aut oraculũ, aut insomniũ, aut visum.* Somniũ, *vt paucis agam, est, quãdo per figuras & ambages aliqua res in somno ostẽditur.* Insomnium *est, quãdo id quod vigilantẽ fatigauit dormiẽti se ingerit.* Visio *est, cùm id quis videt, quod eodẽ modo quo apparuerat, euenit.* Oraculũ *est, cùm in somno parẽs, vel alia sancta grauisq; persona seu sacerdos, vel etiã Deus apertè euenturũ quid aut nõ euenturũ, faciendũ, vitandũq; denunciat.* Visum *est, cùm arbitramur in nos dormientes irruere armatos, vel pabũ vagarẽ formas. In quo genere est incubus, q putatur insidere dormiẽtes, & põdere suo pressos degrauat. Medici ferè in ea sunt sentẽtia, somnia cõstitutionis seu cõplexionis hominũ argumẽta esse. Sic apud Auicennã obseruauimus canone 1. cõplexionis equalis & tẽperatæ certũ habere argumentũ somnia iucũda, cuiusmodi sunt odorũ, cantuũ, conuiuiorũ, dignitatũ. Ingenialis verò ac nõ temperatę cõplexionis indiciũ est, cùm quis ita per quietẽ adficitur, vt moueri posse non videatur, aut onus maius q̃ quod ferre queat sustineat, vel etiã loqui nõ possit. Cuius generis somnia Galenus ad diuinantia appellat. Auerroys quarto Colliget cap 15. Si imagines, inquit, cõcipiantur igniũ, bilis rubra prẽualet. Eandẽ verò atrã pellere prẽniũciant somnia terrifica, &c. Iamblicus in lib. de mysteriis, & Strabo lib. 8. scribũt, in templo Aesculapij quod in Epidauro est, ęgrotos cõsueuisse somnia captare è quib. prosperã valetudinẽ cõijcere possent. Et Herophilus somnia quędã appellat θεοπνοίας, hoc est, à Deo inspirata, q̃ necessariò cõtingant. Quędã physica, quędã Symmatica, cùm scilicet illa nobis occurrũt in somno, quib. delectamur. Deũ*

auctore

[illegible] somnia multa & patribus familiæ, & aliis sæpe [illegible] futura fuerint. Sic & somniis Deus cohibet Abimelech, [illegible] ne vxorē Abrahami. Gen. 20. Per somniū hortatur Deus Salomonē, vt petat ab eo quicquid velit. 3. Reg. 3. Per somnia [illegible] quibus admonebatur pphetis Deus. Matth. 2. Et reuelabatur eisdem [illegible] 1. Reg. 28. Sōnia duo q̄ vidit, narrat Ioseph fratribus suis, quibus præmonstrabat Deus ipsum futurū principē eorū. Gen. 39. Somnia pincernæ et pistoris regis Aegyptiorū interpretatur Ioseph. Gen. 40. Sōnia Pharaonis quibus fertilitas & [illegible] annorum fames ostendebatur ei à Deo, Ioseph [illegible] interpretabatur. Gen. 42. Somniū interpretatur quidam [illegible] Iud in cæteris Madianitarū, se tradēdos esse à Deo in [illegible] Genesis. Iudic. 6. Somniorū interpretationē Dei esse, testatur [illegible] Gen. 40. Vide Aristotelis librū De diuinat. per somnum, vbi [illegible] somnia videtur omnia q̄ nobis in somno [illegible] fiunt, cōprehendere. s Pegaso similibus.] Pegasi [illegible] nati. Pindarus πλεκτός, ex Medusæ sanguine ortus, [illegible] Heliconē emulassent, vngula saxū ferīens fontē aperuit. Homerus alio de Pegaso fabulā omniū planissimè narrat [illegible] 6. Ouid. 5. Metam. lib. 3. Fast. Plin. lib. 4. cap. 7. s Non [illegible] Triptolemus olim, spargēs quiddā in terram.] [illegible] vex quū Ceresē quæreret filiā, liberalissimè [illegible] pro remuneratione offēdit ei omne genus [illegible] Filii quoq; eius Triptolemū vecēs nasū, per notū [illegible] dū diuino lacte nutrivit et cum curru impositū, [illegible] per totā Orbē misit ad frugum [illegible] hominibus indicēdum. De Triptolemo Virg. in [illegible] s Ridiculè.] Vinum ego ferisse dixit, vel q̄ duę pſonæ [illegible] vel q̄ ferēs ex causę multū clepsydris perorātur. [illegible] inanē & ineptā orationē, quā etiā hybernū somniū [illegible] Ideo [illegible] nostra sint lōgiores, ea proinde lōgiora somnia. [illegible] Facetè, vt soles, πρὸς τὰς Hercule ab [illegible] quod tradit in eo cōcipiendo insumptū. Nota est [illegible] cōcubitus Iouis & Alcmenę, vel ex Plauto, vel [illegible] in Dialogo Mercurij & Solis. y Xenophon.] [illegible] hoc intelligere, quod est lib. 3. Anabasios, quo [illegible] par quæ domū suam paternā fulmine totam [illegible] &c.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΙΠΟΝΤΑ, ΠΡΟΜΗΘΕΑ Ἃ ΣΥ ΛΕΓΕΙΣ.

CONTRA EVM QUI DIXERAT, PROMETHEA ES IN VERBIS.

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Apologia quædã eſt cõtra eum à quo Promotheus in verbis appellatus fuerat, qua quantũ hãc collationẽ in ſe admittat, & quatenũ, cũ acerba quadã regeſtione reſpondet. Vt aũt in ſuperiore narratione ſomnij, generis, educationis, ac ſtudiorũ ſuorum rationes expoſuit: ita hic videtur dictionẽ & dicẽdi genus ſuũ, quale, & ad quod exemplũ comparatũ eſſet, indicare voluiſſe: nempe quòd ad materiam & res attinet, comœdiã: quòd aũt ad compoſitionẽ & ipſam orationis figurã ſpectat, dialogos, quales ſcilicet Platonis ſunt, ſeſe imitari.

Ὄνυχῶν τεθηγόλα μὴ ἔστι φύσις; ἀ μὲν λατὰ τῶδε, ὦ ἄνερ, ὀστυλίνων μὰμοὶ τῶν ἔργων ὄντων, γναθίζω γλὼ ἀκόνα, κοὐφυμὶ ὅμοιος ἔνι κἀγώ. ἐπεὶ ἀναίνομαι τυλοπλάθος ἀκόνα, ἀ κοὐφανλότερος ἐμοὶ ὁ τυλάς, οἵος ἐν φιόδυ, βαρβαρός τις παφαμικρόν. ἀλλ' ὑπερπεπαῦσθαι τὸν λόγον ὀκ ἀδύνατον ὑμῖν ἐστιν, ἐπεὶ τοσοῦτον τῶν τιτάνων ὑπερφυίστερος αὐδὶς, ὅσον μάλιστ' ἀρανέας φύσ.

PRometheũ[a] igitur me eſſe aiſt? ſi quidẽ ea ratione, ô optime, quaſi & mea[b] opera lutea ſint, & gnoſco collationẽ, ac fateor me ſimilẽ illi eſſe, neq; recuſo luti figulus etiã ipſe dici: tametſi [c]lutũ mihi vilius ſit, quale ſcilicet ex triuijs colligitur, cœnũ propemodum, ac ſtatulẽtũ quoddã. Quod ſi verò adeò extollens orationem meam, perinde vt artificioſam & fabrefactam, doctiſſimi illius Titanũ nomine, eam coheneſtas & laudas: vide ne quis ironiam dixerit,

dixerit ; & quasi quandam Atticam subfumationem subesse huic laudi. aut, vnde enim adeò fabrefactum est quod ego facio? Quæ verò ista nimia & Promethea sapientia in scriptis meis? Nam mihi certè illud satis fuerit, si non omnino terrena atq; fictilia tibi videantur, aut digna adeò Caucaso. At verò quanto iustius vos comparari Prometheo poteratis, quicunque in iudicijs & causis agendis celebres estis, cum veritate certamen instituentes? Viua enim reuera atque animata vobis opera sunt, & per Iouem etiam calor illorum ignitus est. Quòd ipsum quoque ex Prométhei rebus sumptum videri possit, nisi si sic decidatis hic, quòd minimè ex isto fingatis vos, sed quòd aurea vobis plerisque figmenta sua sint: nos autem qui ad vulgus prodimus, atq;

[illegible] auscultationes iactamus, nihil aliud quàm [illegible] quædam rerum spectanda exhibemus. Etenim

ὅλον ἐν πηλῷ, καθάπερ ὕελοι μικρὰν ἐμπορίαν, καὶ πλασιπλαῖα ταῦτα ζῇς καὶ ῥοπαλόθοις· τὰ δ' ἄλλα ὅτι λίαν ἡμῖν ὁμοία πρόσωπα, ὅτι ψυχῆς ἀλλόμάτι, ἀλλὰ τίφησι ἄλλως, καὶ παιδιὰ τὸ πρᾶγμα. ὡς τί μοι ἐνθυμῶδα ἔπασι, μὴ ἄρα ὅτι μὲν Προμηθία λίγοις ἦν, ὡς ὁ λωμιὸς ὁ τὸν Κλέωνα φησίν. οἶδα καὶ αὐτός.

Κλέων Προμηθεύς ἐστι μιστὰ τὰ πράγματα. καὶ αὐτοὶ δὲ βέλωσιοι τὸς χυτρίας καὶ ἰνυοποιὸς, καὶ πάντας, ὅθεν πηλεργεῖ, Προμηθίας ἀπικάλουν. ἐπισκόπουσις δ' ὁ πηλὸν, καὶ τῶν ἐν πυρὶ οἰκία ἢ σκευῶν ἔπλασιν. καὶ ἄχι δὲ τὸ βέλτιστα ἦν ὁ Προμηθεὺς, πολλοὶ ὑπόχρως ἐστιτέχνατα. καὶ ἐς τῶν ἀπλιπὸν ἡμιτελῆ τῶν σκευμάτων· ἐπὶ καὶ ὑδρυσία ἡμῖν τὰ ἔργα, ὅσπερ ἰκάνεις τὰ χυτρίδια, καὶ μικρόν

summa, circa lutum quidem, quemadmodum paulò antè dixi, ipsa hæc figulina versatur, perinde vt cæ aliorum figulorum: præterea autem neque mortus similis ineſt, neque animæ seu vitæ aliqua ſignificatio, ſed delectatio quædam inanis, & quaſi quidam luſus totum illud negocium eſt. Vt interim etiã cogitare incipiam, num ita me Prometheum dicere volueris, vt Comicus ille Cleonem: noſti ſiquidem. Cleon, inquit, Prometheus ille & poſt negocia eſt. Cæterùm etiam ipſi Athenienſes [h] figulos ollarum & furnorum conſtructiores, & quicunque circa lutum verſantur, Prometheos vocabant olim: alludentes ad lutum, opinor, & ad illam quæ fit in igne, vaſorum aſſaturam. Quòd ſi etiam hoc ſibi vult Promętheus, iſte tuus, admodum directè ac certò iaculatus es, & omnino ſecundum Atticam illam mordendi acerbitatem dixiſti: quoniam & noſtra opera fragilia ſunt, perinde vt illorum alluta: & modicum

modicum quippiam lapillis
injiciens, facilè conniuerit
omnia. Atqui dixerit aliquis
consolatio nos, neq; quam
ista assimilasse Pro-
metheo, sed nouitatem hãc,
& ea quæ nullo alio exem-
plo facta, aut ad imitation-
nem comparata sunt, laudã-
re voluisse te: quemadmo-
dum & ille nondum exisẽ-
tibus hominibus excogita-
tos, atque de nouo inuen-
tos illorum finxit, talibus
animalibus effigiatis & ex-
ornatis, quæ & moueren-
tur facilè, & aspectu gra-
tiosa forent. & in summa,
architectus ipse erat: sed
cooperabatur tamen etiam
Minerua illi, quæ & lu-
cem inspirabat, & figmen-
ta illa animata reddebat.
Talia quidem ille aliquis
dicere posset, atque ita in
meliorem partem dictum
istud exponere. Et fortasis
hæc sententia etiã dicti fuit.

Sed mihi ista ita satis est, si videar noua fingere: quoniã neq; vetustius aliquid dicere quisquã poterit eo figmẽto, ad cuius huius similitudinem ac formã hoc deductũ & quasi progenium est.

Sed

ἀλλ' ἐμὲ μὴ καὶ χαείσετα φαίνοιτο, ἀσχημονοίμην ἄρ', εἰ ἴσθι, ἐν αὐτῷ καὶ ξυμπαθήσας ἄν ἀφανίσαμι, εἰ μὴ ἄρα ἀφιλόκαλος αὐτός. παρὰ γὰρ ἐμοὶ καινότης, μὲ ἐχεῖ συμπεριφθαι ἄμορφον ὄν. καὶ ἄγε μὴ ἔτω φρονείτω, ἀλλ' εἰ ἄρ μοι δοκῶ καὶ ἐπαίδευσα γενναίως ἐμαυτόν, ἐ φαύλως ἐκ πολὺ ἀμορφότερα τὰ μετὰ τῆ ξένη αὐτὰ φαινοιθέτα. Πτολεμαῖος οὖν ὁ Λάγε νέος καινὰ ἐς ἀγυπτίοις ἄγων, ἐλέφαντόν τε βακτριανὸν καμήλαναν, καὶ ἄνθρωπον, ὃς τὸ μὲν ἥμισυ αὐτῷ ἐκεῖθεν μέλαν ἦν, τὸ δ' ἕτερον ἐς ὑπερβολὴν λευκὸν, ἐπίσης δὲ μεμιγμένον, ἐς τὸ θέαμα σπανιώτερον τοῖς ἀγυπτίοις, ἐπιδείκνυτο αὐτοῖς ἀμά τε πολλὰ θεάματα, καὶ τὸ τελευταῖον καὶ καινὸν, τὴν ἐλέφαντον, καὶ ἥμιλευκον ἄνθρωπον, καὶ ἦγε ἐκπλήξαι ἐκ θεάματι.

Sed tamen nisi & gratiam quandam atque venustatem præ se ferat, puderet me fanè (sat scias) illius, & conculcando abolere cuperem. Neque enim illi eò profuerit apud me nouitas hæc, quò minus conteratur, si deforme existat. Et si quidem non ita sentiam, dignus mihi videor qui à sedecim vulturibus attondear: vt qui non intelligã quòd multo deformiora ea sint, quæ hoc ipsum quòd sunt, cum peregrinitate quadam coniunctum habent. Ptolemæus igitur Lagi filius, cùm aliquando duas res nouas in Aegyptum addixissent, camelum videlicet Bactrianam totam nigram, & hominem bicolorem, cuius altera pars planè nigra, altera autem excellenter candida erat, per totum corpus æqualiter distincta atque diuisa: congregatis in theatrum Aegyptijs, exhibuit illis cũ alia multa spectacula, tum inter postrema, hæc quoque camelum videlicet, & semialbum hominem, putauit se magnam admirationem isto spectaculo concitaturum esse.

οἱ δὲ

At illi

At illi ad camelij quidē conspectum prætriti sint: & parum abfuit quin exilierent profugissent. quanquam totacea auro exornata, ac purpura instrata erat: frenū autē etiam gemmis compactū habebat, ex Darij alicuius, aut Cambysis, aut etiam ipsius Cyri thesauris depromptum. Ad hominis autem intuitum plerique ridebant: alij autē etiam vt mōstrum aliquod ipsum aversabātur. Quare Ptolemæus intelligēs se illis nō adeò laudē cōciliasse sibi, neq; nouitatē apud Aegyptios in admiratione esse, sed præ ipsa qđ concinnū atq; compositum, iustáq; forma præditum foret, probari: transtulit illos inde, hominemq; nō amplius eodem honore habuit, quo antea. Ac camelus quidē neglecta atq; relicta tum, mortua est: hominem aūt illum duplicē Thespidi cuidam tibicini, cui pocula bene cecinisset, dono dedit. Porrò ve-

, camelus in Aegypto, sint: homines frenum illius & purpuram admirentur:

quoniam

ἐπεὶ δ' οὐδὲ τὸ ἐκ δυοῖν ζώοιν καλοῖν συγκεῖσθαι, δρακόντων καὶ λεοπάρδεως, οὐδὲ τοῦτο ἀπόχρη εἰς εὐμορφίαν, ἂν μὴ καὶ ἡ μίξις ἁρμόνιος, καὶ κατὰ τὸ σύμμετρον ξυνιοῦσι. ἔστι γοῦν ἐκ δύο καλῶν, ἀπόκοπον πλὴν ἑωθινῶν ἴσως, οἷον ἐκεῖνο τὸ κεχαριτωμένον, ὁ ἱππόκενταυρος. ὁ γὰρ ἄν φαίης ἐπίρρητόν τι ζῶον τοῦτο γνώσεσθαι, ἅμα καὶ ὑβριστότατον, ἃ δὴ καὶ πισσώντων ζώοις ἑωρακόσι, ἐπιδακνυμένοις τὰς παροιμίας καὶ σφαγὰς ἀδηφάγων. τί δ' ἂν εἰκὸς καὶ ἔμπαλιν γένοιτ' ἄν τοιοῦτόν τι ἐκ δυοῖν ζώοιν δείσαιν ξυντεθέν, ὥσπερ ἐς οἶνον καὶ μέλι τὸ ξυναμφότερον ἥδιστον φαμὲν ἔχειν; ὁ μὲν γὰρ τιμῶν ἔχω διατείνεσθαι, ὡς ζώτων ὄντων· ἀπὸ δὲ σῆς μὲν τὸ ἐκατέρου κάλλος, ἡ μίξις σωτήριον. ὁ γοῦν γοῦς σωθεὶς καὶ φίλος ἐξ ἀρχῆς ὢν, ὁ διάλογος, καὶ ἡ κωμῳδία συνέσωσε καὶ ἐκείνην, ἐπειδὴ καὶ ἐκείνη τὸ ἐκ δυοῖν ζώοιν καλοῖν συγκεῖσθαι, δρακόντων καὶ λεοπάρδεως, οὐδὲ τοῦτο ἀπόχρη εἰς εὐμορφίαν, ἂν μὴ καὶ ἡ μίξις ἁρμόνιος, καὶ κατὰ τὸ σύμμετρον ξυνιοῦσι. ἔστι γοῦν ἐκ δύο καλῶν, ἀπόκοπον πλὴν ἑωθινῶν ἴσως, οἷον ἐκεῖνο τὸ κεχαριτωμένον, ὁ ἱππόκενταυρος. ὁ γὰρ ἄν φαίης ἐπίρρητόν τι ζῶον τοῦτο γνώσεσθαι, ἅμα καὶ ὑβριστότατον, ἃ δὴ καὶ πισσώντων ζώοις ἑωρακόσι, ἐπιδακνυμένοις τὰς παροιμίας καὶ σφαγὰς ἀδηφάγων. τί δ' ἂν εἰκὸς καὶ ἔμπαλιν γένοιτ' ἄν τοιοῦτόν τι ἐκ δυοῖν ζώοιν δείσαιν ξυντεθέν, ὥσπερ ἐς οἶνον καὶ μέλι τὸ ξυναμφότερον ἥδιστον φαμὲν ἔχειν; ὁ μὲν γὰρ τιμῶν ἔχω διατείνεσθαι, ὡς ζώτων ὄντων· ἀπὸ δὲ σῆς μὲν τὸ ἐκατέρου κάλλος, ἡ μίξις σωτήριον. ὁ γοῦν γοῦς σωθεὶς καὶ φίλος ἐξ ἀρχῆς ὢν, ὁ διάλογος, καὶ ἡ κωμῳδία συνέσωσε καὶ ἐκείνην, ἐπειδὴ καὶ ἐκείνη

quoniam neq; illud ex duobus optimis compositũ Dialogo videlicet, & Comœdia, per se ipsum satis valet ad formã & elegãtiam, nisi & compositio inter se consentiens, iustaq; proportione tẽperata fuerit. Licet quippe ex duobus pulchris compositionem alienam, atque peregrinam fieri: quale illud vulgatissimum est [k] Hippocentauri. Non enim facile dixerit, amabile aliquod animal esse hoc, sed potius contumelioſissimũ: si modò conuenit pictoribus credere, exhibentibus temulentiã & cædes illorum. Quid ergo? annon rursum quoq; bene formatũ ac pulchrũ aliquid ex duobus optimis cõpositũ fieri potest? Vt ex vino & melle commistum & temperatũ, suauissimũ equidem aio esse. Quanquam de meis cõpositionibus hoc cõtendere nõ ausim, quòd ipsæ quoq; tales sint: sed metuo ne utriusq; pulchritudinẽ ipsa tẽperatura corruperit. Neq; enim omnino consueta inter se, atq; affinia, ab initio Dialogus & Comœdia

Comœdia fuere. Siquidem ille domi & secum ipse, mehercle, in ambulacris eũ pueris quibuſdã, diſputationes ſuas habebat. Comœdia eũ tradens ſe totam Dionyſio, in theatro conuerſabatur, ſimulq; ludebat, & ridicula erat: gaudebat ſalibus & dicacitate, & cũ numeroſitate quadam ad certamẽ & palmam veniebat. Interdũ etiã anapæſticis verſibus, prouſum in ſublime euecta, dialogi ſectatores aſſocios ut plurimum irridebat ac ſubſannabat, curarũ exercitores, ac vanos ſublimium rerum diſceptatores, & id genus alia vocitãdo. Quin & vnã hanc adeundi viam habebat, ſugillando illos, & Dionyſiacam iſtã libertatem ipſos effundendo, nũc in aëre ambulantes, & cum nubibus congredientes ibi los exhibens, nunc publicum ſalum [illegible] fingens, vt qui ſcilicet de aëreis & ſublimibus [illegible] nimis exiliter arguatarentur. Dialogus autem [illegible] graues ac venerabiles diſputationes hominũ [illegible] rerum, tum de virtute philoſophorum

ita vt

ὥστε τὸ τῶν μουσικῶν τοῦτο δὶς διὰ πασῶν ἂν τὴν ἁρμονίαν ἀπὸ τοῦ ὀξυτάτου ἐς τὸ βαρύτατον. καὶ ὅμως ἐτολμήσαμεν ἡμεῖς τὰ οὕτως ἔχοντα πρὸς ἄλληλα ξυναγαγεῖν, καὶ ξυναρμόσαι, οὐ πάνυ πειθόμενα, οὐδὲ εὐμαρῶς ἀνεχόμενα τὴν κοινωνίαν. δέδια τοίνυν μὴ οὐδὲν ὅμοιόν τι τῷ Προμηθεῖ τῷ σῷ πεποιηκὼς φαίνωμαι, τὸ θῆλυ τῷ ἄρρενι ἐγκαταμίξας, καὶ δι' αὐτὸ δίκην ὑπόσχω. μᾶλλον δὲ μὴ καὶ ἄλλο τι τοιοῦτο φανείην ἐξαπατῶν ἴσως τοὺς ἀκούοντας, καὶ ὀστᾶ παραθεὶς αὐτοῖς κεκαλυμμένα τῇ πιμελῇ, γέλωτα κωμικὸν ὑπὸ σεμνότητι φιλοσόφῳ· τὸ γὰρ τῆς κλεπτικῆς. καὶ γὰρ κλεπτικῆς ὁ θεός, ἄπαγε· τοῦτο μόνον οὐκ ἂν ἡμῖν ἐνῇ. ἢ παρὰ τοῦ γὰρ ἂν ἐκλέπτομεν, εἰ μὴ ἄρα τις ἐμὲ διέλαθεν τοιούτους ἱπποκαμπους καὶ τραγελάφους καὶ αὐτὸς συντεθεικώς; πλὴν ἀλλὰ τί ἂν πάθοιμι;

ita vt Musicorũ illud m δὶς διὰ πασῶν; hoc est, bis per omnes chordas siue distantias tonorum, nempe à summo atq; acutissimo ad imum atq; grauissimum vsq; inter eos disconueniret. Et tamen ausi fuimus nos, hæc ita sese habentia, inter sese coniungere, & quasi cóciliare, eáq; mutuo coaptare, quæ neque omnino obsequuntur, neq; facilè communionem & societatem aliquam sustinent. Vereor itaq; ne demuò simile aliquid Prometheo isti tuo fecisse videar, vt qui fœmininum cum masculino commiscuerim, & ob idipsum nunc reus agar. Imò etiã ne quid aliud tale videar, decepisse. fortasse auditores, atq; n ossa apposuisse ipsis pinguedine obducta ac tecta, risum scilicet Comicum sub philosophica grauitate. Hoc enim furti fuerat. Absit hoc vnũ modò, vt ne in nostris inesse dici possit. Aut vnde enim furaremur tale aliquid? nisi verò quispiã nos latet, qui eiusmodi o pinuum incuruatores & hircoceruos & ipse cõposuerit. Veruntamen quid facerem?

βαιος· ἐμφερτίον γὰρ ὅλως ἄπαξ προειλημμένον· ἀπὸ τοῦ μεταβουλεύεσθαι, ἐπιμηθέως ἔργον, ἢ προμηθέως ἐστί.

cerem? Perfidendum enim est in ijs quæ semel cœperis, quandoquidem mutare consilium, Epimethei opus, non Prometheiest.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a Prometheum igitur.] *Operis sui formulam quandam ac filum describit Lucianus, causidicos subinde taxans, qui libros à se conscriptos, eo quòd à strepitu forensi erant semoti, deinde etiam ex Dialogo concinnati, & Comœdia, quæ inter se longè diuersa sunt, irridebant, Prometheas subinde Lucianum per contumeliam appellantes, hoc est, πλοκαμίδιον, aut plasma, siue figulum. Fuit autem Prometheus, quemadmodum de eo fabulantur, Iapeti ex Titano geniti filius. hic cùm Ioui duos tauros immolasset, carnes amborum sub vno bouis tergore occuluit, ossa sub altero. Iupiter tradita sibi optione, ossa elegit. Itaque comperta fraude indignatus, ignem mortalibus abstulit. Prometheus rursus illum è cælo furtim in ferula surripuit, quo etiam deterræ luto effictum à se hominem animauit. Iupiter re comperta Mercurio iussit, vt Prometheum Caucaso Scythiæ monti catenis ferreis alligaret, adhibita ad pectus eius aquila & vulturibus, qui epate illius pascerentur.* προμηθὴς *autem Græcis eum significat, cui prius quàm rem aggrediatur, suppetit consilium* ἐπιμηθὴς, *cui re peracta, tum demum consilium in mentem venit. De his duobus fratribus plura Hesiodus in libro cui titulus, Opera & dies: & Lucanus in Dialogo Ioui & Prometheo:* b Et mea opera lutea.] *Id est, contempta, nullius quæ precij. Quicquid autem vile, κεραμεοῦν siue κεραμικὸν dicunt Græci. Nos luteum, interdum ipsum lutum.* c Lutum mihi, &c.] *Lutum ex trimis (Micyllus βόρβορος, non βάρβαρος legit, quæ lectio sola Erasmo probatur, propterea quòd hic de luto sit mentio, non de barbaro quopiam. Plat. lib. de Rep. 7: ἡ δὲ οὐκ ἐν βορβόρῳ βαρβαρικῷ πνι-*

i.ac rovera in cæno quopiam barbarico. Loquitur de animis demersa ignorantiæ tenebris. d Atticam subsannationē.] *sine nasum Atticum. Plinius lib. 11. cap. 32. docet, à suæ ætatis hominibus nasum subdolè irrisioni fuisse dicatum. Vnde nasuti vocantur, qui doctè norint alios irridere. Et Græcis μυκτηρίζειν, ἀντιμυκτηρίζειν, id est, irridere, vicissim irridere, ἀπὸ τῦ μυκτῆρος, id est, naso. Cass. ad Ciceronem lib. Epist. fam. 15: Quos que vbi ridiculo aut scommatico dicterio lacessis, velint rusticè gladio ἀντιμυκτηρίσαι, id est, vicissim naso suspendere.*

e Aurea figmenta.] *Quod eximium videri volumus, aureum dicimus. Cicer. Academic. quæst. lib. 2. de libello loquens, quem Crantor scripsit de luctu. Est enim, inquit, non magnus, verùm aureolus, &c. id est, egregius.* f Et aliorum figulorum.] *quemadmodum qui vocantur κηροπλάθοι, qui puppas nescio quas pueriles, & id genus imagunculas quorumcunque animalium ex luto parte plurima, & ex alia interim materia fingant, &c.* g Postnegocia.] *Rebus peractis, quique serò, nec nisi confecto negocio sapit. Ex Comico quopiam citat hunc versiculum dictum in Cleonem.* h Figulos ollarum.] *χυτρίνους καὶ ἀνθρωπίσκους καὶ πηλαγύρτας.* i Camelus in Aegypto.] *Id est, meticulosa vel planè ridicula. Adagij vice refert, quod natum est ex hac historia Aegyptia.*

k Hippocentauri.] *Et homine & equo sunt conflati, & propterea διφυεῖς ab Isocrate appellantur. Compositio diversa & varia, hippocentaurus vocatur.* l Ridicula.] *Comœdiæ enim finis non ferè alius erat Græcis, quàm lætitia & hilaritas. Quòd adeò verum est, vt in libris observatum sit: & testis in Nebulis Aristophanes est, interpretis item accedente calculo, risus gratia plerumque scortea pudenda graphicè expressa, & id genus alia non pauca produci consuevisse, adeò vt comicum risum proverbij vice Lucianus hic vsurpârit.* m Δὶς δεῦρο πωγῶν.] *Proverbium à Musicis mutuò sumptum, quod maximum discrimen, & longissimum intervallum significatur. Vide Erasmi Chiliadas. Hoc vsus est Lucianus in libro de Conscribenda historia, & in sermone qui est De mercede seruientibus.* n Ossa apposuisse.] *Vice proverbij vsurpat, ossa apponere obiectâ ἀρχῇ δημῷ, vt Hesiodus inquit; id est, pin-*

ut pinguedine candida. o Pinuum incuruatores:] *τὰς πίτυς:* quo nomine Scinis appellatus fuit, quem occidit Theseus, incuruatâ pinu, & ex ijs alligatos homines, & in sublime emissos dilaniantem, &c. eundem Pithyocamptem vocat lib. 2. verarum histor. p Mutare consilium.] *post rem consiliare. vnde & Pindarus ita Pythijs, illum appellat ὀψίνοον, quasi serò sapientem. Hesiod. in Theogonia: Hæc, inquit, peperit σοφὸν Προμηθέα ποικίλον αἰολομῆτην: ἀμφρονέοντ' ἐπιμηθέα, Prometheum vafrum nominans, ac varijs instructum cõsilijs, Epimetheum post erratum sapientem.*

ΠΡΟΣ ΝΙΓΡΙΝΟΝ ἐπιστολή.

ΛΟυκιανὸς Νιγείνῳ τῷ πράτῳ. ὁ μὲν παροιμία φησὶ, γλαῦκα εἰς Ἀθήνας, ὡς γνοῖον ὄν, εἴ τις ἐκεῖ κομίζοι γλαῦκας, ὅτι πολλαὶ καὶ αὐτόθι εἰσίν. ἐγὼ δὲ ἐμοὶ μὲν δοκῶ μὴ γνῶριμόν τινα ἀποδεῖξαι βουλόμενος, ἔπεμψά σοι Νιγείνε γράψας βιβλίον ἐπιμικρον, ἀχόμην ἂν ὡς γνοῖον, γλαῦκας εἰς Ἀθήνας ἐπιτορεύοντα. ἐπεὶ δὲ μέλλω σοι λυπῆσαι τὰ ἐμὰ γράμματα, ἐθέλω σοι δηλῶσαι, ὅπως τι νοῶ ἔχω, καὶ ὅτι μὲ παρίρχεσθαι ἔδοξεν πρὸς τῶν σῶν λό-

EPISTOLA ad Nigrinum.

LVcianus Nigrino ſalutem. a Nocluas Athenas, inquit prouerbium: quaſi ridiculum ſit, ſi quis eò nocluas apportet, quòniam illis ibi abundent. Ego verò ſi quidè poteſtatem ac vim verborum exhibere velim, atq; ita Nigrino ſcribés, librũ mittere, obnoxius equidem huic ridiculo forè. Nunc aũt quando ſolũ ſententiam meam declarare tibi volo, quomodo videlicet nũc animatus ſum, & non obiter ac leuiter ora-

γον, ἀφεῴγοι μ' ἂν ἐκότως καὶ τὸ τῦ Θουκυδίδυ λεγόμενον, ὅτι ἡ ἀμαθία ἥ θρασεῖς, ὀκνηροὺς δὲ τὸ λογισμὸν ἐμποιεῖ. δῆλον δέ, ὡς οὐχ ἡ ἀμαθία μοι μόνη τῆς διατριβῆς τόλμαν, ἀλλὰ καὶ ὁ περὶ λόγους ἔρως, ἔστι δ'. ἔρρωσο.

tione tua correptus atque affectus fui, effugero sanè meritò etiam Thucydidis illud, quo dicitur [b] imperitia [c] audaces, [d] res autem cogitata atque considerata [e] timidos efficere. Manifestum enim est, quòd non imperitia solùm, verùm etiam amor ac studium orationis, huiusmodi audaciæ causa est. Vale.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a Noctuas Athenas.] *Subaudiendum, porto, aut mitto. Hanc paræmiam Lucianus hic exponit, quæ inde fluxit, quòd Athenis abundant vlulæ, & Atticæ regioni quasi peculiares sint. Proinde vt absurdũ videbatur, noctuam Athenas deportare, cùm illic passim omnia noctuis abundarent: ita ridiculum sit, homini consultissimo consilium dare.* *b* Imperitia.] *ignoratione ac insciția.* *c* Audaces.] *præcipites.* *d* Res autem cogitata.] *Ratio atque doctrina.* *e* Timidos.] *cunctatiores & morosiores. Mitto in Adelphis castigans Demeæ fratris immodicam seueritatem: Homine (inquit) imperito nunquam quicquam iniustius, qui nisi quod ipse fecit, nihil rectum putat.*

ΝΙΓΡΙΝΟΣ, Η ΠΕΡΙ φιλοσόφου ἤθους. NIGRINVS, SIVE de moribus philosophorũ.

Iacobo Micyllo interprete.

ARGVMENTVM.

Hoc dialogo vitam ac mores philosophorũ describit, conferendo inter se verè philosophos & simulatos: & quòd ijs qui seriò philosophari cupiunt, vrbis Romę consuetudo & luxus nequaquam conueniant, ostendendo Cuius rei exemplum, Nigrinum Platonicũ philosophum, & turbas istas adulatorum, cœnas & lucrũ sectantium, inter se cõponit. Quanquam haud scias, an etiam veræ philosophiæ sectatores hic laudando, pro more suo ironia vtatur. Valde autem quadrat hic dialogus in nostræ quoq; ætatis homines, eos qui ornatu & habitu veterũ istorum quasi successores quidã sunt.

Σ συμβὰς ἡμῖν σχόλῃ πρώτῃ ἐπιστήσας ἐπανιόντες; ἢ τοί γε θορυβεῖσθαι ὑμᾶς ἔτι ἐφοίτων, ἐπ' ἐμοὶ λαμπάδος, ὅτι δεήσεταί τῶν ὁμοίων λόγων, ἐπ' ἄλλου μυταλλάξασθαι, μηδὲ ὅλως ἀνθρωπίνῳ τινὶ ἔοικας. ἀθύμως δ' ἂν μοι δοκῶ ἀπολείπειν, ὅθεν ἅπας ἀπέρχῃ, καὶ τί τοῦτο ἄτοπον. τί γὰρ ἄλλο γε, ἢ ἐπιθυμίᾳ ἐπιτυχεῖν;

Τὰ δὲ ἐπὶ τοῖς ἐμοὶ ἀπὸ σκοπῆς ἐπιστήσας ἐπανιόντες; ἢ τοί γε θορυβεῖσθαι ὑμᾶς ἔτι ἐφοίτων, ἐπ' ἐμοὶ λαμπάδος, ὅτι δεήσεταί τῶν ὁμοίων λόγων, ἐπ' ἄλλου μυταλλάξασθαι, μηδὲ ὅλως ἀνθρωπίνῳ τινὶ ἔοικας. ἀθύμως δ' ἂν μοι δοκῶ ἀπολείπειν, ὅθεν ἅπας ἀπέρχῃ, καὶ τί τοῦτο ἄτοπον. τί γὰρ ἄλλο γε, ἢ ἐπιθυμίᾳ ἐπιτυχεῖν;

Nõ igitur neq; aspicere nos amplius dignaris, neq; conuersationẽ aliquam nobiscũ habere, neq; etiam similibus atq; ijsdem verbis nobiscum vti: sed repentè immutatus es, et omnino eiusmodi quispiam videris, qui cæteros omnes præ se contemnat. Lubens igitur audierim ea te, vnde ad hoc insolentiæ peruenerit, & quæ eius rei causa fuit. PHIL. Quid enim aliud, ô amice, quàm felicitas?

χία; τῶν λίγας; ὅλῳ πάρεργον ἥκω σοι, δαιμόνιε τινὶ μακαρίῳ γεγενημένῳ· καὶ τοῦτο δὴ τὸ ἀπὸ τῆς σκηνῆς ὄνομα, τρισόλβιος. ἐράκλεις, ὅτι γε ἐν βραχεῖ; καὶ μάλα. τί δ' ἐστὶ μικρὰ τὰ τοιαῦτα, ἐφ' οἷς καὶ λοιδορῆ, ἵνα μὲν ἐν ἐφαδαίῳ μόνῳ τὸ εὐφραινόμενα, ἔχωμεν δέ τι καὶ ἀκριβῶς ἀδίνειν, τὸ πᾶν ἀκούσαντες; θαυμαστὸν ἦναί σοι λοιπὸν περὶ δίκης, ἀντὶ μὲν δίκης μι ἰλαρόν, ἀντὶ δὲ πενίας, ὡς ἁπλοῦς πλούσιον· ἀντὶ δὲ ἀνοίας τι καὶ τετυφωμένου, χρῆσθαι μετριώτερον; μᾶλλον μὴν οὖν. ἀτὰρ οἶσθα μανθάνω σαφῶς ὅ, τι καὶ λέγεις. ἰσάκις μὲν οὐδὲν τῆς πόλεως, βουλόμην δ' ἂν ἐμοὶ ὀφθαλμῶν διάφορά τινα. τὸ γάρ μοι πάθος τὸ ἐν ὦ ὀφθαλμῷ μᾶλλον ἐπιτείνει. οἷα δὴ τοῦτον ἔλαττον, καὶ ἀνεκτὸν ὂν τινὶ σκολαιὸν ἐπιτυχεῖν. λέξαν δέ μοι δὴ πρὸς τοῦτο Νιγρῖνον τὸν πλατωνικὸν φιλόσοφον,

L. Quid ais? *PH.* Nã præter consiliũ atq; propositũ meũ venio tibi felix atq; beatfactus, adeoq; illud quod in scena vsurpari solet, bter beatus. *LVC.* Papæ, adeò breui? *PH.* Atq; admodũ. *L.* Quid aũt vltrà hic est, propter quod etiam superbis, vt non summatim modò latemur, sed & accuratè scire postiimus, audito toto negocio? *PH.* An'nõ admiratione dignum tibi videtur, per Iouem, pro seruo liberũ, pro paupere diuitẽ, idq; adeò verè, pro stulto aũt & insano redire modestũ? *L.* Maximè igitur. Sed nondum tamen planè intelligo quidnam illud sit quod dicis. *PH.* c Profectus in vrbem rectà fui, vt ibi oculorũ aliquem medicũ circũspicerem. Nam malum illud quo ex oculis laborabam, magis ac magis ingrauescebat tum mihi. *L.* Scio equidem singula, ideoq; etiam optaui vt in bonum atque peritum aliquem incideres. *PH.* Cùm igitur ipsum mihi esset, Nigrinum quoque Platonicum philosophum,

ἔφορον, ἐσθῆτι ἰδιαζούσῃ, ὡς αὐτὸν ἐφικόμενον, καὶ δόξαν τινὰ ἐξ ὀφθαλμῶν ἀφεῖναι τοῖς ἀνθρώποις καὶ ἀκούειν ἐκέλευε. καὶ παρελθὼν ἔσω, καταλαμβάνει τὸν μὲν υἱὸν γυμνασίοις ἔχοντα, πολλὰς δὲ ἀνόμους καταγνῶναι ἔφην ἐν ὀλίγῳ ἁμαρτίας. πρόχειρον δὲ ἦν μέσῳ πίνακίόν τι τῶν ἐν γραμμαῖς σχημάτων καταγεγραμμένον, καὶ σφαῖρα κειμένη, πρὸς τὸ τῶν παντὸς μίμημα, ὡς ἐδόκει, πεποιημένη. ἐφόρει δὲ μικρὸν ἱμάτιον ἀναξυρίδας τε, καὶ ὑπόδημα, τὴν πάλαι. ἐπῆν δὲ πάντα διηγεμένῳ αὐτῷ, καὶ ἕτερα μυρία· ἀπὸ τοῦ ἀξίου ἀδικεῖσθαι, καὶ πράττειν, καὶ ἃ χρὴ αὐτὸν ἐπίστασθαι τὸν ἀνδρείως ἀποθνήσκοντα. ὁ δὲ ἀσπασάμενός με, ἐπυνθάνετο, περὶ τίνων λόγων, καὶ τίνα χρόνον διατρίβοιμι. ἐγὼ δὲ ἐξηγησάμενος ἅπαντα, καὶ ἐρωτήσας, εἰ καὶ αὐτῷ ἐξείη ἀκοῦσαι, καὶ ἐκεῖνος ἐπιδοὺς ἐκέλευε, καὶ ἐπὶ τὸν ἐμὸν ἐλθεῖν διδάσκαλον, ἐπιστείλας ἅπερ ἐβουλόμην ἀκοῦσαι, καὶ τὰ σαφῆ ἐκφῆναι, ἐπεὶ

sophum, vt quem longo tẽporis interuallo non viderã, compellare, mane surgẽs, ad ipsum abeo: & pulsata ianua, cùm puer intrò de me renũciaſſet, accerſitus ſum. Atq; ita ingreſſus in ædes, deprehẽdo ipſum quidẽ manibus librum tenentẽ, circũ autẽ vndiq; multas veterum atq; doctorum hominũ imagines iacentes. Poſita autem in medio erat etiam tabella quædam, in qua Geometrica quædam figuræ deſcriptæ erant, ac ſphæra Calaui illius, ad exemplum & imitationem vniuerſi, vt videbatur, compoſita. Admodum igitur benignè & comiter me amplexatus ille, interrogat quidnam agerem. ¶ Quibus omnibus illi expoſitis, & ego quoque petiui ex eo ſcire poſſulebam, & quid ipſe ageret, & numquid apud ſe ſtatuiſſet in Graciam denuò nauigare. Ibi verò ille, ô amice, poſtquam cœpiſſet de hiſce rebus mecum colloqui, ſuamq; mentem explicare, tanquam quandam verborum ambroſiam mihi affudit, vt mihi planè videretur Sirenes illas,

ἄ τινων ἄρα ἐγίνοντο, καὶ τὰς ἀνθρώπους, καὶ τὸν ὁμήρου νοῦν ἀρχαῖον ἀκριβῶς, ἔτυθυσπάσια ἐφθέγξατο. πάλαι γὰρ αὐτοῦ τι φιλοσοφίαν ἐπαινέσαι, καὶ τοῦτο ἐκ τούτου ἐλαθεμένου, καὶ τῶν ἀνθρωπίνων νομίζοντος ἀγαθῶν καταγελάσαι, πλούτου, καὶ δόξης, καὶ βασιλείας καὶ τιμῆς, ἔτι τε χρυσοῦ, καὶ πορφύρας, καὶ τῶν πάνυ πεφιλημένων ὑπὸ τῶν πολλῶν, τότε δὲ ἐμοὶ δοκοῦντος, ἅπερ ἔχομεν ἀτιμάζειν καὶ ἀναπτύειν καὶ ψυχῆ ἐλεύθερον, αὐτίκα μὲν ὑπὲρ ἃ ἔχομεν ἀπάσας ὑπερπτύεσθαι, ἀπὸ παντὸς ἐγίγνετό μοι· νῦν δὲ ἔτι μὲν ἐλπὶς μοι ἐγγίγνεται τῶν φιλτάτων, πλούτου τε, καὶ ἀργυρίου, καὶ δόξης, καὶ μόνον οὐκ ἐλάκρυον ἐπ' αὐτοῖς καθειμένοις· ἄρτι δέ, αὐτὰ μὲν ἐλάττω μοι φαίνεται, καὶ καταγέλαστ· ἔχαιρον δ' αὖ ὥσπερ ἐκ βορβόρου τινὸς ἀείρας τὸ βίβλιον, εἰς αὐθεσίαν

siquæ vnquam fuerunt, & [c] Aedonas, & Loton illam Homeri antiquam referre. adeò diuina quædã loquebatur. Eò enim verbis euasit, vt & [f] philosophiã laudaret, illáq; quæ ex hac proficiscitur, libertatẽ: & contrà, ista quæ vulgò pro bonis habẽtur, irrideret, vtpote diuitias, gloriã, regna, honores: præterea aurũ quoq;, & purpurã & cætera quæ admodũ spectabilia pleriq;, antea verò etiã mihi videbãtur. Quæ quidem animo ipse intẽto atq; aperto accipiens, cõtinuo equidẽ ita affectus fui, vt cui, quod mihẽ tum acciderat, comparare possem, non haberem: sed omnino varius reddebar, atque in omnes partes rapiebar. Ac nunc quidem dolebam, quòd confutari atque refelli videbam ea quæ mihi charissima fuerant, diuitias videlicet, argentum, & gloriam: ac tantum non lachrymabar, damnatis atq; reiectis illis: nunc verò eadem ipsi mihi videbantur vilia atque ridicula esse: gaudebamq; rursum, tanquam ex tenebroso quodam ære prioris vitæ ad

serenitã

ὼ ἀθλίαν τὴν μέγα φῶς ἀναβλέπουσαν. ἔστι δὲ ὃ λανθάνει τὸ ὀφθαλμῶν, τὴν δ' αὖ τῶν ἀκριβείας ἐπιλανθανόμενον, τὴν δὲ ψυχὴν ὀξυδερκεστέραν καὶ καθαρωτέραν ἐγγινόμενον. ἐπαύετο δὲ τέως αὐτὴν τυφλώττουσαν ῥᾳδίως ὁρᾶν. πεῖσόν με, ἱκετεύω σε, ὅπως ἀφίκου ἐπὶ τοσοῦτον ἐπιλάσκων. καὶ ὁς ἐπὶ τῷ λόγῳ καὶ μᾶλλον ἐπαίρει με, καὶ ὅλως μικρὸν ἐπὶ νῦν ὑβρίκαμεν. δοκῶ γάρ μοι ὑπό τι κινουμένῳ πρὸς φιλοσοφίαν, οἷόν πῃ καὶ οἱ ἐνθουσιῶντες πρὸς τὸν οἶνον πάσχουσι τοιοῦτόν τι, ὅτι πρᾶόν τινων ἐμαυτὸν αἰσθάνομαι ὄντα φύσει, καὶ ἐπιεικῆ τὸν πολὺν, καὶ ἀπλοῦν ἐκ δολεροῦ καὶ πανούργου γεγενημένον. ἔστι δὲ καὶ ἀνθρώπους ἰδεῖν μεθύοντας ὑπὸ τοῦ οἴνου μᾶλλον ἢ ἄλλους πολλοὺς, σκληροτέρους τὴν φύσιν τοῖς τρόποις, ὑπὸ μεθύων, ἀπὸ τύφου τινὸς καὶ σεμνοπροσωπίας ὄντας· ὑπὸ

serenitatem & magnam aliquam lucē respiciens. Quare sanè & oculorum, (quod tum absit dictu) & eorū infirmitatis obliuiscebar, animo autem acuus & perspicax paulatim magis magisq; fiebam. Nam ad id tempus minimè animaduertem, cæcutientem atq; obtusam illā circumtulerā: progressus autē inde, ad id tam dē adductus sum, cuius nomine tu paulò antè me criminabaris. Nam & elatus oratione illius, & tanquam in sublime euectus sum, & omnino parum atq; humile nihil quicquam cogito. & Videtur enim simile quidam mihi accidisse circa philosophiam, quale Indis circa vinum accidisse fertur. Nam cùm primùm illi vinum bibissent, nempe natura calidiores, accedente potu adeò fortis, cōtinuò ad-

modum in furorem versi sint, ac duplo quàm cæteri magis ex mero insanire cœperūt. Eodem pacto & ipse tibi quasi quodam furore captus, ac verbis ebrius obambulo. Quanquam hoc quidem non est ebrium, sed sobrium atq; temperantē esse.

ὑδὲ ἓ βουλοίμην ἄν, εἴ τίς μ' ἐθέλοι πείθειν ἀκοῦσαι τοῦ λόγου. οὐ γὰρ οἶδ' ὅπως καταφρονεῖν αὐτοῦ οἴομαι δεῖν, ἄνδρα γέ τινα ἐμοὶ φίλον καὶ περὶ τὰ ἐρωτικὰ ἱκανῶς δεδαηκότα, εἰ βούλοιτο καὶ ἐπιθυμοίη, ἄρξαι, φαίη δ' ἄν. ἔστι γὰρ δὴ τοῦτο ἐμοὶ τὸ φιλόμαθες, σπουδάσαι ποτὲ αὐτὸν παρακαλεῖν. καὶ ἄγε μὴ ἔρρῃς, ἀλλ' ἐπείπερ ἄν ἐπαΐοιμι ἀκοῦσαί μου δεομένου. μάρτυρα γάρ σε παραστήσασθαι βούλομαι, ἄνδρα τινά, καὶ ἐμοὶ τὸ μεμνῆσθαι αὐτοῦ ποθεινόν ἐστι, καὶ τοῦτο ἔλαττον μισήσαιμι, καὶ λέγειν τις μὲ παρὸν τύχῃ. καὶ ὅτου δὲ τῆς ἡμέρας ἀναγκαῖόν μοι ἐστὶ τοῦτο τὸ ἀριμαθὲς. καὶ ὅσπερ οἱ ἐρασταὶ, κἂν παλαιὸν ᾖ παρόντος, ἔργ' ἄττα καὶ νῦν ἀριμαθῆ αὐτοῖς ὑπομνημονεύουσι, καὶ τούτοις ἐνδιατρίβουσι ἔμπαλιν τὰ παρόντος ἀφίστασι τῶν ἀπόντων, ἵνα οἱ γοῦν αὐτοῖς καὶ παραπλὴν εἶεσαν, καὶ

L. Ego verò optarim, si fieri posset, ipsam illam audire oratione. Neq enim contemnere ipsum, opinor, fas est: præsertim si ille qui audire cupit, & amicus est, & circa similia studium atque operam aliquando posuit. *PH.* Confide, ô bone. nam iuxta Homericũ illud, festinanté per seipsum horiaris. Ac nisi præmortuisses, iam ubi tùm rogasses, me narrantem audires. Testẽ enim te relinquere apud plerosque volo, quòd non præter rem infamio: præcipuè cùm & ipsum illius crebrò meminisse, voluptate mihi sit, & hanc iam quasi quandam exercitationem apud me instituo. Nam etiamsi nemo mihi adsit, tamen sic quoque bis vel perdiem reuoluo mecum ipse dicta illa. Et quemadmodum amatores puerorum, absentibus illis, opera aliqua & sermones ab ipsis habitos, memoria repetunt, ita ὑσὶ immorando morbum fallunt, perinde ac si illi ipsi amanti adsint: quidam verò etiam colloqui secum illos putant,

καὶ ὡς ἄρτι λεγομένων πρὸς αὐτὸς, ἅμα τότε ἤκουσαν ἅλλοντα, καὶ προσάψαντα τῷ ψυχῇ τῇ μνήμῃ τ παραλαμβάτων, σχολῇ ἂν ἄγοιμι ἐν ἐμοὶ ἐνιαῦσαι· ὅτω δὴ καὶ αὐτὸς φιλοσοφίας ὁ παρὼν, τὸς λόγους ἅ τότε ἤκουσα, σιωπῶν ἅμα, καὶ πρὸς ἐμαυτὸν ἀναπολῶν, ἃ μικρὰ ἔχω παραμυθίαν. καὶ ὅλως, καθάπερ ἐν πελάγει καὶ νυκτὶ πομπῆ φερόμενον, ἐς πυρόν τινα τῶν ἀστέρων βλέπω, πᾶσι μὲν παρεῖναι τοῖς ὑπ' ἐμοῦ πραττομένοις ἱκανὸν οἶμαι· ἀεὶ δ' ὥσπερ ἀκούειν αὐτῶν τὰ αὐτὰ πρός με λεγόντων, ἐνίοτε δ', καὶ μάλιστα ὅταν ἐνθάσω τῇ ψυχῇ, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ μοι φαίνεται, καὶ τῆς φωνῆς ὁ ἦχος ἐν τοῖς ἀκοαῖς παραμένει. καὶ γὰρ τοι κατὰ τὸν κωμικὸν ὡς ἀληθῶς, ἐγκατάλειπέ τι λιγύφωνον τοῖς ἀκούουσι. φαῦλοι, ὦ θαυμάσιοι, μικρὸν ἀναπρουόμεν, καὶ λίγου ἐξ ἀρχῆς ἀναλαβὼν ἤδη τὰ ῥηθέντα, ὡς ὁ

atq; ita q̃ tum sibi audire videtur, quasi paulò antè reuera dictis, gaudet: animumq; memoriæ præteritorũ applicãtes, neq; quiescere possũt, ob ea quæ pro pedibus & in mora sunt, sese angẽdo. Eodẽ igitur pacto etiã ipse, philosophiã nõ præsentẽ, verba quæ tũ audiui recolligẽs, & mecũ ipse crebrò repetẽs, nõ paruum capio solatiũ. Et in summa, perinde ac si in pelago, & per noctẽ alicubi ferar, ad hãc quasi quandã facẽ aspicio, omnibus illis rebus quæ à me geruntur, virũ illũ coràm adesse existimãs, semper autem velut audiens ipsum eadem illa sua ad me dicentẽ. Interdũ verò, & maximè quando animũ erigo, & in illũ quasi infigo, etiam vultũ illius videre mihi videor, & vocis ipsius sonus in auribus mihi relinquitur. Etenim iuxta Comicum, reuera[k] aculeum quendam in auditoribus reliquit. L. Desine, ô admirande, parumper præludere, ac dic ꝺ initio, repetem iam tandẽ dicta illa,

quoniam

ὡς ὁ μισθίος μι ἀχθεσθαι ποιεῖ. ἀπ' ἐκείνου, ἢ ἐτῶν, ἤδη τραγικοὺς, ἢ καὶ τοὺς Διὸς ἐμμελεῖς φαύλους ὑποκριτὰς, τῶν συνθεωμένων λέγω τινάς, καὶ διαφθείροντας τὰ ποιήματα, καὶ τὸ τελευταῖον ἐξαπολλύντας. καίτοι ἀκηκόατε πολλάκις μὲν ἐν θεάτροις τινὰς, καὶ νυνὶ μάλιστα πονηροὺς οἶδα δύστας. ἀπὸ τί τοῦτο; δίδοικα μή σοι μεταξὺ λέξω γελοίως αὐτὰ μιμούμενος, τὰ μὲν ἀτάκτως συνείρων, ἐνίοτε δὲ καὶ αὐτὸν ἐκ' ἀκροτελεύτιον τὸν νοῦν διαφθείρων. ἔπειτα προσέχθεις ἐρίμα τῷ αὐτῷ καταγινόμενος τῷ ἀκούειν. καὶ τὸ μὲν ἐμὸν, ἐκ πάνυ ἄχθομαι. ἐὰν δὲ ἐκείνοις, ἐμμελείοις μὲν λυπήσω δοκῶ, καὶ τὸ ἐμὸν μέρος ἀσχημονῶ. ἔτ' ἂν πρὸ ὀλίγου μέμνησό μου τὸν λόγον, ὡς ὁ μὲν ποιητὴς ἐμὸς, τῶν δὲ διὰ

quoniam nō mediocriter me expectatione ista excrucias, dum verbis ita suspendis & circumducis. P H. Recte dicis, atq; ita facto opus est. Sed illud quæso, vidistine aliquando siue Tragicos, siue etiã, per Iouẽ, Comicos histriones, malos istos dico, & sibilo excipiunt, quiq; poëmata agendo corrumpunt, ac postremò theatris eiiciũtur: tametsi ipsæ fabulæ sæpenumero bene se habẽãt, ac palmam etiam reportent? L. Multos noui tales. Sed quorsum hoc? P H. Vereor ne interim & ipse illos imitari videar, alia quidem inordinatè connectens, interdum autem etiam ipsam sententiam præ imbecillitate ingenij corrumpens: atque ita progressus, paulatim etiam ipsam damnem fabulam. Ac quantum quidem ad meipsum attinet, non admodum ægrè id feram. Cæterùm argumentum illud non mediocri dolore me affecturum esse videtur, si mecum ònà reijciatur, meaq; partes dehonestet. Proinde hoc per totam memineris mihi orationem, quòd poëta quidem ipse talium

ἐιότωρ ἁμαρτησόμενον ἐνόσω, καὶ τῆς παλαιᾶς νόμῳ νομιζομένης ἑκάστοτε, ἐκ μὲν ὧν ἐγὼ ποιῶ τὰ τοιαῦτα πρόσωπα. ἐγὼ δὲ ἀμυνοῦμαι τοῖς ἐμοῖς ἐμοὶ τῶν μύθων ἐπιστήσας, ἐκ ἐγὼ τὰ ἄλλα φαγεῖν ἀφίημι. ἔστι δὲ ἐνδιάφορόν τι λοιπὸν μόνον, ἐκεῖνο μὴ ἔχω πρόχειρον, ὃς ἅμαυρον ἐῶ. καὶ ἄλλως ὁ ποιητὴς ἴσως ἀνέξεται. ἐγὼ δὲ ἐκ ἐνοχλήσω, ἀνάγε τὴν ἀνάγνωσιν, ὡς ἔφη, τὸν Ἑρμῆν, καὶ κατὰ τὸν τῆς ἑητόρων νόμον ὑποστοχάζεσθαι. ἴσως γοῦν ἐκεῖνα προσδόκα, ὡς ἀλλοίως τι ὑμῖν ἡ συνουσία ἐγένετο, καὶ ὡς ἐκ ἐκ ταύτης ἥκειν ἐπιλήψεσθαι μᾶλλον, καὶ ὡς ἅμεινον ἔχειν αὐτὰ ταῦτα λέγοντα. ἀκούσεις. σὺ δὲ ὅλως, καὶ ὅ τι οἶόν τε ἐγὼ, τυγχάνεις τῇ μούσῃ συγκινούμενος. ἐ ταῦτ' ἐρᾷς ἐμπλήσω;

taliũ peccatorũ vobis innocens ſit, ac procul à ſcena ſeiunctus alicubi ſedeat, neq; quicquã ea curet q̃ in theatro aguntur. Ego verò meĩ ipſius periculũ tibi faciam, qualis ſcilicet hiſtrio ſim, quantumq; memoria valeã: quod ad cætera attinet, nihil à mũcio tragico diſtãs. Quare ſi quid etiã minus aut parcius iuſto videbor dicere, vulgate illud tibi, & quod vbiq; in prõptu eſt, occurrat: quòd ſcilicet melius hoc fuerat, & quòd ipſe poëta aliter fortaſſis idem dixerat. Me verò ſi exibilaueris etiã, non admodum quicquam moleſtè feram. L. Vt bene ſanè, ita me Mercurius amet, atque adeò iuxta rhetorum leges exordiũ hoc tibi pertactum eſt. Videris igitur etiam illa additurus fuiſſe, quòd non ita diu inter vos mutuò conuerſati eſtis, & quòd neque ipſe venis ad dicendum paratus, & quòd ſatius fuerit ipſum illum dicentem audire. te enim pauca quædam, & quantum poſſibile tum erat, memoria collecta & quaſi comportata habere. An non hæc quoque dicturus eras?

κτῶ; εἰ γὰρ ἂν οὐδ' αὐτῶν ἔτι σοι δεῖ πρὸς ἐμέ. νόμιζε δὲ τοῦ γε ἕνεκα πάντα σοι προειρῆσθαι, ὡς ἐγὼ καὶ βοᾶν καὶ κροτεῖν ἕτοιμός εἰμι. ἢν δὲ ἀναβάλλῃς, μνησικακήσω γε παρὰ τὸν ἀγῶνα, καὶ ὀξύτατα συρίξομαι. καὶ ταῦτα μὲν, ἃ σὺ διῆλθες, βουλοίμην ἂν εἰρῆσθαί μοι. κἀκεῖνα δὲ, ὅτι γε οὐχ ἑξῆς, οὐδ' ὥσπερ ἐκεῖνος ἐν ῥήσει τινὶ περὶ πάντων ἐρῶ· πάνυ γὰρ τοῦτ' ἀδύνατον ἐμοί. οὐδ' αὖ ἐκείνῳ περιθεὶς τοὺς λόγους, μὴ καὶ κατ' ἄλλο τι γένωμαι τοῖς ὑποκριταῖς ἐκείνοις ὅμοιος, οἳ πολλάκις ἢ Ἀγαμέμνονος, ἢ Κρέοντος, ἢ καὶ Ἡρακλέους αὐτοῦ πρόσωπον ἀνειληφότες, χρυσίδας ἠμφιεσμένοι, καὶ δεινὸν βλέποντες, καὶ μέγα κεχηνότες, μικρὸν φθέγγονται καὶ ἰσχνὸν, καὶ γυναικῶδες, καὶ τῆς Ἑκάβης ἢ Πολυξένης πολὺ ταπεινότερον. ἵν' οὖν μὴ καὶ αὐτὸς ἐλέγχωμαι, πάνυ

eras? Nihil igitur opus illis amplius tibi est apud me: existimes autẽ huius rei gratia, quod ad procemiũ atq; praefationẽ attinet, omnia te verbis complexũ atq; consecutũ esse: quoniã ego iam & vociferari & applaudere paratus sum. Quòd si verò lõgiùs etiã differes, malignitatis eius inter ipsum certamẽ meminero, ac tum acutissimè sibilabo. PH. Equidẽ & haec quae tu modò cõmemorâsti, dicta mihi velim: et illa quoq;, quòd neq; ordine, neq; vt ille, insita quadam & continua oratione de omnibus dicturus sum: omnino enim hoc nobis impossibile est: neq; rursum illius personae attribuendo sermonem; ne alio ac nouo etiam modo histrionibus illis similis fiam, qui saepenumero aut Agamemnonis, aut Creontis, aut etiam ipsius Herculis persona assumpta, ac vestibus auro contextis induti, & graue quiddam tuentes, mox ore in immensum diducto, exiguum & gracile, adeoq; muliebre quiddam loquuntur, ipsa etiam Hecuba aut Polyxena multò demissius. Ne igitur & ipse eodem modo conuincar,

maiorem

μάστιγα βλέπω δ' ἐμαυτῷ μιμησάμενος πρόσωπον σχῆμά τε, καὶ τὴν σκευὴν ἐλαφρύνων, ἐς γυμνὸν σοι βούλομαι τὸν νοῦν προσλαλῆσαι, ἵνα μὴ συγκατασκάσω σε πρὸς ἐμοῦ δ' ἕνεκα ὀκνεῖνόμαι. οὕτω δὲ καὶ ἐμὲ ὁ παρὼν τόπος μικρὸν πρός με ποιήσει τῇ σκευῇ καὶ τῇ τραγῳδίᾳ χαίρειν. καὶ μὲν δὴ καὶ ἐγκωμιάζειν μοι, πρὸς ἐκείνας ἃς ἔδη πρίωμαι ἐμοὶ ἀρχὰς τῶν λόγων, ἔπαινος ἂν ἐπὶ τοῖς Ἀθηναίοις ἀνθρώποις, ὅτι φιλοσοφίᾳ καὶ παιδείᾳ σώφρονες εἰσὶ καὶ ἐπιτήδειοι τὰ ξένων ἀσπάζεσθαι, ὅτι τῶν ξένων ἀλφὰ τίκτουσι ὁρῶντες, ὃς ἂν πρόθυμος ἀσκήσῃ ἐς αὐτοὺς διάθεσιν. ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν ἐᾶσαι τὰ παρ' αὐτοῖς ἐπαινούμενα, καὶ παραπλαγχθῆναι, καὶ πρὸς τὸ λαβαρὸν τῆς ἀκοῆς μισθὸς ἀποδοῦναι. ἐμίμησε γοῦν τινας τῶν πολυχρύσων, ὃς μείζονι ἐνδύσασθαι ἐμαυτὸν ἱματίῳ ἐπέτρεψα, παρρησίαν δὲ καὶ ἐλευθερίαν τὴν ἐμὴν ἐπὶ τοῖς ἐκείνου ἀγαθοῖς ἐφύλαξα. ἐπεὶ καὶ τὸν Ἀθηναῖον ἐκεῖνον ἐπαινεῖν ἔμοιγε ἔδοξεν, ὅτι τὸν ἐπὶ τῇ σοφίᾳ καὶ τῇ παιδείᾳ ἔπαινον ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις ἐποιήσατο, ὅτι φιλόξενοι καὶ φιλάνθρωποι εἰσι καὶ ἐπιτήδειοι τὰ ξένων ἀσπάζεσθαι, ὅτι τῶν ξένων ἀλφὰ τίκτουσι ὁρῶντες, ὃς ἂν πρόθυμος ἀσκήσῃ ἐς αὐτοὺς διάθεσιν. ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν ἐᾶσαι τὰ παρ' αὐτοῖς ἐπαινούμενα, καὶ παραπλαγχθῆναι, καὶ πρὸς τὸ λαβαρὸν τῆς ἀκοῆς μισθὸς ἀποδοῦναι. ἐμίμησε γοῦν τινας τῶν πολυχρύσων, ὃς

maiorem emmitto quàm pro capite meo persona induisse, ipsumq; ornatu dehonestare, ex nuda tibi volo meaq; propria persona colloqui, ne cadas alicubi, ipsum illi heroïm quem ago, mecum vna comelld ac lacerem. L. Hoc modo hic nunquã cessabit homo die cõtra me crebra illa scenna atq; tragœdia vti. P Fl.

[a] At verò cesso quidẽ: adsilla aũt de quibus cœperã, memunc cõuertam. Principium igitur orationis illius, commendatio quædã fuit Graciæ, & eorum hominum qui [o] Athenis P commorantur, quòd cum philosophia scilicet & pauperiate vnà edũcarentur, & neq; ciuium neque peregrinorum quemquam oblectarentur aspicientes, qui voluptatem importando ad illos, antiquam illorum honestatem violaret. q Sed si quis etiam veniret ad illos ita affectus, paulatim & transformarent ipsum, & veteres mores atq; animos dedocerent, ac ad puritatem sobrietatemq; vitæ transferrent. Memorabat itaque quendam [r] ex purpuratis istis, & multo auro fulgentibus:

quõ

ὅτε ἐλθὼν ἀθλώτατα μάλα ἐπίσης μ&, καὶ φορτικὸς ἀκολουθῶν ὄχλῳ, καὶ ποικίλῃ ἐσθῆτι καὶ χρυσῷ, αὐτὸς μὲν ὢν ἐν πᾶσι τοῖς ἀθλιωτάτοις, καὶ ὡς ἄρα ἐνόμιζεν ἐκβλέπεσθαι. τοῖς δ' ἄρα Ἀθηναίοις ἐδόκει τὸ ἀνθρώπιον, καὶ πανάβαρ ἐπιχαίρεσθαι αὐτῷ, ὡ ποιηρᾶς, ὁπότ' ἄστιμος ἀπαγορεύοντος ἐν ἀνθρώπῳ καθ' ὅντινα τρόπον βίοιτο βιοιῶ, ἀπ' ἐκείνου τοῖς γυμνασίοις καὶ λυπεῖς ὄχλησὸς ὢν, ἐλίβανον τοῖς οἰκέταις, καὶ συνοχωρᾶν τὸν ἀνανταῦθ', ὁπουχῇ ἂν ὑπερθίγγαζε, κατοικεῖν& πανθάνειν, ὥσπερ ὁ πρὸς αὐτὸν ἐκεῖνον ἀποτείνων, ἀλλοίκι μὴ παρακινόμενον μεῖζον νοῦν μ&. καὶ μὲν ἀρτίως γε μακρὰ καθ' ἑαυτὸ τὸ βαλανεῖον· ἐκεῖ γὰρ δὴ παῖζοιεν. ὁ δ', ἀκούων ἅ ὦ, μεῖζον ἐπαλάζε. τῷ δ' ἐσθῆτα τῷ ποικίλῳ, καὶ τὰς φορφυρίδας ἐκείνας ἀπίδωσαν αὐτὸν, ἀσάφ πάνυ τὸ ἀνθρώ-

qui cùm venisset Athenas admodũ insignis & conspicuus, magna comitantium turba stipatus, auro variáq; veste exornatus, ipse quidẽ Athenienſibus omnibus exiſtimabatur valde beatꝰ eſſe, & perinde ac deus quiſpiam ſuſpiciendus: iſtis autem miſer atq; infelix quiſpiam videbatur homuncio ille: ſtatimq; erudire illũ aggrediebantur: non acerbè, neq; etiam apertè interdicentes, ne in libera ciuitate quocunque ipſe pacto viuere vellet. ſed poſtquam & in gymnaſijs & in balneis quoque moleſtus erat, obterens ſeruos ſuos, & in anguſtum cogens obuios, ex occulto quidam ſubmiſſa voce, quaſi latêret, neque tamen illum perſtringere vellet, ſubiecit: Metui, inquiens, ne ille inter lauandum periret. Atqui pax certè longa balneum iam tenet: proinde

nihil opus erat iſto exercitu. Ille autem audiens quæ res erat, interea erudiebatur. Rurſum autem vbi veſtem illam variam atque purpuream exuebat ſeſe, vrbanè admodum floriditatem

ρὸν ἱποκάθηται τοῦ τ χωμάτων, ἵνα μὴ λίγοντος, μὴ πόθεν ὁ τοιοῦτος, μὴ τάχα τ μητρός δαν αὐτ, καὶ τὰ τοιαῦτα. καὶ τὰ ἄλλα ὁ ὅτως ἀπίσκωπτον, ἢ τῶν λακτυλίων τὸ πλῆθος, ἢ τῆς κόμης τὸ πυκνόγονον, ἢ διαίτης τὸ ἀκόλαστον. ὅτι καλαμιτρὲν ἰουφρονίθη, μὴ παρ ἀκολὸ βίλτιον ἀπῆλθε, ἀημοσίᾳ πιπαιδαγμένος, ὅτι δ ἂν ἀσχημόνως τὴν πρίαν ὁμολογοιῶτο, ἐμοὶ μὲν πρός μὲ φωνῆς τινος, ὦ ἀθῆναι πάντων, ἔφη, κοινῇ περὶ ἐμοῦ ἐν τῷ ἀγῶνι τ πασχόντων. λαμπρότατα γάρ πεπ τ πολιτῶν ἄγνοια παρὰ ἀλλοδαποῖς τοῖς, ὅτι βασιλεὺς ἦν, ἐμάτιον ἐθόρυβε. τὸς δ ἰδόντας ἐλεῆσαί τε, μὴ παραυτίκα. καὶ ἡ κήρυξ ἀναβόησε ὅτι παρὰ τ νόμον ἐποίησε, τοιαῦτα ἐθέλοντι θεάσασθαι, ἀναβοῆσαι μιᾷ φωνῇ πάντας ὅσους ἐσεμνύνετο συγγενέσθαι

tem atq; nitorem ipsum colorem irridens, Iam, ver adest, dicebant, Vnde nobis paulo hic, Fortassis maris ipsum hæc est: & id genus similia. Atq; eodē pacto etiā cæteros illius cū risu carpebant, nunc amulorum multitudinē, nunc comæ supernaturalem curā, nunc victus intemperantiā atq; luxuriam notantes. Quare paulatim ad sobrietatē atq; modestiam revocatus est, & lōgè melior publicè ita emēdatus ac doctus inde abijt. Quòd autem nō puderet eos etiam paupertatem confiteri, referebat mihi vocem quandā, quam aiebat publicè ab omnibus emissam, audisse se in ludis Panathenaicis. Deprehensum enim quendam ex ciuibus fuisse, & ad præsidem ludorum adductum, eo quòd in veste tincta ad spectaculum venerat: cæteros autem qui hoc crimine videbant, miseros illius, ac veniam precantes esse. Atq; vbi præco iam proclamaret, quòd in leges commisisset, quasi tali cū veste ludos spectaret: omnes vna voce, cùm super hoc deliberassent, exclamare cœpisse, vt ve-

d nia

γνόμην ἀνιμᾶν αὐτῷ, διατάττειν ἀμπεχόμενον μὴ ἧττον ἐκεῖνα. ταῦτά τε οὖν ἐπῄνει καὶ προσέτι τὴν ἐλευθερίαν τὴν ἐκεῖ, καὶ τὴν ἀδιάπτωτον τὸ ἀνυπόφορον, ἡσυχίαν τε καὶ ἀπραγμοσύνην, ἃ δὴ ἄφθονα παρ' αὐτοῖς ὄντα, ἀπεφαίνετό τι φιλοσοφίας σωφρονοῦν τῶν παρὰ τοῖς τοιούτοις ἀμφιβόλων, καὶ καθαρὸν τὸ φυλάξαι δυναμένην, σπουδαίῳ τε ἀνδρὶ, καὶ πλοῦτε καταφρονεῖν πεπαιδευμένῳ, καὶ ζῶντας τὰ φύσει καλὰ ζῆν προαιρουμένῳ, τὸν ἐκεῖ βίον ὡς μάλιστα ἁρμοσομένῳ, ὅς τις καὶ πλοῦτῳ ἱερᾷ, καὶ χρυσῷ κεκύλιται, καὶ πορφύρᾳ, καὶ δυνάστου μητρὶ τὸ ὑβριστικόν, ἄγαν δ' οὐ μὴν ἐλευθερίας, ἀπείρατος καὶ παῤῥησίας, ἀδίατος καὶ ἀληθείας. κολακείᾳ τὰ πάντα καὶ δουλείᾳ συμπροφέρων. ἅπερ ἁπλοῦν ἅπασαν τὴν ψυχὴν ὑπορρίψας, ταύτην μόνην πατρῴαν διέγνωκε, φίλον δὲ μηδέποτε πρᾶξαι, φίλον

nia daretur talibus indutor: neq; enim aliam vestē habere illū. Hæc igitur prædicabat ille mihi, & præterea libertatē quoq; eam quæ illic esset, ac victus frugalitatē, necnon & otiū, & quòd homines minimè curiosi atque auidi rerū essent: cuius generis virtutes infinitæ apud illos sunt. Ac pro certo indicabat mihi conuersationem eorum hominū, philosophiæ ipsi consonam esse, moresq; puros ac sobrios conseruare posse: studioso videlicet homini, & qui diuitias contemnere didicisset: & qui secundū ea quæ natura honesta sunt, viuere secum ipse statuisset: ei illorum hominum vitam quàm maximè aptam atq; accommodā esse. At qui diuitias amaret, auroq; delectaretur, præterea purpura atq; potentia felicitatem metiretur, qui & libertatem nunquā gustasset, cum seruitute enutritus esset, aut qui voluptati toto animo incūbens, huic uni inseruire atq; obsequi statuisset, amās epulari ac mensæ opiparè instructæ, indulgere

indulgens vino & cibis ve-
nereis, plenus præstigiarum,
deceptionis atq; mendacij, aut
rursum qui delectaretur au-
diendo cithararum sonitu,
diorúmq; instrumentorũ la-
scivos crepitus, gauderetq;
cantilenis perditis & enerv-
atis: talibus videlicet ho-
minibus cõvenire loci huius
consuetudine. Ibi enim rerũ
charissimarum ipsis, omnes
plateas, omniáq; fora refer-
ta esse: ac licere ipsis omni-
bus quasi portis voluptatem
recipere, partim quidem per
oculos, partim autẽ per au-
res & nasum, partim etiam
per gulam & per venerea:
quæ præterea fluente perenni
ac turbulento quodam
flumine, omnes, inquit, uiæ
complanantur. Siquidem in
unum conueniunt & adul-
terium & anaritia, & per-
iurium, & id genus reliquũ
voluptatũ. Relaxatur autem
atque auertitur, animo sub-
ducto undique, omnis verecundia, & virtus, &
locus ille desertus & vacuus redditur, siti aũ
impletus, suppullulat malitiæ ac feritæ cupiditatibus.

τοιαύτην ἀπέφαινε τὴν πόλιν, καὶ τοιοῦτον ἀνδράσι καλὸν ἀγαθῶν. Ἐγὼ δ' οὖν, ἔφη, ὅτι τὸ πρῶτον ἐκανήν ἀπὸ Κράδου, πλησίον πως γενόμενος, ἐπεσύρας ἐμαυτὸν, λόγον ἀντίδοτον ἀνῦρε ἀφίεσας, ἵνα μὲ τὸ Ὁμήρου λέγων· Τίπτ' αὖ, ὦ δύστλων, λιπὼν φάος ἠελίοιο, τλῆς ἐκάδε, καὶ τλῆς ἐνυχίαν ἐκέεσθαι, καὶ τλῆς ἐλεεινὴν, ἄκλαυτόν θ' ὁρᾶν τὸν ἐνταῦθα θόρυβον, συκοφάντας, καὶ παρατρόπους ἀπιφανέντας καὶ λέσχας, καὶ μεταφορίας, καὶ ἀγαθῶν πρόθεσιας, καὶ φιλίας ἐπικλάσεις; ἤ τι καὶ πράξαν ἀίσυνόκας, μήτ' ἀπαμάσθαι, μήτε χρῆσθαι τοῖς καθεστῶσι ἀνυάμενος; οὕτω μὲ βλακεύειν, καὶ καθάπερ ὁ ῥὶς ἐξ ὀρφανὸν ἐκλαλήσαν ἐμαυτὸν ἐκ βιβλίων φασίν, ἵνα τ' ἀνθρωπάσιος, ἵνα θ' ἅματος, ἵνα τι λυδοιμῶ, ὀλοιτὸν οἰκεῖον ἀλόμενον, καὶ βίον τινὰ ἕξω γυναικεῖον, καὶ ἄλλο μόρ

Ac talem quidē describebat mihi vrbem, taliumq; magistram bonorū. Ego itaq; inquit, quando primū ex Graecia reuersus fueram, atq; ista iam propiùs aspiciebā, reuocans meipsum, & quasi verbis cōpellans, rationē poscebam aduētus huc mei Homerica illa videlicet metu ipse dictans: Cur aūt infelix deserto lumine Phoebi (Graciā nempe, & felicitate illa, atq; etiā libertate) Venisti? vt videas loci huius tumultus, sycophantas videlicet, salutationes superbas, cœnas, adulatores, homicidia, testamentorum expectationes, & amicitias simulatas? Aut quid tandem facere decreuisti, cùm neq; discedere hinc, neq; consuetis & inueteratis hisce vti possis? Hoc igitur pacto mecum ipse consultans, & quemadmodū Iupiter Hectorem illum, ita meipsum è telis, vt dicitur, subducens, & hominum cæde atque tumultibus, & cruore, decæterò domi continere me statui: atque hanc muliebrem quandam vitam, & tunicam

μοι δοκῶ τοῖς ποιηταῖς ἀκροωμένοις πρὸς τὴν φιλοσοφίαν καὶ αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν διαλέγεσθαι. καὶ ἐκείνου μοι δοκεῖ τοῦ μεγάλου θεάτρου ἐπιπολὺ ὄντος ἐν τῷδε τῷ πολυανθρώπῳ, σοφόν τι θέαμα καὶ μέγα ἐπιτηδεύειν τὰ τοιαῦτα, τῶν ἐκεῖθεν ἀνθρωπίνων πραγμάτων ὑψηλὴν καὶ μετέωρον ἐπιβᾶσαν ἀκρόπολιν καὶ ἐπίσκοπον ἀνδρὸς ἐπὶ σκοπιᾶς βαθείας καθῆσθαι. ἃ δὴ καὶ ἐμοὶ νῦν ἔπεσεν, μὴ ἀπόβλητόν τι γυμνάσασθαι. ἢ ψυχῆς δοκιμασίαν ἀκριβεστέραν τῆς ἐν πόνοις καὶ ἱδρῶσι γιγνομένης ἐπιδεῖξαι. ἔξεστι μοι ἀντιποιεῖν ἐπαινεῖν τοιαῦτα βουλομένῳ, ἐθέλοντι δὲ ἐπαινεῖσθαι τὸν ἀκόμματον κάνθαρον, καὶ δυσπαραβάτως ἔχοντα πρὸς ἀντιτυχίας δεῖ τὸν ἐθέλοντα μεγαλόφρονα, παραπλήσιόν τι καὶ Διογένους ὦ χρῆν, ἀκούειν γὰρ μηδὲν τὸ ἔντεθλιμμένον, ἀλλ' ἀκόσμητον καὶ λιπαρόν, καὶ ἀνθρήνανον. ἵνα

dam pleriſq; viſam, propo-nens mihi, cum ipſa philoſo-phia, Platone et veritate col-loquiũ habeo. Ac meipſum quaſi in quodã amplo ac po-puloſo theatro collocãs, ex ſublimi admodũ inſpicio at-que cõtemplor ea quæ gerũ-tur: quæ partim eiuſmodi ſunt, vt multũ delectationis ac riſum exhibere poſſint: partim etiã, vt virũ verè cõ-ſtantem ac firmũ tentare ac labefactare aliquo modo queant. Nam ſi malorũ quo-que encomium aliquod di-cere cõuenit, ne credas ma-iorem vllam virtutis palæ-ſtram eſſe, aut veriora vſquã animorũ experimenta fieri, quàm in hac ciuitate, & in ea qua hic viuitur cõſuetu-dine. Neq; enim parũ eſt reſi-ſtere tot quidem cupiditati-bus, tantis autem ſpectaculis atq; aurium illecebris vndi-que attrahentibus ac deti-

nentibus: ſed oportet omnino Vlyſſis exemplo præternaui-gare illa, non quidẽ ligatis manibus, vt ille (nam hoc formi-doloſum foret) neq; etiã auribus cera obturatis, ſed audien-tem liberũ, & verè animum ſupra hæc elatum habentem.

ἔνιοι δὲ καὶ φιλοσοφίαν θαυμάσαι, παραθεωροῦντα τὴν ἑαυτῶν ἄνοιαν, καὶ τὴν τύχην ἐγκαθῆσθαι καταφρονᾶν, ὁρῶντα ὥσπερ ἐν σκηνῇ καὶ πολυπροσώπῳ σταματι, ἃ μὲν εἰς αἰσχύνην διαστήσαι ποιοῦντα τὸν μὲν ἀντὶ πλουσίου πτωχὸν, τὸν δὲ ἐκ πράκλου ἐν ψυχῇ, ἃ βασιλέα· τὸν δὲ φίλον τοῦτο, τὸν δὲ ἐχθρὸν, τὸν δὲ φυγάδα. τοῦτο γάρ ἐστι καὶ τὸ ταπεινότατον ὅτι καὶ ἐν μαργυρομένης τῆς τύχης παίζειν τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα, καὶ ὁμολογούσης μηδὲν αὐτῶν ἕν καὶ βέβαιον, ὅμως ταῦτ' ἐσπουδάκασι βλέποντες, ὁρίζοντες καὶ πλάττοντες, καὶ διωκόμενοι καὶ μισοῦντες ἀλλήλους. ἐγὼ δὲ νομίζω ἐλπίδων. ὁ δὲ λέγω, ὅτι καὶ γελᾶν ἐν τοῖς γινομένοις ἔνιοι, καὶ ψυχαγωγεῖσθαι, τοῦτο ἄλλο τί φράσω. πᾶς γὲ ὁ γελοῖος μὴ πλουτῶν αὐτοὶ, καὶ τὰς πορφυρίδας προφαίνοντες, καὶ τὸ δακτύλιο

Y Licet autem & philosophiam miraſi, conferendo cum illa tantam hominum amentiam, atq; ſtultitiam: bonáq; iſta fortunæ, contemnere, vbi aſpexeris: velut in quadam ſcena, ac multiplici, pro perſonarū varietate, fabula: alium quidem ex ſeruo dominum prodire, alium autem ex diuite pauperem fieri: contrà alium ex paupere ſatrapam, aut regē: rurſus alium amicum huius, alium inimicum: alium etiā exulem eſſe. Nam hoc centè vel grauiſſimum eſt, quòd licet fortuna ipſa teſtetur ſeſe in humanis rebus ludere, fateaturq; nihil illarum certum ac ſtabile eſſe, nihilominus tamen quotidie iſta aſpicientes, & diuitias expetunt, & potētiam: ac pleni obambulant omnes earū rerum ſpe, quarum euentus nunquam ſequatur. Quod autē videlicet dixi, quòd eō

uidere ad hæc quæ alibi geruntur licet, atq; animi oblectare, illud tibi iam exponam. Quomodo enim non ridiculi ſint diuites ipſi, qui & purpuras ſuas ſpectandas exhibent, &

digitorum

δακτύλους προτείνοντες, καὶ πολλὰ καταγορεύοντες ἀπρόσκοπα λίαν, τὸ δ' ἀκαιρότατον, τὰς ἐντυγχάνουσας ἀποστρέφουσι φωνῇ προσαγορεύοντες, ἀγαπῶν ἀξιοῦντες, ὅτι μόνον αὐτοὺς προσείπωσιν. οἱ δὲ σεμνότεροι, καὶ προσκυνεῖσθαι φιλοῦντες, ὑπὸ πόρρωθεν, καὶ ὡς πρόσω νόμῳ, ἀσπάζονται προσιόντα, καὶ συνήδονται, καὶ πόρρωθεν τῷ ἤθει παρακάλουσι, καὶ τὸ κεφάλαιον αὐτὸ ἐμφανίσαντα τῇ σχέσει καὶ ὁμοιότητι, τὸ σῶμα, ἐπὶ τὴν ἀξίαν ἀκαταφιλῆσαι βούλεται καὶ φιλεῖσθαι δοκεῖν τοῖς μηδὲ τότε τυγχάνουσιν. ὁ δὲ ἐμὸς φαρίσαιος ἴσως ἂν πολὺ μᾶλλον ἐξαπατήσειεν. ἐπαινῶ δὲ γε καὶ ταύτης αὐτοὺς τῆς ἀνθρωπείας, ὅτι μηδὲ τοῖς ὁμοίοις ἀμελῶς προσίασι. πολλοὶ δὲ τούτων οἱ προσιόντες αὐτοῖς καὶ θεραπεύοντες ἀνθρωποι συνεῖδὸς μὴ ἐξανιστάμενοι μένουσι, πιεζόμενοι δὲ ἐν ἑδρίοις τοῦ πόλιν, καὶ πρὸς τῶν εἰσιόντων ἀκαλεπώρων, καὶ

digitorum annulos ostentant, & omnino multas præ se ferunt ineptias? Quod autem omnium absurdissimum est, etiam obuios aliena voce salutant: & hoc quasi magno aliquo contentos esse volunt, si solum ipsos aspexerint. Quidam verò fastuosiores, adorari etiam cupiunt: non à longè, neque vt Persis mos est, sed necesse est propius accedentem, & sese incuruante, animo à longè demisso & humiliato, illiusq; affectu etiam corporis similitudine declarato, pectus aut dexteram deosculari. quod sanè beatum atque spectabile videtur etiam ijs qui honorem hunc nunquam assequuntur. Ille verò stat in longum tempus, seipsum præbens decipiendum. Vbi & hanc illorum laudo A inhumanitatem, quòd neq; ore approbant, aut compellant. Cæterùm his multo ridiculi magis sunt ipsi sectantes atq; obseruantes, qui de media nocte furentes circũcursant totã ciuitatẽ, & à seruis exclusi foribus,

ἐωῶσι, καὶ κόλακες, καὶ τὰ τοιαῦτα ἀκούειν ὑπομένουσιν. πρώτας δὲ ταύτης τῆς περιόδου, τὸ φορτικὸν ἐκεῖνο δεῖπνον, καὶ πολλῶν αἴτιον συμφορῶν ἐν ᾧ, πόσα μὲν ἐμφανῆ ἐστι, πόσα δὲ παρὰ γνώμην ἐμπίπτει, πόσα δ' ἂν ἔτι ἐγὼ ἀπαλείφω, ἢ μιμοφόμενοι τὸ τιθαιτᾶον, ἢ λυποφορεῖσθαι ἀπίασιν, ἢ ἀηδιάσαντες τὸ δεῖπνον, ἢ ὕβρεως, ἢ μικρολογίας ἐγκαλοιῶτες. πλήρεις δὲ αὐτῶν ἐμεσώτων οἱ πρῶτοι, καὶ πρὸς τοῖς χαμαιπετέσι μαχόμενοι, καὶ μικρὰν ἐμέρας οἱ πλησίον τὰ αὐτὰ λαμπρύνοντες, ἰατροῖς παρέχουσιν ἀφορμὰς περιόδου. ἔνιοι μὲν γὰρ τὸ ἐκπονεῖσθαι, διὰ νοσῶν σχολὴν ἄξουσιν. ἐγὼ μέν τοι γε πρὸ τῶν κολακευομένων ἡδέως ἂν ἑλοίμην τὰς κόλακας ὑπάρχειν, καὶ σχολὴν αὐτοῖς ἐπάνω καθίσασθαι τῆς ὑπερηφανίας αὐτῶν. ὅταν γὰρ αὐτῶν τὴν περιουσίαν θαυμάσωσι, καὶ τὸν πλοῦτον ἐπαινέσωσι,

canes, & adulatores, & id genus alia audire sustinent. Prima verò huius tam acerbæ circuitionis, ipsis onerosa illa, atq; multorũ malorũ causa, cœna est: in qua quidẽ illi quàm multa ingurgitantes, quàm multa aũt potantes, quàm multa etiam, quæ proloqui nõ decet, reprehẽdetes positremò, aut ægrè ferentes discedũt: & vel ipsam criminantur cœnã, vel cõtumeliam aut sordities accusant. Pleni aũt & angiporatus sunt vomentibus ipsis, & circa vilissima quæq; prostibula depugnantibus. Et cõplures ipsorũ in multũ diem decumbentes: circumëundi causam medicis præbent. Quidam enim (id quod absurdissimum est) neque ægrotando quiescunt, aut otium ducunt. B Ego verò multa adulatores ipsos magis perditos esse, q̃ quibus adulantur, existimo, & propemodũ autores illis existere superbiæ ac fastus istius. Nam cùm illorũ opulentiã & verũ omnium abundantiã admirantur, aurũ laudibus extollant,

lüt, vestibula manè cõplen-
& accedẽtes ipsos quasi do-
minos appellãt: quid quæso
etiã cogitare illos consenta-
neũ est? C Quòd si verò cõ-
muni decreto vel paululum
modò abstinerẽt ab hac vo-
luntaria seruitute, an nõ pu-
tas è diuerso ipsos diuites ad
fores pauperũ atq; mendico-
rum venturos esse, vltrò ro-
gantes ne ignobilem atq; ob-
scuram, & quasi absq; teste
latentẽ ipsorum felicitatem
relinquerent: nève pateren-
tur vt inutilem, & ab omni
vsu remotam & mensarum
pulchritudinem, & domorũ
magnitudinem perire? Neq;
enim sic ipsas diuitias amãt,
vt propter diuitias beatos
atque felices sese existimari.
Atque ita sanè res habet, vt
nulla sit vtilitas possidenti,
neque pulchrarum ædium,
neque auri, neque eboris,
nisi sit qui illa admiretur.

Oportebat igitur tali aliqua via diminuere ipsorum existimationem, & extenuare potentiam, obijciendo, & quasi propugnaculum aliquod opponendo diuitijs, despicientiam istã atq; contemptum: nunc verò colendo contrà & obseruando,

ἐς ἀπόνοιαν ἄγουσι, καὶ τὸ μὴ ἄνοπτον ἰδιώτας, καὶ ἀναφανδὸν τὴν ἀπαιδευσίαν ὁμολογοῦντας τὰ τοιαῦτα ποιεῖν, μηδιάτροφα ἂν ἁπάντως νομισθείη. τὸ δὲ καὶ τὸν φιλοσοφῶν προσποιούμενον, πολλῷ ἔτι τούτων γελοιότερα δρᾶν, ἔστ' ἂν εἰπεῖν τὸ ἀνιαρότατον ὅτι. πῶς γὰρ οἴει τῶν ψυχῶν ἀγανθῆσθαί μοι, ὅταν ἴδω τούτων τινὰ μάλιστα τῶν βιβλιακότων ἀναμιμνησκόμενον κολάκων ὄχλου, καὶ τὸν ἐξίκης τινὰ λαμπρυφορούντα, τῇ ζώνῃ τὰ λάπαρα παραγκλίνοντα καὶ τὸν ὁλκὸν ἐμφαίνοντα τοῦ σχήματος ὄντα, καὶ φαντικώτερον; καὶ ὃ μάλιστα ἀγανακτῶ, ὅτι μὲν καὶ τῶν σοφῶν μεταλαμβάνουσι, τὰ ἄπαξ γε ὁμοίως ἐκπεινώμενοι τῶν ἡδέων. ἃ μὲν γὰρ ἐν ζωῇ συμποσίοις ἐργάζονται, τίνι τῶν κολάκων ἀπόζομεν; ἐκ ὧν ἐμφορεῦνται καὶ ἀπαροκαλότερον, μᾶλλον δὲ

ad ſtultitiam atq; amentiam illos adducũt: atq; homines quidem indoctos, & ignorantiam manifeſtè confitentes, huiuſmodi factitare, tolerabilius meritò exiſtimetur. D at verò eos qui philoſophari quoq; ſe ſimulant, multò etiam meptiora his, magisq; ridicula facere, illud tandem omnium grauiſſimum eſt. Quomodo enim me putas animo affectũ eſſe, quoties video iſtorum aliquẽ, maximè eorũ qui ætate prouecti ſunt, adulatorum turbis immiſceri: & illorum aliquem, qui honores gerunt, ſatellitum modo deducere atq; ſectari: deinde & cum ijs qui ad cœnam vocare ſolent, colloquia ſerere, inſignioremq; autem, magisq; conſpicuum cæteris, ob ornatum & habitum eſſe? B Quod vel maximè indignari ſoleo, quòd nõ itidem perſonam ac habitum mutant, cùm vtiq; quod ad cætera attinet, eodem modo fabulam agant. Nam quæ in comœdijs operantur, cui quæſo adulatorũ illa comparabimus? An non replentur cibo, multo quàm cæteri minore modeſtia?

† An non

μεθύσκουσα ἢ φαρμάκου, ἡδυσμοῦσα ἢ πλακοῦντος ὕσαι, πλὴν ἐκφέρειν ἅπαντ' ἄπαντα ἀξιοῖ, εἰ μὴ ἐνδέοι τι πομπεῖα αὐτὴ καὶ ἔνδον προύχουσα, καὶ ταῦτα μὴ ἐν γυναικείᾳ ἀγέλῃ. μάλιστα δὲ ἐφιστᾶσι τῶν ἐπὶ μισθῷ φιλοσοφούντων, καὶ τὸν ἀριστὸν ὄντα ἄνδρα ἐξ ἀγορᾶς πολιόντα. ἐργασίαν γὰρ ἐκάλει καὶ ταύτην τὰς τούτου διατριβάς. ἐξῆν δὲ καὶ τοῦτον λαλαφρονῆ διδάξοντα, πρᾶον ἐπὶ ταῦτα ἐρεθίζοντι καὶ πράττοντα ταῦτα ἐπιτηδεῖ, ὁ μέντοι ἐκεῖνα ζῆν ἄξιον φιλοσοφοῦντα, ἀπὸ καὶ ἐπὶ ἀνομοίοις ἐκαρκῶν, καὶ πάσης πλεονεξίας λαλαφρονῶν· ἐκεῖνο δὲ ὁρῶν ἐπιτηδεῖον τῶν ὄντων προσηκόντως, ὅτι μηδὲν τοιοῦτον φιλοσοφοῦντα πείθεσθαι πρόσωπον, ἐς γνῶναι ἀγεννὲς ἀπόρρητα ἐπιτήδευμα λαλημένος, ἀλλ' ἐπιβλέπειν καὶ πάντων ἐπιξιοῦν, ἀπ'

F An' non inebriantur magis quàm alij manifestè? à cóuiuio aut surgunt omniũ vltimi: deinde & plura alijs auferre secũ volunt: si qui verò ipsorum vrbaniores paulò sunt, sæpenumerò etiã cantare incipiũt? Atq; hæc quidè pro ridiculis ille cẽsebat. Præcipuè verò etiã eorum mentionem faciebat, G qui pacta mercede philosophãtur, virtutẽq; ipsam venalem tanquã de foro proponunt. Ergastula igitur & caponas illorũ scholas vocabat. Censebat enim, eum qui diuitijs cõtemnere alios docere vellet, principiò seipsum lucris & quæstu superiorem gerere debere: H quoniã & ipse reuera talia agebat, non solùm gratis conuersando ac differendo cũ volẽtibus, sed & indigentibus necessaria subministrando, omnẽq; animo diuitiarum abundantiam contemnendo. Ac tantum aberat ab expetendo ea quæ ad ipsum nihil spectabant, vt ne suarum quidẽ rerum, quæ illi interim corrumpebantur, curã aliquam gereret, vt qui & agrum quem non procul ab vrbe habebat, multis iam annis ne muisere quidẽ dignatus fuerit.

Quin

ἀπ' ἐκ τῆς ἀρχῆς αὐτ' ἐν διαμελλόντων ταῦτ' οἶμαι φύσει φῶς, ὅτι τούτων μὲν φύσει ἐλεύθεροι ἅπαντες γεγόνασι, νόμῳ δὲ καὶ ἔθει δοχῇ τῶν χρωμένων αὐτοῖς ἐσμεν ἀνθρώπων, ὁπότε γοῦν εἰς διαδοχὴν ἀφικόμενοι τοῦ χρόνου ἀορίστου νομίζομεν ἀπολαμβάνειν ἡ προθεσμία παρέλθῃ, τότε καὶ ταῦτα παραλαβόντες ἄλλοι, ἄλλοις ἐνόμοις, ὑμῖν δὲ ἐκείνα παρέχει ἔθη ἡδονῆς ἐπιτήδευσιν παραδίδωσι, καὶ φορεῖς τὸ ἀνειμένον, καὶ γυμνασίων τὸ σύμμετρον, καὶ προσθήκας τὸ ἁδρότερον, καὶ ἐσθῆτος τὸ μέτριον, ἐφ' ἅπασι δὲ τούτοις τῆς ἀγωγῆς τὸ ἁρμοστόν, καὶ τὸ ἤμερον τῷ φύσει. παρέστω δὲ τοῖς σωφρονεῖν μὴν ἐραστὰς εἶναι τὸ ἀγαθὸν, ὅπερ τοῖς νοσοῦσι ποιεῖν, προθέσθαι ἡμέρας ἑορτὰς, ἢ πανηγύρεις, ἃς ἀπ' ἐκείνων ἀφορμὰς ἀφορμὰς δὲ μὴ φθαρῆναι, καὶ τὸ τὰ λοιπὰ ποιῆσαι, ἄξιον δὲ

Quin & principiò neq; fuit esse illum constituebat: illud, opinor, distinguès ac disputans, quòd natura quidem istarum rerũ nullius domini sumus: lege autem & per successionẽ vsum earum in tempus incertum acquirentes, temporanei seu momentanei possessores habemur: ac posteaquam terminus ille constitutus præterierit, tunc rursum alius easdem à nobis accipiens, nomine illo fruitur. Non parua autem illa præbent imitari volentibus exempla, victus scilicet frugalitas, exercitiorum iustus modus, personæ ipsius venerabilitas, & vestitus mediocritas, & super omnia hæc aptum ad omnia mentis attemperamentum, morumq; facilitas. I Monebat autem eos qui cum eo versabantur, ne cunctarentur, aut in vertos dies extraherent bene aliquid facere, id quod multi solerent: præfinientes sibi velut diem aliquam constitutam, aut festiuitates sacrorum, aut solemnes conuentus, tanquã ab illis auspicaturi mendacia vitare, & cõuenientia facere. Volebat enim

ἢ ἐρίπτεσθαι ἄν τινὰ τῶν τὸ λαιὸν ὀρμιὸν λῦσαι ἢ ἀλλοῖόν τινα ζεῦξαι καὶ γυναικὸς φιλοσόφου, οἱ τοιοῦτοι ἄσκησιν ἀρετῆς ἐπελάμβανον, ὧν πολλοὶ ἀνέχεσθαι μὴ δύνοιντο τὸν υἱὸν ἀνδρίζεσθαι καὶ ἀγωνιᾶσαι. τὸ μὲν δὴ οἱ πολλοὶ ἐκλύουσι, ἄλλοι δὲ μαλθακοῦντες· οἱ δὲ χαλεπῶτεροι, μὴ σιδήρου τὰς ἐπιφανείας αὐτῶν καθαίρουσι. ἐγὼ δὲ βέλτιον ἐνόμιζον πρότερον ἐν τοῖς ψυχαῖς τὸ σκληρὸν τοῦτο μὴ ἀποβίβασθαι, μηδ' ἄειπ' ἀπαλώτερον ἀνθρώπου προαιρεῖσθαι, ἢ τὸ μὲν ψυχῆς, ἢ τὸ δὲ σώματος, τοῦτο δὲ ἀλυσίας τινὸς τοῦ πρότερον ἀγωνίζεσθαι, ἵνα μὴ τὰ παρὰ λόγον ἐκπλήττωσι, πολλοῦ γε καὶ τιλωτῆς ἄξιον εἶναι τοὺς ἀλόγως ἐπιτυφομένους. ἵνα δὲ καὶ αὐτὸς ἄλλο, ὃς καὶ γεγόναμεν τῶν παρ' ἐμοὶ λαχόντων, ἐπιλήσ-

enim liberũ & ab omni cunctatione remotũ esse illũ ad honesta impulsum, ac mẽtis impetum. Manifestiò aũt apparebat, quòd & tales philosophos dãnabat, qui vitam tutis meditationẽ tam putabant, si multis necessitatibus atq; laboribꝰ adolescẽtes resistere, exercitatione ac vsu assuefecisset. Atq; ob id multi ligare atq; vincire se iubebãt, aliꝰ cutẽ flagellis verberabãt. Qui verò elegantiores paulò erant, etiam ferro superficiem corporis radebãt. Putabat enim ille multò prius in animis duritiem istam & firmitatem contra dolores ac perturbationes parandam esse. Et qui optimè instituere atque erudire homines vellet, partim animi, partim corporis, partim etiam ætatis, & prioris educationis rationem atque

obseruationẽ quandam habere debere: vt ne ea quæ vires excederent, imponendo, reprehensionem incurreret. Multos ãaque & mortuos ex eo esse dicebat, dum præter rationem naturæ supra vires intenderentur. Num aui etiam ipse vim aliquã eãm iam ex apud illos mala degustasset, quam primùm

veros

χιστα λόγων ἀληθῶν ἀκούσων, ἀμιτασχιτὶ φεύγων, ὡς αὐτὴ ἀφικτὸς, καὶ ἄλυτος ὑπὸ ῥᾳστώνης ἀφανὴς ἄφαντος. ἤδη δ' ἐντεῦθεν ἀφεστὼς, πολὺ ἄμεινον ἔχοντα αὐτὸν ἀνθρώπων ἐμιμνήσκετο, καὶ τὰς ἐν τῇ πόλει ταραχὰς διεξῄει, καὶ τὰ θέατρα, καὶ τὸν ἱππόδρομον, καὶ τὰς τῶν ὑποδημάτων ἀκόνας, καὶ τὰ τῶν ἵππων ὀνόματα, καὶ τὰς ἐν δίκῃ συνουσίας περὶ τούτων ἀγελόντας. πολλὴ γὰρ ἐς ἀληθῆ ἡ ἐκπομανία, καὶ πολλῶν ἤδη σοφιστῶν εἶδον λοιδορίαν ἐκφερομένην. μεταξὺ δὲ ταῦτα, ἐπῆρε θράσει καὶ ἔπαινος περὶ τῶν νεανίαν τινὰ καὶ σχολαίως διαλεγόμενον, προσθεὶς ὅτι μία φωνὴ οἱ ῥωμαίων παῖδες ἀληθῆ παρ' ὅλον τὸν βίον προίενται, πλὴν ἐν τοῖς σχολαίοις λόγοις, ἵνα μὴ ἐκλαίωσι τὰς σφετέρας ἀληθείας. ἃ δ' καὶ μεταξὺ λέγοντος αὐτοῦ γελᾶν προσέθου, ὅτι

veros sermones veramq; doctrinam audiuit, irreuocabili cursu aufugiens inde, ad ipsum peruenit, videbaturq; multò quàm antea quietiore animo esse. Iam verò digrediente ab istis, aliorum rursus hominum mentionē faciebat, persequendo verbis & eos qui in vrbe fiunt tumultus, & quo pacto alij ab alijs impelluntur. Præterea & theatra, & circum, & equestres statuas, & equorum ipsorum nomina, deq; ijs ipsis in angiportis colloquia. Multa enim rea vltra equorum passim ibi insania est. Iam & multos eorum qui pro studiosis ac grauibus habentur, reprehendebat. Post hæc autem quasi alteram fabulæ partem attingebat, notando ea quæ circa funera mortuorum & testamenta agitantur: hoc addens, quòd vnam hanc vocem Romanorum pueri per omnem ætatem veram emittant, eam intelligens quæ in testamentis vsurpatur, qua petunt ne à sua veritate depellantur. Illa verò etiā interea cùm ab eo dicerentur, risu prosequi coactus sum, quòd

quòd & secũ sepelirí ignorantiã suã velle eos dicãt, & stultitiã suã aperte ferãpto etiã testari, dum alij vestes, quib. in vita pretiosioribus vsi sunt, & cõbuere eodem rogo secũ mandant: alij autẽ & seruos certos ad sepulchra adstare, rursum alij cippos siue columnas quoq; coronari fertis præcipiunt, stolidi videlicet etiã in ipsa morte manentes. Coniecturã igitur inde fieri volebãt, inquit, quid in vita ab illis actum sit, quãdo talia de ijs quæ post mortem secutura sint, testamentis mandant. Hos enim illos esse, qui pretiosa ac chara obsonia emere solent, vinumq; in conuiuijs cumplausu & odoribus effundunt: qui media etiam hyeme opplctur rosis, raritatemq; illarum & intempestiuum amant: illud autem quod suo tempore & secundum naturam fit, pro vili & abiecto fastidiunt. Hos esse, qui & vnguenta bibunt: quo nomine vel maxime carpebat, quòd ne vti quidem cupiditatibus scirent,

sed

ἀπὸ δὲ τούτων παρανομῶσι, καὶ τοῖς ὄρεσι συγχέουσι, πάνυ δὲ τῇ φωνῇ παραλόγως αὐτὰς τὰς ψυχὰς σαλεύουσι, καὶ τὸ ἦθος τὸ μὲν ἐν ταῖς τραγῳδίαις τι καὶ ἐκ μανίας κινούμενον, ἅτε καὶ παρὰ θύραν ἀεὶ ἱστάμενοι, ἐκπλησσόμενοι δὲ ἐπὶ τὸ δεινότερον ἄλογον ἀεὶ καὶ ἀπίθανον ἐκ τῶν γραμμάτων ἐκφέρουσι, ἀτυχοῦσι δὲ μάλιστα ἐν τοῖς μεταξὺ λόγοις μιμούμενοι σφᾶς. ὡς γὰρ ἐκεῖνον ὁ μῶμος ἐπὶ ταύρῳ τὸν δημιουργὸν θεὸν, ὃ προϊδόμενος τὰ ἐφεδρεύοντα κακὰ, ἵνα δὴ καὶ αὐτὸς ἐπιδεῖξῃ σοφώτερος γενόμενος, ὅτι μὴ ἐκεῖνος ἐπὶ φάρει γόνυ ἐποίησε· φησὶ γάρ τοι, ἔδει, τῷ νοῦν ἔνα ἐν τῷ θώρακι χώραν, ἢ τῷ εἰσὶ μάλιστα ἐχθρὸν αὐτὸς εἰσιέναι, καὶ αὐτῷ ὡς οἷόν τι τῶν ἀναγκαίων, ἵν' ὡς πλεῖστον ἐνίστηται ὄδμῆς. καὶ μὲν ἐκείνους ἀνοήτους, τὸν θαυμάσιόν τινα τῶν σκελῶν περὶ τὰ λάχνα ποιεμένους, χνοῦν γε ποικίλλοντας καὶ σμάραγον ἀναβλύοντας.

sed & in hiſce peccarent, ſanéque earũ confunderet vnà diq; permittentes voluptatibus animũ proterendũ et cõculcandum: & hoc quod in Tragœdijs atq; Comœdijs dicitur, M Iam et præter eam ſam incitati. N Solœciſmũ igitur vocabat hoc genus voluptatũ. Cæterũ ex eadẽ ſententia etiam illa dicebat, prorſus O Momi illius verba imitatus. Vt enim ille reprehendebat P tauri artificem deũ, qui nõ præpoſuiſſet oculis cornua: ita ſcilicet & ipſe accuſabat eos qui coronas geſtabant, quòd locũ vbi eas adhibere deberent, neſciret. Nam ſi afflatu atq; odore, inquit, violarũ roſarumq; delectãtur, ſub naſum eos potiſſimùm coronari oportebat, iuxta ipſam quàm proximè fieri poteſt reſpirationem, vt quàm [illegible]mum inde voluptatis attraherent. Eodem modo & illos irridebat, qui miram quandam diligentiam in apparandis cœnis adhibent, dum liquamentorum varietatem & bellariorum curioſam atque immodicam compoſitionem ſectantur.

Nam

καὶ γὰρ αὖ καὶ τάττεσθαι ἔφασκεν ὀλιγοχρονίοις τισὶ βραχέας ἡδονὰς ἐρωτι, πολλὰς πραγματείας ὑπομένειν. ἐπῄνει γοῦν τοὺς παῖδας λαμπυρίσι ταῖς νύκτωρ ἐπὶ τῆς πόρου, ἐφ' ὅσον ὁ μύκης ἀναθυμιᾶται μόνον. ἔτι γὰρ πρὸς ὑποφαγεῖν ἀρκούντως ἔχειν τὴν μύξαν, ἔτι βραθύτατον, ἀλλὰ γρίφεσθαι τῶν ἀπὸ τῶν πολυτελεστέρων πληγιουλίων. λοιπὸν δὲ ἂν τὸν ἐν τῷ παρόδῳ γιγνομένῳ ἀκούειν ζωστῆρα ὠθεῖσθαι χρημάτων. ἀκόρεστα δὲ πάσχειν ἕκαστον αὐτῶν, ὑπ' ἀπαιδευσίας τὰς ἀληθεστέρας ἡδονὰς ἀγνοούντων, ἃς ἡ ἀπεσῶν φιλοσοφία χορηγὸς δὴ τοῖς πονοῦσι παρεσκεύασται. περὶ δὲ τῶν ἐν τοῖς βαλανείοις θαυμαζόμενα, πολλὰ μὲν ἀνέξεται τὸ πλῆθος καὶ τῶν ἐπὶ πομπῇ, τὰς ὕβρεις, τὰς ἐπικαμπείας τοῖς οἰκέταις, καὶ μικρὸν ὕδωρ ἐπιῤῥεόμενος. ἐν δὲ τούτῳ

Nam rursum & hos dicebat breuis ac modico tempore duraturæ voluptatis amore multa negocia sustinere. Indicabat autē, quatuor illos digitorū causa totū hūc fuscipere laborē solere. Tot enim digitorum mensuram æquat vel longissimū hominis guttur. Nā neq; antea quàm eorū quæ tā charo emuntur, quicquā ederint, vllā voluptatē eos capere: nec rursum posteaquā illa deuorata atq; ubsumptā sunt. Suauiorē cæteris illā quæ fit ex tam pretioſis & charis istis, repletionē reddi. Restare igitur, vt illā quæ velut in trāſcursu ſu percipitur, voluptatem, tam grādi pecunia mercentur. Cōſentanea aūt ipſis dicebat accidere ob inertiam atq; imperitiam iſtam, quòd veriores illas voluptates ignorārent, quas omnes Philoſophia ſuppeditat, et quaſi ſubminiſtrat ijs qui laborare volunt. Cæterùm de ijs quæ in balneis aguntur, multa ſanè commemorabat, & de multitudine proſequentium, & de contumelijs, & de ijs qui ſeruit impoſui geſtarentur, ac tantum non efferrentur. Vnum autem

τι καὶ μάλιστα μισῶμεν ἐφεξῆς, πολὺ δ' ἐν τῇ πόλει Ἕλλησι, καὶ ζῶσι βαλανείοις ἐπιχωριάζομεν. πεῖσθαι γάρ τινας τῶν οἰκετῶν ἀξιοῦμεν καὶ παραγίνεσθαι καὶ ποδηγεῖν, ἢν ὑψηλόν τι ἢ λοιπὸν μίσωσιν ἀποβαίνειν, καὶ ὑπομιμνήσκειν αὐτοὺς τὸ λειπόταλον, ὅτι βαδίζουσι. δυσὶν ἔνιοτε ἢ τρισὶν ἀκολουθοῦσι, ἃ σύμαλος ἡμῖν ἀλουργὶς ἀσπίνητις μὴ λίαν τοῦ, μηδὲ χλωρῶν, μηδὲ τῶν ἀκόντων, ὀφθαλμῶν ὑγιαινόντων ἀλουργίων λίαν προσομοιῶν, καὶ ἀνέχονται, φανὰς ἀκόνητον ἄνευ χίσιν ἀνθρώποις πρεπόσας καὶ ὑπηρεμούσιος. ταῦτα γὰρ αὐτὰ πάσχουσιν ἐν τοῖς ἀγορᾶς ἡμέρας μίσης καὶ οἱ τὰς πόλεις ἐπιτραμμένοι. ταῦτά τι καὶ ποικὰ ἕτερα διαῦτα λιπὼν, διατείνωι τὸν λόγον. ἐγὼ δ' τίνος μὴν ἤκουον αὐτῶ τιθηπὼς, μὰ σιωπῇ ὑποβημένῳ. ἐπειδὴ δ' ἐπαύσατο, τῶ δὴ τὸ τῶν Φαιάκων πάθος

maximè ac præter cætera odisse verbū visus est, frequēs aūt in ciuitate hoc est, & in balneis propemodū familiare ac patrium. Prætereuntes enim quosdā ex seruis clamare oportet & admonere vt pedib. prospiciāt, si quid extātius paulò, aut cauū subituri sint, atq; ita cōmonefacere eos (id quod absurdissimū est) quo scilicet meminerint ire sese. Graue igiū atq; intolerandum putabat esse, si, cùm ederēt, alieno ore nō indigerēt, aut manibꝰ; neq; cùm audirēt, aliorū auribus vterētur: oculis aūt aliorū, valētes ac sani, ad prospiciendū opus haberent, ac sustinerēt voces audire, quæ miseris hominibus & exercatis cōuenirent. Hæc enim ipsa accidere illis in foro, et medio die: & hoc, ciuitatem atq; rempub. ipsis vellut humeris suis sustinentibus. Hæc atq; huiusmodi multa alia verbis persecutus, dicēdi finem fecit. Q. Ego verò hucusq; cum admiratione ac vel uti stupefactus auscultabam illum, metuens ne cōticesceret. V bi verò hic loqui desijt, illud nimirū quod Phæacibus olim accidit,

κάθος ἐπιπόνθεμ. πολλῶ γὰρ δὴ
χρόνῳ ἐς αὐτὴ ἀπεβλάστησε λόγος
μαμῳ, ἔτα ποτὲ συγχύσεως
ἐπίηγῳ λατελημμένῳ, ἔδο
ξέ μοι ἐθέλειν καταῤῥέμβεσθαι, ἔτο δ'
φθίγξασθαι βουλόμενος ἐξεπίπτον
τι μοι ἀνακοπτόμενον, καὶ ἔ τι φωνὴ
ἐξέλειπε, καὶ γλῶττα ἀνημάρτα-
νε τοῦ τέλους, ἐλάμβανον ἀπορέ-
μην. ἐγὼ γὰρ ἐξεπεπλῆς, ἐδ' ὡς
ἔτυχεν, ἀμᾶρ ὁ λόγος λαθάνε-
βε. βαθεῖα γ' ἐμοὶ λαιμὸς ἐπληγὴ
ὑφεῖλε μοι μάλα τὸ σύχνας ἐνιχ-
θὰς ὁ λόγος, αὐτικὰ, ἃ οἷόν τι
ἀπᾶρ, λάθρᾳ τῶν ψυχῶν. ἀ
γάρ τι δὴ ἐμέμι ἤδη φιλοσό-
φων προσάψασθαι λόγων, ἔδε
ἐξ τέτεμ ἐπάληφε δοκῶ μοι
ἀνθρώπους ψυχὴ, μάλα σκο
πῷ τινι ἀπαλῷ προσοπίνασ.
ἔξοτε γ', ὡσπερ ἐμὲ ἀνὰ βίον
μιμνὶ τὰς φαρέτρας ποικίλ
ων τινῶν παντοδαπῶν λόγων,
ὅμως πάντα τὸν τοξότην
σιν. ἀπ' οἱ μὲν αὐτῶν σφό
δρα τὰς σκοπὰς ἐπὶ τέτανται,
τὸ τοῦ

cidit, ego quoq; passus sum. Lõgo enim tẽpore ad ipsum aspiciẽs, quasi delinitus atq; permulsus, deinde multa cõfusione atq; vertigine correptꝰ, partim sudore manabã: partim log volẽs, deſtituebar viribus, ac retrò inhibebar: ipsaq; vox deficiebat me, neque lingua iã amplꝰ officio seruiebat suo: poſtremò præ dubio atq; inopia agendi lacrymabar. Neq; enim summã dũtaxat cutẽ perſtrinxerat, aut fortuito aliquo leuiq; ictu oratio illa tetigerat me, sed altius, et omnino ad viuũ vſq; plaga hæc peruenerat: Rac certò admodum ſcitéq; librato iactu emiſſa oratio, ipſum, ſi ita dicendũ eſt, animũ intercidit. Si enim decet nõnihil & me iam philoſophicos attingere ſermones, ita equidẽ de hiſce exiſtimo. Videtur mihi animus hominis ſolertis & ingenioſi admodũ ſimilis eſſe ſcopo alicui tenero ac molli. Sagittarij aũt in hac vita multi, quibus plenas quidẽ pharetras variis atq; omnis generis orationibus habẽt: cæterũ nõ omnes certò iaculãtur, ac deſtinata ferium, ſed alij ipſorum neruo nimiũm intento,

ἀζονέστερον ἢ ἄλλον· ἀφιᾶσι καὶ ἄλλον μὴ οὕτω τὸ ὀξύ, τὰ ἢ βέλη αὐτῶν ἐμφερῆ ὄντα σκοπῷ. ἀπ' ἐνίων δὲ σφοδρότερος ἀπολύεται, καὶ παρολισθήσαντα μικροῦ μόνον τοῦ τραύματος τῷ ψυχῇ ἀπέλιπεν. ἄλλοις δέ, πάλιν τοῖς ἀπροσδοκήτοις. ἐνίοις γὰρ ἀσθενείας τινὸς ἐν ἀζονείᾳ ἐμφυομένης τὰ βέλη αὐτοῖς ἄμα τῷ σκοπῷ, ἀπ' ἐκλυομένου ἤδη τοῦ νεύρου καλαισίδια πολλάκις ἐν μέσῃ τῇ ὁδῷ. ἢν δέ ποτε καὶ ἐμπήξαντα, ἄκρον μὲν ἐπιλείψαι ἄλλως ἔπεται, βαθεῖαν δὲ ἐκ ἐργάζεται πληγήν· ὑπὸ γὰρ ἐν ἰσχυρᾷ ἐμβολῇ ἀπεσείσατο. ὅς τις δ' ἀγαθὸς τοξότης, καὶ τοῦτο ὅμοιος, πρῶτον μὲν ἀκριβῶς ὄψεται τὸν σκοπὸν, ἃ μὲ σφόδρα μαλακὸς, ἃ μὲ σκληρότερος ἢ βέλος. γίγνονται γὰρ δὴ καὶ ἄκροις σκοποῖς. ἐπαδὰν δ' ταῦτα ἴδῃ, τηνικαῦτα μέσας τὸ βέλος, ὅτι ἰῷ,

vehementiori impetu quàm satis est, telũ emittũt: & apprehendunt quidẽ etiam isti viam, sagittæ aũt ipsorũ in scopo nõ manẽt, sed præ vehemẽtia ictus penetrantes ac transuolãtes, pertusum modò atq; hiantẽ vulnere animum relinquere solẽt. Rursum aliỹs diuerso huic pacto euenit. Nam præ imbecillitate virium, & quòd laxiore neruo iaculantur, sagittæ ipsis ad scopũ vsq; nõ peruenium: sed soluto impetu, sæpenumerò in medio cursu deficiũt ac decidũt. Quòd si verò interdũ etiam scopum cõtingunt, summum illum quidem & in superficie tantum perstringunt, altiorem autem plagam nequaquam infligunt. neque enim validò impulsu atque impetu emissæ fuerunt. At qui bonus iaculator est, atque huic nostro similis, principiò quidem diligenter circumspiciet scopum, ne nimis mollis, néve nimis solidus, & transmittendo telo durior sit. Sunt enim & scopi quidam, quæ omnino ne vulnerari quidem possunt. Vbi autem hæc omnia perspecta habet, tum demùm tincta atq; infecta sagitta, non veneno,

ἰῶ, καθάπερ τὰ Σκυθῶν, βέλη τα, ὅτι ὀπῷ, καθάπερ τὰ Κρήτων, ἀλλ' ἀρίδμα λιγυκῷ τινὶ καὶ γλυκερῷ φαρμάκῳ ἅμα κεκραμένα, ἀτιτρώσκει τὸ δὲ ἰὸν τοῦτο μάλα τυτόνως, καὶ ἀμβλύτερον ἄχρι τοῦ λανθάνειν, μὲν ἐμβάλλει, καὶ πολὺ τοῦ φαρμάκου ἀφίησιν, ὁ δὲ σκιδνάμενον, ὅλῳ τῷ ψυχῇ περιέρχεται. καὶ δοκεῖ μὴ ἥδεσθαι, καὶ λανθάνει φερόμενον ἀκούοντος, ὅπερ καὶ αὐτὸς ἔπασχον, ἀσυχῇ ἄρα τὸ φάρμακον τῇ ψυχῇ ἐπιέζετο. ἐπεὶ δὲ οὕτω μοι πως ἐγένετο τὸ ἔπος καὶ ἐκεῖνο λέγειν, βάλε δ' ἔτως, ἄκρόν τι φόως ἀνθρώπων ἐφίκανεν. ὥσπερ γὰρ οἱ τὰ θρηνώδη ἀκούοντες, ἅπαντα μὲν ἀκούουσι, ἀλλ' ἔπειδή αὐτοῖς ἤδη καμβάνουσι, οὗτοι δὲ τοῦ μὲν ἐπιλανθάνονται ἅπαντος, ἔτω δὴ καὶ φιλοσόφων ἀκούοντες, ἅπαντες ἔσθιοι καὶ θαυμασίως ἀπίασιν,

veneno, quemadmodū Scytharū sagittæ tinguntur: neque resina perinde vt Curetum: sed sensim mordicante pariter, & dulci pharmaco inuncta, verè iaculari solet. Illud autem quod iactū est, bene adeò & pro modo suo satis fortiter impulsum, eoq; penetrans, vt iam transiturū esse videatur, citrà tamē desinat, & manet pariter, & multum medicamenti illius de se emittit: quod videlicet dispersum, totum circumquaq; animum ambit & cōplectitur. atq; hoc illud est, quo & oblectantur, & cur lachrymas inter audiendum emittunt. Quod & mihi accidit, paulatim ac taciteè medicamento illo animum mihi obeunte. Succurrebat igitur mihi Homericum illud ad ipsum dicere: Sic iace, si qua viris per te nouæ lux oriatur. Quemadmodum enim qui Phrygiam tibiam audiunt, non omnes insaniunt, sed quotquot ipsorum à Rhea corripiuntur, atq; id audito carmine, priorū affectus ac perturbationis rē minisceuntur: ita & qui philosophos audiunt, non omnes attoniti ac saucij abeunt: sed

εἰμ, ἀπ' οἶς ἐλῶ τι ἐμ πῶ φύσ
σφ φιλοσοφίας συγγενίς. ὡς σι
μνὰ, κὴ θαυμάσια. κὴ θεῖά γε, ὦ
ἑταῖρε, διελήλυθας, ἰλιγγιάσας
γ' ἐμι πομπῆς, ὡς ἀληθῶς, τ' ἀμε
θρεσίας, κὴ τ' λωτῆ ἀμπορθμίε
σθ. ὥστε κὴ μ[illegible]αξὺ σὲ λέγον
τ@, ἔπαιχόρ τι ἐμ τῆ ψυχῆ, κὴ
παραμυθίας ἄχθομαι. κὴ ἵνα μὲ
ἐλατὰ σι ἅπω, τίτρωμαι. κὴ μὲ
θαυμάσῃς. οἶσθα γὲ ὅτι κὴ οἱ
πὸς τῶμ λιωῶμ τῶμ λυσθέν
τωμ ἀμηχάντ@, ἐκ αὐτοὶ μόνοι
λυσθῶσιμ, ἀπὰ ἐάμ τινας ἑτέ
ρους κὴ αὐτοὶ ἐμ τῆ μανίᾳ τὸ αὐ
τὸ τῦτο ἐργάσωσι κὴ αὐτοὶ ἔκ
φρονες γίγνονται. συμμιται
βαίνει γάρ τι ἐ πάθος ἅμα τῷ
λύγματι, κὴ πολυγονέται ὑ
πὸ@, κὴ πολὺ γίγνεται τῆς
μανίας ἐργολαβεῖ. ἐκοιῶ κὴ
αὐτὸς ἡμῖμ ἐρᾷμ ὁμολο
γᾶς; πάνυ μὲν ἔστ κὴ πά
σχει πολλά γε σε λοιμὸ τι
να τὴν θεραπαίμ ἐκινοῦμ.
τὸ τῦ

illi solũ, quibus quasi fomes aliqs philosophiae cognatꝰ, iam antea natura insitus atq; innatꝰ fuit. LV. Quã grauia & admiratione digna, atq; adeò diuina, ô amice, verbis cõmemorãstis! Multáq; reuera ambrosia & loto saturatus, me nõ aduertente fuistis. Quare & interim dum ista dicis, nescio quid animo meo accidit: et nũc desinente atq; tacente te, mœrore afficior. ac vt tuo videlicet exẽplo dicã quoq;, sauciusum. Neq; verò mireris. nosti enim, et illi qui à canibus rabiosis mordentur, non ipsi solũ rabie corripiuntur, sed & si quos alios ipsi in ea insania eodem illo modo afficiunt ac lædunt, etiam illos mente deijci, atq; in furorem verti solere. Nam simul cum morsu etiam affectionis ista vis quiddã in alium transfertur, ac morbus ille fœcunditate quadam subinde alios atque alios de se procreat, sitq; insaniæ istius omnino multiplex successio. PHIL. Itaq; etiam ipse nobis iam amare confiteris? LVC Prorsus igitur: teq; iam etiam oro, vt communem aliquam medicinam nobis excogites atque inuenias.

PHI. Ego

τὸ τῶ ἕρα Τηλίφε ἀνάγκη ποιῆσ. ποῖον οὖ λέγεις; ΦΙ. τὸ φέροντα ἰαθέντας, ἰᾶσθαι παραπαλῶμ.

PHI. *Ergo Telephi illud necesse erit facere.* LV. *Quodnã illud dicis?* PHI. *Vt ad eum à quo vulnerati fuimus, redeamus, & ab illo medicinam petamus.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

NIgrinum Platonicum philosophum veluti speciem & exemplar proponit ijs; qui à vulgari strepitu, diuinarum & humanarum rerũ contemplationi omnes suos conatus destinârũt. Taxat deinde suorũ temporũ mores: Romanorum fastum, insolentiam & luxum subinde, non minus graphicè quàm elegãter describẽs.

a VT verò grauis.] *Occasio dialogi, ab incessu & moribus philosophi.* *b* Ter beatus.] τριόλβιος. *c* Profectus in vrbem.] *Narratio, continens occasionem encomij.* *d* Quibus omnibus.] *Exordium à commendatione ipsius Nigrini, & à suauitate & vi orationis illius.* *e* Aedonas.] *hoc est, philomelas.* *f* Philosophiam laudaret.] *Improbitas nihil habet commune cum philosophia, multo minus improbi. Sic Plato in epistola ad Aristodorum:* τὸ γὰρ βέβαιον καὶ πιστὸν καὶ ὑγιὲς, τοῦτο ἐγὼ φημὶ εἶναι τὴν ἀληθινὴν φιλοσοφίαν. *Id est: Nam quod firmum est, ac fide dignum, adhaec minimè corruptum, hoc ego eio veram esse philosophiam.* *g* Videtur enim.] *Amplificatio à simili.* *h* Confide.] *Exordium à commendatione orationis, & eius effectu, quantum ad materiam suae subiectam attinet.* *i* Festinantem hortaris.] *Metaphora est, ducta ab his qui cursu certant, quibus acclamatio solet addere velocitatem. Sumpta ex illo Homeri Iliad. l:*

Ατρέδη τίπτέ σε, φὴ μὲν ἐγὼν ἐπιόντα καὶ αὐτὸν, ὀτρύνει. *Id est:* Quid me sponte mea properantem maxime Atrida Extimulas? *Eodem alluxit Odyss. w:*

ὀτρύνω δ' ἔτι μᾶλλον ἐπεσσύμενόν περ ἰόντα. *Id est:* Iamdudum promptam, ac cupientem, his Pallada dictis

dictis Excitat. *Itaq; currentẽ incitamus, cùm ad id vocamus aliquẽ, ad quod suapte cupiditate feratur ac propendet.* k Aculeum quendam.] *De Pericle hic versus ex Eupoli citantur:*

ἡ μὲν γὰρ τῶν ῥητόρων τὸ κέντρον ἐγκατέλιπε

τῇς ἀκροωμένοις. l Vercor ne interim.] *Exordium ab extenuatione suæ, referentis scilicet, personæ.* m Histrionibus.] *Histriones artifices, seu ludiones, qui personati in scenis fabulas agunt. sic dicti à nomine* Hist. *quod Thusco verbo ludionem significat, authoribus Livio sub principium lib. 7. Dec. 1. & Valerio. Plutarch. probl 106. rem secus narrat. Scribit enim multos olim & bonos histriones ex Hetruria Romam venisse, & in his Histrium cæterorum fuisse excellentissimum, quo omnes deinde scenici, histriones appellati sunt.* n At verò cessa.] *Propositio.* o Athenis.] *Athenarũ encomium, & eorum qui ibi philosophantur.* p. Commorantur.] *Athenæ Attica urbs, quæ bellicis rebus & bonis artibus quõdam omnium fuit celeberrima. Tu lege Strabonem lib. 8. & 9. Herod. lib 1 2. & 8. Plin. lib. 4. cap. 7. & lib. 35 cap. 14. Volaterranum lib. 38. cap. 8. Paralip. Lucianum nostrum in encomio Demosthenis, in principio. Archelaus primùm illam occupauit, grauiq; seruitio pressit. L. Sylla circumfessam magno labore expugnauit, & in antiquam libertatem restituit. Postremò tamen, quum Galli rebus exciderent Constantinopolitanis, Athenas diu obtinuerũt cum Peloponneso: quorum imperium, dum in regnum transferretur Neapolitanum, ad manus Acciaiolorum Florentinorum sub Io regina pervenit. Denique ad Turcas. Hodie verò Barbari corrupto vocabulo* Sethinæ *vocant.* q Sed si quis etiam veniret ad illos.] *A temperãtia & honestate vitæ, & à doctrinæ effectu.* r Ex purpuratis.] *Doctrinæ confirmatio ab exemplo.* s Ei illorum hominum.] *Collatio, & intemperantiæ reprehensio, maximè urbis Romæ, vt philosophos minimè conueniat:* t Cur autem infelix.] *Verba Tiresiæ sunt ad Vlyssem, ex Odyss. 12.*

u Quemadmodum Iupiter Hectorem.] *Alludit ad prouerbium* ἔξω βελῶν. i. *extra telorum iactum, quod est in tuto citra quæque periculum. Est autem apud Homerum Iliad. ξ:*

ὡς βέλεα μάπτυιας ἐφ' ἕλκεσι ἕλκε θέρηται. i.

Extra

Extra tela, vti nequis vulnus forsitan addat

Ad vulnus. *Hoc prouerbio vsus est Lucianus in Dial. Nept. & Cyclopis, Veneris & Cupidinis. Rursum in votis. Sed in Bacho alio huic contrario.* x Ac meipsum.] *Amplificatio cœptæ descriptionis, per distributionem.* γ Licet autem philosophiam mirari.] *Consolatio, & effectus philosophiæ.* ϛ Ridiculi sint.] *Quæ ridicula ac stulta. A* Inhumanitatem.] *adulatorum, & sectantium canas.* B Ego verò.] *Amplificatio adulatorum dementiæ, ab effectu & consequentia.* C Quòd si verò ex.] *Commemoratio ex contrario.* D At verò eos.] *Alia amplificatio, à personarum qualitate sumpta conditione.* E Quòd vel maximè.] *Descriptio simulatorii philosophorum.* F An non inebriantur.] *Ab intemperantia.* G Qui pacta mercede philosophãtur.] *Ab auaritia.* H Quoniam & ipse requera.] *Redit ad Nigrinum, quẽ vt veri philosophi exemplũ proponit. Et vt antè illius orationem, ita hic doctrinam & vitam eius commendat.*

I Monebat autem eos qui cum.] *Doctrina de bene agendo.* K Comburere eodem rogo secum.] *De funebribus cæremoniis, & earum irrisione. plura reperies in Luctu, & in Charonte cõtemplantium. Has funebres expiationes submouit Lycurgus, nec concessit, vt quicquã vnà cũ cadauere sepelirentur. Nam aliæ nationes, si quid fuisset vino charissimum, id mortuo addebant in sepulchro: dæmonosa fiunt ac ridicula superstitione, quasi mortui sentiant aliquid. Sed in puniceo amictu, & oleæ foliis ex aquo positos omnes sepeliri iussit.* L Quid in vita ab illis actum sit.] *Exitus respondere principijs.*

M Iam & præter casum incitati.] *Lucianus Erasmo respondisse visus est, ad hoc adagium Demiphonis Terentiani in Phormione. Ita fugias ne præter casum, quo quidẽ admonemur, ne sic aliquid vitiũ fugiamus, vt in aliud maius incauti diuolemus.* N Solœcismũ vocabat hoc genus voluptatũ.] *Solœcismus per translationẽ latè accipitur, vt quicquid perperam fit, nec rectè nec ordine peragitur, dicitur solœcismus. De hoc affatim apud eundem Lucian. de Saltatione scripsimus.*

O Momi illius.] *Aristotelos de Partibus animaliũ libro tertio, meminit Momi, qui naturã incusarit, quòd bobus cornua*

in capite, ac non in armis positus addiderit: videlicet, quo vehementius possint ferire. Ad quod allusisse videtur idem Lucianus, qui in secundo Verarũ narrationum libro scribit, se vidisse boues quosdã, quibus cornua inessent nõ in fronte, quemadmodũ reliquis, sed sub oculis. Idq; ita visum esse Momo. P Tauri artificem deum.] *Neptunum. Fabula notissima est ex eiusdẽ Luciani Hermotimo de Sectis, quã compendio recenses. Is enim Momi dentem in tauro effigiendo non vitauit.* Q Ego verò hucusq;] *Conclusio, qua, vt à principio, rursum cõmendat orationem à re & effectu.* R Ac certò admodũ, sciteque.] *Amplificatio effectus à simili & efficiente.* S Rhea corripiuntur.] *Matris deum sacerdotes haud obscurè innuit, qui audita Phrygio tibicine statim in furorẽ aguntur: id quod aliis itidẽ hominibus vsu nõ venit. Seneca epist. 109. Quidã ad magnificas voces excitantur, & transeunt in affectum dicentium, alacres vultu & animo: nec aliter concitantur, quàm Phrygij solent tibicinis sono semiuiri, & ex imperio furentes. Per semiuiros, Gallos, matris deum sacerdotes, intelligis.*

ΔΙΚΗ ΦΩΝΗ. *IVDICIVM VOcatur.* *IVDICIVM VOcalium.*

Martino Bolero interprete.

ARGVMENTVM.

Est autẽ lusus valde festiuus atq; elegãs, ad exemplũ iudicialis actionis cõpositus. Quæritur enim σύμβολον de vi et iniuria λαῶν, & ab eo plurib⁹ dictionib⁹ spolietur, et quasi de sua possessione deijciatur. Exordio beneuolẽtiã captat simulatione modestię, & excusando necessitatẽ suã. Deinde per translationẽ ad ϑέσιν venit, nullam literarũ suo loco & ordine mouendã esse. Hinc iudicib⁹ admonitis, vt pro officio suo agãt, & cæterarũ ordinẽ atq; dignitatem cuiusq; cõseruent: narratiunculã subiungit, q̃ confirmationẽ causæ continet. Hanc postea lõga primùm enumeratione aliorum damnorum eidem sibi illatorũ amplificat; deinde etiã collatione modestię suę, & illius petulãtiæ tum erga se, tum erga cęteros etiã homines, q̃ idẽ etiam hominibus inuisum ac detestabile sit docet.

IMPE-

ΕΠΙ ΑΡΧΟΝΤΟΣ Ἀριστάρχου Φαληρέως, Πυανεψιῶνος ἑβδόμῃ ἱσταμένου, χρεμφθὲν ἦν τὸ σύγκρισις εἰς τὸ ταῦ, ἐπὶ τοῖς ἑπτὰ φωνήεσιν, βίαις ὑπαρχόντων, καὶ ἁρπαγῆς, ἀφαιρεθῆναι λίχνων πάντων τῶν ἐν δικαίῳ ταῦ ἐκφερομένων.

a IMPERANTE Aristarcho Phalereo, septima Octobris, actionē instituit σύγκρισις *b* aduersus ταῦ, constitutis *c* iudicib⁹ septē vocalibus, de vi & *d* rapina, *e* spoliari se dicens omnibus illis vocibus quæ duplici ταῦ proferri solent.

Μέχρι μὲν, ὦ φανέντα Δικασταὶ, ὀλίγα ἰδιώτιλλον τοῦτ[ο] ταῦ, ἐμ[ε] ἀχθομένους τοῖς ἐμοῖς, καὶ κατεφρονῶ· ἔνθα μὲν δὴ, ἐβαρίουν ἐφερόμην βλάβῃ, καὶ παρῆσαν ἔνια ἃ λυπεῖ μὲν καὶ ἐμὲ μνησικακῶ, ἐρῶ ὅσα μετριότητι· πρός τι ὑμᾶς, καὶ τὰς ἄλλας συλλαβάς. ἐπεὶ δὲ ἐλθεῖν ἦλθε πλεονεξίας, καὶ ἀνοίας, ὅσον ἐφ' οἷς ἐσχάτων ἐπάκουε, ἐκ ἀγαπῶ, ἔδη καὶ πάνυ προθύμως, ἀναγκάσαι αὐτὰ ἐξοικεῖα νῦν παρὰ τοῖς ἀμφοτέρα ἀδέσποτα ὑμῖν. Διὸ δὴ ἐ μικρόν μοι ἐπὶ τῆς ἀδικίας ἐπέχειτε τῆς ἐμαυτῆ.

Hactenus quidem, ô iudices *Vocales*, nō admodū grauiniuria affect⁹ ab hoc ταῦ, quòd meis rebus abutebatur, & inde auferebas vnde minimè cōueniebat, quod quidē dānū nō grauiter tuli: nōnulla etiā quæ dicebātur, audiuisse me dissimulabam, propter modestiam, quā vos ipsi nostis me seruare cùm erga vos, tum erga alias syllabas. Postquā verò ad tantā auaritiam & amentiam peruenit, vt non modò non sit cōtentū ijs quæ ego sæpe dissimulaui, verum iam maiorem vim inferat, ipsa me necessitas cogit vt accusem ipsum apud vos, qui vtrunq; nostrūm nouistis. Non autem exiguus metus propter istam, miseriam me inuasit.

Nam

ζεις γὰρ πάντα μᾶλλον προσθήσω, ἄρδην με τῆς οἰκείας ἑστίας ἐκβαλεῖν χάριτος, ὡς ὀλίγον ἄρα ἰσυχίαν ἀγαγόντα, μηδὲ ἐν γράμμασιν ἀσφαλῶς, ἐν ἴσῳ κἀμοὶ φόβου. λίκνον οὖν ὑμᾶς, οἳ λικέτευον, ἀπὸ τῶν λοιπῶν γραμμάτων ἢ πάρεργα ἴσχειν ἴσως φυλακῆς. ἃ γὰρ ἐξέστω τοῖς βουλομένοις ἐκ τοῦ μὴ κατὰ τάξεις ἐκφέρειν βιάζεσθαι, μὴ τοῦτο ἐπιτρέψητε ὑμᾶς, ἔνθα χωρὶς ἐκεῖ μὴ καθόλου τι γράφεται, ἐκ ὁρῶ τίνα τρόπον ἂν σωτάξαις τὰ νόμιμα, ἐφ' οἷς ἐτάχθη τὰ κατ' ἀρχάς, ἔξεστιν. ἀπ' οὖν ὑμᾶς οἶμαι ποτὲ ἂν τοσοῦτον ἀμελείας τις ἐκεῖ παρορᾶσαι ἔξαν, ὅπου ἐπιτρέψαι τινὰ μὴ λίκνον. οὔτε ἂ μὴ καθυφήσετε τὸν ἀγῶνα ὑμᾶς, ἐμοὶ παραπεπλῆσθαι δεῖν ἀδικουμένῳ. εἰς ἅπερ καὶ τῶν ἄλλων ἀνακόψασθαι τότε ἂν τέλμα, ἐνθένδε ἀρξαμένῳ παρασοβᾶν, καὶ ἐκ ἂν ἐπολίμα μίμησιν οὖν ὧν λάμβδα ὧν ῥῶ, δίσμυ-

Nam cum prioribus iniuriis maiores semper addat, prorsus me è domestica sede expellet, ita vt parū iam absit, dum ego ista dissimulo, quin ne inter literas quidem amplius numerer, & in simili quodam verser metu. [h] Est itaq; æquū, nō modò vos iudices, sed omnes etiam reliquas literas huius doli curā gerere. Nam si, vt libet, vnicuiq; licebit è suo ordine in alium violenter irrumpere: idq; vos, sine quibus nihil omnino scribitur, permiseritis: non video quomodo sua quiq; ordines iura, iuxta quæ à principio constituti sunt, tuebuntur. Sed non existimo vos vnquā ad tantā incuriā vel negligentiā peruēturos, vt ea feratis, quæ cum æquo & iure pugnant. Et vt vos certamen omiseritis, tamen mihi, qui iniuria affectus sum, negligendum non erit. [i] Atq; vtinam aliarum quoque literarum audacia ab initio statim cùm cœperunt contra leges delinquere, esse repressa. neq; enim litigaret ad hunc vsq; diem λάμβδα cū ῥῶ. disceptans

ἀμφισβητῆσαι περὶ τῆς διαφορᾶς, καὶ διαλλαγίας. οὔτε τὸ γάμμα ὧδε κάτω διηγανύσατο, καὶ ἐς χάρας μικρὰς ἄκρον ἦρχετο ποιεῖσθαι ἐν ᾧ διαφθορὰ ἦν γναφέων. ἐπίσαυστο δ' ἂν καὶ τοῖς λάμβδα μαχόμενον, δὲ μόγις ἀφαιρούμενον αὐτοῖς, καὶ μάλιστα παρακλίνοντος, καὶ τὰ δοκοῦντα δ' ἂν ἐρίμα συγχώσαι ἄρχωθι παρανόμως. καλὸν γὰρ ἕκαστον μεθέμεν ἐφ' ἑστῶτι τάξεως. τὸ γὰρ ὑπερβαῖνον ὅρους ἃ μὴ χρὴ, λύοντός ἐστι τὸ δίκαιον. καὶ ὁ γε πρῶτος ἡμῖν τοὺς νόμους τούτους θεμένους, ἢ Κάδμος ὁ νησιώτης, ἢ Παλαμήδης ὁ Ναυπλιὸς, καὶ Σιμωνίδης ἤ τινες τῶν σοφῶν τῶν περὶ ταῦτα, ὁ τῆς τάξεως μόνον. ἐκεῖνο δὲ προσήκειν βιβλιοφόρτοις, διδάσκαλοι τῶν πρώτων ἕκαστοι, ἢ ἀστέρος, ἀπὸ τοῦ ποιήσαντος, ἃς ἕκαστον ἡμῶν ἔχει, καὶ διώκομεν σωφρονοῦντα. καὶ ὑμῖν μέν, ὦ δικασταὶ, τοῦτο μᾶλλον διδόασι τιμὴν, ὅτι

disceptãs[k] de voce διάλυσις & διαλλαγίας. Neq; etiã τὸ γάμμα esset cum κάππα certamẽ: neq; tam sæpe[m] ad manus propè venissent in fullonia, de dictionib. γναφέως & κναφέως disceptantes. Quin cessasset etiã hoc γάμμα cũ λάμβδα cõtendere, dictionẽ μόγις illi surripiens, imò suffurans. Adeoq; relinquæ itè literæ quieuissent seditiones mouere cõtra leges.

[n] Est enim pulchrũ, vnamquamq; literam in eo ordine quẽ primũ sortita est, manere: transcendere verò eò quò nõ oportet, eius est qui ius et æquum soluit. Et qui primus vobis has leges finxit et formauit, siue [o] Cadmus fuerit ille insularis, siue Palamedes Nauplij filius (quanquã nõnulli hanc prudẽtiam Simonidi tribuant) non ordinem tantũ, per quem sua quibusq; literis præsidentiæ dignitas firmiter permanet, definierunt: videlicet quæ debeat esse prima, quæ secũda: sed qualitates etiã & virtutes quas habẽt singulæ nostrũm, constituerunt. [p] Et vos quidem, ô iudices, honore affecerũt præcipuo, propterea

ὅτι καθ' αὑτὰ ἀνώφελη φθέγγεται, ἀμιφάνοις ἢ τῶν ἰφιξῆς, ὅτι πεφύκασιν ἐς τὸ ἀκριβῶς λέγεσθαι. πασῶν ἢ ἰσχάτων νόμιζον εἶναι μοῖραν ἑνὶ παντὶ, οἷς ἄνευ φωνῆς πρόσεστι. καθ' αὑτὰ δὲ οὐδὲ τὰ φωνήεντα φυλάττειν ἔοικε τοὺς νόμους τούτους. τὸ δὲ Τ Φ (ἐφ' ᾧ ἔχει αὐτὸ χάριτος ὀνομάσεται ῥήματι, ἢ ὧν λαλεῖται, ὁ μὲν τοὺς θεούς, ἀμὲν ἐξ ὑμῶν δύο συνῆλθον ἀγαθοὶ, τὴν καλάκοντ' ὠνησάμην, ὁ, τι ἂν φασι, τὴν ὑπὸ ἀνέμου πνεόμενον) ἔδοξε σωφρονίσαι ἀδικεῖν μὲ πλείω τοῦτο βιασαμένων, ὀνομάτων μὲν καὶ ῥημάτων ἀπωθεῖσθαι πατρώων, ἐκθιβάζειν ὁμῶς σωφρονοῦντα ἅμα καὶ προθύμως, ὡς μηκέτι φέρειν τὴν ἔκπτωσιν πλουσιότητος. ὅθεν ἢ καὶ ἀπό τινων ἀρξάμενον, ὥρα λέγειν. ἐπειδὴ μὲν γὰρ εἰς Κυβέλης (τὸ δὲ ὄνομα πολίχνιον ἐκ Φρυγίας, ἄποικον, ὡς ἐπίπαν οἶμαι, Ἀθηναίων) ἐπηγόμην καὶ τὸ ἑταίριον ἐμὸν,

propterea quòd vestro marte poteſtis ſonum efficere. ¶ Semiuocales verò ſecũdo loco dignati ſunt, eo quòd ſine veſtro acceſſu exaudiri nequeũt. Ex omnibus etiã literis, quibuſdã omnium poſtremũ locũ decreuerũt, mutis ſcilicet et voce carẽtibus. Hãs itaq; leget p vos vocales conſeruari decet: [r] Hoc verò τοῦ (neq; enim poſſum ipſum turpiori nomine appellare, q̃ quo nominari ſolet, per deos) niſi duæ quædã [s] bonæ ex vobis & aſpectu decẽti, ἄλφα ſcilicet & ὖψιλὸν, ſe illi cõiunxiſſet, [t] ne au direat quidè ſolũ. [u] Hoc, inquã, mihi maiorẽ vim quàm vllæ vnquam literæ, inferre auſum eſt. Nã nominibus & verbis patrijs me extrudere, præterea ex ipſis etiã cõiunctionibus & præpoſitionibus expellere tentat, adeò vt iſtam [x] immodicam auaritiam porrò ferre nequeam ¶ Verùm iam tẽpus eſt dicere, vnde & à quibus res initium ſumpſerit. Peregrinabat aliquãdo in Cybelo (id oppidulũ eſt non iniucundũ, colonia, ſicuti fertur, Athenienſium) adducebam verò mecum fortiſſimum ẽ-

ex vici-

φρόντισον τὸ βάτισον. λατηγόμην δ παρὰ λαμπαδίῳ τινὶ ποιητῇ, Λυσίμαχ' ὦ ἰκαλᾶε, βοιώτι' ὦ μή, ὡς ἱμάτιόν, τὸ γνῶθι ἀπίκαθφ, ἀλλ' μίσης δ' ἐξιοῦσι λέγεσθαι τῆς ἀθηναίας. παρὰ τοῦτο δὴ τῶν ξένων τοῦ τ' ἐμὲ τοῦτο πλουσίαν ἐφέρας. μίκρι μὲν ἦν ὀλίγοις ἐπιχάρτα τινὰ παρόντα λέγειν, ἀφαιροῦμαι μ' τῶν συγγενῶν μόνον μοι, συνήθων ὧμιλον συντεθραμμένων γραμμάτων· ἔτι δ' τίμιον καὶ τὰ ὅμοια ἐπισπάσθαι, ἵνα ταυτὶ λέγω. καὶ εἰσὸν ἐῶ μοι τὸ ἄπαιδα, καὶ ἐ πάντα τι ἐλαχνόμενον ἐπ' αὐτοῖς. ἐκότ' ἦ καὶ ἐν τούτῳ ἀφεσάμενος ἐτόλμησε λαβίτιφον ἀπᾶν καὶ λάτταν, καὶ πίδαν, ἅτα ἀπιφθέσθαι, καὶ βασίλιδαν ὃν νομάζω, ἐ μιμῆσθαι ἐπὶ τοῖς ἐκπαιδεῦσι. καὶ πίμπραμαι, ἐκθεὸς μὲ τῶν χρόνο καὶ τὸ σῦκα τῦκά τις ὀνομάσῃ. καί μοι πρὸς Διὸς ἀθυμοῦντι καὶ μι-

ex vicinis meis optimũ. Diuertebam verò ad Comicũ quendã poëtam, huic nomen erat Lysimacho: & à maioribus, quantũ apparebat, genere erat Bœotius: [z] sed tamen de se dici volebat, quòd in media Attica natus esset. Apud hãc hospitẽ ego huius rei A auaritiã deprehendi. Equidẽ cũ hactenus paucis quibusdã manus intulisset, docẽdo B τιλαράκοντα, priuans me meis cognatis, existimabã eam esse consuetudinem C literarum, quæ vnà mecũ essent educatæ. Præterea cùm D τίμιον & similes quasdam voces mihi detraxisset, diceretq; eas esse suas, audiebam patienter, nec vehementer admodum me ea res mordebat: verùm cùm ab eis initium sumpsisset, atq; postea aufum esset etiã dicere λαβίτιφον & λάτταν, & E πίτταν: deinceps abiecto omni

pudore, βασίλιδαν quoq; nominare: haud leuiter sum cõmotus, & ira accensus, timens ne quis tẽporis successu etiã σῦκα τῦκα appellet. Oro autem vos per Iouem, vt mihi indignanti,

& F iusta

μ μνοναμένω τ βοηθησόντων, σύγγνωτι τ δικαίας ὀργῆς. εἰ δὲ περὶ τὰ μικρὰ καὶ τὰ τυχόντα ὧδε ὁ λίνδιος, ἀφαιρεμένου τ σωτῆρος καὶ σωτῆρος ἀπόλωμι γραμμάτων· κἰσαν μελάνων ὄντων, ἐκ μέσων δὲ ἔτι ἀπῆν, τ λύπην ἀφαίρασαι, λίπλαν ἀνόμασεν. ἀφαίρετό μι φάσκων, ἅμα νήσσαις τε, καὶ λοσθύροις, ἅπασι γοργότατος Ἀριστάρχου πείσασά σε ἢ καὶ μικρῶν ἐκ ὀλίγας. ἐπ' ἀπλικλὴ ἦλθε, καὶ ἐκ μέσης ἀφ' ἁρπάσασα ἀνόμασε Υμνιτὸν, ὀφθῆναι ὑμῶν, καὶ τ ἄπαν συναβῶν, ἀλλα τί λέγω ταῦτα; Θετταλίας μι ἐξέβαλεν ὅλης, Θετταλίαν ἀξιῶν λέγειν, καὶ πᾶσαν ἀκριβασμένον τὴν θάλασσαν, ἐκ τῶν ὑπὸ λύπης φασάμενον σύτλων, ὡς τὸ μὲν λιγόμενον, μηδὲ πάσαλόν μοι καταλιπᾶν. ὅτι ἢ ἀντίξηνον ἄμι γράμμα, μαρτυρᾶ τί μοι καὶ αὐτὸς, μηδίποτε ἐγκαλέσαντι ὧν ἴστα, σμά-

& Fiusta ira cõmoto, præterea omni ope et auxilio defituto, ignoscatis. Neq; enim paruũ hoc aut leue est periculũ in quo versor, cũ præterquã quòd assuetis et familiaribus literis me spoliauit, etiã lίσσαν, id est, picã, auè meã loquacissimã, ex medio sinu, vt dici solet, abreptam, λίπλαν appellauit. Quin & φάσσαν, id est, palumbũ, vnà cũ νήσσαις, id est, anatibus, & λοσθύροις, id est, merulis, G abstulerat, H interdicente Aristarcho. Eripuit etiã nõ paucas apes. In Attica verò vemens, ex media illa regione I ὑμηττὸν præter ius rapuit: idq; vobis ipsis & aliis quibusdam syllabis videntibus. Verùm quid ego ista commemoro, cùm me tota K Thessalia expulerit, vetitq; eam Thettaliam dicere? Tota insuper mari sum exclusus. Neq; à betis hortensibus sibi temperat, vt ἅμα, quod dici solet, ne paxillus quidem mihi reliquus sit. L Quòd verò litera sim quæ nulli nocere studeam, vos ipsi mihi testes estis. Neque enim vnquam accusaui literam ἴστα, quæ

σμάραγδον ἀφῃρπασαν, ἡ πᾶσαν ἀφιλοκαλίᾳ τὸ σμάραγδον, μέτι τῷ ξῦ, ἐπιπαρατρίβουσι, ἡ τὴν συγγραφέα τοιοῦτον ἔχοντι θυμὸν ἄλλο σύμμαχον. ὃ γὰρ γείτονί μου τὸν νοσήσαντι συγγνώμην, ἡ παρ' αὐτῷ φυτώσαντι μυρσίνας, ἡ πᾶσαν τὴν μετὰ μελαγχολίας ὑπὸ λύπης λαβοῦσαν μοῦ τοιοῦτον. τὸ δὲ ταῦ ἔτυπτησε μᾶλλον, ὡς φύσει βίαιον ἡ πρὸς τὰ λοιπά. ὅτι δ' ἀπὸ τῶν ἄκρων ἀπήχθη γραμμάτων, ἀπὸ τοῦ ἄλφα, καὶ τοῦ θῆτα, καὶ τοῦ ξῖτα, μικροῦ δεῖν πάντα ἀφίκηται τὰ στοιχεῖα, αὐτά μοι λοιπὸν τὰ ἀπολειφθέντα γράμματα. ἀκούεις φωνήεντα ἀτιμασθέντα, τῷ μὲν ἀλίγον, ἀφαιρεθέντος μου τοῦ ἐνδιλίχαμον, ἰσχνόχαμον ἀξιοῦν λίχνιθαι παρὰ πάντας τοὺς νόμους τῶν ἄκρων λέγοντος, καὶ τῆς ἀκριβείας τὰς τρίχας τίλοντος ἐπὶ τῷ κολακικώτερον ἴσως ῥεῖθρα τῶν ξῖτα τὸ συρίσαν, ἡ σαλ-

quæ mihi σμάραγδον abstulit, & toiã Μισύρναν furripuit. Nec ipso etiã ξῦ omnia fœdera & pacta rumpenti, litè intendi, ipso etiã Thucydide opem illi ferente. Etenim vicino meo ἐφῦ veniã danda, quòd morbo affectum sit, & meas apud se μυρσίνας, id est, myrtus, plãtârit: & quòd melancholiæ malo laborãs, me in faciem percusserit. Et talis quidem litera sum ego. Hoc verò ταῦ quàm sit natura violentum aduersus reliquas omnes literas, & quàm à nullis omnino abstinuerit, cõsideremus. Sed & ἄλφα & θῆτα & ξῖτα, & propè omnia literarum elemẽta iniuria affecit. Accerse mihi N læsas literas. Auditis, O vocales iudices, P ipsum ἄλφα dicere: Surripuit mihi meam ἐνδιλίχαμα, pro qua vult vt dicatur ἰσχνόχαμα: quod sanè contrarium est omnibus legibus. Auditis vocifer-

rari θῆτα, & Q capiti capillos euellere, eo quòd priuatum sit cucurbita. Auditis ipsum etiam ξῖτα suis vocibus συρίσαν

κὴ σαλπίσαι, ὡς μηκέτ' αὐτῶν ἐξὸν ἔτι μηδὲ γρύσαι. τίς ἂν τοῦτον ἀνάσχοιτο; ἢ τίς ἐξαρκέσει δίκη πρὸς τὸ τοσοῦτον; τί τοῦτο ἢ τὸ ὁμόφυλον τῶν σοφῶν μόνον ἀδικεῖν γρή; ἀλλ' ἤδη κὴ πρὸς τὸ ἀνθρώπειον μεταβέβηκε, τοῦτο τὸν πρόπον. ἡ γὰρ ἐπιτρέπει γε αὐτοῖς ἔστ' ἂν ὀρθῶς φέρωσι τῶν γλωττῶν. μᾶλλον δέ, ὦ δίκαι· μεταξὺ γάρ μοι πάλιν τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα ἀνέμνησεν· πῶς; γλῶττης, ὅτι κὴ ταύτης μοι τὸ μέρος ἀπέβασεν, κὴ γλῶτταν ποιεῖ τὴν γλῶτταν, ὃ γλῶττης ἀληθῶς κόσμημα. καὶ δὴ μεταβάλωμαι πάλιν ἐπάνω, κὴ τοῖς ἀνθρώποις συναγορεύσω, ἐπὶ ἂν ἐκ αὐτοῦ πλημμελῶ. δίκαιοι γάρ τινες εἰσὶν ἐκ σπαράττειν αὐτῶν τὴν φωνὴν ἐπιχειροῦντες κὴ ὁ μή τι καλὸν ἰδὼν, καλὸν ἀπῆν βούλεται· κὴ ἂν παρασκευάσῃ, καλὸν ἀπῆν αὐτὸν ἀναγκάζῃ, ὡς ἅπασι προφανῆ ἔχειν ἀξιοῖ. πάλιν ἕτερον περὶ κλέμματος ἐξελήλυθα, τὸ

& σαλπίσαι spoliatum esse: adeò vt ne γρύσαι quidè, id est, mutire, illi porrò liceat. Quis ista, quæso, ferat? aut quæ pœna satis magna erit tam scelesto? Verùm hoc nō tantùm cognatū sibi elemētorum genus lædit, sed iam ad homines etiā ipsos morib⁹ se cōtulit. Neq; enim permittit R vt rectè ferantur linguis. Imò verò, iudices interim enim res humanæ rursus me admonuerūt γλώττης, id est, linguæ. nā expulsum me hac quoq; parte, γλῶτταν facit γλῶτταν. O' reuera linguæ S pnicios⁹ morsus tuū. Verum rursum me conferā ad illud quod cœperā, atq; homines defendam in ijs T in quibus aduersus eos delinquit. Nā conatur illorū vocem quibusdā vinculis constringere et discerpere, ita vt si quis pulchrum quidpiam videns, id καλὸν appellare velit, hoc tuū statim irrueṡ, καλὸν ipsum dicere cogit. adeò cupit in omnib. V præsidentiā obtinere. Rursum enim quispiā dicit X περὶ κλέμματος, id est.

τὸ δὲ (τλῦμον γάρ ὄζον ἀλη-
θὲς) τλῦμα ποιοῦντι τὸ λιπῦ-
μα. ἡ δὲ μόνον γε τὰς τυχόν-
τας ἀδικεῖ, ἀπ' ἄλλη ἡ τῷ μι-
γάλῳ βασιλεῖ, ᾧ πᾶ γλῶ πᾶ θά-
λαττάν ἄξια φασὶ, ἡ δ' αὖ
φύσιος ἀσελγὲς, τὸ δ' ἡ τέτο
ἐπίβολόν, ἡ λῦπρον αὐτὸ ὂν
τε, τῦς ὁμ τινα ἀπόφυγον. ἔτο
δὲ σοῦ δόμ ἐς φανλὸ ἀνθρώ-
πως ἀδικεῖ, ἔργῳ ὃ πᾶς; κλάσ-
μον ἄεθρεποι, καὶ τλῶ αὐτῶ
τύχλω ὀλύρουλα, καὶ λάθμο
ἐλαφρῦνλα πολλάκις, ὅτι τὸ
ταῦ ἐς τὸ τᾶν σιχέων γῷ
παρίχαγι. ἓν δὲ τέτο σύμαλ
φασὶ τὰς τυράννυς ἀπολεθέ-
σανλας καὶ μιμηζόμενος αὐ-
τῶ τὸ πλάσμα, ἵνατα σχήμα-
τ' ἐιδότο ξύλα τυλίνανλας
ἀνθρώπως ἀνασκολοπίζειν· ἐπ'
αὐτὰ δὲ λὺ τέτο, καὶ ἓν
τιχνίμαλι ἓν πονηρῷ τῶ
πονηρὸν ἐπινομίαν σκευά-
ζων. τὸ δὲ ἀπάλαν ἴσικα,
πόσον ἐπόνει τὸ ταῦ ἄξιον
ἔναι τοιᾶτον· τὰ δὲ ὀλίγα
λιπάσας ἓν πλῦ ἐ
ταῦ τιμωρίαν ἐκολάσθα,

id est, de palmite: hoc verò, (est enim reuera τλῦμον, id est, miserū) τλῦμα facit, qđ erat λιπῦμα. Et quidē ϒ non plebeios tantū homines miuria afficit, sed iam etiā magno illi regī, cui fama est ipsam terrā & mare cessisse, atq; Z naturas suas reliquisse, insidias tendit, & ex ipso, cùm α λῦρ & sit, τῦρον quēdam efficit. Atq; in hūc modum vocē hominum lædit. Quomodo verò re ipsa & opere eosdem lædat, audite. Plorāt homines, atq; suæ fortunæ vices deflēt, atq; ipsum sæpe Cadmū execrantur, φ ταῦ in literarū genᵒ induxerit. Β Aiunt enim tyrannos ϒ eius literæ corpus secutos, atq; figurā imitatos, postea simili figura ligna fabricasse, in quibus homines suspendant: atq; ex hoc huic tam pernicioſæ fabricæ Λ pestimū nomē obuenisse. ϒ Propter ista omnia quot mortibus ipsum ταῦ dignum esse iudicatis? Ego quidem exīsto, nempè hoc solum ad supplicium ipsius ταῦ relinqui,

μὴ σαλπίσαι, ὡς μηκέτ' αὖθις ἐξένεγκαι μηδὲ γρύξαι. τίς ἂν τοῦτο ἀνάσχοιτο; ἢ τίς ἐξαρκέσει δίκην πρὸς τὸ πονηρότατον τοῦτο τῶν θηρίων τὸ γλῶττα; ἆρα ἐστὶ τὸ ὁμόφυλον τῶν ἐπιχάρων μόνον ἀδικεῖ γλῶττα, ἀπ' ἄλλου μὴ πρὸς τὸ ἀνθρώπειον μιξαβιότητι, τοῦτο τὸν τρόπον; ὁ γὰρ ἐπιφύεται γλῶττα αὐτοῖς ἐκατὸν δυοῖν φύρισθαι τοῖς γλώσσαις. μᾶλλον δέ, ὦ δίκαιοι· μιξαγὼ γάρ μοι πάλιν τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα ἀναμνήσει περὶ τῆς γλώττης, ὅτι μὴ ταύτης μοι τὸ μέρος ἀπέλασον, μὴ γλῶτταν ποιᾶ πλὴν γλώσσαν, ὦ γλώσσης ἀληθῶς νόσημα ἀσθενέστατον. ἀπὸ μιξαβίου μοι πάλιν ἐπάνω, μὴ τοῖς ἀνθρώποις σωαγορεύσω, ὑπὲρ ὧν ἂν αὐτὸς πλημμελῶ. ἀνομοίως γάρ τισι φιλεῖ μὴ σπαράττειν αὐτῶν τὰ φυλλὰ ἐπιχαρὴς μὴ ὁ μύς τι καλὸν ἴδῃ, καλὸν ἀπὸν βάλλεται· μὴ ἂν παρασπισθῇ, καλὸν ἀπὸν αὐτὸς ἀναγκάζει, ὡς ἅπασι προκρίναι ἔχειν ἀξιοῖ. πάλιν ἕτερον περὶ κλέμματος ἀμαλίγιται, τὸ

& σαλπίσαι spoliatum esse: adeò vt ne γρῦσαι quidè, id est, mutire, illi porrò liceat. Quis ista, quæso, ferat? aut quæ pœna satis magna erit tam scelesto? Verùm hoc nō tantū cognatū sibi elemētorum genus lædit, sed iam ad homines etiā ipsos de moribꝰ sē cōtulit. Neq; enim permittit R vt rectè ferantur linguis. Imò verò, iudices, interim enim res humanæ rursus me admonuerūt γλώττης, id est, linguæ. nā expulsum me hac quoq; parte, γλῶτταν facis γλῶτταν. O reuera linguæ S pniciosus morsus tuus. Verum rursum me conferā ad illud quod cœperā, atq; homines defendam in ijs T in quibus aduersus eos delinquit. Nā conatur illorū voces quibusdā vinculis constringere et discerpere, ita vt si quis pulchrum quidpiam videns, id καλὸν appellare velit, hoc tuus statim irruēt, καλὸν ipsum dicere cogit. adeò cupit in omnib. V præ-

sidentiā obtinere. Rursum autem quispiā dicit X μὴ κλέμμα ὦ, id est,

τὸ Ἦ (τῦμον γάρ φασιν ἀληθῶς) τῦμα πεποίηκε τὸ ληΐδιον. οὐ δὲ μόνον γε τὸν τυχόντα ἐλάνθανεν, ἀλλ' οὐδὲ τὸν μέγαν βασιλέα, ὃν οὐ γέλωτα ὀλίγον ἐξέφηναν, οὐδ' αὐτοφώνως ἐκείνῳ, τὸ δὲ τοῦτο ἐπιβουλεύσας, οὐ λύπην αὐτὸν ὄντα, τῦφόν τινα ἀπέφηνεν. ἔτι φησὶν ὁδὸν εἰς φωνὴν ἀνθρώπου ἐλθεῖν, ἱερεῖ τινὰς καλάσιρι ἄνθρωποι, καὶ τὸν αὐτὸν τύχῃ ὀλύρουσα, καὶ ἁλόντα ἐλαφρύνουσα ποικάκις, ὅτι τὸ ταῦ εἰς τὸ τῶν στοιχείων γένος παρήγαγε. ὧν δὲ τοῦτο σάμαλι φασὶ τὸν τυράννου ἀκολουθήσαντας καὶ μιμησαμένους αὐτοῦ τὸ πλάσμα, ἵστασι σχήματι ξύλα τυπάνοις ἐνθρώποις ἀνασκολοπίζειν ἐπὶ δὲ τὰ ξύλα τοῦτο, καὶ ὧν τιμωρῷ τὸν πονηρὸν ἐπονομίαν αὐτῶν τὸν τρόπον ἕκαστον ἔνεκα, οὕτως ἐπιτιθέασι τὸ ταῦ ἄξιον ἔναγχος συμβεβηκέναι. ἐγὼ δὲ οἶμαι δικαίως ἂν μόνον ἐπὶ τῷ τ ταῦ τιμωρίαν ἐπιλείπεσθαι, τὸ

id est, de palmite: hoc verò, (est enim reuera τῦμον, id est, miserũ) τῦμα facit, qđ erat ληΐδιον. Et quidẽ ϒ non plebeios tantũ hominet minuria afficit, sed iam etiã magno illi regi, cui fama est ipsam terrã & mare cessisse, atq; Z naturas suas reliquisse, insidias tendit, & ex ipso, cùm α λῦρ & sit, τῦρον quẽdam efficit. Atq; in hũc modum vocẽ hominum lædit. Quomodo verò re ipsa & opere eosdem lædat, audite. Plorãt homines, atq; suæ fortunæ vices deflẽt, atq; ipsum sæpe Cadmũ execrantur, & ταῦ in literarũ genꝰ induxerit. ß Aiunt enim tyrannos, eius literæ corpus secutos, atq; figurã imitatos, postea simili figura ligna fabricasse, in quibus homines suspendant: atq; ex hoc huic tam pernicioſæ fabricæ ꝺ peſſimũ nomẽ obuenisse. ϛ Propter iſta omnia quot mortibus ipsum ταῦ dignum esse iudicatis? Ego quidem exi-

stimo, meritò hoc solum adsupplicium ipsius ταῦ relinqui,

τὸ ὦ σχῆμα]τι ὦ αὐτῷ τὰ ἀίκλω προσχέρ, ὁ δὲ σαυρὸς ἄν, ὑπὸ τότε μὲν ἀνεμιερ-γάθη, ὑπὸ δ ἀνθρώπων ὀνο-μάζεται.

vt pœnam in sua illa figura sustineat, propterea quòd crux ab ipso fabricata est, & ab eo nomen illi homines imposuerint.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

LVcianus hic ludens inducit σῦγμα ad disquisitionem τοῦ vocans ac coarguens, quòd furatiuam exerceret ac aliena violenter inuaderet. Apud Atticos & Dores frequenter ac ex plerisq; dictionibus eiectum, in suum locū τοῦ se nullis comitijs suffecerit. Obijcit insuper, & vinculis quibusdā vocem humanam intorqueat, ac dilacerare conetur. Exhibet enim vt cæteræ mutæ ori nō nihil inter pronunciandum negotij. Concludit tandem ipsum τοῦ videri dignū, quod in id contollerētur, quòd ipsius exprimeret figura. T autem litera lōga & suspendiosorū imago crucem efficit. Tum σταύρωσιν per τοῦ furcam & patibulum designari probant Grammatici.

a IMPERANTE Aristarcho.] *Actio intenditur apud iudices vocales imperante Aristarcho Phalereo grammatico, qui tantum sibi in Homeri poëmate permisit, vt versus quos vellet, velut suppositicios partus, ab Homeri familia submoueret. Vnde etiam hodie Aristarchos vocamus alienorum scriptorum censores. Ouid. de Ponto:*

Corrigere at res est tantò magis ardua, quantò
Magnus Aristarcho maior Homerus erat.

b Aduersus τοῦ.] *in iudicium vocauit, quòd multarū literarum locū occuparet. Contendit enim cū τοῦ, quòd multis in dictionibus pro σῦγμα ponatur.* *c* Iudicibus] *vindicibus & iudicio præsidentibus ad clepsydram.* *d* Rapina.] *peculatu.* *e* Dicens spoliari se.] *Querens se inde perpetuò exturbari vbi τοῦ geminatum scriberetur.* *f* Hactenus.] *Exordium à simulatione modestiæ, & excusatione necessitatis.* *g* Nō autē exiguus metus.] *Amplificatio à futuro periculo. Nam prorsus*

prorſus ingens timor me habet, ne ijs contumelijs allidar omnino atq; opprimar, eóq; literarum albo penitus explodar. h Eſt itaq; æquum.] *A translatione. Par eſt publicæ ſecuritatis rationẽ habere.* i Atq; vtinã aliarũ] *Exemplũ damni anteà alijs quoq; illati.* k De voce σιοσηρας.] *ἀπὸ τῆς σιοσήρους.* i. *de pumice & re ad exterẽdos expoliendasq; libros apta.* l *τῇ κεφαλαλγίας.*] i. *capitis dolore. Attici vocant κεφαλαργίαν.*

m Ad manus veniſſent.] *manus conſeruiſſent.* n Eſt enim pulchrũ.] *Locus communis. Satius enim eſt cui q; intra pelliculã & fortunã ſuã ſe cõtinere, quàm tranſilire metas, iura & æquum ſoluere.* o Cadmus Inſularis.] *Phœnix. fertur ſuæ ætatis hominibus ingenij acumine præcelluiſſe, vt qui & ſedecim literas primus omnium in Græciam è Phœnicia attulerit α. β. γ. δ. ε. ι. κ. λ. μ. ν. ο. π. ρ. σ. τ. υ. His Palamedes Nauplius Troiano bello quatuor adiecit ξ. θ. φ. χ. & totidẽ Simonides Syracuſ. medicus ζ. η. ψ. ω.* p Etvos quidẽ, ô iudices.] *vocales namq; ſunt, quæ ſonãtiore quadã voce, eáq; libera, atq; impromiſcua, cæteris omnibus antecellũt.* q Semivocales.] *à vocalibus earum incipientes, vocẽ per ſe plenã efficere nõ poſſũt: propterea quòd in ſe ipſas deſinãt. Sic haud multa ope ſubnixæ exanduntur.* r Hoc verò τῶ.] *Propoſitio. Dicitur enim lõga litera ſine crux, & ſuſpendioſorũ imago.* s Bonę ex vobis & ſpectu decẽti.] *Inſignes, egregię, eximię.* t Ne auditetur.] *Ne audiri quidem potuiſſet.* u Hoc, inquam, mihi maiorem vim.] *Me longè præ cæteris auſum eſt offendere.*

x Immodicã auaritiam.] *tantũ iniuriarũ.* y Iam tempus eſt dicere.] *Narratio continens cauſę confirmationẽ. Iam tẽpus admonet, vt à quibuſdã exordiar.* z Sed tamen deſe dici volebat.] *Sed qui ob dicẽdi elegantiã è media Attica dici poſſet.* A Auaritiã deprehendi.] *primum arrogantiã & peruicaciã.* B πλαρέχοντα.] *Ariſtoph. pro πολυαρέχοντα. i. quadrayinta.* C Literarũ.] *coalitarũ. & quę vnà mecũ eſſent educatę.* D πρωῖον.] *Atticè pro σήμερον. i. hodie, ex τῆ articulo & ἡμέρα. i. die. Ariſtoph. in Pluto.* E πιττίαν.] *p πίσσαν. i. picẽ, reſinã.* F Iuſta ira commoto.] *Amplificatio cõfirmationis, à magnitudine iniuriæ, quã præcedentium enumeratione amplificas.* G Abſtulerat.] *Interceperat.* H Interdicente.] *Reclaman-*

clamante. I Ὑμηττὸν.] *Hymettum florentiſſimum ac mellitiſſimum Atticæ montem mihi ademit.* K Theſſalia.] *Græciæ regione.* L Quod verò litera ſim.] *Collatio ſuæ modeſtiæ & aduerſarij proteruitatis. Vos autem ipſæ locupletiſſimum afferre poteſtis meæ comitatis atq; humanitatis teſtimonium, quæ aduerſus ζῆτα nunquam dicam conſcripſi, neque ipſo ζῆτα negotium feci. Quamuis auxiliarem aſſertoremque Thucydidem habeat.* M σμύρναν.] *Myrrham & lachrymam Arabicæ arboris, de qua Dioſc. lib. 1. cap. 78. Theophr. lib. 4. hiſt. plant.* ζμύρνα dicitur ἡ μύρρα. N Læſas literas.] *Quæ iniuriâ accipere.* O Vocales iudices.] *A' teſtimonijs aliarũ.*

P Ipſum δέλτα.] *Quid conqueratur. Corinthus de Atticæ dialecto agens, proprium fuiſſe Atticorum ait,* σὺ δὲ λίζῃ σὺ δὲ πλίζῃ *vocare, his verbis:* τὰς μυρσίνας μυρσίνας λέγουσι (de Atticis loquitur) ἀλλὰ συρίζειν συρίττειν ἀλλὰ σὺ δὲ λίζῃ σὺ δὲ πλίζῃ. *Dores ζ in σδ ſoluunt, & pro* συρίζειν. i. *ſiſtula canere, ſibilare* συρίσδειν *dicunt, & pro* σὺ δὲ πλίζῃ, id eſt, *clangere, buccinari* σὺ δὲ πλίσδει. σὺ δὲ πλίγξα per τ *pluribus probatur, de quo Bud. in Aſſe, qui dici putat quaſi* τὸ σὺ δὲ πλῆς σωμάτων. i. *perfecti corporis comprehenſionem. Ariſtot. lib. 2. de gen. anim. cap. 1. Gaza lib. 1. c. 16. de cauſ. plant.*

Q Capiti capillos euellere.] *Geſtus eſt grauiter indolentium & indignantium. Homer. Odyſſ. κ.* R Vt recta ferantur linguis.] *Eos facilè & rectè linguam explicare.*

S Pernicioſus morbus.] *Pernicies.* T In quibus aduerſus eos delinquit.] *Cauſam ſuam probabilem faciens* ἐν οἷς *quæ idem τοῦ etiam in alios peccârit.* V Præſidentiam obtinere.] *Primas partes vindicare.* X ἀπὸ κλήματος.] *de palmite, pampino. Gazæ internodium & ſarmenti faſciculus dicitur. Ariſt. lib. 5. anim.* Y Non plebeios tantùm homines.] *amplificatio à perſonæ qualitate.* Z Naturas ſuas reliquiſſe.] *quique eorum naturã immutauit.* a Cùm ὑὸς ſit.] *Et cùm ei Cyrus nomen inditum ſit, in ὗες quendam ferum animal transformare nititur.* β Aiunt enim Tyrannos.] *Antiquis Reges tyranni ſunt nuncupati. Virg. 4. Aeneid.* -Nomadumque tyranni Odere. *& 6.*

Pars mihi pacis erit dextram tetigiſſe tyranni.

In

In bonam partem consule Seruium, Ouid. 11. Metam. Læomedontem Phrygiæ tyrannum vocat, nomine priscis non inuiso, quòd à Syris Chaldæisque, quorum lingua sit antiquissima, manasse videatur, à quibus principes & potentes Turannos appellantur. γ Eius literæ corpus.] *Hinc est quod Maro tuus Gallicum pro cruce fessiuè dixit, & symbolicès. Galli enim affixi fuere cruces & patibula in similitudinem tui literæ formare. δ* Pessimum nomen.] *Ex hac & nefario artificio nefariam crucis & patibuli nuncupationem profectam constat. ε* Propter ista.] *Epilogus.*

TIMΩN, Η ΜΙΣΑΝΘΡΩΠΟΣ. TIMON, SIVE Misanthropos.

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

HOc dialogo de diuitijs tractatur, quis scilicet verus diuitiarum vsus sit, & quomodo retineantur, quibus potissimùm obueniant, & quales reddant possessores. Occasio dialogi à persona Timonis sumpta est, quem Athenienses, quòd inhumanus planè esset, hominumque cõgressus ac societatem vitaret, imò etiam publicis malis gauderet, Misanthropon appellárunt: cuius mortui quoque sepulchrum (vt scribit Suidas) maccessum & inuium factum fuit: cum mare, tanquam ipsum quoque perosum illius inhumanitatem, inundatione eam terræ partem vbi sepultus erat, à reliqua abstractam secluisset. In quo & tale epitaphium inscriptum fuisse fertur:

Hic iacco, sine vita miseraq; inopiq; solutus:
Nomen ne quæras, sed male tute peri.

Huic igitur Timoni similes reddi & diuites, videtur *intelligere velle* Lucianus: vtpote quos diuitiæ & fastuosos & insolentes & planè barbaros efficere consueuerunt. Fingit autem ab initio diuitem fuisse, sed ob liberalitatẽ, & quòd absq; iudicio in quosuis benignus esset, ad paupertatem redactum esse. Quam rem cùm

Iupiter ex ipsius querela, qua cum illo expostulando, in hominum malitiam & ingratitudinem à principio inuehitur, cognouisset, misertus illius, eo quòd & in deos pius fuerat, & multa illis sacra pergerat, diuitem denuò facere statuit, ac Plutum cũ thesauro ad ipsum mittit. Qui principiò ire detrectat, ostendens illum sua culpa pauperem factum esse, & cum talibus hominibus minimè perdurare se posse, atque æquè odisse eos vt sordidos atque auaros illos, qui nunquam omnino se vtantur. Mediocritate enim vtendi se gaudere. Atque hic locus vsum diuitiarum, & quomodo conseruari eædem debeant, docet. Deinde cùm Iupiter in sententia persisteret, atque ita Plutus ducente Mercurio ad Timonem proficisceretur, inter eundum fingitur claudicare. Ibi, interrogante Mercurio, causam eius rei reddit, quòd quoties à Ioue mittatur, tardè incedat, neque videat quorsum eat, neque norit ad quos eat. quoties autem à Dite mittatur, etiam alatũ esse. Quo figmento significare videtur, improbos ac malos semper melioribus successibus frui: probos autem, & à Ioue dilectos, aut nunquam, aut tardè in hac vita felices ac diuites fieri. Postremò interrogatus à Mercurio, cur deformis ac pallidus, tantopere ametur ab hominibus? respondet, insciția ac cæcitate illorum hoc fieri. Atque ibi cùm hos, tum alios effectus suos exponit: quæ omnia postremò actione & quasi reipsa comprobantur, dum Timonem ab initio Plutum reijcere atque auersari fingit: vtpote ex paupertate modestum ac temperantem iam factum, & agnoscentem superiora mala, in quæ ex diuitiarum copia inciderat. Mox eundem acceptum cum summa cura asseruare: tumidumque & insolentem omnes alios homines vitare atque contemnere. Additis ad finem etiam adulatoribus, scurris, assentatoribus, sycophantis, fumi venditoribus, & id genus alijs: qui vt corpus vmbra, sic ipsi diuitias atque fortunam comitantur.

ALIVD

ALIVD ARGVMENTVM
Ioannis Sambuci in Timonem seu Misantropon.

Distribuens aurum Timon incautus amicis,
Mendicus subitò è diuite factus erat,
Ira igitur motus falsos contempsit amicos:
Atq; alios, parcè viuere constituens:
Iuppiter huic iterum succurrens grandia misit
Munera, quæ tanti causa doloris erant.
Queis acceptatis, didicit dein parcere nummis,
Fabula, qui rectus, nos monet, vsus opum.

Ζεῦ φίλιε, καὶ ξένιε, καὶ ἑταῖρε, καὶ ἑρκεῖε, καὶ ἀστεροπητὰ, καὶ ὄρκιε, καὶ ὑπερμεγέθη, καὶ ἐπάκτιε, καὶ ὅτι ἄλλο σοι ἐμβρίθοντες ποιηταὶ ἐπιθῶσι, καὶ μάλιστα ὅταν ἐπὶ τοῦ ἔπους ἐπὶ τὰ μέτρα τίθῃ· σοὶ γὰρ τότε πολὺς ὁμοῦ καὶ ὑπὲρ τῆς ᾠδῆς, καὶ ἀναπηροῖς τὸ ἐπίπεδον καὶ ῥυθμῷ· νῦν δὲ ποῦ ὁ ἐπιμάχεος καὶ ἀστραπὴ, καὶ ὁ βαρύβρεμέτης καὶ ἔκπυρος, καὶ ὁ ἀθάνατος, καὶ ἀργῆτας, καὶ σμερδαλέος καὶ ἀκοντόεις: ἅπαντα δὲ ταῦτα πῦρ καὶ ἤδη ἀποσβεσθὲν, καὶ ἐπιτὸ μειρακιῶδες;

IVpiter Philie, hospitalis, sodalitie, domestice, fulgurator, iusiurandice, nubicoge, grandistrepe, & si quod aliud tibi cognomen attoniti poëtæ tribuunt: maximè cùm hærent in versu. nam tum illis tu multinominis factus, carminis ruinam fulcis, metriq; expletes hiatum. Vbi tibi nunc magnicrepum fulgur, grauifremum tonitru? Vbi ardens, candens, acuterrificum fulmen? Nam hæc omnia iam palàm apparet mugat esse, fumumq; f 5 poëti-

ποιητικὸς ἀντιχνᾶς, ἔξω γε κατάγε τῶν ὀνομάτων. τὸ δὲ λοιμόν σε, καὶ ἐκηβόλον ὅπλον, καὶ πρόχειρον, ὑπ' οἶδ' ὅπως τὰ λίαν ἀπόρρητα, καὶ ψυχρόν δή, μηδὲ ὀλίγον σεσυθῆρα ὀργῆς κατὰ τῶν ἀδικούντων ἐξαφυλάττον. θᾶττον γοῦν τῶν ἐπιτοιχᾶν τις ἐπιχαροώτερον ἴσως θρυαλίδα φοβηθείη ἄν, ἢ τὸ σὸν τὸ παγλαμάτορ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ φλόγα. ὅτε λαβόν τινα ἐπαγατάναθα λοιπὸν αὐτοῖς, ὡς πῦρ μὴ ἐκπνεῦσαν ἀπ' αὐτοῦ μὴ ἀλλίσκοιτο. μόνον δ' ἔτι οἴεσθαι ἐκτραχύνειν τῷ πράγματι, ὅτι ἀνακηρυθήσονται τῆς ἀσθόλης ὧν ἄλλη δίκη ταῦτά σοι καὶ ὁ σαλμωνεὺς ἀντιβρονῆσαι τόλμα, ὁ πάνυ σοι ἀπίθανος ἂν πρὸς ὅτε ψυχρὸν τὸ ὀργίλον λία, θερμουργὸς ἀνὴρ, καὶ μιχαναχόμφος. πῶς γάρ, ὅπου γε καθάπερ ὑπὸ μανδραγόρᾳ καθεύδεις, ὡς οὔτε τῶν ἐπιορκούντων ἀλίσκῃ τὰς ἀδικουμένας ἐπικουρίας; ἡμᾶς

poëticum, nec omnino quicquam præter nominis strepitum. Sed decătata illa tua arma eminus ferientia, exprompta, nescio quomodo penitus extincta sunt, frigent, adeò, vt ne hominem quidē scintillulā iracundiæ aduersus nocētes reliquam obtineāt. Itaq; citius quiuis ex his qui peieraturi sunt, extinctū ellychnium metuerit, quàm flammā fulminis cuncta necantis: vsqueadeò titionem quempiam in sese vibrare te putant, vt incendium aut fumum ab illo proficiscens, nihil quicquā formident: verùm hoc solum vulneris inferri posse iudicent, vt fuligine compleantur. [b] Quibus rebus factum est, vt iam [c] Salmoneus tibi sit ausus etiā obtenare: neq; id admodū ab re, quippe adūersus Iouem vsqueadeò ita frigidū, vir ad facinora feruidū, audaciaq; tumidus. Quidni enim faciat, vbi tu perinde ac [d] sub mādragora stertis, q̄ neq; peierātes exaudias, neq; eorū q̄ [e] flagitia cōmittunt, respectū agas?

Cæcutie

αμμάτων ἅ, καὶ ἀμβλυώττειν πρὸς τὰ χρήματα, καὶ τὰ ὦτα ἐκκεκάφθαι, καθάπερ οἱ παρηβηκότες. ἐπὶ νέοις γοῦν τισὶ, καὶ ἐξόντων ὤν, καὶ ἀκμαίοις τὸν ὄγκον, ὥσπερ κατὰ τῶν ἀδικούντων ἐποίεις, καὶ ἐδίκαζες τότε πρὸς αὐτοὺς ἐκείνους, ἀλλ' ἀεὶ ἐνδυόμενος κάτοχος ὑπ' ἀφανοῦς λύσσης, καὶ ἀγρίως ἐπεσείεις, καὶ ἐβρόντας ἐπάλαττες, καὶ ἀστραπὰς σωρηδὸν, ὥσπερ ἐν ἀκροβολισμῷ, πρηκτῆρσι. οἱ σεσμοὶ δὲ ἐσοκινοῦντο, καὶ ἀχὼν σωρηδὸν, καὶ ἡ χάλαζα συρηγόν. καὶ ἵνα δὲ φορτικῶς διαλέγωμαι, ὑετοί τε βαρύδακοι καὶ βίαιοι. ποταμοὶ ἐκάστη ἐρρύησαν. ὥστε τηλικαύτην ἐφ' ἁπάσῃ χρόνου ναυαγίαν τῷ Δευκαλίωνι ἐγένοντο, ὡς ἐκεῖνον ὑχίωνα ἁπάντων ἀποδειλινιάσαι, μόγις ἐφ' ἕνα λυθέντα πρὸς ἀπόβασιν πόδα κάλαμον ἔλκοντα, ξύλινόν τι ἢ δοκαρίδιον σπέρμα δὲ φυλάξαι ἀνθρωπίνου γένους μείζονα καὶ

Cæcutis autē lippitudine, & hallucinaris ad ea quæ fiūt, aureſq; iam tibi obſurduerunt mſtar horum qui ætate defecti ſunt: quandoquidem cùm iuuenis adhuc eſſes, acriq; animo, vehemēſq; ad iracūdiam, permulta in homines maleficos ac violētos faciebas: neque tum vnquā tibi cum illis erant induciæ: ſed perpetuò fulmen erat in negocio, perpetuò obuibrabatur ægis, obſtridebat tonitru: fulgur continenter iaculorum in morem denſiſſimè ex edito loco deuolantium torquebatur: terræ quaſſationes cribri inſtar frequentes: ad hæc nix cumulatim, neq; non grando ſaxorum in morem: atq; vt tecum grandius loquar, imbreſq; rapidi & violenti, ac flumen quotidie exundans. Hinc tantū repentè Deucalionis ætate naufragiū ortum eſt, vt omnibus ſub aquæ demerſis, vix vnica ſcapha ſeruaretur, quæ in montem Lycorem appulit, humani generis quaſi ſcintillulas quaſdam ſeruans, vnde ſceleratius etiam genus in poſterum propagaretur.

μείζον Ⓒ. Σιγᾷρ δι ἀκήκοθα
ἅ ῥᾳθυμίας τἀπίχαρα λομί-
ξη παρ' αὐτῶν, ὅτι θύσον]Ⓒ τί
δι τινὶ, ἔτι στεφανῦντ Ⓒ, ἃ
μή τις ἄρα πάρεργον ὁλυμ-
πίων, ἢ οὗτ Ⓒ ὁ πάνυ ἀναγ-
καῖα ποιᾷν λυκᾶν, ἀπ' ἐκ ἶ-
θ Ⓒ τι ἀρχαῖον σωτιλᾶν. ἢ
μᾶλλ' ὁλίγον χρέον σι, ἃ θεᾶν
γνωμάται, ἀφαιρέισι, πα-
ρασάμβοι ἅ τιμᾶς. ἰᾶ πλῆν
ὀποσάκις ἤδη σε τινὰν συν-
λάκασιν. οἱ Ⓚ ἢ αὐτῶ δι τὰς
χᾶρας ὁλυμπιάσιν ἐπιβιβλή-
κασι. ἢ σὺ ὁ ὑψηρμίτης ὄ-
κνησας ἃ ἀνασῦσα τὸν κυνᾶς,
ἃ τὸν χάζονας ἐπικαλίσασθαι,
ὁς βουβρομήσαντ Ⓒ αὐτὸς
συνάβοιρο, ἔτι συσκαφομέ-
νους πᾶς τλὺ φυλεῖ. ἀπ' ὀ γρη-
γᾶ Ⓒ, ἢ γιγανθλίτωρ, ἢ τι-
τανοκράτωρ ἐκάθυβ, τὸς πλο-
κάμους στεπαρόμ Ⓒ ἐπ' αὐτ,
λυκάσκων λιραννὸν ἔχων
ἐν τᾷ λιξᾷ. ταῦτα δίνων,
ἃ θωμάσι, πλωίκα παῖσ]α
ἔτας ἀμιλᾶς παροράμενα;
ἃ πότι δοκάσας τλὺ δοκά-

retur. Nimirum igitur & dis-
gnũ socordia præmium ab
illis reportas, cùm iam nec
sacra faciat tibi quisquam,
nec coronas offerat, nisi fi
quis obiter in Olympicis: ac
ita ne is quidẽ rem admodũ
frugiferam facere videatur,
sed priscum quendam ritum
magis referre: ac penè Sa-
turnum, ô deorũ generosissi-
me, te reddunt, magistratu
abdicantes. Omitto loqui,
quoties iam templum tuum
sacrilegio compilárint, quũ
tibi etiam ipsi in Olympi-
cis manus admoliti sunt.
Atque interea tu altifre-
mus ille pigitabaris vel ex-
citare canes, vel vicinos ad-
uocare, vt auxilio accurren-
tes illos comprehenderent,
quum etiamdum ad fugam
adornarentur. Sed egregius
ille, gigantumq; extinctor,
& Titanum victor, h se-
debat, quam tibi cæsaries ab
illis circumtonderetur, de-
cemcubitale fulmẽ dextera
tenens. Horum igitur, ô præclare, quis tandem erit finis, quæ
tu adeò securè despicis? Aut quando de tantis maleficijs pœ-
nas

ων ἐλπίσαμεν; πόσοι φαέθοντες, ἢ Δευκαλίωνες, ἱκανοὶ ἔσονται πλήσαι τὸν βόθυνον τοῦτον τῆς ἀπορίας; ἵνα γὰρ τὰ κοινὰ κακὰ εἴπω, τὰ μὲν ἄνω, ὅσοι τὸν ἀθηναίων ἀπὸ ὕψους ὁρᾶτε, καὶ πλείους ἐν πενεστάτῃ ἀφθονίᾳ, καὶ πᾶσι τοῖς ἀνομήτοις ἐπιτρέψω· μᾶλλον δ' ἀθρόον ἐν ἀφθονίᾳ τῶν φίλων ἐμπλήσω τὸν πλοῦτον, ἐπειδὴ νῦν ἀρξομαι ταῦτα ἐκφέρειν, ἐκ ὧν ἐμαυτῷ γενέσθαι πολλὰ ὠφελήματα, ὅτι πρόσθεν οἱ τύποι ἐπιθέοντες καὶ προσκυνοῦντες, ἀπὸ σοῦ νόματος ἀνυστημένοι. ἀλλ' ἐῶ νῦν ἐμὲ βαθίζειν ἐντύχοιμι τινὶ αὐτῷ, ὥσπερ τινὰ σήμερον παλαιᾷ γυναικὶ ὑπτίαν, ὑπὸ τοῦ χρόνου ἀνατετραμμένῃ, παρίτε, μηδὲ ἀναγνῶτε. οἱ δὲ καὶ πόρρωθεν ἰδόντες, ἑτέραν ἐπιστρέψουσιν, ἀνοσιώτατον καὶ ἀποτρόπαιον θέαμα ὄψιν ὑπολαμβάνοντες, τὸν ἐκ πολλοῦ σωτῆρα, καὶ ἀνδρα

nas sumes? Quot Phaëtontes aut Deucaliones satis idonei sint, ad expiandū tam inexhaustam morū iniquitatem? Etenim vt de communibus fileam, de ijs quæ mihi acciderūt dicam. Cùm tam multos Athenienses in sublime euexerim, ex pauperrimis diuites reddiderim, cunctisq; quotquot opus haberent suppeditārim, imò semel vniuersas opes in amicos iuuandos effuderim: simulatq; his rebus ad inopiam deuenni, iam ne agnoscor quidem ab illis, nec aspicere dignātur me, qui dudū reuerebantur, adorabāt, meoq; de nutu pendebant. Quòd si quando per viam ingrediens, fortè fortuna in eorum quempiam incidero, perinde vt euersam hominis iam olim defuncti statuam, ac temporis longitudine collapsam prætereunt, quasi ne norint quidem. Porrò alij procul conspecto me, aliò sese detorquent: existimantes sese inauspicatum abominandumq; visuros spectaculum, quem non ita pridem seruatorem & adiu-

τὸν γείτονα αὐτῶν γεγυμνασμένον. ὥστε καὶ τῶν κακῶν ἐπὶ τοσοῦτον τὸν ἰσχατιὰν προκόπτων, ἐναψάμενος λιφθίραν, ἐργάζομαι τὸν γῆν ἐπμισθὸς ὀβολῶν ἑπτάραν, τῇ ἐρημίᾳ καὶ τῇ λιτότητι παρεπιλοσοφῶν ἐν τοσούτῳ. Κλοιῶ μοι δοκῶ καὶ λαφύρων, μηκέτι ὄψεσθαι ποτὲ ἐμοὶ παρὰ τὸν ἀξίαν τὸν πράττοντας· ἀναπέπτωκεν γὰρ τοῦτο μέν. ἤδη ποτὲ σοῖ, ὦ Κρόνε καὶ φίλε ἐμὶ, τὸν βαθὺν τοῦτον ὕπνον ἀκροσόφως, καὶ νῦν δυμον (ἐπὶ τὸν ἐπιμηνίδιον γὰρ ἐκοιμήσατο) καὶ ἀναῤῥίψασα τὸν ὑραννὸν, ἢ ἵν ὁ Ὀτυς ἐναυσάμενος, μεγάλων ποιήσας τὸν φλόγα, ἐπιδείξαιό τινα χολὴν ἀνθρώπους καὶ φιανικῆ Διός. ἃ μὲν ἀληθῆ ἐστὶ τὰ ὑπὸ Κρητῶν ψευδῆ σῦ, καὶ τῆς σῆς ταφῆς μυθολογούμενα. Ζ. τίς οὗτός ἐστιν, ὦ Ερμῆ, ὁ ἐκπραγὼς ἐκ τῆς ἀθλιότητος, παρὰ τὸν Υμηττὸν ἐν τῷ ἀνωφόδῳ; πίναρὸς ὅλος, καὶ αὐχμῶν, καὶ ἀποδιφθέρος· σκάμμα ἔχει, οἶμαι, ἐπικεκυφὼς, λάσιος

& adiutorem suũ esse prædicabant. Itaq; prementibus malis, k ad extrema redactus consilia, rhenone arrepto terram exerceo, quæternis conductus obolis, atq; hic cum solitudine cum ligone philosophor. Floc interim lucri mihi video facturus, quòd posthac non intuebor plerosque præter meritũ secũdis fortunæ successibus vtẽtes. nam illud vel maximè vrit. Iam igitur tãdẽ aliquãdo Saturni Rheæque proles, excusso profundo isto grauiq; somno (nam l Epimenidẽ quoq; dormiẽtẽ dicisti) denuò iactatò fulmine, aut ex Oeta redaccenso, ingenti reddita flamma irã aliquã strenui illius ac iuuenilis Iouis ostendẽ, nisi vera sint quæ à Cretensibus de te tuaq; sepultura ferũtur. Iv.m Quis hic est, Mercuri, quẽ audio sic vociferantẽ ex Attica, ad ram dicẽ montis Hymetti, horridus tot' ac squalidus, pelleq; hircina amictus? fodit aũt, vt arbitror. nam pronus incũbit, homo

λάλος καὶ ἄνθρωπος, καὶ θρασύς. ἢ μὴ φιλόσοφός ἐστιν. ἐγὼ δὲ ὑπὲρ ἐκείνου τὰς λύσεις δώσειν ἐμαυτῷ. ΕΡ. τί φῄς, ὦ πάτερ; ἀγνοεῖς Τίμωνα τὸν Ἐχεκρατίδου, τὸν Κολυττεᾶθεν; οὗτός ἐστιν, ὁ πολλάκις ἡμῖν μεθ' ἑορτῶν τοὺς θεοὺς ἱλάσας, ὁ νεόπλουτος, ὁ τὰς ἑκατόμβας, παρ' ἧς πολλοὶ τῶν ἱερῶν ἐδαίσθημεν ἐορτάσιμον τὸ δεῖπνον. Ζ. φεῦ τῆς ἀπονοίας. ἐκεῖνος ἐκεῖνος, ὁ πλούσιος, περὶ οὗ οἱ ζωῖλοι φίλοι; τί παθὼν οὕτως ἐστὶ πένης; ἀθυμεῖ, ἔοικε, καὶ σκαπανεύς, καὶ μισθωτὸς, ὡς ἔοικεν, ἵνα δυνηθῇ καταφέρειν τὰ δίκαια. ΕΡ. ἀτοπόν μοι ἀπῆν, ἐγγύτερον ἰόντι αὐτῷ, καὶ φαλακρότερον, καὶ ὁ πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαντας οἶκτος. ἀλλ' ἀπολείπω λόγον, ἄνοια, καὶ ἀδίκημα, καὶ ἀκρισία περὶ τὸν φίλον, ὁ δ' ὀφθεὶς ἐμοὶ πρόφασιν καὶ λύσιν χαρίζεται. ἀπ' ἐκείνου γοῦν τοῦτον ὁ κακοδαίμων κατέμαθεν τὸ ἔπαρ, φίλους

homo loquax & confidens. mirũ ni philosophus est. neq; enim alioqui adeò impia nefaria q; in nos fuerat dicturus. MER. Quid ais pater? annon nosti Timonẽ Echecratidis filiũ, Colyttensem? Hic mimrũ est, qui nos sæpenumerò in sacris legitimis conuiuio accepit, ille repentè dives factus, ille qui totas hecatombas, apud quẽ splendidè Iouialia festa cõsueuim⁹ agitare. IVP. Hem, quæ nam ista rerũ cõmutatio? hiccine honestus ille? ille dives, quẽ tam frequẽtes cingebant amici? Quid igitur accidit vt hoc sit habitu? squalidus, ærumnosus, fossor cõductícius, vti cõcio, quũ tam grauem ligonẽ gerat. MER. n Ad hunc modũ illum quodammodo probitas euertit atq; humanitas, & in omnes quicũq; egerẽt, misericordia: at reuera vecordia potius, facilitáq;, nullúq; in suspiciendis amicis delectus: quippe qui neminem intellexerit, sese coruis lupisq; largiri. Quin magis quam à vulturibus tam multis misero iecur erroderetur,

ob id

φίλους ἐκ αὐτὸς καὶ ἑταίρους ἔχῃ, ἀν' εὐνοίας ἐκ πᾶς αὐτὸ χαίρουσας τῇ βορᾷ. οἱ δὲ τὰ ὀφθ. γυμνώσαντες ἀκριβῶς, καὶ περιφαγόντες, καὶ δὲ τις μυελὸς ἐνῆν ἐκμυξάσαντες, καὶ τὸν ὀστέον τὸ μάλα ἐπιμελῶς, ὥσχον δ αὖθις αὐτὸ, καὶ τὰς ῥίζας ἀποτιλμήσαντο ἀκριβέστατα, ἐκ γυναῖσιν δὲ ἔτι, ἐκ πόρβαλιστον δ (πόθεν ἔχει) ἢ ἐπιτρῦτον, ἢ ἐπιδιδόσθ ἐν ὧν μέρει. διὰ ταῦτα δικαίως καὶ διαφθείρας, ὡς ὁρᾷς, ἀκριβὲς ἀν' ἀσχημόνως τὸ ἄστυ, φυδὲ γεωργᾷ, μισαλλοπῶν δὲς ἀκριβῶς, ὅτι οἱ πλέοντες πάρ' αὐτῷ, μάλα ἀπροσδοκήτως παρέχονται, ἐκ τόνομα ἀ Τίμων ἀκριβῶς ἀδότες. Ζ. καὶ μὲν ὁ παροδεῖ ἀνὴρ, ἐκ ἀμείνων. ἀκότα δὲ ἀναπλᾶ ἀνυχῶν, ἐπὶ καὶ ὅμοια ποιοῦσιν δὲς ἀκριβῶς παράδοις κόλαξιν ἐπαίνοις, ἐπιμελησμένοι ἀνδρὸς, δοκοῦσα παύσασθαι τι καὶ ἀγῶν πόνος ἀκριβῶς

ob id amicos eos neceſſarios ſibi indicabat, quaſi benevolentia erga ſeſe afficerentur, quum illos epulæ magis caperet. Ergo poſteaquã oſſa penitus nudaſſent, circũroſiſſent ſq, deinde ſi qua medulla ſuberat, hanc quoque admodũ diligenter exuxiſſent, aufugerunt, exuccum & radicitus defectum deſtituentes, adeò vt poſtea ne agnoſcant quidem, aut aſpiciant: tantũ abeſt vt ſint quĩ ſuppeditent, impartiantſq. Has ob res foſſor, & ſago, vt vides, opertus pelliceo, vrbem præ pudore fugiens, mercede terram exercet, aduerſus ingratos atra bile ſtomachatur, qui quidem ſua benignitate ditati, admodum faſtuosè nunc prætereant, ac ne nomen quidẽ an Timon vocetur nouerint. IVP. Atqui profectò vir neutiquam faſtidiendus, neque negligendus: & iuro optimo indignatur, qui ijs tantis in malis agat. Quare ſceleratos iſtos adulatores ipſi quoq; fuerimus imitati, ſi eum virũ neglexerimus, qui tantum taurorum & caprarum pinguiſſimas

simas quasq; nobis in aris adoleuerit, quarū nidor etiā nūc mihi in naribus residet: tametsi propter negocia, magnamq; turbā peierantiū, tum vi nō iure agentiū, neque non aliena rapientium: præterea ob formidinē, quā mihi pariunt sacrilegi, qui quidem tum multi sunt, tum obseruatu difficiles, adeò vt ne minimū quidem nos connuere sinant: iampridem profectò ad Atticam regionem oculos detorsissem, maximè posteaquam philosophia & de verbis digladiationes apud istos increbuerunt, ita vt pugnantibus inter se istis vociferantibusq;, ne exaudire quidem mortalium vota liceat: vnde mihi necessum est aut auribus obturatis sedere aut dirumpi abire, cōficiq;, qui virtutē quandā, & incorporea quædam meraq; nugas ingenti vociferatione con-

in causa fuerunt, vt hunc quoq; neglexerim, scriptis de nobis sit meritus. Quod reliquū est cum adducent, quantū poterit ad istum abeas.

ἀγίτω δ' ὁ Πλοῦτος καὶ τὸν Θησαυρὸν μετ' αὐτοῦ, καὶ μηκέτι σφᾶς ἄμφω παρὰ τῷ Τίμωνι, μηδ' ἀπαναπαυόμενοι ἐν ἑδραίοις, ἀλλ' ὅτι μάλιστα ταχὺ χωροῦντες· αὐτὸς δὲ ὁ Τίμων ἐκ τῶν τῆς οἰκίας πυρὶ καὶ λοιμῷ κενὸν ἐκείνον, καὶ τῆς ἀχαριστίας, ἣν ἐπιδείξαντος πρὸς αὐτὸν, καὶ αὖθις μὴ ἀνίψομαι, καὶ δίκην λήψομαι, ἐπειδὰν τάχιστα ἐπισκοπῶμεν. καταμηνύσει γὰρ αὐτῷ, καὶ ἀφορμήσει ἀφ' ἑνὸς ἑκάστου μίγιστα, ὁπότε φιλοτιμότερον ἐκόντισα πρώην καὶ τὸν ἔφιππον ἀναβαλόμενον, ἐς ἕκαστον τῶν ὁμιλητῶν μηδ' ὅλως ἥκειν τινὰς ὑμᾶς τοὺς θεούς. ἀπ' ἐκείνου μὲν διήμαρτον. ἐπιτρίψει γὰρ αὐτῷ τὴν χεῖρα Πυθιάς. ὁ δὲ μισανθρωπότατος τὸ ἀνάκλασμα παρασκήψας, ἐπανό τι λασίφλιξι, καὶ αὐτὸν ὀλίγου δεῖν συντρίψῃ παρὰ τὴν πύραν. πλὴν ἐκεῖνόν γε ζοῦντα καὶ αὖθις τιμωρίᾳ ἕξει αὐτὸς, ἃ ἐπράξατο θνητὸν τὸν Τίμωνα ὁρῶσιν.

Ep. olim

Porrò Plutus una fecu[m]
cat & Thesaurū: & n[e]
apud Timonem perse[ve]
ne eo vsquam aduo fuci[le]
migrent, etiamsi quā[m]
ximè rursum illas pe[r]
tatem ex ædibus ex[pe]
Cæterùm de palpo[ne]
illis, atq; ingratitudin[e]
in hunc sum vsi, in po[st]
consuluero: pœnasq; d[e]
sunt, simulatq; fulmē in[si]
rauero. Nam fracti su[o]
eo retusa cuspide duo[s]
dys maximi, quem nup[er]
tidius in sophistam. [C]
xagoram vocaret, [ad]
familiaribus suadebat, [ne]
lo pacto esse vltos [ma]
dy vocaremur. Ac illū [a]
dem errore non feriēb[at]
propterea quòd Peri[a]
obiecta manu eum proc[u]
rit: cæterum fulmen in[si]
storis ac Pollucis tem[pli]
detorum, tum illud [ex]
tum ipsum parum [a]
quum ad saxum cōmi[nu]
tur. Quanquam interim [e]
id supplicij satis magnum

ipsos fuerit, si Timonē conspexerint egregiè locupletē fac[tum]

M[e]

ἔστιν οὖν τὸ μέγα λυπῆσαι
τινα, καὶ ὀχλῆσαι δόντα, καὶ θρα-
συνθῆναι, ἢ ζῆν ἀπαθῶς ἀγαθοῖς μό-
νοις, ἂν δὲ καὶ τοῖς πονηροῖς ἦ τι
χρήσιμον, ἤδη δὲ καὶ τοῖς αὐτίκα
φίλοις ἀνῆκον; ἐν πρωτεύου
ἐλαττοῦσθαι ὁ Τίμων βούλεται,
καὶ παρρησιάσασθαι; ἐν τῷ
κρίνειν, καὶ ἐπιτρίψαι τὴν Δίκαν. ἀλλ'
ἐμοὶ ἐπιτήδειον ἐπιτιμῆσαι,
ἐκείνῳ ἐπιτήδειον ἀμελῆσαι.
ἐπεὶ ἐγὼ οὐκ ἂν ἀπίθανοις
παραδοίην, παρ' αὐτόν. Ζ. ἀλλά,
ὦ Πλοῦτε, καὶ ταῦτα ἐμοῦ
ἀφέσεως; ΠΛ. ὅτι νὴ Δία
ἀπιέναι με, καὶ ἐξιόντα, καὶ
ἐξωθοῦντα πολλὰ καὶ λαιστέα καὶ
πανοῦργον αὐτὸν φίλον
καὶ μόνον οἰκ διπρά-
ξαντα ἐξελθεῖν τῆς οἰκίας,
ἀλλὰ οἱ τὸ πῦρ ἐκ τῶν
χειρῶν ἐξαρπάσαντα. οὐ
γὰρ ἀπιθάνοις παρασείοις
καὶ ἐπαίροις παρα-
δοθήσῃ; ἐκ ἐκεί-
νου, ὦ Ζεῦ, ἔσται μισθὸς ἀφθο-
νίας τῶν ἀφιξεως, τὸν πα-
ρασίτους, ὅτι τίμιος ἐγὼ καὶ πα-
ρὰ πολλοῖς ἀπόθη-

MER. Quantū habet momenti, altum vociferari, & obstreperū audacemq; esse? Idq; nō ijs modò qui causas agūt, verùm etiam qui vota faciunt, conducibile. En vt mox è pauperrimo diues euaserit Timon qui se in precando clamosum & improbum præstiterit, Iouēq; reddiderit attentū. Quòd si silentio fodisset incuruus, etiā nūc foderet neglectus. PL. At ego, Iupiter, haudquaquam ad istū rediturus sum. IVP. Quid ita non rediturus, optime Plute, præsertim à me iussus? PL. Quoniam per Iouem iniuria me affecit ejiciens, & in multa fragmenta dissecans: idq; quū illi paternus essem amicus: ac me, penè dixerim, fuscinis ex ædibus extrusit, nec aliter quàm ij qui è manibus ignē abiiciunt. Num rursus ad istum ibo, parasitis, adulatoribus et scortis donandus? Ad eos me

 exoptatum.

ἀπόθῃς. οὕτω γὰρ οἱ λάροι, τῷ πρὸ ὀφθαλμῶν ἀγχιστα φανῆναι, ὧν κεντιῶσιν ἡμῶν, μὴ διαφθείραν παρ' αὐτῶν λαβόντα, μὴ λίκνα, ἀγαπάσονται ἄθλιοι, τί παρὰς ὀβολὸς ἀφορίσαντα, οἱ δικαλαλάντας μυριάς ἀμελητὶ πωλήσαντι. Z. ἐδόκουν ἔτι δεῖσθαι ὁ Τίμων χρήσασθαι περὶ σὺ πάνυ γὲ αὐτὸν ἡ δίκτυα κατακλαύσας ἀγχιστα, ἃ μὴ παντάπασιν ἀνάλγητός ὄντα τῷ ὄντι, ὡς χρῶ σὺ ἀντὶ τοῦ κρίνας κεκαρπῶσθαι, ἐμοί γε πάνυ μεμψίμοιρον ἔναι μοι δοκεῖς, ὅτι σὺν μὲν τὸν Τίμωνα αὐτῷ, διότι σὺ τὰς θύρας ἀνεπτάσας, ἀφίκου κατηγορήσων ἡλιθίως, ὅτι ἀκλείων, ὅτι ξυλοπυλῶν. ἄμοτε δ' τοὐναντίον ἠγανάκτεις κατὰ τοῦ πλουσίου, κατακλῆσθαι λίθων πρὸς αὐτῶν καὶ μοχλοῖς, καὶ κλεισὶ, καὶ σιγμοῖς ἐπιβολαῖς, ὡς μηδ' παρακύψαι σε τὸ φῶς δυνατὸν ἔν. ταῦτα γὰρ ἀκριβῶς πρός με, ἀπειγόμενος λίγων ἐν ποιῷ ὡς σαυτῷ. καὶ μὴν τῶδ' ἐγὼ ἡμῖν ἐφαίνου νυκτὶ

exoptatus. At hi stupidi cū inopia cōmercium habeant, quam nobis anteponunt, vt ab ea accepto sago pelliceo, ligoneq; , sat habeant quū quatuor lucrātur obolos, decē talenta cōtemptim dono dare soliti. IVP. Nihil istiusmodi posthac in te facturus est Timon, quippe quem ligo abundè satis corripuerit: nisi prorsus nullum dolorem sentiunt illius ilia, te videlicet potius, quàm inopiam esse præoptādam. Y At tu mihi querulus admodum videris esse, qui nunc Timonē incusses quòd tibi patefactis foribus libentè permiserit vagari, neque includens, neq; zelotypus in te. Porrò aliàs diuersa de causâ in diuites stomachabare, quum diceres te ab illis, repagulis, clauibus, ac fugnorū obiectaculis impressis ita fuisse conclusum, vt ne prospicere quidem in lucem tibi liceret. Id igitur apud me deplorabas, affirmans præfocari te nimijs tenebris; eoq; pallidus nobis occurrebas.

σε, ἢ φρυττίᾳ & ἀνάπλοις, σωτσακὸς τὸς λαχήνους κἂς τὸ ἓδ & ἓ συλλογισμῶν, ἢ ἀφλάσασθαι ἀπελθῶν, ἃ ἐκεῖ λάδοις παρ' αὐτ. ἢ ὅλως τὸ πρᾶγμα ὡς ἐκεῖνον ἰδίοις ἐκείνοις, ὃν χαλκῷ ἢ σιδηρῷ θαλάμῳ, καθάπερ πρὸ Δανάλω παρθενεύεσθαι, ἐπ' ἀχυρίοις καὶ παμπονήροις καὶ ἀχλαγωγοῖς ἀσαφῶς ὁμῶν, & τόκῳ, καὶ ὧν λογισμῷ. ἄλλα γοῦν σοι ἔφασκεν αὐτὸς, ἐρῶντας μὲν ἀεὶ ὑπερβολῆς, ἐξὸν δ' ἐκείνης ἐ θλιβομένας, ἐδ' ἐπ' ἐδάφους χαμαιζήλους ἔτι ἔρωτι, ἀνίεις γε ὄντας, ἀπὸ φυλάττειν ἐπιμελομένους, ἐς τὸ σωφρον καὶ μοχλὸν ἀσπερ-δαμυνῆ βλέπουσας, ἐκατὸν ἀπόπυσιν ἀποπυόντας, ἐ τὸ ὠτὸς ἀπαλὸν ἔχειν, ἀπὸ τὸ μυδρὸν μ[ ]αδιδόναι τῆς ἐφαλάσσης, καθάπερ τῶν ἐν τῇ φάτνῃ ἵππων, μήτε αὐτῶν ἐσθίοντας τὸν λιθὸν, μήτε τῶν ἵππων πινούσης ἐπιτρέπουσαν. καὶ προσέτι γοῦν καταγέλασ αὐτῶν

rebas, & curis confectus, digitis etiamnum ex asse duo colligendi coacturam diq; vsu cōtractis, cōcretisq. Quòd si quādo daretur opportunitas, ausugiturū quoque ab illis te minitabare. In summa, rem supra modum acerbam iudicabas, in æreo ferreòve thalamo, Danaës exemplo, virginem asseruari, atq; à sceleſtiſsimis educari pædagogis, Fœnore, & Computo. Proinde absurdè facere diebas hos, quòd te præter modum adamarent: neq; quum liceret, frui auderent: neque quum ipsis esset in manu, amore suo securè vterentur, sed vigiles obseruarent, ad ſignum ac ſeram oculis nunquam conniuentibus, neque vſquam dimotis semper intuentes: abundè magnum fructum arbitrantes, non quòd ipsis fruendi facultas adesset, sed quòd nemini fruendi copiā facerent, non aliter quàm [2] in præsepi canis, nec ipse vescens hordeis, nec equum famelicum id facere ſinens. Quinetiam ridebas

ὠτῶν φαλομένων, καὶ φυλαττόντων, καὶ τὸ ἀνόσιον, ὡς τοὺς ὑποπτεύοντας ἀγνοοῦντων ἢ ὡς καθαρὰ καὶ οἰκίτης, ἢ οἰκονόμῳ, ἢ παιδότριψ ὑπαρχὴν καθαρὰν ἀμπαρθενεύσῃ καὶ δαιδαλόμονα καὶ ἀνίερα δεσπότῃ, πῶς ἁμαρτόν τι καὶ μικρὸν ὀμόν λυχνίδιον, ἢ ἀψαλὸν ὀρυκίδιον, ἀπαγρυπνῆσαι ἀάσας τοῖς τόκοις. πῶς ἂν ὃν ἄδικον, πάλαι μὲν οὐ ταῦτα αὐτιᾶσθαι, νυνὶ δὲ τῷ Τίμωνι τὰ ἐναντία ἐπικαλᾷς, ὦ. καὶ νυνὶ ἄ γε ταληθῆ ἐξετάζοις, ἄμφω δικαίως λέξεις ποιᾶν τῦ τι δὲ Τίμωνος τὸ πάνυ ἐπ' ἀνανκαῖον, ἀμελὲς, ἢ ἐκ ἐνόησεν, ὡς ἐμὲ ἀπέτασε ἄν δοκοίη τὸς τι αὖ καθαλόντ ἐν βύρσῃ καὶ σκότῳ φυλάττοντας, ὅπως κἀκεῖς παχύτερος γεροίμην, καὶ πιμελὴς, καὶ ὑπέρογκος ἐπιμελόμενος, ὅτι πῶ ἐφιλομένους κἀκεῖς, ἔτι ἐς τὸ φῶς πεάγοντας, ὡς μὴ ἀ ὀφθαλῶ πρός τινος, ἀνοή-

istos, qui parcerēt, afferunt ei, & (quod esset absurdissimum) ipsi quidem sibi subtraherent, vererenturq; cōtingere: non intelligerent autē, fore vt aut sceleratissimus famulus, aut dispensator, aut librorū pædagogus furtim subiret, ludibrio habiturus infelicem & inamabilem herum, quem posset sinat ad fuliginosam, & oris angusti lucernulam, ac siticulosum scirpulum vsque oris inuigilare. Quid itaq; an non miquum, quum hæc quondam incusaueris, nunc in Timone diuersa bis criminari? PLV. Atqui si rem verè perpenderis, vtrumque me iurè facere iudicabis. Nam & Timonis ista nimia lenitas, negligentia potius, haud benuolētia studiūq; quod ad me pertinet, verē tò videatur. At è diuerso. qui me ostijs ac tenebris inclusum seruabant id agentes, quo scilicet crassior saginaciorq;, ac vehementer corpulentia onustus euaderem: quum interim neq; ipsi contingerent, neq; in lucem producerent, ne vel aspicerēt à quopiam, hos

[illegible] hos dementes & contumeliosos in me iudicabo, quippe qui me nihil commeritum tot in vinculis egerem situ carieq; putrescere: haud intelligentes, quò mox deuenturè, me aliq; cuipiã, cui fortuna fauerit, relicturi. Nec hoc igitur probo, sed ne illos quidẽ qui nimium facilè mihi manus admouent: sed qui (quod est optimũ) mediocritate vtantur, vel nec prorsus abstineant, neque penitus profundãt. Etenim illud per Iouẽ considera Iupiter: A Si quis ubi puellulam & formosam lege duxisset uxorẽ, postea neq; obseruet nec vlla omnino zelotypia prosequatur: videlicet sinens illã noctu atq; interdiu quòcunq; libitum sit ire, & quicũq; voluissent, cũ ea habere rem, vel prodire potius vltrò vt adulteret, fores aperiẽs, prostitutaq;, & quoslibet ad illã inuitans, num hic amare vi-

[illegible] hoc in ne usquam dices Iupiter, qui sæpe[illegible] senseris. Rursum si ingenuam lege dotatum

μφ παραλαβὼν ἐπ' ἀρότῳ παίδων γνησίων, ὃ ἴδιόν μήτε αὐτὸς προσάπλοιο ἀκμαίας ἡλικίας παρθένῳ, μήτε ἄλλῳ προσβλέπειν ἐπιτρέποι, ἄγονον ἢ καὶ πᾶσαν μελαγκλείσας παρθενῶνοι, καὶ ταῦτα ἱερᾶν φάσκων, καὶ λέγων ἀεὶ τὸ χρέος, καὶ τὸ ἁρκὸς ἐκλήγειν, καὶ τὸ ὀφθαλμῶν ἀποδιδυκότων, ἰσθ' ὅπως ὁ ζωστὸς ὁ παραπαίειν δόξῃ ἄν, ἄλλο παιδοποιεῖσθαι καὶ ἀναλαβεῖν τὸ γάμου, μεταμαράναν ὑπρόσωπον ἅτω καὶ ἐπίφασον λόγων, μεθάπερ ἱκανὴν ἢ θεραπόντων τῷ βίῳ; ταῦτα καὶ αὐτὸς ἀγανακτῶ τὸς ἐνίαν μὴ ἀτίμως λακτιζόμενον καὶ λαφυσσόμενον, καὶ ἐξαρτώμενον, ὑπ' ἐνίων δ', ὥσπερ σηματίας φαπίτης ὑπὸ ἀνεμῶν. Σ. τί δ' ἀγανακτῆς κατ' ἀὐτῶν; διδόασι γὲ ἄμφω καλὼ τὼ δίκω. οἱ μὲν ὥσπερ ὁ Τάνταλος πόθοι καὶ ἄγχουσι, καὶ ξηροὶ τὸ σῶμα, ἐπικρεμάμενον μόνον

deducat, vti liberos legitimos progeneret, cæterùm nec ipse cõtingat florentem ætate decoramq; virginem, nec alij sinat aspicere, sed inclusam, orbã, sterilemq; in perpetua virginitate contineat, iãq; p amore se facere prædicet & hùc quidè præferat, pallore, corpore exhausto, oculis refugis, num fieri potis est vt huiusmodi nõ desipere videatur? quippe qui quũ liberis oporteat operam dare, fruiq; coniugio, puellam adeò formosam atq; amabilem sinat emarcescere per omnem vitam, tanquam Cereri sacerdotem olens. Huiusmodi & ipse indignè fero, cùm à nõnullis ignominiosè cædor calcibus, laniorq; atq; exhauriorr: à nonnullis contrà perinde vt stigmaticus fugitiuus cõpedibus vincior. Iv. Quid est autè quòd aduersus illos indigneris, quãdoquidem viriq; pœnas egregias luunt? Alteri quidem dum B Tantali in morem neque bibere sinuntur, neque edere, sed ore sicco duntaxat inhiant

aurœ

[illegible] altero: alteri verò, dum his
C ceu Phineo cibos Harpyiæ ipsis è faucibus eripiãt.
Sed abi iam, Timone multo
posthac vsurus cordatiore.
PLV. An ille aliquãdo de-
sinet me ceu D foraminoso
cophino, priusquã omnino
influxerim, data opera ex-
hauire, quasi conet occu-
pare quo minus influã: veri-
tus ne si copiosius infundar,
ipsum vndis obruam? Quo
fit, vt in Danaidũm dolium
aquã mihi videar allaturus,
fruſtraq; infusurus, vase nõ
cõtinente liquorẽ: imò prius
propemodũ effuso quod in-
fluit, quàm influxerit. Adeò
latus dolij hiatus ad effusio-
nẽ, ac liber exitus. IV. Pro-
inde nisi hiatum istũ obtu-
rauerit, perpetuãq; perstil-
lationem sistere studuerit, te
propediem effuso, facilè
rursum sagum & ligonẽ in
dolij fece reperiet. Sed inte-
rim abite, atq; illũ diuitem
reddite. At tu Mercuri fac
memineris, vt rediẽs Cyclo-
pas ex Aetna tecũ adducas,

ὅπως τὸν κεφαλὸν ἀκονήσαντα τῷ κισσαβάσσειν, ὡς ἤδη τινὸς μέλλω αὖθις ἀληθόμενα.

ΕΡ. προσωπῶ, ὦ παῖ. τί δὲ τοσκέλης; κυλλὸθες μοι, ἔοικας.

ΜΕΡ. ἐγὼ ναύλα, ὦ τυφλὲ μένορ, ἀλλὰ καὶ χωλὸς ὦν. πλὴν οὐ διὰ τοῦτο, ὦ Ερμῆ, ἀπ' ὀνόπορ μὴ ἀκίνα παράτινα, πιμφθὰς ὑπὸ Διὸς, ὃν οἶδ', ὅπως βραδὺς ἁμὶ καὶ χωλὸς ἀμφοτέροις, ὡς μόλις τιλῆν ἐπὶ τὸ τέρμα πλησιάσαντ& ἑνίοτι τῦ πιεμζάντο&. ὀνόπορ δ' ἀπαμάξιόθαι δέῃ, πλοῦρ ὄψη, πολὺ τῶν ὀρνίων ὠκύτερορ. ἅμα γοῦν ὑπέρχομαι ὕστιμος, ἤδη δὲ ἤδη ἀναπαρύπλομαι ὑπικκάς, ὑπιπρηδήσας τὸ κάλιον, ὑπὲρ ἱδάτων ἑνίοτι τῶν διατῶν.

ΕΡ. ὦ μακάριε ταῦτα φὴς. ἐγὼ δ' οὐ ποῖς ἔρ ἀπᾶν ἔχοιμί σοι, χθὲς μὲν γὰρ ὀβολὸν ὧν πρίασθαι βρόχορ ἰσχνότατ, ἄφνω δ' τύμπορ πλουσίους, καὶ πολυτελῶς, ὑπὲ λαοῦ ζώοντ ἐξιλαμπρυνόμενος, οἷς

quo fulmen cuspide restituta resarciant. Nam eo vobis acuminato opus fuerit.

MER. Eamus Plute. Quid hoc? Num claudicas? Equidem ignorabam, ô præclare, te non cæcum modò, verùm etiam claudum esse.

PLV. Atqui non hoc mihi perpetuum, Mercuri: verùm si quàdo proficiscor à Ioue missus ad quempiã, tum nescio quo pacto tardus sum. Et utroq; claudus pede, ita vt ægrè ad metã pertingere queam: sene nonnunquam interim facto, qui me operiebatur. Porrò quum discedendum est, alatum video debis, multò auibus celeriorem. Vnde fit, vt vix iam amoto repagulo, ego iam præconis voce victor pronuncier, salua stadium trãsmensus, ne videntibus quidem aliquoties spectatoribus.

MER. At ista quidem haud vera narras, imò ego tibi permultos commemorare queam, quibus heri ne obolus quidem erat quo restim emerent, qui hodie repentè diuites facti, splendidè viuant: albis quadrigis vehantur, quibus

οἷς ἐκείνῳ ὅσα ὑπῆρξε πάν-
των· ἢ ὅμως περφυροῖ, καὶ χρυ-
σόχειρες ἐπεισέρχονται, ἐκ' αὐτῶν
ἐκείνων ὀφλήσαντες εἶναι δοκοῦντες
πλουσιώτατοι. Πλουτεῖον γάρ
ἐστιν, ἔοικεν, ἢ οὐχὶ ζῶσι μόνον
πρὸς βασιλέα τινά, ἀλλὰ καὶ Ζεύς,
ἀπὸ τοῦ Πλούτου ἀρχόμενα μὲν
καὶ ἀπ' αὐτοῦ, ἐπὶ πλεῖστον δὲ τοῦτο, καὶ
μεγαλοφρονοῦντες καὶ αὐτὸς ὁρ-
μῶντες ἐπὶ τὰς ὁρμάς. ἐπαλλὰ
δίδωμι μετοικίζοντα δίκη μὲν
οὐδεμίᾳ ἐπέρχεται, ἐς δὲ πλε-
ῖστον ἐμβαλόντα με, πάμπολλα
ἐμπιμπλάντες ἐπιγελῶς, φορτι-
κῶς ἀφάρμοι μεταχωμίζουσι.
καὶ ὁ μὲν πλούσιος ἐν σοροῦ
τῆς οἰκίας πρέπεται, ὑπὸ
τὸ κέρας πεπλεκὼς τῇ ἑβόνῃ
κεφαλήν, καὶ συμμάχῳ
τῷ γαμβρῷ. καὶ οἱ ἐπιλοι-
πόμενοι, ὡς τὸ ἀγορᾷ πεσόν-
τες κυλιόμενα, ὅσον
οὐδὲ χαμαίζηλα προσκτώμε-
νοι τοιχίδια οἱ νεοττοί.
ἐκεῖνο δὲ τὸ σημεῖον ἀφα-
νές, ἐν τῷ λίνῳ ἐντμη-
θῇ, καὶ ἡ δίκτυς ἀνοιχθῇ, καὶ
ἀναπε-

quibus antè ne asellus quidè
suppeditârit. Ii tamè purpu-
rati, aurumq; manibus ge-
stiantes obambulant: qui ne
ipsi quidem opinor, credere
possunt, qui G per somnium
diuites sint. PLV. Isthæc
alia res est, Mercuri. Neque
enim tum meis ipsius ingre-
dior pedibus: nec à Ioue, sed
à Dite ad istos transmittor:
qui, & ipse nimirum opum
largitor est, ac magna do-
nans: id quod ipso etiam no-
mine declarat. Itaq; quoties
est mihi ab alio ad alium
demigrandum, in tabellas
injiciunt me, ac diligenter
obsignantes, sarcinæ in mo-
rem sublatum transportât.
Interea defunctus ille ali-
cubi in ædium tenebricosa
parte iacet, vetere linteo in
genua iniecto tectus, de
quo feles digladiantur.
Porrò qui me sperauerant
obtinere, in foro operiun-
tur, hiantes non aliter
quàm hirundinem aduo-
lantem stridentes pulli. Deinde vbi signum detractum est,
& linteus ille funiculus incisus, apertæque tabellæ, iamque

nouus

ἀναπεφυχθῇ μὴ ἢ κακὸς δι-
δάσκαλος, ἢ συγγενὴς τις, ἢ
κόλαξ, ἢ καταπύγων οἰκέτης,
ἢ παιδικῶν τινι ὀνειδίσῃ,
μηδ' ἔτι τῶν γάμων, ἀντὶ
ποικίλων καὶ παρθενικῶν ἀ-
δενῶν, ἃς ἤδη ἔχων ἂν
ἁρπάσειεν αὐτῷ μέγα τὸ μι-
σθωμα ὁ γραῦς ἐκκαθάρας,
ἐκάν ᾖ, ὅσης ἂν ᾖ ποτὲ, ἁρ-
παξάμενός με οἴχῃ λίτρᾳ,
δίκην φίλτρων, ἀντὶ τίνος Πυρ-
ρίου, ἢ Δρόμωνος, ἢ Τιβίου, Μεγ-
ακλέους, ἢ Μεγάβυξου, ἢ Πρω-
ταρχίδου μετονομασθεὶς, τὸν
μέσον μηκυνόμενος ἐκάνης ἐς
ἀνάγκης ἀφθόνους καλοῦντος
νόμου, ἀληθῶς ἄγουσα τὸ σχέ-
θλιον ὡσπερ ὁ θεῖος Ἐμπεδο-
κλῆς λέγων φεύγειν, ὅτ'
ἐλθὸν τὸ μέλαν καλαπυκνοῖ.
ὁ δὲ ἱμπισὼν ἀθρόως ἐς
ἐμὲ ἀπαρόκαλος καὶ ναχύ-
φλεμος ἄνθρωπος, ἔτι
τῶν μέλλω ψφελεῖσθαι, καὶ ἃ
ναιόμην ἄκος μασίξαί τις,
ὀρθιορίσας τὸ ὄς, καὶ τὴν μυ-
δῶνα, ὥσπερ τὸ ἀνάκλωρον

nomus dominus prouocet, ar-
esb, siue cognatus quispiam,
siue adulator, siue seruulus
obscenus, qui puerili obiec-
quio fauore emeruerit, et
tum meto subraso, pro
rijs et opiparis voluptat
quas illi iam exoletus supp
ditauerat, ingens sceli
præmium ferens generos
quisquis ille tandem fuerit,
nonnunquā me ipsis eū ta
bellis arreptum fugiens ap
portet, cōmutato nomine, ut
qui modò Pyrrhias, aut
Dromo, aut Tibius: iā Mega
gacles, aut Megabyxus, aut
Protarchus appelletur. Ce
terùm illos nequit quā fu
tes, seq; mutuum inuicem
relinquit, ac verū inclitā agē
tes, quòd eiusmodi ri thy
nus ex intimo sapientiæ sinu
elapsus, qui nō parū magnā
escam deuorārit. At hic ve
pente totus in me irruit, bō
mo vitæ mundioris atq; e
gantioris rudis, pinguiq; illo
tāq; cute, qui compedes e

tiam dum horrescit, & si quis præteriens loro increpet, ar
rectis stet auribus: quiq; pistrinum perinde ut templum
adoret:

adoret: nō ẽſt deinceps tole-
rãdus iis quibuſcũ viuit: ve-
rũm & ingenuos afficit cõ-
tumelia, & cõſeruos flagris
cædit, experiens num ſibi
quoq; ſimilia liceam, donec
aut ſcontulo cuipiã irretiẽs,
aut equorũ alendorũ ſtudio
captus, aut adulatoribus ſe-
ſe permittens deicrantibus
Nireo formoſiorẽ eſſe, & Ce-
crope Codrõue generoſio-
rẽ, & callidiorẽ Vlyſſe, vnã
autem vel ſedecim pariter
Cræſis opulentiorẽ, momẽto
temporis ſemel profundat in-
felix, quæ minutatim multis
ex periurijs, rapinis, flagi-
tijs fuerãt collecta. MER.
Iſta fermè ſic habẽt vti nar-
ras: verũm vbi tuis ipſius in-
grederis pedibus, quî tandẽ,
cæcus quũ ſis, viam inuenire
ſoles? Aut quî dignoſcis ad
quòsnam Iupiter te miſe-
rit, dignos illi viſos quî
diuitijs abundent? PL. E-
nimuero credis me reperi-
re iſtos, ad quos mittor
haudquaquam. Neq; enim alioqui Ariſti-
ppum, ad Hipponicum & Calliam acceſsiſſem, tum

ad

ἐρωτᾷς ἐκεῖνος ἀδελφούς, ἢ
ἄλλως ἄξιος. πλὴν ἀλλὰ τί
πράξεις ἐλθόντος μοῦ; ἆρα
ἢ κάτω πανάξομαι πτυόμενος,
ἄφρων ἂν πάνυ τινὶ ἐμπεσών.
ὅ τι δὲ μοι πρότερον πτύσεται
μὴ ἀναμενῶ ἐγώ, ἀλλ' ἐπὶ Ἕρμῆν
καὶ τὸ πανδοκεῖον τὸ Λύρης
προσπεσοῦμαι. ΕΡ. ἐκοῦ ἐγκά-
θησαι ὁ Ζεὺς εἰδώς σε κατὰ
τὸ σῶμα ἀκριβῶς πεπτισμένον,
ὅστις ἂν εἴη ἐπιθυμῶν ἄρξαι;
πλὴν μάλα δικαίως, ὃ γαθέ.
δεῖ γὰρ τυφλὸν ὄντα ἀλλὰ,
πάμπαν ἀναίσθητα ἀνοήτου
ἤθους ὄντα, καὶ προσοπτᾶ
ἐπιλελοιπότα τὸ βίᾳ, ὅστις δὲ ὁ
Λυγκεὺς ἂν ἐφθόνει ἑαυτῷ,
ἀμαυρὸν ὄντα καὶ μικρὸν ὄν.
δικαίως ἄρα καὶ ἡ ἀγαθὴ τύχη
ὑπὲρ ἡμῶν ἔδοξεν, πονηρῶν δὲ πλή-
σαντα ἐν τοῖς πόλεσι τὸ πᾶν ἐπι-
χθόνιον, ῥᾷον εἰς τοὺς ζώντας ἐμ-
πίπλω πτοιῶν καὶ ἐγγυώμενος
ὡς αὐτ. ΕΡ. ἀλλ' ὅμως ἐπα-
δᾷν δικαίως ἀνθρ, ῥᾳδίως
φύσας ἐν ἀδίκοις καὶ ἀδίκῳ;

ad alios Athenienſes hoſpitem
ne obolo quidē aſſumpſiſſe.
Cæterùm quid facies, quum
quidē ex emiſſus? PL. Ego
ſum ac deorſum circumfe-
rans oberro, donec impro-
dens in quempiā incurrā,
hic aūt quiſquis ille ſit, qui
fortè primus me nactus fue-
abducit ac poſtridet, te Mer-
curi pro lucro præter ſpem
obiecto venerās atq; adorā-
MER. Num ergo fallitur
Iupiter, qui quidē credat ea
ipſum animi ſententia diiudi-
abſtē hos, quos ille ſi quos
exiſtimārit qui diteſcere
PL. Et iure quidē opinio
fallitur, ô bone: quippe qui
tū me cæcū eſſe nō ignorēt,
emittat veſtigatum rem ob
quæ adeò reperta difficilē,
iam olim è vita fabulatā, qua
ne Lynceus quidē facilē in
ueniret: quæ nimirum ade
obſcura ſit, ac minutis ſtipu
cùm rari ſint boni, ubi
bi porrò in ciuitatibus ho
nia obtineant: oberrans facilē in huiuſmodi mortales incurro,
to, ac retibus illorum illigor. MER. At quid, si quod
ties eos deſeris; celeriter miſugias; quum vos ſe ignoran-

PLV.

PLV. *Tum demùm ocius*
ecmo, pedibus vale, vbi
ad fugam tempus inuitat.
MER. *Iam illud quæ mo*
bi respõde: qui fit, vt cùm sis
oculis capt⁹ (*dictu nefas*
est) *præterea pallidus, pa*
firemò claudus, tam multos
habeas amãtes, adeò vt om
nes in te defigãt oculos: &
si potiantur, felices videa
tur: sin frustrentur, nõ sustis
neant viuere? Ex his equidè
nõ paucos noui, qui sic per
dìtè te amârint, L *vt se aëreo*
è sc opulo piscosi in æquoris
alta præcipites abiecerint,
rati fastidiri sese ab te, præ
ptereà quòd illos nullo pa
ctlo respexisses. Quanquam
satscio, tu quoq; fæceberis, si
quo modo tibipsi notus es,
fuisse istos, qui eiusmodi de
more sunt dementati. PLV.
At enim credis me, qualis
sum, talè istis videri: nempe
claudum aut cæcum, aut si
quid aliud adest mihi vitij.
MER. *Quidni ô Plute?*
nisi forèt & ipsi omnes cæ
ci quidè, ô optime, verùm in scitia erroréq;

(quæ

ἄπαντα καὶ ἀχνὰ τὰ πάντα, ὑποκαίουσιν αὐτάς. ἴσι δ' ὅτε καὶ αὐτὸς ὃς μὴ παντάπασιν ἄμορφός εἰμι, προσωπεῖον περιθέμενος ἐπιτήδειον καὶ εὐπρεπὲς, διαχυθῶ καὶ ἀνθοκόμητος, καὶ ποικίλα ἐνδὺς ἱμάτια ἀνθοῖς. οἱ δ' ἀνόητοι οἴονται ὁρᾶν τὸ ἀληθὲς, καὶ ἐρῶσι, καὶ ἀπόλλυνται μὴ ἐπιτυγχάνοντες. ὡς ἔστι τις αὐτοῖς ὅλον ἀπαναμέσας ἐπιδείξαι με, δεῖλαιον ὡς ἀληθῶς ἔσεσθαι, ἀμβλυώττοντα ἤδη τὰ τηλικαῦτα, καὶ ἐρῶντα τῶν ἀνθρώπων καὶ ἀμόρφων πραγμάτων. ΕΡ. Εἰ δ' ἐγὼ καὶ ἐγὼ ἄλλῳ τῳ παντάπασι γνώμῃ, καὶ τὸ προσωπεῖον αὐτὸ περιθέμενος, ἵνα ἐξαπατήσω καὶ λίθῳ τινὶ ἀφομοιωθεὶς ἢ τὸ προσωπεῖον πρόσωπον; ὁ δὲ δὴ καὶ τότε, ἀνευρὼν ἡμᾶς αὐτὸς, ὡς ἐπίχρυσον ἐνόμορφίαν ὄντα, ἔνδοθεν τὰ πάντα ὁρῶντας. ΜΑ. ἀπόλοιο, ὦ Ἑρμῆ, καὶ πρὸς ἕτερόν μοι συναγωνίσεται. ΕΡ. τὰ ποῖα; ΜΑ. ἱκανόν τις ἐντυχὼν

(quæ nunc occupat omnia) illis offundit tenebras. Ac hæc ipse quoq; ne p[er]on deformis sim, persona p[er]menter amabili tectus in[ge]rata, gemmisq; pictur[a]versicoloribus amictus occurro: at illi rati sese ui vultus venustatè aspic[i]re, amore capiuntur, di[s]reumq; nisi potiatur. Qu[i] si quis me toto corpore nudatum illis ostenderit, d[a]bio procul futurum sit, ut ipsi damnent, qui tanopere caecutierint ad amantes. neutiquã amãdat, ac fu[n]MER. Quid ergo? po[s]quã eò peruentũ est, ut diuites euaserint, iam p[er]sonã hibi circumpo[s]uerint rursum fallunturi? Ade[o] si quis illis detrahere con[a]tur, penè caput potius q[ua]personam abijciant? Nequ[e] enim verisimile est eũ[m] tum illos ignorare, bracteatam esse formã, intus cuncta inspexerint?

PLV. Ad id non parum multa tecs, ô Mercuri, mihi sint adiumento. MER. Quænam? PLVT. Simulatque

χὰρ ὃπῶ ὃρ, ἀναπτάσας τὼ θύρα ἀσθιχῶταί μι, συμπαρασπχίσα μιτ' ἐμοῦ λαβὼν ὁ τύφ☉, καὶ ἡ ἄνοια, καὶ ἡ μανιαπχία, καὶ ἡ μαλακία, καὶ ὕβρις, καὶ ἀπάτη, καὶ ἅπαντα ἄπλα μυεῖα. ἐκ δὲ τούτων πάντων καταληφθεὶς τὼ ψυχῶ, θαυμάζει τι τὰ θαυμαστὰ, καὶ ὀρέγεται τῶν φαπ]ῶν. ἐμοὶ τὸν πάντων ἱκάνων ποιῆσα τῶν ἀσπαγησθόντων κακῶν τίθεται, δεδοικὼς μὴ αὐτῶν. καὶ πάντα φύγοι ἂν, ἢ ἐμοὶ προῖδα ὑπομένων ἄν. Ερμ. ὡς ἁ λῶ ἄδ' ἀπῶτι, καὶ ὀλιθηρὸς, καὶ ἀνοκάθιπ☉, καὶ ἀφαπ]ιπὸς; ἀλλμίαν ἀντιλαβὼ παρεχόμ☉ βιβαίαν· ἀλ' ὥσπερ ἐγχέλεως, ἢ οἱ ὄφεις, ἢ τ ἀκπ]ύλων φάκελος τάδε, ἐκ οἶδα ὅκως. ἀ ψυχία ἁ ἔμπαλιν ἐξάλλη τι, καὶ ὀλιδεῖ, καὶ μυεία τὰ ἄγκιστρα ἐκπεφυότα ἐξ ἅπαντ☉ τῦ σώμα]☉ ἔχισα, πλησιάσαντας ὠθὸς ἔχιωθαι καὶ μὲ ἔχειν ῥᾳδίως ἀφλυθῶσι. Πλ. ἀλλὰ μεταξὺ ἄλλη φλυαρί]ας ἐμὲ παρέχεται ὁ μικρὸν ἀπολαῦσαι, me primùm nactus est, aperta foribus exceperit clāmor lum vnà N mecū introit elatio, vecordia, iactātia, mollicies, violētia, dolus, atq; alia ite innumerabilia: à quibus omnibus posteaquā est animus occupatus, iam admiratur quæ neutiquā sunt admiranda, & appetit ea q̄ sunt fugiēda, meq; cunctorū illorū quæ introierant malorū patrē stupet, illorū satellitio vallatum: quidvis potius passurus, quàm vti me compellatur reijcere. MER. Vt leuis ac lubricus es Plute, retentu difficilis, ac fugax, neq; vllam præbes ansam certam quo prensus teneare: sed nescio quomodo anguillarum ac serpentum in morem inter digitos elaberis. At è diuerso paupertas, viscosa, prensu facilis, totoq; corpore mille vncos gerit hamos, vt quā tetigerint, illicò hæream, nec facilè queant auelli. Verùm interea dum mugamur, rem haud paruā omi-

λαθι. Ερ. Τὸ ποῖον; ὅτι τὸν Θησαυρὸν οὐκ ἐπηγαγόμεθα, οὗπερ ἕνεκα μάλιστα; ΜΗ. θάρρει τοῦτο γὰρ ἔνεκα, ἵνα τῇ αὐτῇ καταλάβωμεν, ἀνέρχομαι παρ' ὑμᾶς, ἐπισχύσας ἔνδον μέγαν ἐπιπλησάμενον πλοῦτον, ἀνοίγων καὶ μηδενί, ἢν μὴ ἐμοῦ ἀκούσῃ βοῶντος. Ερ. ἀλλ' ἐπιβαίνομεν ἤδη τῆς Ἀττικῆς. καί μοι ἔπου ἐχόμενος τῆς χλαμύδος, ἄχρις ἂν πρὸς τοῦ ἰσχατιὰν ἀφίκωμαι. ΜΗ. τί ποιῆς, ὦ ἱρμῆ, παραγωγῶν, ἐπὰ ἐμοῦ γε ἀφλίπτως μι, Ὑπερβόλου τάχα, ἢ Κλέωνι ἐμπεσοῦμαι πεσοῦμαι. ἀπὸ τίς ὁ ψόφος οὗτος ὅδε, καθάπερ σιδήρου πρὸς λίθον; Ερ. ὁ Τίμων ἐξορύσσει σκάπτῃ πλησίον ὀναρὸν, καὶ καθάλιθον γάλιον. ΜΗ. παπαῖ, καὶ ἡ πενία πάρεστι, καὶ ὁ πόνος ἐπᾶν. ἡ καρτερία δέ, καὶ ἡ σοφία, καὶ ἡ ἀνδρία, καὶ ὁ δικαιότατος ὄχλος τῶν ἐκ τῶν λιμῷ ταπεινουμένων ἁπάντων, πολὺ ἀμείνους ἢ σῶν λοιπόν. τί δῆτα ἐκ ἀπαλλαττόμεθα, ὦ ἱρμῆ, πλὴ τοχίστων; ὡς τάχιστα.

simus. PLV. *Quid?* MER. *Nempe quia Thesaurum nō adduxerim, quo vel in primis erat opus.* PLV. *Isthac quidē ex parte bono sis animo. Nam nō nisi in terra relicto illo ad vos ascēdere soleo, iussoq; intus manere foribus occlusis, neq; cuiquam aperire, nisi me vociferantē audierit.* MER. *Iam igitur Atticā adeamus. Tu me cōsequitor chlamydi adhærens, donec extremā vitam attigerimus.* PLV. *Rectè facis, Mercuri, quum me per viam ducis. Etenim si me desereres, forsan oberrās in Hyperbolū aut Cleonē incideres. Sed quis hic strīdor ceu ferri saxo impacti?* MER. *Timon hic est, qui proximè montanum & pertricosum fodit solū. Paupertas, & Labor ille, tum Robur, Sapientia, Fortitudo, atq; id genus aliorū turba: quorū omniū agmen Fames cogit, longè præstātius quàm tui sint satellites.* PL. *Quin igitur quàm ocyssimè discedimus, Mercuri? Neq*

οὐδὲ ἄρα τι ὑμῖν δράσομεν ἀξιόλογον πρὸς ἄνδρα τοιοῦτον στρατοπέδῳ σκληρῷ. Ερ. ἄλλως τε ἄλοξ ὢν Διί, μὴ δεδιέναι δῆθεν ἐοικώς. Πφ. τοῖ γὰρ ἀπάξεις, ὦ ἀρχαιφόντα, χεῖρα γυμνώσας; Ερ. ἰτέον τοίνυν τὸν Τίμωνα ἐπὶ μισθῷ τινὶ τῷ Διός. πφ. ἐμοὶ πλὴν ἐπὶ Τίμωνα, ὀκνοῦντι μὲν ἐπεὶ ἐγὼ ἑκὼν ἔχοιμ' ἂν ἐκ πρώτης παραλαβοῦσα, τοιοῦτον παραδοῦσα, τῇ Σοφίᾳ τῇ ὑμετέρᾳ σοφιστὴν ἄνδρα τῷ πολλῷ ἄξιον ἐπιδεδεγμένῃ; ἔτως ἄρα ἐκλανθάνεσθε ὑμεῖς πφία λοιδορηθεῖσα, καὶ ἐπαδικηθεῖσα, ὥσθ' ὁμόσαι μὲν ἔχω, ἐφαρμόσαι δὲ οὐκ ἐθέλω πρὸς ἀριστῶν ἐξηργασμένον, ἵν' αὖθις ὁ πλοῦτος παραλάβῃ αὐτὸν, ὕβρεσι καὶ τύφῳ ἐπαρώσας ὅμοσον ὦ πάντα μαλακὸν, καὶ ἀγροικον καὶ ἀπαίδευτον ἀφανίσας, ἐκδιδοῦ πάλιν ἡμῖν ῥᾳδίως ἄλλῳ ἐπιτηδείῳ; Ερ. ἴδοιτε ταῦτα, ὦ πφία, ὦ Διί. Πφ. ἀπέρχομαι, καὶ ὑμεῖς δέ, ὦ πόνοι, καὶ Σοφία, καὶ οἱ λοιποὶ, ἀκολουθεῖτε. ΜΕΡ. Sic, ὦ Paupertas, Ioui placitum est. ΠΑΥ. Equidem abeo: at vos, Labor & Sapientia, reliquique

Neq; enim vllum operæpretium fecerimus cũ homine eiusmodi vallato exercitu. MER. *Secus visum est Ioui: quare ne metu deterreamur.* PAV. *Quò hũc nũc Argicida manu abducis?* MER. *Ad hunc Timonẽ, ad quẽ à Ioue fumus ire iussi.* PAV. *Itáne rursum Plutus ad Timonem, posteaquã ego hũc antea delicijs malè corruptũ susceperi, cõmendansq; Sapientiæ & Labori, strenuũ, multiq; precij virum reddidi? Adeóne despicienda, inimicáque idoneã vobis Paupertas iudicor, vt hunc, quæ mihi vnica erat possessio, eripiatis, iam exactissima cura ad virtutẽ excultũ? O vt Plutus hic, vbi denuò susceperit, per cõtumeliam & arrogãtiam illi manu iniecta, talẽ reddiderit: qualis erat dudum, mollẽ & ignauum, ac vecordem: rursum mihi restituat, vbi iam nihili factus erit, & reij-*

ciatur? MER. *Sic, ô Paupertas, Ioui placitum est.* PAV. *Equidem abeo: at vos, Labor & Sapientia, reliquique consequi-*

ἀκολουθᾶτέ μοι. οὕτω δὲ τάχα ἄμεινον ἔσεσθε, οἵαν μὲν οὖσαν ἀφανίσω, οἵαν δὲ γενομένην ἐπιδείξω, καὶ μέχρι τούτου συνεργὸν καὶ ἀδιάλειπτον τὴν ἀρετήν, ἢ σωθῆναι, ὑγιαίνοντος μὲν τοῦ σώματος, ἐρρωμένου δὲ τοῦ γνώμου διατηρήσαντα, ἀνδρικὸν βίον ζῶντα, καὶ πρὸς αὐτὴν ἀδιάλειπτον· τὰ δὲ περιττὰ καὶ πολλὰ ταῦτα, ὥσπερ ὄντα, ἀλλότρια νομιζόμενα. Ερ. ἀπέρχονται ὑμᾶς δὲ προσιόντες οὗτοι. Τί. τίνες εἰσὶν, ἃ καταράζει; ἢ τί βεβλήμεθα λίθον ἐπὶ; ἄνθρακα ἐργάζῃ καὶ μισθοφόρον ἐνοχλοῦντες; ἀπ' ἐμοῦ ἀπέρχονται ἅπαντες, μιαροὶ πάντες ὄντες. ἐγὼ γὰρ ὑμᾶς αὐτίκα μάλα βάλλων ταῖς βάλοις καὶ ταῖς λίθοις σωτρίψω. Ερ. μηδαμῶς, ὦ Τίμων, μὴ βάλῃς. ἀγαθοὶ γὰρ ἀνθρώπους ὄντας βαλεῖς, ἀπ' ἐμοῦ δὲ μᾶλλον ἐμοῦ ἄμει, οὕτω δὴ ὁ πλοῦτος ἔπεμψέ με ὁ Ζεὺς, ἐπακούσας τῆς εὐχῆς. ὥστε ἀγαθῇ τύχῃ χρῆσθε τὸν ὄλβον, ἀφεσὰς τὸν πένητα. Τίμ. καὶ ὑμᾶς οἰμώξεσθαι δεῖ, καί τι θεοί ὄντες, ὡς φατέ. πάντας γὰρ ἅμα καὶ θεὸς

consequimini me. Porrò hic breui cognoscet, qualis in se fuerim, quâ nunc relinquet: nempe adiutrix bona, et rerum optimarū doctrix: quæ cum donec habuit cōmercium, sano corpore, valētiq; animo perseuerauit, virilem exigens vitam, & ad se respiciens: supernacua autem & vulgaria ista, aliena, ita vt sunt, existimans. MER. *Discedūt illi, nos ad eum accedamus.* TIM. *Quinam estis, ô scelesti? aut qua gratia huc aduenistis, homini operario mercenario q; negocium exhibituri? Verùm haudquaquam læti abibitis, scelesti vt estis omnes: nam ego vos illicò glebis & saxis petitos comminuam.* MER. *Nequaquam, ô Timon, ne ferito: neq; enim feries mortales: verùm ego sum Mercurius, hic Plutus. Misit nos Iupiter, votis tuis exauditis. Quare, quod bene vertat, opes accipe, desistes à laboribus.* TIM. *Atqui vos iam ploraueritis, etiamsi dij sitis, vt dicitis. Siquidem odi pariter omnes*

tum

θεὸς καὶ ἀνθρώπους μισῶ. τοιγαροῦν τὸν τοιοῦτον, ὅστις ἂν ᾖ, καὶ ἐπιορκῆσαί μοι λοιπὸν ἡδέως. Πλ. ἀπιωμεν, ὦ Ἑρμῆ, πρὸς γὰρ Διὸς μαινόλην ἡ γε ὁ ἄνθρωπος ὑπὸ μιᾶς μοι δοκεῖ μάτης λαλεῖν ἀπόλοιτο προσλαβών. Ερ. μηδὲν σκαιὸν, ὦ Τίμων. ἀλλὰ τὸ πάνυ τοῦτο ἄγριον, καὶ τραχὺ καταβαλὼν, πρότεινε τὴν χεῖρα, λέμβαινε δ' ἐπὶ ἀγαθῷ τύχῃ, καὶ πίστευε πάλιν, καὶ ἴσθι ἀθλιώτατον τὰ πρῶτα, καὶ ὑπερόρα τὸ ἀχαθέσμον ἐκείνου, μόνος αὐτὸς εὐδαιμονῶν. Τίμ. ἔδει ὑμῶν ἄνοιαν, μὴ ἐνοχλεῖτέ μοι. ἐκεῖνος ἐμοὶ πλὴν ἢ δίκαιος, τὰ δ' ἄλλα εὐδαιμονίστατος ἁπάντων, μηδενός μοι πλησιάζοντος. Ερ. ἴτω, ὦ Τίμων, ἀπανθρώπως τὸν δὲ φίλον Διὶ μῦθον ἀκούσατε, ἱερατικόν τι καὶ μὴ πάνυ ἐκὼς ὧν μισάνθρωπον μὲν ἐναίσιον, ἰσοῦται ὑπ' αὐτῶν δικαίῳ πικρότητι· μισόθεον δὲ μηδαμῶς, ἕτως ἐκπεπλαγμένον σε τῶν θεῶν. Τίμ.

tum deos, tum homines. Sed hùc cæcũ, quisquis hic fuerit, mihi certũ est ligone impacto comminuere. PLV. Abeamus per Iouẽ, Mercuri, quandoquidem hic homo mihi videtur nõ mediocriter insanire: ne malo quopiam accepto, discedam. MER. Ne quid ferociter Timon: quin exue potius penitus istam ferocitatẽ, asperitatemq; ac manibus obuijs excipe bonã fortunã. Rursum dies esto, rursum Athenienſium princeps: & ingratos illos despicito, quum solus florebis. TIM. Nihil mihi vobis est opus: ne obturbate: sat opum mihi ligo. præterea fortunatiſsimus sum, ſi nemo propius ad me acceſſerit. MER. Adeòne quaeſo inhumaniter? Hæc ego ſæua Ioui refero, atque immania dicta? Atqui pœr erat forſitan hominem tibi haberi inuiſos, vt qui tam multa in dignain te commiſiſſent: deos odio te proſequi, nequaquam erat conſentaneum, quum illi tantopere tui curam agant.

Τίμ. ἀλλὰ σοί μήν, ὦ Ἑρμῆ, καὶ ὡς Διΐ, πλείστη χάρις ἐπιμελείας τοσαύτης τὴν πλοῦν ἐκ ἄν λάβοιμι. Ερμ. τί δή; Τίμ. ὅτι καὶ πάλαι μυρίων κακῶν μοι αἴτιος οὗτος κατέστη, κόλακί τε καὶ παρασίτοις, καὶ ἐπιβούλοις ἐπαγωγὸν, καὶ μισοπονήρους ἐπιχείρας, καὶ ἀδυπαθείᾳ καταφθείρας, καὶ ἐπίφθονον ἀφρόνας, τέλος δὲ ἄφνω καταλιπὼν ἔτως ἀπίστως καὶ προδοτικῶς ἐβιάτισε πενίᾳ πόνοις μετ' ἐμοῦ ἀσθενεστάτοις καταγυμνάσασα, καὶ μετ' ἀληθείας καὶ παῤῥησίας πρασμιδοσα, τάτε ἀναγκαῖα κάμνουτι παρῆν, καὶ τῶν πονηρῶν ἐκείνων καταφρονεῖν παίδευεν, ἐξ αὐτοῦ ἐμοῦ τὰς ἐλπίδας ἀπαρτήσασά μοι τοῦ βίου, καὶ δείξασ' ὅτι ἐμοὶ ὁ πλοῦτος ἐκ ἐλπὶς σωτηρίας, οὔτε συκοφάντης φοβερὸς, ὁ δῆμος παροξυνθεὶς, οὐκ ἐκκλησιαστὰς ψηφοφορήσας, ὁ τύραννος ἐπιβουλεύσας, ἀφιλίῳ δυνάμει ἄν. ἐρεθίσειεν οὐδὲ συναρῦν τὸ τε πόνου, τοῦτο

TIM. *At tibi Mercuri, Iouialis, quòd me respicitis, plurimâ equidè habeo gratiâ: cæterùm hûc Plutũ nequaquã recepero.* MER. *Quid ita?* TIM. *Quoniã pridem innumerabilium malorũ hic mihi fuit auctor, quũ me assentatoribus proderet, insidiatores in me inuitaret, conflaret odium, illecebris corrumperet, inuidiæ obnoxiũ redderet: demiq; quũ me adeò perfidè ac proditoriè destituerit. Contrà* R. *Paupertas optima me laboribus viro dignissimis exercens, mecumq; verè & liberè conuiuens, & quibus opus erat,* S *suppeditauit laboranti, et vulgaria ista docuit cõtemnere: effecitq; vt mihi vitæ spes omnis ex meipso penderet, demonstrans quæ nam essent opes verè meæ: nempe quas neq; adulator assentans, neque sycophanta minitans, neque plebes irritata, neque concionator suffragiorum auctor, neque tyrannus intentus insidijs queat eripere. Itaque iam validus effectus ob laborem,*

dum

πυθοῖ τ' ἀγρὸν φυτεύοντος ἐξεταζόμενος, ἢ δοῦλον ὁρῶν τῶν ἐμῶν ἔνα λαχανᾶ, ἱκανὰ καὶ διαρκῆ ἔχω τὰ παρόντα παρὰ τῆς δίκης. ὥστε βαλλάντιόν σοι ἔπειθεν. ἢ ἵρμῆ, τὴν πλοῦν ἐκλαγχάνων ὦ Διί. ἐμοὶ δὲ τοῦτο ἱκανὸν ἵνα πάντας ἀνθρώπους ὑγιεῖς εἰμέσαι ποιῆσαι. ΕΡ. μηδαμῶς. ὦγαθέ. ἐ γὰρ πάντα ἀεὶν ἱκετάδοσι πρὸς οἰμωγλώ· ἀπ' ἴα τὰ ὀργῖλα ταῦτα, καὶ μαραχιάδη, καὶ τ πλοῦτον παράλαβε. ἔδοι ἀπόβλητά ἐστι τὰ δῶρα τὰ παρὰ τ Διός. πλεῦσον, ὦ Τίμων, διπλοῦν ἀγγέλλομαι πρὸς σέ; ἢ χαλεπαίνεις μοι λέγοντι. ΤΙΜ. λέγε. μὴ μακρὰν μοῦ τοι, μηδ' μετὰ πολλῶν, ὥσπερ οἱ ἰδιῶται ῥήτορες. ἀνέξομαι γάρ σου ἐλίγα λέγοντα δι' ἢ ἵρμῆ τυτοῖ. πλ. ἐχθὲς μοῦ τι ἔσας καὶ μακρὰ ἀπῆρ, ὅτω πολλὰ ὑπ' ἐμοῦ κατηγορηθῇς τὰ ὅμως ἔρα, ἄττι σι, ὡς φῆς, ἐλέγχεται, ὃς τῶν μὲν ἐδίκων ἀπάν-

dum hûc agellum gnauiter exerceo, neq; quicquã eorũ quæ sunt in ciuitate malorũ aspicio, abundè magnum & sufficiẽtem victũ mihi ligo suppeditat. Quare tu Mercuri, quam veniſti viam remetiens, recurre, vnà tecum Plutum ꝯducès ad Iouem. Illud mihi sat fuerit, si effecerit vt omnes mortales per omnẽ ætatẽ ciulent. MER. Nequaquam, ô bone. neq; enim omnes ad ciulandũ sunt accõmodi. Quin tui iracũdã puerilia ista missa face, ac Plutũ excipe. nõ sunt reijcienda munera quæ à Ioue proficiscuntur. PLV. Vin' Timon, vt contra te partes defendam meas? an grauiter feres si quid dixero? TIM. Dicito, ne multis tamen: neque cum proœmijs, quemadmodum perditissimi isti solent oratores. nam huius Mercurij gratia te feram paucis dicentem. PLV. Atqui multis mihi potius erat dicendum, tot nominibus abs te accusato. T Attamen vide, num qua in re te, quemadmodum ais, læserim: qui quidem dulcissimarum

ἀπάντων αἴτιός σοι καθέστηκα, τιμῆς, καὶ προεδρίας, καὶ στεφάνων καὶ ἅπαντος τοῦ τοιούτου πολλοῦ καὶ ἀοιδίμου ἄλλου ἕνεκα, καὶ θεοποιίας. ἐμὲ δὲ τηλικοῦτον ὄντα καὶ τοσοῦτον ἀνάστατον ἐποίησαν οἱ μάταιοι καὶ ἀλιτήμονες οὗτοι ἄνθρωποι, ἀπόρρητα ἔργα εἰς σὲ ἐργασάμενον. ἀλλὰ τί ταῦτα ἐγὼ ὀδύρομαι, ἃ καὶ σοὶ ἐξ ἀρχῆς ἐπίδηλα ἦν; ἐμὲ δὲ τὸν ἀπὸ τοσούτου ὕψους καὶ ἐξ ὀλυμπίου ἄκρου ἐς τοσόνδε βάθος καὶ ἐς τοιαύτην ἀφανείαν καταρράξαντες, ἐπιφθόνοις καὶ ἀλαζονικοῖς καὶ πάντα φόρτον ἐπιβλύσασί μοι, καὶ τὸ γνῶθι σεαυτὸν ἔρημα, ὡς προδιδασκόμενοι σὺ τοὐναντίον ἐμαυτῷ ἐπικαλοῦμαι οἱ πάντα φόρτον ἀπλαθὲς ἐπὶ σοί, καὶ ἐπὶ ἀκροαλίᾳ ἐξαίφνης τῆς οἰκίας. διαφορῶ ἀντὶ μαλακῆς χαμεύνης, ταύτην τὴν ἀφθαρσίαν ἐκ τιμιωτάτης οἱ ψυχῆς ἀπατήσασαν. ὥστε μάρτυς ὁ ἑρμῆς ὅδε, ὃς ἐκ τοῦ Διὸς μόλις ἄκων παρὰ σοὶ, ὅτε ἀνεμνήσθη μοι προσγλωττόμενον. Ερ. ἀπὸ τοῦ ὁρᾷς, ὦ πλάτη, οἷα ἄδην γεγένηται, ἂν ἐμὲ ἐκεῖνον ξυμβάλῃς

quarumq; rerum tibi extiterim auctor, opifexq; auctoritatis, præsidiæ, coronarum, aliarum item voluptatum. Mea opera conspicuus eras, celebris, & obseruandus. Cæterùm si quid molesti ab adulatoribus accidit, non mihi potes imputare: quin ipse magis abs te sum affectus contumelia, propterea quòd me tam ignominiosè viris illis execratis suppeditaris, qui te mirabãtur, ac præstigijs dementabant, mihiq; modis omnibus insidias struebant. Porrò quod extremo loco dixisti, te à me proditũ desertumq; fuisse: istud criminis in te possum retorquere, quũ ipse sim modis omnibus à te reiectus, præcepsq; exactus ex ædib'. Vnde pro molli chlamyde sagũ istud charissima tibi Paupertas circumposuit. Itaq; testis est mihi hic Mercurius, quantopere Iouem orauerim ne ad te venirem, qui tam hostiliter esses in me debacchatus. MER. At nunc vides, Plute, in cuiusmodi hominem sit commutatus. Proinde audacter cum illo consuetudinem

ταῦτα αὐτὸς. τὸ σὺ μὲν σκάπτε, ὡς ἔχεις· σὺ δ' Ἅιδη θησαυρὸν ἀνάγαγε τῇ Δικτύῃ ἀκολούθησον δὲ ἐμβοήσαντί σοι. Τίμωνος, ὦ Ἑρμῆ, καὶ αὖθις πλουτήσομεν. τί δὲ ἄρα καὶ ταῦτα τις, ἐπάταρ οἱ θεοὶ βιοῦσιν ὑπὸ ταλαιπωρίας ὁρᾶν, ὡς οἷα μοι πράγματα ἐμβαλεῖς τὸν ἐκποδὼν δαίμονα, ὃς ἄχει τοῦ δαιμονίως ἅπαντα διάγων, μηδὲν ἄφνω ζοῦδον πάθωμεν ἐκ ἀδικίας, μὴ τοσούτας φρεντίδας ἀναδήξομαι. Ερ. ἀνέχου, ὦ Τίμων, δι' ἐμὲ, καὶ ἐκ ἐλάττω ἔχε, καὶ ἐν οἷόν ἐστιν, ὅσους οἱ λόφους ἐπάνω ἐφέρομεν ὑπὸ φθόνου. λοιπὸν ἐμοὶ Αἴτνιλο, ἵνα ὑπερῶ ἀναπέτομαι. καὶ ὁ μὲν ἀπέπτη, ὡς δοκῶ τὴν μάστιγα τῇ ἀρσενίᾳ τῶν πτερῶν. ὁ δὲ αὖτε κατάρχει, ἀναπάλιν γὰρ ἐς θησαυρὸν ἀναπτόμενος. μέλλοντι γάρ μοι θησαυρὸν ὀρύττειν. σὺ δὲ ἄνοιγε, ἀπάνυθον Τίμωνι τοῦτο, καὶ πάρασχε σαυτὸν ἀνελόμενον. σκάπτε, ὦ Τίμων, βαθέως καταφέρων· ἐπὶ

dinem age. Tu verò fodè ita vt facis. Tu interim theſaurum ſub ligonem adducito. Audiet enim, ſi tu accerſiueris. T I. Parendum eſt. Mercuri, rurſusq; diteſcendum. Quid enim facias, quum dij compellant? tamen vide in quas turbas me miſerum conijcies: qui quidem quum ad hunc uſq; diem feliciſſimè vixerim, tantum auri repentè ſum accepturus, nihil commeritus mali, tantum'q; curarum ſuſcepturus. MER. Suſtine Timon mea gratia, tametſi graue eſt iſthuc, atque intolerandum, quòd videlicet palponet illi præ inuidia rumpantur. Ego porrò ſuperata Aetna, in cœlum remolauero. PLV. Abijt ille quidem, ſicut apparet: nam ex alarum remigio facio coniecturam. Tu verò hic operire: ſiquidem digreſſus Theſaurum ad te tranſmittam. ſed feri fortius. Tibi loquor Auri theſaure, Timoni huic audiens eſto, ofq; ſeq; tenet eruendum. Pode Timon, altius impingens.

ὑμῖν ἐπισήμαι. Τί. ἄγε δή, ὦ δίκαιε, νῦν μοι ἐπίδειξον σαυτὸν, καὶ μὴ διάμεινε ἐν τῷ βάθει τὸν θησαυρὸν εἰς τὸ φανὲς πρόκαλούμενος. ὦ ζεῦ τρισὶν, καὶ φίλοι Κορύβαντες, καὶ ἱερὰ λῆρος, πόθεν χρυσίον τοσοῦτον ἢ νοῦν ὄντα ταῦτα ὄψει δίδαγε; μὴ ἄνθρακας ὑπὸ ἀντιρρόμενον. ἀλλὰ μὰν χρυσίον ὄντως ἐπίσημον, ὑπέρυθρον, βαρύ, καὶ πάνυ πρόθυμον ἐξάλλεσθαι. ὦ χρυσὲ, δεξίωμα ἡδιστον βροτοῖς. ἀεί γὰρ ἐν σοὶ ἔστι ἐλπὶς καὶ νύκτωρ, καὶ μεθ' ἡμέραν. ἴθι, ὦ φίλτατε, καὶ ἀσπασίστατε, νῦν σὲ θεάσομαί τε καὶ Διὸς ποτὲ γήθεσθαι χρυσόν. τίς γὰρ ἂν πρόθυμον ἀνασπάσαι μέσοις τοῖς δόλωσι ἐπιδέξαιτο ἄνω καλὸν ἰρασὶν ὄφιν ἢ τίνος καταφρόνησε; ὦ Μίδα, καὶ Κροῖσε, καὶ τὰ ἐν Δελφοῖς ἀναθέματα, ὡς ἐδόκει ἄρα ἔτι ὡς πρὸς Τίμωνα, καὶ τὸν Τίμωνα πλοῦτον, ὅτι οὐδὲ βασιλεὺς ὁ Πέρσης ἴσος.

Cæterum ego à vobis digredior. TIM. Age iam, ô lingo, nunc mihi tuas vires explica, neque defatigere dum ex abdito Thesaurum in apertum euocaris. Hem prodigiorum auctor Iupiter, & amici Corybantes, & ac lucrifer Mercuri, vndènam auri tantum? Num somnium hoc est? Metuo ne carbones reperturus sim experrecto. Atqui aurum profectò est insigne, fuluum, grane, & aspectu multo iucundissimum. Pulcherrima aurum faustitas mortalibus: quippe quòd ignis in morè ardes, noctesq; & dies remides. Adeo ô mihi charissimum desideratissimumq. Nunc demum credo vel Iouem ipsum olim auru esse factu. X Etenim quæ tàdem virgo nō exporrecto sinu vsqueadò formosum amatorē excipiat per tegulas illapsum? O Mida Crœseq, ac munera Delphico in templo dicata, vt mihil cratis sicum Timone, cumq; Timonis opibus conferamini: cui ne Persarū quidem rex par est.

Ô δίκαι-

Ἀλίκτυπα, καὶ σκληρότατα διφθέρα, ὑμᾶς μὴ ὁ Πὰν τοῦτο ἀναθῆναι καλόν. αὐτὸς δ' ἄλλα πεδίον πλούσιον καὶ πολὺ ἰσχνοτέρον, πυργίον οἰκοδομησάμην καὶ θησαυρὸν, μόνον ἐμοὶ ἱκανὸν ἐπιτηδεῖον, τὸν αὐτόν μοι τοῦτον ἀρκοῦντα ἔξαρκες μοι λοιπόν. Διὸ δεῖ ταῦτα, καὶ νομοθετήσω τοῖς ἐπιλοίποις βίοις, ἀμιξίαν τοῖς ἅπασι, καὶ ἀγνωσίαν, καὶ ἀπιστίαν. φίλος δ' οὐδεὶς, οὐ ξένος, οὐ ἑταῖρος, οὐ ἑστιάτωρ βωμὸς ὕδωρ καὶ σπλὴν· καὶ τὸ οἰκτίρειν ἀκαρδίστατον, οὐ ἐπικουρῆσαι ἀνομία, καὶ ἀκατάλυσις τοῦ μονάρους ἡ ἀνάπαυλα, καθάπερ οἷς λύκοις. καὶ φίλος οἷς Τίμων οἱ ἄλλοι πάντες ἐχθροὶ, καὶ ἐπίβουλοι, καὶ τὸ κεφάλαιον τούτων, μίασμα. καὶ εἴ τινα ἴδοι μόνον, ἀφροδὲς ἐμπίπτει, καὶ ὅλως ἀνάπαντον ἀπόπτυστον, ἄχαλκον, μηκέτι ἐμοὶ ἀγαθὸν ἔσεσθαι, καὶ μὴ λίμνας ἀνόμοια καὶ αὐτῶν, μήτε σκοπιὰς σκοπεύσιμα. ἀγνωμία ἡ ὄρος ἴσον πρὸς αὐτούς.

Oligo & ſagum chariſsimũ, vos huic Pani ſuſpendi commodum eſt. At ego quammaximè ſemotum mercatus agrum, turriculáq; ſeruandi auri gratia conſtructa, vni mihi affatim vixero: ſepulchrum itẽ inibi mihi defunctio parare eſt ſententia. Hæc igitur decreta ſunto, placitáq; in reliquum vitæ: ſeiunctio, ignorantia, faſtidiũ erga mortales omneis. Porrò amicus, hoſpes, ſodalis, aut ara miſericordiæ, meræ nugæ. Tum cõmiſerari lachrymantem, ſuppeditare egentibus, iniquitas, ac morũ ſubuerſio: at vita ſolitaria, qualis eſt lupis, vnus ſibi amicus Timon, cæteri omnes hoſtes, & inſidiarum machinatores. Cùm horum quopiam congredi, piaculum: adeò vt ſi quem aſpexero duntaxat, inauſpicatus ſit ille dies. In ſumma, non alio nobis habeantur loco, quàm ſigna ſærea, æreáve: neque fœcialem ab illis miſſum recipiamus, neq; fœdera feriamus. Solitudo terminus eſto. Cæterùm

φυλὶ-

tribules,

φυλίται ἢ, καὶ φράτερες, καὶ δημόται, καὶ ἀπὸ πατρὶς αὐτὴ, φυλὰς καὶ ἀνωφελῆ ὀνόματα, καὶ ἀνούτων ἀνθρώπων φλοτιμήματα. πλὴν τοῦτο ἓν Τίμωνι μόνῳ, καὶ ἐξῆν αὐτῷ ἁπάντων. καὶ πρῶτον μὲν ἐν ἑαυτὸν, ἀπολαύειν καὶ ἀπαθῆ ὄντα φορτικῶν ἀνημαγμάτων. καὶ θοῖς θύειν, καὶ ὅσα χάτω μόνῳ ἐαυτῷ γάτων τὰ ὅμοιος ἀποσπᾶν τ' ἄπων. καὶ ἄπαξ ἐαυτὰ ἀξιοῦσθαι διδόχθαι, ἢν δεῖ ἀποθανεῖν, καὶ αὐτῷ σῴσαντι ἐπιγνῶναι. καὶ ὄνομα μὴ ἔτι ὁ μισάνθρωπος ἔδιδον, ἢ πρότερ γνωρίσματα, ἀγοχολία, καὶ πραχύτης, καὶ σκαιότης, καὶ ὀργὴ, καὶ ἀπανθρωπία. ἃ δ' τινα ἴδοιμι ἐν πυρὶ ἀμφθαρέντα, καὶ σβέσαι ἐπιτάφοντα, πίδακι καὶ ἐλαίῳ καταβρυνώσαι. καὶ εἴ τινα ἢ καπνῶν ὁ ποταμὸς πραφέρει, ὁ γ τὰς χεῖρας ὀρέγων, ἀντιλαβέσθαι δίκτει, ὠθᾶν καὶ ἐπὶ τὸν ἐπὶ κεφαλὴν βαλλίοντα, ὡς μηκέτ' ἀνακύψαι δυνηθέντα· ἔτα γὲ ἂν τλὼ ἐσλὸν ἀφελεῖν

tribules, cognati, populares, postremò patria ipsa, frigida quædam & sterilia nomina, stultorumq; mortalium gloriæ. Solus Timon diues esto: despiciat omnes, solus ipse se cum oblectet, liber ab assentationibus, & oneroſis laudibus. Dijs sacra faciat, & epuletur solus: sibi ipsi vicinus, sibi particeps, excutiens se ab alijs. Ac semel detretum esto, vt vnus seipsum comiter accipiat, si moriendum sit, aut necesse habeat sibi ipsi coronam admouere. Nullumq; nomen sit dulcius, quam Misanthropi, id est, hominum osoris. Morum autem notæ, difficultas, asperitas, feritas, iracundia, inhumanitas. Quòd si quem conspexero incendio conflagrãtem, obtestantem quò restinguam, pice oleoq; restinguere, rursum si quem flumen vndis abstulerit, isq; manus porrigens, imploret vt retineatur: hunc quoq; demerso capite propellere, ne possit emicare: huic ad modum par pari relatu

ψηφίσεται. ἀναγνώσῃ δὲ νόμον Τίμωνος Ἐχεκρατίδης Λο-
λληνεύς, ἐπιψηφίσει τῇ ἐκκλη-
σίᾳ Τίμων ὁ αὐτὸς, ἄγε. ταῦ-
τα μὲν δὴ διδόχθω, καὶ ἀνθρί-
κου ἐμμένωμεν αὐτοῖς. πλὴν
ἐκεῖνό μοι πρὸς τῶν θεῶν εἰπὲ
σάφα σοι γνώσεσθαι πάν-
τας ταῦτα γεγενῆσθαι, διότι πλου-
σίους. ἀγχόνην γὰρ ἂν ἦν τὸ πρᾶγ-
μα γέροντες αὐτοῖς. καί τι τί
τοῦτο φρύαγμα καὶ τάχος. παντα χό-
θεν συνθέουσι λιχνονιμφόνοι, καὶ
πανταχοῦ, ὅπου οἶδα ὄδωρ
ὀσφραινόμενοι ἢ χρυσίου. πότε-
ρον οὖν ὑπὸ τὸν κρημνὸν τοῦτον
ἀναβὰς ἐκκαλύψω αὐτοῖς τοῖς
λίθοις τὸ βάθος ἀφροδο-
λιτόμβου; ἢ τόχα τοσοῦτον πα-
ραπαίσθωμεν, ὡσπερεὶ αὐτοῖς
ὀμπάσεσθαι, ὡς πλέον ἀνιῶν-
τες προσίωσι; ἴδε οἷμαι καὶ
ἔρανος. ὅδε ἀγχόμεθα ἤδη
αὐτοῖς παρόντες. φέρε ἰδὼ
τίς ὁ πρῶτος αὖ οὗτός ἐστι;
Γναθωνίδης ὁ κόλαξ, ὁπρόθεν
ἔρανον αἰτήσαντί μοι ὀρύξας
τὸν βόθυνον, πίθους ὅλους παρ'
ἐμοὶ ποτάκις ἐμέσας. ἀπ'
ἐκεῖνό γε ἐποίησεν ἀφικόμενος,
οἰμώξεται γὰρ ἐκ τῶν ἄνω.

relaturus est. Hâc legem Ti-
mon tulit Echecratides Co-
lyttensis, & concionis sub-
scripsit suffragijs idem ille
Timon: Age hæc decreta
sunto: hæc fortiter tueamur.
Cæterùm magno emerim vt
id omnibus innoteſcat, quòd
opibus abundo: nam illa res
illos præfocauerit. Sed quid
illud? Hem, quæ trepidatio?
Vndiq; concurrunt pulueru-
lenti atque anheli, haud ſcio
vnde aurum odorati. Vtrum
igitur hoc conſcenſo colle
ſaxis eos abigo, è ſublimi de-
iaculans: an hac tantum in
re legem violabimus, vt ſe-
mel cum illis cõgrediamur,
vt magis angantur faſtidii,
repulſiq; ? Ita ſatius eſſe du-
co. Itaq; reſtemus, quo illos
excipiamus. Age proſpiciã.
primus eorum iſte quis eſt?
Nempe Gnathonides adula-
tor, qui mihi nuper cœnam
petenti, funem porrexit, quũ
apud me ſæpenumerò ſolida
dolia vomuerit. Sed bene eſt
quòd ad me venit: nam
primus omnium vapulabit.

GNA.

Γνα. οὐκ ἐγὼ εἶπον, ὡς οὐκ ἀμελήσουσι Τίμωνος ἀγαθοῦ ἀνδρὸς οἱ θεοί; χάριν Τίμωνι ἀμορφότατε, καὶ ἕλκεσι, καὶ συμποτικώτατε. Τί. νὴ τὸν σὸν γε, ὦ Γναθωνίδη, γυπῶν ἁπάντων βορώτατε, καὶ ἀνθρώπων ἐπιτηδειότατε. Γνα. ἀεὶ φιλοσκώμμων σύ γε. ἀλλὰ νῦν τὸ συμπόσιον, ὡς ἔοικεν, ἡμῖν τί ἐξ ἅδου ἡδύ προβεβλήκατε; ἔχομεν γὰρ διθυραμβῶν ἄκων ἐρωτικῶν. Τί. καὶ μὴν ἐπῳδάς γε ἔχω μακρὰ πρεπούσας τοῖς τάφοις ἀκούειν. Γνα. τί τοῦτο; καὶ δὴ ὦ Τίμωνος μάρτυρόμαι, ὦ Ἡράκλεις. ἰὴ, ἰή. κεκαλοῦμαί σε φαῦμαι ἐς Ἄρειον πάγον. Τί. καὶ μὲν ἄρ' γε μικρὸν ἐπιβραδύνῃς, φόνου τάχα πεπαύσῃ μου. Γναθ. μηλαμᾶς, ἀλλὰ σύ γε πάντως τὸ φαῦμα ἴασαι, μικρὸν ἐπιπασθεὶς ἔχουσιν. δαπὰς γὰρ ἰσχαμόν ἐστι τὸ φαρμακον. Τί. ἵνα μεῖναι; Γνα. ἄπιμι, σὺ δ' οὐ χαιρήσας ἔτω σπασὸς ἐκ χυτρῶν γηρᾷς. Τί. τίς οὗτός ἐστιν ὁ πεσὼν, ὁ ἀναφαλαντίας; Φιλιά-

GNA. *An non dixi Timonem virum bonum non neglecturos esse deos? Salue Timon formosissime, iucundissime, conuiuator bellissime.* TIM. *Scilicet & tu Gnathonides, vulturum omnium edacissime, atq; hominū perditissime.* GNA. *Semper tibi grata dicacitas. Sed vbi compotamus? Nam nouam tibi adfero cātilenam ex his quos nuper didici dithyrambis.* TIM. *Atqui elegos canes admodum miserabiles, ab doc docti ligone.* GNA. *Quid isthuc? Feris ô Timō? Attestor, ô Hercules. Hei, hei: in ius te voco apud Areopagitas, qui vulnus dederis.* TIM. *Atqui si cūctere paulisper, mox cædis me reum ages.* GNA. *Nequaquam: quin tu plane vulneri medere, paululo auri inuncto. Mirum enim in modum præsentaneum id est remedium.* TIM. *Etiam manes?* GNA. *Abeo. At tibi malè sit, qui quidem ex viro cōmodo tam saeuus factus sis.* TIM. *Quis hic est q accedit recalua? ster ille? Philiades,*

Φιλιάδης, λοιδόρων ἁπάντων ἀβδελυρώτατος. οὗτός σε τὸ πρῶτον ἐμοῦ ἀγρὸν ὅλον λαβὼν, καὶ τῇ θυγατρὶ προῖκα δύο τάλαντα μισθὸν δ' ἐπαίνου, ὅτι πότε ἔφυτευσά με, πάντων σιωπώντων, μόνος ἐξεκίνησεν, ἐπορεύθη δ' ἐξαπόρρητον ὅσον τῶν ἐνύπνων, ἐπειδὴ νοσοῦντα πρώην ἔδε με, καὶ κρείττονα ἐπιτροπείας ἀνόμησε, πλησιάσας ὁ γραῦς δ' ἀναισχυντίας. νυνὶ Τίμωνα γνωρίζεται; νυνὶ Γναθωνίδης φίλος δ' καὶ συμπότης; ὄψιμος χρεοῦ δίκαια πίνουθ' οὗτος ἀχάριστος δ' ὤν. ἡμᾶς δ' οἱ πάντα ξυνώδας, καὶ ξυνίφηβοι καὶ ἡμότραπε, ὅμως μυριάζουσιν, ὡς μὴ ἐπιτηδᾶν λοιδορῶν χάριν, ὦ δέσποτα, καὶ ὅπως τὸς μισθοὺς ζηλοῦσι λάλακας φυλάξῃ, ζοὺς ἐπὶ τῆς πραπίδος μόνον· τὰ ἄλλα δ' ὡς ἐλευθέρους ἐᾶν ἀφειμένους, ὡς ἔστι πιστότατα τῶν νῦν ἰδεῖν. φαίνεται ἀχάριστοι καὶ πονηροί. ἐγὼ δ' τάλαντόν σοι λοιμίσομαι,

Philiades, assentatorū omnium execratissimus. Hic cū à me solidum acceperit fundum, tum filiæ in dotem talenta duo, laudationis præmium, quum me canentem reliquis silentibus omnibus solus maiorem in modum extulisset, deieraui me vel oloribus magis canorum: ubi me pridem ægrotum conspexisset, (nam adieram oraturus vt mei curā ageret) plagas etiā egregius ille vir impegit. PHI. *O impudentiam: nunc demum Timonē agnoscitis: nunc Gnathonides amicus & conuiua. Enimuero habet ille dignasse, quādoquidem immemor est, atque ingratus. At nos qui iam olim cōuictores sumus, æquales ac populares: tamen modestè agimus, ne insilire videamur. Salue here. Fac vt istos adulatores sacrilegos obserues, qui nusquam adsunt, nisi in mensa: præterea à coruis nihil differunt. Neq; posthac huius ætatis mortalium vlli fidendum est. Omnes ingrati & scelesti. At ego quum tibi talentum adducerem,*

μείζον, ὡς ἔχοις πρὸς τὰ λοιπὰ πάντα χρῆσθαι, καὶ ὁδὸν ἅμα πλησίον ἥκειν ὡς πλουσίῳ τινὶ καὶ μεγάλῳ τινὰ κλῆρον. ἥκω δὲ ὑπὲρ ταύτης σοι τῆς θυσίας. καίτοι σύ γε ἴσως ἀμελήσεις τῶν παρ' ἐμοῦ λόγων, ὅς γε ἐκ τῶν Νίσου τὸ μέγιστον ἐπαγάσας ἄρ. Τίμ. ἴσως ταῦτα, ὦ Φιλιάδη. πλὴν ἀκουστέον, ὡς μὴ σὺ θλοφροσύνημα τῇ ἀληθείᾳ. Φι. ἄνθρωποι, λοιδορίαν γε ἀρεῖτε ὑπὲρ τοῦ ἀχρείου, διότι τὰ συμφέροντα ἐνθυμεῖται αὐτός. Τί. ἆλλ' ἦρ' οὖδε ὁ ῥήτωρ Δημέας προσέρχεται, ψήφισμά τι ἔχων ἐν τῇ ἀριστερᾷ, καὶ συγγενὴς ἐμοί γε ἂν λέγων. οὕτω ἐκαλάλικα παρ' ἐμοὶ τάλαντα μιᾶς ἡμέρας ἐκλίσεις τῇ πόλει, λατριδίκας γε, καὶ ἀδικῶ, ἐὰν ἀφελιδῶς, ἀφ' ὧν ἐλεύθεις, ἐλευσάμην αὐτὸν, ἐπαδὴ πρόλω ἔλαχεν Βραχυθυρίδι φυλῇ ἀργυρικὸν τὸ θησεικὸν, ἀφ' ὧν κατέλιπον αὐτῷ ὁ γενόμενος, ἐπὶ ἴσῃ γενεᾷ πολίτῃ ὄντα μοι, Δη. χαῖρε, ὦ Τίμων, τὸ μίσθιον

ducerem, quo posset ad ea quæ velles uti, in via accepi te summas quasdam opes esse nactum. Proinde accessi his de rebus admoniturus: sed quanquam tibi forsitan me monitore nihil erat opus, viro nimirum adeò prudenti, vt vel Nestori ipsi, si necesse est, consilium dare queas. TIM. Ita fiet Philiades. sed age accede, quò te ligone comiter accipiam. PHI. Viri, caput mihi comminutum est ab hoc ingrato, propterea quòd cum ea quæ in rem illius erant, admoui. TIM. Ecce tertius huc orator Demeas se recipit, tabellas dextra gestãs, aitq; se mihi cognatum esse. Hic vna die de meo z sedecim talenta ciuitati dependit: nam dãnatus erat, ac vinctus. at quũ soluendo non esset, ego misertus illum redemi. Porrò quum illi sorte obuenisset, vt Erechtheidi tribui distribueret ærarium, atq; ego audiẽs, id quod ad me rediret, poscerem, negabat se ciuem nosse me. DEM. Salue Timon, præcipuum

τὸ μέγα θρέμμα τῆς χώρας, τὸ ἕρεισμα τῆς ἀσπιδος, τὸ πρόβλημα τῆς ἱππάδος. νῦν μὲν πάλαι σοι λόγος ξυναγορεύων, νῦν δὲ βουλὴ ἀμφότερα παρεμβύσει. πρότερον δ' ἄκουσον τὸ ψήφισμα, ὃ νεώτερον ἐγράφη. ἀλλὰ Τίμων ὁ Ἐχεκρατίδης Κολυττιεύς, ἀνὴρ ὁ μόνος μάλιστα ἀφελήσας, ἀπολωλὼς, ὡς ἐν ἄπορῳ τῇ ἱππάδι, παρὰ πάντα χρόνον ἀγαθὸν τὰ ἄριστα πράξαντα τὴν πόλιν γνώμην ἔχει, νῦν, καὶ πάλιν, νῦν ἀφόμοιον ἐν ὀλυμπίαις μιᾷς ἡμέρας, νῦν τελείῳ ἅρματι, νῦν σωφρονίσαι πολιτῇ. Τί ἐπ' ἐμοὶ ἰδιάζῃς ἐγὼ πάντων ἐν ὀλυμπίᾳ. Δῆ τί οὖν; θεάσεσθε ἵππον· τὰ δὲ ἐμὰ προσκεῖσθαι ἄμεινον. νῦν δ' εἰς ὧν ἔχει τῆς πόλεως πίστεως πρὸς Ἀχαρνέας, νῦν ἐπὶ Πελοποννησίων δυοῖν μοίραις. Τίμ. πῶς; Δῆ. ἐγὼ τὸ μὲν ἔχειν ὅπλα, ἐν πολεμίῳ ἐν ᾧ κατάλογῳ. Δη. μήτρια τὰ περὶ σαυτῆς λέγεις, ἡμεῖς δ' ἀχάριστοι ἄν

præcipuum generis tui præsidiū, fulcimentū Athenarum, defensaculū Græciæ. Profectò iamdudū te populus frequens & vtraq; curia operitur. Sed prius decretū audi, quod de te cōscripsi: Quandoquidē Timō Echecratidæ filius, Colyttēsis, vir nō modò probus & integer, verumetiam sapiens, quantum alius in Græcia nemo, nunquam per omnem vitam destitit optimè de Repub. mereri: tum autē in Olympicis vicit pugil, & luctā cursuq; die eodē, ad hæc solenni quadriga, equestriq; certamine. TIM. *At ego ne spectator quidem vnquam in Olympicis sedi.* DEM. *Quid tum? spectabis posthac. sed ista communia addi satius est. Tum anno superiore apud Acharnenses pro Repub. fortissimè se gessit, & Peloponnensium dnas acies concidit.* TIM. *Qua ratione? quippe qui nec vnquā arma gesserim, neq; vnquā militiæ dederim nomē.* DEM. *Modestè tu quidem de teipso loqueris: nos tamen in-*

σοι ἂν ἔγωγε ἀμνημονεῖτον. ὅτι δὲ μὴ ψηφίσματα γράφων, καὶ συμβουλεύων, καὶ πραγματικὸν, ἀμιρὰ ὠφέλησα τὴν πόλιν. ἐπὶ τούτοις ἅπασι δίδοσθαι τῇ βουλῇ, καὶ τῷ δήμῳ, καὶ τῇ Ἡλιαίᾳ κατὰ φυλὰς, καὶ ζώοις δήμοις ἰδίᾳ, καὶ κοινῇ πᾶσι, χρυσῶν ἀνασῶσαι τὸν Τίμωνα, παρὰ τὴν Ἀθηνᾶν ἐν τῇ ἀκροπόλει, κράνον ἐν τῇ δεξιᾷ ἔχοντα, καὶ ἀσπίδας ἐπὶ τῇ ἀριστερᾷ, καὶ στεφανῶσαι αὐτὸ χρυσοῖς στεφάνοις ἑπτὰ, καὶ ἀναιρυχθῶναι τοὺς στεφάνους σὺν μέρει διονυσίοις τραγῳδοῖς καινοῖς. ἀχθῶναι γὰρ δὴ αὐτὸν διὰ τάμιρον τὰ διονύσια. ἔστι τοίνυν δημίας ὁ ῥήτωρ συγγενὴς αὐτῷ ἀγχιστεύς, καὶ μαθητὴς αὐτοῦ ὢν καὶ γὰρ ῥήτωρ ἄριστος ὁ Τίμων, καὶ τἆλλα πάντα ὁπόσα ἂν ἐθέλοι. τοῦτο μὲν οὖν σοὶ τὸ ψήφισμα. ἐγὼ δέ σοι καὶ τὸν ἠῤῥιδουνόμιον ἀγαγὼν παρὰ σὲ, ὃν ἐπὶ σῷ ὀνόματι Τίμωνα ἀνόμασα. Τίμ. πῶς, ὦ Δημία, ὃς ἐμὲ γελάσεται, ὅσα

grati futuri fumus, nisi memineritis. Praeterea in scribendis plebiscitis, & in cõsultationibus, & in administrandis bellis nõ mediocrẽ vtilitatẽ attulit reipub. His de causis omnibus visum est curiæ, plebi, magistratibus tributim, plebeijs singulatim, cõmuniter vniuersis, aureum statuere Timonẽ iuxtà Palladem in arce, fulmen dextera tẽnentẽ, radijs tẽpora ambientibus: vtq; septem aureis coronis coronetur, hæq; coronæ hodie in Dionysijs per tragœdos nouos promulgentur. Siquidẽ hodie illi Dionysia sunt agenda. Dixit hoc suffragiũ Demeas orator, propterea quòd cognatus illius propinquus, ac discipulus eius sit. Nam & orator optimus Timon: præterea quicquid voluerit. Hoc igitur tibi suffragiũ. Sed vtinam & filium meũ ad te pariter adduxissem, quem tuo nomine Timonem appellaui. TIM.

Qui potes Demea, cùm ne vxorem quidem duxeris vnquam, quantum

ὅσα γε καὶ ἡμᾶς ἀδίκησα; Δη. ἀπὸ γαμοῦ, ἢν διδῷ θεὸς τὸν νέον, καὶ παιδοποιήσωμαι καὶ τὸ γενησόμενον (ἄρρεν γὰρ ἔσται) Τίμωνα ἕξη λαλῶ. Τίμ. ὃν εἰδὼς ἀγαμήσας ἔτι, ὃ οὗτος, τυραννίδι παρ' ἐμοῦ πλὴν πληγὴν λαμβάνων. Δημ. οἴμοι. τί ἔστι; τυραννίδι Τίμωνος ἐπιχειρῶν, καὶ τύραννος τὸν ἐλευθέρων, ὃ λαβαρᾶς ἐλεύθερος, ἐκ' ἀστῶν ὤν; ἀπὸ βέσας ἐφ' τάχα τὴν λίθον, τάχ' ἄπα, καὶ ὅτι τὴν ἀκρόπολιν ἐνέπρησας. Τίμ. ἀπ' ὀνείρατος, ὦ μιαρέ, ἡ ἀκρόπολις. ὧν λέγ' ἃ συνεφρόντων. Δη. ἀπὸ τῆς γνώμης, τὸν ἐκποδόλομον διωρύξας. Τίμ. ἐ διόρυγα ἐκ οὗτος. ἔστ' ἀπίθανα ἐκ ταῦτα. Δη. διωρυχθέντα μὲν ὕστερον, ἔδη δ' οὐ πάντα τὰ ἐφ' αὑτῷ ἔχας. Τίμ. ἐκεῖσ' καὶ ἄπλῶ λάμβανε. Δη. οἴμοι τὸ μετάφρενον. Τίμ. μὴ λίπαρᾶθι, ἑκατοίσω γὰρ ἓν καὶ τρίτῳ. ἐκὰ γλυκεῖα πάσχειν πάθοιμι, ἀνὸ

quantū nobis a scire licuit? DEM. At ducā nouo ineūte anno, si Deus permiserit, liberisq; operā dabo. Tum quod erit natū (erit aūt masculus) Timonē nūcupabo. TIM. An vxorem tu sis ducturus, equidem haud scio, tanta à me plaga accepta. DEM. Hei mihi; quid hoc est rei? tyrannidē Timō occæptas? pulsasq; eos q̄ sint ingenui, ipse nec ingenuus planè, nec ciuis? verūm propediem pœnas daturus, eū aliis nominibus, tum quòd arcē incenderis. TIM. At qui nō cōflagrauit, arx, sceleste, proinde palàm est, te calumniatorē agere DEM. Verūm effoso ærario diues effectus es. TIM. Atqui non effossum istīhuc, vnde nec hæc quidem probabiliter abs te dicuntur. DEM. Verūm effodietur posthac. Sed tu interim omnia quæ in eo condita, possides. TIM. Alteram itaq; plagam accipe. DEM. Hei scapulis meis. TIM. Ne vociferare: alioqui & tertiam tibi illidā. Etenim res planè ridicula mihi acciderit,

δέο μὲν Λακεδαιμονίων, μοίρας καταπόψας ἄνοπλος, ἓν δὲ μιαρὸν ἀνθρώπιον μὴ ἐπιτρίψας. μάτην γὰρ ἂν ἄλλῳ τινὶ πυκτικὴν ὁλυμπιακὴν νεῦε, καὶ πάλιν. ἀπὸ τί τοῦτο; ὁ Θρασυκλῆς ὁ φιλόσοφος οὗτός ἐστιν; ἢ μὴν ἄπορος ἐπιτάφιος γὰρ τὸν πώγωνα, καὶ τὰς ὀφρῦς ἀνατείνας, καὶ βρυθυόμενός τι πρὸς αὑτὸν ἔρχεται, τιτανώδη βλέπων, ἀνασεσοβημένος τῷ ἐπὶ τῷ μετώπῳ λόμῳ, Λυδοφρίας τις, ἢ Τείτων, οἷος ὁ Ζεῦξις ἔγραφε. οὕτως ὁ τὸ σχῆμα ἰσχνὸς, καὶ λόσμιος τὸ βάδισμα, καὶ σωφρονικὸς τῷ ἀναβολῇ, ἔωθεν μυρία ὄζων περὶ ἀρετῆς διεξιών, καὶ τὴν ἡδονὴν χαρόντων καταγορῶν, καὶ τὸ ὀλιγαρκὲς ἐπαινῶν, ἐπαλλὰ λευσάμενος ἀφικοῖτο ἐπὶ τὸ δεῖπνον, καὶ ὁ παῖς μιγάλως τῷ λύχνα ὀρίξας αὐτῷ (ὡς ἔοικεν ἡ χάρις μάλιστα) καταβάπτει τὸ λάθης ὕδωρ ἐκπιὼν, ἐναντιώτατα ἐπιλάκνυται τοῖς ἐωθινοῖς ἐκείνοις λόγοις, προαρπάζων ὥσπερ ἔστιν τὰ ὄψα, καὶ τὸν πλησίον παραχωνιζόμενος, καταύχας

si quũ inermis duas Lacedæmoniorũ acies fuderim, nũ sceleſtũ hominẽ nõ protẽuero. Tum fruſtra vicerim in Olympijs & pugil, & palæſtrites. Sed quid hoc? nõ philoſophus Thraſycles hic eſt? Profectò ipſe eſt, promiſſa barba, ſubductis ſupercilijs, & magnũ quiddã ſecũ murmurãs accedit, & Titanicũ obtuens, cæſaries per ſcapulas fluentẽ vehens, alter quidã Boreas, aut Triton, quales eos Zeuxis depinxit. Hic habitu frugalis, inceſſu moderatus, geſtu modeſtus, manè mirabilia multa de virtute diſſerit, damnans eos qui voluptatẽ capiũt, frugalitatẽ laudãs: at vbi lotus ad cœnã venit, puerq; ingentẽ illi calicem porrexit (meraciore aũt ſæpe ximè gaudet) perinde vt Lethes aquã ebibens, à diluculanis illis diſputationibus diuerſiſſima quæ ſunt, exhibet, dum milui inſtar præripit obſonia, & proximũ cubito oppoſito arcens, men-

to in-

ρόκυς τὸ γόβαρον ἀνάπλιως, λυ
πηδὸν ἰμφορόμθ@, ἰπικυ-
φὸς, λαβάπερ ἰν τοῖς λοιπάσι
τὴν ἀρετὴν ὑφίσαν πόδα-
πορ, διαβῶς τὰ πόβλια ὥσ λι-
χανῷ διαμύχων, ὡς μυκ ὀ-
λίγον τὸ μυελατὸ λαλαλίκοι.
μιμφίμοιρ@ δὲ, ὡς τὸν πλα-
κοῦντα ὅλον, ἢ τ σὺ μόν@ τ
ἔπαν λάβοι, ὅτι πρ λιχνάσι
καὶ ἀκολάσι ὄφιλ@. μίθυ-
σ@, καὶ πάροιν@, ἰκ ἄχρις
ὕλης καὶ ὀρχηστό@ μόνον,
ἐκ ἀκολασίας, καὶ ὀργῆς πλ-
ίστ, καὶ λόγοι πολοὶ ἐπὶ τῇ
πόσει, τότι δὲ καὶ μάλιστ πε-
ρὶ ἀφροδισίων καὶ λοιμιάτυ-
θ καὶ ταῦτα φησὶν ἤδ ἐν
τῷ ἐρέτῃ πονήρως ἔχον,
καὶ ὑφαλίζον γλοῖ@, ὅτ
ἔμπ@ ἐπὶ τέλ@. καὶ τὸ
τελευταῖον, ἀράμβοί τιν@
ἐκφέρουσιν αὐτὸν ἐκ τῆ συμ
ποσίο τῶν ἀλαπρίδ@ ἀμ-
φοτέραις ἐπαμμύουν. πλὴν
ἔμπ καὶ πάνυ, ἐλεγεῖ
τῶν πρατόν παραλογώ
σαν ἄν, φάσκ@ ἵνα,
ἢ θρα-

to interim cõdimentis opple
to, dum canũ ritu ingurgi-
tat, prono incumbens cor-
pore, perinde atq; in patinis
virtutem inuenturũ sese spe-
ret: dumq; vsque adeò dili-
gẽter calmos extergit indi-
ce digito, vt ne paululum
quidẽ reliquiarũ sinat ad-
hærere, nunquã non querum-
lus, tanquã deteriorẽ partẽ
acceperit, vel si totam pla-
centam aut suem sõlus om-
nium accipiat: qui quidem
edacitatis & insatiabilitatis
est fructus, temulentus, vi-
noq; bacchatus, nõ ad can-
tum modò, saltationemq;,
verùm ad cõuicium vsq;, &
iracundiam. Adhæc mul-
tus inter pocula sermo (tum
enim vel maximè) de tem-
perantia, sobrietatéq;: at-
que ista quidem loquitur,
quum iam à mero malè af-
fectus, ridiculè balbutit.
Accedit his deinde vomi-
tus. Postremò, sublatũ eum de
conuiuio efferũt aliqui, am-

babus manibus tibicinæ inhærentem. Quanquam alioqui me
obrius quidem vlli primatiorum cesserit, vel mendacio,

ἢ θρασύτητος, ἢ φιλαργυρίας. ἀπὰ οὐ καὶ λοιπὸν δεῖ πρῶτος, καὶ ἐπιορκεῖν πολυχρόνιος, καὶ ἡ γοητεία πολυτάραξ, καὶ ἡ ἀναισχυντία παρομαρτῇ, καὶ ὅλως πάνδεινον τὸ χρῆμα, καὶ παντα-χόθεν ἀκριβὲς, καὶ ποικίλως ἐντετιλ. εἰμέβγλαι δι γαρὲν ἐκ ἂς μακρὰν χρυσὸς ὢν. τί δ'; παπᾶ, χρόνῳ ὑμῖν Θρασυκλῆς. Θρασ. ἀ λλ' ἀ γαθὰ, ὦ Τίμων, δῖς ποθεῖς τάδις ἀρῖγμαι, ὥσπερ οἱ τὸν πλοῦτον σε τιθη-πότα, ἀργυρίῳ καὶ χρυσίῳ, καὶ λάπυν πολυτελῶν ἐλπίδι σωκλήραμύκασι, ποκλὺ τὸν λοιπαίαν ἐπιδραξόμενοι πᾶς ἄνθρα, οἷόν σε ἀπολοιπὸν, καὶ τ' ὄνλων λοιμωνικόν. οἶσθα γὲ ὡς μάλα ἢ ἐμοὶ λάπυν ἱκανὸν, ὄψον τ' ἄλισον θυμῷ. ἀ λάρ-λαμον, ἢ ἄποτι ψυφῶν ὀλί-γον τῶν ἁλῶν. ποτὸν δ' ἀ ἐν μάπρουσ. ὁ δ' πρίβων οὗ-τος, ἐς βάδα πορφυρίδ' ἀ-μένων. τὸ χρυσίον μὲ γὲ, ἐ-κὰν τιμιώτερον τῶν ἐν δῖς ἀγιαλοῖς ψηφίδων μοι δοκᾶ. σὺ δ'

vel confidētia, vel auaritia. Quin & inter assentatores primas tenet. Peierat promptissimè, anteit impostura, comitatur impudentia. In summa, prorsus admirandū quoddā spectaculū est, omni ex parte exactū, varieq; absolutū: proinde non eiulabit clarius videlicet, quum sit modestus. Quid hoc? papæ: tandem nobis Thrasycles? Thr. Non hoc animo ad te venio Timon, quo plerique isti, qui nimirū opes admirati tuas, argēti, auri, opiparorum conuiuiorū adducti spe cōcurrunt, multaq; assentatione delimunt te: hominem videlicet simplicem, facileq; impertientē id quod adest. Siquidem haud ignoras, offam mihi in cœnā sat esse, tum opsonium suauissimū, cepe aut nasturcium: aut si quando lubeat lautiùs epulari, pusillū salis. Porrò potū fons Athenis nouē saliens venis, suppeditat. Tum pallium hoc quauis purpura potius. Nam aurū nihilo magis apud me in precio est, quàm calculi qui sunt in littoribus.

Sed

σῶ σ' αὐτῷ χάριν ἐνάλω, ἵνα μὴ
διαφθάρῃς σὺ τὸ λάφυρον τῶν
πονηροτάτων κτῆμα καὶ πλεῖ-
στον, ὁ πολλοῖς πολλάκις ἄν-
τισε ἀνηκέστων συμφορῶν γε-
νέσθαι μοι πάθοις, μᾶλλον ὅλον ἂς τὸν θάλατταν
ἐμβαλλᾶς αὐτὸν, ἢ σὺ ἀναγ-
καῖον ἀνδρὶ ἀγαθῷ ὄντα, καὶ
τὸν φιλόσοφον πλοῦτον ἱερὸν
ἀπωλέσῃς, μὴ μὲν δι' ἐς βά-
θος, ὦ γαθέ, ἀπ' ὄψεως βυ-
θοῦ σε ἐμβὰς ὀλίγον πρὸ τῶν
ἐνεστώτων γε, καὶ ὁρῶν-
τος μόνου. εἰ δὲ μὴ τῷδε βάλοι,
οὐ δ' ἄλλον φέρον ἀμάν
ποθεν τάχ' ἐκφέροιεν αὐτὸν
ἐκ τῆς οἰκίας, καὶ μηδ' ὀβολὸν
αὐτῷ ἀνῇς δῶσειν ἄλλοις
ἔτι δικομφόροις, ἢ μὴ πλέον
ἕξαμνον, ἢ δὲ μνᾶν, ἢ δὲ τάλα-
ντον. ἐὰν δέ τις φιλόσοφος
ᾖ, δεκαπενταῖον ἢ τεσσαρα-
κοντοῖον λέγω. καὶ δὲ
καὶ δεῖται ἐμοῦ τοῦ σῶσαι αὐτὸν,
ἀλλ' ἵνα μεταδῷ τῶν ἐπό-
ρων τοῖς δικομφόροις, ἐκείνῳ
δ' ἐπὶ τούτῳ τὴν πέραν ἐμπλέ-
ῃς παρέσχον, οὐκ ἵνα λάβῃς

Sed tua ipſius gratia huc me contuli, vt ne te ſubuerteret peſtima iſta atq; inſidioſiſſima res, opulẽtia: quippe quæ multis ſæpenumero immedi cabiliũ malorũ extiterit cauſa. Etenim ſi me audies, potiſſimùm opes vniuerſas in mare præcipitabis, vtpote quibus nihil ſit opus bono viro, quiq; philoſophiæ poſſit opes perſpicere. Ne tamẽ in altũ, ô bone, ſed fermè ad pubi vſq; ingreſſus, paulò vltrà ſolũ fluctibus opertũ, me quidem vno ſpectante. Quòd ſi hoc nõ vis, tute igitur eas potiore via ex ædibus eijcito, ac ne obolũ quidem tibi facias reliquũ: videlicet largiens ijs quicunq; opus habent, huic quinque drachmas, illi minã, alij talentũ. Porrò ſi qui erit philoſophus, hunc æquũ eſt duplam aut triplam ferre portionẽ: quanquã hoc quidem mihi non mea ipſius gratia poſtulo, ſed quò amicis, ſi qui egebunt, doné: ſat eſt,

ſi modò coram hanc largitione tua expleueris: ne duos quidem

μυριάμνους χωρῆσαι ἀχινητικούς. ὀλιγαρκῆ γὰρ καὶ μέτριον χρὴ εἶναι τὸν φιλόσοφον τὰ, καὶ μηδὲν ὑπὲρ τὴν πέραν φρονεῖν. Τι. ἐπαινῶ ταῦτα σε, ὦ Θρασύκλες. πρόσιθι οὖν καὶ πάρες, εἰ δοκεῖ, τῷ λιφαιλῶ ἐμπλήσω σου τὸν λύκον, ἐπιμιμήσεται τῇ λιχνίᾳ. Θρα. ὦ ἐλευθερία καὶ νόμοι, ὡς ἐμισθώσατο τὸν λαβάρετα ἐν ἐλευθέρᾳ τῇ πόλει. Τίμ. τί δ' ἀναπλῆσαι, ὦ γαθὲ Θρασύκλες; μᾶν παρακινδυνεύσομαί σοι; ἢ μᾶλλον ἐπιβαλῶ χολίνιας ὑπὲρ τὸ μέτρον τιτθαρας. ἀπὸ τίνος; ποσοῖ ξωίρεχουσα. Βλεψίας ἐκεῖνος, ἢ Λάχης, ἢ Γνίφων, ἢ ὅλως τὸ σώταγμα τῶν ἐλεημοσύνων. ὧν τί ἂν ἐπὶ τὴν πίτραν ταύτην ἀναπλήσαι, τὴν μὴ λίχνιαν ὀλίγον ἀναπαῦσαι πάλαι πονηκῶσαν; αὐτὸς δ' ὅτι πλάστης λίθος ξυμφορήσας, ἐπικαλαῖ πέρρωθεν αὐτούς; Βλ. μὴ βάλῃς, ὦ Τίμων, ἄπιμεν γάρ. Τί. ἀλλ' ἐκ ἀναμαντί σοι ὑμᾶς, ἐκ ἄνω πραυμάτων.

dem modios Aegineticos capiente. Nam & paucis contentũ modestũq; cõuenit esse eum qui philosophatur, neq; quicquã vltra peram cogitare. TI. Equidem ista quæ dicis, probo, Thrasycles: ergo, si videtur, priusquã perã expleam, age tibi caput oppleho tuberibus, posteaquã ligone sum mẽsus. THR. O libertas, ô leges, pulsamur ab impurissimo libera in ciuitate! TI. Quid stomachoris, ô bone Thrasycles? num te defraudaui? Atqui adijciam vltra mensurã chœnices quatuor. Sed quid hoc negocij? Complures simul aduenium, Blepsias ille, & Laches, & Gmphon, breuiter agmen eorũ qui vapulabunt. Itaq; quin ego in rupem hanc conscendo, ac lignonem quidẽ iamdudum fatigatum, paulisper interquiescere sino: at ipse plurimis congestis saxis, procul eos lapidum grandine peto?

BLB. Ne iace Timon: abimus enim. TIM. At vos quidem nec citra sanguinem, nec absque vulneribus.

GILBER-

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

TImon Athenienſis, ob naturæ aſperitatem cùm eſſet inhumanus & inhoſpitalis, μισάνθρωπος, id eſt, oſor hominum dicebatur. fugiebat namque hominum congreſſus, præterquàm vnius Alcibiadis: humanum autē genus exoſus, vitam quandam inhumanam & feram ſequebatur, in cibisq; non modò vulgaribus, ſed etiam vtiliſſimis, & ab reliquis hominibus prope damnatis acquieſcebat. In eius verò ſepulchro erat epitaphium, quod ipſe ſibi dicitur feciſſe, cuius ſenſus eſt talis:

Hic ſum poſt vitam miſeramq; inopemq; ſepultus:
Nomen ne quæras, Dij lector te malè perdant.

De Timone ferè omnes intelligūt hunc Horatij locum, 1. Serm. *-vt quidam memoratur Athenis*
Sordidus ac dives, populi contemnere voces
Sic ſolitus, &c. Huiuſmodi eſt apud Plautū Euclio.

a O' IVPITER.] *Expoſtulatio cum Ioue, quòd hominum prauitatem & malitiam multam ſinat. Ariſtoteles in libro de Mundo: Quum Deus, inquit, vnus ſit, multa nomina habet, ab affectionibus varijs. Dictus eſt enim Græcè Ζεύς, quòd, vt omnes interpretantur, vitæ dator ſit, vel quòd animantibus vitas inſpiret. Lactantio tamen magis placet, vt Ζεύς dictus ſit, quòd primus ex liberis Saturni maribus furtim à matre ſubtractus vixerit. Quomodo enim, inquit, vitæ dator ſit, qui vitam alimende accepit? Latinè dicitur Iupiter, à iuuando, quaſi iuuans pater. Appellatus eſt φίλιος, quòd amicitiæ præſſet. ξένιος, id eſt, hoſpitalis, quem inuocabant hoſpites, ſi quando hoſpitium violaretur. De quo Virgilius:*

Iuppiter, hoſpitibus nam te dare iura loquuntur.

ἑταίριος, id eſt, ſodalitij iuris diſceptator. huic Iaſon cum Argonautis ſacra feciſſe dicitur. ἑφέστιος, domeſticus, familiaris, Lararius. nam ἑφέστιους θεοὺς penates interpretātur. ἀφαμαῖος, ἀστεροπήτης, id eſt, fulgurator. ἀφοπομπαῖος, ὑετάριος, id eſt, fulminator. ὅρκιος, quòd eſſet violati iuriſiurandi vindex. Huius a ius Iouis Orcij ferunt eo in loco, vbi Eliorum cogebatur ſe-

natus, fuisse statuam effigie horrendam, quippe vtraque manu fulmina tenentem: credo vt homines à periurio deterrerentur. νεφεληγερέτης, *id est, nubicoga. Huius mentio est frequens apud Homerum, Hesiodum, & poëtas cæteros.* ἰεμεγδωπός, *id est, grandisstrepus: &* βροντᾶν, *id est, tonans, quòd in ea regione quæ supra nos est, nubes & tonitrua cogat, indeq; fulmina torqueat, tempestatesque & turbines inde deferantur.*

b Quibus rebus.] *A' consequentibus, & exemplo.* *c* Salmoneus tibi sit.] *Salmoneus Aeoli filius, regnantis quondã in Elide vrbe, quæ est sub Olympo monte, dum æreo ponte constructo, & superinductis curribus tonitrua imitaretur, vt propterea deus crederetur, per Iouem fulmine ictus, in tartara præcipitatus est. Meminerunt huius Lucianus in Tragopodagra, sub finem. item in Philopatre, paulò post initium. & Virgilius Aenedios libro 6:*

Vidi & crudeles dantem Salmonea pœnas,
Dum flammas Iouis & sonitus imitatur Olympi.

Hac fabula docuerunt poëtæ, non esse æmulandum, quod longè supra fortunã nostram habeatur. Sed vtinam homo ille, bombardæ (fas sit mihi nouo in re noua vti verbo) inuentor, ad generis humani exitium natus (is monachus quidam Franciscanæ hæresis fuisse perhibetur, vt iam nihil malorum sine hoc hominum genere emergere ex inferis certò sciat) cum Salmoneo fulmine, quod ipse reperit, dum flammas Iouis & sonitus imitaretur Olympi, flagrasset: primusq; in montem quempiam, seu in spacioſum aërem, impellente sulphureo puluere, igneq; tartareo consumptus fuisset, vt bombis cælum omne compleſſet. Nunquam posteæ tot vrbes diruſæ, tot fortia hominum corpora, illo mortis genere essent prostrata. *d* Sub mandragora stertis.] *Mandragoræ somnifica vis ineſt, adeò vt enecet etiam largiore potu, ſi Plinio credimus, Historiæ mundi libro 15. Dioscorides indicat, radicem vino decoctam sumi aduersus insomnia. Datur & secandis aduersus intolerabilem cruciatum. Quin & ſedi immiſſa herba glandis vice, somnum facit. Hanc Pythagoras* αὐθρωπόμορφον *appellauit, quòd radix imitetur hominis formam. Vnde Columella in carmine semihominum dicit:*

Quamuis

Quamuis ſemihominis væſano gramine fœta
Mandragoręq; pariat flores. *Vnde qui ceſſant in negotio ſuo officio, dormitantq;, ſub mãdragora dormire, aut multũ mandragoram bibiſſe dicũtur. Idem quoq; Lucianus inter magnificas Demoſthenis laudes, ab illo, inquit, ſolitos excitari Athenienſes, tanquã mãdragora ſopitos. Sic vſus Iulianus in epiſtola quadã ad Calixenũ: ὑ φαινέτω πολλὰ πάνυ μανδραγόρου ἐκπεπωκὼς, id eſt, An non videtur multũ hauſiſſe mãdragoram? Vſurpat & Demoſthenes in Philippica quarta: ἀλλὰ μανδραγόρᾳ τινὶ ἔοικεν, ἢ φάρμακόν τι τοιοῦτον ἐοίκασι δεδωκέναι. Id eſt, Similes videntur his qui mãdragoram biberunt, aut aliud ſimile pharmacũ.* e Flagitia cõmittunt.] *Iuris violatores aduertit.* f Cùm iuuenis adhuc eſſes.] *Ab antiquis.* g Dignũ ſocordia præmiũ.] *A conſequentibus, & euentu.* h Sedebas, cùm tibi cęſaries ab illis circũtonderetur.] *Hic prouerbiali ſchemate ἐξυρημένον τὸν πλοῦτον, pro ludibrio habitum, dixit Lucianus: vt annotat Eraſmus. Nam ad luſum gratia fieri ſolet ſtupidis, vt eis non ſentientibus cæſaries circumtondeatur. Vſurpat idẽ Lucianus in Pſeudomante.* i Ex pauperrimis diuites reddiderim.] *Deſcendit à generali querela ad ſpeciem.* k Ad extrema redactus cõſilia.] *Epilogus, per exhortationẽ.* l Epimenidẽ quoq;.] *Hiſtoria de Epimenide Cretenſi theologo, annis in Noctibus Gellianis, & apud Laërtium. Is ambulando feſſus, in ſpeculum quendam ſubieras, illic obdormiuit: nec experrectus eſt à ſomno annis octoginta ſeptem. Laërtius & Plinius ponunt 57.*
m Quis hic eſt.] *Perſonæ deſcriptio, & occaſio dialogi.*
n Ad hunc modum.] *Non liberalitate, ſed parſimonia diuitias retineri.* o Atqui profectò vir.] *Digreſſiuncula in Atheniẽſium mores & philoſophos continens excuſationem neglecti Timonis.* p Hæc in cauſa.] *Mendacium Ionis.*
q Cæterùm de palponibus.] *Alia excuſatio, cur non ſtatim pœnas nocentes, uocoſa.* r Anaxagoram.] *Anaxagoras Clazomenius, philoſophus Aſiaticus, Xerxis Perſarum regis tempore floruit, & hoc mundi atque naturæ opificium ab æterna mente architectatrice conditum & ordinatum eſſe, docuit hoc verſu:* Νοῦς ἐστ' Ἀναξαγόρας τε τῶν πάντων αἴτιος.

Quod

Quod eſt: Mens æterna eſt, quę gubernans omnia, omnium eſt cauſa. Quæ profeſsio ſemper laudabilis, tantum inuidiæ ſibi peperit, vt Athenienſes ex ea anſam rapientes, eum, quum parricidæ talentum erat promiſſum, interfici voluerint: nullã aliam ob cauſam, quàm quòd deorũ turbam hac profeſsione eum negare iudicabant. s Quantum habet momenti.] *Epiphonema, audaces atq; improbos fortunã iuuare.* t Haud quaquã ad iſtũ rediturus ſum.] *Hic inducit Plutũ omnia formidantem, nulliq; fidentẽ. Neq; verò diſsimilem animi habitum opes adferũt diuitibus, cùm cõtrà paupertas ſecura in vtramq; dormiat aurem.* u Quid ita nõ rediturus.] *Detrectatio Plutι, à qualitate perſonæ.* x Num rurſus ad iſtũ.] *Eſt aũt collatio prodigorum & auarorum, offendens, verũ vſum diuitiarum immoderatè vtendi conſiſtere.* y At tu mihi.] *Sordidorum deſcriptio.* z In præſepi canis.] *Vtitur eodem aduerſus indoctum, qui egregios codices incluſos diligenter aſſeruet, quos nec ipſe vnquam euoluat, nec aliis euoluendi faciat copiam. Extat elegans apud Græcos epigramma, in eos qui rebus ſuis nec vtuntur, nec aliis vti patiuntur. Sic habet epigramma Latinè verſum à Moro noſtro:*

In præſepi canis fœno nec veſcitur ipſe,
Nec ſinit vt fœnum qui cupit edat equus.
Seruat auarus opes, opibus nec vtitur ipſe:
Atq; alios vti, qui cupiunt, prohibet.

A Si quis vbi puellã.] *Amplificat ſimilitudine. B* Tantali in morem.] *Tantalus Phryx ob luculentas diuitias in fabulam hominum venit, ita vt fingatur & apud inferos ſimile quiddam pati, cuiuſmodi ſolent inter congeſtas opes tenaces iſti diuites. Horatius in Sermonibus:*

Tantalus à labris ſitiens fugientia captat
Pocula. quid rides? mutato nomine, de te
Fabula narratur.—

Oſtendit, allegoriam figmẽti ad diuites ſordidos pertinere, quibus adſunt quidẽ bona, verùm ijs frui denegatũ eſt. De Tantali pœnis lege Homer. Odyſſ. 11. & ea quæ in Dipſadibus annotauimus. C Ceu Phineo cibos.] *Quoniã Phineus filios ſuos ex Cleopatra ſuſceptos excæcauit, à diis excæcatus eſt, & harpyiæ im-*

pyiæ immiſſæ, quæ cibos & menſam eius turpiſſimè fœdârunt. Harpyiæ autẽ volucres finguntur fuiſſe monſtroſæ, facie virgineæ, vngui bus vultures referẽtes. De his Virg. 3 Aen. D Ceu ſoraminoſo cophino.] *id eſt, tanquã è ſtitula perterebrata, & liquorẽ non continẽte. Alludit ad pertuſum dolium Danaidum apud inferos, quarũ fabula hęc eſt. Belus Priſcus Epapho Ægyptio rege Iſidis et Telegonÿ filio natus, genuit Danaum et Ægyptũ, vnde regio nomẽ accepit. Danaus autem ex pluribus coniugibus quinquaginta filias habuit, dictas Belides & Danaides, quę totidẽ Ægypti fratris Danai filijs nupſerunt. Danaus verò cùm reſpõſum accepiſſet, ſe à genero interfectũ iri, filiæ monitis patris, factaq; ſimul cõiuratione, omnes ſpõſos vnà interfecerũt, præter Hypermneſtrã, quæ Lyno viro ſuo pepercit: à quo Danaus, poſtquã annos regnaſſet quinquaginta, interfectus eſt. Propter quod flagitium Plato ſcribit Danaides apud inferos has panas dare, vt vnis perſtillantibus aquas aſſiduè hauriant, atq; in perforata dolia inferant, graui nimirũ & inutili labore. Ouid. 4 Metamorph.*

Moliriq; ſuis lethum patruelibus auſæ
Aſſiduè repetunt, quas perdunt, Belides vndas.

Idem in Ibin:

Quæq; gerunt humeris perituras, Belides vndas.

Huius fabulæ mentionem facit rurſus Lucianus in Hermotimo. Item de Dipſadibus, & in dialogo Cratetis ac Diogenis. Alciphron in epiſtola Galeni ad Cyrtonẽ ad hanc alluſit, καὶ τὸ λεγόμενον δὴ τοῦτο ἐς Δαναΐδων τὰς ἀμφορέας ἐκχέομεν πίθους. id eſt: Ac iuxta prouerbium, amphoras in Danaidũ dolia infundimus. Plautus in Pſeudulo: In pertuſum ingerimus dicta dolium, operam ludimus, Catullus:

Dolia virgineis idem ille repleuerit vnis.

E Cæcum modó.] *à Græcis diuitiarũ Deus fingitur. Poſidonius in ſubterraneis Hiſpaniæ locis huius domicilium conſtituit, eò quòd regio ea metallorum fœcunditate reliquis anteceſſat. Batus apud Theocritũ in Meſſoribus nũ ſolùm cæcum eſſe Plutũ, ſed & Cupidinẽ dicit.* F Vtroq; claudus pede.] *Quibus diuitię potiſſimũ obueniãt: improbis ac ſtultis videlicet, raro ac tardè bonis ac modeſtis. Id quod ſignificare voluit, dum*

à Ioue

à Ione claudum & cæcũ exire, & ad ignotos fingit: cõtrà autẽ Dite alatũ etiã. Lucianus hic imitatus est Aristoph. in Pluto, cõsimilia quædã de Pluto dimitiarũ deo narrat, qui cæcus quidẽ semper est, at tum demũ claudicãs, quoties ad bonos viros mittit, aliàs pedibus perniciſſimis. G Per somniũ diuites sint.] *Diuitis votis immodicis. Nã quicquid optaris, id somniare cõtingit: sicut Micyllus noſter diuitẽ se ac prepotentẽ somniat. Et piſcator apud Theocritũ in Piſcatoribus, somniat aureũ piſcẽ. Apud eundem, Ecloga 9. paſtor quidã, vim magnã ouiũ, multasq; capellas. Infimę ſortis homines, nonnunquam reginariũ coniugium somniant, inquit Eraſmus. Cicer. in Saluſt. Repentè tanquam somnio beatus.* H Thynnus elapſus.] *Proverbiũ: piſcis è mari maximus, in portu Luſitano magno numero capitur, ad Lyſſbonam, & inuta mare Herculeum. De eo Plin. lib. 9. cap. 15. Athen. lib. 7. Euſtath. in Iliad. ad ξ. & ω. χ. Odyſſ. Dictum eſt à παρὰ τὸ θύειν, τὸ θύω, ἤτοι ὀρμῶ, à dado impetu, & motus vehemẽtia. Nam ſub ortũ canis æſtro agitatur.* I Cecrope generoſior.] *Cecrops primus Athenarũ rex fuit circa annum Mundi 2425.* K Callidiorem Vlyſſe.] *Homerus Vlyſſem vbiq; vafrum & callidum facit.* L Vtſe aëreo.] *Alludit ad Theognidis poëtæ carmẽ illud de paupertate, quod in progymnaſmatis Aphthonij in ſententiæ exhortatoriæ exemplo extat*

χρὴ πενίαν φεύγειν, καὶ ἐς [illegible] πόντου
ῥίπτειν, καὶ πετρὴν κέρσε παρ' ἠλιβάτου. *Id eſt,*

In mare fluctiuagum, ne te premat aſpera egeſtas,
Deſili, & à celſis corrue Cyrne iugis.

Quod quidam hunc ad modum expreſſit:

Paupertatis enim duræ terraq; mariq;
Quærere Cyrne aliquod conuenit effugium.
Ac ſatius multò eſt inopem ſuccumbere morti,
Quàm dura preſſum viuere pauperie.

Ad hoc item alluſit idẽ Lucianus, in dialogo de Mercede cõductis. Ac forſitan tibi hoc volebas Theogni, cùm dicerés eam in altũ mare, ac præruptis de ſcopulis ſcipitẽ dari oportere. Theodoretus quoq; de curatione Græcarũ affectionũ libro 11. alludens huc adducit. M Inſcitia, errorq;.] *Effectus dimitiarum, inſcitia & error.* N Mecũ introijt.] *Vecordia, ſuperbia, protervitas,*

veritas, &c. *O* Vt Plutus hic.] *Iam eorum quę quasi verbis hactenus disputauit, exemplum quoque & actionem subijcit.*

P Quinam estis.] *Effectus paupertatis, modestia scilicet, & diuitiarū contemptus.* *Q* Innumerabilium malorū hic mihi fuit auctor.] *Accusatio diuitiarū, ab effectu & accidentibus.*

R Paupertas.] *Artiū inuentrix, laboris & industriæ magistra, & incitatrix ad virtutē est, sic Theocritus ait in Piscatoribus. Aristophanes in Pluto eundē locū communē tractat, commemorās quę cōmoda paupertas humano generi adferat: quæ contrà incommoda, copia rerū, & luxus. Et Iuuenalis Satyr. 6:*

Nullum crimen abest, facinusq; libidinis, ex quo
Paupertas Romana perit—.

Et paulò pòst:

Prima peregrinos obscœna pecunia mores
Intulit, & turpi fregerunt sęcula luxu
Diuitiæ molles. *&c.*

Et Claudianus in Rapt.:

-sed quòd dissuasor honesti
Luxus, & humanas oblimat copia mentes
Prouocet vt segnes animos, rerumq; remotas
Ingeniosa vias paulatim exploret egestas.

Et Virgilius de aureo sęculo, in 1. Georg.

-labor omnia vincit
Improbus, & duris vrgens in rebus egestas.

Hesiodus ait: Sudorem posuēre dij virtutis ad arcem, *&c.*

S Suppeditauit lab.] *Paupertas sic definitur apud Aristophanem: Paupertas est, cùm quis parcè vivit intentus operi, nec illi superest quicquam, neq; necessaria desunt.* *T* Attamen vide.] *Defensio per remotionem criminis, in malè venientem.* *V* Ac lucrifer Mercurius.] *Mercurius apud Græcos multa habet cognomina.* κερδῶο *hic & in Nauigio seu votis dicitur, quasi Lucrorum conciliator & compendiarius, quæstuosus & quæstuarius. Et* ἐμπολαῖο ἐρμῆς καὶ ἀγορᾶιο, *quasi negociator & circumforaneus. Plaut. in Panulo: Ecquid amare videor? Mil. Damnum quod Mercurius minimè amat.*

X Etenim quæ tandem.] *Effectus diuitiarum: fastus scilicet, inhumanitas & insolentia, &* τὸ νεῖκος μεγαλοφρονεῖν.

Y Quis

γ Quis hic est.] *Assentatores & simulati amici.* ζ Sedecim talenta ciuitati dependit.] *Sycophantę, hæredipetę, & fumiuenditores.* α Seire licuit.] *in Græco intelligitur ἴδοιμι.*

β Titanicũ obtuens.] *id est, vultu Titanico aspiciens: hoc est, terribili, torueq;. Idẽ in Icaromenippo: At Iupiter admodũ terribiliter, acriterq;, & Titanico me intuens vultu.* γ Parũ contentũ.] *Vltra per eam esse sollicitũ, prouerbiali figura dicit. Iesus etiã vetat cogitare de crastino. Debet aũt Christianorũ & philosophorũ vita esse frugalis, parca, & ab omni strepitu atq; ambitione semota.* δ Nec citra sanguinẽ.] *Apud Græcos οὐκ αἱματηρὰ νικᾶ.* i. *citra sanguinẽ vincere dicitur. Latini incruentam victoriam vocãt, cùm nulla cæde contigit victoria. Gell. lib. 5. cap. 6: Quandi, inquit, causa est, cùm deditio repente facta sine pulmere, vt dici solet, incruentaque victoria obuenit.*

ΑΛΚΥΩΝ, Η ΠΕΡΙ μεταμορφώσεως. — *ALCYON, SIVE De transformatione.*

Augustino Datho Senensi interprete.

ARGVMENTVM.

IN hoc dialogo de potestate diuina disputat Socrates, quòd scilicet Deo possibilia sunt omnia, & quòd nos illius operũ atq; effectuum causas, intellectu ac ratione consequi nõ possumus. Esse enim nos, quod ad collationẽ Dei & rerũ æternarũ attinet, pueros, ac veluti cæcos. Quòd aũt Deus multa facilè efficiat, quę nobis impossibilia videntur, probat primùm à signo siue exemplo tempestatũ, quæ illius prouidentia seu administratione ex maximis & turbulentissimis subitò in summã tranquillitatẽ & serenitatem conuertuntur. Item ab incremento & collatione ætatũ hominis: cùm æquè mirũ sit, ex puero imbecilli ac paruo virum tantum & tam fortem fieri. Postremò ab effectis & vi naturæ, quæ quãuis Deo longè inferior sit, tamen ea quæ nobis ratione scilicet ac sensu omnia metientibus, impossibilia videri poterant, operatur. Occasio dialogi sumitur à cantu & obiectu Alcedinis: disputationis autem, à fabula quæ de transformatione illius narratur.

CHAERE-

Τίς ἡ φωνὴ πρόσβαλλε ἡμῖν, ὦ Σώκρατες, πόρρωθεν ἀπὸ τῆς ἀγυιᾶς καὶ τοῦ ἄκρας ἐκείνης; ὡς ἡδεῖα τοῖς ἀκούουσι τί ποτ' ἆρ' ἐστὶ τὸ φθεγγόμενον ζῷον; ἄφωνα γὰρ δὴ λέγεται καθ' ὕδατος ἀμφίβια. Σω. θαλαττία τις, ὦ Χαιρεφῶν, ὄρνις, ἀλκυὼν, ὀνομαζομένη, πολυθρήνητος καὶ πολυδάκρυτος. περὶ ἧς δὴ παλαιὸς ἀνθρώποις μυθεύεται λόγος, φασὶ γυναῖκά ποτε θεῶν ἀπόλλυσθαι ὑπὸ λύπης τοῦ ἀνδρός, ἐκείθεν δὲ ἀφανῆ γενέσθαι, θρηνοῦσαν πόθῳ φίλου, Κήυκα λέγω τὸν ἑωσφόρου τοῦ Ἀστέρος, καλοῦ παρὸς καλὸν ὄντα. ἀπὸ δὲ τούτου δή τινα δαιμονίαν βούλησιν. ἐπὶ ὄρνιθος πρόπον πτερωτὸν τὸ σῶμα, ζῷον ἐκεῖνον γενόμενον ἐπιθρηνεῖν φίλον τινὰ περὶ πάντων, ἐξ οὗπερ λῶ ἐνεῦθεν. Χαιρ. ἀλκυὼν ἦν ἴσως, ὃ σὺ φῄς; ἃ πάντοτε πρόσθεν ἤκουσα

QVAE vox insonuit nobis, ô Socrates, procul à littoribus & promontorio illo! quàm iucunda auditu! quódnam est, inquam, vocale hoc animal? [a] Nam muta quidè sunt quæ in aquis degunt. SO. Maritima quædam ales, ô Chærephon, cui Alcyon nomen est, luctuosa admodum, & per quàm flebilis: de quâ uetus iampridem hominibus [b] fabula proditur. Etenim ferunt hâc aliquando mulierem, [c] Aeoli Græci filiam, quem à puella uirum acceperat, studiŏ atq; amoris gratiâ lugere mortuum, [d] Trachiniũ Ceyca Luciferi [e] Astri pulchri atq; honesti patris pulchrum quoq; atque honestum filium. Mox verò diuino quodam numine pennis circumfusam, volucris instar maria circundare, atque illum perquirere. Cæterùm terram ommem peragrans, inuenire haudquaquam potuit. CHAER. Nunquidnam Alcyon est, quod dis? Neque ego vnquam antè

πέρι τῆς φωνῆς. ἀλλά μοι ξένη τις ὦ ἔοικε θεῖσθαι. γοῦν ἔγωγε ὡς ἀληθῶς τὸν ἴσον ἀφίησι τὸ ζῶον. πυκνόν δέ τι καὶ δεῖ, ὦ Σώκρατες; Σω. ὑ μέγα. μειράκιόν μέν γε ἔτι τὸν ἀφ' ἑαυτοῦ φιλανδρίαν ἔλαβεν περὶ θεῶν τιμῶν. ἐπὶ δὲ τῷ τόκῳ γενέσθαι καὶ τὰς ἀλκυονίδας πεδαγορευομένας ἡμέρας ὁ Αἰσμὸς ἄγει, κατὰ χαμαιζήλα μέσον διαφορήσας τῶν ἐνιαυτῶν, ἐν δεῖ καὶ ἡ τάμιρον πάντες μάθον. ἢ ὁρᾷς ὡς αὔθεια μὲν τὰ ἄνεμα ἔστι, ἀκύμαντον δ' καὶ γαληνιῶν ἅπαν τὸ πέλαγος, ὅμοιον, ὡς ἀπᾶν, κατόπιρος; Χαρ. λίγας ὀρθῶς. φαίνεται δὲ ἀληθινὴ ἡ τάμιρον ὑπάρχειν ἡμέρα, καὶ χθὲς δ' ἐοικύτης τις ὢν. ἀλλὰ πρὸς θεῶν, ὦ ποτὲ καὶ παθεῖν ἔοικε ἐξ ἀρχῆς, ὦ Σώκρατες, ὡς ἐξ ὀρνίθων γυναῖκες ποτὲ γένοιντο, ἢ ὀρνίθες ἐκ γυναικῶν; πάντες δὲ μάθον ἀδώσα τον

hanc vocē audieram: at mihi quidē externa quæpiam cōtigit.[f] Lugubrem scilicet perquàm verè vocem profundit animal. Cuiusmodi quæso & hoc est, ô Socrates? SOC. Non magnum, Cherephon: at magnū quidē coniugalē pietatem, & [h] accepit honorem. Siquidē in nidulatione istarum avium & Alcyonum, quas appellāt, dies mūdus agit per mediam quoq; hyemem tranquillitatis differētis,[i] è quibus est & hodierna prosens nunc in primis. Nōnne cernis summa ac superiora maris, quàm serenissima? Pacatum autem ac tranquillum omne pelagus,[k] simule denique (vt ita dixerim) speculi? CHAER. Rectè dicis. videtur namque hodierna Alcyonis dies. sed & hesterna talis quæpiam fuit. Sed per deos quæso, nunquid operæ est ijs fidem adhibere, quæ initio habita sunt,[l] ô Socrates: vt vel ex auibus mulieres aliquando effectæ sint, vel ex mulieribus aues? Nullo enim pacto tale quippiam vi-

deri

δὴ φαίνεται πᾶν τὸ ζητούμενον. Σωκ. Ἀλλ' ἔφην Χαιρεφῶν, ἴσως ἡμεῖς τε ἀνθρώπινα καὶ τὰ δυνατὰ τῶν δὲ ἀδυνάτων ἀμβλυώττομεν τάχα δ' ἂν καὶ ἄλλοι πάντες. λοιπὸν οὖν ἡμῖν ἐστὶ σκοπεῖν τὰ κατὰ ἀνθρωπίνην ἀγνωμοσύνην ἕξιν, καὶ ἄπιστον, καὶ ἀδύνατον. ποῖα οὖν φαίνεται ἡμῖν καὶ τῶν ἀποράτων ἄπορα, καὶ τῶν ἐφικτῶν ἀνάγκη. συχνὰ μὲν καὶ ἀπορίας, συχνὰ δὲ καὶ δι' ἀμαθίαν φρενῶν. ὡς ὄντι γε ἡμῖν καὶ ἑκάστῳ εἶναι πᾶς ἄνθρωπος, καὶ ὁ παλαιὸς λόγος, ἀεὶ τοῖς μὲν παλαιὸς καὶ γνώριμος ὁ τοῦ βίου χρόνος τοῖς δὲ πάντα ἀώρια. τί δ' ἄρ, ὦ Σωκράτης, οἱ ἀγνοοῦντες ἡμᾶς τοὺς τῶν θεῶν καὶ δαιμονίων διαλήψεις ἴσχουσιν ἄρ' ἐπαΐειν; πότερον ἀνυσταλὲς ἢ ἀδυνάτου τι τῇ ζητήσει; ἢ πρᾶγμα Χαιρεφῶν χρὴ νῦν ἡμέρας, ἕως ἂν ὁ ἥλιος

detur fieri posse. SOC. O amice Chærephon, videmur nos quidem & eorum quæ fieri possunt, & [m] eorum quoque quæ effici nequeant, [n] tardi atque obtusiores quidam esse iudices. Nam [o] iudicamus nos planè pro humanæ facultatis viribus, quæ & rerum ignara ac rudis est, & difficilè adducitur vt credat: sed & nequaquam perspicaciter intuetur. Itaque compluria nobis & de ijs quæ facilia sunt, difficilia: & quæ consequi possunt, impossibilia sæpe videntur. Atque id quidem nonnunquam per imperitiam, sæpenumero verò ob quandam [p] mentium ipsarum infantiam. Omnis namq; homo infans vtiq; videtur esse, vel [q] vltima senectute proiectus: quandoquidem [r] pusillum admodum, [s] ac nouellum est vitæ tempus

[m] ad vniuersum æui. Quid est igitur, ô bone vir, quod ex eiusmodi rebus, possibile ne, an impossibiles sint, dicere quipiam possint? [n] quos deorum [x] ac dæmoniorum latet potestates, quibusve totius naturæ vis incognita est? [z] Memini ſti, ô Chærephon, quanta nudiustertius tempestas [A] exciterit

ἢ ἐνθυμηθῆναι γοῦν τοιοῦτον ἐπιόντα καὶ τὰς ἀστραπὰς ἐπανιόντα καὶ βροντὰς, ἀνίμων τε ἐξαίσια μεγέθη, πλάβην ἄν τις τῶν οἰκουμένων ἅπαξ, καὶ δὶς συμπεσεῖν. μετὰ μικρὸν δὲ θαυμασίως κατάστασις ἀδίας ἐγένετο, καὶ διαμένειν ἄχρι νῦν ἔοικεν. πότερον δὲ οἷόν μεῖζόν τι καὶ ἐργωδέστερον ἦν, τοιαύτην εὐθείαν ἐξ ἐκείνης ἀνυποκρότου καὶ τραχεῖς μεταθεῖναι, ἢ ἐς γαλήνην ἀναγαγεῖν ἐκ ἄπαντα ὁμοῦ, ὑγρωτικὸν ἅμα μεταπλάσαι ἐς ὄρνιθός τινος ποιῆσαι τὸ μὲν ἧττον τοιοῦτον, καὶ τὰ παιδαρία τὰ πρῴην ἡμῖν, τὰ πλαστικὰ ἐπισταμένα πολλὰ, ἢ ληρῶν, ὅταν λαβῇ ῥᾳδίως ἐκ τοῦ αὐτοῦ πολλάκις ὄγκου, μεταισχηματίζει πολλὰς ἰδέας φύσεως. ἐκ δαιμονίου γε μὴν γαλῆν καὶ συμβλητὸν ὑπάρχειν ἔχοντι πρὸς τὰς ἀμυθήτους ἀνωμαλίας, ἀχθῆναι ῥᾴδιον ἅπαντα τὰ τοιαῦτα, καὶ πάσα.

B Namuel cogitantem quidē tum fulgura illa ac tonitrua, tum C uentorum incredibiles atq; immensas magnitudines cogitantem inquam, paueſſe inceſiit. vereretur forſitan quiſpiam, vniuerſam iamiam ruituram mundi fabricam. Porrò verò admirabilis quēdam tranquillitatis conſtitutio exorta eſt, quæ ipſa & hactenus perduravit. D Vtrum igitur maius ac difficilius arbitrarie eſſe, eámne ſerenitatem ex illo vehementiſſimo turbine ac perturbatione traducere, transferréq; in tranquillitatem per mundum omnem: an potius mutare formam transfiguratam in auis cuiuſpiam ſpeciem conuertere? E Etenim & pueri noſtri quoq; huiuſmodi aliquid fingere ac formare ſcientes, limum cerámve cùm ceperint, facilimè ex eadem maſſa varias multiplicesq; transfigurant formarum naturas. Diuino autem numini, quicum ne minima quidem ex parte noſtræ facultates conferri debent, perfacilia ac prona hæc ſunt omnia.

Tum

τὸν ἄνθρωπον ἡγεῖ τινὰ μέγαν εἶναι; Dicásne tu? CHAE. Quis hominum, ô Socrates, huiusmodi quicquam vel cogitatione complecti, vel oratione consequi valeat? Neque enim id dicendo quisquam assequatur. SO. Itaque iam cernimus homines, si forte inuicem conferantur, permultum differre inter sese, præstare q; alterum alteri tum viribus, tum etiam imbecillitatibus. FE. Etenim matura hominum ætas collata ad pueros penitus infantes, quinq; puta decémve dies natos, quàm magnum quæso, quamq; admirabile discrimen habet & infirmitatis, & roboris, cùm in omnib. ferè vitæ actionibus, atq; artium studijs: tum in ijs quoq; omnibus quæcunq; aut corpore administrantur, aut animo geruntur? Hæc namq; (id quod paulò antè dixi) tenerioribus pueris ne in mentem quidem videntur venire posse. Acroboris quidem magnitudo eius qui perfecta ætate sit, quantam, quámve immensam atque inæstimabilem præ illis præstantiam habet?

Μυριάδας γὰρ ἕν τι διάτορον εἰς ἀνὴρ πάνυ πολλὰς χειρώσαιτ' ἂν ῥᾳδίως. ἡ γὰρ ἀπειρία παντελῶς ἄπορόν τι πάντων, καὶ ἀμήχανον ἐξηνέχθη πρᾶγμα οὐδὲν ἀνθρώποις ἐκ φύσεως. ἁπλοῦν οὖν ἄνθρωπον, ὡς ἔοικεν, ἀνθρώπῳ ζώντι διαφέρειν, τί νομίζομεν συμπάντα ἐρανὸν πρὸς τὰς ἡμετέρας διανοίας φανῆναι ἄν, οἷς τὰ τοιαῦτα θεωρήματα ἐφικνοῖτο; πιθανὸν δὲν ἴσως δόξαι πολλοῖς, ὅσῳ ἔχει τὸ μέγεθος τοῦ κόσμου πρὸς τὸ Σωκράτους καὶ Χαιρεφῶντος εἶδος, τηλικοῦτον καὶ τὸν δύναμιν αὐτῶν, καὶ τὸν φρόνησιν, καὶ διάνοιαν, ἀναλογοῦν διαφέρειν τὰς πρὸς ἡμᾶς διαθέσεως. οἶμαι δὲν καὶ ἐμοὶ καὶ ἄλλοις πολλοῖς, οἷσδεισ οὖσι, πόλλ' ἂν εἴη ἀδύνατα τῶν ἐντεῦθεν πάνυ ῥᾳδίων. ἐπεὶ καὶ αὐτὸν οἷσδε ἀναύλοις, καὶ ἀναγνῶναι καὶ γραψαι οἷς ἀγράμμασι γραμματικὸν τρόπον, ἀδύνατόν δή τινες, ἴσως ἄν

G Myriadas enim talium vir vnus permultas H manu cõplectatur, & quidem facilè. Aetas namque ab ipso initio imperita prorsus rerum omnium, & quæ moliri nihil posset, hominibus nata contingit. Cùm igitur homo homini (vt videtur) tantum interſit: quid cenſebimus vniuerſum videri cælum præ noſtris facultatibus, in qui talia hæc cognitione aſſequantur? Credibile itaque fortaſsis pleriſque videbitur, cuiuſmodi habet mundi magnitudo præſtantiam ad Socratis & Chærephontis formam: eiuſmodi & ipſum poteſtate, & prudentia, ac denique cognitione ſimiliter eam quæ in nobis inest antecellere facultatem. Promde multa & tibi & mihi, ſed & alijs qui perinde ac nos ſunt, impoſsibilia videntur ex ijs quæ forſitan perfacilia ſunt: & quandoquidem & tibia vti ijs qui tibicines non fuerint, & legere ac ſcribere Grammaticæ artis ignaris impoſsibilius eſt, vt qui

ἄνθρωπον ἄπειρον ἐόντα, ὃν ποιέουσι γυναῖκας ἐξ ὀρνίθων, ἢ ὄρνιθας ἐκ γυναικῶν. ἡ δὲ φύσις ἐν ἀρχῇ σχεδὸν πρᾶγμα ἄπλαστον, ἧσον ἄφωνον, καὶ ἄπτερον, πόδας ἀποβᾶσα, πτερύγων τε καὶ πτερῶν ἀμοίρου, ποικιλίᾳ τε φανερύσασα πολλῇ καὶ ἀλλῇ καὶ παντοδαπῇ χρωμάτων, ἐπέθηκεν ὄφιν ἀνάλαξιν θεὸς μέλιτος ἐργάτιν. ἔπειτα ἄφθονον καὶ ἀψύχων, πρὸς ἀβίου πλάσιν πλῶν τε καὶ πεζῶν καὶ ἀνθρώπων ἧσον, ὡς λόγος, τίκτουσα τιμῶν ἐμφερῆ ἀθέοις καὶ μυρία πεζῶν ἀθανάτων φυτεύματα μυρία ἔθνεα, ἀνθρώποις σμικροῖ κατανῶν ὄντα, καὶ ὅτι τὰ μυρία ἀνεσθῆσι λαθοφερῆ, οὔτ' ἂν τὰ σμικρὰ, τὰ πολλὰ δ' ἀρρωστοῦντα, οὔτ' ἐπὶ ἡμᾶς συμβαινόντων παθῶν, οὐκ ἂν ἔχοιμι ὑπὲρ βεβαίως, οὔτ' ἀπιστέοντα εἰκῇ, οὔτ' ἀληθέα. λαὸς δὲ μύθων, οἷον πρὶν λόγος πατρὸς, ζώντο

vt qui illa ignorant, quàm aut mulieres constituere ex auibus, aut ex mulieribus aues. Ac K *natura quidem* L *quū informe fermè animal compararet, & pedum & manuum & pennarum expers: pedes subiiciens, atque adhibens pennas, sed & varietate quadam multiplicium variorumq; colorum exornans, apem effinxit, sapientem* M *diuini mellis* N *effectricem.* O *Qumetiam ex muis ouis atq; inanimis compluria genera constituit animalium tum volucrium atq; terrestrium tum etiam aquatilium,* P *ætheris magni (vt nonnulli tradunt) sacris vtens artibus.* Q *Quamobrem immortalium* R *potestates (quæ profectò* S *quàm maximæ sunt) mortales nos, ac pusilli, & qui nec magna, nec etiam parua percipere valeamus: pleraque etiam addubitemus eorū quæ circa nosipsos versantur: haud firmum*

quicquā vel T *de alcyonibus, vel de philomelis tradere possimus. Cæterùm gloriā fabularū, qualis à patribus prodita est,*

ζοιῦζο καὶ πασὶν ἡμῖν, ὦ ὄρνι θρυλλούμενε παραδόσω τῶν σῶν ὕμνων πέρι. καί σε τὸν φυσιβῆ καὶ φίλανδρον ἔρωτα ποθάκις ὑμνήσω, γαυαξί τ' ἐμοὶς Ξανθίππῃ τε καὶ Μυρτοῖ λέγων τά τ' ἄλλα; κἄς δὴ καὶ τιμῆς, οἵας ἔτυχες παρὰ θεῶν. ἀράγε καὶ σὺ ποιήσας τι ζοιῦζον, ὦ Χαιρεφῶν; Χαιρ. πῶς γοῦν, ὦ Σώκρατες. καὶ τὰ ἐκεῖ σοὶ ῥηθέντα ἐλπασίαν ἔχει πλὴν παράκλησιν πρὸς γυναικῶν τε καὶ ἀνδρῶν ὁμιλίαν. Σωκρ. ἐκοῦσι ἀσπασαμένοις πλὴν ἀκανόνα, προάγαν ἥδη πρὸς ἄστυ καιρὸς ἐκ τ' Φαληρικοῦ. Χαιρ. πάνυ μὲν οὖν ποιῶμεν ὅτως.

talem & pueris meis, ô alter quæstuum ac luctuum (debeo enim) præbuero de tuis laudibus. Tuum verò pium ac studiosum viri amorem concinam crebrò vxoribus meis, Vxanthippæ ac Myrto, referens cùm alia multa, tum in primis quem à deo honorem consecuta es. Tu quoque, ô Chærephon, huiusmodi aliquid fecerit. CHAB. Decet igitur planè, ô Socrates, & quæ abs te dicta sunt, duplicem vt habeant persuasionem: ad meliorem inquam consuetudinem, ac virorum. Iam igitur Alcyoni salutatione facta, regredi ad vrbem x ex Phalerico tempus. SOCR. Sanè quidem: igitur sic faciamus.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

ALcyonem hunc Luciano ascriptum, Leonis philosophi Academici esse, testantur Athenæus Dipnosoph. 11. & Laërtius in Platone. Nec Platoni hic dialog⁹ elapsus est, sicut nõnulli putãt, quos Socratis persona in errorẽ pellexit. Occasio dialogi, à cãtu Alcedinis. Pulcherrimũ est commentũ, in quo splẽdidè de immẽsa summi, atq; ẽterni principis potestate differit, deq; diuinis reb⁹.

a NAM muta quidem sunt quæ in aquis degunt.] *Causam adfert Aristoteles, quòd his neque pulmo sit, neq; arteria,*

seria, neque guttur. Etiamsi sint nonnulla, quæ sonitum quendam ac stridorem edunt: quorum de numero sunt delphinus, tyra, chromis, phoca, quem hinc dictū apparet quòd vocem edat. Mercurio sacrum prodidit Athenæus libro 7. pectten. Verùm ejusmodi sonum non naturalibus organis vocis ediputat: sed vel attritu branchiarum, vel ab interioribus quæ sunt circa ventrē. Horatius in Odis: O mutis quoque piscibus Donatura cygni si libeat sonum. Idem Lucianus in Gallo: πολὺ ἀφωνότερος εἶ τῶν ἰχθύων: id est, Multò magis ero mutus, quàm pisces. Rursus, adversus indoctum, μᾶλλον τῶν ἰχθύων ἀφωνότερος εἶ: id est, Imò verò magis es mutus, quàm pisces.

Fabula proditur.] Occasio disputationis fuit fabula de Ceyce & Halcyone in hunc fermè modum habetur apud Ouid. lib. Metam. 11. Ceyx Luciferi filius Trachiniæ rex, Alcyonem uxorem, à qua cùm prohibitus, isset ad consulendum Apollinem Clarium de statu regni, naufragio periit. Cuius corpus dum ad uxorē delatum fuisset in Trachinis, doloris impatiens, in mare se præcipitauit. Postea miseratione Thetydis & Iunonis conuersi sunt ambo in aues marinas, quæ Græcis Halcyones dicuntur, Latinis Alcedones, vt ait Varro de Ling. Lat. lib. 3. Hæ, referente Plin. lib. 10. cap. 32. ex Aristot. paulò minores sunt passere, colore cyaneo, collo gracili ac procero. Nidificant bruma, quæ dies Græcis ἀλκυονίδες, Latinis Halcyonia vocantur. Neq; apparent, nisi mari tranquillo, maximè Siculo. Faciunt autem septem ante brumam diebus nidos, & totidem sequentibus pariunt. Vnde Mantuanus:

Producit Ceycis aues, vbi frigida bruma.

Hi dies & nautis sunt noti: nam in his tempestatem non metuunt. Nidificant autem medio in mari. Nidi pilæ figura, paulum eminentiore, perquàm angusto, grandium spongiarum similitudine, ex spinis aculeatis compacti, tanta duritie, vt ferro incidi nequeant. Franguntur ictu valido, vt spuma arida maris. De tranquillitate Halcyonidum dierum Lucianus hic: ἐπὶ δὲ τῇ τούτου τεκνοποιίᾳ τὰς ἀλκυονίδας καλουμένας ἡμέρας ὁ πόντος ἄγει: id est, Nidulante siquidem Halcyone, Halcyonidas quas vocant dies, agit mundus. Hinc ductum est adagium illud Aristophanicum, in Auibus: ἀλκυονίδας τ' ἄγειν ἡμέρας

ęji: id eſt, Atque Halcyonios duxit aſiduè dies: hoc eſt, tranquillam & otioſam egit vitam. Plautus in Panulo: Niſi mihi illam tam tranquillam facis, quàm mare eſt olim, cùm ibi Halcedo pullos educat ſuos. Idem in Caſina: Halcedonia ſunt circa forum: id eſt, tranquillitas & ſilentium. Virgilius inter prognoſtica futuræ tempeſtatis hoc quoque refert:

Non tepidum ad ſolem pennas in littore pandit
Dilectæ Thetydis halcyones —.

Meminit harum & Theocritus Idyllio ſeptimo: Homerus Iliados π. Seruius Georgicorum 1. Ceryli maris Halcyonum Theocritus in Bionis morte: qui vbi conſenuit, à coniuge alis impetus geſtari dicitur. Et talis coniugij amor eſt in hac auicula, vt quum altera ex eis interijt, quæ ſuperſtes eſt, longo tempore emiſſam ſociam lugubri voce deploret. Alij Cerylum ab Halcyone diſcernunt, ſed tamen de eo genere eſſe ſtatuunt. Ariſtoteles de Hiſtoria animalium lib. 8. cap. 3. etiam videtur diſcernere ab Halcedonibus: attamen eundem locum & victum vtrique tribuit. Gaza Carulum vertit. c Aeolici Græci.] *Regis ventorum, cuius regiam deſcribit Virg. 7. Aeneid. d* Trachinium Ceyca.] *Ceyx in Trachynis Theſſaliæ oppido inſtitit. Phthiotidis ad Oetam montem, & Thermopylarum angiſtias, à loci aſperitate nomen habente, regnauit, qui idcirco Trachynius à poëtis cognominatus eſt. e* Aſtri pulchri.] *Stellæ illius pulchri, &c. f* Lugubrem.] *Mantuanus:*

-mœſtæ Halcyones lugubre dabãt p littora carmẽ.

Theocritus de morte Bionis: Neq; Alcyon tanto dolore deplorauit Ceycis interitum. g A' dijs.] *ἀπὸ θεῶν, fortè legendũ πωεὸ. Ad hanc fabulam alluſit Euripides in Iphigenia in tauris act. 4. in choro. πότνι' ἀλκυόνων ἁλιπόρων. h* Accepit honorem.] *Halcyo Alcedonia. i. tranquillitatem maris. i* E' quibus eſt.] *hæc vel præcipua. k* Simile ſpeculi.] *Inter multa quæ rerum referunt imagines, velut aqua, æs politum, gemmæ quædam, nihil æquè perſpicuè reddit ſimulachra, vt vitrum plumbo ſublitum. Nam vitrum quidem vt rarũ ac perlucidum maximè capax eſt imaginũ, verùm acceptas non perinde continet ob pellucentiam: proinde ſublitum plumbum, ob nigrorem aliquem, naturæq; denſitatem, ſiſtit impreſſam imaginem,*

ginem, neque dilabi sinit. Euanescunt enim simulachra, non secus atque candelæ lumen in sole, quoties excipiuntur in corpore nimium tenui perspicuóque, velut in aëre, pura aqua, crystallo, vitróque non obscurato corporis alicuius oppositu. Rursum in nimium densis & obscuris non hærent, velut in silice, ligno ve. Proinde natura solertissima rerum omnium architectrix, oculum animantium ad speculorum imaginem finxisse videtur: quippe parti pellucenti nigrorem quendam adiunxit à tergo, quo sublato, protinus tollatur & videndi facultas. Vnde factè dictum est illud: Vt speculum oculus est artis, ita oculum esse naturæ speculum. Illud miraculo dignum, speculum non modò clarissimè repræsentare simulachra rerũ omnium, quacunq; obiecta sunt: verumetiam internalla, colores, motus, breuiter res ipsas, penè dixerim euidentius quàm sunt, hoc uno discrimine quòd aduersa refert. Cuius causa hæc est, quòd species quæ à corpore solido per aërẽ manat ad speculi superficiẽ simplex, puraq; est. vnde fit, vt nõ alia sit auersa, quàm aduersa. Quibus de rebus acutissimè disseruit Leo Nolanus in Problemonibus suis. Sed & natura, inquit Seneca, facultatem nos inopi est impertita sui ipsum videndi: fons cuique perlucidus, aut leue saxum imaginem reddit. Hinc illud Virgilij ex Bucolico ludicro:

—nuper me in littore vidi,
Quum placidum ventis staret mare—.

Sed & Lucianus in primo dialogo Marinorum, colloquentibus Doride ac Galatea, inibs inquit Doris: Alioqui vbi libebit scire qua sis facie, de scopulo quopiam in aquam, si quando trãquilla steterit, despectãs, teipsam contẽplare. l O Socrates, quinam credibile.] *Propositio. Quærit aũt an priscis hominibus fides habenda sit, pro certo affirmãtibus ex mulieribus aues, & contrà ex auibus mulieres factas. m* Eorũ quę fieri possunt, & effici nequeunt.] *de possibilibus & impossibilibus rebus. n* Tardi & obtusiores iudices.] *Hallucinãtes & cacutientes. o* Iudicamus.] *Expendimus. p* Mentiũ infantiam.] *Hinc Seneca: Non, inquit, bis pueri sumus, vt vulgo dicitur, sed semper: verũ hoc interest, q maiora nos ludimus. Ad hæc morũ ineptia, animi lenitas, & hoc ipsum, nihil sapere,*

in seni-

in ſenibus infantiam quandam referre videtur. Auctor eſt Ariſtotelis in Politicis Ariſtot. poſt annos 48. ingenij vigorem euaneſcere. Quapropter Eurip. in Bacchis ait: τὸ γῆρας ὁμῶς ἅπαν ἐκφεύγειν θέλει, ſenectam vbi ſenectam video mentis indulgere.

q Vltima ſenectute prouectus.] *Alludit ad proverbium. Bis pueri ſenes, de quo Eraſmus.* *r* Puſillum vitæ temporis.] *Modicum.* *s* Ac nouellum.] *Nihil aliud quàm puerile.*

t Ad vniuerſum ævum.] *ſcil. comparatum. Plin. lib. Ariſtot. in Pol. itemq; Rhet. lib. 3.* *u* Quos deorũ lapſus, poteſtates.] *Sic ea quæ Dei ſunt, nemo nouit, niſi Dei ſpiritus inquit Paul. 1. Cor. 2. Rom. 11. Sap. 9. Tob. 3. Pſal. 17. 35. Iob. 5. 8. 37.* *x* Dij & dæmoniorum.] *Dæmonis autem nomen latè deſumptum eſt. Nam & pro dijs ipſis ſupremis & cæleſtibus atque aërijs perſæpe obſeruamus, vt hic.* *y* Quibus naturæ vis incognita.] *Natura quoq; pro Deo habita eſt, & eam Straton Deum ſtatuit, vt Arnob. prodit. & Seneca lib. 4. de beneficijs lib. 7.* *z* Meminiſti.] *Argumentum à ſigno.* *A* Extiterit.] *ſeuierit.* *B* Nam vel cogitantem. *In animo repetentem.* *C* Ventorum incredibiles.] *Incredibiles ventorum impetus atque turbines.* *D* Vtrum igitur maius.] *Epilogus amplificatur à minori.* *E* Etenim puer.] *Sic Lucianus puer varias rerum formas cera effingere ſolebat, vt in ſomnio ſuo teſtatur.* *F* Etenim natura hominis ætas.] *Ab hominum incremento, & ætatũ collatione.* *G* Myriadas.] *multa millia.* *H* Manu complectatur.] *Subaudiat.* *I* Quandoquidem & tibia.] *A quotidianæ vitæ vſu, quo alius alio differt.* *K* Ac natura quidem.] *Ab effectis naturæ, à minore. Columella: Benigniſſima rerum omnium parens natura.* *L* Cùm informe.] *Apes intelligit quæ naſcitur neq; ex coitu, neq; partu, ſed ex ſuauitate herbarum & foliorum finguntur: poſtea per incubationem vermiculus ſubnaſcitur, ſicut Ariſtot. lib. 5. cap. 21. de Animal. tradidit: ſed Plin. de eo nonnihil dubitat, ore emittere fœtum traduntur. Cùm autem interierunt, ex tauri interfecti putreſcente corpore reparari ſolent, vt eſt in fine 4. Georg. Virgilij. Græcis aũt ab opere mellario, μελίσσαι dictæ ſunt. Pleriſq; verò Latinis, apes, quaſi ſine pedibus, quos in prima ſua origine non habent. Hinc Ouid. 15. Metam.*

Mutum. Molliferatũ apium ſine mẽbris corpora naſci-
M Diuini mellis.] *Hinc Virg. 4. Georg.* Protinus aërij
mellis cœleſtia dona. *N* Effectricem.] *Varro: Deniq; ex*
hoc putrefacto naſci dulciſſimas apes mellis matres. *O* Quin
etiam ex mutis ouis & inanimis.] *Inanimatis. De onorum*
natura mirabili & eorum varijs generibus, loquitur Cæl. Rhod.
antiq. lect. lib. 27. c. 17. Ariſt. de gen. Anim. l. 5. *P* Aethe-
reis magni.] *Summi Dei. Lucr. lib. 1.*

Poſtremò pereunt imbres vbi eos pater æther,
In gremium matris terrai præcipitauit. *& Virg. 2.*
Georg. Tum pater omnipotẽs fœcũdis imbrib⁹ æther,
&c. *Q* Quamobrem immortalium.] *Cõcluſio.* *R* Po-
teſtates.] *Virtutes.* *S* Quæ maximæ ſunt.] *Incomprehẽ-*
ſibiles. *T* De Alcyonibus.] *Ad ea quæ ſuperiùs iam an-*
notauimus, hæc addemus. Cauſam huius nidulationis hyber-
nalis Albertus, eam eſſe ſuſpicatus, quòd auicula ea rara
ſit textura, vt æſtate propter nimiam corporis ariditatem
concipere nequeat, hyeme verò obturatis præ frigore poris,
humidioreque effecto corpore, fiat ad conceptum idonea. Hanc
vero eſſe omnium rariſſimè: ferè enim circa Vergiliarum oc-
caſum non bruma modò ipſam apparet, & vbi primum per
ſpeculum non plus quàm nauem circumuolauerit, ſtatim abit, vt
poſtmodum prætereà conſpiciatur. de quo apud Steſichorum la-
tiùs. *V* Xantippæ ac Myrto.] *Socrati Hieronymus in Io-*
uialibus vxores fuiſſe duas ſcribit, Xanthippen & Myrthonẽ,
Ariſtidis neptem, alij dicunt filiam, Laërtij etiam teſtimonio,
& Plutarchi in Ariſtide. *X* Ex Phalerico.] *portus.*
Phaleros enim portus eſt Athenis celeber, à
quo Demetrius Phalereus cogno-
minatus eſt.

ΠΡΟΜΗ-

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ, Η Καύκασος.

PROMETHEVS, sive Caucasius.

Ottomaro Luscinio interprete.

ARGVMENTVM.

VIdetur hoc dialogo Lucianus, id quod & in sequentibus facit, deorum gentilium vanitatē, & ineptam de illis persuasionem hominum reprehendere atq; irridere voluisse. Occasionem autē sumpsit ex fabula Prometheī, quem poëtæ fingunt, eò quòd Iouem in distributione carnium decepisset, deinde & homines formasset, postremò autem è cœlo ignem surreptum terris intulisset: à Ioue Caucaso alligatum, aquilamq; immissam, quę hepar illius carpendo attereret. Fingit itaq; hic, interea dum rupibus affigitur, causam dicere, & apud Mercurium & Vulcanum se de criminibus obiectis purgare. Primùm de distributione carniū, per extenuationem, dicendo iocum fuisse conuiualem, non fraudē: neq; tantum supplicium mereri, ex aduerso priora sua merita referēdo. Secundo loco de plastice, vbi bifariam respondet: & super eo, an homines in vniuersum finxisse, dijs damnosum fuerit: & super modo & forma, ostēdens, non modò nihil incommodi fictionem hominis attulisse dijs, verumetiam vtilem & propè necessariam fuisse. Deinde & hac forma, ita vt deos referrent facies, & rationis participes essent, necesse fuisse creari. Vltimò de furto ignis respondet, neque cœlesti igni quicquam ademptum esse, & ad officium deorum pertinere vt homines iuuent: præsertim quum ea re ipsi neque opus habeant, neque vtantur, homines autem sacrificando indigeant, & ad ipsorum deorum ministerium adhibeant. Occasio apologię sumitur ex eo, quòd cùm Prometheus sui misereri Mercurium iuberet, ille contrà meritò eum pau hæc dixerat.

MERCV-

Ομ. Καύκασος, ὦ Ἥφαιστε, οὗτος, ὃν σὺ ἄθλιον ἥλου ἐπὶ τοῦτο τὸ σκληρὸν ὄρος. Ερμ. Ἐπισκοπῶμεν δή, ἵνα μὴ ἐν ἀπροσδοκήτῳ τινὰ ἐπιπέσωμεν, ἢ καὶ χιόνος γέμον ὄρος ᾖ, ὡς βιβαιότερον κρεμάσασθαι τὰ σώματα, καὶ οὕτω ἄπασι περφανὲς ᾖ κρεμάμενον. Ηφαι. Περισκοπῶμεν, ὦ Ἑρμῆ. ἔστι γὰρ ταπεινὸν καὶ πρόσγειον ἱκανῶς καὶ, εἰ μὴ ἐπαμφοτέρως αὐτῷ τὰ ὑποκείμενα αὐτοῦ οἱ ἄνθρωποι. Ερμ. Κατὰ τὸ ἄκρον· ἀπόκρημνον γὰρ ἄν εἴη τοῖς κάτω. Ηφαι. Κατὰ μέσον ἐντεῦθεν πως ἐπὶ φάραγγος ἀνεστομωμένον, ἐκπεπταμένας τὰς χεῖρας ἐς τοῦτο πρὸς τὸ ἐναντίον. Ερμ. Ὦ πόποι· ἀπόλωμαι τῷ γὰρ ὄντι ἄπορα, καὶ ἀπρόσβατα, πανταχόθεν ἀρίμα ἐπισκοπουμένῳ· ὡς ποθὶ σφόδρα ταύτῃ ὁ κρημνὸς ἔχει πρὸς ἐπίβασιν, ὅτε ἀνθρωπόδιτί μου πόλις ἐσάνοα, καὶ ὅλως ἐπικαρότατα ὁ σανίδιον ἐπιτηδειότατον ἐς τὸ ἐπιβῆναι. Ηφαι. Ἀλλὰ μὴν ἐνταῦθά γε ἐπιβήσεται ἐπὶ τὸ ἄκρον ἀναβάς. Ερμ. Ἐπιβήσεται μὲν οὖν, ἐπειδὴ γε ἐκεῖνος ἐπιβήσεται· ἀλλ' ἐγὼ ἐνταῦθα ἐπιβὰς ἐπὶ τὸ ἄκρον ἐπιβήσομαι ἐκεῖνος ἐπιβήσεται.

EN[a] tibi Caucasum, ô Vulcane, cui miser hic [b]Titan affigendus est. Itaq; circumspiciamus sicubi locus pateat in præcipiti, nudatus niue, cui firmius infigantur vincula, & vnde suspensus ipse magis promineat, & fiat conspicuus. VVL. Circumspectãdum profectò, Mercuri, nobis est, ne humili loco, ac propè terram affixus, plasmatis sui (nempe hominum) experiatur auxilia: aut rursus in sublimi propendens, ijs qui in montis radice uersantur, minimè appareat. Quamobrem, nisi aliter tibi uisum fuerit, hic in montis medio [c]supra conuallem, passis hinc atque illinc eregionè manibus, cruci affigatur. MERC. Rectè dicis. præcipitia enim hic vndique sunt saxa, & nemini accessa, quippe propendentia parumper in præceps: tanta proinde angustia, vt nullum penitus recipiant vestigium. cùm vix summis hic insistas pedibus: demq; quammaximè opportuna, in quibus furca fiat.

ρὸς ἄρχοιζο. μὴ μίκρυνε ὄφ, ca fiat. Ne igitur cunctetur,
ὦ Προμηθεῦ, ἀλλὰ ἀνάβαι- Promethee, sed ascende, &
νε, καὶ πάρεχε σεαυτὸν ἁλαπα- præbe te monti affigendum.
γησόμενον πρὸς τὸ ὄρος. Προ. PRO. At uos saltem, ô Mer-
ἀλλ' ὑμᾶς χρὴ τῶν, ὦ Ἥφαιστε καὶ curi & Vulcane, misereſcite
Ἑρμῆ, ἐλεεῖν με παρὰ mei, qui citra ullam pro-
τὴν ἀξίαν ἀτυχοῦντα. priam noxam calamitatem in-
Ερμ. Τί δ' ἔρεις, ὦ Προμηθεῦ, ſtam incidi. MER. Mi-
τὸ ἐλεεῖσθαι, ἀντὶ τοῦ ἀνα- ſereſcite, ais Prometheo? Tu
σκολοπισθῆναι αὐχίκα μάλα quam parum ſit tibi Cau-
πρακτέον ἐπιτάγμα- caſo alligari, niſi nos quoq; am-
τος. ἢ οὐχ ἱκανῶς ἔχειν σοι δο- bos Iupiter eidem pœnæ mox
κεῖ ὁ Καύκασος, καὶ ἄλλες ἀε- deſtinet, veluti mandato ſuo
τοὺς ἐπιπαλῶσα immorigeros? Sed tu pa-
θῶσι; ἀλλ' ὅρα τὴν δεξιάν. rige dexteram. Vulcane
σὺ δέ, ὦ Ἥφαιστε κατάκλεις, reclude, & affige malleo pa-
καὶ προσήλου, καὶ τὴν σφυρὰν tenter immiſſo. Præbe bra-
ἐρρωμένως κατάφερε. δὸς chium, quò & illa ritè impin-
καὶ τὴν ἑτέραν, κατεπέρθω gatur. Bene actum. ita
τοῦ μᾶλα καὶ αὐτά. τοῦτ' ἔχει. nunc deuolatura tibi & aquila iecur depaſcet, ne quidquam tibi unquam deſit præmij pro opere illo tuo tam pulchro, tum ingenioſo.
κατατήκεται δὲ ἤδη καὶ ὁ ἀε-
τὸς ἀκριβῶς τὸ ἧπαρ, ὡς πάν-
τα ἴχοις ἀντὶ τῶν ἁλῶν καὶ ἀρ-
μηχάνου πλαστῆς. Προ. ὦ
Κρόνιε καὶ Ἰαπετὲ, καὶ σὺ Γῆ
μῆτερ, οἷα πέπονθα ὁ ἐλαχι-
στάκις ἁμαρτών, οὐδὲ ἀδικῶν ἀρχα-
μένῳ; Ερμ. ἀδίκει γάρ· ἀρ-
χάσω, ὦ Προμηθεῦ; ὃς πρῶτα
μὲν τὴν νομὴν τῶν κρεῶν ἐποιή-

PRO.[c] O Saturne, ô Iape-
te, & tu Tellus parens, infe-
lix ego quibus afficior pœnis,
qui neq; facinus unquam gra-
ue admiſerim. MER.[f] Nul-
lum facinus, ais Prometheo?
qui primò quidem diſtribuendarum carnium obiens munus,
mirum

ἀθὲς, ἔτως ἄδικον ἐποίεω, καὶ ἐκατηλίθ, ὡς αὐ τῶ μὴ τὰ βελτίω ἀπεξηλίω, τὸν Δία δ' ὑπολογίζεθαι, ὅτ' ἂ λαβὼν ἀρχίτι λυμῶ; μίμνησαι Ησιόδε νὺ Δί' οὕτως ἐπέστη. ἔτατα δ' τὸς ἀνθρώπως ἀπέλασας, πανουργότατα ἴσα, καὶ μαλισα γ' τὰς γυναῖκας. ἐν πᾶσι δ' τὸ τιμιώτατον κτῆμα τ θεῶν τὸ πῦρ ἐκλάψας, καὶ τῦτ' ἔδωκας τοῖς ἀνθρώποις. Ζ@ῦτα λλὰ ἐπαισχύ@, φὼς μηδὲν ἀδικῶντ' ἀδικήσαι; Πρ. ἔοικας, ὦ Ἑρμῆ, καὶ σὺ λατὰ τὸν ποιητὴν ἀνόητον εἶναι ἄθαι, ὃς τὰ παρόντα κακὰ φέρειν, ἐφ' οἷς ἐγωγε ἐν πρυτανείῳ σιτήσως, ἢ τὰ δίκαια ἐγίγνω, ἵτις ἀνόμημα ἄρ' ἐμαυτόν. ἃ δ' ἐγὼ σχεδὸν οἶ, ἐδίως ἄρ' σοι ἀπολογισάμην ὑπὲρ τῶν ἐγκλημάτων, ὡς δεῖ-

mirum quàm vafrè egeris, atque improbè. optimam enim partem tibi subducens, Ioui ossibus candido adipe velatis imposuisti. & Hesiodi ipsius iam mihi in mentem venit, qui meherclè de hac re verba facit. Deinde & homines effinxisti, animantis genus quo non est aliud versutum magis ac callidum, & quidem maximè omnium mulier. Super omnia autem ignem thesaurum deorum omnium præstantissimum furtim surripuisti, hominibus eiusce vsum tradens. At verò quum tanta admiseris flagitia, mirum quomodo dicere aussis, te quasi insontem, & nemini prorsus iniurium, vinculis implicari. PRO. h Videris quoque & tu mihi Mercuri, iuxta poëtam, incu-

sare innocuum, quando talia mihi obijcis, quæ ego iure optimo me fecisse contenderim: ob quæ equidem i in Prytaneo publicè alendum me, si pro merito mecum ageretur, censuissem. Verùm si vacat tibi audire ex me defensionem minimè iniucundam, ego detortam in me culpam facili conatu dilucre curauero, simulatque perspicuum fuerit oratione mea,

l quàm

μάξαμι ἄδικα ἰγκαλούσης περὶ ἐμοῦ τὸν Δία. σὺ δέ, ὦ μέλε & γὰρ ἔ, μὴ λιπανιεῖς, ἀλλὰ λέγουσα ὑπὲρ αὐτῶν, ὡς δικαίως πλὴν ψῆφον ἴσην, ἀνεσταφῶσθαί μοι πλείονα τῶν Καυσίων τούτων πυλῶν, ἐπὶ ζοῦ Καυκάσου, εἰκότως θύαμα πᾶσι Σκύθαις. Ερ. ἴσως μέν, ὦ Προμηθεῦ, πλὴν ἔρρωσο· ἐγὼ γὰρ οὐκέτι ἐπιμενῶ, καὶ γὰρ ὀκνῶ λιμὸν ὅμως δ' οὖν λέγε. καὶ γὰρ ἅπαξ πρὸς ἐμὲ ἀναγκαῖον, ἵν' ἂν ὁ Δὶς καταδῇ ἐπιμελησόμενός σου ἔτι καὶ & πλὴν ἐν ὧ μέσῳ δὲ ταύτῃ σχολὴν καλῶς ἂν ἄν ἔχοιμ, ἂν ἀκρόασιν καταχέωσα ἐμοῦ ἀσχολίαν, οἷ & ἃ σὺ πανουργότατα & ἐν τοῖς λόγοις. Προ. πρότερ & οὖν ὦ ἑρμῆ λέγε, καὶ ὅπως μου ὡς δύνατα καταγορεύσεις, μηδ καθυφῇς τι τῶν δικαίων τοῦ παρόντος, ὦ Ἡφαιστ, δικαστὴν ποιοῦμαι ἔγωγε. Ἡφαι. μὰ Δί' ἀπὸ καταγο-

quàm iniquè adversus me Iupiter pronunciauerit, tu verò quandoquidem tam loquio pollet, quam inf entia, Iouis partes su denique effinges, v quod me haud iniuria pe portas Caspias C isti affigendum iudicâri miserrimum Scythis fiam spectaculũ. MER nem infumis operã Pro thee, si prouocare velis uis in te lata sentent re enim isthuc, prorsus stimo inutile. Verum alioqui tãtisper mihi nendum est, dum ex aduolet aquila, quæ tui curam gerat: occ nimirũ hæc nobis mora nistrabit te auscultandi clamantem, qui præter quo cunctos mortales sa ras. Rhetoricen quoq calles. PRO. Primùm

Mercuri tu velim dicas, quibus de rebus mecum p expostulet: quas dein exaggerare tibi licebit, & longè uissimas facere. Caueto autem in primis, ne præterm bi aliquid excidat. Cæterùm, tu Vulcane censor esto, ac causa cognoscas velim. VVLC. Ita me amet Iupiter, pro

iudice

λεπτόχροον ἀντὶ ἰσθμικῆς, ὅτι τὸν σὸν ὑφιλόμβροις, ψυχαῖς μου τὴν λάμπωνα ἀφῄλοιτο. Πρω. ἐκοῦσ' ἀπολόμβοι τὴν κατηγοράν, σὺ μὲν περὶ τῶν ἐκποδὼν ἴδῃ σαυτοῦ. ὁ Ἑρμῆς δὲ τὴν ἀνθρωποποιΐαν, τὴν τῶν ἱματισμίων ἀντιδοτικα. ἔμοιγε δὲ τιχνίται, καὶ ἀνῶν ἐκποδὼν ἰοίμην ἄν. Ἡφαι. ὁ Ἑρμῆς μὴ ἀπὸ ἐμοῦ ἱρᾶ. ἐγὼ δ' ἐς λόγοις ζοῖς δικανικοῖς ἀμὶ, ἀπ' ἀμφὶ τὴν λάμπωνα ἴχω τεκμά. ὁ δὲ ῥήτωρ ἀπὸ, τὰ ζοιαῦτα οὐ περιμπλίτυται αὐτῷ. Ἑρμ. ἐγὼ δ' οὐκ ἂν ποτὶ ἐς τὰς λοιπὰς τὸν ῥητορικὸν ἐνιαῦσαι ἂν ἀνῶν, ἐπεὶ τὸ ζιβζὸ ὁμοτεχνοῦντι. πολὺ ἀπ' ἐ καὶ τὸν Μαίας πᾶι, ὑφίσασαι, ἐπεὶ τὸν ἐκποδὼν ἴδῃ σαυτοῦ. Ἑρμ. πολυνοεῖ, ὦ Προμηθεῦ, μακρῶν λόγων,

iudice accusator tibi futurus sum, eò quòd compilato igni, gelidam mihi officinam reddideris. PRO. *Partiri igitur vos conueniet actionem, vt tu quæ ad furtū pertinent, in vnum congeras: at Mercurius quæ hominū formationi conueniunt, carnium̄q; distributioni, impugnare conetur. Nihil autem video quod vos remoretur, quum ambo sitis egregij artifices, & ad compositè dicēdū impendiò instructi.* VVL. *Mercurius meā obibit prouinciam, cui hæc non obiter curæ sunt, vtpote rhetori. Nam ego quum haudquaquam in iudicialibus dissertationibus verser, sed magis circa focū, ibiq; nonnihil est quod meæ possunt vires: quo pacto oratorē agam, non video.* PRO. *Nihil est quòd Mercurium de furto dictum̄ suspicer. Quomodo enim furti me suggillauerit, cuius ipse author est? Vnde necessitudo quædam mihi cum Mercurio intercedit, propter idem artificium. Atqui tempus expetit. ô Maiæ soboles, si me culpæ cuiuspiā arguere velis, vt modò proponas accusationem.* MER. *Si mihi propositum sit*

λήθαν, ἢ ἱκανῶς τὴν σὴν πρᾶ-
ξιν σώῃς, ἐπὶ τὰ δι' ἣν παρῆμεν.
ἀχὶ ἢ ἀπόχρη μόνα τὰ ἐν-
φήναια ἀπᾶρ' ἅδην ἀλλήλοις
τῶν. ὅτι ἐπιπρασκύτι δι μοι-
ρέσθω τὰ λοιπὰ, σοὶ μὲν τὰ
λάσιμα ἐφηλάσθω, ἐξηπάτη-
σε δὲ τὸν βασιλέα, καὶ τὰς
ἀνθρώπους ἀπήλασε, οὐδὲν
λίαν. καὶ τὸ νῦν λιλύψας παρ'
ἡμῶν, ἐκόμιζε παρ' αὐτούς.
καί μοι λοιπὸν, ὦ βέλτιστε, μὴ
σκιμφθῇς ἐπὶ τοῖς τηλικούτοις,
μόνον φιλανθρώπως τοῦ Διὸς
παραμυθοῦ. ἃ μὲν οὖν ἔξῆ-
κε καὶ ἀργῶδη αὐτὰ, λέλυ-
σαι καὶ λελίηχας, καὶ βοῦς
τινα μακρὰν ἀρτάνην, καὶ
παρῴδια, ὡς ἔνι μάλιστα, ἐμ-
φανίσας τῷ ἀλήθειαν. ἃ δ'
ἐπὶ τοιούτῳ πεποιῆσθαι τῷ
νομίζῃ τῶν ἐμῶν, καὶ τὰ πε-
ρὶ τοὺς ἀνθρώπους κακουργή-
σαι, καὶ τὸ νῦν ἐπικλοφῦσαι,
ἱκανῶς ἐκατηγόρηταί μοι,
καὶ μακρότερα ἐκ ἂν ἔποιμι.
λῆρος γὰρ ἅπαντα τὰ τοιοῦτον.

Πρὸ. ἃ

malefacta tua infecta
qua profectò oratione
fuerit, & apparatu
neque enim quasi
dio quodam recenseri
mina satis est, [m] *quo*
videlicet commisso tibi
tribuendarum carnium
ficio, regem meliori
fraudaueris, atq
teseruaris: qui
quos esse minimè
effinxeris: denique,
gnem quoque à nobis
leris, ad illos eum
qua in re abusus es
vir optime, Ioui
tate, at visus es
parum intellexisse.
rò si hæc inficiaberis,
misisse flagitia,
tecum vtemur
quo simul & dicta
fellamus, & ve
quammaximè fiat
cua, laboremus.
ea concesseris, quæ
nium diuisione

minibus [n] *recens formatis, atque ablato igni, abunde*
mihi in hac accusatione satisfactum est. Quid
bus opus? quando aliter dicere, iam planè

PRO-

Προ. Ἀ μὲν κὴ ταῦτα λῆρός ἐστιν, ἀ ἄρτι νῦν, ὀψόμεθα μικρὸν ὕστερον. ἐγὼ δ' κὴ ἐπ' ἐμοὶ κατὰ φύσιν ἂν τὰ κατηγορημένα, παραδοίμαι ὡς ἄν θέλῃς τοῦ, δεικνύσθαι τὰ ἐγκλήματα. κὴ πρῶτον μὲν ἄκουσόν τε ὑπὲρ τῶν κρεῶν. καί σε κατὰ τὸν οὐρανὸν, κὴ νῦν λέγω ταῦτα, αἰσχύνομαι τὸν Διὸς, ἀ οὕτω σπουδαίου & κὴ μνημονικοῦ ὄντος, ὡς διότι μικρὸν ὀστάριον τῇ μηρίνῃ ἐνέργῃ, ἀναπεφυκυῖαν ὑπόπαν ἔσεσθαι οὕτω θυμόν, μήτε συμμαχίας μνημονεύσαντα, μήτε αὐτὸ τοῦτο ὀργῆς ἀπόρρητον ὄν, ἐννοούμενον τοῦτο, ἵνα μαραινὸν τὸ ζωῖδον ἐρίσῃς, καὶ ἀγανακτῆσαι, ἀ μὴ τοσοῦτον αὐτὸς λύπησε. καί σε τῶν γνωστῶν, ὦ Ερμῆ, τὰς τοιαύτας συμπλοκὰς οὕτως, ἀ χρὴ ὅλως ἐκμνημονεύειν, ἀπ'

PRO. Siquidem iſthuc an ſit nugari, poſthac videri-mus: nunc verò quoniam abſoluta tibi eſt aduerſum me (vt ais) accuſatio, ego, præpotens Mercuri, hæc obiecta facilè amoliri tentauero. Et primò quidem audi, obſecro, quæ dicam de carnibus. Cœlum teſtor, ſi me non Iouis loco nunc pudet vt recenſeam quàm ille ſit puſillanimus & querulus: non tam aliam ob cauſam, quàm quia minutula quædam oſſa in portione, quæ ſibi fortè obtigerat, offendit: & huius rei gratia me tanto nunc tempore à cunctis pro deo habitum, palis huc affigendum miſit. immemor ſanè, quibus eum iuuerim beneficijs, neque ſatis probè perpendens, cuius momenti ſit tàtæ indignationis origo atque materia. Nam quis non

videt, puerilem hanc eſſe iram, vt excandeſcas, & iniquo feras animo, quoniam maiorem partem non acceperit? Verùm, quanto foret æquius, Mercuri, conuiua-lium huiuſcemodi fraudium deinceps ne recordari quidem, & dimiſſa

ἀπ' ἀ καὶ τι ἁμάρτῃσι μικρὸν ἀναχωρῶμεν, παιδιὰν ἡγούμενοι, μὴ αὐτῶν ἐν τῷ συμποσίῳ καταλιπεῖν τὴν ὀργήν. ἐκ δὲ τοῦ ἄδικον ταμιεύεσθαι τὸ μῖσος, καὶ μνησικακεῖν, καὶ ἐπὶ μικρόν τινα μνήμην ἀφανιζόμενον ἄπαντα, οὔτε θεοῖς πρέπον, οὔτε ἄνδρας βασιλικοὺς. ἔμοιγε δοκεῖ χαρίεν τι τῶν συμποσίων τὰς λοιδορίας τοιαύτας, ἀπαθεῖς καὶ σκώμματα, καὶ τὸ σιμαίνειν, καὶ ἐπιγελᾶν, τὸ καταλιπόμενον δὲ μίσος, καὶ λύπην, καὶ σιωπὴν, σκυθρωπὰ καὶ ἀτρεκῆ πράγματα, καὶ ἔκπτωτα ἐκ συμποσίου κρίνοντα. ὅστις γὰρ οὐκ ἂν μνημονεύσειε τὴν ὑστεραίαν ἔτι ἕμιλλον τὸν Δία, οὐχ ὅπως καὶ τιμωρεῖται ἐπ' αὐτοῖς ἀγανακτήσειεν, καὶ πάνυ δεινὰ ὑπέσθαι πεπονθέναι, ἢ ἀχθόμενός τις ἐμοὶ, παιδιάν τινα ἔνεκεν, παρὰ μὲν τὸ ἀληθὲς τὸ βέλτιον ὑπ' ἀμελείας τὸ βάρος, ὦ Ἑρμῆ, τὸ χαλεπώτερον, μὴ τῷ ἰλαρῷ μοῖραν ἀφαιρήσομαι κρίσεως τῷ

& dimissa ira, sympotis relictum veluti lusum existimantes atq; iocum? Quippe qui in crastinum continere & meminisse iniuriæ pueris, haudquaquam reprehendat, ne dicam deos. Sed odium tollamus è conuiuio, decet illos & sales, risus, subdolas captiones: quæ oro, præter temulentiam, edacitatem & silentium reliqui? Quæ quum ridicula admodum sint, expertia iucunda, decenim crediderim huiusce conuiuio. ¶ Nam [illegible] posterum diem recordetur quis oro putaret huiusce tributionis carmina, [illegible] nil præter iocum notaret lusum? Vt ne interim dicam quòd molestè nonnihil laturus, tanquam hic [illegible] leuiculis potuerit offendi. Nihil enim aliud exhibere volebam in ea disputatione quàm in delectu pluribus meliorem non [illegible] aliis dignosceret. ¶ Sed age Mercuri, vt illi iam aliquid concedamus, minorem portionem ei tradidimus in [illegible]

[illegible] τῷ Διί, τὴν δ' ὅλην ὑφῃρῆσθαι. τί οὖν διὰ τοῦτο ἐχρῆν τὸ λεγόμενον τῇ γῇ τὸν οὐρανὸν [illegible] συμμεμῖχθαι, καὶ δεσμὰ καὶ σταυροὺς καὶ Καύκασον ὅλον ἐπινοεῖν, καὶ ἀετοὺς καταπέμπειν, καὶ τὸ ἧπαρ ἐκκολάπτειν; ὅρα γοῦν μὴ πολλὴν ταῦτα κατηγορῇ τοῦ ἀγανακτοῦντος αὐτὴν μικροψυχίαν, καὶ ἀγένειαν τῆς γνώμης, καὶ πρὸς ὀργὴν ἀχέτειαν. τί γὰρ ἐποίησεν οὗτος, ὅλον βοῦν ἀπολέσας, εἰ κρεῶν ὀλίγων ἕνεκα τοιαῦτα ἐργάζεται; καίτοι πόσῳ οἱ ἄνθρωποι εὐγνωμονέστερον διάκεινται πρὸς τὰ τοιαῦτα, οὓς εἰκὸς ἦν καὶ τὴν ὀργὴν ὀξυτέρους εἶναι [illegible] ἀλλ' ὅμως ἐκείνων οὐκ ἔστιν ὅστις τῷ μαγείρῳ σταυροῦ [illegible], ἀλλὰ κρέα ἕψων, καθεὶς δάκτυλον τοῦ ζωμοῦ τι [illegible], ἢ ὀπτωμένων ἀποσπάσας τι κρεῶν καταβρόχθισε, ἀλλὰ συγγνώμην ἀπονέμουσιν αὐτοῖς. εἰ δὲ καὶ πάνυ ὀργισθεῖεν, ἢ κονδύλους ἐνέτριψαν, ἢ κατὰ

tione: adde quòd fœdã, quòd horrendam atq; molestam. Et, si lubet, finge me omnino portionem sustulisse: quid tum? Nunquid ideo decebat vt [s] cœlum (ceu prouerbio dicitur) terræ misceretur, vincula excogitarentur, & cruces, totusq; Caucasus, aquilæ dehinc demitterentur, quæ hepar dilaniarent? Fallor, si hæc nõ sunt aperta pusillanimitatis indicia, animiq; ignobilis, & propensi in iram. Nam cùm hæc agit ob pauculas carnes, quid oro fecisset, si bos integer illi fuisset ademptus? [t] Videre iam licet homines in pari negocio lõgè modestius affectos: qui quum dijs immortalibus natura sint inferiores, acrius illos excandescere par erat, quàm deos. Atqui nemo hactenus fuit qui coquũ cruci adiudicârit, eam ob causam, quòd carnes elixas, immissum iusculo digitum, visus sit circumlambere, aut ex veru nonnihil tostarũ carnium vel lens vorârit. Magis enim veniam illis impertiunt, nisi vehementer fuerint irati. tunc enim incutiunt coquo pugnum,

ἢ μὴ καὶ τὸν ἐπὶ τῷ ἀνασκολοπισθῆναι κατ-
ἀρασάμενον ἐκεῖνον τὸν ἄνθρωπον ἐπιδεῖν
ἔστιν, ἢ μὴ τοιαῦτα μὲν ἀκούειν ἀναγκαῖον,
ἀσχημονεῖν δὲ καὶ αἰσχύνεσθαι τὸν κατη-
γορούμενον ἐκεῖνον. ὁρᾷς δὲ καὶ τὸν Πλά-
πανδον, ὅτι τοὺς ἀνθρώπους ἐποίησε, καιρὸν
ἔλαβε λέγειν, τὸ δ', ὦ Ἑρμῆ, διὰ τοῦτο
ἔχομεν πλὴν κατηγορίας, ἐπὶ δὲ καθ' ὁτουοῦν
μιᾶς πάρεσι, ἐξ ἐμοῦ ὅτου ἐγκλῆσιν τοῖς
ἀνθρώποις γενέσθαι, ἀπ' ἄμπνου λῆρον ἀπρεπῆ αὐτοῖς
γέλωτα ἄπασι ὄντας ἀνέργαστον,
ἢ ὡς πανταχοῦ μὲν ἐγκλῆσιν, ἄλλον δέ τινα, ἢ μὰ τοῦτον δικαι-
ορχηματίσθη τὸν τρόπον; ἐγὼ
δ' ὅμως οὐκ ἀμφοῖν ἐρῶ. καὶ
πρῶτόν γε ὡς ἀδικία οὐκ
ἐνοῖς δὲ τότε βλάβην γενέσθαι
τον, τῶν ἀνθρώπων ἐς τὸν βίον
παχθέντων, πλεόνασμα δεο-
μένων. ἔπειτα δέ, ὡς καὶ συμ-
φέρουσα καὶ ἀναγκαῖα ταῦτα αὐ-
τοῖς πρακτέα, ἢ ὡς ἐρώμενον καὶ
ἀνάγκαιον.

aut verberant genarum [illegible]
qui in crucem vllum fuſtu[illegible]
rit, inuenias neminem [illegible]
hæc de carnibus, [illegible]
defenſio: ſed vnde mul[illegible]
lior planè ac turpior in [illegible]
redundet accuſatio. [illegible]
pus nunc monet, vt de[illegible]
materq; hominibus à me ſ[illegible]
matis diſſeratur. qua [illegible]
geminam conſtat ſitam [illegible]
accuſationem: neque ſ[illegible]
compertum habeo, Mercu[illegible]
ri, cuiúsnam culpæ me priu[illegible]
reum agas: num illius, quò[illegible]
homines haudquaquam pro[illegible]
creari debuerint, quàm mon[illegible]
rentur: ſed conducibilium ſ[illegible]
ret, terram ipſam male ſuam[illegible]
progeniti, prorſus eſſe [illegible]
ſam. An verò, quòd formi[illegible]
ri quidè homines haud fac[illegible]
rit abſurdum, ſed longè ali[illegible]
ter, & fermè ad aliam fig[illegible]
ram ac formam, quàm [illegible]
illos fabricârim. Ego autem
trumq; facilè reſpondeam:
ſimulatque oſtenderit ſecun-
uero, quòd non modò nulla penitus iactura, malóve
rum, homines in vitam ſint adducti, verùm etiam quòd
rem eorum iſthuc potiſſimùm cedat, magis quàm ſi (vt iam
olim

ἀνώφελον σωιθῆναι τῷ χθονὶ μόνον, ὧν ζώντων πάλαι (ῥᾴδιον γὰρ ἦν ἄλλον ἄν γενέσθαι, ἅτε οὐδενὸς ἀμείνονος ἐμοῦ μεταθησομένου καὶ ποιήσοντος τὸ τῶν νῦν ζώντων ἀνθρώπων) τὸ θεῖον μόνον καὶ τὸ ἀφάνιστον σκέψασθαι. ἐστὶ γὰρ ἄγαλμά τι ἄμορφον καὶ ἄμορφον, ὕλαι ἄπαξ, καὶ ταύταις ἀνημέροις καὶ θηρίων βαθμοὶ ὄντες, κέλυφος ἄγαλμα, ἔξωθεν, καὶ τι ἄλλο ζητεῖ, ἀλλ' ἢ τοιοῦτον μὲν τὰ πάσης κεκινημένας τιμῆς; ἐγὼ δὲ (ἀεὶ γὰρ προβαίνω εἰς τὸ λοιπὸν, καὶ σκοπῶ ὅπως ἀξιοῦσι τὰ μὲν τὰ τῶν θεῶν, ἐπιδόσεσι δὲ καὶ πάσαις πάντα εἰς ἔμπαλιν, καὶ ἀπὸ τοῦ) ὑπόνοια εἰς ἄμπαλιν ἄγει ὀλίγον ὅδε τῷ πλοῦτον λαβόντα, ἅπερ τινὰ σεσῖσθαι, καὶ ἀναπλάσαι, τὰς μορφὰς μὴ ἐμοὶ αὐτοῖς προσοικότα. καὶ γὰρ ἐνῆν τι ἄμεινον ὧν τάδε, μὴ

olim fuit) tellus deſerta, & hominibus qui eam colerēt, deſtituta maneret. Sic enim nullo negocio palàm fiet, num ego deliquerim in hac formæ humanæ renouatione, quā ſolam conſtat diuinam eſſe, & planè cœleſtem. Quum itaq; tellus inculta, rudi ac hirta ſylua horreſceret, ac ſqualleret ſitu, adeò vt neq; vſpiam gentium videres aras deorum, templum, ſtatuam, ſimulachrum, aut aliud huiuſcemodi, quemadmodū ſumma diligentia iam vndique apparent hæc elaborata, non ſine eximia deorum veneratione: ego cùm alios qui propenſùs ſum ad prouidendum in commune, ne quid deſit, quod ad incrementum rei diuinæ, decus ac venuſtatem pertineat, tacitus mecum reputaui, nec quicquam poſſe fieri melius, quàm ſi pullum luti acciperem, & inde animantia effingerem nobis, dixi forma non admodum abſimilia. Quippe vel id eo tempore, in quo mihi natura diuina deficere videbatur,

μὰ ὄρτ⊙ Ἐνυαλίῳ αὐτῷ, καὶ πρὸς ὃ ἔμοιγε καὶ ἐξέτασις γενομένη, τὸ λαμπρότερον ἀποφαίνει αὐτό. θνητὸν μέν τοι αὐτὸ εἶναι, συμμιγανάταλον δ' ἄμως, καὶ σωτικάτατον, καὶ ἐπιτήδειον⊙ ἀσθανόμενον. καὶ μὰ κατὰ τὸν ποιητικὸν λόγον, γαῖαν ὕδατι φύρας, καὶ ἀναπλάξας, ἀνέπλασα τοὺς ἀνθρώπους καὶ τῷ ἀθλιωτάτῳ παρακαλέσας συμπεβαλέσθαι μοι τὸ ἔργον. ταῦτ' οὖν, ἃ μεγάλα ἐγὼ τοῖς θεοῖς ἀδίκημα. καὶ τὸ ἐμπίαμα ἀρᾶς πηλίκον, εἰ μὴ πηλὸς ἔσα πεποίηκα, καὶ τὸ τῶς ἀκίνητον ἐς κίνησιν ἤγαγον. καὶ ὡς ἔοικεν, τὸ ἀπ' ἐκείνου ἄλογον θεοὶ ἡμῖν οἱ θεοί, διότι καὶ ἐπίγειος θνητὰ ἔσα τινὰ γεγένηται. ὅτῳ γὲ καὶ ἀγανακτεῖ ὁ Ζεύς, ὅσπερ ἐλαφρύνεσθαι ⊼ θεῶν ἐν τοῖς τῶν ἀνθρώπων γενέσεσι. εἰ μὲν ἄρα τοῖς θεοῖς, μὴ οὖν ἀπόσασιν ἐπ' αὐτὴ βλάσασι

quòd nullius collatione fœlicior appareret, at & perfectior: velut modò si eam cũ homine cõferas, prudentia, ingenio, ac rerum optimarũ captu intellectúve præstantior, sed mortali tamẽ. Cæterùm [x] iuxta Poëtæ dictum, terrã aquæ cõmiscens, ex liquida molliq; effinxi homines: [y] Mineruã interea adhortatus, vt in opere absoluendo mihi ferret suppetias. Hæc sunt magna illa & arduа, quibus nos deos offendimus: totiusq; mali (vt vides) hæc summa est: ex luto perfecta nobis sunt animantia: & quod antehac immotum erat, nos ad mobilitatem perduximus. Iam verò mirũ quàm indignetur Iuppiter ex tali terrestriũ animantiũ formatione. Quasi verò deinceps deorum sustinere cogatur penuriã, & procreatis hominibus, iam futurum sit vt dijs suis orbetur. Verùm quis vnquam tam demens extiterit, vt solitudinem propter generatos homines aliquando verisimiliter futuram formidare queat? Nisi fortè id veretur, ne defectionem molianтur homines,

ἀδεσιν, ἢ πόλεμον ἐξοπλίζεσι πρὸς τὰς θύρας, ὥσπερ εἰώθασι ποιεῖν. ἀλλ' ὅτι μὴ λίαν ἀθύμως πρὸς ὑμᾶς, ὦ Ἑρμῆ, ἢ τὰ ἐμαυτοῦ ἔρχομαι, λέγειν μοι δοκῶ. ἀλλὰ γὰρ ἀξιόν τι ἢ ὑμῶν τὸ μικρότατον, ἐφ' ὃ σπουδάζομεν, ἢ λόγου τυγχάνομεν πρὸς ὑμᾶς. ὅτι δὲ χρήσιμα τοῖς θεοῖς ἐγὼ ἐπιτηδεύω, ἴσως ἂν μάθοις, εἰ ἐπιβλέψας πρὸς ἐμέ, εἰδείης ὡς ἐγὼ μὲν ἀπὸ μὲν ἀπάντων ἔσομαι, ἀπὸ πόλεως δὲ ἐγκεκοσμημένης, καὶ οἴκους εὐδαίμονας πλουτοῦντας, καὶ τὴν γῆν καταπεπαυμένην, ἀνασκαφὰς βωμῶν καὶ θυσίας καὶ ναῶν, καὶ πανηγύρεις. μισεῖ δὲ Διὸς πᾶσαν μὲν ἀγορὰν, πᾶσαν δὲ ἀνθρώπων ἀγορά. καὶ ἢ μὲν ἐμπορικὸν μέσον εἶναι τῶν ἐπιπλεόντων ἂν τῇ χώρᾳ. ναῦν

homines, & armis deos lacessant: id quod olim fecerunt gigantes. Itaq; neminē fugit, qua ego sim modestia: vt iam iniquè de me quispiā queratur, vel operibus meā industria absolutis, quòd inde dij immortales offensi sint, ac damnū acceperint. Quin tu Mercuri minimum aliquod profer, & ego conticuero, veluti meritò has daturus sim pœnas. Atqui in promptu est cognoscere, quāta hinc dijs accedat vtilitas, si cōtempleris terram, quæ prius informi situ ac squallore obducta erat, vrbibus, agriculturis & mitioribus planis exornatā, mare nauigatū, insulas habitatas, ondiq; aras & delubra, sanctificia & festiuitates, adeò vt iam passim viæ & fora,

quòcunq; te vertas, A prorsus omnia Iouis plena sint. Quòd si ergo rei priuatæ intentus, solum mihi homines, rem adeò præclaram, effinxissem, profectò quantum ex fructu conijcere licet qui ad me inde rediret, vos dij immortales opibus & ditione ne mihi quidem conferendi sitis. Verùm ego in communi deorum vtilitati consulens, ac commodi propriī negligentior, in rem vestram homines potissimùm produxi.

Nam

γνῶ δ' ἂς τὸ κοινὸν φέρον, ἵνα θέλω ὑμῖν ἀδοῖς. μᾶλλον δ' Διὸς ἢ τὸ Ἀπόλλωνος, ἢ οὖ, ὦ Ἑρμῆ, νὴ ἐμὲ ἀπαγαγεῖν δὲ Προμηθέως δ' ἀδαμοῦς. ὁρᾷς ὅσων τἀμοῦ μόνα σκοπῶ, τὸ κοινὸν ἢ ἐμοὶ ξυμφορώτατον, ἢ ποιῶ; εἶθ' ἥμοι, ὦ Ἑρμῆ, ἢ τόδε, ξυνόψῃ δ' τι δι λοιπὸν ἀγαθὸν ἀμάρυγμον ἢ πλοῦμα, ἢ κοίνημα, ὃ μηδὰς ὄψεται, μηδ' ἀκούσεται, ὁμοίως ἀδὲ ἢ τερπνὸν ἴσεσθαι ὧν ἔχοντι πρὸς δὲ τι τῶν ἐφῶ, ὅτι μὲ γιγνομένων τ ἀνθρώπων, ἀμάρυγμον σωίβαινε τὸ καλὸν δ' ἂν τῶν ὄντων, ἢ πλοῦτόν τινα καθίσεσθαι ἀμίμητον, οὗτι δ' ἄπαντινὸς θαυμασθησόμενον, οὗτι ἡμῖν ἀδοῖς ὁμοίως τίμιον. εἰ δ' ἄρ' ἄχομεν πρὸς ὅ, τι ἔλαθον παραδῶμεν ἀδοῖς τὸν, εἰ δ' ἄρ' σωίτομεν ἀπίκα δέλαμονῦμεν, ἐχ ὁρῶντος ἂν μείρως τῶν ἀμιτέρων τινός. ἔστω γὰρ δὴ πρὸ τὸ μίγα λαχθάν ἄρ μίγα, ἀ τὸ μικρῷ παραμι-

Namsi quæ ad rempub. attinent, ego attenuare molior, quo res meas promoueã, velim mihi cõmonstres B templum Promethei, quãdmodũ Iouis & Apollinis nusquã nõ videas: denique & tibi Mercurii, quædã delubra sunt sacra. Cæterũm istibus interea tecum expendas velim, num tibi bonũ aliquid appareat, sine omni penitus teste, & nũ oblectare queat habentem possessio, aut opus quod nemo videat, nemo laudet, nemo admiretur? Quod ideo dixerim, quia nisi fierent homines, iam futurũ erat vt omnis cunctarũ rerum decor esset sine teste, & opes nostræ ne à nobis quidem ipsis haberentur in precio, cùm nemo alius sit qui harum admiratione caperetur. Adde, quòd nemo ex nobis felicitatem suam sit intellecturus, si non liceat se conferre cum illis qui respectu quodam sunt inferiores: quippe bonorum nostrorum expertes. Nam quis vnquam rem quandam ceu magnam æstimãrit, si non cum exigua illam dimetiatur?

φαυλοτέρου. ὑμᾶς δὲ τιμᾷν ἐπὶ τῷ πολιτεύματι τόδε δίκαιον, ἀντευεργέτας μὲν, καὶ ταύτῃ μοι τῶν ἀμοιβῶν ἀρκούντως ἔχειν δοκοῦντα· βαρεῖς δέ τισιν ἐν ὑμῖν ἐστε, καὶ μοιχεύσει, καὶ πολεμίοις, καὶ ἀδελφοκτονήσει, καὶ πατράσιν ἐπιβουλεύσει. πρὸς ἐμοῦ δὲ ἐχέτω τοσαῦτα εἰρωνεία. καὶ ὁ Δίκτυς ἀμφὶ δὲ αἰτιάσασθαι ἄν τις ἐφαίνετο, καὶ τῶν γλῶ, ὅτι ἐμὲ συνεῖσαντο. ἐκὰ καὶ δὲ ἴσως φαίης ἄν, ὅτι ἀνάγκη ἦν ἐμὲ ἔχειν πράγματα ἐπιμελησόμενον αὐτῶν. ἐκοῦν διὰ τοῦτο καὶ ὁ νομεὺς ἀχθέσθω, ἐπὶ ᾧ ἔχειν τῶν ἀγέλων, διότι ἀναγκαῖον αὐτῷ ἐπιμελεῖσθαι αὐτῶν. καὶ ὁ τέκτων ἀγανακτείτω δὲ καὶ εἰ ἄλλο ἄττα [illegible] ὀφθείη ἐν ἄτραπῷ [illegible] τινα ἀφανιεῖ. τί δὲ [illegible] ἐν ὑετῷ [illegible]; ἀργείτω δὲ, καὶ τὸ παλαι ἐπινοείτω, καὶ ἐ

tur? Verumenimuero quum optimo iure honorem à vobis pro rebus bene gestis in repub. sperare debuerim, in cruce à vobis leuatus, meritò capio meæ tam salutaris cõsilij. Sed ais C flagitiosi quidã sint inter homines, puta mœchi, bellatores, fororũ mariti, & parentum acerrimi hostes: tanquã apud deos nõ æquè liceat reperire hanc scelerum multitudinem, & huius rei gratia in cœlũ culpam reijcias, ac terram, vnde dij fuerũt prognati. Nec verò est quòd dicas, hominum formationẽ dijs immortalibus facessere negocium et angere curam, alioqui otiosis. D Sic enim eandem ob causam pastor qui gregem curandum susceperit, in pluuia eum non continebit, quando operosum sibi istud videbitur: quum alioqui cum illa propter coniunctam exercitationem, non admodum appareat esse iniucunda. Sed adime, obsecro, dijs omnem sollicitudinem, vt iam nihil sit cui prouideant: quid iam aliud agant, quàm quòd torpeant ocio, nectar imbibant, & ven-

καὶ ἀμβροσίας ἐνεφορήμενα, ἐκεῖνο ποιοῦντα. ὃ δὴ μάλιστά μου κνίζει, τί ἐστιν. οἱ μεμφόμενοι τῷ ἀνθρωποποιεῖν τὰ μάλιστα τὰς γυναῖκας, ὅμως ἐρῶσι αὐτῶν, καὶ ὁρῶντες καλοῦνται, ἄρρεν μὲν ταῦροι, ἄρρεν δὲ σάτυροι καὶ κύκνοι γόμφοι, καὶ θεὸς εἰ αὐτῶν τοιαῦτα ἀξιοῦντα. ἐπεὶ ἐγὼ μὲν, ἔφασκον, ἀναπτερώσαι τὸν ἄνθρωπον, ὅπως δὴ ἔνια φύσαν, ἀπὸ μὲν ὑμῶν ἐοικότας. καὶ εἰ ἄλλο παράδειγμα τότε ἄμεινον πεποιησάμην, ὃ πάντως κακὸν ἂν πεποιήκειν; ἢ δοκοῦσιν καὶ θνητοὶ ἄλλα, καὶ ἄγριον ἀπεργάζεσθαι τὸ ζῶον; καὶ πῶς ἂν ἔθνεσι ἔθυσαν, εἰ τὰς ἄλλας ὑμῶν τιμὰς ἀπεῖναμεν, ἀλλ' οἷοι τοιοῦτοι γόμφοι; ἀλλ' ὑμᾶς ὅταν μὲν ὑμῶν τὰς ἐκατόμβας πεδάγωσιν, ὡς ἐκεῖνοι λέγουσι καὶ ἀκιανὸν ἐκεῖθεν δίνοι μετ' ἀμύμονας ἀθιοπῆας. τὸν δὲ τῶν τιμῶν ὑμῖν καὶ τὰ θυσιῶν αἴτιον ἀνεσαυ-

& ventrē distendāt ambrosia? Cæterū malè me habet, quòd inuehēdo in opus à nobis elaboratū, fœminas potissimū reprehēderitis, quas tamē impendiò adamatis, et modò tauri, modò satyri & cygni effecti, ad illas vos demittitis: vt ne interim dicam, quòd in cœlū admissæ, diuinitatis cōfortes redditis. E At qui nō erat, ais, absurdum, vt fierent homines, si modò ad nostrā hāc formā similitudine quapiam nō accederent. Ego si exemplar aliud nouissem quod forma præcelleret, ad illius instar homines effigiassem: nisi beluinū magis deceret esse, & profūs agreste illud animantis genus. F Sed si hoc dixeris, nō video quomodo vos diuino honore afficerent, aut accumularent sacrificijs: quæ q̄ grata sint vobis, conijcere licet ex eo

maximè, quòd nō grauamini vel vltra Oceanū summa celeritate proficisci, post inculpatos Aethiopas, si quādo senseritis vobis afferri ab illis hecatōbas: verūm me, q̄ honorū huiusce modi ac sacrificiorum author fuerim atq; origo, nescio quo iure

in crucem

ἔπειτα ἐρᾷς. πρὸ μὲν δὴ τοῦ ἀνθρώπων, καὶ ταῦτα ἱκανὰ ἦν ἄλις, ἃ λοιπὸν, εἰ τὸ πῦρ μετάσχοι, καὶ τοῦτο ἀπολοῖτο πανταχόθεν, καὶ τοῦτο θεῶν τοῦτό μοι ἀτέκμητον, μεγάλην ἁρπαγὴν, εἰ δ' ὅτι ἡμᾶς ἕνεκα πυρὸς ἐφλαύρισαν, εἰ ὅτε καὶ πρὸ ἀνθρώπων ἦσαν· ἃ δὲ ἄνοιτε. αὐτὴ γὰρ οἶμαι φύσις τοῦτ' ἔχημα ἐδίδου τι ἐλαττον γίγνεσθαι, ἃ καί τις ἂν ἀπολάβοι. ἐπεὶ ἐκλείποντα γε νῦν. φθόνῳ δὲ ἀντιφέρε τὸ ἐλάττω, ἐφ' ᾧ μηδὲν ὑμᾶς ἀδικοῦντος, τούτου μετάδοσιν μεταδίδοναι τοῖς ἀνομένοις. καὶ τοι θνητὸν ὄντα, ἀθάνατον μὴ εἶναι, καὶ λοιπὸν ἐκεῖνο· καὶ ἔξω φύσιν πάντα ἐκάνα, ὅτι γε μὴ τὸ πῦρ τοῦτο πῦρ ὑφαιρήσεσθαι ἀπειλοῦμεν ἂν τἀληθῆ γε, μηδ' ὅλως τι αὐτῶν ἀπαναλῶσαι, ἐπειγόμενοι ὑμᾶς ἀδικεῖν. εἰ δὲ ὑμᾶς λάθοι αὐτό, μάτην

in crucē ſuſtuleritis. G *Hæc ſunt & de hominū plaſmate ſat fuerit cōmemoraſſe. Ad ignē tranſeamus direptum, ſi placet, fœdam nimirum & inexpiabilem rapinam. Per deos autem in primis te orauerim, ne cunctēris: ſed mox mihi reſpondeas, num quid ex igne dij quippiam perdiderint, ex quo ille fuit apud homines. quod quidē vix vnquā dixeris:* H *quando ſit natura comparatum eſt, vt ignis nihilo fiat minor, ſi quis etiam eum alio communicet: deniq; non extinguitur ideo, quia alius inde flammam tranſtulerit. Itaq; euidentiſſimum hinc colligo argumentū inuidiæ, quòd quum citra vllam iacturam igne carere poſſitis, ab eius tamen vſu arcere in animum induxeritis eos qui hoc potiſſimùm egere videntur.* I *Quod contrà oportebat, deos omnes eſſe bonos bonarum rerum largitores, & ab inuidia longè abeſſe.* K *Sed quid ſi omnem prorſus ignem ſuffuratus, detuliſſem in terrā, adeò vt nihil vobis feciſſem reliqui? quānam oro iniuria vos affeciſſem, quib' ignis haudquaquā poteſt eſſe vſui: quum*

μήτε ῥιγοῦντῶ, μήτε ἴψοντῶ πλὴν ἀμβροσίας, μήτε φαῦλος ἰατρὸς ἀνήρ· δεόμενοι. οἱ δ' ἄνθρωποι τῇ αὐτῇ ἄπασι μὲν ἀναγκαίᾳ χρῶνται τῷ πυρί, μάλιστα δὲ ἐς τὰς θυσίας, ὅπως ἔχοιεν λιπαρὰς ἀγυιὰς, τῇ τε λιβανωτῷ θυμιᾶν, τῇ τε μηρία καίειν ἐπὶ τῶν βωμῶν. ὁρῶ δ' ὑμᾶς μάλιστα χαίροντας τῷ καπνῷ, τῇ πλὴν τῶν ἀλίτων ὀλομένης, ὅταν ἐς τὸν οὐρανὸν ἀνίσται ἐγγίσῃ ἀτιθασευόμενος πρὸς καπνῷ. ἐναντιώτατα δίνιω ἡμῖν ψυχὴ ἄνθρωπος αὐτῇ τῇ ὑμετέρᾳ ἐπιθυμίᾳ. θαυμάζω δ' ὅπως ἐχὶ τῇ τὸν ἀτμὸν ἀνακολυπεῖ καπνὸν ἀμπλὴν αὐτὸς, καὶ δι πῦρ οὗτός δὲ πολὺ θεότερόν ἐστι, τῇ πνεοδεστερον. ἢ μᾶλλον ἀτιθασεύει, ὡς σκαιότατα ἀμῶν ἐξῆμα; ἄρνια. σοὶ δ', ὦ Ερμῆ τῇ Ηφαιστε, εἴ τι μὴ καλῶς ἀρῦδη λογεῖ, ἀναπαύεται, τῇ ἀνάγκην, μᾶλλον δὲ αὖθις ἀπολογούμεθα.

quūm neq; coquere vobis necessū sit, neq; frigidare ambrosiā? Adhæc, nō egetis artificioso lumine: verūm hominib⁹ cū L. ad alia necessaria ignis habendus est, tum maximè ad sacrificia, quo videlicet in biuio nidore vobis parēt, thura incendāt, & pecudum coxas adoleant in aris. Verūm quū (vt video) ingentē vobis lætitiā pariat fumus ille, nihil proinde tā gratum, quod in epulorum vicē vos reficiat, quàm vbi nidor simul cū fumo volutatus ad cælū vsq; permeat. Itaq; parum appositè profectò, & nimium absurdè videmini vaporē huiusce nodi nunc incusare. M. Miror autē cur Soli potestatē facitis lucēdi hominibus, neq; illi vitio vertitis, quòd in administrando deorum bono tam prodigus sit, atque intemperans, quum ignis ille sit multo quàm hic noster diuinior, & candens magis. Dixi. Vestrūm erit, Mercurij ac Vulcane, ea quæ perperàm à me proposita sunt, ad rectitudinem perducere, & rationibus quibus potestis nostra hæc impugnare: dehinc rursus ad respondendū accingemur.

Εμ.

MER.

Ερμ. Οὐ ῥᾴδιον, ὦ Προμηθεῦ, πρὸς ὅτου γενναῖον ὄντα σοφιστεύειν. πολὺ δὲ ἀπὸ ἀνάγκης, ὅτι μὴ ἡ Ζεὺς ταῦτα ἐκίνησέ σε. οἶδα γὰρ οἷά σε δεῖ πολλὰ γύπας ὑπ' ἰσχνοῖς σοῖς τοῖς ἥπατος ἐξαμείψαντας ὅτου δαιτὸς αὐτοῦ κατηγόρησας, ἀποδεχθῆναι δοκῶν. ἐκεῖνο δ' οὐ θαυμάζω, πῶς μάντις ὢν, ὃ προγίνωσκε ὅτῳ κατηγορήσοιτο. Πρ. ἁπλοῦν ἄμωμον, ὦ Ἑρμῆ, καὶ ταῦτα μὲν, καὶ ὅτι ἐπιστάμενος αὖθις οἶδα, καὶ ὅτου ἐκ Θηβῶν ἀφίξεται ἐπίκουρος ἐκ ἐς μακρὰν, καταφράσομαι, ὅν φῂς ἱπποκίνητον μοι τὸν ἀετόν. Ερμ. ἀλλ' ἔτι τοῦτο, ὦ Προμυθεῦ, ταῦτα προσοιδοιμί σε καλύμενον ἐκείνῃ σοὶ ἥμιν ὠφελήσειν. ἀ. μὴ τοι ἔτι κρατηθείης. Πρ. θαῤῥῶ, καὶ σωθήσομαι ὑμῖν, καὶ ὁ Ζεὺς λύσει με, οὐκ ἀντὶ μικρᾶς ὑπερμοιρίας. Ερμ. τίν' οὖν ταύτας μὲ χρὴ ἀκούσας ἀπεῖν.

Προμ.

MER. *Haud facile est, Promethee, cùm tam generoso oratore certare: verùm vehementer ex re tua fuit, quòd hæc abs te non audiuit Iupiter. Id enim certò scio, sedecim vulturibus negocium dedisse, qui postea hac visceribus tuis pascerentur. adeò grauiter ipsum criminatus es, aliud fermè agens: nam defensionem pro te dicere instituebas. Mirum autem profectò, N quum vates sis, quomodo præsagire nequiueris, has te modò daturũ pœnas.* PROM. *Præsciui hæc, Mercuri: neque me præterit, quòd rursus libebarus: & nunc O Thebanus quidã veniet tibi amicus, qui eminus iaculetur aquilam, quam supernè polliceris deuolaturam.* MER. *Vtinam hæc eueniant. Solutum te à vinculis videro, nobis conuiuam additum, at non carnes partientem.* PROM. *Bono sis animo, epulabor vobiscum, & Iupiter me liberabit, non exiguæ felicitatis gratia.* MER. *C. Ne, oro, graueris dicere, quæ sit illa felicitas.*

Προμ. οἶδα, ὦ Ἑρμῆ, τὰ θέ-
τιν; ἀπ' ἀ γὰρ λέγεις. φυ-
λάττει γὰρ ἄμεινον τὸ ἀπόρ-
ρητον, ὡς μισθὸς ἦν, καὶ λύσις
μοι ἀντὶ τῆ[δ]ε δίκης. Ερμ.
ἀπὸ φύλακος, ὦ Τιτὰν, ἀφ-
τ' ἄμεινον. ἡμᾶς δ' ἀκίνδ-
ὦ Ηφαιστ· καὶ γὰρ οὕτω ἤδη
πλησίον ὁ ἀετὸς, [ἐ]πιμὶξ ὢν
ἀφτιρῶν. ἂν δέ γε ἤδη σοι τ
θυβάσῃ, ὃν φὴς ὀξύτατον εἶπ
φανῆναι, ὡς ταχύποδ' ὄν ἀνα-
πτιμόμενον ὑπὸ τοῦ ὀρνέου.

PROM. *Nostin Meremi Thetin? ed quid verbis opus? præstat enim celare arcanum, quo me manent præmium posti solutam pœnam.* MERC. *Quando quidemâd præstat, secum recondas licebit. Quin non, Vulcane, abimus? iam enim non longè abest aquila. At tu Titan, præstolare tamtisper, dum tibi Thebanus (ut uis) sagittarius cõtingat, qui te ab ultris huius laniatu quietum reddat, ac liberum.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

DEfensionem Promethei Caucaſo affixi Lucianus hîc proponit, in qua verius deprehendere liceat, veluti ex inſtituto, acriorem in Iouem ac reliquos ethnicorum deos recriminationem. Verùm quis fuerit Prometheus, & quam ob culpam Caucaſi ſupplicio deſtinatus, ſuperiùs diximus in Apologia in eũ à quo fuerat Prometheus appellatus Lucianus. De quo Heſiodus in Ergis, Ouidius, Horatius, ex recentioribus Eraſmus in Chiliadibus ſuis, & Cælius in Antiquitatibus annotârunt.

a ENTER Caucaſum.] *Exordium Dialogi ab occaſione loci, & Caucaſi montis altiſſimi Septentrionalis Aſiæ tractu, Indiam dirimentis à Scythia, cacumina habentis præruptа, perpetuisq; niuibus tecta. Huius montis deſcriptionem apud Arianum in vita Alexandri lib. 3. reperies. Prometheum verò affixum fuiſſe ad Caucaſum, tam multi affirmant, vt vix negari poſſit. Hoc in primis teſtatur Cicero lib. 2. Tuſcul. quæſt. Hoc etiam*

quam Apollonius in fine 2. lib. Argonaut. asserit, quod eius interpres affirmat. Illud ipsum Pausanias, Seruius, & alij multi.

b Hic Titan] Prometheus filius Iapeti, qui fuit Unus ex sex Titanibus. *c* Supra conuallem passis hinc atque illinc è regione manibus.] Philostratus in Apollonio Tyaneo refert, duo esse Caucasi cacumina, stadio inter se disiuncta, quibus accolæ Promethei manus affixas fuisse referunt. *d* Aquila iecur depascet.] Aquilam hanc Higinus Typhone & Echidna genitam affirmat, alij Terra & Tartaro, alij à Vulcano factam. *e* O Saturne, ô Iapete, ô tu tellus parens.] Iapetus Cœli & Terræ filius fuit, vir potens apud Thessalos, qui, teste Hesiodo, quatuor reliquit filios, Atlantem magnanimum, gloriæ præsignem Menœtium atque Prometheum varium, versipellem, fraudisq; Epimetheum *f* Nullum faginus.] Causæ ob quas Prometheus Caucaso defigitur. *g* Hesiodi.] Ex Theogonia Hesiodi colligitur, quãdo Prometheus, quæ illius astutia & prudentia erat, Iouis Opt. Max. imposuerat, præcipuè in carnium ideloth ytarum distributione, quam Græci scriptores solitis sunt appellare κρεοτομίαν. Siquidem sibi opiparã, & ferinsecus mactata: Iouí, cui tum optio dabatur, ossa alba pinguedine obducta apposuit. Vnde videtur esse prouerbium, Promethei portio. Ideo iratus Iupiter, cùm quòd homines finxerat luto, & ignem ferula cælitùs furtulerat, tum propter hanc impostúram, Caucaso eundem alligari iussit, vbi eius epar ab aquila corroditur, quod nocte renatum, iterumq; exeditur, vt perpetua crucietur pœna.

h Videris.] Conqueritur Prometheus se iniustè à Ioue damnatum, cùm nihil mali patrauerit. *i* In Prytaneo publico alendum.] Prytaneum locus erat Athenis in arce dignissimus, vbi iudices & magistratus habere consilium solebant, & vbi alebantur publicè, qui bene meriti erant de Republ. sic dictum quasi παρὰ τὴν πρύσιν, tritici victus promptuarium. *k* Tu verò quandoquidem tam eloquio polles,] Præparatio ad defensionem, seruiens dialogi decoro, eademque vice exordij. *l* Propepontias Caspias.] Caspij populi Scythici generis vicini sunt Tauri montis angustiæ, ad octo millia passuum in longitudinem extensæ, latitudine tam exigua, vt vix plaustra simul perui, quas ideirco Caspias portas Scriptores appellant,

quòd per eas ex Babylonia & Perside ad mare Caſpium pa[ſſus] tranſitus. m Quo pacto.] *Repetit capita accuſ[ationis]*

n Recens for.] *Græcè καινοτερῶς καινοπρεπῶς, deſpe[ctas] nouas res edere, & τὸ καινοποιεῖν ſignificat.* o Pro de[o] perſonâ. p Maiorem partem.] A' *circumſtantijs.*

q Nam Iouem.] A' *conſilio factis.* r Sed age Mer[curi] Amplificatio ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου. s Cœlum terræ.] *Hy[perbole] prouerbialis eſt, pro, omnia perturbare, nihilq; non facere ſine noſtro interprete.* t Videreſiam licet.] A' *collatione maiorum morum.* u Sic enim.] A' *conſilio & cauſa.*

x Iuxta Poëtæ dictum.] *Homines ſe è luto finxiſſe negat Prometheus: quem ſermonem ex Aeſchyli Prometheo carpſit Lucianus. Et eſt tranſitio ad ſecundum caput de Ioue, ad quam bifariam reſpondet. Primùm: Nihil datum fictione acceſſiſſe Ioui. Secundò: Multum verò etiam vitij inde promanaſſe, à conſequentibus & effectis.* y Mi[ſe]ram.] *Quæ ſapientiæ & bonarum omnium artium dea Ioue cerebro ſine matre procreata eſt.* z Gigantes.] *Ti[tanes] filij excelſiſſimæ ſtaturæ in deorum perniciem procreati, vi[ri] ſcilicet bellum inferrent, Ioueméque de cœli poſſeſſione de[ii]cerent.* A Prorſus omnia Iouis plena ſiunt.] *Lucianus Arato ſumpſit, quæ Virgilius hoc verſu reddidit in Paſtorali Eclogâ 3:*

Ab Ioue principium Muſæ: Iouis omnia plena.

B Templum Promethei.] *Conqueritur Prometheus, ſe nullam ſibi aram dicatam eſſe, nullum extructum templum, cùm tot honorem Ioui, Apollini, Mercurij, fana ac delubra condita ſint viſantur.* C Flagitioſi.] *Obiectio, quam exemplo Ioue diluit.* D Sic enim eandem.] *Alia, quam per imaginem à ſimili.* E Atqui non.] *Elegans amplificatio à reflionis per regeſtionem.* F Sed ſi hoc dixeris.] *Alterum huius capitis, qua & de modo figmenti reſpondet.* G [ſ]unt.] *Tranſitio.* H Quando.] A' *natura rei.* I C[o]contra.] *Ab officio deorum.* K Sed quid.] *Ab vſu.*

L Ad alia neceſſaria ignis habendus.] *Ab vſu ſequentibus.* M Miror autem.] *Amplificatio ab exem[plo]*

N Cùm vates ſis.] *Exprobrat Prometheo vim fictio[nis]*

uis nominis. Nam cùm sit Προμηθεὺς vocatus, debebat prouidere vt euitaret fortunam. O Thebanus.] *Herculem ex Alcmena & Ioue natum intelligis, quem implacabile Iunonis odium maximè nobilitauit.* P Thetin.] *Cùm Iupiter Thetidis amore captus, vxorem eam ducere vellet, Prometheus futurorum præscius, à nuptijs eiusmodi magnopere cùm deterruit: quòd in fatis esse diceret, quicunque ex Thetide nasceretur, patre suo maiorem fore. Memor itaque Iupiter eius exempli, quod ipse in patrem suum ediderat, veritúsque ne similiter à filio de cœlesti possessione depelleretur, à Thetidis nuptijs abstinuit: memórque beneficij quod in se Prometheus contulerat, Herculem ad Caucasum mittit, qui interfecta aquila, Prometheum vinculis liberauit. Vide plura de hoc apud Seruium in illud Virgilij 6. Eclogæ:*

Caucaseasq; refert volucres, furtumq; Promethei.

& in sequenti Dialogo, vbi liberationem Promethei ad Mercurium refert. Fabula extat apud Pindarum Hymno octauo Isthmiorum, Apollon. Rhodig. lib. 4. carminis Argonautici, & Ouid. 11. Metamorph.

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

EN tibi Caucasum.] *Exordium dialogi, ab occasione loci.* Rectè dicis præ.] *Actio & affectio Promethei, vnde occasio dramatis petitur.* Ne igitur cunctaris.] *ἀπόστασις.* Ad vos saltem.] *συγχώρησις.* Tanquam parum sit.] *ἔλεγχος.* Sed tu porrige.] *προτροπή.* Ne quippiam tibi.] *παρακατιόν.* O Saturne, ô Iapete.] *χαλεπαινόντος μέν.* Qui primò quidem.] *Accusatio Promethei.* Verùm si vacat.] *κατάκρισις.* Tu verò quandoquidem.] *Præparatio ad defensionem, seruiens dialogi decoro, eademq; vice exordij.* Verùm quando.] *Correctio.* Primùm igitur.] *ἀξίωσις καὶ μετάθεσις τῆς μυθοποιΐας.* Cæterùm tu Vulcane.] *ἀποστροφὴ πρὸς τὸν Ἥφαιστον.* Partiri igitur vos.] *διαίρεσις τῶν ποιητῶν.* Nihil autem video.] *ἀπὸ τοῦ*

δωματῶν κολακείαν. Mercurius meam obibit prof[ectionem].] *Reuerti partes in Mercurium.* Nam ego.] *Ratio sui.* Nihil est quod Merc.] *Interfatio.* Quoniam enim.] *Ἀπὸ παρασκευῆς.* Atqui tempus expe[ctat].] *Ἐμοὶ δὲ δοκῶ σροσχάσας ἐνεγκ.* Si mihi propositum [est] *petit capita accusationis.* Quo pacto videlicet.] *Ἐκ τῆς κατηγορίας.* Denique quòd ignem.] *Ἀπόδοσις καὶ ἀνακρισις τῆς αἰτίας.* At verò] *Προέκθεσις καὶ ἀνακρισις τῆς αἰτίας.* Cæterùm si.] *Τὸ δ' ὕστερον μέρος.* Quid enim.] *Διήγησις.* Nunc verò.] *Παρεκβολὴ ἐκ τοῦ τῶν ἐγκλημάτων λύσεως.* Et primò quidem.] *Apologia Prometheo ad caput de carnium distributione, per ἀξίωσιν καὶ διήγησιν.* Immemor sanè.] *Exprobratio.* Nam quia [est] A' *persona.* Sed age deum.] *Concessio.* Nam [est] *Expolitio superiorum ad commorationem.* Vt nè [est] *Ἐλεγμός.* Nil enim aliud.] *Παρομολογία.* [est] *Ἀφαίρεσις.* Sed age Mercuri.] *Συναγωγὴ μισθοῦ καὶ τῆς δίκης, μίσωσιν τοῦ ἐγκαλοῦντος.* Falsor sanè [est] *Occlusio calumniæ.* Nam quum hæc.] A' *μισθωτοῦ.* Videre iam licet.] *Ἄλλη διήγησις συγκεφαλαιωτικὴ αὐξητικὴ.* Tempus nunc monet.] *μετάβασις καὶ ἀποτροπή.* Cuius culpæ me.] *Διαίρεσις.* Quàm ego illos.] *Ἀναίρεσις.* Ego ad vtrumque.] *Κατασκευὴ ἀμφιβίου.* Nam nullo.] *Ἐκ τῆς ἐνδείας.* Cùm itaque tellus.] *Κατάληψις.* Adeò vt neque.] *Ἀπόφασις ἢ ἀποτροπή.* Cùm alioqui.] *Ἐλεγμός.* Quippe vel id erat.] *Ἀπὸ τοῦ παραλόγου.* Cæterùm iuxta.] *Ἀπὸ τοῦ παραδείγματος.* Hęc sunt magna.] *Clausula narrationis per extenuationem.* Iam verò mirum.] *Παραύξησις.* Itaque neminem [fugit.] *Conclusio primi argumenti.* Atqui in promptu [est] *Secundum argumentum, multum verò etiam valebunt promanasse, a consequentibus & effectis.* Quòd si [est] *Ἀπὸ παλαιοῦ.* Verùm ego.] *Διήγησις.* Nam [est] ad rempubl.] *Κατασκευὴ.* Cæterùm istud.] *Argumentum, à causa finali.* Quod idcò dixerim.] *Ἐπιφώνημα.* Adde quòd nemo ex nobis [est] *Ἐπιχείρημα.* Verùm enimuerò quum opti[mus]

cinus.

clusio. In crucem à vobis leuatus.] *Ἀπὸ τοῦ ἀντικειμένου.* Sed ais, flagitiosi.] *Obiectio, quam exemplo deinde diluit.* Liceat reperire hanc.] *τὸ ἐναντίον.* Nec verò est quòd dicas.] *Alia, quam per inuersionem à simili soluit.* Sed adime obsecro dijs.] *τὸ χρηστικὸν ἐπιθέτου.* Cæterùm malè me.] *Aliud caput accusationis secunda.* Quas tamen.] *Elegans amplificatio obiectionis, per regestionem.* Atqui non erat.] *Altera pars huius capitis, qua & de modo figmenti respondet.* Sed si hoc dixeris.] *A consequente contrario.* Hæc sunt quæ.] *Conclusio.* Ad ignem transeamus.] *Transitio. Tertium caput de igne è cœlo sublato.* Fœdam nimirum.] *ἐξηγητικῶς.* Perdeos autem.] *ἀπορία.* Sed mox mihi.] *ἐφώτησις ἀπὸ τῆς ἀφορίας.* Quod quidem vix.] *τὸ ἐπιχείρημα, ἀπὸ τοῦ δύνασθαι τοῦ.* Itaque euidentissimum.] *ἀπὸ τοῦ καθήκοντος.* Quo contra.] *Ab officio deorum.* Sed quid si omnem.] *Concessio.* Quibus ignis.] *Ratio.* Cùm neque coquere.] *Ab vsu ignis.* Verùm hominibus.] *Ab vsu ex consequentibus.* Itaque parum appositè.] *Clausula.* Miror autem.] *Amplificatio ab exemplo.* Vestrùm erit.] *ἐπιλογισμὸς καὶ ἐπιχείρημα.* Haud facile est.] *Interfatio Mercurij.* Mirum autem.] *ἐφώτησις καὶ ἀφόρησις.* Præsciui hæc.] *ἀπόκρισις.* Et nunc Thebanus.] *μαιάδιος.* Vtinam hæc.] *ἀρχή.* Bono sis animo.] *εὐφημία.* Ne oro graueris.] *αἴτησις.* Nostin' Mercuri.] *ἐρώτησις.* Quin nos, Vulcane, abimus?] *Conclusio.*

DEORVM DIALOGI.

ARGVMENTVM IN eosdem.

Dialogi qui sequuntur, tam superorum quàm inferorum deorum, quasi quandam syluam ac summam continebit omnium ferè fabularum, quæ partim apud Homerum & cæteros Epicos Poëtas, partim à

Tragicis, Aeschylo, Euripide, Sophocle & reliquis tractantur. Sunt autem vti breuiores, ita argutiores quoque, siue res, siue verba & compositionem spectes: adeoque germanam illam Atticæ eloquentiæ festiuitatem & gratiam exprimunt. Videtur autem Lucianus non hoc tantùm agere voluisse, vt deorum gentilium & Homericorum vanitatem argueret atque irrideret (quis enim veterum, saltem mediocriter sapientum atque doctorum, vnquam fuit, qui huiusce modi nugis vllam fidem adhiberet, aut numen nostris & humanis affectionibus obnoxium esse crederet) verùm illud quoque, vt (quod in Prometheo ipse de se dicit) Heroicam illam dialogi personam, & tragicam grauitatem, Comico risu temperaret. Et quia in omni genere scriptorum versatum esse oportet eum, qui veram ac solidam eloquentiæ atque doctrinæ laudem assequi cupit, quemadmodum ipse infrà in Lexiphane præcipit: existimo equidem etiam exempli & exercitationis causa, ad hunc modum in hoc genere illum sese exercuisse. Nam vt hic Tragicorum & Homericorum fabulas, vt infrà Comicorum quoque argumenta retractat, & ad dialogorum festiuitatem reuocat. Interim tamen etiam seria obiter monet ac docet: vt in Cupidine, vbi tacitè illud indicat, quod Cicero pro Cælio multis verbis commemorat: studiosos puta, & literarum amantes, nullis externis ac prauis cupiditatibus alligari ac vinci. quod idem & Theocritus de Musis apertè dicit:

Nam quos aspiciunt illæ (inquit) *exhilarant ſq; videndo,*
Nulla venenoſæ ladunt hos pocula Circes.

ΠΡΟΜΗ-

ΠΡΟΜΗΘΕΩΣ ἢ Διός.

PROMETHEI & Iouis.

Iacobo Micyllo interprete.

PROMETHEVS.

Λυσόν με, ὦ Ζεῦ, δεῖ γὰρ ἤδη νικᾶσθαι. Ζεύς. λύσω σε φῆς, ὃν ἐχρῆν βαρυτέρας αἰτίας ἔχοντα, καὶ τὸ Καυκάσου ὄλον ὑπὲρ ἀντιφαλῆς ἐπικάρδιον, ὡς μὴ ἐκπέτηται γυπῶν μὲν μόνον ἐφ' ἡμῖν τὸ ἧπαρ, ἀπὸ δὲ τῶν ὀφθαλμῶν ἐξορύττηται, ἀπ' ὧν τοιαῦθ' ἁμῖν ζῶα ἀνθρώπους ἐπλάσας, καὶ τὸ πῦρ ἐκλέψας, καὶ τὰς γυναῖκας ἐκ δημιουργήσας: ἃ μὲν γὰρ ἐμὲ ἐξηπάτησας ἐν τῇ διανομῇ τῶν ἱερῶν, ἐᾶ σιωπῇ· καὶ γὰρ ἀμύητός μοι παραθὲς, καὶ πλὴν ἀμέλει τῶν μοιρῶν σε αὐτῷ φυλάξειν, τί χρὴ λέγειν; Προ. οὐκοῦν ἱκανὸν ἤδη πλὴν ἀετὸν ἑκάστοτε, τοσοῦτον χρόνον ὧν Καυκάσῳ προσηλωμένῳ, τὸν ἐκεῖθεν ὀρνίων ἀποπετόμενον αὐτὸν τρῶσαι ὧν ἔκατι. Ζεύ. οὐ δικαιοσύνης μόνον ἦν, ὃν σὺ παθεῖν. Ιυπ. Ne minimum quidem hoc eorum quæ te oportet pati.

SOlue [a] me Iupiter, [b] grauia enim iam passus sum. IVP. Solum te, ais, quem oportebat graviores predicas habentē, & Caucasum totum super caput incumbentem, à sedecim vulturibus non solùm corrodi epar, sed & oculis carere effossis: eò quòd talia nobis animalia, homines videlicet, effinxeris: & ignē furtim surripuisti, & mulieres fabricatus es? Nam [c] quibus meipsum decepisti in distributione carnium, ossa pinguedine obducta mihi apponens, & meliorem partium tibi ipsi seruans, quid attinet dicere? PRO. Igitur sufficientem iam pœnam exolui, [d] tantum tempus Caucaso affixus, posquam diuum perditam aquilam nutriens hepate.

Προ. καὶ μὴν ἐκ ἀμισθί μι νύσεις, ὦ Ζεῦ, ἀλλά σοι μηνύσω πάνυ ἀναγκαῖον. Ζ. λατασοφίζῃ μι, ὦ Προμηθεῦ; Προ. καὶ τί πλέον ἴξω: ὁ γὰρ ἀγνοήσεις αὖθις, ἵνθα ὁ Κρόνος πάσος ἔσι, δεῦρ' ἀπορήσεις δεῦ μᾶν, ἵν τι τιχνάζων ἁλίσκωμαι. Ζ. ἀπὸ πρότερον, ὅν τινα μισθὸν ἀποτίσεις ἀναγκαῖον ἁρῖν ὄντα. Προ. ἦν ἄπο ἱρ' ὅ, τι βαδίσας νῦν, ἀξιόπις & ἔσομά σοι ἢ περὶ τῶν ἄλλοις πάν μαντευόμενος; Ζ. πῶς γὰρ οὔ; Προ. παρὰ τὴν Θέτιν, σωθησόμενος αὐτῇ. Ζ. τοῦ τί μᾶν ἕνεκα; τί δ' οὖν τὸ λοιπὸν τόδε; λοκᾶς γάρ τι ἀληθὲς ἱρᾶν. Προ. μηδέν, ὦ Ζεῦ, λοιπὸν ἐκ τῆς Νηρηΐδι. ἦν γὰρ αὐτὴ λυφορήσῃ ἐκ σοῦ, τὸ τιχθὲν ἴσα ἐργάσεται σε, οἷα ἢ σὺ ἔδρασας τὸν Κρόνον. Ζ. τοῦτο φῂς, ἐκπεσεῖσθαί μι τῆς ἀρχῆς; Προ. μὴ γένοιτο ὦ Ζεῦ. πλὴν τοιοῦτό τι ἡ μίξις αὐτῆς ἀπεφήνε. Ζ. χαίρετω τοιγαροῦν ἡ Θέτις· σὲ δ' ὁ Ἥφαις & ἐπὶ τούτοις λυσάτω.

PRO. *Atqui non sine mercede me solues Iupiter, sed tibi significabo valde necessarium.* IV. *Blandiendo decipis me Promethee.* PRO. *Et quid plus habebo? Non enim ignoras rursus vbi Cronus est: neque indigebis vinculis, si quo modo versutias agens deprehendar.* IVP. *Dic prius, quámnam mercedem persolues necessariã nobis existentem?* PRO. *Si dixero ad quem locũ venis nunc, fide dignus ero tibi & de reliquis vaticinanti.* IVP. *Quomodo enim non?* PRO. [c] *Ad Thetin, coitura cum ipsa.* IVP. *Hoc quidem nosti. Quid igitur posthac? videris enim verum quiddam dicere.* PRO. *Nihil, ô Iupiter, rei habeas* [f] *cũ Nerine hac. si enim ipsa grauida reddetur ex te, fœtus similia faciet tibi, qualia & tu fecisti Saturno.* IVP. *Hoc ais, expulsurum me regno?* PRO. *Vtinam ne fiat, ô Iupiter: veruntamen tale aliquid coitus ipsius minatur.* IVP. *Valeat igitur Thetis: te verò* [h] *Vulcanus ob hæc soluat.*

GILBER-

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a SOLVE me, Iupiter.] *Prometheus hic orat Iouē, vt tandem liberetur.* b Grauia enim iam ſum paſſus.] *De Prometheo inquit idem Lucianus de Sacrificijs, cuius non cognouimus eſt, quàm atrocia ſit paſſus, propterea quòd ſupra modum humanæ gentis amans fuerit. Siquidem hunc Iupiter in Scythiam deportatum ſuper Caucaſum montem cruci ſuffixit, adhibita illi aquila, quæ iecur illius aſſiduè circumroderet.*

c Nam quibus me ipſum decepiſti.] *Breuis repetitio capitum accuſationis Promethei.* Hyginus in Aſtronomico poëtico: *Antiqui, inquit, cùm maxima ceremonia deorum immortalium ſacrificia adminiſtrarent, ſoliti erant totas hoſtias in ſacrificiorum conſumere flamma. Itaque cùm propter ſumptus magnitudinem ſacrificia pauperibus non contingerent, Prometheus, qui propter excellentiam ingenij miram, homines finxiſſe exiſtimatur, recuſatione dicitur ab Ioue impetraſſe, vt partem hoſtiæ in ignem conijcerent, partem in ſuo conſumerent vſu. Idq; poſtea conſuetudo firmauit. Quod cùm facilè à deo, non vt ab homine auaro, impetraſſet, ipſe Prometheus immolauit tauros duos: quorum primùm tecinora quum in ara poſuiſſet, reliquam carnem ex vtroque tauro in vnum compoſitam, corio bubulo texit: oſſa autem quæ circum fuerunt, reliqua pelle contecta in medio collocauit, & Ioui fecit poteſtatem, vt quam vellet carnem ſumeret partem. Iupiter autem, etſi non pro diuina ſuæ cognitatione, nec vt deum decebat, omnia qui debuit antè prouidere: ſed quoniam credere inſtituimus hiſtoriis, deceptus à Prometheo, vtrumque putans eſſe taurum, delegit oſſa pro ſua dimidia parte. Itaque poſtea in ſolennibus & religioſis ſacrificijs carnes hoſtiarum conſumpta, reliquam, quæ pars fuit deorum, eodem igne comburunt.* Hæc Hyginus: ex cuius verbis facilè intelligas, *quod ſcribit hic Lucianus.* d Tantum tempus.] *Aeſchylus dicit in Prometheo, Prometheum aliquot annorum millia Caucaſo affixum fuiſſe.* e Ad Thetin.] *Ouidius lib. 1. Metam. hoc vaticinium attribuit Proteo: ſed Lucianus hic videtur Aeſchyli poëtæ & aliorum ſequi ſententiam.*

tiam. *f* Cum Nerine.] *Thetide & Doride filiis:* [illegible] *natur.*] *Conſtitutum erat in fatis, Thetin paritura* [illegible] *longè præſtantiorem patre, quod Prometheus Ioui, & Prometheus ipſi Thetidi prædixerunt.* *h* Vulcanus.] *Præcedenti anno dialogo Prometheus dixit Herculem liberaturum eſſe*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Iuppiter iratus furto fraudiq; Promethei,
Vinctum Caucaſeis liberat indagis.
Significat curas hepar: cœleſtis at ignis,
Noſtrum animum, quoniam cœlitùs ille [illegible]

Solue me.] *Deprecatur ſupplicium Prometheus.* [illegible] uam te.] *Recuſatio Iouis.* Eò quòd talia.] [illegible] *δ' ἀπεμύησας.* Nam quibus.] [illegible] tum tempus.] *Pœne exaggeratio & extenuatio.* non ſine.] [illegible] Si dixero.] [illegible] μὴ [illegible]. Nihil, ô Iupiter.] [illegible] Vtinam ne fiat.] *Ἀχί.* Te vero.] *Imprecatio* [illegible] *venia.*

Eodem interprete.

CVPIDO.

ΑΛΛ' ἆ ἐμοί τι ἥμαρτον, ὦ Ζεῦ, σύγγνωθί μοι. παιδίον γάρ εἰμι, κοὔτι ἄφρων. Ζ. σὺ παιδίον, ὦ Ἔρως, ὃς ἀρχαιότερος εἶ τοῦ Ἰαπετοῦ; ἢ διότι μὲν νέος, μὴ κομιδῇ ἔφυσας, διὰ ταῦτα καὶ βρέφος ἀξιοῖς νομίζεσθαι, γέρων καὶ πανύπερτος ὤν; Ἔρ. τί δῆτα σὺ λίαν σοφὸς γέρων, ὡς φῂς, εἶ, διότι μὴ καὶ παῖδα δοκεῖς; Ζ. σαφῶς, ὦ δαιμονιώτατε, ἀμικρὰ, ὃς γοῦν μὴ ἔτως ἐντρυφᾷς, ὅτι μηδὲν ἴσασιν, ὃ μὴ πεποίηκας σύ μου, βάτραχον, ταῶνα, ταῦρον, κύκνον, λίνον, ἀετόν. ἐμοὶ δὲ ὅτι καὶ ἰδιαίτατά τινα ἐρασθῆναι ἔπεισας. οὐδὲ συνοῖδα ἄλλοις γοῦν ἐμοὶ ὄφει γεγενημένῳ σοί, ἀπαλὸν μὲν μαγγανεύσαντι, ὑπερήφανον δὲ ἐπὶ πᾶσι, καὶ μὲν δὴ μαγγανεύσαντι τοῦτο. ἀλλὰ ταῦρον ἢ κύκνον φίλτατον ἔσεσθαι ἐμοὶ δεῖ, καὶ ταῦτα ἐμὲ λαθεῖν ἐπιχειροῦντα.

AT si quid etiam peccaui, Iupiter, ignoscе mihi: [a] puer enim admodum sum, & adhuc imprudens. IVP. Tu puer autem Cupido, qui antiquior maliò Iapeto es? An quia neque barbam habes, neque canos produxisti, propterea etiã infans putari cupis, senex & versutus adeò cũ sis? CVP. Qua verò iniuria affeci te ego senex ille, vt tu ais, cur me vincire quoque cogitas? IVP. Specta, ô sceleste, an parua, qui me ita ludibrio habes. Itaq; iam nihil est quod me non effecerit, satyrum, taurum, [b] aurũ, cygnum, aquilam: omnia hæc fecisti me. At quæ me vicissim amaret, nullam planè vnquã fecisti: neq; intellexi me etiam vxori propter te gratiorem fuisse: sed oportet me præstigijs vti ad illas, & meipsum obscondere. Illæ autem taurum aut cygnũ exosculantur;

φιλῆσαι, μὴ δὲ ἴδωσι, τεθνᾶσιν ὑπὸ τῆς λύπης. Ερ. εἰκότως· ὁ γὰρ φίλτατος, ὦ Ζεῦ, θνητὰ ὅσα τῶν πρόσωπον. Ζ. πῶς δὴ ἔφη Ἀπόλλων ὁ Βράγχου καὶ ὁ Υάκινθος φιλῆσαι; Ερω. ἀπ' ἀλάφου λαγώνου ἥφιγμαι, διὰ τοι λαμπρὸν καὶ ἀγένειον ὄντα. ἐπὶ δ' ἰθέλοις ἵππαρος ἐὼν, μὴ ἐπίσοιο τῷ ἀγρίδα, μηδὲ τὸν κεραυνὸν φέρε, ἄμπνοος οἷός σοι αὐτὸν, ἰκαρίῳθε καθαμένος βοερύχους, τῇ μίτρᾳ τούτους ἀνειλημμένῳ. πορφυρίδα ἔχε, ὑποδῆσαι χρυσίδας, ὑπ' αὐλῷ καὶ τυμπάνοις ὠρύεσθαι βᾶναι, καὶ ὄψῃ ὅτι πλείονες ἀκολουθήσουσί σοι τῶν Διονύσου Μαινάδων. Ζ. ἄπαγε. οὐκ ἂν δεξαίμην ἵππαρος ἐὼν τοιοῦτος φοβερός. Ερ. οὐκοῦν, ὦ Ζεῦ, μηδὲ ἐρᾶν θέλε· ῥᾴδιον γὰρ τοῦτό γε. Ζ. ἔκ τοι ἐρᾶν μὲν, ἀπραγμόνιστον δὲ αὐτοῦ ἐπιτυχάνειν. ἐπὶ τούτοις αὐτοῖς ἀφίημί σε.

tur: me verò si aspiciant, interimuntur præ formidine. CVP. Meritò. neque enim ferendi, ô Iupiter, vt quæ mortalia sint, aspectum tuum. IVP. Quomodo igitur [c] Apollinem Branchus ille & Hyacinthus tantopere amant? CVP. [d] At Daphne etiam fugiebat illum, quamuis cornutum & imberbem. Quòd si autem voles amabilis esse, neque concutias [e] ægidem, neq; fulmen geras, sed quàm suauissimum teipsum præbe: vtrinque demisso capillo, eóq; mitra reuincto, & stem sume purpuream, cothopidas subliga auratas, ad tibiam & ad tympana compositè progressu incede: & videbis quòd plures te sequentur, quàm Bacchum Mænades. IVP. Apage, equidem nolim amabilis esse isthoc pacto, aut talem meipsum exhibeam. CVP. Proinde & amare nolis: nam hoc certè facile est. IVP. Quin amare quidem volo, minore autem negocio illo potiri. Atque ob hæc nunc dimitto te.

GILBER-

GILBERTI COGNATI
ANNOTATIONES.

HVius dialogi argumentum continet hoc incerti authoris distichon:

ΟΖΩΣ σοὶ τὸν ἔρωτα βίλη, τὸ σὺ πάντ' ἀφιλᾶμαι,
χ' ὁ πλανὸς, βεόντα χ' πάλι κύκνο ἴεσῃ. Id est,

Tela tibi eripiam, sic Iuppiter inquit Amori.
Cui puer ille: Tona, denuò cygnus eris.

Hoc allusisse videtur Iacobus Sannazarius:

De Veneris nato quæsta est Dictynna Tonanti,
Quòd nimis ille puer promptus ad arma foret.
Tunc pater accito ostendens graue fulmen Amori:
Hoc tibi sæue puer spicula franget, ait.
Cui lasciuus Amor metis hæc reddidit alis:
Quid si iterum posito fulmine cygnus eris?

a PVER.] *Pingebatur puer imberbis, cæcus, alatus, facem gestans & sagittas: quarum vna cuspide aurata vulneratos ad amorem, altera plumbea ad odium impellit. quorum omnium rationem pulcherrimis versibus Marullus & Aeneas Syluius ingeniosissimè complexi sunt.* b Aurum.] *Cupido Iouem diuinitatis suæ immemorem, ad furtiuos Danaës amplexus è cœlo per impluuium in imbre aureo demisit.* c Apollinem.] *Apollo Daphnes, Branchi, & Hyacinthi pulchritudine arsit.* d At Daphne.] *Quæ cùm Apollinis vim aliosqui effugere non posset, implorato patris Penei fluminis auxilio, in laurum arborem est commutata.* Ouid. 1. Metam. e Aegidem.] *hoc est, thoracem, seu loricam: sic enim Martialis exponit libro septimo Epigrammatum.*

ΑΠΟΛ-

ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ καὶ Ἡφαίστου. APOLLINIS & Vulcani.

Eodem interprete.

VVLCANVS.

Ἐπάρατος, ὦ Ἀπόλλον, τὸ τῆς Μαίας βρέφος, τὸ ἄρτι ζηχθέν, ὡς μικρόν τι εἰσὶ, καὶ προσηνὲς πᾶσι, καὶ δοκοῖ τι καὶ ἅδυ εἶναι μέγα δὴ καὶ χρήσεσθαι. Απ. ἐκᾶνό γε φῶ βρέφος, ὦ Ἥφαιστε, ἢ μέγα ἀγαθὸν, ὃ ἔτι ἐκπώματος πρὸς βύτιόν ἐστιν, ὅσον ἐν τῇ παιδαγωγίᾳ; Ηφ. καὶ τίνα ἂν ἀδικοῖμεν μικρὸν ἀρτίτοκον ὄν; Απ. ἐρώτα τὸν Ποσειδῶνα, οὗτοσὶ πρίαναρ ἔκλεψε τὴν Ἄρεως, καὶ τίνος γὰρ ἐφάνησαν κλαῦσαι τὸ λουτροῦ τὸ ξίφος. ἵνα μὴ ἐμαυτὸν λέγω, ὃν ἀφήκλισε τὸ τόξον, καὶ τῶν βιλῶν. Ηφ. τὸ νηγρὸν ζαῦτα, ὃ μέγις ἐκινᾶτο ἐν τοῖς σπαργάνοις; Απ. ἆρα, ὦ Ἥφαιστε, ἢ σοὶ προσῆλθε μόνον. Ηφ. καὶ μὰν προσῆλθεν ἤδη. Απ.

VIdistin' Apollo ie infantulum super genitum mosus est, & arridet bus, & iam quoq; dam præ se ferr, gnum aliquod bo furus sit? APOL. ne ego infantem dica Vulcane, aut in magn liquod bonum e ipso Lapeto antiquius quantum ad fraud attinet? VVL. Et deò inimica afficere iam primum in lacer APOL. Interroga. num, cuius tridentem ratus est, aut Martem & huius subtraxit gina gladium. vt inte meipso non dicam, arcu spoliauit, &

VVL. Hæccine infantulus & modò natus ille, qui mouebatur in cunis inter inuolucra? APOL. Scies si modò ad te aliquādo venerit. VVL. Atqui venit iam

APO

Ἀπ. τί οὖν; πάντα ἔχεις τὰ ἐργαλεῖα, καὶ οὐδὲν ἀπόλωλεν αὐτῶν; Ἡφ. πάντα, ὦ Ἀπολλον. Ἀπ. ὅμως ἐπίσκεψαι ἀκριβῶς. Ἡφ. νὴ Δία τὼ πυράγρα γοῦν ὁρῶ. Ἀπ. ἀλλ' ὅρᾳς αὐτὼ πω ἐν σπαργάνοις τῆ βρέφει. Ἡφ. οὗτος οὐκοῦν κάρι ἐστί, καθάπερ ἐν τῇ γαστρὶ ἐμηχανήσατο τὼ πλευρώ; Ἀπ. ὁ δὲ καὶ ἔκλεψας αὐτῆ καὶ λαθὼν ἔθου σωμάτια καὶ ἐπιφυσᾷ. ὁ δὲ καὶ ὀργισθεὶς ἡμῖν ἐβάλλ. χθὲς δὲ προσκαλεσάμενός τέ μου, διατί, φησὶν, οὐ δώσεις, ἢν εἰδ' ὅπως ὑφελόμενος τὸ πόδ. ἅτα μεταξὺ λοιπὸν ἡμῶν διαλεγομένων, τῆς Ἀφροδίτης μὲν ἐπὶ τὸν ἔρωτα, προσλιπαινούσης αὐτὸν ἐπὶ τὴν νίκην, τοῦ Διὸς δὲ γελῶντος, τὸ σκῆπτρον ἀφ' οὗ μὲν βαρύτερος ὁ Ἡφαιστος ἐδόκει, καὶ πολὺ τὸ πῦρ ἔχει, ἀφῄρητο. Ἡφαιστον ἐγὼ τινα ἢ πάππα φῄς. Ἀπ. ὁ μόνον, ἀλλ' ἴδῃ καὶ μουσικόν. Ἡφ. ἦ γὰρ ἐκεῖνος ἔκλεψε; ἢ πολὺ μείζων ἦν καὶ βαρύτερος, καὶ πλέον ἔσχε πυρός; ἐπεὶ ἐγὼ γε οὐδὲν ἔγνων ἀπολωλός.

APOL. Quid igitur? habéne omne fabrile instrumentũ? necdum quicquam illius tibi amissũ est? VVL. Omne, Apollo. APO. Attamen inspice diligẽter. VVL. Per Iouem, forcipem non video. APOL. Sed videbis illũ alicubi inter inuolucra in cunis infantis. VVL. Adeóne adunceas manus habet, perinde ac si in ipso ventre iam tũ meditatus esset furãdi rationẽ? APO. An' non audísti ipsum loquentẽ quoq; iam arguta ac volubilia quædã? Atq; hic etiam ministrare nobis vult. Heri autem vocato ad se Cupidine, statim illum palæstra superauit, nescio quo pacto pedes illi subtrahens. Deinde cùm à cæteris laudaretur, interea Veneri surripuit cingulũ, quum illa amplexata ipsum fuisset ob victoriam. Ioue autem ridẽte, sceptrum illius sustulit: & miss grauius fuisset, & plus ignis habuisset, ipsum quoque fulmen subtraxisset. VVL. Celerem atq; agilem quendam puerum mihi narras. APOL. Quinimò & musicum praterea. VVL. Vndénam huius rei coniecturam facis?

Απ. χιλήνλω τε νικηδήν ἰνο
ρὸν, ὅρχανον ἀπ' αὐτῆς σωτ
πίξατο. πήχεις γὰρ ἐναρμό
σας, καὶ ξυνάσας, ἵππα καὶ
λάμυς ἐμπίξας, ἡ μαχάδιον
ὑποθὰς, ἁρτὰ ἐπανάμφ&
ἐπὶ χορδὰς, μιλοδῆ πάνυ
γλαφυρὸν, ὦ Ἥφαιστε, ἡ ἐναρ
μόνιον, ὡς ἁβὶ αὐτῶ φθο
νῆν, τὸν πάλαι ἰβαείσην ἀπ
σκοπῶτα ἔλιγε δὶ ἡ Μάϊα, ὡς
ὄδε μόνοι τὰς νύκτας ἐν ζῶ ἐ
ρανῷ, ἀπ' ὑπὸ πνευργίας ἄ
χρι τοῦ ἅδε ἀατίοι, ἀκίνων
τὶ ἀβῆθεν ἀκλαλί. ὑπέπλε
ρ& δ' ἐσὶ, καὶ ῥάβδον τινὰ
πιποίηται θαυμασίαν τῶν Λύ
ραμιν, ἧ ψυχαγωγῶ καὶ ἀα
τάγὶ τὸς νικρός. Ηφαι. ἐγὼ
ἐκπέπλω ἴδωκα αὐτῶ καίγνιον
ἄν. Απ. τοιγαροῦν ἀπίδωσ
κί σοι τὸν μιθὸν τῶν πυρά
ξραν. Ηφαι. ἦ γε ὑπόμνη
σας. ὥστ βαδίδμαι ἀπολυσό
μεν& αὐτῶ, ἔ που, ὡς φὴς,
ἐνρεθῆκ ἐν τοῖς σπαργάνοις.

APOL. *Testudine nonnihil*
alicubi inuenta, instrumen
tum ex ea compactum de
Brachijs enim adaptatis
iugo superinducto,
calamis (chordarum
videlicet) infixis, fu
frà, & quasi quodam
subiecto, atque inde
chordis suspensis &
iucundū adeò quidda
dulatur, & concinnat
go quoq; illi iam
qui iam olim personand
tharam me exercere. C
rùm ipsa Maia illud qu
dicebat, quòd neque
noctu maneret, sed pre
mio agēdi studio ad
vsque descenderet, fur
scilicet etiam inde ali
[b] *Alatus autem quoq*
ac virgam quandam
rauit, mirificam pote
ac vim habentem, qua
mas euocat, & educit
tuos. VVL. *Ego illi*
di ipsi, vt esset quasi ludicrum. APOL. *Proinde*
eadem istam tibi retulit, forcipem videlicet. VVL.
sanè admonuisti. quare ibo vt illum recipiam: ficubi, v
inter inuolucra in cunis inuenire poterit.

GILBE

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a Aduncas manus.] *Mercurium furem, & furum præsidem pœtæ faciunt. vnde ἀγχύλε à Luciano dictus est, & manibus aduncis.* b Alatus quoque est.] *Lilius Gregorius in Mercurij symagmate scribit, vidisse se Mercurij imaginem, in libro quodam antiquitatum hoc modo effictam: filo quidem erat corporis inuestiti, facie imberbi, cum alis supra aures, nudus verò totus, præterquam quod pallium habere videbatur, dextra marsupium continebat quod supra caput hirci iacebat. Sinistra verò caduceum præferebas, ad pedes illius hircus & gallus subierant.* Vide Macrob. c Ac virgam quandam.] *De Mercurij virga Homerus Odyss. 5. cuius verba expressit Virgil. 4. Aeneid.*

Tum virgam capit, hac animas ille euocat orco
Pallentes, alias sub tristia tartara mittit,
Dat somnos, adimitq;, & lumina morte resignat. *Vide nostram annotationem in Protesilai Dialogo. Ab aurea autem virga dictus est Mercurius χρυσόῤῥαπις.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Επιδεικτικὸς ἢ ὑπομνηματικός.

Furto quàm promptus fuerit Cyllenius infans,
Exponit Phœbo claudus vbique faber.
Sic natum memorant: & iam natura manebit
Illi, qui ta'i fidere prodit homo.

MAIAE infantulũ.] *ὑπομν. à matre, ætate, forma, & actu.* Et arridet omnib.] *ἀκμαστικός.* Tale quiddã.] *ὑποπτικόν.* Qui ipso Iapeto.] *ὑποτρεπτικὸν συγκριτικόν.* Interroga.] *ἀποφατικὸς τὸ ἐλέγχου.* Nam & huius.] *Descriptio personæ ψεκτικὴ, à natura & moribus. f. ὑπ κλέπτης.* Scies Vulcane, si modò.] *Enumeratio furtorum.* Per Iouem.] *ὅρκος.* Adeóne aduncas manus.] *ἐκφώνησις ἐνυμηματικὴ.* An non audisti ipsum.] II. *ὑπ κλέπ.* Statim illum.] III. *ὅτι παλαιστικὸς κατ' ἀφήγησιν.* Veneri surripuit.] *Redis ad furta.* Et nisi grauius.] *τὸ παρελθόν.*

Celerem.] *Transitio.* Quinimò & musicum.] ἔτι μουσικός. ἀΦήγησις, *quomodo citharam confecerit: causa efficiens, forma, materia, finis, effectus.* Cæterùm ipsa.] *Ad sua non eloquia transit.* Alatus autem.] *Alia descriptio, à corpore & actu.* Animas euocauit.] ὅτι ψυχαγωγικὸς καὶ πτερωτικός. Rectè sanè.] *Conclusio.*

ΗΦΑΙΣΤΟΥ καὶ Διός.

VVLCANI & Iouis.

Iacobo Micyllo interprete.

VVLCANVS.

TI μοι, ὦ Ζεῦ, δεῖ ποιεῖν ἄρα; ἦκω γὰρ, ὡς ἐκέλευσας, ἔχων τὸν πελεκυν ὀξύτατον, ἀκονητῷ λίθῳ δίοι μᾶλλον διατμᾶν. Ζ. εὖ γε, ὦ Ἥφαιστε. ἀλλὰ δεῦρο μοι τὸ κεφαλὸ ἐς δύο, διατμητέον. Ἡφ. παρᾶ μοι, ὦ μέμνησο, πρόσαγε δ' οὖν τάλαθες, ὅπερ θέλεις σοι γένεσθαι. Ζεύς. διαιρεθῆναί μοι τὸ κράνιον. ἀλλὰ ἀπειθήσας, οὐ σωῇ πρᾶτον ὀργιζομένῃ μοι φάσι μου. ἀλλὰ χρὴ καθικνεῖσθαι πανσθῆναι θυμῷ, μηδὲ μίλλαν. ἀπόμνυμαι γὰρ ὑπὸ τῶν ὠδίνων, ἃς μου τὸ ἐγκέφαλον ἀναφέρουσιν. Ἡφ. ὅρα, ὦ Ζεῦ, μὴ κακόν τι ποιήσωμεν.

QVid me oportet facere, Iupiter? venio enim ita vt iussisti, securim habens acutissimam, etiamsi lapidi opus sit vno ictu dissecare. IVP. *Rectè sanè, Vulcane. Sed iam ne pactilla, diuide mihi caput in duas partes.* VVL. *Tentas me num insaniã? Impera igitur verè quod vis tibi fieri.* IVP. *Diuidi mihi calueriã volo. si verò non obedieris mihi, me experieris non nunc primùm iracunde. Veruntamen ferire oportet audacter, & præsenti animo, neq; cũctari. Perco enim præ doloribus, qui mihi cerebrũ inuertunt.* VVL. *Vide Iupiter, ne quid mali faciamus. Acuta*

ὀξὺν γὰρ ὁ πίναξ ἐστί, καὶ οὐκ ἄνευ αἵματος, οὐδ' ἐκτὸς τοῦ Εἰλειθυίαν μαιώσεταί σοι. Ζ. Μὴ λοιδόρει μόνον, ὦ Ἥφαιστε, ἀλλ' ἤδη ἐπὶ τὸ συμφέρον. Ἡφ. Ἄκουε μέν, ἐκ τούτου δή. τί γὰρ καὶ ποιῶμεν, σὺ κελεύοντος; τί τοῦτο; κόρη ἔνοπλος; μῖσος, ὦ Ζεῦ, καὶ ἐν τῇ κεφαλῇ. ἀκόντως γὰρ ὀξύθυμος ἔσθ', ὁπλίτης τοῦτο γε τὸ μέλλον παρθένον ἔσεσθαι, καὶ ταῦτα ἔνοπλον. ἔστι στρατιώτου, ἀλλ' οὐκ ἐκείνου, ἀλλὰ θεᾶς ἔχων. οὐ γὰρ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ, καὶ τῷ ἀσπίδα ἐκφέρειν, καὶ τὸ δόρυ πάλλειν, τὸ τε μίτριον, ἐκείνου καὶ ἀκμαία γέγονεν ἐν βραχεῖ, κλονεῖται ἐπὶ τοῖς δόρασι, καὶ ἐσμὲν καὶ τοῦτο ἐπόρισε, ὅτι, ὦ Ζεῦ, μαίωτρά μοι ἐπῄδει, ἐγγυήσας μοι αὐτόν. Ζ. Ἀδώματα αὐτῆς, ὦ Ἥφαιστε. παρθένον γὰρ ἀεὶ διαμένειν. ἐγὼ γοῦν, τό γε ἐμὲ δοκοῦν, ἀντιλέγω.

Acuta enim securis est, & non absque sanguine, neque etiam ad Lucinæ mortem tibi obstetricabitur. IVP. *Incute modò Vulcane audaciam: ego enim noui quid sit conducibile.* VVL. *Inuitus quidem, sed tamen feriam. Quid enim agat aliquis, te iubente? Sed quid hoc? puella armata hæc est. Magnũ, ô Iupiter, malum habuisti in capite. meritò igitur iracundus fuisti, tantam intra cerebri panniculum virginem viuam nutriens, idq; armatam. nimirum castra, non caput habuisti, non aduertens. Hæc verò etiam saltat, & cum armis tripudiat, clypeum concutit, ac hastam vibrat, & quasi quodam furore concitatur: &, quod maximũ est, formosa admodum, ac maturis nubilis annis breui adeò iam facta est, cæruleos quidem oculos habens. Sed tamen & huic gratiam addit galea. Quare, ô Iupiter, obstetricandi premium hoc mihi refer: desponde mihi illam.* IVP. *Impossibilia petis, Vulcane: perpetuò enim virgo manere vult. Ego certè, quantum in me est, nihil repugno.*

Ἡφ. τοῦτ' ἐξεπέμψω, φοὶ μηλάσει τὰ λοιπά. καὶ ἤδη σοι παρέσομαι αὐτίκα. Ζώς. ἄ σοι ῥᾴδιον οὕτω, φοιβ. πλὴν ἀλλὰ, ὅτι ἀδύνατον τοῦτο ἐστί.

VVL. *Haec volebam: reliquum quod est, ipse curabo: ac iam simul veniam hinc ipsam.* IVP. *Sane facile adeò hoc, faciat licet: verumtamen illud scito, quòd amas ea quae tibi contingere nequeunt.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

FAbulantur poëtæ, à Ioue deuoratam μῆτιν, qua deuorata, mox Mineruam concepisse. Iupiter, inquit Hesiodus, Metin vxorem suam, deorum atque hominum sapientissimam deuorauit, Cœli terræque consilio, ne quis alius deorum imperium ei præripere posset, &c. Si cui vacat, Procli & Moscopuli hunc in locum annotata adeat. Clemens etiam Epiphanius & Theophilus huius fabulæ mentionem faciunt. Addit Vulcanũ securi Iouis patris sui caput aperuisse, ex quo Minerua adulta & armata prodijt: à qua re παρθένος dicta est. Lucanus lib 9:

Hanc & Pallas amat, patrio quæ vertice nata est.

Et alius: *quæ de patrio vertice nata dea est.*

Hoc & Lucianus ridet.

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Διαγνησίς. *De Minerua nata ex cerebro Iouis.*

Vulcanus findit iussus caput Alitonantis,
Quo in latuit mensis Pallas amica decem.
Artes prouenium alti de sede parentis,
Nascitur è cerebro quippe Minerua dei.

QVID me oportet.] ἐχρῆν με. Venio enim ita.] ἥκω γὰρ οὕτω. Recte sanè.] *Collaudatio.* Sed iam incipe.] *Iussio.* Tentas me.] *Recusatio, cum insultatione.* Dic mihi.]

ἐπιτάττει.] *Repetit mandatum.* Si verò non.] ἀπολεῖ. Ve-rum parebit.] *Hortatio.* Pereo.] *Querela.* Vide Iupiter.] *Exhortatio ad perseuerantiam.* Incute modò.] *Hortatio.* Inuiti quidem, sed.] *Assensus ad iussionem.* Quid hoc? puella armata?] *Exclamatio admirantis.* Virginem vi-deo.] Ἀθηνᾶν *Palladem.* Quare, ô Iupiter.] ἀξίωσις. Impossibilia petis.] *Recusatio.* Hoc volebã.] *Conclusio.*

ΔΙΟΣ, ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ, ΚΑΙ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ.

IOVIS, AESCVLAPII, & Herculis.

Eodem interprete.

IVPITER.

ΤΑθανατω, ὦ Ἀσκλη-πιὲ καὶ Ἡράκλεις, ἐ-δόκουν μοὶ ἀηδῶς ἀλλή-λοις ἔχειν ἄνθρωποι. ἀπρεπῆ γὰρ ταῦτα, καὶ ἀλλότρια τοῦ βίου τῶν θεῶν. Ηρ. ἀλλ' ἀνάγκη, ὦ Ζεῦ, γενομένοις τοῖς ἀνθρώποις προσταλαιπωρεῖν ἐνίοτε. Ασκ. νὴ Δία, καὶ ἡμῖν γε. Ηρ. κατὰ τί, ὦ ἰατρότατε; ἢ διότι σὺ ὁ Ζεὺς ἐμπεπύρωσαι, ἃ μὴ θέμις ἐστὶν ἐπὶ γῆς, καὶ ἡμᾶς κατ' ἔλεον αὖθις ἀναπείθεις μηχανᾶσθαι; Ασκ. ἐπιλάθου γάρ μου σύ, ὦ Ηράκλεις, ὡς ἐν ὀλίγῳ Οἴτῃ καταφλεχθείς. μῶν ὀνειδίζεις τὸ πῦρ;

DEsinite, ô Aesculapi, & tu Hercules, con-tẽdere inter vos iur-gijs, perinde vt homines. In-decora enim hæc, & à con-uiuio deorum aliena. HER. At vis, ô Iupiter, medicamẽ-tarium istũ priore loco ac-cumbere, quàm me? ABS. Quidni, per Iouem? melior quoq; enim sum. HER. In quo igitur, ô astronite, an quòd te [a] Iupiter fulmine aliquando percusserit, eò quòd quæ nefas erant, fecerat: nunc autem ex misericordia iterum immortalitatis par-tem fecisse te? ABS. Oblitus verò etiam tu es Hercules, quòd in Oeta cõflagrãsti, quãdoquidem mihi ignem obijcis?

Ηρα. ἴκαμεν ἴσα καὶ ὅμοια βιοῦσαι ἡμῖν, ὃς διὸς μὲν ὑὸς ἁμί, τοσαῦτα ἢ πεπόνηκα ἐκκαθαίρων ἢ βίον, θηρία καὶ ταγωνιζόμενος, καὶ ἀνθρώπους ὑβρεισὰς τιμωρούμενος. σὺ ἢ ὁ ἰατρὸς ἄκ, καὶ ἀγύρτης, νοσοῦσι μὲν ἴσως ἀνθρώποις χρήσιμος ἐπιθύσαν ἢ φαρμάκων, ἀνδρῶδες ἢ δὲν ἐπιδιδόμενος. Ασκ. τῦ λέγεις, ὅτι σὺ τὰ ἐκκαύματα ἰασάμην, ὃ δ' πρόλιν ἀνῆλθες ἡμίφλεκτος. ὑπ' ἀμφοῖν διαφθαρμένῳ ὦ σῶμαδι, ἐ χιτῶνι, καὶ μετὰ ἐδ, ἐ πυρός. ἐγὼ ἢ ἃ καὶ μικρὰ ἄλλο, ὅτι ἐδάλυσα ὥσπερ σὺ, ἔδι ἔξωνον ἔμα ἐν Λυδίᾳ, πορφυρίδα ἐνδεδυκὼς, καὶ παιόμενος ὑπὸ τῆς Ομφάλης χρυσῷ σανδάλῳ. ἀπ' οὐδὲ μαχολήσας ἀπέκλαυσα τὰ τέκνα, καὶ πλὴν γωναῖκα. Ηρα. ἃ μὰ ποῶσι λοιδορούμενάς μοι, οὐτικα μάλα ἄσῃ, ὡς οὐ πολύ σι ὀνησέ ἡ ἀθανασία. ἐπεὶ ἀραμενός σι, ῥίψω ἐπὶ ληφαλὶῶ ἐκ τοῦ ὐρανοῦ, ὥστι

Here. Nequaquam æqualia atq; similia sunt quæ vtrique in vita egimus, vt qui ipse quidem Iouis filius sim, tantos autẽ labores sustinuerim, expurgata vita, deuictis bestijs, & hominibus contumeliosis vindicta ac pœna affectis. Tu verò radicum incisor es, & circulator, ægrotantibus fortasis hominibus vtilis medicamenta adhibendo: virile autem nihil quicquam opere præstitisti. Aesc. Recte dicis, quoniam & inustiones tuas curaui, quando paulò antè ascendisti ad nos, semiustulatus, corpore virinque corrupto ac perdito, & tunicæ ista, & post illam etiã à flãma. Ego verò quid? si nihil aliud, tamen neque sex uiui quemadmodum tu, neq; lanificium exercui in Lydia indutus purpura, & ab Omphale verberatus sandalio aureo: neq; verò etiam insaniens occidi liberos & vxorẽ.

HERC. *Nisi desinas conuiciari, statim admodũ senties, quòd non multũ tibi profutura sit immortalitas: quoniã sublatũ hinc è cœlo præcipitẽ dabo te, vt ne*

... ἐάν σε πατάξας ... | vt ne ipse quidem Paeon cu-
... ἀρανίον συν- | rauerit te, diminuto atq; ef-
... φα- | fracto tibi cerebro. IVP.
... ἐπ | Desinite, inquam, & ne per-
... ἢ ἀμ- | turbate nobis conuersationē
... ὑ- | hanc: aut ambos hinc ablē-
... καί τοι | gabo vos è conuiuio. Quan-
... Ἡρακλεῖς, προ- | quam etiam æquū est, ô Her-
... τὸν Α- | cules, priore loco accumbe-
... καὶ πρότερον | re Aesculapium, quippe qui
... | & prior mortuus est.

...LBERTI COGNATI
ANNOTATIONES.

...& Hercules de discubitu & sessione con-...

... fulmine percussit.] *Aesculapius adeò ex-... ægrotorum curatione dictus, vt mortuos ab inferis ...: quare apud Iouem accusatus, fulmine ictus ... vitæ restituit, vt Pausanias inquit.* b In ...grâsti.] *Oeta mons in finibus Thessaliæ, Doridi ... sepulchro Herculis nobilitatus. Il-... Hercules se hominem incendio exuit, vnde factum est ... Senecæ, quæ Hercules Oetæus inscribitur. Post ... fortitudinem in deorum numerū relatus est.* c Ab ... verberatus.] *Omphale Lydiæ regina Herculem ... ad lanificium compulit, cùm ipsa calathum ... fœmineos, sagittis & claua leonisque teg-... sset.*

...OANNIS SAMBVCI
ANNOTATIONES.

... & ἰερανῶς: *Aesculapius enim & Hercules ... contendunt.*

Non vult inferior factis Aſclepius eſſe
Herculis, Aeteo qui dedit oſſa rogo:
Dirimit hanc litem radiantis rector Olympi,
Quod præſtent medicæ viribus vſque manu.

DESINITE, ô Aeſculapi.] ἡ ἐπαλλὰ δὲ τὸν μὲν ἀπεκτόνθ᾽ ὑπὸ τοῦ πάππου. At vis, ô Iupiter.] ἡ ἴθι. quód.] ἡ ὅτι καὶ ἀποκτείνας. Oblitus verò.] ἀπαπαιπαῖ. Nequaquam.] οὐ πάνυγε δῆτα. Vt ipſe.] *Commendatio ſui.* Tu verò radicum.] οὐκοῦν ἐπαινεῖς: *vituperatio Aeſculapij.* Rectè dicis.] *Conſeſſatio* ὀρθῶς λέγεις. Ego verò.] *Compenſatione tendis ei* ἀντιλοιδορεῖς. *contumelias.* Niſi deſinas.] ἡ ἐπαύλιξις ἀγωνιεῖται ἀντιλοιδορούμενος. Deſinite.] ἡ ἐπαλλὰ, *Iouis lites dirimentis* Quanquam.] ἡ τῶ διὸς ἐπαινεῖς διαλυτικῶ.

ΗΡΑΣ ΚΑΙ ΔΙΟΣ. *IVNONIS ET Iouis.*

Iacobo Micyllo interprete.

IVNO.

EGὼ μὴ ἐσχυνόμην ἄρ᾽, ὦ Ζεῦ, εἴ μοι τοιοῦτος υἱὸς ἦν, οἷος σὺ τὸν Ἥφαιστον ὑπὸ τῆς μέθης μήτρᾳ μὲν ἀναδεδυμένον τὴν κόμην, τὰ δὲ σκέλη μαινομένοις γυναιξὶ σωφρονοῦντα, ἀδρὸν τὸν κῶμον ἐπάγοντα, ὑπὸ τυμπάνοις καὶ αὐλοῖς καὶ κυμβάλοις χορεύοντα, καὶ ὅλως πάντα μᾶλλον ἢ σοὶ ὅμοιον, ἢ δι᾽ ὧν πα]εύ. Z. καὶ μὴν οὗτός γε, ὦ θυγάτηρ, ὁ θηλυ-

EQuidem erubeſcerem, ô Iupiter, ſi mihi talis eſſet filius, effœminatus adeò, & perditus ebrietate, a mitra eadem religata coma & pedes: vtplurimùm autem cum infamis mulieribus conſuetudinem habens, mollitudinis plenus ad tympana & tibias & cymbala choreas agens, & in ſumma, cuiuſmodi gis quàm patri tibi ſimilis. IVP. At verò hic mitratus & mu lieroſus

μάνης, ὁ ἀβρότης & τῶν γυναικῶν, ἀ μόνον, ὦ Ηρα, τὴν Αυδίαν ἐχαρίζετο, καὶ τοὺς καλλιπωγωνας τὸν Τμῶλον ἔλαβε, καὶ τὰς θρᾴκας ὑπηγάγετο, ἀπὸ καὶ ἐπ' Ινδοὺς ἐλάσας ὧν γυναικεῖον τοῦτο στρατιωτικὸν, τοὺς τε ἐλέφαντας ἔλαβε, καὶ τῶν χώρας ἐκράτησε, καὶ βασιλέα τὸν ὀλίγον ἀντιτιθέμενον τοῦτον, ἀχμάλωτον ἀπήγαγε, καὶ ταῦτα ἅπαντα ἐκστᾶσα, ὀρχεῖτο & ἅμα μὲ χορεύουσι, θύρσοις χρωμένοις διαπρεπῶς, μεθύουσα δὲ φῆς, καὶ ὑβρίζουσα. ἃ δ' τις ἐπιχειρήσειε λοιδορεῖσθαι αὐτῷ, ὑβρίζεται εἰς τὴν τιμωρίαν, ἢ διασπασθῆναι ποιήσας ὑπὸ τῶν μητρὸς ὄνῳ κυβερνᾶν. ὁρᾷς ὡς ἀνήφθη ταῦτα, καὶ ὡς ἀνάξια ἔπαθε; ἃ δ' παιδία καὶ πρὸς ταῦτα ἀυτοῖς, ὡδὶ φόνος. μὴ μάλιστα ἀλογίσασθέ τις οἷος ἂν νήφων οὕτως ὢν, ὅτε ταῦτα μεθύων ποιεῖ.

Ηφ.

lieroſus, non ſolùm, ô Iuno, Lydiam ſubiugauit, & eos qui ad Tmolum habitant cepit, prætereà & Thraces ſub ſe redegit, verumetiam contra Indos profectus cum muliebri iſto exercitu, & elephantos cepit, & terra potitus eſt, ipſumq; regem, qui aliquantulum reſiſtere auſus fuerat, captiuum abduxit. Atq; hæc omnia fecit, ſaliens pariter, & choream ducens, haſtis vtendo hederaceis, ebrius interea, vt ais, atque furore correptus. Quòd ſi verò quiſpiam illum conuiciari aggreſſus ſit, contumeliosè de ſacris illius loquendo: etiam hunc vlciſci ſolet, vel palmitibus ipſum implicando, vel à matre, perinde vt himnulum, lacerari faciendo. Videſ quàm virilia hæc, et me patre minimè indignà? Si verò luſibus quoque & delicijs inter hæc indulget, non eſt quòd inuideas & maximè ſi quis cogitet, qualis hic ſobrius futurus erat, quando etiã ebrius hæc facit.

IVN.

Ηρ. σύ μοι δοκεῖς ἐπαινέσαι καὶ τὸ εὕρημα, αὐτὸ τοῦτο τὸν ἄμπελον, καὶ τὸν οἶνον, καὶ ταῦτα, ὁρῶν οἷα μεθυσθέντ[ας] ἀνθρώπους σφαλερόμβους, καὶ πρὸς ἕωθεν τραπόμενον, καὶ ὅλως μεμηνότας ἀπὸ τοῦ πότου. Ἴ γοιῶ Ἰκάριον, ᾧ πρώτῳ ἔδωκε τὸ κλῆμα, οἱ ξυμπόται αὐτοῦ διὰ φθαρέν, πατάντ[ας] τοῖς δίκελλαις. Ζ. ἀλλ' οὐ τοῦτο φὰς, ἀλλὰ οἶνον καὶ ταῦτα, ἀλλ' ὁ Διόνυσος καὶ ποιεῖ. τὸ μὲν ἄμετρον πόσεως, καὶ τὸ πῖρα τοῦ κακῶς ἔχοντ[ος] καὶ ἐμφορεῖσθαι τοῦ ἀκράτου. ὃς δ' ἂν ἐμμετρα πίνῃ, ἱλαρώτερ[ος] μέν, καὶ ἐν ἡδίονι γνώμῃ ἄν. οἷον δὲ ὁ Ἰκάριος καὶ ἔπαθεν, ἀλλ' ἂν ἐργάσαιτο ἀδίκημα τ[ῶν] ξυμποτῶν. ἀλλὰ σὺ ἐπίφθονος ἔοικας, ὦ Ἥρα, καὶ τῆς Σεμέλης μνημονεύειν, ἢ γε ἀφάνισε τοῦ Διονύσου τὰ κάλλιστα.

IVN. *Tu mihi videris* [a] *etiam laudare* [b] *inuentum ipſius, vitem videlicet, & vinum: & hoc cùm videas qualia inebriati iſti faciant, titubantes, & ad contumeliam prolabentes: & inſuma, inſanientes præ vino. Itaque & Icarium illum, cui primò donauit palmitem, ipſi compotores interfecêre, ligonibus cæſum.* IVP. *Nihil hoc dicis. Non enim vinum hæc, neque ipſe Dionyſius efficit, ſed immoderatus potus, & vltrà quàm decet & ſatis eſt, repleri merum. Cæterùm ſi quis moderatè bibat, hilarior ille quidem & ſuauior fieri ſolet. Qualia verò Icarius paſſus eſt, ſi nihil vlli compotorum ſimile fecerit. Sed, tu adhuc* [c] *zelotypia affici videris, de Semeles reminiſci, Iuno: ſiquidem eas res Dionyſij calumniaris, quæ ſunt omnium pulcherrimæ.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

Iuno Ioui mollitiem Bacchi obijcit.

a MITRA quidem.] *Mitram geſtaſſe viris turpe & mollè cenſebatur: vt apud noſtrum Lucianum alibi appares. Quibus &*

...liqua per probrum hîc Bacchus vocatur. b. Inuen-
...] *Calumniatur Iuno vini inuentorem Bacchum.*
...mala non designare respondet, sed nimius e-
... Zelotypia affici videris.] *Iunonem muliebri*
...sui incontinentia susceptо excruciatam, ac de-
...Bacchi egregiè gestis sic obiurgat.

IOANNIS SAMBVCI, ANNOTATIONES.

...emeles gnatum contemnat Iacchum,
...illum noxia quæque putat.
...nc laudat contrà: sic resque nocere
...ducit: solus abusus obest.

...erubescere.] *Exprobrationis & irridendi causa.* Mitra quidē.] ἔνδεσις τοῦ ἐνδύματος τῶν ἀσσυρίων habitu, moribus & actibus, ἤθεσι καὶ πράξεσι. At verò ...] ἀντισυναγωγὴ, compensatio: ἐκ ἀμοιβαίου, ab emulatione præclarè & fortiter gestarum, à repugnantibus. si verò.] *Respondet ad alias intentatas calumnias.* Iusibus.] *Alia pars.* Et maximè.] *Conclusio.* videris.] *Obiectio. Vinum nō est à te laudandum, sed ita homines ebrios.* Itaq; & Icarium illum.] *Causa & effectu.* Nihil hoc dicis] λύσις. Non ...ν, ὅτι ὁ οἶνος αἰτιώτερος τοῦ μίσους ἐστί. Cæterùm si ...ius vera causa. Ille quidem.] *Vtilitates vini, quas...* Qualia verò Icarius.] *Respondet ad exemplum.* ...m adhuc zelotypia.] ἀντιπαραβολὴ συμπεράσματος.

ΠΟΛΑΙΤΗΣ ΣΦ *VENERIS ET* ...ρωτικὸς. *Cupidinis.*

Erasmo Roterodamo interprete.

VENVS.

...ρως, ὦ Ἔρως, τὸν ... θεῶν ἁπάντων ... τὸν Δία, τὸν

QVid tandem in causa est, [a] Cupido, vt quum reliquos [b] deos omneis ador

Ποσειδῶ, ἢ Ἀπόλλω, τλὴ Ἥρᾳ, ἰμὶ τλὴ μητέρα, μόνης ἢ ἀπίχη τῆς Ἀθλωᾶς, καὶ ἰπ' ἰκείνης ἄπυρος μέ ϑι ἡ ἀᾶς, κγὼ ἢ ὀϊσῶ ἡ φαρίτρα, οὐ ἢ ἔτοξ☉ ἔ, καὶ ἄσοχ☉. Ερ. Ἀλλ', ὦ Μῆτερ, οὐτωὶ φοβερὰ γάρ ἰσι, καὶ χ[illegible]πτὰ, καὶ λαυᾶς ἀνδεικὰ. ἰπάταρ οὖν ἰντανάμ☉ τὸ τόξον ἵω ἰπ' αὐτλὼ, ἰκισάν☉ τὸν πόρον, ἰκπλήξιμι καὶ ἀπραμ☉ γίνομαι, καὶ ἀφείᾶ μὴ τὸ τοξόμαλα ἰκ τῶν χιρῶν. Αφρο. ὁ Αρης γὲ ὁ φοβερώτα☉ λὶ; καὶ ὅμως ἀφήκαις αὐτὸν, καὶ νυϊπυκας. Ερ. ἀλλ' ἰκᾶν☉ ἰκὼν ϖϑόσ[illegible]αί μι, μὴ ϖροσκαλᾶται. ἡ Ἀθλωᾶ ἢ ὑφορᾶται ἀεί. καὶ ϖο[illegible]ὶ ἰγὼ μὲν ἔκπως ϖαρίσλλω, πλησίον ἔχων τλὼ λαμπάδα. ἡ ἢ, ἄ μοι ϖρόσι, φησὶ, νὴ τὸν ϖατέρα, ☉ Λοξατίᾳ σ' ἀμπάρα☉, ἢ τοῦ ϖοδὸς λαβομένη, καὶ ἰς τὸν τάρταρον

tus expugnaris, Ioue[illegible] Neptunum, Apollinem, nonem, me denique ma[illegible] ab vna Minerua tem[illegible] vtq; aduersus hanc n[illegible] lum habeat incendia[illegible] fax, & iaculis vacua [illegible] retra, tum & ipse arc[illegible] reas, neque iaculari [illegible] CVP. Equidem hanc [illegible] tuo, mater: est enim [illegible] dabilis, truculento q[illegible] ctu, ac ferocitate qua[illegible] supra modum virili: p[illegible] de si quando tenso arc[illegible] tam illam, galeæ crista[illegible] tiens expauefacit me; [illegible] formidine tremere op[illegible] sic vt arma mihi è m[illegible] excidãt. VEN. Atqui[illegible] annon erat hac formi[illegible] lior? & hunc tamen [illegible] ratum exarmasti. CV[illegible] mò ille cupidè me tr[illegible] atque vltrò etiam in[illegible] verùm Minerua semper[illegible] ductilis supercilijs obser[illegible] quin aliquãdo temerè ad[illegible]

lam aduolauit, facem propiùs admouens. At illa: Siquã[illegible] ad me acceſſeris, inquit, per parentē Ioue, quouis modo [illegible] fecero, aut lanceæ te transfigã, aut pedibus arreptū in [illegible]

φορ ἰμβαλῶ, ἢ αὐτὴ δρα-
σαμένη διαφθερῶ. πολλὰ
τοιαῦτα ἠπείλησε, καὶ ὀρᾷς
δῆμε, καὶ νῦν τὰ κάτω ἴχνη
πρόσωπόν τι φοβερὸν, ἰχιδνω-
σας καταπόμορ, ὅπερ ἐγὼ
μάλιστα δέδια. μορμολύτ-
τεται γάρ με, καὶ φεύγω, ὅταν
ἴδω αὐτό. Αφροδ. ἀπὸ τοῦ
μὴ Αθηναῖν δέδιας, ὡς φῄς,
καὶ τὴν Γοργόνα, καὶ ταῦτα,
μὰ φοβηθεὶς τὸν ἱκρανὸν
τῆ Διός. ἀ δ' Μῦσα, δῆ τί
σοι ἄφοβοι, καὶ ἴξω βιβῶν
ἐσιν; ἢ ἐμπέπνικε λόφος ἱπ-
πείοις, καὶ Γοργόνας πρόσ-
φατος; Ερμ. ἀλλὰ μα αὐ-
τὰς, ὦ μῆτερ· σεμνοὶ γάρ
ἐσι, καὶ ἀή τι φροντίζουσι καὶ
σοφίᾳ δόξης ἴχουσι. καὶ ἐγὼ μα
ἐκείνω πολλάκις αὐτὰς, ἐπι-
δείξεως τῆ μίλτει. Αφρ.
Ἔα γὰρ ταῦτας, ὅτι σεμναί· πῶς
ἂν Αρτεμίν τιν ἔγνω ἐ τι-
φάσκεις; Ερ. τὸ μὲν ὅπλον, ἐπ
δὲ καλλαβὼν αὐτῶν οἷόν τι,
φόγω-

tera dabo præcipitem, aut ip-
se te discerpam. Plurima i-
tem id genus comminaba-
tur. Adhæc acribus obtue-
tur oculis: postremò & in pe-
ctore [d] faciem quandam ge-
stat horrendam, viperis ca-
pillorum vice comatam.
hanc nimirum magnoperè
formido: territat enim me,
fugioq; quoties eam aspicio.
VEN. Esto sanè, Minerua
metuis, pr ais, atque huius ge-
stamen Gorgona reformi-
das, [e] idq; cùm Iouis ipsius
fulmen non formidaueris.
Cæterùm [f] Musæ quam ob
causam abs te non feriun-
tur, atque è tuis iaculis tu-
tæ agunt? num hæ cristas
quatiùt, aut Gorgonas præ-
tendunt? CVP. Has quidem
reuereor mater: sunt enim
vultu pudico ac reuerendo:
præterea [h] semper aliquo te-
nentur studio, semper cantio-
nibus animũ intentũ gerunt.
quum ipse etiam non raro illis assisto, [i] carminis suauitate de-
lenitus. VEN. Esto, nec has adoriris, propterea q; sint reueren-
dæ: at [k] Dianã qua tandem gratia non vulneras? CVP. Vt
breuiter dicã, hãc ne deprehendere quidẽ vsquam sum potis,
quippe

φεύγειν ἀεὶ ἀφ' ἑαυτοῦ, ἕτερα καὶ ἴδιόν τινα ἔρωτα ἔχοντα ἐπιθυμοῦσι. ΑΦΡ. τίνος, ὦ τέκνον; ΕΡ. θήρας, ἢ λαγῶν καὶ ἐλάφων ἀγρεύειν τι διάνοια, καὶ λαβεῖν ἥδονται, ἢ ὅλως πρὸς ἓν ἕκαστον θῆρα, ἐπὶ τέρψει ἀθλητοῦ αὐτοῖς, καί τοι ἓν βέλος αὐτὸν ἄνδρα, καὶ ἐπιβόλον. ΑΦΡ. οἶδα, ὦ τέκνον, πολλὰ ἐπάνω ἐτόξευσε.

quippe perpetuò per montes fugitantem. Adhæc alterius cuiusdam sui Cupidinis illa tenetur cupidine. VEN. *Cuius, ô gnate?* CVP. *Nempe venatu ceruorum & hinnulorum, quos insectatur vt capiat, ac iaculo figat. Ac prorsum tota rerum huiusmodi studio tenetur: tametsi frater eius, qui nimirum arcu vtitur, & ipse, feriéq; eminus.*

VEN. *Teneo gnate, eum sæpenumerò sagitta vulnerâsti.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

ELegantèr hoc dialogo ostendit, nullum amori & obscœnæ libidini esse locum apud eos, qui nunquam opere vacent, sed aliquo semper labore & negotio distringuntur. Nam hunc eius esse dialogi quasi scopum, quiuis facilè viderit, tum plurimorum malorum causam existere ocium, denique libidines obscœnas luxu atque ocio nutriri, vt ille in tragœdia testatur. Itaque rectè ingeniosus Poëta de Remedio amoris:

Fac monitis fugias ocia prima meis.
Hæc vt ames faciunt, hæc quæ fecêre tuentur,
Hæc sunt iucundi causa cibusque mali.
Ocia si tollas, periêre Cupidinis arcus:
Extinctæque iacent, & sine luce, faces.

Huc pertinet quod mox sequitur:

—finem qui quæris amori:
Cedit amor rebus, res age, tutus eris.
Quæritur, Aegistus quare sit factus adulter?
In promptu causa est, desidiosus erat.

CVPI-

a CVPIDO.] *Cupido amoris deus, quẽ Simonides & Cicero ex Marte & Venere natũ esse volũt. Pingitur puer imberbis, cæcus & alatus: armatus flãmis, & duob. diuersissimæ naturæ ſpiculis, altero vdelices aureo, altero plumbeo, quorũ illud vim habet amorẽ conciliandi, hoc pellendi fugandiq;: vt pũlcherrimè ſcribit Ouid. lib. 1. Metam. in fabula Apollinis & Daphnes. Itidem Aeneas Syluius & Marullus ingeniosissimè verſibus cõplexi ſunt. A pharetra, id eſt, ſagittarũ theca, Pharetratus à poëtis dicitur. Venus porrò ab antiquis, amorũ, gratiarũ, pulchritudinis, deliciarũ, voluptatũq; omniũ habita eſt dea. Minerua ex Iouis cerebro progenata, ſine matre. Ferũt enim Iouem, quũ Iunonem ſterilẽ videret, ne prorſus ſine prole eſſet, cerebrũ ſuũ percuſſiſſe, indeq; Mineruã profiliſſe. Sapientiæ & diſciplinarũ omniũ dea, quã Græci Palladẽ vocãt, ἀπὸ τῦ πάλλειν, id eſt, à vibrãdo, propterea quòd haſtã tenens, eam veluti vibrare videretur. Fiebat enim eius ſimulachrũ galea, ſcuto, in quo erat caput Gorgoneæ Meduſæ, & haſta formidabile. Ab Homero peculiari epitheto γλαυκῶπις dicitur, à glauco oculorũ colore: vnde & Cæſium noſtri cognominãt. Ogygis regis teporibus, circa Tritonidẽ Africę paludẽ virginali facie dicitur appariſſe. Vulcani nuptias conſtantiſſimè fertur detrectaſſe, virginitatemq; perpetuò illibatã ſeruaſſe: vnde & Innuptam appellant poëtæ. b* Deos omneis.] *Cupidinẽ non ſolùm hominibus, ſed dijs ferè omnibus imperare, & ipſum Iouem amori ſuccumbere, latè ſcribitur in Iunonis & Iouis dialogo. Iouis, porrò amores, & quòd cælum liberis impleueris, habemus de Sacrificijs inferijs. c* Tartara.] *Locus inferorum profundiſſimus dicitur, in quo fontes plectuntur, & ſol non lucet. d* Faciem.] *Meduſa Gorgonidis. e* Iouis fulmen.] *Ioui fulmen attribuunt poëtæ. f* Cæterùm Muſæ quam ob cauſam.] *Muſas non petit Cupidine, hoc etiam epigramma teſtatur, quod Platoni tribuit Diogenes Laërtius:*

ἃ Κύπρις Μούσαισι, τροφὸς τοῖ Ἀφροδίτην
πρώτη ἡ γενέτειρ' ἐφοβήθη στεφάνη.
χ' αἱ Μοῦσαι πρὸς Κύπριν ἄρα τὸ χαμύλον τοῦτο,
ἡμῖν δ' ὑπάτην τοῦτο τὸ παιδάριον.

Hoc ita vertit Bentinus:

Hæc Venus ad Musas: Venerē exhorrescite nymphæ,
In vos armatus haud Amor exiliet.
Cui contrà Musæ. Lepida hæc ioca tolle precamur,
Aliger huc ad nos non volat ille puer.

Marsilius Ficinus hoc Platonis epigramma illustrans, ideo priscos, Musas & Minervam castas esse voluisse indicas, quòd coitus spiritus subtiliores exhauriat, cerebrum debilitet, labefactet stomachum, quo malo nihil ingenio aduersius esse potest: Venere siquidē & Bacchо studiosus adolescens abstinuit. Vide Theocritum Idyll. 11. Homerus in hymno Veneris, deos deasq; omnes amore capi docens, Dianā, Vestam, & Minervā excipit: non ita Musas puto, quia Musarū filij prædicantur Linus, Orpheus, Palæphatus, Temius, Rhesus, omisso reliquos. Fuit autem Rhesus Strymonis fluminis & Terpsichoræ vel Euterpæ filius. Cic. de Nat. deor. 3. Itaq; Achillem Aspalea insula famil[illegible] mè colis: qui si deus est, & Orpheus & Rhesus dij sunt, matre Musa nati. g A tuis iaculis tutę.] *Alludit ad proverbium,* ἔξω βελῶν. i. *extra telorum iactum, pro eo quod est, in tuto citraq; periculum, quod pluribus explicuimus in dialogo Cyclopis & Neptuni.* h Semper aliquo tenētur studio.] *Semper aliquid meditantur Musæ.* i Carminis suauitate delinitus.] *Idem de Saltatione dixit, suauem vocū modulationem munus deorū longè esse pulcherrimū, atq; omnibus iucundissimum.* k Dianam.] *Diana eodem partu cū Apolline ex Ioue & Latona nata est, & ob virginitatis amorem fertur hominū consortia fugisse: & vt à se libidinis pruritum amoueret, [illegible] do sylvas incoluisse, paucarum virginum comitatu co[illegible] Arcum ferebat, & pharetram, succincta semper incedens, & cothurno induta. Ob hanc causam sylvarum & nemorum dea putabatur. Apud Callim. Diana, postquam à Ioue patre, quicq; quid voluerat, impetrasset, nymphas primum 60. ad chorum deligit: deinde ad Cyclopes pergit, à quibus pharetram cum sagittis postulet.*

Huius Dialogi argumentum felicissimè in Cupidine suo tractauit Georg. Sabinus, quem libet hoc loco adscribere, cùm ad huius videntur imitationem confictum, nec minus sit elegans:

Cypria

Cypria compellens pharetratum mater Amorem,
Flebilis audita eſt talia verba queri:
Dic age, quid fiat, dulciſſime nate Cupido,
Omnes cùm timeant numinis arma tui,
Humanumq; genus, manes Erebiq; profundi,
Sollicitent ſuperos & ſimul illa deos:
Sola tamen doctis quæ præſidet artibus, omne
Effugit imperium caſta Minerua tuum?
Iuppiter immenſi moderator & arbiter orbis,
Ipſe tuas ſenſit captus amore faces.
Senſit & æquoreis Neptunus victus in vndis,
Iunoq; furtiuo ſæpe reperta toro.
Vt taceam reliquos: & tu quoq; nate parentem
Iura pudicitiæ me violare iubes.
Degener an ſolam quo Pallada vincere poſſis,
Extinctus nullam vim tuus ignis habet?
Deſine diua parens mirari, & quærere cauſas, CVP.
Hanc mea quòd nequeunt tela ferire deam:
Cumq; poteſtati ſint omnia ſubdita noſtræ,
Sola meas ſpernat cùm tamen illa faces.
Hanc ego perculſus metuo, cum lumine tantum
Aſpicit, aut vultu me truculenta notat.
Sed tamen aggreſſus ſumptis quandoq; ſagittis,
Cùm dea non eſſet caſſide tecta fui:
Cælauiq; meum perplexis artibus ignem,
Ne tacitos poſſet prodere flamma dolos.
Nemo ſed occultum quantumuis cælat amorem,
Ipſe meo ſemper proditus igne fui.
Inſidias igitur poſtquam cognouit apertas,
Me procul in celerem depulit illa fugam.
Concita tum quoties galeam dea vibrat, & haſtam,
Pectore cuncta mihi membra pauente tremunt.
Quid galeam metuis? quid acutæ cuſpidis haſtam? VEN.
Nate tuo vanos excute corde metus.
Marte quid aſperius fuit, aut quid durius ipſo?
Succubuit regnis trux tamen ille tuis.
Qui prius indomitus tibi tela necemq; parabat,

Nónne dedit vinctas in tua vincla manus?

CVP. Mars deus armorum nobis se dedidit vltrò,
Ipse nec impositum ferre grauatur onus.
At quoties oculis me conspicit improba Pallas,
Quas iracundo non iacit ore minas?
Quam gerit horrendam magna vi concutit hastam:
Taliaq; insano dicta furore refert:
Ne mihi tela puer, mihi ne puer arma mineris:
Erras, haud quaquam nos tua turba sumus.
Si tamen accedes, nec me finis esse quietam,
Nostra tibi sæuas afferet ira manus.
Aut ego te pedibus rapiens ad tartara mittam,
Aut tibi transfiget lancea nostra latus.
Hoc pater ipse deum cuius sum vertice nata,
Iuppiter, hoc Erebi rex mihi testis erit.
Tales quando refert irato pectore voces,
E' manibus nobis tela faces q; cadunt.
Præterea anguicomæ gestat caput illa Medusæ,
Cuius ad aspectum lumina nostra pauent.
Hoc vbi prætendit, fugio ceu cerua leonem,
Aut fugit infestum territa dama lupum.

VEN. Siccine tu metuis conterritus ægide diuam?
Magnanimi curas qui Iouis arma nihil.
At quoq; contemnunt quare tua spicula Musæ?
Imperiumq; fugit turba nouena tuum?
Num galeas vibrant etiam, aut hastilia torquent,
Dirave prætendunt Gorgonis ora tibi?

CVP. Aonides vultu sunt, ô Cytherea, pudico:
Vnicè & illarum numina sancta colo:
Artibus hæ semper studijs q; tenentur honestis,
Iuris in his igitur nil meus ignis habet.
Cantibus inuigilant, ducunt q; per arua choreas:
Luxuria verò desidiaq; vacant.
Adde quòd illarum captus dulcedine vocis
Sæpe voluptates, gaudia sæpe fero.
Deniq; casta manet quare Dictynna, nec vllum
Vulnus habet iaculis saucia facta tuis?

In nullo

In nullo manet illa loco, cursuq; pererrans
Omnia, conatus effugit illa meos.
Nunc inga montis adit, curuis nunc vallibus errat,
Aut nemorum saltus irrequieta tenet.
Nunc ibi veloces sequitur per deuia ceruos,
Subdola nunc alibi retia tendit apris:
Suspensumq; humeris arcum gestatq; pharetram,
Armat & illius cuspidis hasta manum.
Hæc super Aonio cœtu, castisq; deabus,
Arcitenens matri verba Cupido dedit.
Quisquis at insani vitare Cupidinis arcum,
Ignibus & vacuum pectus habere cupit:
Numina Pieridum, venatricémve Dianam,
Aut colat armigeram Pallada, tutus erit.

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Εξηγητικός.

De puero quærit mater, cur Pallada solam
Non lædat iaculo, Castaliumq; chorum.
Aliger excusat factum, commune Mineruæ
Nil est cum tædis, ingeniumq; hebetant.

Quid tandem in causa.] *Cupido omnes deos superat, exceptis Minerua, Musis, & quibusdam alijs. Propositio διαιρετική, per comparationem. Distributio, διανομή.* Equidem hanc metuo.] *ἀφήγησις, causæ expositio, cur amor Mineruam non vincat.* Atqui Mars.] *ἀποφορὰ συστατική, ἢ συγκριτική.* Imò ille.] *ἀπόκρισις.* At illa, si.] *τὰ φύσει, καὶ τῆς Αθηνᾶς ἀνωτικά.* Cæterùm Musæ.] *Transitio ad alteram partem, cur Musæ Cupido nõ ferias.* Reuereor eas, ô mater.] *ἡ τῆς ἀποφορᾶς ἀσαφήνεια.* Graues enim sunt.] *Musarum actiones.* Esto nec has adoriris.] *μετάβασις ad tertiam partem: cur Dianam venatricem sagittis suis non petat.* Prorsum tota rerum.] *Apollo.* Teneo gnate.] *Conclusiuncula.*

Erasmo Roterodamo interprete.

MARS.

HΚεσας, ὦ Ἑρμῆ, οἷα ἀπάλυσεν ἡμῖν ὁ Ζεύς, ἀντιπροσπιπτὰ, καὶ ἀπίθανα; ἐγὼ μὲν γὰρ ἐκ τοῦ ἀέρος σε κατάσω, φησίν, ἢν ἀθυμήσω. ὑμᾶς δ' ἂν ἀκρεμόνος ἀνηρτημένους, καταστρέψω βιάζωμαι, μᾶλλον τανύσαντι· ἐγὼ δὲ καὶ πολλὰ συνεπισπάσομαι. ἐγὼ δὲ ἀνταπαιτήσω, ἐγὼ μόνον ὑμᾶς, ἀλλὰ καὶ τὴν γῆν ἅμα, καὶ τὴν θάλατταν σωρεύσας μετεωρίσω. καὶ τάλλα, ὅσα καὶ σὺ ἀκήκοας. ἐγὼ δ' ὅτι μὴ καθ' ἓν ἁπάντων ἀμείνων, καὶ ἰσχυρότερός εἰμι, οὐκ ἂν ἀρνηθείην. ὁμῶς δ' ὑποίσειν ἀντιφέρειν, εἰ μὴ καταβαρύσειν αὐτὸν, κἂν τὴν γῆν κἂν τὴν θάλατταν πεσπάσωμεν, οὐκ ἂν παθείην. Ερ. θρύπτει, ὦ Ἄρες· οὐ γὰρ ἀσφαλὲς ἡγοῦμαι τὰ τοιαῦτα, μὴ καί τι κακὸν ἀντὶ ἀγαθοῦ ἡμῖν γένηται. ΑΡ. Οὐδιστί, Mercuri, cuiusmodi nobis munus sit Iupiter? & superba, quamq; dictu absurda! Ego, inquit, si voluero, [a] catenam ex aethere dimittam: vnde si vos suspensi me vi detrahere conemini, [b] luseritis operam: nunquā enim me deorsum trahetis. Contrà ego vos si velim in altum attrahere, non vos modò, verumetiam tum terram ipsam, tum mare pariter subuectum in sublime sustulero. Adhaec alia permulta, quae tu quoque audisti. At ego, si quidem cum vno quolibet singulatim conferatur, ita praestantiorem eum esse, viribusq; superiorem, haudquaquam negauerim: verùm vnum tam multis pariter in tantum antecellere, vt eum ne pondere quidem vincere queamus, etiamsi terram ac mare nobis adiunxerimus, id neutiquam crediderim. MER. Bona verba, Mars. Neque enim sat tutum est ista loqui, ne quid fortè mali nobis

hac

συναναγκάσῃ τῆς φλυαρίας. Ερ. οἶδα γάρ μι πρὸς πάντας ἐμὲ ταῦτα ἐρεῖν, ἀλλ' ἀπὸ μόνου σοῦ ἐπιμυθίαν ἐπιπέμπει; ὁ Ζεὺς μάλιστα γιγνώσκεσθαί μοι, ἀκούοντι μεταξὺ τῶν βροντῶν, ἢ ἄν ἀναπέμψαι σπεύσαι πρὸς σέ. ΜΕΡ. Ἀλλὰ μὴν ἐγὼ πρὸ πολλοῦ, ὦ Ἥρα, καὶ Ἀθηνᾶ, ἐπανασάντων ἐπιτίθεσθαι ξυμβάσα, αὐτὸν καθέντα, ὡς παυσόμενον ἐπιβουλεύων, καὶ ταῦτα πρᾶος ὤν. καὶ ἃ μὲν γε ὁ Θέτις ἐπαλάσσουσα ἐπάλθῃ αὐτῷ ἐπιτιμῶν Βριάρεων ἐπαγαγοῦσα ὅστα, ἐμὲ δὲ ἐδίδαξε τὸν ἀστραπὸν καὶ βροντήν. ἀλλὰ παυσόμεθα, ἐπεὶ μοι δοκεῖ καὶ τὸ Ἑλληνικὸν συνεῖναι. Ερ. σιώπα ἀφίημι. ὁ δὲ ἀνάγκη ἔστι δίκην δοῦναι, ὅστις ἀναίσιον τὸ δίκαιον τοιοῦτον.

hæc petulantia conciliet. MARS. *An verò credis apud quemlibet hæc dicturũ me? imò apud te solum id audeo, quem linguæ continentis esse sciebam. Sed quòd mihi maximè ridiculum videbatur tum quum hæc minitantem audirem, haud queam apud te reticere. Etenim memineram, cùm nõ ita multò antè Neptunus, Iuno ac Pallas, mota aduersus eum seditione, machinarentur comprehensum illum in vincula conijcere, quantopere formidârit, vt̃ in omnem speciem se verterit, id̃q; quum tres duntaxat essent dij. Quòd ni Thetis* [c] *misericordia commota,* [d] *Briareum centimanum illi auxilium accersiuisset, ipso pariter cum fulmine ac tonitru vinctus erat. Hæc reputanti mihi, videre libebat eius magniloquentiam, iactantiam.* MERC. *Tace, bona verba. neque enim* [e] *tutum est tibi vel tibi dicere, vel audire mihi.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a CATENAM.] *Iouis catenæ fit mentio in Tragœdia.*

b Luſeritis operam.] *Quod Lucianus dixit μάτην πονήσητε, Eraſmus vertit, operam luſeritis. antiqui enim latinitatis authores ſic loquuti ſunt, quum fruſtra aliquid fieri putabant. Plautus in Caſina: Si nunc me ſuſpendã, meam operã luſerim. In Pſeudulo: In pertuſum ingerimus dicta dolium, operã ludimus. Terentius in Phorm. In illis opera luditur, id eſt, perditur & fruſtratur.* c Thetis miſericordia.] *Cùm Pallas, Iuno, Neptunus, aliíq; ex dijs nõnulli, aduerſus Iouem coniurãſſent, Briareus à Thetide Nerei filia perſuaſus in cœlũ aſcendit, vt Ioui ſuppetias ferret: cuius aduentu dij coniurati territi, à cœpti deſtiterunt, & cũ Ioue in gratiam redierunt, teſte Homero in 1. Iliad. Hæc etiã habẽtur in Ioue tragœdo.* d Briareum.] *centũ manibus armauit fabula, Ioui auxiliarem, à cæteris dijs per inſidias appetito. vnde ἑκατόγχειρα Homerus, centimanũ Latini, & centumgeminũ Virgilius vocãt, nominis etymo robuſtũ & præualidũ ſignificante: id enim eſt βριαρὸς.* e Tutũ eſt.] *Theocritus in Bacchis, in fine, dicit, neminẽ facta deorum vituperare debere. Hoc enim nomen à rei natura eſt confictum: nam βριαροὶ Græcis vocantur, βαρεῖς, ὀχληροὶ, στερεοὶ καὶ φοβεροί. i. graues, moleſti, agreſtes, ſolidi, duri & terribiles. Heſiod. Briareum & fratrum genealogiam tradit, & memorat Briareum, Cottum & Gygem fratres fuiſſe, cæli & terræ filios, quorum ſingulis centum fuerint capita, ac totidem manus. Hi multa bella contra Saturni filios geſſerunt. Tandem deuicti ad inferos protinus dati ſunt.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Iouis iactantia irridetur.

Iuppiter oſtentans vires, quibus eminet omnes,
Se cunctos iactat vincere poſſe deos.
Hoc Mars non credit, certa argumentaq; profert:
Nemo ergo fortis, quin etiam metuat.

Audi-

Audiſtin᾽.] *Propoſitio ἀπὸ τοῦ ζεὺς ἀπολῆς.* Ego, inquit.] *ἐξήνεγκε συναγελαικὴν, καὶ ἀποφορά.* Contrà ego.] *αὐτοπάθεια.* Adhæc alia.] *Clauſula ἀπαπφορὰ ἀπὸ τοῦ ἀντιστοιχοῦντος.* Haudquaquam] *παροιμιολογία.* Bona verba.] *ὑβρισμοῦ.* Neque enim] *αἰτιολογία διὰ τοῦ διαβάλλει.* Putas verò.] *ἀπόφασις ἀπὸ τοῦ ὑβρισμοῦ.* Etenim] *Concluſio.* Quòd ni Thetis.] *A contrario & minori amplificatio.* Hæc reputanti.] *εὐλογία.* Bona verba.] *ὑβρισμοῦ.*

ΖΕΥΣ ΚΑΙ ΗΛΙΟΣ.

IOVIS ET Solis.

Iacobo Micyllo interprete.

IVPITER.

Οἷα πεποίηκας, ὦ Τιτάνων κάκιστε; ὅσα ἀδίκησας τὰ ἐν τῇ γῇ ἅπαντα, μειρακίῳ ἀνοήτῳ πιθόμενος τὰ μὲν καταπαλαι, πρόσωπος ἐνηλάθης, τὰ δὲ νῦν ἐπὶ ἅρματος ἀφειμένῳ ἐοικὼς ἐφέρου, πολὺ αὐτῶν ἐκστάς τὸ σῶφρον, οὐδὲ ὅλως ἐκεῖνο ὅτι ὁ μὲν ἵππος ἐμαίνετο, καὶ ἐξωμόρνυτο, καὶ ἐξαίφνης τὸ ζυγόμενον, καὶ ἐξέλκων ἀπὸ τῶν ἁρμάτων, οὐδὲν ἄπιστον ἐνεδείκνυτο ἐπὶ μέγα κακὸν ἄρ᾽, εἰ σὺ μὴ ἐπὶ τοῖς ἡνιόχοις ἦσθα, καὶ ἐμοὶ ἐπὶ τοῖς ἵπποις ἐπιμελὲς ἦν, εἰ μὴ διαφθαρτὰ ἐκεῖνα πάμπαν ἦν. Ηλ. ἄμβροτον, ὦ Ζεῦ,

Q*Vàlia feciſti autem, Titanum peſſime! qui, quæ in terris ſunt, perdidiſti omnia, adoleſcentulo fatuo ac ſtulto* [a] *commiſſo curru, qui alia quidem exuſit, nimis prope terrâ curſu delatus: alia verò præ frigore corrumpi fecit, longiùs ab ipſis abſtracto igne: & in ſumma, nihil non conturbauit & commiſcuit: ac niſi ego animaduerſis ijs quæ gerebãtur, deturbaſſem ipſum fulmine, nullæ ne reliquiæ quidem hominum extaſſent. Talem nobis pulchrum iſtum aurigam atque rectorem currus emiſiſti.* SOL: *Peccaui, Iupiter: ſed*

ἀπὸ μὴ χαλίσαιμι, εἰκὸς ἦν ὦ πόποι ἰκετεύοντι. πόθεν γὰρ ἂν καὶ ἔλπις παιδὸς γένοιτο λαχεῖν; Σώς. ἐκ ἴσθ' ὅτι ἀκριβείας τὸ πρᾶγμα, καὶ ἁμαρτεῖν τις ἐνδέοι τῆς ὁδοῦ, οἴχεται ταχύ; ἀγνοεῖς δὲ καὶ τῶν ἵππων τὸν θυμὸν, ὡς δεῖ σωίζειν ἀναστεῖλαι τὸν χαλινόν; ἃ γὰρ ἐνδοίη τις, ἁρπασθέντα φύσει, ὥσπερ ἀμίλλης καὶ δόξης ἐξώντα, ἅμα μὲν ἐπὶ τὰ λαιὰ, μετ' ὀλίγον δὲ ἐπὶ τὰ δεξιὰ, καὶ ἐς τὸ ἐναντίον ζοῦ ῥεύματος, ἐνίοτε καὶ ἄνω καὶ κάτω, ὅλως ἔνθα ἐβούλοντο ἀπῆραν. ὁ δὲ οὐκ ἀπεχρῆ ὅ, τι χρήσαιτο αὐτοῖς.

ΗΛ. ταῦτα μὲν πάντα ἀπιστοῦμεν, καὶ δὴ ζοῦδ' ἀντέχον ἐπιστολὴ, καὶ οὐκ ἐπίστασθαι.

ΣΩΚ.

sed ne offensior eo fias, si credidi puero multa supplicanti. Nam unde vel spem vare potui, hoc tantum furturum esse malum? IV. Annon noras quàm multa opus habebat diligentia negocium hoc, & vt si quis etiam modicum excidat à via, pereant protinus omnia? Ignorabas autem etiam equorum vehementiam, vt oporteat vi quadam continere frenum? Si quis enim permittat illis, arrepto eo continuò diuersi abeunt: quemadmodum vis delicet & ipsum transferè abripuerunt, nunc quidem ad lœuam, paulò autem pòst ad dexteram, interdum etiam in contrarium ruit quem superant cursus, & in summa, sursum ac deorsum, quocunque ipsis libitum fuisset. Ille autem ignarus nesciebat quomodo vtendum ipsis esset. SOL. *Equidem omnia hæc sciebam, & propterea resistebam quoque aliquandiu, neque illi aurigationem committere volebam.*

Posse

ἐπὶ δ' ἐμαυτὸν ἀναλογισάμενον δα-
κρύσαι, καὶ ἡ μήτηρ Κλυμέ-
νη μετ' αὐτόν, ἀναβιβασά-
μενός τε ἐπὶ τὸ ἅρμα, ὑπο-
μίμνῃσκε, ὅπως χρὴ καὶ βιβηκέ-
ναι αὐτόν, ἡνίκ' ἐπόμενος δέοι τῷ
ἅρματι ἀφίστασθαι ὑπερφυῶς
ἄνω, ἅτε τὸ ἁρπαστὸν αὖ-
θις ἐπιτείνων, καὶ ἐς ὑπερα-
γὲς ἄνω τῶν ἡνιῶν, καὶ μὴ
ἐπικλίνειν τὸ ἅρμα τῷ ἵππῳ.
ἔπειτα δὲ καὶ ἐλέγετο ὁ κίνδυ-
νος, ἃ μὴ ὀρθὴν ἐλαύνοι. ὁ
δὲ (παῖς γὰρ ἦν τῷ ὄντι) ἐπιβὰς ὑ-
πέρθυμος, καὶ ἐπικύψας
ἐπὶ πολὺ ἀχανὲς, ὑφεωρᾶ
τὸ ἐς τὸ κάτω. οἱ δὲ ἵπ-
ποι, ὡς ἔοικε οὐκ ὄντα ἐν
τῷ ἡνιοχήσοντι, καταφρονήσαντες
τοῦ παιδὸς, ὑφηρέοντο τῆς ὁ-
δοῦ καὶ τὰ μὲν ταχέα ἐ-
πέλαζον. ὁ δὲ τὰς ἡνίας ἐκ-
πλαγείς, οἴμοι, ἀπόλλυμαι μὲν ἐκ-
πεσὼν, αὐτὸς ἤρχετο τῆς ἄνω-
δου. ἅμα ἐπανός τι κά-
μνω τῷ δίφρῳ, ὦ ἀμοί,
ἐπιλήσομαι, ἐπανίημι τὸ σῶμα.
Ζ. ἐπα-

Postquam autem impensius obsecrabat lachrymando quoque, & mater [b] Clymene vna cum ipso: in currum impositum submonui, quo pacto oporteret insistere viæ ipsum, quantum in sublime agitantem sursum ferri, deinde rursum per declive deorsum vergere, & vti habenas regere, neque impetum permittere equis deberet. Dixi autem etiam quantum periculum foret, si non recta via ageret. At ille ([c] *puer enim erat) conscenso tanto igne, & vastiæ adeò profunditati supernè incumbens, vt consentaneum est, obstupuit. Equi verò vt senserunt non me esse eum qui conscendisset, contempto adolescentulo, è via diuerterunt, & hæc tanta mala perpetrárunt. Ille autem dimissis habenis, metuens, opinor, ne excideret ipse, iugum currus apprehendit ac tenuit. Sed & ille iam pœnas suas de-*

dit: & mihi, [d] Iupiter, satis supplicij luctus hic est.

IVP.

Ζ. ικανὸν λέγεις, διαῤῥήδην μάθοις· νῦν μὲν δὲ συγγνωμὸν ἄρνημα δι. ἐς δὲ τὸ λοιπὸν, ἢν τι ὅμοιον πραγματεύσῃ, ἢ γυναῖκα διδόντα σαυτὸν διάδοχον ἡνιόχου, αὐτίκα ἄσῃ, ὁπόθ' ὑπὸ σοῦ πυρὸς ὁ ἡμέτερος πυρωθήσεται. ὥστε ἡσύχιον ἢ ἀπὸ ἀδελφοῦ βαδίτω ἐπὶ τῶν Ἡλιάδων, ἵνα πρὸς ἑκατὸν ἡλιοφανεῖς, ἄλλεσθον ἐπὶ αὐτῶν δακρύσασα, ἢ ἄγχοι γιγνέσθω ἐπὶ τῶν πάθει. σὺ δὲ συμπηξάμενος τὸ ἅρμα (δαίμων γὰρ εἶ ὁ ῥυμὸς αὐτοῦ, καὶ ἄτρακτον τῶν τροχῶν σωτήριαν) ἵππους, ἅπαξαπάντες τὴν ἵππους ἀπὸ μίμησιν δόντων ἀπαλλαττε.

IVP. Satis autem, qui talis ausus sit? At nūc quidem veniam tibi tribuo: deceterū autem si quid simile deliqueris, aut talem aliquem successorem tibi emiseris, statim senties quanto igne tuo flamen nostrum plus ignis habeat. Quare illum quidem sororū ipsi' sepulchro dant & iuxta Eridanum loco etiam decidit curru excussus, electrū ipsi illachrymantes: deinde & in populos conuertantur præ dolore. tu verò cōpacto curru (fractus enim temo ipsius est, & alteræ rotarum comminutæ) asurrigare, iunctis denuò equis: ac vide, vt memineris horum omnium.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a COMMISSO curru.] *De eo quòd Phaëton currum Solis perperàm ducens, è curru patris Solis deturbatus à Ioue sit. Fabula omnibus nota, ex Ouid. li. 2. Metamorph.* b Clymene.] *Clymene Oceani & Thetios filia: quæ, quia formæ præstabat, Soli placuit, ex quo peperit Phaëtontem, & sorores eius.* c Puer enim erat.] *Errauit, lapsus est ætatis tyrocinio, anni & moderationem & prudentiam addidissent. Pueritia veniam meretur.* d Pœnas suas dedit.] *Notissimum*

ipſumum eſt, Phaëtontem ætate iam adulta, cùm patris currum moderari illo die, multumq́; negãte voluiſſet, cælumq́; & terras ob amrigandi inſciuiam incendio miſcuiſſet, ambuſtum ipſum, fulmineq́ue percuſſum in Eridanum fluuium decidiſſe. q Fulmen noſtrum.] *Suprema & alta ſedes vnde calor emanat, cùm Ioni ſit attributa, ideo illum veteſtas fulgura & fulmina ciere conſinxit.* f Sorores ipſius.] *Phaëtontiades à fratre dictæ, quæ dum fratrem in Eridanum currũ excuſſum & extinctum flerent, mœroreq́ue conſabeſcerent, conuerſæ ſunt in populos, vt Virg. 10. Aen. ait, vt verò Ecloga 6, in alnos arbores. Apollonij ſententia accedens & Græcorum, earum nomina fuerunt Phabe, Phaëtuſa, Lampetiæ.* g Iuxta Eridanum.] *Italiæ fluuium, qui in Veſulo monte naſcẽs, & in mare Adriaticum influens, hodie notiore nomine Padus appellatur.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Ἐξεγκλητὸς, κατηγορικὸς, ἢ ἀπολογητικός. *De eo quòd Phaëton currum Solis perperàm ducens punitus ſit.*

Qualia feciſti.] κατηγορία τῷ ἐξεταζομένῳ. Et in ſumma.] αὔξησις κατ' ἀντίθεσιν. Talem nobis.] ἐπιφώνημα. Peccaui, Iupiter.] *Conceſſio per deprecationem.* Nam vnde vel ſperare.] *Prætexit ignorantiam.* An non noras.] *Inficiatio ignorantiæ.* Si quis etiam.] αὔξησις διὰ τοῦ ἐναντίου κατ' ἀντίθεσιν. Ille autem.] *Secunda pars.* Equidem hęc omnia ſciebam.] ἐξομολόγησις. Poſtquã autem.] ἀντεπανάληψις διὰ τοῦ αὐτοῦ κατηγορικῶς. Dixi autem etiam.] *Reſpondet ad ſecundam partem, quòd non ignoraueris, quia præmonitus fueris.* At ille puer.] ἀφύγησις. Sed & ille.] *Occupatio.* Et mihi Iupiter.] *Inficiatio. Errati veniam impetrat.* At nunc quidem.] ἐπιπληξις, *commination.* Quare illum.] αἰτιολόγησις. Ac vide.]

Commonitione concludit.

MARI-

MARINI DIALOG

ARGVMENTVM IN eosdem.

NEque horum dialogorum diuersa aut alie
quod ad occasiones & argumenta pertin
superiorum. Nam & ipsi ex Homericis ac Pr
bulis desumpti sunt, & eadem elegantia ac
nitent: nisi quòd omnes (quod idem tamen &
rioribus propè fit) de rebus amatorijs tractant.
lud quoq; verisimile est, Lucianum oftendere
quòd quæcunq; sub hac tota mundi machina
eur & viuunt, inter cæteros affectus præcipuè
noxia sint, ac voluptatem appetant. Illumq;
ralem quendam omnium tam deorum quàm
domitorem esse. Quòd autem deos maximè ea
desipere atque insanire, deinde & voluptatib
tos esse fingit, ex professione sua facere vide
nim, quanquam omnibus philosophorum
ex æquo propè infestus, ad Epicurcam tam
quàm cæteras inclinatus, qui & voluptatem
norum asserebant, & deorum prouidentiam
Id quod cùm alibi passim, tum in Demonacte,
cilio deorum animaduertere licet.

ΚΥΚΛΩΠΟΣ ἢ Ποσειδῶν. *CYCLOPES. Nepturni.*

Iacobo Micyllo interprete.

CYCLOPS.

Ὦ Πάτερ, οἷα πεπονθα ὑπὸ τῆς ἀλαζόνος ξένου, ὃς μεθύσας, ἐξεκύλισέ μου, καιομένου τὸν ὀφθαλμὸν ἐκκρίσας. Ποσ. Τίς δ' ἐστὶν οὗτος ὁ τοσοῦτος, ὁ Πολύφημε, κύκλωψ; ὃν

O *Pater, quæ* sum ab *ipsius hospite* inebriatus *excæcatus* grauatum aggressus Quis verò est qui ipse *ere auctus fuit, Polypheme?* CYCL. Principio

ρᾶλον, Οὔτιν ἑαυτὸ ἀπικάλε-
σεν· ἐπεὶ δὲ λάθρᾳ, καὶ ἔξω τῶν βέ-
λων, Ὀδυσσεὺς ὀνομάζοιτο ἐκ-
φυγών. Νεπ. οἶδα, ὅτι λέγεις, τὸν Ἰθα-
κήσιον, ἐξ Ἰλίου δ' ἀνάγοντα. ἀπὸ
μὲν γὰρ τῶν ἄλλων ἔπραξεν, ὅτι πάνυ
ἀνδρικὸς ἦν, καὶ τολμηρὸς ἐς τὰ μά-
λιστα· ἐπὶ δὲ τοῦ πλοῦ, ἐπεὶ νομὴν ἀνα-
πήρας, καὶ μῆλα τινας, ἐπιβου-
λεύοντας ἀμυνούμενος τοῖς ποι-
μέσιν· ἐπεὶ δὲ εἰσῆλθε θέρους τὸ
σπέος (ψιλὸς γὰρ ἦν μοι καμ-
μηλεύων) καὶ τὸ πῦρ ἀνέκαυσα,
καὶ ἀναπαύσας ὁ ἥρως ὀκνῶν
ἐς ἔργα, ἐφάνην ἐγὼ ἀφανί-
σων αὐτοὺς παράμυθος. ἐγὼ δὲ
ἐπιβουλεύειν αὐτὸ τινας, ὥσπερ ἐ-
κεῖνο, κατέφαγον πρὸς ὑπ-
νον ἐπιτηδείως ἔχοντας ὑπ-
νου· ἔπειτα ὁ πανουργότατος
ἐκεῖνος, ἔστι Οὔτις, ἔστι Ὀδυσ-
σεύς, δίδωσί μοι πιεῖν φάρ-
μακόν τι ἡδίστου, ἀλλὰ μὴ ὡσ-
περ, ἐπιβουλότατον ἢ τρα-
γεῖν. ἔπαυλα γὰρ ὠνεῖτο ἐ-
μοὶ περιφερῶ πιόντι, καὶ
ἐδόκουν αὐτὸ ἀνεστρέφε-
σθαι, καὶ ἐκ

seipsum Neminem vocabat: [a] postquã autem effugit, atq; extra tela, vt dicitur, fuit, Vlyssem nominari se aiebat. NEPT. *Noui quem dicis, [b] Ithacensem illum: [c] ex Ilio autem nauigabat. Sed quo pacto hæc peregit, quum alioqui non ita audax atq; animosus sit?* CYCL. *Deprehendi in antro, è pascuis domum reuersus, multos quosdam, insidiantes videlicet pecuarijs. Posteaquam autem apposui foribus operculum (saxum autem quodam mihi est perquàm magnum) atq; ignem resuscitaui, accensa arbore quam de monte mecum ferebam, visi sunt abscondere sese parare. Ego verò comprehensis ipsorum quibusdam, vt par erat, deuoraui, vt qui prædones essent. Hic igitur [d] versutissimus ille, siue Nemo, siue Vlysses fuit, dat mihi bibere, insidioso quodam veneno, dulci illo quidem, & fragranti, cæterùm ad insidias struendas præsentissimo, & maximè turbulento. nam statim [e] omnia videbantur mihi, posteaquam bibissem, circumagitari, & antrum ipsum inuertebatur, & pro-*

ὢν ἐκ ὅτι ὅλως ἐν ἀμαυρῷ ἠμέλω. τέλος δὲ ἐς ὕπνον κατεσκώθω. ὁ δὲ ἀρχόμενος ἐκ μεχλὸν, καὶ πυρόεις γε, καὶ οἷος ἐνύφλωσε μὲ καθόλοντα, ὃ ἐπ' ἐκάνε τυφλὸς ἁμί ὡς, ὃ Πόσειδον. Πο. ὃς βαθὺν ἐκοιμήθης, ὦ τέκνον, ὃς ἐκ ἐξύθορε μὲ μ]αξὺ τυφλόμενον δὲ ὃν Ὀδυσῆος πᾶς ἀλίεργη, ὃ ἦ ἄν, ὃ οἶδ' ὅτι, ἐδυσάθη ἀφικνῦσαι τῶν πύραν ἀλ' ἐ θύρας. Κύ. ἀπ' ἐγὸ ἀφᾶλον, ὡς μᾶλλον ἀν' πάθοιμι ἐξιόντα, καθίσας πρὰ τῶν θύραν, ἐθύρων]ας χᾶρας ἐκπυτάζας, μόνα πρᾶς]ὰ πρόβα]α ἐς τῶν νομῶν, ἐν]καλέμενος ὦ λειῶ, ὀπόδ' ἐγλῶ πράτ]ερ αὐτὸν ἐμῦ. Ποσ. μανθάνω ἐκ ἐκάνοις ὅτι γε ἔλαθεν ἐκξιθύσι, ἀπὸ]ὰς ἄλλας γε Κύκλωπας ἔδε ἐπιβούδωσε ἐκ αὐτόν. Κύ. σωκάλεσα, ὦ πάτ]ερ, ὦ ἔκορ. ἐκὰ δ' ἄροδε ἐ ἐπιβηλώσ]δ' τὸ ὄνομα, ὃ δ' ἐγὸ ἔφλω, ὅτι Οὖτις ὄν, μιλακχολᾶν οἰηθήτω μι, ὄχοντο ἀπὸ

& prorſum apud me ipſe non eram: poſtremò in ſomnum corruebam. Ille verò exactus, eo demùm igne ſuccenſus, per etiam excæcauit mientem: & ex pore cæcus tibi ſum ne. NEP. Vt alio müſti, fili, qui nõ lueris, cùm excæc byſſes igitur ille effugit? Non potuit dimouere ribus. CYC. Atq ipſum, quò facil comprehenderem diendum. Ac collo ipſo ad fores, exte bus venabar, ſoli paſcua ouibus, gocio dato, quæ agere pro me NEP. Intelligo lis latuit te, clam At cæteros certe conueniebat te in tra ipſum. CYC. illos, pater, atq

runt: ſed poſtquàm me interrogaſſent inſidiatoris quæ ego dicerem, Neminem eſſe: inſanire me arbit

ὁ ἀνίητος. ἔτω λαμβάνεις τὸ ὄνομα τὸ μὴ ἐκλέγεσθαι τὸν ὀνόμασε τὸν μάλιστα λυπήσαν με, ὅτι τὴν ἀνοσίαν μοι τὴν ὀνομασίαν, ἐπὶ τῷ πατρί, φησὶν, ὁ Ποσειδῶν ἐπόησε. Πο. θάρσει, ὦ τέκνον· ἀμυνεῖται σοι αὐτὸς, ὡς μάθῃς ὅτι οὐ πάσχεις κακῶς ἐπὶ τούτῳ. Νε. πίστευε μοι ὀφθαλμῶν ἕνεκα ἐκδικήσω. τὸ γοῦν γηραιὸν τὸ σῶμα αὐτὸς, καὶ ἀκρωτήρια ἐπιμερίσω· πολλὰ γάρ ἐστι.

cto me iterum discesserunt. Ita imposuit mihi execrabilis ille, nomine. Et quod omnium maximè mihi ægrè fuit, contumelioseè obiecta mihi clade hac: Ne pater quidem Neptunus, inquit, leuabit te hoc malo. NEP. Confide fili. h vlciscar enim ipsum, vt sentiat, etiamsi cæcitatem oculorum mederi nō queam, nauigantes certè tamen seruare vel perdere, penes me esse. nauigat autem adhuc.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

MArini dei à Græcis θαλάσσιοι, vel σύναλοι vocantur, quorum turba ingens fuit. & horum princeps Nepetunus, & eo antiquiores Nereus & Oceanus: Alij fuêre in hoc numero litorales dij, qui à Græcis αἰγιάλιοι nūcupantur. Scribit Gellius, antiquos vocasse Neptuni filios, immanes & feroces homines, ab omniq; humanitate alienos, tanquam è mari genitos, cui & Seruius in 3. Aen. subscribit: ait enim de Harpyis agens, Neptunum prodigiorum omnium patrem: & perinde etiam factū, vt quotiēscunq; desunt parentes, recęamus ad generalitatem. Sic & peregrinos, Neptuni filios dicimus, quorum ignoramus parentes. Sed enim & Phurnutus ait, propter maris violentiam, omnes violenti & audacionis animi homines Neptuni filij vocati sint, vt Cyclopes, sic dicti, quòd vnum tantùm haberent oculum, eumq; orbicularem, media in fronte situm. Certè Maro Cyclopes vocat æneos fratres cœlo capita ferentes. de quorum oculo sic scribit 3. Aen. *Argolici clypei & Phabeę lampadis instar*, vide nostras Annotationes in Cataplū.

a POSTQVAM autem effugit, atq; extra tela fuit.] *i. in tuto citraq; periculum. Hoc prouerbium frequens est apud Lucian. in Votis, in Baccho, & in dialogo Veneris & Cupidinis.* *b* Ithacensem illum.] *Vlyssem ex Ithaca vrbe & patria insula in mari Ionio, ante Epirum frequentibus scopulis aspera.* *c* Ex Ilio.] *In cuius obsidione decennium ferè consumpserat. Hac Asiæ totius ciuitas fuit florentissima, sub Priamo ob Helenam à Paride raptam à Græcis decēnali bello obsessa, ac demum expugnata. A Troë rege Erichthonij filio Troia dicta.* *d* Versutissimus.] *Fingitur ab Homero vir multa prædictus facundia, nec minore experientia, vafer consilio, egregius bello, laborū patientissimus.* *e* Omnia videbātur mihi.] *Naturā & imaginē hominis vino & crapula grauati exprimit.* *f* Vecte.] *Palo. Virg. 3. Aen.* — & te[illegible]umen terebramus acuto. *g* Conuocaui.] *Ad Polyphemi clamorem exciti omnes vndiq; Cyclopes confluunt, periclitanti auxiliaturi.* *h* Vlciscar ipsum.] *Vlyssem, qui sibi oculum extudit, vt sciat, me viui necisq; potestatem habere.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Οδυσεὺς, διηγεῖται, καὶ πεπαυμένος: *quomodo Vlysses Polyphemum excæcauerit.*

Commemorat Cyclops se oculo vt spoliārit Vlysses,
Is mario porxit dum cyathum ille mero.
Non potuit durare diu Polypheme tyrannis,
Cogeris en pœnas soluere promeritas.

O PATER.] ἡ ἀπόδοσις narrationis absolutæ *continens.* Quis verò.] ἐρώτησις ἀπὸ τοῦ πράγματος. Principiò quidem seipsum.] ἀφήγησις αὐτοῦ. Noui, quem dicis.] *μανθάνειν ad τρόπον, id est, modum.* Deprehendi in antro.] ἀφήγησις rei perinde vt gestæ, eiusq; *modi* occasio. Posteaquā.] *Facta antecedentia Cyclopis.* Ipsorum quibusdam.] *Sociorum Vlyssis. Odyss. 9. Aeneid. 3.* Nam statim omnia.] *Ab effectu vini.* Postremò autem.] τὸ μέσον. Insuper etiam.] τὸ ἐπὶ τέλει. Et ex eo tempore.] τὸ μεταξὺ χρόνου. At cæteros certè.] τὸ ἐπίλοιπον. Ita imposuit.] ἐπιφώνημα ἀγωνιστικόν. Obiecta mihi clade hac.] *Insultatio Vlyssis.* Confide fili.] παραμυθία καὶ ἀπειλή.

AA-

ΑΛΦΕΙΟΥ ΚΑΙ ΑΡΕΘΟΥΣΗΣ.

ALPHEI ET ARETHUSÆ.

Iacobo Micyllo interprete.

NEPTVNVS.

ΤΙΠΤΟ, ὦ Ἀλφεὲ, μόνος τῶν ἄλλων ἐμπεσὼν εἰς τὸ πέλαγος, ὅτι μὴ ἀναμίγνυσαι τῷ ἅλμῃ, οὐδὲ κοινὸς εἶ τοῖς ἄλλοις ποταμοῖς, οὔτε ἀναπαύῃ σεαυτὸν ἐμχεόμενος, ἀλλὰ διὰ τῆς θαλάττης ξωτεύεις, καὶ γλυκὺ φυλάττων τὸ ῥεῦμα, διαγίνῃ καὶ διαβαίνεις ἀκέραιος, οὐκ οἶδ' ὅπως βύθιος ὢν καὶ πολύς, διαδύς οἱ λάροι καὶ ἁλκυόνες, καὶ ἔοικας ἀναπτόμενος, καὶ αὖθις ἀναφαίνων σεαυτόν. Αλ. ἱερωτικόν τι τὸ πρᾶγμα δῆτα, ὦ Πόσειδον, ὥστε μὴ ἔκπυστον ἐράσθης ἢ καὶ σὺ τῶν ποταμῶν. Πο. γιγνώσκω, ὦ Ἀλφεῖ, ἃ νύμφης ἐρᾷς, ἃ καὶ σὺ Νηρηίδων τινὸς; Αλ. ἔα, ἀπὸ κηλῖδος, ὦ Πόσειδον. Πο. ἀλλ' ἔγωγε οὐδὲν αἰσχρὸν ἐρῶ; Αλ. νὴ σιωπήν. Ἦ σιγήσῃ, Ἀρέθουσα καλή. Πο. οἶδα, ἐν ἄμφορεῦσιν, ὦ Ἀλφεῖ, τὴν Ἀρέθουσαν.

QVid [a] hoc, Alphee, quod tu solus aliorũ in mare delapsꝰ, neque cũ salsugine misceris, proinde vt solẽt cætera flumina omnia: neq; cohibes teipsum aquis diffusis, sed per mare veluti cõcretus, ac dulci custodito fluore, incorruptus etiã & purus cursu laberis? nescio quo locorũ in profundũ teipso, [b] quemadmodum gauiæ atq; [c] ardeæ faciunt, subnerso. ac videris rursum emergere quoq; alibi, & teipsum iterũ spectãdũ exhibere. AL. Amatoria quædã res hæc est, Neptune: quamobrẽ ne mihi vitio vertas. [d] Amasti autẽ & ipse sæpenumero. NEP. Mulierẽne, Alphee, an nymphã amas, an etiã Nereidum ipsarum vnã aliquam? AL. Non, verùm fontem, Neptune quendã. NEP. Vbi igitur terrarũ ille manat? AL. Insularis est, [e] in Sicilia, Arethusam ipsum vocant. NEP. Scio: non deformem sanè, Alphee, Arethusam

Θερ. ἀλλὰ δίκαιος εἶ, ὦ θεός, καὶ σὺ ἐκεῖ καθεῖς ἀ[illegible]λφεια, καὶ τὸ ὕδωρ ἐπιπέμπεται τοῖς ψηφίσιν, ὅταν ἀνῇ αὐτὸ φαινόμενον ἀργυροῦ δίκης. Αλ. ὡς ἀληθῶς οἶδα τὸν πηγαῖον, ὃ Πόσειδον, καθ' ἑκάστην ὑμᾶς ὑπ' ἀκτῖνος ὁμοῦ. Ποσ. ἀλλ' ἄπιθι ἤδη, καὶ σὺ τύχῃ ὧν ἔρασ[illegible]τι. ἐκεῖνο δέ μοι εἰπέ, τὸν τοῦ Ἀρ[illegible]θούσης ἄνδρα, ὁπότε ἦν Ἀρ[illegible]θοῦσα; ἢ ἦν Συρακόσσαις ἐ[illegible]σιν. Αλ. ἐκ[illegible]μόν με λανθάνεις, ὦ Πόσειδον, ψιθύρισμα ἐρᾷς. Ποσ. τὸ λίγας. ἔφερε περὶ τοῦ ἀγανακτοῦντος, καὶ ἀναδὺς αὖθις θαλάττης, ξυναυλίᾳ μίγνυσθαι τῇ πηγῇ, καὶ ἓν ὕδωρ γίνεσθαι.

thusam amat: sed & tuus dus fons ille est, & perpetuo scaturiendo ebullit: atq; ipse aquæ etiam calculi gratiam addunt, supra quos tota ea velut argentea apparet. Vt verè nosti fontem tuum, Neptune: ad illum igitur deo eo nunc. NEP. *Sed abi quidem, & feliciter vtere amore. Illud autem mihi dic, vbi tu Arethusam cõspicatus, f Arcas ipse cùm sis, fontē ille in* 8 *Syracusis* AL. *Properantem me fallis, Neptune, curiosè interrogando.* NEP. *dicis. Abi igitur ad amatam ac emergens iterum è mari, eodem alueo cum fonte illo misceris, & in vnam aquam rediguntur.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

HIc sequutus est poëtarũ fabulas, qui Arethusam venatricem Dianę comitem fuisse tradunt, ab Alpheo adamatam: cui quum ille vim adhibere pararet, eaque effugere non posset, Dianæ miseratione in fontem sui nominis esse cõuersam, occultissimeq; meatibus & per subterraneos cuniculos, ne amatoris vndis polluerentur, in Siciliam vsq; fugisse, tandemq; in ea parte Syracusanæ vrbis, quæ Ortygia dicitur, magna aquarum vi erupisse, Alpheumque amatæ Nymphæ desiderio eodem esse insequutum. Virg. 3. Aeneid.

Alpheum

— Alpheum fama eſt huc Elidis amnem
Occultas egiſſe vias ſubter mare, qui nunc
Ore Arethuſa tuo Siculis confunditur vndis.

Verum hæc fabuloſa eſſe conſtat, quum Alphei aquæ nuſquam abſorbeantur, vt docet Strabo lib. 6. eiusque oſtium manifeſtè videatur inter Ichthyn promontoriũ & Haliartum oppidum. Cæterum fabulam Alphei & Arethuſæ refert Ouidius lib. Metamorp. 5. & Lucanus eius meminit in 3:

— populisque per æquora mittens
Sicanijs Alpheus aquas —.

Silius Ital. lib. 13:

Vix Arethuſa ſuum piſcoſo fonte receptat
Alpheon, ſacræ portantem ſigna coronæ.

Sed longè venuſtiſſimè Papinius, in epthal. Stell. & Vol.

— timidè ſic transfiga Piſa,
Amnis in externos longè flammatus amores,
Flumine demerſo trahit intemerata canali,
Donec Sicanios tandem perlatus anhelo
Ore bibat fontes. Miratur dulcia Nais
Oſcula, nec credit pelago veniſſe maritum.

a QVID hoc Alphee.] *Alpheus fluuius in Elide Peloponneſi regione, per quam funditur, quem Pauſanias lib. 5. tradit occultis meatibus ſubter mare labi, & in Arethuſam Siciliæ fontem deſinere. Suidas multò luculentius eiuſdem fluminis naturam, curſum & ἀνάδοσιν deſcribit.* b Quemadmodum Gauiæ.] λάροι. *Larum Gaza vertit Gauiam, cuius mentionem facit Plinius inter maritimas & aquaticas Halcyonem & mergum lib. 10. cap. 32. Idem cap. 74. eiuſdem illum, aquaticæ, anates & gauiæ.* λάροι *Latinè quidem commodè reddi non poſſe dicit in Laro hiante, Eraſmus.* c Aues.] ἠρυθροὶ, *Aues, quarum tria genera ponuntur ab Ariſtot. Hæc auis vrinatur ſicut &* λάρος. d Amaſti & ipſe.] *Pueriles amores habentur apud eundem Lucianum in Philopatre & alibi.* e Sicilia.] *Italiæ inſula à pleriſque Trinacria & Triquetra, quod Triquetræ figuræ triangularis faciem obtineat, nuncupata eſt, tribus promontoriis in diuerſa procurrentibus,*

ventibus, ſuam claudens amplitudinem Lilibeo Aphricam, Pachinno Græciã atq; Peloro Carthaginem ſpectantibus. De quo re Plin. lib. 2. cap. 8. Sub Pachinno Siciliæ promontorio ſunt Syracuſæ vrbs Græcorum maxima & fons Arethuſæ à quo Syracuſæ Arethuſides apud poëtas plerumq; dicuntur. Ouid. lib. 4. Faſt.

Vtq; Syracuſas Arethuſides abſtulit armis
Claudius —.

f Arcas.] *ab Arcadia. Gentile.* *g* Syracuſis manet.] *Syracuſæ ciuitas Siciliæ ampiſſima, ſub Pachinno monte ſita, vbi fons Arethuſa ab Alpheo Elidis fluuio per ſubterraneos cuniculos means, magna aquarum vbertate erumpit.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Ἐρωτηματικὸς ἢ διηγηματικός. Quòd Alpheus amnis dulcem in mari aquam retineat.

Alpheus nulla inficitur ſalſugine Ponti,
Naturam retinet ſemper vbiq; ſuam.
Neptuno quoſdam ſimul hiſce fatetur amores,
Arcas init thalamum ſæpe Syracuſiæ.

QVID hoc.] *Propoſitio ὑποφορικὴ περὶ ἀφήγησιν μυκητέων, ἢ ἱλαρικὴ.* Amatoria quædam.] *ἀπήχησις.* Mulierémne.] *ἐρώτησις ἁπλῆ περὶ τοῦ ἐρωμένου τόπου.* Inſularis eſt.] *διήγησις, interſatio de loco.* Non deformem.] *ἀπήχησις.* Vt verè noſti.] *ἀπόκρισις.* Liquidus fons.] *Laus fontis.* Ad illum igitur.] *Diſceſſus quaſi colloquentium ὑπόμνησις.* Properantem me.] *Reprehenſio morantis.*

MENE-

ΜΕΝΕΛΑΟΥ ΚΑΙ ΠΡΩΤΕΩΣ.

ΜΕΝΕΛΑΙ ET Protei.

Eodem interprete.

MENELAVS.

Ἀλλὰ ὕδωρ μὲν σὺ γίνεσθαι, ὦ Πρωτεῦ, οὐκ ἀπίθανον, ἰνάλιόν γε ὄντα, καὶ ἀχάριν τι φορητόν. πῦρ δὲ λέοντα ὀπτόν, ἀπαγόμενος, ἅμως ἂν ἔτι ἔφην ἔγωγε πίσασθαι. εἰ δὲ καὶ πῦρ γίνεσθαι δυνατὸν ἐν τῷ θαλάττῃ ὁλοσώτατα, τοῦτο καινὸν θεσπεσίως, καὶ ἀπιστῶ. Πρω. μὴ θαυμάσῃς, ὦ Μενέλαε· γίγνομαι γάρ. Μεν. ἔδομαι καὶ αὐτός. ἀλλά μοι δοκῶ (ἀφίστασθε γὰρ τῶν τοιούτων τινὰ πάθος ἔχειν) τοιοῦτόν τινα πόρον παρέχειν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἰδιωτικῶς τὸ ὁρώμενον, αὐτὸς ἐκεῖνο τοῦτο γιγνόμενος. Πρω. καὶ τίς ἂν ἀπάτη ἰσχὺν τοσαύτην ἔχοι, ὥστε ἀνθρωπίνοις ὄμμασι δόξαν ἐμποιῆσαι, ὡς ὄφιν μὲν ἰδεῖν, ὡς δὲ μὴ ὄφιν, καὶ τὸ πρᾶγμα ψευδὲς ἀληθῶς δοκεῖν, φαντασίαν

AT in aquam cõuerti te Proteu, incredibile adeò non eſt, marinus vtiq; cùm ſis: etiam arborem fieri, tolerabile: præterea & in leonem aliquando muteris licet, tamen neq; hoc ſupra fidem eſt. Quòd ſi autem & ignem fieri te poſſibile eſt, cùm in mari habites, hoc omnino miror, neq; adducor vt credam. PRO. *Ne mireris Menelaë: fieri enim ſoleo.* MEN. *Vidi equidem ipſe: veruntamè videris mihi (dicetur enim hic apud te)* [a] *præſtigias quaſdam adhibere rei, atque intuentium oculos decipere: quũ interim ipſe nihil tale fias.* PRO. *Et quæ nam adeò deceptio in rebus ſic manifeſtis fieri queat? An'nõ* [b] *apertis oculis vidiſti, in quàm multa ipſe me transformauerim? Quòd ſi verò non credis, & res hæc tibi falſa videtur, nempe appa-*

ταῦτα τις τῶν ὀφθαλμῶν ἐπαμύσῃ, ἐνταῦθα πῦρ γένωμαι, προσγένωμαί μοι, ὦ γενναῖε Πρωτεῦ, τῷ χάρακι ὅσον ἐπὶ ἀριθμῷ μόνον, ἢ καὶ τὸ καῦμα δόξει μοι πρόσεσθαι. Μεν. ἐπὶ ἀσφαλὲς ἡ πεῖρα, ὦ Πρωτεῦ. Πρω. σὺ δὲ μοι Μενέλαε σκόπει τὸ πολύποδι ἐπιχειρήσαι πάσχειν, ἢν ὁ πάσχων ὁ ἰχθὺς οὗτος, ἄδηλον. Μεν. ἀπὸ τοῦ μὴ πολύποδα ἄλλον· ἃ πάσχει δὲ, ἴσως ἂν μαθοιμι παρὰ σοῦ. Πρω. ἴσως ἂν πίπρᾳς πλησιάσαν ἁρμόσει τὰς ἰσχάδας, καὶ προσφὺς ἴχνεται κατὰ τὰς πλακοῦντας, ἐπάρῃ ὅμοιον ἀπεργάσεται ἑαυτῷ, καὶ μεταβαλὼν τὴν χρόαν, μιμούμενον τὸν πίνακα, ὡς ἂν λάθοι τὰς ἁλιάδας, μὴ ἀφανίσῃ, μηδὲ φανεὶς ἂν ἁλιεῦσι, ἀπ' ἐοικότος δὲ λίθου. Μεν. φασὶ ταῦτα, τὸ δὲ σὸν πομπῷ πᾶσα ῥᾳδιούργου, ὦ Πρωτεῦ. Πρω. ἐκ οἶδα, ὦ Μενέλαε, εἰ σὺ ἂν ἄλλῳ πιστεύσαις, εἰς σεαυτὸν ὀφθαλμοῖς ἀπιστῶν.

rentia quædam inanis esse oculos obuersans, posteaquã ignis factus fuero, applica mihi heus generose tu nomum: nimirum senties, videárne tantum ignis, an & vrendi vim habeam. MEN. Periculosum est experimentum hoc, Proteu. PROT. At tu Menelae, videris mihi neque polypum vidisse vnquam, neq; etiam quid pisci huic accidere soleat scire. MEN. [c] Verùm polypum ipsum quidem vidi: quæ verò accidant illi, libenter ex te cognouerim. PRO. Cùm cunq; saxo accedens [d] accommodauerit applicuerit, eoque affixus inhæserit [e] citrameantis, illi seipsum similem effecerit, [f] mutatóq; colorem, imitando saxum: quo videlicet lateat piscatores, nihil ab illo varians, neque ob hoc manifestè apparens, sed omnino saxum referens. MENE. Perunt hæc: sed tuũ hoc multò magis omnẽ

Μεν.

opinionem excedit, Proteu. PROT. Nescio Menelae, cui enim alteri facilè credas, qui tuis ipsius oculis non credas.

MEN.

Μεν. Ἰδὼν ἔλαφ. ἀπ. Τὸ πρᾶγμα τερατῶδες, τὸν αὐτὸν μὲν καὶ ὕδωρ γίγνεσθαι.

MEN. *Videns equidem videbar: sed tamen res ipsa monstro similis est, eumdem videlicet ignem atq; aquam fieri.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

PRoteus deus marinus, Oceani & Thetyos filius, Iliaci belli tempore quum Aegyptus rege careret, in regem assumptus est, quē Aegyptij Cetea appellabant. Hunc artium peritum fuisse tradunt, Homerus Odyss. 4. & Virgilius item quarto Georgicorum, & in varias se formas vertere solitum: vt nunc animal, quandoq; arbor, aut ignis, aut aqua, aut quid aliud videretur. Quod figmentum Diodorus libro 2. sequutus Herodotum, ad Aegyptiorum regum morem refert, quibus familiare fuit, leonis aut tauri, vel draconis priorem partem in capite gestare, necnon arborem, quin ignem quoque, principatus insignia. Idem Lucianus in commentario De saltationibus, Protea illum in varias se demutantē rerum facies, non ferè alium intelligit, quàm saltatorem eximium, ad effingendum quicquid omnino collibuisset, veluti Empusa, docilem. Heraclitus Ponticus diuersam his colligit allegoriam. A' Proteo natum est adagium hoc, Πρωτέως πολυλόγιος, id est, Proteo mutabilior: quod in vafrum & versipellem competit. Plato in Ione: ἀλλ' ἀτεχνῶς ὥσπερ ὁ Πρωτεὺς παντοδαπὸς γίγνῃ, id est, Sed prorsus Protei in morem, in omnem speciem verteris, sursum ac deorsum teipsum distorquens.

a PRAESTIGIAS adhibere.] *Incantationes, delusiones, cuiusmodi sunt quæ Goetia magia specie fiunt, & alia apparent, quàm reuera sint.* b Apertis oculis.] *Intensis & fixis.* c Verùm polypum.] *De polypi vario ingenio meminit Plinius libro 9. cap. 29. Præterea Plutarchus in libello* περὶ πολυφιλίας, *ex Theognide:*

πυλύποδος νέον ἴχνος πολυπλόκου, ὃς πολὺ πίτυϊ τῇ σκοτομιλίζει, τοῦδ' ἰδεῖν ἐφάνη. Id est,
Mentem habeas vafri polypi, qui protinus illa
Se quibus admôrit, saxa colore refert.

Idem Lucianus in eo qui Περὶ ἐρχόντων inscribitur, ex Pindaro opinor: πολύπους γηρὸς πίτυϊνον νέον ἴχνος. id est, marina belua mentem habens. d Acetabula.] *Acetabula sunt veluti quidem calculi in ijs piscibus qui molles appellantur, vt in Polypo: de quibus Plin. lib. 9. cap. 30. e* Cirramentis.] *Capillamentis. f* Mutatéque colorem] *Colorem mutat maximè in metu. Nam persequentibus piscatoribus, petris affigit sese, & cuicunque petræ adhæserit, eius colorum corpore imitatur, videlicet ne queat comprehendi.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Μυθικὸς quòd Proteus cùm in varias formas, tum in ignem, &c. conuertatur.

Proteus se in varias gaudet conuertere formas,
In pelagi qui se continet vsq; specu.
Fit lignum, fit aqua, & fulua ceruice leæna,
Flammæ etiam formam suscipere est solitus.

AT in aquam conuerti.] *ὁμολογία.* Quòd si autem.] *ἀφανείας.* Ne mireris.] *Asseueratio.* Vidi & ipse.] *Obiectio.* Et quænam.] *Refutatio.* Apertis oculis.] *Ἀ testimonio Menelai.* Quòd si verò non.] *ἄλλα τίνας περὶ ὑπόνοιαν.* Nimirum senties.] *ἀπόφασις.* Attu Menelaë.] *Ab exemplo simili.* Verùm polypum.] *ἀξίωσις.* Cuicunque saxo.] *ἀφόμοιωσις.* Illi seipsum similem efficit.] *De polypo pisce, eiusq; in varias res transformatione.* Erunt hæc.] *Concessio.* Sed tuum hoc.] *Correctio.* Nescio Menelaë.] *Conclusio.*

Eodem interprete.

NEPTVNVS.

Ἔστιν, ὦ Δελφίνων, ὅτι ἀεὶ φιλάνθρωποί ἐσμεν, καὶ πολλάκις μὲν τὸ τῆς Ἰνοῦς παιδίον ἐπὶ τὸν Ἰσθμὸν ἐκ μέσων, ἐκβεβλημένον ἀπὸ τῶν Σκιρωνίδων πετρῶν μετὰ τῆς μητρὸς ἐκομισάμην. καὶ νῦν σὺ τὸν Κιθαρῳδὸν τοῦτον, τὸν ἐκ Μηθύμνης ἀναλαβὼν, ἐξενίσω ἐν Ταινάρῳ σὺν τῷ σκεύει καὶ τῇ κιθάρᾳ, καὶ πειρᾶσθαι κακῶς ὑπὸ τῶν ναυτῶν ἀπολλύμενον. ἆρα μὴ θαυμάσῃς, ὦ Ποσειδῶν, εἰ τοὺς ἀνθρώπους ἡμῖν ποιοῦμεν, ἐξ ἀνθρώπων γε καὶ αὐτοὶ ἡμῖν γεγενημένοι. ΠΟ. καὶ μέμφομαί γε τῷ Διονύσῳ, ὅτι ὑμᾶς ἀληθῶς ναυμαχήσας μετέβαλε, καὶ ἐκ ἀνθρώπων μόνον, ὥσπερ τοὺς ἄλλους ἐποίησεν. ὅπως δὲ καὶ τὰ περὶ τὸν Ἀρίονα τοῦτον ἐγένετο, ὦ Δελφίνες; ΔΕΛ. ὁ Περίανδρος, οἶμαι, ἴσως οἶδεν αὐτὸν, καὶ πολλάκις μετεπέμψατο αὐτὸν ἐπὶ τὴν τύχην. ὁ δὲ πεπεισθεὶς παρὰ τοῦ τυράννου

LAudo, [a] rectè facitis Delphines, & semper amates hominũ estis. Nam & olim [b] Inus filiũ in Isthmũ portastis, [c] exceptũ à Scironijs scopulis, vnde cum matre præcipitatus fuerat: et nunc tu citharœdo isto Methymnensi cũ ipso ornatu & cithara recepto, in [d] Tænarũ enatasti, neq; passus es indignè à nautis perire illum. DEL. Ne mireris, Neptune, si hominib. benefacimus: nã & ipsi ex hominib. pisces facti sumus. NEP. Atq; equidẽ ob id reprehendo Bacchũ, q vos nauali pũlio superatos ita trãsformauit, cũ deberet captiuos solũ in deditionẽ accipere: quemadmodũ & cæteros in potestatẽ redegit. Sed quo pacto cũ Arione hoc qđ accidit, sese habet? DEL. [e] Periander iste, puto, delectabatur homine, ac sæpe illud se accersebat ad [illegible] gratia. Ille aũt dies iã factus à tyranno, con-

νῦ, ἐπιθύμησε πλεῦσαι οἴκαδε, ἐς τὴν Μήθυμναν, ἐπιδεῖξαι ἑαυτὸν τοῖς πολίταις. καὶ ἐπιβὰς πορθμείου τινὸς ἀκατάργου ἀνδρῶν, ὡς ἔοικε, πολλῶν ἄγων χρυσὸν καὶ ἄργυρον, ἐπεὶ δὲ κατὰ μέσον τὸ Αἰγαῖον ἐγένετο, ἐπιβουλεύσαντες αὐτῷ οἱ ναῦται, ὑπεροπλότεροι γὰρ ἅπαντες, παρανίσαντες τὸ σκάφος) ἐπὶ ταῦτα ὑμῖν δεδόκται, ἔφη, ἀπὸ τῆς σκηνῆς ἀναβάντα με, καὶ ἄσαντα θρηνῶδές τι ἐπ' ἐμαυτῷ, ἐκπνεῦσαι ἄσαντα· εἰδέναι ἐμαυτόν. ἐπιτρέψαι οἱ ναῦται, καὶ ἀναβὰς τῆς σκηνῆς, καὶ ἅμα πάνυ λιγυρῶς, καὶ ἅμα ἐσθῆτα ἐς τὴν θάλατταν, ὡς αὐτίκα πάντως ἀποθανούμενος. ἐγὼ δ' ὑπολαβών, καὶ ἀναθέμενος αὐτὸ, ἐξηνδράμην ἔχων ἐς Ταίναρον. Πο. ἐπαινῶ τῆς φιλομουσίας· ἄξιον γὰρ μισθὸν ἀπέδωκας αὐτῷ τῆς ἀκροάσεως.

no, concupiuit, nauigando in patriam, [f] Methymnam videlicet, spectandas ibi diuitias suas exhibere. Ac conscensa ad trajiciendum naue hominū quorundam sceleratorum, posteaquam cognitum est multū auri secum ferre, vbi ad mediū fermè Aegeū peruentum fuit, insidiari illi nautæ cœperunt. Ille verò (nam auscultabam omnia, iuxta nauigium natando) Quoniam hoc vobis ita visum est, inquit, at me saltem assumpto ornatu, & decantato prius mihi ipsi funebri aliquo carmine, volentem sinite præcipitare meipsum. Concesserunt nautæ. Tum ille assumpsit ornatum, & cecinit admodum lene ac blandum quiddam, atque ita in mare præcipitauit sese, tanquam statim omnino moriturus. Ego verò excepto atque impositio illo, enatauī vnà cum ipso in Tænarum. NEP. Laudo & studium erga Musicam tuum: dignam enim mercedem retulisti ipsi pro eo quod auscultaras.

GILBER-

GILBERTI COGNATI
ANNOTATIONES.

a RECTE' facitis Delph.] Δέλφιν, Δέλφις *& Delphinus dicitur piſcis & maris belua. Delphines ingẽti amore homines, præcipuè pueros proſequi ſolent, & dorſo acceptos vltrò citroq; per mare incolumes vectare ac reducere: qui ſi quo caſu perierint, vocem edunt humanis gemitibus ſimilem, & ipſi tandem mœrore confecti moriuntur. Refert aliquot exempla noſter Lucianus in nauigio ſeu votis, & Plin. lib. 9. cap. 8. muſicis harmonijs mirificè demulcentur, vt Plutarch. ſcribit in lib. ſeptem ſapientum.* *b* Inus filium.] *Melicertam. Inus fabulam lege Ouid. lib. 3. Metam. Hom. Od. 1.* *c* Exceptum à Scironijs ſcop.] *Qui in Attica ſunt poſt Crommionem ad eam viam quæ ab Iſthmo Megara ducit, & à Scironis inſignis latronis nomine dicti ſunt, qui ea ſaxa inſidens in viatores prætereuntes ſeuiebat.* *d* Tenarum,] *Laconiæ promontorium, oppidum eiuſdem nominis habens, vbi habitum donarium diuiſiſſimè in Arionis teſtimonium: ex ære Delphinus cum inſidente Arione dextra victoriam prætendente, læua tyrannum ſuſtinente.* *e* Periander.] *Corinthiorum tyrannus.* *f* Methymnam.] *Lesbi ciuitatem.* *g* Studium erga Muſicam.] *Mulcentur Delphines & ſono & cantu.*

IOANNIS SAMBVCI
ANNOTATIONES.

Δυγυπὸς: Delphinos amatores eſſe hominum, & ab aliquo iſtorum Arionem eiectum à prædonibus in mare tranſiectum eſſe.

Mira eſt Delphinum verè natura, quòd omnes
Sic redamant homines, haudq; perire ſinunt.
Euadit mortem Cithara ſubmerſus Arion:
Muſica nam curas pectora mœſta leuat.

LAVDO, rectè facitis.] *Collaudatio à φιλοφροσύνη.* Nã & olim.] *Probatio à ſignis antecedentibus & coniunctis.* Et nũc tu.] *Aπροφὴ ad vnũ Delphinẽ, qui exportauit Arionẽ.* Ne mireris Neptune.] *Δικαιολογικὴ à coniugatis.* Atq; equidẽ ob id.] *μίμησις ab iniuſta.* Quẽadmodum & cæteros.] *Ab exemplo.* Sed quo pacto cũ Arione.] *συμφοράς*

quendùs ad fabulam de Arione. Periander iſte puto.] *Narratio à perſona regis Corinthi.* Ac conſcenſa.] *παρεγκλίσεως.* Nam auſcultabam.] *Gell. lib. 16. cap. 19. ex lib. 1. Herodoti.* Laudo ſtudium.] *Collaudatio à gratitudine.*

MORTVORVM DIALOGI.

ARGVMENTVM in eoſdem.

QVanquam ex eadem occaſione & hi dialogi, quibus inferorum querelæ, iudicia, pœnæ, & id genus alia deſcribuntur, exceptis paucis quibuſdam, quorum argumenta de ſuis temporibus ſumpſiſſe Lucianus videtur, cum ſuperioribus prognati ſunt: alium tamen atque diuerſum ab illis finem habent, aliaq; monent ac docent. Suprà enim amores & affectus deorum tractatur: at hic illud indicatur, atq; etiam oculis penè ſubijcitur, quòd apud Inferos, & eos iudices, quorum ſententiæ poſt hanc vitam ſubijciendi omnes ſumus, nulla perſonarum ratio, nulla potentiæ, diuitiarum, honorum, famæ, aut cuiuſcũq; fortunæ æſtimatio futura eſt: ſed quòd omnes, quod ad conditionem attinet, æquales futuri, & prò eo ac quiſq; in hac vita ſe gerit & meretur, ſupplicium aut præmiũ accepturi ſumus. Tametſi illud quoq; non ignorem, Lucianum ex ironia magis pleraq; hæc, quàm quòd ita animo ſenſerit, dixiſſe videri poſſe, vtpote Epicureum, &, vt ab alijs vocatur, ἄθεον, qui neque de dijs, neq; de immortalitate animarum rectè quicquam ſenſerit. Veruntamen etiam alias, cùm de veris moribus philoſophorum ſcribit, vt in Nigrino, Demonacte, & cæteris quibuſdam, eiuſmodi de præſentis vitæ rebus & actionibus præcipit & tradit, quæ illum haud dubiè de futura quoq; nõnihil cogitatione ac ſenſu præcepiſſe confirmare poſſint. Vtut autẽ hæc ſe habent, digni tamen dialogi iſti ſunt qui legãtur, & ob oculos q̃ ſæpiſſimè reuocẽtur: vel ob hoc ſolũ, vt à cupidita-

cupiditatibus ac rerum externarum desiderio mentem auocemus, & ad illud respiciamus, quod poëta dixit: *Puluis & vmbra sumus.* quod & post hanc vitam neq; opes, neq; potentia, neq; vllæ aliæ fortunæ defunctos sequentur aut iuuabunt.

Operæprecium facturũ me spero, si huc adscripsero incerti Autoris Græcũ Epigramma, ab hoc argumento nõ alienum: cuius versionem ex Ausonio subijciemus.

Ἑλλὰς ἰὼ δείδεξο, ὅτι δὴ σοφὸν ὦνυτι γέρας
Διογένης ὁ κύων, κρείσσων ἰδὼν ἰχάλκε.
Καὶ φάνας ὁ γέρων τὸ πρὶν ὢν ἰσχνὸς ὁμάντι
τῷ πολιῷ ὁκ πομπῶ χρυσὸν ἀφυσσαμένῳ
Εἶπεν, ἐμοὶ κ' νῦν πλέον τοσ⊙. ὅσσα γὸ ἄχθ
πάντα φέρω σὺν ἐμοὶ κρείσσι. Σὺ δ' ὦδὶν ἰχθς.

Ausonius:

Effigiem rex Crase tuam ditissime regum
Vidit apud manes Diogenes Cynicus.
Confitiu vtq; procul solito maiore cachinno
Concussit, dixit: quid tibi diuitiæ
Nunc prosunt, regum rex ô ditissime cùm sis
Sicut ego solus, me quoq; pauperior. ●
Nam quæcunq; habui mecum fero, cùm nihil ipse
Ex tantis, tecum Crase feras, opibus

Diogenes in hisce dialogis, dicteria maximè in eos iacit, qui supra mortalitatem suam efferri cupiuerunt.

ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ ΚΑΙ Πολυδεύκους.

DIOGENIS ET Pollucis.

Iacobo Micyllo interprete.

DIOGENES.

Ὦ Πολύδευκες, ἵνα τι καὶ ἐμοὶ σὺ ἐπιδῷς τάχιστα ἀνίλθοις (σὸν γὰρ δὴ πατέρα, οἶμαι, τὸν ἀναβιῶναι αὖθις)

COmmẽdo tibi, Pollux, quãprimũ ad superos ascẽderis (tuũ enim est, ni fallor, cras reuiuiscere)

re) vt ſicubi videris[b] Menippum canē illū, (inuenies autē ipſum [c] Corinthi circa [d] Craneū [e] aut in Lyceo, deridentē contendētes iſtos inter ſe philoſophos) dicas illi: Menippe, inquiens, iubet te Diogenes, ſi ſatis ea quæ ſub terram ſunt, deriſiſti, quò & huc ad inferos deſcēdas, vbi multò plura quæ rideas, habitur[g] es. Illic enim in ambiguo tibi adhuc riſus fuit, & frequens illud obiici potuit: Quis enim omnino ſcit, quæ poſt vitā futura ſint? Hic autem nō deſines cōſtanter atq; perpetuò ridere, quemadmodum ego quoq; nunc facio: & maximè poſtquā videris diuites iſtos ac [f] ſatrapas & tyrannos ita humiles et obſcuros eſſe, ſoloq; eiulatu ab aliis dignoſci: tum quòd & molles & ignaui ſunt, reminiſcētes eorū quæ in vita gerunt. Hæc illi quæſo vt dicas, & vt præterea etiam

[b] pera veniat [i] impleta & multo lupino, & ſicubi in trivio poſitam inueniat [k] Hecates cœnā, aut [l] ouum ex luſtratione relictū, aut ſimile quippiam. POL. At renunciabo hæc illi, Diogē-

ὦ Διόγνωθι. ἔπως ἂ ἀδῶ μάθοιμι ὁποῖός τις ἦν τὸν ὄψιν; Διογ. γέρων, φαλακρὸς, τριβώνιον ἔχων πολύθρυλον, ἄπασι ἀνέμῳ διαπεπλαμένον, καὶ τῶν ἐπὶ πλυχῶν τῶν ῥακίων ποικίλον. γελᾷ δ' ἀεὶ, καὶ ταπεινὰ τὰ ἀμαλόνια τὰ τῶν ἀλαζόνων τούτων φιλοσόφων ἐπισκώπτει. Πολ. ῥᾴδιον γοῦν ἀπὸ τούτου. Διογ. βούλει καὶ σοῦ αὐτὸν ἐπάνω ἐντείλωμαί τι τῶν φιλοσόφων; Πολ. λέγε. ἐμοὶ γὰρ οὐδὲν τοῦτο. Διογ. τὸ μὴ ὅλον, παίζεσθαι αὐτοῖς παρέχοντας πολλοῖς, καὶ περὶ τοῦ ὅλου ἐρίζειν, ἢ λίραλα φύσιν ἀπαλοὺς, καὶ κροκοδείλους ποιῆσαι, καὶ τοιαῦτα ἄπορα προτεῖναι διδάσκειν τὸν νοῦν. Πολ. ἀπ' ἐμοὶ ἀμαθῆ καὶ ἀπαίδευτον ἂν φύσει, διατηρήσοντα τῆς ἀφίας αὐτῶν. Διογ. σὺ δ' οἰμώξαι αὐτοῖς παρ' ἐμοῦ λέγε. Πολ. καὶ ταῦτα, ὦ Διόγνωθι, ἀπαγγελῶ. Διογ. τοῖς πλουσίοις δ', ὦ φίλτατον

Diogenes: sed quò melius illum agnoscere queã, cuiusmodi facie est? DIOG. Senex est, calui ster, pallio indutus lacero, & vento cuiuis peruio, præterea & diuersorum pannorum assimentis variegato. Ridet autem semper, ac plerunque arrogantes istos Philosophos acerbè perstringit. POL. Facile erit inuenire illum, ex his vtique signis. DIOG. Vtne vt ad ipsos quoque Philosophos illos aliquid tibi mandem? POL. Mandes licet. non enim graue neque hoc mihi fuerit. DIOG. In vniuersum adhortare illos, vt desistant à nugis suis, neque de toto contendant, neque [m] cornua sibi mutuò affingant, neque [n] crocodilos faciant, neque huiusce-modi sterilia atque ieiuna interrogare, animum instituant. POL. At indoctũ me & ineruditũ esse dicent, quì doctrinam illorũ reprehendam. DIOG. [o] Tu verò plorare illos meo nomine iube. POL. Et hæc nunciabo illis. DIOG. Diuitibus aũt, ô lepidissimum

ταῦτα παρ' ἡμῶν. τί, ὦ μάτσοι, ἧττον φυλάττεσθε τὴν τιμωρίαν ἑαυτοῖς, λογιζόμενοι τὸν τόκον, καὶ τάλαντα ἐπὶ ταλάντοις συντιθέντες, ὀλίγον μὲν ἵνα ὀφλῆσαι, ἄχαρι δὲ ὀλίγον; Πολ. ἀρέσκει καὶ ταῦτα πρὸς ἐκείνοις. Διογ. ἀλλὰ καὶ τοῖς καλοῖς γε καὶ ἰσχυροῖς λέγε, Μεγίλλῳ τε τῷ Κορινθίῳ, καὶ Δαμοξένῳ τῷ παλαιστῇ, ὅτι μακρὰν ἡμῖν ὄντι ἐξανθὴς κόμη, ὄντι τὰ χαροπὰ ἢ μέλανα ὄμματα, ἢ ἐρύθημα ἐπὶ προσώπου τοιοῦτον, ἢ στῦραι οὕτω, ἢ ὦμοι παρτικοί, ἀπὸ πάλης, μία ἡμῖν κόνις φασί, πραεῖα γυμνὰ τὸ κάλλος. Πολ. ἐχαλεπὸν ἐκείνοις ταῦτα ἐπιτρέψαι πρὸς τοὺς καλοὺς καὶ ἰσχυρούς. Διογ. καὶ τοῖς ψυχήσιν, ὦ Λάκων (πολλοί εἰσι), καὶ ἀχθόμενοι τῷ πράγματι, καὶ οἰκτίρουσι τὴν ἀρετὴν λίγε μάτην πλουσίαν, μᾶλλον δὲ πτωχὴν καὶ ἐνταῦθα ἰσοτιμίαν, καὶ ὅτι ὁ-

pidissimum caput, haec nostro nomine anúncies quaeso: Quid, ô vani, inquiens, earum tantoperè custoditis? quid autem excruciatis vos ipsos, supputantes vsuras, & talentum aliud super aliud accumulantes: quos nō plus quàm vnum obulum habentes venire huc paulò pòst oportet? POL. Dicentur & haec ad illos. DIOG. Sed & formosis istis & robustis dicas, Megillo puta Corinthio, & Damoxeno palaestritae, quòd apud nos neq; flaua coma, nec caerulei nigrique oculi, neq; rubor faciei amplius vllus est: neq; praeterea nerui intenti & robusti, neq; humeri laborum tolerantes, sed P omnia vnus pulvis aiunt, nobis, caluaria fo nudata scilicet. POL. molestum erit neque ha formosos & robustos dicere. DIOG. Etiam peribus, ô Lacon dicas licet (multi autem sunt, quibus & ea res perquàm molesta est inopiam lugent, vt neque lachrymentur, neque plo expósita illis aequalitate haec, quae hic est: & quòd vide

ἡμῖν τὰ ἐκεῖ πράγματα ἐκφέρε δώμενος αὐτῶν. μὴ Λακεδαιμονίοις ἢ τοῖς ἐκεῖ, ταῦτα, ὦ Διόγενες, παρ' ἐμοῦ ἐπιτίμησον, λίαν ἁπαλοὺς αὐτοὺς. ΠΟΛ. μηδαμῶς, ὦ Διόγενες, περὶ Λακεδαιμονίων, λίαν, ὡς ἐγὼ οἶμαι, ἁβρῶν τῶν ἄλλων ἕνεκα. ΔΙΟΓ. ἀλλὰ σοὶ ταῦτα, ἃ ἐμοὶ δοκεῖ σὺ ἀπόφηνον, οἷς προεῖπον, ἀπαγγέλλειν παρ' ἐμοῦ τοῖς λόγοις.

bunt eos qui illic diuites sunt, nihilo meliores quàm esse hic esse. Lacedæmonijs autem tuis hæc, si videtur, nomine meo obijcias, molles & eneruatos ipsos esse dictitãs. POL. Ne de Lacedæmonijs Diogenes quicquam dicas, non enim feram: sed quæ ad cæteros mandasti, ea illis renunciabo. DIOG. Missos igitur faciamus hos, quando tibi ita videtur: tu verò quibus antea dixi, ad eos sermones hos meos defera.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a TVVM eras reuiuiscere.] *Pollux Iouis ex Leda filius, & Castoris frater, qui cùm immortalis esset (vtpote eodem ouo cum Helena prognatus) à Ioue ferunt petiisse, vt sibi cum fratre vita functo immortalitatem suam partiri liceret, qua re impetrata, alterius mori traduntur & reuiuiscere: de quibus Virg. 6. Aen.* b Menippum canem.] *Canes enim vocantur Cynicæ sectæ philosophi.* c Corinthi.] *Corinthus vrbs Achaiæ Græciæ omnium vrbium clarissima fuit, quæ ne Romanæ quidem vrbi cõcessit.* d Craneũ.] *Gymnasium.* e Aut in Liceo.] *Is enim superiori gymnasio nomen fuit.* f Satrapas.] *Dictio Persica, significans præfectum prouinciæ.* g Tyrãnos.] *Qui ex insolentiam imperij viribus abutebantur, & vi quadam animi libidine dominabantur nõ iure & legibus æquis.* h Pera.] *Sacculo ex aluta, à collo ad lumbos pendente.* i Impleta lupino.] *Lupinum leguminis genus omnium amarissimum & vilissimũ, de quo idem Lucian. in lib. de Mercede seruientibus.* k Hecates cœnam.] *Mos erat diuitibus, vt singulis men-*

sibus Hecatæ sacrificando in triuijs panes atque alia quædam ponerent, quæ postea à pauperibus auferebantur ac deuorabantur: hanc Hecates canam dicebant. Suidas & Athenæus libro 7. Athenienses autem & theatra & conciones & cæteros conuentus hominum lustrare solebant, adhibitis paruis & vilibus quibusdam hostijs, vt Suidas tradit. eò videtur hic alludere. Huius rei etiam meminit Aristophanes in Pluto, & eius interpres. Item Theocriti Glossematarius ὁ τῇ τελοδε. 10. uum ex lustratione.] *Catharsio. Catharsium Græcis videtur purificatio quædam dici. Morem quippe Athenis fuisse prodiunt, conciones expurgandi atque theatra, & omnino quemlibet populi conuentum. Id verò minutis fiebat porcellis, quos nominabant catharsia. Eiusmodi obibant munus qui dicebantur à collustratione Peristiarchi. Oua illustrationibus apta monstrat Iuuenalis illud.*

—nisi se centum lustrauerit ouis.

Sed & in arte Ouidius oua hæc lustralia indicat illis versibus:

Et veniat quæ lustret anus, lectumque locumque.
Præferat & tremula, sulphur & oua manu.

Consule Thucydidem & Herodotum de dolo. Sed nil tam necessarium quàm sulphur. Homerus Odyss. χ. εἶεν θεῖον γὰρ κακὸν ἄνδρα. Plinius lib. 35. habet & in regionibus locum sulphur ad expiandas suffitu domos, hoc libauit. lib. 8. Columella. m Neque cornua.] *Per κέρατα captiosos syllogismos ad hunc modum conflatos intelligit Chrysippus: εἰ τι ἐν ἀπέβαλες, τοῦτ' ἔχεις, κέρατα δ' οὐκ ἀπέβαλες, κέρατα ἄρα ἔχεις. Quod non perdidisti habes. Cornua non perdidisti: Cornua ergo habes.*

n Crocodilos faciant.] *κροκόδειλος Sophisma ex fabula mulieris Ægyptiæ huiusmodi nomen habet, cuius mentionem facit Lucianus in Vitarum auctione, sub finem. Quintilianus lib. Ceratinas & Crocodilinas ambiguitates appellat. Fabulam Crocodili tractauimus in nostris narrationibus lib. 1.*

o Tu verò plorare illos.] *Ita autem Græcos loqui solitos, vt plorare uberent eos, quos à se contumelioseè demitteret, notum est. Hac etiam voce vsus est in Tragopodagra, & in sequenti Dialogo contra Menippum bis, pluribusque aliis locis. Horatius in 5. Satyra:*

Inueniet

[illegible] nihil sibi legatum præter plorare.
Iuuenalis Satyra lib. 1. Demetri:

—tuque Tigelli
Discipulorum inter iubeo plorare cathedras.

Cicero scribit quadam ad Q. Fratr. ἀπ' εἰμυζίων, *nos modò vanitates.* Omnia vnus puluis.] *Alludit ad defunctorum cineres, quos nihil apparet discriminis.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Πρὸς τὸν Πολυδεύκη.

[illegible] ad viuos Pollux, mandata Menippo
Vt referat, pulchris, diuitibusque simul.
[illegible] miseros etiam, ne demirentur auaros.
Fabula post vitam cuncta perire monet.

[illegible].] εὑρεῖν. Inuenies autem.] *à loco.* Di-
[illegible]enippe.] *Expositio mandati.* Illic enim.] *Ratio*
[illegible]. Hic autem non desines.] κἀντεῦθεν
[illegible].] *Conclusio.* [illegible].] Πρεσβυτικὴ ἡλικία *ab ætate, habitu & actu.* Vis-
[illegible].] ἐπίταξις. Mandes licet.] ἐντολὰς σοῖς τοῖς
Neque de toto.] Ἰδίωμα *Platonicæ.* Neque
[illegible]. Neq; Crocodilos.] κροκοδείλους. At
[illegible].] ἀποφοράς. Et hæc nunciabo.] ἀπαγγελεῖς
Diuitibus autem.] ἀπαγγελία *ad diuites.* Sed
[illegible].] *Ad fortunatos & robustos.* Quod apud
[illegible] *flatus apud inferos.* Etiam pauperibus.] *Ad*
Lacedæmonios autem.] Σωφρονικῶς *ad Lace-*
[illegible]. Neque Lacedæmonijs.] ἀπαγ-
γελεῖς. Sed quæ ad cæteros.] ἀπο-
στολεῖς. Missos igitur.]
Epilogus.

ΠΛΟΥΤΩΝ, Η ΚΑΤΑ Μενίππου.

PLVTO, SEV CONTRA Menippum.

Iacobo Micyllo interprete.

CROESVS.

ΟΥ φέρομεν, ὦ Πλοῦτων, Μένιππον τουτονὶ τὸν κύνα παροικοῦντα, ὃς ἡμᾶς ἐνοχλεῖ, ἐφ' ἡμῶν μετοικήσομεν εἴς ἕτερον τόπον. Πλού. τί δ' ὑμᾶς δεινὸν ἐργάζεται, ὁμοίως καὶ ὧν; Κροῖ. ἐπειδὰν ἡμᾶς οἰμώξομεν, καὶ σχήσομεν, ἐκείνων μεμνημένοι τῶν ἄνω. Μίδας μὲν γοῦν τοῦ χρυσίου, Σαρδανάπαλος δὲ τῆς πολυτελοῦς τρυφῆς, ἐγὼ δὲ τῶν θησαυρῶν, ἐνίοτε καὶ ἐξονειδίζομεν ἀλλήλοις καὶ καθάρματα ἡμᾶς ἀποκαλοῦμεν. ἐνίοτε δὲ καὶ ᾄδομεν, ἐπιτερπόμενοι ἡμῶν τοῖς οἰμωγαῖς, καὶ ὅλως, λυπηρός ἐστι. Πλού. τί ταῦτα φασίν, ὦ Μένιππε; Μεν. ἀληθῆ, ὦ Πλοῦτων. μισῶ γὰρ αὐτοὺς ἀγνώμονας καὶ ὀλιθρίους ὄντας, οἷς ἐν ἀνίᾳ

NOn poterimus ferre, Pluto, [a] *Menippum hũc canem cohabitantem nobiscum: quapropter aut illum hinc amotum aliò colloca, aut nos hinc aliò commigrabimus.* PLVT. *Quid autem vobis mali adeò facit, quando eodem modo mortuus est ac vos?* CROES. *Posquam nos ploramus & ingemiscimus, illorum reminiscentes quæ apud superos habuimus, vipote* [b] *Midas hic auri, [c] Sardanapalus autem multæ voluptatis, [d] ego verò thesaurorum irridet, & cum conuicijs exprobrat ea nobis, mancipia & piacula nos vocitando. Interdum autem etiam cantando conturbat ploratus nostros: & in summa valdè nobis molestus est.* PLVT. *Quid hæc audio de te, Menippe?* MENIP. *Vera Pluto. Odi enim ipsos, ignaui ac perditi adeò cũ sint,*

quibus

βίωναι κακῶς, ἀλλὰ καὶ ἀποθανόντας ἔτι μιμνήσκεσθαι τῶν ἄνω χαίρουσι τοῖς ζῶσιν ἀντιβολοῦντες. Πλού. ἀλλ' ἐγὼ οὐκ ἂν ἐθελήσαιμι τοῦτο ποιῆσαι. Μέν. καὶ σὺ μαρτύρεις, ὦ Πλοῦτε, ὁμόψηφος ὢν τοῖς τούτου συναγωνισταῖς. Πλούτ. ἀλλὰ μέντοι, ἐπεὶ ἐκ ἂν ἐθελήσαιμι ταῦτα ποιῆσαι ὑμᾶς. Μέν. τί μέλλει, ὦ κάκιστοι Λυδῶν καὶ Φρυγῶν καὶ Ἀσσυρίων, ἔτι γινώσκειν ἐκ ἐθέλοντες μεθ' ὑβρεως ἡμᾶς ἄρχεσθαι, ἀκολουθήσατε ἀνιόντι τῷ κατάγοντι καὶ καταγελᾶτε. Κροῖσ. ταῦτα οὐχ ὕβρεις; Μέν. οὐ, ἀλλ' ἐλεύθερα ὄβρεις μέν, ἃ ὑμᾶς ἐκείνῃ τι προσκωπτόμενα ἀξιοῖ, καὶ ἀνοθύροις ἀνδράσιν ἐπιτηδείως ἔχοντα, καὶ ἅ θανάτου τοσαύτας ἡμέρας ἀπολωλότας. τοιγαροῦν οἰμώξεσθε, πάντας ἐκείνους ἀφορμῶντες. Κροῖσ. ποῖον δή, ὦ θεοί, καὶ μεγάλων κτημάτων. Μίδ. ὅσα μὴ ἐγὼ χρυσὸς ἦν. Σαρ.

quibus non satis fuit vixisse malè, sed etiam mortui insuper cogitatione atq; animo illis qui apud superos sunt, inhærêt. Delectior itaq; ægrè ipsis faciendo. PLVT Sed non decet: dolent enim non exiguis rebus priuati. MEN. Etiam tu deliras, Pluto, qui gemitus istorum tuo quoque calculo approbas? PLVT. Haudquaquam: verùm nolim vos discordes ac seditiosos esse mutuò. MEN. At verò, [e] ô pessimi Lydorum, [f] Phrygum, & [g] Assyriorũ, ita de me cognoscite, vt qui neq; vnquam desituru sim. Nam quocunque abieritis hinc, eodem sequar, ægrè faciendo, cantando, atque irridendo vos. CROES. An non hæc contumelia est? MEN. Non: sed illa contumelia erãt, quæ vos facere solebatis, qñ & adorari vos solebatis, & hominibus liberis pro libidine abutebamini: neque tũ mortis quicq; memores eratis. Proinde plorate nunc, omnibus illis despoliati. CROES. Multis certè, ô Dij, & magnis possessionibus. MID. Quanto equidem ipse auro-

Σαρ. ὅσης δ' ἐγὼ πυρᾶς; Μέν. οὐχ ἕτω ποιῆτε. ὀδύρεσθε μᾶλλον ὑμᾶς, ἐγὼ δ', τὸ γοῦν σαυτὸν ποθ' ἅπαξ σωθέντα, ἐπόμαι ὑμῖν. πρέπει γὰρ ταῖς τοιαύταις συμφοραῖς τὰ πρόσφορα.

SARD. Quanta verò ego voluptate? MEN. Recte sanè, ita facite: [h] lugete vos quidem, ego verò tritū illud, Nosce teipsum, identidem connectendo, vobis occinā. decet enim huiusmodi ploratus, si crebrò illis accinatur.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a MENIPPVM canem.] *Menippus Phœnix, Philosophus cynicus & ideò canis dictus.* *b* Midas hic auri.] *Phrygiæ Rex pecuniosissimus, cui Plinius primum tribuit locū inter insigniter diuites.* *c* Sardanapalus.] *Apud Athenæum lib. 12. agitur de luxu Sardanapali, qui Rex fuit Nini Tyrficæ regionis, deliciis vsque adeò effœminatus, vt inter puellas ipse puellaris cultus desiderare sit solitus.* *d* Ego verò thesaurorum.] *Crœsus Rex Lydorum opulentissimus, de quo Ouid. 4. de Ponto.*

e O' pessimi Lydorum.] *Crœsus Rex Lydorum.* *f* Phrygum.] *Midas Phrygum Rex.* *g* Assyriorum.] *Sardanapalus vltimus Assyriorum Rex, & trigesimus à Nino, cuius epitaphium refert Cic. 5. Tusc. quæst.*

Hæc habeo, quæ edi, quæque exaturata libido
Hausit: at illa iacent: multa & præclara relicta.

h Lugete vos.] *Paulò antè, Plorate nunc.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Θδυρομένης διάλογος.

Diuitias Crœsi ridebat sæpe Menippus,
Ornatus varios delitiasque leues.
Non fert spretorem Crœsus, iam mortuus olim:
Auri tantus amor præteritiue boni.

NON poterimus ferre.] *Propositio minor.* Quapropter aut.] διλημμα συλλογικὸν, *& cõclusio.* Quid aũt nobis.] ἀναίτησις *probationis.* Postquam nos ploramus.] *Antecedentis approbatio per enumerationem.* Quid hęc audio.] ἀπορρέα

ἀποφθέγματος. Vera Pluto.] *Confitetur factum, per ἀποφθέγμα.* Dolent enim] *Ab indecoro.* Haud.] *Ratio.* At verò peſſimi.] *ἀπολογία.* An non hæc.] *Querela.* Non, ſed illa.] *Recriminatio.* Proinde deplorare.] *συμπαθεῖς.* Quanto equidem.] *Amplificatio.* Recte ſanè.] *Concluſio ἐφωνική.*

ΠΛΟΥΤΩΝΟΣ καὶ ἑρμοῦ

PLVTONIS ET Mercurij.

Iacobo Micyllo interprete.

PLVTO.

ΤΟμνήμονεύεις οἶδα, τὸν πάνυ γεγηρακότα λέγων, καὶ πλούσιον ὑπερφυῶς, ὃν πατὴρ μὲν οὐκ ἂν ἄοιτο, οἱ τὰ μιλήσιορ δὲ θηρῶντες, πλειόνων ἐπιμέλειαι; Ερ. ναὶ, τὸν Σικυώνιον φής. τί δ᾽ ἔρ; Πλού. ἐκεῖνον μὲν, ὦ Ἑρμῆ, ἐᾶν ἔστιν ἐν τοῖς ἐνενήκοντα ἔτεσιν, ἃ βεβίωκεν, ἐπιμεμφόμενος ἅμα τοσαῦτα, ἅπερ οἶόν τε ἦν, καὶ ἔτι πλείω, τὰς δίκας κόλακας αὐτῷ, Χαρῖνον τὸν υἱὸν, καὶ Δάμωνα, καὶ τοὺς ἄλλους κατάσπασον ἐφεξῆς ἅπαντας. Ερ. ἄτοπον ἄρ᾽ λόξει τὸ τοιοῦτον. Πλού. οὐ μέντοι, ἀπὸ δικαιότατον. τί

SEnémne noſti, iſtum ætate omnino cõfectum dico, Eucratem diuitem, cui liberi quidem nulli ſunt, hæreditatis autem captatores plus quàm [a] quinquaginta millia? MERC. *Noui: Sicyonium illum dicis. Sed quid poſtea?* PLV. *Viuere illum quidem, Mercuri, ſine vltra eos quinquaginta annos quot ætate peregit, alteris totidem accumulatis, ſi modò poſſibile ſit, atque etiam pluribus, adulatores autem ipſius, Charinũ adoleſcẽtem, & Damonem, & cæteros abripe huc ordine oés.* MERC. *Atqui abſurdũ hos videri queat.* PLV. *Haud quaquã imò inſtiſſimũ.*

τί γὰρ ἐκείνοι παθόντες, ἢ ἐκείνου, ἢ τῶν χρημάτων ἀντιποιοῦνται ἀδίκως προσήκοντες; ὁ δὲ πάντων ἰσχυρότατον, ὅτι καὶ τοιαῦτα ἐυχόμενοι, ὅμως θεραπεύουσιν ἔτι καὶ φανερῶς. καὶ νοσοῦντ' ἀμέλει βελτίονα οἴεται, πάσι προθύμως, θύσων δὲ ὅμως ὑπισχνεῖται, καὶ χαίρειν καὶ ὅλως, ποικίλη τις ἡ κολακεία τῶν ἀνθρώπων. ἀφ' ὧν τὰ μὲν ἴσως δέδεκται, οἱ δὲ προσαιτοῦσιν, αὖθις μάτην ἐπιχανοῦσι. Ερ. γελοῖα πάσχουσι, παῦροι ὄντες. πολλὰ δὲ καὶ κακείνου ἐν μάλα ἀφθόνως, καὶ ἐπιπλήσσει. καὶ ὅλως, ἀεὶ θανοῦσι τοιαῦτα, ῥήματα πολὺ μᾶλλον τῶν ἔργων. οἱ δὲ κληρονόμοι ἐν οἰκίαις διημερεύοντες, βόσκονται, ψυχὴ μακαρίαν πρὸς ἑαυτοὺς τι ὄντες. Πλά. ἐκεῖνο ὁ μὲν ἀποθνῄσκοντος τὸ γῆρας, ὅσπερ ἰόλαος ἀνεβιώσατο.

οἵδ'

Quam enim ob causam illi adeò optant illum mori, nisi quia pecuniâ illius ambiunt, nulla propinquitate iuncti? Quod autem omnium sceleratissimum est, interea cùm talia precantur, tamen obseruant & colunt manifestè vtique illum. Atque aegrotante illo apud se consultet, nemo ignorat: attamen sacrificaturos sese promittunt, si conualescat denuò: & in summa, varia quedam adulandi ratio illorum hominum est. Quamobrem ipse quidem immortalis fit, illi autem præ ipso abeant, [b] frustrà hiantes. MERC. Ridicula patiuntur, scelerati cùm sint. Sed tamen & ille admodum scitè circumducit illos, & [c] spe pascit inani: & in summa, semper moriturо familia, multo validus magis est, quàm quisquam inuenit. Illi autem hæreditate inter se dimissa pascuntur, vitam quandam beatam secum ipsi animo præcipientes. PLVT. Proinde ipse exuta senectute, [d] quemadmodum Iolaus ille, in iuuenem redeat: illi

οἶδ' ἐκ μέσων τῶν ἐλπίδων τὸν ἅνθρωπον ὀλοθύντα πλοῦτον ἀφανέστατον, ἐκ τοῦ παραυτίκα, καὶ κακῶς ἀπολούμενον.

illi autē [c] in ipsa media spe, [f] diuitijs illis quasi per somnum spectatis destituti, abeant iam huc, mali malè mortui. MERC. *Alias res cura Pluto. iam enim accersam tibi illos, alium super alium ordine,* [g] *septem autem, opinor, sunt.* PLVT. *Deducas licet. Ille autē mittat singulos præ se, ex sene iterum in adolescentem commersos.*

Βρ. ἀμείνονος, ὦ Πλοῦτων· μυριάδωμα γάρ σοι ἤδη ὧν τὸν, καὶ ἐναίξῃς; ἐπὶ τὰ δι, οἶμαι, ἀσι. Πλού. κατάσκα. ἀδὴ παραπέμψῃ ἕκαστον, ἀντὶ γήρους θ' ἅπαντος νέον θάλλοντα φόμενον θ'.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

EVcrati Sicyonij diuitis captatores sua spe frustrantur, ac res euenit secus, atque illi expectabant. Eucrates enim semper aliquam inuenit rimam, vt inquit Plautus, per quam elabatur, & aliquo prætextu si fides requiratur subterfugiat. Huius meminit idem Lucianus in somnio siue Gallo sub finem. Est apud Aristophanem in Equitibus: Eucrates, qui quum molitor esset & diues, tamen remp. administrabat.

a QVINQVAGINTA millia.] *Numerus infinitum pro finito, hoc est, septem.* *b* Frustrà hiantes.] *Re multum speratà, multumq; expetita frustrati discedant.* *c* Spe pascit inani.] *Incendit, incitat, mouet, implet. Sed interim corvos deludit hiantes, arte frustratos.* *d* Quēadmodum Iolaus.] *Hic cùm ad decrepitam ætatem peruenisset, Herculis precibus iuuenutei restitutus est, vt Ouid. fabulatur 9. Metam.*

—dubiaq; legens lanugine malas
Ora reformatus primos Iolaus in annos.

e In media spe.] *Spes stultis addit animos. Hinc Catull.* Suscitat à cano vulturium capite. *Captatores autem vultures dixi, non Catullus modò, sed Seneca indicauit,* *f* Diuitijs illis quasi

quasi per somnum spectatis.] *Solent enim plerumque, qui quippiam magnopere exoptant, id in somnis cernere, & vel extrema sortis homines aliquando magnifica quædam somniare, quemadmodum Luciani nostri Micyllus, qui per somnum opulentissimus, experrectus, cerdo quispiam erat tro penè pauperior.*

g Septem opinor sunt.] *Qui idem cadaver certatim captant.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES

προσιητικὸς, *in haredipetas, qui sæpe antequam captati meriuntur.* λοιδορικὸς :

Eucratis exoptant mortem Damonq; Charinusq;
Vt citiùs capiant minerua magna senis :
Queis iubet illudi Stygijs qui præsidet oris :
Ne alterius cupias ergo obitum ante diem.

SENEM me nosti.] ἐρώτησις καὶ προσωποποιΐα. Noui, Scyonium.] *Affirmatio.* Sed quid postea.] ἀποφατικὸς. Viuere illum.] τὸ διάστημα μίσος. Adulatores autem.] ὑποφορά. Atqui absurdum.] αἰσχυνοφορὰ καὶ βίαιον. Quam enim ob causam.] αἰτιολογία. Quod autem.] αὔξησις. Quamobrem.] *Conclusio mandati.* Sed tamen & ille.] ἀφίγησις πρὸς τὸ ἀνεφίτευς. Proinde ipse.] ἄλλη ὑπόληψις. Illi autem in.] *Altera pars haredipetis.* Alias res.] *Conclusio.*

ΤΕΡΨΙΩΝΟΣ ΚΑΙ ΠΛΟΥΤΩΝΟΣ. *TERPSIONIS & Plutonis.*

P. Virunio interprete.

TERPSION.

ΤΟῦτο, ὦ Πλούτων, ἀπὸ τοῦ βίου, μὴ μόνον τριάκοντα ἔτη γεγονότα, ἀλλὰ καὶ τὰ ἑπτήκοντα γέροντα

IVstumne hoc est, ô Pluto, me quidē è vita abijsse, triginta cū sim annorum: Thucritum verò senem septuagenarium, & vitrā, adhuc

γίροντα Θούπατορ ſίω ἔτι; adhuc viuere? PLVT. Iniuſtiſſimum quidem, ô Terpſio. Nam etſi ipſe viuit, certè [a] ad nullius tamẽ mortem affectus eſt: tu verò omni tempore illius hæreditatem expectans, eum mori quàdiſtimè cupiebas. TER. Nónne opus fuerat, quum ſenex ſit, nequeatq; decæterò ſuis vti diuitijs, locum dare iuuenibus? PLVT. Nouas, ô Terpſio, ſtatuis leges, quum ad voluptatem diuitijs vti nequeat, ipſum è vita decedere. Aliter autem [b] Parca & natura ſtatuiſſe videtur. TER. Proinde hanc ob huiuſcemodi [c] accuſo ordinem. decebat enim hàs res ſucceſſione gradúque fieri, ſenem primò, deinde qui in ea ætate ſequeretur, mori: haudquaquam autem exercari aut viuere, qui [d] ſenectute decrepitus eſſet, qui tres duntaxat dentes habeat, cui vix deſeruiunt oculi, qui curuatus à quatuor famulis deducitur, deguttantes nares, lippósque oculos habens,

Πλά. Δικαιότατον μὲν οὖν, ὦ Τερψίων, ἥκιστα ὁ μὲν ζῶν, μάλιστα ἀχθόμενος ἀφθονᾶρ τῶν φίλων, σὺ δὲ πάντα παρὰ πάντα χρόνον ἐπιβλέπεις αὐτῷ, καὶ σπεύδοντα τὸν κλῆρον. Τερ. ὁ γὰρ ἐμὲ γίροντα ὄντα, καὶ μικρόν τι χρόσασθαι ὧν πλούτῳ αὐτὸν ἀπολαύοντα, ἀπιλθεῖν τοῦ βίου, παραχωρήσαντα τοῖς νέοις; Πλά. καινὰ, ὦ Τερψίων, νομοθετᾶς, τὸν μηκέτι ὧν πλούτῳ χρήσασθαι ἀνενέργητον, πρὸς ἡδονὴν ἀφαιρούμενον. τὸ δὲ ἄλλως ἡ Μοῖρα καὶ ἡ φύσις διέταξεν.

Τερ. οὐκοῦν ταύτην ἀτιῶμαι τῆς διατάξεως. ἐμὲ γὰρ τὸ πρᾶγμα ἐξῆν πᾶσι γίνεσθαι, τὸν πρεσβύτερον πρότερον, καὶ μετὰ τοῦτον, ὅστις καὶ τῆς ἡλικίας μετ' αὐτὸν: ἀναρίθμητον δὲ μεθέμεναι, μηδ' ἐμὲ μὲν τὸν πρεσβύτερον, ὀδόντας πᾶσι σχεδὸν ἐκπεσόντας ἔχοντα, μόγις ὁρῶντα, ὀλίγιστα πίνοντα ἐπικαμπῆ, κορύσσοντα, κορύσσης δὲ τὸν ἐμὲ νέμειν ἢ τὸν ὀφθαλμὸν μισεῖν ὄντα

ὄνλα, οὐδὲν ἔτι ἀδὺ ἀδύτα, ἄμψυχόν τινα τάφον τὸν τ ἥλιον καταγελῶμενον: ἄρα θνήσκειν ἢ καπνίσειν, καὶ ἡδομενιζόμενος ναυσιοῦς. ἄνω ἥξει πολαμῶν τῶν τόγε. ἢ τὸ τελευτῶν ἀδύνατον ἐχρῆν, πόσον τι καὶ τεθνήξεται τῶν γεγόνοτων ἕκαστος, ἵνα μὴ μάτην ἥκωνίνις ἱδιράπνευμα. νῦν δὲ τὸ τῶν παροιμίας, Η ἄμαξα ἔβδ βοῦν πομπικὸς ἐφέρει. Πλὴν ταῦτα μέν, ὦ Τερψίων, πολὺ φρονιμώτερα γίγνται, ἢ περ σοὶ δοκῶ. καὶ ἡμᾶς ἦ τὶ καθόντων, ἀλλοφύλοις ἐπιχαίρειν, καὶ τοῖς ἀτέκνοις ἢ γεγόναν ἀσπόνδοις τι, φίλτατοι αὐτός; τοιγαροῦν γέλασα ὀφθισκάνιστι, πρὸς ἐπαίνων κατορυττόμενοι, καὶ τὸ παράδειγμα τοῖς πολλοῖς ἴδιον γίγνται. ὅσον γὰρ ὑμᾶς ἐκάνους ἀποθανεῖν ἤχθοντο, τοσούτῳ ἅπασιν ἡδὺ, προαποθανεῖν ὑμᾶς αὐτῶν. ἐκαν γὰρ τινα τοιοῦτο τιχεῖν ἐπιτηδεύσαντες, χρεῶν καὶ γενόντων

habēs, nihil deniq; voluptatis degustans, haud aliud existens, quàm [e] animatum quoddam sepulchrum, [f] ab ipsa iuuentute derisum: & contrà mori optimos atque robustissimos adolescentes. Nam hoc perinde esse videtur, ac si flumina furiosum deferantur. Aut saltem scire necesse foret quando & senum quilibet obiturus esset, ne quos, prout cuique mos est, fallerent. Nunc verò illud accidit quod proverbio dici solet: [h] Quadriga bouem sepissimè ducit. PLVT. Haec quidem, ô Terpsio, prudentius fiunt, quàm tibi profectò videntur. Verùm & vos quid passi estis quòd rebus alienis gauderetis, & senibus filijs orbatis vosmet, tantoperè in adoptionem traditis? quamobrem in derisum adducti, ab illis sepelimini: quod quidem plurimis fit periucūdū. Nam quantò vos magis mori illos peroptatis, tantò plus omnibus quàm gratissimum est, si ante eos vos mori cōtingat. Etenim nouā quandam in medium adducitis artem, aniculas atq; de

crepitos

φόντων ἰρῶντ☉, καὶ μάλιστα ἢν ἄτεκνοι ἄνηρ. οἱ δὲ ἔχ[ο]ντες, ὑμῖν ἀνήρασται. καί τοι πολλοὶ ἤδη τῶν ἰρωμένων, συνόντες ὑμῖν πλὴν πανηργίας τῆς ἰρω[τ]☉, ἢν καὶ τύχωσι πάντας ἔχοντες, μισοῦν αὐτοὺς πλάττονται, ὡς καὶ αὐτοὶ ἰρασθῆναι ἔχωσιν. ἅτε γὰρ τῶν ὀφειλόντων, ἀπηλπισθησαν μὲν οἱ πάλαι λοιφορήσαντες: ὁ δ' υἱὸς, καὶ ἡ φύσις, ὥσπερ ἴδιόν τι λάχος, ἁρπαζοῦσι πάντων: οἱ δὲ ἀποστέρουσι τοὺς ὀφείλοντας, ἀτιμωρήτ☉. Τηρ. ἀλλ' ἐγὼ ταῦτα φρίττω μὲν ἀκούων, καὶ ὑπόπτως ἔχω πρὸς αὐτά: ἐπεὶ δὲ ἐμοὶ γε Θέογνι☉ πόσα λατίφαγε, καὶ τηνίκαδε λοιπὸν, καὶ ὁπότε ἴοιμι, ἀποστύφων, καὶ μέχρι ὀψέ τι, καθάπερ ἐξ ὕδου τινὸς ἀτιλλε, ἀποκρύπτων; ὅτ' ἐγὼ γε ὅσον αὐτίκα εἰόμενος ἐπιβιοῦν αὐτὸν τῆς σορᾶς, ἵππους πέρ τε πολλὰς, ὡς μὴ ὑπερβάλοιτο τὸ μὴ οἱ ἀνήρασθαι τῇ μεγαλοφροσύνῃ, καὶ τὰ πολλὰ ὑπὸ φροντίδων ἄγρυπνος ἐκείμην,

crepitos cum amatis: præsertim quidem, si liberis sint ornati. Qui verò liberos habent, illorum vobis non est cura. Atqui ex ijs qui amantur, plurimi, minimè vestri ignari affus, etiam si ipsis liberos esse contingat, illos odisse dissimulant, vt & ipsi habeãt amatores. Inde ijs in testamento exclusis qui munera diutissimè obtulerunt, liberi, sicuti profectò dignũ est, omnem eorum substantiam consequũtur: at illi tristitia affecti, suaq; spe delusi, dentibus fremunt. THR. Omnia hæc vera sunt quæ de me & Thucrito autumas. Quantũ enim meorũ ille deuorauit, quũ semper eũ matri putarem? Ac quoties ad eum ingrediebar, gemẽdo, & internũ quiddã perinde atq; ex ouo pullus aliquis immaturus stridẽdo, ægritudinẽ simulabat. Vnde quantò citius eum ad sepulchrum duo

cẽ existimabam, tantò plus illi donorum mittebam, vt ne ij qui in amore concurrebant, muneribus me præclaris vincerent. Plerumque etiam præ nimia solicitudine insomnis iacebam,

singula

μὲν, ἀεθμῆρ ἔκασα, καὶ ἕκα-
τέρων. τοῦτα γὰρ μοι τὸ τοῦ
Διὸς ἀνάγκαιον γίγνεται, ἀ-
γρυπνία, καὶ φροντίδων. ὁ δὲ
τοιοῦτός μοι δόκιμος ἀστα-
θὴρ, ἰφικνεῖ ἀσπαζόμενος
πρόθυμον ἐπιγιγνῶν. Πλού. νῦν
γε, ὦ Θύκερτε, ἥκης ἐπιμέλεια
σον, πιστῶν ἅμα, καὶ τῶν ἐπὶ
τοῦ κατάγειον: μὴ δὲ πρόσ-
περόν γε σὺ ἀποθάνοις, ἢ πρὸ
τίμψας πάντας τοὺς κόλα-
κας. Τιμ. τοῦτο μὲν, ὦ Πλού-
τον, καὶ ἐμοὶ δόκιμον ἔδοξε, ἀ
μὴ Χαρίδης προτεθύκεται
Θυκείτε. Πλού. θαῤῥεῖ, ὦ Τιμ
ψίων. καὶ Φάεδων γὰρ, καὶ Μέ-
λαν[Θ', καὶ ὅλως ἅπαντες
προκλινόσεν[α αὐτῷ, καὶ τοῖς
αὐτοῖς φροντίσιν. Τιμ. ἐ-
γωγὲ τοῦτο. ἥκης ἐπιμέλεια
σον, ὦ Θούκερτε.

fingula enumerẽs, ... quicque disponam. ... iam [1] causa ... fuit, cura vid... lis. Ille autem de... illeclamento mea ... stitit mihi quando ... paulò ante, quòdit ... Euge, ô Thucrite, ... uiuis, nisi & di... dam, & huiusce... nes deridem: ... moriatis, quàm hos ... tores cunctos pr... TIM. Hoc quid... to, periucundum ... si ante Thucritum ... des vita decederet. ... Boni animi fit, ô T... Phido etiam, & M... omnes penitus ip... dent, fuit ipsorũ cu...

cli. Hæc ego summoperè laudo, ô Thucrite, diuti...

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

TErpsionis cum Plutone expostulatio, quòd ... iunioribus superuiuant. Pluto autem docet ... bus ex æquo moriendum, nec vllis viribus arce... necessitatem. Diuina enim decreta non comm... tur, humanæ leges pro tempore variantur. Hom... dyss. γ.

At verò mortem communiter omnibus æquam
A dilecto homine, neque dij depellere possunt,
Quem funesta dies fati iamiã vrget acerbi. Hinc mors ἀποφράς & nomini parcens seu omnia venans.

a AD nullius mortem affectus.] *Hæredipeta alienis funeribus inhiant, & per mortes incerta spe bona aliena captant. Sed captantes sæpe capti sunt.* *b* Parca & natura.] *Parcarum fusis autem mortalium evolui fabulantur poëtæ. Quin & theologi metam vitæ fatalem, periodum appellant, quam prætercurrere nulli fas sit.* *c* Accuso ordinem.] *Cùm quod prius est natura, posterius refertur.* *d* Senectute decrepitus.] *Recenset aliquot senectutis incommoda, quæ morbus est. Vnde illud* Horatij *in Arte poët.*

—subeunt morbi tristisq; senectus.

e Animatum quoddam sepulchrum.] *Terpsion, Thucritum senem decrepitum ἐμψυχόν τινα τάφον, viuum sepulchrum siue cadauer appellat, quo prouerbiali figura vtitur Sophocles in Antigone. Huc pertinet etiam illud Mimi Laberij apud Gellium: Similis sepulchris nil nisi nomen retineo.* *f* Ab ipsa iuuentute derisum.] *Ætas illa solet esse despicatui omnibus.* *g* Ac si flumina sursum deferantur.] *Terpsion hæredipeta delusus Platonem incusat, quòd ipse iuuenis adhuc morte præreptus esset, superstite Thucrito sene, quem captauerat, idq; contra naturalem ordinem. αὖθις γὰρ τοὐμπαλὺν τῷ τέλει, inquit.* Indicans prisinum rerum ordinem, legitimasq; rerum vices inuerti atque omnia præposterè fieri. Rursus idem Lucian. vsurpat hanc paræmiã in Apologia Libelli, περὶ τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντων. *h* Quadriga bouem.] *De re qua præposterè geritur, veluti si ratio pareat affectui. Translata metaphora à plaustris per declive retro labentibus, vnaq; secum bouem auferentibus.* *i* Causa interitus mihi fuit.] *Fit autem sæpenumero, vt hæredipeta, & qui testamentis inhiat, mortemq; alterius expectat, prior ipse moriatur, etiamsi iunior aut robustior fuerit. Nam ipsa hominis vita fragilis & incerta res est, & quouis casu abrũpitur. Igitur*

Cùm dubia & fragilis sit nobis vita tributa,
In morte alterius spem tu tibi ponere noli.

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Expostulatio, quòd plerique senes iuuenibus superuiuant.

Accusat Parcas iuuenis, quòd mortuus antè
Sit, quàm gibbosus Tucritus ille senex.
Huius opum cupidi præcidit stamina Clotho:
Possibile est iuuenes ergo perire breui.

IVSTVMNE hoc.] *Propositio à rei indignitate.* Iustissimum quidē.] *ἀντίφασις cū affirmatione.* Nam & si ipse.] *Ratio ex comparatione.* Nónne opus fuerat.] *Regeris ab æquo.* Cùm senex sit.] *ἡ λύσις συγγνωμική.* Nouas, ô Terpsio.] *μετάστασις.* Proinde hanc.] *πόρισμα τῆς αἰτίας.* Decebat enim.] *αἰτιολογία. ὕβρις.* Haudquaquā.] *ἀφαίρεσις.* Qui senectute decrepitus.] *κατάχρησις senis decrepiti.* Et contrà mori.] *ἀντίθεσις.* Nam hoc perinde.] *ἡ συγκατάθεσις ὁμοιωτική.* At saltem.] *Altera pars.* Nunc verò.] *Conclusiuncula.* Prouerbio dici solet.] *παροιμία.* Verùm & vos.] *ἀπάντησις expostulationis siue querelæ.* Quod reb. alienis.] *ἡ αἰτιωτικὴ μέμψις.* Nā quanto vos magis.] *ἡ αἰτιολογία.* Etenim nouā quandā.] *ἡ συγκατάθεσις.* Atq; ex ijs.] *ἐπεξεργασία.* Omnia hæc vera.] *Cōfessio.* Quantū enim.] *Ratio per ἀφαίρεσιν.* Ac quoties.] *Thucritī callidetas.* Perinde atq;.] *ὁμοίωσις.* Vt ne ij qui amore.] *πλεονασμὸς ἀχθεσίας.* Plerumq;.] *ὁ λογισμός, & πλῆθος αἰτιῶν.* Eaq; etiam.] *τὸ ἐπιφανὲς.* Ille autē deglutito.] *Redit ad Thucritū.* Euge, ô Thucrite.] *ἡ ἀρχή.* Hoc quidem, ô Pluto.] *ἡ ἀρχή.* Boni animi.] *τὸ παρεμβαῖνον.* Hæc ego.] *Clausula.*

ΖΗΝΟΦΑΝΤΟΥ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΔΗΜΙΔΟΥ.

ZENOPHANTIS & Callidemidis.

Erasmo Roterodamo interprete.

ZENOPHANTES.

ΣΥ δέ, ὦ Καλλίδημίδη, πῶς ἀπέθανες; ἐγὼ μὲν γάρ, ὅτι πανέφαγος

AT tu Callidemides, quo pacto interiisti? Nam ipse quemadmodum a Diniæ b parasitus

μάσιος ἐν Δανίς, πλίον ἢ ἐ-
κανῶς μεμαγὼν ἀπεπνίγλω, οἱ
δὲ πάρεσι γὰρ ἀρθενόμοντί
μοι. Καλ. παρεῖν, ὦ Ζηνόφανε-
τες, τὸ ἡμῖν, παράδοξόν τι
ἐγένετο. οἶσθα γὰρ ἢ σὺ τὸν Πλοιό-
δωρον ἡγεμόνα. Ζη. ἢ ἄτε-
κνον, ἢ πλούσιον, ὃν σὺ τὰ πολ-
λὰ ἤδαρ σώσειας; Καλ. ἐκεῖ-
νον αὐτὸ δὴ τοῦτον, ὃν ἐ-
σχύμνος ἐν ἡμοὶ τυθήξε-
σθαι. ἐπὶ δὲ τὸ πρᾶγμα ἐς μάκι-
σον ἐκκύκλο, ἢ γὰρ ἢ τίθω-
νὸς ἡγεμὼν ἦξε, ἐκκομόν τι-
σα ἐδὸν καὶ ἢ ἐλλέβορον ἐξυρόν.
σύμπνοος γὰρ φάρμακον,
ἀνύσσα ἢ οἰνοχόον, ἐκδὸν ἄρ
τάχιστα ὁ Πλοιόδωρος ἀτίσας
πᾶν (νενὶ δ' ἐπιστῶς) ἐωρό-
τερον ἐμβαλόντα ἐς λύκικα
ἕτοιμον ἔχαν αὐτὸ, ἢ ἐπιδό-
ναι αὐτῷ. ἐδὲ τοῦτο ποιήσ, ἐς
λύθρον ἐκκομοσάμεν ἀφύ-
σαν αὐτόν. Ζη. τί δ' ἐγένε-
το; πάνυ γάρ τι παράδοξον
ἐφὰρ ἔοικας. Καλ. ἐπὶ τοί
σω λεσάμενοι ἤκομεν, δύο
ὄντε ὁ μαραθίσιος & λύκικας
ἑτοίμους ἔχων, πλὴν ἢ τῷ Πλοιό-
δώρῳ, πλὴν ἔχεσαν τὸ φάρ-

rasit' quū esset, immodica in-
gurgitatione ꝓfocatus fuerim, nosti. dderas.n mori-
ēti. Cal. Aderam Zenophātes. Porrò mihi nouū qddā atq; inopinatū accidit. Nam tibi quoq; not' est Pœodorus ille senex. Zen. Orbū illū dicis, ac dimitē, apud quē te asiū duè versari cōspiciebā? Cal. Illū semp captabā, colebāq;, id mihi pollicēs fore, vt meo bono quāprimùm morereī. Verùm quū ea res in lōgum proferretur, sene videlicet vel vltra c Tithonios annos vinē te, cōpendiariā quandā excogitaui viā, qua ad hæreditātem peruenirē. Siquidē empto veneno, pocillatorī ꝓsuaserā vt simul atq; Pœodorus potū poscereī (bibebat aūt prolixius) ꝓsentiret in calicem injiceret, haberetq; in prōptu, porrecturus illi. Quod si fecisset, iureiurādo cōfirmabā me illū manumissurū. Zen. Quid igitur accidit? nā inopinatū qddā narraturus mihi videris. Cal. Vbi iā lauti

em?, puer duob. paratis pocul̄is, altero Pœodoro cui ve

μακρον, πλὴν δ' ἐπίφορα ἰμοί, σφαλὰς ἐν οἷς ὅσον, ἰμοὶ μὴ τὸ φάρμακον, Πτοιοδώρῳ δὲ τὸ ἀφάρμακτον ἐπίδωκεν ἔπα ὁ μὲν ἔπιεν, ἐγὼ δὲ αὐτίκα μάλα ἐκτάδην ἐκάμην, ὑποβαλόμενος ἀντ' ἐκείνου τοῦτο πρός. τί τοῦτο γελᾷς, ὦ Ζηνόφαντες; καὶ μὴν ἐν ἴσῃ γε ἐτάρῳ ἀνδρὶ ἐπιτηδᾷν. Ζη. ἀτάρ γὰρ, ὦ Καλλιδημίδη, πίνουσας. ὁ γέρων δὲ τί πρὸς ταῦτα; Καλ. πρῶτον μὲν ἐπαράχθη πρὸς τὸ ἀφνίδιον· ἔπα σωσάς, οἶμαι, τὸ γελοιωμένον, ὡς ἐμὲ καὶ αὐτὸς, εἰδὰ γε ὁ οἰνοχόος ἄρρασεν. Ζη. πλὴν ἀπ' ἐδίου σοι πλὼ ἐπίτομον ἐχθῶ παιδιᾶς. ἔκεν γὰρ ἄν σοι δεῖ τῆς λοιφόρου ἀσφαλείστερον. ἀ λαὶ ὀλίγῳ βραδύτερον ἦν.

nenū erat additū, dicto mihi: nescio quomodo errans, mihi venenū, Ptoedoro porrexit innoxiū. Mox ille quod bibit, at ego protinus humi porrectus stratus sum, supposititium videlicet illius loco sumens. Quid hoc? Rides Zenophantes? Atqui [a] non cōuenit amici malis illudere. ZENO. Rideo profectò. nam eleganter ac lepidè ista tibi haec res euēnit. Porrò postea ille quid interim? CAL. Primum ad casum subitum atq; inexpectatum sanè consternatus est: deinde simul atque intellexit id quod acciderat, puta pocillatorem errore factum, risit & ipse. ZENO. Rectè sanè. Tamen non oportuit ad compendium illud diuertere, siquidem venisset tibi populari via tutius certiusq;, etiamsi paulò serius.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

IN hęredipetā, qui alieno funeri inhiabat, & per mortem incertā spe bona alterius captabat, sed delusum mors inopina ante senem rapuit. Callidemides Ptoedorū senem veneno è medio tollere tentabat, sed aliter accidit: veneno enim quod alteri parauerat, periit. Tales milui vocantur.

a DINIAS.

a DINIAE.] *Vide de Dinia in Toxaride.* b Parasi-ma.] *Is dicitur quo aliorum mensus sequitur, homo cibo venerique deditus, cuius gratia nihil non patitur & facit.* c Tithonios annos.] *Fabulæ tradunt, auroram Tithonum Laomedontis filium, formosum in primis adolescentem amasse, eumdemque rapuisse, vnde natus sit Memnon: demum tandem Tithonum, ob nimiam eius senectutem in cicadam mutatum ferunt, adeo vt vsque in proverbium eius nomen deductum sit: vt hic & in Hermotimo, item apud Erasmū nostrū legimus.* d Non conuenit amici malis illudere.] *Sed potius cōdolere, iuxta illud Euripidis in Phœnissis: ἡγεῖτὰ γὰρ φίλων ἴσχει. Communis amici dolor.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

[redacted] *Haredipeta venenum, quod alteri parauerat, perijt.*

[redacted]ēus quidam ditescere rebus,
[redacted] posset, dira venena dedit.
[redacted]lle inimicis perit ipse bibendo:
[redacted] cuius quare aconita nocent.

[redacted]cides.] *ἰφίκρατες, quo pacto interierit.*
[redacted]nadmodum.] *Occupatio de sua morte.*
[redacted]phanes.] *διήγησις, ἀφήγησις.* Orbum illum[redacted]negatio de persona, eiusq; inopportuna. Illum [redacted] *ἀπὸ τοῦ ἀφόρου λοιδορεῖ.* Verùm cùm [redacted] *fidem infringens.* Compendiariam quan[redacted] *consilium.* Siquidem empto veneno.] [redacted] Quod si feciſſet.] *τὸ κάλως πλωτόν.* [redacted] *accidit.*] *Interfatio in media narratione.* Vbi [redacted] *deficiemus.*] *τὸ ἐπίμεσον.* Mihi venenum.] [redacted] *τῷ βελτίονι πωλεῖν.* Quid hoc ri[redacted] *ridiculum.* Rideo profectò.] *Defendit*[redacted] Primum ad casum.] *τὸ ἀπὸ τύχης.* Re[redacted] *ἐπιχείρημα.* Tametsi non.] *ἀντιτροπή.* Siquidem veniſſet.] *Longsam*[redacted] *reich thut wol.*

Erasmo Roterodamo interprete.

CNEMON.

ΤΟῦτο ἱκανὸν τῆς παροιμίας, ὁ νυβρὸς ἥλιον τα. Δάμ. τί ἄγανακ]ᾶς, ὦ Κνήμων; Κνήμ. πῶς θάνῃ, ὅ, τι ἀγανακ]ῶ; λιπαρονόμον ἀκόσι & καταλίλοιπα, καὶ]ασοφισθὲς ὁ ἄθλι &, ὃς ἐβελόμλω ἂν μάλιτα σχεῖν τἀμὰ, παραλιπάν. Δάμ. πῶς τοῦτ' ἐγένετο; Κνή. Ἑρμόλαον τὸν πάνυ πλούσιον, ἄτεκνον ὄντ]α, ἀνεράπωον ἐπὶ θανάτῳ, ἀφεῖν & ἐκ δηθῶς τῶν θεραπείαν προσῆλθ. ἔδοξε δέ μοι κἀγὼ σοφὸν τοῦτ' εἶν, βίῳ διαβάντας ἐς τὸ φανερὸν, ἐν αἷς ἐκεῖνο καταλίλοιπα, ὅτ ἀφεῖν & ἔμελλον, κἀγὼ τὰ αὐτὰ πράξειν. Δάμ. τί δ' ἦν ἐκεῖν & Κνή. ὅ, τι μὲν οὖν αὐτὸς ἐνέγραψε τῆς ἑαυτοῦ διαθήκας, οὐκ οἶδα. ἐγὼ

HOc [a] illud est quod vulgò dici consuevit: [b] Hirundo lucrum. DAM. Quid isthuc est quod tecum stomachere Cnemon? CNE. Quid stomacher, rogas? Equidem hæredē reliqui quendā præter animi sententiam, videlicet astu delusus miser: qui quos maximè mea cupiebam habere, præteriit. DAM. Sed isthuc quinam cuiusnam? CNE. Hermolaum nobilem illum diuitem, quem orbum esset, imminēte morte capiebam, assidens atq; inseruiens. Neq; ille præsentium officium meum admittebat. At interim illud quoque mihi visum est scitum, consultumque, vt testamentum proferrem ac publicarem, quo illum rerum mearum in solidum hæredem instituerem: nimirum vt ille vicissim idem faceret, meo prouocatus exemplo. DAM. At quid tandem ille? CNEM. Quid ille suo in testamento scripserit, id quidem ignoro: cæterum ego

…ego repente duo insperato è
…vita decessi, tecti ruina op-
…pressus: & nunc Hermolaus
…mea possidet, lupi ritu ſpiam
…in morem c ipſo hamo cum
…eſca pariter auulſo. DAM.
…Imò non eſcam modò cũ ha-
…mo, quin te quoq; piſcatorem
…ſimul abſtulit. Itaq; d techna
…ipſum ipſius caput ſtruxeras. CNE. Sit ap-
…paratum ipſius.

ALBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

…] De hæredipeta ſiue teſtamẽti captatore, qui …ſe ab alio hæredem ſcripſiſſet, ac teſtamentum protu…lit, ad idem faciendũ prouocaret, tecti ruina ſu…bitò, ac ſua reliquit illi, cuius facultatibus inhiâ…uit à ſuis, captator à captatore captus eſt. b Hin…] Cohabitandum, capit, vicit, aut prouocat, hoc …patur à debiliori, aut indoctus certat cum docti…ſſimo in Chil. c Ipſo hamo.] Rurſus vtitur …libello De mercede cõductis. d Techna m.] …ſiue, artem ſeu fallaciam, in tuum ipſius exitium …uertiſti. Adagium eſt, de quo Erefimus.

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

…ἐγγαστρίμυθος in hæredipetas.

…mon Cnemon hæredem ſcripſit auarus,
…id certa conditione tamen.
…Hermolcos quo ſe quoq; ſcribere vellet:
…ptus Cnemon ſed fuit ante ſenem.

…illud eſt.] ἡ ἐγγαστρίμυθος ἢ οἰμωγή. Quid iſt…ἐγγαστρίμυθος. Quid ſtomacher rogas?] ἀπὸ μέρους …ſed iſthuc.] ἀφίγμαι. Cn. Hermolaum.]

τὸ ἐγχώμιον. At interim.] τὸ μέσον τῆς λοιδορίας. Cæterùm ego.] τὸ ἐπὶ μέρους, genuinè; mortis. Et nunc Hermolaus.] τὸ καθόλου. Imò, non escam modò.] αὔξησις. Malè consiliũ cõsultori pessimũ est. Sic apparet.] Clausula.

ΧΑΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΕΡΜΟΥ. CHARONTIS ET Mercurij.

Martino Bolero interprete.

Interlocutores: Charon, Mercurius, Mortui, Menippus, Charmoleus, Lampichus, Damasias, Philosophus, Rhetor.

CHARON.

ΑΚέαστε ὡς ἔχει ὑμῖν τὰ πράγματα. μικρὸν μὲν ὑμῖν, ὡς ὁρᾶτε, τὸ σκαφίδιον, καὶ σὺν ὀλίγοις ἀσθενὲς ὄν, καὶ διαρρεῖ τὰ πολλά. καὶ ἢν πρὸς ἑνὶ θάτερα, εἰχόντα παραπλεῖν, ὑμᾶς ἅμα τοῖς ἄλλοις, πρὸς ἃ ἐπιφορήμασι ἔχασεν. ὅμως ἢν μετὰ τούτων ἐμβῆτε, δίδια μὴ ὕστερον μεταμόσησθε, καὶ μάλιστα οἱ πόσοι νέοι ἐν ὑμῖν εἰσιν. Νῦν μὲν οὖν ἀπόβητε· ποιήσαντες ὑπομνήσομεν. Χά. ἐγὼ ὑμῖν φράσω. νομίζω ἐπιβάντας καὶ τὰ περιττὰ ταῦτα πάντα ἐπὶ τῆς ἠϊόνος καταλιπόντας· μόλις γὰρ ἂν οἱ ὕστατοι ἐμβαίητε μετὰ τοῦ πρέμνου. σοὶ δ', ὦ Ἑρμῆ,

ΑVidete, quo loco sint res vestræ. Equidem parua est nobis, quæ admodum videtis, & caricosa nauicula, & quæ vndique perfluit: quòd si in alterã partem se inclinárit, planè submersa peribit: atque vestrũm tã multi simul cõfluũt, & singuli plurimas sarcinas adferunt. Quòd si cum his naviculâ conscenderitis, vereor ne postea vos facti pœnitentiæ: maximè verò eos qui natu di sunt imperiti. MO. Quid igitur faciendum erit, vt sine periculo nauigemus? CHA. Ego vobis dicam: nudos vos ingredi oportet, atq; ista omnia quæ superflua sunt, in littore relinquere. nã sic etiã vix capiet vos nauicula. Tibi verò Mercuri,

μῆ; μελήσει, τὸ δὲ τότε μεμέλησε παρακρίνασθαι αὐτῶν, ὅτε ἂν μὴ γυμνὸς ᾖ, καὶ τὰ ἔνδυτα, ὅσπερ ἔφερον, ἀφῇσι πάντα. παρὰ δὲ τῷ Διὶ ἀφίσταμαι ἤδη τοῦτο, ἀλλ' ἐπιγινώσκει αὐτοὺς, καὶ ἀναπάμβατον, γυμνοὺς ἐπιβαίνειν ἀναγκάζων. Ερμ. οὐ λέγεις, καὶ οὕτω ποιήσεις; ἴτωσί τις ὁ παῖς τάχος ὅτι; Μεν. Μένιππος ἐγὼ γοῦν. ἀλλ' ἰδοὺ, ἡ πῆρά μοι, ὁ βάκτρον, ἡ τὸ λίμνιον ἀφῄρεσθαι. τὴν τρίβωνα δὲ οὐκ ἐνόμιζον, οὐ ποιῶν. Ερμ. ἴμβαινε, ὦ Μένιππε, καὶ ἄνω βλέπε, ἀνήβη ἄσει, καὶ πρὸς πρωρεύσαν ἴχνι παρὰ τὴν ἐν ἡμιπλόῳ ἐφ' ὑψηλοῦ, ἵνα ἐπιτηδείως ἅπαντας. ὁ καλὸς δὲ οὗτος τίς ἐστι; Χαρ. Χαρμόλεως ὁ Μεγαρεύς, ἐρῶν σου, οὗ τὸ φίλημα διτάλαντον ἐτιμήσατο ἓν. Ερμ. ἀπόδυθι τοίνυν τὸ κάλλος τοῦτο, καὶ τὰ χείλη αὐτοῖς φιλήμασι, καὶ πρὸς κόμην πρὸς βοστρύχους, καὶ τὸ ἐπὶ τῶν παρειῶν ἐρύθημα, καὶ τὸ ἄνθρωπον ὅλον. ἔχεις καλῶς, ἄγε δή, ἐπίβαινε ἤδη. ὁ δὲ πρωρεύσας ἀπο-

Mercuri, deinceps curæ erit, neminem ex illis recipere, nisi nudus sit, & supellectilem abiecerit. Itaque ad ipsas scalas te statuas, ipsosq; cognoscito, & suscipito, nec dosq; ingredi cogito. MER. Rectè dicis, atque sic faciemus. Quis est ille primus? MEN. Ego Menippus sum. Ecce autem peram & baculum in paludem abieci: verùm rectè feci, qui pallium non acceperim. MERC. Ingredere, ô Menippe, vir optime, primumq; apud gubernatorem nauis locum accipe, in ipsa summitate, quò omnes possis intueri. Verùm qs ille formosus est? CHA. Charmoleus sum Megarensis ille amator, cui osculum vnum duobus talentis constitit. MERC. Exue igitur istam pulchritudinem, & labia vnà cum osculis, istam etiam densam comam, & genarum ruborem, adeóque totam cutem. Benè se res habet, expeditus es, ingredere nunc. Quis verò ille est puratus

s 5

σι, καὶ τὸ διάδημα, ὁ βλοσυρὸς ἐκεῖνος, τίς ἂν τυγχάνεις; Δαμ. Λάμπιχος, Γελῴων τύραννος. Ερμ. τί δαί, ὦ Λάμπιχε, τοσαῦτα ἔχων πάρει; Λάμ. τί σοὶ χρῆν, ὦ Ερμῆ, γυμνὸν ἄνδρα τύραννον ὄντα; Ερμ. τύραννον μὲν ἐδαμῶς, νεκρὸν δὲ ἀληθῶς. ὅτι δὲ ἀπέθου ταῦτα. Λάμπ. ἰδοὺ δή σοι ἀπέρριπται. Ερμ. καὶ τὸν τύφον ἀπερρίφθω. Ερμ. καὶ τὸν τύφον ἀπερρίφθω, ὦ Λάμπιχε, καὶ τὴν ὑπερφίαν· βαρὺ γὰρ τὸ περιττὸν συναπτόμενα. Λαμ. ἀλλ' οὐδὲ ἀλλὰ τὸ διάδημα ἔασόν μοι ἔχειν, καὶ τὴν ὑποψίδα. Ερμ. ἐδαμῶς, ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἄφες. Λάμ. ἄφες. τί ἔτι; πάντα γὰρ ἀφῆκα, ὡς ὁρᾷς. Ερμ. καὶ τὴν ὠμότητα, καὶ τὴν ἄνοιαν, καὶ τὴν ὕβριν, καὶ τὴν ὀργήν, καὶ ταῦτα ἄφες. Λάμ. ἰδοὺ δή σοι ψυχρὸς ἁπλῶς. Ερμ. ἔμπλεως ὕδατος. σὺ δὲ ὁ παχὺς, ὁ πολύσαρκος, τίς εἶ; Δάμ. Δαμασίας ὁ ἀθλητής. Ερμ. καὶ ἔοικας· οἶδα γάρ σε, πολλάκις

puratus, & diademate præcinctus, gravitatem quandam præ se ferens? Quis es tu? LAMP. Lampichus sum, Geloorum tyrannus. MER. C. Quid igitur cum tot sarcinis veniſti? LAMP. An' ne nudum adūctore conveniebat tyrannum? MER. Nequaquam tyrannum, sed mortuum. itaque depone ista. LAMP. Ecce abieci divitias. MER. C. Sed superbiam, ô Lampiche, & fastum etiam abīce. nam ista si in naviculā coincidat, vehementer gravabunt eam. LAMP. Igitur sine vt diadema habeam salutem, & strangulum. MER. C. Nequaquam, imò & hæc relinquito. LAMP. Sit ità. quid præterea vis? Nam omnia, vt videt, abieci. MER. C. Mollitiē etiam, & amētiam, & violentiam, & iracundiā, atque his similia depone. LAMP. Ecce nudus sum. MER. Ingredere nūc. Tu vero pinguis admodū & carnosus, quis es? DAM. Damasias ego sum athleta. MER. Certè videris ille esse. scio enim te sæpe

πρὸς ἐμὲ ἐν τοῖς παλαίστραις ἰδόντα. Δαμασ. νὴ, ὦ Ἑρμῆ, ἀλλὰ παράδεξαί με γυμνὸν ὄντα. Ερμ. οὐ γυμνὸν, ὦ βέλτιστε, τοσούτας σάρκας περιβεβλημένον, ὃν ἀπόδυθι αὐτὰς, καὶ λαβὼν τὸν σάρον, τὸν ἕτερον πόδα ἐπέρασον μόνον. ἀλλὰ μὴ τοὺς στεφάνους τούτους ἀπόῤῥιψον, μηδὲ τὰ μυρύγματα. Δαμασ. Ἰδοὺ γυμνὸς, ὡς ὁρᾷς, ἀληθῶς ἐμὶ, καὶ ἰσοσάσι τοῖς ἄλλοις νεκροῖς. Ερμ. ὅτως ἄμεινον ἀβαρῆ εἶναι, ὥστε ῥᾷον βαίνειν. καὶ σὺ δὴ τὸν πλοῦτον τὸν ἀρθίβητον, ὦ Κράτων, καὶ τὴν μαλακίαν καὶ τρυφὴν, καὶ τὴν τρυφὴν, μὴ καὶ τὰ ἐπιτάφια λόμιζε, μὴ δὲ τὰ τῶν προγόνων ἀξιώματα. κατάλιπε δὲ καὶ γένος καὶ δόξαν. καὶ ἢν ποτέ σε ἡ πόλις ἀνακήρυξεν εὐεργετήσαντα, καὶ τὰς τῶν ἀνδριάντων ἐπιγραφὰς, μὴ δὲ ὅτι μέγαν τάφον ἐπέθου ἔχων ὄρος, λίγε, βαρυσὰ ταῦτα καὶ ταῦτα μνημονεύοντα. Κράτ.

sæpe in palæstris à me visum. DAMAS. *Ita est, ô Mercuri. verùm accipe me, nudum existentem.* MERC. *Nequaquam, ô bone vir, nudus es, tanta carne circundatus: itaque exue eam. Nam si vel alterum tantùm pedem in nauem posueris, submerges eam. Sed & coronas istas & præconia abiicito.* DAMAS. *En planè nudus sum, vt vides, & simili cum eis mortuis statura.* MERC. *Sic præstat leuem esse, itaque inscendeniam. Et tu, ô Crato, diuitias abiice, prætereà mollitiem & delicias, neque feras tecum epitaphia, neque maiorum tuorum dignitates. Relinque etiam genus, & gloriam. Item ciuitatum, de quibus scilicet benè meritus es, publica præconia, statuarum inscriptiones: & dicas ne tibi magnum sepulchrum construant. nam & hæc grauant, si in memoriam reuocentur.* CRAT.

Inuitus

οὐχ ὑπὲρ μέν, ἀποῤῥίψω δή. τί ἦν ἄρα καὶ πάθοιμι. Ερ. βαδίζε, σὺ δὲ ὁ ἔνοπλος, τί βέλτιον ἢ τι τὸ τρόπαιον τοῦτο φέρεις; Κρά. ὅτι ἐνίκησα, ὦ Ερμῆ, καὶ αὐτὸς, καὶ ἡ πόλις ἐτίμησέ με. Ερμ. ἄρα ἐν γῇ τὸ τρόπαιον. ἐν Ἅιδου δὲ ἀφῶν οὐ δεῖ ὅπλων δηλαδή. ὁ σκυτεὺς δὲ οὗτος ἀπὸ γνώμης σχήματος, οὐ βεβιωκὼς μέν, ὁ τὰς ὀφρῦς ὑπερῶν, ὁ ἐπὶ φρενῖτιν, τίς ἄρα, ὁ τῶν βαθέων μάγων τα διαπεφοιτηκώς, ὑπερόγκός τις, ὦ Ερμῆ, μᾶλλον ἢ γόης καὶ τραγῳδὸς μισθὸς, ὃν ἀπόδυσον καὶ τοῦτον· ὄψει δὲ πολλὰ καὶ γελοῖα ὑπὸ τῷ ἱματίῳ κρυπτόμενα. Ερ. κατάθου σὺ τὸ σχῆμα πρῶτον, ἔπειτα καὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων, ὅλην μὲν τὴν ἀλαζονείαν κομίσῃ, ὅλην δὲ ἀπαιδευσίαν καὶ ἄγνοιαν καὶ κενοδοξίαν, καὶ ἐριστικὰς ἀπόρους, καὶ λόγους ἀκαταλήπτους, καὶ ἐπινοίας πολυπλόκους, ἀκμὴ καὶ μυσαρολογίας μάλα πολλὰς, καὶ

Inuitus certè, sed tamen abijciam. quid enim faciam? MER. *Papæ, quid tibi vis armatus? aut quid istud trophæum tecum circumfert?* CRAT. *Quia vici, Mercuri, & res præclaras gessi, propterea ciuitas hoc me honore affecit.* MER. *Relinque trophæum in terra. apud inferos enim pax est, neq; vllis armis opus est. Verùm quis ille est ipso habitu grauitatem quandam præ se ferens, elatus, & contractis supercilijs propter curas, longa barba? quis est ipse?* MERC. *Philosophus quidam est, ô Mercuri, imò præstigiarum & nugarum plenus. Itaque & hunc exue. videbis enim multa, eáq; ridicula, sub pallio occulta esse.* MER. *Depone tu hunc habitum primùm, deinde hæc quoque omnia. O Iupiter quantum ille arrogantiam, quantum inscitiam, & quantum contentionum, & inanis gloriæ, quantum quæstionum dubiarum, quantum spinosarum disputationum, & cogitationum perplexarum circumfert! immò quàm multos vanos labores & de-*

[illegible] & deliramenta non pauca? quantas item nugas, & quantam curioſitatem? Sed per Iouem, auru etiam hoc, & voluptatem, & impudentiam, iracundiam, delicias & molliciem ſecum habet: neque enim latent me iſta, etiam ſi ſtudioſè celas. Verùm abiice mendacia etiam & ſuperbiam, & opinionem illam, qua exiſtimas te omnibus reliquis præſtantiorem eſſe. Nam ſi cum rebus omnib. ingrediaris, quæ quinqueremis te acciperet? PHILOS. Depono igitur ea, quandoquidem ſic iubes. MEN. Sed & barbam hanc deponat, Mercuri, grauem equidem & hirſutam, vt vides. capilli ſunt trium minarum ad minus. PHILOS. Sed quis abradet? MERC. Menippus ille ſecurim accipiens, quib. naues fabricantur, eam reſecabit: tondetur autè ſcalis naualibus, quibus ſuperpoſita barba reſecetur. MEN. Nequaquā [illegible] ſed da mihi ferram. hoc enim erit magis ridiculum.

MERC.

Ερμ. ὁ πίλιππος ἱκανός. Μφ. ἰδοὺ, ἀνδραποδώτερον γάρ σοι ἀναπέφηνας, ἀρβύλῃ & αὐτοῦ τοῦ λιναύραν. βέλτιον, μικρὸν ἀφεῖλόμαι τῆς ὀφρύος; Ερμ. μάλιστα: ἀλλὰ τὸ μέτωπον γὰρ καὶ ταύτας ἐπῆρκεν, ἐκ οἷ' ἐστὶ ἀναστάτου, ἑαυτόν. τί τοῦτο; καὶ δακρύεις, ὦ κάθαρμα, καὶ πρὸς θάνατον ἀφοβίας; ἔμβυθι δ' οὖν. Μφ. ὡς ἔτι τὸ βαρύτατον ἀπὸ μάλης ἔχει. Ερμ. τί, ὦ Μφίππη; Μφ. λοιδορίαν, ὦ Ερμῆ, πρὸς ἣν βίᾳ χρησιμώσασθαι αὐτῷ. Φιλ. ἐκοῦσι καὶ σὺ, ὦ Μφίππη, ἀπόθου τῆς ἰλαθρείας, καὶ παῤῥησίας, καὶ τὸ ἄλυπον, καὶ τὸ γηναῖον, καὶ τὸν γέλωτα. μόνον γοῦν τῶν ἄλλων γελᾶς. Ερμ. μηδαμῶς· ἀπὸ καὶ ἔχει ταῦτα, λοῦφα γάρ, καὶ πάνυ εὔφορα ὄντα, καὶ πρὸς τὸν κατάπλουν χρήσιμα· καὶ ὁ ῥήτωρ δὲ σὺ ἀπόθου τῶν ῥημάτων τῆς τοσαύτης ἀντιῤῥογολογίας, καὶ ἀντιθέσεως, καὶ παρισώσεως, καὶ παρομοιώσεως, καὶ παρομοιώσεις,

MERC. *Sufficiet bipennis.* MENIP. *Euge, humanior nunc apparet, & depositò hircino fœtore. Vin' ne vt parum etiam de supercilijs auferam?* MERC. *Maximè: nam hæc superfrontem etiam attollit, neque scio quò seipsum extendat. Quid hoc rei est? etiam ploras sceleste? & mortem times? ingredere igitur.* MEN. *Vnum quiddam adhuc grauissimi gestat [b] similis.* MERC. *Quid Menippe?* MEN. *Adulationem, Mercuri: quæ illi dum viueret, multum profuit.* PHIL. *Igitur & tu Menippe, tuam abijce libertatem, & loquendi audaciam, lætitiam, animi magnitudinem, & risum. An tu solus alios omnes ridebis?* MERC. *Nequaquam, sed retine ista. leuia enim sunt & planè facilia portatu, & ad nauigandum prossint. Tu verò Rhetor, abijce istam tantam verborum*

contradictionem, & antitheses, & similitudines, item periodos,

μόδους, καὶ βαρβαρισμὸς, καὶ τἄλλα βάρη τῶν λόγων. Ρθ. ἔχω, ἰδὸ ἀριθμῶ. Ερμ. εὖ ἴσθι, ὡς νῦν τὰ ἐμὰ λόγια, τὴν ἀγκύραν ἀνιέντα λέμβια. τὸ ἀκάτιον ἀνατείνατε, πίτασον τὸ ἱστίον. εὐθύμως, ὦ πορθμεῦ, τὸ πῆδαλιον, εὖ πάσσοφε. τί οἰμώζετε, ὦ μάταιοι, καὶ μάλιστα ὁ φιλόσοφος σύ, ὁ ἀρτίως τὸν πλοῦτον ἀπολωλεκώς; Φιλ. ὅτι, ὦ Ερμῆ ἀθάνατον ἔμελλον τὴν ψυχὴν ἀπάρχειν. Μφ. φλυαρεῖς, ἀπατᾷ γάρ σε ἴσως πλοῦτος αὐτόν. Ερμ. τὰ ποῖα; Μφ. ὅτι μηκέτι ἔσται πολυτελῆ δεῖπνα, μὴ ὄνειρον ἐξιὼν, ἅπαντας παραθάνων, ἐπὶ ἱματίῳ τῷ πυρρῷ καταλήψεται, πυνθανόμενον ἐν ὑπνῳ τὰ χαμαιζηλα, καὶ ἕωθεν ἐξαπατῶν τοὺς νέους ὑπὸ τῆς ἀφίας, ἀρχόντως λήψεται, ταῦτα πρὸς αὐτὸ. Φιλ. σὺ δ', ὦ Μφίππε, ὃν ἄχθῃ ἀποθανόμενον; Μφ. πῶς, ὅτι ὥσπερ ἐπὶ τὸν θάνατον, καὶ ἀνιᾷ μεταξὺ λόγων, ὁ κρανα-

riodos, & barbarismos, atque alia sermonis pondera. RHET. En abijcio. MER. Benè se habent res. Itaque solue funem. attollamus scalas, attrahatur anchora, expande velum, tuq; nauta classium dirige. Simus hilares. Quid ploratis, ô vos amentes? præsertim tu Philosophe, qui paulò antè tua barba spoliatus es? PHIL. Quia existimabam immortalem esse animam. MEN. Mentitur. nam alia sunt quæ videtur eum mœrore afficere MER. Qualia? MEN. Quia non amplius tam opiparas cœnas habebit, neque noctu exiens clàm omnibus circũuoluto palliolo capiti, ordine omnia accedet scortata, nec manè deceptis adolescentibus sua sapientia, pecuniam accipiet. hæc sunt quæ illi dolent. PHIL. An tibi molestum non est, Mennippe, quòd mortuus es? MEN. Quomodo posset esse molestũ mihi, qui ad mortem festinaui, nemine vocante? Verùm nemo clamor quidam

interim

ὁ κραυγὴ τις ἀπάντων, ὥσ-
περ τινῶν ἐκ γῆς βοών-
των; Ερμ. ναὶ, ὦ Μήπι-
πε, ἀπ' ἀφ' ἱκάστης χώρας: ἀλλ'
οἱ μὲν εἰς τὴν ἐκκλησίαν συ-
νιόντες, ἔοικεν γυναῖ-
κάς τε ἰδεῖν Λαμπίχου θαυ-
μάστου. καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ συν-
χλᾶσα πρὸς τῶν γειτόνων,
καὶ τὰ παιδία νεογνὰ ὄντα,
ὑπολαβόντα ὑπὸ τῶν παι-
δων βάπτεσθαι ἀρτίνεοις τοῖς
λίθοις. ἄλλοι δ' Διόφαντον
τὸν ῥήτορα ἐπαινοῦσιν ἐν Σα-
μοῦ, ἐπιταφίους λόγους ἐπι-
ξιόντα ἐπὶ Κράτωνι τούτῳ. καὶ
τὴν Δίαν γε, ἡ Δαμασὶς μήτηρ
ἐκκόπτεσθαι ἐξάρχει τοῦ ἐλεινοῦ
σὺν γυναιξίν, ἐπὶ ὧν Δαμα-
σίᾳ. σὺ δ' ἀδὰς, ὦ Μήπι-
πε, θαυμάσιε, καὶ ἰσχνίαν
δὴ πᾶσαν μόνος. Μήπ. ἔδοξα
μοῦ, ἀκούσας τῶν ἐκείνων
μικρὸν ἐπίσχεσθαι, ἀρυόμενόν τι
κλισιν ἐπ' ἐμοὶ, ἢ τοιοῦτον
τινὰ ἐμφανόμενον τοῖς ἀγροῖς, ὃν
ποτ' ἂν συνιόντες θαύμα-
σοί με. Ερμ. γνοὺς δ', ὦ
Μήπιπε, ἀπ' ἐκεῖ κατανε-
πλάκησε

interim dum nos consulimus
lamur, exaudisti ego
quorundam in terra
rentium? MER. C
Menippe; verùm non
tantum loco exaudi
mor, sed quidam in
tum conuenientes,
luptate deridentes mor
Lampichum, & illius
rem mulieres circumst
punt: atque illius pueri
per admodum geniti,
tis lapidibus à pueris
tur. Quidam Diophan
Rhetorem laudant,
cyone funebres orati
citantem de hoc
Et per Iouem Dam
ter vlulans, lamen
inceptat vnà cum
bus pro Damasia,
Menippe, nemo es
ploret, & solus iacr
quillus. MEN. Neq
nam haud ita mule
dies canes miserabiliter
trantes propter me,
uos alas concutientes,
do ad sepeliendum me
nient. MER. Fortis es, Menippe. Sed quia iam tran

πλέωμεν ὑμεῖς, ὑμεῖς μὲν ἄπιτε πρὸς τὸ δικαστήριον, τὸν δὲ ναῦν ἐκέλευε πείσεσθαι, ὡς ἐγὼ καὶ ὁ πορθμεὺς, ἄλλους μεταπορευόμενοι. Μέ. τοῦτο ἔστι, ὦ Ἑρμῆ, προϊέναι ἡμᾶς. τί δ' ἔστι καὶ μετὰ ταῦτα δικασθῆναι καὶ δίκας· καὶ ἀδίκους φασὶν ἐν βαρείαις, πρεσβεῖς, καὶ ὑπερμεγέθεις λίθους. ἀλγεινότατα δὲ ὁ ἑκάστου βίος.

uimus, abite vos rectà per hãc viam ad forũ iudiciale: ego verò & nauta alios transuectabimus. MER. Feliciter nauigate, ô Mercuri, nos quoque progrediemur. Verùm quid præterea de vobis futurũ est? Iudiciũ de vobis ferre oportebit, & quidem aiunt pœnas esse graues, rotas, aquilas, & lapides. Vniuscuiusq; autem vita examinabitur.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES in Scaphidium.

Hic videbis, quàm vana prorsus & fucata sint omnia ea quib⁹ orbis regitur & gubernatur, maximè verò ea quę præcipua esse vidẽtur, probitas, doctrina & potentia: præterea omnia quę mundus admiratur, & pro quibus parandis, in hac vita homines digladiantur, esse abiicienda cũ ad Charontis nauiculam peruentũ fuerit.

Charon portitor inferorum, quem poëtæ fabulantur defunctorum animas subtili cymba per Stygiam paludem transuehere. Virgil. 6. Aeneid.

Portitor has horrendus aquas & flumina seruat,
Terribilis squalore Charon: cui plurima mento,
Canities inculta iacet, stant lumina flamma:
Sordidus ex humeris nodo dependet amictus.
Ipse ratem conto subigit, velisq; ministrat,
Et ferruginea subuectat corpora cymba.

a HIRCINO fœtore.] *Alarum aut reliquarũ partium excitatur odor ad libidinẽ incensis. Hinc Horatius, anũ huiusmodi dicit hircũ in alis habere. Lysimachus apud Plautum in Mercatore: Iam plenus ętatis, animaq; fatida, senex hircosus.*

b Sub alis.] *Quicquid clàm & occultè nõ propatulo vel fit, vel geritur, sub ala prouerbio etiam fieri dicitur. Quo vsus est Demosth. cõtra Aphobum, ὑφ' ἑνὸς μὲν, ὡς δύο τοῦτ' ἴσασιν,*

ὠδί, ὑπὸ μίλας ἢ ὑπὸ κλαυσιγέλωτα, ἀλλ' ὁ τῆς ἀρετῆς μόνον ἀνὴρ ἀπαθὴς ἐστιν. i. nō vnus, neq; duo ista morum, neq; [illegible] dicitur) prouocatio facta est, sed in medio foro, multis [illegible] Ita dicitur alibi ab eodē Luciano ὑπὸ μίλακα, sub [illegible] mortalem.] *Apud Herodot. lib. 2. scribitur, primos* [illegible] *statuisse animum hominis esse immortalem, &c.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

σφυγμογνωμικὸς ἢ ἐφημερινός.

Nil est post vitam quo præstet amicus amico:
Aequalis docto cum rudis esse potest.
Aurum deserimus, robur, formam, sophiamq;
Fabula quid doceat, lector amice vides.

AVDITE, quo loco.] *Facis sibi audientiam Charon.* [illegible] quidē parua est.] *Exponit periculū.* Quòd si cum his.] ὁπόταν κρούσω. Quid igit'.] *Petit consiliū.* Ego vobis dicā.] *Promittit, et dat consiliū.* Nā sic etiā.] *Amplificatio à* [illegible] Tibi verò Mercuri.] *Dat mandatū super eo, Mercurio* [illegible] ad ipsas.] *Præscribit quæ facere debeat.* Rectè dicis.] [illegible] *mittit se obtemperaturū.* Quis est ille primus.] *Recipit* [illegible] *ubiulā singulos numerādo.* Ego Menippus sum.] [illegible] *pus.* Primusmq; apud.] *Dat ei locū apud gubernatorē.* [illegible] moleus sum.] II. *Charmoleus, amator.* Exue igitur.] [illegible] *omnia tollit,* wir müssen alles dahinden lassen. Lampichus sum.] III. *Lampichus tyrannus Geloorū.* Sed superbi[illegible] *tyrannorū diuitias, superbiā, factiū, diadema, crudelitatē, impudentiā, violentiā, iracundiā, & cætera mors aufert.* Tu verò pinguis.] IIII. *Damasius, pinguis & carnosus, athleta.* [illegible] circundatus.] *Abijcit carnes, coronas, prætoria.* Et tu, ô Crato.] V. *Crato, diues.* Neq; feras tecū.] *Bona fortunæ dese*[illegible] *da.* Quid tibi vis.] VI. *Armatus miles relinquit vexillum.* Quia vici Mercuri.] κώμωσις *militaris.* Apud inferos [illegible] cōtrario. Verùm quis ille.] VII. *Philosophus, eiusq; dis*[illegible] *pitio.* Videbis multa.] *Quæ in philosophis falsis sint* [illegible] *randa.* O Iupiter.] ἀφασιτικὸς καθ' ὑπερβολήν ἐφημερικὸς [illegible] cū.] αὔξησις *à minori.* Sed & barbā.] *Mercurius deprehē*[illegible] Menippus ille securim.] *Depositio Beani.* Sed da mihi.] Nisi ibi duo *Participium.* Humanior nūc apparet.] [illegible] *mus amico-*

nus emittit νπὸ fœtorem. Etiam ploras.] *Nolite vexare eum qui mortem contemnit.* Igitur & tum.] *Ἀπροφὴ ad Menippũ ex cõparatione.* Nequaquã.] *Inficiatio Mercurij.* Tu verò.] VIII. *Rhetor cũ suis ornamẽtis.* Itaq; soluc funẽ.] *κἀλῶμεν ναυπηγόν.* Quid ploratis.] *Λυκιακὸς ἄῃθ.* Mentiturnam.] *Arguit philosophiã mẽdacij, & causam ploratus aliò transfert.* An ubi molestum.] *ἀπροφόρ.* Quomodo posset.] *λύπης.* Verũ nonne.] *πὰ τοῖς πεμρεῖς ἐπόδμια.* Nequaquã.] *αὐτοπάθειας γελασικῆ.* Sed quia.] *Epilogus.* Ad forũ.] *τὸ δικασήριον.* Iudicium.] *ἡ κρίσις.* Et quidem aiunt.] *αἱ παιδιαὶ.*

ΚΡΑΤΗΤΟΣ ΚΑΙ Διογένης.

CRATETIS ET Diogenis.

Erasmo Roterodamo interprete.

CRATES.

Μοίεχον τὸν πλούσιον ἐνίνασκον, ὃν Διόγνητον, ἢ πάνυ πλούσιον, ἐπὶ Κορίνθου, τὸν τὰς ναῦς ἐπιπέδας ἔχοντα, οὗ ἀνεψιὸς Ἀρισίας, πλούσιος καὶ αὐτὸς ὤν· τί Ὀμηρικὸν ἐπάνω φέρεθ' ἑκάτερος, Ἢ μ' ἀνάγε, δῖ' ἀγαθέ σι. Δι. τίνα δ' ἕνεκα, ὦ Κράτης, ἰθυράκωμον ἀπόλυσις; Κρά. τῶ ἑκάτερε ἕνεκα ἐκάτερος ἀπιθανώτατος ὄντος. καὶ τὰς ἐπιδήκας ἐς τὸ φανερὸν ἐτίθεντο, Ἀρισίαν μὲν ὁ Μοιέχου, ἀπροσποθάνοι, διαπόντιον ἀφιὰς τῶν ἑαυτοῦ πάντων· Μοίεχον

Mœrichũ[a] *diuitem nouerísne Diogenes?illũ* inquã *simpra modũ diuitẽ, illũ*[b] *Corintho profectũ, cui tot erant naues onustæ mercibus: cuius cõsobrinus Aristeas, quũ ipse quoq; dives esset,*[c] *Homericũ illud in ore solebat habere: Aut me cõfice tu, aut ego tete.* DI. *Cuius rei gratia sese captabãt inuicẽ, Cratet?* CRAT. *Hæreditatis causa, quũ essent æquales, vterq; alterũ captabant. Iamq; testamenta publicauerãt ambo, in quibus Mœrichus, si prior moreretur, Aristeam omniũ rerũ suarũ dominũ relinquebat:*

Μοιχορ. ὁ Αντίας, ἀπροσκλήθοι αὐτῷ. ταῦτα μὲν ἐγέλασε· οἱ δὲ Θεράπαινα, ἀνηρβακόμενοι τῇ λοιπακῷ· οἱ μάντεις, ἅτε δὲ τῶν ἄστρων τιμωμένοι τὸ πλέον, ἅτε δὲ τὸν Ὀνειράτων, ὃς καὶ Χαλδαίων παῖδος, ἀπὸ τῆς Πύθι· αὐτὸς, ἅτε ἢ Αἰσχύλῳ παρέχει τὸ Ὀρᾶτε, ἅτε δὲ Μοιχο. τὰ τάλαντα κοτὶ μὲν ἐπὶ τίζον, νῦν δ' ἐπὶ πάνυ ἐρρίπει. Δι. τί δῆτα οὐκ ἀπέσας ἐξήνιζε, ὦ Ὀρᾶτε; ἀπέσας δὲ ἄξιον. Κρά. ἅμα τὸν Ὀνειρον ἐπὶ μιᾶς ἡμέρας, οἱ δὲ Ἀλλοι ἐς Βυθόμιον τὸν Θρασυλλίαν ἀπιέναι, ἅμα συνηγμένοι ὄντες, ἐκ ὅποτε προμαντευσόμενοι ἔτυ γένοιτο ταῦτα. ἐμπλέοντος δὲ ἐκ Σικυῶνος ἐς Κίρραν, ἐπὶ τὸ μέσον τὸν πόρον πλαγίῳ πνεύσαντος τῷ Ἰάπυγι, ἀνετράπησαν. Δι. οὐ γὰρ ποιήσαν. ἡμᾶς δ', ὁπόταν ἐν τῷ βίῳ ἦμεν, ἐκεῖνο τοῦτο ἐψυ-

Marichū vicissim A… siquidem ipse prior è vi… cederet. Haec ipsi… sent in tabulis scrip… ter sese capiebant, … alterum adulationibu… quisq; superare cōten… Porro diuini, haud … trum ex astris id quod … rum sit conjectantes, … nijs, quemadmodū [d] C… dei faciunt: quin [e] … thius ipse, nunc Aristo… florem fore pronuncia… nunc Marichum: [f] ac … na quidem interim ad … interim ad illum pro… bat. Di. Quid igitur … dem euenit? nam … est operepretium … Crat. Eodem … sunt ambo: ceterum … tates ad Eunomiū ac … syclem deuenerunt, … rum vterque cognatus … erat: atque de his nihil pr… dixerant diuini, futurum … tale quippiam accidere

Etenim quum è Sicyone [h] Cirrham versus nauigarent, … dio in cursu obliquo orto [i] Iapyge euersa naui perie… Di. Rectè factū. At nos quum essemus in vita, nihil ei…

ἐνορῶμεν περὶ ἀπόλλων οὔτι πάνυ ὑγιὲς Ἀντισθένει ἐφθονεῖτο, ὃς κληρονομήσομαι τῆς βακτηρίας αὐτοῦ· ἦλθε δὲ πάνυ καρτερὰν, ἵν' ἐμοὶ τίνα ποιησάμενος. οὔτι, οἶμαι, σὺ ὦ Κράτης ἐπιθύμεις κληρονομεῖν ἐφθανότος ἐμοῦ, τὰ πλήματα, καὶ τὸν οἶκον καὶ τὰ πέραν, χοίνικας δύο ἐνόμων ἴχνεσιν. Κρ. ἐκεῖνα γὰρ μοι τότε ἦλθε, ἀλλ' οὐδὲ σοί, ὦ Διόγενες. ἃ γὰρ ἐγὼ, σύ τι Ἀντισθένει κληρονομήσας, καὶ ἐγὼ σοὶ, ὥσπερ μᾶλλον καὶ συμφορώτερα τῆς Περσῶν ἀρχῆς. Δι. τίνα ταῦτα φῄς; Κρά. Σοφίαν, αὐτάρκειαν, ἐλευθερίαν, παῤῥησίαν, εὐθυδικίαν. Δι. νὴ Δία μιμνήσκει τοῦτον ἀφελόμενος τὸν πλοῦτον καὶ Ἀντισθένει καὶ σοὶ ἔτι πολὺ καταλιπών. Κρά. ἀλλ' οἱ ἄνοι ἐμίλων τῶν τοιούτων κτημάτων, καὶ οὐδεὶς ἐθέλησεν ὑμᾶς, κληρονομῆ-

aliter de altero cogitabamus. Neque enim ego vnquam optabam vt moreretur Antisthenes, quò nimirũ baculus illius ad me rediret hæredem: neq; tu Crates opinor desiderabas, vt me mortuo in possessionum mearum successionem veniret, puta dolij, ac pera, in qua quidem [k] lupini [l] choenices inerant duæ. CRAT. Neque enim mihi quicquam istis rebus erat opus, imò ne tibi quidem Diogenes: siquidem quæ ad rem pertinebant, quæq; tu Antisthenis succedens accepisti, deinde ego succedens tibi, ea nimirum multò sunt potiora, multòq; splendidiora, quàm vel Persarum imperium. DIOG. Quænam sunt ista quæ dicis? CRAT. Sapientiam inquam, frugalitatem, veritatem, dicendi viuendiq; libertatem. DIOG. Per Iouem memini me in istiusmodi opum hæreditatem Antisthenis successisse, tibiq; eas longè etiam maiores reliquisse. CRAT. Verùm reliqui mortales hoc possessionum genus aspernabantur, neq; quisquã nos ob spem

κληρονομήσαν προσδοκῶν. ἐκ δὲ τοῦ χρυσίου πάντες ἐβλεπον. ΔΙ. ἀκότως· ἐφ' ἅλων γὰρ ἐνθα δίσμυζο τὰ ζωῦντα παρ' ἡμῶν, διεῤῥηγότων τῶν νηρῶν, καθάπερ τὰ ἔμπρακτα τῶν βαναυσίων. ὅστις δὲ καὶ μάθοι τίς ἐς αὐτὸς ἢ ὄψιαν, ἢ παῤῥησίαν, ἢ ἀλήθειαν, ἐξαπίνης ἐῤῥύη, καὶ διῤῥᾳ, ζῶν νεκρὸς ὤν, οὐδὲν ἀνάμεσον, οἷόν τι πάσχουσιν οἱ ζῶν δαιμόνων αὖτοι καθαρθέντες, ἐς τὸν τυφωνημένον νίτον ἐκπεσόντες. τὸ δὲ χρυσίον ἐδόκει καὶ ὄνυξι. καὶ πάσι μηχανῆ ἐφέλκεσθαι. Κρά. ὀκοῦν ὑμᾶς μὴ ἔχομεν ἐκπεσόντα τὸν πλοῦτον, οἱ δὲ ὀβολὸν ἕξοντες ἐκπέσοντες, καὶ ζῶν ἄμα τῇ πορθμίῳ.

potiundæ hereditatis quam quis captabat, sed ad eum rum omnes intendebant oculos. DIO. Nec enim habebant culitates eiusmodi traditas acciperent; rimoſ iam, vitiatiq non aliter quàm putria. Quo fit, vt do quis in illos vel ſapientiam, vel tem, vel veritatem, illicò perſtillet, quod immiſſum eſt re non valentes: quiddam & Dan bus aiunt accidere dolium pertuſum aquam importa dem aurum vnguibus, omnia uabant. CRAT. de nos hîc quoque noſtras poſſidebimus opes: illi huc venerint, obolum dunxat ſecum ferent ad portitorem.

GIL

GILBERTI COGNATI
ANNOTATIONES

a MOERICHVM.] *Marithus & Aristeas duarum sororum filij, & annis æquales fuêre, & facti sunt lupi frustrà bianies, quoniam re multùm sperata, multumq; appetita, frustrati discedunt. Tales testamentorũ captatores & hæredipetæ, quiq; duntaxat obsequijs & adulationibus aucupantur, vt testamento misceantur, prouerbio vultures dicuntur.* b Corintho.] *Hæc Græcarũ omnium vrbium clarissima fuit, à Corintho Marathonis, siue (vt alij volũt) Pelopis filio, qui eam euersam instauranit. Cùm aũt Ephyre diceretur, censetur inter Achaiæ vrbes ferè in medio Isthmi Peloponnesiaci sita. Greci vocant* Isthmos *angustias, quibus à peninsula ad continentẽ est aditus. Vide argumentum prioris ad Corinthios epistolæ Pauli, per Erasmum nostrum.* c Homericum.] *Hunc eiusdem Homeri hoc Iliad. 2. non dissimile est:*

Τεθνάιης ὦ ἔπειτ' ἀγχίμολον βιάσεο φόωδε. *Id est,*

Aut morere Prœte, aut interfice Bellerophontem.

d Chaldæi.] *Assyriorũ magi, ex gentis vocabulo dicti sunt, qui diuturna siderum obseruatione scientiam putantur esse consecutos, vt prædici posset, quid cuiq; euenturum, & quo quisq; fato natus esset.* e Pythius.] *Apollinis cognomen, à Pythone serpente inditum, quẽ sagittis suis adhuc puer dicitur interemisse.* f Trutina.] *æquilibrium.* g Sicyone.] *Ea est vrbs Achaiæ, non procul à Corintho.* h Cirrham.] *Phocidis oppidum, ad radicem Parnassi montis regione Sicyonis. Ibi Apollo religiosissimè colebatur. Hinc Cirrheus à Seneca in Hercule dicitur.* i Iapyge.] *vento ab occasu solstitiali spirante, qui & Caurus dicitur, commodissimus ex Italia in Græciam nauigantibus.* k Lupini.] *Eius vilitatem nostrum Lucianus notat, De mercede seruientibus cùm rogat: Num vsquaquam defuerit lupini & aquæ fontanæ copia, vt in eam sese conijceret seruitutem. Leguminis genus omnium amarissimum, de quo nos in Charonte & Menippo.* l Chœnices.] χοῖνιξ *Attica mensura pro aridis, maximè cibo diurno, cuius capacitas est sesquisextarius. vnde Pythagoræ dictum est: Chœnici ne insidias.*

m Danaï filiabus.] *Notissima est fabula puellarum Danaidum, quæ ob sponsos necatos, has pœnas apud inferos dicuntur, vt situlis perfillatibus aquam hauriant, atq; in lapsum item pertusum infundant, graui nimirum, sed inani labore. Cuius fabulæ mentionem facit idem Lucianus in Tyranno & in Hermotimo. Affluit enim dum exhauritur negotium laborq;: & contrà fit, atq; in Danaïdum dolio. Rursus de his dibus meminit etiam Horatius in Odis:* Et inanè lymphæ

Dolium fundo pereuntis imo.

Item Tibullus:

Et Danai proles Veneris quæ numina læsit,
In caua lethæas dolia portat aquas.

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

ἐξηγητικὸς *rursus de hæredipetis.*

Est nimium cæcis natura immersa tenebris,
Hinc rebus tantum diuitijsq; studet.
Non durat multũ tamen hęc: nam cuncta cadunt,
Sola manet virtus, nescia (crede) mori.

MORRICHVM.] *Propositio* τῆς ξένου. ἐκ τῶν *de Mœricho.* Cuius consobrinus.] *Eius consobrinus.* ψεὺς. Cuius rei gratia.] *Inuestigatio, & expositio causæ.* reditatis causa.] διήγησις. Iamq; testamenta.] Aristeam omnium rerum.] *Verba testamenti.* igitur.] *Conclusio,* τὸ μέσον. Porrò diuini.] *futuris rebus, ex astris & somnijs. Chaldæi coniectores.* tina.] ὁ χρησμός. Quid igitur.] τὸ ἐπόμενον. Eo morui.] τὸ συμπέρασμα. Nihil prædixerunt. *Notas astrologos & coniectores.* Euersa naui periri *Genus mortis.* Rectè factum.] ἐπιφώνησις. Neq; enim *Digrediuntur in narrationem.* Deinde ego.] Quænam sunt.] ἐπίσχησις. Verum reliqui.] *Comparatio.* Nec iniuria.] ἐπιφώνησις. Quippe rimosi iam.] Quo fit.] κατασκευή. Quando quis.] *A simili.* quod immissum.] *Ab effectu manet in similitudine.* modi quiddam.] *Ab exemplo.* Proinde nos hic.] *gue ex collatione.*

A R-

ARGVMENTVM

Hic Hannibalem, Scipionem & Alexãdrum apud inferos in certamen gloriæ rerum geſtarum diſputantes, ludens introduxit, vt videatur pares quodammodo eos fuiſſe velle ſentire. In Alexandro magno, Hannibale, Scipione, & pleriſq; alijs, ingẽtia vitia cum magnis virtutibus certauerunt. vnde Plato; αἱ μεγάλαι, inquit, φύσεις μεγάλας ἀμφίεννυσι καὶ τὰς κακίας.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ, ΑΝΝΙΒΟΥ, ΜΙΝΩΟΣ ΚΑΙ ΣΚΙΠΙΩΝΟΣ

LVCIANI Scipio.

P. Virunio interprete.

Interlocutores: Alexander, Hannibal, Minos, Scipio.

ALEXANDER.

ΕΜὶ δᾶ πολιορκῆσαί σε, ὦ Λίβυ: ἀμείνων γάρ εἰμι. ΑΝ. Ὕβρεως, ἀλλ' ἐμέ. ΑΛ. ἐπεὶ ὁ Μίνως διακρινέτω. ΜΙ. τίνα δ' ἐστί; ΑΛ. οὗτος μὲν Ἀννίβας ὁ Καρχηδόνιος, ἐγὼ δὲ Ἀλέξανδρος ὁ Φιλίππου. ΜΙ. νὴ Δία ἐνδοξοί γε ἀμφότεροι. ἀλλὰ περὶ τίνος ὑμῖν ἡ ἔρις; ΑΛ. περὶ πολεμείας. φησὶ γὰρ οὗτος ἀμείνων γεγενῆσθαι στρατηγὸς ἐμοῦ. ἐγὼ δ' ὥσπερ ἅπαντας ἡγοῦμαι, οὐχὶ τοῦτον μόνον, ἀλλὰ πολὺ καὶ πολλῷ ὑστερεῖν.

O a *Libyce*, me decet præponi. melior equidem ſum. HA. Imò verò me. ALEX. Iudicet ergo b Minos, qui ſemper iuſtiſſimus index eſt habitus. MIN. Quis es tu? ALEX. Hic eſt Hannibal Carthaginenſis: ego autem Alexander Philippi regis filius. MIN. Per Ioues, vtriq; glorioſi. Sed qua de re vobis altercatio eſt? ALEX. De præſtantia: dicit enim is ſeſe meliorem quàm ego ducem exercitus fuiſſe: ego verò quèadmodũ omnes ſciũt, nõ hoc ſolũ, ſed omnib. fermè q̃ ante meã ætatẽ fuêre, in

κὲ ἐμοὶ φαμὶ διαφέρειν τὰ πολέμια. Mi. ἐκεῖνο ἐν μέρει ἐκατὸν ὀνάσθαι, σὺ δὲ πρῶτον ὁ Λίβυς λέγε. Ar. Ἐμοὶ μὲν δοκεῖ, ὦ Μίνως, ὠνάμην, ὅτι ἐν ταὐτὸν καὶ τῷ Ἀλεξάνδρα φανοῦμαι ἐξαμαρτὼν, ὥστε ἐκ τούτου μᾶλλόν μου φαμὶ κτίζους μάλιστα ἐκείνους ἀξίους εἶναι, ὅσοι τὰ μεγάλα ἐξ ἀρχῆς ὄντες, ὅμως ἐπὶ μέγα προὐχώρησαν. Αἱ αὐτῶν δυνάμει τε ὠφελήσαντες, καὶ ἄξιοι δόξαντες ἀρχῆς. ἐγὼ γοῦν μετ' ὀλίγων ἐξορμήσας ἐς τὴν Ἰβηρίαν, τὸ πρῶτον ὕστερος ὢν τῶν ἄλλων φίλων, μεγίστων ἐξιάδην, ἄριστος κριθείς. καὶ τὰς γε Κελτίβηρας ἴδων, καὶ Γαλατικωτέρους, καὶ Ἐσπέριον, καὶ τὰ μεγάλα ὄρη διβάς, τὰ περὶ τὴν Πυρήνην, ἄκων ἔλαθόν μου, καὶ ἀναστὰς ἐποίησα δύο πόλεις. καὶ τὴν πρώτην Ἰταλίαν ἐξεφοίτησα, καὶ μέχρι τῶν πρεσβυτέρων τῶν προὐχουσῶν πόλεων ἔπειρον.

re, in re militari præstantiorem me esse affirmo. Mi. Dicat ergo vter [illegible] pro viribus: tu vero, ô Libys prius loquaris. Ar. Mihi quidem num hoc me iuuat, quòd hic sermonem Græcum non dicerim, vt neque etiam in re Alexander me fugerim. Porrò illos maxime [illegible] dignos puto, qui quum parui à principio fuerint, propria virtute ad magnam gloriam euasêre: postea tésque per se ipsi fatis principatu digni habiti Ego igitur cum pauco busdam Hispanis, quum consul essem factus, tus, maximis rebus us atque optimus ibi tum [d]Celiberos, quæ Gallos ipsos quum [e] magnos mihi migrassem, omnes danum transiui, tásque ciuitates planam Italiam ui, & vsque ad bia Romæ grassatus sum, totq; vno die 8 Romanos

vt eorum

καὶ ζυγίζους ἀπικίανα μιᾶς ἡμέρας, ὥστε τὰς λακίνθους αὐτῶν μιλίμνοις ἀφμιτρᾶς ἐμβαλεῖν καὶ τὰς ποταμὰς γιφυρῶσαι πλοίοις. καὶ ταῦτα πάντα ἐποίησα, ὅτι Ἀμμωνίου ὑὸς ἀνομαζόμην, ὅτι θεὸς ἄνωθεν προσποιούμην, ἢ ἐνύπνια τῇ μητρὶ διηγοῦμαι, ἀλλ' ἄνθρωπος ἦν ὁμολογῶ, σφαλητὴς τοῖς σωματοφύλαξι ἀντιγαυλόμενος, καὶ σφατιώτης τοῖς μαχιμωτάτοις συμπλακόμενος, ἐ Μήδους καὶ Ἀρμενίους καταγωνιζόμενος ὑποφεύγοντας, πρὶν δίκαμ τινὰ, καὶ τῷ ζηλώσαντι ραδιδόντας αὐτὸ τῷ νικῶντι. Ἀλέξανδρος δ', παραλαβὼν ἀρχὴν μεγάλην, ἤυξησε, καὶ παρέλαβε μείζονα, χειρωσάμενος τὸν τῆς τύχης ὁρμῆ. ἐπειδὴ οὖν ἐνίκησέ τε, καὶ τὸν ὁλόβροον ἐκεῖνον Δαρεῖον ἐν Ἰσσοῖς καὶ ἐν Ἀρβήλοις ἐκράτησεν, ἐκέκτητο τῶν παρῶν, προσεπιθέσθαι ἤξιον. καὶ δίκαιον τῷ Μιθριδάτῃ μιτριδάτην ἑαυτὸν, καὶ ἐμπεφύκειν ἐν τοῖς συμποσίοις τὸν

vt eorum annulos modijs mensurari oporterit, & ex cadaueribus pontes flumi-nibus fecerim. Atq; hæc omnia peregi nec [h] Ammonis dictus filius, neq; Deum me fingens, aut matris insomnia narrãs: sed me hominem fatebar, pugnabamq; contra duces magna prudentia, cõtra milites magna audacia atque fortitudine præditos: nõ aduersus [i] Medos, aut Armenios, qui antequam quispiam sequatur fugiunt, & facilè cuiuis audenti victoriam tradunt. Alexander verò [k] regni patris successor, & id fortunæ quodam impetu ampliauit: qui quum deuicto misero illo [l] Dario apud Issum & Arbelas victoriam cepit, antiquam ex patre cõsuetudinem omittens, adorari se voluit, seseque ad Medorum delicias imitari liberiter tulit: atque [m] in conuiuijs amicos interemit, interficientibúsque auxilium tulit. Ego autem patriæ do-

φίλου, καὶ συναναμίγνυμι ἐμαυτὸν. Ἐγὼ δ' ἔρξα νίους τῶν πα-

φιλῶν,

φιλ@, καὶ ἐκπολὺ μετεώ-
μενος, τῶν πολεμίων μεγάλω
νῆα ἐπιπλεόντων ἢ Λι-
βύης, ταχίστης νηὸς@, καὶ ἐ-
διώκλω ἐμαυτὸν ὑπέχορ. καὶ
καταδιωχθὰς, ἐάγνυκα δυ-
γνωμένους τὸ πρᾶγμα. καὶ
ταῦτ' ἔπραξα, βάρβαρ@ ἄν,
καὶ ἀπαίδευτ@ παιδείας τῶν
Ἑλλήνων. καὶ ἔτι Ὁμήρου,
ὅσας οἶδα, ἐφαψάμην, ἔτι
τὰ Λεωτύχια ὑπ' ἐμοῦ τῶν
λοιδορίας, μόνης δὲ τῆς φιλοσοφίας
τῆς χρεμάδης@. ταῦτά σοι,
ὦ Ἀλεξάνδρε ἀμύνομαι φι
λοῦντι, ἃ δ' ἔτι κατέχω ἔτι
σοί, διότι ἀμελήσαντι τῶν ἐκ
φαλῶν ἀπέδειξε, Μακεδόσι
μὲν ἴσως καὶ ταῦτα σεμνά. σὺ
μὲν δὲ ἔτ' ἀμύνου λέξαν
δρ γυναῖς τῇ κρατηγικῇ ἀνα
θεὶς, τῇ γνώμῃ πλέον, ὅτῳ τῇ
τύχῃ κεχαρισμένος. Μι. ὁ μὲν
ἄριστος ἐκ ἀγῶνος τὸν λόγον,
ἀλλ' ὁ Λίβυς ἀπεκλῖνε, καὶ ἐ
σῶπ. σὺ δὲ, ὦ Ἀλεξάνδρε, τί
πρὸς ταῦτα φὴς; Αλ. ἐγὼ
μὲν, ὦ Μίνως, μηδὲν πρὸς ἄν-
θρα ἄτε θρασυ. ἐκανὸν γὰρ ἐ
φάμην

minatus sum: quæ
revocaret, hostium
classe aduersus Lib
nigante, parui, cou
me hominem prud
di, & damnatus æq
morem tuli. Atque
barbarus cùm essem
nisi Græcorum disc
expers: & neq; Hom
vt hic, edidici, neq; Ar
tele sophista magistrū
ditus fui, sed solum me
tura optima sum vsus.
sunt quibus me melior
lexandro esse puto. Si
ea causa mihi hic pro
dus est, quòd caput
mate ornauerit, id de
forsan apud Macedo
non tamen ob id pro
hic videri debet
duce, & viro qui
tentia magis quàm
est vsus: MIN. Hic
oratione neq; ingen
neque vt Libycum
dixit: tu verò Alex
quid ad hæc inquit
LEX. Oportet quid

Minos, homini adeò temerario nihil respõdere. Solu

fum

φάμη διδαξαι σι, οἵ ⁊ μὴ ἐνὸ βασιλικὸς, οἵ ⁊ δι οὗτ⁊ λησὴς ἐφάνε. ὅμως ἄ ὅρα. ἀ ἐαυ᾽ ὀλίγον αὐξῶ διλαίωμα, ὃς νέ⁊ ἄν ἔτι, πρωθὲν ἐπὶ τὰ πραγματα, καὶ τὸν ἀρχὸν τετραγμένον ἐαυτοῦ, καὶ ζῶς φονέας ζῶ πατρὸς μιαθὸν, καταφοβῆσε τὸν Ἑλλάδα τῇ θυσίαν ἀναιδίᾳ, σρατηγὸς ὢ᾽ αὐτῶν χαροζυγθάς. οὐκ ἐξίω⁊ τὸν Μακεδόνων ἀρχὸν πρίνεσθαι, ἀλ᾽ ἐμαυτῶν ἄρχειν ὁπόσων ὁ πατὴρ κατέλιπεν, ἀπὸ πάντων ἐπιτεύξε τὸν ζῶν. καὶ ἀπλῶς, ἀγνοεῖτε ⁊, ἃ μὲ ἀπέντων κρατήσαμι, ὀλίγους ἔχον, ἐσίβαλον ἐς τὸν Ἀσίαν, κἀνί τι Γρανικῷ ἐπὶ τὸ ζῶ μεγάλῃ μάχῃ. καὶ τὸν Λυδίαν κατὸν κὴ Ἰωνίαν καὶ Φρυγίαν, καὶ ὅλως τὰ ἐν τοσῶν ἐπ᾽ χρόνῳ ⁊, ἐλθὸν ἐπὶ τὸ Ἰσσὸν, ἔνθα Δρῆ⁊ ὑπέμενεν, μυριάδας πολλὰς ἀγόμενος ἄγων. κἀγὼ τί δεῖ λέγειν, ὦ Μίνως, ὑμᾶς ἴσα ὄντας ὑμῖν ταῦτα ἐπὶ μιᾶς ἡμέρας κατὰ τὸν μῦθον, φασὶ γοῦν ὁ πορθμεὺς,

fama ſatis edocere poteſt, qualis hic latro habitus fuerit. Aduerte tamen an parũ ipſum ſuperauerim, qui cùm adoleſcens adhuc eſſem, rem aggreſſus, regnum obtinui, & de patris mei interemptoribus ſupplicium ſumpſi. At quũ P Thebas ſubuertiſſem, toti Græciæ terror fui, ab ea dux electus. Neque dignum putaui, Macedonum regno me contentum eſſe, quod pater reliquerat: ſed q totum terrarum orbem ſitiui: duruméque putans, niſi rerum omnium dominus eſſem, paucos quoſdam mecum agens, in Aſiam exercitum traduxi, & apud r Granicum magna pugna vici: Lydiam, s Ioniam, & Phrygiam cepi. Et tandem quæcunque tranſieram ſubiugans, veni ad Iſſum, vbi Darius me expectabat, infinitos exercitus ſecum agens. Poſthæc, ô Minos, vos ipſi ſcitis quot ad vos vno die mortuos miſerim. Dicit enim Charon, tunc ſi-

bi ſce-

μὴν, μὰ Δία ἐκείνοις τὸν πλοῦν, ἀλλὰ σχεδίας διαπεξαμένους, τὰς σκηνὰς αὐτῶν ἀφανίσουσι, καὶ ταῦτα ἐκ παραλόγου, αὐτὸς κελευσθήσομαι, καὶ τιμήσομαι δεξιῶς. καὶ ἵνα δὴ μὴ τὰ ἐν Τύρῳ, μὲ ἐκ τὰ ἐν Ἀρβήλοις διηγοῦμαι, ἀλλὰ καὶ μέχρις Ἰνδῶν ἦλθον, καὶ τὸν Ὠκεανὸν, ὅρον ἐποιησάμην τῆς ἀρχῆς, καὶ τοὺς ἐλέφαντας αὐτῶν ἔλαβον, καὶ Πῶρον ἐχειρωσάμην. καὶ Σκύθας δὲ, οὐκ ἀκαταφρονήτους ἄνδρας, διέβην τὸν Τάναϊν, ἐνίκησα μεγάλῃ ἐπεμαχίᾳ. καὶ τοὺς φίλους εὖ ἐποίησα, καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἐμαυτοῦ. ἀ δὲ καὶ θεὸς ἐλόγουν τοῖς ἀνθρώποις, συγγνωστὰ ἐκεῖνοι, πρὸς τὸ μέγεθος τῶν πραγμάτων, καὶ διοῦτόν τι νομίσαι αὐτὸν περὶ ἐμοῦ. τὸ δὲ ὄν τι ποτ' ἐστὶν, ἐγὼ μὲν βασιλεὺς ἀνίσασιν: οὕτω δὲ ἐν φυγῇ, πρὸς Προύσίᾳ τῷ Βιθυνῷ, καθαπερ ἄξιον ἦν, πανουργότατον καὶ ἀμούσοτατον ὄντα. ἐς γὰρ δὲ ἐκράτησεν τῶν Ἰταλῶν, ἐκ λόγου ὅτι ἰσχυρὸν,

bi scapham non fuisse, sed ratibus compactis illorum plerosq; se transposuisse. Atque haec confestim ipsum periculis oppressum, & in pugna vulnerandum timens. Et vt quae [illegible] Tyrum & Arbelas [illegible] fiunt, omittam, vsque [illegible] Indos veni, atq; Oceanum mei regni terminum feci, & illorum hominum elephantes cepi, ac Porum [illegible] uum abduxi. Scythas [illegible] homines certè non [illegible] dos, Tanaim transiens, [illegible] gna equitum pugna [illegible] ac amicos meos remuneratus, inimicos autem [illegible] Si verò Deus hominibus [illegible] debar, parcendum [illegible] Nam rerum magnitudo vt tale aliquid de me [illegible] derent, inducti fuissent. [illegible] dem mox me regem [illegible] pauit. Hic autem [illegible] bal apud Prusiam, Bithyniae exulantem, vt [illegible] mo & pessimo hominem [illegible] uenientem erat. Nã qui [illegible] Italos vicit, [illegible]

ἀπὸ

ἀλλὰ πονηρίᾳ καὶ ἀπιστίᾳ καὶ δόλοις. νόμιμον γὰρ προφανῆ ἀγῶνα· ἐπεὶ δέ μοι ὑπάλειπται τὸν τρόπον, ἐκκαλοῦμαί μου δοκεῖ εἰς ἐκείνην τὴν Καπύην, ἐπαίρας ὑποδύρῃ, ἢ τὸν πολέμιον καιρὸν ὁ θεωμάχος καθηδυπαθῶν. ἐγὼ γὰρ ἃ μὲν μικρὰ τὰ ἐν σικελίᾳ δόξας, ἐπὶ τὸν ἐν μαλοῤῥήμῳ, τί ἂν μέγα ἔπραξα, ἰταλίαν ἀναπωτὶ καταβάν, καὶ Λιβύην, καὶ τὰ μέσα Γαδείρων ἀναχόμενος; ἐπ' ἐκ ἀξιόμαχα ἔδοξέ μοι ἐκεῖνα, ἐπεπλήκτουν ἄν, καὶ ἀκουόντων ὁμολογοῦσα. ἄρηκα σοῦ, ὦ Μίνως, δικαίως ἐκαθάρθη γὰρ ἂν πρὸ τούτων καὶ ταῦτα.

Σκ. μὴ πρότερον, ἂν μὴ καὶ ἐμοῦ ἀκούσῃς. Μί. τίς γὰρ ἂ, ὦ βάρβαρε; ἢ πόθεν ἦρ ἐφάς; Σκ. Ἰταλιώτης Σκηπίων, σφαγὴς, ὁ καθελὼν Καρχηδόνα, καὶ μεγαλώσας Λιβύῃ μεγάλως μάχαις. Μί. τί δῆτα καὶ σὺ ἐρεῖς;

nam non virtute, sed malitia atq; perfidia & dolis id pere egit, nunquam aut dicium claritudinis aut iusti me mor. Sed quoniam quòd deliciosè vixerim, vituperauit, oblitus mihi videtur eorum quæ apud Capuam admiserit. Ibi enim mulieribus deditus fuit, & voluptatibus, vir iste mirabilis, belli gerendi occasiones prodidit. Ego verò nisi ea quæ sub Occidente sunt, parua quidem putans, versus Orientem me impulissem, quidnam adeò magni perfecissem? Quò Italiam absq; sanguine capere, ac Libyam, omnemq; eam oram B vsq; ad Gades sub potestatem redigere facilè potuissem? Sed hæc ego tanta contentione digna nō putaui, præsertim iam antea illis perculsis, ac dominū me agnoscentibus. Dixi. Tu verò

Σκ. Ἀλλ' Minos iudica. nam & hæc è multis protulisse satis est.

SCI. Non, nisi me quoq; prius audias, ô Minos. MIN. Quis tu, vir optime, es, aut vnde, quod hisce claris ducib. te cōferre audes? SCI Scipio Romanꝰ, q Carthaginē deleui, C & Afros multis magnis prælijs deuici. MIN. Quid igitur & tu dicis?

SCIP.

Σκ. Ἀλλ' ἄνδρε ἦσαν, ἢ δ' Ἀννίβας ἀμάνων, ὅτι οὐ διαξευκάσεις αὐτὸν, ἢ φυγὰν καταγνώσεις ἀτίμως πῶς ἂν οὖν ἀναισχυντοῦτο, ὃς πρὸς Ἀλέξανδρον ἀνδρικάτατα, ὦ ἀνόητε Σκηπίων, ἐνδυόμενος ἀγωνιστὴς αὐτὸν, πῶς βούλοιτο ἀξιῶ; Μι. νὴ Δί' ἀγνόμονα φῆς, ὦ Σκηπίων, ὅστις πρῶτος μὲν κελεύει Ἀλέξανδρῳ, μετ' αὐτὸν δὲ σοί, εἶτα ἐμοὶ δοκᾷ, τρίτος Ἀννίβας, οὐδὲ οὗτος ἀκαταφρόνητος ἄρ.

SCIP. *Alexandro quidem virum esse, Hannibalem autem praestantiorem qui ipsum persecutus sit & ad turpem fugam compulerim. Quomodo igitur impudens iste videatur cum Alexandro sese exercuerit, cui ne ipse quidem pio, qui istum deiecerit, parare me ausim? MI. Per Iouem aqua dicis pio: quapropter primus dem iudicetur Alexander, deinde post illum ego, si placet, tertius hic Hannibal, quippe qui nec ipse contemnendus existat.*

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

O Lybice.] *Lybicus adiectiuum à Libya tertiæ partis orbis, quam & Africam dicimus, vnde Libs ventus.* Annibalem autem Carthaginensium ducem Amilcaris *Libycum vocat.* *b* Minos.] *Apud inferos animarum iudex.* *c* Vicissim.] *ὁ μὲν ἰδ. i. μεγαλῶς, seorsim autem ἰδίᾳ.* *d* Celtiberos.] *Ad Iberum Hispaniæ fluuium.* *e* Magnos montes.] *In Alpibus occurrentem filio Tib. Sempronium consulem apud Trebiam profligauit. Flaminium cons. fudit ad Trasimenū lacum cæsis 15000. Romanorū.* 4. *Eutr.* 3. *f* Eridanum.] *Italiæ fluuium è Vesulo monte in mare Adriaticum influentem, qui hodie dicitur Padus, omnium fluuiorum maximus.* *g* Romanos cecidi.] *Prætereà ad Trasimenum, ad Cannas, ad quadraginta millia pedites, duo*

septingentos equites, cæsa dicuntur. *h* Ammonis filius.] *Alexãder Macedo Iouis Ammonis filius fa-*
dicus, de quo in sequenti Dialogo Diog. & Alexãdri.
aut Armenios.] *Populi sunt Asiæ à Media &*
regionibus, de quibus post in Dial. Philip. & Alex.
patris successor.] *Philippi Macedonum regis. Di-*
cum puero Alexandro: Hæc omnia tibi parat pater,
erit, inquit Alexander, si multa possidens agam ni-
hil.] *Darium Persarum regem subegit. m* In cõ-
tos interemit.] *Clytum, Callisthenem, & alios.*
cùm essem.] *Hic colligere licet, omnes gentes*
olim barbaros fuisse habitos. o Neq; Home-
dici.] *Adeò delectatus est Homero, vt illũ ad ver-*
dicerit, ac dormiens etiam cervicale supposituꝫ habe-
Thebas quum subuertissem.] *Thebanos vicit ac*
Diod. Iustin. Plutarch. q Totum terrarum orbẽ
Cùm Anaxagoram audisset dissentem, innumera-
dos esse, illachrymasse dicitur, addẽdo, ánon videor
Deus, qui cùm Mundi sint innumerabiles, nos nondum
omni facti sumus. r Granicum.] *Granicus Bithy-*
nius, illa pugna nobilis, in qua sexcenta millia Persarum
cæsa; sunt ab Alexandri exercitu non maiori triginta
pedistum, & equitum millibus quatuor & quingentis.
am.] *Asiæ minoris regionem vt Phrygia. s* Tytum.]
mari rubro fuit. Plin. l. 5. c. 19. Diod. l. 17. Curt. lib. 4.
dos veni.] *Orientalis regionis populos. Quorum In-*
q; millia oppidorũ fuit, & elephãtis abũdat. x Occa-
Oceani nomine propriè intelligitur vastissimũ illud ma-
uniuersus ambitur orbis terrarum. y Porum.] *Indiæ*
nobilem proceritatis, à suorum perfidia dolo interemptus.
flumen transiens.] *Scythiæ fluuium, Asiam ab Europa*
dirimentem. A Tandem me regẽ mors occupauit.] *A*
Persis occisum. B Vsq; ad Gades.] *Insulas, vltra finem*
Hispaniæ provinciæ, & in extremo nostri orbis versus occidentẽ,
quibus Europa ab Africa dirimitur. C Afros.] *Scipio nihil è*
victorijs & hostium spoliis, ingrata patriæ cedẽs, quàm
Africani cognomen retulit.

t IOAN-

IOANNIS SAMBVCI
ANNOTATIONES.

Ἀγωνισταὶ, ἢ ἱερισταὶ περὶ τοῦ πρωτείου, ἢ διατὰ σφαγιάσια.

Hi tres contendunt præstantes robore quondam,
Præferri nullus vult aliúmve sibi.
Tristis decernit Minos, & iúrgia soluit,
Certo constituens ordine quemq; loco.

O LIBYCE.] *Initium contentionis, cuius arbitrum Minoën constituunt.* Imò verò me.] *ἐξέτασις τῦ δικαστῦ.* Iudicet ergo Minos.] *ἔπαινος καὶ διάκρισις τῦ ἔργου.* De præstantia.] *Expositio rei.* Ego verò quemadmodum.] *κατάκρισις δ' συγκρίσεως.* Dicat ergo.] *σύγκρισις.* Vnum hoc me iuuat.] *Hannibalis κάτηχησις, primùm quòd linguæ Græcæ peritus sit.* Porrò illos maximè.] *Maior γραμμικὴ.* Ego igitur cũ paucis.] *προοιμιασμὸς τῦ ἐλαττόνος πρὸς πάσας κατ' ἀπαρίθμησιν τῶν πράξεων ἐν ὀλίγοις δ' αὐξησις.* Quæ hæc omnia.] *αὔξησις rerum à se gestarum, quas propriàs sibi vendicat.* Non aduersus.] *Comparatio.* Alexander.] *ἀνταπόδοσις, id est, altera contentionis pars, cum extenuatione rerum ab Alexandro gestarum, & vituperatione personæ eius.* Ego autem.] *Redit ad suam personam.* Libyam nauigante.] *Minor propositio.* Atq; hæc egi.] *ἄλλα πανταχοῦ contines σωφρονεῖν καὶ αὐτάρκη.* Hęc sunt.] *Conclusio.* Si verò.] *Occupatio.* Id decorum.] *ἡ λύσις.* Hic certè orationem.] *Iudex ἐπαινεῖ laudat orationem Hannibalis, & rogat sententiam Alexandri.* Oportet quidem.] *Exordium à criminatione aduersarij.* Sola enim.] *Ratio.* Aduerte tamen.] *ἀξίωσις.* At cùm Thebas.] *ἀπαρίθμησις κατ' ἀπαρίθμησιν.* Neque dignum putauj.] *Enumeratio rerum ab Alexandro Magno gestarum.* Post hæc ô Minos.] *ἐπιφώνημα ἐν τῇ ὑποτροπῇ κατ' ἀποστροφήν.* Atque hæc confeci.] *αὔξησις.* Et vt quæ.] *παραλείψις continuat narrationem.* Si verò Deus.] *Occupatio.* Nam rerum.] *Ratio à causa.* Hic autem Hannibal.] *ἀνταπόδοσις λοιδορίαν ἔχουσα.* Nõ virtute.] *παραλήψις.* Sed quoniam.] *Occupatio per*

ἀπαλη-

ἀπαλλαξοναλλώ. Ego verò.] *Redit κυκλοφδῶς ad suas res gestas.* Tu verò Minos.] *Clausula.* Non nisi me quoq;.] *Interpellatio Scipionis.* Quis tu, vir optime, es.] *Rogatio de persona, & responsio.* Alexandro quidem minorem.] *Comparatio sui cum illis duobus.* Qui ipsum persecutus.] ἀφηγησις. Quomodo igitur.] *A maiori ad minus.* Per louem.] ἐπίκρισις *Minois. suum enim fert iudicium de singulis.*

ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ καὶ Ἀλεξάνδρου. *DIOGENIS & Alexandri.*

Erasmo Roterodamo interprete.

DIOGENES.

Τί ταῦτα, ὦ Ἀλέξανδρε; καὶ σὺ τέθνηκας, ὥσπερ ἡμεῖς ἅπαντες; Ἀλ. ὁρᾷς, Διόγενες. Διο. οὐκοῦν ὁ Ἄμμων ἐψεύδετο, λέγων ἑαυτὸν σὸν εἶναι παῖδα, σὺ δὲ Φιλίππου ἄρα ἦσθα; Ἀλ. Φιλίππου δῆλα δή: οὐ μὴν ἄν γε ἐπῃσθόμην, Ἄμμωνος ὄντος. Δι. καὶ μὴν καὶ περὶ τῆς Ὀλυμπιάδος ὅμοια ἐλέγοντο, δράκοντα ὁμιλεῖν αὐτῇ, καὶ βλιτυθῆναι ἐν τῇ κοίτῃ, ἔπειτα σὲ τεχθῆναι·

QVid hoc rei? Alexander? itáne defunctus es tu quoque, perinde at nos omnes? ALE. *Vides* mirum Diogenes: tametsi mirandũ non est, si homo cùm fuerim, defunctus sum. DIOG. *Num ergo Iupiter ille Hãmon mẽtiebatur, quum te suum esse filiũ diceret? an verò tu Philippo patre prognatus eras?* ALE. *Hauddubiè Philippo. neq; enim obiissem, si Hãmone parẽte fuissem progenitus.* DIO. *Atqui de Olympiade etiam consimilia quædam ferebantur, puta draconem quendam cum ea fuisse cõgressum, visumq; in cubiculo: ex eo grauidam peperisse te.*

τὴν Φίλιππον ἐξαπατῶσι, οἱόμενον πατέρα σε εἶναι. ΑΛ. κἀγὼ ταῦτα ἤκουον, ὥσπερ σύ. νυνὶ δὲ ὁρῶ, ὅτι ἐκεῖνοι ὑγιὲς ἔτι καὶ μάντεις, ὅτι οἱ τοῦ Ἀμμωνίου προφῆται ἐλεγον. ΔΙ. ἀπὸ τοῦ γὰρ ἀκριβῶς σοι, ὦ Ἀλέξανδρε, περὶ τῶν πραγμάτων ἐμαντεύοντο. πλὴν ἐγώ γε ἐπίστευσον, θεὸν ἔνιά σε νομίζοντες. ἀπὸ τοῦ δὲ ἀπίστοις ἔτι πρὸς τοσούτων ἀρχῶν καταλείπεσθαι; ΑΛ. ἐπεὶ οἶδα, ὦ Διόγνητε· ἐγὼ γὰρ ἐφοβούμην ὑποπτεύσαί τι περὶ αὐτοῦ, ἢ τὸ μόνον, ὅτι ἀπεθνήσκομεν, Περδίκκᾳ τοῦ Ἀλεξάνδρου ὑπάδοντα. καλὸν δὲ ἀπὸ τί γυνῶ, ὦ Διόγνητε; ΔΙ. τί γὰρ ἄλλο, ἢ ἀνημάθειαν οἱα εἰκὸς ἦν Ἑλλάς, ἄρτι σε πρεσβυφοίτα πρὸς ἀρχὴν, μοναχοῦ ὄντος, καὶ πρὸ παντὸς ἀρίμβου, καὶ σφαττομένου γὰρ ὑπὲρ τῶν βαρβάρων. ἔνιοι δὲ καὶ ζῶντες ἤδη καὶ θεοῖς προσετέτατο, καὶ ναοὶ οἰκοδομοῦντο, καὶ θυσ[ί]αι ὡς θεοῦ [ἐ]γίνοντο; ἀλλ'

portrò *Philippum* errare, *falliq́*, quū se tuum patrem esse crederet. ALEX. Ego audieram quidem & ipse ista, quemadmodum tu ante, nunc video, neq; matrem meam [b] *Hammonios* illos vates sani quicquā aut vera dixisse. DIO. Attamen quod illorum mendacium, *Alexander*, ad res gerendas tibi fuit inutile, propterea quòd vulgus te verebatur, metuebat ne Deum esse crederet. Sed dic mihi, cuinam tam [c] magnum illud imperium moriens reliquisti? ALEX. Id quidem ignoro, *Diogenes*: *Perdiccas* enim è vita subtrahebar, quam vt esset curæ de illo quicquā statuendi, præter id vnum quòd mortem [d] *Perdiccæ* amulā timebā. Sed age, quid rides *Macedones*? DIO. Quid ni rideam? annon meministi quid Græci fecerint, quum nuper tibi arrepto imperio adulatentur, principemq́; ac ducem aduersus Barbaros deligerent; cùm nulli verò in duodecim [e] deorū numerum referrēt, de plurimis constituerent, deniq; sacra facerent tanquam Draconis filio?

Sed

ἀπ' ἀπί μοι, πῦ σι οἱ Μακε-
δόνες ἔθαψαν; Ἀλλ. ἔτι ἐν Βα-
βυλῶνι κεῖμαι, τρίτῳ ταύτῃ
ἡμέρᾳ. ὑπισχνεῖται ὁ Πτολε-
μαῖος ὁ ὑπασπιστὴς, λύων ποτὶ
ἀγάγῃ σχολὴν ἀπὸ τῶν θορύ-
βων τῶν ἐν ποσὶν, ἐς Αἴγυ-
πτον ἀπαγαγών με, θαψέμεν
ἐκεῖ, ὡς χρεόμενον ἐς τὸν Αι-
γυπτίων θῶμα. Δι. μὴ γελάσω,
ὦ Ἀλέξανδρε, ὁρῶν ἐν ἄλλ-
ῃ ἔτι σὺ μωραίνοντα, καὶ ἐλπί-
ζοντα Αἰακοῦ ἢ Ὀσίου χρή-
σθαι; ἀλλὰ ἀπὸ ταύτης μὲν, ὦ
θαύματε, μὴ ἐλπίσῃς. οὐ γὰρ θέ-
μις ἀνιέναι ἅπαξ ἐς τὰ ἄνω
πεδάσαντα λίμνην, καὶ
ἐς τὸ ἄσω τὸ σῶμον περιελθόν-
τα, οὐ γὰρ ἀμελεῖ ὁ Αἰακὸς,
ἀλλ' ὁ Κέρβερος ἀνταρρό-
νητος. ἐπεὶν δὲ ἀθρήσαι ἄρα μά-
θοιμι πρὰ σοῦ, πῶς φέρεις, ἐπότ'
ἂν ἀνοήσῃς, ὅσων ἀθλιότη-
τα ὑπὲρ γῆς ἀφεῖκας, ἀφεῖ-
κας, σωμαζοφύλακας, καὶ ὑπα-
σπιστὰς, καὶ ἁρπάγας, καὶ χρυσὸν
ζοῖζον, καὶ ἔθνη προσκυνοῦντα,
καὶ Βαβυλῶνα, καὶ Βάκτρα,

Sed illud mihi dicito, vbi te sepelierunt Macedones? ALEX. *Etiã dum in Babylone iaceo, tertium iam diẽ: porrò Ptolemæus ille satelles meus, si quando detur ocium ab his rerum tumultib. quibus nunc instant, pollicetur in Aegyptũ deportaturũ me, atq; inibi sepulturũ, quò videlicet vnus fiã ex diis Aegyptijs.* DIO. *Non possum nõ ridere Alexãder, qui quidem te videam etiã apud inferos desipientem, sperantẽq; fore vt aliquando vel Anubis fias, vel Osiris. Quin tu spes istas omittis, ô diuinissime? neq; enim fas est reuerti quenquam, qui semel paludem transmiserit, atq; intra specus hiatum descenderit, propterea quòd neq; indiligens est Aeacus, neq; contemnendus Cerberus. Verùm illud abs te discere perquam uelim, quo ferat animo quoties in mentem redit, quanta felicitate apud superos relicta huc sis profectus, puta corporis custodibus, satellitibus, ducibus, tum auri tanta vi, ad hoc populis quã te adorabant: præterea Babylone, Bactris:*

καὶ τὰ μεγάλα θηρία, καὶ τιμὴν, καὶ δόξαν, καὶ τὸ ἐπίσημον ἅπαν ἐλαύνοντα, διαδιδημένον ταινίᾳ λευκῇ τὸν μέτωπον, καὶ πορφυρίδα ἐμπεπορπημένον. ἀνιᾷ ταῦτά σε καὶ τὸν μύριλλον ἐοντα; τί λαμπρύνει, ὦ μάταιε, ταῦτά σε ὁ Σφὸς Αἰσχύλος ἐκδιδάσκει, μὴ οἴεσθαι βίβλους ἅπαν τὰ σφέτερα τῆς τύχης. ΑΔ. Σφὸς, ἀναίσθητον ἐκεῖνον καὶ πολέμων ἐπιστημότατον ὄντα. ἐμὲ μόνον ἔασον τὰ Αἰσχύλου ἀκριβῶσαι, ὅσα μὴ ἄλλοι πάρεσμεν, ὡς ἂν μὴ τυχὸν μὲ τῷ περὶ παιδείαν ἀνοησίᾳ, οἷα ἀπίσημον, ὡς ἂν μὴ τυχὸν μὲ τῷ περὶ παιδείαν ἀνοησίᾳ, θαυμάσῃ, καὶ ἐπαινέσῃ, ἄρτι μὲν ἐς τὸ ἀκριβὲς, ὡς καὶ τὸ μέτρον ὃν τὰ γαλοῦν, ἄρτι δ' ἐς τὰς πράξεις, καὶ τὸν πλοῦτον. καὶ γὰρ ἂν καὶ τοῦτ' ἀγαθὸν ἡγῶμαι ἔναι, ὡς μὴ ἀσχημονῶ καὶ αὐτὸς λαμβάνων. γόης, ὦ Διόκλεις καὶ, ἄνθρωπος, καὶ τυχηρότης.

immanibus illis belluis, dignitate, gloria: deinde quòd eminebas conspicuus, dum vectiareris, dum ° amiculo candido caput haberes reuinctum, dum purpurea circumamictus esses: nunquid haec te discruciant, quotiès recurſant animo? Quid lachrymaris, ſtulte? an non id te ſapiens ille docuit P Ariſtoteles, ne res eas quae à fortuna proficiſcantur, ſtabiles ac firmas exiſtimares? ALEX. Sapiens ille? quem ſit aſſentatorum omniū perditiſſimus. Sine me ſolum Ariſtotelis facta ſcire, quàm multa à me petierit, quae mihi ſcripſerit: deinde quemadmodum abuſus ſit mea illa ambitione, qua cupiebam eruditione cæteris præſtare, quum mihi palparetur interim, ac prædicaret me nunc ob ꝙ formam, tanquam & ipſa ſummi boni pars quaedam eſſet: nunc ob res geſtas atque opes: nam has quoque in bonorum numero collocandas eſſe cenſebat, ne ſibi vitio verteretur quòd eas acciperet. Planè præſtigioſus vir ille quidem erat, ac fraudulentus,

τυχε. πλὴν ἀπὸ τούτου γε ἀπολαυσω τῆς σοφίας, τὸ λυπεῖσθαι ὡς ἐπὶ μεγίστοις ἀγαθοῖς, ἃ κατηφιθμήσω μικρῷ γε ἔμπροσθεν. Διο. ἀπ' οἶδα ὃ φασεις. ἄκρατος γὰρ ἐγὼ ὑπὸ λύπης ὑποβύθομαι, ἐπεὶ ἐνταῦθά γε ἐπίθορε ἡ φύσις. οὐκ ἔστι τοῦτο λύθης ὕδωρ χανόμενον ἐπισπασάμενος πίοι, μὴ αὖθις πίοι, μὴ πολλάκις: ὅτῳ γὰρ ἂν παύσοι ἐπὶ τοῖς Λειστύλου ἀγαθοῖς ἀνιώμενος. μὴ γὰρ μὴ καλὸν ἐπαινῶ ἐρᾶν, μὴ κακὸν ὀφθῆναι, μὴ ἄπαξ ποτὲ ἐπὶ σὺ ὀρμῶντας, ὡς ἀφαιρωσόμενος, μὴ ἀμωσάμενος σοι ἂν ἔφαγες αὐτὸς. ὅσα τὴν ἐπίφανον σὺν ταύτην βάλλοις, μὴ πίοι πολλάκις, ὡς ἔφην.

tus, ô Diogenes: quanquam illud fructus scilicet ex illius sapientia fero, quod nunc perinde quasi r summis de bonis excrucior, ob ista quæ tu paulò antè commemorâsti. DIO. An scin' quid faciesˢ ostêdam tibi molestiæ istius remedium. Quandoquidem in his locis ᵗ veratrum non provenit, fac vi ᵗ Lethæi fluminis aquam auidis faucib. attrahens bibas, iterũq; ac sæpiùs bibas: atq; eo pacto desines de bonis Aristotelicis diseruciari. Verùm enim ᵘ Clitũ etiam illũ ᵒˣ Callisthenem video, cumq; his alios complureis raptim huc sese ferentes, quò te discerpant, pœnasq; sumant ob ea quæ quondam in illos commisisti. quare fac in alteram hanc ripam te conferas, ᵒ crebriùs, vt dixi, bibas.

OMnes reges cùm moriuntur, vnà cum vita exuuntur omni poteſtate. Diogenes Alexandrum fatigat.

a ALEXANDER.] *Rex Macedonum, Philippi & Olympiadis filius, longè omnium excellentiſſimus fuit, cui rebus actis & auctis,* Magni *inditum eſt nomen. A nonnullis tamè traditum eſt, ſed fabuloſo quodam commento, Hammone (ita Iouem nuncupant) qui ſub ſerpentis ſpecie cum matre conſuetudinem habuerit, eum genitum fuiſſe. Iupiter autem in ſpeciè arietis in Libya colebatur, quòd ſitienti Libero patri in Arabia deſertis, Iouemq; imploranti, apparuerit in forma arietis, qui terram concutiens pedibus fontem oſtenderit. Quamobrem templo illic ædificato, Iouis Ammoni, hoc eſt, Arenario conſecrauit. Græci enim ἄμμον arenam vocant. De Ammonis delubro & oraculo Plin. lib. 6. cap. 19. lib. 5. cap. 5. Lucianus li. 9. & Curt. lib. 4.* b Hammonios illos.] *Illud autem dæmonis prodigioſi ludibrij miraculum eſt, geſtantes ſimulachrum ſacrificos quò Dei nutus monſtraret, eò ſua ſponte, vel (vt Curtius ſcribit) αὐθομάτως ferri. Hos ſequuntur matronæ virgineſq; pœnas & inconditum quoddam carmen cantillantes, quo Iouem propitiari credũt, vt certum edat oraculum. Huius loci celebritate motus Alexander profectus eſt ad ſacrarium Hammonis. Inde in deſerta Libyæ & inaquoſa progreſſus, arenoſam & vaſtam eam ſolitudinem offendit. In ſacrario à vatibus obuijs honorificè exceptus fuit. Vnus porrò ſacerdotum, cùm adeuntem Alexandrum Græcè cuperet ſalutare, ac παῖδιον, id eſt, filiole velles dicere, per barbarum ὦ πάτ διὸς inquit, id eſt, Iouis fili. Vnde caleſtis originis captata creditur gratia, cui initio error dederit. Lege Lucianum de Aſtrologia.* c Ingens illud imperium.] *Græciæ Imperator dictus eſt, Thebanos vicit, Darium Perſarum regem ſubegit, Babyloniam & Suſam accepit, Perſepolim diripuit, Coſſæos fregit, cum exercitu in Aſiam traiecit, ad Granicum Perſas ſuperauit: Sardum, Miletum & Halicarnaſſum cepit. Terris omnibus vſq; ad Phrygiam deuictis, Ciliciam obtinuit. Denique celebrato Hephæſtionis funere*

mortuus

mortuus est. regnauit annis 12. De eius phanis & aris copiosè Plinius. d Perdicæ annulum.] *Perdicas Macedo, inter comites Alexandri Magni, qui etiam in regni partē successit, tanta vir audacia, simul & fortitudine, vt leæna præsente, catulos è cubili per vim auferret, Aelianus de varia historia. De eo etiā in lib. de nō temerè credēdo calūniæ. e* Deorū numerū.] *Alexander non solùm Iouis filius haberi voluit, sed & Deus dici atq; adorari: vt fusiùs proximè sequenti Dialogo audies. f* Vbi te sepelierūt.] *De Alexandri morte, deq; eius corporis in Mēphim ac Alexandriam translatione, Q. Curtius in fine 12. libri de Alexandri gestis: Cæterùm, inquit, corpus eius à Ptolemæo, cui Aegyptus cesserat, Memphin, & inde paucis pòst annis Alexandriam translatū est, omnisq; memoriæ ac nomini honos habetur. Hic Ptolemæus, Lagi gregarij militis fuit filius, maximæ authoritatis apud Alexandrum. post cuius mortē Aegypto, & Africa, & magna Arabiæ parte potitus, regnauit annis quadraginta, à quo deinceps Aegyptij reges Ptolemæi appellati sunt. g* In Babylone.] *Babylon vrbs nobilissima, Chaldææ totius caput, quam Euphrates fluuius medium interfluit. Hanc Strabo lib. 16. à Semiramide conditā tradit, coctili latere. Inter septem orbis spectacula numeratur. h* Aegyptū.] *Ea est regio inter Asiam & Aphricā sita, Nilo circumdata, quę quū nunquam pluuijs aut rarissimè irrigetur, solo Nili incremēto fœcūdatur. In ea sunt ciuitates præcipuæ, Thebæ, Babylon, Memphis, Abydos, Heliopolis, & Alexandria, quæ hodie principātū obtinet, ab Alexādro Magno ad chlamydis Macedonicæ figurā condita. i* Ex dijs Aegyptijs.] *Verè omnigenùm Deūm monstra, vt inquit Virg. Aen. 8. Coluit quippe bouem, ciconiam, felē, canem, lupum, cæpam, crocodilum, Anubim filiam Osiridis, qui canis specie cultus fuit, aut cerè capite canino, cuius alterū filiorum Macedonem lupi simulachrō venerabantur: Osirim solem, Isidem terram credebāt. Non recipiebant intra muros aut Saturni fanum, aut Serapis. His religiosum erat, pecudibus aut sanguine placare Deos, precibus tantùm & thure litabāt. Fana extra pomœria posita erant. k* Neq; enim fas est.] *Hue migrantibus reditus ad superos via in æternum præclusa est & ab inferis redire ad superos. quod poëta 6. Aeneid. dicit:*

t 5 Reuoca-

Renocare gradum superasq; euadere ad auras,
Hoc opus, hic labor est, &c.

Idem Lucianus in Menippi & Chironis Dialogo: De integro, inquit Menippus, tibi quęrēda erit vitę cōmutatio, atq; hinc quópiam aliam in vitā demigrandū: id quod arbitror fieri nō posse.

l Aeacus.] *Eum tanię iustitię fuisse dicūt, vt apud inferos animarū creditus fuerit à Plutone delectus iudex, cum Minoē & Radamantho, & peccantium peccata discutere. Ouid.*

—tuasque
Aeacus in pœnas ingenioſus erit.

id quod Lucianus dixit, nō indiligens. *m* Cerberus.] *Cerberū τειπέφαλον κυνᾶ, id est, tricipitē canē, ex Echidna & Typhaone natum, Hesiodus in Theogonia canit. Cur aūt inferorum pernigil custos poëtis dictus sit, alibi docuimus. Virgil. 6. Aeneid.*

Cerberus hæc ingens latratu regna trifauci
Personat, aduerso recubans immanis in antro.

n Bactris.] *Bactra regio vltra fines Assyriorū à Bactro amne. Bactrum oppidum antè Zariaspe vocatum, regionis caput.*

o Amiculo.] *Diademate regio insigni, vt in proximè præcedenti Dialogo, Alexandri, Annibalis, &c.* *p* Aristoteles.] *Docuit, ne res eas in bonis (sic enim vocat Aristot.) quę nō pertinēt propriè ad hominē, ducanus: inter quę extremæ sunt opes, & reliquæ quę à fortuna proficiscuntur. Hic eius exiſtimatio eleuauit, qui Stagirites philosophus fuit, Peripateticorū princeps, patre Nicomacho medico, matre Phastiade, ob summā eruditionē socius, præceptor & secretarius Alexandri factus, illi vsq; adeò charus, vt Stagiram eius patriam ab se diruta restituerit.* *q* Ob formam.] *Cui contigerit corpus ingens, robustum, formosum, prænalidum, eū non sensuent quidē è numero felicium: sed ita vt nihil secus primas teneant diuitię, proximas nobilitas, animi pestrema cura est.* *r* Summis de bonis.] *Peripatetici, quorum princeps fuit Aristoteles, triplicia constituunt bona, animi, corporis, & fortunæ: de quibus fusiùs in Vitarum auctione annotauimus.* *s* Veratrum.] Ἐλλέβορος λάθρᾳ κ᾽ μέλας, vtrq; satis notus: & cùm ad alia multa, tum ad atrā bilem remedium est efficax. vnde prouerbio, qui parū animo cōstat, sine insanit, elleboro opus habere dicitur: & elleboro-

elleborum bibere, siue purgare se elleboro iubetur. Horatius:

Expulit helleboro morbum, bilemq; meraco.

s Lethæi fluminis.] *Lethæus amnis inferorum est apud poëtas, cuius aquam qui gustant, omnium statim præteritorum obliuiscuntur. Idcirco ἀπὸ τῆς λήθης, id est, ab obliuione nomen sumpsit. Sed cur induxerint poëtæ, vnde apud Firm. De diuin. præcap. 22.* t Clitum.] *De Clito lachrymabilis est historia apud Quint. Curtium lib. 9. quē Alexander post cænā ebrius, contentione iniecta occidit, magna inde pœnitentia ductus. Nutricis enim Alexandri filius fuit, & dux eius fidelissimus, qui Alexandrum pugnātem ab ictu lethali sese obijciens defendit.*

x Callisthenem] *Callisthenes, philosophus Olynthius, Alexandro Magno familiaris, eiusdemq; sub Aristotele cōdiscipulus, quem ille postea in Asiam accersiuit, vt res suas memoriæ proderet. Huic nocuit immodica libertas, grauitasq; inuisa regi, quum haudquaquam assentantium accommodatus ingenio esset. Nam quum Alexander ex Persica victoria arrogantior factus, regio more adorari vellet, acerrimus inter recusantes Callisthenes fuit, palàm dictitans: Alexandrum non adorandū esse. Quæ res & illi & multis principibus Macedonum exitio fuit. Siquidem Alexander coniurationis consciũ criminatus est, eumque truncatis membris, abscisisq; auribus ac naso labijsq; deformatum, cum cane in cauea clausum circumferri iussit, diuq; tortum tandem necauit. Hæc latiùs habētur apud Q. Curtium de Alexandri gestis.*

IOANNIS SAMBVCI ANNOTATIONES.

Irridetur Alexander ob superbiam: qui mortalis cùm esset, diuinos tamen honores sibi passus sit exhiberi.

Magnus Alexander, totum qui subdidit orbem,
Ad Stygias ductus morte peremptus aquas:
Reges sternebat, diuino est cultus honore:
Nunc vita functus se videt esse minas.

QVID hoc rei.] *ἐμὸν τοῦτο θαυμαστόν.* Vides nimirum.] *λέγεις τῷ θαυμαστοῦ ἀ comingatis.* Num ego Iupiter.] *Obiectio.*

Elio. Haud dubié.] *Ἀπόκρισις.* Atq; de Olympi.] *Ab exemplo ſimili.* Audieram.] *Αἰτίωσις γάρ.* Attamen.] *Regerit ab vtili.* Præter id vnũ.] *Ἐξαίρεσις.* Sed age quid.] *Ἀπορώμενος.* Quid ni rideam.] *Irriſio Ἐπιπλάσεως Alexandri.* Sed illud.] *Interrogatio de illius ſepulchro.* Porrò Ptolemæus.] *Ἀφήγησις.* Pollicetur in Aegyptũ.] *Spes alterius ſepulchri.* Non poſſum nõ.] *Irriſio.* Quin tu.] *Ἀνθυπόκρισις.* Neq; enim fas eſt.] *Γνώμη.* Verùm illud.] *Cõparatio cũ anteacta vita.* Quid lachrymaris.] *Ἐπιπλῆξις.* Ne res eas quę.] *Ἀναφορά.* Sine me ſolum.] *Alexandri defuncti de Ariſtotele ſuo magiſtro iudicium.* Quanquam illud.] *Clauſula.* Quandoquidem.] *Conſilium ἀφορμητικόν.* Verumenim Cletum.] *Amici Alexandri, quos in conuiuio interemit.* Quare faxim alteram.] *Concluſio.*

SEQVVNTVR ORATIONES: quarum quædam adhuc inter Mortuorum dialogos, quædam inter Satur. epiſtolas prius relatæ fuêre: nonnullę quoque Dramaticæ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΠΙ ΜΙΣΘΩ ΣΥΝΟΝΤΩΝ.

DE IIS QVI MERcede conducti in diuitum familijs viuunt.

Eraſmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

AVlicæ vitæ moleſtias & incommoda, oratione hac depingit Lucianus: quamq; indigna ea ſit homine, præſertim docto & liberaliter inſtituto, exponit: cõfutatis etiã cauſis ijs, quib. ſeſe tuẽtur qui hoc vitę genus ſectãtur, & in ſeruitutẽ vltrò ſeſe præcipitant. Exordiũ ab attentione incipit, amplificãdo rei magnitudinẽ, fidẽq; faciẽdo dictis, ab eorũ perſona qui in eadẽ vita aliquãdiu vixerũt. Mox & beneuolentiã captat Timoclis, eius ad quẽ ſcribit, ab officio amicitiæ, indicans ſe hęc propterea illi ſcribere, vt quia illũ iã olim de hac vita ſuſcipiẽda cõſilia agitare intellexerit, ne quid

ne quid olim, si res malè cadat, & illum consilij sui pœnitere incipiat, accusare sese possit, vt à quo admonitus aut reuocatus nō fuerit, præsertim quādo sciat hāc vitā nō per se difficilem atq; periculosam esse, verumetiam homini philosopho, aut quocunq; deniq; disciplinarū genere docto, minimè cōuenire. Exordio in hūc modū peracto, confutationē statim subiūgit earū causarū, quibus sese tueri solent q hoc vitę genus vltrò amplectuntur. Diluit aūt omnes eas per inuersionem, ostēdens ea maximè vel sequi, vel negari, quæ illi cū primis euitare vel cōsequi student: ac postremò etiā turpe esse homini docto & ingenuo, ob solam spem voluptatis alicuius, in voluntariam m seruitutem sese dare. Atq; hinc iam ad ipsam rem accedit, propositis per diuisionē ijs de quib⁹ dicturus sit. Principiò igitur recēset, quanta incōmoda, quantæq; molestiæ perferēdæ sint, antequam in aulam recipiaris: deinde, quę & quāta tolerāda, atq; adeò deuoranda, vbi iam receptus fueris, circa prima conuiuia, circa pactionē mercedis, circa seruitutē reliquam, quæ mox exceptū atq; perdomitū, paulatim in cōtemptum adducit, & ad adulandū impellit. Præterea & metu periculisq; inuoluit, ob quæ variæ exinde querelæ, & vitę mutatæ pœnitentia sequuntur. Atq; hæc omnia nō domi solùm perferenda esse indicat, verumetiam foris, vbi interim multò sordidiora ministeria imponūtur, etiam à mulieribus, quibus æquè ac viris adulandū est. Post hæc & circa munerū compensationes, quo pacto nuncij ac dispensatores conciliandi: & circa mercedis solutionē, quanta cū molestia exigenda illa, quantaq; aliorum etiam inuidia accipienda sit: & postremò, quàm ignominiosi exitus plerosque maneant senes iam, & exhaustos, cùm clàm aut turpiter ab aula profugiunt, aut reijciuntur. Quæ omnia ad finem, velut in tabella quadam proposita, breui, sed eleganti admodum imagine depingit, & ob oculos ponit, amplificatis etiam in media passim oratione ijs quæ maximè vrgere aut commendare voluit.

Καὶ τί δεῖ πρῶτον, ὦ φιλότης, ἢ τί ὕστερον, φασὶ, καταλέξω τούτων, ἃ πάσχων ἢ ποιῶν ἀνάγκης τὸν μισθῷ συνόντας ἐμὲ μὲν τῶν τοιούτων φιλίας ἐξεταζομένης; ἀρχὴ φιλίας τὸν διαύλιον αὐτῶν ἀποδημίαν ἐπαγομένων. οἶδα γὰρ πολλὰ, καὶ ἐχθρὸν τὸ πλοῦτον τῶν συμβαινόντων αὐτοῖς, ἐκ αὐτοῦ, μὰ Δία, τοῦ ζηλοῦν παραθέσ. ὁ γὰρ ἐμὲ ἀνάγκη μοι ἡ πεῖρα ἐπιτρόπῳ (μὴ δὴ, ὦ θεοὶ τρόποι) ἀπὸ πολλοῦ τῶν ἐς τὸν βίον ζώντων ἀμηχανώτατον, ἐξηγόρασον πρός με, οἱ μὴ ἵνα ἐν τῷ καιρῷ ὄντα, ἀφανερόμενοι, ἐκόντα καὶ ἑκόντα ἔπασχον· οἱ δ' ὥσπερ ἐκ δυσμενείας τινὸς ἀφιέμενοι, οὐκ ἀγαθὰς μνημονεύοντες, ὧν ἐπεπόνθεσαν: ἅπερ γὲ εὐφραίνουσι,

Quid tibi primum, dein nunc, aut quid postremum, quemadmodum vulgò dici consueuit, recenseam, ex his quæ tum facere tum pati coguntur, qui mercedis gratia sese in alienas domos, conuictumq; tradunt alienum, quique in locupletum istorum amicitiam accensentur? si modò eiusmodi illorum seruitutem conuenit amicitiam appellare? Noui enim permulta atque adeò pleraque omnia, quæ illis ibi soleant accidere, non per Iouem quòd ipse ea experimento cognorim (neque enim mihi vnquam experiundi incidit necessitas, ac ne quando incidat, Dij prohibeant) sed quòd complures qui in hoc vitæ genus inciderant, apud me soliti sint commemorare: partim qui in ipsis etiamdum malis constituti, quæ & quanta ferrent, deplorabant: partim qui tanquam è carcere quodam profugi non absque vo-

luptate

πρᾳότητος, ἀναλογιζόμενοι οἷαν ἀπημάγησεν. ἀξιοπιστότερον δ' ἴσως οὕτω, καὶ πάσης, ὡς ἔπος εἰπεῖν, καὶ τυχούσης, ἐξιλεωθέντα, καὶ πάντα ἐξ ἀρχῆς εἰς τὸ καθεστὼς ἀποκαταστήσαντα. ὁ παρέργως ἴσως, καὶ ἀμελῶς ἐπήκουον αὐτῷ, καθάπερ ναυαγίαν τινὰ, καὶ σωτηρίαν παράλογον διηγουμένου· οἷοί εἰσιν οἱ πρὸς τοῖς ἱεροῖς ἐξορκιζόμενοι τὰς λυπαλὰς, σωὼ ἅμα ποιοῦντες τὰς πρωκτίας καὶ λάκκας, καὶ ἀκροωτήρια καὶ ἐνδεδλὰς, καὶ ἰσῶν κλάσεις, καὶ παλαίων ἀφανισμοὺς διεξιόντα, ἐπὶ πᾶσι δὲ τὰς Διοσκόρους ἐπιφανομένους (οἰκεῖοι γὰρ τοιούτοις πραγμάτων οὗτοι γε) ἢ τὴν ἄκατον ἐπὶ μηχανῆς θεὸν, ἐπὶ τῷ καρχησίῳ καθήμενον, ἢ πρὸς τοῖς παλαίοις ἐστῶτα, καὶ πρός τινα δίσκον μαλακὸν ἀπευθύνοντα τὸν πλοῦν, ἢ προσωχθῆναι ἐμπεσὸν αὐτῷ μὴ ῥᾳδίως καὶ κατὰ σχολὴν ἀλλυθέντα, αὐτοὶ δ' ἀσφαλῶς ἀρθέντα φάσκει luptate recordabantur, commemorabantq; ea quæ fuerãt perpessi: imò iuuabat reuocare ob oculos, quas ærũnas effugissent. Atq; hi quidẽ digniores mihi visi sunt, quibus fides haberetur: vt qui eius sacri ritus (vt ita dixerim) omneis, omniaq; mysteria perdidicissent, cũctaq; ab initio ad finẽ vsq; perspexissent. Hos igitur haudquaquã indiligẽter, nec oscitãter audire soleo, veluti naufragiũ quoddã, ac præter spẽ obiectam salutẽ enarrãtes: cuiusmodi sunt isti, qui in tẽplis de raso capite, complures simul obambulantes, immanes vndas, pcellas, sublatos in cœlũ fluctũ, iactus, malos fractos, gubernacula reuulsa narrãt: in primis aũt geminos Castore & Pollucẽ apparentes (nam hi peculiariter ad hãc tragœdiã pertinent) aut aliũ Deũ quempiam repẽtè (quẽadmodum in fabulis fieri cõuenit) exortũ, summisq; antennis insidientem, aut iuxta clauum adsistentẽ, qui nauim ad littus aliquod molle dirigeret: ad quod appellens futurũ esset vt & ipsa paulatim ac lẽtè solueret, et ipsi tutò in solũ descenderẽt,

καὶ ὑμᾶς τῷ θεῷ ἐπαῦξαι, μᾶλλον δὲ τὰ παλαίωτατα πρὸς τὸν παρόντα καιρὸν ἐπιτραγῳδοῦσιν, ὡς παρὰ πλάνητας λαμβάνοιεν, ἐ δυσχέρειάς μόνον, ἀλλὰ καὶ θορυβώδεις τινὰς ἂν δοκοῦντα. οἱ δὲ τὰς ἐν τοῖς οἰκίαις χαμεύνας, καὶ πρωκυμίας, καὶ νὴ Δία ψυχαγωγίας τινὰ καὶ δικαιωμίας, καὶ οἶδ' ὅτι καὶ ἄπαρ, διηγούμενοι, καὶ ὡς τὸ πρῶτον ἀσπασάμενοι, γαλήνῃ ἐπορεύοντο μήτε τοῦ πελάγους, καὶ ὅσα πράγματα παρὰ τὸν πλοῦν ὅλον ὑπέμειναν, ἃ διηγοῦντο ἢ ναυτιῶντες, ἢ ὑπραντλοῦμενοι τῇ ἅλμῃ. καὶ τίλος, ὡς πρὸς πίναρ τινὰ ὕφαλον, ἢ σκόπελον ἀπόρρηκτον, ναυαγήσαντες τὸ δυσύνοπτον σκαφίδιον, ἅπαντες ἐξενήξαντο γυμνοί, καὶ πάντων ἀνελπίστων ἐφ' ἡμᾶς τοῦτο διηγούμενοι, ἵλεών μοι τὰ πολλὰ οὗτοι ἐπικρωσθαι, καὶ ἑκόντες ἄνω ἐπιλαθάνεσθαι αὐτῶν. ἀλλ' ἐγὼ

id&q; ope fauoreq; diuino. Atque isti igit̃ permulta id genus ad præsentẽ cõmoditatẽ exaggerantes commemorãt: quò videlicet à pluribus stipem accipiant, si non calamitosi modò, verumetiã dijs chari esse videãtur. Porrò ij dum eas quas in tectis tulerũt tẽpestates referrent, atq; immanes illas vndas, quinetiam decumanos fluctus, si fas est dicere: & quemadmodum primùm à littore soluerint mari tranquillo, quantúmque moleſtiarum perpetua nauigatione sint perpessi, dum sitiunt, dum nauseant, dum salo perfundumtur? denique quemadmodum infelici nauigio in cautem quampiam sub vndis latentem, aut in scopulum aliquem præruptum, & asperum illiso fractóq; miseri ægrè enatãrint, nudi, cunctarumq; rerum inopes: hæc inquam quum referrent, mihi quidem visi sunt permulta præ pudore subticere, volentesque ac scientes obliuiſci. At

ἐγὼ κἀκεῖνα, καί τιν' ἄλλα ἐκ τῶν λόγων ξυνετιθέμην, ἐνίοτε ὑποβάλλουσα τοῖς τοιούτοις ξυνουσίαις· ἃ δὴ καὶ Τιμόκλεις ὅτι ξυνῆδεν. ἅπαντα γάρ μοι ἐκ τοιούτων ἀΐδηλα καταφανῆ ἐγένετο, σὺ τὸ καθ' ἡδονὴν βίου ἐπιβουλεύεσθαι. καὶ πρότερόν γε, ἐπειδὴ περὶ τῶν τοιούτων ὁ λόγος ἐγένετο, ἔστι μοι δοκεῖν τινὰ τῶν παρόντων τὴν τοιαύτην μεθοδοποιεῖσθαι, τοσοῦτόν γε ἂν λέγειν, εἰ μετὰ τοῦ τοὺς φίλους ἔχειν τὰς ἀρίστας ἡδονὰς, καὶ δαπανᾶν ἄφθονα πολυτελῶς καὶ εὐπρεπῆ, καὶ ἀσθενοῦντα μετὰ πάσης ἰατρείας καὶ ἐπιμελείας, καὶ εἰ κακῶς ἔχοιμεν, ἐπιτυχεῖν, ἐν βουλεύεσθαι, προσέτι καὶ μισεῖν τοὺς φιλίας, καὶ ὧν ὑπάρχουσι, τούτων λαμβάνειν οὐκ ἐλάττω, ἀτυχῆσαι γὰρ ἄσχολον καὶ ἀνύποιστον τοῖς τοιούτοις τὰ πάντα φύσαι. ἐγὼν

ego etiam illa, præterea aliquem & alia nonnulla ex illorum narrationibus coniectans deprehendi quicquid erumnarum cum eiusmodi coniunctum est. Quæ quidem omnia haud grauabor, optime Timocles, tibi percensere. Iampridem enim mihi videor animaduertisse, te de capessenda hac vitæ ratione cogitare. Nam olim quū his de rebus sermo incidisset, mox ex his q̄ præsentes erant, quispiam mercenariū hoc vitæ genus laudare cœpit: fortunatissimos eos affirmans, quibus contigisset horum vti familiaritate, qui apud Romanos essent optimates: tum conuiuijs adesse opiparis, idq; immunes: præterea splendidis in ædibus diuersari: tum peregrinari omnigena cum commoditate voluptatéque, alba interim in rheda (si forte libeat) resupinatos. Insuper ob hanc amicitiam, óbque commoditates, quibus afficiuntur, etiam mercedem capere: id verò non mediocre videri. Istis enim hauddubiè, & citra sementem ac culturā (quod aiunt) cuncta prouenire.

ὅπότι οὖν ταῦτα καὶ τὰ ζοιαῦτα ἤκουσας, ἰδὼν ὅπως ἰκιχήσεται πρὸς αὐτὰ, καὶ πάνυ σφόδρα πρὸς τὸ δίλιαρ ἀναπεπτάμενον παρέχῃς τὰ σόμα. ὡς οὐ τόγε ἀμίτριον ἀσαθὲς ποτὶ ἀναίτιον ἢ μέθ' ἑτοιμολογίαν, ὡς ὁρᾷς ἐστὶ τηλικοῦτο μιτὰ τ' ἀεὶ δ' ἄνιπτον καὶ ἀπίνυτα, ἐκ ἐπιλαβόμενοι, ἀλλὰ πρὶν ἐμπαθὲς ὧν λαμῷ πεπισπάσθαι, ἀλλὰ προσδηλώσομεν, ἀπὰ ἀναμανθάνῃς ἐξελκομένου καὶ ἐμπηγότος, ἢ δὲ συρόμενον, καὶ πρὸς ἀνάγκην ἀγόμενον ὁρᾷς, ὅτ' ἤδη ὄφελος, ἐσπάσθω ἐπιδακρύομεν. ὅπως μὲν ταῦτα λέγῃς ποτὶ, πάνυ ὦ λόγα, ἵν' λέγῃς, καὶ ἄφυκτα ἐμοῖ, ὡς ἐκ ἀδοκοῦμεν, μὲ προμαθύσεσθε, ἄκουσον ἐξ ἀρχῆς ἁπάντων, καὶ τὸ δίκαιόν γε αὐτὸ, καὶ τῶν νύκτων τὸ ἀδικώτερον ἐκδιδάξομεν ἐπὶ σχολῆς, ἀπὰ μὲ ἔνδοθεν ἐκποδὼν μυχῶ προπεπόμφαμεν. καὶ ἢ ἀγκίστρου δὲ τὸ ἀγκύλον,

Hæc igitur atque id genus alia quum audires, animaduerti quemadmodum ad ea inhiaueris, quamq; auidè ad escam os apertum porrexeris. Proinde ne quid mihi certum in posterum possis imputare, neque expostulare queas, quod quum te conspiceremus tantum vnà cum esca deglutientem hamum, non reuocaremus, neque priusquam in gutur demergeretur, reuulserimus, neque præmonuerimus, verùm posteaquam cessassemus, donec eo iã adacto atq; infixo, trahi iam ac vi duci conspiceremus, tum quum nihil opis afferri posset, frustra adesse nos, atque illachrymari: hæc inquam ne quando possis dicere (quæ si dicantur, meritò profectò dicantur, neq; à nobis refelli possent, quo minus peccasse videremur, vt qui prius ista non indicassemus:) audi nunc ordine omnia. Ac rete quidem ipsum cuiusmodi sit, quámque nullum habeat exitum: non intus medijs in sinibus inuolutus, sed foris tutò

atq;

καὶ τὸν τὸ ἔμπαλιν ἐκ σχόλης ἀναστροφὴν, καὶ τὸ πρωΐνης, τὰς ἀκμὰς εἰς τὰς χεῖρας λαβὼν, καὶ πρὸς τὸν γνάθον πειραζόμενος ἀκριβῶς, ὧν μὴ πάνυ ὀξεῖα, μηδ' ἄφυκτα, μηδ' ἀνιαρὰ ἐν τοῖς τραύμασι φαίνηται βιαίως σπῶντα καὶ ἐμάσσοντα, ἀντιλαμβανόμενα, ἡμᾶς δ' ἐν τοῖς δανοῖς, καὶ δὴ ἔτι κἀκῶσιν, ἀναγραφι, σανίδ' ἐν παρακαλῶ θαρρεῖν, ἵνα μὴ τῇ ἀγχιστρεῖ, εἰ θέλεις, κατάπιῃ ὁ λάρος, ὅλον σὺν ἀγκίστρῳ τὸ δίκαιον. ῥᾳθύμως ἔχει ὁ πᾶς λόγος, τὸ μὲν ὅλον ἴσως δίκαιον, πλὴν ἀπ' ἄγκιστρου περὶ τῶν φιλοσόφων ὑμῶν μόνων, ἢ καὶ ἐκ τοῦ συνδικαίου τῶν προκειμένων προκινδυνεύων ὧν βίος, ἀπὸ καὶ περὶ γραμματικῶν, καὶ ῥητόρων καὶ μουσικῶν, καὶ ὅλων τῶν παιδείας σωζόντων, καὶ μισθοφορεῖν ἀξιούντων. λοιπὸν ἀκούσατε, ἐπὶ πᾶσιν ὁμοίως τοῖς ἀνθρώποις, καὶ ὁμοίως τοῖς βαναύσοις ἅπασι, ἄλλον ὡς ἐπὶ ξαίρεσιν μὴ, ἀσχίον δὲ τὰ αὐτὰ ὄντα γίγνεσθαι τοῖς φιλοσόφοις.

atq; per otium antè contemplator, vnci æris aculeũ, reflexã hami aciem, ac tridentis cuspides manu tentãs malæq; admotas experiens. Quod nisi vehementer acuta, nisi sic illigantia, vt effugiendi nulla sit facultas, nisi dira vulnera facturæ videantur, acriter trahètia, & inexplicabiliter retinentia: nos quidem inter formidolosos, atq; ob id etiam pauperes felicioq; adscribito: ipse verò sumpta fiducia, venatum istum, si videtur, aggreditor, & Lari in morè totam escam hiatu deglutiens. Atq; in vniuersum quidem forsitan tua causa omnis hic sermo dicetur: h quanquã nõ solùm de vobis philosophis, aut his quicunque vitæ institutum sibi delegerunt cum virtutis studio coniunctius, verumetiam de grammaticis, rhetoricis, musicis, breuiter de omnibus, q in doctrinæ professione versari; quæstumq; facere propoſuerũt Cæterùm quum omnia sint inter istos communia, eademq; prorsus accidant omnibus palàm est, philoſopho-

λοφορῦσιν, ἃ τῶν ὁμοίων τοῖς ἄλλοις ἀξιοῦν, καὶ μηκέτι αὐτὰς συμφέρειν οἱ μισθοδόται ἄλλοις. ὃ, τί δ' ἂν οὖν ὁ λόγος αὐτὰς ἐπιδῶν ἐξαίσιος, τότε τῷ αἰτίαν μὴ λιπεῖν οἱ τοιοῦτοι αὐτοί, ἵνα τὰ οἰκεῖα ἕκαστοι αὐτὰ, δίκαιοι ἦμεν. ἐγὼ δ' ἀναιτίως, εἰ μὴ ἀληθείας καὶ παῤῥησίας ἐπίτιμόν τί ἐστι. τὰς μὲν τοῦ ἄλλου πλήθους, οἷον γυμνασάς τινας, ἢ λόφους λαμπροὺς ἰδιώτας, καὶ μικροὺς τὰς γνώμας, καὶ ταπεινὰς αὐτοῖς ἄνθρώπους, ὅτι ἀφρίκτου ἄξιον τῶν τοιούτων συνουσιῶν (εἰ γὰρ ἄν πεισθεῖεν) ὅτι μὴ αὐτίκα καλῶς ἔχει, μὴ ἀρλεκινομένους τῶν μίσθων, ἃ καὶ πάνυ πολλὰ ὑπερβείλοντο ἂν αὐτῶν: ἐπιτήδειοι γὰρ, καὶ ἐν ἀνάξιοι τῆς τοιαύτης διατριβῆς. ἄλλως τε

loſophorum conditionē non eſſe à reliquis eximiam, imò hoc illis turpius iſta contingere, quum ſint cum alijs communia, ſi ij qui conducunt, non alijs præmijs eos quàm reliquos dignos indicent, nihiloq; magis quàm cæteros in honore habeant. Sed quicquid erit, quod narrationis ſeries aperiet, eius culpam potiſſimùm in ipſos conferre par eſt, qui eiuſmodi faciunt: deinde in eos quī talia ſuſtinent. Ego verò cui pari non debeo, niſi forte veritas & libertas in commemorando reprehēſionem mereatur. Ac reliquum quidem hominum vulgus, puta palæſtricos quoſpiam, aut adulatores imperitos, ſordidoq; animo ac ſuopte ingenio humiles & abiectos homines, ne operæpreciū quidem fuerit ab eiuſmodi conuictu dehortari, quippe nequaquam obtemperaturos: neque rurſum æquum ſit illis vitio vertere, quòd non relinquant ſuos conductores, etiam plurimis ab illis contumelijs affecti. ſunt enim ad eam vitæ rationem accommodati factiq;, neque ea videlicet indigni. Præterea ne habeant quidem

οὐκ ἔχοῦσιν ἄρ τι ἄλλο, πρὸς ὃ, τι μὴ ἀφικνοῦνται αὐτοὺς, παρ' ἃ ἂν αὐτοὺς ὑπάρχῃ, ἀλλ' ἕως τις αὐτῶν ἀφέλῃ τοῦτο, ἕτοιμοι αὐτοῖς, καὶ ἀργοὶ, καὶ ἀναίσθητοι εἰσιν. οὐκ ἄρ οὖν ἔστ' αὐτοῖς λαυὸν πάσχοιεν ἄρ, ἔτ' ἰκανοὶ ὑβρισταὶ δοκοῦσιν, ὡς πλὴν ἀμιδᾶ, φασὶν, ὑποῤῥωῶσιν. ὡσὶ γὰρ δὴ πλὴν ὕβρεν ταύτην ἐξ ἀρχῆς παρ-ὴρχοῦσαι ἐς τὰς οἰκίας, καὶ ἀτίχνον φέρειν καὶ ἀνέχεσθαι τὰ γιγνόμενα. πρὸ δ' ἄρ προῦπτον τῶν πεπαιδευμένων, ἄξιον ἀναπλῆν, καὶ παρεῖναι, ὡς ἵνα μάλιστα μετὰ τύχῃ αὐτὸς, καὶ πρὸς ἅπαντα ἑτοίμους ἄρ παρεῖναι. δοκῶ δὲ μοι καλῶς ἄρ ποιῆσαι, ἀ τὰς ἀρχὰς, ἀφ' ὧν ἐπὶ τὸν τοιοῦτον βίον ἀφικνοῦνταί τινες, παραξηλῶσας, δείξαμι ὡ πάντα βιαίους, οὐδ' ἀναγκαίας. ἔτε γὰρ ἄρ αὐτοῖς ἡ ἀπολογία προσαυτοῖτο, οὐδ' ἡ πρᾶτη ὑπόθεσις τῆς ἀθλιοδαλείας. οἱ δὲ δὴ πολλοὶ πλὴ ψυχίαν, ἢ

quidem aliud quippiam ad quod sese conuertant, & in quo sese exerceant, adeò vt si quis eam vitam illis adimat, ignaui illicò, consilijq; in egenes, desidiosi atq; inutiles reddantur. Quamobrem nec ipsi rem aliquam indignam patiantur, nec illi contumeliosè facere videantur, si (quod aiunt) in matellã immo minxerint. Etenim ad eas ipsas contumelias iam inde initiò præparati, conferunt sese in familiam, atq; hæc sola illis ars suppetit, ferre & perpeti quicquid acciderit. Cæterùm eruditorum nomine, de quibus institueram loqui, meritò indignandum, & enitendumq; vt quã maximè fieri potest, eos inde reuocatos, in libertatem vindicemus. Videor autem rectè facturus, si quibus de causis se quidã ad hoc vitæ genus cõferunt, eas causas excussero, parumq; idoneas atq; efficaces esse demonstrauero. Siquidem eo pacto omnis illis præripietur excusatio, summusq; ille titulus, quo suã sponteneã seruitutem solent obtexere. Iam igitur plerique paupertatem &

τὰ τῶν ἀναγκαίων χρείαν προβάλλονται, ἱκανὸν ἡγοῦνται πρόπαλυμα, ἱσυλᾶν προβάλλεσθαι ἢ πρὸς τὸν βίον τὸν ἀπόμοιλίας· καὶ ἐπιχειροῦσιν αὐτοῖς νομίζουσιν, ὡς ξυγγνώμης ἄξιον ποιοῦσι, τὸ χαλεπώτατον τῶν ἐν τῷ βίῳ πρᾶγμα φιλοσοφεῖν ξυγγνῶναι. ἅτε δὲ θυμὸς πρόχειρος, καὶ πολὺ τὸ, Πᾶς δ' ἀνὴρ πρὸς ἅμιλλαν, καὶ ὃς ἅπαξ ἀπεπλάσθη τῆς πρώτης οἱ ἀγνώμονες τῶν ποιητῶν ὑφηγοῦνται· ἐγὼ δ', ἃ μὴ ἑώρων αὐτὸς φυλῇ τινα ὡς ἀληθῶς τῆς πρώτης ἐνεσκομμένους ἐκ τῶν τοιούτων ξυνεστῶτα. ἐκ ἂν οὖν ἢ ἄγαν ἀπλοηθείας ἐμπλησθείην πρὸς αὐτὸς, ἐπεὶ δ' (ὡς ὁ Ἰακὼβος φησὶν) τοῖς τῶν νοσούντων σπλάγχνοις τοιαῦτα καμβάνει, τίς ἔτι μηχανὴ, μὴ οὐχὶ καὶ πρὸς τοῦτο κακῶς βιβλιῶδαι δοκεῖν αὐτὸς, ἀπὸ μιᾶσους ὁμοίας αὐτοῖς ἢ ἀποθέσεως τοῦ βίου πρᾶγμα

rerum neceſſariarum [illegible] piam proponunt, atque [illegible] vmbram ſatis idoneam [illegible] ſtimant, qua ſuum [illegible] prætexãt, quòd vltrò [illegible] vitam acceſſerint: ac [illegible] ficere credunt, quum [illegible] ſe quiddam ignoſcendum [illegible] cere, qui id quod eſt [illegible] moleſtiſsimum, nempe [illegible] pertatem, ſtudeant eſſu[illegible] Poſtea [l] in promptu [illegible] gnis, atq; illud plu[illegible] ore.[m] Nã quencunq; [illegible] paupertas enecat. [illegible] alia terricula abiec[illegible] quique Poëtæ de pa[illegible] prodiderunt.[n] Equidẽ [illegible] derè ex huiuſmodi [illegible] paupertatis effugiũ [illegible] vertè contingere, non [illegible] dum anxiè cum eis de [illegible] menter amplectendi [illegible] tate diſceptarem. At [illegible] quam eiuſmodi quæ [illegible] cipiunt, cuiuſmodi ſ[illegible] tantium alimenta (quo[illegible] modũ egregiũ ille [illegible] tor) qui queant eſſu[illegible] minus in hoc ipſum parũ rectè ſibi conſulauiſſe videantur. Ni-mirum ſemper illis manente eodem vitæ illius [illegible]

Scripſe

πενία γὰρ ἀεὶ, καὶ τὸ λαμβάνειν ἀεὶ ἀναγκαῖον, καὶ ἀπόθεσιν οὐδεμίαν ἔχον, οὐδὲ πρόνοιαν εἰς φυλακήν. ἀπὸ τοῦ δοθῆναι, ἐὰν δοθῇ, ἐὰν ἀθρόως ληφθῇ, πᾶν ἀναλίσκεσθαι, καὶ οὐδὲν ὑπολείπεσθαι, καλῶς ἂν ἔχοι, μὴ διατάττοντάς τινας ἀφορμὰς ἱκανὰς εἶναι, αἱ τῷ πενίαν παύειν, παραβοηθεῖσαι μόνον αὐτῇ, ἀλλ' αἱ τέλεον ἐξαιρήσονται. καὶ οὐκ ἂν γένοιτο τοιοῦτο, καὶ ἐπὶ πολλῶν ἴσως ἐπὶ πᾶσι δέ, ὦ Θέογνι, καὶ πρίν, ὡς φῂς, ἐπὶ πλεῖστον. ἐὰν δέ τις ἀεὶ πένηται, καὶ ἐνδεὴς ᾖ ἑαυτοῦ μισθοῦ ὤν, οἴεσθαι πενίαν αὐτὸν τοῦτο ἀφαιρήσεσθαι, ἐκ οἷον εἰ καὶ πόρρω τοῦτο ἐκ πέτρας κρημνοῦ ἐξαπατᾶν. ἔπειτα πενίαν μὲν αὐτὸν ἐκ ἂν φοβοῖτο ἐλεύσεσθαι, ἐπὶ καταπλαγῆναί φασιν, ἐ ἐοικώς τοῖς ἄπειρος ὁμοίως νοσοῦσι, ἐκποδίζειν τὰ ἄλφιτα, νομίζειν (πίνουσι γὰρ αὐτοῖς τὰ ὁμοῖα, ἢ ἐπὶ γήρᾳ, ἢ ἐπὶ νόσῳ) ἐπὶ τοῦ δὲ ἐσθίειν οὔσῃ,

Semper enim manet paupertas, semper accipiēdi necessitas: nihil quod seponatur, nihil supereſt quod reſeruetur: verū quicquid datū fuerit, vt detur, vt vniuersum etiā capiatur, prorsus omne insumitur, ita tamē, vt ne id quidem in vsus sufficiat. Rectius autem futurū fuerat, si nequaq̄ causas eiusmodi cōminiscerentur, quæ paupertatē seruāt aluntq̄, atq̄ eatenus duntaxat opitulantur, verū quæ illam tandē aliquando tollant. *Ac forsitan tibi hoc volebas Theogni, quū diceres eam in altum mare, ac præruptis de scopulis præcipitē dari oportere.* Quòd si quis semp pauper, semper egens, cū semper mercede conductus mereat, *hoc ipso ſeſe arbitretur auſugisse paupertatē: non video quī fieri posit, quò minus hic ipſe ſeſe fallere videatur.* Rursum alij negāt ſeſe paupertatem formidaturos, ſi modò reliquorum hominum *in morem* posint *ſuo labore ſuoq̄ industria ſibi victum suppeditare: at nunc ſibi fractas eſſe corporis vires, ſeu ſenio, ſeu morbo: eoq̄ ad eam vitam*

τὴν μισθοφορὰν, ἀκλιστοτέραν mercenariam, facilè videlicet atque commodam exigere. Age igitur, inspiciamus cum vera prædicet, & quæ ea quæ dantur, ex fatis illis suppetant, ac non multò plus adeò maiore labore conquirantur, quàm vulgo fuus victus. Id quidem etiam vobis extendum, vti citra laborem, citra sudorem, nullo negotio paratum argentum accipiatis. Verùm quàm hæc absint vero, istud profectò vt dicam est, ne dici quidem satis potest: tantum laborum, tantum sudorũ in eiusmodi exercitibus exhauriendum, vt hic ne valetudo quidem id par sit, quippe quæ singulis die sexcenta nõ desint negocia, quæ corpus conficiant, adeq; extremam vsque defectionem delassent. Verùm hæc suo loco dicemus, quũ etiam reliquas illorum incommoditates commemorabimus. Nunc præsentia sat erit ostendere,

qui se aiunt hac de causa in seruitutem addicere sese, ne ipsos quidem vera dicere. Superest iam vt eam causam referamus, quæ quidem vt est verissima, ita ab illis minimè profertur: nempe

δὴ καὶ ἀκριβέστερον μὲν, ἕνεκα δὲ πρὸς αὐτῶν λυπόμενον, ἀδουῖς ἵνεκα, καὶ τῶν τοκάδων τὰ ἀδρόων ἐπιθύμων, ἐστιδᾶν αὐτοὺς ἀς τὰς οἰκίας, καταπλαγέντας μὲν τὸ πλῆθος ἧ χρυσοῦ, καὶ τοῦ ἀργύρου, ἐνθυμουμένους δ' ἐπὶ τοῖς δὰ πᾶσι, καὶ τῇ ἄκρᾳ τρυφῇ, ἐπιλείπειν δ' ὅσον αὐτίκα χαρᾶς ἀφθόνως ἐπιτρέποντας, πίνειν τοῦ χρυσίου. ταῦτα γὰρ αὐτοὺς, καὶ δούλους αὐτῶν ἐλευθέρων ἵεσαν, οὐχ ἃ τῶν ἀναγκαίων χρεία, ἀλλ' ἃ τῶν οὐκ ἀναγκαίων ἐπιθυμία, καὶ ὁ τῶν πολλῶν καὶ πλουτούντων ἐκάνος ζῆλος. τοιγαροῦν ὅσους ἐνθήρατας αὐτοὺς, καὶ καλοδαίμονας ἰρασὰς ἔπ[ε]ιχνοί τινες, καὶ τρίβωνες ἰρόμενοι, καρπαλίζοντες ἀνθρωπίνως πείσεσθαι νοσοῦσι, ὅπως ἀπ' ἰρασθίσονται τῶν θηρασθέντες, ἀπολαύσωσι δὲ τῶν πλουτίων, ἀπ' οὐδὲ μίχρι φιλήματος ἄκρου μεταδιδόντες. ἴσασι γὰρ ὡς τυχὸν τὸν ἔρωτα λύσαν ἧ ἐρῶσ χρυσοῦν.

τοῦτον

nempe ipsos voluptatis gratia, & amplis illis [r] spebus incitatos, virtò inuadere familias diuitum, auri argentique vim & copiam admiratos: præterea quòd felices sibi videantur ob copias, & reliquas eius vitæ delicias: sperantes futurum vti mox nemine vetante affatim aurum bibant. Hæc nimirum sunt, quæ illos adduxerunt, atque ex liberis seruos constituunt: non rerum necessariarum vsus, quem prætexebant: sed rerum non necessarium cupiditas, atque ingentium illarum & amplarum opum admiratio. [s] Enimuerò quemadmodum miseros illos atq; infelices amantes, callidi quidam & veteratores amasij receptant, & fastidienter ducunt, lactant'q, videlicet quò ingiter amantes ambiant ipsos, atque inseruiant: ea terùm ex amoris fructu ne summo quidem osculo impertiunt. Intelligũt enim, copia facta dissoluendum amorem.

X 5 id

ταύτην οὖν ἀποκλείουσι, καὶ ζηλοτύπως φυλάττουσι. τὰ δ' ἄλλα, ἐπ' ἐλπίδι ἀεὶ τὸν ἐραστὴν ἔχουσι. διδόασι γάρ, μὴ αὐτὸν ἡ ἀπόγνωσις ἀπαγάγῃ τῆς ἄγαν ἐπιθυμίας, μὴ ἀνήρασος αὐτοῖς γένηται. πρὸς μαθήσεις ἔρως; καὶ συνέχουσι, καὶ χαριζονται, καὶ ἀεὶ ποιοῦσι, καὶ χαριοῦνται, καὶ ἐπιμελήσονται τοῦ μαντικοῦ. ἐπ' ἐλαθερίαν ἄφνω γεράσαντες, ἴξωροι γενόμενοι, καὶ οὗτος ἡ ὥρα, καὶ κἄκεῖνος ἡ μισθαρνία. ἐπὶ γραῦν δ' οὖν αὐτοῖς ἡδύ, ἐν ἄκαιρῳ τῷ βίῳ, πάρα ἐλπίδος. τὸ γὰρ δὴ ἡδονῆς ἐπιθυμίαν ἅπαντα ἀνθρώπινον, ἐπάνω ἴσως ἀνάγκην, καὶ ταύτῃ ἐξ ἅπαντος ὀξαίνει, ὅπως μηθὲν ἐλλείπῃ αὐτῇ, καί τοι ἀσχήμων ἴσως, καὶ ἀνηλεοῦσθαι, ἀποδόσθαι ταύτην ἑαυτόν· πολὺ γὰρ ἐλεύθερόν ἐστιν ἐπιθυμίας ἡδονῆς. ὅμως δ' ἔν γε τούτοις συγγνώμην αὐτοῖς, ἃ ἐπίγχάνουσι. τὸ

idigitur ne fiat, præcauent, diligenterq; sui copiam subtrahunt. Alioqui spe semper retinent amatem, metuentes ne desperatio minuat cupiditatis ardorem, amatémq; ab se alienet. Proinde semper arrident, pollicentur q, semper facturi sunt, semperque gratificaturi : semperq; ingeniũ sumptuũ rationem habituri : donec imprudentes ambo senuerint, atque vtriq; iam præterierit ætas, huic ad amandũ, illi ad dãdum : atq; ita omni vita nihil illis peractum est vltra spem meram. Atqui voluptatis cupiditate nihil non ferre, id quidẽ foeditatem nõ vsqueadeò vitio vertendũ: quin magis venia danda, si quis voluptate capiatur, & hanc vndequaq; consectetur, quò possit ea potiri : quanquam turpe forsan ac seruile, si quis ea gratia semet in ius tradat alienum : propterea quod voluptas quæ ex libertate percipitur, multò suauior est, quàm ea quam ille libertatis iactura sectatur. Attamen hoc quoque aliquo pacto ignoscendum illis fu, si modò consequantur.

Verum-

τὸ δ' ἡδονῆς ἐλπίδα μόνον ὡσπερ ἀφίας ὑπομένων, γλυκὺ οἶμαι καὶ ἀνύητον, καὶ γαῦρ' ὁρῶντας ὡς οἱ μὲν πόνοι σαφεῖς καὶ πρόδηλοι, καὶ ἀναγκαῖοι, τὸ δ' ἐλπιζόμενον ἀφανὲς, ὅ, τι δὲ καὶ ποτ' ἐστὶ τὸ ἡδύ. ἔστι δ' ἐνίοτε ὧν τοσοῦτος χρόνος, πρόσθεν ἢ οὐδὲ γεύσασθαι τοῦ ἡδέος, ἅ τις ἐκ τῶν ἀληθέως λεγόμενα. οἱ μὲν γὰρ Ὀδυσσέως ἑταῖροι, γλυκύ τινα τὸν αὐτὸν ἐφιέντος, ἀμέλουν τῶν ἄλλων, καὶ πρὸς τὸ παρὸν ἕκαστον, ὅτι καλῶς ἐχόντων καὶ φέροντων, ὅτι καὶ πάντα ἄλλον ἀνθ' ἑνὸς τοῦ καλοῦ, πρὸς τὸ ἡδὺ ἐκεῖνο τῆς ψυχῆς ἀφηρημένοις. τὸ δὲ λιμῷ ξυνόντα, παρεσῶτα ἄκων τῷ κατὰ μέρος ἐμφορουμένῳ, μηδὲν μεταδιδόντι, ἀπ' ἐλπίδος μόνης τοῦ λαβεῖν αὐτὸ παραμυθουμένῳ πρὸς ἀηδόνα, καὶ καλῶς καὶ ὀρθῶς ἐχόντων ἐπιτιμᾶν ὑπομένον, Ἡράκλεες ὡς καλὸν γλαῦκα, καὶ πλουτοῦντα τινὰ Ὀμηρικῶν ὡς ἀληθῶς δύμορον.

[t] *Verumenimuerò ob ſolam voluptatis ſpem multas perferre moleſtias, equidem & deridiculũ arbitror & ſimultum, maximè quum videant labores certos eſſe, manifeſtos, & ineuitabiles: porrò illud quod ſperatur, quod quidem nihil aliud tandem eſt quàm voluptas, ne tam lõgo quidem tempore contigiſſe, prætereà autẽ nec veriſimile videri vt cõtingat aliquãdo, ſi quis modò rem rectè reputet uia. At* [u] *Vlyſſis quidem ſocij, dulci quadã guſtata loto, reliqua negligebant, ac præſenti voluptate delinitii, honeſta conteñebant, vt nõ prorſus cum ratione pugnárit in illis honeſtatis oblitio: nimirũm animo voluptatis illius ſenſu occupato. Verùm ſi quis famelicus alij cuipiam loto ſeſe ingurgitanti, neq; quicquam inde impertienti aſſitiat, idq; ſolã ob ſpem, quòd credat fore ut & ipſi aliquãdo deguſtandam lotum porrigat: aſſiſtat inquam ad hunc modum, recti atque honeſti oblitus, dij boni quàm hoc ridiculum, planéq; verberibus quibuſdam Homerico dignum.*

Ergo

τὰ μὲν τοίνυν πρὸς τὰς ξυνουσίας αὐτοὺς ἄγοντα, καὶ ἀφ' ἅπερ αὐτοὺς φέρουσιν ἐπὶ τοιούτοις τοῖς πλείστοις χρῆσθαι πρὸς ὅ,τι ἂν ἰδίωσαι, ταῦτά ἐστιν, ἢ ὅτι ἐγγύτατα τούτων. πλὴν, εἰ μὴ κωλύσαι τις μέμνῃ τῶν ἀξιόσαι, τῶν καὶ μόνῳ τῷ λόγῳ ἐπαρομένων τοῦ ξυνεῖναι ἀναγκαῖόν τι καὶ ἀναγκαιοτάτοις ἀνθρώποις. οἶσι γὰρ οὐ καὶ τοῦτο πολύλιπλον, καὶ ἀνὴρ τὰς πόλεις νομίσειν. ὡς ἔγωγε τοῦμὲν ἴδιον, οὐδὲ βασιλεῖ ὧν μεγάλῳ αὐτὸ μόνον ἀναθέσθαι, καὶ σωθῆναι ὀρέξασθαι, μᾶλλον χαίρειν ἀκολούθων τῆς ξυνουσίας, ἀλλ' εἰμὶ ὧν. τοιαῦτας δ' αὐτοῖς τῆς ἀνθρώπους οὔσας, φέρε εἴ τι πρὸς ὑμᾶς αὐτὸς ἐπισκοπήσωμεν, οἷα μὲν πρὸ ἡμῶν ἀφελεῖσθαι καὶ τυχὸν ἀναμένειν, οἷα δ' ἐν αὐτῷ εἶδε ὄντες πάσχουσιν· ἐπὶ πᾶσι δὲ, εἴ τις αὐτοῖς ἡ καταφορὰ ἢ ἁμαρτὸς γίγνεται. ὃ γὰρ δὴ ἐπανόρθωσις ἐστὶν,

Ergo quæ ipsos ad diuitum cõuictum adducunt, & quibus impulsi sese illis dedunt, ad quodcunq; habitum fuerit vtendos, hæc sunt, aut his fermè similima. Nisi × *Nisi si quis & illos commemorandos esse indicet, quos hæc vna res ad id commouet, quòd glorioſum arbitrantur cum illuſtribus atque opulentis viris habere conſuetudinem. Sunt enim qui hoc quoque præclarum ac magnificum, ſupráq; plebem eſſe exiſtiment. Nam ego quidé, quod ad me proprié attinet, recuſárim vel* Y *cum Perſarum rege conuiuere duntaxat, conuictoru que videri, ſi nullus ex eo conuictu fructus ad me redeat. Quum itaque cauſa eius vitæ ſuſcipiendæ ſit illis habeat, age iam conſideremus apud noſmetipſos, primum cuiuſmodi ſint illis perferenda priuſquam obtinent:* z *deinde, cuiuſmodi in ipſa iam vita conflictui patiantur: poſtremò, quæ tandem cataſtrophe, quis fabule exitus illis contingat. Neque enim illud dicere poſſint,*

hæc

ὰς ἀ νῦ ποτηρὰ ταῦτα, ἔνια-
θα γὰρ, νῦ ὁ ποπῦ δύσοδ ἐ τό-
τε, ἀλλὰ ὀλίγων δεῖ μόνον, ἢ
τοῦ σοι πάρεξ τὸ πᾶν ὑπ-
ραφῶς. ἀλλὰ ποπῦς ἢ ἐ ἀχ-
θομαῖ, σωνχῶς δὲ ἐ θυραυ-
λίας, ἔωθ' ὅ]ν ἐξανιτάμενον,
πειρώμενόν ἀτόμενον, νῦ ἀρ-
παλόμενον, νῦ ἀναίσχυν]ον ἰ-
νιόν], νῦ ὀχληρὸν δοκῶν]α ἀπὸ
θυραρῶ, κακῶς συνέξοντα, νῦ
ὀνομαπλάτονα λιθυκῶ παῖδα
μνον, νῦ μισθὸν τιλοῦντα τῶν
μείμενε τῶ ὀνόματ. νῦ μὰν
νὴ ἰσθῆτος ἀπὸ τῶν ἀφέρχο-
σαν ἀναίσχυν ἰπιμιλτῶσα
χὴ, πρὸς τὸ τῶ θυραυθμένε
ἐξίσμα, καὶ χρήματα ἀφῶν
σθαι, ὧν ἂν ἰκῶν ἐδύσα, ὧν
μὴ ἀπάδῃς, μὴ δὲ προσκρόυσ
βαλεόμενο, καὶ φιλοπόνου
ἐνεῖναι, μᾶλλον δὲ ἰχθῆναι,
ἀπὸ τῶν οἰκετῶν προσθούμι
σον, καὶ ὅσπερ τινα ποιμνὶὸ
ἀναπαρῦσα, ὃ δὲ οὐδὲ προσ
βαλεῖ ποιμὴν ἰξῆς ἀμφῶν.
ἢν δὲ ποτε νῦ τὰ ἄσσα πρᾶ
ξῃς, νῦ ἰδ᾽ σι, καὶ προσκαλῖ
σαι ἄρτιός τι, ἢν ἄρ τύχῃ.

hæc tametsi molesta sint, tamen assuesci facilè, neq; ad id multo opus esse labore: A sat esse si velis modò, posita reliqua oia facilia fore facilia. Imò necesse est vt B primùm diu forsum ac deorsum curseris, manè excitatus assiduè foribus obuerseris, vt perdures quū protruderis, quū excluderis, quū impudens interdū atq; importunus videris, cùm ianitori malè Syrissanti, ac nomēclatori Libyco subiceris, quūq; nominis tui memoriā mercede redimere cogeris. Quinetiā vestitus tibi est apparādus supra tua rei facultatē, pro dignitate eius cui is cōuictū ambis: deligēdus color quo ille potissimū gaudeat, vti ne discrepes, néve oculos illius offendas. C Postremò vti gnauiter affectāre necesse est, vel antecedas potius, à famulis protrusus, ac veluti pōpā quādā expleas, at illi interim cōplures iam dies ne aspicis qdē te. Quòd si qñ tibi felicissimè vertēs, si te respexerit, si accersierit, dixerūq; quic quid illud fuerit, quod illi fortè in buccam venerit: tum

τότε. Ἀλ' τότε πολὺς μὲν ὁ ἐν φθὸς, ἀθρόος δὲ ὁ ἴλιγγος, πολὺ φόμος ἄκαιρος, καὶ γέλως τῶν παρόντων ἐπὶ τῇ ἀποσίᾳ. καὶ πολάκις ἀρκεῖ καθ' ἓν μόνον, τίς ἰῶ, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀχαιῶν, ὅτι χίλια νῆας ἔσαν αὐτοῖς, λέγεις. τοῦτο οἱ μὲν μὴ τολμῶσι καλέσαι, οἱ δὲ ὀλίγοι δειλίαν, οἱ δὲ κακοήθειαν ἀπαιδευσίαν. σὺ δ' οὖν ὑπισφαλέστατος παραδὺς τῆς πρώτης φιλοφροσύνης, ἀπὸ ταύτης καθαιρήσας σαυτὸν πολλῶν τῶν ἀπολαυσιῶν, ἐπαθλον δὲ πολλὰς μὲν ἀθύμους νύκτας ἰδόντες, ἡμέρας δ' ἄμα τόσας θεγγούσης, οὐ μὰ Δία τῆς Ἑλένης ἕνεκα, ἣ γε Πειθοῖ μὲν Πριάμῳ, ἀπὸ τῶν ὑπομένων μισθὸν ὀβολῶν, τύχης δὲ καὶ τραγικοῦ τινος θεοῦ σωτῆρος, ἐξέτασις τοὐντεῦθεν, ἃ οἶδα τὰ μαθήματα. καὶ ὡς μὲν πλουσίῳ ἀφθόνως οὐκ ἀνδρὶ, ἐπαινουμένῳ καὶ εὐδαιμονιζομένῳ· ταῖ

tum denique, tum plurimus fudor, tum multa oculorum caligo, tum intempestiua tre pidatio, tum famae eorum qui adsunt haesitatiam tuam ac perplexitatem ridemium. Qua quidem non rarò accidit, vt quum oporuerit respondere quis fuerit rex Achiuorum, mille naues illic fuisse respondeas. Atque id si qui sunt modesti, pudorem vocant: immodesti timiditatem nominant: improbi insciti. Ita fit, vt tu primam hanc diuitis comitatem, tibi periculosissimam expertus, ita discedas vt tantam animi tui imbecillitatē ipse condēnes. Porrò vbi multas iam noctes insomnes duxeris, vbi plurimos dies cruentos egeris, haud quidē Helenae gratia per Iouem, neq; ob Priameia Pergama, verùm spe quinque obolorum. contigerit autem & Deus quispiam tragicus qui tibi sit auxilio: Diem illud restat, vt exploreris, excutiarisq; num literas noueris. Atque ea quidem disceptatio non iniucunda est ipsi diuiti, quippe qui laudatur interim, ac felix esse praedicatur.

Caeterum

τοῖ δὲ ὑπὲρ τῆς ψυχῆς ἀγῶνος, καὶ ὑπὲρ ἁπάντων τῶν βίου τό τε προκεῖσθαι λοιπὸν ἅπασιν ἴσως ἀγαθόν. ἐπεὶ γὰρ ἀκάτου τὸ μὲν ἐμὸν ἔμπλεον ἂν καταδραμεῖν πρὸς τὴν προτέραν ἀφορμὴν εὐπλοΐας, καὶ δόξαν ἔσεσθαι ἀδόκιμον. ἀναγκαῖον οἶμαι, εἰς μέσον διαμυθολογῆσαι ὅτι, τοῖς μὴ ἀνθιστάμενοις φθονεῖσθαι (τιθεὶς δὲ καὶ ἄλλους ἴσως τὰ αὐτὰ ἀντιποιουμένους) αὐτὸν δὲ πάντα ἐνδεῶς ἄρχειν νομίζοντα, φοβούμενον δὲ, μὴ ἐλπίζωντα, καὶ πρὸς τὸ ἐκείνου πρόσωπον ἀτενίζοντα, καὶ ἃ μὲν ἐκφαυλίζοιτι τὰ λεγόμενον, ἀσχολούμενον, ἃ δὲ μηδέπω ἀκηκοέναι, γιγνόμενα, καὶ ὅλως διαθεώμενον. ἀκούσεσθαι δὲ πολλοῦς ἐκείνους τοὺς ἐναντία σοι φρονοῦντας, καὶ ἄλλους ἀντισοῦ τιθεμένους. ἂν ἴσως, ὥσπερ ἐκ λόχου τοξεύωσι, πλήθει ἔτ' ἐννόησον ἄνδρα ἐν βαθεῖ πώγωνι, καὶ πολιῷ τῇ κόμῃ ἐξεταζόμενον, εἴ τι οἶδεν ὠφέλιμον, καὶ τοῖς μὲν λοιδοῦνται ἀδήλως, τοῖς δὲ μὴ, μίσ

Cæterùm tibi videtur de vita ipsa, déque omni fortunarum certamen esse paratum; propterea quòd tibi venit in mentem, idq; meritò, futurũ vt alius nemo sit admissurus, si prius ab hoc reiectus ac repudiatus videare. Interim in varias curas distraharis oportet, dũ inuides iis qui pariter ex æquo tecũ examinantur. Finge enim & alios esse qui eiusdem fortunæ tibi sint cõpetitores: te verò tibi videri cuncta parum absolutè respondisse, metuentem interim simul & sperantẽ, ac miserè de illius vultu pendentẽ, qui si quid parum probet eorum quæ dixeris, peristi. Sin arridès auscultat, hilarescis, & spe bona fultus confistis. Porrò consentaneũ est, & esse non paucos qui tibi aduersentur, atque alios in tuũ locum velint inducere. Horũ vnusquisq; clanculũ velut ex insidijs in te iaculatur. Iam verò illud considera, quale sit, virũ promissa barba, cana coma, examinari num quid boni rei didiceris: & aliis quidem didicisse videri, alius secus.

Superior

μίσθ' ἐμοῦ τοσούτου χρόνου, καὶ πολυπραγμονῶντά σε ἅπας ὁ παρελήλυθὼς βίος. κἄν μέν τις ἢ πολίτης διὰ φθόνον, ἢ γείτων ἐκ τινων ἐντεῦθεν αἰτίας προσκεκρουκὼς, ἀναπεισθεὶς ἔσθ' ἅτι μοιχὸν, ἢ παιδεραστὴν εἶναι, τῶν ἐκάνου ἐκ τῶν Διὸς Δικλῶν ὁ μάρτυς. ἂν δὲ πάντες ἅμα ἐξ ἴσου ἐπαινέσωσιν, ὕποπτοι καὶ ἀμφίβολοι καὶ δεδιότες κασμένοι, καὶ τοίνυν πρὸς ἐντυχόντα, μὴ μυδὲν ὅλως ἐναντιοῦσθαι: μόνος γὰρ ἂν ὅτῳ κραλήσας. ἂν, μὴ δὲ ἐντύχητέ σοι πάντα ἐκ τύχης μεῖζον· αὐτός τι γὰρ ἐπέσεσι τοὺς λόγους, μὴ τῶν φίλων οἱ ἐντιμότατοι, μὴ οἷς μάλιστα πιστεύεται τὰ τοιαῦτα, ἐκ ἀπίστως ψαν. ἔτι δὲ μὴ ἀγωνὶ βούλεται, ἐκ ἀνελπίστως δὲ ἐδὲ ὁ ἰατρὸς, ἔτι ὁ οἰκονόμος· ἔδε τις ἐμέμψατό σε βίον, ἀπὸ πάντα ἄλλα, καὶ πανταχόθεν ἄσια τὰ ἱερά. κεκράτηκας ἔκ, ὦ μακάριε, μὴ ἴσχυσε τὰ Ὀλύμπια, μᾶλλον δὲ Βαβυλῶνα ἔλαβες,

Superior interim vita, & omnis antehac ætas tua curiosius disquiritur. F *Quòd si quis aut civis invidia, aut vicinus levi quapiã de causa pronocatus te deferat, & adulterũ dicat vel pæderastã: is protinus iuxta vetus illud prouerbium, ex Iouis tabulis testis. Porrò si pariter omnes bene de te prædicent: suspecti, leues, ac largitione redépti videbuntur. Nam admodũ omnia tibi constent oportet: nihil prorsus sit, quod tibi queat obsistere: aliquin minus quam obtinueris.* G *Age sanè, hoc quoq; contigit, ac bona quapiam fortuna cuncta tibi feliciter cesserũt, & probauit ipse doctrinam tuam: & amicorum præcipui, quinq; ille huiusmodi in rebus plurimam habet fidem, non dehortantur. Ad hæc vxor etiam vxor. Non refragatur domus præfectus, neq; item dispensator. Nemo tuam insumulauit vitam, dextra omnia & omni ex parte bene promittunt sacra. Vicisti igitur, ô fortunate, & coronatus es Olympia. Quin Babylonem magis*

ἔλαφος, ἢ τὴν Σάρδιων ἀκρόπολιν καθέρπυσας. καὶ ἔξεις τὸ τῆς Ἀμαλθείας κέρας, καὶ ἀμέλξεις ὀρρίθων γάλα. δᾶ δέ σοι ἀντὶ τῶν τοσούτων πόνων, μίγιστα ἆθλα γενέσθαι τάχιστα, ἵνα μὴ φύλλα μόνον ὑπ' ἀφανοῦς, καὶ τόν τι μισθὸν οὐκ ἀναξαφρόντων ὀφθῶσι, καὶ ζῶντος ἐν καιρῷ τὰ χρέα ἀπαγόμενα ἀποδίδοσθαι, καὶ τὴν ἄλλην τιμὴν ἀπὸ τῶν ποθουμένων ἀφέξαι, πόνον δὲ ἐκπόνων καὶ πλοῦν, καὶ δρόμων, καὶ ἀγρυπνιῶν ἀναγκαίων εἶναι, καὶ τοῦτο δὲ τὸ τῆς ὑπνώσεως, ἀστάνακτα τὰ νόσια καθεύδοντα μόνα ἐκεῖνα πράττοντα, ὧν ἕνεκα τὴν ἀρχὴν παρῆλθες, καὶ ὧν ἐμπιπλάμενος ἄν, ἐγκλῶν μὲν οὕτως, ὦ Τίμοκλες, καὶ οὐδὲν ἂν ἐῶν μέγα κακὸν, ἀποκύψαντα φέρειν τὸν ζυγὸν, ἐλαφρόν τι καὶ εὔφορον, καὶ τὸ μέγιστον, ἐν πίνυσσιν ὄντα: ἀπὸ ποδὸς δέ, μᾶλλον δὲ τῶν παντὸς δᾶ.

magis cepisti, aut Sardium arcem occupasti. Habebis Copiæ cornu, & gallinaceum lac emulgebis. Iam satis par est, vt aliquando præmia capias, maxima videlicet, & quæ laboribus tantis respondeant, ne corona tua frondea dumtaxat sit, simul vt merces haudquaquam contemnenda præstituatur, eáq; commodè ad vsum citrá negotium persoluatur, viá reliquus ità bonus tibi præter ministrorum vulgus supponitur. Cæterum à laboribus illis, à luto, à cursitationibus, à vigiliis, in otium te recipias, vt id quod vulgò solent optare mortales porrectis pedibus dormias, nihilq; iam facias præter ea sola quorũ gratia primùm receptus es, & in quæ conductus. ita enim consentaneum fuerat Timocles: neque ingens malum erat futurũ, si quis subdita ceruice ferat iugum, leue nimirum, & portatu facile, quodq; est omnium maximum, auro illitum. Atqui longè secus res habet, imò nihil horum reperietur.

μνεία γὰρ ὅταν ἀφόρητα, τὰ ἐν πανηγύρει ἀνδρὶ, ἐν αὐτοῖς ἅδε τοῖς σωφρονοῦσι γιγνόμενα. σκέψαι δ' αὐτὸς ἐξῆς ἀκούων, ἃ τις ἂν σὺ τὰ ἐναντία λύσειας, πάντα ἐφ' ἑαυτοῦ λογισάμενος· ἀρξομαι δ' ἀπὸ τοῦ πρώτου λόγου, ἐν ὅσῳ ἔτι ἐπὶ τοῦ πρόσθεν ἐσμεν, ὅ σε ἀκὸς ἀκούσαν τὰ προσήκοντα τῇ μελλούσῃ ἔσε σουσίᾳ. ἰοῦσι οὖν πρόσεσθί σοι παραγγέλλων τις ἔκαν ἐπὶ τὸ δεῖπνον, οὐκ ἀνομίλητος οἷος πίτης, ἐμοὶ μὲν πρότερον ἔλεγεν ποιήσασθαι, παραβύσασθαι τε τὼ χεῖρα, ὡς μὴ ἀκούσῃς ὅ τι σοι λοκᾶς, τοὐλάχιστον πέντε δραχμάς. ὁ δὲ ἀκούσας μᾶλλον, μὴ ἄπαγε, παρὰ σοῦ δὲ ἐγώ; μὴ Ἡράκλες, μὴ γένοιτο ἐπιτύχοι, γέλως ἐπάθοι, μὴ ἔστοσί σοι πλατὺ ἐγχανών. σὺ δ' ἑαυτὸν καθαρὰν προσαμένου, καὶ σκευὴν κοσμιώτατα σχηματίσας, λεσάμενος ἔκας, λιβάδος μὲν περὶ χεῖρ ἄπαν ἀφικοῖο, ἀκμῆ-

Siquidem in mediis ipsis id genus conuiciis fœdissimæ res accidunt viro ingenuo neutiquam tolerandæ. Quæ quum audieris, ipse tecum ordine reputato, num quisquam ea perpeti queat, cui quidem cum eruditione vel minimum commercij fuerit. Exordiar autem, si videtur, à primo conuiuio, vnde consentaneum est te consuetudinem illam auspicaturum.

1 Primùm igitur adest tibi quispiam qui te inbeat ad conuiuium accedere, famulus nō ineonis: qui tibi prius placandus, datis in manum, ne videaris inciuilis, vt minimum quinque drachmas. At ille Accessans, fēq; quam maxime cupiat, cupere dissimulans: Apage, inquit: Bene ne quicquam abs te? Addit & illa: Absit, diij prohibeāt. Tandem flectitur atque obtemperat ac discedit, te lauè diducto ritu subsannās. Tu porrò nitida sumpta veste, mundissimēque cultus, lotus accedis, solicitus interim ne prior dijs edacibus: nam id inuidum: quemadmodum

positus

ἀπηρέπλον γάρ· ὥσπερ καὶ τὸ ἔσατον ἦπαρ, φορτικόν. αὐτὸ οὖν τηρήσας τὸ μέσον τοῦ καιροῦ, ἀσυλλήπτως, καὶ σε πάνυ ἐντίμως ὑδέξανται. καὶ παραλαβών τις κατάκλιτον μικρὸν ὑπὲρ τὰ πλούσιον, μετὰ δύο πως σχεδὸν τῶν παλαιῶν φίλων, σύ δ' ὥσπερ τὸ Διὸς τὸν οἶκον παρελθών, πάντα θαυμάσας. καὶ ὑφ' ἑκάστῳ τῶν πραττομένων μετέωρος ἦ. ἵνα γάρ σοι καὶ ἄγνοια πάντα, καὶ ἔτι οἱ παιᾶς ἐς σὲ ἀφλίπτῃ, καὶ τῶν παρόντων ἕκας ὅ, τι πράξας ὑπηρετοῦσιν. οὐκ αὐτὸς δὲ ἀμελεῖ ὧν πλησίον τούτου, ἀλλὰ καὶ προσπαίσι τισὶ τῶν οἰκετῶν ὑπισκοπῶν, ὅπως ἐς τοὺς παῖδας, ἢ ἐς τὸν γωνᾶκα, ἢ τοιαῦτά τι ἐν πανωπῆς ἀποβλίψας. οἱ μὲν γὰρ τῶν συνδείπνων ἀκόλουθοι, ὁρῶντες ὑπεσταλμένον, ἐς τὸν ἀπειρίαν τῶν ἡμέτερων ἀποκλίνουσι, τιμιώτερον ποιούμενοι τὸ μὴ παρ' ἄλλῳ πρότερόν σε ἀνδρῶνα

postremum venire, graue. Proinde media inter vtrumque obseruata opportunitate ingrederis: teq; sanè quàm honorificè excipiunt. Tum arrepta manu te quispiam iubet accumbere, paulò supra diuitem, inter duos fermè veteres amicos. At tu perinde atque in Iouis ædes veneris, nihil non admiraris, & ad omnia quæ geruntur, suspensus inhias, propterea quòd noua tibi atque inuisa sint cuncta. Interim familia te spectat, omnesq; qui præsentes sunt, quid agas obseruant. Neque verò ea res curæ non est ipsi diuiti, quippe qui famulis aliquot præmonitis negocium dederit, vt oculis obseruent quemadmodum te geras in pueros, aut in vxorem, num subinde ex obliquo respectes. Ac reliqui quidem conuiuæ, simul atque te vident propter imperitiã ad ea quæ fiunt, attonitum ac stupefactum, deridentes clanculùm, coniectantes te nunquam antea apud alium quempiam

ἀνδρωνίτιν, καὶ τὸ κοινὸν
ἄνωθεν σοι τὸ χαρόμακτρον τι-
θέμενον. ὥσπερ οὖν ἀνὴρ, ἐ-
δέησέ τι ἀνάγκη ὑπ' ἀρετίας,
καὶ μήτε λιτῶντα παρ' ἀλ-
λων τολμᾷν, μὴ λόξης οἰ-
νόφλυξ τις ἄνωθεν, μήτε τῶν
ὄψων παρατιθέντων ποι-
κίλων, πρός τινα τάξιν κε-
κοσμημένων, ἀδύνατον ἐφ' ὅ,
τι πρῶτον ἢ λάτιρον τῶν
χαρακινήσεις. ἀποβλέπειν δὲ
εἰς τὸν πλησίον δεῖ, καὶ
κόσμον ζηλῶν, καὶ μανθάνειν
τὸ λέγειν τῶν ἀκολουθίαν. τὰ
δ' ἄλλα ποικίλον ἔχῃ θορύ-
βου πλέως τῶν ψυχῶν, πρὸς ἃς
καὶ τῶν παραλογίων ἐπι-
πλήττομεν. καὶ ἄρτι μὲν
εὐδαιμονίζεις τὸν πλούσιον
τοῦ χρυσοῦ καὶ τῶ ἐλέφαντος,
καὶ τῆς τοσαύτης τρυφῆς· ἄρ-
τι δ' οἰκτείρεις σαυτὸν, ὡς τὸ
μηδὲν ὄν, ἅτε ξύλῳ ἐπολαμ-
βάνεις. ἐνίοτε δὲ καὶ κάκεῖνο ἀ-
σύρχιτόν σε, ὡς ξηλωτόν τι-
να βιῶσι τὸν βίον, ἅπασιν
ἐπαίνοις ἐπιτρυφῶσιν, μὴ μοὶ
ξων

cognasse, nonnumq; tibi esse ut mantile apponatur. proinde, sicuti verisimile est, præ hæsitantia fudes oportet, ac neque cùm sitias, audeas potum poscere, ne vinosus videare: neque variis appositis opsonijs, & K in ordinem quendam extructis, scire possis, cui prius aut posterius manum admoueas. Quare ad eum qui proximus accumbit, respectes necesse est, atque eundem imitatus conuiuij rationem & ordinem discas. Alioqui anceps sedes, & varians, animoque penitus perturbato, & ad omnia quæ illic geruntur obstupescens. L Atque interim quidem diuitiis admiraris felicitatem, propter auri vim & eboris, tantâsque delicias. Interim tuam ipse deploras infelicitatem, qui quum nullius sis rei, tamen viuere te credas. Nonnumquam & illud in mentem venit, fore vt admirandam & expetendam quandam vitam, quippe qui ea omnibus delicijs illis fruiturus, eiusdemque ex æquo futurus

ξαρ αὐτῶν ἐξ ἰσοτιμίας. οἶδ γὰρ ὡσαὶ Διονύσια ἑορτάσαρ. καί πω κὴ μαράκια ὧδ ῥᾶα λιακονέμφα, κὴ ἁρίμα προσμαδιῶντα, γλαφυρωτίς ξαρ ἐναγράφει σοι πλὼ μίμησαρ ἠμερίδων, ὥς τι σωιχῶς τὸ Ομηεικὸν ἐκεῖνο φθίγγεσθα, Οὐ νέμεσις, Τρῶας κὴ Ἀχαιοὺς Ποκὰ πο θὺρ κὴ ἀμφὶ γυναιξὶν ἐπὶρ τῆς το φούτης δ' Δαιμονίας. φιλοτησία τὸ ἐπὶ τούτῳ, κὴ σύφορ θρυλίλα τις ἀπάσας, προῦπε πί σοι ὡς διδασκάλῳ, ἢ ὅ, τι ἄλλοτι προσκόρ. σὺ δ' ἴσως βὸρ, ὅ, τι μέρ τι σι κὴ αὐτὸν ἐπαπᾶρ ἴδη, ἀγνόησας ἀπ' ἀναιδείας κὴ ἀγροικίας δόξαν ὄφλῃς. ἐκίφθορ δ' ἀν οὖρ ἐξ τῆς ὑπὸ πόσιος ἐκείνης πολλοὶς ἐπαπαῶρ φίλοις γενέσθαι. κὴ πρόπορ ἐπὶ τῷ καλῷ πολοί ἐλύπησας τινὰς αὐτ, ὅτι τίμπορ ἄκυρ, πρὸ ἐκείνης ἀνθρῶπος πολιτικῶς ἀναίδεια λώτικότερ.

futurus particeps. Arbitraris enim te semper bacchanalia festa celebraturum. Quin & adolescentuli formosi præmi nistrantes, ac silentio arridentes, suauius in posterum hoc vitæ genus pollicentur: vt Homericum illud nunquam desinas in ore habere:

Haud vitio vertî debet, si Troïa pubes,
Armatîq; simul Danaï, sub Marte laborum

Ponderata tanta ferat —: ob tantam videlicet felicitatem. Accedunt ad hæc inuitatiuncula ad bibendum: ac postulato perquàm ingenti scypho quispiam præbibit tibi, præceptorem aut aliud quiddam denique te appellans. At tu recepto scypho quid vicissim oporteat respondere, propter eiusmodi morum imperitiam ignorat, iamque rusticanus & inelegans esse videris. Cæterùm ea propinatio multorum veterum amicorum inuidiam in te concitauit, è quibus nonnullos iamdudum tuus accubitus clanculùm vrebat, quòd modò cùm aduerteris, ijs anteponere, qui multorum amorum seruitutem exhauserint.

πότωρ. ἀθῦς οὖν καὶ τοιοῦτός τις περὶ σοῦ λόγος ἐν αὐτοῖς, τῷδε ὑμῖν πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀνοῆσι γελάσεται, καὶ τῶν ἄρτι ἐσηλυθότων ἐς τὴν φιλίαν ἀνιτήρους ἕξει. καὶ μόνοις τοῖς Ἕλλησι τούτοις ἀφεκτέα ἡμῶν πόλις. καί τοι τί ἄτιμον ἐφ' ὅτῳ κεκτιμῶνται ὑμῶν: οὐ ῥήματία λύσειν λέγουσι, οἷόν τί καμμύκιόν ἀφιλάν; ἆρ' οὐ γὰρ ἄλλο ὅσα μὴ ἔκιφ, ὅπως ἢ τὰ καταθύτα συλλαλοῦσι κατίφασιν; ἀπαρόκαλον ἄνθρωπον, καὶ λιμοῦ πλέως, οὐδὲ ὅσαρ λοπαδοῦ μετέχει ἄρτου ἐμφορεῖσθαι, οὔτι γε Νομαδικοῦ, ἢ φασιανῆ ὄρνιθος, ἢν μόλις τὰ ὀστᾶ ἡμῖν καταλείπωσι. τρίτον ἄν, ὦ μάταιοι, φησί, νύκτα οὐδὲ ὅλην ἡμέρᾳ ὄψεσθε αὐτὸν ἐντεῦθά που ἐν ὑμῖν τὰ ὅμοια ποιοῦντα. θεῶ μὲν γὰρ, ὥσαρ τὰ καινὰ τῶν ποδῶν μάτων, ἐν τιμῇ τινι καὶ ἔστω μὲν ἐς ἐμέ. ἐπεὶ δὲ ἤδη κομάκις, καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων ἀναπατῆ,

Protinus itaq; talia quædam de te inter illos dicta ferentur: Illud scilicet malis non firis deerat, vt etiam ijs qui nuper in familiam cónigrárunt, posthabeamur. &, Soli Græculi patet vrbs Romana. &, Quid habent quòd nobis debeant anteponi? Num mirificam quandam vilitatem adferre videntur, quum verbula quædã misera dicunt? Rursus ac illus hæc: An non vidisti quãtum liberit quemadmodum cibos appositos auidè corripiens deuorárit? Homo inelegans, ac fame enectus, qui ne per somnium quidé vno quã fuerit o albo pane saturatus, multò minus alite Numidica, aut Phasiano, è quibus nobis vix ossa reliqua fecit. Porrò tertius: Fatui, ino quit, priusquã quinq; abeant dies, videbitis hunc nihilo pluris fieri quàm nos. Nam nunc quidem non secus atq; calcei noui solent, in precio est, & habetur charus: verùm vbi crebrò iam fuerit calcatus, luto q; deformatus, tum miserè sub

πλαθῇς, ὑπὸ τῇ κλίνῃ ἀθλίως ἐρείψῃ), κόριον, ὥσπερ ἡμᾶς, ἀνάπλεως. ἱκανοί μὲν ἔφ τοιοῦτα περὶ σοῦ ποιεῖσθαι λόγους, καὶ πάνυ πολλοὶ καὶ πρὸς ἡδονάς τινες αὐτῶν παρασκευάσονται. τὸ δ' ἔφ συμπόσιον ὅλον ἱκανόν σόν ἐστι, τῇ περὶ σὲ οἱ πολλοὶ λόγοι τυγχάνουσιν, σύ δ' ὑπ' ἀκθείας μείζων ἢ ἱκανὸς ἱμπιὼν εἶναι πάλιν τῇ θρίμμος, πάλαι ἢ γὰρ πρὸς ἱκανὸς, πονήρας ἴσχε, τῇ ἔτι προῤῥαγεῖσά σοι καὶ λίαν, ἔτι μᾶλλον ἀσφαλής. ἀρ' ἀνανεμῶ τοίνυν ἢ πότε, τῇ λόγων ἐπὶ λόγοις γιγνομένων, τῇ διαμάτων ἐπὶ διάμασι καθίσαι (ἄκαιρα γὰρ ἐπιδείξασθαί σοι τὰ αὐτῇ βέλτιον) πόλασιν ἐμπεσὼν ἀμείνονι, μήτε ἀρῶν τὰ γιγνόμενα, μήτ' ἀκούων ἄ τις ἥδιστ', ἢ πλεῖστ' ἂν πάνυ τιμώμενος μαρτύροις. ἀπ' ἀκατάστατος μὲν ἂν ἀνάγκης, ὅπως μὴ ἢ σπουδῇ συμποσίῳ ἱκανὸν πάντα πάντα, ἢ πυρετεῖόν τις ἀπὸ προσαγωγεῖον, ἵνα ποτὲ μὴ

sub lectticam abijcietur, cimicibus, quemadmodum nos, oppletus. Atque inter illos talia permulta de te iactantur, ex quibus aliquot iam tũ etiam ad calumniandum insimulandumq́ te incitantur. Omne igitur illud cõuiuium tui plenum, ac plerique de te sermones. Tu verò propter insolentiam atque insuetudinem plus quàm sat est, hauris vini tenuis & acris, eoq́ p lamdudum aluo tibi cita discrucIaris: verùm neque decorum tibi ante diei è conuiuio discedere, neque rursus manere tutum. At producta interim in longũ potatione, dũ sermo alius ex alio nascitur, dũ spectacula alia proferũtur in conuiuium (nã vniuersum fortunæ suæ strepitũ tibi capit ostentare) non mediocriter discrucIaris, cui non licebit neque videre quæ geruntur, neque auscultare si quis voce citharáve canat eu-

gregiè dilectus adolescentulus. At laudas tamen imitus: cæterùm animo illud optas, vt aut terræmotus repẽs ortus ea cuncta discutiat, aut incẽdiũ aliquod venũciet, quo simul cõuiuiũ

ἡ ἀμαθίᾳ τὸ συμπόσιον τοῦτο μὴ δύσοι τὸ πρῶτον, ὦ ἑταῖρε, καὶ ἄδικόν γε δόξαι μοι, ἐπὶ ἔμοιγε τῷ θύμῳ, καὶ τὰ λοιπὰ ἀναπῶν ἀναπίνοιμι, ὁπλίσασθαι βέλομαι, καὶ ὁπόσον ἐπαθίαμεν ἀποδιδόμενος. ἵνα γοῦν σοι καὶ ὀξυγλυκίαν πλὴν ἐπὶ τούτοις παρῶ, καὶ τὸ ἐν τῇ συνεπὶ ἔμεσον, ἔσθ' ὅτε δεῖσθαι σοι καὶ μισθοῦ ξυμβῆναι ἁμᾶς, ὁπόσον τι μὴ ὑπόλοιπον ἔτι σχῇ λαμβάνειν. παρόντων δὲ δύο ἢ φιάλη φίλων, κεκαλίσας σε, μὴ καθίσῃ κλινῶσας, ἄρχειν κελεύω, τὰ μὲν ἁπίτβα, οἰκεῖα ὄντα, ἐφέρασας ἅδυ, καὶ ἐς τοῦτο ἐν αὐτοῖς ἐκ λιπαρᾶς ἀφύλακα ἅλα, καὶ πικρὰ πάντα, καὶ δυσοπτικά. μὰ δί' οὐκ ἔστ' ἔχαρ, ὡς πάντων ἁμὶν κοινῶν ἐσόμενον. γλαῖον γὰρ, ἃ τὸ κυκεῶν ταῦτον, πλὴν ψυχλιῶ σοι πλὴν ἐὰν ἦ, ἢ μὴ τὰ Διὸς τῶν παιδῶν, (ἃ παῖδ' ἐγὼ παιδάσιν ἐμοῖς λιόμενος) ἐπιφέρων, ἢ ἄλλα μὰ ἐπίσης ἐγείμλω δικαιότερα.

tandem aliquādo dirimendi. Habet, amice, primum illud, scilicet & suauissimū conuiuii, quod mihi quidē hactenus quaquā suauissimū fuit capio, libenter quidē & lubenter, & quantū velimus, ex his, & quantū velimus. Verūm vt ne tibi cōmentum rectus acidos qui deinceps sequuntur, vt ne nocturnos vomamus, manè vobis cum merede pacto transigendū, & quantū & quæ animi parati esse oporteat accipere. Ergo pauculis duobus aut tribus amicis, accersito te, & conuiuā dere iusso, sic loqui incipiam. Facultates nostræ cōmunes sunt, iam perspicere potestis, quàm nullus in his fastus, procul à simulatione, & ostentatione modus, omnia ac popularia omnibus, sed mediocria omnia ac plebeia. Sic autem animum inducite velim, vt existimes omnia tibi fore cōmunia. Nam si rusticum profectò, si quē longe ditissimā possessionē vnus quisque partem, puta meam ipsius vitam, aut per locum liberē vsurpandum (si fors illi liberi fuerint eruditendi) tibi eredam, non aliter quam rerum te mecum ex æquo dominum ac possessorem cuiusque

finem.

σκόπει. ἐγὼ γὰρ οὐκ οἶδα τί δεῖ, ὁρῶ μὲν τὸ μέτριον καὶ αὐτάρκες καὶ σοὶ πρόκειται. καὶ σαφῶς μοι, ὡς ἐγὼ μισθῷ ἐλπίδι προσλήμψεσθαι ὑμῶν τῇ οἰκίᾳ, τ' ἄλλα παρέσεσθαι τ' εὐνοίας τ' παρ' ὑμῶν, καὶ τιμῆς, οὐ παρὰ πάντων ἴσως. ὅμως δ' ὅρα καὶ ἐκεῖνο τι. σὺ δ' αὐτὸς ὅ, τι καὶ βέλτιστε, μιμνησθήσεσθε, ὦ φίλτατοι, πάντων ἕνεκα ἐφ' ἑορτῆς τοιούτοις ἄνδρας ὑμᾶς παρεῖναι. ἐμοὶ μὲν οὖν ἐλάττων ἡ διάτριψις, ἐὰν μὴ νῦν αὐτὰ συντιθῶμεν. πῶς δ', οἶδα, τ' ἴσως ἐν τοιαύτῃ ἑορτῇ; καὶ πρὸς ἑκάστοις τοίνυν ἐρωτήσω, μισθοῦ τοῦτον ἥκοντα ἐπιβάλλοις ὑμῖν τ' μισθόν. ἅπαντες γὰρ καὶ πρίνον ἂν εἴη, τοῖς πεπαιδευμένοις ὑμῖν λεπτόσιν οὐ χρῆσθαι. ὁ μὲν ταῦτ' ἀπὼν, καὶ ὅλον σε ἀμελήσας τῆς ἐλπίδος, τί ἂν σὲ ἐργάσαιτο ἐκεῖνος σὺ δ' πάλιν, πάλαι καὶ μνείαν ἐποιήσω, καὶ ἀγρὸς ὅλως, καὶ οἰκονομίας, οὐδὲν ἧσσον

stimè. Cæterùm quãdo certè quippiam est præfiniendum, equidem video vitæ tuæ frugalitatè & animũ paucis cõtentum. Neq; non intelligo, haud mercedis adductũ spe te in nostrã venisse familiã, verùm aliarũ gratia rerum, puta nostræ in te beneuolentiæ causa, tũ honoris qui tibi præter omnes continget. Attamen præfiniendum est aliquid. Quin ipse magis quod videbitur statuito, habitatione, vir amicissime, munerum etiam illorũ quæ quotannis festis diebus à nobis accepturus videris. Neq; enim vel ista nobis fuerint neglectui futura, etiamsi nunc hæc pactione nõ complectamur. Scis autem complures per annum eiusmodi munerum occasiones incidere. Horum igitur habita ratione, moderatius nimirũ præmiũ nobis præscribas. Præterea decet etiã vos homines eruditos pecuniam negligere. Hæc ille dicens, totumq; te varia spe labefactãs, mitè sibi ac tractabile reddidit. Tu porrò qui dudũ talenta, ac multa nummũm millia somniãras, solidos agros, & familias, sentis quidem

ἀρίμια δ' μικροπολίας, σαίνειν
ὄμως τὴν ἀφιξιν, καὶ τὰ
πάντα ἡμῖν κοινὰ ἔσται. βέ-
βαιον καὶ ἀπλοῦς ἴσθι νομί-
ζεις, ὡς εἰδὼς, ὅτι τὰ τοιαῦτα,
Χάλικα μὲν τ' ἰδίωτης, ἀργύ-
ριον δ' ἐκ ἰδίων πολλαπλάσιον δ'
ἂν ἀδῶς αὐτῷ ἐπιψηφίσας. ὁ δ'
αὐτὸς μὲν ἃ φησιν ἐρᾷν, ἃ φέ-
ρειν δ' τινα ἃ παρόντα ἐκ
ἀσῶ, μίσθ' ἐπιθύλακα ἃ πράγ-
ματος ἀπᾶν, ὃ μὴ αὐτῷ γέ-
νοιτ' ἂν βαρύ, ἢ πρὸς ἅπαξ
τόπῳ ἀναπαύλια δ' ἀπανθρ
ῃ, μήτ' ἐν τῷ πληθομένῳ ἐπιπλεῖς.
ἐὰν ὁμοίως ἔχῃ τις, ἐκ παίδων
κολακείᾳ σώφρων, ἐκ μὴ
ἐκ ἐνδεμενίσκος ἦ, φησι, ἃ
ἐμ τῇ πόλει ἀπόλαυσ', ὃ οὗτος,
ἐκ ἂν ἄποις, ὃ γίγνεται πάντων
ἀπῆρχεν. ὁ τοιοῦτος πάνυ γέλοι-
χομένοις μόλις ἂν γένοιτο πα-
ρὰ Τύχης. λίγα δ' ἐμπλίας
ἀξιοθέων, καὶ ἐπὶ πᾶς ἐκινεῖ-
σαν, καὶ ἐς τὴν πρώτην εἰσίαν
τὴν τῇ ῥωμαίων ἀρχῇ ἐκλα-
μπρύνεσθαι. Κροῖσος γὰρ ἦν τὰ Κροί-
σου τάλαντα, καὶ ἃ Μίδου πλοῦτον

tacitus apud te hominis fames
det ac parsimoniã: nihilomi
nus blãditur tibi pollicitatio
tamẽ: atq; illud, Cõmunia fu
turæ sint omnia: ratũ et verũ
fore arbitraris, ignarus eius-
modi dicta, summis è labijs,
nõ imo è corde, & fecta. Tan-
dem præ pudore ipse statuen
di ius defers. Verùm ille fa
cturũ sese negat: cæterũm ex
amicis præsentib. quempiã in
eo negotio veluti mediũ in-
tercedere iubet, q̃ salarij mo-
dũ pronunciet, eũ qui neq; in
ipsum grauet, vt cui plurimas
tũ alias in res magis his ne
cessarias sumptus sit faciun-
dus: neq; rursus ei q̃ laturus
est, sit omnino indignus. Atq;
is senicula quispiã diuitis ac
qualis, vnà cum illo à puerit
adulando educatus: Eho tu,
inquit, num inficias ire potes,
quin vnus sis qui in hac vrbe
viuunt omnium fortunatis-
simus, cui primũ contigerit,
quod pluribus miserè cupien
tibus, vix à fortuna dari posſit, nempe vt in huius hominis con
suetudinem admittaris? vt communes penates habeas? vt in
familiam inter Romanos primariam recipiaris? Id nimirum
tum Crœsi talenta, tum Midæ diuitias superat, si modò mo-

ἂ σαφρονᾶρ οἶδα. ἔνδον ἃ πολλοὺς τῶν ἐνδοξοτάτων, ἰδιωτεύοντας ἄρ, ἃ καὶ πεφιδόσθαι ἔφη μόνος τῷ δόξης ἕνεκα συνοικεῖν τούτῳ, μὴ ὁρᾶδι πρὶ αὐτὸ, ἐπαίρεις τὴ φίλους ἂν δοκῆνας. ἐν ἔχω, ἔκασ σι τὸ ἐπιτόμιας μακαρίσω, ὃς καὶ προσλήψῃ μισθὸν ἐπ τοιαύτης ἐνδαιμονίας. ἀρκᾶρ ἔμ νομίζω, ἃ μὲ πάνυ ἄσ[illegible] ἔ, δοίη ἄ τι ἐπὶν ἐπέχτεσον, καὶ μάλισ πρὸς τὰς σὰς ἐπάνας ἐπικεῖσθαι· ἀγαπᾶρ ἂ ὅμως ἀναγκαῖον. ἐγὼ γὰρ ἐδ' ἂρ φυγᾶρ ἔτι δοκῶ, ἐπεὶ ἀρκύαρ γε μόνο. ἔχῃ τοίσω τ' χαλεπὸν μέν, καὶ τὰ πρῶτα ἐπάγωσ [illegible]. ἃ πρὸς αὐτὸν, ἐ πάνυ σι ἐσκᾶνλα, ἀλ' ὠξέως ἐνέλευσα, μάχεσ ἂρ πάθῃς τέλεον οὐκ ἔσ' ἐσπάθης γ' φόμφ. εἰ μὴ λὶ ἔγω ἄνθρωποι, τὰ μὲν τὰ τοῦτο ξηλῶσί σι, ὁρᾶντ' ἐπεὶ τ' λιχαλέ' ἀφτείλευσα, καὶ ἀκολύτως ἀσείνευσα καὶ τ' πάσ σι τινὰ ἔνδον γ' γραμμένον.

destitus esse noris. Equidè non paucos noui magni nominis viros, qui cupijssent, etiamsi quid vltrò dandi fuisset, gloriae duntaxat causa cum isto viuere, & familiares apud hũc atq; amici videri. Quam propter haud immenio quibus modis tuam prædicem felicitatem, qui quidem ad hanc tam expetendam fortunam etiam præmio addito admiteris. Proinde mihi satis esse videtur, nisi planè es insolẽs, si tantum accipias. simulq; pronunciat sanè minimum quiddam, præsertim ad spes illas tuas: attamen boni consulas necesse est. Neque enim iam possis effugere, quum intra retia tenearis. Frenum igitur recipis, musitans ac dissimulans, ac initiò quidem non magnoperè illi reluctans: facilèq; sequeris, vt quod non admodum te torquat, neque stringat, donec illi tandem paulatim assueueris. Tum verò ij qui forìs sunt mortales, hoc ipso nomine tuam fortunam admirantur, quòd te conspiciant intra cancellos versantem, ac nullo prohibente introeuntem, prorsus præclaris illis opibus delitijsq; domesticum quendam ac familiarem esse factum.

σὺ δὲ αὐτὸς οὐδέπω ὁρᾷς οὗτι-
νος ἕνεκα εὐδαίμονα αὐτοῖς
δοκεῖς, πλὴν ἀλλὰ χαίρεις
γε, καὶ σεαυτὸν ἐξαπατᾷς, καὶ ἀεὶ
τὰ μέλλοντα βελτίω γενήσεσθαι
νομίζεις. τὸ δ' ἔμπαλιν, ἢ σὺ
ἤλπισας, γίγνεται, καὶ ὡς ἡ πα-
ροιμία φησίν, ἐπὶ Μανδραβού-
λου χωρεῖ τὸ πρᾶγμα, καθ' ἑ-
κάστην, ὡς εἰπεῖν, τὴν ἡμέραν
ἀποσμικρυνόμενον, καὶ ἐς τοὐ-
πίσω ἀναποδίζον. ἠρέμα οὖν,
ὥσπερ ἐν ἀμυδρῷ τῷ φωτὶ τό-
τε πρῶτον διαβλέπων ἄρχῃ
κατανοεῖν, ὡς αἱ μὲν χρυσαῖ ἐκεῖ-
ναι ἐλπίδες, οὐδὲν ἀλλ' ἢ φῦσαί
τινες ἦσαν ἐπίχρυσοι, βαρεῖς δὲ
καὶ ἀληθεῖς, καὶ ἀπαραίτητοι
καὶ συνεχεῖς οἱ πόνοι. τίνες οὗ-
τοι, ἴσως ἐρήσῃ με. οὐχ ὁρῶ γὰρ ὅ-
τι τὸ ἐπίπονόν ἐν ταῖς τοιαύ-
ταις ξυνουσίαις ἐστίν, οὐδ' ἐπι-
νοῶ ἅτινα ἔφησθα τὰ καματη-
ρὰ καὶ ἀφόρητα. οὐκοῦν ἄκουσον,
ὦ γενναῖε, μὴ εἰ κάματός ἐ-
στιν ἐν τῷ πράγματι μόνον ἐ-
ξετάζων, ἀλλὰ καὶ τὸ αἰσχρὸν
καὶ ταπεινόν, καὶ συνόλως δου-
λοπρεπές, οὐκ ἐν παρέργῳ τῆς ἀ-
κροάσεως τιθέμενος. καὶ πρᾶ-

At ipse nondum videre pote-
tes quam ob rem illi te feli-
cem existimēt, nisi quòd gau-
des tamē, teq́ ipse fallis, sem-
per futura meliora fore exi-
stimans. Caeterùm contrà at-
que speraris euenit, & quem-
admodum adagio dicitur,
iuxta Mandrabuli morē ne-
gotium procedit, in singu-
los (vt ita dixerim) dies de-
terius ac retro relabens. Vn-
de paulatim velut in luce du-
bia, tum demum despiciens
intelligere incipis, aureas il-
las spes nihil aliud fuisse,
quàm ampullas quasdam in-
auratas: labores autem esse
graues, feros, ineuitabiles, ac
perpetuos. Sed quinam isti
sint, forsitan me rogabis. Ne-
que enim video, inquies, quid
in hac consuetudine sit adeò
molestum, neque intelligo i-
sta quae commemoras grauia
atq; intoleranda. Audi igi-
tur, vir egregie, nō molestiā
modò negotij perpendens,
verùm foeditatem, humilita-
tem, prorsusque seruilita-
tem vel praecipuè interim considerans. Principiò memine-

ris

τὸν γὰρ μίσθιον, μηδὲ τοῦτον ὅλον τὸ δὲ ἐλεύθερον, μηδ' ὅπως τοῦτο σωθῇ σύνοιδας· πάντα δὲ ταῦτα, τὸ γένος, τὴν ἐλευθερίαν, τοὺς προγόνους ὑπὲρ τοῦ μὴ καταψηφίσασθαι ἔοικε, πρὸ δὲ τοῦ τὴν δουλείαν εἰσελθεῖν καταφρονήσεις ἔοικας. ἡ δὲ ἐλευθερία σοὶ δοκεῖ ἐμποδὼν γεγονέναι ὑπὲρ ἧς ἅπαντα πρᾶγματα καὶ πανταχοῦ ἀγωνίζει. δοῦλος γάρ, ἃ καὶ πάνυ ἀχθόμενος ἀκούσεται, καὶ οὐκ ἐνοχλήσει, καὶ οὐκ ἐνδεής, ἀπὸ μισθοῦ δοῦλος ἀναγκαίως ἔσῃ, καὶ ὀκνήσεις λάτου γνῶναι πρὸς ἑσπέραν, ἀπαντήσαι τὴν μισθὸν, καὶ ἅττ' ἂν μὴ ἐν πάσῃ τῇ δουλείᾳ ξυνεπιστάμενος, ὀλιγωρήσῃς, καὶ πρόφασιν τοῦ τῆς ἀπορίας ποιήσῃ νόμον τοῦ περὶ αὐτῶν, ἃ πάνυ θελήσεται τοῦ ἑσπέρας, ἵνα ποιῇ ἄξιον τοῦ δεσπότου. ἀμφοτέρως γάρ σε ἡ μνήμη τῆς ἐλευθερίας ὑπεδύσατο, καὶ ἀφορητότερον ἑαυτὸν ποιεῖ, καὶ δι' αὐτὸ ἐν τῇ δουλείᾳ ποιήσῃς ἀπαράβατον. πολὺ

rit ex eo tempore te iam neq; liberum neq; ingeniuum posse videri. Noueris enim te haec omnia, genus, libertatē, progenitores ante limen relinquere, quam in huiusmodi seruitutem temetipsum addūcēs in aedes ingrederis. Siquidē libertas tibi comes ire recusārit, ad vitā tam indignā, tam humilem te conferenti. Seruus itaq; (tametsi nomine ipso grauiter offenderis) seruus inquam, velis nolis, futurus es: neq; vnius seruus, verūm complurium, operāmq; seruilem praestare cogēris obstipo capite, à diluculo in vesperam vsq;, idq; mercede vili atque indigna. Adde, quòd ne placebis quidem admodum, neq; domino satisfacies, neq; ab illo magnifies, vt qui non à puero fueris ad seruitutem instructus, sed serò didiceris, atq; aetate multum aliena coeperis ad id erudiri. Exeruciat autem te pristinae libertatis memoria animo recursans, facitq; vt interdum resilire conēre, reluctetisq;, atque ob id ipsum fit, vt seruitus tibi molestior accidat.

Nisi

πλὴν ἂ μὴ ἀγγέλῳ σοι πρὸς ἐλευθερίαν νομίζας, τὸ μὴ Πυῤῥίᾳ, μηδὲ Ζωπυρίωνι ἢ πατρὶ ἄνα, μηδ' ὅσπερ τις Βιθυνὸς ὠνὴ μυριοφόρῳ ἅμα τῷ κήρυκι ἀπημπολᾶσθαι· ἀκούσαντα, ὦ βέλτιστε, τῆς τοιαύτης ἐπιβοήσεως, ἀναμιχθῆναι τῷ Πυῤῥίᾳ, καὶ τῷ Ζωπυρίωνι, προτάντας τὸν χᾶρα, ὁμοίας τοῖς αὐτοῖς οἰκέτας, καὶ πάντα ἕνα ἰκᾶνον, ὅ, τι δέοιτο ἰδεῖν τὸ ἐπιδόμενον, τοῦτο ἀ πρόσεισι. κήρυκ' γὰρ ἐκ τοῦ ἐπ' ἔνθα ἑαυτὸν ἐξωνήσατο, καὶ μακρῷ χρόνῳ μνησικάκημον ἑαυτῷ τὸν δεσπότην. ἔτ' ἂ τάλαινα, φαίην ἂν καὶ μαλιστα πρὸς τὸν φιλοσοφῶν φαλακρὸν, ἃ μή σε τις ἢ πειρατὴς ἐλαυνόμενος ἐν λαβὼν, ἢ κλέπτης ἀνδράποδον, ἵνα ἄρα σεαυτὸν, ὡς πάρα τὸν ἀξίαν δυσχερῶς ἔφερες. ἢ ἔ τις ὢν συμβόρβορ', ἢ λοῦτρον ἄνα κίναιδον, ἰδόντα ἂν τὸν νόμους, καὶ θανὰ ἐξουσίας, καὶ ἀγανακτήσας, καὶ ἔ γᾶ,

Nisi fortè illud tibi ad libertatem sufficere putas, quòd non fueris Pyrrhia, aut Zopyrione patre prognatus: aut quòd non sic vti Bithynicum aliquod mancipium vociferante præcone diuendaris. Atqui tum, vir egregie, cum instante nouis Iunio Pyrrhijs & Zopyrionibus iunctus, manum itidem vt alij seruuli protendis, capisq; quodcunque illud tandem est quod datur: hæc videlicet est auctio. Nã præcone nihil opus erat hominimi qui ipsius sui fuerit præco, quiq; ipse vltrò sibi multo tempore dominum ambierit. Q Age iam, ô scelestè (cur enim non dicã, præsertim in eum qui se philosophum esse dicat) si quis te pirata inter nauigandum captum, aut si quis prædo in seruitutem tradidisset, teipsum deplorares, tanquam indignam fortunæ iniuriam patientem: aut si quis manu iniecta te duceret in seruitutem

esse, leges inclamares, omnia faceres, acerbè ferres, & &

γῆ, καὶ θεοὶ μιγάλῃ τῇ φωνῇ ἐπικράζας ἄρ' σαυτὸν ἀ, ὁπ λίγων ἕνεκα ὀβολῶν, ἢ τὰ τῆς ἡλικίας, ὅτι καὶ ἐφ' σαδοῦν ἦθα, παρὸν λῶ, πρὸς ἐλαθερίαν ἤδη ὁρᾷν σὺν ἀρετῇ καὶ σοφίᾳ φέρων ἀπεμπόλησας, ἀπὸ τῆς πολλὰς ἐπέσης λόγους ἀκούσῃ, ὃς ὁ κακὸς Πλάτων, ἢ ὁ Χρύσιππος ἢ Ἀριστοτέλης διέξιμεν καὶ πάθοι, τὸ μὲν ἐλαθέριον ἐπαινοῦσι, τὸ δὲ δουλεύειν ἀβάσπουσι. καὶ ἐπ' ἀσχολίᾳ, δόλαξιν ἀνδράποις, καὶ ἀγοραίοις καὶ βωμολόχοις ἀντιπαραβάλλῃ, καὶ ἐν τούτῳ πολὺ ῥωμαϊκῶν μόνῳ ἔχοι λόγῳ τάδοι, καὶ πορίμως τὴν ῥωμαίων φωνὴν βαρβαρίζον, ἅτα λατινῶν λέξεων θορυβώδη καὶ πολυάνθρωπα, συγκλύδων τινῶν, καὶ τῶν πλείσων μοχθηρῶν. καὶ ἐν αὐτοῖς ἐπαινεῖς φορτικῶς, καὶ πίνας πίρα τῶ μετρίως ἔχοντος, ἔπειτά τι καὶ λέβητι ἐφανασὰς, ἀφεψεσάμενος ζῶ ὄψον τὸ λίτρον, συμπατὰς ἄνω καὶ κάτω,

terrâ, ô dij, magno clamore vociferareris. nunc verò quum ipse te ob paucos obolos id ætatis in qua etiam seruus natus esses, tamen tempestiuum fuisset iam ad libertatem aspirare, cum ipsa virtute ac sapientia vltrò addictum vendideris. nihil illa reueritus, quæ permulta ab egregio Platone, Chrysippo, Aristotele differuntur, quum libertatem laudant, seruitutem damnant: annon te pudet, quum inter homines assentatores & emptitios ac scurras [illegible]ans, ex quo cum illis æstimaris: quâ in tanta Romanorum turba solus peregrino in pallio versaris, quumque Romanam linguam perperam ac barbarè sonas: præterea quum agitas conuiuia tumultuosa, magna hominum turba conferta, quorum plerique collectitij, quidam sint & improbi? atq; inter hos lauandas odiotè: bibisq; præter modum: deinde manè ad tintinabulum expergefactus, discussa ab oculis dulcissima somni parte, vnà sursum ac deorsum circumcurses,

ἔτι τὸ χθιζὸν σκληρὸν ἔχον ἐπὶ τοῖς σκέλεσιν. ἔτι σὲ ἀφεία μήσι θέρμων ἴσχῃ, ἢ τὰ ἀγείαν λαχάνων, ἐπίλοιπον ἢ καὶ ἄλλῶν ῥίζωσι τῇ ψυχρῇ ὕδατος, ὡς ἐπὶ ταῦτά σι κατ' ἀμηχανίας ἐλθεῖν; ἀπὸ δίψους, ὡς ἔχ ὕδατος, ἢ θέρμων, ἀπὸ κνημάτων καὶ ὄψων, καὶ οἴνῳ ἀνθοσμίῳ ἐπιθυμῶν ἰάσασθαι, καθάπερ ὁ λάβραξ αὐτὸν μάλα ἁπαίσιος τὸν ὀρυγόμενον τὸν λαμὸν ἁρπαρᾶς. παρὰ πόδας τοιγαροῦν τὸν λιχνίας ταύτης τὰς ἴλιγγας, καὶ ὥσπερ οἱ μέθυσοι, κλοιῷ ἀνθάς, ἢ πράγματα, ἄλλοις μὲν γέλωτα παρίξεις· σαυτῷ ἢ ὅσα κᾶς πυθοῦ, ὅτι ἔπι σοι τῶν ἰσχάδων ἀφθόνως ἐνεργῶν. ἢ δ' ἐλευθερία, καὶ τὸ ἀνύβριστον, αὐτοῖς φυλάττας καὶ φράτορας σι, φρῶδα πάντα, ἢ ἢ μνήμη τις αὐτῶν. ἢ ἀγαπητὸν, ἃ μόνον τὸ ἀσχολὸν προλῶ ὧν πράγματι, δοῦλον ἀντ' ἐλευθέρας

hesterno luto etiandum tibijs adhærente? Vsqueadeò ne te R. lupini aut holerum agrestium tenuit penuria? Vsqueadeò tibi defuerunt fontes frigida manantes aqua, vt per desperationem ad ista deuenires? Haud puto: quin potius palàm est, te non frigidæ aquæ, neque lupini; sed bellariorum atque obsoniorum, vinique odorati cupiditate captum eò venisse: quæ dum lupi piscis in morem auidius appetis, tuo merito euênit, vt hamus tibi fauces transfixerit. Is taque præstò sunt huius intemperantiæ gulæque emolumenta. Ac perinde ac si mia à trunco reuinctus collo, reliquis quidem omnibus risui es: at ipse tibi deliciæ affluere videris, cui contigerit affatim expleri caricis. Cæterùm libertas, ingenuitas, vnà cum ipsis gentilibus ac tribulibus, hæc nio

mirum euanida cuncta, atque istarum rerum memoria quidem vlla. quanquam hoc quoq; ferendum, si vna ista cum hac turpitudine dumtaxat esset conuncta, quòd è libero seruum

videri

μὴ δοκῶμεν, οἱ δὲ πόνοι μὴ λανθάνωσι, τότε οἰκίται ἐσμὲν ὄρα ἀ μιμηλότρικα τοῦ προστάττοντος Δρόμωνι καὶ Τιβίῳ τὰ τεταγμένα. ὧν μὲν γὰρ ἕνεκα, τῶν μαθημάτων ἐπιθυμῶν φύσας, παραλυφίαν, ὀλίγον αὐτῶν μέλει τί δὲ λοιπόν, φασι, πόρρω, καὶ ὅσον πάνυ τοῦτο, ἐκ ὀρᾷς, ἐκτετίκασιν αὐτὸ τὸ Ὁμήρου σοφίας, καὶ τὸ Δημοσθένους δεινότητος, καὶ τὸ Πλάτωνος μεγαλοφροσύνης, ὧν εἰ τίς ἐν τοῖς ψυχοῖς ἐπιλάβοιτο τὸ χρυσίον καὶ τὸ ἄργυρον, καὶ τὰς περὶ τούτων φροντίδας, τὸ καταπονηρὸν ὅτι οὗτος, καὶ μανακία καὶ ἁβρύτητα, καὶ ἀσέλγεια καὶ ὕβρεις καὶ ἀπαιδευσία. δόξαν δὲ ἂν ἐκπάντα μὲν ἀδαμᾶς, ἐφῶ δ' οὐδενὸς ἧττον βαθὺ, καὶ σκυθρός τις ἐπὶ πᾶσι πρόσωπον, καὶ ἱμάτιον βαλιακὸν ἀπεβίβασα, καὶ πάντα ἴσως ὅτι γραμματικὸν, ἢ ῥήτορα ἢ φιλόσοφον, μᾶλλον

videri facit: non labores etiã accederent, cũ illã seruorum colluuie cõmunes. S Sed vide, num quæ tibi imperãtur, leuiora sint his quæ Dromoni aut Tibio mandãtur. Nam doctrinæ quidé (cuius rei cupiditate simulãrat te in familiam suã accersisse sese) peramquàm exigua illi cura est. T Quid enim (vt dici solet) cõmercij asino cũ lyra? An nõ vides videlicet quàm minimè macerentur immodico desiderio vel Homericæ sapientiæ, vel Demosthenicæ grauitatis ac vehementiæ, vel Platonicæ sublimitatis? Quorũ mehercle ex animis si quis aurum, argentum, atq; harum rerum curas tollat, nihil fuerit reliquum præter fastum, mollitiem, lasciuiam, luxum, ferocitatẽ, immanitatem, imperitiam. Atq; ad ista nihil prorsum opis te Verùm quoniam tibi barba ingens prope pendet à mẽto, quoniãq; vultu ipso graue quiddam & venerandum præ te fers, tum quia pallio Græcanico decenter amictus es, norunt q; iam omnes te grammaticum esse, seu rhetorem, seu philosophum:

καλὸν αὐτῷ δοκῇ, ἀναμιμῆ-
σθαι κἀ ἴσως τίνα τῶν ἐθε-
σι καὶ προσομοιώσειν αὐτῷ.
λέξει γὰρ ἴσως τάδε φιλομα-
θὴς τῶν Ἑλληνικῶν μαθημά-
των, καὶ ὅλως περὶ παιδείας
φιλόκαλος. ὥστε κινδυνεύσας
ἔγωγε, ἀντὶ τῶν θαυμα-
στῶν λόγων τὸν πάγωνα καὶ τὸ
περίεργον μιμήσασθαι. μὴ ὄφ
σι δὲ σοὶ αὐτῷ ὑποφαῦλοι, καὶ μη-
δέ ποτε ἀφελέσθαι, ἀπ' ἴσου
δὴ ἐξαναστάντα παρέχειν
σαυτὸν, ὀφθησόμενον ἐν τῇ
θεραπείᾳ, καὶ μὰ λίαν τὸ
τάχος. ὅδ' ἐπιβάσαν ἐνίοτε
δι τὸ χεῖρα, ὅ, τι ἂν τύχοι,
λαβεῖν, ὅπως ἐντυγχάνοιμι ἐ-
πιλανόμενος, ὡς δὴ ὁλῷ
βαδίζων, ἀμελὲς δὲ τῶν
Μουσῶν, ἀπ' ὧς καλὸν τὸ
ἐν ᾧ πεπάτηκε ἀμελῶ-
σαι σχολῇ. σὺ δ' ἄθλιος,
τὰ μὲν παραβαίνων, τὰ
δὲ βάλλων ἅπαντα πομπὰ, καὶ
κάπαντα (διαύτη, ἴσθι, ὡς
οἶδα, ἡ πόλις) πεπλῆσθαι
ἴδιω-

pulchrũ ille sibi putat, vt & eiusmodi quispiã anteambulonum suorum pompæ permixtus esse videatur. futurũ enim hac re, vt Græcanicarũ disciplinarũ studiosus, reliquæq; omnis doctrinæ neq; negligens neq; rudis esse putetur. Vnde fit vt in periculũ, vir egregie, venias, ne non tũ ob admirandas illas artes, quin magis ob barbam pabliumq; cõductus esse videare: proinde vt perpetuus apud illum conspiciaris oportet, neq; absis vnquam, verùm vt diluculo relictis stratis in fomulitio temet exhibeas conspiciendum: neq; locũ in ea cie deseras. Porrò ille iniecta nonnunquã tibi manu, quicquid fortè in mentem inciderit, de hoc tecũ nugatur, obuijs ostentans quàm ne per viam quidem ingrediens, incurius sit literarum. quin vt illud ipsum etiam ocium quod inter inambulandum datur, in re quapiam honesta collocet. At tu miser interim, nunc ensim, nunc gradatim, nunc scansim plerunq; , nunc descensim (nam scis huiusmodi esse vrbem) obambulam,

tum

ἱδρῶτάς τι, καὶ πνεῦσαι· ἐμπέσῃ τινὶ τῶν φίλων, πρὸς ὃν ἦλθε, διαλεγόμενος μόνῳ, μικρὰ ἅττα καθίσῃς ἔχων, ὀρθὸς ὡς ἀφείας, ἀναγινώσκεις τὸ βιβλίον πρόχειρον ἁρπάσας, ἐπαλλάξῃ δ' ἄσιτόν τι καὶ ἄοινον ἢ ἐνίοτε καὶ ἀναλάβῃ, ἀπεράμῳ δ' ἀνυηρῶς ἀωρὶ, περὶ αὐτόπυρον σχολὴν τὸ μεσονύκτιον ἥκεις. ἐπὶ τὸ δεῖπνον, ἀπίθ' ὁμοίως ἔντιμος, ἢ πρεσβυτικῶς οἷς παρῇσιν, ἐπ' ἐῶ τις ἄν ἐπαφίλθῃ σκαλίσῃ, ἐς τὸπίσω σύ. πρὸ ἄτως ἐς τὸν ἀτιμοτάτῳ χωρίαν ἐξωθεῖς, κατάπαυε μάρτυς μόνον τῶν παραφερομένων, τὰ ὀσφ, ἢ ἀφικοῖο μικρὸν οὖ, καθάπερ οἱ ἰωνᾶς, πλειθίων, ἢ τὸ σκληρὸν τῆς μαλάχης φύλλον, ἢ τὰ ἄκανθα συναλοῦσιν, ἢ ὑπερφυὲς ἀπὸ τῶν πεκατακαμένων, ἄσμενος ἀπὸ λιμῷ παραψόμενος. οὐ μὲν δὴ ἄκμην ὕβεις ἄπεισιν, ἀν' ὅτι ὠὸν ἔχεις μόνος.

tum sudas, tum spiritum ante hilus trahis. Deinde illo intus cum amico quopiam, ad quem accesseris, confabulante, quum tibi interim locus desit, vbi vel assidere queas, librum videlicet stans in manum sumis, quoq; fallas tædium, legis. Posi vbi iciunio te sitientiq; nox occupauit, incommode lotus, intempestiuè, puta nocte fermè concubia, ad cœnam accedis, haud perinde deinceps in precio habitus, neque conspiciendus his qui adsunt. Verùm si quis aduenerit recentior, tu post tergum reiiceris. Itaque in angulum aliquem abiectissimum retrusus accumbis, testis dumtaxat ac spectator eorum quæ apponuntur, canum ritu ossa circumrodens, si fors ad te perueniat vel aridum malvæ folium, quo reliqua inuoluant, si fastidiatur ab ijs qui supra te accumbunt præ fame libenter arrepturus. Audi iam & aliud contumeliæ genus. Quid quòd ne ouum quidem soli tibi apponitur?

ὁ γὰρ ἀναγκαῖον ὅτι μὴ σὺ τὰ τοιαῦτα ἀεὶ τοῖς ξένοις καὶ ἀγνώστοις ἀνθρώποις ἀδικίαν, ἀγνωμοσύνην γὰρ τοῦτό γε. ἔστι δὲ ὄρνις ὁμοία τοῖς ἄλλοις, ἀλλὰ τῷ μὲν πλησίον παρᾶται καὶ πτερνίζει, σοὶ δὲ γναθίαν ἐπίδηλον, ἢ φάσσα τις ὑποκλαφᾷ, ὄζει ἄντικρυς, καὶ ἀτριμία πολλάκις ἐστίν, ἢ ἐπικλίνοι ἄλλος τινὸς, ἀφνεὸς ἀλλοῦ ἐπὶ παρόντι ἀφάμενος ὁ λάκος, τὰ δὲ παραπλήσια φέρων, ἱκανὸν παρατίθακε ὑποδυόμενος, οὐ γὰρ ἀμίτρῳ ἄ. τιμωμένῃ γε ἐν τῷ μέσῳ ἢ συὶς ὑποχαρίζεται, ἢ ἐλάφου, καὶ ἐκ παντὸς ἢ τὸν ἀριθμοῦντα ἵλεων ἔχειν, ἢ τῶν Προμηθέως μοῖραν φέρεσθαι, ὅταν ἐκκαλυμμένα τὰ πρωτεῖα. τὸ γὰρ τῷ μὲν ἄλλῳ σὺ τῶν λοπάδων παρεῖναι, ἐς ἃ ἂν ἀπαγορεύσῃς ἐμφορούμενος, σὲ δὲ ὅταν τὰ χίος παρασπάσῃ, τίνι φορητὸν ἐλαφίῳ ἀνθρὶ, ᾧ ἂν ὀστέα ἐλαφρὰ τῷ ὀχλοῦντι ἐχόντι;

Neq; enim cõuenit, vt tu semper eadem requiras, quæ hospitibus atq; ignotis ministrãtur: quandoquidẽ hæc tua sit insciticia atq; inurbanitas. Neque auis eiusmodi tibi apponitur, qualis alijs, verum diuiti illi pinguis & succulẽta, tibi pullus dimidiatus aut palumbus aliquis aridus atq; insipidus: non auis videlicet, sed manifesta cõtumelia lacerãdus. Neq; verò rarò fit vt si quãdo desit alibi, minister repentè te inspectante submouens ea quæ tibi erant apposita, alijs apponat, illud tibi ad aurẽ inmurmurans: Tu profectò noster es. Quòd si quando interim dissecetur vel porca fœta, vel cerua: aut structorem tibi modis omnibus propitium habere oportet, aut certè Y Promethei partem ferre; nempe ossa adipe circumtecta. Nam quòd ei qui supra te accumbit, patina finitur adstare quoad satiatus repudiet, te contrà tam celeriter prætercurrat: quis tandem isthunc ferat, qui modò sit ingenuus, cuiq; tantum insit bilis, quantum vel cerui ad-

est

χοῦσι; καί σοι δόκω ἱκανὸν εἶ-
ναι, ὅτι τὸν ἅπαντα ἄλυπόν τινα καὶ
παιδιᾶς ὄντα βίον, μόνος σὺ πονηρόν τινα καὶ
πικρὸν πίνεις, ἡρακλεώτατα δὴ τὸν
ἄκρατόν τε καὶ γνησίου πίνων, ὡς μὴ
ἀναχάσῃς δὲ ἐκ χώματος, ὅταν ἄπρο-
σδόκητος ὁ ξυμπότης σοι
ἄθρους γένηται δέον ἱκανὸν ἐς λόγον
ἐλθεῖν πᾶσι, νῦν δὲ κομπάκις οὐ-
πέπαυσαι, ὁ πᾶσι δὴ δῆλον ἐστὶ
ἔσεσθαι, ἀνεῖσθαι δὲ σε κομδὰ καὶ
ἀφέσθαι, καὶ σχολὴν τὰ πάντα,
καὶ μάλιστα, ὅταν σε παρα-
δοκήσῃ ἐπαίδευτός τις, ἢ ὀρχεῖ-
σθαι διδάσκων, ἢ ἰωνικὰ ξυ-
νόντα, ἀλλ' ἐξανδραποδιστικὸν ἄνθρωπον. ἐπεὶ ἦ γὰρ τὰ ἐρω-
τικὰ ταῦτα ὑμνοποιήσεις, καὶ
ἡδυσματίδιά τινα λέπτα ὑμνολογήσεις, καὶ
ἐπιμείξεις, οὐδέν σ' ἰσόπεδον
καλλικλῆν; ὀλίγα-
κις γὰρ μυχῷ τῷ συμποσίῳ,
καὶ ἐν αὐλῇ καταδαπανᾶν
ἔνεστιν, ὃς τὸ ἀπὸς, καὶ σεαυτὸν
ἐκλάσας, καὶ αὐτῷ τῷ τύ-
χῃ.

est? Atq; illud equidem non-
dum dixi, quòd reliquis suā-
uissimum ac vetustissimum
vinū bibentibus, tu solus ma-
lum quoddam & pingue bi-
bis. Proinde illud semper cu-
ras vt auro argentóve bibas,
ne colore prodente palàm
fiat te vsqueadò contemptū
neglectumq; esse conuiuam:
quanquam bene tecum age-
retur, si vel illud ipsum ad
satietatē vsq; bibere liceret.
At nūc vbi crebriùs popposce-
ris, minister audisse dissimu-
lat. Adde iam multas interim
& alias esse res quæ te discru-
cient: imò nihil esse fermè,
quod non sit acerbum, maxi-
mè quum tibi cinædus ali-
quis anteferatur: quin plurīs
te fit is, qui saltandi docet
artem, qui iocos Ionicos cō-
texit Alexandrinus quispiam
homunculus. Nam qui tibi
sperēs tu vt in accubitu a-
quēris ijs qui voluptates
& amatoria subministrant?
qui literulas in pectore gestant? Proinde in obscuro quo-
piam conuiuij latibulo tectus, præq; pudore abstrusus suspi-
ris, vti coniectandum est, teq; ipsum deploras, ac fortunam

χλω, δεῖ ὀλίγα σοι τῶν χαείτων ἐπιψικάδων. ἀδίκως δ' ἂν μοι δοκῇς καὶ ποιητὴς γενέσθαι τῶν ἐρωτικῶν ἀσμάτων, ἢ μᾶλλον ἅπαν ποιήσεις τοῦτο, ἀνιαθῇ δὲ μᾶλλον ἀξίως. ὁρᾷς γὰρ οἱ τὸ προτιμᾶσθαι καὶ εὐδοκιμεῖν ὅσον. ὅτῳ δ' ἂν, ἃ καὶ μάγον ἢ μάντιν ὑποκείναθαι δίκαι, τῶν πλήρως πολυπαλαίστων, καὶ ἄρα χάσκοντι ἀθρόος τὸς πλοῦτος ὑπισχνεμένων. καὶ γὰρ αὖ καὶ τότος ὁρᾶς τὸ φερομένους ἐν ταῖς φιλίαις, καὶ ποικῶν ἀξιεμένους. μᾶλλον ἔν τι γὲ τότων ἀδίκως ἂν γένοιο, ὡς μὲ ἀπόβλητος καὶ πικαπὸς ἅπας, ἀπ' ἐκ τούτων ὁ μακοδαίμων πιθανὸς ἦ. δεῖ γὰρ ἀνάγκη μᾶλλόν τι, καὶ σπανῆ ἀνίχνευτα πολυμάθουτα καὶ ἀμηχάνων. ὦ μὴ γὰρ καταπτῇ σὺ τις ψίθυρος οἰκέτης, ὡς μάθῃ ἐκ ὑπόνοιάς τὸν τῆς ἀνοήτου καὶ ἀλίσκου ἀρχέμενον, ἢ διαβάλλοντα, ὑπάδων ἢ μιπρὸς ἐκ τῆ πράγματος. καὶ

incusas tuâ, quæ tibi ne pauxillulum quidem lepôris ac venustatis aſperſerit. Ac prorſus ita videris affectus, vt optes poëta fieri, vt amatorias conſcribas cantiones: aut ſi id non contingit, vel eam aſſequi facultatẽ, vt poſſis ab alijs cõditas dignè canere. Vides enim quibus in rebus ſitum eſt vt quis efferatur, plurimúmq; fiat. Quin & illud ferre queas, vt magi quoq; aut arioli perſonam (ſi neceſſe ſit) induas, ex horum genere, qui amplas hæreditates, qui imperia, qui cumulatas opes pollicẽtur: quãdoquidẽ hos quoq; vides nõ mediocriter à diuitibus amari, plurimíq; fieri, eóq; vel vnũ quodlibet horũ fieri percupias, vti ne prorſus reiectus atq; inutilis appareas. At quã ne ad iſta quidẽ docilis es, infelix: proinde ſubmittas te oportet, muſiteſq; ac tacitus feras, clàm apud te plorans

ac neglectui habitus. Etenim ſi te famulus aliquis ſuſurro deferat, quiſolus omnium non laudaris puerum herę ſaltantem, aut citharæ canentem, iſta ſcilicet ex re non leue diſcrimen

χρὴ δὲ χρυσοῦς βατράχε δίκην διψῶντα λιπαρᾶχνα, ὅτε ἱσταμένου ἔσῃ ἐν τοῖς ἐπαινοῦσι, καὶ λαρυφᾷς, ἐπιμελὴς μόρου. πολλάκις δὲ καὶ τῶν ἄλλων σιωπησάντων, αὐτὸν ἐπαπᾷν ἐσκιμμένον τινὰ ἔπαινον, πολλοῦ τινὸς ἐκπλαστέου ἐμφανίσαντα. τὸ μὴ δῆτα λιμῷ ξωσθῆναι, καὶ νὴ Δία γε διψῶντα, μύρῳ χίνδαι, καὶ στεφανωθῆναι τοῦ λιφαλοῦ, ἀρίστου καὶ γνησίου. ἴσασι δῆτα τόν γε νῦν ἰόντα τινὲς σκιρῷ, ἄγουσι ἐναγίσματα. καὶ δὲ ἐκεῖνοι καταλιπόντες μύρον, καὶ τὸν στέφανον ἐπιθέντες, αὐτοὶ πίνουσι, καὶ ἐσθίουσι τὰ παρασκευασμένα. ἢν μὴ δῆτα καὶ ζηλοτυπός τις ᾖ, καὶ πάνδ' ὑβριστὴς ᾖσαι, ἢ νῦν γε καὶ σὺ μὴ πάντως πόρρω Ἀφροδίτης καὶ Χαρίτων ἴσῃ, οὐκ ἐν ἀρχῇ τὸ πρᾶγμα, οὐδ' ὁ κίνδυνος ἐκκαταφρόνητος. ὅτα δὲ καὶ ὀφθαλμοὶ βασιλέως πολλοὶ, ἑνὸς μόνου crimen impendet. Quapropter terrestris in morem ranæ sitiens vociferis necesse est, id operam dans vt in laudantium numero insignis ac præcipuus appareas. Quin sæpiculè silentibus reliquis tibi ficta quædam laus proferenda, quæque multam sapiat assentationem. Iam verò magnopere ridiculum est, cùm esurias interim, sitiasque, vnguentis collini, ac vertice gestare coronam. Sic quidem id temporis non dissimilis vidêre sepulchrales columnæ vetusti cuiuspiam cadaveris, quæ gestare solent ea quæ Manibus inferuntur. Nam huic infuso vnguento, impositáque corona, ipsi & bibunt & edunt apparatas epulas. Porrò si etiam zelotypus quispiam fuerit, sintque illi vel pueri formosi, vel vxor puella, neque tu prorsus à Venere Gratijsque fueris alienus: profectò non satis tuta res, neque periculum negligendum, propterea quòd

ὐμόνον τἀληθῆ ὁρᾶν; ἀλλ' ἀεί τι καὶ πρόσκειται τοῦτο, ὡς μὴ συναίρειν δοκοῖεν. Διὰ δή, ἔστιν ἐν τοῖς Περσικοῖς δείπνοις, κάτω νεύσαντα καταπεσεῖν, δηλονότι μή τις εὐνοῦχος ἐν ὕδει προσδοκήσας μιᾷ τῶν παλλακίδων, ἐπεὶ ἄπνους γε ἐφαίνετο, ἐστιγμένον κάλλει τὸ πρόσωπον ἔχων, ἃ μὴ θέμις ὁρᾶν τινα, ἀφελόμενος τῶν ὀφθαλμῶν τὸν γνάθον. Ἐπὶ δεῖπνον ἐλθών, μικρόν τι κατέδαρθε, καὶ ἀναλυθέντος ἀνηρέθη, ἀλλὰ ἰὼ φεῦ, ἢ δεῖλαι, ὅταν τὰ πάλαι ἀφειδὰς ἀφεῖσαν, ἢ ἐταίρους, καὶ βίον ἀπράγμονα, καὶ ὕπνον μεμελημένον τῆς ἐπιθυμίας, καὶ περιπάτους ἀνεθέρους, ἃς οἷον βάραθρον φέρον ἕκαστον ἐνόησαν; τίνος ἕνεκα, ὦ θεοί, ἢ τίς ὁ λαμπρὸς μισθὸς οὗτός ἐστιν; ἢ ἵνα μὴ ἄλλος μοι πλέον τόπον ἐκκεῖσθαι δυνατὸν ᾖ, καὶ φοβῶ τὸ

vident, sed semper veris aliquid addunt ad cumulum, ne conniuere videantur. Quas ob res vultu demisso tibi est accumbendum, quemadmodum in Persicis cōuiuijs fieri mos est, verito, ne quis eunuchus sentiat te in concubinam aliquā coniicientē oculos: moxq; alter eunuch⁹, cui iamdudum arcus in manu tensus est, quia videris quæ videre nephas, inter bibendum malam iaculo transfigat. Iam peracto conuiuio, vbi paululùm dormieris, ad galli cantum expergefactus: O me miserum, inquis, ô infortunatum. Cuiusmodi quondam conuictus, quos amicos reliqui, tum vitam tranquillam, & ocij plenam, somnū quem meapte cupiditate metiri soleo: deambulationes liberas: atque ex his in quale barathrum memet præcipitem dedi! & Deum immortalem, cuius tandem rei gratia? Aut quòdnam istud magnificum præmium? At ne fieri quidem potuit, vt mihi vnquam aliàs plures commoditates suppeterent, quàm tum suppetebant. Tum autem

τὸ ἐλεύθερον, καὶ τὸ πάντα ἐπ' ἐξουσίας; νυνὶ δὲ τὸ τοῦ λόγου, Λίνου κρόκη λιθὰς, ἄπειρα καὶ κενὰ περιστρέφομαι, τὸ παντὸν εἰκῇ σὺν, οὐδ' ἀδεσμεύτως ἀδέως, οὐδὲ ἀνεχόμενος καὶ ἄνευ δικαιολογίας. ἐπὶ λιμένος γὰρ ἐγωγε τῶν ἐμῶν τοιούτων, καὶ ἄπιστον, καὶ μάλιστα πραγματεύομένων ἀνήκοσι, ἴσχυον τὸ πρᾶγμα πιστοῦσθαι. ὡς δὲ καὶ ἀκαίρους ἄμα, καὶ ἄπειρα συμπεπλεγμένους, οὐδὲ ὅδε γίγνεται ποιῆσαι δικαιολογούμενον. σωφρονῶ δ' ὡς καὶ ἐνοχλοῦντα πολλάκις βλασφημούμενον, καὶ μάταιον, ὅταν ἐλεύθερον αὐτὸς αὐτῷ ἐᾷ. συνθρυπτὸς γὰρ αὐτῷ δοκῶ. καὶ ὅλως ἐκ ἔχω ὅπως ἁρμόσομαι πρὸς αὐτόν. ἐμὲ μὲν γὰρ ἐνίοτε συμπαρὼν φυλάττω ἐμαυτῷ, δηλὸς ἔλογα, καὶ μοχθηρὸς φαίνομαι. ἐμὲ δὲ μαθόντα, καὶ ἐνθυμούμενον τὸ πρόσωπον ἐς τὸ ἔλαττον, καταφρόνησον αὐτὸς, καὶ

autem accedebat libertas, atq; omnia pro meopte arbitrio faciendi facultas. Nùc porrò iuxta id quod prouerbio iactatum est, a Leo chordula vinctus sursum ac deorsum circúferor. Quódque omnium est miserrimum, maximéque deplorandum, neque efficere possum vt placeam, neque gratiam eo mereri queo: propterea quòd harum rerum sum imperitus ac rudis, maximè compositus collatúsque cum his qui hæc velut artem profitentur. Proinde iniucundus sum, ac nemiquam aptus conuiuijs, quippe qui ne risum quidem concitare norim. Quinetiam sentio me non rarò molestum esse & importunum quum adsum, maximè quum ipse seipso festiuior esse conatur. nam illi tetricus videor. In summa, nullam inuenio viam, qua me illi accommodem. Etenim si meam ipsius auctoritatem ac seueritatem tueri pergo, iniucundus videor, ac propemodum horrendus ac refugiendus. Contrà si rifero, valúmque quàm possum maximè ad hilaritatem compositero, fastidit illicò ille,

καὶ διέλυσε. καὶ τὸ πρᾶγμα ὅμοιόν μοι δοκεῖ, ὥσπερ ἂν εἴ τις κωμῳδίαν ἐπιχειροίη, τραγικὸν πρόσωπον ἀναλαμβάνων. τὸ δ' ὅλον, τίνα ἄλλον ὁ μαινόμενος βιώσομαι βίον, τὸν νῦν ὄντα ζόφον ἄλλον βιβλιακήν; ἔτι σὺ ταῦτα ἀγανακτοῦντος, ὁ μέλλων ἄνθρωπος, καὶ κατὰ τῶν ὁμοίων ἔχεσθαι, καὶ πεινοσῶντι, καὶ ἐς ἄστρα ἀναβλέψαντα καὶ πρόσωπον ζωὸς βουβῶνας καὶ τὰς ἰγνύας, ἀ θέλεις, ἀμφιέσασθαι πρὸς τὸν ἄθλον, εἶτα ἀδύνατον ὅμοιον, καὶ ἐς τὴν αὐτὴν ὥραν παρεσκευασμένον, καὶ σὺ τὰ τῆς ἀγίτης, πρὸς τὸν πολλὰ βίον ἀντισπῶντα. καὶ ἡ ἀγρυπνία δή, καὶ ὁ ἱδρὼς καὶ ὁ κάσματος ἀρίσημα ἤδη παρυφῆσιν ἢ φθόλοις, ἢ πενιπαρονίαν, ἢ πόλεως ἄλγημα, ἢ τὴν καλὴν ποδάγραν ἀναπλάττοντες. ἀντίκλεις ὅμως, καὶ παράκλισιν καὶ ἰσχιάδα λίθον, ἢ τὸ συγκεχυμένον.

& auerſatur. Ac prorſus tale quiddam mihi videtur, quale ſit ſi quis in perſona tragica comœdiam agere tentet. Poſtremò quam tandem aliam vitam mihi viuam demens, poſtea quam hanc præſentem alteri vixerim? Dum hæc tecum loqueris, iam ſonuit tintinabulum, iamque ad eadem tibi redeundum eſt, obambulandum, ſtandum, ſed ceromate inunctis antè femoribus poplitibúsque, ſi modò velis par eſſe certamini, præmióque tollendo idoneus. Deinde conuiuium idem & eadem apparatum horta. Iámque adeò diuerſa viuendi ratio, ſuperioríque contraria, tum inſomnia, ſudor, defatigatio, paulatim quaſi ſuffoſſis cuniculis inducunt vel tabem, vel pulmonis exulcerationem, vel inteſtini tormina, vel egregiam illam podagram. Reluctaris tamen ſedulò: ac frequenter quum valetudo poſcat vti lecto decumbas, ne hoc quidem licet, eò quòd aſſimulari

ρητα. σκῆψις γὰρ, ὁ νόσος, καὶ φυγὴ τῶν ἀσθενούντων ἴδιος ἐστιν. ὅπου δὲ ἀπόντων ὀχλοῦσι καὶ ὅδε ἀδικεῖται θυμούμενον ἴσασι. καὶ τὰ μὲν ἐν τῇ πόλει τοιαῦτα. ἔστι δὲ ἃ καὶ ἐξημῶσαι δίκαιοι, τὰ μὴ ἄλλα ἰᾶν, ἔστι δ' ἃ κομιστέα, ἕκαστον δὲ ἐπιθεῖναι (δεῖ γὰρ δι' ἀπεικασμένων) καὶ τὸ ἐμὸν δὲ βραχέως, ἐς τ' ἄλλ' ἐκ τ' ἔσης καταγωγῆς, ὃν μεγάρου οἰκῶ τὸ δ' ἀκροστόνιον λεμμάτιον συμπαραβάλωσιν, ἐκ τῶν φορτηγίων λαφύλιον ἐπιβαλόντων. ἐκ δὲ τοῦ μὴ διηγεῖσθαι, ὅμως Θεσμόπολις οὗτος ὁ Στωϊκὸς διηγεῖσθαι ξυμβὰν αὐτῷ πρόνη γελοῖον καὶ σὲ δι' ὃν ἀνέπεισον, ὡς ἄρα μὴ ἄλλῳ ταυτὸν συμβαίη. σωλῆν γὰρ κλυσίᾳ τινὶ, καὶ τρυφώσῃ γυναικὶ τῶν ἐπιφανῶν ἐν τῇ πόλει. ἀνῆκεν δὲ καὶ ὀφθαλμῶσαί ποτε, τὸ μὲν πρῶτον ἐκεῖνο παθὸν ἴσως γελοιότατον, συναισθέσθαι παρ' αὐτῶν πρα-

mulari morbus, quò munia officiáque iusta defugiat, existimatur. Hinc præter omneis perpetuò pallet, semperq; iamiam moritu ro videre similis. Et hactenus quidem de his quæ domi ferenda sint. 6 Quòd si quando fuerit peregrinandum: vt ne interim referam alia incommoda, sæpe fit vt pluuio cœlo, vbi postremus veneris (nã is locus tibi forte contigit) vehiculum opperiaris, donec nullo iam reliquo loco vbi diuerseris, proximè coquum, aut heræ comptorem te reclinant, ne stipulis quidem affatim subtratis. Neq; verò tibi referre grauabor, quod mihi Thesmopolis iste Stoicꝰ narrauit, sibi accidisse, rẽ profectò minimisquã ridiculã, quæ tamen eadẽ posiit & alij cuiuis accidere. Conniuebat enim cũ opulẽta quadã ac delicata mulierẽ ex illustribus istis & vrbanis. Eam, quum alias quando peregrè proficisceretur (nam id primum aiebat sibi maximopere deridiculum accidisse) in curru sibi viro nimirum

πεπαιδεύσθαι φιλοσόφου ὄντι, λιπαρόν τινα τῶν κιναίδων τετιλμένον τὰ σκέλη, καὶ τὸν πώγωνα πρὸς ξυρὸν ἡμμένον. ἅμα τιμῶν ἐξ αὐτοῦ ἐκάνη, ὡς τὸ ἀκριβὲς ἴσχυε καὶ τὸ ὄνομα ἐξ τῶν λιναίδων ἐπωνυμούσας. Χελιδόνιον γὰρ ἐκαλεῖτο. τὸν δὲ ὄνομα πρῶτον ἐλθόν, σκυθρωπῷ, καὶ γέροντι ἀνδρὶ, καὶ πολιῷ τὸ γένειον (οἶδα δ', ὡς βαθυπώγωνα καὶ σεμνὸν ὁ Θεσμοπόλις ἄχι) παρακαθίζεσθαι φλαῦρ' ἐντετριμμένον, καὶ ὑπογεγραμμένον τὰς ὀφθαλμοὺς, καὶ ἀφειδεσκαμμένον τὸ βλέμμα, καὶ τὴν φαλακρὸν ἐπικεκαυσμένον, οὐ Χελιδόνα, μὰ Δί', ἀπάγγελόν τινα, ἀφιετιτριμμένον δ' πώγωνα τὰ ἱέρακα, καὶ ἔτι μὲ μᾶλλον ἀηδῶς αὐτ', καὶ τὸν λιπαρὸν φανὸν ἔχοντα, ἐνὶ τῷ κεφαλῇ ἔν συναθίζεσθαι, τὰ δ' ἄλλα πάντα, ὡς ὅλως τὸν ὀδὸν μυσάττεσθαι τὰς ἀηδίας ἀναφέρεσθαι, ἀηδέστατόν καὶ τριβολίσεσθαι, ἃ δὴ μὲ ἐκάχθη αὐτὸς, ἴσως

nimirum philosopho adiunxisse cinædum quempiam picatis cruribus, derasa barba: quem illa honoris (vt coniecio) gratia secum ducebat. Quum nomen quoque cinædi commemorabat. aiebat enim Chelidonium vocari. Iam primùm illud cuiusmodi fuerit vide, iuxta virum seuerum tetricúmque, tum senem, canóque mento (scit autem quàm profundam ac venerabilem barbam habuerit Thesmopolis) assidere mihi nihil hominem & effæminatum, picturatis oculis, lubrico vultu, fracta cerussice, non Chelidonem per Iouem, id est, hirundinem, sed vulturem magis, vellulsis barbæ plumis. Quod ni magnopere illum fuisset deprecatus ne faceret, futurum fuisse vt flammeum etiam in capite gestans assideret. Præterea autem perpetuo hoc itinere molestias innumerabiles pertulisse sese, illo cantillate gar-

rientéque, denum (nisi idem hominem coërcuisset) in rheda etiam

ὅσοις ἂν καὶ ὀρχήσῃ ἐπὶ τῆς ἀκλείης. ἕτερον δ' ὅ τι καὶ ἄλλο ἄλλῳ ἀνθρώπῳ πεπαχθέωται: καὶ μάλιστα δὴ αὐτὸν ἐγωὶ, Θεσμοπόλι φησὶν, ὅτεος ὄνειο, χάριν ἐμεῦ μεγάλην ἀλύσεις λίσ, μηδὲν ἀντεωθῆν, μήδ' ὅτευ ἐπὶ πλέον σεῦ δεόμενα, μηχανήσεις. ἐγὼ δ', ἔφη ἐκεῖς λῶ, ἐπισχομένου πάντα πρόθυμα, δοκέω σεῦ, ἔφη, ἥτινα ἐπιμελῆ, καὶ φιλόπονον. τόνδε ἐνῶα, λῶ οἶδα, τόνδε Μυρρίνεω ἀναπλήσαν ἐς τὸ ὄχημα, φιλάτιτά μοι, καὶ ἐπιμελοῦ, ὅπως μηδὲν ἐνδεὲς ἔσαι. βαρυσίτεα δὲ ἡ ἀθηνία τόδε γαστήρ, καὶ σχεδὸν ἐς τόκον ἐστίν, οἱ δ' ἐπιτάραζι οὖζι, καὶ ἀνωδῖς ἐπίστα, οὐχ ὅπως ἐκάνυς, ἀλλ' ὀλίγου μὲν ἐγὼ αὐτὸ πολλὰ ποιῆσαι τῶν λόγων ἐν τοῖς ὀδοῖς, μὴ δίκαιον τὶ σμικρὸν ὀλυθῆς τὸ ποιήσαι μι, τὸ πρόσθεν δαθέν μοι, καὶ θέλησον χαρίσασθαι. ἐπίσχεθ' ὁ Θεσμόπολις, ποιᾶ ἐπιτρόπῳ, καὶ

da etiam saltante. Addebat secundo loco tale quiddam sibi fuisse mãdatum: Accersito illi mulier, Thesmopoli, inquit, ita tibi diu bene faciant, magnũ quoddam officiũ abs te requiram, quod caute recuses: neque expectes vt quicquam te sim rogatura studiosius. Atque hoc (vt est credibile) omnia se facturum pollicito: Hoc, inquit, te rogo, quandoquidem video te virum probum, diligentem & amantem, canis culam quam nosti Myrrhinam in vehiculum recipe, eámque mihi serua, curans ne quid illi desit. Nam mea fera grauida est, atque adeò propemodum iam prope partui. At isti scelesti & immorigeri ministri, non dicam huius, sed ne mei quidem ipsius magnopere rationem habent in peregrinationibus. Quare ne te pudeat mihi mediocre beneficiũ facturum, si charissimã mihi iucundissimamq; caniculã

seruaris. Recepit Thesmopolis quum illa tantopere rogaret, ac pro-

καὶ μονονυχὶ καὶ δακρύσαντα. τὸ δὲ πρᾶγμα κωμικώτατον ἦν, ὅτι γέλοιον μὲν ἐν ἱματίοις ἐκινεῖτο, μικρὸν ὑπὲρ τὸν πάγκρατα, καὶ λατυπῶδες ποικίλως, ἐπὶ μὲν ταῦτα ὁ Θεσμόπωλις ἐσοπτίζετο. καὶ βαθὺν λιπεῖν τῇ φωνῇ (διαῤῥωτα γὰρ τὰ μυκτηρώδη) καὶ τὸ γήσιον ἐκ φλοιοῦ ὑβριζόμενον, μᾶλλον δέ τι ἴσως χθιζὰ αὐτῷ ξυμπεπλασμένα. καὶ ὁ Κίναιδος, ὁ ξυνήθης, οὐκ ἀμέσως πρὸς καὶ ἐς τὰς ἄκρους, τοὺς παρόντας ἐν τῷ ξυμποσίῳ ἀφεσκώπτων, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐπὶ τὸν Θεσμόπωλιν καθῆκε τὸ σκῶμμα, ὑπὲρ δὲ Θεσμοπολίδου, ἔφη, τοῦτο μόνον ἀπὸ ἔχω, ὅτι ἀνὴρ Στωϊκὸς ἄδην ἡμῖν γεγένηται. τὸ δὲ οὖν κυνίδιον καὶ τοῦτο ἐν τῷ πρίασθαι τοῦ Θεσμοπολιδίου κινδυνεῦσαι, μᾶλλον δὲ ἐνυβρίσθαι δοκεῖ τοῖς ξυνοῦσι, κατὰ μικρὸν αὐτοὺς χειροήθεις τῇ ὕβρει ποιᾶ-

ac propemodum etiam fleret. Porrò ſpectaculum erat ſupra modum ridiculum, canicula è pallio prominens proſpectanſq; paulò infra barbam, ac ſubinde immeiens (tametſi hæc quidem Theſmopolis retinuit) ac gracili voce latrans (huiuſmodi enim cœtellæ iam in deliciis ſunt) neque non philoſophi mentum oblingens, maximè ſi quid pridiani iuris inhæreret. Porrò Cinædus aſſeſſor ille, quum non inſulsè ſuper conuiuium dicteria quædam iecciſſet in eos qui aderant, ac denique & ad Theſmopolim vſque dicacitas peruenſſet: De Theſmopolide, inquit, vnum hoc poſſum dicere, eum è Stoico Cynicum iam nobis eſſe factum. equidem eundiui caniculam etiam pepeciſſe in Theſmopolidis pallio. Huiuſmodi deliciis illudit, vel (vt verius dicã) huiuſmodi cõtumelijs ac ludibrijs tractãt eos qui cũ ipſis viuũt, paulatim eos eiçiures ac manſuetos ad ferendas contumelias

reddens

ψῆσαι καὶ ἐπαινέσαι τὸν Κρίτωνα. οἶδα δ' ἐγὼ καὶ τὸν Κρίτωνα, ὅτι οὐδ' ἂν ἑνὶ δόξειε τῶν κεκραιπαλωκότων, μὴ λιτὰ ἐσθίοντα μὰ τὸν Δί' ἐν ἀπορίᾳ λούεσθαι, ἀλλὰ πολὺν ὁρῶν, καὶ ξυγκιρνάμενον, ἐπὶ πολὺ τοῦ μεταξὺ οἴνου, ὑδατος μεμιγμένου, ἀλλὰ πῶς οἷόν ἀμφορέα λιγυρόν. καὶ τοῦτο ἐπεσθίων τὸ πρόβλημα ἐπὶ δραχμαῖς ἑξακοσίαις ἀπολύεσθαι. ταῦτα δὴ δι' ἴσως μίσητα. ἔστι γὰρ ἐπιτιμᾶσθαι αὐτοῖς, ἢ συγγραφεῖσθαι ὁ πλείστου ἦν, πρὸς τὸ δάπανον τὰ αὐτὰ φαγοδαῖτα, πόνοι καὶ μαλακία ἀμφοτέρωθεν καὶ ἐπανῦντα καὶ λοιδορεῖσθαι πάντα, καὶ πρὸς ἐπαίνων ἐπιτηδείως ἐπινοῆσαι. ἀσὶ δ' οἳ καὶ ἐπὶ μάλα θαυμάζεσθαι ἐθέλουσι, καὶ δὲ Ἀδωνίδας αὐτοῖς, καὶ Ὑακίνθους ἀεί, πάντως ἐνίοις· πλὴν ἔστιν ἔχοντας. οὐ δ' ἔστιν ἐὰν μὴ ἐπαινῇς, ἐς τὰς λιθολογίας τὰς Διονυσίου ἀπιέναι, ὡς μὴ φθονῶν, μὴ ἐπιβα-

reddentes. Prætereà autem & Carcharorum oratorem noui, qui iussus super cœnam declamabat, neutiquam inerudite per Iouem, imò grauiter & absolutissimè, ac laudabatur interim ab illis bibentibus, quum non ad aquæ modum, sed ad vini amphoram oraret. Atque eam molestiam ob ducentas drachmas perpeti ferebatur. Verùm hæc quidem fortasse vtcunque toleranda. At Porrò si diues ipse aut poëticus fuerit, aut historicus, qui sua ipsius scripta in conuiuio recitare gaudeat: tum verò maximè futurum est vt discrucieris ac dirumparis, nempe quum admirari, quum assentari, quum nouos quosdam laudandi modos comminisci necesse habet. Sunt autem qui & formæ nomine studeant admirandi videri. Eos nunc Adonidas, nunc Hyacinthos appelles necesse est, etiã si illis naris nonnũquã cubitali bret specu. Quod ni laudaris, protinus in lapidicinas Dionysiacas asportabetis, tãquã qui illi tũ inuideas, tũ insidieris, malèque

λειβλάβων αὐτῶν. καὶ ἢ καὶ ἐρεῖς, καὶ ῥήτορας ἄναι αὐτοὺς, ἐμὲν ὅτι σολοικίζοντα τὸ χωσιν. αὐτὰ τὰ τῆς Ἀττικῆς καὶ ζῦ Υμηττοῦ μισθοῦ λοκᾶν τοὺς λόγους, καὶ νόμον ἄναι τὸ λοιπὸν, οὕτω λέγειν. καί τοι φορητὰ ἴσως τὰ τῶν ἀνδρῶν. εἰ δὲ οὖν γιγνώσκειν, καὶ ἴσως αὖ καὶ τόδε ἐπὶ τῶν γυναικῶν ἐπιδείξεται. τὸ ἔναι γὰρ ἔνιας αὐτῶν πεπαιδευμένας, μισθῷ ἐπὶ λαῖς ξυνόντας, οὐ πάνυ φορητὸν ἡγοῦμαι. εἰ γάρ τι καὶ ἄλλο τῶν ἀκροατηρίων αὐτῶν λοκᾶν, ἐν οἷς πεπαιδευμένα τί ἔσται, καὶ φιλόδοροι, καὶ ποιητὰς ἄσματα, οὐ πολὺ τῆς Σαπφοῦς ἀφέξονται. δῆλα δὲ καὶ τάδε μισθωτὴ καὶ αὕτη ῥητορεύουσα ῥήτορας καὶ γραμματικοὺς καὶ φιλοσόφους. ἀκροῶνται δ' αὐτῆ πλείονα (γέλοιον δὲ καὶ τόδε) ἢ ἔνι μεταξὺ λουόμενοι, καὶ τὰς κόμας πρὸς πλινθόμφια, ἢ πρὸ τὸ δεῖπνον. ἄπο-

malégue velis. Ad hæc & ſapientes & rhetores ſint neceſſe eſt. Quòd ſi etiam ruſticè quippiam dixerint, tum verò iuxta illud quod dici ſolitum eſt, Atticæ atque Hymetti plenam orationem videri volunt, atque in legem abire, vt deinceps ita loquantur homines. Quanquam quæ viri faciunt, ferri forſitan queant: ſat verò mulieres (nam mulieribus etiam illud ſtudio eſt, vt doctos aliquot in ſuo conuictu conductitios habeant, quíque ſeſe mercede affectentur) quandoquidem hoc quoque ad reliquum cultum elegantiámque pertinere putant, ſi dicantur eruditæ, ſi philoſophæ, ſi carmina componere Sapphicis haud multò inferiora: ob hæc ſanè hæ quoque conductitios Rhetores, Grammaticos, Philoſophos circumferunt. Hos autem audire ſolent (id quod ipſum eſt ridiculum) tum temporis, quum vel comuntur, aut capillos in orbem reſigant, vel in conuiuio. Nam

aliàs

ἄλλοτι ἢ ἐν ἄλλοις σχολῇ. ποτὲ δὲ καὶ μεταξὺ τοῦ φιλοσόφου τι διαλεγομένου ἡ θεράπαινα παρὰ τὸν μοιχὸν γράμματα, οἱ δὲ πρὸς σωφροσύνης ἐπᾶσι τοῖς λόγοις ἐστὶ πεμφόμενα, ἕως τ' ἂν ἐκείνη ἀντιγράψασα τῷ μοιχῷ, ἐπανέλθωμεν πρὸς τὸν ἐρώμενον. ἐπειδὰν δὲ ποτὲ ἐξ μακροῦ τοῦ χρόνου, Κρονίων, ἢ Παναθηναίων ἢ τινα ἄλλον, μικρά τί σοι ἐφαρίδιον ἄθλιον, ἢ χιτώνιον ἀπόθορον, ἐν ταῦτα μάλιστα ποικίλα δεῖ καὶ μικρὰ μικρὰ γνώσθαι τῷ πομπῷ, καὶ ὁ μὴ πρῶτος, οὗτος ἐπισκοπούμενος πρακτέος τοῦ ἀνδρὸς, πόθεν μὲν καὶ πόθεν ἀπήρξατο, μισθὸν ἐκ ἐλάχου τῆς ἀγγελίας προσαβών. ἐνθεῖν δ' ἐπισκιάδια ἕως ἃ νομίζουσιν ἱκανὰ, ὡς ποτὲ καὶ ὡς ἀπώμνυσι, καὶ ὡς ἐπιμένει, καὶ ὡς ἐπιφανῆς, τὸ ἐλάχιστον ἐπιμέλεσθαι διηγεῖσθαι. ἅπαντες δ' ἂν ἀπαλλάτ-

aliàs non ſuppetit illis otium. Porrò ſæpenumero fit, vt interim dum philoſophus quippiam diſſerit, interueniens ancilla literulas ab adultero porrigat: ac præclari illi pudicitia ſermones intermittuntur, opperientes donec illa reſcripſerit adultero, atque ita redeat ad auditionem. Porrò ſi quando poſt multum temporis inſtãtibus Saturnalibus, aut Panatheneis, miſera quapiã vmbella tibi mittatur, aut y tunicula ſemiputris ac detrita, tum demiq; plurima miſiitẽtur oportet. Atq; aliquis quã ſtatim ſubaſculcãrit herum id facere deſtinantẽ, præcurrit, ac primus rei index, abiensq;, non exiguum precium aufert, qui renũciãrit. At manè plus tredecim te adeunt idem apportantes nuncij: quorum quiſque commemorat quàm multa dixerit, quemadmodum ſubmonuerit, quemadmodum adhortans commodiora ſubiecerit. Omnes itaque donati præmio diſcedunt, at non

ἀπαπάλουσα λαβόντα, ἔτι
μὴ βρυχωμένου, ὅτι μὴ πλέω
ἤλπικας. ὁ μὲν γὰρ μισθὸς αὐ-
τὸς, κατὰ δύο ὀβολοὺς καὶ
τέτταρας, καὶ βαρὺς ἀπᾶν οὐ
καὶ ὀχληρὸς δοκῇς ἵνα δ' ἂν
λάβῃς. [illegible]κωτί & μὲν αὐ-
τὸς, καὶ ἱκετικῶτί & θεραπω-
τί & ἢ καὶ ὁ οἰκονόμος, οὗτος μὴ
καὶ ἄλλος θεραπείας τρόπος. ἐκ
ἀμελητί & κοὐδ' ὁ ξύμβου-
λος, καὶ φίλος. καὶ τὸ λεγ-
θὲν ἤδη πρωφάσιος ἰμαλιο-
παπλᾷ, ἢ ἰατρῷ, ἢ σκυτο-
τόμῳ τινί. ἄρα οὖν δεῖ τὰ
ἄδηλα καὶ ἀσύνητα, πολὺς &
ὁ φθόνος &. καὶ πῶς καὶ ἀμβο-
λά τις ἀρίμα ἐπεξανίσατα
πρὸς ἄνδρα ἤδη τὸν κατὰ δῆ-
λόος ἀδίκως ἐνδικόμενον ὁρᾷ
γὰρ ἤδη σε ὑπὸ τῶν σωτε-
χῶν πόνων ἐκτετρυχωμένον,
καὶ πρὸς τῷ βραδεῖ σκο-
λιὸντα, καὶ ἀκουσηκότα τῷ
ποδαγρᾳ & ἀκουσῦς &.
ὅλως γὰρ, ὅσῳ δὲ νοσημάτα-
τον ἐν δεῖ ἀναπεισάμενος &,
καὶ

sine murmure tamen, qui non plura dederis. Porrò salarium ipsum, sex fermè obolorum: idq; si tu postules, grauis atque importunus haberis. Proinde quò illud aliquando auferas, primùm ipsi bero adulteris supplexque fias necesse est: deinde captandus & diſpensatoris fauor. nam hoc quoque quoddam est seruitutis genus. Neque verò negligendus is quem in consilium adhibet, neque item amicus. Deinde quod acceperis, iamdudum debebatur vel vestiario, vel medico, vel cerdoni cuipiam. Vnde fit vt sera atq; intempestiua, eoq; inutilia præmia tibi accedant: cæterum inuidia ingens. Iamq; etiam calumniæ quædam paulatim ſtruuntur in te, apud hominem qui iam non inuitis auribus accipiat, si quid aduersum te dicatur: quippe qui perſpiciat te laboribus aſſiduis iam detritum, & ad obeunda munia famulatus claudicantem atq; obaudientem, ac podagra subinde grauari. Proinde poſteaquam id quod erat in te

floreno

ὑπὸ τὸ ἰσχνότατον τῆς ἡλικίας. καὶ τὸ ἀκμαιότατον τοῦ σώματος ἐπιφύσας, καὶ ῥώμην καὶ τὸ πολυσχιδὲς ἰργασάμενος, ἄδην ψιθύρισμα, σὲ μὲν εἰς τὸν κόπρον ἀφῆκεν φέρον, ἄλλον δ' ὅπου τῶν ἀπαμύνων τῶν νόσους ἁρμόττοντα, καὶ ἄξιον μαρτύριον αὐτοῦ ὅτι ἐπήρατός ἐστι, καὶ γυναικὸς ἄρρεν ἀντὶ δεσποίνης, ἢ ἀπότι ζητοῦν ἐπιτηδὲς, νύκτωρ ἐγκεκαλυμμένος, ἐπὶ πρόσχυλον ἀφῆς, ἐξαίφνης ἱμὰς ἀπαντῶν, καὶ ἄπορος, τὸν βιαίως ἀποδυόμενον αὐτὸν χλαῖναν, καὶ ἃ μὴ τίνες ἔλαθον, ἐρημωθὲν ἐν ἑαυτῷ μόνος, θυλάκου μείζω τὸν γαστέρα ἐργασάμενος, ἀπείρατόν τι, καὶ ἀπρόσιτον κακόν. καὶ γὰρ ὁ λοιμὸς ἅπασιν ἐκ τοῦ ἔθους, μὴ ἀγαπᾶν αὐτὰ, ἀγανακτεῖ. καί σε ἐκ ἄν τις ἄλλος ἄδην λίχνον ἔχοντα ἄδην

florentissimum decerpsit, atque partem maximè frugiferam, ac præcipuum corporis vigorem detriuit, iámque te lacerum panniculum reddiderit, tum modis omnibus circumspicit in quod sterquilinium te portatum abiiciat, atque alium perferendis laboribus idoneum, in tuum substituat locum. Ibi insimulatus vel quòd pustionem illius tentaris, vel quòd homo senex vxoris ancillam virginem vitiaris, vel alio quouis impositio crimine, noctu obuolutus ac præceps datus extrudaris, discedísque desertus ab omnibus, atque omnium inops rerum, optimam & podagrã vnà cum senecta comitem ducens: cùm interim quæ quondam sciueris, tãto temporis spacio dedidiceris, tũ vẽtrem culeo reddideris ampliorem, tibiq; paraueris inexplebile quoddã & implacabile malum. Etenim gulæ quibus assueuit, flagitat: quæ cùm negantur, indignatur. Adde, quòd præterea nemo te posthac recepturus est

ἤδη γιγονότα, καὶ ταῖς γιγηραικόσιν ἵπποις ὁμοιότατα, ἂν μὲν τὸ λίπασμα ὁμοίως χάσιμον, ἄπορόν τι, καὶ ἀνιαρὸν ἀφαιρεῖται, καὶ τὸ μᾶλλον ἀναίσθητον, μοιχὸν ἢ φαρμακέα σε, ἢ τι τοιοῦτον ἄλλο λοιπὸν ποιεῖ· ὁ δὲ ἧττον κατήγορον καὶ σιωπῶν ἀξιόπιστον. σὺ δ' Ἐπίλυτε, καὶ ῥᾴδιον τὸν τρόπον, καὶ πᾶσιν ἀλιτήριον ὄντα. τοιοῦτος γὰρ ἄπαντας ὑμᾶς ἅπαντα οἴονται, καὶ μοιχοὺς ἀπάντων. λοιπὸν γάρ μοι καὶ τῆς τοιαύτης λόξης αὐτῶν, ὧν ἔχουσι περὶ ὑμῶν, κατανοητέον τὴν αἰτίαν. πολλοὶ γὰρ εἰσὶ καὶ τὰς οἰκίας πρισάμενοι, ὑπὲρ τοῦ μηδὲν ἄλλο χάσιμον ἀλγεῖν, μαντείας καὶ φαρμακείας ὑφίστασθαι, καὶ χάσκοντας ἐπὶ τοῖς ἰρατικοῖς, καὶ ἀναγωγὰς τοῖς ἐχθροῖς, καὶ ταῦτα πανταχοῦ πάντα τὸν, καὶ πρίωνας, ἀμφιχόμβους, καὶ πάγωνας οὐκ ἀπαταρρονοῦντας καθαμύνοι. ἀκότως

in familiam, vtpote cuius iam præterierit ætas, quique similis euaseris equis senio affectis, quorum ne pellis quidem perinde vt aliorum animantium est vsui. Quin ex hoc ipso quòd eiectus es, & calumnia quàm potest proximè ad verisimilitudinem conficta, facit vt aut adulter, aut venefi cus, aut aliud quippiam tale videaris. Nam accusatori vel tacenti fides habetur: tu verò Græculus, moribus leuibus, & ad omne facinus facilis. Siquidem huiusmodi nos omnes esse ducunt, idque iure optimo. Videor enim mihi causam aduertisse quamobrem eiusmodi de nobis obtineant opinionem. Nam plerique qui in familias accedunt, propterea quòd alios qui nihil bonæ rei didicerunt, diuinationem ac maleficia profitentur, conciliationem amorum, abdu

ctiones in hostes: atque id quum faciunt, doctos sese affirmant, pallij amicti, barbiq; neutiquà contemnendis onusti.

Hin

ἀπόντας οὖν τὴν ὁμοίαν περὶ πάντων ὑπόνοιαν ἔχειν, εἰ ἀρίστους φασὶ, τοιούτους ὁρῶντες, καὶ μάλιστα ἐπιτηροῦντες αὐτῶν τὴν ἐν τοῖς δείπνοις, καὶ τῇ ἄλλῃ ξυνουσίᾳ κολακείαν, καὶ τὴν πρὸς τὸ κέρδος δουλοπρέπειαν· ἀπαλλαγέντες δὲ αὐτοὺς μισοῦσι, καὶ μάλα εἰκότως, καὶ ἐξ ἅπαντος ζητοῦσιν, ὅπως ἄρδην ἀπολέσωσιν, ἢν δύνωνται. λογίζονται γὰρ, ὡς ἐξαγορεύσειν αὐτῶν τὰ πολλὰ ἐκεῖνα τῆς φύσεως ἀπόρρητα, ὡς ἅπαντα ἀκριβῶς εἰδότας, καὶ γυμνοὺς αὐτοὺς ἐπωπτευκότας. τοῦτο δὴ αὐτοὺς ἀποπνίγει αὐτούς. ἅπαντες γὰρ ἀκριβῶς ὅμοιοί εἰσι τοῖς καλλίστοις τούτοις βιβλίοις, ὧν χρυσοῖ μὲν οἱ ὀμφαλοί, πορφυρᾶ δὲ ἔκτοσθεν ἡ διφθέρα, τὰ δὲ ἔνδον, ἢ Θυέστης ἐστὶ, τῶν τέκνων ἑστιώμενος, ἢ Οἰδίπους, τῇ μητρὶ ξυνὼν, ἢ Τηρεὺς, δύο ἀδελφὰς ἅμα ὀπυίων. τοιοῦτοι καὶ αὐτοί εἰσι, λαμπροὶ καὶ περίβλεπτοι,

His rebus fit, vt non iniuria eandem de reliquis omnibus habeant opinionem, quando eos quos præcipuos esse iudicant, videant tales: maximè verò posteaquam animaduerterint quàm sint in conuiuijs reliquóque conuictu adulantes, quàm ad lucrum humiles ac seruiles. Deinde eiectos eosdem iam oderunt: neque id iniuria: ac modis omnibus adnituntur, vt eos funditus perdant, si quo modo possint. Verentur enim, ne cuncta illa vitæ suæ mysteria in vulgus efferant, quippe qui nihil non exactè norint, quiq; illos nudos conspexerint. Ea res igitur illos malè angit. Omnes enim similes sunt pulcherrimis istis libris, quorum aurei quidem vmbilici, purpurea foris pellis: cæterùm intus aut Thyestes est, liberos in conuiuio comedēs, aut a Oedipus matris maritus, aut a Tereus cum duabus pariter sororibus rem habens. Eiusmodi sunt & illi, splendidi, conspicuique: por-

πλοι, ἔνδον δ' ὑπὸ τῇ πορφυρᾷ ποικίλῃ τινὰ τραγῳδίαν σύνεσθαι. ἕκαστον γὰρ αὐτῶν ἢν ἐξετάσῃς, ἡδέα μικρὸν ὑφάσας Εὐριπίδου τινός, ἢ Σοφοκλέους, τὰ δ' ἔξω πορφυρᾶ μανθάνει, καὶ χρυσοῦς ὁ ὁμφαλός. ταῦτ' οὖν ξυνιὼν σάμβοι αὐτοῖς μισῶ, καὶ ἐπιβουλεύουσιν, εἴ τις ἀρᾷς ἀπεχθῶς, κατανοήσας αὐτὰς ὑπραγῳδίας, καὶ πρὸς ποικίλης ἰρᾶ. βούλομαι δ' ὅμως ἔγωγε, ὥσπερ ὁ Κέβης ἐκεῖνος, ἀνόνα τινὰ τῇ σῇ σκιᾷ ἐπιγράψαι, ὅπως εἰς αὐτὴν ἀφορᾷς ποιῶν, ἀλλὰ εἴ σοι περιττότερον δόξω εἰς αὐτήν. ἀλλως μὲν ἂν Ἀπελλῆ τινος, ἢ Παρράσιον ἢ Ἀετίωνος, ἢ καὶ Εὐφράνορος ἂν ἐδεόμην ἐπὶ τὴν γραφὴν ἰκανὰ δ' ἄτοπον νῦν ὑμᾶς τινα ἔτι γυμνάσαι, καὶ ἀκριβῆ τὴν ἐξ ὅλων, ψιλὴν, ὡς οἷον τι, σοὶ ἐπιδάξω τὴν ἀνόνα. καὶ ἐγὼ γράφω πειρώμενος μὴ ὑψηλὰ καὶ ἐπιτὸ intus ſub purpura varias occultent tragœdias. Quorum vnumquemque ſi euolueris, explicueriſque, fabulam non mediocriter longam reperies Euripidis cuiuſpiam, aut Sophoclis. Contrà foris nihil niſi purpura ſplendida, aureique vmbilici. Harum itaque rerum ſibi conſcij oderunt illos, atque inſidias parant ſi quis penitus ab illis deſecerit, qui eos probè cognitos depingat, qualeſq; ſint, euulget. Iam verò libet mihi Cebetis illius exemplum imaginem quandam huius vitæ tibi depingere, vt eam contemplatus, ſcire queas num ex vſu tuo ſit eam adire. Equidem magnopere cupiam vel Apellem quempiam, vel Parrhaſium, vel Aëtionem, vel Euphranorem ad hanc depingendam tabulam adhibere. Verùm quoniam fieri potiſ non eſt, vt aliquem artificem tam egregium atq; abſolutum nanciſcamur, in præſentia tenuem quandam pro mea virili imaginē adumbrabo. Ergo pingam veſtibulum ſublime, at-

σηγῶ, καὶ μὴ λαῦτα ἐπὶ τῇ ἀκάλῃ, ἀλλ' ἄνω πως γῆς, ἐπὶ λόφου λείφανα· καὶ ἀπόκρημνον καὶ ἀνώντης, καὶ ὄλισθον ἔχουσι, ὡς πολλαχοῦ ἤδη πᾶς τὸ ἄκρον ἐσπουδακὼς ἐπιβάντας ἐπαρκῆλαθεῖν, ἀμμετρότατα δὴ πρόσω δύναται. ἔνδον δὲ ὁ Πλοῦτος ἀστὸν καθήσθαι, χρυσῷ ὅλον, ὡς λευκὴ, πάνυ ἐῦμορφον, καὶ ἐπίφατον. ὁ δ' Ἔρως μέγας ἀνακάμψας, ἡ παρουσία δὲ ἥδρα, πλησίον ἐφορᾷ ἐς τὸ χρυσίον. προσαιδοῦσα δὲ αὐτὸν ἡ Ἐλπὶς, ἀναθαρσήσασα καὶ αὐτὴ, καὶ προϊοῦσα ἀμφιχορεύειν ἐβούλετο, σφάλμα ἐκπλαγησόμενον τῷ ἀσόλῳ. τὸν τοῦτον ἢ ἡ μὴ Ἐλπὶς ἐκ πολυπόθου ἀφελέσθαι δ' αὐτὸν ἔπειτα γυμνὸν, Ἀπάτῃ καὶ Δυσπείᾳ, προδόταις δὲ Πόθου· ὃ δὴ καὶ τὸν ἄθλιον καταγωγόντες, παντὸν ἐκπεσόντα αὐτὸν δὲ Γήρᾳ, ἤδη ἐπιφοβοῦντα, καὶ παραμύθιον πλὴ χάος. ὑπάτῃ δὴ

que inauratum, neque id hiatum situm in solo, verùm procul à terra in edito collis fastigio: præterea inaccessum fermè & abruptum, lubricóq; aditu, ita vt plerumque qui se iam ad summum vsque verticem penetrasse sperant, lapso pede præcipitati ceruicem frangant. Intus autem Opulentia sedeat, tota (sicuti videtur) aurea, maiorem in modum formosa, atque amabilis. Porrò Amator vbi vix tandem conscendit, iámque ad fores accessit, obstupescat, oculis in aurum defixis: deinde Spes, quæ & ipsa specioso vultu est, ac versicolorib⁹ amicta, manu prehensa introducat, mirè iam ipso ingressu attonitum. Atque ab eo quidem tempore Spes vsque illum antecedat, ducátque: tum aliæ mulieres illum excipientes, puta Fallacia, Seruitus q;, tradant Labori. At is miserum penitus defatigatum tandem Senectæ tradat iam morbidum, coloréq; commutato.

τῆς ἡ Ὑβρις ἐπαβοωμένη, συμ-
βίτω πᾶς τῷ ἀνόητοσιρ. ὁ
δ' Ἐλπὶς, τὸ μὲν τότε ἀφανὲς
ἀπέβαλε. καὶ μηκέτι, ἐφ'
ᾧς ἀσῶλει τὰς χρυσᾶς θύρας
ἔτι, ἐκ τινος δ' ἀφανοῦς, καὶ
παντάπασι ἐξόδου ἐμπεπόδω
κεν ὀργὰς, πλεονεξίας, ἐπι-
θυμίας: τῇ μὲν ἑτέρᾳ μὴ τῷ αὐτῷ
σώματι, τῇ δὲ λοιπῇ δ' αὐτὸς ἑαυ-
τὸν ἄγχων. ἀκριβέστερον δ' ἐ-
ξιόντι ὁ Μισανθρωπία, λαμπρὸς
ἐς ἐλεύθερον ὄφλων, καὶ τὸ ἄθλιον
ἐκκρεμάσας. τῶδ' ἂν τὸ τέλος
τέλος γ' γραφῇς. οὐ δ' ὅμ, ὦ
φίλε Τιμόκλεις, αὐτὸς ἐλθὼν ἐκ
πείθοις ἐπισκοπῶν ἕκαστα, ἐν-
ενόησον, εἰ δι' ἀκριβῶν ἴχνα, πρό-
σεχε δὲ τῷ ἀνόνητα κατὰ
ταῦτας ἀεὶ θύρας, ἐκείνων τῶν
ἡμετέρων ἀφορμῶν ἔντος ἐκπε-
σὼν. ὅ, τι δ' ἂν πράξῃς, μίμη-
σαι Φειδίλεοντος, ὃς θεὸς
ἀνάτιος, αἰτίαν ἕτερον
μεθῆκε.

Postremò Cassandr[a] ... ptum illum ad Dis[pu]... perstrahat: et ... tempore Spes ... uescat. Tum ille ... reum illud atrium ... ingressus fuerat, se ... sticum quoddam, ... tum exitum excudit ... dus, penitissime ... nex: laeua quidem ... occultans, dextra ... ipsum strangulat ... rat autem exemplo ... do frustra laborat ... miserum hic ... ens. Atq; hic ... stinae finis. Cae... mocles optime, ... ter consideratis, singu... pende, num è ... hanc imaginem ... illas foret ingressus ... longè difficilius ... ter excutiaris. Quapropter ... tem feceris, memineris sapientis illius qui dixit, Deum ... culpa non esse, verùm qui sua sponte delegerit.

GILB[ERTUS].

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES

ARGVMENTVM.

[illegible] τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντων, id est, de [illegible]ue, seruientibus & mercenario præceptore, [illegible] incommoda cõmemorat: qui ab omnibus [illegible]gitur & magno applausu approbatur: sed ne[illegible]at, vt quemq; nihilo secus sortis suę pœniteat, [illegible] deterrentẽ, quantũ dulcedinis suppeditet vi[illegible], ἀπ' εὐδαιμονίαν: nec cuiquã gnatonicè & [illegible] manum deosculari, aut alia fœdè indigna subire ministeria. Qualia multa illis [illegible]acienda sunt, qui hodie aulas sectãtur, in qui[illegible] sinceritatis, nihil amoris, nihil fidei. Sed [illegible]na simulationis & perfidiæ, omnia plena de[illegible]proditionis, criminationis, inuidiæ, æmulatio[illegible]c turpissimarũ assentationum, tum etiam am[illegible] & verborũ sesquipedaliũ. Expertus loquor, [illegible] qui ferè semper ab ijs quibus maximè fidebam, [illegible] maximè deceptus, falsus, impeditus, & prodi[illegible]; ego sic statui, vbiuis tutiùs, beatiùs, sanctiùs & [illegible] aliquẽ viuere posse, quàm in aula: vbi nullus est [illegible] honestatis, nulla ratio eruditionis, nulla au[illegible] integritatis, nulla gratia probitatis, nullum prę[illegible] virtutis, nullus honos literarũ: vbi pluris fit æmu[illegible]ques quàm vir literatus & vitę integer: vbi in pre[illegible]t centauri contemptis bonis: vbi primas tenẽnt [illegible]lli famorũ venditores, & proditores, & delato[illegible] palpones, & adulatores, & parasiti & reliquę pe[illegible]quas aula quotidiè non dicendis modis arro[illegible]; vel clancularijs detractoribus & susurronibus [illegible] habetur fidei, plus etiã datur præmij quàm viro [illegible] & omnibus virtutibus exornato. Sed quid hanc [illegible]ntem iam vitiorũ lernam, aulã inquã, sum ingressus? [illegible] centũ Augeæ stabulis est fœdior & cõtaminatior: [illegible] omnium vitiorũ stercoribus & merdis est oppleta,

vt ne à trecentis quidem Herculibus purgari & mundari queat, nedũ à me paucis verbis describi & pro dignitate depingi. Erasmus multę vir eruditionis & facundię, huius libelli interpres, nõ oportere ait per inertiã atq; socordiam cibũ alienũ sectari, sed sua quemq; industria necessaria sibi cõparare, quãdo, ait, aliena sit fœdum viuere quadra. Concludam igitur his suauissimis Senecæ versiculis, quos in Thyeste suo Chorus recitat:

Rex est, qui metuit nihil,
Hoc regnum sibi quisq; dat.
Stet, quicunq; volet, potens
Aulæ culmine lubrico.
Me dulcis saturet quies,
Obscuro potius loco,
Leni perfruar otio.
Nullis nota Quiritibus
Aetas per tacitum fluat:
Sic, cum transierint mei
Nullo cum strepitu dies
Plebeius moriar senex.
Illi mors grauis incubat,
Qui notus nimis omnibus,
Ignotus moritur sibi.

a ECQVID tibi primum.] *Hoc institum sumptum est ex Hom. Odyss. lib. 9. in quo Vlysses ad hunc loquitur modum:*

τί πρῶτον, τί δ' ὔπατον, τί μεταλλήξω: hoc est,

Quid primũ, quid mox, & quæ tandem vltima dicã? *Significat autem verbum copiam tantam esse vt hæsitet vnde potissimùm exordiatur, perplexusq; dubitat, quid primùm agere debeat. Exordium ab attentione & rei magnitudine fidem expositione parat à personarum conditione.* b In primis aũt,] *Amplificatio ex contrario.* c Quæ quidem omnia.] *Benevolentiæ captatio, à personæ eius cui scribit instituto, & sua erga illum benevolentia.* d Citra culturam.] *Quę citra studium & operam nostrã nobis eueniunt, ἄνευ τοῦ πόνου.* e Cũ esca.] *Hoc prouerbio etiam vsus est in mortuorum Dialogis, Crononis & Damnippi.* f Experiens, &c.] *Asseueratio.* g Lari in morem.] *Larus auis auida, vorax q;. Hinc Larus hians dicitur, vbi quis auidiùs inhiare prædę.*

h Quanquã non solùm.] *Amplificatio à personæ officio.* i Ac reliquũ quidẽ hominũ vulgus.] *A collatione personarũ, & cæterorũ qui in aula seruiunt.* k Enitendumq;.]

Accedit

...dit ad causam, & primò confutatis causis, quibus plerique accusati ferunt, institutumq; suum defendit. l In promptu Theognis.] *Lucianus in hac Theognidis sententiam multa disputat. Vide Plutarchum in libello cui titulus:* πῶς ἄν τις ὑπὸ τῶν ἰδίων ὠφελοῖτο ἐχθρῶν. *m* Nã quęcunq;.] *Paupertas prima causa. n* Equidē si viderem.] *Dilutio per insersionē. o* Rectiùs aũt.] *Commonitio à cõtrario. p* Rursum alij.] II. *causa. Conditio vitæ vel ætas, vel valetudo corporis. q* In præsentia.] *Dilutio per insersionem. r* Spebus incitatos.] III. *causa. Spes voluptatis, diuitiarum. s* Enimuerò.] *Dilutio prima: quod neq; hæc neq; illos perficiat, argumento à simili amplificato. t* Verumenimuerò.] *Argumentum ab inhonesto, per hypothesin. u* Vlyssis quidem socij.] *Amplificatio per collationem à contrario. x* Nisi si quis.] IIII. *causa. Gloriæ cupiditas, quam confutat regestione eorum quæ perferenda sunt.*

y Cum Persarum rege.] *Epulantur enim Persæ exquisitè ac sumptuosè, de quorũ epulis & victu legatur Xenoph. l. 8. Cyri pedię & Athen. l. 4. c. 6. z* Deinde cuiusmodi.] *Propositio sequētis orationis. A* Sat esse si velis.] *Studium discendi voluntate constat, inquit Quintil. quæ cogi nequit. B* Primum diu.] I. *Quæ facienda fuerint, antequam in familiam admittatur. C* Postremò.] I. *Salutatio & affectatio. D* Iam illud restat.] II. *Exploratio vitæ, & an idoneus satis sit. E* Esse non paucos.] *Inuidia competitorum & delatores. F* Quòd si quis.] *Amplificatio à conditione personæ. G* Age sanè.] *Transitio cum amplificatione gratulationis. H* Copiæ cornu.] *Capra Amalthea Iouem infantem in monte Dicteo fertur aluisse, cuius postea cornu Iupiter adfluentiã omnium rerũ bonarum copia complesse dicitur: idq; κέρας ἀμαλθείας, hoc est, copiæ cornu proverbialis figura vocatum est. ἔχεις ἀμαλθείας κέρας, id est, copia cornu habebis, & plurimum commodorum capies. Fabulam, à qua translatum est, in Rhetorũ præceptore recensuimus. I* Primũ igitur.] II. *Quæ in ipsa aula receptis iam sustinēda sint. K* In ordinē extructis.] *In Græco* ἐν τάξει. *i. κοινῇ. L* Atq; interim.] *Amplificatio à consequentibus. M* Oporteat respondere.] *Ab æmulatione & inuidia aliorum. N* Ne per somnium.] *Luciano proverbia-*

proverbialiter dicitur in Gallo, & hic versus de Electro. ✓ *quod eleganter alluſit Theocritus cùm βωμολόχῳ, apud quē Lunica puella civilis, rufficum, baſium dare conantem ab ſe repellit, dicens: tantum abeſſe, vt illi ſit datura baſium, vt hoc ne per ſomnium quidem oporteat ſperare. Vide carmen.* O Albo pane.] *Græcis album panem in deliciis fuiſſe, locis aliquot teſtatur Lucianus, nominatim hic. Apud Athenæum lib. 4. deſcribitur conuiuium Atticum, in quo commemorantur & panes λόφους χιόν ῶ, id eſt, albiores niue. Græci autem panes elegantiores λάμπας appellabant, ſordidiores φοίνικας, hoc eſt, fuſcos ſeu nigros.* P Iamdudum aluo.] *A periculo valetudinis.*

Q Age iam, ô ſceleſte.] *Obiurgatio amplificata à minori, & perſonæ qualitate.* R Lupini.] *Notat hic Lupini vilitatem, quam & notauit Iuuenalis:*

—tunicam mihi malo lupini,
Quam ſi me toto laudet vicinia pago.

De lupino diximus in Mormorum Dialogis. S Sed vide.] *Amplificatio ſeruitutis, ab accidentibus, & cauſa inuerſione.*

T Quid enim.] *Adagium eſt, quod torqueri ſoles in eos, qui indecorè tentant artificium, cuius ſunt imperiti, & à quo natura abhorrent.* V Neque locum in acie deſeras.] λιπᾶν τὸν τάξιν, *id eſt, ordinem deſerere dicitur, qui deeſt officio ſuo in re quapiam peragenda: ducta allegoria ab illis qui ſtant in acie. Ariſtophanes in Veſpis:* φυλακὴν γοῦν τοῦτον τὸν λιπὼν διὰ μορμόνας, *id eſt, deſerens nocturnam decet cuſtodiam. Simpliciter vſus eſt Iſocrates in Oratione de pace,* ἀπορρήτους γίνονται τῶν τοὺς τάξεις λαμβάνων καὶ ἀπολείπων: *id eſt, magis infames ſunt ij qui ordinem deſerunt, & clypeos abijciunt. M. T. C. in Epiſt. ad Atticum, de præſidio decedere dixit. in Finibus, bonorum deſerere præſidium. In Catone, de ſtatione decedere: nimirum variè reddens, quòd Græci dicūt,* λιπᾶν τὸν τάξιν. *Apud Athenæum lib. Eubulus Comicus refert hos verſiculos ex Archilocho:*

ἀνυμέναιος δ' ἀείσεται τόδ' ἐν ἀγυιᾷ,
τὸν μὴ πεζὸν νόμιζε καὶ τάξιν λιπᾶν: *Id eſt,*
Ceſſando cœnæ quiſquis immuni deeſt,
Hic idem in acie facilè deſeret locum.

Latinis

Latinis in ſua claſſe manere dicuntur qui non deſerunt vitæ inſtitutum, & claſſem ſuam deſerere qui mutant. Ariſtoteles lib. Moralium 5. Inter ea quæ lex vetat, commemorat τὸ μὴ λιπεῖν τὴν τάξιν μηδὲ φεύγειν, μηδὲ ῥίπτειν τὰ ὅπλα: id eſt, non deſerere ordinem, non fugere, non abiicere arma. Panam deſertoris aliàs commemorauimus in Nauigio ſeu Votis, Demoſthenem ἐκψάλιον probro dictum, in Paraſito, & Tragœdo.

X Ne per viam quidem.] *Idem in Hermotimo: Ne in via quidem otioſus es, ſed animo intento, ſemper aliquid ſerij agens, quodque ad ſtudium tibi profuturum ſit. In Græcis ἐς κηλίδ. i. κηλᾶς.* Y Promethei partem.] *Ferunt poëtæ Prometheum carnium diſtributioni, quam vocant creonomiam, præpoſitum lepidè admodum & feſtiuè Ioui adortum imponere: quippe nil verius diuinitatem ſummi Dei: ſibi quidem præpinguia & ſapida ſubduxit, Ioui autem oſſa modò appoſuit, obducta ἀργίτῃ δαπῇ, vt Heſiodus inquit, id eſt, pinguedine candida. Quo nomine, ſiuoluit quia homines finxiſſet, & ignem furtiuum hominibus dediſſet, Vulcano & Mercurio dicitur ab Ioue traditus in Caucaſo ſuffigendus. Ex hoc item facto Lucianus hic, vice prouerbij vſurpat, Promethei portiunculam pingui conuecta oſſa.*

Z Regis plures ſunt oculi.] *Allegoria inde ducta, quòd regibus quamplures vbique ſunt exploratores atque ob id oculi dicuntur, complures auſcultatores, quibus velut auribus vtuntur. Idem referitur adnerſus ineruditum. Eiuſdem meminit Ariſtot. in 3. Polit.* a Leo chordula vinctus.] *Dicitur cùm quis exiguo commodo detentus, apud aulicos offenſatur paſſim quòd princeps tantum alat virum. Hoc enim principes ſibi glorioſum ducũt, ſi doctos & excellẽtes viros cogunt ſua relinquere negotia, & aulicæ ſeruire pompæ.* β Quòd ſi quã-do.] *Tranſitio ad ea quæ foris perferenda, atque hæc ſub exemplo Theſmopolis Stoici cõmemoras.* γ Non ad quæ.] *In Rhetorem quendam iocatur, alludens ad priſcum iudiciorum morem, in quibus ad clepſydræ modum dicebatur. Actoribus autem ac patronis cauſarum forenſium certus aquæ modus per clepſydras infundebatur, vt ſuperuacaneæ verborum copiæ quum iudicibus tædium adferret, tum ipſi etiam cauſæ officerent: denique alijs agere volentibus aditum præcluderet.*

ϛ Potrò ſi.] *Adulatio dominorum, doctos ſe videri volentium.* ι In lapidicinas Dionyſiacas.] *Cicero in Verrem actione 7. Latumias Syracuſanas omnes audiſtis, plerique noſtis. Opus eſt ingens, magnificum, regum ac tyrannorum, totum eſt è ſaxo in mirandam altitudinem depreſſum, & multorum operis penitus exciſum. Item in eadem: Carcer ille eſt, qui eſt à crudeliſſimo tyranno Dionyſio factus Syracuſis, quæ Latumiæ vocantur, in iſtius imperio domiciliũ Romanorum fuit. Vũ quiſquis iſtius animum aut oculos offenderat, in Latumias ſtatim conijciebatur. Huius carceris inſignis à Dionyſio extructi meminit T. Liuius belli Punici 2. lib. 6. Item Plautus in Captiuis: Inde ibis porrò in Latomias lapidarias. Philoxenus ingenio cùm arguto, tum libero & ineptiarum ac tyrannidis impatiens, cùm arguto, tum libero & ineptiarum ac tyrannidis impatiens, cùm aliquando eiuſdem Dionyſij tragœdias ſpectaret, nec applaudens vt alij, aſſurgeret: ſeu vt idem Lucianus aduerſus indoctum, à riſu ſe minus contineret, à Dionyſio ipſo in lapidicinas miſſus fuiſſe dicitur. Hiſtoriã hanc Stobæus ex Demoſthene recitat. Item Gemiſtus Plethon in priori ſuæ hiſtoriæ libro, & Plutarchus lib. 2. De fortuna & virtute Alexandri.* ζ At verò mulierum.] *Mulierum adulatio.* η Tunicula ſemiputris.] *Hic χιτωνιον pro virili tunica obtrudis, cùm eam vocem pro muliebri accipiendam eſſe innuat in Lexiphane.* θ Podagram.] *Podagra ſenectutis comes.* ι Calumnia.] *Exitus doctoris mercenarij.* κ Oedipus.] *Congreſſus propria cum matre locaſte, liberos genuit quatuor: Polynicem, Eteocleũ, Antigonam, & Iſmenem. Tandem verò intelligens, ſe inceſtum patraſſe, ſeipſum obcæcauit.* λ Tereus.] *Cùm ſequeretur Prognem vxorẽ & eius ſororem Philomelam, ambæ verſæ ſunt in aues, teſte Ouidio 6. Met. Perſ. Sat. 6.* μ Imaginem huius vitæ.] *εικὼν totius vitæ ſuprà deſcriptæ.* ν Deũ in culpa non eſſe.] *Conſideraſt enim id quod eſt in hominũ moribus vt cum ipſiſſima incogitãtia præcipites ruant in malã: deinde tamen vbi irretiti culpent fortunam & numina. De qua hominum iniquitate eſt etiam apud Homerum 1. Odyſſ. querela grauiſſima: vbi Iupiter in conuentu Deorum ſuam concionem ita ordiuur:*

ὦ πόπο

ὦ πάτερ οἷον ἄλλων ἢ τῶν βροτοὶ αἰτιάσονται.
ἐξ ἡμῶν γὰρ φασὶ κἀκ' ἔμμεμμαι, οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ
σφῶν ἀπονοίᾳ πολλῷ τι μᾶλλον ἢ μοῖρα πλαγὰ ἔχουσιν. id est,

Proh Dij, vt homines accusant Deos.
Nam ex nobis dicunt existere mala: at ipsi
Sua prauitate præter fatum sustinent mala.

Mercurius in Aeschyli Prometheo nō dissimilem protulit sententiam, sub finem.

ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΠΕΡΙ Τῶν μισθῷ συνόντων.

APOLOGIA PRO ijs qui mercede conducti seruiunt.

Petro Mosellano interprete.

ARGVMENTVM.

HAec apologia est non in genere omnium eorum qui mercede cōducti seruiunt, sed libri seu orationis superioris propriè, & auctoris ipsius Luciani. Nam post scriptū illud editū, senior iam in aulā atq; familiā Cæsaris sese cōtulerat, & cōditionē procuratoris (vt videtur) principis in Aegypto acceperat, vt infrà ex ipsa quoq; oratione patet. Hoc igitur factū suū, qa cū superiore scripto prorsus pugnare videt, defendit: primū à diuisione seu diuersitate conditionū, ꝙ lōgè alia res si principi operam suā locare, q̄ apud diuitē aliquē priuatū seruire. Deinde ꝙ non omnes mercenarios miseros dixerit, sed solùm eos q̄ prętextu doctrinę & literarū seruiant: se verò alio pacto mercedē accipere q̄ illos, nempe cùm p̄ter salarium ingens, etiā in magna existimatione viuat, publicisq́; rebus procurādis pręstitutus, tam certam quoq; spem totius alicuius prouinciæ, aut regni aliquādo administrādi, propositā habet. Deniq; ꝙ cùm nemo quicquam ferè gratis faciat, & tamen bonū virum cōueniat certo alicui operi intētū esse, neq; ignauiter feriari, neq; ipse adhuc dum eò perfectionis venerit, vt omnē mercedem aut honorē prorsus cōtemnere queat. Atq; huic defensioni præmittit Sabini (eius ad quem scribit) accusationē per prosopopœiam, qua seipsum fingit ab illo grauiter accusari, vt qui suprà quidem de seruitute apud di-

pud diuites, optimè atq; vtilissimè scripserit. [illegible] contrà, quasi mutata sententia, idem vitae [illegible] sus sit, perinde quasi aliud lingua sonaret, aliud animo senserit, exaggerata hac vitae [illegible] diuersitate ac repugnantia, multis variis, [illegible] bus, tum exemplis. Exorditur autem per [illegible] tionem à simulatione admirationis, quam [illegible] circumstantijs ætatis & causæ amplificat.

Παλαι σκοπῶ πρὸς ἐμαυτὸν, ὦ καλὲ Σαβῖνε, ἅτι ποτὲ ὁ ἀνὴρ ὁ πλούσιος οὗτος ἀπέρχεται, ἀναγνούς μου τὸ πρὸς τὸν μισθῷ συνόντα βιβλίον. ὅτι μὲν γὰρ οὐκ ἐν ἀγνοίᾳ ἀνέγνω, οὐκ ἔστιν ἀμφίβολον· ἀλλ' ὅτι ποτὲ ἐν νῷ μοι πρόκειται, οὐ ῥᾴδιον εἰκάσαι, οὐδὲ σὺ ἴσως εἰκάσεις, ταῦτα νῦν ἐφαρμόσαι ἑαυτῷ τοῖς ἀνεγνωσμένοις. ἀ τοίνυν μὴ καλῶς ἐγὼ μανθάνω, δοκῶ μοι ἀκούσας ὑφ' ὑμῶν. ἆρα τις αὐτὸς ταῦτα γράφας καὶ καθηγούμενος ἔπειτα μανθάνει καὶ τὰ τοιαῦτα βίᾳ ἀνέγνωσται, ἵνα τὰ πάντων ἀκαθόρατα, ὀσφραίνει, φησὶ, μυκτηρίσῃ, ἵνα μὴ ἐν αὐτῷ φέρων εἰς δουλείαν ἔπειτα ἐφανῇ τῇ παιδιᾷ ἐνέχει;

Amudùm [illegible] *cogito, præter* [illegible] *quæ tibi mecum* [illegible] *mercede* [illegible] *libellum* [illegible] *est in mentem* [illegible] *credibile est* [illegible] *quòd in eo* [illegible] *tenuerit, nō* [illegible] *confiet. Se* [illegible] *gendum ad* [illegible] *inde sint* [illegible] *nostris à te* [illegible] *nor accommo* [illegible] *re si non* [illegible] *di artem* [illegible] *hi videor te* [illegible] *murmurantem:* [illegible] *tandem est, qui* [illegible] *ipse scripserit* [illegible] *adeò accusatione* [illegible]

vitam incessat, postea tamen omnium obliti testula, [b] quod aiunt transmutata, suæ sponti tutem manifestariam adeò & illustrem se ipse

πόσοι Μίδαι καὶ Κροῖσοι, καὶ Πακτωλοὶ ὅλοι μιᾶς ἁφῆς αὐτὸν ἀφεῖναι μὴ πολὺ ἐκ παίδων φίλων καὶ σωτηρίου ἔλευθερίας, πρὸς αὐτῷ ἤδη τῷ Αἰακῷ γενόμενον, καὶ μονονουχὶ τὸ ἕτερον πόδα ἐν τῷ πορθμείῳ ἔχοντα, παρίχειν ἑαυτὸν ἕλκειν καὶ φέρεσθαι, καθάπερ ἑνὶ κλοιῷ τινι χρυσῷ ἢ αὐχένια λεπτὰ, οἷά δὴ τὰ τῶν ἑταιρῶν πλησίον τὰ σφιγγία, καὶ τὰ κυράλια. ὥσπερ γὰρ ἡ ἁβροφροσύνη ἢ νῦν βίος πρὸς τὸ σύγγραμμα, καὶ τὸ ἄνω τῆς ποταμοῦ χωρεῖν, καὶ ἀνυφάρθαι τὰ πάντα, καὶ παλινῳδεῖν, πρὸς τὸ χεῖρον, τοῦτ' ἄρ' ἂν εἴη καὶ ἐπὶ τοῦ Ἐλεγχίνου, μὰ Δί' ὃν ἐπὶ τῶν ἐπὶ Ἰλίῳ γενομένων, ἐκεῖνο ἔργον ἀναπεπομφέναι τὸν λόγον, ἐκκαῦσαι πρότερον ἂν χρῆναι λοιδορίαν, ταῦτα μὲν πρὸς ἑαυτὸν, ὡς τὸ εἰκὸς, λογιεῖται· ἐκφήνας δ' ἴσως καὶ πρὸς αὐτὸν ἐμὶ ξυμβιβάζοντα

Quot Midae, quot Crœsi, quot Pactoli vel toti hûc hominem à sententia diducere adeò potuerunt, vt dulcissimam illam libertatē, in qua iam inde à pueris est enutritus, repudiet? & tametsi iam non procul ab ipso abest Aeaco, imò tantùm nō [c] alterum pedem in Charontis cymba habet: tamen præbeat sese alieno arbitrio huc atque illuc distrahendum, perinde ac si collario quopiam aureo foret innexus, non aliter quàm à diuitum illorum ac delicatorum collo amuleta illa & corallia dependent? Longè ergo lætéque hoc vitæ genus in quo nunc est, à scriptis dissidet tuis: iamq; hoc sanè videri posset, [d] quod prouerbio dicūt, Flumina sursum incedere, omniumq; rerū ordinem inuerti, atq; cuncta in deterius recantari, idq; nō Helenæ placandæ gratia & Iouem, neq; eorū quæ apud Ilium gesta sunt, nomine: sed quòd verba quæ antè probè dicta sunt vitiosa, nunc ipso auctoris opere subuertantur. Hæc sanè te verisimile est tecum dixisse. Nec pigebit forsan te & ad meipsum

A eum

τινα τοιαύτην ἐκ ἄκαιρον, ἀλλὰ φυλικὴν, καὶ οἵαν τοι χρὴ τῷ φιλοσόφῳ ἀνδρὶ πρέπειν. εἰ δ' ἔστιν καὶ ἀξία ἐπιθύμιον τὸ σὸν πρόσωπον ἐπιδεικνύμενος, εἶ ἄρ' ἐμοὶ ἔχει, καὶ ὧν λοιπὸν θύσομεν. ἀλλὰ μὰ, ἀπὸ σὺ προθύμει τὰ ὑπόλοιπα. ὥρα τοίνυν μὴ σκιὰν ἀσκιὰν ἐπὶ μᾶς τὴν σκηνὴν, ἐμὲ μὲν σιωπᾶν, καὶ ἀνίχνιον τιμιόμορον καὶ ἐμόμορον, ἃ δοκεῖ, ἐπὶ σωτηρίᾳ, σὺ δ' ἐπιτάττειν τ' φαρμάκων, καὶ τὴν σκηνὴν ἅμα πρόχορον ἔχοντα, καὶ τὸ καιρίδιον διάπυρον. καὶ δὴ παραλαβὼν τὴν ῥάβδον, σὺ ταῦτα πρός μὲ ὁ Σαβῖν' ἤδη λέγας. πάλαι μὲν, ὦ φιλότης, ὡς ἀκὸς, ἐνδοκίμηταί σοι τυτὶ τὸ σύγγραμμα, καὶ ἐν πολλῷ πλάθει ἀνεγνώρισας οἱ τότε ἀκροασάμενοι διηγοῦντο, καὶ ἰδίᾳ παρὰ τοῖς ἐπιτυγχάνουσι, ὁπόσοι ἐμοὶ ἦσαν αὐτῷ, καὶ δῆλα χρὴ ἔχειν ἀξίως ἦτι γὰρ τὸ λόγων

eius generis cõsilium adferre, idq; non intempestiuum, neq; importunum, sed amicum & quale tibi viro cùm bono tum erudito congruat. Itaq; si tuam personã, quam induere iam paro, felicitèr gessero, optimè quidem nos biscum actum putabo, atque in hoc [e] eloquentiæ præsidi Mercurio sacrificabo. Si verò quod sequor, parum assequor: tuæ partes erunt, quæ mihi desunt, explere. Iam ergo fuerit tempus, vt quæ si scena transformata, & actoribus pmutatis, ipse quidem vocem teneam, meq; tibi salutis gratia secundum, & si & hoc necesse fuerit, vrendum præbeam: tu verò medicinas adornes, simulq; acum vnà cum vstorio habeas in promptu. [f] Nunc igitur tu, ô præclare Sabine, dicendi vice à me accepta

sic mecum agis: Olim quidem, ô amice, hic tuus libellus non immeritò erat in precio, & quemadmodum qui tum audiuerunt, nobis narrárunt, cùm vulgo ceu magnum quiddam ostentabatur, tum præcipuè eruditorum manus occupabat, quotquot eiusmodi rerum studiosi literas tractare operæpretium ducũt. Neq; id admodũ est mirũ. quandoquidẽ præter

παρασκευὴ, ἢ μιμεῖται, ἢ ἰσο-
δία ποικίλη, ἢ ἱμερόεια ἅπαν-
μᾶλλον, ἢ ὅτι ἅπασα φαῦλος ἀλή-
γιλος, ἢ τὸ μίγιστον, ὅτι χρήσι-
μα πᾶσιν ἔνι, καὶ μάλιστα τοῖς
πεπαιδευμένοις, ὡς μὴ ἐπ' ἀ-
γνοίας σφᾶς αὐτοὺς ἀεὶ δουλείαν
ἀσκεῖσθαι. ἐπεὶ δὲ οἱ μετὰ δόξης
βιωτίου ταῦτ' ἂν, καὶ τῶν μὲν
πλουσιάων μακρὰ χαίρειν
ἔᾶν, ξυλλῶσαι δὲ τὸ ἀφόνιστον
ἐκεῖνο ἰαμβεῖον, ἔστι τὸ λίφ-
δος, παρὰ φύσιν δουλεύειν.
ὅρα ὅπως μηδὲς ἔτι ἀκόσμο-
τατα σὲ ἀναγινώσκοντος αὐτὸ,
ἀπὸ μόνου ἔμου παράσχης
τὴν παρόψιδα οἱ βίου ὀράντων,
ἐπιλαθὲν τὰ γιγραμμένα. ἔχε
δ' Ερμῆ τῷ χθονίῳ καὶ τὴν ἀπι-
στοτάτην πρότιρον ποιῆσαι λά-
θειν κατασκάσαι, ἢ δόξαν
ἔχειν. Κουφθὶς μόνος τοιοῦτος ἦ-
πιπονθώς, ἐπεὶ σωφρὼν ὁ Βι-
λιροφόντης γιγραφὼς τὸ βι-

q̃ quòd ipse dictionis tuæ co-
lor culpa caret, & narratio
planè est varia, miraq; est re-
rũ experictia: maximã quoq;
habet gratiã, quòd omnia à
te nõscitè solũ, sed & dilucia-
dè recensentur. & sup omnia
verò est, quòd quæ scripsisti,
vtilia sunt cùm omnib. tũ ma-
ximè eruditis, videlicet ne p
rerũ insciitiã in seruitutẽ post
hac sese conijciãt. At cũ iam
sententia planè in diuersum
mutata, aulicã hanc viendã
rationẽ præstare statueris, et
libertati longũ valere dixe-
ris, tum iambicũ illud seruile
nimis, et generoso animo in-
dignũ, sumpseris imitatione
exprimendũ (Vbi est lucrũ,
natura adacta seruies) viden
dum tibi erit, ne quispiã te id
libelli legentem fortè ausçul
tet: imò summa ope curan-

dum, ne cuiquam ex ijs, qui præsentem vitæ tuæ statum no-
runt, tua scripta legenda exhibeas. Ad hæc feceris operæ-
precium, si h à Mercurio illo inferorum legato, votis impe-
ret, quòd is omnium aures, qui antè de hoc libello quippiam
audiuerunt, obliuionis fonte aspergat. Alioqui simile quid-
dam tibi accidet, quod iuxta i fabulã illam Corinthiã Belle-
rophonti. Vt enim ille literas in suã perniciem tulit, ita tu li-

βιβλίον. μὰ Δί' ἔχ ὁρῶ πῶς ἀκριβείας ἕ]εις ἂν ἀπερόσωπός σοι γένοιο πρὸς τὸν κα]ηγορῆσ]ας, ἢ μάλιστα ἂν σαυτὸν ἔπαινέσειας, ἐπαινῶν]ὰ μὲν τὰ γεγραμμένα, ἢ πῶς ἂν αὐτοῖς ἁρμόσειας, αὐτὰ δὲ ἃ συγγραφεὺς ἀπαθὴς ὢν]ῆς ψυ]ῆς, καὶ ἀκόν]α ὑπο]ιθέντα ἢ αὐχέν]α ὦθ']υγῇ. οὐκ ἀκριβῶς τα γᾶν ἂν λέγοιμι, ἀλλ' οἷμαι ἔνιοί γε ἤδη καὶ ἀνδρὸς ἐπὶ τὸ βιβλίον, ἢ ὅτι τὸν Δολοιδόν ἀκροτείοις πλευροῖς ἀγάπων· ἢ ἄπῃ σόν ὄνομ, ὅμοιά σι ὦθ Σαλαίθῳ ποιῆν, ὃς πικρότατον κατὰ μοιχῶν τοῖς Κρονταινίταις νόμον θεὶς, καὶ ὃν μαλόμ@ ἐπ' αὐτῷ, μικτὰ μικρὰν αὖ]ὸς ἰάλω μοιχεύων τοῦ ἀδελφοῦ πλὴν γυναικα. περὶ πόδα τοίνυν ἢ ὅτι τὸν Σάλαθον ἱκανὸν φαίη τις ἄν. μᾶλλον δ' ποιῶ μιτριότερ@ ἱκαν@, ἤροτι μὲν ἁλὼς, ὡς ἔφασκεν ἀπολογόμ@, ἱκὼν ἐμάλα ὑψόχως, ἐς τὸ πῦρ ἁλόμ@,

brū aduersum te ipse scripsit. Quod ad me attinet, qua defensionis facie, saltè æqua aduersum accusatorem uti possis, non video, præsertim si actionem suā nonnihil iocis & ridiculis condiant: minimirū vt scripta tua, atq; item libertatem, quam præ se ferrūt, laudent: te verò scriptorem ferientem vidrant, & sponte tua collū ingo subdentem. Itaque non iniuria aperrent, si libellum ipsum vel alteri, generosiori scilicet asserrent, te verò interim velut graculū alienis exultare plumis: vel si tuus esset, similem quidem tuam esse causam diceret Solæthi illius iudicio, qui cùm contra adulteros legem durissimā Crotoniatis tulisset, & per hoc multis admurationi esset, paulò pòst cum fratris sui vxore in adulterio fuit deprehēsus. k Quare nō ineptè quispiam te Solæthum illum diceret, nisi quòd illius factum non paulò est tolerabilius, qui quod fecit (vt & ipse dum causam diceret, fatebatur) amore captus fecit: & voluntarius, nihil reluctans, in ignem animo magno insiliz:

λόμενος, καίτοι ἐπιτίμιον αὐτῇ
ἦν ἡ Κροτωνιατῶν, καὶ ἐνδι-
δόντων φυγάν, ἃ βούλοιτο. τὸ
δὲ σὸν ἐπὶ παρὰ μικρὸν ἀτοπά
τινων ἀκούειν; μὴ ἐν τοῖς
πολλοῖς τοῖς τοιούτοις βίοις ἄπο-
πτόν, καὶ καταγελᾶν; ὅτι
δή τις ἐπὶ πᾶσίν τισὶ ἐμπε-
σὼν, καὶ καθάρξας ἰαμβί-
οις μυρία τὰ δυσχερῆ πάν-
των μὴ ποιῶν, ἐν γήρᾳ δ' ὑπ'
ἀνάγκης, μὴ ἐκόντα ἔτι τὸν
ὀδοὺν, ἤδη τὸν τῶν ἀδίκων λαμβάνει κατάραν ἐπαυτῷ ῥημένην, καὶ μονονοὶ καὶ
ὑποκρινόμενος αὐτῷ ἔοικεν, φασὶν, ἐπιεικότερος ἂν δοκῶν, εἰ ἐβούλετο καταγελᾶσθαι ἧττον ἐξῆν ἂν τοῦτον ἐν τοῖς ἰαμβείοις, καὶ εἴ τι
ἄλλο ἐφιλοτιμήθη ἐπὶ καταγελασίᾳ ἐμαυτῷ, μετὰ τοῦ θαυμαστοῦ φυγοδικίαν πλέξας, Μισῶ ἐγὼ τοιοῦτον, ὅς τις ἐκ αὐτῷ ἐχθρός; ἐπὶ ἀκριβέστερον ἴσως ἐροῦντα τὸν καὶ ἄλλων παραδεγμάτων

insilijt: tametsi Crotoniatæ hominis miserebantur: & si luberet exulandi facultatem permittebant. At tuum negotium multis partibus est absurdius, qui vitæ quidem ea iusmodi seruilem conditionem accuratè etiam liberis editis es persecutus, & grauiter incusas si quis in diuitiis alicuius famulitium incidat, seq; ipse velut vinculis astringi sustineat, interim nihil non molestum cum faciens, tum patiens: attamen ipse in extremo senectutis gradu, & certè longè vitæ lumè illud Homericum progressus, ingeneroſum adeò & abiectum seruitutis genus elegisti, atque ob id tantùm non seriò triumphas. Ergo qui tibi malè volunt, quantò magis insignis ac conspicuus apparet, tantò te aiunt magis omnium risui obnoxium: vita nimirũ tua tantũ scriptis ipsis reclamante. Et quid attinet nouam accusandi rationẽ aduersum te quærere, post celebrem illam & admirandam Tragœdiam, quæ dicit:

Sapientem eum odi, qui sibi ipse non sapit?

Tametsi & alia multa quibus te adoriantur accusatoribus

τῶν ἐπὶ σὲ, ἀλλ' οἱ μὲν τοῖς τραγικοῖς ἀποκριτῶς ἀκάσεσιν, οἱ ἐπὶ μὲν τῆς σκηνῆς, Ἀγαμέμνων ἔκας & αὐτῶν, ἢ Κρέων, ἢ αὐτὸς Ἡρακλῆς ἀνέσιν, ἴξω ϗ πῶλ & ἢ Αἰσώπεμ &, ἀφθίμβοι τὰ πρόσωπα, γίγνονται ἐπόμιθοι τραγῳδοῦντες, ἐκπίπτουσι καὶ συνεπόμβοι, ἐνίοτε δ μαστιγόμβοί τινες αὐτῶν, ὡς ἂν ὦ θεάτρῳ δοκῇ. ἄλλοι δ τὸ ἐπιθύκα ἀποτθύεσι φύσουσιν, ὃν Κλεοπάτρᾳ τῇ πάνυ φασὶ γενέσθαι. ἐκεῖνον γὰρ δι' ἐλαχθύτα τέως μὲν ὀρχεῖσθαι πάνυ κοσμίως καὶ ἐμμελῶς, καὶ ἐπιπολὺ θαυμάζεσθαι μίμουντα ἐν ὧ σχήματι, καὶ τὸ περίπορ φυλάττουσα, καὶ ζοῖς ᾄδουσι καὶ αὐλοῦσι συγκρέμμον ὑμέναιον, ἐπὰ δὲ ἔδωκε ἰσχάδας, οἶμαι, ἢ ἀμύγδαλον προέωκαμένῳ, μαρὰ χαίρειν φράσασα ζοῖς αὐλοῖς καὶ ῥυθμοῖς ἢ ὀρχήμασι ἀπαράσασα καταφάγειν, ἀφεῖναι, μᾶλλον δ' ἀπορεῖψαι

tuis suppetunt. [m] Nempe aliŭ similem te facient Tragicis actoribus, quorŭ quisque in scena quidem est vel Agamemnon, vel Creon, vel etiam Hercules ipse: foris autem depositis personis fiunt Polus aut Aristodemus. scilicet ad agēdas fabulas mercede conducti: qui vt visum fuerit spectatori, iam eiiciuntur, iam exibilantur, interim aliqui & flagris cæduntur. Porrò alŭ idem tibi contigisse dicent quod simiæ, quam magna illa & celebris Aegyptiē regina Cleopatra habuisse dicitur. Ea enim saltationum genera probè edocta, cùm aliquandiu cōposite modulateq; nō sine magna spectātium admiratione saltantis habitum exhibuisset, ac decorum seruasset, iamq; Hymenæum voce ac cythara canentibus respondisset, postea quàm carycàrne an nucem nescio, procul iacentem conspexisset, personam abiecta, imò præ festinatione discerpta, modulis & saltationibus longùm valere iussit, nuccm verò correptam arro-

dere

τεθέαται τὸ πρόσωπον, ἢ σὺ
δίκην, φαῦλον ἄρ', οὐχ ὑποκριτὴς,
ἀλλὰ ποιητὴς τῶν καλλίστων,
καὶ νομοθέτης γνήσιος, καὶ
ταυτηνὶ τὴν ἰσχάδα παράφα
γε, πλήρης μέθης ἄρα,
καὶ ἀπ' ἄκρου χείλους φιλο-
φρονῇ, καὶ ὕπερα μὲν λέγων ἐν
τοῖς φρασὶν, ἄλλα δὲ λέγων, ὡς
ἅπαντες ἄρα τινὰ ἴσμεν σὲ ἀπάρα,
ὅτι ἃ λέγεις, καὶ ἐφ' οἷς ἐπαι-
νεῖσθαι ἀξιοῖς, χάλια μέν σου
τὰ ῥήματα, ἀπιφάλω δ' ἀκριβῶς
καταλείπει. τοιγαροῦν
παρὰ πόδας ἀνθ' ὅτι ἐπῃ-
λεῖ, προσιτέον μὲν θρασυτά-
τῳ καὶ πρὸς τὰς ἀνθρώπων
χρείας, μηδὲ μικρὸν ὑπονοεῖν
τὴν δίκην ὑφεῖσθαι ἐξομοιούμε-
νον πλὴν ἐπιεικείᾳ. τῷ ἐμὲ μὲν Ἀν-
δρόμαχον τότε καλόντι ἐφεστῶ-
σά σοι ἀναπιμπλῆσι ἐφ' οἷς κα-
τηγόρας τῶν ἄλλων, κατανεύ-
σαιμ', ὡς ἄρ' οὐδὲν ἀδύνατον πλὴν
ἀνεύρῃ σοι ἐς τὰ ὅμοια μηδὲν
πλὴν,

dere cœpit. Non aliter & tu non histrio quispiam, sed ipse pulcherrimarum rerum autor, & velut legumlator, ostenso alterius vitæ splendore quasi nuce quadam, te ipse simiam esse prodidisti, vt qui [n] summis tantùm labijs sis philosophus. quicq; nihil quidem veritus inferorũ portas, alia quidem mente occultes, alia verò lingua depromas: vt non immeritò quis de te diceret, quæ scribas, quibusq; te venditet, ea labra quidem tua rigasse, palatum autem interius aridũ reliquisse. Quamobrem statim [o] ante pedes quoque vltricem pœnam sensisti, qui cùm antè audacia procaci humanarum rerum necessitatibus insultaris, ipse tamen haud ita multò pòst libertatem velut sub præconibus abiuraris. [p] Atqui apparet Adrasteam iam tum tibi à tergo assistentem, ea quibus tu partim te ipse venditabas, partim alios incusabas, egregiè risisse: quippe quæ, dea cùm sit, non ignorârit fieturum vt & ipse mutata sententia in simile vitæ genus transires, [q] tum quod non prius in tuũ ipsius sinum inspueris, quàm

ἀλλ', καὶ ὅτι οὐκ ἀεὶ τὸν κόλπον αὐτοῖς πρόσωπον, ἀλλ' ἔξιον καταγορᾶν τῶν ἀδικούντων τινὰς τύχας τοιαῦτα πεπόνθασιν. ἢ γοῦν ἀκούσειέ τις ἂν τοῦ λόγου τοῦ Αἰσχίνου, μετὰ τὸν κατὰ Τιμάρχου κατήγοριαν, αὐτὸν ἀκόντα, καὶ φαυλότατα τὰ ὅμοια πάσχοντα, ὅσον ἂν εἷς παρὰ τῶν ὀρχήστων γνοίη τὸν γλαυκᾶ, ἃ Τίμαρχον μὲν ὀδυνᾷ ἐπὶ τοῖς κατ' ὄψιν ἁμαρτήμασι, αὐτὸς δὲ γέρων ἤδη, τοιαῦτα ἀεὶ ἑαυτὸν παρεωρακὼς μετὰ δ' ὅλον ἐπάνω ὢν φαίη μανικόν τι ἔοικας, ὃς ἀφρικῶν βαλὼν φάρμακον, νῦν αὐτὸς πάσχεις τὰ πάσχοντας ἰσχυρίζῃ, αὐτὸς μὲν ταῦτα πεπονθὼς ὑπὸ βυκῆς ἐν φρενῖτιδι. ταῦτα μὲν οὖν τοιαῦτα· πολλὰ ἴσως ἄν τις ἔχοι λέγειν οὐ καταγορᾶν ὑμῶν ἄνας ἀμφιλαφᾶ τῇ ἐπιθέσει, καὶ μυίας τὰς ἀφορμὰς ἁρπαζούσης, ἐγὼ δ' ἤδη σιωπῶ· ὧν τινα, καὶ πρόσω

eos accusarez
rias fortuna
eiusmodi facere
Iam si quis verò
schinem post
orationem, quæ
accusauit, hæc
idem incidisse
hoc in simile
tum : quantum
spectantium
turus, quod
quidem eius
ad quod hos
lit, grauiter
verò iam
sese commo
milis videri
pola. qui
contra
& qui eo
statim eo male
licerentur : mi
eius morbi
terim concu
Hæc atque
quispiam
obiceret, præ
materia adhæ
quæ mille

rio præbent. Caterùm nunc apud me

πρόπομπον πρὸς τὴν ἀπολογίαν, ἆρ' ἄμεινόν μοι πρᾶγμα εὑρεῖν ἐστιν ἢ καλλίονα τὰ νῦν ἐπιτηδεύσαντα, ἢ τὰ νῦν ἐπιτηδεύματα, ἢ ἀδικεῖν ἐν ἀρνεῖσθαι, ἐπὶ τῷ κοινῷ ἐπὶ νῷ ἀπολογίαν καλλιεργεῖν; λίγω δὲ τῷ τύχῃ καὶ μοίρᾳ καὶ ἀναμαρμένῃ, καὶ παραλλαγῇ συγγνώμην ἔχειν μοι τοὺς ἐπιτιμῶντας, ἀδόκητος ὡς εἰδηλὸς ὑμᾶς, κύριοι, ἀπ' ἀνθρώπου δεινοῦ, μᾶλλον δὲ μιᾶς τῶν προαιρέσεων ἀγόμενα, οὐκ ἐκόντα, ἀπ' ἀναίτιοι καταλαμβάνεσθαι, ἃ ἄρ' οἴγωμαι, ἢ ποιεῖσθαι, ἢ τοῦδε μὲν κομιδῇ ἰδιωτικὸν, καὶ οὐδ' ἄρ σύ μοι, ὦ Φιλότης, ἀνάσχοιο τοιαύτην ἀπολογίαν προϊσχόμενον, καὶ σωτήριον ἂν Ὅμηρον παραλαμβάνουσα. καὶ τὰ ἐκάστοτε ῥαψῳδοῦντα, Μοῖραν δὲ τινά φημι πεφυγμένον ἄνδρα οὐδὲ ἀνθρώπων τὸν τὸ Γανυμήδους ἐκφῆναι λίνον, ὅτι μὲν τὴν μὲν πρ. ἀ ὃ

viam expurgandi mei apud te inuenire queam. Num ergo optimum fuerit, vt me ad malū hoc meæ voluntate coactum confitear, dorsum verberaturo aduertā, improbitatem non negem, sed ad communem illam excusandi rationem confugiam, nimirum fortunæ fatiq; inuitabilem necessitatem meo facto prætexens? Atque interim ab obiurgantibus vemē deprecer, ob id spero nostræ causæ æquioribus, quòd non ignorēt quàm nihil sit in nostra ipsorum manu, quodquòd potentioris alicuius numinis, Fortunæ scilicet aut Fati arbitrio, vel contra nostrā voluntatem impellimur, adeò vt crimen nullum in nos hæreat, quantumuis aliquid vel dicamus vel faciamus. Aut hæc via nimis est vulgaris, vt ne tu quidem (quanquā amicissimus) huiusmodi excusationis obtentu me fmas elabi, etiāsi patronum habeam Homerum, eiusq; carmina hæc decenti: Fatorum nexus fugisse, haud dixero quenquam. Tum illud: Filum Parca dedit nascenti mortis ab alno.

τηρ. ἃ δὲ τοῦτον ἀφεὶς τὸν λόγον, ὡς ἢ πάνυ ἀξιόπιστον. ἱκανὸν λέγοιμι, μήτι γε χρημάτων, μήτι γε ἄλλης τινὸς ἐλπίδος τοιαύτης ἕνεκα ψευδῶν· νῦν δὲ παρεῦσαν συνουσίαν, ἀπὸ τῆς σωφροσύνης, καὶ ἀνδρίας καὶ μεγαλοψυχίας τοῦ ἀνδρὸς θαυμάσας, ἐθελήσω κοινωνῆσαι πράξεως τοιαύτης, δείσασα μὴ πρὸς τῇ ἐπιφερομένῃ κατηγορίᾳ κολακείας αἰτίαν προσλάβῃ, κἄτα ἐνδόξωμαι ἦλθε, φασίν, ἐκκρούσων τὴν ἦλθε. καὶ μᾶλλόν γε τὸν συμπότην, ὅσῳ κολακεύεται ἄμεινον ἀπάντων κακῶν τὸ δολερώτατον ἐστίν, καὶ τοῦτο χάριεν νενόμικε. τί οὖν ἄλλο, ἃ μήτε ταῦτα, μήτε ἱκανὰ λέγειν λοιπά, ἀπροϊδήτως, ἃ ὁμολογεῖν μηδὲν ἡμᾶς ἀπεῖχεν, μία μοι ἔσοι ἱκανὸν ἄγκυρα ἔτι ἄφορκος, ὀδύρεσθαι τὸ γῆρας, καὶ τὴν νόσον, καὶ μηδὲν ἧττον τὴν συνουσίαν, πάντα ποιεῖν

Itaque si hac ratione tam quam parum prôba neq; ſua de digna poſthabita, illud dicerem, neque pecuniæ cauſa, neque ſpe aliqua alia inea ſcatum me, præſentem ſeruitutem ferre, [a] ſed ipſius principis prudentiam, fortitudinem & magnanimitatem admiratum, rebus eius intereſſe voluiſſe: hîc vereor ne ad priorie criminis inuidiam, adulationis quoque nota accedat, videárque, quod aiunt, clauum clauo pellere, & crimen minus maiori velle obſcurare, quatenus adulatio malorum omnium [c] maximè eſt ſeruile, & ob hoc peſſimum cenſetur. Quid ergo, ſi neq; hæc neque illa videntur dicenda, nobis reſtat, niſi ex ingenuè fateamur, nihil nobis eſſe ſanum ac ſanum, quo deinceps vitium noſtrum palliemus? [d] Vna forſan anchora ad hoc nobis ſupereſt, quam in aquam nondum demiſimus, videlicet ſenectutem noſtram ac morbum in miſerationem vocare, paritérque paupertatem cauſari, quæ vt euitari queat, hominem nihil

non

τὰ ποιᾶσ᾽ ἢ πάσχειν ἀναπέ-
πεισεν, ὡς ἱκρύγοι τις αὐτῷ.
καὶ ἐν ᾧ τοιούτῳ ἐκ ἄκαιρον
ἴσως καὶ τῷ τῆ Εὐριπίδε Μή-
δειαν παρακαλέσαι, παρι-
οῦσαν ἐπ᾽ ἐμὲ ἐπὶ ἐμοὶ ἐκεῖ-
να τὰ ἰαμβεῖα, μικρὸν αὐτὰ
παρφδήσασαν· Κοὐ μανθά-
νω μὲν οἷα θἠμὶν μέλλω κακὰ,
Πρίν ἂν λιμόσσων τῶν ἐμῶν
βουλευμάτων· τὸ μὲν γὰρ τῆ
Θεόγνιδ᾽ οὐκ ἐμοὶ μὲ λέ-
γω, τίς ἐκ οἶδεν, ἐκ ἀπαξιῶν-
τας καὶ ἐς βαθυκύτια πόντον
σφᾶς αὐτὸς ῥίπτειν, καὶ κατὰ
κρημνῶν γε κλιβάτων, ἢ μίλ
λοι τις οὕτως ἀφθάσας τῷ
πρίαμε; ταῦτα μὲν δὴ λοι-
πὰ, ἃ τις ἂν ὡς ἐν τοιούτῳ
ἀπολογήσασθαι ἔχοι, οὐ πάν-
υ ἀπρόσωπον ἑκάστῳ αὐτ-
ὸν δι μοι δοκεῖ, ὦ ἑταῖρε, ὡς
οὐδενὶ τούτων ἐμοῦ χρησο-
μένου. μὰ γὰρ τοσοῦτός γε
μὲς λιμὸς καταλάβοι τὸ Ἄργος, ὡς
τῷ κοίλῳ Ἀραβίᾳ σπάρ-
ἐπιχειρῆσαι. οὐδ᾽ ἡμᾶς οὕτω πό
ποτ᾽ ἐνδόλογον ἀπολογίας, ὡς

non tum facere tum pati perſuadet. Quo loco non intempeſtiuum fuerit, Medeã illam quæ eſt apud Euripidem, in auxilium aduocare, quæ huc progreſſa, Iambica illa non nihil huc detorta, pro me tibi occinat: Haud neſcio quàm ſint mala hæc quæ nunc paro, Sed mētis imperio reclamat pauperies. Nam illud [x] Theognidis quis ignorat, tametſi nullus citem: Non vitio dari, ſi quis ſe ipſe vel in profundũ mare demergat, vel è rupe præcipitet, modò [y] paupertatis onus hoc pacto excutiat? Hæc ferè ſunt quæ quis in eiuſmodi cauſa pro ſe dicere poſſet, etiamſi nihil eorum admodum decorã gerat perſonam. [z] Tu verò, ô amice, quantum ad me attinet, bono animo es, quãdoquidem in mea defenſione id genus auxilijs nullis ſum vſurus. Neque enim ſpero, tanta fames vnquam vrgere poterit Argiuos, vt de cæna Arabia ſerenda cogitent: neque ipſi nos iuſta adeò excuſatione deſtituemur vnquam, vt ſi quando

ἐκ ἀφείας τὰ τοιαῦτα κρυπτάγματα πρὸς τὸν κατηγοροῦντα ἐμοῦ ἱκανὸν ἐλέγχειν, εἰς πάμπολυ τὰ τοιαῦτα ἀφεστήκασιν εἰλικρινῆ τινὲς συνουσίαι· καὶ μισθοῦ παρεῖναι δοῦλα, δουλεύειν καὶ ἀνέχεσθαι, ὅσα μοι φοιτᾷ τὸ βιβλίον, ἢ δημόσιον πράττοντά τι τῶν κοινῶν, καὶ ἐς διαίτημ' ποτὲ λειτουργοῦντος, ἐπὶ τούτῳ παρὰ βασιλέως μισθοφορεῖν. δίκαια δὴν, μὴ ἰδίᾳ καλαθεὰς ἐκπατρεῖν, σκόπει· ἐνρήσεις γὰρ τὸ τῶν Μουσικῶν δὴ τοῦτο, δίκ δὴ πασῶν τὸ χρήσιμον, καὶ τοσοῦτον ἐοικότας ἀλλήλοις τοὺς βίους, ὅσον μόλιβδον χρυσῷ, καὶ ἀνθρώπῳ ἵππος, καὶ ἀντρώπῳ μισθὸς μὲν γὰρ δὴ καὶ κἀκεῖ καὶ τὸ ἐκ ἴσου πανθάνειν, τὸ δ' ὠφέλημα παρεκπίπτον ἐλάχιστον δῆλον φανεῖται, ἐκεῖ μὲν δὴ δικαία ἀφεῖς, καὶ ὁ μισθὸς τ' ἀργυρώνητος ἦν· ἢ εἰκαιρίων ἀφεῖσιν οἱ ἐκεῖ

si quando accusemur, claſsa modi latebras quærere cogamur. A Quin illud mihi conſidera, quàm magno hæc inter ſeſe diſcrimine diſſent, videlicet in prædinitis alicuius familiam adſcriptum, ſeruire ſeruitutem, eáq; omnia perferre, quæ libellus ille meus recenſet: & publicè rem populi tractantem, ac pro viribus remp. adminiſtrantem, hoc nomine ab Imperatore ſalarium accipere. Age contemplare hæc, & veruntamen que per ſe ac ſeorſum perpende: reperies certè res ipſas, iuxta illud Muſicorum proverbium, B δίκ δὴ πασῶν, hoc eſt, lógiſſimo internallo inter ſe diſſidere: tum duas has vitæ rationes tantum inter ſe conuenire, quantum eſt affinitatis plumbo cum auro, arieti cum equo, homini cum ſimia. Siquidem vt illic, ita & hic merces accipiuntur: & ea

ēdit vtrobique, vt alteri ſit parendum. Cæterùm in ipſa negocij ratione ingens eſt diſſonantia: quandoquidem illic ſeruitus eſt manifeſta, & qui illorum conditionem accipiunt emptitijs

ἀλλὰ ὧν τοιούτων προσιόντων. οἱ δὲ τὰ κοινὰ [illegible] ἔχοντες, καὶ πόλεσι, καὶ ἔθνεσιν ἅπασι σφᾶς αὐτοὺς χρησίμους παρέχοντες, οὐκ ἄρ' αὐτοὺς ἐκ μόνου τοῦ μισθοῦ ἀμβάλλουσι, καὶ ἐς ὁμοιότητα καὶ συνουσίαν τῆς κακηγορίας καθιστᾶσι, καὶ ἐκ ἂν φθάνοι τις ἀπάσας ἀναιρῶν τὰς τοιαύτας προφασίας· καὶ οὔτε τι οἱ τοιαῦτα ἔθνη ἱκανὸν οὐσιν, οὔθ' οἱ τὰς πόλεις ἁρμόττοντες, οὔθ' οἱ τὰς φάλαγγας ἢ στρατόπεδα ὅλα ἰγκαθίστανται, ὀρθῶς νοεῖν· ἀλλὰ καὶ μισθὸς αὐτῷ ἴδιος προσεῖναι. ἀπ' οὐδ' ἂρ' ἴνδε, οἶμαι, μὴ ἀναφῆναι τὰ πάντα, οὐδ' ἰσότιμον τῶν μισθοφορούντων καθιστάναι. τὸ δ' ὅλον, ὃ δὴ μισθαρνοῦντας ἅπαντας ἐπὶ φαύλῳ βίῳ σωθῆναι φασιν, ἀπὸ τῶν ἐπὶ τοῖς οἰκίοις καὶ κεφαλαίοις ἀδικίαν μόνον ἀφαιρούντων. τοῦτο δὲ, ὦ ἐπαῖρε,

emptitijs illis & mercenarijs ſeruis non admodum præſtant. At qui reipublicæ cam tractant, & in vſum ciuitatis nationumque totarum ſtrenuam operam collocant, nullo iure, ob ſolam mercedem in calumniam vocari poterunt, inquit crimen cum illis commune trahi, C Alioqui fieri non poterit, quin hac ratione & præfecturæ omnes exanclorentur, vt neque tot ac tantarum gentium præſides, neque ciuitatum rectores, neque ordinum militarium ductores, imò nec ipſi totius exercitus imperatores rectè facere videantur, quando horum omnium laboribus propoſita ſint præmia. D Cæterùm vnius mercedis nomine non oportet opinor vel bona omnia euertere, vel mercedem accipientibus, æqualem conditionis gradum tribuere. Denique mercenarios miſeræ vitæ abnoxios illic dicebam, non omnes, ſed qui doctrinæ præceptum in diuitum ſeruitium, vos tanquam attonitos

ſos

ὦ ἑταῖρε, τὸ ἐμὸν πρᾶγμα παντάπασιν ἰδιωτικόν ἐστιν. ἄλλα τὰ μὲν οἴκοι ἰσότιμα ἡμῖν, δημοσίᾳ δὲ τῆς μείζους ἀρχῆς κοινωνοῦμεν, καὶ τὸ μὲν σωφρονεῖν ὁμοίως, τὸ δὲ σωφρονεῖν παράπλησίως. ἴσως οὖν, ἃ σκέψασθε, δίξαμεν ἄν σοι οὐ τὸ σμικρότατον τῆς Αἰγυπτίας ταύτης ἀρχῆς ἐγκεχειρίσθαι, τὰς δίκας ἀσάφαι, καὶ τάξιν αὐτῶν τὴν προσήκουσαν ἐν πείθοῖ, καὶ τῶν πραττομένων καὶ λεγομένων ἅπαντων ὑπομνήματα γράφειν, καὶ τὰς τῶν ῥητόρων τῶν δικαιολογουμένων ῥυθμίσαι. καὶ τὰς τοῦ ἄρχοντος γνώσεις, πρὸς τὸ σαφέστατον ἅμα καὶ ἀκεραιότατον, σὺν τῇ μείζονι φυλάττειν, καὶ παραδιδόναι δημοσίᾳ πρὸς τὸν ἀεὶ χρόνον ἀρκέσαι μένας. καὶ ὁ μισθὸς οὐκ ἰδιωτικὸς, ἀλλὰ παρὰ βασιλέως, οὐ σμικρὸς ἐλλ' οὕτως, ἀλλὰ πολυτάλαντος, καὶ τὰ μὲν ταῦτα ἔστι φαῦλα ἐπιδεῖν,

fos miserebor. At nostrum negocium, amice, non diis omnibus est diuersum. Quanquam enim quæ ad domesticam vitam pertinent, nobis cum illis sunt communia, publicè tamen summi imperij participes sumus, ea iusque administrandi prouinciam cum rege partimur. Ipse ego, si diligenter expendas, Aegyptiaci regni portionem non minimam sub manibus habeo, dum nunc pœnas statuo, nunc insita tributa impero, nunc dictorum factorumq; omnium rationaria conscribo, nunc litigantium acta certa lege perpendo. Ad hæc principis ipsius decreta ad certissima simul & rectissima quæque summa fide perduco, eadémque diligenter adseruata subditis trado, reipublicæ cura in omne æuum conseruanda. Deinde proponitur merces non vulgaris, sed à principe: nec ea exigua, sed talentis numerata. Post hæc, modò recta via res procedat, superest spes, neque hæc contem-

δή, ἀ τὰ ἀκόντα γίγνοιτ', ἀλλ' ἑκόντ' ἐπιτραπῶσι, ἢ τινας ἄλλας πράξεις βασιλικάς. ἐπὶ τοῦτο γοῦν ἐν πανηγύρει χρυσάμμονα τῷ παρέχουσίᾳ, καὶ ὁμόσε χωρήσασ' ὦ ἐπιφερόμενο ἐγκλήματι, καθ' ἡσυχίαν ἐξεργάσωμαι. καὶ δὴ φημί σοι μείονα μισθὸν ἀμισθὶ ποιῆσαι, εἰδὲ ἄρ' ἐστὶ τὰ μίσθι' ἀπράκτοντας ἄγειν, ὅτι μηδὲ βασιλεὺς αὐτὸς ἀμισθεὶ ἔρχεται. ἐφάσκες λέγειν, εἰδὲ δασμούς, ἐπέσοι παρὰ τῶν ἀρχομένων ἐπίστασθαι φοιτᾶσιν. ἀλλ' ἔστι βασιλεῖ μισθὸς μέγιστος, ἐπαινοῦσι, καὶ παρὰ πᾶσιν ἄκουσμα, καὶ τὸ ἐπὶ τοῖς ἀρχομένοις εἶναι προσπυνεῖσθαι. ἀκούσεται δὲ καὶ τοῦτο καὶ τιμήσει, ὅσα φέρει παρὰ τῶν ἀρχομένων ἔχοι, μισθοὶ καὶ ταῦτά ἐστιν ἀνδρῶν ἀρετῆς, ἣν ἐπαινοῦσι, προσκυνοῦσι δὲ τὰ κοινὰ, καὶ βαλλίω ποιοῦσιν. ὡς δὲ μικρὰ μεγάλοις ἀπάλαμ' ἐστὶν ἰδέσθαι, ἐργάμενος δὲ τῆς τοῦ σώ-

contenenda videlicet, vt prouincie alicui quasi iam emeritus præficieris, aut regium aliquod negociũ tibi demandetur. E Iam verò gestit animus in hac loquendi libertate paulò magis progredi: & crimen ab accusatoribus supra modum exaggeratum, itidem copiosiùs refellere. Ea quidem apertè pronũcio, neminem quicquã facere gratis, ne si vel maximarum rerum administratores obiecteris: quando nec ipse princeps mercedis est expers. Non hãc dico tributa, nec vectigalia, quæ p singulos annos à subditis pendũtur: verùm principi maxima fuerit merces, si à laudatis laudetur, si nomẽ eius ab omnibus celebretur, si beneficiorum nomine numinis vice adoretur. Porrò imagines, templa & aræ, & quæcunque eius generis à subditis suis habent, mercedis loco sunt & ipsa, nimirũ pro curis, proq; solicitudine quæ cõmune ciuium bonũ procurant, cunctaq; in melius promouent. Et, vt magnis parua componam, si initiò iam inde

ab ipsius

ρῦ κορυφῆς, ἐφ' ἑκάστῳ τούτων, ἀφ' ἧς ἂν σύγκειται καταβαίνων, ὄψει ὅτι μικρόν τι διαφέροντα τῶν ἀπωτάτω τάττεται ἄκρα, μισθοφόροι ὁμοίως ἅπαντες. ἀμφὶ μὲν τοῦτον ἐτεθάπτην νόμον, μνῆμα μηδὲν πράττων, ἵνα μηδὲν ἄλλο ἀνάγκη ᾖ φανερὸν ἀλλ' ἢ τὸ ἀδαμῆ γῆ βιβλία λελεπτυσμένοι, καὶ μὴ τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα ἐπιγράφῃ ἂν, τί ἂν ἄλλο ἐς δέον αὐτῷ χάτο, ἢ φίλοις συμπονῶν πρὸς τὰ βέλτιστα, κἂν ἐν μέσῃ σφαγῇ καθεσθεὶς πᾶσαν αὐτοῦ δεῖξαι, ὅπως ἔχει πίστεως καὶ σπουδῆς καὶ δυνάμεως πρὸς τὰ ἐπιχειρούμενα, ὡς μὴ τὸ ὄνειδος μηδενὶ ἐπάνω, βέλτιον δὲ φούρνῳ ἄχθος ἦν; πρὸ δὲ τοῦ μνημεῖον καὶ τοῖς ἐπιγιγνομένοις, ὅτι ἀ σοφῷ ὄντι μοι, ἀ δή τις καὶ ἄλλος ἐστὶ νῦν σοφὸς, ἐπιτιμήσουσιν, ἀπὸ τοῦ ἐν τοῦ νεκροῦ δήμου λόγους μὲν ἀσκήσαντι, καὶ τὰ μέτρια ἐπανορθώσαντι ἐν αὐτοῖς, πρὸς

ab ipsius velut acervi cacumine sumpto, p singula quinibus compositus assurgit decessendas, videbis sanè nos non nisi magnitudine & parvitate à summis differre: cæterùm mercenarij simul omnes sumus. Itaq; si hanc tulissem legem, neminem quicquam facere debere, non iniuriâ inimquitatis reus essem. Sin hoc in nullo libelli nostri angulo à me est dictum, & bonum virum operi alicui intentum esse decet: quî posset operam suam collocare quis rectius, quàm vt ad optima quæque promoueat amicos, ac in medio omnium luce q de se det periculum, quanta fide, quâve diligentia, qua postremò animi benevolentia negocia commissa queat expedire? ne videlicet locum habeat illud Homericum: Tellaris inutile pondus. At qui meos obiurgatores meminisse oportet, quòd cùm me reprehendunt, haudquaquâ sibi res est cum sapiente quopiam (si modò est aliquis hoc dignus nomine) sed eo qui sit vnus è media plebe, ex literarum exercitationem mediocrem

πρὸς δὲ τῷ ἄκρᾳ ἀκάνθῃ τὴν πορφυρίδα ἀριστίδου οὐ πάνυ γεγυμνασμένην. καὶ μὰ Δί' ἔδει γὰρ τούτῳ ἀνιᾶσθαί μοι ἄξιον, ὅτι μηδὲ ἅπαξ ἔγωγ' ἔλαχον, τῷ δὲ σοφῷ τὸ σχῆμα ἀκριβοῦντι. σὺ μέν τοι καὶ θαυμάσαιμ' ἄν, ἐπιτιμῶντές μοι τῷ νῦν βίῳ, ἅτε ἐπὶ μισθοῖς δημοσίᾳ μισθαρνοῦντα, ὑπὸ τοσαῦτα θέαν δὲ ἐσπέρᾳ Ὥρας οὖσ', καὶ τῷ κιθαριστῇ ἅμα ἐπιὼν, ἐντυγχάνωμεν, τοῖς μεγάλοις δοκοῦσι δὲ σοφισταῖς ἐναιθυμουμένοις. ταῦτά σοι, ὦ ἑταῖρε, καί τοι ἐν μυείαις ταῖς ἀσχολίαις ὤν, ὅμως ἀπολογήσασθαι, ἂν ἐν παρέργῳ θέμενος τὸν κιθαριστὴν παρὰ σὲ καὶ πάρειμι ἐνεχθῆναι. ἐπεὶ πρός γε τὰς ἄλλας, κἂν σωφάσμα πάντων κατηγορῶσιν, ἐν καιρῷ ἄρ' ἄν μοι τὸ ἐφεστρὶς ἐπικλάσειε.

mediocrē nominis celebritatem nactus: attamen qui ad ſupremam illā virtutem quò non niſi ſummatibus datur aditus, non admodū ſit inſtitutus. Quanquā ne hoc quidem nomine grauius dolere debeo per Iouem, cùm in nullū vnquam inciderim, qui omnes ſapientiæ quam profiteabatur, numeros expleret. Te verò, quòd hanc viuendi rationem nobis vitio vertis, non poſſum non mirari; quī iam olim eidem crimini obnoxium non obiurgaris, cùm non ſine ingenti mercede dicendi facultatem publicè agendis cauſis locarem. Quo tempore tu peragrata ſimul Gallia, ad occidentales Oceani ſpectaculū profectus, fortè fortuna in nos incidiſti, cùm inter quæſtuoſos Rhetores & nobis erat locus. Hæc ſunt, mi amice, quæ obijcient tibi, quanquam mille negocijs diſtrictus, vtcunque reſpondi: Fac mirum vt videas quàm non in poſtremis habeam, ſi tuo ſuffragio candido plenóq; noſtra cauſa probetur. Nam quod ad alios pertinet, etiamſi ſimul omnes accuſent, mihi tamen ſufficeris illud; G Haud curat Elippoclides.

a IAMDVDVM.] *Exordium à præoccupatione & simulatione admirationis.* *b* Quod aiunt.] *Ab ostraciſmi, quo flentes hominũ fortunæ ſubitò vertuntur, ratione, manaſſe videtur adagium:* ὀστράκου περιτροπὴ, *teſtulæ conuerſio, quo etiã vſus eſt Eunapius Sardianus, in Chronographia in hæc verba ſcribẽs:* ὥσπερ ὀστράκου μεταπεσόντος ἐπὶ τὸ βέλτιον ἐχόμενοι γαμμάτων: *hoc eſt, Romanis fœlicius præter ſpem res cecidit, tanquã in diuerſum prolapſa teſtula. de Oſtraciſmo plura in Ariſtide & in Themiſtocle. Ariſtot. 3. Polit. Alexander Neapolitanus in Geneialib. Bud. in cõment. Græca lingua.* *c* Pedem in Charontis.] *Amplificatio ab ætate: extremæ enim decrepitæq; ſenectæ, non procul abeſſe ab Æaco, & alterũ pedem in Charontis cymba habere, dicũtur hîc. In Votis verò, in nani: in Sectis, in tumulo: quoniam breui mittendi ſunt ad inferos.* *d* Quod proverbio.] A` *fine.* *e* Eloquentiæ præſidi.] *Mercurius eloquentiæ diſciplinarumq; parens eſt. Hinc Mercurij typus & cetera, adagialis ſpecies, pro inſigniter eloquentibus, & omnibus doctrina numeris abſolutis. in Pſeudologiſta dicitur, Logius à diſciplinis & facultate dicendi: fuit enim eloquentiſſimus. Hinc Horat. 1. Carm. Od. 10.* Mercuri facũde nepos Athlantis. *f* Nunc igitur tu.] *Accuſatio ſub perſona Sabini.* *g* Super omnia.] A` *collatione ſuperiorũ orationis & præſentis vitæ.* *h* A` Mercurio illo.] *Mercurius ſuperis & inferis ex æquo cõmunis: deniq; Deorum interpres & legatus.* *i* Fabulam.] *De Bellerophonteis literis, quam cõmemorant Græci fabulam, reperies apud Eraſmũ noſtrum Chiliadis ſecundæ centuria ſexta, adagio 82. Lucianus huius mentionem facit aduerſus indoctũ, qui emptione librorũ doctrinæ famam aucupabatur. Et, De non temerè credenda calumnia.* k Quare non inepté.] *Amplificatio à perſona Salethe.* *l* Sapientem cum odi.] *Vſurpat Cicero in epiſtola quadã ad Trebatium, oſtendens ex Tragœdia Medeæ eum verſum ſumptum: Qui ſibi ipſe ſapiens prodeſſe nequit, nequaquam ſapit. Ennius eò reſpexit his verbis:*

Qui ſibijpſi non ſapiunt, alteri monſtrant viam:
Quib. diuitias pollicẽtur, ab his dragmas ipſi petũt.

Extat

Extat apud Ciceronem, lib. 1. de Diuinat. m Nempe.] A collatione tragicorum histrionũ. n Summis labijs Philosophus.] i. non verè qui verbis duntaxat simulat quippiam, non autem ex animo facit. Idem in Dialogis amatorijs: ἐπ' ἄκρου τοῦ χάλυκος τὸν ὄρκον ἔχουσι, summis in labijs iusiurandum habentibus. Idem in Rhetorii præceptore: ὃ ὄρκος ἐπ' ἀκροις ἀεὶ τοῖς χείλεσι. semper in labijs summis periurium. o Ante pedes.] A consilio & euentu. p Atqui apparet.] Nemesim deam finxerunt veteres, quæ animaduerteret in eos, qui superbè, insolenter, arroganter, tyrannicè, scelerate, perfidè, aut proterue in vita versarẽtur. De ea multa Callistus Rhod. lib. 11. cap. 19. Plin. lib. 11. cap. 45. & alijs in locis. Erasmus in Prouerbio Adrastia. Nemesis, siue Rhamnusia Nemesis. Sed optimè Budæus lib. 1. De contemptu rerum fortuitarũ. q Tum quod non.] Ab exemplo καθ' ὑπόθεσιν. r Num ergo.] Responsio per occupationem. s Sed ipsius principis.] A persona & qualitate principis. t Maximè est seruile.] Ab etate & inopia rerũ. u Vna fortassis ancora.] i. Illud mihi adhuc superest quò possim confugere. Metaphora est, qua vtimur quoties ad extrema præsidia confugitur. Ea Lucianus rursus vsus est in Drapetis. i. fugitiuis, & in Ione Tragœdo. Euripides in Helena: ἔχω δ' ἐμὰς τύχας ὀκὴ μόνη. i. Mihi ab vnica fortuna pendet anchora: hoc est, Vna dũtaxat spes mihi superest. x Theognidis quis ignorat.] Theognidis poëtæ Græci sæpè meminit in Legibus Plato. Ex hoc opinor Theognidis versu promanauit etiam illa Plauti in Trinummo, nimis quàm detestanda sententia: De mendico malè meretur, qui ei dat quod edat aut bibat. nam & illud quod dat, perdit, & illi producit vitam ad miseriam. y Paupertatis onus.] Terentianus Phor. Nunquam æquè, inquit, ac modo paupertas mihi onus visum & miserum & graue. z Tu verò, ô amice.] Reiectio, qua ad veram & propriam defensionem facti transit. A Quin illud mihi.] Argumentum à diuisione & diuersitate conditionum. B Δὶς λέγ' ἅπερ οὗτος.] Vsus est contra eum qui dixerat, Prometheus es in verbis. Rursus De Conscrib. hist. Vide Erasmi Chiliad. C Alioqui fieri.] Amplificatio à consequentibus. D Cæterùm vnius.] Interpretatio dicti, & quomodo mercedem accipiat.

E Iam verò gestit.] *Locus communis: Neminem quicquam gratis facere, & tamen bonum virum operi alicui intentum esse debere.* F Nimirum vt videas.] *Non parvo aestimabo, si tuo candido plenoq; suffragio nostra causa probetur. Alludit ad calculorum morem, cuius meminit Ouidius 15. Metam. Antiquitùs enim missis in vrnam calculis, ita ferebantur à iudicibus sententiæ, vt albi absoluerent, nigris damnarent.* Vide Arist. in Problematis. G Haud curat Hippoclides.] *Adagium est, quo significat se non magnopere laborare, aliorumq; negligere sententiam. Natum est ex Hippoclidis Tisandri filij historia, qui propter turpem saltationem sponsa Agaristæ excidit, sed respondit socero Clisthenis: Hippoclides non curat. Quæ Herodotus in Eratone lib. 6. & Erasmus noster in Adagiorū volumine pereleganter & doctè referunt. Idē eo iterū vsus est in Hercule.*

TYPANNOKTONOΣ. *TYRANNICIDA.*

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

QVod ad Argumentū declamationis attinet, infrà ab ipso auctore ponit. Cæterùm genus orationis iudiciale est, status qualitatis. De eo enim potissimùm quæritur, dignúsne sit præmio Tyrānicidæ, qui filium tyrāni occidit, an non. Incidit tamē legalis quoq;. nam & de eo qui tyrānicida vocādus sit, & de legis sententia disputatur. Exordiū attentione & docilitate cōparanda fermè consumitur, dum & summā petitionis & rei magnitudinē pariter ac nouitatem exponit, nisi quòd interim & beneuolentiā sibi ex merito facti, & aduersario ex suspicione inuidiam parat. Narratione grauitatē atq; sæuitiā tyrānidis primùm persequitur, eiusq; omnē causam in filiū tyrāni trāsfert, vt videatur (videlicet certo cōsilio filiū ante patrē aggressus esse: deinde & modū peractæ cædis & consiliū suū exponit. Hinc propositio siue petitio sequitur: post quā cōfirmatio, in qua principiò petitionē suam cōmendat amplificatione euentus, & bonorū quę ex hoc facto secuta sint, cum

cum aduersarij obiectione comparata. Deinde verbis legis opponit definitionem tyrannicidæ, à genere cõprobatã, puta quòd nõ solùm is qui sua manu & gladio tyrannũ occidit, hoc nomine dicendus sit: sed etiã qui per alium, & quocunq; modo illũ tollit. Postea etiam à fine legis argumentatur contra scriptũ. Vltimò locũ quem Rhetores à summo ad imum vocant, siue etiam cõmunem, tractat: in quo cõsilium siue voluntas, conatus, actio, eaq; per cõparationem aut effictionem amplificata. Postremò & euentus considerantur. Peroratio autẽ locis patheticis constat. nam ipse quidem pro se affectus mouet, à modo & instrumento actionis: à tyranni autem persona, hypotyposi quadam seu descriptione dictorũ ac factorum illius. Ad finem propositionẽ repetit, & sui beneficij veluti memoriam quandam in auribus auditorum relinquit.

Αὐλλή τις ἀὸς τὸν ἀκρόπολιν ὡς ἀνελεῖσθαι τ τύραννον· κ αὐτὸν μὲν οὐχ ἁδρε, τ᾽ ὑὸν αὐτῦ ἀπολέσας, καταλιπὼ τὸ ξίφος ἐν τῷ σώματι· ἐλθὼν ὁ τύραννος, κ τὸν ὑὸν ἰδὼν ἤδη νεκρὸν, τῷ αὐτῷ ξίφει ἑαυτὸν ἀπέκτεινε. αὐτῆ ὁ ἀπελθὼν, κ τὸν τῆ τυραννίδι ὑὸν ἀπολλὺς, γέγονε, ὡς τυραννοκτόνος.

ΔΥο τυράννους ἀπεκτάνας, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, μιᾶς ἡμέρας, τὴν μὲν ἄλλην παρελυπόμην, τὴν δὲ ἀκμάζουσαν, καὶ πρὸς ἅπαντα ἑτοίμην τὰ ἀδικημάτων ἐπιτήδειον, ἕνα μίαν ὄμως ἐν ἀμφοτέροις ἀτύχημα λαβὼν· μόνος τ πάντ᾽ τυραννοποιούμενα πλὴν μιᾷ δύο ποιήσας, ἀφανισάμην, καὶ

QVum duos eodẽ die tyrannos occiderim Iudices, alterũ quidem ætate iam affecta, alterũ æuo florentem, & ad scelerũ successionẽ capessendam paratum: vnicũ tamen pro ambobus præmiũ petitũ venio, qui quidẽ vnus omnium quotquot vnquã tyrãnicidæ fuerunt, vnico vulnere duos maleficos fuerim amolitus,

καὶ φονεύσας, ἢ μὴ παῖδα ὧν ξιφίδ, ἢ πατέρα ἂν πρὸς τὸν ὑὸν φιλοτιμίαν. ὁ μὲν δὴ τύραννος, ἀνθ' ὧν ἐποίησεν, ἡμῖν δίδωσι τιμωρίαν, ξῶν μὲν τὸν υἱὸν ἐπιδὼν προαναιρεμένον παρὰ τοῦ πατρὸς, πατροκτονίαν δ' ὑπομείνας, τὸ παραδοξότατον αὐτὸς αὐτὸν γνώμῃ τυραννοκτόνον· ὁ παῖς δὲ ὁ ἐκείνου τίθνηκεν μὲν ὑπ' ἐμοῦ, ὑπηρέτησε δέ μοι καὶ ἀποθανὼν πρὸς ἄλλον φόνον· ξῶντι μὲν συναδικῶν τῷ πατρὶ, μιτὰς θάνατον δὲ παροκλονήσας, ὃς ἐδώκατο. τοῦ μὲν οὖν τυραννίδα ὁ παύσας, ἐμὶ γὲ. καὶ τὸ ξίφ, ὃ πάντα ἔργασται, ἐμόν· τοῦ δὲ τάξιν ἐνέλαξα τῶν φόνων, καὶ τ πρόπορ ἐκαινοτόμησα τ τ νεκρῶν τιμωρίαν. τ μὲν ἰσχυρότερον, καὶ ἀμυνάσθαι δυνάμενον αὐτὸς ἀνελὼν, τὸν γέροντα δὲ μόνῳ παραχωρήσας τῷ ξιφιδίῳ· ἐὰ μὴ νεμεσήσητε ἐπὶ τούτοις ὦ μίλιοι γενέσθαι μοι παρ' ὑμῶν, καὶ

necisq; dederim, filium videlicet esse, patrem indulgenti charitate, quæ filiũ adamabat. Itaq; tyrānus pro his q̃ cõmisit, abundè magnas pœnas nobis dependit: quippe qui & vivus aspexerit filium prius morte sublatũ, & quod est omniũ maximè nouũ, compulsus sit denique ipse sui tyrānicidã fieri. At filius illius mea quidè manu peremptus est, cæterùm occisus alteram ad cædem operã mihi suam commodauit, dum qui vivo patri scelerum socius fuerat, eiusdem post mortem (quatenus licuit) extitit parricida. Ego itaq; sum is qui tyrannidem sustuli: pariterq; mecum gladius, quo cuncta confecta sunt, meus stetit: etsi cædis ordinem commutârim, ac morem modumq; nouârim conficiendi sceleratos: nempe hunc qui valentior erat, ac sese defendere poterat, ipse perimens, porrò senem soli gladio reservans. His igitur de causis & amplius quiddam à vobis me consequuturum arbitrabar, præmiq;

καὶ λαμβάνειν λύσιν δοκῶ τοῖς ἀνημμένοις, ὡς ἄρα ὁ παρόντας ἀπαλλάξας ὑμᾶς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοὺς μελλόντας κακῶν ἀπήλλαξε. καὶ τὴν ἀληθινὴν βίβαιον παρασχὼν, ἀδήλοις παραλαμβάνειν κληρονόμοις τῶν ἀδικημάτων. μιᾷ ξυμφορᾷ κινδυνεύσω, τοσαῦτα κατορθώσας, ἀγέραστος ἀπαλλαγῆναι παρ' ὑμῶν, καὶ μόνος σίφνιος παρὰ τοὺς νόμους ἀμοιβῆς, ἧς διεφύλαξα· ὁ μὲν ὃν ἀνελόμενον φασὶ, δοκῶ μοι ὑπεφόμενος, ὥς φασι, τοιοῦτον τῶν ποιῶν, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς τεθνεῶσι λελυπημένον, καὶ ἀμυνόμενος τοὺς ἐκείνοις τὸ θανάτου αἴτιον γεγενημένον. ὑμᾶς δ' ἀνάσχεσθέ μου, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, πρὸς ὀλίγον, τὰ ἐν τῷ τυραννίδι, καὶ ὡς ἀβέβαια ὑμῖν ἀκεισθῆναι λυπούμενον· καὶ γὰρ τὸ μικτὸν οὕτω μάθοιτ' ἂν τὴν ἐπιεικείας τῆς ὑμῶν, καὶ αὐτοὶ μᾶλλον ἵνα φρονεῖσθε, λογιζόμενοι ὅσα ἂν κακὰ ἔχοι, ὥσπερ ἄκεσις τοιαῦτα ἔδει σωθῆναι νοσήσαντας,

præmiáq; laturũ, quæ numero æquarent eos qui essent interempti: vtpote quũ non præsentibus modò malis vos leuârim, verùm etiam futurorum formidine: quáq; stabilem pepererim libertatem, nullo relicto qui scelerũ capessat successionem. Verùm interim tantis rebus strenuè peractis, in discrimen adducor, ne præmio fraudatus à vobis discedam, ac ne solus non feram mercedem, quam leges à me seruatæ pstituunt. At qui contrà dicit, is mihi videtur non Reipublicæ studio (quemadmodum ait) hoc facere, sed quòd extinctos esse illos grauiter ferat, atq; eum qui illis mortis auctor extitit, vleisci conetur. Vos igitur, Iudices, mihi paulisp attendite, dum tyrannidis mala, tametsi ipsi optimè nostis, commemoro. Siquidem hoc pacto futurum est vt & beneficij mei magnitudinem intelligatis, & ipsi plus capiatis voluptatis, reputantes vtrũ quibus sitis leuati malis. Neq; enim, quemadmodũ alijs quibusdã sæpenumerò accidit,

ἀπολῦ τὴν ἡμᾶς τυραννίδα, τὴν μίαν ἀπειρίαν ὑπομένοντας, οὐδ' ἑνὸς ἀπολωλεκότος μίαν δυσποτείαν, ἀλλὰ μόνοι τῶν ὁμοίων ἀγεννοῦντες, δύο ἀντ' ἑνὸς τυράννους ἔχομεν, τὴν πρὸς ἀλλήλους ἀνομοιότητα τῶν ἀδικημάτων διαιροῦμενοι. μητρίτερ δὲ ὁ πρεσβύτης ἐμοὶ παρακολουθῶν, τὴν πρὸς τὰς ὀργὰς ἐπιεικεστέραν, τὴν πρὸς τὰς κολάσεις ἀμβλυτέρους, καὶ πρὸς τὰς ἐπιθυμίας βραδυτέρους, ὡς ἂν ἥττων ἡλικίας τὸ μὲν σφοδρότερον τῆς ὁρμῆς ἐπισχόσης, τὰς δὲ τῶν ἡδονῶν ὀρέξεις χαλιναγωγούσης. καὶ πρός γε τοῦτο ἀρχὴν τῶν ἀδικημάτων ἐπὶ τῷ παιδὶ ἄκων προσῆχθαι ἐλέγετο, οὐ πάνυ τυραννικὸς αὐτὸς ὤν, ἀλλ' ἅπαν ὑπανδρικὸν καὶ ἥμερον ἐπιτηδεύων. ἦν γὰρ ἐμοὶ τῷ ἀδελφῷ ὁμοίως, ὡς ἔδοξεν. καὶ πάντα ὁ παῖς ἐμοὶ μᾶλλον, τὴν ἐκείνου ἐπαθείαν, καὶ ἀδικεῖ ὅσα κἀκεῖνος, καὶ ἐκόλαζεν ἐκεῖνος πρὸ ἐκείνου, καὶ πάντα ὑπεῖκε. τὴν ὅλως, ὑπ' ἐκείνου δὲ καὶ

itidem & nos ſimplicem tyrannidem atque vnicam ſeruitutem ſuſtinebamus, nec vnius domini violentiam tolerabamus: verùm ſoli omnium quos ſimilis habuit calamitas, duos pro vno tyrannos habebamus, & in geminas contumelias diſtrahebamur infelices. Porrò ſenex multò erat moderatior, quippe ad iras lentior, ad ſupplicia ſegnior, & ad cupiditates tardior: vtpote cui iam ætas vehementiam impetus cohiberet, voluptatumq; cupiditates refrenaret. Quin ad ſuſcipienda malefacta ſuâ ſponte nolens impelli ferebatur, ipſe alioquin non admodum tyrannicus, niſi quòd illi morem gerebat. Siquidem indulgent in filium ſuprà quàm credi queat, erat: id quod re declarauit, ita vt filius illi eſſet omnia. Illi parebat: per vim faciebat quicquid ille iuſſerat: ſupplicio afficiebat quoſcunque præceperat, ac prorſus in omnibus illi obſequendabat. In ſumma, filius in patrem tyrannum quendam egebat:

pater

καὶ λοιμοφόρ & τῶν ὅλων πατέρα ὑπὸ ἐπιθυμιῶν λῶ. ὁ γὰρ ἐκείνῳ μὲν τιμῆς ἕνεκα τῆς ἡλικίας ἐπάνω, καὶ μόνον ἐξίστασθαι τῆς ἀρχῆς ὀνόματος & τὸ δ' ἔργον τῆς τυραννίδος & καὶ τὸ κεφάλαιον αὐτὸς λῶ. καὶ τὸ μὲν σῶμα τῆς ἀσφαλείας ἕνεκα ἀπ' αὐτοῦ παρέχει τῷ δοκεῖν ἀρχῆς, τὴν δ' ἀπόλαυσιν μόνος & ἐκαρπώτο τῶν ἀδικημάτων. ἐκεῖνος & λῶ, ὁ τοὺς λοιμοφόρους σωίζων, ὁ τὴν φρουρὰν κρατύνων, ὁ τοὺς τυραννικοὺς ἐκποδὼν, ὁ τοὺς ἐπιβουλεύοντας φοβῶν. ἐκεῖνος ὁ τοὺς ἐφήβους ἀναστῶν, ὁ ἐμβεβὼς τοῖς γάμοις. ἐκείνῳ δὲ παρθένοι ἀνήγοντο. καὶ εἴ τινος σφαγὴ, καὶ εἴ τινος φυγὴ, καὶ χρημάτων ἀφαιρέσεις, καὶ βάσανοι, καὶ ὕβρεις, πάντα ταῦτα τολμήματα λῶ γνωτά. ὁ γέρων δ' ἐκεῖνος & ἀκολούθει, καὶ συνῆδεν, οὐκ ἐπαίνῳ μόνον τὰ ἐκ παίδων ἀδικήματα, καὶ τὸ πρόσγραμμα ὑμῖν ἀφορήτων καθαστήκει. Ὅταν γὰρ δὲ ἀ γνώμη ἐπιθυμίαι τῶν ἐκ τῆς ἀρχῆς ἐξουσίαν

pater filij cupiditatum fatellites erat. Tametsi huic propter ætatem honorem cedebat adolescens, solóque imperij nomine temperabat, tamen res & caput tyrannidis erat ipse. Et quanquam tutamentum præsidiúmque principatui ab illo mutuaretur, scelerum tamen emolumentis solus fruebatur. Ille erat, qui satellites continebat, qui custodias obtinebat, qui tyrannidem asfectantes è medio tollebat, qui insidias formidabat. Ille qui castrabat ephebos, qui coniugia violabat. illi virgines producebantur. Tum si quæ cædes, si qua exilia, si quæ pecuniarum expilationes, delationes, contumeliæ, ea omnia iuuenis temeritate gerebantur: porrò senex illi obsequebatur, comitémque scelerum sese præbebat, ac comprobabat duntaxat filij sui flagitia. Itaque quum ea res nobis erat intoleranda, propterea quòd quum animi cupiditatibus ex imperio po-

σίαν προσλάβοιμι, οὐδεμίαν ὅρον ποιοῦντα τῶν ἀδικημάτων· μάλιστα δ' ἐπῆνει τὴν λύπην, τὸ ἀδύνατον μαρτύρων, μέγιστον δὲ δίδιον τῷ λοιδορίαν ἰσομοίρου, καὶ ἐκ δημοσίας παραδοθησομένην τῇ πόλει, ἄλλοτε ἄλλῳ δυσπότῃ, καὶ πονηρῷ, κληρονόμημα γνησιώτερον τῶν ἰδίων. ὡς τοῖς μὲν ἄλλοις οὐ μικρά τις ἐλπὶς ἔσεσθαι, τὸ λογίζεσθαι, καὶ πρὸς αὐτοὺς λέγειν, ἀλλ' ἤδη παύσεται, ἀλλ' ἤδη τελευτήσει, καὶ μετ' ὀλίγον ἐλεύθεροι γενησόμεθα. ἐπ' ἐμοὶ δὲ οὐδεμίαν τοιαύτην ἀνεῖχε, ἀλλ' ἰσορρόπως ἤδη ἐν τοιμὲν τὴν τῆς ἀρχῆς δυσδοκον. τοιγαροῦν οὐδ' ἐπιχαρεῖν τις ἐτόλμα τῶν γενησομένων, καὶ τὰ αὐτὰ ἐμοὶ προσμενούμενος, ἀλλ' ἀπίγνωσε παντάπασιν ἡ ἐλευθερία, καὶ ἅμα χ' ἡ τυραννὶς ἐδόκει, πρὸς τοσούτους ἰσομοίρους τῆς ἐπιχειρήσεως. ἀλλ' οὐκ ἐμὲ ταῦτ' ἐφόβησεν, οὐδὲ τὸ ἀνυσχερὲς τῆς πράξεως λογισάμενον testas accedit, nullum flagitij modum imponit: tum illud in primis distrahebat, quòd prospiceremus diuturnam, vel æternam potius seruitutem eam futuram, & per successionem alij post alium domino tradendam Rempublicam, populúmque hominis scelesto hæreditatis instar obuenturum. Nam id alijs spem non exiguam facit, quod apud sese reputant, quod inter se dicunt: At mox coërcebitur, at mox demorietur, paulò pòst liberi sumus futuri. Verùm de his nihil eiusmodi sperabatur, quin potius iam intuebamur paratum & rannidis hæredem. Vnde factum est, vt ne aggredi quidem quisquam fortium ciuium, & qui eadem quæ ego, animo statuisset, auderet: sed desperabatur ab vniuersis libertas, atque inexpugnabilis tyrannis videbatur: quippe quum esset cùm tam molestis confligendum ac dimicandum. At me nihil ista deterruerunt, neq; perpensa negotij difficultate

ρος & ἀπέκνυ&, ἐλ πρὸς τὸν λίνδυνον ἀπελαύνα& μόν&, μόν& πρὸς οὕτως ἰσχυρὰν καὶ πολλὰ τὰ τυραννίδα, μᾶλλον δὲ ἐπὶ μόν&, ἀλλὰ μετὰ τοῦ ξίφους ἀνέρ τοῦ συμμιμαχημένου, καὶ τὸ μέρ& σωτιτυράννοσ ποιζυκότ&, πρὸ ὀφθαλμῶν μὲν τὰ παρὰ τὰ ἔχων, ἀπαξάμ& ἅπαντα τὰ λοιπὰ λυσιτελῆ τῆς ἐμῆς ἐλευθερίας τῆς σφαγῆς τῆς ἐμῆς. ἐντυχὼν δὲ τῇ πρώτῃ φρουρᾷ, καὶ τριχάμ& ἐ ῥᾳδίως τοὺς δορυφόρους, καὶ τὸν ἐσ[ν]υχάνο[ν]τα κτάνων, καὶ τὸ ἀνθισάμενον πᾶν διαφθείρων, ἐπὶ τὸ λειφθὲν ἐλαυνον αὐτὸ τῶν ἔργων ἤμην, ἐπὶ τὰ μόνα τῆς τυραννίδ& ἰσχὺν, ἐπὶ τὰ ὑπὲρ θυρεῖν τῶν ἀμυτήρων συμφορῶν· καὶ ἐπεὶ ἐς τῆς ἀκροπόλεως φρουρίου, καὶ ἰδὼν γυμνὸν ἀμυνόμενον, καὶ ἀνθισάμενον ποικοῖς πολίταις, ὅμως ἀπέκτανα. καὶ ὁ μὲν τυραννὶς ἤδη καθῃρῶ, πολίτας δ' ἐγὼ μοι δοκῶ ἐλευθερώσας.

ficultate refugi, neque ad ſuſcipiendum diſcrimen trepidani: verùm ſolus, ſolus inquam, aduerſus adeò validam variámque tyrannidem: vel non ſolus potius, ſed gladio comite conſcendi: quippe qui mihi ſit auxiliatus, mecúmque ex parte tyrannum interemerit, quũ mors mihi interim ob oculos obuerſabatur: at ediuerſò perpendenti, quòd publicam libertatem mea cæde redempturus eſſem. Ergo vbi in primam irruiſſem cuſtodiam, neque mediocri negotio ſatellites ſubmouiſſem: occidens interim in quem incurriſſem, & quicquid obſiſteret amoliēs, ad ipſum negotij caput ferebar, ad vnicum tyrannidis robur, ad noſtrarum calamitatum fontem: atque irrupto arcis propugnaculo, quum viderem illum fortiter tuentem ſeſe, multisque vulneribus reſiſtentem, tamen occidi. Et iam tum

καὶ

erat ſublata tyrannis, iam tum mihi confectum facinus.

Ex

καὶ τὸ ἀπ' ἐκείνου, πάντων μὲν ἐλάφρως. ἐλάττω δ' ὁ γέρων ἦτι, μόνος ἄοπλος, δεδιδύχηκὼς ζῶν φύλακας, ἀφρωνικὸς τὸν μέγαν ἐκεῖνον αὐτοῦ δορυφόρον, ἔρημος, οὐκ γηναίας ἔτι χαρὰς ἄξιος. ἐνταῦθα τοίνυν πρὸς ἐμαυτὸν, ὦ ἄνθρωποι, ἀνελογιζόμην, τὰ τοιαῦτα ἐπογιζόμενος. πάντ' ἴχει μοι καλῶς, πάντα πέπρακται, πάντα κατόρθωται. τίνα ἄρ' ὁ πεύσεται ποτ' ἐκολασθὴν φόνον; ἐμοῦ μὲν γὰρ ἀνάξιός ὅτι, καὶ τῆς ἐμῆς δίκης, καὶ μάλιστα ἐν ἔργῳ λαμπρῷ καὶ νεανικῷ καὶ γηναίῳ ἀνηρημένου, δεῖσαι πισχυρῶς ἐκπέπληκται τὸν σφαγέα. ἄξιον δέ τινα δεῖ ζητῆσαι τὸν δήμιον· ἀπὸ μιᾶς τοῦ συμφορᾶς, μηδὲ τοῦτον ἐκφλαῦσαι, ἵνα τε, ἐκλειπόντος ἐκείνου παρακαθήμενον ἐχέτω τὸ ξίφος· ζητῶ τὸ λοιπὸν ἐντέλλομαι. ταῦτα βουλεύσαμενος, αὐτὸς μὲν ἐκ τοῦ δόμου ἀπαλλάττομαι· ὁ δέ, ὅπερ ἐγὼ προὐμανθανόμην, ἀνηρέθη.

Ex eo tempore liberi omnes, nisi quòd reliquus adhuc erat senex solus, inermis, nudatus custodiis, iámque amisso magno illo suo satellite desertus, neque deinde dignus forti dextra. Ibi nimirum mecum ipse, Iudices, hæc animo reputabam: Cuncta mihi pulchrè habent, cuncta confecta sunt, cuncta eò quò destinâram perducta: at eum qui reliquus est, quo tandem modo pœnas dare conuenit? Me quidem meáque dextera nequaquam est dignus, præsertim si post splendidum facinus iuuenile atque magnificum interimatur, priorem illam cædem dedecoraturus. Carnifex aliquis quærendus est illo dignus: verùm post calamitatem, ne vel hanc ipsam lucrifaciat. Videat, discrucietur, oppositum habeat ensem: huic reliqua mando. Hæc vbi mecum statuissem, ipse quidem illinc discedo: at ille peregit id, quod ego prædiuinaue-

ἀνῃρέθη, καὶ τύραννον πεπόνηκα, καὶ τὰ ὑπόθετα ἐπὶ τῷ ἐμῷ δράματι· πάρειμι οὖν ὑμῖν τὴν δημοκρατίαν, καὶ θαρρεῖν ἅπασι προκηρύττων, καὶ τὴν ἐλευθερίαν εὐαγγελιζόμενος. ἤδη οὖν ἀπολαύετε τῶν ἔργων τῶν ἐμῶν. εὐπρεπῆ μὲν, ὡς ὁρᾶτε, πονηρῶν ἡ ἀκρόπολις· ἐπιτάττει δὲ οὐδείς, ἀπὸ καὶ τιμᾶν ἔξεστι, καὶ δικάζειν, καὶ ἀντιλέγειν κατὰ τοὺς νόμους. καὶ πάντα ταῦτα γεγένηται δι' ἐμὲ ὑμῖν, καὶ δι' τὴν τόλμαν τὴν ἐμὴν, καὶ ἀνδρείαν ἣν ἱκάνου φόνου, μεθ' ὃν οὐκ ἔτι ἦν πατὴρ ἐλεύθερος. ἀξιῶ δ' οὖν ἐπὶ τούτοις, τὴν ὀφειλομένην μοι παρ' ὑμῶν μισθαποδοσίαν, οὐ φιλοκερδὴς, οὐδὲ μικρολόγος τις ὤν, οὐδ' ἐπὶ μισθῷ τὴν πατρίδα ἀνῃρῆσθαι προῃρημένος, ἀλλὰ βεβαιωθῆναί μοι βουλόμενος τὰ κατορθώματα τῷ λαῷ, καὶ μὴ ἐξελεγχθῆναι, μήτ' ἄπρακτα λοιπὸν γενέσθαι τὴν ἐπιχείρησιν τὴν ἐμὴν, ὡς ἀτιμῶν, καὶ

unaueram: tyrannum occidi, summámque meæ imposui fabulæ. Adsum igitur, popularem administrationem vobis apportans, cunctisq; bono iam vt animo sint edicens, ac libertatem annuncians. Iam meis fruimini factis. Vacua, sicut videtis, sceleratis hominibus arx. imperat nemo, quin & magistratus creare liberum est, & causas agere, & ex legibus contradicere. Atque hæc omnia vobis mea contigerunt opera, meáque fortitudine, videlicet ex vna illa cæde, post quam pater iam viuere non quibat. Aequum itaque censeo, vt is pro meritis debitum mihi à vobis præmium donetur: nō quòd lucri auidus, aut sordidus quispiam sim, nec is qui mercedis gratia de patria bene mereri statuerim: verùm quòd præmio cuipiam officia mea comprobari, neque repudiari aut inglorios fieri conatus meos, si velut irriti, præmioq;

καὶ χάριτος ἀναξίαν ἡγοῦμαι μισθῶν. ἐτοῖμοι δὲ ἀντιλέγειν, καὶ φασὶν, οὐκ ἄλογόν μοι εἶναι μετὰ τιμωρίας θανάτου, καὶ ἀμοιβὴν λαμβάνειν· οὐ γὰρ εἶναι τυραννοκτόνον, εἰ μὴ πράξαιμι τοιοῦτό τι κατὰ τὸν νόμον, ἀπ' ἐνδεῖ τι τῶν ἴσων τῷ ἐμῷ, πρὸς ἀπάτησιν τῆς ἀρχῆς· πανθάνομαι δὲ ἐγὼ τί λοιπὸν ἀπατᾶς παρ' ἐμοῦ; οὐκ ἐβουλήθην; οὐκ ἀνῆλθον; οὐκ ἐφόνευσα; οὐκ ἀπελυθέρωσα; μή τις ἴσταται; μή τις ἀνατέθεται; μή τις ἀπειλὰ δυσπότης; μή τις μὴ τῶν ἀκουόντων ἀπέφυγε; οὐκ ἄρ' ἄποιτε, ἀπὸ πάντα ἀρίστης μετέα. καὶ πάντα σοὶ νόμοι καὶ ἀληθεία φρὴν, καὶ δημοκρατία βέβαιος, νὴ γάμοι ἀνύβριστοι, νὴ παῖδες ἀδιαφθόροι, καὶ παρθένοι ἀσφαλεῖς, καὶ ἑορτάζουσα πᾶσι ἐλευθέροις εὐτυχίαν ἡ πόλις. τίς δὲ τούτων ἁπάντων αἴτιος; τίς ὁ ἐκεῖνα μὲν παύσας, τὰ δὲ παρασχημένος; ἀ γάρ τις δεῖ τῶν πρὸ ἐμοῦ τιμᾶσθαι δίκαιος, ἐμοὶ δὲ ἀναξίαν ἡγοῦμαι μισθῶν. ἐτοῖμοι δὲ ἀντιλέγειν, καὶ φασὶν, οὐκ ἄλογόν μοι εἶναι μετὰ τιμωρίας θανάτου, καὶ ἀμοιβὴν λαμβάνειν· οὐ γὰρ εἶναι τυραννοκτόνον, εἰ μὴ πράξαιμι τοιοῦτό τι κατὰ τὸν νόμον, ἀπ' ἐνδεῖ τι τῶν ἴσων τῷ ἐμῷ, πρὸς ἀπάτησιν τῆς ἀρχῆς· πανθάνομαι δὲ ἐγὼ τί λοιπὸν ἀπατᾶς παρ' ἐμοῦ; οὐκ ἐβουλήθην; οὐκ ἀνῆλθον; οὐκ ἐφόνευσα; οὐκ ἀπελυθέρωσα; μή τις ἴσταται; μή τις ἀνατέθεται; μή τις ἀπειλὰ δυσπότης; μή τις μὴ τῶν ἀκουόντων ἀπέφυγε; οὐκ ἄρ' ἄποιτε, ἀπὸ πάντα ἀρίστης μετέα. καὶ πάντα σοὶ νόμοι καὶ ἀληθεία φρὴν, καὶ δημοκρατία βέβαιος, νὴ γάμοι ἀνύβριστοι, νὴ παῖδες ἀδιαφθόροι, καὶ παρθένοι ἀσφαλεῖς, καὶ ἑορτάζουσα πᾶσι ἐλευθέροις εὐτυχίαν ἡ πόλις. τίς δὲ τούτων ἁπάντων αἴτιος; τίς ὁ ἐκεῖνα μὲν παύσας, τὰ δὲ παρασχημένος; ἀ γάρ τις δεῖ τῶν πρὸ ἐμοῦ τιμᾶσθαι δίκαιος,

præmióque indigni iudicentur. At hic contradicit, negátque æquum facere me, qui decorari munere, præmiúmque ferri cupiam. Neque enim tyrannicidam esse me, neque quicquam à mè pro legis sententia confectum esse, verùm facinori meo deesse quiddam ad hoc vt præmium postulem. Percontor igitur illum, quid præterea requiris à me? nónne volui? nónne ascendi? nónne occidi? nónne libertatem peperi? num quis imperat? num quis iubet? num quis minitatur Dominus? num quis nocentium manus effugit meas? Haud quaquam dixeris, sed omnia plena pacis, omnes restitutæ leges, libertas manifesta, democratia stabilis, inuiolata connubia, pueri tuti, virgines absque periculo: publicamq; felicitatem solennibus feriis celebrat ciuitas. Quis igitur horum omnium auctor? quis est qui illa fecerit, hæc peperit? Etenim si quisquam præ me dignus honore

δίκαι, παραχωρῶ τοῦ γέρους, ἐξίσταμαι τῆς ἀρχῆς. ἐγὼ δὲ μόνος ἐγὼ πάντα διεπραξάμην, τολμῶν, διανοούμενος, ἀνιῶν, ἀναιρῶν, ἐπαίρων, δι' ἀπόνων τε μεριμνῶν, τί μου δια-βάντας τὰ καθορθώματα; τί δὲ ἀχάριστον πρός με τὸν δῆμον ποιῆσαι ἔναι; οὐ γὰρ αὐτὸν ἐφόνευσας τὸν τύραννον, ὃν δὲ νόμος τυράννου κτόνῳ δίδωσι τιμὴν ἀφαίρει δέ, ἀπί μοι, τί, ἢ αὐτὸν ἀνεῖλες, ἢ τοῦ θανάτου παρασχὼν τῷ ἀτίαν; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐδὲν οἶμαι· ἀπὰ τοῦτο μόνον ὁ νομοθέτης ἔδει, τῷ ἐλευθερίαν, τῷ δημοκρατίαν, τῷ τῶν δούλων ἀπαλλαγήν· τοῦτ' ἐτίμησε, τοῦτ' ἄξιον ἀμοιβῆς ἐνόμισεν, ὅστις οὐκ ἂν ἔφησε μὲ δι' ἐμὲ γεγενῆσθαι· ἐγὼ γὰρ ἐφόνευσα, δι' ὃν ἐκεῖνος οὐκ ἔζη· οὐκ ἐδύνατο, ἀπὸ τοῦ ἄργασμαι τῷ σφαγῆ. ἐμὸς ὁ φόνος, ἐμὸς ἐκείνου. μὴ τοίνυν ἀπειθολογοῦ ἔτι περὶ

nore sit, cedam præmium, desistam à petendo numere. Quòd si solus omnia peregi, audens, periclitans, ascendens, interimens, excrucians, alterum vltus in altero, quid mea calumniaris officia? quæ facis vt populus parum erga me gratus existat? At enim non occidisti tyrannum? Porrò lex, tyrannicidæ præmium decernit. Verùm dic mihi, nunquid interest vtrum ipse interimas, an mortis causam ministres? Mea profectò sententia, nihil: verùm hoc solum spectauit legis conditor, libertatem, democratiam, sceleratorum sublationem. Huic honorem decreuit, hoc præmio dignum iudicauit: quod quidem inficiari non potes, quin mea contigerit opera. Etenim si occidi eum, quo occiso ille non poterat viuere: nimirum ipse cædem peregi, ego occidi, sed illius manu. Itaque ne discepta de cædis modo:

περὶ τοῦ τρόπου τῆς τι-
λωτῆς ; μέθ' ἱξιταῖς ὃ-
πως ἀπίθανος, ἀλλ' ἃ μη-
κίτ' ὄπι, ἃ θὶ ἰμὶ τὸ μη-
κίτ' ἄνω ἴχη. ἐπὰ ἱκανῶ-
νο προσχιτάσαι μοι δο-
κῶς, καὶ συκοφαντήσαι
τοὺς ἀνηγκίτας, ἅ τις μὴ
ξίφι, ἀλλὰ λίθῳ ἢ ξύλῳ,
ἢ ὅπῳ ὧν τρόπῳ ἀπίκτα-
νι. τί δὶ, ἃ λιμῷ ἱξίνοι-
λιόρκηῳ τὸν τύραννον,
πλὴν ἀνάγκλω τῆς τελιυτῆς
παρίχαι, ἀπόντας ἄν καὶ
τότι παρ' ἰμοῦ αὐτόχει-
ρα πλὴν σφαγλὴν, ἢ ἐνδὸν
ἔλιγξις μοι τί πρὸς τὸν νό-
μον, καὶ ταῦτα, χαλε-
πώτιρον τοῦ μακούργου πε-
φονυμένου ; ὧν μόνον ἱξέ-
ταζι, ζῆτο ἀκαίτα, τοῦτο
πολυπραγμόνα. τίς τῶν πο-
νηρῶν λάπτα ; ἢ τίς ἀλλὶς
ζῆ φόβου ; ἢ τί ὑπόμνημα
τῶν συμφορῶν ; ἃ δὶ μα-
θὰ πάντα, καὶ ἀρλωι-
κὰ, συκοφαντωτόν ὄπι,
ὧν

modo : neque illud expende, quemadmodum interierit, verùm an iam perierit : & an quod perijt, id à me sit profectum : quandoquidem & illud excussurus mihi videris, atque his aduersus benè de Republica meritos calumnijs vsurus : Si quis non gladio, verùm lapide, ligno, aut alio quouis pacto peremerit. Quid porrò si fame tyrannum obsedissem, ad mortis necessitatem compellens : num ibi quoque requisiturus eras à me cædem meam ipsius manu peractam ? aut desiderari adhuc quiddam dicens ad id, vt legi factum à me satis videatur : atque id, quum sceleſtum acerbius etiam atque atrociore mortis genere trucidassem ? Vnum hoc dumtaxat specta, hoc require, hoc excute : Quis nocentium reliquus ? aut quae metus expectatio ? aut quod calamitatum vestigium ? Quòd si purgata omnia, si pacata, profectò sycophanticum est.

modum

τῷ πρέπειν τῷ πεπραγμένῳ χαρίζεσθαι, ἀφαιρεῖσθαι τοῦτον τοῖς πεπονημένοις δωρεάν. ἐγὼ δ' καὶ τοῦτο μέμνημαι διηπορημένον ἐν τοῖς νόμοις ἐνίοτε, εἰ μὲ δίκαιον τοῦτο ποιεῖν δουλείαν ἐπιλήσασθαι τῶν ἐν αὐτοῖς ἀρημένων, αἰτίας θανάτου εἶναι δυοῖν, ἢ τις αὐτὸς ἀπέκτανεν· ἢ ἤν τις μὴ αὐτὸς μὲν ἀπέκτεινεν, μηδὲ τῇ χειρὶ ἔδρασε τὸ ἔργον, ἀνάγκασε δέ, καὶ παρέσχεν ἀφορμὴν τῷ φόνῳ, τὰ ἴσα καὶ τοῦτον ἀξιοῖ ὁ νόμος αὐτὸν ἀντικολάζεσθαι μέλαι δικαίως. ὁ γὰρ ἰδίᾳ τῷ πεπραγμένῳ ἴσον γίγνεσθαι τὸ τῆς ἀδείας, καὶ πανταχοῦ λοιπὸν ἡ ἐξέτασις τῷ πράγει τῆς σφαγῆς. ἅτε τὸν μὲν ἄτης ἀπαλλάττοντα ἀσφαλῆ εἶναι καὶ ἀνθρωφόνον, δικαίοις, καὶ ἀδάμοις ἀφῶσαι δίκαις. τὸν δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν τοῦτο τρόπον οὐ ποιοῦντα τὴν πόλιν, ἢ τῶν ὁμοίων ἀξιώσας τοῖς ἀνηρημένοις; ἐκεῖνο ἂν ἔχοις λέγειν,

modum rei gestæ calumniantem, præmio frustrari velle, quod ijs quæ virtute confecta sint debeatur. Ea quidem & illud memini disputatum in legibus (nisi forte propter diutinam seruitutem oblitus sum eorum quæ ab illis dicuntur) causam mortis esse duplicem: puta si quis ipse occidat: aut si non ipse quidem occidit, neque manu facinus peregit, verùm compulit, præbuitque mortis occasionem: ex æquo & hunc quoque lex censet supplicio affici oportere, idque iure optimo. Neq; enim statuit minus valere oportere audaciam, quàm facinus: ac posteà superuacaneum est cædis rationem viamque spectare. Deinde hùc qui sic occiderit, tanquam homicidam pœnas oportere dare censebis, ac nequaquam absoluendum esse. At me qui per omnia consimili modo Rempubl. iuui, non censes ea capere oportere, quæ ijs debentur qui beneficio iuuerunt. Neque enim illud

λίγαμ, ὡς ἐγὼ μὲν ἁπλῶς αὐτὸ ἔπραξα, ἀκολούθησε δέ τι τύλῳ ἄμεινον χρηστὸν, ἐμοῦ μὴ θελήσαντος. τί γὰρ ἔτι ἐνεδίαμψ᾽ τῷ ἰσχυροτέρῳ πεφευγυίᾳ; τί δ᾽ ἐλαττόμενον τὸ ξίφος ἐν τῷ σφαγῇ ἐᾶ μὴ πᾶν τὸ ἰσόρροπον αὐτὸ προυμανθάνομεν; ἐπὶ δὲ μὴ τοῦτο φῇς, ὡς ὁ τύραννος ὁ τυθεὶς λῷ, διὰ ταῦτα ἄχθη τῷ προσηνοείᾳ, διὰ λαρισᾶς ἐν αὐτῷ πομπὰς, ἃ ἀρθάνοι, ἀθλίως ἂν ὑμᾶς ἐθέλεται. ἀπ᾽ ἐκ ἂν ἄμοιτος. ἔτα τῷ τυράννῳ πρόνοια μόνῳ, ὧν τῷ αἰτίαν παρασχούσῃ? σφαγὴς ἐκ ἀρθήσεσθε τῷ λαρισᾷ; ἃ τῆς πολυπραγμοσύνης. μὴ δέ σοι πῶς ἀπέθανεν, ἀκριβάνοις? ἐλευθερίας; ἢ τὸν τῷ δημοκρατίαν ἀφελόμενόν τε, πρεσβύτερόν τι προσέταξας; ἀλλ᾽ οὐ νόμος, ὡς φῇς, τὸ λυφάλαιον ἐνίτάξαι? ὑπερμένων, τὰ δίκαια ἅπαντα ἴσα, κἀκ ἔστι πολυπραγμονᾶ. τί δ᾽? καὶ ἐχὶ ἐξελάσας τὸν τύραν-

dicere posſis, me quidem imprudenté feciſſe, ſed exitum quendam commodũ fortuitò fuiſſe conſequutũ præter animi ſententiam. Nam quid prætereà iam formidaſſem, eo qui validior erat, interempto? Cur autem gladium in vulnere reliquiſſem, niſi planè quod erat euenturum, id ipſum prædiuinaſſem? Niſi forſan illud dices, hunc qui extinctus eſt, tyrannum non eſſe, neq; hãc appellationẽ in illum competere: neque vos multum præmij hoc nomine, ſi ille fuiſſet occiſus, decreturos fuiſſe. Atqui iſtud dicere non queas. An tyranno interempto, ei qui cædis cauſam miniſtrauit, præmium negabis? O curioſitatem: de illo laboras quo pacto interierit, quum interim libertate fruaris? Aut ab eo qui democratiam reſtituit, neſcio quid ſuperuacaneum prætereà requiris? Atqui lex (vti fateris) ca-

put rei geſtæ ſpectat: quæ verò ad id conducunt, ea omnia miſſa facit, neq; iam vltrà curioſus excutit. Quid enim? an ſi tyran-

τύραννον, ἤδη τιμὴν ἔλαβε τυραννοκτόνος; καὶ μᾶλλα δικαίας, ἐλευθερίαν ἢ λαμπρᾶ & ἀντὶ δουλείας παρέσχηται· τὸ δ' ὑπ' ἐμοῦ γεγενημένον, ἐφυγὴ, ἀλλ' ἀντὶ ἐξορίας ἐπανάστασιν ἐλπίς, ἀπὶ καταλύσεως καταλύσεις, καὶ παρούσης θείας παλλὸς ἐγγόνους, καὶ ῥιζόθεν τὸ λοιπὸν ἐπαρκικομμένον. Καί μοι, πρὸς θεῶν, ἤδη ἀπ' ἀρχῆς ἐς τέλος, ἀνάλωτα ἐξετάζετε, εἴ τι τῶν πρὸς τὸ νόμον παρανένευκεν, καὶ ἀνδρὶ τῶν προσῆκον ἀφαιρόντων τυραννοκτόνῳ. πρῶτα μὲν δὴ νομίζω προθάρχειν χρὴ γενναίαν καὶ φιλόπολιν, καὶ πρὸ τῶν κοινῶν ἀνδρωσάμενον ἐθέλεσαν, καὶ ὧν οἰκεία θανάτου τῶν τοῦ πολλῶν σωτηρίαν ἀντιβαλόντα. ἔπειτ' ἐς τὸν ἰδιώτην, ἐμπαλαιόθω, εἴ προαλόμενός τινα τῶν ἐξ μέσου κινδύνων ἐπέσχεν; ἢ οὐκ ἄν ἄποις· μεῖν

tyrannum exegerit quispiam, non is iam tyrannicidæ præmium cepisset? cepisset opinor, idq; iure optimo: siquidem & hic pro seruitute libertatem peperisset. At id quod à me paratum est, non exilium habet, non in posterum mstaurandæ tyrannidis metum: verùm absolutam sublationem, totiusq; generis internicionem, omneq; malũ radicitùs exciſum. Et mihi per deos iam ab initio ad finem vsq; (si videtur) rem totam perpendite, num quid eorum quæ ad leges pertinent, sit prætermissum, & num quid in me desideretur ex his quæ tyrannicidæ oportebat adesse. Principiò mentem prius oportet supetere fortem, & amantem Reipub. quæq; pro communibus commodis periculum adire non recusset, quæq; priuato suo interitu multitudinis incolumitatem ausit redimere. Num hac parte quicquam mihi defuit? Num frangebar animo? Num quum præscirem per quæ pericula mihi perrumpendum esset, per ignauiam refugi? Profectò non potes dicere.

μόνον ἐπὶ τούτῳ ἔτι μόνε, καὶ νόμιζε τῷ θυμῷσαι μόνον, καὶ βουλόμενόν σε ταῦτα, ἃ καὶ μὴ χρηστὰ ἀποβέβηκε, ἐπὶ τοῖς γνώμης αὐτῆς λαβόντα μισθόν, χάριτας ἀξιοῦν, ὡς ἀνδρὶ τίνα λαμβάνειν. ἐμοῦ μὲν ὁ λογισμὸς, ἅπαξ καὶ μιᾶς ἐμοὶ τυραννοκτονησάσης, ἄλογον, ἀπαιτεῖν; καὶ μάλιστα, ἃ ἔλειπον, ἄνδρα, βέλτιον, ἐπιχαίρῃ, ἐπαράλλῳ τῇ γνώμῃ, μᾶλλον ἄξιός ἐμοὶ τιμᾶσθαι, τί ἂν ἀπεκρίνω τότε; νῦν δὲ τοῦτό φημι, ἀλλὰ καὶ ἀνῆλθον. καὶ ἐκινδύνευσα, καὶ μνείαν τῆς τῆ νεανίσκου σφαγῆς ἐποίησα. μὴ γὰρ ἔτι ἐξῆν, μήδ' ἐνῆκεν ἐπολέμησα βεβαίως τὸ πρᾶγμα, φρονρὰν ἀναβλῶσαι, καὶ λοιπὸν φόβων περασῆσαι, καὶ πρίψασθαι δοκοῦντα μόνον, ἀπὸ σκηνῆς τὸ μίσος ἐν τῇ τυραννοκτονίᾳ καὶ τὸ ῥᾴδιον ἅπαν τῶν ἔργων, τοῦτο θεῖν.

In hac interim parte tantum commorare, atque æstima, an non vel voluisse tantùm ista, aestuatuisse præclarum facinus futurum fuisse videatur. Ac putato me solius animi voluntatisq; argumento præmium postulare, tanquam qui beneficio inuerit. Tum si voluntati meæ facultas defuisset, verùm alius post me tyrannum occidisset: dic mihi, num absurdum aut præter æquum fuerat dare præmium? Minimè. Si dicerem, ciuet, volui, stetui, aggressus sum, voluntatis experimentum dedi, solus dignus sum qui præmium feram: quid tum responsurus fueras? Nunc porrò non hoc dico, sed insuper, ascendi, periclitatus sum, atque innumerabilia priusquam interimerem, patrauí. Neque enim vsquequaquè facilem, factuque proclíuem esse rem existimetis, custodias perrumpere, satellites opprimere, vnumquè hominem tam multos amoliri. Quin istuc penè maximum est omnium quæ sunt in tyrannicidio, totiusq; negocij caput.

Nam

ὃ γὰρ δὴ αὐτός γε ὁ τύραννος, μέγα καὶ ἀνεάλωτον καὶ ἀνοκατέργαστόν ἐστιν, ἀλλὰ τὰ φρουροῦντα καὶ σωίζοντα τὴν τυραννίδα: ἃ τις ἂν νικήσῃ, πάντα οὕτως κατώρθωσε, καὶ τὸ λοιπὸν, ὀλίγου. τὸ δὲ δὴ ἄχρι τῶν τυράννων ἀφικέσθαι, οὐκ ἂν ἐμοὶ ἐπέβη, μὴ οὐχὶ τῶν περὶ αὐτὸν φυλάκων καὶ δορυφόρων ἀπάντων κρατήσαντός μου, καὶ πάντας ἁπανταχόθεν προκατειληφότος. ἐδὲν ἔτι πεποίημαι, ἀλλ' ἐπὶ τούτοις αὖθις μένω. φυλακῆς κρατήσας, δορυφόρους ὑπήγαγον τὸν τύραννον, ἀφύλακτον, ἄοπλον, γυμνὸν ἀπέδοκα. τιμῆς ἄξιος ἐπὶ τούτοις ἔναι δοκῶ, ἢ ἔτι ἀπαιτῆς παρ' ἐμοῦ τὸν φόνον; ἀπ' ἐμοῦ φόνον ζητῆς, ἐδὲ τοῦδ' ἐνδεᾶ. ἐδ' ἀναίμακτός εἰμι, ἀλλ' ἔργῳ πᾶσι μεγάλῳ τὴν γνώμαν σφαγὴν πεποίημαι ἀκριβοῦντος, τῇ πᾶσι φοβερᾷ, ἀλλ' ὃν ἀνυπόπτως ἀφικόμην ἐπ' ἐκεῖνον, ᾧ μόνῳ ἐβαρήθη, ὃς ἀντιποιῶν ἄρχα δορυφόρων.

Nam ipse iam tyrannus non magna res est, neq; expugnatu neq; cōfectu difficilis: verum ea quae tuetur cōtinentq; tyrannidē: quae quidē si quis superārit, is nimirū cuncta q̄ destinauit, peregerit, & perpusillū est id quod superest. sed ad tyrannos peruenire nunquam mihi contigisset, ni prius qui illum cingunt custodes oppressissem, omnesq; satellites ante debellassem. Nihil adhuc addo: verum in his rursum immoror. Custodiam oppressi, satellites superaui, tyrannum incustoditum, inermem, nudum reddidi. Vtrum his rebus confectis nō tibi videor honore dignus? an adhuc cædem ipsam à me requiris? Quin etiam si cædē quaeris, ne ea quidem desiderabitur. Non sum incruentus, verum cædem peregi, magnam ac strenuam, nempe iuuenis ætate ac viribus florentis, atq; omnibus formidandi, per quē ille ab insidijs

erat tutus, cui mi fidebat, qui cōplurium satellitū instar erat.

ἆρ' οὖν οὐκ ἄξιός, ὦ οὗτος, λωρίδος, ἀλλ' ἄτιμος ἐπὶ τηλικούτοις γενόμενος; τί γὰρ, εἰ δορυφόρον ἕνα; τί δ', εἰ ὑπηρέτου τινὰ ἢ τυράννου ἀπέκλεινα; τί δ' εἰ οἰκέτου τίμιον; εἰ μίαν ἂν ἔδοξα κοὴ τῶν, ἀνιηθόντα ἐν μέσῃ τῇ ἀκροπόλει, ἐν μέσοις τοῖς ὅπλοις, φόνον τινὸς ἐργάσασθαι τῶν τοῦ τυράννου φίλων; νῦν δὲ καὶ τὸν πρεσβύτερον αὐτὸν ἴδε, ὃς ἐστὶ τυράννου, μᾶλλον δὲ τύραννος χαλεπώτερος, καὶ ἀνιαρότητι ἀπαραίτητος, καὶ λοιδορίᾳ ὠμότερος, καὶ ὑβρεσὶ βιαιότερος. τὸ δὲ μίσος, κληρονόμος τῶν ὅλων, καὶ διάδοχος, καὶ ἐπὶ πολὺ παραθῆναι τὰς ἀμητήρας συμφορὰς δυνάμενος. βούλει τοῦτο μόνον πυθέσθαι μοι, εἰ δὲ ἔτι τὸν τύραννον ἀμφισβητοῦσι; ζῶντας ἢ ἐπὶ ξύλοις αὐτῶ. τί φατε, ὁ λάσιτε; οὐχὶ λαμπρὸν ὑφιορᾶσθε; οὐ δυσπότης, οὐ βαρὺς, οὐκ ἀφόρητος ἦν; νυνὶ

An'nō igitur, quaſo te, præmio dignus videor, ſed tantis rebus geſtis honore fraudabor? Quid enim ſi ſatellitem vnum, atq; adeò quid ſi tyranni miniſtrum quempiam interemiſſem? quid ſi ſeruum aliquem charum? an'nō hoc quoq; magnum viſum fuiſſet, conſcendiſſe, mediáq; in arce, mediis in armis, aliquē è tyranni familiaribus iugulare? Nunc & hunc ipſum qui occiſus eſt, cuiuſmodi ſit, conſidera. Pilius erat tyranni, vel tyrannus potius crudelior, dominus intolerabilior, ad ſupplicia dirior, ad contumelias violētior: quódque eſt maximum, hæres ac ſucceſſor omnium, quique in longum noſtras calamitates poſſet prorogare. Vin' hoc ſolum nihi confectum eſſe, ipſum verò tyrannum viuere adhuc, fuga ereptum? Iam horum nomine præmium poſtulo. Quid dicitis? Non dabitis? An'non & illum verebamur? An'non dominus, an'non grauis, an'non intolerandus erat?

Potrò

τωῦ δὲ μὴ τὸ λιφάλεον αὐτὸ
ἐννοεῖ]ν· ὁ γὰρ οὕτ' ἄκαιρα
παρ' ἐμοῦ, τῶν, ὡς ἐνὸν, ἄνευ
δίκης ἀφάμενον, μὴ τὸν τύραν-
νον ἀπικ]ὼν ἐπὶ τῷ φόνῳ, ἐκ
ἁπλῶς, ἀλλ' πληγῇ μιᾷ. ὅπερ
ἦν ἀνθρώπου λῷ αὐτῷ, ἀπὸ
τηλικούτοις ἀδικήμασιν, ἀλλὰ
δύτη προδεδανείσεις ποτῇ, μὴ
ὑφ' ὀφθαλμοῖς λάξας τὰ φίλ-
τατα εἰκῇ ἀπ' ἀρχῆς προκάμνα,
ἢν ἐν ἐλπίσι, ἃ μὴ πονηρὸν,
ἀλλ' ἦν μὴ ἀπολέσντα, μὴ
ὅμοιον ὦν πατρὶ, αἵματ' μὴ
δύτερα ἐμπλησόμενον. ταῦτ'
ἴδι πατέρων τὰ πρώματα,
ταῦτα ξίφη δικαίων τυραν-
νοκτόνων· οὕτ' ἄνατ' ἄξι' ὀμῶν τηράννων. αὕτη
τιμωρία πρέπουσα ζοιζοις ἀδι-
κήμασι, τὰ μ' ἐνθὺς ἀφ-
θανῶν, τὰ δ' ἐνθὺς ἀγνοῦ-
σα, τὸ δ μηδὲν ζιῖζο δίαμα
ἰδὼν, ἀλλ ἴχη τυραννι-
κῶν λοιπόσιος ἄξιον. ἀ γὰρ
ἀγνόν, ὃ οὕτ', ἐκ ἀγνόν,
ἀλλ τῶν ἄλλον ἀλλὰ, ὅσῳ
ἐκῶν ἐννοιαν πρὸς τὸν
ἦν

Porrò nunc negocij caput
*denique ipsum perpedite. Et*enim *quod hic à me requirit,*
*hoc quàm fieri potuit, pul*cherrimè *cõfeci, tyrannumq;*
*aliena cæde occidi, non sim*pliciter, *nec vulnere vno, id*
quod fuerat optatissimũ illi,
videlicet tantorũ facinorum
*sibi conscio: sed postea*quam
*illum prius multo dolore ex*carnificassem, *tum quo nihil*
*habebat charius, miserabili*ter *prostratum coram oculis*
ostendens, puta filium in ipso
æui flore, tametsi scelestum
quidè illũ, attamen ætate
vigentem, patri similem,
sanguine & ore oppletum.
Hæc nimirum sunt parentũ
vulnera, ij gladij verorum
tyrannicidarum, hæc mors
digna crudelibus tyrannis,
hæc vltio tantis sceleribus
congruit. Cæterùm protinus
interire, protinus excidere
sibi, neque huiusmodi vllum
*spectare spectaculum. profe*cto *nihil habet tyrannico*
*supplicio dignũ. Neq enim ignorabam, vir egregie, nõ igno*rabam *in quã, neq quenquam aliũ latuit, quãta illa charitate*

ἦν ὃν ἔχει· καὶ ἵνα ἐπ' ἄκρον ἐξίωσιν ἐπιδεῖξαι τὸ ὀλίγον αὐτῷ χρόνον. πάντα μὲν δὴ παντὶ τρόπῳ ἴσως πρὸς τὰς παῖδας τοιοῦτος· ὁ δὲ καὶ πιστεῦσαι τόν τι τῶν ἄλλων ἔχειν, ἀπάντων, ὅσῳ μόνον ἐκείνου ἠγαπημένα, καὶ φύλακα τῆς τυραννίδος, καὶ μόνον προκινδυνεύοντα ἐκ παντὸς, καὶ τὸν ἀσφάλειαν τῇ ἀρχῇ παρεχόμενον. ὅτι δ' οὐ καὶ μὰ Δία τὸν εὐσεβῆ, ἀπὸ Δία τὸν ἐπόγνωσιν, τοῦτο ἐπισάμην πάνυ· καὶ καταῤῥᾳθύμησεν ἂν ἴδοι τις τῷ Διῒ ὅμοιος, τῶν ἐκ τῶν παιδὸς ἀσφαλείας καθειρημένος. ἅπαντα τοίνυν αὐτῷ ἀῤῥᾳδῶς ἐπεῖχεν, τὸν φόβον, τὸν κίνδυνον, τὸν ἐπόγνωσιν, τὸν φόβον, τὰς ἐπὶ τῶν μισθάρνων ἐλπίδας χρόνου, ἵν' αὐτὸν ἐν μεσαίτῳ τοῖς συμμάχοις, καὶ παρὰ τὸν τυραννεῖν ἐπαύλιν σκῆψιν ἐπιδώσεται. ἀπέλαυνε ὑμῖν ἅπαντα, λυπηρόν, ἀλῃτόν, λαμπρόν,

filium sit prosequutus, adeò vt illo extincto ne paulum quidem temporis sibi in vita morandum esse fuerit ducturus. Atqui haud scio, an omnes patres hunc admodum affecti sint erga liberos: verùm hic etiam vltra reliquos habebat quiddam, idq; meritò, quippe qui conspiceret illum tutum esse qui custodiret seruaretq; tyrannidem, quiq; solus pro patre pericula susciperet, & tutamen imperio adderet. Itaque si non ob charitatem, certè ob rerum desperationem sciebam illum protinus exiturum è vita: perpensurum enim, iam nihil esse quur velit viuere, adempto tutamine quod illi filius ministrauerat. Nimirum effeci vt hæc omnia illum agmine circumsisterent, forma, dolor, desperatio, formido, quiq; in posterum immineabant metus. his aduersus illum auxilijs sum vsus, atque ad id extremum illum consilium adegi. Interijt itaq; vobis orbus, excruciatus, ploratus, lachry-

λαμβάνω, πατρὸς πάθος, ὀλιγοχρόνιον μέν, ἀλλ' ἱκανὸν παρὰ τὸ λανθάνον, αὐτὸς ὑφ' αὑτοῦ, ὅσης θανάτου αἴτιος, μὴ πατρὶ χαλεπώτερος, ἃ δὲ δὴ πάντα γίγνοιτο. ποῦ μοι ὁ ξίφος, μή τις ἄλλος ζῶν γνοείη; μή τις πάλαι ὄντως ὄντα ζῶν λάβῃ; τίς αὐτὸν ἐς τὸν ἀπρόοπτον ἀνακόμισε, τὸ ζῶν τεκμήριον τίς ἐμόν; τίς αὐτὸ ἐπ' ἐμὲ πάσης ἀνίσκησε; ὦ ξίφος κοινωνὸν μὴ διαδόχων τῶν ἐμῶν καθορῶσα τῶν, μητὰ ζώντων διαλύσει, μητὰ ζώντων φόνους ἀμυνόμενα, ἀλλ' ἀνοίξει δεχοῦμαι λαμπρός; ἃ δὴ νῦν μόνον ζῶν τὸν τιμῶν ἔοικα παρ' ὑμῶν. ἃ δὴ ἔλαττον, ἄνδρες, ἀξιοῦντι ὧν τυράννου, καὶ ἀνόπλου ἐπὶ ζῶν καιροῦ καταπεμφθέντος, ξίφος τῶν ἐμὸν ἀφαίρεσιν, μὴ πᾶς τὸ τύραννος τῆς ἐλευθερίας συναίρεσιν παντὶ, τῶν τιμῆς τι μὴ λαμπρὰς ἄξιον νομίζοντι, ἀνεπόπλω

lachrymans. Luxit luctum, non illum quidem diuturnū, verùm qui satis magnus esset patri. Postremò, quod est omnium acerbissimum, ipse sibi necem consciuit: quod quidē mortis genus, præ cæteris miserrimum, multóque atrocius est, quàm si per alium inferatur. Vbi mihi gladius? Num quis alius eū agnoscit? Num cuī alterius hoc gestamen erat? Quis eum in arcem adduxit? Ante tyrānum quis eo est vsus? Quis eū ad illū misit? O ens sis particeps successorúmque meorum egregiè factorū: post tanta pericula, post tantas cædes contemnimur, & indigni præmio iudicamur? Nam si huius tantùm nomine præmium à vobis postularem: si sic dicerem Iudices: tyrānum, quum mori vellet, quum id temporis inermem se deprehendisset, meus hic illi gladius inseruiit, & ad consequendam libertatem auxilio fuit vniuersis: hunc quoque laude præmióque dignum iudicassetis. Porrò

ἀνοσίῳ οὕτω δημοτικοῦ
λίθματος ἐκ ἂν ἐμέψασθε,
οὐκ ἂν ἐν τοῖς εὐδοκίμοις ἀνα-
γεγράψατο; ἐκ ἂν τὸ ξίφος τὸ
τοῖς ἱεροῖς ἀνατεθῆναι, οὐκ ἂν
μετὰ τῶν θεῶν ἐκεῖνο σεβα-
σθείη; νῷν μοι ἐνοήσατε,
οἷα πεποιηκέναι δοκεῖ τὸν τύ-
ραννον, εἰ καὶ ἀρχὴν τοῦ
πάθους τιθῶμεν. ἐπὰ γὰρ ἂν
ἐμοῦ φονεύσαντος, καὶ τεθνε-
κότος πολλοῖς φάσμα-
σιν ἐς τὰ φανερὰ τοῦ σώμα-
τος, ὡς ἂν μάλιστα ἀνάσχοιμ
ὅμιλον τὸν ἐπιθυμήσοντα, ὡς
ἂν ἐκ τῆς πρώτης θέας ἐκ-
τραπέσθαι, ἃ μὲν ἀνιβόητον οἰ-
κτρὰ, ἐπιβοώμενον τὸν ἐπὶ τῷ
φονεύσαντι, οὐ βοηθοῦντα, οὐκ ἀμύ-
νοντα. ἤδη γὰρ προϋτέλευ
τῶν, καὶ ἀθρῶ, ἀπὸ θεα-
τῶν τῶν οἰκείων καιρῶν. ἐγὼ
γὰρ ἀνωφελοῦμαι, ποιητὴς
μὴ τῆς ὅλης τραγῳδίας ἐπὶ-
νομένος, καταλιπὼν ἂν ὦν
ἐκεῖνος τὸν γέροντα, καὶ
τὸν σκηνικὸν, καὶ τὸ ξίφος,
καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ δράματος· ἐπεὶ σὰς

domino tam popularis rei nõ
gratiam retuliſſetis? Nonne
inter eos qui de Republica
benemeriti ſunt, ſcripſiſſetis?
Nonne gladium inter ſacra
monumenta conſecraſſetis?
Non illum ſecundum Deos
veneraremini? Nunc mihi
conſiderate, quæ veriſimile
eſt feciſſe tyrannum, quæ di-
xiſſe priuſquam ſibi mortem
conſciſceret. Quum iuuenis
à me trucidaretur, ac multis
etiam vulneribus confode-
retur, idq; in iis corporis par-
tibus, quæ conſpicua ma-
gis, magisq; ſint oculis ob-
uia, videlicet vt quammaxi-
mè diſcruciaret eum qui ge-
nuerat, quòq; primo ſta-
tim conſpectu perturbaret.
miſerabiliter inclamabat,
parentem implorans non
adiutorem, nec opitulato-
rem: quippe qui ſenex iam
eſſet, atque inualidus: verùm
domeſticarum cladium ſpe-
ctatorem. Nam ego interim
diſceſſeram, auctor qui fue-
ram totius tragœdiæ, relinquens actori cadauer, ſce-
nam, gladium, reliqua quæ ad actum fabulæ pertinebant.
At ille

ἐπισὰς δ' ἐκεῖνος, καὶ ἰδὼν υἱὸν, ὃν ἔχει μόνον, ὀλίγον ἐμπνέοντα, ἡμαγμένον, ἐμπεπλησμένον τοῦ φόνου, καὶ τὰ τραύματα σωρηδὸν, καὶ πολλὰ καὶ λοίσθια, ἀνεβόησε τοῦτο· τέθνηκα, ἀνῃρέμεθα, πεφονεύμεθα, τετυραννοκτονήμεθα· ποῦ ὁ σφαγεὺς, τίνι με τηρεῖ, τίνι με φυλάττει, δεῦρο τοῦτον, πάντα ἠμελημένον; εἰ μή τι ὡς γέροντος ἀφροντίδι; ἀλλὰ τῇ βραδύτητι λοιπὸν ἄλλον, καὶ στρατάνται μοι τὸν φόνον, καὶ μακροτίραν μοι τὴν σφαγὴν ποιεῖ; καὶ ταῦτα λίγων, ἐζήτει τὸ ξίφος· αὐτὸς γὰρ ἄοπλος ἦν, δεῖ τὸ παιδὶ βαρεῖαν. ἀπ' οὐδὲ τοῦτο ἐνόησεν πολλὰ δ' ἦν ἐπ' ἐμοὶ τῷ τοῦτο πεπρᾶσθαι μόνον, καὶ τὸ μέγιστον τόλμημα καταπλαμμένον. ἀφοσιώσεις δὲ τῆς σφαγῆς, καὶ τοῦ προύματος ἐφιλῶ τὸ ξίφος, φησὶ τὸ μικρόν μου ἀνίκητας, καὶ δ' ἀνάπαυλον ξίφους παρὶ.

At ille adſtans vbi filium conſpexit, quem habebat vnicum, ſemiuiuum, ſanguinolentum, cæde conſperſum, tum vulnera perpetua, ac plurima lethalia, hunc ad modum exclamauit: O nate, extincti ſumus, interempti ſumus, tanquam tyranni iugulati ſumus. Vbi macta-tor? Cui me ſeruat? cui me relinquit? qui quidem iamdudum propter occiſum te, fili, ſum extinctus: niſi fortè me tanquam ſenem contemnit, ac lento ſupplicio me conficit: producitque mihi mortem, redditque mihi cædem longiorem. Atque hæc locutus, enſem quærebat. Nam ipſe inermis erat, propterea quòd per omnia filio fideret. Verùm ne is quidem deerat, vt qui iamdudum fuerit à me paratus, atque ad facinus futurum relictus. Euulſo itaque è cæde gladio, atque è vulnere exempto, ait: Dudum me occidiſti: nunc finem malis impone gladio.

Adeſt

πατρὶ σὺν θοιῶτι πρᾶον δέειον
ἰλθί, καὶ πρόθυτικῇ χαρὶ ἀνεγχέσῃ σωαγόνισαι, ἀπόσφαξον, τυραννοκτόνησον, καὶ τῷ πρόθεν ἀναλλαξον. ἄθι πρότερος ἐγὼ ἐτύγχανον, ἄθι τλὼ τάξιν κοῦλαδον ἐοῦ φόνου. ἀπέθανον ἄρ, ἀπ' ἄλλος τύραννος μόνον, ἀπ' ἴσι νομίζων ἴξαν ἴξαν ἰκέσιον· νῦν δ' ἀντίαν, νῦν δ' ἀπορῶν. καὶ ταῦθ' ἅμα πίπτω, τλὼ σφαγλὼ, φθίμαι δ' ἀνάμβος, ἰσθυμῶν δ', ἀσθενῶν δ' κ' ἐς τλὼ ὑπηρσίαν ξ' ἐλαμίναν. τόσ' ἐδ' ἰσὶ κολάσεις ταῦτα τόσ' φάσματα; τόδ' θάνατοι; τόσοι τυραννοκτόνοι; τόσοι δωρεαὶ καὶ τίλος, ἰσφάκαλι πάντ' ἐπ' τὸν δ' ναυίαν πολέμιον, ἐδ' μικρὸν, ἐδ' ἀκατα γωνισὸν ἴργον· τὸν πρόσθεν τλὼ δ' αὖθ' ὑπικχυμένον, καὶ τὸ ἅμα ἀμφοῖν ἀνακιναμένον, τλὼ ἰλαθέσθαι ἰκκαίνω, καὶ ἰπινίκιον σπονδλὼ, καὶ τὰ ἴργα τῦ ἔμοι ἐοῦ ἰμοῦ.

Ades patri lugenti solamen, senilemq; manum & infelicem adiuna, iugula, tyrannum occide, luctu libera. Vtinam prior in te incidissem, vtinam in cæde priorem occupassem locum. Occidissem quidem, sed tanquam tyrannus damnatus, sed qui crederem mihi superesse vltorem: nunc autem tanquam oribus occumbo, nunc tanquam cui desit etiam mactator. Atque hæc vbi diceret, gladium adegit, tremens, neque sat potens. Cupiebat quidem, verùm non suppetebant vires ad facinus exigendum. Quot hic supplicia? Quot vulnera? Quot mortes? Quot tyrannicidia? Quot præmia? Postremò spectatis omnes immanem dudum prostratum, nec exiguum profectò, neque mediocrium virium opus. ac

αὐτὸ senem huic circumfusum, *atque amborum sanguinem commixtum, libertatis illam & victorialem victimam meique gladij facinora.*

At

αὐτὸ ᾗ τὸ ξίφος ἐν μέσῳ ἀμφοτέρων ἐπιδεικνύμενον, ὡς οὐκ ἀνάξιον γενήσοιτο ἡ δουλεύσει, καὶ μαρτυρόμενον ὅτι μοι πιστὸς διηκονήθη. τῶν δὲ ἐμοῦ γε πρόκειται, μικρότερον μὲν, οὐδὲν ᾗ λαμπρότερόν γε τῷ καιρῷ τούτῳ. τὸ μὲν γὰρ καθόλου τῶν τυραννίδα πᾶσιν, ἀμφὶ ἐμὲ γεγένηται δ' ὡς ποσὶ τὸ ἔργον, ὅσπερ ἐν φάσματι. τὰ μὲν πρῶτα ἐγὼ διεξεπεμόμην, τὰ δεύτερα δὲ ὁ παῖς, τὰ τρίτα δὲ τύραννος αὐτός. τὸ ξίφος δὲ πᾶσιν ὑπηρέτησεν.

At gladius ipse in medio amborum, declarans quàm non indignũ se domino præstitit, teſtansq́ quòd mihi fidam nauaſſet operam. Id ſi à me ipſo fuiſſet patratũ, minus fuerat futurum: nunc autem illuſtrius eſt ipſa non uitate. Atq́ ego quidem ſum is, qui tyrannidẽ ſuſtuli: cæterùm actio in multos eſt diſtributa, quemadmodum in fabulis fieri conſueuit. Ac primas quidem partes egi ipſe, ſecundas autem filius, porrò tertias tyrannus ipſe. Nam gladius omnibus inſeruiuit.

GILBERTI COGNATI
ARGVMENTVM.

QVidam in arcem aſcendit vti tyrannum occideret, atque ipſum quidem non reperit: verùm filium eius interemit, gladiumq́ue in vulnere reliquit. Aduenies tyrannus, vbi filium extinctum conſpexit, eodem enſe necem ſibi conſcit. Is qui aſcenderat, tyrannique filium peremerat, præmium tanquam tyrannicida petit.

DECLA-

DECLAMATIO D. ERASMI ROTERODAMI, NON ILLA QVIdem verſa, ſed qua ſuperiori Declamationi è Luciano verſa reſpondeat.

ARGVMENTVM.

EIuſdem generis hæc cum ſuperiore, eiuſdemque ſtatus eſt, ſed aduerſaria. Vt enim illic contenditur, prçmium eſſe dandum tanquam tyrānicidæ, ei qui filium tyranni interfecerat: ita hîc negatur eum ſatisfeciſſe legi, aut tyrannicidā eſſe, qui nō ipſum tyrannum, ſed filiū tyrāni occidiſſet. Exordio beneuolentiam captat à perſona Iudicū: deinde calumniæ aduerſarij, qua in ſuſpicionem adductus fuerat, quaſi ipſe quoq; tyrannidi fauerēt, quia illi præmium dādum negabat, reſpondet per abſolutionem primùm, deinde & per inficiationem ex locis cōiecturalibus, eleuata interim illius perſona, atq; ipſo vicißim in ſuſpicionem ex modo actionis vocato. Poſt exordiū propoſitio ſequitur cum attentione & admonitione Iudicis, quorſum in hac cauſa maximè ſpectare debeat: atq; inde ad cōfutationem venitur. In qua primùm refelluntur ordine capita illa qūę alter in argumento ab imo ad ſummum tractārat, puta Voluntas, Conatus & Effectus. Ac volūtati quidem opponit voluntatem legis, vt quę nō quid quiſq; voluerit, ſed quid effecerit, ſpectet: neq; cogitationes, ſed facta præmijs compenſet. Conatū verò eleuat varijs ac multis ſimilibus & exemplis, oſtendens in nullo pacto, aut contractu, aut certamine, aut alijs deniq; id genus rebus ſatis eſſe conari aliquid & cœpiſſe, ſed præſtari oportere. Effectum conditiones ſequi, non conatum. Et quòd alter etiam conatum in legibus ſpectari dixerat, id diſtinguit, oſtendēs diuerſam eſſe rationem præmiorū & pœnarū. In maleficijs interim & voluntatem puniri: in beneficijs autem nunquam præmiū dari, niſi ei qui quod lex proponit, reipſa effecerit.

Poſtremò

Poſtremò & patriæ gratis inſeruire ac officium præſtare ciues debere: & illum ſatis mercedis pro conatu ſuo retuliſſe, laudem & gloriam. Effectum autem refellit, quia non ſimpliciter id effecerit quod lex iubet, ſed fortuna ſeu numine ita ferente, cædem filij, mortem patris conſecutam eſſe. Non enim quia ipſius gladio tyrannus poſtea ſeipſum confecerit, ob id ipſius hoc factum eſſe. Deinde etiam incertum fuiſſe exitum, & quidnam pater occiſo filio facturus fuerit: & hic conſilium quoque petituris ſubuertit, primò vt incertum & periculoſum, neque certis rationibus firmatum: deinde etiam vt fictum, & poſt euentum rei demum ſimulatum. Denique non idem eſſe occidere, id quod lex iubet, & mortis cauſam qualemcunque præbere. Idque iterum multis ſimilibus probat. Atque hoc loco diſputationem ſuprà cœptam renouat, de eo quatenus voluntas in legibus ſpectatur, & in quibus per ſe ſufficiat, nempe in maleficijs, & non in beneficijs, & ob id neq; hic præmium illi deberi, vt qui cœperit, non abſoluerit beneficium. Confutatis igitur hoc pacto voluntate, conatu & effectu, quarto loco id aggreditur, quod petitor in narratione potiſſimùm amplificat: puta filium fuiſſe caput & cauſam tyrannidis, eoq; ſublato etiam tyrannidem ſublatam fuiſſe. Ac primò quidem filium oſtendit non fuiſſe tyrannum, neque tyrannidis caput, confutatis ſignis & cæteris rationibus quæ alter ad eam rem probandam adduxerat. Deinde, vt maximè fuerit, legem iubere ipſum tyrannum, non vt quiſq; tyranno ſimilis, aut nocentior etiam eſt, occidere. Et hic multis verbis de auctoritate legum diſputat, & quòd non temerè verba legum huc aut illuc deflectēda ſint: alioqui multa pericula & incommoda ex eo ſecutura eſſe. Poſtremò etiam ipſe locum ab imo ad ſummum tractat: & vt alter voluiſſe, egiſſe, effeciſſe ſe dixerat, ita hic cōtrà neq; animum ad rem gerendam habuiſſe illum, neque recta via aggreſſum eſſe, neq; denique id quod lex

iubet,

iubet, perfeciſſe oſtendit. Et ſub hæc orationem concludit breui ἀναπαλαίωσι, & conformatione ſeu proſopopœia legum, Reipublicæ & deorum quoque expoſtulantium cum petitore, vt iniquè & præter meritum præmium petente.

SI mihi cauſa hæc, Iudices, apud cõcionem popularem, quæ ſtudijs potius quàm exacto rerum iudicio duci cõſueuit, eſſet agenda, ac nõ magis apud Iudices ex honeſtiſſimis ordinibus delectos, nimirum grauiſſimos, ſapientiſſimoſq; : nonnihil profectò vererer, ne omnium animis noua hac & inſperata lætitia geſtientibus, atq; (vt ita dixerim) exultantibus, nec ſatis attentos, nec dociles eſſem auditores habiturus: porrò fauentes, beneuolosq; multò minus: quippe qui frontem modò, quaſiq; perſonam huius negocij intuentibus, non faciem ipſam propiùs contemplantibus, videri fortaſſe poſſim in communi totius ciuitatis gaudio, tum autem in cauſa tam populari, velut importunus obſtrepere atq; obturbare. Enimuerò quum omnis affectus inutilis eſt ad rectè iudicandum: tum ingens, intemperans, atque exundans lætitia, non ſolùm iudicium omne funditus tollere ſolet, verùm etiam noſtri ſenſus non rarò nobis eripere: præſertim ſi (quemadmodum hæc noſtra) poſt graues diuturnasq; calamitates, ac veluti tempeſtatem ſæuiſſimam, res pentè præterque ſpem quaſi portus quidam fuerit obiecta. Quid autem tam acerbum liberæ multitudini, quàm ſeruitus? Quid tam dulce, quid tam exoptatum, quàm libertas? Itaque non rebus modò ipſis, ſed vel inanibus harum rerum vocabulis, plebis animus queat ad quidlibet impelli: maximè primis his aliquot diebus, dum gaudiorum adhuc velut æſtus quidam impotens, omnia ſurſum ac deorſum miſcet, dum lætitiæ

titiæ temulentia, dum gratulãdi dulcis quædam ebrietas pectus occupans, animum ad cogitandum instituere non sinit. Verùm vestra, Iudices, singularis sapientia perspicacitásque, non hoc tantùm scrupulo me leuat, verùm & hanc mihi fiduciam suppeditat, vti sperem futurum, vt hoc contradicẽdi munus, quod equidem nec inuidentia nec fauore in Tyrannidem (sicut iste calumniabatur) sed solita mea, [illegible] vt opinor) nota Reipub. charitate suscepi, vobis non mo[illegible]on inuidiosum, sed fauorabile plausibiléque videatur. Etenim postquam viderem manifesta quadam Deorum beneuolentia, post diuturnam ac miserrimam illam seruitutem, totiet Reipub. voti[illegible]petitam libertatem aliquando contigisse: nihil prius curandum nobis esse iudicaui, quàm vt gratos nos exhiberemus in eos, à quibus nobis tam egregia felicitas esset profecta, quò videlicet munus suum huic vrbi propriũ perpetuumq; facere vellent, & constabilire tucrique quod largiri non essent grauati, meminissemusq; ijsdem in manu esse vt eriperent ingratis, quod optantibus dedissent. Sunt autem vel primæ gratitudinis partes, intelligere videlicet cui beneficium acceptum ferre debeas. Et hac vna ratione mortales diuinæ beneficentiæ gratiam referre possumus, si beneficium acceptum agnoscamus, si celebremus, si ad illos auctores referamus. Neque mihi committendum putaui, vt dum nimiùm candidi in ciuem esse volumus, in deos ingrati impijq; reperiamur. Neq; enim isthoc nomine nunc perinde laboratur, ne hoc præmij pereat ærario, & huius lucris accrescat (quanquam id quoq; longa iam tyrannide exhaustius est, quàm vt inde temerè dari præmia consueuerint immeritibus:) illud agitur, ne dij immortales, qui huius malè consulta nobis verterunt bene, hoc tantum munus à nobis tanquam ingratis reposcant, si quod ipsis solis debe-

tur honoris, laudis, gratiæ, id illis fraudatis, in homine con-
tulerimus. At quem hominem, obsecro? Nempe qui quum
priuatus contra leges iuuenem occiderit, atque hac temeri-
tate sua, restitutæ libertatis periculosam occasionem modò
præbuerit, idq; adeò imprudens (vti mox docebimus) non
veretur pulcherrimum tyrannicidæ titulum dijs eripere, si-
bi arrogare: Reipub. diem dicere, ac leges ipsas in ius voca-
re, ac ciuitatem ingratitudinis ream agere, nisi sibi totam hanc
felicitatem ferat acceptam. Nullum quidē, Iudices, facinus
speciosius tyrannicidio, nullum dijs dignius: verùm hoc im-
pudentior, qui sibi laudem tam eximiam vsurpat immeri-
tus. Nullum præmium honestius illustriusue quàm quod ty-
rannicidæ debetur: sed hoc impensius accuratiusq; spe-
ctandum, ne temerè decernatur indigno. Permulta siquidem
permulta ad id requiruntur, vt hoc tam egregio titulo,
vt hoc tam diuino præmio dignus quis esse videatur: quo-
rum nihil in hunc competere, paulò pòst euincemus.
Proinde quum non tolerandæ improbitatis mihi videa-
tur, qui legibus tum homicidij, tum temeritatis pœnas de-
beat, eum à legibus præmium omnium maximum petere: pe-
tere dixi? imò flagitare: & ita flagitare, vt etiam si vnum
ex huius arbitrio dependerint, tamen multa insuper isti cre-
ditori sint debituræ. Quæ cuncta quum postulare in
re potuisset, maluit tamen homo verecundus, vnico per-
soluto, reliqua sibi deberi: vt haberet nimirum quod obnoxiæ Reipublicæ quoties libido sit, possit improperare. Tum
illud vtrum risu potius, an odio dignum existimem, quòd in
tribunalibus, quòd apud ornatissimum seuerissimorum Iudi-
cum consessum Thrasonem quendam nobis è comœdia re-
tulit? Sensistis, Iudices, vt è corona plerique risum tenere ne-
quierint, dum personatus iste Hercules tragœdiam illam
suam

ſuam nobis recitabit de ſeſe ter & quater tyrannicida, de ſapiente illo gladio commilitone ſuo, qui per ſe prudens ſenem interemit: digno videlicet, qui inter ſidera collocetur, domino in deorum numerum relato. Dij boni, quibus phaleris, quibus fucis, quibus ampullis facinus illud nobis ſuum ornauit, iactauit, exaggerauit? quàm militari iactantia, quàm Stentorea voce, quam faſtuoſo vultu, quàm arrogantibus ſupercilijs, quàm ſtupidis oculis, ſuum ipſe vobis enconiũ detonabat? Quæſo, Iudices, vt etiam nunc hominis vultum diligenter attendatis: nónne vobis minitari videtur? nónne dicere, ni mihi præmium decreueritis, haud feretis impunè, incolumi diuino illo meo ac fortiſsimo gladio, qui vel ſine me meas vices, vbi lubebit, acturus eſt? Quis tandem iſtam ferat iactantiam, vel in eo qui verè tyrannum occidiſſet? Hæc quoq; me cauſa, Iudices (neque enim inficiandum eſt) commouit, vt huius obſiſterem petitioni: vel magis vt immoderatam arrogantiam, vt odioſam huius imputationem retunderem. Videbam iam inde ab initio, quum certatim vniuerſa ciuitas dijs libertatis auctoribus gratularetur, vt hic ſeſe ira tumens in medium ingeſſerit, quàm indignè tuleris victimas dijs ſeruatoribus immolatas. Sibi hunc honorem eripi; ſeſe vnicum eſſe reſtitutæ libertatis auctorem proclamabat: leges, aras, focos, omnia publica priuatáq; ſuæ dextræ, ſuo magnifico gladio deberi. Agite quid futurum denique, Iudices, augurabimini, ſi ad huius intolerabilem iactantiam, veſtra auctoritas, veſtra comprobatio, ſi præmium quaſi pignus accesſerit? Quid, niſi vt tyranno ſubmoto alter quidam huic ciuitati pareitur, qui ventoſæ linguæ, gloriæq; quaſi tyrannidem quandam exerceat? Qui quotidie nobis odioſam iſtam ſuam tragœdiam ingerat, quotidie dextram iſtam Herculanam, & gladium prodigioſum minitetur?

tur? Vtrum eſt hoc, Iudices, tyrannide liberari, an mutare tyrannum? Videtis ipſi quàm minaci fronte me iam obtueatur. Quid mihi ſuccenſes? Quid mimitaris oculis? Quid terres ſupercilio? An mihi non licebit libertate in cõtradicendo (tuo ſcilicet munere) vti, quum tu ſic abutare? qui liberum tibi putaris (id quod etiã in proſcenio leges fieri vetãt) crimẽ tã atrox, tã capitale in ciuẽ impingere, tantùm qa libuit, idq apud Iudices irator, in tã frequẽti ciuiũ corona, quod neque ex vel leuiſſimo cõfirmare argumento. Siquidẽ quàm reliqua glorioſè, tam illud impudẽter dicebas, mihi nullã fuiſſe cam ſam quare tibi contradicendi partes ſuſciperem: niſi quò tyranni necem, quæ me diſcruciaret ſcilicet, vlciſcerer. Quo quidem tuo exemplo ſi viciſſim in te liberet vti, mox intelligeres quàm atrocia, quanto probabilius in te poſſint retorqueri. Nam tuum iſtud tam inuidioſum (quemadmodum tu quidem exiſtimabas) conuicium, me longè minus etiam territabat, quàm (quod vulgò dicunt) ex pelui reddidum fulgur. Etenim præterquam quòd neque affinitas, neque cognatio, neque neceſſitudo, neque emolumentum, neq prorſus alia res vlla mihi cum tyranno interceſſit, quæ mea referret illum viuere, ſine quibus rebus nullam in quenquam criminis hærere ſuſpicionem tu quoque ſcires, niſi nunquam tribunalia vidiſſes, ac niſi hodie deuium te lucelli ſpes feciſſet iure conſultum: equidem arbitror meam fidem, integritatem, pietatem, totamq meam vitam ſic huic Reipub. ſpectatam eſſe, vt iſto crimine tibi potius improbitatis odium, quàm mihi ſuſpicionem vllam conciliaris. Videt quàm multis adductus ſim cauſis, vt tibi obſiſterem? Denique (ſi ſcire vis) bona ciuium pars id à me enixiſsimè flagitauit, vt ſui patrocinium aduerſum te capeſſerem, negantes ſibi videri tyrannide liberos ſeſe, niſi te à tyrannicidæ præmio deijcerem.

Non

Non quòd pudeat homini debere hanc felicitatem: tametſi ĕd quoq; durum, ei debere qui ſic imputet. Sed debere arroganti, ſanè quàm moleſtum eſt: at debere cui non debeas, iſthuc verò non grauiſsimum modò, verùm etiam ſtultiſsimum. Equidem ne lenoni quidem vel verbo refrager, ſi modò is promereatur: ſed obnoxium eſſe tam importuno imputatori, tum qui nihil iuuerit, id verò bis miſerum eſt, bis ſtultum eſt. Nullus enim inſolĕtius exprobrat beneficium, quàm qui quod nõ dedit, id vult dediſſe videri. Sed finge mihi nullam eſſe cauſam quur tibi me opponerem, niſi quia ſic animo lubitũ ſit meo: profectò nihil habes quod mihi iure ſuccenſeas. Etenim quum apud Iudices tam ſanctos agatur, ſi verè præmium meruiſti, non tibi honorem eripio: verùm etiam vehementer illuſtro, quando non paulò magnificentius eſt tyrannicidæ præmium euiciſſe, quàm tuliſſe. Sin minus, æquus veniam dabis, ſi boni ciuis fungor officio, ſi nullo meo emolumento Rempub. debiti præmij ream defendo, ſi ſtultitiæ crimen, ſi imprudentiæ infamiam à ciuitate depello, ſi non ſtho vt noſtro omnium periculo hæc vrbs in deos exiſtat ingrata. Poſtremò, ſi deorum immortalium cauſam ago, quibus honorem debitũ tu conaris interuertere: vt vel hinc ſat liqueat quanta religione reliquam cauſam egeris, qui ſtatim ingrediens tam impudenter ſis calumniatus. Contradicit igitur, contra Rempublicam fauet tyranno. Quanquam ego illud quoque liberæ ciuitatis eſſe iudico, hoc loco vel tyrannorum cauſas citra fraudem agere licere. Neq; tamen à vobis poſtulo, Iudices, vt vel mihi proſit in cauſa hoc meum erga Rempub. ſtudium, vel huic obſit tam inſolens arrogantia: imò non deprecor inuidiæ ſuſpicionem, non refugio vel atrociſsimam illam quam iſte mihi conabatur impingere, inuidiam, vt tyranno fauiſſe vi-

dear, nisi certioribus quàm vt à quoquam refelli possint argumentis euinco, nisi denuum & aduersario persuadeo, ne tergiuersetur, vt quammaximè ciuiliter quis agat, nihil ei deberi præmium: sin exactius, seueriusq; perimum ab ipso deberi. Quæ quidem dum quàm potest breuissime facio, quæso, Iudices, vt me attentis animis atque [illegible] audiatis. Meministis, Iudices, vt iste inter dicendum [illegible] inde nobis conatus sit ob oculos ponere, id vnum spectare iusserit, quantis malis tyrannide simus leuati; Hoc [illegible] sim inculcabat, hac re bonam orationis partem occupabat: nihil nos aliud perpendere voluit, nisi quàm grauem seruitutem toleraßemus, nunc optata libertate [illegible] mur. Nimirum id tantum vos spectare voluit, [illegible] hoc iudicium nihil attinebat. Neque enim hoc [illegible] nem venit, quàm misera sit tyrannis, quàm op[illegible] sed de illo cognoscitis, Iudices, quum liberta[illegible] sit restituta, quanta hinc laudis portio huius [illegible] tur: & an id quod euentu cum huius facto co[illegible] idem cum eius merito coniunctum videri op[illegible] autem eadem vestigia, quibus ipse in causam [illegible] quod equidem refellendi genus simplicissimum [illegible] quarúmq; partes illas quibus iste rem secuit, id [illegible] vt quemadmodum ingeniosi coniuratores [illegible] alio atq; alio modo coquendis cõdiendisq; [illegible] ta opsoniorum genera videantur, itidem iste [illegible] homicidio multa faciat tyrannicidia. Repetam igitur [illegible] ne gradus illos, quibus iste facinus suum sibi visus [illegible] re attollere, & in quibus identidem vestitabat. Quod [illegible] deturbante, vel in vno quolibet consistere potuerit [illegible] se victorem pronunciet licebit. Quot tyrannicidia, [illegible] quot præmia? Primum quòd volui, deinde quòd [illegible] sum

sum: tum autem quòd filium occidi, plus quàm tyrannum: postremò, quòd pater ob mortem huius sibi necem conscierit. Principiò quòd voluit, Iudices, quis non leuius esse videat, quàm vt sit refellendum? nisi quòd iste tanta voce intonabat, toties inculcabat quòd tyrannum voluisset occidere, atque id (vt nihil iam accideret) tamen præmio dignum asseuerabat. Quid autem tam ridiculum, quàm nudæ voluntatis præmium à lege flagitare? quæ adeò nihil ad se pertinere putat quid velint aut in animo statuant homines, vt neque pœnam irrogent si quid velis, modò perperam: neq; præmiũ ostendant, si quid officiosè velis: verùm id vnumquenq; voluisse interpretantur, quod nulla vi coactus effecerit. Ergò ne, inquies, non magna facti pars est voluisse, quod quidem arduis in rebus vel solùm sufficere solet? Rectè sanè: sed apud deos modò: quippe quibus solis perspicuum est quid nolis aut velis. ab his præmium expectandum, si quid præclarum animo conceperis. Lex hominum vices agit, & quid in obscuris illis sinuosi cordis specubus mortales agitent, adeò sua referre nihil putat, vt non dicam abdita aut suspiciosa, sed ne ea quidem admittat quæ populari sunt opinione famáq; iactata. Postremò vt non nisi comperta recipiat, non audiat nisi quæ sunt certissimis argumentis deprehensa, probata, euicta. Cedo, quod est facinus tam nefarium, cuius simplex voluntas in crimẽ vnquam est vocata? Ista iudicia, Aeaci Rhadamantique tribunalibus seruantur. Hic mihi non quid volueris, sed quid feceris adferto. Quòd si nulla lex vlli flagitio supplicium minatur, quod in animo statueris: quæ tandem est impudentia, pro merito quod præstare volueris duntaxat, perinde quasi præstiteris, à lege quasi præmium postulare? Quæ quidem quum ad id vnum sit comparata, vt maleficia vel deterreat, vel coërceat, multò-

que magis ad eius partes pertineat nocentibus [illegible]
nam, quàm bene merentibus largiri præmia (id [illegible]
copiosius demonstrabimus) postquam [illegible]
bus non accipit insimulationem meræ voluntatis, [illegible]
so te, in petendis præmijs ostentationem volun[illegible]
mittet? Quis autem est ciuium vel quantumlib[illegible]
gnanus, qui non velit tyrannum occidere, si [illegible]
ceat? Quis non vel leno, saltem emolumenti [illegible]
lit? Denique quis non facilè simulare possit, [illegible]
videlicet quò præmium gratis auferat? Vis [illegible]
quantum hoc totum habeat momenti, voluisse [illegible]
pe perinde est, quasi te sommiaris occidisse. [illegible]
sari conuenit. Qui præstitit beneficium, si [illegible]
rependit: at qui bene voluit tantum, ei quid [illegible]
vicissim bene velit Respublica? I nunc, & [illegible]
iube consistere. Rem tam eximiam, inquis, [illegible]
statui, decreui: an præmium negabitis? Non [illegible]
præmio, si isthoc nomine postules. verùm ill[illegible]
mij feres: velut homo nimium perfrictæ frõt[illegible]
sus, exibilatus discedes, quem non puduerit [illegible]
lare, quod ne leno quidem ausit à quoquam [illegible]
pro voluntate auferat. Nemo tam vecors, [illegible]
voluntatem nescio quam, hoc est, vinus qu[illegible]
vedimat. At non volui tantum, inquis: verùm [illegible]
tus sum: ascendi, submoui satellites. Primùm [illegible]
dem consulè facis, quòd de gradu illo desliisti, [illegible]
profectò incommodè stabas: quanquam ne in hoc [illegible]
multò commodius constiteris. Nam etiamsi paulò [illegible]
surdum videatur, haud ita multò minus impudens [illegible]
quum lex palàm præmium decernat ei qui facinus [illegible]
terit: te, quòd conatus modò sis, præmium poscere. [illegible]

hoc

hoc quidem iuris erit apud te legibus, quod per illas eſt ciui priuato cum ciue priuato? Age, quid ſi quis ciuium tecum iniſſet contractum, ita vt ille pecuniam ſtipulatus, tu conditionem pactus eſſes: mirum ni ſuo vterque periculo, atque is nondum præſtita conditione nummos his verbis abs te petat: Cedo mercedem, conatus ſum, tentaui, adniſus ſum: án non protinus impudenti homini reſpondebis, Cedo conditionem? Nam de tuo conatu quid mea refert? quandoquidem effectum abs te pactus ſum, non conatum. Puta totidem verbis tibi nunc reſpondere legem: Agnoſco contractum, non muto pacta, debeo præmium: ſed ſi tu conditionem præſtitiſti, ſi tyrannum occidiſti. Verbis aut obligantur aut abſoluuntur homines. Si conato pollicita ſum præmium, non grauabor dare: ſint ei qui facinus peregiſſet, quod tandem ius eſt te ferre quod es ſtipulatus, me non ferre quod ſum pactus? In priuatis ac minutis contractibus nemo tam improbus inuenitur, vt lucrum conditione promiſſum poſtulet, non præſtita conditione: nemo tam ſtultus vt det, ſi quis poſtulet: & tu à Republica maximum omnium præmium poſtulas, quòd conatus modò ſis? Nihil mihi niſi nugas adfers, donec illuc vnà audiam, quod te præſtare oportebat. Volui, inquis, aſcẽdi, perrupi cuſtodias, ſubmoui ſatellites: quantulũ iam eſt illud quod ſupereſt? Quid adhuc deſideras? Nempe nihil in te deſidero præter illud, cui ſoli debebatur præmium. An non intellexiſti, in iſtiuſmodi contractibus duplex eſſe periculum: quorum alterum ad hunc tantùm, alterum ad illum propriè pertineat: videlicet perſoluendæ mercedis, & præſtandæ cõditionis? Ego meo periculo præmij dependendi onus recipio: neq; tua referre putes, neque refert, quàm anguſta mihi res vnde corradendum quod debeam precium. Tu itidem conditionem tuo ſuſcipis periculo: neq; mea quic-

quam interest quo sudore, quo periculo sit ea tibi præstanda. Totam istam curam, totum hoc negocium tibi relinquo. Quòd si ego iam præstita abs te conditione commemorem tibi, in agris meis malè prouenisse segetes, merces naufragio periisse, nihil auelli à malis debitoribus, non sine graui dispendio conflari posse pecuniam quam tibi debeam: dic obsecro, nónne nugas agere me dices, negans horum quicquam ad te pertinere? Hoc vno modo posse satisfieri tibi, si pecunia numeretur. Neque quisquam est iudex tam iniquus, quin te tuo vti iure fateatur. Et mihi pulchrè satisfactum existimas, si tu mihi tragœdiam adferas, quantum adieris periculi, quantum sudorum, quantum vigiliarum exhauseris, dum studes præstare conditionem? Res est (mihi crede) calumnióſior ſcrupuloſior q́, quàm vt legibus tam occupatis conueniat alienam expendere voluntatem, alienos pensiculari conatus: quorum suos quisq́ nimio solet æstimare, non suos difficile est adamussim perpendere. At facti facilis est æstimatio. Proinde ea in legis cognitionem cadit: hinc reliqua omnia consueuit metiri. Tametsi non piget interdum æqui bonique rationem habere. Verùm in his libris quæ de vetere illa formula pendent, inter bonos bene agier oportet: in contractibus, quæ neque vi, neq́ dolo coierunt, quid est quod à præscripto recedatur, nisi quis velit omnino à pactis discedere? Quiduis circumspice: & si potes vſquam inuenire exemplum, non nego præmium. Sæpenumerò in pugilum Olympicis, sæpe in certamine spectator (opinor) sedisti: cedo, num quando vidisti quenquam tam impudentem, qui palmam sibi hoc nomine vendicaret, quòd strenuè certasset? Non arbitror, atq́ id in re penè ludicra, certè ad voluptatem comparata. Et tu in tam ſerio omniumq́ splendidiſſimo negocio id tibi postulas, quod in

ſcencis

ſcenicis illis pudeat vel impudentiſsimum tentare? Age quoties & illud vidiſti euenire, vt qui ſeſe fortiſsimè doctiſsimèq; geſsiſſet in curſu, is à præmio longiſsimè abeſſet, & ignauiſsimo faueret euentus? Habeat ille ſanè quod causetur: exeidiſſe habenas, conſternatum equum, fractam rotam, iactet ſe vel arte vel viribus tanto præcellentiorem, quantò Therſitæ præſtitit Achilles: niſi metam prior attigerit, profectò poſtulandi præmij ius nullum habebit: fortunam ſuam incuſare licebit. Cæterùm agonotheta non indignabitur, propterea quòd hoc animo in certamen deſcenderit, vt eius vteretur conditione: id eſt, ita demum præmium ferret, ſi virtuti fortuna fauente viciſſet. Alioqui ſi conatui, non tantùm effectui præmium deberetur, tot palmis eſſet opus, quot in Olympicum certamen veniſſent. Quanquam in huiuſmodi ludis qui ſolennitatis voluptatisq; gratia proponuntur, ſit interdum, vt victis quoq; præmia ſtatuantur, non honoris, ſed ſolatij gratia: verùm ſerijs in rebus, atq; adeò periculoſis, quænam obſecro lex vnquam mercedem ſtatuit, niſi ſi quis facinus peregiſſet, & ita peregiſſet, vt omnes numeros implêrit? A quo tu quantum abſis, mox audies: nam nunc de conatu tantùm agimus. Lex igitur ciuicam promittit coronam ei qui ciuem in bello ſeruârit. Quis vnquam ad hunc honorem vel aſpirauit, quòd ſe telis obiecerit, quòd non ſine multis vulneribus diſceſſerit? Profectò niſi ciue ſeruato, nemo ciuicam petit. Quis vnquam his verbis muralem petijt: Acriter contendi, Iudices, vt mœnia ſuperarem, omnia feci, ſed depulſus ſum? Quantumlibet eniſus ſit, niſi cõſcenſo muro, nemo tam inuerecundus eſt vt muralem coronam ſibi deberi dicat. Obſidionalem nemo flagitat, niſi depulſa obſidione. Poſtremò nullus honos petitur, niſi ab eo qui id effecerit, ad quod honor inuitat. Qui nauim intempeſtate deſertam

ad littus

ad littus perduxerit, huic ex lege vendicatio est earum rerum quæ naui vehebantur. Quorsum attinet hic tuã iactare periculum, sudores, pericula, conatus? Nihil nõ feceris quo naui in tutum reduceres, sed victus tempestate deseruisti: audebis quicquã ex his quæ sunt in naui, tibi vendicare? Aut si adhuc futurum speras vt quisquam te vel pilum sinat attingere? Non opinor. Si quis vnquam ouationẽ, supplicationẽ, triumphum obtinuit, quòd ad victoriam omnibus neruis esset eniſus, quòd gnauiter se gesserit in bello: nisi superior discesserit, nisi præscriptum à lege numerum hostium fuderit: audeo & tu tibi præmium promittere, quòd tyrannicidium sit aggressus. Quod si nemini hominum memoria contigit, desine tibi noua spe blandiri, desine inaudito exemplo postulare, quod sperare sit improbissimum, dare postulanti stultissimum. Noli nobis commemorare quanto capitis periculo summum arcis conscenderis, qua virtute satellitium tyranni perruperis, alios depuleris, alios occideris: quorum maximam partem tibi liberum est fingere. Ad obtinendum tyrannicidæ præmium, duobus duntaxat verbis est opus, Tyrannũ occidi. Quantumuis conatum exaggeres, alleues, attollas, non nisi tyrannicidæ debetur præmium. Alioqui quid dices si eodem illo die quo tu arcem conscendisti, permulti pariter aggressi, sua quisq; virtute freti, quorum nemo tamen tyrannum interemisset: virum omnes tyrannicidæ præmio potiuntur ex æquo, nempe quia conati? Age quid si multis simultè rem aggressis, vni cuipiam, qui sit omnium ignauissimus (vt non semper virtuti respondet fortuna) eum contingat interficere, an non præteritis reliquis, hic vnus honorem auferet? Quamobrem tandem? Non quia plus adierit periculi, sed quoniam id confecit, cui lex honorem decreuit. Hic tu fortasse rursus incipies deplorare, frustra sumptam operam negotio

negabis æquum esse, virtutis egregios conatus merito fraudari præmio, nisi fortunæ suffragio adiumentur. Sed quæ tandem potest esse iniqua conditio, quam nemo compellitur accipere, nisi cui cordi sit? Quantumlibet iniqua cõditio proponitur, eam nimirum facit æquissimam, quisquis suapte sponte recipit. In aleæ ludo (si fas est hoc exemplum conferre) quid iniquius, quàm vel summum artificem ab imperitissimo superari: si modò iactus commodè cadat? Atque id adeò nemo tanquam iniquum causatur: propterea quòd cui lusus huius lex non probatur, ei liberum erat non suscipere. Itaque lex quid præstari velit, id palàm atque in medio proponit: quid abs te præstari possit, id tibi relinquit expendendum. Illa nihil mauult, quàm vt res quamoptimè cadat: quòd si posteaquam nihil iam intentatum reliqueris, quò minus effecta sit, per fortunam fiet, intelligis (opinor) nihil habere te quod legi succenseas. Fortunam, si ita lubet, in ius voca. cum lege nihil tibi rei: quæ vt nihil promittit, ita nihil debet, nisi præstanti. Neque verò existimemus, Iudices, istud à maioribus qui hanc legem tulerunt, sine summa ratione fuisse factum, vt conato præmium non esse statuendum putarint, videlicet illud cauerunt, non tantùm ne ancipites istas & inexplicabiles huiusmodi de conatu lites inuitarent, verùm etiam quòd intelligerent tyrannicidij conatum non posse nisi summo ciuitatis periculo suscipi. Vnde futurum prospiciebant, vt si conatui præmium statuissent, temeritate conantium Resp. subuerteretur potius quàm restitueretur. Etenim tyranni quid aliud est quàm graue capitale{que} ciuitatis vlcus? huic si quis medeatur, ei merces digna proposita est: quam ita demum ferat, si remedium præsentaneum attulerit. Verùm huic malo neminem oportet admoliri manum, nisi certum artifi-

cem,

cem, qui sua diligentia peritiaq; fretus, non
fortunæ, vt dum ipse salutem dare conatur,
tis eripiat. Quid? vtrum tu igitur in eiusmodi
natum præmio iudicas inuitandum esse: an
terrendum, nisi quod conatus est quispiam,
vit? Nec illud te subleuat, quòd mihi videbare
colligere, quum lex in maleficijs pœnam irrogat
leris molitioni, par esse vt multò magis in
habeat rationem. nam oportere legem multò
videri ad compensandam virtutem, quàm ad
pam. Atq; vide, quàm hic tota erras via. Prin
maduertis hoc tyrannicidij facinus toto genere
cedere, propterea quòd aliorum molitio cum
lientis periculo modò coniuncta est, huius cum
pub. discrimine coniuncta: vt temerè moliri tyr
hil aliud sit, quàm temeritate priuata rem
re. Deinde lex nec in quouis crimine, nec quæ
natum in quæstionem venire sinit: verùm ea
xat, quæ vel propter insignem atrocitatem hoc
tur: vel eiusmodi sunt, vt prius exitium adferant,
tus dent significationem: quod genus parricidium,
cium, proditio. Postremò nō vides nihil esse
tura ratione & discrepare, pœnæ legitimam
& honoris largitionem. Nam alterum quidem
gum munus, alterum quasi quædam de iure
candor (vt ita dixerim) quidam est. Hoc ita
mum intelliges, si reputes quàm multa sint quæ
addita pœna ni pareas: quàm multa item vetet,
pèrâris, supplicium minitans: contrà vix vnum
esse, ad quæ præmio solicitet. Quædam enim
vt durum ac seruile videatur ad ea metu
genere

genere sint, vxorem ducere, peram dare liberis. Hic lex nimirũ vrbanius ac verecũdius tecũ agit: patris, nõ magistratus sumit habitum: precio ad id inuitat, quod alioqui gratuitò te præstare decebat. Rursus alia tametsi id genus sunt, vt à quouis non improbo ciue præstari velle oporteat, tamen & fortiora videntur, quàm à multis præstari queant: & periculosiora, quàm vt multi velint suscipere: nam inhumanum videtur, cuiquam vitæ suæ contemptum imperare. Ad hæc igitur præmio animat, quasi & calcar addit virtuti. Proinde non oportet hanc legum indulgentiam longiùs trahere, quàm ad quæ semel ipsa adstringit. Nec mirandũ est si attentior, si vigilantior, si exactior est in proprio naturali & munere suo, quàm in eo in quo pro temporis ratione in alienas partes descendit. Huic adstipulatur illud, quòd nouis etiam criminibus exemplum aut nouum noua lege solet institui, aut à simili lege mutuò sumi. Neq; tamen idẽ fieri consueuit, si quis quid noui facinoris cum laude patrauit, vt præmium à simili constitutione decernatur. Nisi lex extet, quæ nominatim honorem statuat eius facto: quod roget, vix habebit: quod postulet, haud quaquam. Cur enim legi necesse sit, passim ciuium suorum officium mercede redimere? quandoquidem ne sit impunita improbitas, id publicitùs omnium refert: at probus esse nemo gratis potest. Quid autem est quod non vel gratus patriæ debeat ciuis? cui si vel animam impenderis, quid mirãdum, si quod acceperas, id restituis? Vt supplicio dignus sis, nisi parenti pietatis officium persoluas: non præmium illicò tibi debeatur, si persoluas: itidem si quid in leges commitas, nõ potes effugere supplicium: at non statim illæ tibi præmium debituræ sint, si quid cũ officio feceris. Nã si ciues omnes sese in officio continerent, nè opus quidem esset vllis legibus quippe quæ non ad bonos mores comparatæ, sed malis è

moribus

moribus natæ sunt (id quod verè vulgò dicitur) ac pharmaci vice fungantur. Finge ita: nullas esse leges, quemadmodum de aureo Saturni seculo fabulantur poëtæ, suo quenq; sponte fungi officio: an tu hic clamabis perire benefacta, quod nulla lex præmiũ decernat? Vti lex nõ minatur nisi improbis, ita nõ pollicetur, optimis ciuibus. Quorsum enim opus promissis, quũ virtus absoluta abundè seipsa cõtenta sit? Proinde parum est quod illa nõ sit pollicita, profectò plus quàm impudentiæ est: improbè flagitare quod ea candidè ciuiliterq; promittat, ciuis est probitatis nõ satis spectatæ. Tu quid mereris, quàm pòst excutietur. Interim finge sanè præcipuam quandã ciuitatem attulisse, cui tamen ex lege præmium non decernas: vtrum protinus clamitabis infrugiferum fuisse officium, ciuitatem in ius vocabis, plebem ingratam vociferaberis, minitaberis iudicibus nisi tibi mercedem ex animi tui sententia decernant: an potius ipsam virtutem abundè magnum sibi præmium iudicabis: oblectabis te conscientia recti: hanc esse maximum fructum officij ducet, quòd de alijs citra tuum emolumentum benemerendo, ad deorum benignitatem videaris accedere? Nimirum hæc tibi futura sunt satis, si modò ciuis sis optimus. Quòd si non contentus istis, aliud adhuc nescio quod præmium desideres, certè maximo proximum est gloria: hoc tu iam propemodum tulisti. Quando meturis precio, volitare per ora mortalium, celebrari, laudari, digitis notari mille, oculos omnium in te coniectos circumferre? Ista inquam vel maxima præmij pars: nam pecunia fœx quàm exiguum momentum adfert. Tu conatus dumtaxat es: permagna portio, vel caput potius ipsum tuo defuit facinori. At cùm interim his rebus frueris, dum non occiso tyranno, tamen velut tyrannicidà celebraris, quæso te, quantula pars abest à tuo præmio, quod laturus eras etiamsi tyrannum occidisses?

occidiſſes? Poſtremò iſthuc ipſum præmium, penè dixerim, inuidendum mihi videtur, quòd iam tibi licuit toties Reipublicæ tyrannicidium imputare, quòd in celebri iudicio tibi contigit honeſtiſſimum præmium flagitare, & in tam frequenti theatro, ſpectante Republica, magnificam iſtam tuam tragœdiam peragere. Mihi videtur, Iudices, beneficij tuliſſe gratiam, quiſquis exprobrare beneficium potuit. Tu fortunæ, tu deorum munus imputas ciuitati, & ſunt fortaſſis, qui tibi libertatem acceptam ferant: an hæc tanta præmia contemnis, quæ vel vero tyrannicidæ ſufficere debuerant, niſi lex maluiſſet præmio conatum ab effectu diſtinguere? Quanquam nullum meherclè præmium magis congruit ei, qui tyrannum conatus ſit occidere, nec occiderit, quàm vt illi contingat tyrannicidæ præmium ſperare, nec ferre tamen. Huccine erat ille gradus, in quo nos tecum commorari iubebas? Quanquam hoc nomine tuus conatus minus promeretur præmium, quòd aliorum propoſito fortuna modò defuit, tibi voluntas, vt ais. Effeciſti quod voluiſti: id quod erat neceſſe, nec feciſti, nec voluiſti. Sed iamdudum alium gradum (vt video) circumſpectas, in quem te recipias. nam in hoc quàm citra omnem præmij ſpem conſiſtas, intelligis. Age ſequemur te per omnia, & aliundè aliò fugitantem perſequemur, nec vſquam ſinemus conſiſtere. Atqui non tantùm aggreſſus ſum, inquis, verùm etiam occidi, nempe filium: atque id facinus in duo ſecas tyrannicidia, & quòd filium ſuſtuleris plus quàm tyrannum, tum tyrannidis ſucceſſorem: & quòd parenti, necato filio, mortis cauſam miniſtraris. De illo mox: nunc hoc, cuiuſmodi ſit, inſpiciamus. Parentem ais abs te, iugulato filio, eadem occiſum opera. negas enim referre qua via peremeris, modò ſuſtuleris: imò ſplendidiùs iſthuc videri vis, quòd tuo quidem enſe, verùm

ipſius dextera ſit interemptus. Hæc tam honeſta, Iudices, oratio poſſit parum attentum fallere, præſertim hoc rem fucis illis ſuis & phaleris venditante, dum nobis ob oculos ponit validum illum florentémque iuuenem, ſic patri adamatum, crebris vulneribus confoſſum: parentem ſenem miſerum illi circumfuſum, eodem examinatum enſe, ſanguinem vtriuſque inter ſe confuſum. Iſta quidem dictu ſplendida, ſed quid ad tuam cauſam attinent? Nemo tam cæcus qui non videat, nemo tam effrons qui neget, ſpectaculum illud multò omnium iucundiſſimum extitiſſe ciuitati, quum ſenem tyrannum iuueni videret incumbentem, examinem examini: & in altero gauderet ſeſe leuatum malis præteritis, in altero futurorum metu. Hæc quum per ſe maxima, quum Reipublicæ ſint gratiſſima, quid attinet verbis exaggerare? Illud vnum in hoc iudicio vertitur, vtrum tibi acceptum ferri oporteat, quòd pater ſine controuerſia tyrannus occiſus eſt, an fortunæ, ſuperûmq; dexteritati? Quòd enim tuo gladio peremptus eſt, id verò quàm eſt futile, nihilq;? Quid ſi tuo gladio ab eo qui eum vtendum abs te rogaſſet, tyrannus eſſet necatus, num tu protinus tyrannicidæ præmium petitum venires? Lex occiſori pollicetur honorem: tu eum iugulâſti, de quo certè controuerſum eſſe poterat, tyranni nomine cenſendus eſſet, nécne: eum de quo nihil erat dubitationis, reliquiſti. Si prudens, prudens excidiſti à præmio: ſin metu, multò minus etiam cauſæ eſt poſtulandi muneris. Verùm illud tute vehementer vrgebas, vti prudens volénsque reliquiſſe viderêre. Sed quod tandem erat iſtud tuum conſilium, quû tibi ſic in manu eſſet, non toto metu liberare Rempublicam, ſed vltorem tui facinoris, & verum certumq; tyrannum relinquere? Intelligebas (vt ais) omne negotium confectum extincto iuuene, propterea quòd modis omnibus futurum

futurum præscires, vt senex illicò sibimet eodem gladio necem conscisceret. Videte, Iudices, in manifestissimo mendacio qua rima conatur elabi: nisi diuinandi scientiam commentus fuisset, non poterat hinc explicare sese. siquidem hæc vel augur, vel haruspex, vel vates diceres, fortasse nonnullos inuenires qui ista prædicanti fidem essent habituri. Nunc quid impudentius, quid vanius, quid veri dissimilius, quàm asseuerare id certum præscisse te, quod tale sit, vt quiuis alius exitus potius fuerit expectandus? An coniecturis es assequutus id euenturũ quod euênit? At quid aliud effici coniecturis poterat, nisi vt vel sperares, vel suspicarere? Porrò in re tam ancipiti, quæ dementia erat spem incertam sequi, discrimen certum negligere? Sed audiamus obsecro certas illas coniecturas, quibus hic noster vates præsensit inopinatum omnibus exitum. Iam ætate fessus erat, inquis, iam viribus defectus, nec obtineri iam autumabat posse tyrannidem adempto filio. Tum indulgentiùs amabat, quàm vt filio vellet esse superstes. Nonne sentis hæc adeò non esse naturæ rerum consentanea, vt iam omnibus videantur esse confutata, vel priùs quàm refellantur? Vtrum seni mentem vllam fuisse putas, an non putas? Si non putas, fieri potuit vt illi tutum videretur, quod neutiquam erat tutum: atque ita protinus toto falleris augurio. sin putas sauuisse, quur erat quòd vsqueadeò diffideret? Quasi verò tyrannis viribus duntaxat vnius hominis, ac non multò magis ingenio, versutia, calliditate, Largitione, crudelitatéque contineatur: quæ omnia si magis in senem, quàm in adolescentem competunt, quur tu in diuersum torques augurium? An non illa ætas vsu rerũ calentior est? an non altiùs dissimulat? an non cauet diligentiùs? an non prospicit oculatiùs? iracitur implacabiliùs? tenaciùs iniuriæ meminit? meliùsque in longinquum consulit?

His ſolis rebus imperium tyrannicum adminiſtratur. In militiæ duce quantulum eſt illud momentum, quod corporis vires afferunt? at in tyrannide profectò multò minus. Cur magis illum terreret ademptus filius, quàm extinctus fatebles quiſpiam audacior, quum arx ſupereſſet approbè munita, ſupereſſent opes, arma, ſatellitum ingens agmen, tot in ciuitate factioſi potentésque, qui non ſolùm tyranni partes adiuuabant, verùm etiam tyrannos agebant? quos equidem ſpero nunc nobis non eſſe metuendos (nolim enim infauſta ominari) at ita tamen, ne nimiùm ſecurè negligamur. Vſqueadeòne ſenem cruda viridiq; (quod omnes norunt) ſenecta, callidum, animoſum, ambitioſum, non ſtultum, vna filij mors conſternauit, vt rebus deſperatis protinus è vita ſibi migrandum duxerit, præſertim quum ille patris dominatum nihilo reddiderit tutiorem, ſed multò inuidioſiorem, idq; ob libidinem, atque ætatis inſolentiam temeritatémque, adeò vt expedierit propemodum illi ad ſtabiliendam tyrannidem filium è medio tolli? Etenim quò propius ad iuſti regni ſpeciem acceſſerit tyrannis, hoc minus eſt inuidiæ obnoxia, magisq; tuta. Iuuenis ille ſolùm hoc augebat, quod maximè tyrannos ſolet euertere: vera illa tyrannidis munimenta in callidi ſenis pectore erant collocata. Sed teneriùs adamabat filium, quàm vt defuncto poſſet ſuperesſe. De matercula quapiam priuata loqueris, an de vetero ſene, callido, crudeli, denique tyranno? Quid ego, Inquies, in eo ſermone argumẽtis coarguendo ſumam operam, quem ipſa natura, quem mos, quem communis omnium ſenſus repudiat? Quis vnquam iſtud audiuit, tyrannum vſquam adeò pio in liberos fuiſſe animo, vt non dicam commori voluerit, ſed conuiuere commodè quiuerit? Credite mihi, priuatorum iſti ſunt affectus: tyrannus neque quid natura, neq;

que quid pietas, neque omninò quid sit officium, nouit. Exuit hæc omnia, simulatque tyrannum induit. Omnia commodis, omnia metu, omnia necessitate metitur. Solos hos amat (si quos tamen ille amat, qui vel deos ipsos odit) quos aut metuit, & tollere nondum expedit, aut quorum opera ministerioq; ad fulciendum imperium indiget. Quòd si vllos ille posset amare, similes certè sui diligeret, impios, violentos, rapaces, sceleſtos: quando nihil ad conciliandam charitatem efficacius morũ similitudine. Atqui ne improbi quidem illi chari sunt, nisi quatenus adiuuant: adeò vt præposterum vel peruersum potius quendam Stoicum tyrãnus exprimat. Neque enim quisquam tam Stoicus fuit, vt æquè vacárit omnibus affectibus, atq; tyrannus: hoc modo illos discernit, quòd Philosophus honesto metitur sua consilia, hic commodo. An ille vllum pietatis igniculum in quenquam mortalium sentire potuit, qui in patriam, vitæ parentem altricémque, qui in cœlites omnium bonorum auctores tam sit impius, vt illam crudeliſſima opprimat seruitute, horum phana despoliet, iura contemnat? Verùm vt largiamur tibi nonnihil, sinamúsque te priuatos affectus in tyrannicum pectus, hoc est, ignem in flumen transferre: an tandem persuadebis illud, vsqueadeò indulgenter illum adamasse filium, vsqueadeò in eum omnes vitæ suæ spes, voluptates, opésque semel contulisse, vt illo sublato ne minimam quidem vitæ cansam sibi reliquam esse putaret? Repete, non dicam ex hac ciuitate, verùm ex vniuerso mortalium genere: non ex hoc seculo, sed ab orbe condito, & ab ipso (si vis) Promethei simulachro: quotusquisque fuit pater, quotaquæque matercula, quæ ob liberorum necem sibi fatum accersiuerit? Natus talis hic dolor, & quem nemo ferè non modestè ferat. Priuatis parentibus vel indulgentiſſimis, mulierculárum intem-

perantissimis affectibus mediocris luctus sufficit: tyranni in filium charitati non nisi solam mortem satisfacturam esse, tu Lynceus præuidebas? Age, hoc quoque tibi donamus, vicerit homo tyrannus priuatorum in liberos pietatem, vicerit indulgentia materculas omneis: qui tibi compertum esse potuit, vtrò se dolor paternus inclinaret, in rabiem, an in desperationem? Quò diligebat impotentius, hoc erat probabilius, vt senex naturâ ferus, ciuibus infensus, vel maximè vellet esse superstes: vel ob id denique, quò veterem illam iram, nunc filij nece acerrimè exasperatâ irritatamq; Reipublicæ supplicijs saturaret. Quòd si aliàs vitæ pertæsum fuisset, hæc nimirum vna causa poterat illum in vita retinere. Quid autè femli animo vindictæ cupidius? An nescis quàm impotentes ætas illa concipiat impetus, quo rapiatur æstu, quo flagrare soleat incendio, si quando atroci insigniq; contumelia lacessatur? Quæ verò potuit esse atrocior, quàm filij cædes sic amati, vt tu quidem ais? Hæc nimirum, quicquid in illo fuerit vnquam crudelitatis, quicquid sæuitiæ, quicquid immanitatis: si qua sanguinis sitis, si qua supplicium fames, denique si quid tyrannicum: id omne semel de integro poterat excitare, quasiq; renouare. Mitiora etiam animalia, datæ orbitatis iniuria in rabiem solet agere: & tu in tyranno (quo nullum animal immitius) nihil tale metuendi esse certissimus augur existimâsti, quod in tigribus videmus euenire? Quòd si tibi vni compertum erat, tyranno sic in deliciis esse filium: quid igitur aliud tua flebat opera, nisi vt sæuissima illa tigris rapto catulo in rabiem versa, in miseram in hanc ciuitatem dilaniandam discerpendamque insiliret? Id si non euênit, magna diis gratia, tibi magnum debetur malum: qui quantum ad te pertinet, tam diram beluam in nostra capita fortunásque immiseris. Elige

nunc

nunc verum malis, an verum fateri, nihil fuisse tyranno cum noſtris affectibus commune, an confingere ſic adamaſſe, vt matercularum quoque vicerit delicias. Certè neutro modo tua conſtabit diuinatio: quæ niſi conſtiterit, non eſt quòd ad eius rei laudem aſpires, quæ fortunæ commoditate te imprudente euenerit. Poſtremò dohemus & hoc tibi, vt præſcieueris, & certum præſcieueris: Deo videlicet quopiam te certiorem faciente (nam alioqui fieri nequaquam potuit) perinde eſt ac ſi non præſcieris, quum præſcientiæ tuæ fidem legi facere non poſſis. Profer quibus prædixeris id euenturum quod euênit: docè quis deorum quando iſthuc tibi præmunciârit. Nihil habes quod dicas. Verùm poſteaquam rem feliciter euenisſe videres, tum demum poſt factum vates eſſe cœpiſti, quemadmodum vulgò tum fieri, tum dici conſueuit, poſt euentum ſtultos etiam ſapere: & quò fortunæ beneficium verbis in te tranſmoueres, tragœdiam iſtam nobis comminiſci cœpiſti, cauſas reperiſti, quibus præſciſſe videâre. Sed dij boni, quàm non bonum Pœtam te præſtitiſti, qui tam inconſiſtentia, tam cum natura pugnantia finxeris, ſæuiſſimum tyrannum ob pietatem erga filium, vltrò vitam fugiſſe: ob vnius capitis necem tutum ſibi non putaſſe ſe in vita commorari, quum omnia ſupereſſent, quibus tyrannis & paratur, & obtinetur, ſublato eo in quo omne tyrannidis præſidium collocârat, repentè rebus ſuis diffiſum ad inferos abiiſſe. Age, mitto nunc argumenta. hæc omnia vera, non ficta credemus eſſe, tametſi ne fucum quidem vllum habent veri: ſi mihi ex omni hominum memoria, vel vnum tyrannum potes nominare, qui liberos ſuos ſic adamârit, vt non ſpadones ac pallacas longè prætulerit: qui ſic illis indulſerit, vt non ſuſpectos haberet obſeruaretq; : qui ſic illis ſit fiſus, vt non in barbaris quibuſdam latronibus ac ſeruis ſti-

uis ſtigmaticis plus quàm in illis fiduciæ poſuerit. Ego tibi permultòs referre poſſim, qui filios ſic oderint, vt vinos eſſe pati non poſſent: adeò metuerint, vt ne cibum quidem vnà capere vellent: adeò diffiderent, vt tum demum ſe tutos eſſe putarent, ſi quis illos è medio ſubmouiſſet. Nullus inutilior tyranni ſatelles, quàm filius. Ex extrema barbarie conductitios mauult ille ſicarios, fugitiuos, homicidas, ſacrilegos: his vitam ſuam mauult committere, qui ſua patria frui non poſſint, & alienam euertere gaudeant: qui barbaricis ferinisq; viribus antecellant, & Gigantes illos impios referant: qui propter animi cupiditatem non difficilè ad quiduis periculi ſuſcipiendum perducuntur, & propter ingenij feritatem à nullo facinore abhorrent. Hi ſunt idonei tyrannorum miniſtri, hi fiducia, munimentum, præſidiúmque tyrannidis multò tutiſſimum: hos ſi quis ademerit, cauſam videatur dediſſe, cur rebus tyrannus diffidat. Nam filius qua tandem ratione dominatum ſuſtinebat? Aetate? at vtilior ætas grandior. Robore? vnus erat. Prudentia? magis ſapit ſenecta. Cuſtodijs, quas obtinebat? at ſi aduerſus patrem obtinebat, mors illius ſeni etiam optanda. Si patris nomine, quid niſi vnus ſatelles ademptus erat? Nam cuſtodiæ quò deficerent, niſi ad eum cui alebantur? Tutior igitur erat futurus tyrannus amoto filio. Res enim tyranno ſuſpecta, filius violentus & inſolens, propterea quòd reliqui illi Barbari ſolo lucro contenti ſunt: filius illud præmium ſpectat, tyrannidis ſucceſſionem. Nec vllus pietati locus, vbi mentem poſſidet dira regnandi libido. Ibi contemptis naturæ legibus & filium horret pater, & patris interitum optat filius. Sed dicturis iamdudum neſcio quid: mane, præſenſi. nihil inexpugnatum omittam. vrges, Niſi præter modũ adamauit filium, niſi diffiſus eſt, cur ſibi mortem conſciuit? Iſthuc verò me-

rito

ritò demirandum: quippe quod præter omnium, ac tuam etiam ſpem euênit. Verùm ego nihil ad me pertinere puto, vt tibi rationem reddam, quid illi dij in mentem immiſerint vt ſibi vim afferret: hoc tantùm euincere ſat eſt, te nullis coniecturis hunc exitum certò præſcire potuiſſe, quantumlibet amârit filium: tametſi cauſa non admodum obſcura. Iam deorum ſi quâ fuerunt huic infenſi Reipub. iras diuturna noſtra calamitas ſatiauerat. Iam propitios noſtra vota, noſtra ſacra commouerant: aderat illud fatale tempus, quum impius ille ſenex dijs atque hominibus dignas admiſſorum pœnas daturus erat. Iam aderant vltrices Erinnyes, aderant Furiæ facibus & hydris omnibus armatæ: hæ illi mentem ademerunt, hæ vanam formidinem incuſſerunt, hæ attonitum ad ſpontaneam ſui cædem impulerunt. Nihil minus arbitrabatur quàm fugiſſe qui filium peremerat, quàm vna cæde contentum fore. qua quidem vna in re iure potes gloriari, quòd tyrannum vehementer fefelleris. Virum eſſe putabat, qui hoc facinus peregiſſet. Credebat eſſe talem, quales audierat eſſe ſolere tyrannos, qui magno ſuæ vitæ contemptu tyranni caput impeterent: qui non adorirentur facinus, niſi ratione probè perſpecta, qua poſſent perficere. Hanc ſuſpicionem [a] Pan ille, aut ſi quis alius eſt Deus, nouis terriculis exagitabat. Arbitrabatur inſtare ſibi carnificem, fenſit adeſſe neceſſitatem illam fatalem, quam nemini nocentium vitare licuit. Itaque quod huius vrbis pietati, quod deorum bonitati debetur, cur tu id phaleratis dictis in te transferre conaris? Vbi diſcrimen erat ſubeundum, ibi fugitabat: nunc vbi res præter ſpem pulchrè cecidit, tutumq; prædas, fortunæ laudem in te deriuas. Sed finge diuerſum exitum fuiſſe conſequutum, pone tyrannum ira percitum, paſſim citos ad exquiſita ſupplicia rapere, proſcribere, iugulare, in exilium

agere, poſſeſsionibus exuere: quid hic dices? Non fines, opinor, eorum malorum cauſam in te tanquam in auctorem referri, & fortunæ argumento culpam deprecaberis. Negabit tibi imputandum eſſe, ſi quid fortuitò præter propoſitum euenerit. At nunc nônne iniurium eſt, quod boni, fortunæ commoditate præter ſpem euênit, id totum in te velut auctorem velle traducere? Etenim te nihil expectaſſe minus, quàm id quod euênit, vel ipſa res clamitat. Si hoc animo conſcendiſſes arcem, vt filium non patrem occideres, credi poterat te talem quandam ſpem animo concepiſſe: nunc caſu neſcio an metu potius, in iuuenem incidiſti: & tum denique diuina iſta mens & futurorum præſaga, ſed quæ non niſi poſt euentum ſua prodat oracula, te corripuit. Quum eſſes fugiendum, ibi demum ludices, in re tam tumultuoſa, ſecum velut ocioſus conſultare cœpit, vtrum ſenem ſua dextra diuum exiſtimaret: ibi demum præuidere cœpit, fore vt pater ipſe ſibi manus afferret. Et quò commentum tam impudens, ludices, efficiat paulò probabilius: quæ nec vidit, nec videre potuit, ea perinde deſcripſit, nimirũ vt iactat poëta, quaſi ſpectator adſiterit, quid in ruentem venerit tyranno, quid dixerit, quid fecerit, quomodo ferrum ſtrinxerit. Eiuſdem profectò impudentiæ, fingere præſciſſe ſe quod eſſet euentu conſequuturum: & quod non videris, id ita narrare quaſi videris. Quantò melius tuo commento, id eſt, fabulæ ſuæ fides conſtitiſſet, ſi ita finxiſſes: te quum perempto iuuene, ſtricto gladio ad ſenem ire deſtinaſſes, repentè à tergo affuiſſe Pallada illam Homericam, & iam euntem capillis reuocaſſe te: vetuiſſe, ne tam luculentum facinus ſenili cæde obſcuraret: ſeſe circa tuam operam curaturam, vt ille ſuapte manu, ſed tuo gladio peremptus, gloriæ tuæ nihil tenebrarum offunderet, ſed multum etiam adderet lucis: debine abditum te per-

rimen

rimam contemplatum, vel (quod eſt te dignius) repentè deam ſepſiſſe te nebula, vt tyrannicæ necis tutus & ocioſus ſpectator aſsiſteres: nec prius illinc diſceſsiſſe, quàm negocium omne confectum vidiſſes. Hæc ſi confinxiſſes, paulò minus malum poëtam te præſtitiſſes. Sed ocium, opinor, non ſuppetebat ad omnes fabulæ partes commodè tractandas, videlicet lucri cupiditate te protinus ad præmium poſtulandum rapiente. Nunc vel ipſa te prodit inconſtantia, figmentiq; covarguit. In arcem aſcendiſti, quò tyrannum occideres: neque tum præuidebas, quod ſole ipſo clarius videri vis. In medio negocio ſubitò neſcio quis Deus oculos tibi reſtituit, vt videres futurum id quod accidit. Porrò ſi veris fidem facere voluiſſes, narrare debueras quomadmodum noctiuagus explorator furtim arcem conſcenderis, in ædes clanculum irrepſeris, fortè fortuna obuio nemine, non dicam vt tolleres aliquid, ſed vt experireris ſi quod tutò facinus poſſes deſignare: hæc molienti, commodùm fauiſſe fortunam. itaque quum adoleſcentem ſolum atque incuſtoditum offendiſſes (vt eſt ea nimirum ætas ſecurior, periculiq; minus cogitans: præterea diuturna tyrannis iam magnam metus partem exuerat:) tum haud ſcio (vt mores illius erant) multo vino ſepultum, atque immodica libidine deſeſſum, fortiter iugulaſſe ſcilicet, & [a] ſommum illi cum morte, id eſt, gerua manum (vt ait Homerus) cum germano coniunxiſſe: deinde vbi iam cædnes procul ſtridere cœpiſſent, exaudito videlicet morientis gemitu, ibi te metu exanimatum ita fugiſſe, vt non vacârit gladium è vulnere tollere, quem nec parricidæ, nec ſicarij ſolent relinquere, ne deprehendantur. Interea domi latitaſſe te, iamdudum de fuga cogitantem, & longinquas aliquas ſemotaſq; mundi latebras animo circumſpectantem, in quibus abditus poſſet iram patris facilius fallere.

Illuſq

Iamq; te ad ſpontaneum exilium accinctio, repentè in vulgus exiſſe famam, liberam eſſe ciuitatem, tyrannum vnà cum filio iugulatum, reliquos metu fugiſſe, auctorem ignorari facinoris. ibi repentè ad nouam tuæ fabulæ cataſtrophen ita mutaſſe te animum: & qui priùs de ſalute fueras ſolicitus, protinus ad præmij ſpem erectum fuiſſe, lucriq; auiditate, priuſquam tibi ſatis eſſet excogitata ratio, qua totam huius inopinati euentus laudem in te traduceres, proſiliſſe in medium, id quod vidimus, clamitaſſe tuum illum eſſe enſem, tuum facinus, non vnum præmium tuæ virtuti fore ſatis. Hæc nemo non credidiſſet: ſunt enim rerum naturæ conſentanea, vſu comprobata, omnium opinione recepta. At tu dum ſeduló quidem, ſed tamen parum ex arte, tuam nobis præſcientiam miteris perſuadere, quàm multa commiſceris, non dicam rosa facie à vero diſtantia, verùm etiam cum ſenſu communi, cum more, cum natura penitùs pugnantia? primùm tyrannum tam maternè filium adamaſſe, vt ſine eo viuere noluerit: ſic ob vnius mortem metu fuiſſe conſternatum, vt in vita manere non ſit auſus: ſic illi toto pectore ſiſum, vt ipſe nullas circum ſe cuſtodias haberet: adeò fracti animi fuiſſe, vt tam chari pignoris truculenta cæde non potuerit ad vltionem inflammari: tam inualidum, vt tua dextra fuerit indignus: tam inermem, vt ni tu illi gladium veliquiſſes tuum, defuturum fuiſſet quo ſe iugularet. Non vides quàm non competat tam inſignis in tyrannum pietas, tam ſecura in eam ætatem fiducia, tantus metus in hominem, excepto filio, reliquis omnibus præſidijs munitum, tanta conſternatio in hominem tot periculis exercitatiſſimum, tanta imbecillitas in iratum? Quid igitur erat cur tu ſenem illum tanopere contempſeris, vt indignum habueris qui tua iſta magnifica dextra iugularetur? Time indignum iudica-

bat

bas quem occideres, quum eum Reſpublica non putârit indignum quem formidaret, quem maximo ſuo cum dolore ferret? Non talem illum, Iudices, non talem ſenſimus, vt tuâ quam contemnendus videri debuerit. Neque tu eum vnquam contempſiſti: niſi fortè contemnere eſt, miſerè formidare. Sciebas arcem armis refertam, ſciebas ſupereſſe ſatellites, quorum vel vnus (ſi ſeni vires deerant) ſufficiebat iugulando tibi. Non ignorabas (id quod nemo noſtrûm neſcit) quantum virium illi partim exercitatio, partim ingenij feritas etiam in illa ſenecta reliquerat. Tum non te fugiebat, frigida illud ſenium ſic interdum aeri dolore inflammari, vt iuuenibus etiam validiſſimis ſæpenumerò fuerit intolerãdum, ſi quando ſolitum illud robur quod ætatis gelu velut obtorpuerat, magno aliquo animi motu recanduit. Quis autem tam inualidus eſt, vt non illi pudor, ira, dolor ingens vires ſuppeditet? Hoc erat videlicet cur tu filium quàm patrem maluiſti occidere, quòd illum inopinantem, inermem, dolore mœſtum fortuna obiecit. Cum hoc pugnandum erat, armato, vallato, irato denique. Hoc erat cur gladium relinqueres, ratus ne tantiſper quidem mouari tutum, dum recuperes, metuens videlicet ne tantillum ſarcinæ te redderet in fuga tardiorem. Reliquiſti inuitus, quo tyranno prodi poſſes: ſed prodi maluiſti, quàm deprehendi. Neque ego nunc formidinem tuam accuſo, imò miror magis quòd pedibus conſiſtere, quòd fugere potueris, quum audires moueri tyrannicam familiam, ſtridere arma: intelligeres tibi non cum puero, ſed cum vigilantibus viris, accinctis, armatis, ſobrijs, irritatis, denique cum rabioſo patre dimicandum eſſe: non quòd illum vſqueadeò filij mors commoueret, ſed quòd arua biuarentur, & haud ſcio an verè, ſe peritum fuiſſe, dexteram non erraſſe tantum in filio. Iuuat & ſpera, non dicam hoc

Iudices,

Iudicet, viros omnium perſpicientiſſimos, ſed vel è media plebe quenquam eſſe tam mucoſis naribus, cui non ſuboleat, imò qui non planè odoretur, præſentiatq; totam hanc fabulam ubi te confictam. Et quod poëtæ volent, quum hærent in explicando tragœdiæ argumento, hanc veluti deum diuinationem arte quadam induxiſti, quò præſenſionem tuam Iudicibus probares, ſine qua videbas præmium obtineri non poſſe. Sed occaſionem, inquit, miniſtrauit paternæ mortis, qui gladium, quo ſe feriret, reliquerat: atque id ſolùm non modò ſatis eſſe putat ad petendum præmium, verùm etiam meritum eſſe vt ipſe enſis inter arma deorum conſecretur, dominus pro Deo præſenti colatur. O hominem ſuauem, ſi hæc ſpes verè concepit: impudentem, ſi quum non ſperet, poſtulat. Itáne tyranno gladius erat defuturus, niſi tuum illum reliquiſſes? Tu in arcem arma, hoc eſt, in ſyluam ligna portanda putáſti? Niſi forte tuum illud ferrum magicis precamnebus erat imbutum, vt vltrò ad mortis adegerit neceſſitatem. An verò nihil referre putas, quam præbeas occaſionem, quomodo, quo animo? Primùm, gladium reliquiſti, quo nihil minus deeſt tyranno: nunquam ferrũ abeſt, non in cubili, non in triclinio, nõ in ſacris. Reliquiſti metu trepidus. Tua quidem me re illud interim demiror, qua fronte eum gladium tuũ auſus ſis appellare, quẽ habueris pro derelicto. Metu, in quã, examinatus reliquiſti, quem poſtea receptũ optabas. Reliquiſti rem anceps. Quid ſi tyrannus illũ eundem enſem in ciuium iugulos deſtrinxiſſet? quid ſi eo-dem lectos aliquot ex huius vrbis iuuentute adoleſcentes filio ſuo inferias maciaſſet? Si tyrannum occidiſti, quia tuo occiſus eſt gladio, & horum omnium indigna cædes ad te pertinebit: quippe cuius enſe peracta eſt. Id ſi non euênit, nihil ad te pertinet. nam anceps occaſio quam in partem cadat, id dĩu in manu eſt. ſi bene verterit, nihil gra-

tiæ

tiæ debetur ei qui dedit imprudens: ſin malè, temeritas imputatur. Neque enim culpa vacat, qui periculoſam miniſtrat occaſionem: quæ ſi feliciter, mirentur omnes: ſin infeliciter, meritò accidiſſe dicant. At quantò probabilius erat, futurum vt tyrannus tuo enſe alios in vſus abuteretur? Scio me, Inquies, hæc pluribus refellere verbis, quàm neceſſe videatur, quippe tam friuola: verùm id mihi propoſitum eſt, nullum illius argumentum non excuſſum, non exagitatum, non reuolutum prætermittere. Quare quæſo ne pigeat, ita vt antehac feciſtis, patienter atq; attentè cognoſcere, dum hunc ab graui firmiſſimo deijcio. Ille ſibi vehementer fidebat, hunc acriter vrgebat locum. Negabat vitari poſſe, quin præmium deberetur, quòd patri necis cauſam miniſtraſſet, ſi non relicto gladio (nam hoc opinor argumentum iam habet pro derelicto) certè necato filio. Nam ita in legibus diſſertum aiebat, nihil intereſſe vtrum manu ſua quis occidat, an mortis cauſam præbeat. Addebat, æquum eſſe, vt quum in maleficij cauſam datam imputarent leges ad ſupplicium, multò magis idem obſeruaret in benefactis ad præmium. Hæc aiebat meminiſſe ſeſe, in legibus eſſe diſputata: illud addens Thraſonicum, niſi ſibi diuturna ſeruitus, legum memoriam obliteraſſet. Non tu legum oblitus propter diutinam deſuetudinem, ſed nunquam quid ſibi velint leges, inquiſiſſe videris. Bis enim hic erras, qui neque cauſæ datæ rationem, neque dantis animum diſcernas, id quod legibus traditum eſt: nec animaduertis longè diuerſam eſſe rationem maleficij & beneficij imputandi. Quid ais noue iuris interpres? Itáne ſatis eſſe iudicas vel ad pœnam vel ad præmium, qualemcunque quomodocunque cauſam dediſſe? Nihil igitur refert, Hectorem an Aiacem occiderit manu, an gladium illum dederit quo ſe poſtea confodit? Atqui hanc laudem

laudem nunquam ille ſibi vendicaſſet: temetſi probabile videri poterat, in eum vſum hoſti ab hoſte datum fuiſſe ſeruum. Quin ergo fabros aerarios omnes vel ad poenam vocamus, vel ad praemium, quoties armis in eorum officina perfectis aut iugulantur ciues, aut ſeruantur? Poſtremò quae hoc quod tu petis praemium, non enſis iſtius tui opifex petit potius? Tyrannus gladium erat habiturus, te non porrigente: tu porrigere non poteras, niſi huius induſtria tibi miniſtraſſet. Age, ſi telo inter venandum temerè miſſo forte tyrannum vicinum interfeciſſes, clamares tibi tyrannicidae deberi praemium: an potius nihil tibi deberetur laudis, quòd imprudens & inſcius iaculum torſiſſes? Imò in ius potius vocandus eſſes, qui miſſi teli temeritate ciuem (quod in te fuit) occideris. Nam quòd in tyrannum incidit, id nihil ad te. Quid ſi caupo vinum lene ac ſuaue, quale Polyphemo dedit Vlyſſes, tyranno vendidiſſes, atq; ille eius dulcedine captus, auidiùs ſeſe ingurgitaſſet, eaq; re concepta febri deceſſiſſet, auderésne caupo vini, titulo tyrannicidae praemium flagitare? At quis non te cum tua flagitatione vt temulentum vinóq; madidum exploderet? Caeterùm quanto frigidiore titulo nunc idem poſtulas? Vtcunque coniecturis praecipi poterat, vt aetas vinoſa tam illicibili vino auidiùs intemperantiúsq; frueretur, crapulam conſequeretur morbus, praeſertim in ſene: morbum mors: vulgò haec eueniunt. Tu eam tyranno mortis cauſam dediſti, cuius nullum extat in hominũ memoria exemplum. Quis enim antehac ob filij necem ſibi manus intulit? Accedam propiùs. Finge te tyranni coquum eſſe, probè callere palatum domini: medicos interdicere cibum, quo tamen ille oppidò quàm lubens veſcatur: interminari morbum capitalem, ni temperet: id te non fugere. Enim cibum tu arte tua, cupediiſq; & condimentis magis ac magis

magis illecebrosum reddis. consequitur edentem morbus quem prædixerant medici, emoritur tyrannus, liberatur ciuitas. Hiccine coquus è culina in forum prosiliens, & adhuc iure madens, fuligine niger, tyrannicidæ præmium postulabit? mortarium, tonsillum, & ollas ostentabis, arma scilicet quibus tyrannidem expugnâris? Non eris (opinor) tam impudens in ea causa, qua tamen ista tua multò est absurdior. Nam illi voluntas occidendi non defuit, probabilem præbuit causam. Tu nec in hoc iugulâsti filium, quò pater vltrò vitam relinqueret: & causam dedisti ad quidquis potius quàm ad istud idoneam. Accipe exemplum tuo similius, quàm ouum sit ouo (quod aiunt) simile. Quid si tyranni amicam, quam ille miserè ac perditè deperisset, occidisses: eaque cognita re tyrannus sibi vitam abrumperet, auderes ad præmium aspirare? auderes dicere, te certum præscisse, fore vt tyrannus sponte fugeret è vita? Certè quanquam plures amicas extinctas sequuti sunt quàm filios: nemo tamen tibi crederet, nemo tibi præmium decerneret: tuum factum periculosum & anceps dicerent: omnes fortunæ gratias haberent, cuius commoditate res ea feliciter cessisset. Tibi abundè magnum præmium existimarent, si commissi venia donatus discederes. Primùm igitur diuersam imputandi maleficij, & ascribendi beneficij rationem conueniet distinguere, deinde causæ qualitatem, postremò animum: atque ita demum liquebit quid tibi lex debeat. Nam quòd aiebas legem prolixiorem esse oportere ad reddendum præmium, quàm ad infligendam pœnam: id in priuilegijs, quæ in exemplum non vocantur, fortasse locum habet: in iure communi longè secus est. Siquidem (vti superiùs demonstrauimus) nulli nocenti lex non minatur pœnam: paucis benefactis præmium ostendit. Tum in maleficijs etiam conatum simplicem

ſupplicio proſequitur, in benefactis ſemper exitum requirit. Nec mirum, nec iniquum, ſi lex eſt diligentior in eo negocio ad quod vnum eſt nata atque inſtituta, quàm in eo in quo temporis ratione tanquam alienas ſibi ſumit partes. Ergo in vtroque communiter ſpectat, vt cauſa ſit idonea: deinde vt animus adſit, non tantùm caſus. Hoc rurſum intereſt, quòd in benefactis nec cauſa idonea, nec animus idoneus ſatisfacit legi, niſi his acceſſerit euentus item idoneus. In malefactis ſi quid nocendi animo tentes, non expenditur nec euentus, nec cauſa: ſed ex animo factum tuum lex metitur. Sic enim iudicat, tibi nihil ad ſcelus defuiſſe præter fortunam: qua te ſublenari, quod tandem ius ſit? In euentu ſimul & cauſam datam, & animum expendit. Si animum vitioſum comperit, nihil moratur cauſam, quàm ſit idonea: putat animum & euentum ad pœnam commerendam ſuffi cere. Sin animo ſimplici data eſt cauſa mali idonea, & non conſequitur euentus: lex quaſi conniuet ad id, & non putat ad ſuam cognitionem magnopere pertinere. Sin euentus eſt conſequutus, etiamſi de animi vitio doceri non poteſt, tamen temeritatis & negligentiæ nomine pœnam irrogat, partim propter ſuſpectam dantis voluntatem, partim vt hæc latebra peccantibus eripiatur, Imprudens feci: diſcant homines vel ſuo periculo cauere, quod alieno faciens periculo. Ergo qui prudens & ſciens, certam atque euidentem noxæ cauſam dederit: eum perinde lex cenſet, quaſi facinus manu peregerit: veluti ſi quis hoſtem opibus copiiſque iuuerit, perinde eſt ac ſi ipſius arma contrà ferat. Siquidem id ſuppeditauit, ſine quo bellum geri non poterat. Aut ſi quis inimicum ſuum per dolum nauigio ſoluuili imponendum curet, vt naufragio intereat: aut in conclaue penſili teſtudine inducat, vt ruina opprimatur: aut iuxta lectulum ægroti, loco

pharmaci

pharmaci venenum ponat, futurum sperans vt eo hausto pereat, tametsi non bibit ægrotus: tamen veneficij postulari potest qui posuit, propter vitiosam animi voluntatem. Nam vehementer erat probabile id euenturum, quod ille moliebatur. Huic si detrahas nocendi voluntatem, nihil illi cum lege rei futurum est. Si detracta nocendi voluntate, apponas euentum: non effugiet temeritatis crimen, nisi illum inculpata ignorantia absoluerit. Porrò si in loco non ad id destinato, puta in via publica, aut in fundo alieno, arcu tecum exerceas: lex tecum non agit, nisi si quem occideris, aut vulnerarit, aut si cui damnum dederis. Cæterùm quod facis, tuo facis periculo. Quòd si quid horum consequutum est, cum lege tibi res est. Neque tibi tua patrocinabitur imprudentia: quippe quæ culpa temeritatis non vacet. Siquidem in te fuerat præcauere, quod probabiliter poterat præsentiri. Videt quanto discrimine diſsita sint, inter quæ tu nihil interesse dicebas? Primùm non statim imputatur ad præmium, quod ad pœnam: idq; non à malignitate legumlatoris, sed partim ex ipsa rei natura proficiscitur, partim à legum officio. Deinde discernatur animus: causa data dijudicetur: spectatur euentus. Age nunc, si libet, tuam causam, qua tuum facinus æstimari vis, expendamus. Finge te certam ineuitabilem mortis causam tyranno dedisse, sed imprudentem: nulla tibi sit præmij petitio. Quis enim insciens benemererì dicitur? Fortibus viris præmia dantur, non fortunatis tantùm. Nam euicimus iamdudum, opinor, ne posthac affirmes te in hoc iugulasse filium, vt pater sibi necem conscisceret, quod euenturum ne vates quidem quisquam præscire poterat, tu nec suspicari: imò posteaquam rem plenam discriminis, fortunæ arbitrio commisisti, quia bene succesit, hoc nomine lex te non postulat: at idem si

malè euenisset, temeritatis pœnas eras debiturus. Neque enim tibi succurreret inculpata ignorantia. Quid enim æquè formidandum erat, quàm ne tyrannus simulatque occiso filio se peti insidijs persensisset, omnia tyrannidis mala in nos conduplicaret? Iam vt de animo res tibi constet, causam dedisti non solùm non idoneam, verumetiam periculosissimam Reipub. Vin' hoc tibi argumento euidentissimo demonstrari? Finge te quempiam è ciuibus vitio occidisse: tum extincti patrem id facere, quod modò fecit tyrannus: vtrum tu duplici cædis crimine teneberis, an simplici? Simplici opinor. At vxor & mariti mortem imputabit, qui nec cato filio, seni causam mortis dederis. atque his fermè tuis argumentis vtetur: Indulgentissimè filium adamabat, in illum omnem familiæ curam reclinauerat, illo se oblectabat. Atque hæc de priuato sene cum fide dicet, quæ tu dè tyranno nimis durè (ne dicam ridiculè) dicebas. Addet ea te scisse, præuidisse futurum vt ille vitam fugeret orbatus filio, in quo vno omnia vitæ oblectamenta collocârat. non tibi defuisse iugulandi senis voluntatem, sed hoc tantum egisse, vt miserabilius sua dextrà perimeretur, vt odium tui plenius miseri patris malis exaturares. Ideo iuuenem necasse, in hunc vsum gladium in vulnere reliquisse. Vides quantò sint hæc probabiliora in hoc, quàm in tuo negocio: & tamen negabis paternam necem ad te pertinere, atque animi suspicionem causæ qualitate purgabis. Negabis causam idoneam fuisse cur ille sibimet manus adferret. Te nec præscire nec timere potuisse id quod sit consequutum: quòd rarum extet exemplum patris ob filij necem sponte fugientis è vita. Alioquin futurũ fuisse, vt & mater sibi fatum accerseret: quippe quam impotentius amare sit consentaneum, ac minus aduersum dolorem animi viribus valere. Hæc non dubitares tibi præ-

futura

futura ad alterum crimen depellendum, & prodeſſent dubio procul. Atqui quod in maleficijs valet, ne quid imputetur: id multò magis in hac cauſa valet, ne quid acceptum ferentur. Ibi te liberaret à voluntatis ſuſpicione, quòd cauſas parum idoneas dederis: hic ex cauſis multò minus idoneis propter perſonam tyranni, videri vis non modò quod euênit, fuiſſe ſuſpicatus, verumetiam certum præſciſſe. Ibi temeritatis poſtulari non poteras, propterea quòd tametſi vitio abs te data eſt cauſa, tamen idonea non ſit ad id quod euênit: imò ipſi tota res imputabitur, & legibus pœnas dabit, ſepulturæ prohibitus, quòd ciuitati citra cauſam idoneam ciuem vnũ ac demerit. Tibi non niſi vnius filij mors imputabitur, etiamſi mater quoque, & filiæ, & ſorores, & tota tribus huius necem fuerit imitata. Hic poterat, niſi feliciter euenijſſet: quippe vbi ſummum Reip. periculum & verteretur, & præmeri probabiliter poſſet. Venio nunc ad quartum illud præſidium, Iudices, quod iſte tutiſſimum, ac penè inexpugnabile iudicabat: vnde ego illum ita deturbabo, vt non ſolùm ſit non habiturus quo tyrannicidij & huius laudis arcem obtineat: verùm vix etiam latebram inuenturus, vbi temeritatis ac maleficij pœnam effugiat: quò nimirum intelliget, quàm non inimicè, non curioſè (vt aiebat) ſecum agam: vt cum poſſim in crimen ac pœnam vocare, ſat habeam ab honore non promerito ſecludere. Ait ſibi deberi præmium vel hoc vno nomine, quòd iuuenem occiderit iam plus quàm tyrannum, tum tyrannidis paratum hæredem, etiam ſi hunc euentum dij non dediſſent, vt ſenex ipſe vitam abrumperet. O deploratam impudentiam. Tu tibi præmium peteres, ſi tyrannum ſuæ furiæ non eſſent vltæ? Dij quiduis potius dederint, quàm iſthuc quod tu fingis. Sed tamen fingamus interim orationem, quandoquidem id tuò licet: tametſi ad

solam mentionem inhorrescit animus. Tune inquam, occiso filio, relicto sene vivo, tyrannicidæ præmium peteret? An potius nec ipse supereſſes, qui posſis petere: nec esſet Resp. quæ dare posſet? Nam tu aut exquisitis supplicijs exanimarêris, aut in extremis Orcadis exul delitesceres: nos pro tyranno iam immanissimum carnificem pateremur: & tuum caput, vbicunque terrarum latiteres, diris imprecationibus deuouueremus, qui nos tua incogitantia, vel præcipiti magis lucri cupiditate in tantam malorum tempestatem conieciſſes. Sed re filius erat tyrannus, inquis: patri præter inane nomen nihil erat reliquum. Quid ego audio? duos igitur hæc ciuitas tyrannos alebat? Nam de patre nemo vnquam dubitauit, quin tyranni vocabulum mereretur. Quando autem antehac vnquam fando auditum est, duos vna in ciuitate sediſſe tyrannos? id quod magis etiam natura repudiat, quàm eodem in corpore gemina capita. In ijſdem alueariibus duo se reges pariter non ferunt. In armentis taurus tauro cedere cogitur. In ijſdem lustris non communis duobus inter se leonibus: & tyrannus (quo nullum animal efferatius) parem in eadem vrbe patitur? Non video necessariò fore vt, vt è duobus aut alter alterum oppugnet, aut alter alteri eradat? Vtrum tu fuiſſe mauis, in patre, an in filio? Si inueteris aduersus senem obtinebat tyrannidem, quid à Rep. præmium postulas? Tyranni partes admiſisti, non Reip. Sin patri cesſisti: quid tandem illum vocare potes, nisi tyranni vel præfectum, aut satellitem? Quandoquidem senem tyrannicam appellationem ne tu quidem audes detrahere. Verùm vt quoquo modo tyrannidem omnem in adolescentem oratione derivaret, quàm multa tu quidem non ex re, sed pro causæ tuæ commoditate comminiscebaris? Cæterùm quàm in his confingendis decori quod in personis situm est, nullam habuisti rationem?

nem? Sic enim (vt memini) inducebas in fabulam senem iam ætate mitem, & qui omnem tyrannidis acerbitatem ob senectam exuisset: non secus atque mala, quæ natura acerba, tempore mitescunt, & in alium abeunt succum. porrò iuuenem ferocem illo incolumi gerentem tyrannidem, iamque patri viuo succedentem. Priuatus paterfamiliâs non fert filium se viuo successorem: & tu vis isthuc credi in tyranno? Ille non finit vllum è liberis rem domesticam ex animi sui libidine moderari: & tyrannus sese veluti abdicans imperiò, negocium omne in adolescentem reiecerat? Non dubito quin & ipse videris quàm dura sint ista, & quàm à communi sensu abhorrentia. Verùm quid faceres? nisi tales personas induxisses, exitum inuenire tragœdia tua non poterat? Quæso te, an vnquam auditum est tyrannum ætate mitescere? Quando tu desines, ea quæ sunt priuatorum, quæ bonorum principum, tyrannis tribuere? Vt eodem [illegible]i cera mollescit, limus durescit: ita ætate plerique redduntur mitiores ac temperantiores, tyrannus magis exasperatur. Vt tempus nonnullis pomis amaritudinem adimit, vt vinis nonnullis acorem conciliat: itidem tyrannis non adimit sæuitiam ætas, sed exaggerat. Vis ipsissimam tyrannici ingenij tibi demonstrem imaginem? Spinam cogita, quæ quò magis senescit, eò pungit acrius. Echinos cogita, qui quò plus habent ætatis, hoc testa sunt asperiore. Vulgaribus ingenijs fortasse nonnulla vitia senecta vel detrahit, vel certè mitigat, etiam si plura irritat, nonnulla parit: at tyrannorum mentibus ad scelus, ad crudelitatem natis, scelere & immanitate imbutis atque educatis, præter vitium omnium incrementum adferre senecta quid potest? Nisi fortè libidinem [illegible]. Quanquam ista tyrannidis quantula tandem est portio? Sed esto fuerit sanè propter ætatem ad voluptates

ſequior, verùm erat faſtidioſior: unde fit, vt imbecillior ſit ad voluptum, ad raptum auidior. Fortaſſe pauciores huic execrabantur ephebi, ſed inſigniores. Pauciores producebantur virgines, ſed exquiſitiores. Quur non autem & plures, videlicet quò ſenile faſtidium optione & varietate vinceret? Hoc ita eſſe, quot ego tibi teſtes citare poſſem, qui quò nobiliores ſunt, quò fortuna præſtantiores habent liberos, hoc magis eis à flagitioſiſſimi ſenis cupiditate metuebant. An tu putas vnà cum viribus ſeneſcere libidinem? Multò ſecus habet: imò quantum ætas improborum hominum facultati detrahit, tantum adijcit cupiditati. Quanquam tyrannicum animum his in rebus non tam voluptatis vſus capit, quàm noſtra delectat contumelia. Vt frigeat in ſene tyranno Venus, certè feruet viget q malitia, ſæuitia, nocendi libido. Poſtremò totum illud vitiorum agmen, quæ propria tyrannorum ſunt, cupiditas rapacitas, improbitas, impudentia, impietas, ira, crudelitas, violentia, impotentia, ſuſpicio, fraus, perfidia, crudelitas, implacabilitas, immanitas, periurium (quid aut é opus eſt omnia commemorare, nobis omnibus hen nimium nota?) horum inquam nullum non ætate ſit acerbius, propterea quòd iuuenta nonnunquam naturæ bonitate vincitur, præterea quædam mala nondum didicit: at ſenecta, ſi quid pudoris, ſi quid humanitatis, ſi quid melioris ingenij à natura inſitum eſt, id omne multo ac diuturno flagitiorum vſu penitus exuit, & prorſum in immaniſſimam quandam ferum abijt. Id ita euenijſſe, Iudices, in execratiſſimo illo ſene, quid ego coner argumentis docere, quum ſua cuique memoria abundè ſatis exemplum ſuppeditet? Quòd ſi iuuenis ſeſe gerebat inſolentius, videlicet patris abutens imperio: num ei hunc continuò tyranni nomine donabis? Ergo ex eadem tyrannide ſexcentos tyrannos facilè reddideris. Nam quis eſt

omnino

cuminò in tyranni familia, vel extremum mancipium, qui nō ipſe penè tyranno ſit ferocior, violentior, ſceleratior? Filius, inquit, emolumentis imperij potiebatur: patri præter nomen nihil ceſſit. Quaſi verò non ſit iſthuc omni tyrannidi commune. Longè minima fructuum pars, qui ſolent ex tyrannide capi, ad ipſum redire tyrannum, quemadmodum in latrocinio fieri conſueuit: prædæ communiter in omnes diſtribuuntur, vel in eos potiùs, quorū opera capiuntur. Alioqui non cohærebit cohors illa ſcelerata: niſi dux ille, quiſquis fuerit, plus etiam permittat ſuis, quàm ſibiipſi. Solum nomen ſibi propriè vendicat. Et in nullos eſt tyrannus indulgentior, quàm in ſcelerum miniſtros: quippe quorum opera ſentiat ſui imperium contineri. Proinde ſub vnius vmbra ſatellites omnis, omnis miniſter, familiaris, leno, tyrannidem quandam in ciues exercet. Ridiculè fecero, ſi hoc quoq; coner argumentatione probare, Iudices. Vidimus, ſenſimus, experti ſumus, niſi fortè tam diutinæ calamitatis memoriā tam pauculi dies obliterauerunt. Neque enim eſſet res vſqueadeò miſera tyrannis, ſi vnius modò foret toleranda violentia. Quot ferendi latrones, quot ſacrilegi, quot ex extrema barbarie aduenæ, feris quàm hominibus ſimiliores? Neque deſunt, qui ſe ſimulent apud tyrannum ſceleribus ſuis gratiam promeritos eſſe: quo nimirum hoc nomine metuantur à ciuibus. Horum igitur vnumquemlibet tyrannum appellabis, & pro quolibet occiſo tyrannicidæ præmium petes? Non in tantum omnem exues pudorem opinor. Sed pater ætate feſſus, omnem dominatum in filium tranſtulerat: quicquid tyrannicum in vrbe gerebatur, id iuuenis violentia committebatur. Sed iſthuc quantum abſit ab imagine veri, quis tam cæcus, vt non videat? quis tam obliuioſus, vt non poſſit experimento refellere? Ego tibi complures nominare ſatellites poſ-

ſum, filio inſolentiores. At hæc veriſimillimum eſt, nullius inſolentiam minùs approbaſſe ſenem, quàm filij, vel quòd odit omnem tyrannidis affectatorem omnis tyrannus, vel quòd intelligit ex illius facinoribus longè plus inuidiæ odijq; ſibi conflari (callidiſſimi autem tyranni eſt, eatenus legitimum imitari regnum, quatenus obtineri tyrannis poſſit:) vel quòd pater etiam peſſimus, tamen liberorum nonnihil offenditur vitijs, & ad crudelitatis miniſteria alienis quàm ſuis vti mauult. Quòd ſi clàm patre rapinas, raptus, atque id genus facinora deſignabat filius: profectò non tyrannum agebat, ſed inſolentem ſatellitem. Sin approbante patre, quaſiq; per illum exercente tyrannidem, vtri tandè par erat imputari commiſſa? huic per quem gerebantur, an ei cuius auctoritate arbitrióque fiebant? Non arbitror obſcurum, quin huic, cui in manu erat, nutu, ne fierent, vetare. Quid autem non agunt per alios tyranni? Nam ipſi quidem neque pueros emaſculant, neque virgines abripiunt, neque proſcribunt, neque bona diripiunt, neque phana diſpoliant, neque hæreditatibus manum injiciunt, neque compilant erarium, neque tormentis excruciant, neque quenquam iugulant, neque armis vicos expugnant, neque incendunt villas. Totum hunc tyrannicum ludum per miniſtros exercent. In vnum tamen tyrannici nominis inuidia competit, in vnum occidendum lex præmium inſtituit, in vnum ſtringendi ferri ius facit, illos ſuæ cognitioni reſeruat. Quorum vt quiſque ſua opera tyranno profuit, ita aliud atque aliud vocabulum imponi poteſt: certè tyranni vocabulum nemini congruit, niſi vni illi, ſub cuius veluti clypeo tota illa pernicioſiſſimorum hominum colluuies latitat. Arbitror vobis, Iudices, ſæpenumerò auditum eſſe, id quod eleganter à doctiſſimis viris eſt ſcriptum, tyrannis non longas modò, verùm etiam plurimas eſſe ma-

ſe manus: plurimos oculos, eoſq; acerrimos: plurimas aures, easq; longiſſimas. Omninò prodigioſum quoddam eſt animal tyrannus, multoq; f Titambus illis Briareo & Encelado portentoſius, centenis capitibus, centenis linguis, centenis manibus pedibusq;. Quot enim habet ſcelerum miniſtros, totidem habere membra videtur. Atque vt ex membris corpus, ita tyrannis ex huiuſmodi conſtat miniſtris. Verùm vt illud quod corpus appellatur, nihil eſt aliud quàm quiddam omnibus ex membris aggregatum: ita in tyrannide, vnum quippiam eſt, quod neque pes ſit, neq; manus, neq; vllum aliud membrum, contineat autem vniuerſa: at ita contineat, vt ab iis poſſit ſeparari, idq; tyrannus vocatur. Proinde exaggera quantumlibet iuuenis inſolentiam, violentiámque, præfectum arcis voces licebit, oculum nomines licebit, aut ſi mauis dextram: aut ſi ne id quidem ſatis, præcipuum tyranni caput dicas licebit: tyrannum certè vocare nequaquam potes. Vnum enim illud portentum tyranni nomine cenſet, cuius auctoritate tituloq; cuncta hæc membra velut animantur: idq; vnum forti ciui permittit occidere. Non vult te in oculum aliquem inuolare: non ſinit vt caput aliquod amputes, ne tale quiddam eueniat, quod de Lernæa hydra fabulantur Poëtæ, vt pro vno capite reſecto, duo peſtilentiora ſubnaſcantur: pro vno excuſſo oculo, plures acriores ſuccedant: pro vna reſciſſa dextera, multæ robuſtiores ſubpullulent. Vnius vitæ te dominum arbitrúmque conſtituit, qui ſibi ſit auſus tyranni vindicare nomen: quo ſublato, futurum ſit vt membra reliqua quaſi deſtituta ſpiritu, emoriantur, aut certè ſanentur. At quid ego tecum iam accuratis argumentationibus ago? Poſſum illicò tuis te verbis reuincere, ac veluti tuo te laqueo capere. Iuuenem paulò antè magnâ patris ſatellitè nominabas: non inficiabere. rurſum alio loco dicebas,

omnem

omnem tyrannidem occupaſſe filium: ſolius appellationis honorem ceſſiſſe. Qui conuenit eundem & ſatellitem & tyrannum appellari? Tum ſi ceſſit, non igitur vſurpauit tyranni nomen. Contractus autem verbis aut rati ſunt, aut reſcinduntur. Lex hac tecum formula contraxit: Si quis tyrannum occiderit, præmium ferat. Quid tu mihi iuuenis flagitia commemoras? Id te lex voluit occidere, quodcunque illud eſſet animal, quod tyrannus diceretur. Magnũ (vt ipſe fateris) ſatellitem occidiſti, non tyrannum: quid tibi cum lege rei eſt? At rem, inquit, legis ſequutus ſum, non ſyllabas: eum interfeci, qui caput erat tyrannidis, paratus hæres paterni dominatus: libertatem peperi, ſeruitutem ſuſtuli: hoc lex ſenſit: huius rei auctori præmium præſtituit. Satellitem, inquam, occidiſti, nihil moror quantum, quàm grauem, quàm ferocem, quàm ſceleſtum: ſatellitem tamen occidiſti tyrannidis, non caput: aut ſi caput, vnum è pluribus. Sed hæc omnia tibi ex animi ſententia largiamur: fuerit ſanè res tota tyrannidis filius: pater nihil niſi vocabulum quoddam inane tyranni: quemadmodum in fabulis habetur, & Echo nympham nihil aliud quàm meram quandam fuiſſe vocem ſine corpore. Qui tibi licuit in re tanta à verbis legis diſcedere? præſertim ita dilucidis, vt perſpicuum magis nihil eſſe poſſit, & commentitiam interpretationem domi tuæ natam in iudicium adferre? Ego, Iudices, nullum in Rempublicam exemplum pernicioſius induci poſſe iudico, quàm ſi conſueſcant homines ea lumniæ à præſcripto legum recedere: & interpretamento, quod ad prætexendum facinus quiſque ſuum maximè idoneum comminiſci queat, id iudicibus obiicere. Quis autem vnquam meminit de legis ſententia quæri ſolere, niſi quum in ſcripto quiddam apparet ambiguè obſcuréve dictum: aut quum ex verbis & euentu abſurditas quæpiam exiit, eáque

manifeſ-

manifesta? In priore nō cuiusuis commentum, sed Iurisprudentium responsa, sed iudicum sententia recipi solet. In hoc posteriore necessitas ipsa compellit aliquantisper à legis vocibus deflectere, & æquitatem iuris potius quàm verba spectare. Duplex itaque periculum videtis, Iudices: alterum, ne superstitiosa cauillatione literarum legis, ab eo quod lex spectauit, abducamur: alterum, ne passim à præscripto discedendo, leges omneis & iudiciorū religionem subuertamus. Quorum illud quidem multò leuius est, propterea quòd vix vnquam accidat vt legislator obscurè, quid voluerit, explicuerit: aut absurdum quiddam exoriatur. Hoc multò periculosissimum, perniciosissimumq. Etenim quæ tandem lex futura est, quam versutus calumniator, quò pœnam effugiat, non facilè possit aliquo commento subuertere? Neq; quisquā non elabetur è iudicio vestro nocēs, nisi qui sit vsqueadeò nullius ingenij, vt ne friuolam quidem aliquam commentatiunculam queat inuenire. Atque vt cuique commodum erit, aut animi libido feret: ita pro sene iuuenem, pro tyranno satellitem, pro homicidio tyrannicidium, & passim aliud pro alio interpretabitur. Vestra interim, Iudices, religio, vestrum iusiurandum, qua tandem ratione seruabitur? quibus nihil futurum est certi, quod in cognoscendo sequamini: verùm ambiguas diuersasq; litigatorum coniecturas spectare necessum erit? Ergo quum in omni causa maximoperè cauendum sit, ne sine grauissima ratione à legis præscripto discedatur: tum in hac non periculosiam modò, verùm etiam absurdissimum, quum legis verbis nihil possit esse dilucidius, sententia nihil æquius: interpretamento, quod præter legis mentem inducitur, nihil pestilentius. An credimus legis huius auctorem vsqueadeò infantem, & verborum inopem fuisse, vt dicere non potuerit: Qui quouis modo tyrannidem sustulerit, huic

præmium

præmium eſto, ſi modò iſthuc ſenſiſſet? Neque verò fugit illum, totam tyrannidem per ſatellites & præfectos exerceri ſolere, permultosq; in his eſſe vel tyrannis ipſis ſceleratiores, atque vt ita dixerim, tyrannicos magis, & omninò ſupplicio digniores: niſi & omnium omnia miniſtrorum ſcelera tyranno imputarentur. In vnum tamen illum, qui hoc nomine cenſetur, tibi ferro graſſandi facultas data eſt. In reliquos non tibi permittitur idem: non quòd illos vita dignos iudicet lex, ſed quòd vnius cæde totam tyrannidem tolli velit, non multorum cæde reddi duriorem. Tum erat legi ſimpliciter parêre: neque eius verba quaſi plumbeam quandam regulam ad tuum facinus accommodare: verùm ad illius præſcriptum, factorum tuorum rationem inſtituere: præſertim in hoc exemplo, quo non aliud poteſt admitti peſtilentius, vt ex legis arbitraria interpretatione, quem velis, interficiendi tibi pro tua libidine licentiam ſumas. Non illud hic ſpectandum, Iudices, quàm inuiſus Reipublicæ ſit qui occiſus eſt, quàm maiore etiam ſupplicio dignus: verùm id etiam atque etiam perpendere oportet, exemplum præter leges iugulandi homines ſemel in ciuitatem receptum, ſemel veſtris ſententijs approbatum, denique præmio compenſatum, quò tandem licentiæ ſit proceſſurum. Quod iſte ſibi in tyranni filium licere voluit, hoc alius ſibi volet in ditiſſimum quemque ciuium licere. Quiſquis pauper à locuplete contumelia afficietur, protinùs tyrannum eum appellabit, & veneno aut ferro adorietur. Poſtremò, ſi cui magiſtratus non placebit, ſi cui iudex erit inuiſus, non dubitabit è medio tollere. Porrò ad facinoris defenſionem, ſophiſtam quempiam aut ſycophantam conſulet (ſi ipſe ingenio ſtupidiore fuerit) & nouam legis interpretationem vobis adducet. dicet, nihil aliud ſenſiſſe legislatorem, quàm vt huiuſmodi ci-

ues

di ciuium genus non nomine, sed re tyrannidem agentium, ferro, igni, veneno tollatur è medio. Atque ita breui futurum est, vt quod in vno factum semel & probauimus, & gauisi sumus: id in multis sæpiùs & doleamus, & improbemus. Credite mihi, non mediocre discrimen neque conuenienter accipiendum, vt titulo reperto priuatus hominem indemnatum interficiat. Id ita esse facilè liquebit: siquidem animaduertimus, nihil omnium esse quod lex parcius circumspectiùsque permiserit. Etenim (si memini) tribus duntaxat temporibus lex indulsit, vt quis [h] citra iudicium hominem occidat. [i] Primùm adulterum, sed in vxore deprehensum: id quod intemperanti & insuperabili mariti dolori donatum est: at ita, si corpus vtrunque pariter interimat, si argumentis idoneis deprehensum fuisse doceat. Deinde in vi depellenda: at ita, si demonstret te mortem effugere nequiisse, nisi mortem intulisses. id lex ita interpretatur, quasi sese tueri potiùs sit isthuc, quàm alium occidere. Vterque tamen facti sui rationem reddere compellitur, statim sese prodere, nec expectare donec in ius trahatur: atque (vt ita dicam) vltrò semet reum facere cogitur. Quòd si omnia constabunt argumenta: ita demum à lege dimittitur, vt venia, non laude dignus esse videatur. Postremò in tyrannicidio, vbi propter periculi susceptí magnitudinem lex præmium quoque proponit: at ita, si eum quem tibi lex isto velut insigni tyrannici nominis denotauit, fortiter occideris: non si sceleſtum alio scelere sustuleris: neque patietur te ius occidendi permissum, latiùs quàm ad vnicum tyranni caput trahere, nisi si quis obsistat, vt per illius necem tibi necesse sit ad illum penetrare. Iámque hoc factum tuum secunda illa ratione defenditur. Huic tertio generi fortasse proxima videatur hostem in bello feriendi

facultas

facultas: quam tuæ tamen libidini lex non permiſit. Nec palàm hoſtis ſit declaratus, niſi in Imperatoris verba iurâris, niſi ille aciem eduxerit, niſi ſigna canere iuſſerit, tibi fraudi futurum eſt, hoſtem interfeciſſe. Tu dicturus es: Hoſtem occidi, nam plus quàm hoſtilia faciebat: nomen hoſtis tantùm aberat, re hoſtem agebat. Lex reſpondebit, ſuarum partium fuiſſe, hoſtem declarare: ac tuo fortaſſe ſcelere fruetur: verùm ne ſerpat exemplum, pœnas de te ſumet. Quid autem aliud abs te factum eſt? Vnum tibi lex nominatim deſignauerat: tu illius vocabulum tuapte auctoritate in alium transfers, quod niſi in vnum non poteſt competere: neque traduci debet ab eo cui lex attribuerit, ne tibi fas ſit aliquando quem voles magiſtratum, quem voles iudicem, quem voles ciuem, tyrannum appellare. Neque verò ſine grauiſſimis cauſis lex tot vinculis ſtrinxit hanc in vitam alterius licentiam. Perpendit nihil maius eripi cuiquam poſſe, quàm vitam: vidit in extinctum facilè varias cauſas confingi etiam impunè poſſe, quandoquidem ille non ſit refutaturus, qui iacet. Vidit quàm multis titulis ſuum quiſque dolorem poſſit prætexere, ſi poſt occiſum hominem vlla cauſa recipiatur, præter eas quæ legibus ſint expreſſæ. Quid quòd grauatim ſibi quoque lex permiſiſſe videtur, vt homini vitam eripiat? quam comperta, quàm multa requirit argumenta? quàm multa concedit reo? quàm malignè agit cum actore, quem non niſi ſuo periculo vult accuſare? quantum ſpatij largitur ei, qui defertur? quàm liberam Iudicum reiectionem? Quantū igitur à mente legis abeſſe putes, vt cuilibet permittat, vel pro ſuo priuato dolore, vel domeſtica iuris interpretatione, hoc eſt, ſubuerſione, in cuiuſquam vitam graſſari? Neque ad rem pertinet, quantum criminum acerbum exaggeres. quantum-

uis

uis etiam verorum, addo notorum: dicas, parricidam, sacra legum incestum, proditorem, peculatorem, veneficum interfeci: Tyrannum lex iubet occidi. Atqui hic vnus multis tyrannis erat sceleratior, pestilentiorque ciuitati. Ad ista tam multa crimina lex tibi verbo respondebit: Nihil moror quàm fuerit sceleratus, qui perijt: in vnum tyrannum tibi ius feceram occidendi, in reliquos in ius trahendi. Si detulisses: auditus, reuictus, damnatus à me palàm pœnas dedisset, omnique Reipublicæ salubri exemplo fuisses. Nunc tu priuata libidine interficiens, pro saluberrimo exemplo pernicioſissimum in ciuitatem induxisti, & legum instaurationem à legis violatione auspicaris: hoc est, malis malo mederi studes. An me clam esse putas, quàm militi sint in hac turba vita indigni, morte dignissimi? At eos meæ cognitioni, non tuis manibus seruo: sunt fora, sunt tribunalia, sunt iudices, sunt carceres, secures, carnifices. Quur tu mihi præire conaris? cur nullo mandante magistratum occupas? & dum tyrannicida videri vis, tyrannum imitaris? Nam quo alio nomine tantopere mihi est inuisus ille, nisi quòd mihi parêre recusat, & præire conatur? Ei demum ferrum tractare licebit, cuius manibus ego permisero. Si iuuenem occidisses, quòd non alia patuisset ad tyrannum via, darem veniam necessitati: nunc occidisti non obsistentem, non auxilium ferentem patri, sed patris opem implorantem. Huius vnius cæde cõtentus discessisti, tyrannum nec impetisti, in quem vnum tibi ius feceram. Meum erat expendere, vtrum ex vsu Reip. fuerit, an iuuenis occideretur: malueram illum exquisitioribus excruciatum supplicijs, exemplum omnibus edere. Nec hæc dico, Iudices, quasi parum gaudeam pariter cũ patre sublatum filium: vtinã eadem opera simul omnes sint oppressi, quibuscunq; tyrannus placet. Sed quis prohibet simul & gaudere quòd deorum bo-

nitas nobis hanc rem bene verterit: & tamen non committere vt huius temeritas, si iudicio comprobetur, in legem atq; in exemplum trahatur? Nec de iuuenis iniuria vindicanda nunc agitur, sed de legis violatæ maiestate. Non enim par est, vt cuiquam personæ præter ius extincti odium in scelere suffragetur. Neq; tam spectandum in quem commissum sit facinus, quàm quo exemplo commissum. Alioqui quur non eadē opera fas sit in tyranni nepotes, pallacas, pueros, vxores, liberos, leones grassari? Bonam tyrannidis partem vxor sæpenumerò suggerit. Ad summam immanitatem nonnunquam libertus aliquis, aut vernula instigat: quur non & hos iugulas, si tibi ius est æstimatione priuata meritorū ciuem iugulare? Quid quòd est aliquid tyranno nocentius, in quod tamen haudquaquam tibi ius sit occidendi? Finge esse qui totam hanc vrbem, templa, domos, curiam conatus sit incendere, imò qui iam compluribus locis ignem subiecerit, sed incendium subitò exorto imbri restinctum: auctorem non obscurum, verùm abditum latitare. Eum forte fortuna repertum manu tua trucidas. nam lex tuum factum approbabit? Non opinor. Atqui tyranno ille quantò erat nocentior? Tantò nimirum, quanto est atrocius ciuitatem semel funditùs euertere, quàm expilare: ciues vniuersos vno igni finire, quàm in panca quædam sæuire capita. Et tamen in vnum tyrannum stringendi ferri potestas priuatim permittitur: illum deferendi modò ius habes. Hic in re tam aperta legis mentem calumniari, & nouo interpretamento tuum facinus palliare, quid tandem aliud est quàm legum auctoritatem euertere, atque id per cuniculos quosdam agere, quod tyrannus palam ac vi facere consueuit? In recipienda lege fas est populo, eam sam æquitatem q; legis exequi: cæterùm receptæ, & longo iam vsu comprobatæ, simpliciter oportet obtemperare. Neq;

eam

enim existimandum est maiores illos nostros, viros sine controuersia sapientissimos, ita sine grauissimis rationibus instituisse, vt priuatim interficiendi tyranni facultas vnico capite finiretur. Primùm ad iugulandi licentiam, fenestram aperiendam ciuibus non putauerunt: deinde perspiciebant tyrannidem fatale quoddam esse Reipublicæ malum quod minore noxa toleraretur, quàm malè exagitaretur: neque posse semel tolli, nisi tyranni ipsius cæde. Quo submoto, videlicet qui legibus imperabat, non parebat, iam nihil opus esse priuata audacia, nimirum illis in Reipub. administrationem vindicatis. Quòd si tyrannus in ius vocari potuisset, ne hunc quidem tuæ dextræ arbitrio permisissent. Videbant & illud: tyrannidem, nonnullam habere [k] monarchiæ legitimæ speciem: hoc tantùm interesse, quòd in monarchia populus regi paret, rex legibus: in tyrannide omnia vnius libidini subiecta sunt. Rex publicam spectat vtilitatem, tyrannus priuatim suam: vnde publicitùs expedit, vt tyranno veluti principi legitimo ciuitas pareat, donec idoneus aliquis vindex exoriterit, qui legum auctoritatem in pristinum statum restituat, atq; id vnius si fieri potest capitis iactura. Nam hac moderatione in fatalibus illis pestibus, quæ totum reip. quasi corpus corripiunt, legum prudentia consueuit vti, vt exemplo magis quàm admissi talione, morbo medeatur: ne dum ciuitatem sanare studet, magnâ ciuitatis partem interimat. Hinc est quòd in seditionibus publicis non nisi in ipsos auctores consueuit animaduerti, reliquis quos tempestas illa commouerat, dari venia, aut vix etiam dari venia, qui in publico Reipublicæ tumultu quietem egissent. Quæ potest autem pestis esse fatalior, quàm tyrannis? Quæ sese latiùs in ciuitatis membra diffundit? Quota quæq; vrbis pars ab hoc vitio sincera potest esse? Omitto iam quicquid est ambitiosorum, ære alieno

obſtrictorum, ſcelere contaminatorum, barbarorũ (nam hæc tota ſentina hominum tyrannide gaudet, vt in qua nullis maiora quàm ſceleratis ſint præmia) bonos etiam ciues hoc malum inuoluit, dum vel timent fortunis ſuis, vel rectum indicant ſeruire tempori. In hoc itaque rerum ſtatu leges non extinctæ, ſed oppreſſæ modò, cautim & circumſpicientes agunt: intelligunt hoc hulcus citra ſummam ciuitatis perniciem exaſperari non poſſe, vnius capitis diſpendio commodè ſanari poſſe. Quare docto cuipiam medico præmium oſtendunt, digito demonſtrant quod membrum ſecari velint, quibus abſtineri. Caput indicârunt illæ, tu dextram ſecuiſti. illæ tyrannum, tu tyranni ſatellitem occidiſti. Quo præmio dignus? Nempe eo, quo qui morbo inſcitè exagitato, totum hominem in extremum vitæ diſcrimen adducat, quo qui hominem legibus vetantibus occidat. Neq; ego nunc te cædis reum ago: aget alius fortaſſis, cuicumque lubitum erit: verùm illud modò conſilium fuit, oſtendere tibi quàm inſignitæ ſit impudentiæ, in ea cauſa tam eximiam tibi vendicare laudem, tam egregia poſcere præmia, in qua nequeas obtinere, ſi modò tecum exactiùs ac ſeueriùs agatur, vt grauioris pœnas effugias. I nunc, & curioſum me voca, qui tam candidè, tamq; ciuiliter tecum agam, vt quũ te poſſim in graue diſcrimen vocare, ſat habeam legis & Reipub. cauſam defendere, ne circumuenta præmium dare cogatur ei, qui nihil boni ſit promeritus. Id quod non iudicibus modò (quibus iſthuc iamdudum liquere puto) verùm tibi etiam ipſi cupio perſuadere: & facturum me confido, ſi modò tantiſper animum poſsis attendere. Vin' igitur, vt quemadmodum tu faciebas, itidem & nos ſummatim totam cauſam ob oculos reuocemus? diſpiciamusq; quàm multa tuo in facto deſiderentur ad id, vt legi ſatisfeceris: & quantum tu ſis hallucinatus,

natus, quum multa diceres etiam superesse? Tria quædam requirit lex, & ita requirit, vt si quodlibet horum desit, aut pœnam te, aut certè nihil gratiæ debere se credat. Quorũ ego nõ vnum aliquod, sed vnumquodq; deesse docebo. Quod si facio, vtrum æquo animo cedes præmio, an impudenter petere persistes? Ergo rem accipe. Nisi tria hæc tibi constiterint, non est quòd tyrannicidæ præmium petas: Animus, via, & effectus. Animus duo quædam complectitur, vel quid speraris, vel quid proposueris. Nam si tyrannum per imprudentiam occidisses, si præter propositũ, non magis profectò præmium tibi debeatur, quàm si quis tyranno amicissimus idem fecisset. nam idem potuit accidere. Tu porrò quid propositi in arcem attuleris, ipse videris: ita demum legi persuasum erit, te voluisse occidere tyrannum, si occideris. Non occidisti, atq; id etiam quum tibi in manu fuerit (vt ais) si libuisset, interficere. Lex negat sua referre, vtrum tyrannicidij propositum in arcem non attuleris, an allatum repentè mutaris. Iam quid speraris, excutiamus. Quanquam isthuc leges non ita valde curiosè pensiculantur: sed tamen in tam absoluto facinore partes omneis constare oportet. Quid enim si tyrannum interfecisses, quò tyrannidem ipse occupares, vtrum præmium sperares, an supplicium metueres? Quid si quò priuatum animi tui dolorem vlciscerêris, tyrannum occidisses, atq; id esset palàm, num præmium auderes poscere? Quid si latrones tyrannum fortè fortuna obuium obtruncassent, num ad hunc honorem aspirarent? Quid si quis tyranno priuatim infensus, magna te pecunia conduxisset quò ei tyranno venenum dares, dedisses q, num quæso tyrannicidæ præmium postulares? Ego hic tecum non ago coniecturis: nihil dico in vitam tuam, quæ quidem obscurior est, quàm vt tu, alioqui tam glorioſus, quicquam de ea ausus fueris dicere: illud vnum

affirmare non dubitem, qui tyrannum quum tuò licuerit, nō occidit, planè noluit occidere. Qui eum occiderit, cuius mors extremū exitium Reip. videretur allatura, potius quàm vllam commoditatē: is aut priuatū dolorem vlciſci voluit, nō libertatem publicā vindicare: aut emolumentū ſuum ſequutus eſt Reip. periculo, nō ſuo periculo Reip. ſtuduit proderſſe. Poſtremò non poteſt niſi gloriæ ieiunio adductus videri, qui tam inſolenter ſe iactat. Non poteſt nō videri lucrū ſequutus, qui tam improbè præmium flagitat. An non vides igitur quantopere hac parte à tota legis mente diſſentias? quem illa tuæ vitæ periculo ſua cauſa voluit occidere, eum tu nō ſolùm volens præteriſti, verumetiam periculosè in Remp. irritáſti. quē ſua cauſa noluit occidi, eum tu maximo noſtro periculo, tui compendij aut animi fortaſſe gratia iugulāſti. Sed finge te animum tyramicida dignum ad facinus attuliſſe, lucri perinde vt vitæ contemptorem: magni tamen refert, qua ratione tyrannidem tollere aggrediaris. Iam eum omnia tibi ex animi tui libidine largior: quæ tamen nemo alius tibi conceſſurus eſt. Te in filio iugulaſſe patrē, in non tyranno tyrannum. Largior iſthuc, Delium aliquē tibi prædixiſſe, vt certō præſcire potueris, quod ipſe etiam vix diuinare Delius potuerit. Licuiſſe tibi patrem occidere, ſi libuiſſet: verūm hoc pœnæ genus tibi magis placuiſſe. Suſtuleris ſanè tyrannidem: idq; noua quadam & inuſitata ratione. Vides quàm multa tibi dono. Tamen obſiſtam tibi, nec ſinā ferre præmium, propterea quòd ea via ſuſtulerit quæ legi non probatur, quæ non expediat moribus ciuitatis, quæ non ſit forti viro digna. Age quid ſi tyranni filium infantem in cunis iugulaſſes: & rurſum adfuiſſet Delius ille, per quem certum præſcire poſſes, fore vt necato puero pater ſibi mortem accerſeret, atque id euenisſet: vtrum te tanquam tyrannicidam ſuſpiceret Reſpubli-

ea, an potius tanquam immanem & ferum hominem execra-
retur, qui in eam sæuieris ætatem, cui etiam ab hoste armato
parcitur, quæ leombus etiam miseranda videatur? Quin ergo
vtetur tuo maleficio Respub. cæterùm exemplum haudquaq;
quam probabit. Quid si tyranni vxorem, quam ille mise-
rè deamaret, per vim constupraſſes, atq; ille eius impatiens
contumeliæ, fugerit è vita: vtrum tyrannicidij laudem flagi-
tabis, an raptus & adulterij supplicium potius formidabis?
Res obscura non est. Conferam tuo facto propiora. Quid si
tyranni medicus quum esses, veneno ægrotanti dato, illum
sustuliſſes, vtrum vt veneficum oderit te Respub an vt virum
fortem admirabitur? Tyrannum sublatum gaudebit, facti
rationem modumq; detestabitur. Quid si, quum te tyrannus
familiariter vteretur, tu in conuiuio, prætextu necessitudinis
venenum porrigeres? Denique, si per magicas imagines ac
maleficas quasdam deuotiones tyranno vitam ademiſſes,
vtrum à lege præmium an pœnam expectares? Atqui ty-
rannidem vtcunque sustuliſti. Euentu gaudet lex: verùm
exemplum tam perniciosum in Rempublicam non recipit,
vt consuescant ciues scelus vlcisci scelere, patrem in filio
iugulare. Vides quantum momenti sit in modo viáque,
vt factum tuum approbetur? Quod lex permittit vt fiat,
non statim permittit vt id via qualibet efficias. Adulte-
rum ferro occidere licet, veneno aut incantamentis non
licet. Cur ita? Quia pestilens exemplum est omnino, tra-
ctare venena: nec id vlla causa quantumuis honesta sinit in
ciuitatem irrepere. Quid quòd ne hostem quidem vene-
no aut malis artibus interficere fas est? Nam nusquam non
improbat maleficia lex: & veneno tincta tela etiam in bel-
lis interdicta sunt. Quòd si modus facti spectatur in his, in
quibus nullum petitur præmium: quanto magis id fiet in his,

in quibus summum petitur? Lex triumph[al]
certum hostium numerum fuderit. Fuderi[t]
sed aquis & pabulo veneno tinctis: utrum
oculis spectare poterunt triumphantem, a[n]
neficum oderint, auersabuntur, exècrabitur?
uatis etiam in rebus via modusq; perpendi[t]
idem oportebit tum in publico, tum in splen[di]
re, vt à quo conueniat omnem sceleris fu[g]
Age illud tecum reputa, si medico merc[e]
quò te morbo leuaret: atq; ille non pharm[a]
eijs & incantamentis morbum exemisset, [e]
dabis, an magis hominem in ius trahes? [in]
datæ rem agres? Clamabit ille, Morbo [te]
quid isthuc tua refert? Hoc tantùm spec[ta]
ber esses. ei rei merces est promissa. Ingr[a]
nisi sua opera, ne esses quidem qui præ[sul]
Tu protinus respõdebis opinor: Medico te[ne]
licitum, non magno: neq; debere quicquam
ei qui beneficium malè dederit. Quan[quam]
dem videtur, qui malum malo tollit. Id
commodum, non amouere. Dices enim a[d]
corpori subuenitur. Atque istam liter[am]
iudice. Atqui eadem, aut melior etiá & [ve]
causa legi, quàm quæ tibi futura fuerat [cum]
ibi de priuata mercedula disceptaretur, [hic]
nore. Ibi falsus est vnus, hic legi fraus fa[cta]
tum oportuit ne quisquam ciuium circum[ue]
data, certa quidem & efficaci, sed suspe[cta]
ta via: hic nefario scelere. (quur enim non [fas]
homicidium, quod in ciuem contra legem [fac]
non libertas restituta, sed in extremum di[s]

Resp.

Resp. quandoquidem tuum factum perinde habet, ac si medicus quispiam ad curam mercede conductus, venenum pro remedio ministret: quod tamen ægrotanti (ita vt non raro consueuit accidere) per occasionem morbum adimat. Qui reualuit, suis satis acceptum feret quòd viuat: tibi mortem, tametsi vitârit, imputabit. Neque sua referre putabit, vtrum imperitia, an perperàm ac studiosè pro pharmaco venenum porrexeris: propterea quòd tui fuerat officij, aut non fuscipere negocium, aut fidem simul, & artem, & industriam, ac diligentiam, & quicquid à probato artifice solet requiri, ad curam adferre. Sed age, sinimus adhuc possidere te, quod dudum sumus largiti: vt planè ista via tyrannum occideris, citra vllum Reipub. discrimen. Lex non approbabit facinus tuum, nisi non tantùm à crimine, verùmetiam ab omni criminis specie procul abfuerit: ne videlicet ea quæ in hoc potissimùm adhibita est in ciuitatè, vt maleficiũ omne secludat, incolumitatè suâ, quam conueniebat aut Deo cuipiã, aut certè Dijs simillimo homini acceptã referri, sceleri debere dicatur. Non approbabit, inquam, nisi tyrannum ipsum, quem nominatim indicauit ipsa, quáq; permittit via sustuleris: ne per rimam istâ periculosum exemplũ in Remp. irrepat. Postremò, non nisi ferro, non clancularijs ac maleficis artibus, nisi virtute, nisi manu, nisi vitæ tuæ manifesto contemptu tyrannum trucidaris. Neque enim hoc tantùm spectat lex, vt tyrannus in præsens submoueatur: verùm illud multò magis respicit, vt omnes mortales intelligant, in ea ciuitate viros esse fortes, qui non vereantur vitæ suæ dispendio patriæ commodis consulere: ac præclari exemplo facinoris, omnes etiam in posterum ab affectatione tyrannidis deterreantur: cùm videant in ea ciuitate nullum esse tyrannis satis tutum præsidium. quandoquidem illud nemo nescit, quì

vitæ ſuæ ſit contemptor, eum eſſe alienæ vitæ dominum. Nam quod omnino ſatellitium, quæ excubiæ, qui parietes, quæ arx, quæ arma aduerſus huiuſmodi animum tyranni caput defendant, qui patriæ libertatem ſuæ vitæ bene credat emi? Poſtremò autem, vt maximè tibi conſtet animus, vt conſtet via: id quod eſt totius negocij caput, non effecti. Tantum enim abes vt tyrannum occideris: vt, quantum in te fuit, tyrannidem maiorem in modum auxeris, interfecto tyranni filio. Quid autem refert, malitia an ſtultitia Rempub. in diſcrimen adduxeris? Nam illo quod vulgò dicunt, nihil verius, intempeſtiuam beneuolentiam nihil à ſimultate differre. Tantum abeſt vt occideris tyrannum, vt ne ſuſpicari quidem potueris id euenturum, vt ipſe ſemet occideret. Sed iuuenem occidiſti patre inſolentiorem: quid tum poſtea, ſi patri & huius ſcelera lex impunat? Magnum proinde tyranni ſatellitem, non tyrannum occidiſti. Sed paratum tyrannidis hæredem occidiſti: in tyrannidem ſuccedit, qui prior, qui potior eſt in occupando. Verùm eſto ſanè, certum hæredem ſuſtuleris: igitur qui tyrannus erat futurus interemiſti. Atqui quod futurum eſt, id nondũ eſt. Porrò lex eum qui iam tyrannus ſit, tolli iubet: non quem aliquando futurum diuinet. An qui ſtatuam ex ſaxo debeat, & rudem truncum præſtiterit, fidem perſoluiſſe videatur? Non arbitrabor. Vbi nunc igitur ſunt illa tam multa, quæ tibi ad præmium poſtulandum ſupererant? Vides quàm nemum quidem omnium tibi conſtet, quorum nihil oportebat deeſſe. Volui, inquis. Id demum voluiſſe te lex credit, quod effeceris. Poſtea è re nata propoſitum eſt commutatum. Hoc igitur præmij tibi debetur, quod ei qui in Olympijs medio è curſu, relicta meta, ad carceres reflexit habenas. At periclitatus es. Proinde id laudis auferes, quòd is qui ſudauit in Olympijs,

lympijs, nec vicit. Sed occidisti denique: verùm eum, quem neq; lex permittebat arbitrio tuo, neque ex vsu publico fuerat occidi. At bene vertit ciuitati, quod feciſti. Numini igitur gratia debetur tali, qualem Palladem Atticis fuiſſe ferunt: de qua prouerbium extat, quòd Athenienſium malè cõſulta in bonum exitum vertere conſueuit. Non tu leges ſeruâſti, ſed ſuſtuliſti: non libertatem reſtituiſti, ſed numen aliquod huic vrbi propitium, quod euentum tuæ temeritati debitum, ſua commoditate à nobis auertit, quod tuam ſtultitiam nobis verſit in occaſionem reſtituendæ libertatis. Nõ ego ingratum erga te populum conſtituo, imò tu populum ingratum in Deos reddere laboras: quem quum ſemel in periculum vocaris, ne pro ſimplici tyrannide duplicatam pateretur: nunc rurſum in diſcrimen trahere conaris, ne ab iratis ſuperis in priſtinam ſeruitutem aut grauius aliquod infortunium retrudatur. Quid tu te fucis & phaleratis dictis in alienã meritum inſinuas? Quid tibi in eo negocio laudem vniuerſam vendicas, ex quo præter pœnam temeritatis nihil ad te redire meritò poſſit? Si Reipublicæ, ſi Iudicibus probare potes animum tuum tyrannicida dignum, qui nullum periculum vitæ Reipublicæ cauſa recuſarit: ſi facinus non ſcelere, non pernicioſo exemplo, ſed legitima via peregiſti: ſi fortuna tuis egregijs conatibus bene expeditum dedit euentum: aude tyrannicidam te vocare, aude pulcherrimum ac penè diuinum munus à Republica poſcere, aude nobis ſeruatas leges, reſtitutam ciuitatem: aude templa, aras, focos, fortunas omneis, tutos pueros, inuiolatas virgines, impolluta matrimonia, denique hoc ipſum quod hic lege & apud Iudices agimus, exprobrare: aude mihi minari, quòd obſtiterim: aude ciuitatem ingratitudinis inſimulare, niſi laudem prameritam perſoluerit: aude Iudices vel iniquos vel corruptos cla-

ptos clamitare, niſi ſuis ſententijs præmium tibi decreuerint. Contrà ſi ſuſpectum quid volueris, ſi periculoſum, ſi cõtra leges, ſi cum ſcelere coniunctum quid feceris: ſit pudor, ac deſine tandem improbè præmium flagitare, quod nulla ratione promeueris: pœnam, ſi ſapis, incipe deprecari. Iſthuc fortaſſis ab æquitate Iudicum, à ciuitate deorũ munere lata, queas impetrare. Neq; enim putes vnum me te à præmio deterrere. Imaginare iſthac in cauſa pariter & leges & Remp. & deos tibi aduerſari. Puta leges his tecum verbis agere: Si nos verè reſtitutas videri vis, ſine noſtram auctoritatem primùm in hac tua cauſa valere. Longè plus laudis ex hoc iudicio referes, ſi nobis ceſſeris, ſi parueris, ſi tuam cupiditatem noſtro ſubmiſeris arbitrio: ſi primum exemplum in te ciuibus ediderís, reuixiſſe nos: ſi monſtrâris ciuitati iam non ex ſceleratorum libidine, ſed ex noſtro præſcripto cuiq; viuendum eſſe. Atq; altera ex parte Rempublicam, hac tecum oratione vti puta: Si ciuem bonũ mihi præſtare ſtudes, noli hanc ſtultitiæ notam mihi inurere, vt in poſterum incognita, dicar ebrietate quadam gaudiorum ei præmium decreuiſſe, cui pœna magis deberetur. Noli mihi deos, quos vix deniq; tã diuinis votis, tot ſacris, tot precibus, tot meis malis placaui, cõmoui, propitios reddidi, denuò per ingratitudinem iratos atque infenſos reddere. Sine, vt mihi per te liceat ſaltem illorũ beneficio frui. Quòd ſi te neq; leges neq; Reſpublica commouet: certè deorum orationem vereri debes, quos ita tecum agere putato: Quid tu te in noſtræ laudis poſſeſſionem ingeris? Quid honori noſtro inuides? Quur non finis nos in hanc ciuitatem perpetuò benignos eſſe? Quur tu ipſe tam ingratus exiſtis? Ciuitas hæc ſemel mihi reſtitutam libertatem debet, tu bis debes commoditati noſtræ, & quòd Remp. ſeruauimus, cuius tu pars es: & quòd commoditate noſtra tuam

pericu-

periculosam stultitiam, vel scelus potius, in maximam felicitatem verterimus. Etenim nisi nos dextri propitiiq; adfuissemus, quid aliud tu quàm perieras, & per te Respublica? Quod si planè contendis, vt præmium aliquod feras: abundè magnum præmium à nobis persolutum est, quòd per nos res à te malè instituta, beneuerterit. A' legibus meritò maior relata est gratia, si nostræ prosperitatis respectu, temeritatis simul & sceleris veniam cõdonârint. A' ciuitate satis amplam laudem feres, si ea patiatur, vt in restitutæ libertatis historia tuũ quoq; nomen admisceatur. Hac laudis parte contentus, desine nobis debitum velle præripere, ciuitati munus nostrum eripere, legibus auctoritatem adimere. Sed finem facio, ne mirum extillata iam aqua. Quod superest, nunc vestræ partes sunt, Iudices, statuere, vtrum secundum leges, secundum Deos, secundum Rempub. sententiam dicere, an secundum hunc glorioſum ostentatorem pronunciare velitis. Vtrum hanc vrbis felicitatem huius temeritati, huius sceleri acceptam ferre malitis, sæpiùs exprobrandam, & breui forsasſis à superis iratis (id quod abominor) auferendam: an in Deos, quibus sine controuersia tota debetur, referre, eorundem pietate seruandam, augendam, beneq; fortunandam: vtrum magis ex vsu sit, vt primo hoc iudicio statim leges circumuentæ dicantur, an vt appareat legum restitutarum seueritatem, & Iudicum sapientiam aduersus vnius iniquam postulationem valuisse.

GILBER-

a PAN ille.] *De Pane capripede humanæ reliquum effigie nonnihil dictum est in Luciani epigrammate de Echo.*
b Somnum.] *Mors enim somnus est, sed perpetuus, & mortis imago est. Quare apud Homerum & Hesiodum in Theogonia fratres indicantur & noctis filij. Virg.*

Tum consanguineus leti sopor, *& alibi*
Dulcis & alta quies, placideq; similLima morti.

Nam hi duo quia simul sunt, necesse est vt somnus qui omnia cum fratre Thanato natu maiore habet communia, eius aliquando opera exerceat: hæc nempe, vt ex dolore in se homines incidant, ac statim quiescentes molestijs releuentur, quod vtrunq; præstat mors. c Impotentiùs.] *Matres filios impotentiùs amant.* d Alucarib.] *Apes aliæ ἐργατικὰς seu βασιλικὰς, qui à Virg. li. 4. Geor. ductores, duces & reges vocantur, quib. grex apum parere solet. sunt enim tanquã πρωτοτόκες λαῶν. Sed apud Græcos propriè rex apum est ἡγεμὼν, qui & hominum fuit apud Callimachum in Hymno Iouis. Recte igitur apud Xenophontem Cyrus audit: Tu es natura rex, sicut apum rex est.* e Non longas modó.] *Videtur ad illud Ouidij in Helenæ epistola alludere:*

An nescis longas regibus esse manus?

Etiam vulgo in ore est: A regibus cauendum, quòd eis prælonga sint brachia. Nimirum quòd per suos, quibus brachiorũ vice vtũtur, possint etiam procul dissitos affligere. Potuit & ad tempus referri, quòd reges etiam si diutiùs dissimulant, soleant tamen aliquando pœnam sumere de ijs, quibus infensi fuerint, vel Homero teste Iliad. a. Non enim desunt regibus manus & pedes quamplurimi, fortassis ne ventres quidem. Vide cuiusmodi portentum sit tyrannus, & quàm formidandum, tot oculis, ijsq; emissitijs, tot auribus, ijsq; tam asininis ac longis, tot manibus, tot pedibus, tot ventribus, ne reliqua parum honesta cõmemorem instructum. Plura annotauimus in Luc. de Mercede cond. & aduersus indoctum. f Titanibus illis Briareo.] *De Briareo illud apud Hesiod. legitur, qui Cœli & Terræ filius facit Cottum, Briareum & Gygen, centenis singulos manibus,*

quin-

quinquagenis capitibus metuendos: de quibus Apollodorus in Bibliotheca hæc, Benedicto Aegio Spoletino interprete, Cœlus primus orbis vniuersi imperio præfuit, qui ducta vxore Tellure priores ex ea filios sustulit, quos Centimanos appellarũt, Briareum, Gyan ac Cœum Homerus fabulæ addit ab immortalibus Briareum appellatum, à mortalibus verò Aegæonem, Iliad. a. Cœus apud Hesiod. κριὸς dicitur. Hi multa bella contra Saturni filios gesserunt: tandem deuicti, ad inferos præcipites dati sunt. g Echo nympham.] *Ea cùm antea esset garrula, à Iunone hac pœna affecta dicitur, vt iam muta sit, neque vllam vocem prior edere possit: verùm hoc ipsi relictum est, vt vltimas voces auditas iterare vel repetere possit. Vide annotationem nostram ad Luciani epigramma de Echo & Pane.* h Citra iudicium.] *Augustus post Solonem & Platonem 9. de legib. tulit legem Iuliam, gladioque iussit in adulteros animadverti. Valerius Publicola aliam tulit, qua neminem licebat indicta causa necare.* i Primùm adulterum.] *Licuit olim iure ciuili, deprehensum & deprehensam in adulterio impunè interficere, quod hodie non licet, vt docuit Iulianus Aurelius, in 2. Sermonum Horatij.* k Monarchia.] *Tres formæ sunt Reipublicarum: μοναρχία, ἀριστοκρατία, δημοκρατία. Hic verò Erasmus ponit discrimen inter Monarchiam tyrannorum & regum. Monarchia quippe dicitur vnius principatus, Oligarchia paucorum, Democratia populis, non equidem plebis: quum populus & plebs differant, vt genus à specie, vt docet Iustinianus Institut. de iust. natur. gent.*

& ciuil.

ΑΠΟΚΗ-

ΑΠΟΚΗΡΥΤΤΟΜΕΝΟΣ. *ABDICATVS,*

Eraſmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

QVidam abdicatus artem medicinæ didicit. Patrem inſania laborantem, reliquis medicis deſperantibus, dato pharmaco cùm ſanaſſet, denuò receptus eſt in familiam. poſt hæc nouercam inſania correptam ſanare iuſſus, abdicatur. Porrò genus orationis iudiciale eſt: Status qualitatis. Sub hac enim & abdicationis cauſas Quintilianus ponit, quarum duas ſpecies facit: alteram criminis perfecti, & alteram imperfecti, ad quam & præſens cauſa hęc pertinet. Exordium maxima ex parte querela conſtat. Nam & de iniquitate patris conqueritur, qui ſe non ſecundum artem, ſed ad præſcriptum curare iubeat: & de ingratitudine, vt qui pro beneficio reſtitutæ ſanitatis, eam ſibi nunc gratiam referat, vt iterũ abdicare cogitet. Hanc querelam perſonarum, ſuæ & nouercæ videlicet, conditionibus amplificat, inuidiæ paternæ accuſationis etiam occurrens, à conſueto & more patris: id quod ſtatim ab initio facit. Exordium Propoſitio ſequitur, cui Narrationem ſubmittit: non tã exponendæ actionis gratia, quàm vt anteactam vitam ſuam, & beneficium in patrem collatum, iudicibus cõmendet. Confirmatio tribus locis conſumitur: primo, quo oſtendit non licere patri, vt in familiam receptum, denuò abdicet, à cauſa legis, & voluntate legiſlatoris: quod argumentum ſimilitudine & fictionibus, ſeu προσωποποιΐαις amplificat. Secundo, quo iniquum eſſe docet, ſe tam bene meritum de patre, iterum abdicari, & pro præmio pœna affici. Hic locus variè amplificatur, ex qualitate beneficij, à conditione perſonæ, à difficultate & accidentibus artis, à natura & lege, &c. Poſtremo, neque cauſas abdicationis ſatis idoneas aut efficaces eſſe probat. Neque enim ſe quicquam peccaſſe, neque nunc cogi debere vt, arte ſua vbiuis vtatur: idq; exemplo reliquarum artium, & ob artis huius

ius conditionem & præstãtiam, deinde ex sua persona, qui illã non impẽsis patris, sed tum cùm à familia alienus esset, didicerit: alioqui etiam necessitatẽ quandã rei absurdam consecuturam esse. Deniq; non posse curari hunc morbum. quo loco multa de qualitate corporũ, morborum & medicinę in genere disputat: ostenditq;, etiamsi aliàs sanabilis hic morbus esset, in nouerca tamen suspicionis periculum sibi metuẽdum esse, si quid ipsum fallat, aut ars destituat. atq; ita orationẽ concludit, admonens patrẽ periculi superioris: in quod ne iterũ per irã & indignationẽ recidat, cauere ipsum iubet.

Ἀποκηρυχθείς ἰατρικὴν ἐξέμαθε· μανικόν τι πάθος, καὶ τὸν τῶν ἄλλων ἰατρῶν ἀπεγνωσμένον, ἰασάμενος· φθονήσας δέ, αὐλιζόμενος αὖθις εἰς τὸ γῆρας· μὴ πάθοι, μεμνώμενος τὸν μυτιγιαὸν ἰάσασθαι κελεύοντα, ἀποκηρύττεται.

OY καινὰ μὲν ταῦτα, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐδὲ πρόσοδος, ἵνα μὲν ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἐν ᾧ πάσχει γιγνόμενα, οὐδὲ νῦν πρῶτον τὰ τοιαῦτα ὀργίζεται· ἀλλὰ πρόχειρος οὕτως ὁ νόμος αὐτῷ, καὶ συνήθως ἐπὶ τοῖς ἀφανιζομένοις τὸ δικαστήριον. ἐμοὶ δὲ καινότερον νῦν συνέχει, ὅτι ἔγκλημα μὴ ἴδιον ἐκ ἴσχω, καίπερ ἀδικούμενος· καὶ τιμωρίαν ὑποσχεῖν ὑπὲρ τῆς τέχνης, ἃ μὲ πολλὰ λυμαίνεται πάθεσι τοιούτοις οὗ τί φροῦδ' ἂν δεδικάσθαι, θρασύνειν ἐκ ἐᾷ ὡς ὑπὲρ τέχνης λυμαινομένης.

HAud quaquam noua sunt hæc, Iudices, neq; miranda, quæ in præsentia facit pater, neque nũc primùm ad hunc irascitur modũ: verùm hæc lex illi facilis est, & assuetus ad hãc causã accedit. Verùm illud mihi nouo calamitatis genere accidit, & cũ nullũ proprium sit crimẽ, quod mihi possit imponi, tamen in periculũ vocor ne pœnas dẽ artis nomine, nisi huic iubẽti & omnia parẽre possit. Quã dẽ re qd fieri possit absurdius? vti curẽ ex præscripto, non iam

ση δυνατὸν, ἀπ' ἐκ πατρὸς βούλεται; Εὐουλόμην μὲν ἔν τοι τῇ ἰατρικῇ, καὶ τοιοῦτόν τι ἔχειν φάρμακον, ὃ μὲν μόνον τοὺς μαινομένους, ἀπὸ τῆς τοῦ ἄλλους ὀργιζομένους παύειν δυνατὸς, ἵνα καὶ τὸ τοῦ πατρὸς νόσημα ἰασαίμην. νυνὶ δὲ τὰ μὲν τῆς μανίας αὐτοῦ πάντων πέπαυται, τὰ δὲ τῆς ὀργῆς μᾶλλον ἐπιτέτακται. καὶ τὸ δεινότατον, τοῖς μὲν ἄλλοις ἅπασι σωφρονᾷ, κατ' ἐμοῦ δὲ τοῦ θεραπεύοντος μόνου μαίνεται. τὸν μὲν οὖν μισθὸν τῆς θεραπείας ὀφείλει οἷον ἀπολαμβάνω, ἀφ' οὗπερ ἐπόμενος αὐτοῦ καὶ τοῦ γήρους ἀπορίᾳ ἀνήρτησα, ὡσπερ ἐξ ὀλίγου, ἵν' ἀτιμότερος γένωμαι, πολλάκις ἐκπεσὼν ἐκ οἰκίας. ἐγὼ δὲ, ἐν μὲν οἷς δυναταῖς, οὐδὲν ἂν ἐφθόμην πρᾶξαι, πρὸ τοῦ γοῦν ἄκλητος ἐλθεῖν ἐπὶ τὴν βουλὴν. ὅταν δέ τι ἕ τελέσω

quatenus ars valeat, sed patris arbitratu. Quare optarim equidem vt medicorum ars eiusmodi quoque remedium aliquod haberet, quòd non modò laborantes insania, verumetiam praeter aequum irascentes liberare posset, nimirum quò liceat & patris iracundiae mederi. Nunc autem ipsa quidem insania leuatus est, caeterùm iracundia magis etiam exasperatus. Quòdque est omnium grauissimum, erga caeteros omneis sanus est, in me vnum insanit: à quo, morbo fuit liberatus. Videtis igitur cuiusmodi mercedem curationis feram, cùm rursum ab illo abdicor, iterum alienor à familia, ceu ob id ipsum ad breue tempus receptus, vt maiore infamia saepiùs ejicerer domo. At ego quidem in his quae praestare queam, ne expecto quidem patris iussum, vt qui prius non accersitus ad opitulandum accesserim. Verum vbi

τιλίως ἀπηγνωσμένον, οὐδ' ἐπιχειρεῖν βούλομαι· ἐπὶ δὲ τῆς γυναικὸς ταύτης ἀπότως καὶ ἀζημιότερός εἰμι. λογίζομαι γὰρ, οἷα ποιήσειν μέν με τὸν πατέρα, ἀρτυχὼν, ὃς οὐδὲ ἀρξάμενον τῆς θεραπείας, ἀπηγορεύσομαι. ἄχθομαι μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐπὶ τῇ μητρυιᾷ, χαλεπῶς ἔχουσα, χρηστὰ γὰρ ἐπὶ τῷ πατρὶ διὰ πάντων ἀντιμισθοῦντι· τὸ δὲ μίσος, ἐπ' ἐμοὶ δὲ ἀπαθὲς λοιμώττει, καὶ ἃ πεπόνθαμεν, οὐκ ἀναμιμνήσκει, καὶ δι' ὑπερβολὴν τῆς νόσου, καὶ ἀδυναμίαν τῆς τέχνης. πολλῷ οὐ δίκαιον οἶμαι, ἀπηγορευτικῶς τὸν, ἃ μὴ δύναται ποιεῖν; μηδὲ τῶν ἀρχῶν ὑπισχνούμενον. δι' ἃς οὖν αἰτίας μὴ πρότερον ἀπεκύρωξί μοι, ῥᾴδιον συνιδεῖν ἐκ τῶνδε· ἐγὼ γὰρ τῆς πρὸς ἐκείνας μέν, ὡς οἶμαι, ἱκανῶς ἐν μεγάλοις βίοις ἀπολογησάμενος τῷ τοιούτῳ δικαστῇ, ἃ νῦν ἐγκαλεῖ, ὡς

vbi res eſt eiuſmodi, vt nulla omnino ſpes ſit, tum nec aggredi velim. Porrò in hac muliere multò etiam minus auſim, neque id temerè. Siquidem reputo quæ in me facturus ſit pater, ſi res non ſucceſſerit, cùm iam abdicet nondum aggreſſum curationem. Quare doleo, Iudices, nouercæ vicem, grauiter laborantis. erat enim proba. Deinde patris nomine, quem huius morbus excruciat. Maximè tamen mei ipſius cauſa, qui viderer immorigerus patri, cùm non poſſim quæ iubeor præſtare, partim ob morbi magnitudinem, partim ob ætatis imbecillitatem. At ſanè non arbitror æquum eſſe vt abdicer, ſi quod efficere non queam, id ne re-

piam quidem. Itaque quibus de cauſis prius abdicârit me, facilè fuerit ex hoc negocio coniicere. Quanquam ad illas, opinor, ſatis re-

ſpondi ipſa pòſt acta vita. Ad hæc autem quæ nunc obiicit,

ὡς ἀρ οἷός τι ὦ, ἀφηγήσομαι, μικρὰ ὑμῖν διηγησάμενος περὶ τῶν ἐμαυτοῦ. ὁ γὰρ ἀνὴρ σκληρὸς καὶ ἀνεπιτήδειος ἐγὼ, ὁ καταισχύνων τὸν πατέρα, καὶ ἀνοίξια πράττων οὐ γήνους, τότε μὲν αὐτῷ, τὰ πολλὰ ἐκεῖνα βοῶντι, καὶ ἀγανακτοῦντι, ὀλίγα χλιαρὰ ἀντιλέγων ᾠόμην. ἀναλυθεὶς δὲ τῆς οἰκίας, ἐνόμιζόν μοι δικαστήριον ἑστάναι μέγα, καὶ ψῆφον ἀληθῆ, τὸν μετὰ ταῦτα βίον, καὶ τὸ φαίνεσθαι πάμπολυ τῶν ἐμῶν πατρὸς ἐγκλήματων ἑαυτὸν ἀφιστάντα, καὶ περὶ τὰ κάλλιστα τῶν ἐπιτηδευμάτων ἐσπουδακότα, καὶ οἷς ἀεὶσιν σωφρόσι. προσῳμόλουν δὲ καὶ διοῦτό τι, καὶ ἀπέλπιζον, μὴ δὴ, ὡς οὐ σφόδρα καθεστηκότος πατρὸς, ἀλλίκως ὀργίζεσθαι, καὶ ἐγκλήματα φέρειν καθ' ἡμῶν σωτηρίας. καὶ ἐάν τινες, οἱ μανίας ἀρχὴν ταῦτ' εἶναι νομίζοντες, καὶ ἀναπλοῦν τὴν ἀκροβολισμὸν, οὐκ ἐς μακρὰν ἐπιτελούμενόν ζῶν λα-

pro virili ſum reſponſurus, ſi prius de ſtatu meo pauca vobis expoſuero. Ego intractabilis ille, & immorigerus, patrem dedecorem, & indigna genere meo patrans, id quidem temporis multa id genus vociferanti, ac ſine fine occlamanti, paucis contrà dicendum eſſe duxi: Verùm domo cedens, exiſtimaui mihi grauiſſimi iudicij inſtar fore, verumq; calculum, ita ac eſtem deinde vitam vt appareret me à paternis illis criminibus quàm longiſſimè abeſſe, ſed potius honeſtiſſimis ſtudijs dediſſe operam, cùmque optimis viris habuiſſe conſuetudinem. Iam verò & eiuſmodi quiddam proſpiciebam, ac ſuſpicabar fore, vt aliquando pater, qui non admodum animo conſtaret, mihi ſine cauſa ſuccenſeret, falsáque in filium crimina ſtrueret. Neque deerant quæ iſta morbi initium interpretarentur, minásque ac tela paulò pòſt irruituri mali,

nempe

λαιοῦ, μῖσος ἄλογον, καὶ νόμον ἀκλωῦ, καὶ βλασφημίας προφάσεις, καὶ διπασίαν συνδρομὴν, καὶ βοὴν καὶ ὀργὴν καὶ ὅλως χολὴν μισὰ πάντα· δι' ἃ τάχα μοι καὶ ἰατρικῆς ἀνάσσης ποτὲ κδεηλόκειν. ἐν πολυμιξίαις ὤν, καὶ ζῆς ἀδοκιμωτάτοις τ' ἐπὶ τ' ἀποδημίᾳ ἰατρῶν συγγρόμενος, καὶ πόνῳ πολλῷ καὶ κδυμίᾳ πικρᾷ μηδάμενος, ἰδίαμαθον τὴν τέχνην· ἐπανελθὼν δ', καὶ παλίρροος ἐρῶν ἤδη μου μανότατα, καὶ τὸν τῶν ἐπιχωρίων ἰατρῶν ἀπιγνωσμένον, ὃν ἐς βάθος ὀρῶντα, οὐδ' ἀκριβῶς διακρινόντα τὰς νόσους. πλὴν ὅπῃ γε ἀνὴρ λῷστος ἐπιμησικάκησε τῆς ἀπορρίψεως, οὔτι μετάμελος γνώσεσθαι πρέπειν· οὐδὲ γὰρ ἔχόν τι αὐτῷ ἴδιον ἐπαιτιᾶν, ἀλλὰ πάντα ἐπὶ τὰ ἀμπτώματα, καὶ ὥσπερ ἔφην ἤδη, τῆς νόσου. ἐπιλαθὼν οὖν ἄπαντος, nempe odium absque causa, mores asperos, conuicia parata, censuram seueram, clamorem, iracundiam, in summa, omnia plena bilis: vnde vsu venturum credebam, vt mihi aliquando arte medicinæ foret opus. Proinde foràs profectus, ac probatissimorum, quos in peregrinis regionibus nancisci potui, medicorum vsus doctrina, plurimo labore, vehementiq; animi studio artem perdidi. Porrò domum reuersus, offendo patrem manifesta iam insania laborantem, & ab huius loci medicis desperantibus destitutum, qui non altiùs introspiciunt, nec admodum exactè morbos dijudicant. At ego sanè, sicuti par erat facere frugi filium, neque superioris abdicationis iniuriam recordabar, neque vt accerserer opperiebar. Neque enim erat quicquam

quod illi propriè imputare possem, verùm peccata illa omnia fuerant aliena: nempe, quemadmodum modò dicebam, ipsius morbi. Ergo cùm inuocatus accessissem, non sum

ἐμοὶ ἀδολιμοῦντι, ἐφ' ἑαυτὸν σωφρονοῦντι. οὕτω δὲ οὖν (μάρτυρα γὰρ ἀξιῶ ἔχειν) μήτι μιλήσιος, μήτι σύμβουλον τινα ἐπὶ τοῖσδε προσλαβὼν, ἀλλὰ τὸ πᾶν ἔπρασσε τῶν πρόντων, ἔλαθε μὲν τοὺς ἀφικόμενος, ἐπεὶ δὲ ἐξ ὑπαρχῆς ἀποτόμως, σωτῆρα καὶ εὐδοκίμου ἀφανῆ ἐμαυτὸν, ἀκούειν πᾶσαν ἀληθῆ φύσει ὁμολογῶν, καὶ περὶ τῶν ἔμπροσθεν ἐπείραν ἀπολογούμενος. ζοῦτο γνόμενον ἥδιστα μὲν πολλοὺς, ὅσοι παρῆσαν χρηστοὶ· ἐπίπαν δ' ἐπέπονε, ὅσοις ἀφικόμενος ἐπὶ ἀλίαν ἀναλήψεως. ἄλλο γοῦν τότε εἶδον πάντας ὁμοίως ἀδομένους ἐπὶ πράγματι, ἀπ' ἐπὶ τινος καὶ χρόαν φυσομένου, καὶ βλέμμα τι παραμένον, καὶ πρόσωπον ἀρτιομένον, οἷον ἐκ φθόνου καὶ μίσους γίγνεται. ἀμᾶς μὲν οὖν, ὡς τὸ ἀκὸς, ἐν ἀφροσύναις καὶ συμφοραῖς ἔλαβε, ἀπόλουσε ἀναληφόντα. ἀμυ-

tum illi ad ſanam mentem reuerſo. Atque hic quidem (nam illud de eo teſtari poſſum) neque contentus, neque quopiam his de rebus in conſilium adhibito, ſimulataq; rem omnem è familiaribus cognouit: iritam fecit abdicationem, ac denuò me filium fecit, ſeruatorem ac beneficum appellans, cõfitens ſeſe certum experimentum mei cepiſſe, deq; illis antè factis ſemet excuſans. Id factum compluribus attulit voluptatem, nimirum quotquot aderant probi. Cæterum torebat eos, quibus abdicatio filij iucundior fuerat reuocatione. Proinde videbam tum non eodem modo omnes gaudentes, ſed erat cuius & colorem illicò verti ſenſi, & oculos turbari, & vultum iracundum, quemadmodum ex inuidia odióque ſolet accidere. Noti igitur, vt eſt conſentaneum, in complexibus & amimi gaudijs verſabamur, vtpote vtroque alteri reddito.

Cæterum

ἀμυηδὲ ἢ μετὰ μικρὸν νόσος ἤρξατο, νόσος, ὦ ἄνδρες δικασταί, χαλεπὴ καὶ παράλογος. ἀρχόμενος γὰρ νέος τὸ λανθὸν παρεφύλαξε. οὐ γὰρ ἁπλοῦς, οὐδ' ἰσχνόλεως τῆς μανίας τὸ εἶδος, ἀλλά τι παλαιὸν, ἐνοικοδρεῦον ἐν τῇ ψυχῇ λανθὸν ἀπορρήξαν, καὶ εἰς δόμους ἐξορμήσαν. πολλὰ μὲν δὴ καὶ ἄλλα ἡμῖν δεῖ σημεῖα τοῦ ἀνιάτου μεμηνότος, ἐν δὲ ἱκανὸν λοιπὸν ἐκ τῆς γυναικὸς ταύτης παρεφύλαξε. τοὺς μὲν γὰρ ἄλλους ἡμερωτέρα, καὶ πραεῖά ἐστι, καὶ παρόντος, εὐπειθὴς ἄγαν ἡ νόσος. ἂν δέ τινα ἰατρὸν ἴδῃ, καὶ δόξῃ ἀνοήσαι μόνον, ἐπ' ἐκείνου μάλιστα παροξύνεται, ὅπερ καὶ αὐτὸ δόξαι, δοῦναι καὶ ἀγωνίσασθαι ἴσως δεῖ τινα μέσον. ταῦθ' ὁρῶν, ἐγὼ μὲν ἀνιάμην, καὶ πολὺ γιγνώσκω ἑκάτερα, ἄξιον ὄντα, καὶ παρὰ τὸ προσῆκον ἀνιχνεύοντα· ὁ πατὴρ δ' ὑπὸ ἰδιωτίας

Cæterùm nouerca paulò pòst ægrotare protinus cœpit, morbo, Iudices, graui & impotenti. Nam statim obseruabam vt nasceretur malum. Neque enim simplex erat, aut leuis insaniæ species: quin potius vetus quidam morbus, quì iam pridem delituerat in animi domicilio, erupit, vimque in apertum prodijt. Sunt autem nobis cùm alia multa signa insanabili laborantis insaniæ, tum illud [illegible] *commune in hac obseruauì muliere. In cæteros placatior est ac mitis, atque illis præsentibus conquiescit morbus: quòd si quem conspexerit medicum, imò si vel audierit tantùm de medico, in hunc supra modum incenditur. Quod & ipsum argumento est, illam graui & insanabili teneri malo. Hæc cùm perspicerem, equidem acerbè ferebam, miserabarque mulieris, vt debui, præter meritum tanto laborantis infortunio. Pater verò ob imperi-*

τὸς παῖδας δοῦναι ἀπίοντι, ἀπὸ τοῦ ὕδατος ἀρξάμενον, καὶ λήγοντα ἀφιδίοτος, καὶ ἀντιγίνασθαι οὐδὲν καταλείπειν· ἀλλὰ ζώντων ἕξει, καὶ τοῦ μὴ ἐγκαλεῖν μόνον ὁ πατὴρ τῷ υἱεῖ, τοῦ κρῖναι λ, ἀ ἔοικεν αὐτὸν δικάζοντα· αὐτὸ μὲν, ὦ μοι ἐπιφέρει, καὶ ἐφ' ᾧ νῦν ἀγανακτῶ, μηδέπω σκοπεῖν. πρότερον δ' ἐκεῖνο ἐξετάζειν, εἴ τις ἔστιν ὅρος ἀρχῆς ῥᾴδιον αὐτῷ, ἅπαξ ἀφαιρεῖσθαι, χαριζόμενον τῇ παρὰ τοῦ νόμου ἐξουσίᾳ, καὶ ἀποπεμψάμενον τὸν παρ' ἐκείνου λαβόντα, εἶτ' αὖθις ἀναλαβόντι, καὶ λύσαντι τὸν ἀφορισμόν. ἐγὼ μὲν γὰρ ἀλιτήριον εἶναί φημι τὸ ζημιοῦν ἐπιφανῶς γενέσθαι τὸν παῖδα τὰς τοιαύτας, καὶ νομὰς τὰς καταδίκας, καὶ τὸν φόβον ἀίδιον, καὶ τὸν νόμον ἅπαξ μὲν συνοχίσασθαι, ἐκτὸς μηδὲν λ λύσαι, καὶ πάλιν ὁμοίως ἰσχυρὸν εἶναι, καὶ ὅλως, ἅπαξ καὶ κάτω γενόμενον τὸ δίκαιον.

causa liberos statim capi, vinciq; : verùm & aquam infundit, & ratio redditur, & nihil inexcussum relinquitur : quandoquidem solùm hoc auctoritatis datur patri, vt ad iudices vocet: verùm iudicandi auctoritas, an meritò accuset, id penes vos, qui iudicio præsidetis. Ac nondum spectate crimen quod mihi imponit, cuiusq; gratia nunc indignatur: verùm illud prius expendite, num posthac illi ius sit abdicandi, qui semel abdicauerit, iamq; fuerit vsus facultate, quam lex concedit, atque hanc [b] paternam potestatem expleuerit, deinde rursum in familiam receperit, ac superiorem abdicationem irritam fecerit. Nam ego certè iniquissimum ius esse dico, vt liberorum quoque sint infinitæ pœnæ, vt multæ condemnationes, ac metus perpetuus : vtque lex nunc irato inserviat, mox deinde faciat irritum quod actum est : rursum

πρὸς τὸ ἐπὶ καιροῦ δοκῖν
ζῆν παράσιν. ἀπὸ τὸ μὴ
πρώτον, ἄξιον ἐφικέσθαι, καὶ
μὴ ἀναπολωῦτι συναγανα-
τᾶν, καὶ λύσιν τῆς τιμω-
ρίας ποιεῖν τὸν γεγονότα. διὸ δὲ ἅπαξ ἀναλόσας
τὴν ἐξουσίαν, καὶ καταχρώ-
μενον τῷ νόμῳ, καὶ ἐπιπλῆξαι
τῆς ὀργῆς, ἅπαξ μὲν ταῦτα
ἀναλάβῃ, χρηστὸν ἂν μετα-
πέσοις. ἐπὶ τοῦτον ἀνάγκη
μὴ μόνον, καὶ μηδέτι μετα-
πηλᾶν, μηδὲ μεταβουλεύε-
σθαι, μηδὲ μεταποιᾶν τὴν
κρίσιν. ζῶν μὲν δὴ τὸν γε-
γηθότα, κοινὸν ἢ χρηστὸν
ἀφίστασθαι οὐδὲν, οἶμαι,
γνόσεσθαι διὸ. καὶ δὴ ζῶντ
ζῶν ἀναξίους ζῶν γένους πα-
ραπεπῶσθαι συγκεχώρηται, ζῶν
ὅτι ἀγνοοῦν ἀναψηφιζο-
μένοις. ὅταν δὲ μὲν κατ' ἀ-
νάγκην, ἀπ' ἐξ ἐξου-
σίας, αὐτός τις ὑφ' ἑαυτῷ,
καὶ δικαιώσας ἀναπάῃ,
τίς ἔτι μηχανὴ μεταβάλ-
λεσθαι,

sum vt eodem modo valeat. In summa, vt ius sursum ac deorsum torqueatur, vtcumque patribus pro tempore visum fuerit. Verùm initiò quidem æquum erat vti concederet, cumq; indignante pariter indignaretur, ac puniendi ius faceret ei qui gemuisset. Porrò vbi semel potestatem absumpserit, ac lege sit abusus, iracundiam expleuerit, post hæc rursum in familiam receperit, & in hanc opinionem discesserit, vt frugi putet: in his perseueret necessium est, neque postea resiliendum, aut retractanda sententia, neque rescindendum iudicium. Neque enim scire poterat, opinor, is qui natus fuerat, frugine, an contrà esset euasurus. Atque hanc ob causam permissum est vt genere indignos abdicent, quos cum educarent, cuiusmodi essent futuri, nesciebant. Cæterùm vbi non coactus, sed suapte sponte atque auctoritate ex sese comprobatum recipit, qua deinde ratione possit

mutare

ὦσι, ἢ τίς ἔτι χρῆσις ὑπολοιπὸς τοῦ νόμου; φασὶν γὰρ πρὸς σὲ ὁ νομοθέτης, ὁ πατρὸς οὕτω λίαν, καὶ τοῦ ἀφηνιάσαντος ἄξιος, τί παθὼν ἀπειλήσας, τί δ' αὖθις ἐπανιὼν εἰς τὴν οἰκίαν; τί δ' ἔλυσε τὸν νόμον; ἐπαθύνου γὰρ ἦδη, καὶ τοῦ μὴ ποιῆσαι ταῦτα λύειος. Οὐ γὰρ δὴ ἐπιτρεπτὸν ἦν σοι τοῖς νόμοις, οὐδὲ πρὸς τὰς σὰς μεταβολὰς ἀνάγεσθαι τὰ δικαστήρια, οὐδ' ὅτι μὲν λύσαι, ὅτι δὲ λυσείοντι ἄμεινον τοὺς νόμους, ἢ τοὺς δικασὰς καθῆσθαι μάρτυρας, μᾶλλον δὲ ὑπηρέτας τοῦ ἦν ἐκποιῶν, ὁπότε μὲν κολάζοντας, ὅτε δὲ ἀφιέντας, ὁπόταν ἦν δοκῇ. ἅπαξ γεγένησαι, ἅπαξ ἀνατίθεσαι, ἅπαξ ἐξῆν τὸ ἀφηνιάσαι ἀντὶ πάντων ἴσχε. καὶ τότε, τότε μὲν, ἐν δικαίοις ἀντὶ ποιῶν δοκεῖν τὸ δ' ἔπειτον τοῦτο, μὴ

mutare factum, aut quid legis vsus supereſt? Etenim ipſe legislator hunc ad modum tecum egerit: Elice ſi improbus eras, dignusque quem abdicares, quid accidit vti revocares? Cur denuò in familiam reduxiſti? Cur legem irritam feciſti? Nam liber eras, tibique in manu erat iſta non facere. Neque enim tibi concedendum eſt, vt legibus tuo arbitratu abutaris, vtque iudicia, vtcunque mutatus ſit animus tuus eò trahantur. Neque vti nunc irritentur leges, nunc rurſum valeant, iudices; interim teſtes ſedeant, vel vt rectiùs dicam miniſtri tuæ voluntatis, modò pumentur, modò abſolventur, quandocunque tibi viſum fuerit. Semel genuiſti, ſemel educâſti: pro his ſemel item abdicare potes: atque ita potes, ſi iſtud meritò facere videaris: verùm vt hoc fiat ſine fine, vt perpetuò, vt

frequen-

καὶ ἀδίκως καὶ πολὺ καὶ ῥᾴδιον, μᾶλλον ἄλλῃ τῆς παρεμπιπτούσης ἐξουσίας. μὴ δὴ πρὸς Διὸς, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, συγχωρήσητε αὐτῷ ἐκουσίου τοῦ ἀναλήψεως γενομένου, μὴ λύσαντι τὸν νόμον τοῦ πάλαι δικαστηρίου, καὶ ἀνῃρέσαντι τὸν ὁρισμὸν, αὖθις ἐπὶ τὸν αὐτὸν τιμωρίαν ἀναπαλῶν, μὴ ἐπὶ τὴν ἐξουσίαν τὴν παρελθὼν ἀναφίχαρ, ἧς ἔξω καὶ ἄλλη, καὶ ἴσως καὶ ἡ κεκτημένη καὶ μόνῃ τούτῳ ἄφωνος, καὶ κεκλιμένῃ. ὁρᾶτε γάρ που ἐν τοῖς ἄλλοις δικαστηρίοις, ὡς ἐὰν μὴ τῶν ἀλλήλων λαχόντων δικασῶν, ἴῃ τις ἄδικον εἶναι γνῶσθαι τὴν δίκην, δίδασιν ὁ νόμος ἐς ἕτερον ἐφεῖναι δικαστήριον. ἢν δέ τινες ἑκόντες αὐτοὶ σωφρονοῦντες δικάσαι, καὶ προσλάβωσι ἐπιψῆφοι διαιτᾶν, ἐπὶ τοῖς ἧττον μηδὲν τὸν ἀρχὴν ἁμαρτάνειν, ἃ τούτους τις ἀσθενῶς καὶ ἥλιτο, πάρεστιν δὴ δικαίως τοῖς ἐγκαμφθεῖσι.

frequentet, vt facilè, id verò supra patris ius est. Quare per Iouem, iudices, ne permittatis huic, vt quæ sua sponte receperit, superioris iudicij sententiam irritârit, iram damnârit, rursum ad eandem prouocet pœnam, & ad patriam recurrat potestatem, cuius tempus iam excessit, euanuitque priuilegium, nec huic vni quicquam valens, quippe antea hac consumpta. Etenim illud considerate, quemadmodum in reliquis iudicijs, vbi iudices sortibus ferunt sententiam: si quis perperam pronunciatû existimat, permittitur alios adire iudices. Porrò si qui ipsi suapte sponte iudices constituerint, delectisq; arbitris causam commiserint, posthac non idem licet. Etenim si quis, quorum sententijs initiò stare nõ cogebatur, hos sponte delegerit, iam æquum est bonis consulere, quæ statuerint.

Iidem

ση δυνάται, ἀπ' ὀς πατὴρ βούλεται; Εβουλόμην μὲν ὅμ τοι ἰατρικὴν, καὶ ζιοῦτόμ τι ἔχειν φάρμακον, ὃ μὲν μόνον ζὺς μαινομένους, ἀλλὰ καὶ ζὺς ἀλλοκότως ὀργιζομένους παύειν ἐδύναζο, ἵνα καὶ τὸ ζοῦ πατρὸς νόσημα ἰασάμην. νυνὶ δὲ τὰ μὲν τῆς μανίας αὐζῷ τί-λειον πέπαυται, τὰ δὲ τῆς ὀργῆς μᾶλλον ἐπιτέτακται. καὶ τὸ λανθάνειν, ζῖς μὲν ἄλλοις ἄνασι σωφρονᾶ, κατ' ἐμοῦ δὲ ζοῦ θρασυνόμενον μόνον μάνεται. τὸν μὲν οὖν μισθὸν τῆς θρασύας ὀφεί-λει οἷον ἀπολαμβάνω, ἀφ' ἡμερνίδμ ἐπ' αὐζοῦ πολλὰ μᾶλλον καὶ ζοῦ γήρους ἀπορία οὐδενὸς ἄξιον, ὥσπερ ἐξὸν ζοῦτ' ἀναληφθὲς τῶς ὀλίγον, ἵν' ἀτιμότερον χέ-σωμαι, πολλοῖς ἐκπεσὼν ἢ οἰκίας. ἐγὼ δὲ, ἐν μὲν οἷς δύναζαι, οὐδὲν μᾶλ-λον πρίαμαι, πρὸ-λιν γοῦν ἄκλητος ἦκον ἐπὶ τὴν βούλομαι. ὅταν δέ τι ἔ τιλίως

quatenus ars valeat, sed patris arbitratu. Quare optarim equidem vt medicorum ars eiusmodi quoque remedium aliquod haberet, quòd non modò laborantes insania, verumetiam praeter æquum irascentes liberare posset, nimirum quò liceat & patris iracundiæ mederi. Nunc autem ipsa quidem insania leuatum est, cæterùm iracundia magis etiam exasperatur. Quòdque est omnium grauissimum, erga cæteros omneis sanus est, in me vnum insanit: à quo, morbo fuit liberatus. Videtis igitur cuiusmodi mercedem curationis ferat, cùm rursum ab illo abdicor, iterum alienor à familia, ceu ob id ipsum ad breue tempus receptus, vt maiore infamia sepiùs ejiceret domo. At ego quidem in his quæ præstare queam, ne expecto quidem patris iussum, vt qui pridem non accersitus ad opitulandum accesserim. Verum vbi

τελέως ἀπηγνωσμένον, οὐδ' ἐπιχειρῆν βούλομαι· ἐπὶ δὲ τῆς γυναικὸς ταύτης ἥκοντες καὶ ἀζημιότερός εἰμι. λογίζομαι γάρ, οἷα ποιήσειν μέλλω τὸν ἑαυτοῦ πατέρα, ἀφτυχῶν, ὃς οὐδὲ ἀρξάμενον τῆς θεραπείας, ἀφιεμένου. ἔρχομαι μὴ οὖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐπὶ τῇ μητρυιᾷ, χαλεπῶς ἔχουσι, χρηστὴ γὰρ ἐπὶ τοῖς πατρὶ δι' ἐκείνου ἀνιωμένῳ· τὸ δὲ μέγιστον, ἐπ' ἐμοὶ τοῖς ἀπαθῶς λοιδοροῦντι, καὶ ἃ πεποίηκα, ἐπορεγάρ οὐ δεινὰ μέν, ἀλλ' ὑπερβολὴν τῆς νόσου, καὶ ἀσθενείαν τῆς γήρως. πολλὰ οὐ δίκαιον οἶμαι, ἀφιεμένου τὸν ἐμὲ μὲν ἀδικεῖν ποιῆσαι; μηδὲ τὸν ἀρχὴν ὑπισχνούμενον. δι' ἃς δ' οὖν αἰτίας καὶ πρότερον ἀπεκρύψω μι, ῥᾴδιον συνιδεῖν ἐκ τῶν πρόσθεν· ἐγὼ γὰρ καὶ πρὸς ἐκείνας μὲν, ὡς οἶμαι, ἱκανῶς ἐμαυτὸν ἀπελογησάμην καὶ ταυτὶ δι', ἃ νῦν ἐγκαλεῖ, ὡς

vbi res est eiusmodi, vt nulla omnino spes sit, tum nec aggredi velim. Porrò in hac muliere multò etiam minus ausim, neque id temerè. Siquidem reputo quæ in me facturus sit pater, si res non succesſerit, cùm iam abdicet nondum aggressum curationem. Quare doleo, Iudices, nouercæ vicem, grauiter laborantis. erat enim proba. Deinde patris nomine, quem huius morbus excruciat. Maximè tamen mei ipsius causa, qui viderer immorigerus patri, cùm non posſim quæ iubeor præstare, partim ob morbi magnitudinem, partim ob ætatis imbecillitatem. At sanè non arbitror æquum esſe vt abdicer, si quod efficere non queam, id ne re-lapiam quidem. Itaque quibus de causis prius abdicârit me, facilè fuerit ex hoc negocio conijcere. Quanquam ad illas, opinor, satis re-

spondi ipsa pòst acta vita. Ad hæc autem quæ nunc obijcit,

ὡς ἂν οἷός τε ὦ, ἀπολογήσομαι, μικρὰ ὑμῖν διηγησάμενος περὶ τῶν ἐμῶν. ὁ μὲν γὰρ σκληρὸς καὶ δυσπαθὴς ἐγὼ, ὁ κατισχύων τὸν πατέρα, καὶ ἀναίδεια πολλὴν τοῦ γήρους, τότε μὲν οὐδὲν, τὰ πολλὰ ἐκεῖνα βοῶντι, καὶ ἀβασανίστῳ, ὀλίγα πρὸς ἀντιλέγειν ᾠόμην. ἀναλαβὼν δὲ τὰς ἐλπίδας, ἐνόμιζόν μοι δικαστήριον ἵστασθαι μέγα, καὶ ψῆφον ἀληθῆ, τὸν μετὰ ταῦτα βίον, καὶ τὸ φαίνεσθαι πάμπολυ τῶν τοῦ πατρὸς ἐγκλημάτων ἐλάττονα ἀφιστάμενον, καὶ περὶ τὰ ἐναντία τῶν ἐπιτηδευμάτων ἐσπουδακότα, καὶ τοῖς ἀεὶ σωφρόσι. τεθαρρήκει δὲ καὶ τοιοῦτόν τι, καὶ ὑπώπτευον, μὴ δὴ, ὡς οὐ σφόδρα καθισχυκότος πατρὸς, ἀθλίως ὀργίσεσθαι, καὶ ἐγκλήματα ψεύδη καθ' ἡμῶν συντιθέναι. καὶ ἴσως τινὲς, οἱ μανίας ἀρχὴν ταῦτ' ἔναι νομίσοντες, καὶ ἀναλῶ μὴ ἀκριβολογησόμενον, οὐκ ἐς μακρὰν ἐπιτιμήσεσθαι τοῦ λα-

pro virili fum responsurus, si prius de statu meo pauca vobis exposuero. Ego intractabilis ille, & immorigerus, patrem dedecorans, & indigna genere meo patrans, id quidem temporis multa id genus vociferanti, ac sine fine occlamanti, paucis contrà dicendum esse duxi: Verùm domo egressus, existimaui mihi grauissimi iudicij instar fore, verumq; calculum, ita ac etiam deinde vitam vt appareret me à paternis illis criminibus quàm longissimè abesse, sed potius honestissimis studijs dedisse operam, cùmque optimis viris habuisse consuetudinem. Iam verò & eiusmodi quiddam prospiciebam, ac suspicabar fore, vt aliquando pater, qui non admodum animo constaret, mihi sine causa succenseret, falsáque in filium crimina struereret. Neque deerant quæ istæ morbi initium interpretarentur, minásque ac tela paulò pòst irruituri mali,

nempe

λαιῶν, μῖσῶ ἄλογον, καὶ νόμων ἀκλωῆ, καὶ βλασφημίας προχάρεις, καὶ διπασίειον σανθρωπὸν, καὶ βολὴν καὶ ὀργλὸν καὶ ὅλως χολῆς μεσὰ πάντα· διὰ δὴ ταῦτα μοι καὶ ἰατρικῆς ἀπόδρα ποτὶ κθσιδόκων. ἐπὶ πολυμέλῶς δ', καὶ ὧν δοκιμωτάτοις τ' ἐπὶ τ' ἀποδαπῆς ἰατρῶν συγγράμμασι, καὶ πόνο πολλῶ καὶ κθυμίᾳ διεξῆλ θον, ἰδίμαθον τλὼ τέχνλω. ἐπανιλθὼν δ', καταλαμβάνω τ' πατέρα ἐφῶς ἤδη μὲν μαινόμα, καὶ τὰ τῶν ἰατρικῶν ἀπογνωσμένον, ὃν ἐς βάθ' ὀρώντα, δεῖ' ἀπεβῶς φιλοπονήσαντα νόσος. πολὺ ὄντ' γε ἀπὸς λῶ ποιῶν χρεὼν ἦεν, ὅτι ἰμνησικάκη· ἐπῶς ἀφεμένῳ, οὔτι μετάπεμπ' γνῶσα ποιέ μεν· οὐδ' ἦν ἔχόν τι αὐτῶ ἴδιον ἰηπατῆν, ἀπὰ πάντα ἰπῆνα λῶ ἀπόντα τὰ ἁμπτήματα, καὶ ὅσπερ ἔφλω ἤδη, τῶν πόνω. μπλυθὼν οὖν ἄκλητ', nempe odium absque causa, mores asperos, conuicia parata, censuram seueram, clamorem, iracundiam, in summa, omnia plena bilis: vnde vsu venturum credebam, vt mihi aliquando arte medicinæ foret opus. Proinde foràs profectus, ac probatissimorum, quos in peregrinis regionibus nancisci potui, medicorum vsus doctrina, plurimo labore, vehementiq; animi studio artem perdidici. Porrò domum reuersus, offendo patrem manifesta iam insania laborantem, & ab huius loci medicis desperantibus destitutum, qui non aliùs inspiciunt, nec admodum exactè morbos diiudicant. At ego sanè, sicuti par erat facere frugi filium, neque superioris abdicationis iniuriam recordabar, neque vt accerserer opperiebar. Neque enim erat quicquam

quod illi propriè imputare possem, verùm peccata illa omnia fuerant aliena: nempe, quemadmodum modò dicebam, ipsius morbi. Ergo cùm inuocatus accessissem, non sum

ἄκλητος, οὐκ εὐθὺς ἰασάμην· οὐ γὰρ οὕτω ποιεῖν ἔθος ἡμῖν, οὐδὲ ταῦτά τι τὴν τέχνην πρᾶνεῖ, ἀλλὰ πάντων πρῶτον διδασκόμεθα σαφῶς, εἰ τὶ ἰάσιμόν ἐστι τὸ νόσημα, ἢ ἀνήκεστον, καὶ ὑπερβεβηκὸς τοὺς ὅρους τῆς τέχνης. καὶ τότε μὲν ἐμπειρίαν μὴ, ἐπιχαροῦμεν, καὶ πάλιν σπουδῇ σωφρόνως θεραπεύοντες τὸν νοσοῦντα. ἢν δὲ ἰατρικὸς ἴδῃ, καὶ νοσικὸς τὸ πάθος ἴδωμεν, οὐδὲ τότε ἀρχῆθεν πειρώμεθα, νόμον τινὰ παλαιὸν τῶν πατέρων τῆς τέχνης ἰατρῶν φυλάττοντες, οἳ φασι μὲν δεῖν ἐπιχαρεῖν τοῖς ἰατρευομένοις. ἰδὼν οὖν ἐγὼ πατέρα ἔτι ἐντὸς τῆς ἐλπίδος, καὶ τὸ πάθος οὐκ ἀνίατον τότε τέχνῃ, ἐπισταμένως τηρήσας, καὶ ἀκριβῶς ἐξετάσας ἕκαστον, ἐπιχείρουν ἤδη, καὶ τὸ φάρμακον πεπαρρησιασμένον ἐπῆγον. καί τοι πολλοὶ τῶν πρότερον ἐκείνων τῷ δόξαν, καὶ τῷ

equidem protinus medicus. neque enim hic nobis mos est, neque id præcipit ars, verùm illud omnium primum iubemur obseruare, sanabilisne sit morbus, an insanabilis, atque artis terminos prætergressus. Ac tum si eiusmodi fuerit morbus, vt commodè possimus aggredi, aggrediamur, totóque admittimus studio vt ægrotum seruemus. Quòd si viderimus iam inualuisse, superasséque, nec manum admouimus omnino, idque vetustam quandam legem eorum qui primi medicinæ prodiderunt artem, secuti: qui negant tentandos esse morbos qui iam inualuerunt. Itaque cùm patrem adhuc intra spem esse perspicerem, neque malum supra artis vires esse, diu obseruatis ac pensitatis singulis: ita demum aggrediebar, ac pharmacum fidenti animo porrexi. Multi sanè eorum qui tum adhibebant suspectam habebant

πλὴν ἴασιν ἀλίβαντον, καὶ πᾶσι κατηγορίας ὑφαιρουμένην. ὑπῆν δὲ καὶ ἡ μητρυιὰ, φεβουμένη καὶ ἀπιστοῦσα, οὐ τῷ μισεῖν ἐμὲ, ἀπὸ τῶν ἀληθῶν, καὶ ἀκριβῶς ἀδελφὴν νοσοῦσαν ἰδοῦσαν ἀγωνιῶσαν· ἐπίστατο γὰρ μόνη τὰ πάντα σαφῶς, καὶ συμπαθοῦσα τῷ νόσῳ. πλὴν ἀπ' ἴσης οὐδὲν ἐφειλκύσθη (ἐπιστάμην γὰρ οὐ ψευσόμενά μοι τὰ σημεῖα, οὐδὲ κεκλεισμένῳ πλὴν τέχνῃ) ἀνεῖχον πλὴν ἴασιν ἐν καιρῷ ἐπιχειρήσειν. καί τοι ἐμοί τινες τῶν φίλων συνεβούλευον, μὴ θρασύνεσθαι, μὴ καὶ ἐμβολή τινα μείζω ἐπιγένηται τὸ ἀτυχῆσαι, ὡς ἐμοῦ μᾶλλον τὸν πατέρα φθάσαι, καὶ μνησικακήσαντι ὧν ἐπ' αὐτῷ. καὶ τὸ καταφάσκειν, οὐδ' ἢν οὕτω δοκῇ ἐμοὶ, καὶ ἀσφαλὲς πάλιν, καὶ πάντα ἀνεπίφθονον. οἱ πρόσθεν δὲ ἐθαύμαζον· ἐπῄνει δὲ καὶ ἡ μητρυιὰ, καὶ φανερὰ ἦσαν ἐπὶ χαίρουσα, ἐμοὶ

ci, calumniantes curationem meam: iámque parabant in ius vocare me. Aderat autem & nouerca pauida atque diffidens, non id quidem odio mei, sed quòd metueret, vtpote probè sciens illum grauiter laborare. Nam sola nouerat omnia, quippe familiaris & assiduè ministrans ægrotanti. Attamen ego nihil his rebus deterritus (sciebam enim futurum vt mihi signa non mentirentur, neque falleret ars) adhibui curam, obseruato tempore idoneo. Quanquam erant amici nonnulli, qui mihi consilium darent ne fiderem, ne fortè si res malè succesisset, maiorem aliquam calumniam mihi accerserem, quasi patrem veneno vlus essem, memor iniuriarum quibus me affecerat. In summa, ille protinus conualuit, pristinæ redditus sanitati: cognosque omnia. Familiares admirabatur: denique laudabat & nouerca, ac palàm omnibus vtriusque nomine gratulabar, tum mihi laudem affecuto,

ἐμοὶ δόλιος μοῦτι, ἐξ-
πάνης σωφρονοῦτι. οὕτω
δ' οὖν (μάρτυρα γὰρ αὐ-
τῶν ἔχω) μήτι μιλήσῃς, μήτι
συμβούλου τινὸς ὑπὲρ τού-
του προσλαβών, ἀλλὰ τὸ
πᾶν ἄνους τῶν πρόντων,
ἕλκει μὲν τὸν ἀφκίρυξιν, ἐ-
μὲ δ' ἐξ ἀπῄχθης ἐποιήσατό μι,
σωτῆρα καὶ εὐεργέτην ἀφ-
καλῶν, ἀκριβῆ πάραν ἀλη-
φύσαι ὁμολογῶν, τὴ ὑπὲρ τῶν
ἔμπροσθεν ἐκείνων ἀφλογου-
μένων. Τοῦτο γνόμενον ὤ-
φρανεν μὲν πολλοὺς, ὅσοι πα-
ρῆσαν χαυδὲ ἀλλὰ δ' ἐκάνους, ὅσοις ἀφκίρυξις ἡοῦ
ἥδιον ἀναλήψιος. ἔδοξ
γοῦν τότε οὐ πάντας ὁμοίως
ἀδομένους ὧν πρᾶγματι,
ἀλλ' ἀθδς τινῶν καὶ χρόαν
πυρομένην, καὶ βλέμμα τι
ταραγμένον, τὴ πρόσωπον
ἀρτιομένον, οἷον ἐκ φθόνου
τὴ μίζους γίγνεται. ἡμᾶς
δ' οὖν, ὡς τὸ εἰκὸς, ἐν ἀ-
φροσύναις τὴ θυμηδίαις ἔ-
χον, ἀπάντων ἀναληφότων.

ἐ μὲν-

tum illi ad sanam mentem reuerso. Atque hic quidem (nam illud de eo tentari possum) neque contentus, neque quopiam his de rebus in consilium adhibito, simulatq; rem omnem è familiaribus cognouit: irritam fecit abdicationem, ac denuò me filium fecit, seruatorem ac beneficum appellans, cōfitens sese certum experimentum mei cepisse, deq; illis antè factis semet excusans. Id factum compluribus attulit voluptatem, nimirum quotquot ederant probi. Cæterùm verebat eos, quibus abdicatio filij iucundior fuerat reuocatione. Proinde videbam tum non eodem modo cæteros gaudentes omnes, sed erat cuius & colorem illicò verti sensi, & oculos turbari, & vultum iracundum, quemadmodum ex inuidia odióque solet accidere. Nos igitur, vt est consentaneum, in complexibus & animi gaudijs versabamur, vtpote vtroque alteri reddito.

Cæterum

ἀμηχανὰ ἦν μετὰ μικρὸν νεότης νοσῶν ἤρξατο, νόσος, ὦ ἄνδρες δικασταί, χαλεπὴ καὶ παράλογος. ἀρχόμενον γὰρ νεότης τὸ λανὸν παρηύξανε λαξα. οὐ γὰρ ἁπλοῦν, οὐδ' ἰσχνόμορον τῆς μανίας τὸ εἶδος, ἀλλά τι πολυειδὲς, ἀποκρυπτόμενον ἐν τῇ ψυχῇ καλῶς ἀπὸ τῆς ἔξω, καὶ ἐς οἰκειοτέραν ἐξορίσαν. πολλὰ μὲν ὄντα καὶ ἄλλα ἡμῖν δεῖ σημεῖα τῶν ἀνιάτως μεμηνότων, ἐν δὲ τούτῳ κοινὸν ἐπὶ τῇ γυναικὶ ταύτῃ παρηφάλαξα. τοὺς μὲν γὰρ ἄλλους ἀμαρτάνοντα, καὶ πραΰς ἐστι, καὶ παρόντας, ἠρέμα ἄγει καὶ νόσος. ἂν δέ τινα ἰατρὸν ἴδῃ, καὶ ὅσον ἀκούσῃ μόνον, κατ' ἐκείνου μάλιστα παροξύνεται, ὅπερ καὶ αὐτὸ ὄφελος, ὃν νοσοῦσι καὶ ἀνηκέστως ἔχειν δοκεῖ τινα μέσον. ταῦθ' ὁρῶν, ἐγὼ μὲν ἀνιῶμαι, καὶ τὴν γυναῖκα ὑπέρφορα, ἄξιαν οὖσαν, καὶ παρὰ τὸ προσῆκον ἀνηχθεσαν· ὁ πατὴρ δ' ὑπὸ ἰδιωτέας

Cæterùm notarem paulò pòst ægrotare protinus cœpit, morbo, Iudices, grauì & impotenti. Nam statim obseruabam vt nascebatur malum. Neque enim simplex erat, aut leuis insaniæ species: quin potius vetus quidam morbus, qui iampridem delituerat in animi domicilio, erupit, vimque in apertum prodijt. Sunt autem nobis cùm alia multa signa insanabili laborantis insaniæ, tum illud commune in hac obseruauì muliere. In cæteros placatior est ac mitis, atque ille lis præsentibus conquiescit morbus: quòd si quem conspexerit medicum, imò si vel audierit tantùm de medico, in hunc supra modum incenditur. Quod & ipsum argumento est, illam grauì & insanabili teneri malo. Hæc cùm perspicerem, equidem acerbè ferebam, miserabarque mulieris, vt debui, præter meritum tanto laborantis infortunio. Pater verò ob imperi-

τάας (οὐ γὰρ οἶδεν οὔτε ἀρχὴν τοῦ λατίγοντος καὶ λαιροῦ, οὔτε τὴν αἰτίαν, οὔτε τὸ μέγεθος τοῦ πάθους) ἰᾶσθαι, καὶ τὸ ἔμμετρον ἰητρεῖον φάρμακον. ὅτι δὲ ἐν ἴσῳ μανίας ἐστὶ καὶ νόσος, καὶ μία τὴν νόσον, καὶ ταὐτὸν πάθημα ταυτὸν, καὶ παραπλησίαν τὴν θεραπείαν ἀνεχόμενον. ἐκεῖνο δέ, ὅπερ ἀληθέστερον, ἀδωσάτην εἶναί φημι σοφίσασθαι τὴν γυναῖκα, καὶ ἐπίστασθαι ὑπὸ τῆς νόσου ὁμολογοῦσαν, ἀγανακτοῦσαν, καὶ ὀργίζεσθαι, καὶ φαῦλόν μοι δοκεῖν καὶ θυμώδη, καὶ κακολόγον τὴν ἄνθρωπον, ἐγκαλοῦσάν μοι τὴν ἀδικίαν τῆς τέχνης. καὶ πάσχει μὲν σύνηθες τοῖς λυπουμένοις, ὀργίζεσθαι γοῦν ἅπασι τοῖς μετὰ παῤῥησίας ἀληθῆ λέγουσιν· πλὴν ἐγώγε, ὡς ἂν οἷός τε ὦ, ἀπολογήσομαι πρὸς αὐτὴν, καὶ ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ τῆς τέχνης. καὶ πρῶτόν γε ἀπὸ τοῦ νόμου ἄρξομαι, καθ' ὃν οὗτός μοι ὠνή-

tiam, (neque enim novit vel originem mali quo tenetur, vel causam, vel morbi magnitudinem) insistit vti medicarem, ac simile pharmacum exhiberem: arbitratus idem esse insaniæ genus, eundem morbum, eandem agrotationem, quæ similem curandi rationem admitteret. Verùm vbi, id quod erat verisimum, dico fieri nullo pacto posse vt mulier seruetur, fatèorque me morbo imparem esse: indignatur ac succenset, atque me studio detrectare, ac mulierem destituere, mihi crimini vertens artis imbecillitatem. Atque huic quidem accidit, quod solet ijs qui dolent. [a] Succenset enim omnes ijs, qui liberè verum loquuntur. Tamen ego sanè pro viribus illi respondebo, tum meo ipsius nomine, tum artis. At primùm quidem à lege sumam initium, per quam hic me parat absti-

ἀπειπεῖν βούλεται, ἵν' ἀλλᾷ, νὴ Δί' ὁμοίαν οὖσαν αὐτὸν, μηδὲν τι μᾶλλον πρότερον, μηδὲ ἐξουσίαν. οὐ γὰρ ἄπαισιν, ὦ πάτερ, ὁ νομοθέτης, οὐδὲ πάντας ἴσας, οὐδὲ ὁσάκις ἂν ἐθέλωσιν, ἀπειπεῖν συγχωρήσας, οὐδ' ἐπὶ πᾶσαις αἰτίαις· ἀλλ' ἔσπερ τοῖς πατράσι τὰ παιδία πεπόνησται, ἵν' μὴ ἀδίκως αὐτὰ πάσχωσι. μὴ δῆτα τοῦτο ἐπὶ παθήμασιν ἴσχυ γίγνεσθαι, οὐδ' ἄκυρον τὴν τιμωρίαν, ἀλλ' εἰς δικαστήριον ἰέναι, μὴ δοκιμασάς ἰκάθιστ τοὺς μήτε πρὸς ὀργὴν, μήτε δι' ἀβουλίαν τὸ δίκαιον ἀγνοοῦντας. ἤδη γὰρ πολλοῖς πολλάκις ἀλόγους αἰτίας ὀργῆς πρεσπεσοῦσ[illegible], μὴ τόν μὲ ψευδῆ τινι δι' ἀβουλίαν παθόντα, τὸν δ' οἰκίτην πισεύσαντα, ἢ γυναικὸς ἐχθρᾶς. οὐκ οὖν ἦν τοῦτο ἀδίκημα γίγνεσθαι τὸ πρᾶγμα, οὐδ' ἐξ ἁμάρτης τὸν

abdicare: vt intelligat, sibi non esse posthac eandem abdicandi facultatem, quæ priùs fuit. Neque enim legislator omnibus, ô pater, istam potestatem permittit: neque uti quotlibet filios, neque quoties libuerit, abdicent: neque quibuslibet de causis. Verùm quemadmodum patribus concessit certis de causis iratsci ita prospexit & liberis, ne id immerentibus accidat. Eáque gratia iussit, ne libera esset, ac citra iudicium, vindicta: sed ad iudices vocat, æstimatores constituit, qui neque per iracundiam, neque per calumniam, quod iustum sit iudicent. Noluerat enim frequenter accidere multis, vt ob causas iniquas ad iram commouerentur: hic quidem alicui falsæ calumniæ credens, ille famulo fidem habens, aut vxori cuipiam inimicæ. Quare maluit rem inuidicatam agi, neque indefensa causa

τὰς παῖδας δίκης ἀποκτεῖναι, ἀπὰ ἀρχὴ ὕδωρ ἐγχέαντα, καὶ λόγον ἐκδιδόντα, καὶ ἀνεξέταστον οὐδὲν καταλιπόντα· ἐπὶ τούτῳ ἔξεστι, καὶ τοῦ μὲν ἐγκαλεῖν μόνον ὁ πατὴρ τῇ μάτηρ, τοῦ κρῖναι δὲ, ἀνδρῶν ἑκατὸν, ὑμᾶς οἱ δικάζοντες· αὐτὸ μὲν, ὅτι μοι ἐπιφέρει, καὶ ἐφ' ᾧ νῦν ἀγανακτῶ, μηδέπω σκοπῶμεν. πρότερον δ' ἐκεῖνο ἴδωμεν τί ἐστι, εἰ ἔστιν ἔτι ἀρχὴν φύσαν αὐτῷ, ἐπεὶ ἐξεκηρύξατο, καὶ ἐξορκώσαντα τῶν πατρικῶν καὶ ταύτην δυνάμεων, ἐπ' οἴκου ἀναβαίνειν, καὶ λύειν ἐκεῖνα ἐκπέμψαντα. ἐγὼ μὲν γὰρ ἀδικώτατον εἶναί φημι τὸ ζῆν τοὺς ἐκγόνους γνῶσθαι τῶν παίδων τὰς τιμωρίας, καὶ νεκροὺς τοὺς καταδίκας, καὶ τὸν φόβον ἀίδιον, καὶ τὸν νόμον μὲν ἔστι μὴ σωφρονίζεσθαι, φυτὰ μισεῖν δ' ἀνάγκη, καὶ πάλιν ὁμοίως ἰσχύειν μὲν ἀεὶ, καὶ ὅλως, ἵνα καὶ κάτω φέρεσθαι τὰ δίκαια.

causa liberos statim capi, vincique: verùm & aquam infundit, & ratio redditur, & nihil inexcussum relinquitur: quandoquidem solùm hoc auctoritatis datum patri, vt ad iudices vocet: verùm iudicandi auctoritas, an meritò accuset, id penes vos, qui iudicio præsidetis. Ac nondum spectate crimen quod mihi imponit, cuiusque gratia nunc indignatur: verùm illud prius expendite, num posthac illi ius sit abdicandi, qui semel abdicauerit, iamque sit vsus facultate, quam lex concedit, atque hanc[b] paternam potestatem expleuerit, deinde rursum in familiam receperit, ac superiorem abdicationem irritam fecerit. Nam ego certè iniquissimum id esse dico, vt liberorum quoque sint infimitæ pœnæ, vt multæ condemnationes, ac metus perpetuus: vtque lex nunc irato inferiat, mox deinde faciat irritum quod actum est: rursum

πᾶς τὸ ἐπὶ ἐμαυτοῦ δοκῶν ζῆν κατὰσιν. ἁπλᾶ τὸ μὴ πρᾶον, ἄξιον ἐφιγῆσαι, καὶ ἀγανακτωῦντι συναγανακτῆσαι, καὶ λύσιτον τῆς τιμωρίας ποιῆσαι τὸν γνησιώτατα. ἐπὶ δ' ἴσης ἀναλόσει τοῦ ἐξουσίαν, καὶ ἐπαχθύνεσθαι τῷ νόμῳ, καὶ ἐπαληθῦσαι τῆς ὀργῆς, ἅτα μετὰ ταῦτα ἀναλάβῃ, χρηστὸν ὂν μετανοοῦντα. ἐπὶ δόντων ἀνάγκη μὴ μόνον, καὶ μηδένι μεταγνῶναι, μηδ' μεταβουλεύσασθαι, μηδ' μεταποιῆσαι τοῦ ἐρίσιν. δῦ μὴ δὲ τὸν γνησιώτατα, συνηρὸν ἢ χρηστὸν ἐκβύσασθαι σὸκ, οἶμαι, γνήσιμα ἐῶ. καὶ διὰ δῦτο δὶς ἀναξίους δῦ γόνος παραπαῦσαι συγχωρῆται, δὶς ὅτι ἐγνόουν ἀναφανμίσουσι. ὅταν δὲ μὲ κατ' ἀνάγκην, ἀπ' ἐξουσίας, αὐτός τις ὑφ' ἑαυτῦ, καὶ δικαιώσει ἀναλάβῃ, τίς ἔτι μηχανὴ μεταβάλλεσθαι,

sum vt eodem modo valeat. In summa, vt ius sursum ac deorsum torqueatur, vtcumque patribus pro tempore visum fuerit. Verùm initiò quidem æquum erat vti concederet, cumq; indignante pariter indignaretur, ac puniendi ius faceret ei qui gemuisset. Porrò vbi semel potestatem abſumpserit, ac lege sit abusus, iracundiam expleuerit, post hæc rursum in familiam receperit, & in hanc opinionem discesserit, vt frugi putet: in his perseuerare necessum est, neque postea resiliendum, aut retractanda sententia, neque rescindendum iudicium. Neque enim scire poterat, opinor, is qui natus fuerat, frugine, an contrà esset euasurus. Atque hanc ob causam permissum est vt genere indignos abdicent, quos cùm educabant, cuiusmodi essent futuri, nesciebant. Cæterùm vbi non coactus, sed suapte sponte atque auctoritate ex sese comprobatum recipit, qua deinde ratione possit

mutare

ὦσι, ἢ τίς ἔτι χρῆσις ὑπὲρ πάλοιπον τοῦ νόμου; φαίη γὰρ ἄν τις καὶ ὁ νομοθέτης, ἃ πεπηρὲς οὕτω λῷ, διὰ τοῦτο ἀφῃρημένε ἄξιον, τί παθὼν ἀνακαλεῖ, τί δ' αὖθις ἐπανάγει εἰς τὴν οἰκίαν; τί δ' ἔλυσε τὸν νόμον; ἐπανόρθωσον γὰρ ἔδει, διὰ τοῦ μὴ ποιῆσαι ταῦτα λύειν. Οὐ γὰρ δὴ ἐπιτρέψει σοι δοῦναι τοῖς νόμοις, οὐδὲ πρὸς τὰς σὰς μεταβολὰς ἀνάγκασαι τὸ δικαστήριον, οὐδ' ἄρτι μὲν λύσαι, ἄρτι δὲ λυθέντας ἄγειν τοὺς νόμους, μὴ τοὺς δικαστὰς παθεῖν μάρτυρας, μέλλοντας δὲ ἀφίεσθαι τούτων σοι δοκοῦντας, ὁτὲ μὲν λοιδόρους, ὁτὲ δὲ ἐγκαλοῦντας, ὁπόταν σοι δοκῇ. ἅπαξ γεγένησαι, ἅπαξ ἀνατέθραφας, ἅπαξ μὴ τὸ ἀφῃρῆσθαι ἀντὶ πάντων ἔχεις. μὴ τότε, τότε μέν, ἢν δικαίως αὐτὸ ποιῆσαι δοκῇς τοῦτο, μὴ

mutare factum, aut quid legis vsus supereſt? Etenim ipſe legislator hunc ad modum tecum egerit: Elice ſi improbus erat, dignúſque quem abdicares, quid accidit vti reuocares? Cur denuò in familiam redeuxiſti? Cur legem irritam feciſti? Nam liberas, tibi'que in manu erat iſta non facere. Neque enim tibi concedendum eſt, vt legibus tuo arbitratu abutaris, vt'que iudicia, vtcunque mutatus ſit animus tuus eò trahantur. Neque vti nunc irritentur leges, nunc rurſum valeant, iudices, interim teſtes fedeant, vel vt rectiùs dicam miniſtri tuæ voluntatis, modò puniendo, modò abſoluendo, quandocunque tibi viſum fuerit. Semel genuiſti, ſemel educâſti: pro his ſemel item abdicare potes: atque ita potes, ſi iſtud merito facere videaris: verùm vt hoc fiat ſine fine, vt perpetuò, vt frequen-

καὶ δίδιον καὶ πολὺ καὶ ῥᾴδιον, μᾶλλον ἤδη τῆς παρ-
ρησίας ὄντα ἐξουσίας. μὴ δὴ
πρὸς Διὸς, ὦ ἄνδρες δικα-
σταὶ, συγχωρήσητε αὐτῷ
ταύτην τὴν ἀνάληψιν τῆς
ποινῆς φέρειν, μὴ λύσαντι τὸν
ζυγὸν τοῦ πάλαι δικαί-
ου, καὶ ἀνερέσαντι
τὴν ὀργὴν, αὖθις ἐπὶ
τὸν αὐτὸν τιμωρίαν ἀνα-
καλᾶσθαι, μηδ' ἐπὶ τὴν ἐξουσίαν
τὴν παρελθὼν ἀναρίχασθαι,
ἧς ἔξω ἤδη, καὶ ἔτι
ἀφ' ἧς πέπρακται καὶ μόνῃ
ταύτῃ ἄκυρος, καὶ παλιλλογισμένη. ὁρᾶτε γάρ
που μὴ ἐν τοῖς ἄλλοις δι-
καστηρίοις, ὡς ἂν μὴ τῶν
ληφθέντων λαχόντων δικαστῶν,
ἵνα τις ἄδικον οἴηται γε-
γράφθαι τὴν ἀρχὴν, δίδω-
σιν ὁ νόμος εἰς ἕτερον ἐλθεῖν
δικαστήριον. ἐν δέ τισιν
ἐκόντες αὐτοὶ συνθῶνται
δικασταὶ, καὶ προελόμενοι
ἐπιψῆφοι διαιτᾶν, ἐκ τού-
τοις οὐκ ἐξὸν μηδὲ τὴν ἀρ-
χὴν ἐμμένειν, ἃ τούτους τις
αὐθαιρε]ῶς εἵλετο, κύριόν ἐστι
δίκαιον τοῖς ἐγνωσμένοις.

frequentet, vt facilè, id vero supra patris ius est. Quare per Iouem, iudices, ne permittatis huic, vt quæ sua sponte receperit, superioris iudicij sententiam irritârit, iram damnârit, rursum ad eandem prouocet pœnam, & ad patriam recurrat potestatem, cuius tempus iam excessit, euanuitque priuilegium, nec huic vni quicquam valens, quippe antea hac consumpta. Etenim illud considerate, quemadmodum in reliquis iudicijs, vbi iudices forensibus ferunt sententiam: si quis perperam pronunciatâ existimat, permittitur alios adire iudices. Porrò si qui ipsi suapte sponte iudices constituerint, delectisq; arbitris causam commiserint, posthac non idem licet. Etenim si quis, quorum sententijs initiò stare nõ cogebatur, hos sponte delegerit, iam æquum est bonis consulere, quæ statuerint.

Itidem

ὅτι δὲ καὶ σὺ, ὃν ἐγὼ μᾶλλον ἀναλαμβάνω, ἃ μὲ ἄρα ἄξιον ἐλόμενος τῶν γονέων. ἔνδηλον, ἃ χρὴ σὲ ὑποπτεύειν καὶ ἐμοὶ, πάλιν ἀνάλαβας, οὐκ ἂν ἀπεκηρύττων ἦσας. ὅτι γὰρ οὐκ ἄξιον αὐτὸς κατέστης τούτων, ἐπ' αὐτοῦ τοῦ μεμαρτύρηται, καὶ χρηστὸς ἂν ἐμοὶ ἀνωμολόγηται. ἀμεταγνώστου οὖν τῆς ἀναλήψεως, καὶ τῆς ἀμαχλὶς βίωσιν ἐπὶ τοσούτοις μετὰ λείσιν ἔτεσι πολλοῖς, καὶ δύο δικασταῖς, ὧν ἡ μὲν πρώτη, ἐφ' οὗ παρητήσω· δεύτερον δὲ τὸ σὸν ὅτι μεταβουλόμενον, καὶ ἀνάδασιν ἐνοίησας, τὰ πρόσθεν ἐννοσφίσαν λύσας, βιβάσεις τὰ μετ' ἐκεῖνα βεβουλευμένα. μένε τοίνυν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις, καὶ φίλα ἅπερ τοῖς σαυτοῦ λείσιν. πατρὶ σοι ἐπὶ δεῖ, τοῦτο γὰρ ἔδοξε σοι· τοῦτ' ἐπόησας, τοῦτ' ἐπύθεσας. ἐγὼ δὲ οὐδ' ἃ μὲ φύσει ποιεῖ ἐῶ, ὅτι μὴ ἐκ, ἀπεκηρύττων ἔθετο με, ἐξαίνια ἂν οἱ φόρμιον.

Itidem sanè tu quoque, quem antea liberum erat non recipere, nisi dignus maioribus videretur, hunc si probum arbitratus esse, denuò recepisti, iam deinde non erit abdicandi ius. Siquidem indignum esse in quem ista denuò fiant, ipse testatus es, iam de integro frugi filium esse confessus. Itaque non conuenit pœnitere receptionis, sed firma reconciliatio sit oportet, nimirum postquam toties pronunciatam sententiam, ac rem bis iudicatam: primùm cùm abdicares: iterum, cùm ipse mutâsti consilium, meq; in familiam reuocâsti, rescissis decretis superioribus confirmans illa quæ postea sunt placita. Proinde perseuera in his quæ proximè statuisti, tuumq; ipsius iudicium serua. Pater sis oportet, quidquidem id abs te decretum, id probâsti, id ratum feciſti. Ego quidem si natura non essem filius, sed adoptatum abdicare vellet, ne tum quidē existimârim tibi licere

Quo-

Ὃ γὰρ πάλαι ἀρχὴν ποιεῖν ἀνάγκη τοῦτ' ἀδικον λύειν ἅπαξ γνώμην. τὸν δ' ὑὸν φύσει, καὶ αὖθις προαιρέσει νενόμιμον ἐπιποιημένον, πῶς εὔλογον ἂν ἀποθέσθαι, καὶ πολλάκις τῆς μιᾶς οἰκειότητος ἀφελέσθαι; ἃ δ' οἰκίτης ἂν ἐτύγχανον, εἰ τὸ μὲν πρῶτον νουνεχὲς οἰόμην καὶ ἐπίδοκιμάζειν, μεταπεσὼν δ', ὡς οὐδὲν εὐθὺς ἀπόβλητον ἀφεῖναι ἂν· ἆρ' ἂν σοὶ, πρὸς ταῦτα ὀργισθέντι, αὖθις ἐξὸν εἰς τὸν ὁμοίαν δουλείαν ἐπανάγειν; εἰ δ' ἁμῶς· τὰ γὰρ σιαῦτα, βίαια, καὶ ὡς πάντες ἄνευα ἐπάρχειν οἱ νόμοι ἀξιοῦσιν. οὐκοῦν μὴ οὐ σοῦ μᾶλλον ἕξειν τοῦτο ἀκριβῶς, ὃν ἅπαξ ἀκριβοῦς, ἐὰν ἀνὴρ λαβὼν, ὅτι πολλὰ ἀπὸν ἔχων, ὅμως πείσομαι. σκέψασθε δ' ἄνδρες, οἷον ὄνειδος καὶ ἀκρασίαν φέρειμι, καὶ ἐλέσθαι τοῦτό φημι, ὡς τότε μὲν ἰδιώτου, νῦν δ' ἰατροῦ· ἐδὲν γὰρ ἂν πρὸς τοῦτο ἐτέχνης συναγωνίσαιτο, ἀλλ'

Quod enim initiò facere rem erat non facere, id semel factum, iniquum est rescindere. Porrò cum qui primùm naturâ sit filius, postea iudicio sententiáque accersitus, quæso num par est rursum expellere, & eadem familiaritate priuare sapiùs? Age, quid si fortè seruus essem, ac tu quidem primùm improbum esse ratus, in vincula conieciſſes, deinde vbi cognitum esset me nihil peccasse, manumiſiſſes: num tibi liceret, vtcunque contigerit, irasci, rursus in eandem reuocare seruitutem? Minimè liceret. Istiusmodi igitur acta, leges firma volunt esse, ac perpetuò valere. Ego cum pluribus etiam argumentis docere possim, nō esse ius huic abdicare denuò, quem semel abdicatum, sponte sua receperit: tamen finem faciam. Nunc spectate, cuiusmodi filium parat abdicare. Atque illud nondum dicam, me tum imperitum abdicatū fuisse, nunc abdicari Medicum (nihil enim mihi in hac causa suffragetur ars)

ὀλίγου τότε μὲν νέου, νῦν δὲ
ἤδη καὶ προβεβηκότα, καὶ τὸ
πιστὸν, οὖν μηδὲν ἀδικῆσαι
ἂν παρὰ τῆς ἡλικίας ἔχον-
τα. μικρὸν γὰρ ἴσως καὶ οὗτο
τε. ἀπὸ τότε μὲν, εἰ καὶ μη-
δὲν ἠδικημένῳ ὡς ἂν ἔγω-
γε φαίην, ἀπ' οἰκίδος γ' οὐκ ἂν
ποτοῦτο, παρητοῦτο τῆς οἰ-
κίας. νῦν δὲ σωτῆρα ἴσως
χρὴ, καὶ εὐεργέτην γενόμε-
νον, οὐ τί χρεὼν ἂν ἄλλο
σεσώτρον, σωθέντα δ' ὑπὸ
καὶ τηλικούτου κίνδυνον
ἀφηρημένον, τοῖς τοιούτοις
ἐνόνες ἀμείβεσθαι θεραπείας
ἱκάνας, οὐδ' ἵνα λόγον ἔ-
χοντα, ἀπ' ὅτου ῥᾳθίως ἐπι-
λαθέσθαι, καὶ ἐπὶ τῷ ἐρημίᾳ
ἀλώναι, τὸν ἐρεθόντ' ἂν
δικαίως, ἐφ' οἷς ἀδίκως ἐξε-
βίβλητο, μὴ μόνον δ' ὑμνη-
σικακήσαντα, ἀπὸ καὶ σώ-
ζοντα, καὶ σωφρονεῖν παρα-
σκευάσαντα; ἐγὼ γὰρ μικρὸν, ὦ
ἄνδρες δικασταὶ, οὐδὲ τὸ τυ-
χὸν, εἰ ἐπιεικὴς αὐτὸ, ὅμως
τοιοῦτον νῦν ἀξιοῦμαι. ἀπ'
οὐ καὶ οὕτω ἀγνοῶ τὰ τότε,
μάλιστα

tum iuuenem, nunc ætatis
prouectum, vt ætas etiam ip-
sa fidem faciat, me nihil pec-
casse. Nam leue fortassis hoc
quoque, verùm tum quidem,
etiamsi nullo commisso pec-
cato, vt ego quidem dixerim,
sed nec benemeritus alienā-
bar à familia. Nunc porrò
cùm nuper salutem dederim,
ac beneficus exiterim, exi-
gor. Quare quidfieri potest
ingratius? vt mea seruatus
opera, tantòque elapsus à
discrimine, protinus fanatio-
nem illam huiusmodi factis
penset, nulla meritorum ha-
bita ratione. sed vsqueadeò
facilè mandârit obliuioni,
atque in solitudinem abigat,
eum, qui iure sit obsecutus,
cùm præter ius ejceretur,
neque solùm non memine-
rit iniuriæ, verumetiam &
salutem attulerit, & fa-
menti restituerit? Neque e-
nim exiguo, Iudices, neque
vulgari in hunc collato be-
neficio, tamen huiusmodi
malis nunc videor dignus.

Porrò quanquam hic ignorat, quo in statu tunc fuerit,

non

πάντα ὑμᾶς ἴσιν, οἷα ποιοῦν-
τα αὐτὸν, καὶ πάσχοντα,
καὶ ὅπως ἀχθόμενον ἐγὼ
παραλαβὼν, τῶν μὲν ἄλ-
λων ἰατρῶν ἀπηγορευκότων,
τῶν δ' οἰκείων φυγόντων,
καὶ μηδὲ πλησίον προσιόν-
τολμώντων, ζηλοῦντον ἀπί-
φανα, ὡς καὶ ἰατηγορῆν
δυνάσθαι, καὶ περὶ τῶν νό-
μων ἀχθίζεσθαι· μᾶλλον δ'
ὄρᾷς, ὦ πάτερ, τὸ παράδ-
δαγμα, ζηλοῦτον ὄντα σε παρ'
ὀλίγον, οἷα νῦν ἡ γυνή ἐστι,
πρὸς τὸν ἀρχαῖον φρόνησιν
ἰκανήγαγον. ὁ δίκαιον, ζηλοῦ-
τόν μοι γένεσθαι ἀντ' ἐκεί-
νων τῶν ἀμοιβῶν, οὐδὲ κατ'
ἐμοῦ σε μόνον σωφρονᾶν. ὅτ-
τι γὰρ μὴ μικρὰ ἐν ἐμοῦ
ἐνηργέτησας, καὶ ἐπ' αὐτῶν,
ὧν ἐγκαλᾷς, δῆλόν ἐστιν. ὃν
γὰρ, ὡς ἐν ἐσχάτοις οὖσαν
τῶν γυναῖκα, καὶ παμπονή-
ρως ἔχουσαν, ἐν ἰσχύοντα μι-
σεῖς, πῶς ἂν πολὺ μᾶλλον, ὅτι
σοι τὸ ὁμοίως ἐπικαφα ἐπὶρα
γαπᾷς, καὶ χάριν ὁμολογᾷς,
τῶν

vos tamen omnes noſtis, quid facientem hunc, ſimul & patientem, & quibus affectum modis, ego curandum ſuſceperim, ac Medicis reliquis deſperantibus, fugientibus familiaribus, nec propiùs accedere audentibus, talem reddidi, vt etiam accuſare poſſit, vt de legibus diſſerere. Quin magis ſi exemplum quæris pater, cùm propemodum talis eſſes, qualis nunc eſt vxor, ad priſtinam ſanitatem reuocaui. Quare non eſt æquum, vt pro his officijs, huiuſmodi mihi gratia reponatur, vtq; in me vnum tantummodò ſanus ſis. Etenim te non mediocribus à me beneficijs affectum eſſe, vel ex his ipſis liquet, quibus me criminaris. Nam quem ob hoc odio perſequeris, quòd vxorem extremo laborantem periculo, grauiſſimèque affectam non ſanem, qui fit vt eundem non multò potius charissimum habeas, quum ſimili morbo liberârim? non gratias agas,

τῶν οὕτω λυπῶν ἀπηλλαγμένος; σὺ δὲ, ὅπερ ἄγνωμονέστατον, σωφρονίζεις, ἀντὶ θὺς ἐς δικαστήριον ἄγας, καὶ σωσαμένους ὁλκάδας, καὶ ἐπὶ τὸ ἀρχαῖον ἰκτῖνο μῖσος ἀναφέρεις, καὶ τὸν αὐτὸν ἀναγινώσκεις νόμον· ἐμοὶ γοῦν τὸν μισθὸν ἀποδίδους τῇ τέχνῃ, καὶ ἀξίας ἀμοιβὰς τῶν φαρμάκων ἐπὶ τὸν ἰατρὸν, ὑγιαίνων μόνον. ὑμᾶς δὲ, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τὸν ἀπρόπτως ζῶντα ὁλκάδα, καὶ τὸν σῶντα ἐξιλαύνειν, καὶ τὸν σωφρονίζοντα μισεῖν, καὶ τὸν ἀναπλέοντα τιμωρεῖσθαι οὐκ, ἵνα γε τὰ δίκαια ποιῆτε. καὶ γὰρ εἰ τὰ μέγιστα νῦν ἁμαρτάνων ἐτύγχανον, ἵνα μοι τὶς οὐ μικρὰ προοφλισκάνῃ χάρις, ἐς ἵνα ἀρβλίσπουλα ζῶντα, καὶ ἐς μνημνημένον, ἵνα λῶς εἶχε, τῶν μὲν παρόντων καταφρονεῖν, διὰ ἐκεῖνα δὲ πρόκαρον τὸν συγγνώμην ἔχειν· καὶ μάλιστα, ἃ τηλικαύτης ἀνηργάσατο τύχης

tam acerbis ereptus malis? At tu, quod quidem eſt ingratiſſimum, ſimulatque ad te rediſti, protinus in ius trahis, ſalute donatus: poenis, & ad vetus recurris odium, eandem recitas legem. Egregiam igitur mercedem perſoluis arti, dignámque pro remedijs refers gratiam, qui quidem aduerſus Medicum tantùm ſanus es. Vos autem Iudices, huic concedetis, vt de benemerito poenas ſumat? at ſalutis auctorem expellat? vt eum qui ſanitati reſtituerit, oderit? vt per quem reuixit, vlciſcatur? Haud profectò concedetis: ſiquidem quod aequum eſt, facietis. Etenim ſi maximum aliquod flagitium in praeſentia commiſiſſem, tamen ſuperioris beneficij nomine non mediocriter mihi debebat, cuius reſpectu memoriáque conueniebat hunc praeſentem iniuriam negligere, & ob illa priora facile ignoſcere; maximè ſi tam ingens ſit beneficium, vt omnia

νω, ὡς πᾶν]α ὑπερπαίαν τὰ μετὰ ταῦτα. ὅπερ εἰ μὲν ἐμοὶ πρὸς ἑαυτὸν ὑπάρχειν, ὃν ἔσωσα, καὶ ὃς ἐμοῦ βίου παντὸς χρέώστης ἐστί μοι, καὶ ᾧ τὸ εἶναι καὶ τὸ σωφρονεῖν καὶ σωτηρίαν παρέσχημαι· καὶ μάλιστα, ὅτι οἱ ἄλλοι πάντες ἤδη ἀπηγνώκασιν, καὶ ἥττους ἦναι ὁμολόγουν τῆς νόσου. ἑαυτὸν γὰρ μᾶλλον οἶμαι ποιᾶν τινὰ ἐμὲ ὑπηρετείαν, ὡς οὖσι μὲν ἐμοὶ τότε, οὔτε ἀναγκαίαν τῆς θεραπείας ἔχων αἰτίαν, ἀπ' ἐλάττονος δὲ καὶ ἧττον, καὶ ἀπόρου, τῆς φυσικῆς αἰτίας ἀφαμένου, ὅμως οὐ μεταῤῥᾳθυμήσαν, ἀπ' ἰδιωτείας καὶ ἁπλότητος, αὐτεπάγγελτος ἥκων. βοηθήσας, προσπεσὼν, ἰασάμενος, ἀνασώσας, καὶ τὸν πατέρα ἐμαυτοῦ διαφυλάξας, καὶ ὑπὲρ τῆς ἀκηκοότος ἀπολογησάμενος, τῇ τῆς εὐνοίας τοῦ ὀργῇ ἔπαυσα, καὶ τὸν νόμον ἔλυσα τῇ φιλοσοργίᾳ, τῇ μιμήσει ὑπηρετείας τοῦ εἰς τὸ γηράσκοντα πατέρα ἐπιδείξαμενος, τῇ ἐν ἔτεσι μεταφαλῇ καιρῷ, τοῦ

nia superet, quæ postea possint accidere. Quodequidem mihi in hunc competere puto, quem seruaui, qui mihi totius vitæ debitor est: cui præstitũ vt sit, vt sapiat, vt intelligat: præsertim cùm cæteri omnes iam desperarent, seque morbo impares esse fatererentur. Nam & illud opinor ad meriti mei cumulum accedit, quòd cùm id temporis finalius non essem, cùm nihil esset causæ, quæ me cogeret curationem suscipere, verùm cùm liber essem, atque alienus, à naturali causa solutus, tamen haud dissimulaui, sed vltroneus, inuocatus, iniussus adij, succurri, admissus sum, sanaui, restitui, meum ipsius patrem seruaui, de abdicatione me purgaui, iram benevolentiâ sedaui, legem pietate sustuli, magnóque beneficio reditum in familiam emi, atque in tempore adeò periculoso fi-

πλὴν πρὸς τὸν πατέρα σύν-
τιν ἐπιδεξάμην, καὶ μι-
τὰ τῆς τέχνης ἐμαυτὸν ἐκ-
σκοίην, καὶ γνήσιος ἦν
ἐν τοῖς δεινοῖς ἀνεφάνην.
πόσα γὰρ οἴεσθε παθεῖν με,
πόσ' ἐμαθεν παρόντα, ὑπο-
ρητοιῶντα, ἀπορρυπαινόμε-
τα, νεκρῷ μὲν ἀκόντα τῷ δὲ
πατρὶ ἀκμῇ, νεκρὸν δ' ἐπὶ τὸν τά-
χιλω ἐκάθευδα, πρὸς ὀλί-
γον ἐνδιδόντ' δὲ καιροῦ
ἕνα δ' ἐκ τῶν ὄντων ἀπάντων
ζώντων ἐν τῇ ἰατρικῇ τὸ ἀπ-
σφαλέσθαι, τοὺς τοιούτους
ἥδεσθαι, καὶ πλουσίους, οὕ-
τω ἀγχαμήνοις. ἐγὼ γὰρ τὸν
πλούσιον ἀσθενοῦντι ἀφιέ-
νει τὸν λύπην, ἐπίστευσαν-
τ' δὲ τοῦ πάθους. καὶ ὅμως
πρὸς οὐδὲν ζώντων ἀπέκνευ-
σα, οὐδ' ἀπεδειλίασα· συν-
νὼν δ', καὶ πάντα πόνον
ἀντεξετάζόμην τῇ νόσῳ,
τὸ τελεσθὲν ἐκράτησα δὲ
φαρμάκῳ· μὴ γὰρ, δοῦν' ἀ-
κούσας, ἰδίως ἀναλύει τις,
ποῖ δ', ἢ νόσ' ὁ κάμα-
τ' ἐγχίλιον φάρμακον. καὶ

dem ergò patrem [illegible]
straui, méque ipsum [illegible]
auxilio insuetum, ac [illegible]
bus in rebus legitimum [illegible]
apparui. Quam multa [illegible]
nim me fuisse passum [illegible]
bitramini, quoties [illegible]
hausisse laborem, dum [illegible]
fideo, dum obsecundo [illegible]
opportunitatem capio, [illegible]
cedens patris [illegible]
nunc artem [illegible]
breue tempus [illegible]
morbo? Est [illegible]
omnium quæ [illegible]
te Medicorum, [illegible]
fissimum, [illegible]
dicari, ac [illegible]
dere ad hæc, [illegible]
sint affecti [illegible]
nim non [illegible]
te malo, [illegible]
mos exercuit, [illegible]
nihil horum [illegible]
grauium fuit, [illegible]
ram motus [illegible]
morbo lucta[illegible]
superani pharmaco. Ne
verò quisquam [illegible]
to protinus [illegible]

tet: Quis aut quantus labor miserè pharmacum [illegible]

δὲ χρὴ πρὸς τοῦτον γενέσθαι
δεῖ, καὶ προσδοκητέον τὴν
πόσιν, καὶ προκαρασκευάσ-
σαι ῥᾴδιον [illegible] τὸ σῶ-
μα, καὶ τῆς [illegible]νοι ἕξιν
φροντίσαι, ἀφροιῶντα καὶ ἐν-
σχόνουσα, καὶ οἷς χὴ φύ-
φουτα, καὶ λιγαίνοντα ἐς ὅ-
δε χρήσιμον, καὶ ὕπνους ἐν-
πιγοῦντα, καὶ ἐρεμίας μη-
χανώμενον. ἄνευ οἱ μὲν ἄλ-
λο τι νοεῖν τε, ῥᾳδίως πει-
θῆναι ἂν· οἱ μανικοὶ δὲ,
διὰ τὴν ἀλογίαν τοῦ νοεῖν
δυσπαίνωτοι, καὶ δυσλυπέ-
ητοι, καὶ ὧν ἕνεκα ἐπιτηδεύ-
ασι, καὶ τῇ θηριακῇ δυσκα-
τηχόητοι, ὅταν γοῦν πολ-
λάκις ποιήσωμεν ἄδη πλη-
σίον γενέσθαι τοῦ τέλους, καὶ
ἐπαίσωμεν, ἐμπεσόν τι μι-
κρὸν ἁμάρτημα, ἐκκαύσ-
ασι τοῦ πάθους, ἄκεσ]α
ῥᾳδίως ἐκᾶνα ἀνήψηται, καὶ
ἀνατέθεικε τὴν θηριακὴν,
καὶ τὴν τέχνην διέφθει. τὸν
οὖν τοιοῦτα πάνθ' ὑπομεί-
ναντα, καὶ οὕτω χαλεπῷ
νοσήματι περισκελαίσαντα,

nim multa prius sunt fa-
cienda, præstruenda via,
dando pharmaco: præpa-
randum corpus, quò facil-
lùs recipiat medicationem:
déque omni corporis ha-
bitu solicitus sit Medicus
oportet, inaniens, exte-
nuans, cibis idoneis alens,
mouens ad omne quod con-
ducit, somnos accersendi
rationes excogitans, soli-
tudines arte reperiens. Quì-
bus in rebus ægroti cæte-
rò facilè pareant: at qui
laborant insaniâ, ob ani-
mi libertatem intractabiles
sunt, ac gubernatu diffi-
ciles, ipsi que Medico peri-
culosi, neque qui facilè cu-
ra expugnentur. Proinde
sæpenumerò cùm effecerin
mus, vt iam speremus pro-
ximè adesse morbi finem,
leue aliquod erratum in-
cidens, renouato malo cun-
cta illa superiora facilè
subuertit, curationem im-
pedit, artem fallit.

καὶ Eum igitur qui hæc om-
nia sustinuerit, qui cùm morbo tam graui sit luctatus,

καὶ πάλιν ἑκάστην πεῖ-
θῶ τὸ ἀναπεπταμένον ψυχὴ-
ματόνα, ἵνα δίνῃ ἀρκεῖ-
ῤῥῶσιν ἐπιτρέψαι, καὶ δύ-
ῥωνται, ὡς βούλεται ἑκά-
στη αὐτῶν ἐπιτρέπειν συγ-
χωρήσαι, καὶ τῇ φύσει πο-
λεμῶν αὐτὴν λάσαι; ἐγὼ
μὲ φύσει πατρόμην, ἔφη,
καὶ ἀμυνοῦμαι, ἢ ἄνθρω-
δικασαὶ, τὸν πατέρα ἐκ-
μανῶ, ἵνα ἀδικῇ οὗτος·
ἃ δὲ τὸν ἐπιτρεπόντα
παῖδα ζῆς νόμοις, ὡς φη-
σιν, ἀκολουθῶν ἀμυνοῦμαι,
καὶ τοῦ γέρους ἀσεβῆ, μι-
σόπατορ οὗτος. ἐγὼ φιλοπά-
τωρ γίγνομαι. ἐγὼ τὸν φύ-
σιν ἀσπάζομαι, οὗτος τὰ
τῆς φύσεως παρορᾷ, καὶ ἐκ-
ἐνδεῖξ λίμνα. ὦ πατρὸς μι-
σῶν ἀθλιώτατος· ὦ παιδὸς
φιλῶν ἀθλιώτερος. ἐγ-
καλῶ γὰρ ἐμαυτῷ, ζῶν πα-
τρὸς ἀναγκάζομαι, ὅτι μι-
σόμπορ, οὐ θέλων φιλῶ, καὶ
φιλῶ πλέον ἢ προσῆκεν, ἐκ
δι γὰρ ἡ φύσις ζῆς παιδί-
σι τοὺς παῖδας μᾶλλον.

quā malam [illegible]
nimum exprimam [illegible]
limum vicerit. Ille [illegible]
terum [illegible]
tetit, [illegible]
nemeritum [illegible]
suo arbitrium, [illegible]
atque vim cum ipse [illegible]
tura bellum gerit [illegible]
tis? Ego naturæ partes, [illegible]
dices, patrem [illegible]
no, custodiāque [illegible]
si hic quidem [illegible]
afficiat. Quòd [illegible]
benemeritum, [illegible]
fecisse; patrem, [illegible]
milia alitum [illegible]
rum liberorum [illegible]
ego pius in patrem, [illegible]
go naturam explicor, [illegible]
ste naturæ contemptor,
fas'que & inimicus. O
patrem omnis [illegible]
tem odio! O [illegible]
iustitiæ amantem, [illegible]
mihique vitio vertit, [illegible]
compellente, quòd [illegible]
bitus; cum prorsus [illegible]
amo, & magis [illegible]
oporteat. Atqui [illegible]
comparatum est, ut patres liberos [illegible]

τοῖς παισὶ τοὺς πατέρας ἢ πατὴρ φιλεῖν. ἀπ' οὐτος ἐκὼν καὶ τοὺς νόμους παροράς, οἳ τοὺς οὐδὲν ἀδικοῦντας παῖδας ὑπὲρ γῆς φυλάττουσι, καὶ πρὸς φύσιν, ἣ τοὺς γεννήσαντας ἕλκει πρὸς πόθον τῶν γεγεννημένων παρακαλῶ, οὐχ ὅπως μείζους ἀρχὰς εὐνοίας ἔχων πρὸς ἐμὲ, μείζονα τὰ λοιπά μοι τῆς εὐνοίας ἰσορρόπῃ, καὶ ἐπιδίδωσιν, ἢ τό γε ἔλαττον, ἐμὲ μιμεῖται, καὶ ζῆλοι τοῦ φίλτρου· ἀλλ' οἶμοι τῆς συμφορᾶς, προσίτι καὶ μισᾶ φιλοῦντα, καὶ ἐκπαῖοντα ἰλαρὸν, καὶ ἐνυβριζόμενα ἀδικᾶ, καὶ ἀσπαζόμενον ἀποκηρύττα, καὶ τοὺς φιλόπαιδας νόμους, ὡς μισόπαιδας κατ' ἐμοῦ μεταχειρίζεται. ὦ μάχης, ᾗ ἐσάγας πάτερ τοῖς νόμοις, κατὰ τῆς φύσεως. οὐκ ἔστι ταῦτα, οὐκ ἔστιν ὡς θέλεις. καλῶς ἐμιμώσω, ὦ πάτερ, καλῶς καμίνους τοὺς νόμους. ἀσυμφωνία φύσις καὶ νόμος ἐν τοῖς εὐνοίαις, ἀκολουθεῖν ἀπάντοις ἐν ταῦθα, καὶ συμπα-

liberi parentes. Verùm hic ſtudio tum leges contemnit, quæ filios nihil commeritos familiæ ſeruant: tum naturam, quæ parentes ad vehementem natorũ deſiderium incitat. Non ſolùm enim cùm plures habeat in me benevolentiæ cauſas, maiorem, vti debebat, beneuolentiam non adiungit atque addit: aut quod eſt minus, me ſaltem imitatur, meumq; æmulatur amorem. ſed ô calamitatem, quin inſuper odit amantem, charitate proſequentem expellit, benemerentem ladit, complectentem abdicat, leges liberis fauentes, ceu liberis infenſas, in me torquere conatur. O bellum, quod contra naturam legibus moues pater. Non ſunt iſta, non ſunt inquam, quemadmodum tu vis. Leges bene conditas, malè interpretaris pater. Non pugnat natura cum lege, in his quæ ad beneuolentiam pertinent. Hîc inter ſeſe conſentiunt, & altera vtrique

συναγωνίζονται τῷ νόμῳ τῶν ἀδικημάτων. ὑβρίσας τὸν ἱκέτην, ἀδικεῖς τὸν φύσει. τί γὰρ τοὺς νόμους συναδικεῖς τῇ φύσει; τοὺς κολοὺς καὶ δικαίους καὶ φιλοπάτορας δεῖ εἶναι τοὺς οὐ συγχωρεῖς, καθ' ὑὸς πατὴρ παῖδὸς, ὡς κατὰ πολεμίου κινῶν πολέμιος, καὶ ἀσυχάζειν οὐκ ἐᾷς ἐν τοῖς τιμωρίαις, τοὺς ἐν τοῖς τῶν παίδων πρὸς τοὺς πατέρας ἐνοικίας ἀσυχάζειν εἰλοῦντας, καίτοι γε ἐπὶ τοῖς μηδὲν ἁμαρτοῦσι μηδὲ κακόνους. καὶ μὲν δὴ οἵ γε νόμοι καὶ ἀχρείας δικαίως διδόασι, κατὰ τῶν τοὺς ἱκέτας μὴ ἀντευποιοῦντων. ὁ δὲ πρὸς τοῦ μὴ ἀμείψασθαι, καὶ ἐν χρῶτοῖς, οἷς ἂν πάσχοντι, κολάζειν ἀξιῶν, σκέψασθε εἴ τινα ἱκετηρίαν ἀδικίας ἀπολείποιτο. ὃς μὲν οὖν οὔτε ἀγνοεῖν ἔφασκεν ὅτι τοῦτο ἔξεστιν, οὔτε ἄνευ ἐκ τοῦ πατρικοῦ ἐξουσίαν ἀπωμόσατο, καὶ χρεωμένῳ τοῖς νόμοις,

auxilio eſt ad delendas iniurias. Contumelia afficit benemeritum, offendit naturam. Cur legibus quoque ſimul cum natura facis iniuriam? Quae cùm honeſtae, iuſtae, liberorum amantes eſſe cupiant, non poterunt eſſe: quippe quae aduerſus vnum filium tenquam aduerſus multos ſeipſas tentet. Nec finis in ſupplicijs quietem inuenire, quae velint in benemolentia liberorum erga parentes conquieſcere: quanquam alioqui ne poſitas quidem aduerſus eos qui nihil peccárint. At ſanè leges ingratitudinis actionem concedunt in eos qui beneficijs non retulerint gratiam. At qui non ſolùm non refert gratiam, verumetiam punire conatur ab ea ipſa quibus adiutus eſt beneficio: conſiderate num quicquam facere poſſit iniquius? Neque non poſſe hunc iam abdicare demùm, qui poteſtatem ſenex explerit, ac lege ſit vſus: praeterea

μοιὶ, οὔτι ἄπως δίκαιον, ἵνα
ὀργίζωμαι ἐς τὰ τηλικαῦτα γι-
γνόμενον ἀποβάθρα, καὶ
τῆς οἰκίας παραπέσθαι, ἱκα-
νῶς (οἶμαι) δίδακται.
ἔδοξε δὲ καὶ ἐπ' αὐτῷ τῷ
αἰτίαμ ἐλθωμὶν τῆς ἀρχῆς
ῥύσεως, καὶ τὸ ἔγκλημα ἐς
ξητάσωμεν. ὁποῖόν ἐστιν. ἀ-
νάγκη δὴ, αὖθις ἐπὶ τὸν
νόμον ἀναφαμὲν τοῦ νο-
μοθέτου. ἵνα γάρ σοι τοῦτο
τὸ πρὸς ὀλίγον δῶμεν, τὸ
ἐξεῖναι, ὁσάκις ἂν ἐθέλῃς, ἀ-
ποκηρύττειν, καὶ κατὰ τὸ
τοῦ ἐπιτρόπου πρόσωπον τῷ
ἐξουσίαν ταύτην συγχωρῆ-
σωμεν, οὐχ ἁπλῶς, οἶμαι,
οὐδ' ἐπὶ πάσαις αἰτίαις ἀ-
ποκηρύξαι. οὐδὲ τοῦθ' ὁ νο-
μοθέτης φησὶν, ὅτι ἂν τύχῃ
ὁ πατὴρ αἰτιασάμενος, ἀ-
ποκηρυττέτω, καὶ ἀπόχρη θι-
λῆσαι μόνον, καὶ μίμψασθαι
τί γὰρ ἂν ἴδοι δικαστήριον ἐπ' ὑμᾶς ποιεῖ τοῦτο, ἢ ἄνε
ἡδὲ δικαστὰ, σκοπεῖν, ἢν ἐπ
ὶ μεγάλοις καὶ δικαίοις ὁ
πατὴρ ὀργίζηται, ἔτι καὶ μέ-
θυκοῦ τοῦτο δεῖ ἐξετάσαι.

ἔρξομαι

tereà non esse æquum, eum
qui tanta præstiterit bene-
ficia, expellere, familiáq
que exigere, satis opinor
demonstratum. Nunc au-
tem ad ipsam abdicationis
causam veniamus, & cri-
men cuiusmodi sit, expen-
damus. Ac rursum ad men-
tem eius qui legem condi-
dit, recurramus necesse est.
Etenim vt istud tibi dene-
mus ad breue tempus, lit
cere quotiescunque velis abo
dicare, vtque præterea po
testatem istam tibi largia-
mur etiam aduersus inimi-
citum, haud tamen simpli-
citer opinor, neque quibus
libet de causis abdicabis.
Neque hoc dicit legis cono
ditor: Quicquid vicun-
que criminatus fuerit pater,
abdicato: vt satis sit tan-
tum voluisse queri. Nam si
id esset, quid opus erat iudi
cio? Verum vos istud expen-
dere iubet, Iudices, num gra
uibus ac iustis de causis ira-
fcatur pater, nécne. Hoc igi
tur in præsentia consideratu.

Ingre-

ἄρξομαι δὲ ἀπὸ τῶν μετὰ ταῦτα μανίαν ἐνδύς. τὰ μὲν δὴ πρῶτα τῆς σωφροσύνης τοῦ πατρὸς, νήσοις λύσας τῆς ἀφροσύνης, καὶ σωτὴρ, καὶ ἀνορθώτης, καὶ πάντα λῷστος ἐγώ· καὶ εὐθύς, οἶμαι, τοῦτις ἔγκλημα, πρόσθεν ἐμοὶ ἀδωσάλου. τὰ μετὰ ταῦτα δή, τί τῶν πάντων ἀνήκεστα; τίνα θρασύτερον, τίς ἀνιμίλητον ἐμοῦ παρῆκα; πότε ἀπόκοιτος ἐγενόμην; τίνας πότους ἀκαίρους, τίνας κώμους ἐγκαλεῖ; τίς ἀσωτία; τίς πορνοβοσκὸς ὕβρεσιν; τίς ἐτιάσατο; οὐδὲ ἓν. καὶ μὴν ταῦτά γε, ἐφ' οἷς μάλιστα ὁ νόμος ἀποκηρύττειν παρήνεσεν. ἀλλὰ νοσοῦντι ὕστερος ἀμπρόν. τί δ' ἐμοὶ τὰν ἐγκαλεῖς, καὶ νόσον ἀνίκλω ἀμωτεῖς; οὗ, φησίν. ἀλλὰ τί; ὅτι θρασύτερον προσπέπτωκα σοὶ, οὐ θέλοντι, καὶ ἀλλὰ τοῦτ' ἄρ' ἄξιον ἦν ἀποκηρύξαι, ἀκαθάρτῳ ὄντι πατρί. ἐγὼ δὴ, τὸ μὲν, οἷα προσπέπλοντι σοὶ ἀκαιρότερον οὐ δυνάμην, ἀκαθάρτ

Exordiar autem ab iis quæ protinus huius insaniam sunt consecutæ. Iam primum omnium quod fecit sanæ menti redditus, illud erat: Rescidit abdicationem. Ego seruator, beneficus, bremiter omnia eram. In his (nisi fallor) nihil adhuc esse poterat quod cum crimine videretur esse coniunctum. Deinde quid est omnium quod accusat? Quod obscœnum, quam ceram filio dignam præterniſi. [d] *Quando fori cubui? Quas intempestiuas potationes, quæ comessationes obiecit? Qui luxui? Quis leno pulsatus est? Quis accusauit? Nemo profectò. Atqui hæc sunt ob quæ præcipuè lex permittit abdicare. Cæterùm capit ægrotare nouercæ. Quid istud mihi vertis crimini? morbique pœnam à me reposcis? Non reposco, inquit. Sed quid? Quòd eam curare iussus recusas, ob hoc dignus sanè vis qui abdicêris, quippe immorigerus patri? Ast ego quidem eiusmodi sint ipsa quæ iubet, in quibus quia non possim obsequi,*

ἀκολουθῆσαι δοκῶ, πρὸς ὀλίγον ἀντιβήσομαι. πρότερον δ' ἀπλῶς ἐκεῖνό φημι, ὡς οὐ πάντα προσάπτειν οὔτε ζώντι τῷ διδόντι ὁ νόμος, οὔτ' ἐμοὶ τὸ πείθεσθαι πᾶσι πάντως ἀναγκαῖον. ἐν δ' οὖν τοῖς τῶν προσταγμάτων τὰ μὲν ἀνάθεμά ἐστι, τάδ' ὀργῆς καὶ τιμωρίας ἄξια. ἐὰν νοσῇς αὐτὸς, ἐγὼ δὲ ἀμελῶ; ἐὰν τῶν κατ' ἀγρὸν ἐπιμελῶμαι, ἐγὼ δὲ ὀλιγωρῶ. ἐὰν τὰ κατ' ἀγρὸν ἐκποδὼν πρόσῃς, ἐγὼ δὲ οἰκῶ. πάντα ταῦτα, καὶ τὰ τοιαῦτα ἀπόγους ἴσα τὰς προφάσεις, καὶ τὰς μιμψίς πα φικάς. τάδ' ἄλλα ἐφ' ἡμῖν ἐστι τοῖς πατράσι, ὄντα τῶν τοιούτων, καὶ τῆς ζούτων χρείας, καὶ μάλιστα ἃ μηδὲν αὐτοὺς ὠφελῆσαι. ἐπεὶ τοι ἄν τῳ γράφων πατὴρ προσάπτῃς, ταῦτα μὲν τέχνον γράφει, ταυλῖ δὲ μὴ, καὶ ὦ μουσικῷ, τλιῷδε μὲν τλιὼ ἁρμονίαν προῦν, τλιῷδε δὲ μὴ· καὶ ὦ χαλκεῦ, τοιαῦτα μὲν χάλκευε, τοιαῦτα

sequi, videor immorigerus, paululsper disseram. Sed illud prius in totum dico. Neque lex huic concedit vt quiduis imperet, neque mihi necesse est in omnibus omnino parere. Quædam enim mandata sunt huiusmodi, vt si non parueris, non sis obnoxius pœnæ. Quædam id genus, vt nisi obtemperaris, ira supplicióque sis dignus: veluti si ægrotes ipse, & ego non curem. Si quid rerum domesticarum curandum sit, & ego negligam. Si quid rem rusticam curãdam mandes, atque ego recusem. Hæc omnia, atque id genus alia, probabiles adferunt causas paternæ querelæ. Porrò cætera nostri sunt arbitrij, nempe quæ ad artes, & artium vsum pertinent: maximè si nulla in re fiat iniuria patri. Iam si cui pictori præcipiat pater, Hæc pinge fili, illa nequaquam: rursum musico, Hanc pulsa harmoniam, illam ne pulsa; tum fabro ferario, Ista cude,

τοιαῦτα δὲ μὴ, ἆρα ἄν τις ἀνάσχοιτο ἀποκηρύττοντός σε, ὅτι μὴ καλὰ τὰ ἐπάνω λογιῶται ὁ πατὴρ χρῆσθαι τῇ τέχνῃ; οὐδὲ ἔστ', οἶμαι. τὸ δὲ τῆς ἰατρικῆς, ὅσῳ σεμνότερόν ἐστι, καὶ ᾧ βίῳ χρησιμώτερον, τοσούτῳ καὶ ἐλευθεριώτερον ἅπασι προσήκει τοῖς χρωμένοις, καί τινα προνομίαν ἔχειν τῷ τέχνῃ δίκαιον, ᾗ ἐφ' ουσίᾳ τῆς χρείας, ἀναγκάζεσθαι δι' μηδὲν, μηδὲ προστάττεσθαι, πρᾶγμα ἐπὶρ, καὶ βιῶν παίδευμα, καὶ ἀνθρώπων σοφῶν ἐπιτήδευμα, μήτ' ὑπὸ δουλείαν γίνεσθαι νόμου, μήτ' ὑπὸ φόβου, καὶ τιμωρίας δικαστηρίου, μήτ' ὑπὸ ψόγου, καὶ πανὸς ἀπειλῆς, καὶ ὀργῆς ἰδιωτικῆς. ὅστις, καὶ ὁ τοῦτό σοι σαφῶς οὐ τυχὸν, καὶ διαῤῥήδην ἔλεγον, οὐ βούλομαι, οὐδὲ βιαιότερον λοιδορεῖν, ἀλλ' ἐμαυτῷ μόνῳ τῶν τέχνων οἶδα, καὶ ᾧ πατρὶ, τοῖς δ' ἄλλοις ἅπασιν ἰδιώτης εἶν βούλομαι, τίς τύραννος οὕτω βίαιος, ὡς δε, illa ne cude: nam quisquam hunc patietur abdicare filium propterea, quòd non ex ipsius arbitrio artem exerceat? Nemo opinor. c Atqui medendi ars quanto est honoratior, vitaeque conducibilior, tanto communis esse liberiores qui hac vtuntur: ac iustum est vt ars aliquo gaudeat priuilegio in exercendi facultate, vt neque cogatur vsquam, neque ferat imperium, res sacra, deorum doctrina, vitiorum eruditorum cura: neque in seruitutem trahatur legis: neque timori patriaeque tribunalium, neque calculis, ac patris nutui, & indocti hominis irae sit obnoxia. Proinde si tibi palàm ac simpliciter ad hunc modum respondissem, Nolo curare cùm possim, sed artem soli mihi didici, ac patri, ceteris omnibus imperitus esse volo: quis est tyrannus vsqueadeò ferox, vt eo

σωγκάσαι ἄρ' ἡ ἄκοντα χρῆσθαι τῇ τέχνῃ; τὰ γὰρ τοιαῦτα ἰκετείας καὶ διδασκαλίας, οὐ νόμοις καὶ ὀργῇ καὶ δικαστηρίοις ἀνάγκαν, οἶμαι, προσήκει. πείθεσθαι γὰρ ἰατρῷ χρὴ, οὐ πειθόμενον βιάζεσθαι, οὐ φοβεῖσθαι· ἀλλ' ἑκὼν θεραπείαν οὐ ἄγιστον. ἰόντα δὲ ἰέναι ἑκόντος ἕλκεσθαι. πανταχοῦ δ' ἀνάγκης ἄμοιρον ὄν, ἀτελὲς ἡ τέχνη, ὅπου γε τοῖς ἰατροῖς καὶ δημοσίᾳ ἐν πόλεσι τιμὰς καὶ προεδρίας, καὶ ἀτελείας καὶ προνομίας διδόασι. ταῦτα μὲν οὖν ἁπλῶς ἄρ' ἔχει περὶ τῆς τέχνης, ἃ καὶ σοῦ διδαξαμένου μοι, καὶ πολλὰ ἐπιμελῶς, καὶ ἀναλώσαντος πολλὰ, ὡς μάθοι μοι, πρὸς μίαν ὅμως θεραπείαν ταύτην, ἀνωφελῆ οὖσαν, ἀπεκτησάμην· φωνὴ δὲ κἀκεῖνο ἐννόησον, ὡς πανταχόθεν ἀγύμναστον ποιεῖ, οὐχ ἵνα μὴ χρῆσθαι μηδὲ ἐπιτηδείᾳ ἐμῷ κλίματι· ταύτην ἐγὼ τὴν τέχνην οὐχ ὑὸς ὢν σὸς ἐξέμαθον, οὐδὲ

vt cogat etiam nolentem vti arte? Siquidem istiusmodi officia blanditijs precibúsque, ni fallor, non legibus, ira, iudicijs conuenit elicere. persuadere medico oportet, non iubere, vt velis, non vt metuat: neque ad sanandum adigendus est, sed vltrò ac lubens accedat oportet. Immunis à compulsione patris, immunis est ars ipsa, quòdquidem ciuitates quoque publicitùs honores, præeminentias, immunitates, priuilegia medicis tribuunt. Hæc igitur in genere posteram artis nomine respondere, etiam si tu me illam docuisses, si multum studij, multum pecuniarum insumpsisses vt discerem, & vnam hanc curationem, etiamsi eiusmodi esset vt præstare possem, recusassem. Nunc illud cogita, quàm rem modis omnibus ingratam & iniquam facias, qui non sinas me à meipso mihi patriæ liberè vti. Hanc ego artem tuam cùm non essem filius tuus, perdidici, neque

ἀὸδὲ ὧν οὐ νόμῳ ὑποκείμενος, οὐδὲ ὅμως οὐδὲν μεμάθηκά σοι· καὶ πρῶτον αὐτῆς ἀφελήσομαι, εἰδὼς παρὰ σοῦ πρὸς τὸ μαθεῖν ἔχων. τίνα διδάσκαλον ἐμισθώσω, τίνα φαρμάκων παρασκευὴν; εἶτα ἵνα ἄλλα μὲν προῖκα ἐκομίσω, καὶ τὰ ἀναγκαῖα ἀφρόντιστον, καὶ ἐκ τῶν διδασκάλων ἐλευθέριον, ἐπαιδεύθην. καί μοι δικαίως παρὰ τοῦ πατρὸς ὧν πρὸς τὸ μαθεῖν ἐφόδια, πένης καὶ ἄπειρα, μισθοῦ οἰκέτου, καὶ ἄφροντις συγγενῶν. ἀντὶ τούτων τοίνυν χρῆσθαί μου τῇ τύχῃ ἀξιοῖς, καὶ ἀπόρους ἐν ὕλαις τῶν, ὅτ' οὐκ ἦσθα ἀπόρης, ἐποίησα μίσων. ἀγάπα, εἴ τι σοι καὶ περίεργον ἐκὼν, οὐ προσφέρων, ἐν ἐποίησα, μηδ' ἐμίαρ μηδ' ἐν χάριν ἀπαιτῶν ἀπὸ ἀνάγκης ἀδελφός. οὐ δὲ δὴ πάλιν ἐποίησα πάλιν ἐμέ, ἀνάγκην ἐς τὸ λοιπόν μοι γενέσθαι, εἰ τὸ ἐν πόνοις ἐνδυστυχῆσαι, ἀφορμὴν ἔ ἄκουσα

neque tuis subiectus legibus. Atque hanc tamen tibi didici. Huius fructum primum sensisti, quum nihil adimenti contuleris ad eius cognitionem. Quem praceptorem mercede conduxisti? Quem pharmacorum apparatum comparâsti? Nullum omnino. Verùm inops, ac rerum necessariarum indigens, à præceptoribus mei miseritis fum edoctus. Nam abs te patre huiusmodi nihil dabatur ad discendum viaticum, molestia, solitudo, egestas, familiarium odium, cognatorum aversatio. Pro istis itaque factis f postulas vti arte mea, vtique earum rerum esse dominus, quas mihi parasti tum, cùm mihi non esses dominus. Boni consule, si quid antehac vltrò, nullo prouocatus officio, bene de te fum meritus, cum nullo nomine vllam abs te gratiam possem reposcere. Cæterum non conuenit sanè, vt meum beneficium mihi in reliquum tempus pariat necessitatem: vt quod volens beneficio inii, vertatur in

ἄπαντα κακῶς ποιῶν καταλῶσαι, ἐφ' ἕτερον ἐπάρξαι βίον, τὸ ἄπαξ τινὰ ἰασάμενον, πάντας εἰς ἀεὶ θεραπεύειν, ὁπόσους ἂν ὁ θεραπευθεὶς θέλῃ· ἐπὶ δεσπότας ἦν ὅτῳ καθ' ἡμῶν ἔπειτα τοὺς θεραπευομένους κεχαρισμένον, καὶ μισθὸν, τὸ δουλεύειν, αὐτοῖς, καὶ τὸ πάντα κακῶσαι ὑπερβαλλόντως προδιωκότες. οὗ τί γένοιτ' ἂν ἀδικώτερον; ἢ διότι σε νοσοῦντα καλῶς οὐκ ἐᾶν ἀνίσχυρα, διὰ τοῦτο νομίζεις ἐξεῖναί σοι, καταχρῆσθαί μοι τῇ τέχνῃ ταῦτα μὲν δὴ ἔχομεν ἄν λέγειν, εἰ καὶ δίκαιά μοι οὕτω προστάττοι, ἐγὼ δ' οὐ πάντως ἅπασι, μὴ δὲ πρὸς ἀνάγκην ὑπήκοον. νῦν δὲ ἔνεστι σκέψασθαι καὶ οἷά ἐστιν αὐτῶν τὰ ἐπιτάγματα. ἐπεὶ γὰρ ἐμὲ ἰάσω, φησὶ, μιμνήσῃ, μιμνήσομαι δέ καὶ ἀγανῶ, καὶ τὰ ὅμοια πάσχειν (ἕτερα δὲ οὐκ ἔστιν) καὶ ταῦτ' ἄκων ὁμοίως ἀπὸ γνώμης, δικάσασθαι οὐ πάντα, ὃς ἐδάμης· ἵνα καὶ ταῦτα,

tur in occasionem, vt postea nolenti præcipias: iamque in consuetudinem trahatur, vt qui semel sanauerit alium quem, semper deinde curet omnes quoscunque voluerit is qui sanatus est. Etenim ad istum modum fieret, vt quos curaremus, eos dominos nobis creauerimus, nosquemetipsos illis tradiderimus, mercedis loco seruitutem accepturi, & ad omnia quæ iusserint, obtemperaturi. qua re quid esse potest iniquius? Quoniam te gratiùer adeò laborantem restitui, ob id existimas tibi ius esse arte vtendi mea? Atque hæc quidem dicere potuerim, si mihi hic imperasset ea quæ meæ sint facultatis, atque ego non omnino modis omnibus vel inuitus obtemperassem. At nunc tandem perpendite, cuiusmodi sint huius imperata: Quandoquidem, inquit, me laborantem insania, sanâsti: insanit autem & vxor, eodemq; tenetur morbo (sic enim opinatur) & à cæteris medicis ad eundem modum destituta est; tuq; potes omnia, id quod re demonstrâsti: sanato hanc quoque,

καὶ ἀπάλαι ἄδε τῆς νόσου. τοῦτο δὲ, οὕτω μὲν ἁπλῶς ἀκοῦσαι, πάνυ εὔλογον ἂν δόξαι καὶ μάλιστα ἰδιώτῃ, καὶ ἀπείρῳ ἰατρικῆς. ἃ δὲ μου ἀκούσεται ὑπὲρ τῆς τέχνης διαπολογουμένου, μάθοιτ' ἂν ὡς οὔτι πάντα ἡμῖν δυνατά ἐστιν, οὔθ' ἃ τῶν νοσημάτων φύσεις παραπλήσιοι, οὔτ' ἴασις ἡ αὐτὴ, οὔτε φάρμακα τὰ αὐτὰ, ἐπὶ πάντων ἰσχυρά. καὶ τόν' ἔξεστιν δῆλον, ὡς πάμπολυ τοῦ μὲ βούλεσθαί τι, τὸ μὲ δύνασθαι διαφέρει. ἀνάσχεσθε δή μου τὰ περὶ τούτων φιλοσοφοῦντος, καὶ μὴ ἀπαρόκλητον, μήδ' ἐξάκουστον, μήδ' ἀπόπτριον, ἢ ἄκαιρον ἡγήσησθε, τὸν περὶ τῶν τοιούτων λόγον. πρῶτα μὲν δὴ σωμάτων φύσεις, καὶ κράσεις οὐχ αἱ αὐταὶ, κἂν ὅτι μάλιστα ἐν τῶν ὁμοίων σωτεύεσθαι ὁμολογῶνται, ἀπὸ τὰ μὲν τῶνδε, τὰ δὲ τῶνδε μᾶλλον ἢ ἧττον μετέχει. καὶ πάλιν τοῦτο ἔτι περὶ τῶν ἀνδρείων, ὡς

ac morbo leuato. Id si quis simpliciter ad hunc audiendi modum, vehementer aequum videatur, praesertim illiterato, artisque medicinae imperito. Sin autem me auscultetis artis nomine respondentem, intelligetis nimirum, nec omnia esse nostrae facultatis, neque consimiles morborum naturas, nec eandem medendi rationem, nec eadem remedia in omnibus efficacia. Ac tum palàm fiet, quantum interfit nolit quippiam, an non possit. Vos interim patienter auscultate me hisce de rebus philosophantem: existimantes nec inelegantem fore, nec extra causam, nec alienam à re, nec intempestiuam de his disputationem. Iam primum naturae corporum ac temperaturae, haudquaquam eaedem sunt: tametsi maxime in consesso est, ijsdem ex elementis constare. Verùm alia de his, alia de illis magis aut minus participant: idque loquor adhuc de corporibus virorum, quae

neque

ὡς οὐδὲ ταῦτα πᾶσιν ἴσα ἢ ὅμοια, ὅτε τῇ κράσει, ὅτε τῇ συστάσει, διάφορα δὲ καὶ μεγέθει καὶ σμικρότητι· ἀνάγκη καὶ τὰ νοσήματα μεγάλα γίγνεσθαι αὐτοῖς, καὶ τὰ μὲν ἰάσιμα εἶναι, καὶ πρὸς τὴν θεραπείαν ἀναπίπτοντα, τὰ δὲ τέλειον ἀπογνωσόμενα, καὶ ῥᾳδίως ἀπισκόμενα, καὶ καθ' ἑαυτὰ κράτει ὑπὸ τῶν κοσμούντων λαμβανόμενα. τὸ δὴ νῦν εἰρῆσθαι, πάντα πυρετὸν, ἢ πᾶσαν φθίσιν, ἢ περιπνευμονίαν, ἢ μανίαν, μίαν καὶ τὴν αὐτὴν οὖσαν, ὧδε γίνεσθαι ὁμοίαν ἐν πάντας ἐν σώμασι τοιούτοις, οὐσωφρονοῦσιν, οὐδὲ διαλογισμένοις, οὐδὲ τὰ τοιαῦτα ἐξηκριβωκόσιν ὅπῃ ἀνθρώπων. δοκεῖ τὸ αὐτὸ ἐν μὲν τοῖς σώφροσι ῥᾴδιον ἰᾶσθαι, ἐν δὲ τοῖς οὐκέτι. ὥσπερ οἶμαι καὶ σπέρμα, ἢν τὸν αὐτὸν εἰς διαφόρους χώρας ἐμβάλῃς, ἄμεινον μὲν ἐν τῇ εὐδίνῃ, καὶ βαθείᾳ καὶ ποτιζομένῃ, καὶ ἐυκαλίῳ καὶ ἐυλιμῷ καὶ ἐξηρασμένῃ ἀναφύεται, ἔνθα δὲ οἶμαι, καὶ ἔντροφον, καὶ

neque similia sunt omnibus, neque eadem temperatura, neque eadem constitutione. Vnde necessariò consequitur, vt morbi quoque tum magnitudine tum specie differentes, his accidant: vtque alia sanatu sint facilia, atque ad curationem sponte propensa: alia rursum prorsus desperata, vt quæ & facillimè corripiantur, & grauissimè à morbis prehendantur. Proinde si quis existimet, quamlibet febrim, aut quamuis tabem, aut peripneumoniam, aut insaniam, quolibet in corpore vnam atque eandem esse genere: is non videatur ponendus inter sobrios, neque doctos, neque inter eos qui in rebus huiusmodi exquirendis elaborârunt. Quin idem malum in hoc corpore facilè sanabitur, in hoc minimè: quemadmodum videlicet triticum, si idem in diuersos ejicias agros, aliter proueniet, in plano solo, profundo, irriguo,

aprico, ventis salubrib. expoſito, exculto, nimirũ vbere, læto, copio-

καὶ πολύχυμα καρπὸς, ἄλλως δ' ἐν ὄρει, καὶ ἐν πολίσματι γεώδει, ἄλλως δ' ἐν λιμνώδει, ἄλλως δ' ἐν ἠπείρῳ, καὶ ὅλως, διαφόρως πως ἑκάστοις τόποις. οὕτω δὴ καὶ τὰ νοσήματα, παρὰ τὰς ἑκάστων τόπους, ἢ ἴσα ἢ ἄνισα γίγνεται. τῶν οὖν ἐν τῷ σώματι βασανιστὴν, καὶ ὅλον ἀνίχνευτον καταλαβόντα, ἀξιοῦ μὴ παραπλησίαν, οἶμαι ἐν ἅπασι σώμασι, ὁμοίαν εἶναι, καὶ τὴν θεραπείαν ἴσην· πρὸς δὲ τούτοις, ἴσως οὐσίν, ὅτι τὰ γυναικεῖα σώματα πάμπολυ τῶν ἀνδρείων διαφέρει, πρός τι νόσου διαφορᾶν, καὶ πρὸς θεραπείας ἐλπίδα ἢ ἀπόγνωσιν, ῥᾴδιον καταμαθεῖν. τὰ μὲν γὰρ τῶν ἀνδρῶν ἐναργῆ καὶ ἔντονα, πόνοις καὶ κινήσεσι, καὶ ἀκαιρείαις διαίτης γεγυμνασμένα· τὰ δ', ἁβρὰ καὶ ἀσυμπαγῆ, ἐν σκιᾷ τεθραμμένα, καὶ λευκὰ αἵματος ἐνδείᾳ, καὶ θερμοῦ ἀπορίᾳ, καὶ ὑγροῦ πλεονάσμοῦ ἐμπίπτοντα ἐναλωτότατα.

copioſoque fructu: rurſum aliter in montoſa petrioſaque terra, aliter in opaca, aliter in ſubiecta montibus: in ſumma, pro cuiuſque loci diuerſa natura, ea tibi proueniet. Itidem & morbi, pro ratione corporum in que inciderint, aut maiores & ueberiores, aut minores euenitant. Verùm his omiſſis, pater, nec examino diſcuſſare, uult quouis inſaniam in quouis corpore conſimilem eſſe, ſimilemque deſiderare curationem. Super hæc tam multa, muliebria corpora plurimum differre à uirorum corporibus, uel ad morbi corruptionem, uel ad ſanandi ſpem aut deſperationem, facile fuerit cognoſcere. Siquidem virorum corpora bene compacta ſunt, nerioſa: laboribus, agitationibus, uita ſub dio acta, exercitata: contrà fœmarum, flaccida, male compacta, in umbra alita: candida, ob ſanguinis inopiam, caloriſque penuriam, & humoris ſupernacanei abundantiam.

τῆρα. ζήτω τῶν ἀνθρώπων καὶ τοῖς νόσοις ἐκκείμενα, καὶ τῷ ἕλκεσι ἐπιμένουσα, καὶ μᾶλλον πρὸς μανίας ἐυκίνητα. Ἔτι γὰρ πολὺ τὸ ὀργίλον, καὶ θερμὸν, καὶ ὀξυκίνητον ἔχουσιν, ὀλίγῳ καὶ τῷ τυχόντι σάλῳ ῥᾳδίως εἰς τὸ πάθος τοῦτο καταπίπτουσιν· ὃ δίκαιον ζήτω, παρὰ τὰς τῶν τοιούτων ὁμοίας ἐν ἀμφοῖν θεραπείας ἀκριβῶς, ἀδόντας ὡς πολὺ τὴν μίσον, βίῳ παντὶ, καὶ πράξεσιν ὅλοις, καὶ πᾶσιν ἐπιτηδεύμασιν, ἐξ ἀρχῆς ἐνθὺς ἐκκαιομένοις. ὅταν ζήτω λέγῃς, ὅτι μίμνει, προσθεὶς, ὅτι καὶ χορεύει ἕως μίμνει. καὶ μὴ σύγχει ταῦτα πάντα, ὧν τῆς μανίας ἀπάγων ὀνόματι ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ λοιδορεῖ· ἀλλὰ χώρισας, ὥσπερ δεῖ, καὶ ὅρα τὴν φύσει, τὸ μωρατὸν ἑκάστου σκέπτου. καὶ γὰρ ἡμᾶς, ὅσπερ ἐν ἀρχῇ τῶν λόγων ἐπῆν μίμνειν, τοῦτο πρῶτον ἐπισκεπτόμεθα, φύσιν σώματος τοῦ νοσοῦντος, καὶ κράσιν, καὶ

daniam. Quare facilius corripiuntur, quã virorum: vtpotè morbis expoſita, nec ferentia curationem: præcipuè verò ad inſaniam procliuiora. Nam cũ multum habeãt iracundiæ ac lenitatis, facilèq; cõmoueantur, porrò corporis exiguæ ſint vires, facilè in hoc malum prolabuntur. Proinde non conuenit, in vtriſq; eandem à medicis ſanandi rationem requirere: cùm intelligatis hæc ab illis longiſſimo diſtare internallo, iam ab ipſo protinus ortu diſcreta, tum tota vitæ ratione, tum actionibus omnibus, tum ſtudijs atque exercitijs vniuerſis. Quare cùm dicis, Inſania laborat: adde hoc quoque, laborat mulier. Neque confundas hîc, omnia ſub vnam & eandem inſaniæ referens appellationem: verùm diſcretis ijs, quemadmodum & natura diſcreuit, quid in quoque præſtari poſſit, conſidera.

Nam nos, quemadmodum initiò dixiſſe memini, illud in primis ſpectamus, ægroti corporis naturam ac temperaturam,

καὶ τὴν & πλέον & μετέχῃ, καὶ ἡ θερμότερον ἢ ψυχρότερον, ἢ ἀκμάζον ἢ παρηκμακὸς, καὶ μέγα ἢ μικρὸν, καὶ πιμελὲς ἢ ὀλιγόσαρκον, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα. καὶ ὅλως, ἄν τις αὐτὰ προίηται πάσῃ, πάνυ ἀξιόπιστος & ἄν ἄνθρωπος, ἀπογινώσκων τὶ, ἢ ἀπισχυούμενος. ἐπὶ καὶ τῆς μανίας αὐτῆς μυρία ἤδη ἐστὶ, καὶ παμπόλους ἔχει τὰς αἰτίας, καὶ οὐκ ἀπὸ τὰς προσηγορίας αὐτὰς ὁμοίας. οὐ γὰρ ταυτὸν παραφρονεῖν, καὶ παραπαίειν, καὶ λυττᾶν, καὶ μαίνεσθαι· ἀπὸ ταῦτα πάντα, τοῦ μᾶλλον ἢ ἧττον ἴσχεσθαι τῇ νόσῳ, ὀνόματά ἐστιν, αἰτίαι τε τοῖς μὲν ἀνδράσιν ἄλλαι, τοῖς δὲ γυναιξὶν ἕτεραι, καὶ τῶν ἀνδρῶν αὐτῶν τοῖς μὲν νέοις ἄλλαι, τοῖς δὲ γεγηρακόσι διάφοροι. οἷον νέοις μὲν πολὺθ&, ὡς τὸ πολὺ γίγνονται δὲ διαβολὴ ἄκαιρ&, καὶ ὀργὴ ἄλογ&, πολλάκις καθ' οἰκείαν ὑπόνοιαν ὑπισοῦσα, τὸ μὲν πρῶτον διτάραξεν, εἶτα κατ' ὀλίγον εἰς μανίαν τελεύτησεν.

& cuius qualitatis magis sit particeps, calidius an frigidius, vigens an ætate deficiens, magnum an pusillum, crassum an macilentum: reliquaque id genus omnia. Quæ si quis penitus expenderit, is demum erit idoneus cui fides habeatur vel desperanti, vel recipienti: quandoquidem & insaniæ innumerabilia sunt genera, & causæ complures: nec vocabula quidem eadé. Neque enim idem desipere ac delirare, rabere & insanire: verùm hæc omnia nomina significant magis aut minus obnoxiũ esse morbo. Porrò causæ aliæ sunt viris, aliæ fœminis. Rursum inter ipsos viros aliæ iuuenibus, aliæ senibus: puta iuuenibus immodica feruidè repletio: senibus autem importuna calumnia, ira impotens, quæ sæpenumerò incidit aduersus domesticos. Hæc initiò perturbat animum: deinde paulatim vergit in insaniam.

Porrò

φρίκη. γυναικῶν δ' ἀκοὰ καὶ διαπύεται, καὶ ῥᾳδίως ἐς τὸν σίσορ ἐκκαίεται, μάλιστα δὲ μίσει καὶ παρὰ τὸν ὠκύν, ἢ φθόνῳ ἐπ' ἐχθρῷ ἀθυμοῦντι, ἢ λύπη τινὶ, ἢ ὀργὴ κατ' ἀλλήλων. ταῦτα ἐπιτυφόμενα, καὶ μακρῷ χρόνῳ ἐνσηφόμενα, μανίαν ἀπέτεκε. διαῦτά σοι, ὦ πάτερ, καὶ ἐγὼ νῦν πάσχω, καὶ ἴσως τι καὶ λελύπηκέν σε ἀδύνατον· ἐδέρχθη γὰρ ἐκείνη μισοῦσα, πολὺ ἔχιτά γε, καὶ οὐκ ἂν ἐν τῷ παρόντων ἐπ' ἰατρῷ θεραπευθῆναι δυνατόν. ὡς ἄν γε ἄλλῳ τις ἐπόχοιτο, ἢ τις ἀπαλάξαι, μισεῖ τόν ὡς ἀδικοῦντα ἐμέ. καὶ μὴν κἀκεῖνο, ὦ πάτερ, ἐκ ἂν ὀκνήσαιμι εἰπεῖν, ὅτι εἰ καὶ μὴ τις ἄλλος οὗτος ἀπήνυσεν, ἀλλά τις ἔτι σωτηρίας ἐλπὶς ἂν ἀφῄρητο, νῦν ἂν οὐδὲ οὕτω ῥᾳδίως προσῆκάμην, οὐδ' ἂν προσχάρως φάρμακον ἐγχέαι τὸ δόμενα, δι' ἐλπίδος τοῦ

Porrò mulierum corpora & multæ res infestant, & facilè in morbum adducunt: præcipuè verò si quem oderint vehementiùs, aut si inuideant inimico, secundis rerum successibus vtenti: aut si quid molestium sit, aut si cui succenseant. Hæc paulatim fubgliscentia, multòque alita tempore, tandem in insaniam euadunt. Eiusmodi rerum aliquid vxori quoque vsuenit, pater: & haud scio an nuper aliquid illi ægritudinem aliquam attulerit. Nihil enim illa oderat, quanquam morbo sanè tenetur, neque his malis vllius medici cura poterit eripi. Quòd si quis alius se facturum receperit, aut si quis eam liberârit: tum me oderis licet, velut iniurium. Tametsi ne illud quidem verebor dicere pater: Etiam si non prorsus esset, vt est, desperandum, sed adhuc aliqua salutis spes leuis ostenderetur, nec sic quidem facilè manum admonerem, neque statim auderem ministrare potionem: videlicet veritus

τὴν τύχην, καὶ τὴν παρὰ τῶν ποιητῶν δυσφημίαν. ὁρᾷς ὡς οἴονται πάντων, ἄν αὖ τι μισῶ πρὸς τοὺς προγόνους πάσας μητρυιᾶς, κἂν ὦσι χρηταὶ, καί τινα κοινὴν μανίαν ταύτην γυναικείαν αὐτὰς μιμεῖσθαι. τάχα οὖν τις ὑπόπτως ἔχοι, ἄλλως χωρήσαντος τοῦ κακοῦ, καὶ τῶν φαρμάκων οὐ δεηθέντων, κακοήθη καὶ δολερὰν τὴν θεραπείαν γεγονέναι. καὶ τὰ μὲν τῆς γυναικὸς, ὦ πάτερ, οὕτως ἔχει· καὶ πάνυ σοι τετήρηκα τὸν λόγον, οὔ ποτε ῥᾴδιον ἴδῃ, κἂν μυριάκις πίῃ φαρμάκου. διὰ τοῦτ' ἐπιχειρῶ ἐγὼ ἄξιον, εἰ μὴ πρὸς μόνον τὸν ἀποδυσᾶν με κατηπάτησας, καὶ κακοδοξίᾳ περιβαλεῖν βέλτιστε. ἐάσων ὑπὸ τῶν ὁμοτέχνων φθονεῖσθαι. ἐὰν δέ με ἀρκῇ ῥύξῃς πάλιν, ἐγὼ μὲν, καί τοι πάντων ἥρημένων, ἀδεῶς καὶ σοῦ δεηθήσομαι. ἢν δ' ἄρ, ὅπερ μὴ γένοιτο, ἄνθρωπος ὢν ἐπανέλθοι (φιλῶ

fortunam ac multorum hominum obtrectationem. Videtes vt omnes arbitrentur, priuignos inuisos esse nouercis omnibus, etiamsi probi fuerint: easque hanc communem quandam mulierum insaniam imitari. Quare facilè suspicaretur aliquis, si malum hoc secus euenisset, neque præsto fuissent remedia, perfidem ac dolosam fuisse curationem. Atque vxoris quidem res, pater, ad hunc fere habent modum: idque loquor, quod profitus sum explorare habeo: numquam meliùs habitura, etiam si millies biberit pharmacum, eoque non operæpretium conari: nisi me in hoc solum urges, vt frustrer: idque vis, vt fœdam mihi famam accersam. Patere et mihi eiusdem artis professores inuideant. Quòd si me tu forsan abdicaris, ego quidem etiam si ab omnibus deseror, tamen tibi nihil imprecabor graue. Sed quid si (quod auertat Deus) redeat meliùs? (solent

(φιλῶ γάρ σου τὰ ἰδιώτα ἐν φυσιζόφα, παλινδρομῶν) τί μοι πρᾶξαι δοκεῖ; θεραπεῦσαι μέν, οὐ γάρ, ἢ τόν γε κἀμὲ ποτὲ λείψω τῇ τάξει, ἀλλὰ τὸν παῖδας ἔταξεν ἡ φύσις, ἀδικεῖ τὸν γένους τὸ ἐπ' ἐμοὶ τῷ ἐμοὶ πεπαῦσθαι. ἂν δ' ἄρ' ὑποφρονήσῃς, αὖθις ἀναλαμβάνειν πάλιν θέλεις; ἐῶ σε μὴ θᾶσσον, ἢ πρᾶος ἦσθα, μὴ ταῦτα ποιῶν, ἵνα σοι πρὸς τὸν νόσον, καὶ ὑπομιμνήσκῃ τὸ πάθος. χθὲς καὶ πρόλυσε τὴν ἀνόητον ἀκαιρίαν ἀναφύλας, ἀγανάκτησιν, καὶ βοᾶς. καὶ τὸ μὲν ὑπερ ὀργίζῃ, καὶ πᾶς μισῶ φίλτρῃ, καὶ τὸν νόμους ἀναιρεῖς. οἵμοι πάτερ, τοιοῦτ' ἄρα καὶ σὺ ἦσθα μανίας τὰ πρόοιμια.

(solent istiusmodi fermè mala irritata recurrere) quid erit mihi faciundum? Curabo, vt nosti, tum quoq; , neq; vnquam defuturus sum officio, quod liberis natura præscripsit: neq; generis, quoad in me fuerit, obliuiscar. Deinde si resipueris, nũ credere debeo futurum, vt me denuò recipias, illud vide. Iam istæ quum facis, accersis morbum, pestémque refricas. heu ri ac nudiustertius è tantis elapsus malis, contendis, vociferaris: quódque grauissimum est, irascris: ad odium propensus es: leges reuocas. Hei mihi pater, istiusmodi fuerant superioris insaniæ tuæ procœmia.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a SVCCENSENT enim omnes ijs qui liberè loquũtur] *Obsequium amicos, veritas odium parit.* *b* Paternam potestatem.] *Lucianus appellat πατρικὴν ἀνωτέρω, sine ἐξουσίαν, quod Aristoteles in Moralibus ius διανομῆς & ius πατρικὸν, hoc est, paternum, siue vt ait Paulus de verborum obligationibus, patrium.* *c* Ingratitudinis actionem.] *Seneca 3. de Beneficijs: Excepta, inquit, Macedonum gente, nõ est in vllam data aduersus ingratum actio.* *d* Quãdo foris cubuiſſe?] *Ostendit quibus ex causis filij abdicari soliti sint, scilicet si noctu foris cubuissent, si comessarentur, si lenones pulsas-*

sent, si libidinibus incumberent. Quintil. Abdicatum filiū, voluntati paternæ repugnasse. e Atqui medendi ars.] *A conditione artis Medicæ, cuius studium olim erat omnium honorificum, vt Galenus in Exhortatione ad bonas Artes. Et Erasmus in Encomio artis Medicinæ locupletissimè commendabant.* f Postulas vti arte mea.] *Vitruuius in Præfatione lib. 6. sic scribit: Alexis poëta Comicus dicebat, Athenienses odisse eam rem esse laudandos, quòd cùm omnium Græcorū leges cogant parentes ali à liberis: Athenienſium non omnes, sed sapientium, qui liberos artibus erudiissent. Ita Plutarchus in Solone: καὶ νόμον ἔγραψεν ὃν τρέφειν τὸν παῖδα μὴ διδάξαντα τέχνην, ἀναλαγχεῖν μὴ εἶναι, καὶ ὅταν μὴ θέλῃ τὸν τέχνην ἔπειθε τὸν πολίτας. id est, Solon etiam legem scripsit: Filium illi patri nequaquā alendi necessaria debere, à quo nullam artem accepisset. hoc pacto ciues ad discendas artes cōmouebat.*

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Η ψευδομάντις. *ALEXANDER, seu Pseudomantis.*

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

Historica narratio est, vitam & res Alexandri cuiusdam sceleratissimi impostoris, qui se Podalirij filiū faciebat, & pro vate venditabat, exponens, lecta iucundissima: non per se modò, verumetiam quòd sub huius præstigiatoris exemplo, aliorum atque similium, quorum nonnullos superior ætas quoque tulit, scelera atq; impostura deprehendi coarguiq; possunt. Proœmio difficultatem susceptī operis collatione quadam amplificat, institutumque suum exemplo defendit.

Hinc ad Narrationem descendens, à descriptione personæ orditur.

Cætera plana sunt.

Υ μὲν ἴσως, ὦ φίλτατε Κέλσε, μικρόν τι ἔτο, καὶ φαῦλον οἷα τὸ παράγμα, προστάξειν τὸν Ἀλεξάνδρου τοῦ Ἀβωνοτειχίτου, τοῦ γόητος καὶ βίον, καὶ ποιήσεις αὐτοῦ, καὶ τελετάς, καὶ μαγγανείας εἰς βιβλίον ἐγγράψαντα πέμψαι· τὸ δ' ἂν τις ἀθύμοι πρὸς τὸ ἀκριβὲς ἔπαινον ἐπεξιόντα, ὁ μάλιστα θέλεις, ἢ τὰς Ἀλεξάνδρου τοῦ Φιλίππου πράξεις ἀναγράψαι. τοσοῦτος εἰς λακίαν οὗτος, ὅσος εἰς ἀρετὴν ἐκεῖνος· ὅμως δέ, ἃ μετὰ συγγνώμης ἀναγνόντα μέτοιος καὶ τὰ ἐνδέοντα τοῖς ἐσομένοις προσλογιεῖσθαι, ἀποδήσομαί σοι τὸν ἄθλον, καὶ τλῶ Αὐγέας βασίλειον, ἃ μὴ θεὸς, ἀλλ' ἐς δυνάμιν γε τλῶ μενοῦν, ἀνακαθήρασθαι παράδοξα, ὀλίγοις ὅσοις τοι φίνων ἐφορᾷς, ἐς ἀπ' ἐκείνων τιμαόροιο, πόσα θεὸς, καὶ ὡς ἀμίστρη τοῦ ὦν ὁ ἥρως, ὧν τετρακίλιοι βόες ἐν νομοῖς ἕνοσι ποιῆσαι ἐδύναντο. ἀλλὰ

V quidem, charissime Celse, leuem fortè quandā ac facilem prouinciā tibi mandare videris, cùm iniungis vt Alexandri Abonotichitæ impostoris vitam, commenta, neque non audaciam præstigiasq; libro complexus, volumen ad te transmittam. Verùm si quis ea conetur omnia ad plenum enarrare, id profectò non minoris sit negotij, quàm Alexandri eius, cui Philippus fuit pater, res gestas literis prodere. tantus fuit scelere, quantus ille virtute. Attamen si candidè ignoscenter q; legere voles, & quod narrationi deerit, id ex te imputare atque addere: conatum hunc te auctore cæpessam, & Augiæ bubile, si non omne, at certè pro mea virili repurgare nitar, paucis aliquot elatis cophinis: nimirū vt ex his coniectu ram faciat, quantus, quamq; immensus fuerit fimus vniuersus, quē ter mille boues multis annis reddere potuerit. Sed am

borum

ἄλλως μὲν ἔγωγε ὑπὲρ ἀμφοῖν, ὦ
πάτερ τε σοῦ, καὶ ὑπὲρ ἐμαυτοῦ σοῦ
μᾶλλον, ἀξιῶ τὸν μνήμης τῆς γρα-
φῆς παραδοθῆναι ἄνδρα τοσ-
οῦτον κατάρατον· ἐμοὶ δὲ, σπεύδοντι
ποιεῖσθαι ἐπὶ τοιαύτῃ ἰσοσίᾳ,
καὶ πράξεσιν ἀνθρώπου, ὃν οὐκ
ἀναγινώσκεσθαι πρὸς τῶν
πεπαιδευμένων ὦν ἄξιον,
ἀλλ' ἐν παιδίῳ τινὶ μιγέν-
τα διάφορα ὁρᾶσθαι, ἐκ τοιού-
των ἢ ἀλωπέκων σπαραττό-
μενον. ἀλλ' ἐκ τοῦ τις ἡμῖν ταύ-
την ἐπιφέρῃ τὴν αἰτίαν, ἵξο-
μαι καὶ αὐτὸς ἐς παράδειγμά
τι τοιοῦτον ἀνηκέστων. ἦ Ἀρ-
βιανὸς γὰρ, ὁ τοῦ Ἐπικτήτου
μαθητὴς, ἀνὴρ Ῥωμαίων ἐν
τοῖς πρώτοις, ἢ παιδείᾳ παρ'
ὅλον τὸν βίον συγχρόμενος,
ὅμοιόν τι παθὼν, ἀρλοχή-
σατ' ἄν καὶ ὑπὲρ ἡμῶν. Τὴν
λιβύρνου γοῦν τοῦ λῃστοῦ λαχεῖν
ψηφον βίον ἀναγράψας ἀξιω-
σεν ἡμᾶς δὲ, πολὺ ὁμοτέρᾳ
λῃστῇ μνήμῃ ποιησόμενα, ὅσ-
σα μὴ ἐν ὕλῃ καὶ ὄρεσιν, ἀλλ'
ἐν πόλεσιν οὕτω ληστεύσῃ,
ἢ Μινύαν μόνον, ἐπὶ τῷ

borũ interim nomine calũ-
niam vereor, tuo patri ter-
meo: tuo, qui iubes memo-
riæ literarumq; monumentis
tradi virum longè scelera-
tissimum: meo, qui summa-
peram in huiusmodi nar-
tione, rebusq; gestis homini
quem nequaquam oportebat
ab eruditis legi, sed in fre-
quentissimo quopiam & am-
pliſſimo theatro ſpectari à
simijs aut vulpibus diſcer-
ptum: quanq; ſi quibus cri-
men nobis impegerit, poterim
mus & ipſi nos exi[illegible]
dam ſimili tueri. Eſt[illegible] Ar-
rianus ille diſcipulus Epicte-
ti, vir inter Romanos eũ pri-
mis laudatus, ac per omnem
vitam in literarũ ſtudio ver-
ſatus, cùm ſimile quiddam fe-
cerit, pro nobis quoq; reſpon
ſurus eſt. Nam is quidem Til
libori latronis vitam deſcri-
bere non eſt grauatus. Nos
verò multum crudeliorem
latronem memoriæ prode-
mus: quippe qui non in ſyl-
uis ac montibus, ſed ipſis
in vrbibus ſit latrocinatus: neque qui Minyam tantùm, aut

Idem

ἅλλων ἐπελαφίζων, οὐκ ὀλίγα τῆς Ἀσίας μέρη, τὰ ἐρημότερα λυμαινόμενος, ἀπὸ πάσαν (ὡς εἰπεῖν) τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἐμπεπλήκει τῆς κακίας τῆς αὐτοῦ. πρότερον δή σοι αὐτὸν ἐπιγράψω τῷ λόγῳ, πρὸς τὸ ὁμοιότατον ἁπάσας τὰς μορφάς, ἃς ἂν δυνώμεθα, καί σοι μὴ πάνυ γραφικός τις ὦμεν. τὸ μὲν δὴ σῶμα, ἵνα σοὶ καὶ τοῦτο δείξω, μίγας τις ἦν, καὶ ἱκανὸς ἰδεῖν, καὶ θεοφιλὴς ὡς ἀληθῶς. κινεῖς τὴν χόαν, τὸ γένειον ἁπαλόν τε καὶ εὐπρεπὲς· λόμην τὴν μὲν ἐπὶ θάτερα, τὴν δὲ καὶ προσθεν ἐπὶ πλέον, ἵν' μάλα ἀκριβῶς ἐπὶ τὸ κομᾶν. ὀφθαλμοὶ πολὺ τὸ γοργὸν, καὶ ὑπερφυῆ μεγέθη νοῆσαι. φύσημα ἁβρότερόν τι ἄνδρα, καὶ λαμπρότερον. καὶ ὅλως, ἀδαμάστου μεγαλοφροσύνης τοιοῦτόν μοι τὸν μορφόν. ἡ ψυχὴ δ', καὶ ἡ γνώμη, ἀλκῆς μὲν Ἡράκλεια, καὶ Διὸς ἀποτροπαίου, καὶ Διὸς σωτῆρος,

Idam sit pergrassatus, neque paucas quasdam Asiæ partes, videlicet desertiores depopulatus: sed qui vniuersam (vt ita dixerim) Romanorum ditionem suo complêrit latrocinio. Ac primùm tibi depingam hominem, effigiê eius quoad potero proximè verbis adumbrans: tametsi non sum admodum pingendi peritus. [d] *Corpore igitur, vt interim & hoc tibi repræsentem, procerus erat, & aspectu decorus, planéque specie diuina quadam, ac maiestatis plena: colore candido, barba non admodum hirsuta: coma partim natiua tectus, partim apposititia: sed hac adeò scienter efficta, vt vulgus ferè non sentiscret imitatâ ascititiamque esse. Oculi vehementer acres ac versatiles, tum diuinũ quiddam relucentes. Vox dulcissima, pariterque clarissima. Insumma, quo ad has res, nulla ex parte poterat improbari. Ac figura quidem hominis erat huiusmodi: Cæterùm mens atque animus, ô malorum depulsor Hercules, & auersor tristium Iupiter, seruatorésque*

ρῶν, πολεμίοις καὶ ἐχθροῖς ἐντυχεῖν γένοιτο, ἢ συγγενέσθαι τοιούτῳ τινί· σωτὴρ μὲν γὰρ, καὶ ἀγχινοίᾳ, καὶ ῥιμύτητι, πάμπολυ τῶν ἄλλων διέφερε, καὶ τὸ γε σωφρονικὸν καὶ ἀνδρεῖον καὶ μνημονικὸν, καὶ πρὸς τὰ μαθήματα εὐφυΐς, πάντα ταῦτα εἰς ὑπερβολὴν ἔκαστα ὑπῆρχεν αὐτῷ· ἐχρῆτο δὲ αὐτοῖς εἰς τὸ χεῖριστον. καὶ ὅρμανα ταῦτα γυναῖα ὑποδεδεμένος ἔχων, αὐτίκα μάλα τῶν ἐπὶ ταῖς ἀσπίσιν ἀμφοτέρωθεν ἀπροσκόπως καὶ ἀπτοήτως, ὑπὲρ τοὺς Κίρκωπας, ὑπὲρ τὸν Εὐρύβατον ἢ Φρινώνδαν, ἢ Ἀριστόδημον ἢ Σώστρατον. αὐτὸς γὰρ ὁ γαμβρὸς Ῥουτιλιανὸς ποτὲ γράφων, καὶ τὰ μετὰ ταῦτα ὑπὲρ αὐτοῦ λέγων, Πυθαγόρᾳ ὅμοιος καὶ ἐκεῖνος ἦν. ἀλλ' ἵνα μὴ ὁ Πυθαγόρας εἴπῃ, ὡς ἀνὴρ, μὴ τῷ γνωμίῳ θυπτίσῃ καὶ μὴ κατὰ τύτον ἐπιγράψῃ, πᾶς ἄν, οἶμαι, ὅτι πρὸς αὐτὸν εἶπεν εἶδεξε. μὴ πρὸς Χαείτων, μὰ μὴ νομίσῃς ἐφ' ἑαυτῷ ταῦτα τὸν Πυθαγόραν λέγειν,

que Dioscuri, in hostes pariùs cõtingat incidere, quàm cum eiusmodi quopiam habere commercium. Siquidem ingenio, solertia, acumine longè præstabat cæteris animalibus. tum curiositas, docilitas, memoria, & ad disciplinas ingenij felicitas, horum vnumquodque suprà quàm dici possit, illi suppetebat, quibus tamen pessimam in partem est vsus. Et quum haberet arma tam egregia sibi suppeditata, illicò nimirũ omnium qui essent sceleribus nobilitati, facilè summus euasit, vel superior, c Cercopibus, Eurybato, Phrynonda, Aristodemo, f Sostrato. g Nam ipse cùm aliquando Rutiliano scriberet genero, modestissimè de se loqueretur, Pythagoræ semet assimulabat. At qui veniam mihi dabit Pythagoras, vir ille quidem sapiens, ac mente diuinæ cæterum si huius ætate vixisset, puer (sat scio) præ hoc visus

fuisset. Sed heus tu per Gratias, cane pueri hæc in Pythagoræ con-

ρον, ἢ σωπᾶν παρόμοιον
ὡς ἐκ ὁμοιότητος τῶν πρά
ξεων. ἀλλ' ἄ τις τὰ χείστα κὴ
βλασφημόταλα τῶν ἐπὶ δια=
βολῇ πρὸς τὸ Πυθαγόρειον λεγο=
μένων, οἷς ἔγωγε οὐκ ἂν πει=
θόμην, ὡς ἀληθέσιν δοῦσι, ὅ=
μως συναγάγοι ἐς τὸ αὐτό,
πολλοσὸν ἂν μέρ & ἅπανλα
ἐκεῖνα γθοὶς ἐ Ἀλεξάνδρᾳ θέ
σθαι & ὅλως γε κινδυνεύσ'
μοι, κὴ ὧν λογισμῷ διαῤῥύπα=
ρν ποικιλοτάτῳ τινὶ ψυχῆς
ἐρέσει, ἐκ ψεύδους κὴ δόλου,
κὴ ἐπιορκιῶν, κὴ κακοτεχνιῶν
συγκαμμένην, ῥᾳδίαν, τολμη
ρὰν, παράβολον, φιλόπονον
ἐξεργάσασθαι τὰ νοηθέντα, κὴ
πιθανὴν κὴ ἀξιόπιστον, κὴ ἐπ=
πειτικὴν & βιαιτιόν &, κὴ ὧν
ἐναντιωτάτην & βελτίστοις=
κῆαν. εὐθὺς γὰρ τὸ πρῶτον
ἐπεγχὼν, ἐκ ἀπῆλθε δόξαν κα
θὰν ὑπὲρ αὐτοῦ, ὡς ἂν πάν=
των ἀνθρώπων χρυσότατος κὴ
ἐπιεικέσ=, κὴ προσέτι ἀ=
πλοϊκώτατός τε κὴ ἀφιλέσ=τος.

ræ contumeliam me dicere, quasi velim eos similitudine rerum gestarū committere. Verùm si qs deterrima quæque & probrosissima quæ de Pythagora per calumniam ferūtur (quibus equidē haud quaquam fidem perinde vt veris habuerim) si quis tamē conferat in vnū, ea nimirum omnia vix etiam minimam particulam adæquent Alexandrinæ versutiæ. h Prorsum enim imaginare mihi, & cogitatione finge, quàm maximè variam ingenij temperaturam, indolemque ex mendacio, dolis, periurijs, maleficijs confusam, promptam, audacē, versatilem, & ad efficiēdū quæ cogitasset, nullū refugientem laborem, appositā ad persuadendum, cuiq; facilè fides habēda videretur: tum quæ mirè simularet optima quæq; : ea quæ à mente essent diuersissima, præ se ferret. Primùm igitur nemo cum illo congressus est, qui non hac cum opinione discesserit, vt eum mortalium omnium optimum æquissimumque, præterea simplicissimum, minimeq; fallacem iudicaret.

Accedebat

ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις, τὸ μεγαλουργὸς προσῆν, καὶ τὸ, μηδὲν ἂν μικρὸν ἐπινοῆσαι, ἀλλ' ἀεὶ τοῖς μεγίστοις ἐπίχαρες τὸν νοῦν, μεφάκιον μὲν οὐ πω ἦν, νέον δὲ, ὡς ἐν τῷ καλάμῳ τεμαίρεσθαι, καὶ ἀκμὴν τῶν ἀνθῶν μόνων, ἀνιδρωτὶ πόρνευε, καὶ σωλῶν ἐπὶ μισθῷ τοῖς ἀνομήμασι. ἐρᾷ δὲ τοῖς ἄκροις καμβάσεως τις αὐτὸν ἐρασὴς γόης, ἢ μαγείας καὶ ἐποιδὰς θεσπεσίους ὑποσχνούμενος, καὶ χάριτας ἐπὶ τοῖς ἐρωτικοῖς, καὶ ἐπαγωγὰς τοῖς ἐχθροῖς, καὶ θησαυρῶν ἀναπομπὰς, μὴ λήρων δεδοχάς, οὕτω ἰδὼν ἀφυᾶ παῖδα, καὶ πρὸς ὑπουργίαν ἢ αὐτοῦ πράξεων ἑτοιμότατον, ἐμέσον ἐρῶντα ἢ λαπίας ἢ αὐτὸ, ἢ αὐτὸς ἢ ὥρας ἢ ἐκείνου, ἐξεπαίδευσέ τι αὐτὸν, καὶ λιτίλεα ὑπουργῶ καὶ ὑπηρέτην καὶ δεξιόν χρώμενος. ὁ δ'

Accedebat ad hæc omnia grandium rerum conatus, quum nihil pusillum cogitaret, sed ad maxima semper appelleret animum. Ætate quum esset adolescentulus adhuc formosus admodum, ætate videlicet tenera, ac velut herbescente, quod licebat partim è pupula conijcere, partim ex dire ex his, qui ita prædicabant) passim sese prostituebat, ac mercede sui copiam faciebat ijs, quibus lubitum fuisset. Inter multos autem incidit in hunc amans quidam præstigiator, ex eorum qui magicas & divinas incantationes profitentur, tum illecebras ad conciliandam in se moribus gratiam, malorum immissiones in hostes, rationem eruendi reperiendique thesauros, hæreditatum successiones. Hic ubi conspiceret benè ingeniatum puerum, atque ad subministrandum arti negocióque suo propensissimum, utpotè qui non minùs illius adamaret maleficium, quàm ipse huius formam: erudijt eum, semperque deinceps pro adiutore ministróque est usus.

Ai

ὁ δ' αὐτὸς ἰατρὸς, δημοσίᾳ μὲν δήπου ἰατρὸς ἦν, ἰδιωτεύων δὲ κατὰ τὴν Θῶνος τῆς Αἰγυπτίας γυναῖκα, φάρμακα πολλὰ μὲν ἰάσιμα, μιγνύμενα, πολλὰ δὲ λυτρὰ, ὧν ἁπάντων κληρονόμος, καὶ διάδοχος αὐτὸς ἐγένετο· ἦν δὲ ὁ διδάσκαλος ἡμῶν, καὶ ἑρασὴς, τὸ γένος Τυανεύς, τῶν Ἀπολλωνίῳ τῷ Τυανεῖ πάνυ συγγενομένων, καὶ τὴν πᾶσαν αὐτῷ παραδείαν ἐδόκουν. ὁρᾷς ἐξ οἵας ἐγὼ διατριβῆς ἄνθρωπον λέγω. ἤδη δὲ πώγωνος ὁ Ἀλέξανδρος ἦν, καὶ τῷ Τυανεῖ γέροντι ἐκείνῳ ἀποθανόντι, ἐν ἀρείᾳ διαθέσει, ἐς πλουτηκίας ἅμα τῇ ὥρᾳ, ἀφ' ἧς πρίαθαι ἐδύνατο, ἐπ τέ τι μικρὸν ἐδεῖν ἐπινοεῖν, ἀλλὰ διανοηθεὶς Βυζαντίῳ τινὶ χρονογράφῳ, τῶν διατριβόντων ἐς τὰς ἀγῶνας πολὺ καταγελάστῳ τὴν φύσιν, Κοκκωνᾶς δ' ἐπικαλοῦμαι, οἶμαι, πειρᾶσθαι γοητεύοντι, καὶ ταῖς ταχεῖς τῶν ἀνθρώπων (ἔτω

At is publicitùs quidem et apud vulgus medicum scilicet agebat. didicerat autè apud Thoonis Aegyptij coniugē: [l] *Pharmaca mixta, salubria multa, at noxia multa. Quorū omniū successor hic atq; hæres factus est. Porrò doctor ille & idem amator natione Tyaneus erat, videlicet ex eorū numero, qui cū egregio* [m] *Apollonio Tyaneo illo erant versati, totāq; illius tragœdiam pernouerant. Vides quánam è schola tibi hominem refero?* [n] *Verùm vbi iam barba plenus esset Alexander, Tyaneo illo vita defuncto, in ea gestatem redactus, defloreſcente simul & forma vnde victum parare licuisset, nihil postea paruum agitabat animo: sed inito commercio cum Byzantino quopiam, annalium scriptore, viro, qui in certamina descēdunt, omnium ingeniȳ longè sceleratissimi: (Coccōnas, opinor, erat cognomen) circumibant impostoris ludificātes ac pingues homines*

(ἔτω γὰρ αὐτοῖς τῇ πατρίῳ τῶν μάγων φωνῇ τὰς μοιχὰς ὀνομάζουσιν) ἀπεκάρουσιν. ἐν δὲ τούτοις καὶ Μακίτιν, γυναῖκα πλουσίαν, ἔξοχον ἦν, ἱκανὴν ἐπὶ βουλομένῳ ἐξαπατῆσαι, ἐπιθυμίσασά τι τῶν ἀρχαίων παρ' αὐτῆς, ἢ ἀκολούθησαν ἐκ τῆς Βιθυνίας ἐς τὴν Μακεδονίαν. Πάμπαν δὲ ὠφελίμην, πάλαι μὲν ἀλαίμονα καὶ χαμαί, διατὰ τὸν Μακεδόνων βασιλείας, νῦν δὲ παρανοῦς καὶ ὀλίγης τῆς οἰκούσης ἔχουσαν. ἐνταῦθα ἐλάντες ὄφεις μεγάλους παμμιγεῖς, ἀμφὶ μὲν πάνυ, καὶ τιθασοὺς, ὡς καὶ ὑπὸ γυναικῶν τρέφεσθαι, καὶ παιδίοις συγκαθεύδειν, καὶ παζουμένους ἀνέχεσθαι, καὶ θλιβομένους μὴ ἀγαναπτεῖν, καὶ γάλα πίνειν ἀπὸ θηλῆς, διατὰ ταυτὰ τοῖς βρέφεσι (πολλοὶ γὰρ γίνονται τοιοῦτοι παρ' αὐτοῖς, ὅθεν καὶ τὸν περὶ τῆς Ὀλυμπιάδος μῦθον διαφοιτῆσαι πάλαι ἔπος, ὡς ὁπότε ἐλάα τὸν Ἀλέξανδρον, ὁρᾶν δοκοῦσά τινας, οἶμαι, τοιούτους συγκαθεύδοντας αὐτῇ)

(sic enim illi peculiari Magorum lingua vulgus appellant) detondêtes. In his Macetin mulierē opulentā nacti sunt, natu quidem grauiorem illā, quàm vt amoribus esset idonea, sed quæ studeret etiā dū amabilis haberi. Ab hac victus copia suppeditabatur, atq; hāc ex Bithynia in Macedoniā vsq; sunt cōsequuti. Nā illi patria erat Pella, q locus olim floruit sub Macedonicis regibus, nunc à paucis, ijsq; obscuris & humilibus incolitur. Ibi quū conspicerēt immani magnitudine dracones, placidos admodum ac mansuetos, adeò vt à mulieribus alerentur, & cum pueris vnà cubarent, & calcantes ferrent, neq; cōmouerentur si quis stringeret premeretq;: denique perinde atque infantes lac è papilla sugerent (nam sunt id genus apud illos permulti: vnde verisimile est olim illam de Olympiade fabulam mentam buisse, quū Alexandrum cōciperet, huiusmodi draconē quopiā opinor cū ea concūbente).

mercati

ἀνουῶτα τῶν ἰρητῶν ἓν τὸ λάβισον, ὀλίγων ὀβολῶν καὶ κατὰ τὴν Θεσπιάδων, ἄρχιτα ὁ πόλεμος ἐνθένδε ἤδη· ὡς γὰρ ἂν δύο λαβίσοι, καὶ μεγαλόστολοι, καὶ πρὸς τὸ λαβεργεῖν προχαρόστατοι, ἐς τὸ αὐτὸ συνιλθόντες, ῥᾳδίως κατεγνόησαν τὴν ἀνθρώπων βίον, ὡς ἀνῶν τύραννοι μιᾷ συμμαχίᾳ τυραννεύοντες, ἐλπίδος καὶ φόβου, καὶ ὅτι ὁ τούτων ἑκατέρῳ ἐς ἅπαν χρόνον διωάμενος, τάχιστα πλουτήσαιμ' ἂν ἀμφοτέροις γὰρ, ὧν τι δεήσοιτο, καὶ ὧν ἐλπίζοντι, ἐφαίνετο πρόγνωσιν ἀναγκαιοτάτην τι, καὶ σοφωτάτην ἔσεσθαι, καὶ Διὸς ἄτερ πάντα πλουτήσειν, καὶ ἀσεδήμους γενέσθαι, καὶ Δῆλον καὶ Κλάρον, καὶ Βραγχίδας, τῶν ἀνθρώπων ἀεὶ δι' ἃς προεῖπον τυράννους, τὴν ἐλπίδα, καὶ τὸν φόβον, φοιτώντων ἐς ἱερὰ, καὶ προμαθεῖν τὰ μέλλοντα ἀνομένων, καὶ δι' αὐτὸ ἑκατόμβας θυόντων καὶ χρυσᾶς πλίνθους ἀναπιθέντων,

mercati sunt ex his serpentibus vnum, qui esset pulcherrimus, obolis sanè paucis. Atq; (vt Thucydidis vtar verbis) [s] hinc iam bellum oritur. nimirum quum duo facinorosissimi, & immani audacia præditi, neque non ad maleficia promptissimi, societatem iniissent, facilè perpenderunt, [t] hæc duo potissimùm in hominũ vita tyrannidem obtinere, spem, ac metum: quorũ vtroq; si quis ad commoditatem vteretur, fore vt is illicò diteſceret. Siquidem vtriq; iuxtà, vel eũ qui metu laboraret, vel huic qui spe teneretur, videbant præscientiam quammaximè necessariam esse, summoq; desiderari: atque hac via Delphos olim fuisse ditatos, factosq; celebres: præterea [u] Delum, Clarum, & Branchidas: nimirum hominibus per hos quos modò dixi tyrannos, nempe spem ac metum, ad sacra confluentibus ac futura prædicere cupientibus, atque huius rei gratia hecatõbas immolantibus, aureosq; dedicãtibus lateres.

ταῦτα πᾶς ἀπέκρι σφίσιν τὰ δόξαντα, καὶ ἐπὶ τὸν Ἀλεξάνδρου μαντεῖον συνήεσαν καὶ χρησμὸν ἐδεήθησαν· ὁ δὲ ἔδωκε καὶ χρήσας αὐτοῖς, αὐτίκα πλησίοι τι καὶ ἀπὸ λαμπρᾶς ἔσεσθαι ἄμεινον, ὅπερ μᾶλλον, ἢ κατὰ τὴν πρόσθεν προσδοκίαν, ἀπέβη τοῦτο αὐτοῖς, καὶ μᾶλλον ἀπροσδόκητον ἐφάνη τῆς ἐλπίδος. τοιγαροῦν τὴν σκέψιν ἐποιοῦντο, πρῶτα μὲν περὶ τῆς χώρας, ἀπόρρητα, εἴ τις ἀρχὴ, καὶ ὁπόθεν ἄρ ἐχρῆν τοῖς ἱεροῖς χαρίσασθαι. ὁ μὲν δὴ Κοκκωνᾶς τὴν Χαλκηδόνα εὐσταθμίαν ἐπιτήδειον ἔκρινε, καὶ ἐμπόρων χωρίον, ἅτε τῇ Θράκῃ καὶ τῇ Βιθυνίᾳ προσοικοῦν, ἐχόμενόν τε τῆς Ἀσίας καὶ Γαλατίας καὶ τῶν ἐπιπαμφύλων ἐθνῶν ἁπάντων. ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἐμαλλον τὰ οἴκοι προὔκειτο, λέγων, ὅπερ ἀληθὲς ἦν, πρὸς τὴν τῶν ἐθνῶν ἀρχὴν καὶ ἐπιχείρησιν, ἀνθρώπων δεῖν ναυτικῶν καὶ ἁλιείων, τῶν ἐπιθαλασσιδίων, οἵας τὰς Παφλαγόνας ἔκρινε χρῆσθαι, ὑπειποιοῦντας τὸ τῆ Ἀβώ-

Hæc vbi inter ſeſe verſaſſent, vltroq́ ac citrò agitaſſent, viſum eſt vaticinium oraculumq́ cõſtituere. etenim ſi res ea proceſſiſſet, ſperabant ſe protinus diuites atq́ felices fore. Quod quidé negocium magnificentius etiá illis ſucceſſit, quàm expectauerant initiò, & vel ſpe melius euénit. × Hinc iam ſpectare cœperũt, primùm quidé de loco, deinde quónam exordio, quâ ve ratione negociũ oporteret auſpicari. Cocconas igitur Chalcedonem opportunam eſſe cenſuit, vtpote regionem à negociatoribus frequentatam, cum Thraciæ Bithyniæq́ confinem, neq́ longè diſsitam ab Aſia Galatiaq́, cunctis item imminentibus populis. At ediuerò patriam ſuam prætulit Alexander: nam aiebat (id quod erat res) ad huiuſmodi negociorum auſpicationem aggreſſionemq́ hominibus opus eſſe craſsis & ſtolidis, & qui viderentur admiſſuri: cuiuſmodi Paphlagones affirmabat eſſe hos qui ſupra Abo-

νῦ τῶν Θ', Δασιδαίμονας τὸν ποιμῆς· καὶ ἀληθὶς, καὶ μόνον, ἀ φανέν τις αὐλητρὶν ἢ τυμπανιστρὶν, ἢ λυμβάλοις ἱερὸν τινὰ ἐκαλόμβ Θ', ἐσκινε τὸ τῷ λόγῳ μαντεύομβ Θ', αὐτίκα μάλα πάντα ἐκχυνόντας πρὸς αὐτὸν καὶ ὥσπερ τινὰ ῥ ἐπιφανίαν προσβλέποντας. ὀλίγης δ περὶ τοῦδε σάσεως αὐτοῖς γενομένης, τὸν Θ' ἐνίκησεν ὁ Ἀλέξανδρ Θ'. καὶ ἀφικόμενοι εἰς τὴν Χαλκηδόνα (κρύσιμον γάρ τι ὄμως ἡ πόλις αὐτοῖς ἔχειν ἔδοξεν) ἐν τῷ Ἀπόλλων Θ' ἱερῷ, ὅπερ ἀρχαιότατόν ἐστι Χαλκηδονίοις, καζορύσσοντες λίθους χαλκᾶς, ἐκόσας, ἃς αὐτίκα μάλα ὁ Ἀσκληπιὸς, σὺν τῷ παρὰ Ἀπόλλωνι, μέλλοντας εἰς τὸν Πόντον, καὶ καθίξειν τὸ τῆ Ἀβώνῳ τῶν Θ'. αὖθις αὖ ἄλλοι ἐξανίστασθ ὑφ' ἑαυτῶν, ἀμφοτέρους ῥᾳδίως τοῦτον τὸν λόγον ἐς πᾶσαν τὴν Βιθυνίαν καὶ τὸν Πόντον ἐκπέμψαι, καὶ πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων, ἐς τὸ τῆ Ἀβώνῳ τῶν Θ'. ἐκεῖνοι

ni murum incolunt, nempe superstitiosos plerosq; ac stolidos: qui si quis tantùm aparuisset tibicinē aut tympanistriā, aut qui cymbala pulsaret, secū adducens, Y cribro (quod aiunt) vaticinās, illicò vehemēter omnes in illum inhient, & perinde vt cœlitū quempiā intueantur. Hac de re quū controuersiæ nōnihil inter illos fuisset, tandem cessit Alexander. Itaq; profecti Chalcedonem (nam id oppidum visum est hac parte habere nonnihil ipsis conducibile) in Apollinis templo, quod est apud Chalcedonios vetustissimum, æreas defodiunt tabellulas, quæ dicerent, breui admodum Aesculapium vnà cum patre Apolline in Pontum aduenturum, atque Aboni murum inhabitaturum. Z Eæ tabellæ quum essent de industria repertæ, facilè effecerūt, vt A hic rumor in omnem vsq; Bithyniam ac Pontum dimanaret, multò autem ante alios in Aboni murum.

ἐκάνοι γὰρ καὶ νεὼν αὐτίκα ἐψηφίσαντο ἐγεῖραι, καὶ τὰς θεμελίους ἤδη ἐσκαμμένον, ἐντεῦθεν ὁ μὲν Κοκκωνᾶς ἐν Χαλκηδόνι καταλειπται, διπλόᾳ τινας, καὶ ἀμφιβόλους καὶ λοξὰς χρησμὰς συγγράψων. καὶ μετ' ὀλίγον ἐτελεύτησεν τὸν βίον, ὑπὸ ἐχίδνης, οἶμαι, δηχθείς. τὸν δὲ ἀπόγονον Ἀλέξανδρος ὁμωνύμως, καὶ πλοκάμους καθειμένος, μετάλουρον χιτῶνα πορφυροῦν ἐνδεδυκὼς, καὶ ἱμάτιον ὑπὲρ αὐτὸν λευκὸν ἀναβεβλημένος, ἄρπην ἔχων καταὶ τὸν Περσέα, ἀφ' οὗ καὶ τὸν ἑαυτὸν ἐγεγαλόγει μητρόθεν. καὶ οἱ ὅλεθροι ἐκάνοι Παφλαγόνες, ἀδόξως αὖ τὰ ἄμφω τὸν γονέας ἀφανεῖς καὶ ταπεινοὺς, ἐπίστευον ὧν χρησμῷ, λίγουσι· Περσίδης γενεὴν, Φοῖβος φίλος οὕτως ὁρᾶτε,

Διὸς Ἀλέξανδρος, Ποδαλειρίου αἷμα κεκτημένος.

Οὕτως, ἄρα ὁ Ποδαλείριος, μάλα καὶ ἐς γυναικομανῆ τὴν φύσιν, ὡς ἀπὸ Τρίκκης ἄχρι Παφλαγονίας σύνδρομος ἐπὶ τὴν

nam hi protinus ſtatuerant etiam templũ erigere, iamq; fundamentis locum effoderant. Hic igitur in Chalcedone relictus Cocconas, ancipitia quædam atque ambigua obliquaq; conſcripſit reſponſa. Deinde paulò pòſt diem obit, à vipera (ſicut opinor) ictus. In huius demortui locum accerſitur Alexander, ac ſuccedit iam comatus, ceſariemq; promiſſa, tunicam induitus purpuream albo intermixtam, ſupra eam veſte amictus candida, falcem tenẽs exemplo Perſei, à quo ſe maternũ genus ducere prædicabat. At perditiſſimi illi Paphlagones quum amborum illius noſſent parentes obſcuros atque humiles, tamen oraculo credidérunt ita canenti:

Perſides genere gratus Phœbo iſte videtur:
Diuus Alexander, Podalirij ſanguine cretus.

Hic nimirum Podalirius libidinoſus erat, ac naturâ mulierioſus, adeò à Tricca ad Paphlagoniam vſque in

Alexan-

Ἀλιξάνδρου μητέρα, ὥρμησε δ' ἀγυιὰς ἅλη, ὃς Σιβύλλης ψευδομάντιός ἐστι.

Εὐξείνου Πόντοιο παρ' ἠϊόσ', ἔγχι Σινώπης,
Ἐσσά τις ἐλθὼν Τύρσιν, ἀπ' Αὐσονίοισι βεβῶτας,
Ἐκ πρώτης δεκάδος μονάδος, τριτάτην τε,
Πρόσθ' ἑτέρας μονάδας, ἢ ἀνοσάδα πρεσβεύσων
Ἀνθρώποις ἀλιξητῆρ' ὀμοσυμβίλῳ τεφάνυλλον.

Εἰσβαλὼν γοῦν ὁ Ἀλίξανδρος, μιᾷ διαύτῃς παροξυνθείς, ἀφ' ποικίλης τῶν παρίδων, πείθλιόν τι ἢ λαμπὸν ἐλῶν, μιμνήσκων ἑαυτὸν ὑφ' ἑτοίμῳ, ἢ ἀφρῷ ἐπιπλάμενον τὸ σῶμα, ῥᾳδίως ἐκ τοῦ ἐπάρχου αὐτῷ, σχεδὸν ὑπὸ βαρβαρικῆς βοτάνης τῶν ῥίζαν ἀφαιματτόμενον. ὃ δὲ ἐκεῖνος ἔτι, ἢ φοβερὸν ἰδεῖν ὁ ἀφρός. ἐπινοήσας αὐτοῖς πάλιν, ἢ λαθραίως ἐκπαιδεύσας ἐκ τοῦ ἐθνους, ἀνθρωπόμορφόν τι ἐπιφαίνεσθαι, καὶ γάρ, καὶ πάνυ ἐπασμένον, ἐκ θυείου ἐπὶ

Alexandri matrem sit incitatus illectúsq. Repertum est aliud oraculum quasi Sibyllæ prædiuinantis:

Ad maris Euxini littus, iuxtáq. Sinopam
Tyrside erit quidã Ausonia de gente sacerdos:
Qui prima ex monade, tribus ac decadis, referabit
Quinq. alias monades, vicenáq. ter repetita
Quadrorbẽ numerũ, referentem nomina diui,
Qui veniet laturus opem mortalibus ægris.

Alexãder itaq. multò pòst in patriam irruens cũ eiusmodi Tragœdia, cõspicuus erat ac splẽdidus: quẽ interim furore afflãtũ sese nonnunquã assimulabat, ore spuma cõpleto: id qd' ille facilè efficiebat, radiculæ (ea est herba lauãdis lanis idonea) radice commãducata. Cæterùm illis diuinũ quiddã ac formidandũ spuma videbat. At multò antea sibi finxerãt parauerantq. è linteis confectũ draconis caput, quod speciẽ quandã humanam p̃ se ferret, colorũ fucis nitrè adsimulatũ, quodq. pilis ve-

πάνυ ἀνοίγεσθαί τι τὸ αὖθις ἐπικλείσαι τὸ στόμα. καὶ γλῶττα, οἵα δρακόντων διττὴ, μέλαινα προὐκυκλεῖτο, καὶ τριχῆ καὶ αὖτη ἐκλυομένη. καὶ ὁ Πιλλαῖος ἤδη δράκων προὐπῆρχε, καὶ οἷνος ἐφίριζε, κατὰ καιρὸν ἐπιφανησόμενος αὐτοῖς, καὶ σωτηρίαν δώσων, μάλιστα δὲ, πρωταγωνιστὴς ἐσόμενος. ἤδη δὲ ἄρχεσθαι δέον, μηχανᾶταί τι ὁ ἀνήρ. Νύκτωρ γὰρ ἐλθὼν ἐπὶ τὰς θεμελίους τοῦ νεὼ, ὧν ἄρτι ὀρυττομένων (σωρὸς ἦν ἐν αὐτοῖς ὕδατος, ὃ αὐτόθεν ποθὲν συμβόῤῥουν, ἢ ἐξ ἀέρος ὑετὸν) ἐν ταῦτα κατατίθεται χλωρὸν ὄφιν προεκτρεφόμενον, ἔνδον φυλάττων ἑρπετόν τι ἀρτιγένειον, καὶ βυθίσας τοῦτο ἐν μυχῷ τοῦ ψηλοῦ, ὀπίσω αὖθις ἀνεκάμπτετο. ἑωθινὸς δὲ γενόμενος εἰς τὴν ἀγορὰν προεθέατο, διάδημα δὲ περὶ τὸ κάλλιον ἔχων, κατάχρυσον καὶ τοῦτο, καὶ τὴν ἅρπην ἐπάνω φέρων, σάκος ἅμα τὴν ἀσπίδα ἔχων, ὥσπερ οἱ τῶν

quinis os & aperiret, & clauderet. Tum lingua (sicut est draconum) bisulca atra prominebat, quæ & ipsa pilis aegebatur. Porrò D Pellæus ille draco iam pridem erat in promptu, domiq; alebatur: quū res postularet, tum ab illis proferēdus, vnáq; in parte Tragœdiā acturus, vel princeps potius huius futurus fabulæ. Iam verò vt erat maturum aggredi, tale quiddā machinatur: noctu veniens ad templi fundamenta nuper effossa (constiterat autem in eis aqua, siue quòd ea imdidem alicūde destillauerat, siue quòd ex æthere decidérat) illic omum antea excauatum deponit, quod quidem intus occultabat fœtum recèns editum serpentis. Id quum altè demersisset in abditas luti cauernas, rursum illinc discessit. At manè quum in forum prosiliſſet mudus, nisi quòd sublingari circum pudenda tectus erat, eoq; inauratо: tum falcem illā gestans, simulq; solutam ventilans inclamatq; comā, eorū more qui à Cybele deorū

matre

μητρὶ ἀλήρουτες τι, καὶ ἐνθυά-
ζουσι, δαιμονῶσι, καὶ βαμοῦ
σιν ἀνάγκαις, καὶ τὸν
πόλιν ἐμπαιδεύσων, ὡς ἐκ μέ-
λα ἀλξομένου ἐνθουσιᾶν θεόν.
οἱ πρόντες δ' (συνεδήμει
γὰρ σχεδὸν ἅπασα ἡ πόλις
ἅμα γυναιξὶ, καὶ γέρουσι καὶ παι-
δίοις) ἐτεθήπεσαν, καὶ ἤυχοντο,
καὶ προσεκύνουν. ὁ δὲ φωνάς τι-
νας ἀσήμους φθεγγόμενος, οἷα
βάρβαρ' ἄρ' Ἕβραίων ἢ Φοινί-
κων, ἐξεπλήττε τοὺς ἀνθρώπους,
ἐκ ἀδότας ὅ,τι λέγοι, πλὴ ὀ-
λίγου μόνου, ὅτι πᾶσιν ἐκαλλιέ-
γαινε τὸν Ἀπόλλωνα, καὶ τὸν Ἀσκλη-
πιόν. ἔτ' ἦθε δ' ὁμοῦ ἐπὶ τὸν ἐ-
σόμενον νεὼ, καὶ ἐνὶ τὸ ὄρυγ-
μα ἐλθὼν, καὶ πλὴν προσόδου
μεμιγμένου τῷ χωνεύσαντι, καὶ
ἐμβὰς ἐς τὸ ὕδωρ, ὕμνους τι
ἆδεν Ἀσκληπιοῦ καὶ Ἀπόλλω-
νος, μεγάλῃ τῇ φωνῇ, καὶ ἐκά-
λει τὸν θεὸν ἅπαντα τὸν χρόνον ἀγαθῇ
ἐς τὴν πόλιν. ἅτα φιάλην
αὐτῷ τις, ἀναδόντος τινὸς,
ἐφαίνετο ἐνεβάλλων. ἀνιμᾶται
μετὰ ζοῦ ὕδατος καὶ ζοῦ πη-
λοῦ, τὸ ὠὸν ἐκεῖνο, ἐν ᾧ ὁ θεὸς

matre afflati conueniunt, ac
numine rapiuntur: conscēsa
sublimi quapiā ara cōciona-
batur, ciuitatē eam beatā ēs-
se prædicans, quæ mox Deū
palàm esset ostensura mo-
talibus. Porrò qui aderant
(nā concurrerat vniuersa pē
pè ciuitas) vnà cū mulieribꝰ,
senibus, pueris, admirabātur,
ac vota facientes adorabāt.
At ille voces quasdā sonans
incognitas, nihilq; significā-
tes, cuiusmodi sint Hebræo-
rū aut Phœnicum, attonitos
eos reddebat, vt qui nihil in-
telligerēt eorū quæ dicebat,
nisi solum hoc quòd Apolli-
nem Aesculapiumq; passim
admiscebat. Sub hæc ad in-
stitutum templum curriculo
fugiebat, accedēsq; ad fossā
ac fontē illū quē iam ante cō
ditū oraculū præstruxerant,
ingressus aquā, magna voce
canebat laudes Apollinis &
Aesculapij, inuitabatq; Deū,
vti dexter ac felix in ciuita-
tē aduenīret. Deinde phialā
postulat. eam porrectam à quopiam, facilè immergens, vnà
cū aqua lutoq; haurit & ouū illud, in quo nimirū ille Deum

ὠῶδ' ἐαʃαπίπλάσε, ἐμῥῷ λεπῷ καὶ ψιμυθίῳ τὴν ἁρμονίαν τοῦ τε πώματος ξυγκισσημένου, καὶ λαβὼν αὐτὸ ἀπὸ τῆς χεῖρας, ἤδη φάσκων ἔχειν τὸν Ἀσκληπιόν. οἱ δὲ ἄτεχνῶς ἀνέβλεπον ὄ, τι καὶ γένοιτο, πολὺν πρόσθεν θαυμάζοντες τὸ ὠὸν, ὡς δὴ ὕδατι ἐρημένον. ἐπεὶ δὲ καὶ κατάξας αὐτὸ εἰς κοίλην τὴν χεῖρα, ἐπιλίξας τὸ τέρατος ἱκανὸν ἔμβρυον, καὶ οἱ πρόσθεν ἄδηλον ἐνόησεν ὄν, καὶ περὶ οἷς ἀκηκόεσαν ἀπορούμενον, ἀνέκραγον ἅπαντες, καὶ ἀσπάζονται τὸν θεὸν, καὶ τὴν πόλιν ἐμακάριζον, καὶ χαρᾶς ἴσας ἐνεπίμπλασαν τὸν ἀγῶνα, θησαυροὺς καὶ πλούτους, καὶ ὑγιείας, καὶ τὰ ἄλλα ἀγαθὰ αὐτῷ παρ' αὐτῶν. ὁ δὲ ἀπομαξάμενος αὖθις ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἰὼν, φέρων ἅμα καὶ τὸν ἀρτιγένητον Ἀσκληπιόν, δίς τυχθέντα, ὅτε ἄλλοι ἄνευ τίκτοντος ἄνθρωποι, ἐκ μὲν κορωνίδος, μὰ Δί', ἐκ δὲ κορώνης, ἀπ' ἐκ κλωὸς γεγένηται. conclusserat, cādida cera cōruſſaq; cōmiſſuram operculi ferruminans. Id quum manu cepiſſet, affirmabat iam Aeſculapium tenere ſeſe. Interim illi ſtupidis defixisq; intuebantur oculis, expectātes quidnam eſſet futurum poſtea, iamdudū admirantes ouum in aqua repertum. Porrò poſteaquam fregiſſet idē cauta vola cōpreſſum, ac ſerpētis illius fœtum excluſum excepiſſet, ſimul atq; mouentē hūc ſeſe conſpicerētur quā aderāt, ac digitis circumuoluentē, protinus vocem tollebant, deumq; conſalutabāt, ac ciuitatem eam fortunatā eſſe dicitabāt: ſingulisq; affatim votis implebātur, thesauros, opes, proſperā valetudinē, aliáq; id genus ab illo flagitātes bona. Hic ille ruſſus curſim ſeſe domū abripuit, vnà ſecū aſportās modò editū in lucem Aeſculapiū, bis natū ſcilicet, cùm ſemel dumtaxat naſcātur homines: atque non ex Coronide per Iouem, id eſt, cornicula (nam id matris nomen fertur) neque ex cormice, verùm ex anſere proge-

γιγνόμενον. ὁ δὲ λεὼς ἅπας ἠκολούθει, πάντῃ ἐνθουσιῶν, καὶ μεμηνόσι ὑπὸ τῶν ἐλπίδων ἡμέρας μὲν δὴ οἴκοι ἔμενον, ἐλπίζοντες, ὅπως λῇ, ὑπὸ τῆς φήμης, κὠλίγα μάλα παμπόλλου Παφλαγόνων σιωπαμᾶσθαι. ἐπεὶ δὲ ἐξεπίστευσεν ἀνθρώπων ἡ πόλις, ἅπαντα τὰς ἐγκεφάλους καὶ τὰς καρδίας πεπληρωμένας, οὐδὲν ἐοικότων σιδηφάγοις ἀνδράσιν, ἀλλὰ μόνῃ τῇ μορφῇ μὲν ἐπὶ πρόβατα δὲν διαφόρων, ἐν οἰκίσκῳ τινὶ, ἐπὶ κλίνης καθεζόμενον, μαλακοπρεπῶς ἐσταλμένον, λαμβάνει δὲ τὸ λίκνον τὸν Πιτθαῶν ἱκανὸν Ἀσκληπιὸν, μίγιστόν τε καὶ κάλλιστον, ὡς ἔφην, ὄντα. καὶ ὅλον ὡδὶ αὐτῷ περιπλάσας, καὶ πλὴν ὀφρὺν ἓν ἀφείς, (πολὺς δὲ λῆν, ὡς καὶ ἐν ὑπὸ προκλινίῳ κεκλῆσθαι αὐτὸ, καὶ χαμαὶ τὸ μέρος ἐνισφρῆσαι) μόνῳ πλὴν κεφαλῇ ὑπὸ μαλλὸς ἔχων, καὶ ἀπο-

progenitum. Populus autem vniuersus consequebatur, omnes afflati Deo, atque ob spes animo conceptas furore correpti. Interdiu igitur se domi continebat, sperans fore, id quod & euênit, vt fama permoti Paphlagonum pars maxima concurreret. E Ergo postea quam vrbs ita esset hominibus referta, vt iam redundaret, sed quibus omnibus iam tum cerebrum, tum cor esset exemptum, nec vlla parte similes viderentur viris pane victitantibus (vt loquuntur poëtæ) verùm qui præter solam figuram nihil à pecudibus distarent: in ædiculis quibusdam in lecto residens, eo videlicet ornatu qui vatem mirè deceret, imponit in sinum Pellæum illum Aesculapium, qui quidem erat, vt dictum est, maximus pulcherrimúsque. Hunc totum vbi collo circumdedisset, caudam foràs prominere sinens (erat autem ingens adeò, vt cùm per pectus illius effunderetur, pars tamen humi traheretur) solum autem caput sub alis abditũ teneret,

ἀπεφάνετο, ἀνιχνευόντα τὰ
λεγόμενα, πρῶτον μὲν ὀφιοειδὲς
ἐφαίνετο κεφαλίδιον, κατὰ τὰ ὀπίσω τοῦ
χιτῶνος, ὡς δῆθεν λεγόμενον τοῦ
φαινομένου πάντως δράκοντος. ἐμοὶ δέ
μοι ἐπινοοῦντι οἰκίσκον τινὰ
σμικρὸν, ἐκ μέρους τοῦ
φανεροῦ ἀνιχνεύοντι, καὶ πολλοῦ
ἀνθρώπων συνηθροισμένου, τὸ πα-
ραγενόμενον καὶ πεπιεσμένον.
καὶ τοῖς ἐπείσω ἐπεισερ-
ρυήσουσι, οἷς ἀσυνήθεσι τοιού-
τοις, ὡς ἀκοὴν, ἢ πρᾶγμα ἐφι-
στάμενον, ἐκ τινος μικρᾶς ὑποθέσεως,
ἐστὶ ὀλίγον ἐμφῦσαι, τοσοῦ-
τον ἡμέρους πεφυκὸς ἀν-
θρωπόμορφον, καὶ ταῦτα, καὶ
τηλικοῦτον κ ἀστεῖα
πᾶσι τοῖς ἔξοδον, καὶ πρὸς ἐκ-
πεσοῦσι ἰδᾶν, ἐξηκολούθουν ὑ-
πὸ τῶν ἀεὶ εἰσιόντων. ἐτι-
θηνεῖτο κ ἐλαῖα τὸ ἀντίθυρον
ἄκρον ἔξοδον, οἷόν τι τὸν Μα-
κεδόνας ἐν Βαβυλῶνι ποιῆ-
σαι, ἐπ' Ἀλεξάνδρῳ νοσοῦ-
τι,

teneret, illo nimirum omnia ferente: linteaceū illud draconis caput, altera in eius parte contextum ostendebat, quod prorsum illius esse draconis videretur, qui à pectore prominebat scilicet. Ego verò mihi cogita ædiculas non admodum illustres, nec ad satietatem usque luminis capaces: tum turbam hominum conuenarum, quique alijs ex locis alij concurrissent, tumultuatē, ac prius etiam quàm ista viderent, mente attonitis stupefactisque, denique spebus illis sublati: quibus ingressis non mirum si res visa est portentosa, videlicet ex modò pusillo serpente intra paucos dies tam immanem extitisse draconem humana specie, atque eum insuper mansuetum tractabilemque. Protinus autem ad exitum properabant, & priusquam exactiùs essent contemplati, protrudebantur ab ijs qui noui semper ingrediebantur. Porrò eregione ianuæ per quam intrabatur, patefactum erat & aliud ostium, per quod exiretur: cuiusmodi quiddam & Macedonas in Babylone fecisse ferunt in Alexandri morbo, quum

σι, λέγ, ὅτι ὁ μὲν ἄλλα τοιαῦτα ἔφη ἄχθη, οἱ δ' περιστάντες τὰ βασίλεια, ἐπόθεν ἐλάλει αὐτῷ, καὶ κατανᾶν τὸ ὕστερον. τοῦτο δ' ἐπίδειξιν ταύτην, ἐκ ἅπαξ ὁ μιξοὶς, ἀλλὰ πολλάκις ποιῆσαι λέγεται, καὶ μάλιστα, εἴ τινες τῶν πλουσίων ἀφίκοιντο νεωτέροι. ἐνταῦθα δέ, ὥ φίλε Κέλσε, ἐὰ τἀληθῆ λέγειν, συγχωρῶ καὶ ἀποδίδωμι τοῖς Παφλαγόσι, καὶ Ποντικοῖς ἀνθρώποις, ναὶ σοὶ καὶ ἀπαιδεύτοις ἀνθρώποις, εἰ ἐξηπατήθησαν ἀλόγως τοῦ θεοῦ (καὶ γὰρ τοῦτο παρῆν τοῖς βουλομένοις ὁ Ἀλέξανδρος) ὁρῶντες γὰρ ἅμα καὶ ὧν φησι τὸν ψευδόλιθον, ἔτι ἔνδον αὐτοῦ ἀνοίγουσάν τι, καὶ συγκλείσαν τὸ στόμα. ὥστε πάντως μηχάνημα ἐλέφαντος τοιοῦτόν τινος, ἢ καὶ αὐτὸ Ἐπικούρου, ἢ Μητροδώρου, ἢ τινὸς ἄλλου, ἀλλαγαντίνου τῶν ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα τῷ γνόμῳ ἔχοντος, ὡς ἀκριβῶσαι, καὶ ὅ-

bo, quum ille grauiter iam aegrotaret: illi obsessa regia desiderarent eum intueri, ac supremum alloqui. Atque hoc spectaculi sceleſtus hic non semel, verùm crebriùs exhibuisse dicitur, maximè si qui diuites aduenissent recentiores ac nouitij. Hoc loco, mi charissime Celse, si vera fateri volumus, ea quum est veniam dare Paphlagonibus, ac Ponticis illis, hominibus nimirum crassis & ineruditis, si delusi sunt, quum draconem manu contingerent, (nam hoc quoque largiebatur Alexander ijs qui voluissent) quumq; conspicerent in dubia malignaque luce imitatum illud illius caput, os scilicet nunc aperiens, nunc claudens, tanto artificio, vt res planè Democritum aliquem requireret, aut certè Epicurum, Metrodorúmve, aut alium huiusmodi quempiam, qui prorsus G adamātinam aduersus hæc, atque id genus alia mentem obtineret: qui nullo pacto crederet; quique vel quid esset rei, coniectu-

ως ἔω, ἀκολουθ, κὴ ἀ μὲ ἐυ-
ρᾶν τὸν τρόπον ἐδιώκαζε, ἐκᾶ-
νος οὐ πεπωσμένος, ὅτι πλέ
ωθεν αὐτ' ὁ τρόπ⊙ τ μαγ
γανείας. τόδ' οὖν ὡς φιλο-
δίκες ὄν, κὴ γνῶσθαι ἀδιώκα-
ζεν. ὀλίγον οὖν κὴ ἀ Βι
θυνία, καὶ ἡ Γαλατία, κὴ ἡ
Θρᾴκη συνέῤῥει, ἐκαστος τῶν
ἀναγιγνόντων, ὡς τὸ ἀκρὸ,
λίγουτ⊙, ὡς καὶ γνησίφορον
ἴδοι τὸν θεὸν, καὶ ὕσβον ἅ-
ψασθε, μετ' ὀλίγον καμμυ-
θους αὐτοῦ γεγενημένος, κὴ τὸ
πρόσωπον ἀνθρώπῳ ὁμοιότατος.
γραφαί τε ἦσαν ἐνθάδε, κὴ εἰκό-
νες, κὴ ξόανα, τὰ μὲ ἐκ χαλ-
κοῦ, τὰ δὲ ἐξ ἀργύρου ἀκριβῆ.
κὴ ὄνομά γε ἦν τῷ θεῷ ἐκεῖ-
θεν· Γλύκων γὰρ ἐκαλεῖτο, ἐκ
τινος ἐμφύτου κὴ θείου πε-
ποιημένος. ἀνεφάνησαν γὰρ Αλέ
ξανδρ⊙ Εἰμὶ Γλύκων, πρὶ
ὃν ἅμα Διὸς, φάος ἀνθρώ
ποισι, κὴ ἰητρὸς ἐκ πρὸς
ἔω, οὕνεκα τὰ πολλὰ
τα.

coniecturis colligeret: vel si viam etiam modumq; præuestigare non quiret, illud tamen antea sibi persuasum haberet, fugere quidem sese modum rationémque præstigiaturæ: cæterum quicquid esset negotij, prorsus simulatum futurumque esse, ac ne fieri quidem vlla ratione potuisse. Paucis ergo diebus confluxit tum Bithynia, tum Galatia, Thraciáque: eorum qui renunciabant, vnoquoque, vt fit, affirmante sese primùm nascentem vidisse Deum, deinde paulò pòst eundem contrectasse iam grandem admodum factum, vultu etiam homini adsimilem. Accedebant ad hæc picturæ, imagines, signa Deum referentia, partim ex ære, partim argento efficta. Postremò nomen etiam inditum: nam Glycon appellatus est, idq; iussu diuino carmine prodi-

to. ad hunc enim modum eloquutus est Alexander:

Sum ille Glycon, hominum lux, ex Ioue tertia proles.

Ad vltimum matarum esset, vt (cuius rei gratia hactenus omnia fuerant

τα ἐμιμηχανηθ, καὶ χρᾶν
δὲ τοῖς δεομένοις, καὶ θεσπί-
ζειν, παρ' Αντιλόχου δὴ τὴν
Κιλικίαν τὸ ἐνδόσιμον λα-
βὼν (καὶ γὰρ καὶ ἐκεῖνον με-
τὰ τὸν τοῦ πατρὸς τελευτὴν,
δὴ Αμφιάρεω, καὶ τὸν ἐν Θή-
βαις ἀφανισμὸν αὐτοῦ, ἐκπε-
σεῖν τῆς οἰκίας, ὡς τὴν Κιλι-
κίαν ἀφικόμενον, οὐ μονέ-
ρους ἀνάπλεῳ, πεθεσπίσαν
καὶ αὐτὸς δὲ τοῖς Κίλιξι τὰ μέλ-
λοντα, καὶ μὴ ὀβολοὺς ἑφ' ἑ-
κάστοις χρησμοῖς λαμβάνων) εἰκῇ
θεῷ δὴ τὸ ἐνδόσιμον λαβὼν ὁ
Αλέξανδρος, πᾶσι μὲν
δὲ τοῖς ἀφικομένοις, ὡς μαντεύ-
σεται ὁ θεός, φήμην τινα προ-
πέμψαι. εἰδέναι δὲ ἕκαστον, οὗ δι-
οιδ' ἂν, καὶ μάλιστα μαθεῖν ἐ-
βούλοιτο, τὰ βιβλία γράψαντα,
καταῤῥάψαι τε, καὶ κατασημή-
νασθαι κηρῷ, ἃ πυνθάνεσθαι
δὲ ἐκέλευε· αὐτὸς δὲ λαβὼν τὰ βι-
βλία, καὶ εἰς τὸ ἄδυτον
κατιθεὶς (ἦδη γὰρ ὁ νη-
ὸς ἐγήγερτο, καὶ ἡ σκιὰ πα-
γιστεύσειν) καλέσας ἕμικα,
κατὰ

fuerant excogitata) *respon-*
sa quoque redderet iis qui
requisiuissent, diuinaret-
que accepta videlicet an-
sa ab Antilocho, qui a-
pud Cilices vatem egerat
(nam is quoque post patris
I Amphiarei interitum po-
steáque quàm ille inter The-
banos extare desiisset, pa-
tria pulsus, atque in Cili-
ciam profectus, haud in-
commodè rem gessit, quum
Cilicibus euentura prædi-
ceret, binos obolos pro sin-
gulis accipiens responsis)
ab hoc, inquam, arrepta an-
sa, prædicit Alexander om-
nibus qui aduenerant, fo-
re vt Deus ipse responsa da-
ret: eiúsque rei diem quen-
dam certum prælocutus est.
Iussit autem vt quisque quod
videretur, quódque maximè
discere vellet, id in libella
conscriberet, eúmque fumi-
culis obumctum, cera, ar-
gillâve, aut simili re qua-
piam obsignaret. Se verò
receptis libellis cùm subisset
adyta (ita enim oraculũ erat extructũ, & apparata cortinæ)
ordine

κατὰ τάξιν, τὰς ἀνωνύμους ὑπὸ λύρᾳ καὶ θρόνῳ, καὶ περὶ τοῦ θείου λόγου, τὰ βιβλίον ἐμβλέπων σοφὰ μαθήματα, ὡς ἔλεγε, τὰ δὲ πρὸς αὐτὸ ἀνόσια, ὑπογραμμίζων ἅπερ ἐγὼ, ἀμαθεστάτῳ ὄντι, σφόδρα τι ἔμοιγε. ὧν δὲ τὸ μηχάνημα ἦν ὅδε, ἀνήρ μοι, οἷος δὴ, ἃ μὲν φορητὸν ἀνθρώπῳ καὶ οἷα ἐμοὶ, πρόδηλον, καὶ γυμνὰ ἐφάδιον, τοῖς ἰδιώταις, καὶ κοφὰ ἔχει μισεῖ τὸν εἶναι, τρόπον, καὶ πολιτῇ ἀτίσῳ ὅμοιον. ἐπινοήσεις γὰρ ποικίλας τῶν σοφιζομένων λόγους, ἀνιᾷ γνοίη τις τὰς ἐρωτήσεις ἐμοὶ, καὶ τὰ λοιπὰ πρὸς αὐτὰς ἀκριβέναι, ἅτε καλῶς λέγει αὖθις, καὶ σημνόμενος, ἀναδίδα μετὰ πολλοῦ θαύματος τοῖς παρεδρεύουσι. καὶ πολὺ ὧν παρ' αὐτοῖς τὸ κάλλιστον δὲ οὖδε ἐπίστω, ἃ ἐγὼ πάνυ ἀσφαλῶς σημνόμενος, αὐτῷ ἴδιόν, ὑπὸ σοφιστοῦ λυομένου.

ordine per primum [illegible] logum enumerandum, tradidissent: deinde singulis esset adscriptum libellum recitantem [illegible] subscriptos illos [illegible] cuiusque argumentum, [illegible] mirum responsum [illegible] que de re quis [illegible] tur. Erat autem [illegible] homini cuiusvis [illegible] etiam (si modo [illegible] invidiosum) [illegible] ego, manifestissime [illegible] ficilis animadversio, [illegible] idiotis, quibus [illegible] mucro obstat; [illegible] munclae, pendulum [illegible] neque incredibile [illegible] esse videbatur. Harum quasi varias esse [illegible] tes quibus signa collocantur, quae quisque subscribebat, ut legebat: atque ita quae [illegible] tur, ad interrogata respondebat. Deinde rursus [illegible] unctis obsignatis redibat,

non sine summa admiratione eorum qui recipiebant. Plurimus enim hic inter illos erat sermo, qui tandem scire posset iste quae ego illi tradidi, sane quam diligenter obsignatis

signis

ἀνομοιότης, ἃ μὴ θεός τις ἀνηθῶς ὁ κατὰ τὰ γιγνόσκων ἴδῃ, τίνα δ' οὖν αἰνίσσεται, ἴσως ἔφασκεν μικρὸν ὕστερον, ὡς ἔχοις ἀνίχνευε τὰ δικαῖα. ἀ πρότερον μὲν ἐκεῖνα, ὦ φίλτατε Κίλων, βιαίως ἐπορεύετο, τὸ τοῦ τοῦ σφραγίδα μίρον ἐφ' ὑγροῦ ἀφέντος, ἐξύρα, καὶ μετὰ τοῦ ἀναζυσσιν, τῇ βιαίᾳ ἕλξει ἐπιχαλκίνας τὸν κηρὸν, τόν τε λαιτὸν τοῦ ἔλαιο, καὶ τὸν ἀστοῦ τοῦ σφραγῖδα ἔχοντα, ῥᾳδίως σωματόμα. ἔπειτ' ἀφῆκε, ὁ δὲ ὑπομένον λοπνείς, σκιάσας ἀπὸ τῆς ὄψεως ἐπὶ τὴν τῆς Βερυτίας, καὶ ἀσφάλτου, καὶ λίθου τοῦ διαφανοῦς τὸ πρῖσμένον, καὶ κηροῦ καὶ μαστίχης. ἐπὶ δὲ τούτων ἀναλυτῶν ἀνασκάσας τὸ λοπνεῖον, καὶ θρύμματα πυρὶ, σιάλου τοῦ σφραγῖδα πεφίκας, ἐπιτίθει, καὶ αἱματίτου τὸν τοῦ πορ. ἔπειτα ἀστέα ξηροῦ ἐπάνου γυρμένον, λύσις ῥᾳδίως, καὶ

signis imitatu neutiquam facilibus, nisi reuera Deus esset quispiam, cui cuncta sint perspicua. Sed iam quibus artibus effecerit, forsitan à me requires. Accipe, quo videlicet impostoras eiusmodi deprehendere queas, & coarguere. Prima ratio sic habebat, Celsè charisime. Κ Eam cetæ partem quæ post signum hærebat, acu candefacta liquefactam diducebat: tum vbi legisset, rursum calefactam acu ceram eam quæ à tergo funiculi fuerat, signo eodem manente facilè coagmentabat. Porrò secundus modus constat per id quod collyrium vocant. Id conficitur ex pice Berytia, bitumine, ac lapide perspicuo trito, cum cera & mastiche. Confectum igitur ex his omnibus collyrium igni calefactum, inuncto prius suillo pingui, signo applicabat, ac symboli figuram excipiebat. Id simulatq; siccum esset factum (siccabatur autem protinùs)

καὶ ἀναχρώσῃ, ἐπιβὰς τὸν λιπαρὸν, ἀντίτυπον ὄσφ ἐκ λίθου πρὸ αὐτοῦ σφραγῖδα, ἵν' μάλα ὡς ἀρχετύπῳ ἐοικὸς ᾖ. τρίτον ἄπο τούτοις ἄκουε· τετάρτου γὰρ ἐς κόμαν ἐμβαλὼν, ξυμπάσι τὰ βιβλία, καὶ λιπαρὸν ἐκ δύο ποιήσεις, ἔτι ὑγρὸν ὄντα ἐπιτίθει τῇ σφραγῖδι, καὶ ἀφελὼν (αὐτίκα γὰρ ξηρὸν γίγνεται, καὶ λίαν) μᾶλλον καὶ σιδήρου μαχαιρίου) δύο δὲ ἐχοῦσι πρὸς τὸν τύπον. ἔστι καὶ ἄλλα πολλὰ ἐς δύζ ἐπιτηδεύματα, ἃ οὐκ ἀναγκαῖον μιμεῖσθαι ἀπάντων, ὡς μὴ ἀναρόκαλοι ἔμοιγε δοκοίημεν, καὶ μάλιστα δύ, ἐν οἷς κατὰ μόνων συνέγραψας, καλλίστοις τε ἅμα καὶ φιλιμωτάτοις συγγράμμασι, καὶ θυμαμένοις σωφρονίσαι δύς ἐντυχόντας, ἱκανὰ πᾶθημέν· ἐστ, καὶ πολῷ δύνον πλέονα.

commodè resignabat libellos: quibus perlectis, impositò ceræ demùm, perinde atque è lapide signum idem imprimebat, ad archetypi similitudinem maximè efficium. Post hæc iam tertiam accipe rationem: Calce in gluten iniecta, quo vulgò codicillos agglutinant, atque ex his confecta ceu cera, mollem adhuc eam admouebat signo, statimque detrahebat. Nam illicò siccescit, adeò vti cornu vel ferro potius reddatur solidius. Hac ad imprimendum signum vti consueuerat. Sunt præter hæc & aliæ complures viæ, quas omnes referre nihil necesse est, ne parum videar modestus: maximè quum tu in his quæ de Magorum artibus conscripsisti commentariis, tum pulcherrimis, tum vtilissimis, quique mo-

ρα. ἔλεγε οὖν, καὶ ἐθίσαντες, ὥσπερ τῷ σωτῆρι ἐνταῦθα χρῆσθαι, καὶ τὸ ἀκὸς τῇ ἐπινοίᾳ προσάπτων, οἷς μὲν λοξὰ καὶ ἀμφίβολα, πρὸς τὰς ἐρωτήσεις ἀπαντῶντι, οἷς δὲ καὶ πάνυ ἀφ' ἑαυτοῦ χρησμῳδιῶν ἦδε καὶ τοῦδε αὐτοῖς ἐδίδου. οὓς μὲν ἀπέτρεπεν, ἢ παρῄνει, ὡς ἄμεινον ἕλοιτο ἀποδημεῖν ἀπάγοντι. οἷς δὲ θεραπείας ἐπῆγεν, καὶ ἐφόδιας, ἀλλὰς, ὅπερ ἐν ἀρχῇ ἔφην, πολλὰ μὲν χρήσιμα φάρμακα, μάλιστα δὲ ἀδολιμοῦν παρ' αὐτῷ τὰ λυτρώδη, ἀπόπον τι ὄνομα πεπλασμένον, ἐκ λίνου ἀρκέον σωτηριαμένον. τὰς μὲν δὴ ἐλπίδας καὶ πλούτους, καὶ ἀλλήλων ἐφοδιαστὰς ἀσφαλεῖς ἀπ' ἀνθρώπων, κελεύων, ὅτι ἔσται ταῦτα, ὁπόταν ἐθελήσω ἐγὼ, καὶ Ἀλέξανδρος ὁ προφήτης μου ἀγαθὸς, καὶ ἥξουσιν ὑμῖν. ἐτίμα δὲ καὶ μισθοὺς ἐφ' ἑκάστῳ χρησμῷ, ὀλίγ-

ra. Reddebat igitur oracula, diuinabátque, non mediocri ad eam rem vtens ingenio, artéq; negocium reddens probabilius, dum aliis obliqua quædam & ambigua respondet ad ea quæ proponebantur, aliis penitus obscura, quandoquidem & hoc oraculis ille conuenire iudicabat. Alios item deterrebat, alios adhortabatur, prout sibi magis conducere coniectasset. Nonnullis remedia morborum, vitæque rationes præscribebat, cùm sciret (vt initiò diximus) complura atque efficacia pharmaca. Maiorem autem in modum Cytmides ab illo probabantur: id est nomen confictum emplastri vrsino adipe confecti. Porrò spes, rerumq; successus & incrementa, neque non hæreditatum obuenturus, semper in aliud tempus reijciebat, illud interim addens: Cuncta hæc tum obtingent, cùm ipse volam, quúmque vates meus Alexander me rogabit, proq; vobis vota faciet. Denique mercet erat vnicuiq; responso præstituta,

δραχμὴ, καὶ δὶ' ὀβολῶ. μὴ μικρὸν οἰηθῆς, ὦ ἑταῖρε, μηδ' ὀλίγον γεγενῆσθαι τὸν πόρον τοῦτον, ἀπ' ἀρχῆς ἐπὶ τὰ καθ' ἑκάστην μυριάδας ἑπτὰ ζῶντας ἄνθρωπ-ους, ἀνὰ δέκα καὶ ἑβδομήκοντα μύρια χρησμοὺς τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ πλησίας ἀναδιδόντα. λαμβάνων δ', οὐκ αὐτὸς μόνος, οὐδ' ἃ πλοῦτον ἀπεθησαύριζον, ἀλλὰ πολλοὺς ἤδη περὶ αὐτὸν ἔχων σιωπηλοὺς καὶ ἀκριβεῖς, καὶ κατάλληλα καὶ χρησμοφυλακας καὶ ὑπογραφέας, καὶ ὑπηρέτας καὶ ὑποφορεῖς, ἅπασιν ἐπιμελὲς ἑκάστῳ τὸ καθ' ἁρμόν. ἤδη δέ τινας καὶ ἐπὶ τῷ ἀπολαλιὰ ἐξέπεμπεν, φήμας ὑποτιθέντας τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τοῦ μαντείου, καὶ διηγησομένους, ὡς θεῖοι, καὶ ἀνθρώπους φαντάσας, καὶ κλίσεις καὶ ἡγεμὼς ἐξελίξοι, καὶ θησαυροὺς ἀνορύξαι πρόσοικοι, καὶ νοσοῦντας ἰάσασθαι, ἐνίοις

nempe drachma cum obolis duobus. Ne verò pusillum aut exiguum fuisse putes, amice, hunc quæstum, quum in annos singulos ad septuaginta aut octoginta millia redierit vsque adeò auidis & insatiabilibus hominibus, vt singuli supra decem aut quindecim rogationes tulerent. Cæterùm ea quæ capiebat, non ipse solus solitus est insumere, nec rursum ad congerendas opes in thesaurum reponere, verùm complureis & alios habebat secum adiutores & ministros, tum qui scitarentur, qui versibus oracula conderent, qui responsa seruarent, qui subscriberent, qui obsignarent, qui interpretarentur: quorum vnicuique pro dignitate meritóque lucrum impartiebat. Ad hæc nonnullos foràs & in longinquas regiones emandrat. qui famam eius oraculi in-

ter gentes disiparent, affirmantes ipsum etiam prædicere reuocaréque fugitiuos, fures ac prædones indicare, thesauros effodiendos ostendere, morbo laborantib. mederi,

quosdam

ἔφησε δὲ καὶ ἤδη ἐκθανόντας ἀνασῶσαι. ἐφέρετο οὖν ἅμα θορυβώδης ἀναστατώσεως, δᾴδες, πῦρ θυσίαι, καὶ ἀναθέματα, καὶ λιτανεῖαι, ὧν προφήτης ἦν μαθητὴς τοῦ θεοῦ. ἔφη γὰρ ἂν καὶ οὕτως ἐξενεγκεῖν ὁ χρησμός, Τίμια δίκλοσσα τὸν ἐμὸν θρασύνοντα πέφνω.

Οὐ γάρ μοι κτεάνων μέλεται ἄγαρ, ἀλλ' ἀοιδῆς.

Καὶ ἤδη τοιοῦτοι τῶν νοῦν ἐχόντων, ὥσπερ καὶ ἐκ μέθης βαθείας ἀναφέροντες, φωνὴν τὴν αὐτὴν, καὶ μάλιστ' ὅσοι Ἐπικούρου ἐτῶντο, καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν ἐν ταφαῖς ἱερὰ ἢ πᾶσι φανερὰ, καὶ συνόδοις τοῦ θιάσου, ἐπέρρει φόβητρόν τι ἐπ' αὐτοῖς, λίθων, δᾴδων ἐμπιμπραμένων καὶ Χειρὰς ὕδωρ τὸν Πόντον, οἳ περὶ αὐτῆ βλασφημοῦσι τὰ μάλιστα βλασφημοῦσι, ἐς λιθάνους λίθοις ἐλαύνουσι, ἢ μὴ ἐθέλουσιν ἵλεω ἔχειν τὸν

quosdam etiam vita defunctos in vitam revocare. Concurrebatur igitur undequaque, magnóque tumultu concitati approperabant, sacrificabatur, dicabantur munera, eáque duplicata, prophetæ discipulóque Dei. Iam enim & tale quoddam oraculum exierat:

Muneribus decorare meum vatem atque ministrum
Præcipio: nec opum mihi cura, at maxima vatis.

Verùm ubi iam plerique, quibus mentis pluſculum inerat, non ſecus atque ex alta ebrietate reſipiſcentes, conſpiraſſent in illum, præſertim ex his qui ſtudebant Epicuro: Neque paulatim in oppidis deprehenderetur vniuerſa præſtigiatura, fictáque fabulæ apparatus: horrendum quiddam in eos edidit, dicens impijs & Chriſtianis impleri Pontum, qui non verentur in ſeſe turpiſſimè maledicere. eos iuſſit lapidibus pellerent, ſi modò vellent propitium habere

τὸν θεόν. περὶ δὲ Ἐπικούρου καὶ τοιοῦτόν τινα χρησμὸν ἀνηρέθη ξαθ. ἐρομένῳ γάρ τινος, τί πραττοίη ἐν Ἅιδου ὁ Ἐπικούρος, μολυβδαίναις, ἔφη, ἔχων πέδαις, ἐν βορβόρῳ καθῆσθαι. ἔτα θαυμάσας, εἰ ἐπὶ μέγα ἦρθη τὸ χρηστήριον, ὁρῶν τὰς ἐρωτήσεις τῶν ποιούντων συντρεχούσας, καὶ πεπαιδευμένας; ὅλως δὲ, ἀσπουδεὶ καὶ ἀκάρυκτῳ αὐθαδῶς ὁ πόλεμος τοῖς Ἐπικούρου λόγοις, μαλακὰ ἀκόντων. τίνι γὰρ ἄνθρωπος δικαιότερον πολεμοποιήσαι μόνος ἄνθρωπος, καὶ τερατείᾳ φίλος, ἀληθείᾳ δὲ ἔχθιστος, ἢ Ἐπικούρῳ, ἀνδρὶ τῶν φύσει τῶν πραγμάτων καθορακότι, καὶ μόνῳ τῶν ἐν αὐτοῖς ἀληθεύειν εἰδότι; οἱ μὲν γὰρ ἀμφὶ τὸν Πλάτωνα καὶ Χρύσιππον καὶ Πυθαγόραν, φίλοι, καὶ ἀρχαίᾳ βαθεῖα πρὸς ἐκείνους λόγῳ. ὁ δὲ ἄντικρυς Ἐπικούρου (ἔστω γὰρ αὐτῷ ὀνόμασιν) ἔχθιστος, δικαίως πάντα ταῦτα ἐν γέλωτι καὶ

Deum. Porrò ſuper Epicuro huiuſmodi quoddam oraculum prodidit: Sciſcitanti cuipiam quid ageret apud inferos Epicurus: Plumbeis, inquit, compedibus vinctus in cœno deſidet. Et adhuc miraris ſi magnopere creuit eius celebritas oraculi, cùm videas interrogationes adeuntium, quàm ſint prudẽtes, quámque eruditæ? Modis autem omnibus bellum erat illi cum Epicuro ſeuum & irreconciliabile: idque iure optimo. Nam cum quo tandem iuſtius bellum gerat homo præſtigiator, & monſtris ac portentis amicus, veri inimiciſſimus, quàm cum Epicuro, viro videlicet qui rerum naturam perſpectam haberet, quiſq; vnus quid in his eſſet verum, videret? Nam Platoni, Chryſippo aut Pythagoræ erat amicus, atque alta cum illis pax intercedebat: at intractabilis ille Epicurus (ſic enim appellat eum) erat illi plurimum inuiſus: atque id meritò: quippe qui hæc omnia ridicula ac

indicta

παῖς παιδιᾷ τιθήνῃ. Διὸ καὶ τῶν Ἀμασεων ἐμίσει μάλιστα τὴν Ποντικὴν πόλιν, ὅτι ἐνίσκωπτε τοὺς περὶ Λέπιδον, καὶ ἄλλους ὁμοίους αὐτοῖς, πολλοὺς ἐντυγχάνοντας ἐν τῇ πόλει. οὐδὲ ἐχρημάτισεν οὐδενὶ Ἀμασεῖ ἀνδρί. ὅτε δὲ καὶ ἐπέλαβεν αὐτὸν ἀνιαρᾷ συνεχείᾳ χρεομοδίου, καταγελάσας ἀπήλαυνεν, οὐκ ἰδὼν οὔτ' αὐτὸς πλάσασθαι χρησμὸν ἀξιόν, οὔτε τὸν ποιοῦσι τοῖς ἐπιτυγχάνουσιν ἐπῳδὸν ἁρμόσαντα αὐτῷ σωφρονοῦντι ὀλιγίστου, κελεῦσαι βουκόλῳ ἄκρον πόδα, μετὰ φαρμάκων ἰσχυροτάτων ἐπῳδὸν, ἔτμησεν.

Μάλοακα χοιράδων ἱερᾶς ὑὸς
φαίνων σιγιδύνῳ.

Πολλάκις μὲν, ὡς πρόσθεν, ἔλεξε τὸν ἥκοντα ἐπὶ τοῖς ἄλλοις μάντεσιν, οὐχ ὅλον, ἀλλὰ τὸν οὐραῖον μάλιστα, καὶ τὸ ἄκρον σῶμα προβιβάζοντα, τὸν ἐπιφανῆ ἢ τὸν μέγαν ἀθλοθέτην φυλάττοντος.

ludicra duceret. Quam ob causam inter vrbes Ponticas Amastrim in primis habebat exosam, eò quòd aceperat eos qui cum Lepido erant, alios item horum cõsimiles quamplurimos ea in ciuitate versari. Neque vnquam Amastrino ciuiquam oraculũ reddidit: quin vbi conaretur etiam fratri Proconsulis respondere, deridiculè profectò discessit, nec cùm ipse quemadmodum idoneum oraculum fingeret, inueniret, nec haberet quì sibi in tempore posset componere. Nam cùm illi de stomachi dolore conquerenti, vellet præscribere vti suillum pedem cùm malua præparatum ederet, hunc in modum dixit:

Maluaca porcorum sacra cuminato Sipydno.

Crebriùs autem (vt iam diximus) draconẽ ostendebat ijs qui vellent, haud totum tamen, sed caudam potissimùm ac reliquum corpus oculis exponẽs; caput verò, ne videri posset, abditũ in sinu seruabat.

τον. ἰσιὰς δ' ἐκ μείζονος ἐκπλῆξαι τὸ πλῆθος, ὑπόχυτόν τε καὶ καταῶντα πρίξαι τὸν θεὸν αὐτὸν, ἄνθ' ὑποφήτου χρυσοκόμου. Ἅμα δὲ χαλκοῦς χρόνον ἀρίγνωτος σαυλίσας, καὶ διὰ τὸ λινοῦν ἐκεῖνο, τῆς μιλτοχανυμένης πρὸς ὁμοιότητα, δι' ἐκείνου, ἅπερ τινὸς ἔξωθεν ἐμβοῶντος, ἀπεκρίνετο πρὸς τὰς ἐρωτήσεις, τῆς φωνῆς διὰ τοῦ ὀθονίου ἐκείνου Ἀσκληπιοῦ προσιπλουσης. ἐκαλεῖτο δὲ οἱ χρησμοὶ οὗτοι, αὐτόφωνοι, καὶ οὐ πᾶσιν ἐλεύθεροι, οὐδὲ ἀνάδην, ἀλλὰ τοῖς ἐν πρώτοις καὶ πλουσίοις καὶ μεγαλοδώροις. ὁ γοῦν Σκηπτιανῷ δοθεὶς, ὑπὲρ τῆς ἐς Ἀρμενίαν στρατείας, τῶν αὐτοφώνων καὶ αὐτὸς ἦν. προφέρων γὰρ αὐτὸν ἐπὶ τῷ στρατολογεῖν, ἅτως ἔφη·

Πάρθοις, Ἀρμενίοις τε θοῷ σὺν Μαρτὶ δαμάσσας,
Νοστήσεις Ῥώμην, καὶ Θυμβριδος ἅγνα ῥέεθρα,

Στίμ-

uabat. Verùm quo magis etiam redderet attonitam multitudinem, pollicitus est se exhibiturum ipsum Deum loquentem, cuique interpretem adhibitum oracula. O Deinde non magno negotio, gruum alterius contextis, ac per lineum illud draconis caput, quod erat arte adsimulatum, insertis, alio quopiam per has foris insonante, respondebat ad ea quæ proponebantur, voce nimirum per linteaceum illum Aesculapium ad aures promanante. Huiusmodi responsa αὐτόφωνα dicebantur, id est, ipsius voce reddita: neq; quæ buslibet, neque passim dabantur, verùm splendidis modò atque opulentis, & qui grandia largiretur. Itaque quod Seueriano redditum est super expeditione in Armeniam suscipienda, ex autophonis erat. Adhortans enim illum ad incursum eius regionis, sic ait: Parthis Armeniisq; citato Marte subactis, Romam vrbem repetes, & claras Tybridis undas,

Vertice

Τήλεμα φέρον μεσάφορσι, μιμνησόμενον ἀπίνυσιν.
Αὐτὰρ ἐπειδὴ πυθοῖς ὁ ἐκάεργος Κλάρις ἀφίκανε, καὶ ἀπέπαυσε, αὐτῷ φαντασίας ἐπὶ τῇ Οθρυάδα καταστροφῇ, τῶνδε μὲν τὰ χρησμὰ ἐξαρᾶ ἐκ τῶν ἐπιμυθίων, ἑτέρους δ' ἄλλον ἀντ' αὐτῶν·

Μὴ σύγ' ἐπ' Ἀρμενίοις ἰέναι στρατὸν, οὐ γὰρ ἄμεινον·
Μή σε θυμοχίτων τις ἐπὴν τόξα ἄνω λυγρὰν
Πότμον ἐπιπροΐας, παύσῃ βιότοιο φάος τε.

Καὶ γὰρ αὖ καὶ τοῦτο δόλιστατον ἐπινόησε, τὸς μαντικοὺς χρησμοὺς ἐπὶ θεραπείᾳ τῶν δεινῶν προτιθεμένους καὶ ἀρτιτομένους. τοῖς μὲν νοσοῦσι, πρὸ τῆς τελευτῆς ὑγιᾶναι ἐπέφηνε, ἀποθανόντας δὲ, χρησμὸς ἄλλος ἑτοῖμος ἦν παραμυθεῖσθαι·

Μηκέτι δείσῃσθαι βιότοιο τὸν χρῆν ἐπαοιδῇ,

Πότμος

Vertice serta gerens radijs distincta serenis.

Deinde posteaquam decorè ille Gallus persuasus incursionem fecisset, euenissetq; vt vnà cum exercitu caederetur ab Othryade, hoc oraculum à monumentis sustulit, atque aliud in eius locum substituit, huiusmodi:

Agmen in Armenios ne duc: neque enim expedit isthuc.

Ne tibi famineis vir amictus vestibus, arcu

Exitium immittat, vitaq; ac lumine priuet.

Siquidem & hoc interim callidissimè fuerat commentus, vt posterioribus subsistitutitijsq; responsis, ea quæ perperam maleq; euenissent, sarciret ac mederetur. Sanè piùs enim ægrotis priusquam morerentur, prædixerat fore vt reualescerent: quibus morientibus, alterum oraculum illicò paratum erat, quod superiori diuersa caneret:

Posthac desine opem morbo petere exitiali

Πότμῳ δ' οὐ προφυγεῖν, οὐδ' ἀφορήσαι θανάτοιο.

Mors etenim manifesto nec cuitare licebit.

Ἰδιάτης τὸν Κλάριον καὶ Διδυμέας, καὶ Μαλλῶται, καὶ αὐτὸς ἐνδεδημακὼς ἐπὶ τῇ ὁμοίᾳ μαντικῇ ταύτῃ, φίλους αὐτοὺς ἐποιεῖτο, πολλοὺς τῶν προσιόντων πέμπων ἐπ' αὐτόν, λέγων·

Porrò cùm non ignoraret, qui in Claro ac Didymis Mallóq; responsa ferebant, ipsos quoq; huiusmodi quadam arte diuinandi celebres haberi, eos sibi reddebat amicos, plerosq; consultores ad illos remittens, his verbis:

Εἰς Κλάριον ἰὼν, τὴν ἐμὴν πατρὶς ἀκούσεαι ἀοιδήν.

Nunc Clarium ito, meã vocem patria auditurus.

καὶ πάλιν·

Et rursus:

Βραγχίδιον ἀφίκεο, καὶ λιταῖς χρῶ.

Brãchidica accedas adyta, atq; oracula quæras.

καὶ αὖθις·

Et iterum:

Εἰς Μαλλὸν χάρῃ, θεσπεσιοπαλάτου Ἀμφιλόχοιο.

Mallon abi, Amphilochi quærens oracula vatis.

Ταῦτα μὲν οὖν τὰ ὅρια, μέχρι Ἰωνίας καὶ Κιλικίας, καὶ Παφλαγονίας καὶ Γαλατίας. ἐς δὲ τὰ ἐκείνων μαντεῖα διαφοιτῆσαι μαντικὴ τὸ ἀληθὲς, καὶ ἐς τὰ Ῥωμαίων πόλιν ἰσχύσαι, ἐν ἀρχῇ ἴσως ἐκεῖνα καὶ πᾶσι ἄπιστα, οἱ μὲν αὐτοὶ ἑαυτῷ, οἱ δὲ πιστεύοντες, καὶ μάλιστα οἱ δυνατώτατοι, καὶ μέγιστον ἐξίσμα ἐν πόλει ἔχοντες ἅπ

Q Et hactenus quidem de ijs quæ intra patriæ fines vsque ad Ioniam, Ciliciam, Paphlagoniam, Galatiamq; designauit. Vt verò & in Italiam oraculi fama permanauit, & ipsam Romanorum vrbem: iam nemo omnium erat, qui non alium alium antecurrere studeret, dum hi quidem eò proficiscuntur ipsi, illi verò mittunt, potissimùm ij, qui potentia atque auctoritate plurimùm in Repub. pollebant:

ὧν πρῶτος καὶ λουκᾶς ὁ ἐγχώριος Ρουτιλιανὸς, ἀνὴρ τὰ μὲν ἄλλα καλὸς καὶ ἀγαθὸς, καὶ ἐν πολλοῖς τάξεσι Ρωμαϊκοῖς ἐξητασμένος, τὰ δὲ περὶ τοὺς θεοὺς πάνυ σοφὸς, καὶ ἀληθέστατα περὶ αὐτῶν πεπεισμένος, ὃ μόνον ἀληθεμένον οὐ λίθον, ἢ ἱσταμένους θεάσασθαι, προσέπιπτόν τε καὶ προσεκύνουν, καὶ ἐπιπολὺν παρεῖσαν καὶ ἀχόμην, καὶ τἀγαθὰ παρ' αὐτοῦ αἰτῶν. οὕτως ὀλίγου ἀκούσας τὰ περὶ τοῦ χρηστηρίου, μικροῦ μὴ ἐν λιμῷ, ἀφεὶς πᾶν ἐγκαταμεμενηκὼς τάξιν, ἐς τὸ τοῦ λέοντος τεῖχος ἀναπτῆναι, ἔτυμα δ' οὐ ἄκουσε ἐν ὄμοις. οἱ δὲ πεμπόμενοι, ἰδιῶταί τινες οἰκῖται, ἐφ' ἑτέρους ἐξαπατηθέντες, ἵνα πύθωνται, τὰ μὲν ἰδόντες, τὰ δὲ ὡς ἰδόντες, καὶ ὡς ἀκούσαντες διηγούμενοι, καὶ προσεπιμυθοποιοῦντες ἔτι πλέω τούτων, ὡς ἐντιμότατοι

bant: quibus princeps quasique signifer extitit Rutilianus, vir aliàs quidem honestus ac probus, tum compluribus in præliis Romanorum spectatæ virtutis: sed qui in ijs quæ ad deos pertinent, parum sanè saperet, vt cui prodigiosa quædam de illis essent persuasa, adeò vt sicubi lapidem vel inunctum vel coronatum conspexissent, continuò procideret atque adoraret, ac diutiùs aduolutus vota faceret, bonáque ac læta ab illo postularet. Hic igitur simulatque de oraculo inaudisset, parum aberat quin omisso quem tenebat exercitu, in Aboni marum auolárit: alios autem post alios eò legabat. Porrò qui mittebantur, seruuli nimirum idiotæ quidam, facilè decepti domum redibant, referentes partim quæ viderant, partim tanquam vidissent audissentque, permulta insuper accumulantes illis, quo do-

mino

μότεροι ἦν παρὰ ὧν ἀνοσιότητι. ἐξάπτουσι γοῦν τὸν ἄθλιον γέροντα, καὶ ἐς μανίαν ἐξεμαίνουν ἐνίβαπτον. ὁ δ', ὡς ἂν τοῖς πλείστοις καὶ δυνατωτάτοις φίλος ἦν, πανταχοῦ, τὰ μὲν διηγούμενος καὶ ἀκούσας παρὰ τῶν πεμφθέντων, τὰ δὲ καὶ παρ' αὐτοῦ προσθείς. ἐκπλήττει δ' οὖν τὴν πόλιν, καὶ διεσάλευσεν οὕτως, ὡς τῶν ἐν τῇ αὐλῇ τοὺς πλείστους διαθορύβησαι, οἳ αὐτίκα καὶ αὐτοὶ ἐπάγοντο ἀκοάς τι τῶν καθ' αὑτούς. ὁ δὲ τοὺς ἀφικνουμένους φιλοφρόνως προσδεχόμενος, ξενίοις τε καὶ τοῖς ἄλλοις δωρεαῖς πολυτελέσιν ἐγαστρίζετο αὖθις, ἀπέπεμπεν, οὐκ ἀπαγγελοῦντας μόνον τὰς ἱστορίας, ἀλλὰ καὶ ὑμνήσοντας τὸν θεὸν, καὶ τερατα τὸν μάντιν καὶ αὐτοῦ ψευσομένους. καὶ μηχανᾶταί τι ὁ πανοῦργος ἐπὶ ἄμφω, ὅπως τὸ προσηκόντως ἀξιον. νῦν

mino fierent commendatiores. Inflammárunt itaque senem infelicem, & in vehementem insaniam impulerunt. At ille patriam ad omnes amicos accedens, quos habebat cùm plurimos, tum potentissimos, enarrabat partim ea quæ ab ijs quos miserat, accepisset, partim quæ ex se ipse effinxerat. Et ad eum modum iste complenit vrbem, concitauitq́, quamplurimis item aulicis expauefactis atque attonitis: qui protinus & ipsi cupiditate flagrare cœperunt, vt aliquid suis de rebus audirent. Porrò Alexander aduenientes comiter excipiebat, ac xenijs alijsque magnificis donatos muneribus, ad eum remittebat: hoc agens, vti non solùm renunciarent oracula, verumetiam Dei laudes canerent, ac portentosa quædam de oraculo, deq́ ipso mentirentur. Excogitarat autem ter scelestius ille quiddam neutiquam inscitum, & ingeniosius quàm vt in vulgarem competat latronē.

Etenim

ἀδύνατον ἦν τὰ πεπλασμένα βιβλία, μὴ ἀναγινώσκειν, ἂν τι ὧν ἔροι ἐπισφαλὲς, μὴ καὶ φανερὸν ἐν τοῖς ἐρωτήσεσι, κατάχρῃ αὐτὸς, μὴ οὐκ ἀπίστως, ὡς ἐπιχαιρέκακος, μὴ μονονουχὶ δούλους ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου ἔχοι τοὺς πεπομφότας, μνησικάκους ἅμα καὶ ὠμοὺς. σωφρονεῖν δ', ὅλα ἀπὸ, τοὺς πλουσίους, καὶ μέγα δυναμένους τὰς πόλεις πωλάσθαι. ἐλάμβανεν αὖ καὶ ὧνπερ ἐκείνων ἀδύνατον ὅτι αὐτὸς ἐστὶς ἔχειν ἀρχόντων. βέλομαι δ' ὑμῖν καὶ τῶν Ῥωτιλιανῷ δοθέντων χρησμῶν ἰδίους ἀπὸ. πωλεῖν γὰρ ἐνόμιζε δὴ οὗτος περὶ τοῦ παιδὸς, ἐκ παρίας γυναικὸς παιδίαν ὅραν ἔχοντος τοῦ, ὅν τινα ποιήσεσθε διδάσκαλον τῶν μαθημάτων αὐτῷ ἔχειν·

Πυθαγόρην, πολίμων τε διέξοχον ἠδὲ ἀοιδόν.

Etenim resignatis libellis ac perlectis, si quid offendisset in iis quæ proponebantur, ita scriptum, vt cum periculo ac discrimine eius qui scripsisset, si proferretur, coniunctum videretur, apud se detinebat, neque remittebat, quo videlicet obnoxios ac propemodum seruos ob metum sibi redderet eos qui miserant, quum in mentem illis veniret, cuiusmodi de rebus consuluissent. Intelligebat autem esse consentaneum, vt qui opibus ac potentia præcellerent, eiusmodi rogationes essent proposituri. Ab his munera quamplurima ferebat: quippe qui non ignorarent sese intra cassas eius teneri. Libet autem aliquot ex his responsis commemorare, quæ Rutiliano reddidit. Huic scisciitanti de filio qui iam per ætatem maturus esset vt disciplinis erudiretur, quem instituendo in literis illi præceptorem deberet adhibere, ita respondit:

Pythagoram, egregiéq; canentem prælia vatem.

Deinde,

Εἶτα μετ' ὀλίγας ἡμέρας τῷ παιδὶ ἀποθανόντι, ὁ μὲν ἀπόρει, καὶ οὐδὲν ἀχαλίνωτον πρὸς τοὺς αἰτιωμένους, παρὰ πόδας αὖτος ἐπιτηδείως τοῦ χρυσοῦ. ὁ δὲ Ρουτιλιανὸς αὐτὸς φθάσας, ὁ βίλτιστος, ἀπελογᾶτο ὑπὲρ τοῦ μαντείου, λέγων, τοῦτ' αὐτὸ τὸ παιδάριον τὸν θεὸν, καὶ δι' αὐτὸ ζῶντα μὲν ἀνιαρότατα παιδία παιδάσκαλον ἐλάσθαι αὐτῷ, Πυθαγόραν δὲ καὶ Ὅμηρον πάλαι τεθνεῶτας, οἷς ἀκὸς τὸ μαθήσιμον ἐν Ἅιδου νῦν συσσῶσαι. τί δέινον μέμφεσθαι ἄξιον Ἀλεξάνδρῳ, ἀ δειούτοις ἀνθρωπίσκοις ἵνα ἀμφίβαν ἄξιον; αὐθις δὲ συσταζομένῳ αὐτῷ, πῶς τις ψυχὴν διαθήσεται, ἔφη·

Πρῶτον Πηλεύς ἦν ἀνήρ, μετὰ τοῦτο Μένανδρος,
Εἶθ' ὃς νῦν φαίνῃ, μετὰ δ' ἔσται ἐπὶ σοὶ ἀκτίς.
Ζώοις δ' ὀγδήκοντ' ἐπὶ δὶς ἑπτὰ λυκάβαντας.

Οὐδ' ἰδομενεῦσι βούτης ἀπόθα-

Deinde, paucis pòst diebus extincto puero, ipse quidem hærebat, nec habebat quod incusantibus responderet, oraculo videlicet ita re præsenti confutato. At Rutilianus optimus vltrò occupans, defendebat oraculum, affirmans hoc ipsum portendisse Deũ, qui iussissent neminem quidem è viuis adolescentulo deligi præceptorem, sed Pythagoram potius atque Homerum, iam olim defunctos, quibus cum credibile esset eum iam versari. Quid igitur Alexandro vitio vertere conuenit, si istiusmodi homunculos dignos habuit, quibus fucum faceret? Rursum eidem percontanti cuius tandem animam esset sortitus, ait:

Principiò fueras Pelides, deinde Menander,
Deinde is qui núnc es: pòst fax Phœbea futurus:
Octoginta annum ac centum produxeris annos.

At hic septuagenarius inter-

θεσπιαγγελήσας, οὐδὲ μεταμείνας τὸν τοῦ θεοῦ ἀποχισμὸν· ἡ οὖν καὶ ὁ χρησμὸς τῶν αὐτοφώνων ἦν. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ γάμου, ἐφ' ὅτῳ ἔφη·

Γῆμον Αλεξάνδρῳ τὴν Σελήνης τε θύγατρα.

Διὰ πάλαι γὰρ ἤδη τοῦτον ἐφοίτα, ὡς τῶν ὑπνωτῶν, ἐν δὲ χρῷ, ἐκ Σελήνης αὐτῷ γεγονέναι, τὸν δὲ Σελήνην ἔρωτι ἁλῶναι αὐτοῦ, καθεύδοντά ποτε ἰδοῦσαν, ὅπερ αὐτῇ ἴδιον, ἐπιμεμφῆναι ἐρᾶν τῶν καλῶν. ὅθ' οὐδὲν μελλήσας, ὁ συνετώτατος Ρουτιλιανὸς, ἀδύτου ἔτυχεν ἐν τῷ λόφῳ, καὶ τοὺς γάμους συντίθησι ἑξηκοντούτης ὑμφίῳ, καὶ συνοῖ, τῷ ψυθίῳ ἤδη Σελήνῃ ἑκατόμβας θύειν ἐκπεπόμφει· καὶ τῶν ἐπιφανίων εἰς καὶ αὐτὸς οἰόμενος γεγονέναι. ὅθ' ὡς ἄπαξ τῶν ἐν Ἰταλίᾳ πραγμάτων ἐλάβετο, μᾶλλον ἀεὶ πεσυνεμένα καὶ πάσῃ τῆς Ρωμαίων ἀρχῆς

rijt, in insaniam versus, haud expectato Dei promisso: quòd quam hoc quoque oraculum ex autophonis erat. Eidem item de vxore ducenda perconstanti, aliquando incunctanter ac palàm respondit:

Ducito Alexandro natâ Lunâq; puellam.

Siquidem iam olim rumorem disiipárat, filiam quam habebat, è Luna sibi susceptam fuisse. Lunam enim ipsius amore captam fuisse, quum dormientem aliquando conspexisset. nam id illi familiare est, & formosos somno sopitos amare. Porrò Rutilianus vir prudentissimus, nihil cunctatus, protinus accersit virginem, nuptias conficit, sponsus iam sexagenarius, concubitúq; socrum suam Lunam solidis Hecatombis placans. Iamq; sibi vnus è cœlitũ numero videbatur. At hic vbi semel in Italia rem esset aggressus, maiora in dies ad haec excogitabat, & in omnes Romanae ditio-

ἀρχὰς ἔκαστον χρησμοφόρους, τῶν πόλεσι προλέγειν, λοιμοὺς καὶ συμμαχίας φυλάττεσθαι, καὶ σεισμὸς, καὶ ἀσφαλῶς βουλεύειν, ὅτι μὲν γνώσιν τό τι δύσορον αὐτοῖς ἀπισχνᾶσθαι ἀδύνατον. ἵνα δὲ τινα χρησμὸν, αὐτόφωνον καὶ αὐτὸν, ἐς ἅπαντα τὰ ἔθνη, ἐν ᾧ λοιμῷ, ἀνακίμψαι. ὧδε δὲ τὸ ἔπος ἦν.

Φοῖβος ἀκερσεκόμης λοιμὸν νηφάλιον ἀπερύκει.

καὶ δὴ δὲ ὧδε ἐλέγετο τὸ ἔπος ἀναστρέφειν ἐπὶ τὸ πυλῶνος γεγραμμένον, ὡς τὸ λοιμὸν ἀπελαύνειν. τόδε δὲ ἐς τοὐναντίον δὴ πολλοῖσι προὐχώρεε. καίτοι γάρ τινα τύχην αὐτοῖς μάλιστα αἱ οἰκίαι ἐνεγράφησαν, ὡς τὸ ἔπος ἐπιγέγραπτο. καὶ μὰ μὴ νομίσῃς δοῦναι λόγον, ὅτι ἀπὸ τὸ ἔπος ἀνθρώπινον, ἀλλὰ τύχη τινὶ ἔτυχε γενέσθαι. τάχα δὲ καὶ οἰκτροὶ, καὶ καταλαβόντος δὴ σφῶν ἀμείνων, ἢ ἐμοὶ θυμότερον διατῦναι, ἄλλῳ δὲ

ne ditionis partes, qui portenta ferrent oracula, dimitteret, praedicens civitatibus eo tempore eundem esse pestilentiam, incendia, terraemotus: se certa remedia traditurum ne quid horum accideret, polliceretur. Iamq; quum pestilentia increbuisset, unum quoddam tale oracullum, antophonon & hoc, quoquoversum gentium prodiderat, unico carmine comprehensum:

Intonsus nubem pestis depellit Apollo.

Atque hunc versiculum videre erat passim pro foribus descriptum, tanquam adversus pestilentiam remedio futurum. Verùm ea res plurimis diversam in partem euênit, propterea quòd fortuna quadam sic accidit, vt eae domus quibus hic versus esset inscriptus, potissimùm desolarentur. Neque verò me putes illud dicere carmen in causa fuisse vt interirent, verùm casu quodam ad hunc modum accidit. Et haud scio an plerique freti carmine, negligentiùs ac securiùs vixerint, nihil adversum

ἓν χρησμῷ πρὸς τὸν νόσον συν-
τελεῖσθαι, ὡς ἂν ἴχνος τῶν προ-
μαχομένων αὐτῶν συμβάλλας,
καὶ τὸν ἀκίρωτον μῦν, φοῖβον
ἀπολλύοντα τὸν λοιμόν. καὶ
βλῶσας μέν τοι ἐν αὐτῇ Ρώ-
μῃ ἰατρεύσασθαι, πάνυ πολ-
λοὺς τῶν συνωμοτῶν, οἳ τὰς
ἑαυτῶν γνώμας διήγγελον αὐ-
τῷ, καὶ τὰς ἐρωτήσεις ἀπο-
μένων, ἃ μάλιστα ἐφίε-
το, ὡς ἕτοιμον αὐτὸν πρὸς
τὰς ἀποκρίσεις, καὶ πρὶν ἄκαι-
ρος πομπεμφθῆναι κατασκα-
βάνειν. καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἐν
τῇ Ἰταλίᾳ ταῦτα καὶ τὰ ὅμοια-
τα προὐμηχανᾶτο. τινὰ γὰρ
τέχνα συνίστασαν, ἐπὶ διά-
δοσιν καὶ ἐπιφάνειαν,
τοῦτον ἐξῆς ἀεὶ τελεσφόρον ἐκ-
μενῶν. καὶ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ
προρρήσεις λύων, ὥσπερ Ἀθλίοις,
τοιαύτην· ἔ τις ἄθεος, ἢ Χρι-
στιανὸς, ἢ Ἐπικούρειος ἢ ἄλλο κα-
τάσκοπος τῶν ὀργίων, φά-
σκετω· οἱ δὲ πιστεύοντες θεῷ,
πλεόνως

uersum pestem præter ora-
culum adhibentes: perinde
quasi syllabas pro sese pu-
gnantes haberent, & intor-
sum Apollinem telis pestem
propellentem. Exploratō-
res item ex sua coniuratio-
ne quamplurimos Romæ cō-
stituerat, qui sibi qua quis-
que mente esset, indicarent:
ac priusquā oraculum adiis-
sent, illi significarent quid-
nā essent percōtaturi, quid-
que potissimum cupere vide-
rentur: vt etiam priusquam
aduenissent ij, qui mittebā-
tur, ille iam ad respondē-
dum instructus ac paratus
esset. Atque hæc quidem &
id genus alia machinamen-
ta aduersus Italicas vrbes
præstruxerat. R Nam præ-
ter hæc & initiationes quas-
dam instituerat, tædarum
per manus tradendarum ge-
stationes, & sacrorū ceremo-
nias, quæ quidē tribus ex ordi-
ne diebus cōmenter perage-
rentur. Ac primo quidem die
fiebat huiusmodi: Si quis impius, aut Christianus, aut Epicu-
reus mysteriorū explorator accessit, discedat. Cæterū q Deo

τυλεύσωσαν τύχη τῇ ἀγαθῇ. ἔπ' ὠδῖς ἦν ἀρχῇ ἱέλασις ἐγίγνετο. καὶ ὁ μὲν ἤγετο λέγων, ἔξω Χριστιανοὶ, τὸ δὲ πλῆθος ἔπαν ἐπεφώνει, ἔξω Ἐπικούρειοι. ἔπα Λητοῦς ἐγίγνετο λοχεία, καὶ Ἀπόλλων γονεῖ, καὶ Κορωνίδι γάμος, καὶ Ἀσκληπιὸς ἐτίκτετο. ἐν δὲ τῇ ὑστέρᾳ, Γλύκων ἐπιφάνεια, καὶ γένεσις τοῦ θεοῦ. τετάρτῃ δὲ ἡμέρᾳ, Ποδαλείριος τὸν ὧν καὶ τῆς μητρὸς Ἀλεξάνδρου γάμος. ἀφίετο δὲ ἰκαλεῖτο, καὶ ἀφῆτο δὲ ἰκαίουτο. καὶ τὰ ἑξῆς, Σελήνης καὶ Ἀλεξάνδρου ἔρως, καὶ τὰ τοιαῦτα τοῦ Ῥουτιλιανοῦ ἐγγυᾶ. ὀνομάζετο δὲ, καὶ ἐπεφάνετο ὁ Ἐνδυμίων Ἀλεξάνδρος, καὶ ὁ μὲν, καθάπερ λίθος, κατέκειτο ἐν τῷ μέσῳ· κατῆρε δὲ ἐπ' αὐτὸν, ἐκ τῆς ὀροφῆς, ὡς ἐξ οὐρανοῦ, ἀντὶ τῆς Σελήνης, Ῥουτιλία τις ὡραιοτάτη, τῶν Καίσαρος οἰκονόμων τινὸς γυνὴ, ὡς ἀληθῶς ἐρῶσα τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ ἀντιφω-

credùt & parent, sacris sellciter initiétur. Sub hæc protinus exigebantur, illo præeunte, dicenteque: Foràs pellantur Christiani. Tum multitudo acclamabat vniuersa: Foràs pellantur Epicurei. Debine Latonæ puerperium agebatur, & Apollinis natiuitas: tum Coronidis nuptiæ: demum non secebatur Aesculapius. Altero die Glycon in lucem emergens, Deiq; exortus. Porrò tertio die Podaliriq; cum Alexandri matre cunigium agebatur. Dadis autem is appellabatur, idq; ex re, propterea quòd facem quædam incenderentur. Postremo loco, Lunæ atque Alexandri amores, ac nascens Rutiliani coniunx. At verò facem gestabat, mysteriáque agebat Endymion Alexander, cùm hic dormiens scilicet in medio iaceret: descenderet autem in

eum è tecti fastigio, tanquam è cœlo, Lunæ vicem agens Rutilia quædam formosissima, cuiusdam è Cæsareæ domus [illegible] quæ nimirum vt amabat Alexandrum, ita vi-

cissim

ἐντεθραμμένη ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς τοῖς τοῦ ὅλου θεάτρου ἐκείνου ἀνδρὸς, φιλήματά τι ἐγίγνετο ἐν ὥρᾳ μέσῃ, καὶ περιπλοκαί. ἃ δὲ μὴ πομπαὶ ἦσαν αἱ λᾶδες, τάχ' ἄν τι καὶ τῶν ἀπὸ λύχνου ἐπράττετο, μετὰ μικρὸν δέ, ἐπεὶ πάλιν ἱεροφαντικῶς ἐσκευασμένος, ἐν πομπῇ τῇ σιωπῇ, καὶ αὐτὸς μὲν ἔλεγε μεγάλῃ τῇ φωνῇ, ἐπὶ Γλύκωνι· ἐπεβόησαν δὲ αὐτῷ ἐπαοιδοὶ ἀσματοποιῶν, ἐμμελῶς δὲ ᾄδοντες, καὶ λύρυκές τινες Παφλαγόνες, καρβατίναις ἐποδοῦντες, πολὺ ἡδὺ σκορόδαλμον ἐροῦντες, ἐπὶ Ἀλεξάνδρῳ. πομπάκις δὲ ἐν τῇ λαβουχίᾳ. καὶ τοῖς μυστικοῖς σκιρτήμασι γυμνωθεὶς ὁ μηρὸς αὐτοῦ ἐξεπίτηδες, χρυσῶν διαφάνη, δέρματος, ὡς ἔοικε, ἐπιχρύσου περιτεθέντος, καὶ πᾶσι τοῖς αὐτοῖς τῶν παμπάδων ἀφεσταῦσι. ὥστε καὶ γνωμίνης ποτὲ ζητήσεως δύο τισὶ τῶν μαθητῶν περὶ αὐτοῦ ἤ τι

ciſſim ab illo amabatur. Ac ſub oculis perditiſſimi illius mariti, tum complexus agebantur, tum oſcula, idq; in propatulo. Quòd niſi complures fuiſſent tædæ, forſan nonnihil & eorum, quæ fieri ſolent infra ſinum, patratum fuiſſet. Paulò pòſt rurſum introibat ornatu ſacerdotali, multo cum ſilentio. Deinde ipſe primus clara voce ſonabat, Io Glycon. Aſſonabant autem benè canori ſcilicet homines, nempe præcones aliquot Paphlagones, carbatinis calceati, plurimum allij nidorem ructantes, Io Alexander. Porrò ſubinde inter geſtandas tædas, atque inter myſticas ſaltationes, femur illius de induſtria renudatum, aureum apparebat: pelle, ſicuti conjicio, inaurata circundata, atque hac ad tædarum fulgorem relucente. Itaque quum duobus quibuſdam ex eorum numero, qui deſipienter ſapientes ſint, ſuper hac re verteretur altercatio, virum

ἤ τι Πυθαγόρου ψυχὴν ἔχοι, ἢ τὸν χρυσοῦν μηρόν, ἢ τι ἄλλο ὁμοίαν αὐτῇ, καὶ τοῦτο ζήτησιν ταύτην αὐτῷ Ἀλεξάνδρῳ ἐπανηγκόλωμεν, ὁ Βασιλεὺς Γλύκων χρησμῷ ἔλυσε τοῦτο ἀφείς.

Πυθαγόρου ψυχὴ ποτὲ μὲν φρένα, ἄλλοτε δ' αὖξα,
Ἡ δὲ προφητάων, ὅτις φρεσὶ θεσπεσίῃσι,
Καί μιν ἔπεμψε πατὴρ ἀλαοῖσιν ἐπαρωγόν.

καὶ πάλιν·

Ἐς Διὸς ἕδος, Διὸς βλητέα σὺν λιρώνῃ.

Προλέγων δὲ πᾶσιν ἀπέχεσθαι παιδὸς σωφροσύνης, ὡς ἀσεβὲς ὄν, αὐτὸς ζηλόν τι ὑπενόησας ἐπεχείρησε· τῶν γὰρ πόλεσι τῶν Ποντικῶν, καὶ τῶν Παφλαγονικῶν ἐπηγγείλατο θυοπόνους πέμπειν εἰς πρεσβείαν ὑμνήσοντας παρ' αὐτῷ τὸν θεὸν, καὶ ἔδει δοκιμασθέντας, καὶ προκριθέντας τὰς ἐπιφανεστάτας, καὶ ὡραιοτάτους, καὶ μάλιστα διαφέροντας σωμάτων ἐλευθέρων, ὃς ἐπικαλεῖται, ὥσπερ

Pythagoræ animum possideret, videlicet ob femur aureum, an alium Pythagorico illi consimilem, atque eam controuersiam ad ipsum Alexandrum retulissent: Rex Glycon oraculo litem dissoluit:

Pythagoræ mens emoritur & oritur q; vicissim,
Vatis at est animus diuina è mente profectus.
Hunc pater auxilio misit iustis q; pijs q;.

Et rursum:

Tecta Iouis repetet, Iouis fulmine tactus.

Porrò cùm cunctis alijs denunciaret, vt à puerili concubitu temperarent, ceu re nefaria, vir ille egregius tale quiddam ipse machinatus est. Ponticis ac Paphlagonicis vrbibus imperabat, vt tertio quoque anno mitterent, s qui Deo dicarentur, eiusq; laudes apud se canerent. Verùm mitti oportere spectatos ac selectos: nempe nobilissimos, & ætate florentissimos, formaque eximios. Quibus inclusis perinde vt

ὅσοις ἀργυρωνίτοις ἐχῶτο συγκαθεύδων, καὶ πάντα τρόπον ἐμπαροινῶν. καὶ νόμον ἦν ἐποιήσω, ὑπὲρ τὰ ὀκτωκαίδεκα ἔτη μηδένα τῷ αὐτῷ στόματι προσβαλεῖν, μηδὲ φιλήματι ἐσπάσασθαι. ἀπὸ δὲ τοῖς ἄλλοις προτείνων τὴν χεῖρα ἔνεσα, μόνας τὰς ὡραίας καταφίλει, καὶ ἐκαλεῖτο οὗτοι οἱ ἐντὸς φιλήματος. τοιαῦτα ἐνηρεφῶν τοῖς ἀνοήτοις διετέλει, γυναῖκάς τε ἀνέδην διαφθείρων, καὶ παισὶ συνών. καὶ δὴ μέγα, καὶ ἐκτὸς ἑκάστῳ, ἅ τις γυναικὶ προβλέψαιτο, ἢ φιλήματος ἀξιώσαιτο, ἀθρόαν τὴν ἀγαθὴν τύχην ἔφερε ἑκάστῳ ἐς τὴν οἰκίαν αὐτῶν εἰσρυήσεσθαι. πολλὰ δὲ καὶ ἄνυχον τικτούσας παρ' αὐτῷ, καὶ οἱ ἄνδρες ἐπιμαρτύρουν, ὅτι ἀληθῆ λέγοιεν. ἐθέλω δὲ τοι καὶ διάλογον διηγήσασθαι τὸν Γλύκωνος, καὶ τὸν Σαπέρδωτος,

emptitijs ad libidinem abutebatur, modis omnibus in eos debacchari solitus. Praeterea legem quoq; condiderat, ne quis maior annis octodecim sese τ admoto ore complecteretur, neve cum basio salutaret: sed reliquis manum duntaxat osculandam porrigens, solis aetate formáq; floridis osculum dabat: atq; his quidem inde cognomen inditum, vt intra osculum constituti dicerentur. Atque in hunc modum vecordibus ac stupidis mortalibus illudens, perpetuò deinceps suas nequitias exercebat, passim constuprans vxores, passim liberis abutens. Quin magnum quiddam, cunctisq; optandum videbatur, si cuius vxorem vel aspexisset modò. Porrò si quam etiam osculo dignatus fuisset, nemo non ita putabat, quicquid esset bonarũ felicitatum, id omne semel in eam domum influxurum esse. Erant insuper, atq; eæ non paucæ, quæ sese etiam peperisse ex illo iactarent: quod ita esse mariti suo testimonio confirmabant. v Lubet etiam dialogum tibi referre Glyconis & Sacerdotis,

ἀωτ☉, Τιανοῦ τιν☉ ἀνθρώπου, ὁποίου τινὸς τὴν σωφροσύνην, ἅσης ἐκ τῶν ἱερωτάτων. ἀνάγνωθι καὶ τὸν, χρυσοῖς γράμμασι γεγραμμένον ἐν Τίφῃ, ἐν τῇ τοῦ Σαπέρδωλ☉ οἰκίᾳ. ἀπὶ γάρ μοι, ἔφη, ὦ δέσποτα Γλύκων, τίς ἐστιν, ἐγὼ, καὶ ὁπόθεν, Ἀσκληπιὸς νέ☉, ἄμ☉ παρ' ἐκεῖνον τὸν πρότερον. πῶς λέγεις; οὐ θέμις ἀκοῦσαί σου τοῦτό γε. πόσα δὲ ἡμῖν ἔτη παραμένας χρησμῳδῶν τὸν τρίτον πρὸς τοῖς χιλίοις. ἔπειτα, ποῖ μεταστήσῃ; εἰς Βάκτρα, καὶ τὴν ἐκεῖ γῆν, διὰ γὰρ ἀφθονίαν καὶ τοὺς βαρβάρους ὑπὸ δημίας τῆς ἐμῆς, τὰ δ' ἄλλα χρηστήρια, τὸ μὲν Διδύμοις, καὶ τὸ ἐν Κλάρῳ, καὶ τὸ ἐν Δελφοῖς, ἔχουσι τὸν προπάτορα τὸν Ἀπόλλω χρησμῳδοῦντα. ἢ ψευδῆ σφίσιν οἱ νῦν ἐκπίπτουσιν ἐκεῖ χρησμοί; μὴ δῆτ' ἰθυνέσθω ἡδέως· οὐ γὰρ θέμις. ἐγὼ δὲ τίς ἔσομαι μετὰ τὸν ἐμὸν βίον; λάμηλ☉, εἶτα ἵππ☉, εἶτ' ἀνὴρ σοφὸς, καὶ

cerdotis, viri cuiusdam tanquam, cuius sapientiam ex his quæ scisciatus est, coniecturas licebit. Hunc equidem legi pridem, aureis descriptum literis Tÿ, in ipsis Sacerdotis ædibus: Dic, inquit, mihi rex Glycon, quis nam es? Sum ille, inquit, minor Aesculapius. Num alius ab illo priore? quid ais? Haud fas est vt isthuc audias. Sed quot annos apud nos permansurus, atque oracula redditurus? Ad millesimum tertium. Deinde quò demigraturus? Ad Bactra, atque in eas regiones. Siquidem oportet & barbaros meo conuictu meaque præsentia frui. At reliqua sortes, puta quæ in Didymis, Claro, Delphisque redduntur, verum ab auctore proficiscuntur Apolline, an vana sunt quæ illic edantur oracula? Ne isthuc quidem scire quæseris. nefas enim. Cæterùm ego qui tandem post hanc vitam futurus sum? Camelus, deinde equus, post hæc vir sapiens, ac

vates

προφήτης ὁ μάγος Ἀλεξάνδρου. Ἰσως οὖτα μὴ ὁ Γλύκων τῷ Σακέρδοτι διηλέχθη. ἐπὶ τινα δ', χρησμὸν ἔμμετρον ἐφθέγξατο, ἀδὲς αὐτὸν Λεπίδῳ ἑταῖρον ὄντα.

Μὴ πάθῃς Λεπίδῳ, ἐπὶ οἱ ἀνδρὸς οὐτω ὀπυδῇ.

Πάνυ γὰρ ἐφθόνει τὸν Ἐπίκουρον, ὡς προσῆκον, ὥς τινα ἀντίτεχνον, καὶ ἀντίθηρον τῆς μαγγανείας αὐτοῦ. Ἵνα γοῦν τινα τῶν Ἐπικουρείων τολμήσαντα καὶ διαλέγεσθαι αὐτῷ, ἐπὶ πολλῶν τινα χρόνον, ὡς κίνδυνον οὐ μικρὸν ἐπεσπάσατο. ὁ δὲ προσελθὼν, ἔλεγε μεγάλῃ τῇ φωνῇ· οὐ μέντοι γε, ὦ Ἀλέξανδρε, ἥδιστα Παφλαγόνα προσαγαγὼν εἰς τὰς ὦτα τῆς Γαλατίας, τὸν ἐπὶ θανάτῳ ἐκπέμψας, ὃς ἀπὸ τῆς οἰκίας τὸν υἱὸν αὐτῆς ἐφ' Ἀλεξανδρείᾳ παιδεύοντος. ὁ δὲ ναὶ μὰ τὸν, καὶ ἐκεῖνα ἀληθῆ ἦν, μετὰ τοῦτο ἐπιστὰς τῶν ἀκροατῶν, θεσπίσαι ὑπὸ τοῦ παρα-

vates non inferior Alexandro. Atque hæc Glyconis cum Sacerdote confabulatio. Postremò & oraculum carmine comprehensum edidit, quum non ignoraret illum amicum esse Lepido:

Ne pare Lepido: namque huic fatum instat acerbū.

Mirū etenim in modum metuebat Epicurum, sicuti superiùs dictum est, nimirum vt artificem ac sapientem, suis artibus atque impostoris hostem atque infensum. Itaque ex Epicureis, quempiam ausum se multis præsentibus coarguere, propemodum in vitæ discrimē adduxerat. Siquidem adiens ille, clara voce dicebat: Tu nimirum Alexander Paphlagoni cuidam persuasisti, vt seruos suos apud Galatiæ præfectum capitis accerseret hoc nomine, quasi filium ipsius, qui tum Alexandriæ erudiebatur, occi-

dissent: atqui viuit adolescens, incolumisq; reuersus est, famulis iam supplicio affectis, qui tuâ operâ bestiis traditi

παραδοθήσων. διὸ τοῦτο δή τι ἐγγένηται· ἀναπλώσας ὁ παῖς σπουδὴ εἰς Αἴγυπτον, ἄχρι ἐπὶ πολὺ σμικρὸν, πλοῖα ἀναγομένοις, ἐκπλεύσει καὶ αὐτὸς εἰς Ἰνδίαν πλεῦσαι. ἐμπαθέστερον δὲ ὁράσαντες, οἱ δυσνοῦντες ἐκείνοις οἰκέται αὐτοῦ, οἰκτισθέντες ὑπὲρ τοῦ Νείλου πλέοντα διαφθαρέντα τὸν παῖδα, ἢ καὶ ὑπὸ λῃστῶν (πολλοὶ γὰρ τότε) ἁρπασθῆναι, ἵνα μηδὲν ἀπαγγέλοντες αὐτῷ ἀφανισμόν. ἔπειτα ὁ χρησμὸς, ὡς ἐπὶ καθόδῳ, μετ' οὐ πολὺ ὁ παῖς ὁ δοῦλος, διηγούμενος πρὸς ἀκρόασιν. ὁ δὲ ἤκουσε ταῦτα ἀλύων, ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, ἀγανακτήσας ἐπὶ τῷ ἀπόλλυσθαι, καὶ μὲν φίλους ἐπὶ ὀνείδει πρὸς ἀλλήλους, ἐκέλευσε τοῖς παροῦσι λίθοις βάλλειν αὐτὸν, ἢ μὴ αὐτοὺς ἀναγκάσειν, καὶ ἐπικρεμασθῆναι. τὸν δὲ βάλλειν ἀρξαμένων, Δημόστρατός τις ἐπιδημῶν τῷ Πόντῳ, πρῶτος ἐπεκχυθεὶς ἐφόνευσε τὸν ἄνθρωπον,

perierunt. Postrò huiusmodi quiddam accidisse. Cùm adolescentulus amore aduersus in Aegyptum nauigasset, ad inundationem vsque subductio nauigio, persuasus est vti pariter in Indiam nauigaret. Itaque dum diutiùs abesset, infelices illi eius ministri, rati videlicet vel in Nilo nauigantem interisse puerum, vel à latronibus (nam id temporis permulti grassabantur) esse peremptum, reuersi sunt domum: renunciãtes quemadmodum è medio sublatus esset. Demùm deprodituum oraculum, dum nati serui sub hæc adesti adolescentulus, peregrinationem suam enarrans. Atque hæc quidem ille: at Alexander indignatione percitus, quòd coargueretur, neque ferens opprobratam sibi vanitatem, iussit vt qui adessent, lapidibus illũ impeterent: alios qui & ipsos impios futuros, atq; Epicureos appellandos. Dumq; illi iam lapidare cœpissent, Demonstratus quidam, qui diuersabatur in ponte, primus hominem sui corporis obtegens obiectu, morti subdixit,

πορ, μικροῦ δεῖν καταλιπὼν
οἰκίαν, πάνυ δικαίως. τί γὰρ
ἓν δὲ μόνον φρονεῖν ἐν τοσούτοις
μυρίοις, καὶ παρασκευάσασθαι
μωρίας; καὶ τὰ μὲν καθ' ἑαυτὸν
κακὰ διαθέντα. ἄλλοις τισὶ
προσκαλούμενον, καθὰ τάξιν
τῶν χρησμῶν (πρὸ μιᾶς δὲ
καὶ δέκα τοῦ θεσπίσαι ἐγίγνε-
το) καὶ ἐρομένου τοῦ κή-
ρυκος, ὁ θεσπίσιος, ᾧ δὴ δο-
ναξ ἔνδοθεν, ἐς κόρακας
οὐκ ἔτι τὸν τοιοῦτον οὔτε
εἴσω τις ἐδέχετο, οὔτε πυ-
ρὸς ἢ ὕδατος ἐκοινώνει, ἀλλ'
ἓν δὲ γλῶ πρὸ γῆς ἐλαύνε-
σθαι, ὡς ἀσεβῆ καὶ ἄθεον,
καὶ Ἐπικούρειον, ἥπερ δὴ ἡ
μεγίστη κοσμοθεία. ἦν γοῦν
καὶ γελοιότατον ἐποίησε
ὁ Ἀλέξανδρος. ἐνῆν γὰρ
τὰς Ἐπικούρου νυείας δό-
ξας τὸ κάκιστον, ὡς οἶδα,
τῶν βιβλίων, καὶ κιφαλαιῶ-
δες, ἐπεῖχον τῆς τἀνδρὸς
σοφίας τὰ δόγματα, κομί-
σας ἐς τὴν ἀγορὰν μέσην,
ἔκαυσεν

xit, alioqui lapidibus obruendum, idque iure optimo. quid enim oportebat vnum inter tam multos insanientes sanum esse, atque à Paphlagonum stultitia malum sibi accersere? Et illi quidem haec euenerunt. Caeterùm aduocatis iuxta vracularum ordinem ijs qui proposuerant (nam id fiebat pridie quàm responsa redderet) praecone rogante an vaticinari vellet, si cuipiam illorum ex adyto respondisset, in malam rem: huiusmodi hominem neque tecto quisquam excipiebat, neque igni aquáve impertiebat: verùm erat illi solum aliud alio vertendum, tanquam impio, deorumq; contemptori, atque Epicureo: quod quidem probrum omnium erat grauissimum. Quapropter vnum etiam Alexander quiddam designauit ridiculum. Naclus peculiares Epicuri sententias, librum (vt scis) longè pulcherrimum, summatim Epicureae disciplinae decreta complectentem, medium in forum deportauit,

ἔλαυσεν ἐπὶ ξύλων σανίσιν, ὡς λίθῳ αὐτὸν καταβαλὼν, καὶ ἅμα ἐπιδοὺς τὰ βλάσφημα ἐξ ἑβδόμης, ἔτι καὶ χαμαὶ ἐπιρριφέντα.

Πυρκαϊὰν κέλομαι δέξας δικαίοις γήρεϊ.

Οὐκ οἶδεν ὁ κατάρατος, ὅσον ἀγαθὸν τὸ βιβλίον ἐκεῖνο τοῖς ἐντυγχάνουσιν ἔσται φέρον, καὶ ὅσον αὐτοῖς ἀρέσκον, καὶ ἀταραξίαν καὶ ἀνωδυνίαν ἐνεργάζεται, δεμάτων μὲν καὶ φασμάτων καὶ τεράτων ἀπαλλάττον, καὶ ἀπειλῶν ματαίων, καὶ ψευδῶν ἐπιθυμιῶν, νοεῖν δὲ καὶ ἀληθῶς ἐντίθεν, καὶ καθόλου ὡς ἀληθῶς τὰς γνώμας, οὐχ ὑπὸ δόξης καὶ σκιᾶς, καὶ τῶν τοιούτων φαντασίας, ἀλλὰ λόγῳ ὀρθῷ, καὶ ἀληθείᾳ καὶ παῤῥησίᾳ. ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις ἴσως τι, καὶ μείζονα τόλμημα τῆς μισοῦ ἀνθρὼς ἄκουσον. Ἔχων γὰρ ὁ μιαρὸς ἐκεῖνος τὰ βασίλεια ἤδη καὶ ἀδῶ, καὶ τὴν Ρουτιλιανὴν δόξαν μουσῶν

ac Z ligni fasciculis exanimis, tanquam auctorem ipsum exuveret scilicet: ac cineres abiecit in mare, oraculo insuper eam in rem edito:

Edico decreta senis cum burere caci.

Haud perpendit scelestus ille, quantum adferret is liber commoditatum ijs qui in eo legendo versarentur, quantamque illis quietem, tranquillitatem, libertatemque páreret, properetes quòd à pauoribus, spectris ac prodigijs liberaret: tum spes inanes atque immodicas adimeret cupiditates, mentem sanam ac veritatem inferret, planè lustraret animum, non tæda quidem, aut squilla, aut alijs id genus nugamentis: imò recta ratione, vero ac libertate. Accipe iam facinus quoddam hominis scelerati sissimi, rursus inter omnia multò impudentissimum. Quum iam non mediocrem in Regiam aditum sibi patefecisset, inque eadem Cæsaream, præsertim Rutiliano rem aditurum, atque

μενῶντα πάροδον, ἐξαπίνης τοῦ χωμοῦ, τῶν Γερμανίας πολέμων ἀπαίροντος, ὅτι θεὸς Μάρκῳ ἔπεμπε τοῖς Μαρκομάνοις καὶ Κουάδοις συμπλέκεσθαι. ἔξεις δὲ ὁ χωμὸς, δύο λέοντας ἐμβαλεῖν ἑῶντας εἰς τὸν Ἴστρον, μετὰ πολλῶν ἀρωμάτων, καὶ θυσιῶν μεγαλοπρεπῶν. ἄμεινον δὲ αὐτὸν ἐκ τοῦ χωμοῦ.

Ἐκ διὸς Ἴστροιο, δίπτυχα τοῦ πολέμοιο,
Ἐμβαλέειν λέοντε δοὼ Κυβέλης θεράποντας,
Θῆρας ὀρεσσιφοίτας, καὶ ὅσα πόρε ἰνδικὸς ἀνὴρ,
Ἄνθεα, καὶ βοτάνας ἐύοσμα, ἀστίνα δ' ἔσται
Νίκη, καὶ μέγα κῦδος, ἅμ' ἀρετῇ ἐραστή.

Γνωμένων δὲ τούτων, ὡς προσέταξε, τοὺς μὲν λέοντας, ἐκπυρωμένους ἐν τῷ πολεμίῳ ἀέρι, οἱ βάρβαροι ξύλοις κατεργάσαντο, ὥς τινας κύνας, ἢ λύκους ξυλίνους, ἀστίνα δ' τὸ μέγιστον θαῦμα ἔδοξε τοῖς ἀμυνομένοις. ἐπεὶ δὲ ἐπὶ τὸν πόλεμον ἐγένοντο, καὶ ἡ μάχη ἐκράτει, ἐπὶ τὸ στρατόπεδον τὸ Ῥωμαϊκὸν ἐπῆλθον οἱ λέοντες, καὶ ἐποίουν φόνον μέγιστον. ἐπεὶ δὲ ἐπὶ τὸν πόλεμον ἐγένοντο, καὶ ἡ μάχη ἐκράτει, ἐπὶ τὸ στρατόπεδον τὸ Ῥωμαϊκὸν ἐπῆλθον οἱ λέοντες, καὶ ἐποίουν φόνον μέγιστον.

atque approbante: quum bellum quod in Germania gerebatur, maximè flagraret, diuo Marco cum Marcomannis & Quadis conserente, oraculum diuulgauit, quo iubebat vti duos leones viuos in Danubium immitterent, variis cum odoribus, ac sacris quibusdam magnificis. sed praestat ipsum oraculum referre:

Gurgitibus fluuij turgentis ab imbribus Istri
Immisisse duos Cybeles ea dico ministros,
Monte feras alitas: tum quantum alit Indicus aër
Florum atque herbarum bene olentum: mox & futura est
Et victoria, pax & amabilis, & decus ingens.

Ea quum essent facta quemadmodum ille praescripserat: leones quidem simulatque in hostium regionem enatassent, Barbari canes quos spiam aut lupos esse rati, fustibus arcebant. At nostrorum protinus maxima strages est

ἀμίγδοις ἐγίνιζε, δυσμενείαν τε σχεδὸν ἀθρόαν ἀπολομένων. ἔτα ἀκολούθησε τὰ περὶ Ἀκυλείαν γενόμενα, ἢ ἐκ παρὰ μικρὸν τῆς πόλεως ἐκπέσης ἅλωσις. ὁ δὲ πρὸς τὸ ἀρχαῖον βυσὸς πλὴν Δηλφικὴν ἐκείνην ἀπολογίαν, καὶ τὸν τῆ Κροίσου χρησμὸν ψυχρῶς παρῆγε, νίκην μὲν ἅμα προσπάσαν τῷ θεῷ, μὴ μὴν τοι διαλῦσαι, Ῥωμαίων, ἢ τῶν πολεμίων· ἤδη δὲ πολλῶν ἐπιῤῥεόντων, καὶ τῆς πόλεως ἀστῶν θλιβομένης, ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἐπὶ τὸ χρηστήριον ἀφικνουμένων, καὶ τὰ ἐπιτήδεια διαρκῆ μὴ ἐχόντων, ἐπινοᾶ τὸς παῤῥησίους καλουμένους χρησμούς. καμβάνων γὰρ τὰ βιβλία, ἐπικοιμᾶτο, ὡς ἔφασκεν αὐτὸς, καὶ ὡς ὄναρ παρὰ τοῦ θεοῦ ἀκούων ἀπεφοίτα, ἃ μὲν τοι σαφῆ τὰς πολλὰς, ἅμα καὶ ἀμφιβόλους, καὶ ταραχμένους, καὶ μάλιστα, ἅ ποτε θύασος ὠνόμαζε τὸ βιβλίον παῤῥαχισμένον. ὑγὰρ

est consequuta, viginti ferè millibus simul extinctis. His consimilia sunt ea quæ in Aquileia contigerunt, quum parum abfuerat urbs ea caperetur. At is ad id quod euenerat, Delphicam illam responsionem, Cræsoque redditum oraculum, frigidè sanè detorsit, dicens Deum quidem prædixisse victoriam, haud tamen explicuisse verum Romanorum esset futura, an hostium. Tandem quum plurimi iam eam in urbem confluerent, premeretur & Abonotichitarum ciuitas multitudine eorum qui ad oraculum ventitabant, neque sufficeret suppeditandis ijs quæ ad victum erant necessaria, comminiscitur oraculorum genus quoddam id quod nocturnum appellabatur. Siquidem libellis indormire solebat, vt ainbat ipse, deinde tanquam in somnio diuinitùs edoctus respondebat: nihil certi tamen, sed ambiguè plerumque, ac confusim: maximè si quos libellos conspexisset accuratiùs atque obseruantiùs obsignatos.

Ad

ὃ γὰρ παρακινδυνεύων, τὸ ὑπολεῖπον ἅπαξ ἀπέγραφε, χρησμοῖς πρέπον καὶ τὸ τοιοῦτον ὀλόμενον. καὶ ἴσάν τινος ἐξηγητοὶ ἐπὶ τούτῳ παθόμενοι, καὶ μισθοὺς οὐκ ὀλίγους ἐκλέγοντες, παρὰ τῶν ζητούντων χρησμὸν ἀναλαμβανόντων ἐπὶ τῇ ἐξηγήσει καὶ ἁρπάζοντες ἀπ' αὐτῶν, καὶ ζῆτος αὐτῶν τὸ ἔργον ἀπέθετο λῶ. ἐτέλουν οἱ ἐξηγηταὶ ὧν Ἀλιξάνδρῳ, τάλαντον Ἀττικὸν ἑκάστῳ, ἰδιῶταί τε, μάντεις ἡγούμενοί τινες, μάντεσι μισθοφόροις, ἀλλ' οὐκ ὄλως ὄντες, ἐχρησμῴδουν πρὸς ἔκπληξιν τῶν ἀνοήτων, οἷον καὶ τάδε·

Δίξω ὅσα οὐδ' ἄλοχον, μάλα παχυλιλιθὲς,
Καπιτίσιλαν ὑπὲρ λιχίων παλάγ, καὶ ἀδῦμα,
Δῆλος πρωζυγέως, ὧν δὲ σύγε πάντα πέποιθας.

Οὗτος γὰρ ἐπάνω, ὃς δ' ἄνθις οὐ παράκειται,
Ἀντίδοσιν ταύτῃ ὕβριος ἰδίας ἀποτίνων.

Ad hunc enim modum citra vllum resignandi periculum quicquid temerè in mentem veniſſet, ſubſcribebat: ratus & hoc ipſum oraculis conuenire. β Erant autem ad id nonnulli conſtituti interpretes, qui mercedem non exiguam colligebant ab ijs qui eiuſmodi capiebant oracula, vt enarrarent ea, explicarentq; : atque hoc illorum munus conducticium erat. Nam interpretum quiſque talentum Atticum pendebat Alexandro. Nonnunquam, quum neque conſuleret quiſquam, neque miſſus eſſet aliquis : imò cùm ne eſſet quidem huiuſmodi quippiam : tamen oracula edebat, vt ſtultos mortales redderet attonitos: quod genus illud erat :

Hunc age quære, tuâ qui,
teſtus in ædibus, ac te
Clam prorſum, vxorem
vultuq; oculisq; decoram
Stuprat adulterio, ſeruum

Αὖ' τῦ ex agmine primus, Ipſe cui ſolus ſuaſiſti hæc omnia de
mens. Eius enim florem libâſti. hoc dedecus ille

Nunc

Ἀλλ' ἐκεῖσοι δὲ φάρμακ' ἀπ' αὐτῆς λυγρὰ τίτυσκε,
Ὅς μήτ' ἀσαίοις, μήτ' ἀνοφοράας, ἃ ποιῆσιν,
Εὑρήσας λιπάτω, ἵνα σῷ λέχεϊ, θηχόθι τοίχῳ,
Πρὸς λευκαλῆς, ἢ σὰ θυρέα πυκα σανίσιν Καλυψώ.

Nunc tibi compensans, cum coniuge dormit herili.
Quin ijdem tibi iam pridem lethale venenum
(Vt neque quæ faciunt, possis audire, nec vnquam
Cernere luminibus) tecti furtimq; parârunt.
Inuenietq; tuo sub lecto pharmaca, iuxta
Parietem, sub cerussa condita. porrò
Istis conscia criminibus tua serua Calypso est.

Τίς ἦν ἄρ Δημόκριτος ὁ λίαν ῥάθυμος, ἀκούσας ὀνόματα, καὶ τόπους ἀκριβῶς ἅπερ μήτ' ὀλίγον καταλήψεσθαι, σωθεὶς πλὴν ἐπίνοιαν αὐτῆς; ἀλλὰ καὶ βαρβάροις πολλάκις ἔχρησεν, ἅτις τῷ παιδίῳ ἔρπιδι φωνῇ, Σνευὶ ἢ Κνητεὶ, ἑρμήνευε ἐξωθεῖσα συμβιβάσας ἐπιδημοῦντας ὁμοεθνέας οἷς ἀνθρώποις. ἀλλὰ τοῦδε μὲν πολὺς ἐν μέσῳ χρόνος, ὦ τι λόγιος τῶν βιβλίων, καὶ τῆς χρησμῳδίας, ὡς ἐν ὀλίγοις καὶ τὰ σκολιὰ νόειντό τι οἱ χρησμοὶ ἀσφαλῶς, καὶ ἐνείσκοιντο οἱ ἐρμηνεῦσαι δυνάμενοι ἕκαστα, οἷος καὶ ὁ ὦν Σκύθης Ἀνάχαρσις

Quis Democritus principiò non commoueretur, vbi nominatim & auctores & locapalam audisset designari? Verùm illicò desipuisset, fic mulatque cognouisset quo hæc artificio gererentur.
Insuper & Barbaris non rarò respondit, si quis patria lingua scisceitaretur, puta Syriacè aut Gallicè, quotiescunque

difficile erat inuenire conterraneos eorum qui responsionem proposuissent: proinde receptis libellis, multum intercedere solebat interualli priusquam oraculum redderet, quò videlicet interim per otium posset & soluere ruò libellos, & nancisci qui cuncta possent interpretari. & illud Scythæ cuiusdam

ἐδεήθησαν ἰῶ·

Μόρφι ἐβάργυλις ὡς σκιλὼ
χνίλλιπραγκλήψφ φάος.

ἅπαξ πάλιν, οὔτι παρόντι, ὅτι ὅλως τινὶ ὄντι ἔφη, ἀνεμίμνου, ἀναχίφαν ὀπίσω· ὁ γὰρ πίμψας σε, τίθνηκεν ὑπὸ τοῦ γάτου διοκλίους τύμπανον, λεπὸν προσιόντων, Μάγγου καὶ Κέλερος καὶ Βουβάλου, οἳ καὶ νῦν λιθόκλωτα λαμβάνονται. ὀλίγους δὲ καὶ τῶν ἐμοὶ λοιπῶν ἄκουσον· ἡγεμόνου γάρ μου, ἃ φαλακρός ἐστιν Ἀλέξανδρος, καὶ καλασσμηναμένου πυνθάνεσθαι καὶ προφανῆς, ἀκριβέστατα χαμαὶς συνετίθησαν· Σαβαρδαλάχου μάλαχ' Ατις ἅπαξ ἰῶ. καὶ πάλιν ἐμοῦ ἡγεμονεύοντος, ἐν δύο βιβλίοις διαφόροις, πλὴν ὠνλὼ ἐν ἑβδομήκοντα, πάθιν ἰῶ Ομβρος ὁ ποιητὴς, ἐπάπαξ καὶ ἅπαξ ὀνόματος, ὡς ἑτέρῳ μὲν ἀπέγραψε, ἐξαπατηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἐμοῦ νυανίσκου. ἠρωτηθεὶς γάρ, ἔφ' ὅ, τι ἥκει, ἐφαπάξαι, ἔφη, ἄλλοσε πρὸς ὀδωλὼ

iussdam reddidum oraculum:

Morphi ebargulis in vmbram chnenchicrane, relinquet lucem.

Alias rursum quũ nec adesset ille quispiam, neque tale quicquam omnino contigisset, citra carmen eloquutus est: Redito vnde venisti. siquidem is qui te misit, hoc die periit, interemptus à Diocle vicino, accedentibus latronibus, Mango, Celere ac Bubalo, qui nunc etiam comprehensi tenentur in vinculis. Cæterùm pauca nunc accipe ex his quæ mihi ipsi respondit. Scisciato an calui essent Alexander: quum libellos palàm atque accuratè obsignassem, respondit nocturnũ subscribitur: Sabar Dalachi Malach Atis alter erat. Rursum quum diuersis libellis eandem rogationem proposuissem, putà cuiatis esset vates Homerus, idq; alio atque alio nomine: alteri subscripsit, videlicet deceptus à puero, qui rogatus qua gratia venit, vt remedium, inquit, peterem aduersus

laterum

ὀδυνῶν πλαγῆ·

Κυ]μίδι σι χείδη κίλομαι, φροσίλω τί κι Λη]ῖς.

Τῷ δ' ἑτέρῳ, ὅταν δὲ καὶ τοῦ δ' ἀκκικόν, ὡς ἐρομένῳ δῶ εἰμὶ ψαν]ῶ, ἄτι μοι πλείονα ἐν Ἰταλίαν, ἄτι πλοηορῶσα λᾶον, ἀπειρέναι ὐδὲν πρὸς τὸν Ὁμηρον·

Μὴ σύ γι πλοίμιγσι, πα ἷλὺ δ' καθ' οἱμον ὄδιν.

Πολλὰ γὰρ διαῦτα καὶ αὖτ τὸς ἐπιμηχανησάμιν αὐτῷ, οἷον καὶ ἐκεῖνο μίαν ἐρώτησιν ἐπερω]ήσας, ἐπίγραψα δὲ βιβλίῳ, καλὰ τὸ ἴδ', τοῦ λᾶν δ' χρησμοὶ ὀκ]ὼ, ψευσάμενός τι ὄνομα, καὶ τὰς ὀκ]ὼ φραχμὰς, καὶ τὸ γιγνόμενον ἴτι πρὸς τούτοις πίμψας, ὁ δὲ πισώσας τῇ ἀργομῇ τοῦ μισθοῦ, καὶ τῇ ἐπιγραφῇ τοῦ βιβλίου, πρὸς μίαν ἐρώτησιν (ἵν' ἤδ' ἄντι, νῦν ἀλώσεται μαθὼν Ἀλέξανδ') ὀκ]ὼ μοι χρησμὸς ἔπεμψεν, ὅτι γῆς φασιν, οὔτι οὐρανὸ ἁπομένους, ἀς νοήτος,

laterum dolorem:

Cytnide te imbeo, ac Latonæ rore perungi.

Alteri verò vbi scisciteudi ei dictum esset, vtrum mihi satius esset in Italiam nauigio, an pedestri itinere proficisci, respondit, nihil quidem quod ad Homerum attineret:

Carpevian pedibus, rate ne sulcaueris undas.

Multa id genus aduersus illum sum machinatus, quorum de numero fuit & illud, vnica rogatione propositæ libello pro more inscripto, talis cuiusdam rogationes octo, nomen alie quod emētitus, missis drachmis item octo: præterea quod fieri solitum esset, ade impensa. At ille persuasus partim missa mercede, partim inscriptione libelli, ad vnicam rogationem (ea erat huiusmodi, quando deprehendendus esset impostor Alexander) octo misit oracula, sed quæ neque cœlum (quod aiunt) neque terram attingerent, verùm absurda, & ine-

ρούντες δὲ καὶ ἀνοσούντας ἅπαντας. ἅπερ ὕστερον ἀληθὸς μὲν ἐγένετο, καὶ ὅτι Ρουτιλιανὸν ἐγὼ ἀπετρεψάμην τοῦ γάμου, καὶ τῷ πάνυ προσκεῖσθαι τῶν τοῦ γραμματείου ἐλπίσιν, ἐμισεῖ, ὡς τὸ εἰκὸς, καὶ ἐχθίστην ἐγεῖτο, καί πως περὶ ἐμοῦ ἐρομένῳ τῷ Ρουτιλιανῷ ἔφη, Νυκτινόμοις ἀέρσις χαίρει, κοίτας τε ἀνοάγνοις. καὶ ὅλως, ἐχθίστως ἔφη ἐκότας ἔφη ἐγώ. λάβρας δὲ ἀληθούσης μου τῆς πόμπης ἤδιστο, καὶ ἐμαθεν, ὡς ἐπᾶν δὲ ἄλλο ὁ Λουκιανὸς (ἐπηγόμην δὲ καὶ στρατιώτας δύο, δορυφόρον καὶ κονδοφόρον, παρὰ τῆς ἡγεμόνου τῆς Καππαδοκίας, φίλου τότε ὄντος λαβὼν, ὡς μοι παρεσκεύασαν μέχρι πρὸς τὴν θάλασσαν) αὐτίκα μετασκευάζεται σχεδίως πάνυ, καὶ μετὰ πομπῆς φιλοφρονούμενος. ἐλθὼν δὲ ἐγὼ, καταλαμβάνω πομπὸν περὶ αὐτὸν, σωτηρίαν ἐγόμην δὲ καὶ τὸν στρατιώτας τύχῃ τινὶ ἀγαθῇ. καὶ ὁ μὲν προὔτεινέ μοι λύραν

& intellectu difficilia omnia. Quod ille vbi in posterum perſenſiſſet, prætereà quòd Rutilianum à matrimonio conatus eſſem auertere, ſuaſiſſemq́ ne prorſus in diuinatione ſpes reponeret ſuas, oderat me videlicet, ita vti par erat, ſibiq́ acerrimũ hoſtem iudicabat. Quodam itaq́ tempore percontanti de me Rutiliano ita reſpondit:

Noctiuagis gaudet ſcortis, ſpurcoq́ cubili.

In ſumma, iure optimo me inuiſiſſimum habebat. Proinde quum me in oppidum aduenisſe ſenſiſſet, meq́ Lucianum eſſe illum cognouiſſet: (adduxeram autem milites duos, alterum lancea, alterum conto armatũ, quos quidem à Cappadocia præſide mihi tum amico acceperam, quò me ad mare vſque deducerent) accerſit illicò, ſanè quàm comiter, multáq́ cum humanitate.

Ego quum aduenisſem, cõplures apud illum reperio: porrò bona quadam fortuna & milites vnà mecum adduxeram. Tum ille manum mihi

σαι τὴν δεξιὰν, ὥσπερ ἄρτι τοῖς πολλοῖς· ἐγὼ δὲ προσφὺς ἐφίλησα, δάκνω μάλα κρυπτῇ, πάνυ μικρᾷ δάκνων, χαλῶ δὲ ὑποίσω τὴν χεῖρα. οἱ μὲν οὖν παρόντες, ἄγχειν με, καὶ πατάξειν ἐπῄνουν, ὡς ἱερόσυλον, καὶ πρότερον ἔτι ἀγανακτοῦντες, ὅτι Ἀλέξανδρον ἀντὸν, ἀλλὰ μὴ προφήτην προσεῖπον. ὁ δὲ πάνυ γενναίως καρτερήσας, καὶ ὑποχωρῆσαι τιθασσόν με ῥᾳδίως ἀποφανάμενος, καὶ λέξειν τῷ Γλύκωνι ἀρίστῳ, ὅτι καὶ τοὺς πάνυ πραχυομένους, φίλους ἀπεργάζεται. καὶ μιτασχόμενος ἅπαντας, ἰδιοπολεῖται πρός με, λίαν πάνυ με ἀδύνατα καὶ τὰ ὑπ' ἐμοῦ Ῥουτιλιανῷ συμβουλεύοντα, καὶ τί παθὼν, ταῦτά με πρᾶττοι, διαβάλλων ὑπ' ἐμοῦ ἐπί μέγα προαχθῆναι πάντων ἀνθρώπων ἄσμενος ἥδιστα χόμην τὴν φιλοφροσύνην ταύτην, ὁρῶν οἱ κινδύνους καὶ θαύμαστα,

porrigit osculandam, quem admodum vulgò facere consueuerat. ego admotus perinde atq; osculaturus, acri morsu corripio, ita vt parùm abfuerit quò minus illi manũ mancam reddiderim. Itaque qui præsentes erant, præfocare me accedere conati sunt, tanquam hominem sacrilegum: quippe qui iam inde ab initio grauiter tulerant, quòd Alexandrum illum, non autem prophetam compellassem. At ille oppidò quàm generosè obnitens compescuit illos, pollicitúsq; est se facilè me placidum redditurum, declaraturumque quantum posset Glycon, qui nimirum & hos qui maximè sæuirent ferocirentque, sibi redderet amicos. Mox q; ablegatis omnibus mecum expostulauit, negans se etiam esse quæ suasissem Rutiliano: ecquid me læsisset vt ista in sese facerẽ, quũ possem illius opera apud illũ magnas

ad res promouerì? Equidẽ hanc hominis humanitatẽ cõmodissimè libenter accipio, perpendẽs nimirũ quo forẽ in perículo

com-

θασίκην, καὶ μικρὸν ὀλίγον προῆλθον φίλος γεγενημένος. καὶ τοῦτο οὐ μικρὸν θαῦμα τοῖς ὁρῶσιν ἐδόκει, οὕτω μοι ῥᾳδίας γινομένης μεταβολῆς. ἅτε δή μου ἐκ πολλοῦ προσπλεύσαντος, ἵνα καὶ δῶρα πολλὰ πέμψας (μόνος δὴ σὺν Ξενοφῶντι ἔτυχον ἐπιθυμῶν, τὸν πατέρα, καὶ τοὺς ἐμοὺς ἐν Ἀμασεῖ προεκπεμφθέντας) ἐπισχνεῖται καὶ πλοῖον αὐτὸς παρίξειν, καὶ ἱρέτας τοὺς ἀπάξοντας· ἐγὼ μὲν ἅμιλλαν ἀπλοῦν τινὰ ἐνόμιζον, καὶ δι' ἡσυχίας· ἐπεὶ δὲ κατὰ μέσον τὸν πόντον ἐγενόμην, δακρύοντα ὁρῶν τὸν κυβερνήτην, καὶ τοῖς ναύταις τὰ ἐναντία γόησα, οὐκ ἀγαθὰς ἔχων περὶ τῶν μελλόντων τὰς ἐλπίδας. ἐμοὶ δὲ αὐτοῖς ἐπεσκήνουν ἐκ τοῦ Ἀλεξάνδρου, δραμοῦσιν ῥίψαι ἡμᾶς εἰς τὴν θάλασσαν, ὅπερ ἐγεγένητο, ῥᾳδίως αὐτῶν ἐπιπολαίως τὰ πρὸς ἐμὲ ἀπὸ δακρύων ἐκείνοις ἔχουσι καὶ τοὺς συναύτας, μυθῶν

lo constitutus. paulóque pòst prodibam iam illi factus amicus. Ea res profectò ijs qui videbant, vehementer erat stupenda, quòd tam facilè fuissem commutatus. Post hæc quum iam nauigare statuissem, misssit xenijs ac muneribus permultis (eram autem foræ solus cum Xenophonte, patre cum reliquis meis in Amastrim præmisso) polliceturque & nauim præbiturum sese, & remiges qui nos aueherent. Etenim arbitrabar hæc animo simplici, atque officiosè fieri: verùm vbi iam in medio essemus mari, videremque gubernatorem lachrymantem, & nescio quid reliquis nautis contradicentem, non optimæ de euentu spes me ceperunt. Erat autem illis ab Alexandro mandatum, vt tollentes nos in mare præcipites darent. Quod si contigisset, facilè quod meum gerebat bellum, illi debellatum fuisset: sed is qui lachrymabatur, effecit

μοδὴν λανθάνῃ ἡμᾶς ἐργάσα-
σθαι. καὶ πρὸς ἐμὲ ἔφη, ἔτη ἐξή-
κοντά, ὡς ὁρᾷς, ἀνεπιλήπτως
βίον καὶ ὅσιον προβεβιωκώς,
οὐκ ἂν βουλοίμην ἐν τούτῳ γ'
ἡλικίας, καὶ γυναῖκα καὶ τέκνα
ἔχων, μιᾶς φόνῳ τὰς χά-
ρας, ἀπολωλέναι· ὅπῃ ἡμᾶς ἀ-
νεπλήρωσε, καὶ τὰ ἐκεῖ γ' Ἀλεξάν-
δρου προσταγμένα. καταθύ-
μιον δὲ ἡμᾶς ἐν ἀγχιαλοῖς,
ἂν καὶ ὁ καλὸς Ὅμηρος μέμ-
νηται, ὀπίσω ἀπήλαυνεν. ἔνθα
ἐγὼ παρελθόντας ὑπὲρ Βο-
σπορανούς τινας πρίσβεις, παρὰ
Εὐπάτορος τοῦ Βασιλίως, ἐς
τὴν Βιθυνίαν ἀπιόντας, ἐπὶ
κομιδῇ γ' ἐπ[ά]ξεως
καὶ διηγεσάμενος αὐτοῖς γ' ὧν
αἰσά[ν]θανε ἡμᾶς κινδύνων, καὶ
ἀξιῶν αὐτῶν τυχεῖν, ἀνα-
ληφθεὶς ἐς τὸ πλοῖον, διασώ-
σεσθαι ἐς τὴν Ἀμασεῖαν, παρ-
ὰ δοσοῦτον ἐλθὼν ἀποθα-
νεῖν. τοιοῦτῳ καὶ αὐτὸς ἐ-
πιχορησόμενον αὐτοῖ, καὶ πάν-
τα κάλων ἐπίνουν· ἀμφὶ δὲ

ne quid in nos grauius pe-
trarent. Ac mihi quidem ita
loquutus est: Annos natus,
vti vides, sexaginta, quum
antehac piè atque inculpa-
tè vixerim, haudquaquam
velim in hac tam grandi ae-
tate, præsertim quum vxo-
rem & liberos habeam, hoc
modo manus impiare: im-
dicens videlicet, cuius rei
gratia nos suscepisset, quæ
sibi mandasset Alexander.
Expositis autem nobis in Ae-
gialos, quorum etiam egre-
gius meminit Homerus, re-
trò legit cursum. ibi fortè
nactus præternauigantes le-
gatos quosdam Bosporanos,
Eupatoris regis nomine in
Bithyniam proficiscentes,
deportandi vectigalis gra-
tia, quod in singulos pende-
batur annos: cum exposuis-
sem illis, quod me periculum
circumuallaret, atque illi se
mihi cõmodos facilesq; præ-
berent, receptus in nauis
gium, incolumis in Amastrim perueni. tantillum abfuerat vt
perierim. Ex hoc nimirum tempore & ipse aduersus illum
arma capiebam, omnemq; (quod aiunt) mouebam funem,

quo

ἡγούμενος, καὶ πρὸ πολλοῦ ἤδη μισῶν καὶ ἐχθίστην ἡγούμενος, τῷ τοῦ τρόπου μιαρίᾳ. πρὸς τὴν κατηγορίαν ὑπελίμπανον, πολλοὺς συναγωνιστὰς ἔχων, καὶ μάλιστα τοὺς Τιμοκράτους τοῦ Ἡρακλεώτου φιλοσόφου. ἀλλ' ὁ τότε ἡγούμενος Βιθυνίας, καὶ τοῦ Πόντου, αὐτὸς ἐπέσχε μὲν ὀλίγον χρόνον ἱκετεύων, καὶ ἀντιβολῶν παύσασθαι· ἐπεὶ γὰρ τὴν πρὸς Ρουτιλιανὸν ἔννοιαν, μὴ ἂν δύνασθαι, καὶ ἐ φανερὸς κάμνοντα ἀδικοῦντα, κολάσαι αὐτόν. οὕτω μὲν ἀνεκόπην ὀργῆς, καὶ ἀνιαρωτάτης, οὐδέν τι θρασυνόμενος ἐφ' οὕτω δικαίῳ σφόδρα. ἐκεῖνο δὲ πᾶς οὐ μεταγράψω τοῖς ἄλλοις τὸ τόλμημα τοῦ Ἀλεξάνδρου, τὸ ἔργον παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος μετονομασθῆναι τὸ Ἀβωνοτείχους, καὶ Ἰωνόπολιν κληθῆναι, καὶ νόμισμα ἐγκεχαραγμένον,

quo hominem vlciſceret, quem iam tum ante mihi ſtructas inſidias oderam, proſq; ſummo ducebam hoſte, propter morum impietatem. Iámque ad accuſationem intenderam animum, non paucis mecum facientibus, maximéque quī erant ex Timocratis Heracleotæ ſchola philoſophi. Verùm quī tum Bithyniæ Pontoq; præſidebat, nos cohibuit, penè ſupplicans & obſecrans vti deſiſteremus. Etenim ob neceſſitudinem quæ ſibi cum Rutiliano intercederet, nequaquam poſſe ſupplicio afficere, nec ſi manifeſto in crimine deprehendiſſet. Atque ita quidem ab iracundia deſtiti, méque repreſſi, non in tempore rem aggreſſurus, cùm iudicem haberem ad eum modum affectum. Sed quid? ánnon & hoc inter alia facinus audax Alexandri, à principe Romano poſtulare vt Aboni murus, commutato vocabulo Ionopolis appellaretur? vtq; nomiſma nouum ſignaret,

τῆ μὲν τοῦ Πύθωνος, καὶ τὰ βάτερα ἢ Αλεξάνδρου, σύμμαλά τι ἢ τὰ τοῦ Ασκληπιοῦ, καὶ τὸν ἄρχοντα ἱκανὸν ἢ παρομοίως ἢ Περσέως ἔχοντα τὸν προφητὴν ἢ ὅσα χρεμετῶν περὶ ἰατρῶν, ὅτι ξύσαι εἵμαρται αὐτῶν τὸν πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν, ἅτε κεραυνῷ βληθέντα ἐξαίφνης, οἰκτίσαι τὸν δῆ, οὐδὲ ἐδόμησεν ἔτι γενοῦσι ἀπίστοις, ὡς Ποδαλειρίου ὑὸς, σῴσαντὸς τὸν πόδα, μίχρι τοῦ βαθοῦ, καὶ σκωλήκων ξύσας. ὅτι τε καὶ ἐφαρμάκευε φαλακροὺς ὄφ, παρίχαρ ζοῖς ἰατροῖς ἐπιτρίχαν αὐτοῦ τὸν κεφαλὸν, ὅσ τὸν ὀδόντα, οὐκ ἂν ποιῆσαι δύναμαι, μὴ ἐκλίσ φρενῶν ἀφηνημένης. ζοῖσ τὸν τῆς Αλεξάνδρου φαγοδίας, καὶ αὐτὰ τὰ παντὸς ῥάματος κεκαλαφοφόρ ἐγχώρια, ὡς ἀκάλαμα προνοίας τινὸς τὸ ζοῖσ, ἀκαὶ καλὰ τύχῃ σωίεν. ἴδοι δ' ἂν τὸν ἐπιτάφιον αὐτοῦ ἄξιον ἐγχώ-

dicare quidem parte Pythonis, alteris Alexandri, similia quædam Aesculapii, et habentem illum Persei, vade mentem ducentis gemitus refert. Porrò cùm esset de his fatidicus, oraculo quodam fatis decretum esse, ut annos vincere centum et quinquaginta, debinc fulmine ictum, interim maximè miseros reddendo periturum: nemini fere genuinæ natus dentes inserit, videlicet (ut ejus meminit Podalirij filius) qui de ad inguen usque putrefacto, et pernicies fractus? Quo tempore fauces et illud deprehensum est, quòd cultros effet, quem magistrum quo homo edendum præberet ad vindictam cruciatum, id quod hactenus nemo fecisse potuisset, nisi destituta galericula. Hunc habuit exitum Alexandri magus, atque hæc fuit exitus fabulæ catastrophe; vt res videri possit providentia quadam esse gesta, quum casu nimirum ad hunc modum euenerit. Reflabat illud, vt et epitaphium vitæ illi dignum ei conflaret

τὸ βίε, καὶ ἀγῶνα τι-
θεμένοις περὶ τοῦ χρη-
σίμου, τῶν συμφερόν-
των, ὅσοι κορυφαῖοι ἦ-
σαν. ἀνιέντων δὲ καὶ διαλι-
πόντων ὁ Ρεβιλιανὸς, τίνα χρὴ
προκεκλῶσθαι αὐτῷ, καὶ ἐμοὶ
δοκεῖ τὸ μανθάνειν, καὶ σκέ-
ψασθαι τῶν ἱεροφαντικῶν καὶ
προφητικῶν σκεμμάτων. ἐν ᾧ
δὲ καὶ Πάτων ὁ ἰατρὸς τῶν
Ῥωμαίων, πολίτης ἄμ', ἔτι ἰατρῷ
σχήματι, οὔτι πολιῷ ἀνδρὶ
ἔοικα ποιεῖν. ἀπ' ὀλίγου δὲ
ὁ Ρεβιλιανὸς ἀκροατὰς
μὲν ἀνόρους ἀπέπεμψεν, ἀν-
τὶ δὲ τοῦ προφητικοῦ φυλάτ-
τειν, μετὰ τοῦ ἐντυχόντος ἀ-
κριβοῦς. ταῦτα, ὦ φιλότης,
ἔχω σοι ἐκ πολλῶν ὀλίγα ἀπεσα, καὶ σοὶ
μὲν ἀρκέσει, ἐμοὶ δὲ ἐπαί-
ρειν τοῦ νῦν καὶ ὑπὲρ ἐμὲ πάν-
τα ἐπιμίσας ἔχω,
ἐπεὶ σαφῆς, καὶ ὧν πρὸς ἀ-
ληθείαν ἔρωτι, καὶ φόνου
ἀλλότριος, καὶ ἐκπλαγῆς,
καὶ

constitueretur; neque non certamina quædam agerentur ab iis qui in vaticinium coniurauerant, videlicet inter posteriores insignibus ac principis ad Rutilianum arbitrum sese conferentibus, vt is pronunciaret, quem ex ipsa sit oporteret in oraculi successionem capessendam eligi, atque sacerdotali prophetica que corona redimiri. Erat autem in hoc numero simul & Patus, qui artis professione medicus, tum canus quum esset, ista faciebat neque medico, neque homini cano decora. At Rutilianus certaminis arbiter, incoronatos eos remittebat, ipsi sibi diuinandi auctoritatem seruans, posteaquam inde iam demigrauerat. Hæc, amice, ex plurimis pauca, quò dequisitionem hominis præberem, scribenda, putaui, cùm vel tibi gratificaretur, homini familiari atq; amico, quemq; ego vnum omnium maximè suspicio, idq; plurimis nominibus, vel propter sapientiam singularem, vel ob eximiam pietatem, vel ob morum mansuetudinem ac moderationem,

καὶ γαλεώτης βίος, καὶ ἀνεξιότης πρὸς τὸς σωθέντας. τὸ γὰρ ὅπερ καὶ σοὶ ἔδοκεν, ἐπικουφίσαι μοῦσαν, ἀνδρὶ ὡς ἀληθῶς ἱερῷ, καὶ θεσπεσίῳ τὴν φύσιν, καὶ μόνῳ μετ' ἀληθείας τὰ καλὰ ἐγνωκότι, καὶ παραδεδωκότι, καὶ ἐλευθερωτὴν τῶν ὁμιλησάντων αὐτῷ γνώμην. οἶμαι δὲ, ὅτι καὶ τοῖς ἐντυχοῦσι χρήσιμόν τι ἕξει πρὸς ἕξιν γραφὴν τὰ μὴ διεξελέγχεσθαι, τὰ δὲ ἐν τοῖς τὸ φρονέντων γνώμαις βεβαιοῦσα.

vel ob vitæ tranquillitatem, & ἀνεξιότητα erga eos qui seruati sunt. Quod tibi placuit, musam leuare, viro vere sacro, ingenioso, diuino, qui solus quæ vere sunt honesta, & nouerit & tradiderit, quique solus extiterit qui liberos vere dedere soleat his eos qui secum haberent consuetudinem. Denique arbitror fore, vt ijs qui in hanc lectionem inciderint, liber hic nonnihil utilitatis afferre videatur, dum quædam redarguit, quædam in opinionibus horum qui & rectè sentiunt, confirmat ac stabilit.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

ARGVMENTVM.

HIc festiuissimus Dialogus & vtilissimus est ad deprehendendas coarguendasq; quorundam impostoras, qui hisce quoque temporibus vel magicis miraculis, vel ficta religione, aliisq; id genus præstigijs, vulgo fucum facere solent. Porrò quicquid est vel nigri salis quem Momo tribuit, vel candidi, quem Mercurio ascribunt, id omne hic copiosissimè reperies licebit. Sumpsit exordium à difficultate rei, quam collatione quadam amplificat. Atque statim defendit institutum suum, exemplo superioris scriptoris.

a AVGIAE bubile repurgare.] *Allegoria proverbialis in hominem aut rem maiorem in modum inquinatam, quæ etiam vsus est in Fugitiuis, vbi histeriã Augiæ adscripsimus,*

ad

ad quem alludit. *b* Nos verò multum.] *Collatio vtriusque argumenti.* *c* Latronem memoriæ pro demus.] *Latrones illi sunt, qui spe prædæ hominum vitæ insidiantur, quales sunt, grassatores & viarum obsessores. vnde latrocinium.* *d* Corpore igitur.] *Descriptio personæ, à qua ad narrationem paulatim ascendit.* *e* Cecropibus Eurybato, &c.] *Nobiles facinorosi. Meminit horum & Aeschines aduersus Ctesiphontem:* Οὔτε γὰρ Φρυνώνδας, οὔτε Εὐρύβατος, οὔτε ἄλλος οὐδεὶς πώποτε πω πάλαι πονηρὸς τοιοῦτος μάγος καὶ γόης ἐγένετο: i. *Nec Phrynondas, nec Eurybatus, nec alius quisquam veterum improborum vnquam talis magus & impostor fuit. Phrynondas cùm esset hospes Athenis, in negotijs Peloponnesiacis versabatur, homo versutus, maleficus, impostor, summus malarum rerum artifex, vt hominis vocabulum in rei transitum appellationem. Etenim quoties insigniter malum, & scelestum accipi volebant, Phrynondam appellabant. Eurybatus ex Cecropibus vnus fuit, insignitæ improbitatis homo. Cecropum autem historiam Erasmus noster retulit in adagio: Ne in Iampygum incidas.* *f* Sostrato.] *Huius etiam meminit in quodam mortuorum dialogo colloquentis cum Minoë, & facinora sua in fatum transferentis.* *g* Nam ipse cùm aliquando.] *Amplificatio per collationem.* *h* Prorsum enim.] ὕλη *quædam & generalis vitiorum descriptio.* *i* Ita quùm esset.] *Quæ adolescens gesserit.* *k* Inter multos autem.] *Quando & quæ à quibus didicerit, quibus cum versutus fuerit.* *l* Pharmaca mixta.] *Hoc carmen pluribus in locis est apud Homerum, præcipuè in Odyss. δ. quod vsurpatur in medicos imperitos, qui non rarò venenum pro remedio ministrant.* *m* Apollonio Tyaneo.] *Huius vitam octo libris Philostratus Lemnius scripsit. Hunc Hercules Christo æquiparabilem: contra quem Eusebius Cæsarienſis scripsit. Sed ego librum illum Philostrati, omnemque Apollonianæ vitæ scenam fabulosam arbitror, à fidei Christianæ hostibus confictam, vt haberent quem Soteri nostro opponerent. Nec me mouet, quòd Hieronymus Apollonij istius vitam à Philostrato scriptam attestetur. quia non ideò historiam ipsam approbat. Etenim aliud est, autorem citare, aliud approbare. Guilhelmus Philander*

der Caſtalionius in ſuo in Vitruuium Commentario, hanc Apollonij vitam Luciano noſtro adſcribere videtur. n Verùm vbi iam.] *Quæ ſub virilem ætatem peregeris.* o Amoribus eſſet idonea.] *Cauſa & occaſio rei gerendæ.* p Pella.] *Macedoniæ ciuitas eſt, vbi etiam Alexander Magnus natus dicitur. Solebant mulieres Pellæ Dracones alere, eosque æſtatis frigoris cauſa collo circumdare. Narrat Cicero, Alexandro ſomno conſopito Draconem, quem Olympias mater alebat, viſum eſſe offendere radiculam, quâ ſanaretur Ptolemæus. Strabo ait, vulnerato in Oritis Ptolemæo ſagitta venenata, quondam Alexandro ſecundùm quietem viſum eſſe, qui radicem, quâ Ptolomæus ſanaretur offenderet: Draconis nihil meminit.*

q Ibi quum conſpicerent.] *Conſilium ex effectu ſpei ac metus.* r Olympiade.] *De Olympiade Magni Alexandri matre, latè ſatis annotauimus in Dialogum Iouis & Alexandri.* s Hinc iam bellum oritur.] *Eraſmus: Hinc belli initium dicis eſſe additum, quod ad varios vſus poteſt accommodari, ſiue cùm ad incipiendum negotium accingi ſignificabimus, ſiue cùm aliundè natam ſimultatem immemus, ac tumultum rerum exortum.* t Hæc duo potiſſimùm.] *Motus & ſpes, vt eleganter & verè ſcribis hic Lucianus, diuinationem & auguria repererunt. Qui impensè cupiunt, ſuis votis vndecunque blandiuntur, & quidius in omnem optatæ euentus trahunt. Rurſum qui miſerè metuunt, quamis ex re ſolatium formidinis aucupantur. Spes autem & metus vt nos afficiunt, vide eundem Lucianum, in Charonte, ſiue Contemplantibus, & in Demonacte.* u Delum.] *Apollinis Delij templum, in magna veneratione nedum Græciæ, ſed etiam exteris gentibus erat.* x Hinc iam ſpectare.] *Conſultatio de loco.*

y Cribro vaticinans.] *Id eſt, ſimilè de rebus occultis diuinans. Paræmia ſumpta à diuinationis genere, quod ſuſpenſo circumacto{que} cribro peragebatur.* z Extabellæ.] *Principium impoſturæ.* A Hic rumor in omnem.] *Rumor eſt ſermo quidam in populo ſine certo autore, de re aliqua recenti ſiue bona, ſiue mala.* B Cocconas.] *Coccona mors: in cuius locum Alexander, & quomodo idem pro diuino haberi cœptus.* C Quamobrem numerum.] *Idque propter A. A.*

R.Σ. *cum quibus literis ὠὴς compositum Alexandrum conficiunt. Significat autem* A 1. Λ 30. E 5. Σ 60. *qui numeri additi 96 conflituunt, numerum in quatuor & viginti quater divisibilem.* D Pellæus ille draco.] *Instrumentum futuræ actionis. Eum in valle Pelethronia, quæ sita est ad Pelij montis radicem, Aesculapius dicitur educasse. Et quanquam plura Draconum genera esse dicantur: unum tamen est, referente Pausania, quod sola fert Epidaurus, mansuetum, & colore sufflauum: à Plinio Anguis vocatur, veneno carens, nisi per mensem Lunâ infligatus.* E Ergo posteaquã.] *Procœmium actionis, quo sibi viam ad cætera strauit.* F Iam verò mihi cognita.] *Fidem facit narrationi, ex circumstantijs loci & hominum.* G Adamantina.] *Quicquid inuictum, atq; inexpugnabile, id adamantinum vocamus. Est adamantis indomita vis ferri, ignisq; contemptrix. Theocritus in Pharmaceutria dixit, adamantem mouere posse, cuius vires sunt inuictæ. In Polb: κ᾽ ωμὸ᾽ ἐων τοῖδ᾽ ἐπὶ ὐκ ἀδαμαντίνη εἰμι. Id est,* Et fortè me aspiciet, quoniam non adamantina est. H Astvbi.] *Principium actionis & consilij ab exemplo captum.* I Amphiarei.] *Is enim nouerat, quòd si iret Thebas, se nunquam reuersurum, hac de causa sæpè renuit: sed tandem circumuentus ab vxore, quæ dono torquem aureum à Polynice acceperat, coactus est eò proficisci, vbi occubuit. Sed vxor misera tales pœnas tandem pependit, quales Clytæmnestra.* K Eam ceræ partem.] *Qua arte obsignatas literas resoluerint.* L Reddebat oracula.] *Modus respondendi.* M Cæterùm ea.] *Quibus socijs & auxilijs vsus.* N Iámque paulatim.] *Qua arte aduersarios & Philosophos vetuerit.* O Deinde non magno.] *Autophona responsa, quæ & quomodo data.* P Parthis Armenijsque.] *Exempla responsorum.* Q Et hactenus quidem.] *Transitio ad ea, quæ cum Romanis & exteris externis acta.* R Nam præterea.] *Sacra & ritus peculiares ab eodem institutæ, & quę circa eadem flagitiosè commissa.* S Qui Deo dicarentur.] *Consecratio puerorum.* T Admoto ore sese complecteretur.] *Donatus in Eunuchum tria osculandi genera discernit: Oscula officiorum, basia pudicorum affectuum, suauia libidinum.*

num. quæ his exemplis confirmari possunt. Cicero ad [illegible] *Atque vtinam ad complexum meæ Tullie, & osculum* [illegible] *venire possem. In Somnio Scipionis: Illa me complexum* [illegible] *latus flere prohibebat. In Oratione pro Murena: Sentiat iuris tanquam filiolam osculari. Basia & basiationes vbique aliter Catullus, quàm Donatus adnotarit:* Quæris quot [illegible] hi basiationes tuæ Lesbia sint satis? *alibi:* Basia [illegible] basiarem. *alibi:* Da mihi basia mille. *Homerus:* Ἐλθὲ μοι ἐγγὺς ἰὼν, καὶ ἄμφω φίλε κύσσε. *Catullus:* Iucundius [illegible] oculosque suauiabor. *Græcis autem φιλεῖν tantum, & non pro ὀσκυλᾶν. νόστ osculatus est.* ϒ Lubet etiam. *Exemplum dialogi Sacerdotis cuiusdam & Glyconis.* X Siquidem adiens ille.] *Aliud periphrasticum Epicuri cuiusdam.*

ϒ Atque Epicureo.] *Epicurus finem bonum in voluptate ponebat, non corporis, quemadmodum Aristippus, sed animi, hoc est, in absentia omnium dolorum. Tradunt fuisse vitæ continentissimæ, nomen tamen voluptatis illud, in quo summum bonũ ponebat, effecit, vt ab omnibus voluptarii Epicurei dicantur. Sed necesse erat, inquit Lucianus, eũ fuisse de vertere solum, tanquam impium, nullam vim cælestem, mênve diuinum existimantem.* Z Lignis siculnis.] *Ex ligno siculno fumum existere acerrimum, ac molestissimum, Plutarchus in Symposiacis perhibet. Sequitur igitur ratio est, Alexandrum Pseudomantem impiè, vt Epicurei nefariè, siculnis cremaret lignis: ea (vt opinor) non vt eum nullius precij philosophum iudicaret. Quæ quidem propositiones dicuntur, & axiomata rata & firma, quibus vsi erant Epicuri.*

α Accipe iam facinus.] *Alia nefariorum exempla, quorum eventus omninò diuersi fuêre.* β Erant autem.] *Impostores interpretes oraculorum.* γ Insuper.] *Exempla barbaris relatorum.* δ Cæterùm pauca.] *Exempla eorũ, quæ ipsi Lucianus responsa ac facta.* ε Ego quum.] *Congressus Alexandri & Luciani.* ζ Aegialos.] *Aegialeus Phoronei, seu, vt alij volunt, Inachi filius fuit, cui Apis, cum in Aegyptum migraret, regnum Argiuorum reliquit. Ab eo igitur Aegialea cognominata fuit, quæ postea à Pelope Peloponnesos dicta est.*

TOTA-

ΤΟΞΑΡΙΣ Η ΦΙΛΙΑ. Μνησίππου καὶ Τοξάρεως. *TOXARIS, SIue Amicitia.*

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

VIdetur hoc dialogo Lucianus amicitiæ dignitatem atque effectum commendare voluisse, dum Toxarim & *Mnesippum introducit, alterum Scytharum, alterum* Græcorum, in amicitijs colendis fidem, prædicantem. Vtrumque autem pro patria sua contendentem, connumeratis aliquot suæ ætatis hominum exemplis, qui mutua inter se amicitia deuincti, extrema etiam pericula interim alij pro alijs obiêre. Occasio contentionis à solenni sacrificio & cultu Pyladis & Orestis, quibus illos Scythæ venerantur, sumpta est, altero videlicet mirante, & causam scisitante, ob quam homines externos, & etiam hostes suos, diuinis honoribus Scythæ prosequerentur: altero autem fidem & amicitiam illorum exponente, ob quam tantos honores consecuti essent. Neque enim quicquam sanctius aut religiosius à Scythis obseruari & custodiri, quàm amicitiam, eaque magis illos iactare sese, quàm vllis alijs operibus ac rebus. Interim tamen & illa memorabilia sunt, quæ de ritu iungendi fœderis & amicitiæ, cuius etiam Herodotus meminit *in Melpomene*, & de consuetudine contrahendi auxilia atque exercitus, obiter addit.

Interlo-

Interlocutores: Mneſippus Græcus, Toxaris Scytha.

MNESIPPVS.

Τί φῄς, ὦ Τόξαρι, θύειν Ὁρίστῃ καὶ Πυλάδῃ ὑμᾶς οἱ Σκύθαι, καὶ θύειν ἔνι νομίζοντας αὐτούς; Τόξ. Θύομεν, ὦ Μνήσιππε, θύομεν, ἀλλὰ θεοὺς μὲν οὐκ οἰόμενοι εἶναι, ἀνδρας δὲ ἀγαθούς. Μνήσ. νόμος δ' ἐστὶν ὑμῖν, καὶ ἀνδράσιν ἀγαθοῖς ἀφανέσι θύειν ὥσπερ θεοῖς; Τόξ. ὑ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἑορταῖς καὶ πανηγύρεσι τιμῶμεν αὐτούς. Μνήσ. τί θυόμενοι παρ' αὐτῶν; ἢ δῆλα ἐκ' ὠφελείᾳ θύειν αὐτοῖς, πρὸς γε οὐδέν. Τόξ. ὑ χάριν μὲν ἴσως, ἃ καὶ οἱ πλησίον ὑμῖν ἀνθρωποι ἔχουσι, ὑ μόνον ἀλλὰ καὶ πρὸς ζῶντας ἄμεινον οἰόμενα πράξαι, μεμνημένοις τῶν ἀεί ποτε. καὶ τιμῶμεν ἀφανεῖς· ἡγούμεθα γὰρ οὕτως ἂν ὑμῖν μᾶλλον

QVid ais, Toxaris? Sacrificatis?[a] *Oreſti ac Pyladi*[b] *vos Scythæ, deoſq́ eſſe illos creditis?* TOX. *Sacrificamus, Mneſippe, ſacrificamus inquam: haud tamen deos eſſe arbitrati, ſed viros bonos.* MNES. *An verò mos apud vos, etiam bonis viris, poſteaquam vita defuncti ſunt, perinde vt dijs ſacra facere?* TOX. *Non ita ſtuc modò, verùm eoſdem feſtis diebus ac celebribus conuentibus honoramus.* MNES. *Quid captantes aut ſperantes ab illis? Neque enim quo beneuolentiam illorum concilietis, ob id rem diuinam illis facitis, quum iam ſint mortui.* TOX. *Nihil officiat fortaſſis, ſi & eos qui mortui ſunt, propitios haberemus. quanquam non ob id tantùm hæc facimus: quin magis exiſtimamus nos rem vehementer conducibilem, & his qui in vita ſunt, eſſe facturos, ſi præſtantium virorum memoriam celebremus, honoremq́ habeamus ijs, qui vita defuncti ſunt. Siquidem hac ratione futurum*

ἀνθρώπους ὁμοίους αὐτοῖς ἐν Ἑλλάδι γενέσθαι. Μνήσικ. ἀπὸ ταύτα μὲν ὀρθῶς γιγνώσκετε, Ὀρέστην δὲ καὶ Πυλάδην, τίνι ποτὲ μάλιστα ὀνόματι προσαγορεύσαντες, ἑστιάσατε ἐπὶ ξένοις, καὶ ταῦτα, ἐπιλανθανόμενοι ὑμῖν ὄντας, ἢ τὸ μὲν χεῖρον πολεμίους; εἰ γὰρ ἐπὶ κακῷ σφῶν, ναυαγίᾳ περιπεσόντας, οἱ τότε Σκύθαι συναβόντες ἀκύλου, ὡς τῇ Ἀρτέμιδι καταθύσοντες, ἐπιβήμενοι τοῖς ἁλισφύλαξι, καὶ τῆς φρουρᾶς ἐπικρατήσαντες, τόν τε βασιλέα ἐπάνουσι, καὶ τὴν ἱέρειαν παραλαβόντες, ἀπὸ καὶ τὴν Ἀρτεμιν αὐτὴν ἐκπλήσαντες, ἔχοντο ἀποπλέοντες, καταχλάσαντες τὸν ἐπιχωρίων νόμον. ὅσα ἂν δῆτα τούτοις τιμᾶτε τοὺς ἄνδρας, οὐκ ἂν φθάνοιτε ποιοῦντες ὁμοίους αὐτοῖς ἐξεργασάμενοι. τὴν τύχην αὐτοὶ ἴδητε πρὸς τὰ παρὰ σκοπῶν, ἃ καλῶς ἔχει ὑμῖν ποιεῖν ἐς τὴν Σκυθίαν θρέψαντες τὸν Πυλάδην καλέσειν. ἐμοὶ

futurum arbitramur, vt multi apud nos illorum similes euadere cupiãt. MNES. Ista quidem rectè iudicantis: at Pyladem atque Orestem quo nomine potissimùm fuspexistis, vt diis eos æquaueritis, idq; adeò quum hospites vobis essent, vel, quod grauius, hostes? Quippe posteaquam naufragio eiecti, ab iis qui tum Scythiam incolebant, essent comprehensi abducti q;, vt Dianæ immolarentur: adorti carcerarios, neque non oppressis excubijs & regem trucidárunt, & assumpta sacerdote, quin ipsa quoque Diana sublata, nauigio sese proripuerunt, irrisa publica Scytharum lege. Quòd si ob istiusmodi facta honorem habetis viris: facilè assecuti fueritis, vt multos illorum similes reddatis. Iámque ipsi ab hoc die vsque ad prisca illa respicite, num vobis expediat multos in Scythiã Orestes ac Pylades appellere. Nam

ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖτε τάχιστα οὐ μόνον ἀσεβεῖς αὐτοὶ, καὶ ἄθεοι γενέσθαι, τὸν προσήκοντα θεῶν τὸν αὐτὸν τρόπον ὑμῖν ἐκ τῆς χώρας ἐκπεφυγότων. ἔπειτα οἶμαι, ἀντὶ τῶν θεῶν ἁπάντων, τοὺς ἐκ τῆς ἀλλογενοῦς ἄνδρας ἐκθεάσεσθε, καὶ ἱεροσύλοις ὑμῖν ἔσεσθε θύσιμοι, ὡς θεοῖς. εἰ γὰρ μὴ ἀντὶ τούτων Ὀρέστῃ καὶ Πυλάδῃ τιμᾶτε, ἀλλ' ἄλλο τι ἄλλῳ, ὦ Τόξαρι, ἀγαθὸν ὑμᾶς ἐργάσανθ', ἀνθ' ὅτου ποτὲ καὶ ἐθέσθε ἄνω διακωλύσαντες αὐτοὺς, νῦν τὸ ἔμπαλιν θύσαντες αὐτοῖς, θεοὺς ἄνω νομίζετε, καὶ ἱερεῖοι ὀλίγου πάντ' ἐστὶν ὑμῖν ἱερεῖα νῦν προσάγετε· χιλοῖα γὰρ ἂν ταῦτα δόξαι, καὶ ἀφραντία τοῖς πάλαι. Τοξ. καὶ ταῦτα μέν, ὦ Μνήσιππε, γνώσεται τῶν ἀνδρῶν ἱκανῶν, ἃ διέλιξας. τὸ γὰρ δύο ὄντας, ἅπερ μίγα τόλμημα τολμῆσαι, καὶ βουλόμενον ἐκ τῆς αὐτῶν ἀπέρασιν ἐκκλῖναι ἐς τὸν Πόντον,

Nam mihi quidem iſto pacto mox futurum videtur, vt religionis ac deorum expertes reddamini: dijs quæ reliqui ſunt, ad eundem modum è regione veſtra in exilium ablegatis: poſtea, opinor, deorum omnium vice, viros qui illos eiectum venerant, diuinitate donabitis: & qui ſacrilegi in vos fuerunt, ijs tanquam dijs ſacrificabitis. Quòd ſi nequaquàm horum gratiâ Oreſtem ac Pyladem colitis, ſed aliud quippiam Toxaris, in vos beneficij contulerunt, quâ gratiâ quum olim non eſſe deos iudicaueritis, nunc è regione ſacra illis facientes, deos eſſe decreuiſtis: & qui tum parum aberant, vt victimæ fierent, ijs nunc victimas offertis? Enimuerò ridicula videantur iſta, & cum his quæ quondam ſtatueratis pugnantia. TOX. *Et iſta quidem, Mneſippe, præclara ſunt virorum illorum facinora, quæ commemorâſti: videlicet, duo cùm eſſent, tam ingentè auſum audere, vt tâ procul à ſua patria profecti, mare*

Πόντον, ἀπείρατον ἔτι τοῖς Ἕλλησιν ὄντα, πλὴν μόνων τῶν ἐπὶ τῆς Ἀργοῦς εἰς τὴν Κολχίδα στρατευσάντων, μὴ καταπλαγῆτας, μήτε τὰς μύθους τὰς ἐν αὐτῷ, μήτε τὴν προσηγορίαν καταλύσαντας, ὅτι ἄξενον ἐκάλεῖτο, οἷα, οἶμαι, ἀγρίων ἐθνῶν πλησιοικούντων, καὶ ἐκάλει ἐάσαντας, ὅπως ἀνθρώπως χρήσασθαι πράγματι, καὶ μὴ ἀγαπήσαι, εἰ ἀφροντιλάξοντα μόνον, ἀπὸ τιμωρησαμένης τὸν βασιλέα τῆς ὕβρεως καὶ τὴν Ἄρτεμιν ἀναλαβόντας ἀπελθεῖν. πῶς ταῦτα ὑμνασά, ἢ θεᾶς τινὸς τιμῆς ἄξια παρὰ πάντων, ὑπὸ ἀρίστων ἐκείνων; ἀτὰρ ὑ ταῦτα ἡμεῖς Ὀρέστην καὶ Πυλάδην ἡμιθέοις ἔρωσιν αὐτοῖς χθιζὸν. Μυῆ. λέγοις ἄν ἤδη ὅ, τι σιγῶν καὶ θεὸν ἄπο ἐφαγάσασθε. Ἐκὰ ὅδε ἐν ὧ πλῷ καὶ τῇ ἀφελμίᾳ, ποῖος ἄν οἱ θαυμάσιος ἐκείνων ἀφελάξαμι τὸν ἐμπόρων, καὶ μάλιστα τὸν Φοίνικα,

mare transmitterent, Græcis ad id vsq; temporis intactũ, nisi solis his, qui Argo in Colchidẽ traiecerũt exercitũ: nihil expauefacti, neq; fabulas quæ de illo feruntur, neq; appellationẽ veriti quòd inhospitũ vocaretur, videlicet (opinor) quòd feræ vndique gentes accolerẽt: deinde quũ iam capti essent, vsquequaque adeò strenuè sese gesserint: neq; sat habuerint si tantùm inpolumes euaderent, nisi & à Rege acceptam contumeliam vlti, & Diana sublata abnauigassent. Quid? an non admiranda hæc, & quæ diuino quodã honore digna iudicent, quicquid est hominum qui virtutem susp iciũt? Quanquam non ista spectantes in Oreste ac Pylade, pro heroibus illos habemus. MNES. Atqui iam dicet quidnam præter ista suspiciendum patrârint atq; diuinum. Nam quãtum ad nauigationem & peregrinationem attinet, non paucos profectò diuiniores istis ostendero negociatores, atque inter hos præcipuos Phœnicem,

καὶ αὐτῶν, ἐκ τε τοῦ Πόντου, ἐκ ἄχρι τῆς Μαιώτιδος, καὶ τῶν Βοσπόρου μόνον ἐσπλεόντων, ἀλλὰ πανταχοῦ τῆς Ἑλληνικῆς καὶ βαρβαρικῆς θαλάττης ναυτιλομένους. ἅπασαν γὰρ οὗτοι ἀπτῶλῶ, καὶ πάντα ἀγιαλὸν, ὡς ἑκάστῳ, διερευνησάμενοι κατ' ἔτος ἕκαστον ἐπ' τῆς μετοπώρου, ὡς τὴν αὐτῶν ἕκαστοι ἴασιν, ἐς κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον, θεὸς νόμιζε, καὶ ταῦτα, καπήλους καὶ ταριχοπώλας, ἀ τύχοι, τοὺς πολλοὺς αὐτῶν ὄντας. Τό. ἄκουε λοιπὸν, ὦ θαυμάσιε, καὶ σκόπει, κατ' ὀλίγον ἡμᾶς οἱ βάρβαροι, τὸν νουμενιστέρων ὑμῶν περὶ τ ἀγαθῶν ἀνδρῶν διανοοῦμεν, ἤν γε ἐν Ἄργει καὶ Μυκήναις ἦν τάφον ἐνδοξότατον ἴδῃς Ἀγαμέμνονος ἢ Πυλάδου· παρ' ὑμῖν δὲ καὶ νεὼς ἀποδεδεικται αὐτοῖν ἅμα ἀμφοτέροιν, ὥσπερ ἐκεῖ λῶ, ἑταίροις γε ὄσι, καὶ θυσία προσάγουσα, καὶ ἄλλη τιμὴ ἅπασα. ἐκεῖνοι δ' ἦσαν, ὅτι ξένοι ἦσαν, ἀπὸ μὲν Σκύθαι, ἀγαθοὶ δὲ ἐκεῖνοι. ἐπὶ γὰρ ἑξετάζομεν ὅσῳ οἱ κακοὶ καὶ ἀγαθοί εἰσιν, οὐκ

cet, qui non in Pontum, neq; ad Mæotidē vsq; aut Bosporum tātùm enauigāt, verùm quaquauersus Græcum ac Barbarū mare permetiuntur. Hi siquidem omnem oram, & omne litus (vt ita dixerim) perscrutati in annos singulos, extremo demum autumno in suam patriam reuertuntur: quos scilicet ad eandem rationem pro dijs habeto: idq; etiamsi complures illorum caupones ac salsamentarios esse reperies. TOX. Audi nunc, ô vir admirande, consideraq; quanto nos, qui Barbari vocamur, rectiùs vobis de bonis viris sentiamus. Siquidem in Argo atq; Mycenis ne sepulchrū quidem vllum insigne videre est Orestis aut Pyladis, apud nos verò & templum ostenditur ambobus illis communiter sacrum, ita vt par erat amicis: & honestiæ offeruntur, reliquúsque omnis honor. Porrò quòd hospites erant, non Scythæ, id verò nihil obstat quò minus boni viri iudicentur.

neq

οὐδ' φθονοῦμεν, ἀ μὴ φίλοι ὄντες ἀγαθὰ ἀρνάσανται· ἐπαινοῦντες ἃ ἔπραξαν, οἰκείους αὐτοὺς ἀξιοῦμεν ποιεῖσθαι. ὃ δὴ μάλιστα καταπλαγῆτον, τῶν ἀνθρώπων ἐπαίνων ἀπαυδῶμεν, τοῦτό ἐστιν, ὅτι ἡμῖν ἔδοξαν φίλοι οὗτοι δὴ, ἄειστοι ἁπάντων γενέσθαι, καὶ τοῖς ἄλλοις νομοθέτας καταστῆσαι, ὡς χρὴ τοῖς φίλοις ἁπάσης ἰσχύος κοινωνεῖν, καὶ μὴ Σκυθῶν τῶν ἀείσων θεραπεύεσθαι. καὶ ἄγνωστ' ἀναλήλυθεν, ἃ ἅπαξ ἀνάλωμα ἔπαθον, ἀναγράψαντες οἱ πρόγονοι ἡμῶν ἐπὶ στήλης χαλκῆς, ἀνέθεσαν εἰς τὸ Ὀρέστειον, καὶ νόμον ἐποιήσαντο, πρῶτον τοῦτο μάθημα, καὶ παίδευμα τοῖς παισὶ τοῖς σφετέροις ἐν τῷ στήλῃ ταὐτῷ, καὶ τὰ ἐπ' αὐτῆς γεγραμμένα ἀπομνημονεύεσθαι. θαῦμα γὰρ τόνομα ἔχατ' αὐτῆ ἐπιλάδοιτο τῶ πατρὸς, ἢ τὰς Ὀρέστου καὶ Πυλάδου πράξεις ἀγνοήσαιεν. ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ πεμβόλῳ τῷ νεῷ τὰ αὐτὰ, ὑπόγραμμα ἐστὶν Ἀργοῖ, γεγραφῶς ὑπὸ τῶν παλαιῶν ἀπομνήμονα λέπυλον.

neq; enim perpendimus cuiates sint viri honesti ac probi: neq; inuidemus, si cũ amici nõ fuerint, res egregias gesserũt: quin magis admirãtes ea quæ patrarunt, ab ipsis factis domesticos ac nostrates illos ducimꝰ. Quod aũt potissimũ stupentes in illis viris efferimus, illud est, q̃ nobis visi sũt amici inter seſe longè optimi extitisse, atq; alijs exẽplo fuisse, quasiq; legẽ statuisse, quẽadmodũ oportet amicos omnem inter se cõmunicare fortunã: simulq; promeruisse vt à Scythis, q̃ in amicitiæ laude primas tenerẽt, colerẽtur. Itaq; quæcũq; alter cũ altero, vel alter pro altero tulit, ea maiores nostri descripta in colũna ærea reposuerũt in tẽplo Orestis: ac leges statuerũt, vt ea colũna prima esset institutio disciplinaq; liberis suis, si memmissent q̃ in illa essent asscripta. Itaq; penè patris quisq; sui nomẽ citiùs obliuiscereture, quàm res gestas Orestis ac Pyladis ignoraret. Quin & in porticu templi eadẽ quæcũq; in colũna notãt, priscorũ picturis adũbrata visimꝰ:

πλέων Ορέστης ἅμα τῷ φίλῳ, ἔτα ἐν τοῖς ἁρμυροῖς, ἀμφοτέρα ῥάσσης αὐτῶν τῆς νεὼς, σωλημμένης, καὶ πρὸς τὴν θυσίαν παρασκευασμένης, καὶ ἡ Ἰφιγένεια ἤδη καταρχὰς αὐτῶν, λαμπρὰ κἀκείνη τὴν ἐσθῆτα ῥᾳδίως, ἤδη ἐκδύνουσα τὰ ἀθύματα γέγραπται, καὶ φονεύων τὸν Θόαντα, καὶ πολλοὺς ἄλλους τῶν Σκυθῶν. καὶ τὴν, ἀφελομένη πλέοντα, ἔχοντα τὴν Ἰφιγένειαν, καὶ τὴν θεόν. οἱ Σκύθαι δ' ἄλλοι ἐπιλαμβάνονται τῶν σκάφους ἤδη πλέοντος, ἐπανερυμανούμενοι τῶν πηδαλίων, καὶ ἐπαναβαίνειν παρόντες· ἔστι δὲν ἀνύσαντες, οἱ μὲν αὐτῶν τραυματίαι, οἱ δὲ καὶ, ἅτε τότε, ἀφυέχοντες πρὸς τὴν γῆν. ἵνα δὲ καὶ μάλιστα ἴδοι τις ἄν, ὁπόσον ἦν ἀμύνων ἕνεκα ἐπιδείκνυται, ἐν τῇ πρὸς τοὺς Σκύθας συμπλοκῇ. πεποίηκε γὰρ ὁ γραφεὺς ἑκάτερον ἀμυνόμενα ἢ ἐπ' ἀυτὸ πολεμίους, ἀμυνόμενον τοὺς ἐπιφερομένους θανάτῳ, καὶ πρὸ ἐκείνου ἀπαλλάξαι, παρόντα τοῖς τοξεύμασι, καὶ

nempe Orestem vnà cum amico nauigans, deinde fracta inter abruptas cautes ipsorum naue comprehensus, & ad victimã adornatus: iamq; Iphigenia initiat eos. Exaduerso verò in altero pariete idem iam vinculis exutus depictus est, ac Thoantem occidens, multosq; ex Scythis alios. Postremò solutentes abductã Iphigeniã, ac deã. Porrò Scythæ frustra scapham adoriuntur iam nauem, hærentes gubernaculis, ac conscendere conantes. Deinde re frustra tentata, alij quidem ex eis saucij, alij verò eius rei metu compulsi, natatu semet in solum recipiunt: vbi vel maximè liceat perspicere, quantam aliter in alterum benevolentiam præstiterit in cõflictu cum Scythis. Fecit enim pictor vtrunque de hostibus in semet ruentibus securum, propellentem autem eos qui in alterum feruntur, ac præ illo iaculis occurrere conantem:

pro

καὶ παρ' ἡμῖν τιθέμενον, ἂ ἀφοβανάτα, σέβεσθαι τὸ φίλον, καὶ πλεῖν ἐπ' ἰκάνον φερομένῳ πλοίῳ προαρπάσαι τῷ αὐτῷ σώματι. πλεῖν δὲ ζοαύτην εὔνοιαν αὐτῶν, καὶ πλεῖν ἐν ζοῖς δεινοῖς κοινωνίαν, καὶ τὸ πιστὸν καὶ φιλίτατον, καὶ τὸ ἀληθὲς, καὶ βέβαιον τῇ πρὸς ἀλλήλους ἔρωτι, ἃ ἀνθρώπινα ταῦτα ἀξιόμεν εἶν, ἀλλά τινι γνώμῃ βελτίονι, ἃ καὶ τὰς κοπὰς τύτας ἀνθρώπους. οἳ μέχρι μὲν ἴσου ἔρον ὁ πλεῖς ἄν, ζοῖς φίλοις ἀγανακτῆσαι, ἃ μὴ ἐπ' ἴσης κοινωνέσαι τῶν ἰδίων. ἃ δέ τι καὶ μικρὸν ἀντιπνεύσαν αὐτοῖς, οἰχοῦται, μόνες ζοῖς κινδύνοις ἀρκέσαντες. καὶ γὰρ αὖ καὶ τόλμ ἄκρας ἀδῆς, ἐκεῖ Σκύθαι φιλίας μᾶλλον οἴονται εἶν. ἐκεῖσε γὰρ ὅτῳ ἄν τις Σκύθης μάλιστα συμπαίσαιτο, ἃ ἐπὶ τῷ συμπονῆσαι φίλῳ ἀνδρὶ καὶ κοινωνῆσαι τῶν λυπηρῶν. ὥσπερ ἐκεῖ ὄνειδος μᾶλλον παρ' ἡμῖν, τὸ προδόλλειν φιλίας γνησίως δοκῆν.

pro nihilo q; ducentem si intereat ipse, modò seruet amicum, vel suo ipsius corpore præueniens excipiens q; ictus in illum intentos. Iam verò tantam illorum beneuolentiam, atq; in rebus tristibus communionem, fidem, humanitatem, veritatem, denique constantiam alterius in alterum amoris: hæc haudquaquam humana putauimus esse, verùm animi cuiusdam præstantioris, quàm pro more vulgarium istorum mortalium, qui donec secundis ventis nauigatur, amicis indignantur nisi ex æquo participes fiant rerum lætarum: quòd si vel paululum eis venti reflare cœperint, aufugiunt, solos in periculis deserentes. Enimuerò & illud noueris, nihil amicitia melius arbitrantur Scythæ, neque est in quo Scytha magis glorietur, quàm in adiutandis amicis, communicandis q; rebus acerbis: quemadmodum neq; probrum æquid nos maius vllum, quàm amicitiæ desertorem videri.

διὰ ταῦτα Ορέστου καὶ Πυλάδου τιμῶμεν, ἀείνως γενομένους τὰ Σκυθῶν ἀγαθὰ καὶ ἐν φιλίᾳ διενεγκόντας, ὃ πρῶτον ἁπάντων θαυμάζομεν, καὶ τοὔνομα ἐπὶ τούτοις αὐτῶν ἐθέμεθα, Λοράκτες καλεῖσθαι, τοῦτο ἂν ἐμὶ δύναι ἐν τῇ ἡμετέρᾳ φωνῇ, ὥσπερ ἄν τις εἴποι, φίλιοι δαίμονες. Μνᾶ. Ὦ Τόξαρι, ὁ μόνον ἄρα τοξεύειν ἀγαθοὶ ἦσαν Σκύθαι, καὶ τὰ πολεμικὰ τῶν ἄλλων ἁπάντων ἀμείνους, ἀλλὰ καὶ φίλοι πιστότατοι. ἐμοὶ γοῦν τίνας ἅπαντας γιγνώσκοντι, ἔδοξε καὶ αὐτῷ δίκαια ποιεῖν λοιδορῆσαι, οὕτως Ορέστου καὶ Πυλάδου ἐπαινέσαντι, ἐπαινέσαι δέ μοι, ὦ γραφεῦ, καὶ γραφεῖ ἀγαθῷ ὄντι. πάνυ γοῦν εὐαγῶς ἐπέλαβες ἡμῖν τὰς ἐν τῷ Ορεστείῳ ἀκέσεις, καὶ τὸν μάχιμον τῶν ἀνδρῶν, καὶ τὰ ὑπὲρ ἀμείνων πράγματα. μᾶλλον δ' ἐκ ὧν ἔτι ποτὲ πιστεύσαιμεν ἂν φιλίαν ἐν Σκύθαις

Has ob res Oresten ac Pyladē veneramur, quòd præstiterint exiterint in Scytharū virtutibus atq; in amicitiæ præcellētes: id quod nos omniū maximè admiramur. Appellationē quoq; ex his illorū factis imposuimus, vt Coraci vocētur, quod quidē nostra in lingua perinde ſonat, at ſi quis dicat dij amicitiæ præſides. MNE. *Hui Toxaris, profectò nō arcu modò valuerunt Scythæ, bellicisq; in reb. cæteris antecellunt, verùm videtur & ad orandū perſuadendumq; omniū aptiſſimi: vnde mihi quum dudum ſeccus videretur, nunc eidē meritò feciſſe videmini, qui ſic Oresten ac Pyladem in deorum numerū retuleritis. Verùm illud me fugerat, vir optime, quòd pictor quoq; bonus eſſes. Admodum enim eximiè & oſtēdiſti nobis quæ ſunt in Oreſtis templo, pictura pugnamq; virorum, alterisq; pro altero ſuſcepta vulnera. Tametſi non putaram amicitiā vſqueadeò cultā fuiſſe quondā apud Scythas:*

magis

ἔτι δὲ ξένους καὶ ἀγελείους ὄντας αὐτοὺς, ἴχθρα μὲν ἀεὶ σωθῆναι, καὶ ὀργῇ καὶ θυμῷ, φιλίαν δὲ μηδὲ πώποτε τὴν οἰκειοτάτην ἐπανορθῶσθαι, τιμωρούμενόν τοῖς τε ἄλλοις ἃ περὶ αὐτῶν ἀκούομεν, καὶ ὅτι καταθύουσι τοὺς πατέρας ἀφανίσαντες. Τοίνυν ἃ μὲν καὶ τάλλα ἡμεῖς τῶν Ἑλλήνων καὶ διαφερόντως τὰ πρὸς τοὺς γονέας, καὶ ὁσιότεροι ἴσμεν, οὐκ ἂν ἐν ᾧ παρόντι φιλοτιμηθείμεν πρὸς σέ. ὅτι δὲ καὶ φίλοι Σκύθαις μᾶλλον ὁσιότεροι τῶν Ἑλλήνων φίλων ἐσμὲν, καὶ ὅτι φιλικὸς λόγος πολλῷ παρ' ὑμῖν, ἢ παρ' ὑμῖν, ἐξήλεγξαι. καὶ πρὸς θεῶν τῶν Ἑλλήνων, καὶ πρὸς ἀχθηδόνα μὴ ἀκούσῃς, ἂν ἄρα τι ἂν λοιδορούμενα, πολλὴ ἄλλη χέρνης ὑμῖν συγγενόμεθα· ὑμεῖς γάρ μοι δοκᾶτε, τοὺς περὶ φιλίας λόγους ἄμεινον ἄλλων ἐπεῖν ἂν δύνασθαι, τὰ ἔργα δὲ αὐτῆς ἐμέλλον ἐπ' ἀξίαν τῶν λόγων

magis autem, quòd barbari essent atq; agreſtes, ſimultate quidem, ira, rabieq; perpetuò committi: amicitiam verò ne in familiariſſimos quidem exercere ſolitos: idq; conijciens quum ex alijs quæ de illis audimus, tum ex hoc, quòd progenitores ſuos vita defunctos deuorant. TOX. An nos Græcis quùm alijs in rebus tum in his quæ ad parentum attinent cultum, ſanctiores magiſq; pij ſumus, in præſentiarum haudquaquam contenderim: quòd autem noſtrates amici longè fideliores ſint amicis Græcis, quodq; amicitiæ ratio maior apud nos quàm apud vos, haud difficile fuerit docere. Ac per deos Græcorum, ne tibi moleſtum ſit audire, ſi quæ perſpexi, dixero, multum iam temporis apud vos veraſſatus. vos enim mihi videmini præclarius cæteris de amicitia verba poſſe facere, vim verò factaq; illius adeò non ſolùm pro ſer-

γον ἐκμιτῶν, ἀλλ' ἀπόχρη ὑμῖν ἐπαινέσαι τι αὐτῶν, καὶ δῶξαι, ἀγαθὸν ἀγαθόν ὄν, ἐν ᾧ τῶν χρήσιμα προλέγοντες ὑμῖν λόγους, φαντάσιν, ὡς οἶδ' ὅτως, ἐκ μέσου τῶν ἔργων. καὶ ὁπόταν ὑμῖν οἱ τραγῳδοὶ τὰς διαύτας φιλίας ἐπὶ τῶν σκηνῶν ἀναβιβάσωσιν ἀπιόντες ἀπὸ ὑμῶν, ἐπαινῶν, καὶ ἐπιμορτῶν καὶ ἐπιδακρύοντες αὐτοῖς ὑμῖν ἀντὶ τῶν πολλοὶ, καὶ ἐπιδακρύοντι, αὐτοὶ δ' ἐκεῖνον ὑπὲρ τοῦ φίλου παρελθόντα τολμᾶτε, ἀλλ' ἐῶντα φίλον & δοῦλον τύχῃ, αὐτίκα μάλα φύσετε τὰ ὑπάρχοντα, οἴχεσθε ὑμῖν ἐκ τοῦδε ὄχλος πλάσματα ἀπὸ τοσούτων ἐπῶν τραγῳδίαι, δῖς κρῆσις δύδοις, καὶ ἐκφοῖς προσωπείοις ἐοικότες ὑμᾶς ἐκπλήξασι, & διαρραμμένα τὸ στόμα, καὶ μαμμιῶντα ἐκ χειρόνος ἐκ τὸ σμικρότατον φθέγγεσθαι ὑμῶν ἐμπαλιν, ὅθεν γε δὴ καὶ πάντα ἐν δῖς νυκὶ φιλίας λόγοις, τοσοῦτον ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῖς πλουτιοῦμεν. ἀλλ' οὐ δοκῶ, ἐτι μὲν νοεῖτε

monum dignitate non emercere, vt sat vobis sit prædicare eam, & quantū fit bonum, ostēdere: at vbi vsumnit, deficientes à sermonibus, nescio quomodo è medio negocio aufugitis. Cæterùm quibus Tragœdi in scenā progressi, istiusmodi amicitias vobis repræsentant, plerique laudatis atque applauditis, ac pro se mutuò periclitantibus illis lachrymatis, ipsi verò nihil dignum laude pro amicis præstare auderetis: quinsiquando fortè accidat vt egeat amicus, ibi protinus non secus atque insomnia procul amolamtes euanescunt vobis multæ illæ tragœdiæ, votis similes relinquam inanibus ipsis ac mutis personis, quæ dicto ricto, atque immanè hiantes, ne minimum quidem loquuntur. At nos ediuersò, quò fumus in dicendo de amicitia posteriores, hoc in præstanda ea præcedimus. Quare, si videtur, in ea in præsentiarum agamus, priscos

πρὸς ἢ παλαιοὺς φίλους ἀφιμᾶν ἰάσασθαι, ἅ τινας ὑμῶν ἢ ἡμᾶς ἢ ὑμᾶς τ πάλαι καλαυθμᾶν ἔχομεν, ἐπὶ μικρά γε ἔοικε πλειονακὶς τοῦτ' ἂν, πολλοὺς τῇ ἀξιοπίστους μάρτυρας, τοὺς ποιητὰς παρακόμενοι, τὸν Ἀχιλλέως καὶ Πατρόκλου φιλίαν, φιλῶ Θησέως τῇ Πειρίθου, τῇ τῶν ἄλλων ἑταιρίαν, ἐν μακίσοις ἔπεσι τῇ μέτροις ῥαψῳδοῦντας. ὀλίγους δέ τινας προχειρισάμενοι τ καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς, τῇ τὰ ἔργα αὐτ' ἀνηνεγκάμενοι, ἐν τῷ μὲν τὰ Σκυθικὰ, σὺ δὲ τὰ Ἑλληνικά· τῇ ὁπότερος ἂν ἐν τούτοις μᾶλλον τῇ ἀμείνους πράξηται τοὺς φίλους, αὐτός τε νικησάτω ἕκαστος, τῇ τῶν αὖθ' ἁπάντων ἡμᾶς, καθάπερ ἀγῶνα τῇ συμπόταν ἀγωνισάμενος. ὡς ἴσως καλὸν κάλλιον ἄν μοι δοκῇ μονομαχῶν ἀθλητὰς, ἀπὸ μεθύων τῶν τῶν ἀφῆς ἀν, ὅπερ ἐν Σκυθικοῖς ἐπιτιμίοις ἔστιν, ἢ χέρνιβον ἄπαιχ' φιλίαν πλείστου, τῇ ταῦτα, Ἕλλησι Σκύθης αὐτὸς ὤν.

Μυῆ.

priſcos illos amicos valere ſinamus, ſi quos vel nos vel vos ex his qui olim fuêre, recenſere valemus, quòdo iſta quidem parte vos nimirum ſuperaueritis cõpluribus ac grauibus adductis teſtibus, nempe poëtis, qui Achillis & Patrocli amicitiam, tũ Theſei Pirithoiq, neque non aliorum neceſsitudinem, pulcherrimis verſibus carminibuſq contexuerunt. Quin paucos quoſdam in medium afferamus ex his qui noſtra ipſorũ memoria fuerunt, atq eorum res geſtas exponam⁹: ego quidè Scythicas, tu verò Græcanicas. Et in his vter ſuperârit, meliorâq produxerit amicorum exempla, is & victor eſto, ac ſuam ipſ⁹ victoriam promulgato, tanquam qui pulcherrimum honeſtiſsimúmque certamen decertârit: adeò vt ego quidem nõ paulò malim mihi in ſingulari victo certamine dextram amputari (nam eſt apud Scythas victo pœna) quàm in amicitia quopiam inferior iudicari, præſertim Græco, ipſe Scytha quum ſim.

Μνή. Ἰσῶ μ', ὦ Τέρψι, ἐ φαῦλον τὸ ἔργον ἀνθρὶ, οἵῳ ἐγὼ, πολεμεῖν μονομαχοῦσαν, καὶ ἀνίσχυρον καὶ πάνυ μικρόν· ὅτε δὲ καὶ ἐπαγωνιῶ ὑπὲρ σοῦ λέγων. ὁ μὲν ἀγὼν ἐμοὶ οὐκ ἀκατόρθωτος δόξει ἐν βραχεῖ τὴν Ἑλλάδα ἅπασαν, ἐπιχειρήσομαί σοι. καὶ γὰρ ἂν μὴ πάνυ λαμπρὸν, ἀλλ' ἀμυδρῶς μὲν ἐπάνειμι ἅπαντας ὁμοίους τοὺς Σκύθας ἅπαντας, ὑπόδυσις οἵ τινες μῦθοι λυποῦσι, καὶ οὐ γραφαὶ ὑμέτεραι παλαιαὶ, ἃς μικρῷ πρόσθεν ἐθεώμεθα, Ἕλληνας μὲν πάντας, ὁμοίους αὐτοὺς ἴδην, καὶ ὁμοίαν πόλιν ἑκάστην ὑπὸ σοῦ ἁλῶναι. ἃ γὰρ νῦν γίγνεται, οὐ τῶν δικῶν ἐστιν, ὥσπερ ὑπὲρ ἡμῶν, ἀπὸ τῶν χαλεπῶν ἀποτιμᾶσθαι, καλόν. πρέπον δὲ ἀεὶ καὶ τὸν ἀπὸ σοῦ μὲν ἡμῖν τῶν φιλτάτων τόκον πραξαι, ἐ ὀκνοῦντα ἄν τις πλέονος ἴσχειν λόγου, ὁμοίως τὸ ἀνυπόστατον δόξαν ἂν πρὸς τὸν νικῶν. Τέρ. οὐκ ἀσφαλῶς, ἀλλ' ἀεὶ σὺ μὲν ἐν ᾧ πάντα αὐτῶν τὸ ἐμπόδιον, ἀλλ'

MNE. Quàquam est hæc mediocris negocij, cum viro, ita vt tu es, bellatore, singulari certamine congredi, tã admodum instructo missilibus ac penetralib⁹ narrationibus: haud tamẽ vsqueadeò ignauiterne citò vniuersam deserens Græciam, tibi cesserò. Etenim vehementer absurdum fuerit, quum duo illi tantum vicerint Scytharum, quantum fuisse declarant tum fabulæ, tum vetustæ vestræ picturæ, quas paulò antè scitè admodum repræsentabas: Græcos omneis, tot nationes, tot ciuitates, nullo defendente vincẽ abs te. Nam istuc si fiat, non dextram, quemadmodum apud vos solet, sed linguam execari conueniat. Sed vtrũ spectare nos oportet, numerum nunc eorum quæ amicè quis gesserit: an magis quòd plures alteruter amicos referre poterit, hoc victoriæ dignior videbitur? TOX. Nequaquam, imò non multitudine vis horũ spectetur, verùm

ἀλλ' ἃ ἀμάσους, καὶ ἃ ὁμοίως πρᾶξαι φαίνοιντο τὰ σοὶ τῶν ἐμῶν, ἴσως τὸν ἀειθμὸν οὔσας, ἀλλ' εὐτρεπῆ λυπούσας ἰσχυρῶς μοι τὰ πράγματα, καὶ θανάσιμον ἐνδίδωσι τοῖς πληγαῖς. ΜΝ. Ἴσως λέγεις, καὶ ἐγὼ εἰσθήσομαι ἱκανὰ πρόσωπα ἱκανά. ΤΟ. πρὸς τί ἔμοιγε λοιπὸν ἐκκαλῇ με. ΜΝ. Ἐμοὶ λοιπά. πρόσθεν λέγε, ἀλλὰ ὑπομοσάμενός τι μὴν ἀληθῆ ἐρεῖν ἅπαντα· ἢ ἄρα πλασθῆναι τὰ ζωάρια, ὁ πάνυ χαλεπὸν, καὶ ὁ ἔλεγχος ἀφανής. ἃ δ' ὁμόσας, οὐχ ὅσιον ἐπισεῖν. ΤΟ. ὀμόσομαι, ἄν τι καὶ ὄρκῳ λέειν νομίσῃς. ΜΝ. τίς δὲ σοὶ τῶν ἡμετέρων θεῶν, ἀρ' ἱκανὸς ὁ ὅρκος; ΤΟ. καὶ μάλα, ἐγὼ δὲ τὸν ὑπηχέσιον ὀμεῖμαι σοὶ ἐν ᾧ ἐμανθάνω λόγῳ. ΜΝ. Ἴσθι δίνυν ὁ Ζεὺς ὁ Φίλιος, ἅ μὲν ἐπόμοσε ἄρ' ἐγὼ πρὸς σὲ, ἃ αὐτὸς ἀδὼς, ἃ πρὸ ἄλλων, ὁπόσα οἷόμ τι ἰδεῖν, ἢ ἀκοῦσαι

ΤΟΧΑ. Et maximè. iurabo, meapte in lingua. esto Iupiter Philius, quæcunque dicturus sum apud te, ea nimirùm vel quæ viderim ipse, vel quæ ab alijs quoad fieri potuit, diligen-

verùm si quæ tu narrabis facta, his quæ narrabo, videantur præstantiora, magisq; penetrantia: tum nimirum etiamsi numero paria sint, opportuniora magisque lethalia mihi facient vulnera: ac penè memet ad ictus accommodabo. ΜΝ. Probè loqueris. Statuamus igitur quot erunt satis. ΤΟΧΑ. Mihi quidem satis fore videtur, si vterque quinq; narret exempla. ΜΝΕ. Istidem mihi vīdetur. ac prior dicito, verùm adiuratus, nimirum non nisi vera dicturum. alioqui fingere eiusmodi, non admodum fuerit difficile: palàm autem refelli non queant. Porrò si iuraris, nefas sit non habere fidem. ΤΟ. Iurabimus, si quid etiam iureiurando opus esse censes. ΜΝ. Quis tibi è dijs nostratibus, num satisfaciat Iupiter Philius? Ego quoque tibi nostratem ΜΝΕS. Testis igitur

ἀκριβέστατα ἐπιστάμενος ἐρῶ, μηδὲν παρ' ἐμαυτοῦ ἐπιφαινόμενος. καὶ πρῶτόν γέ τοι τὸν Ἀγαθοκλέους καὶ Δινίου φιλίαν διηγήσομαι, ἀοίδιμον ἐν ταῖς Ἴωσι γενομένην. Ἀγαθοκλῆς γὰρ οὗτος ὁ Σάμιος ὁ κατὰ τοὺς παλαιοὺς ἐγένετο, ἄνδρα μὲν οὐκ ἐς φιλίαν, ὡς ἔοικε, τἆλλα δὲ οὐδὲν ἀμείνονα Σαμίων τῶν πολλῶν, οὔτε ἐς τὸ χρῆμα, οὔτε ἐς τὴν ἄλλην πρόνοιαν, Δινίᾳ δὲ τῷ Ἀπολλωνίου Ἐφεσίῳ φίλος ἐκ παίδων ἦν. ὁ δὲ Δινίας ἐπλούτει ἄρα ἐς ὑπερβολήν, καὶ ὅσους ἀνὰς πάντας ἔσχε, πολὺς ἦν καὶ ἄφθονος ἔχειν αὐτὸν, ἑκανὸς μὲν συμπίειν, καὶ πρὸς ἀδολὸν συνῆναι, φιλίας δὲ πλέων ὅδον ἀεὶ ἄλλοντας. τότε μὲν οὖν ἐν δόξῃ καὶ ὁ Ἀγαθοκλῆς ἐφιλεῖτο, καὶ συνῆν, καὶ συνέπινεν αὐτοῖς, οὐ πάνυ χαίρων τῇ διαίτῃ ἀγνοίᾳ, καὶ

diligentissimè perceperim, narraturum, nihil ex me ipso commiscentem, dilectumque. Ac primo quidem loco, Agathoclis Dinieque amicitiam referam, quæ apud Ionas est celebratissima. Nam Agathocles hic, qui Samius fuit, non ita pridem vixit, vir in amicitia quidem præcipuus, ita ut re declarauit: cæterùm reliquis in rebus vulgo Samiorum nihilo præstantior, neq; genere, neque cæteris item opibus. Huic cum Dinia Ephesio Lysionis filio amicitia à puero intercessisset. Porrò Dinias supra modum ditatus est, & quemadmodum solent ij qui super opes nacti sint, complures & alios secum habebat, satis quidem idoneos illos & ad componendum, & ad voluptariam consuetudinem, ab amicitia verò longè alienissimos. Atque inter hos interim habebatur Agathocles, conuiuebátque & componebat illis, non admodum approbans eam viuendi rationem.

Dinias

καὶ ὁ Δανίας οὐδὲν αὐτὸν ἐντιμότερον ἔχει τῶν κολάκων. πλανᾶσθαι δὲ καὶ βασίζουσι, τὰ ποιμὰ ἐπιτιμῶν, καὶ φορτικὸς ἐδόκει, ὑπομιμνήσκων καὶ τῶν πρόσθεν, καὶ φυλάττειν παραγγέλλων, ἃ μετὰ ποιμῶν καμόντων ὁ παῖς αὐτοῦ ἀδελφὸς, κατέλιπεν. ὅτε δὲ ταῦτα, οὐκ ἐπὶ ζῶσι δόμοις ἐπῆγεν ἔτι αὐτὸν, ἀπὸ μόνου μὲν ἐκείνου ἐκβιαζόμενος, λανθάνειν παρέμενος τὸν Ἀγαθοκλέα. καὶ δὴ ποτε καὶ τῶν κολάκων ἐκείνων ὁ ἄθλιος ἀνεπείσθη, ὡς ἐρᾷη αὐτῆς Χαρικλέα, Δημάνακτος γυνὴ, ἀνδρὸς ἐπιφανοῦς, καὶ πρώτου τῆς Ἐφεσίων τὰ πολιτικά. καὶ γράμματίδιά τε ἀσυχῆ πρὸς τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, καὶ στέφανοι ἐμπεφορημένοι, καὶ φίλτρα τινα ἐφοδιάζουσα, καὶ ἄλλα, ὑφ' ὧν μαίνοιτ' ἂν ἐπὶ ζῶσι νέοις μηχανῶντα, κατὰ μικρὸν αὐτοῖς ἐπιτιχνύμενα ζῶς ἔρωτας, καὶ ἀναφλέγουσα τὸ πρῶτον ἐ-

Dinias autem nihilo hunc potiorem habebat, quàm cæteros adulatores. Tandem etiam offendere cœpit crebriùs obiurgans, molestúsque videbatur, quippe qui admoneret eum maiorum, præciperétque vt seruaret quæ multo labore parta pater illi reliquisset: adeò vt ob hæc ne ad comessationes quidem illum deinceps adhiberet, sed solus cum illis comessaretur, celare cupiens Agathoclem. Demum ab assentatoribus illis misero persuasum est quòd amaretur à Charicléa Demonactis vxore, viri illustris, atque inter Ephesios in honoribus ciuilibus primarij. Iam & literulæ à muliere ad illum ventitabant, & serta semimarcida, & mala quædam admorsa, denique quicquid ad hæc lenæ machinantur in adolescentes, quo paulatim illis amorem artibus quibusdam inserant, primúmque hac incendant opinione,

ρᾶδια νομίζουσαι. ἐκαγω-
γόταδε γὰρ δὴ τοῦτό γε, καὶ μᾶλ-
λιστα ταῖς ἁλουσαῖς ἔνια οἰομέ-
ναις, ἄχρις ἂν πάθωσιν ἃς τὰ
δίκτυα ἐμπεσόντες. ἡ Χαρί-
κλεια δ', ὦ ἀσύμβατον μὲν γυναῖ-
ον, ἱταιρικὸν δ' ἐκτόπως, καὶ
δὴ πεφυκὸς ἀεί, καὶ ἐ
σόνυχα ὀλίγῳ ἑταιρίσαι τις.
καὶ ἀ πεῖσαι τις μόνον, ὁπο-
δῦσ' ἐκφύγοι. καὶ δ' ὅλῃ
τῷ, μή ποτ' ἀντάποτ' Χαρί-
κλεια. μένει δ' καὶ τᾶμα τύχ-
γίτις, παῤ ὧν τινα βουλῇ τῶν
ἑταιρῶν, ἐπισπάσῃ ἐρα-
σθῆναι καὶ ἀμφίβολον ἔτι ὄντα,
ὅλον ἐπτοῆσθαι, καὶ ἐπι-
χάλκητον ὕλῃ ἐπιτῆναι, καὶ
προσκαθῆσθαι, ἄρτι μὲν ὀρ-
γῇ, ἄρτι δὲ κολακείᾳ, καὶ μι-
τὰ μικρὸν ὑβρίσῃ, καὶ ὧν
τὸν ἔτερον ἀφελκύσαι δο-
κῇ. καὶ ὅλῃ συγκυκρήσῃ
ἀπαναχάθῃ δ' γωνῇ, καὶ πολ-
λὰ μηχανήματα ἐπιτρώσα-
σο κατὰ τῶν ἐρασῶν. τοιαῦτα
δὴ τότε οἱ Δίωνος κόλακες πα-
ρελαμ-

pinione, quòd sese credant amari. Nam plurimùm illicit & hoc, præsertim eos qui sibi formosi videntur, donec imprudentes in cassem incidérint. * Erat autem ᶜ Charicléa vrbana quidem & elegans mulierecula, at supra modum meretricia, sempérque illius, quicunque forte adísset, etiamsi quis admodum leuiter concupiuísset: quin si vel aspexísses duntaxat, protinus adnubebat: nec vllo pacto metuendum erat ne quando recusaret Charicléa: admirabilis autem alioqui artifex, quamuis meretrice doctior allicere amatorem, & ambiguus quum adhuc esset, totum subigere: at quum iam teneretur, incitare, ac magis magisq; accendere, nunc ira, nunc blandimentis, ac mox fastidio, deinde iniecta suspicione, quasi ad alium sese deflexura esset: postremò omni ex parte egregiè docta erat mulier & absoluta, artibúsque omnigenis in amatrices instructa. Hanc igitur tum Dionis adulatores accersiue-

runt

παραμύθιον ἐνὶ τὸ μέρα-
κιον, καὶ τὰ πολλὰ ἐπιτρέ-
μοῦσα, συνεθοιῶτο αὐτὴ
ὡς τὸν ἔρωτα τῆς Χρικλέ-
ους. ἡ δὲ πολλὰς ἤδη νέους ἐπ-
ορχηλίσας, καὶ μυρίους ἔ-
ρωτας ἐπεφευσμένη, καὶ οἴ-
κους πολυτελεῖς διαφθεί-
ρασα, ποικίλον τι, καὶ πολυ-
τέχνασμα κακὸν, πρᾶγμα-
βᾶς ἐς τὰς χεῖρας ἔπιπτεν
κὸν, καὶ ἄνδρον τῶν ἐνίστων
μηχανημάτων ἀπαίσιον, ἐκ
ἀνίκητον ἐν τῶν ὀνύχων. ἀπὸ
πρίκτου δὲ πανταχόθεν, καὶ
ἁρπαγάς, ὅτι ἤδη πα-
τάπασιν ἐκράτει, αὐτή τι ἀπ-
ώλιζε ἀπὸ τῆς ἄγρας, καὶ
ἐν Δακεδαίμονι Δίνιᾳ μυρί-
ων κακῶν αἰτία ἐγένετο. τὸ μὲν
γὰρ πρῶτον ἐνῆν ἐπ
αὐτὸν κατεῖδε τὰ γράμματα,
καὶ σωιχῶς ἐπιπομπὴν τῷ
ἄνδρα, ὡς ἐκάκρυσεν, ἢ ἐπεγ-
ρύπνησεν, ἢ τίνος, ὡς ἀπάγ-
γελεῖ αὐτῷ ἡ ἀθλία ἀπὸ τ' ἔρω-
τος, ἕως δή ὁ μακάριος ἐπάθη
κακὸς ἐν, καὶ τῆς Βρισίδου γυ-
ναικὸς πρὸ πόλλου, καὶ πᾶ σωνη-
νίχθη

rant in adolescétulum, mul-
táque assimulabant quo eum
in amorem Charicléæ im-
pellerent. Illa porrò quæ
complures iam adolescentes
iugulârat, & innumerabiles
amores fuerat mentita, do-
mosq; opulentas euerterat,
varium quoddam atque in-
expugnabile malum: vbi na-
cta manibus est simplicem &
huiusmodi artium imperi-
tum adolescentulum, haud-
quaquam amittebat ex vn-
guibus: sed vndique oppu-
gnans tentánsque, vbi iam
omnium esset compos, tum
ipsa dum captat, capta pe-
riit tum infelici Diniæ in-
numerabilium malorum ex-
titit causa. Nam primùm
quidem statim literulas illa
ad illum dat, ac subinde mis-
sitat ancillulam, quæ re-
nunciaret vt fieret, vt vigila
ret, postremò vt misera præ
amore suffocatura esset sese:
donec iam beatus ille per-
suasus, sibi formosus esse vi-
deretur, atque Ephesiorum

moribus præter cæteros adamabilis. Ac tãdem in cõgressum

adductus

ἡλίκη ποτὲ ἐκπεσθεὶς, καὶ τὸ ἱστόριον ἄδυ ῥᾷον, ὡς τὰ ἀπὸ, ἀλλὰ σωθεὶς ἔμπαλιν ὑπὸ γυναικὸς καλῆς, ἢ πρὸς ἑαυτὸν τι ὁμιλοῦσα ἐπισκώπτει, καὶ ἐν λουτρῷ δακρύοντι, ἢ μετ' ἀχθηδόνος πρόσωπον ἐπιδεῖξαι ἐπεσκάφας, ἢ ἀπίόντος ἤδη καθίσαι, καὶ ἀσιτοδύλι πρόσφαμεν, ἢ καλὰ λαπίζειν, ὡς ἂν μάλιστα ἀρέσαι, καὶ τι καὶ ἔσαι, ἢ διορίσαι, οἷς ἅπασι καὶ τὰ Δίνιον ἐκήλησε. καὶ ἐπὶ ἔδιζ ποτέρως ἔχοντα ἢ διάφορον ὕδατος ἐρεῖν, ἢ ἀκροᾶν ἐγείρεσθαι, ἄπορον ἐπὶ τίζοις ἐπφόβ, καὶ ἢ ἄθλιον ἀπόπνευμα ἐν τῇ ἐξ οὐκ σπάθιτα, ἐκανὸν ἢ καὶ τόζ, βλακικὰ ἐρασὶν πρόσκτησαι, ἢ ἐκίτι ἐφοίτα πρὸς αὐτὸν, φυλάττειν ὑπὸ τ' ἀνθρὸς λίγεζ, ὑπονομένε τὸν ἔρωτα. ὁ δ' ἐκίθ' οἷός τι ὢν φέρειν τὸ πρᾶγμα, ἐδὲ ἐνέχεζ, μὴ ὁρᾶν αὐτὴν, ἀπὰ ἐκλάκρυεν, ἢ ἐς ὑόλακας ἐσίστασι, καὶ ζῦνομα τῆς Χρυσηίδας ἐπιβοᾶ-

adductus est, multis precibus exoratus. Et ex eo quidem tempore fatalis iactura eiectura, fore vt caperetur à muliere formosa, ad voluptatem congredi docta, & in loco flere, & inter lugendum miserabiliter suspirare, & iam abeuntem amplecti, & adeunti obviam occurrere, & formam callere sic vt maximè placitura esset: interdum vel voce vel cithara canere: quibus omnibus in Dionem usa est. At vbi sensit exerciari, iamque amori illaqueatum; ac sub iugum esse factum: aliud ali hæc excogitat; quo miserum subuertat: grandem se ex eo simulat (nam hæc quoque efficax ad magis ac magis inflammandum stultum amantem.) Hinc posthæc commeabat ad illum, affirmans à viro obseruari sese, qui iam amoris pos-

sensisset. Hic verò rem iam non vltrà ferre potis erat: neque durare quibat, quum illam non aspiceret: sed lachrymabatur, adulatoresque ad se accersebat, ac Charicli-

nomen

ἐπιβαλὼν· καὶ τῷ ἀνδρὶ περι-
πλαβὼν αὐτὸς (ἐπεποίητο γὰρ
λίθου λευκοῦ) ἐμάκυνε. καὶ τέ-
λος, καταβαλὼν ἑαυτὸν ἐς
τὸ δάπεδον, ἐκυλίνδετο, καὶ λύτ-
τα ὧν ἀπειθὴς τὸ πρᾶγμα.
τὰ μὲν γὰρ λῆρος κατὰ μῦ-
λα, καὶ στεφάνους ἀντιδίδοτο
αὐτῇ, ἀντὶ σωτικὰ ὅλα, καὶ
ἀγροὶ, καὶ θεράπαινα, καὶ ἐ-
σθῆτα ἀνθεᾶ, καὶ χρυσὸν,
ὁπόσον ἐθελῆσαι. καὶ τί γὰρ,
ἵν' βραχέα ὁ Λυσίων οἶκος,
ἐνομαστότατος τῶν ἐν Ἰωνίᾳ
γενόμενος, ἐξελύτητο ἅπαν,
καὶ ἐξεκενώθη. ἔτα ὡς
ἔνδον λῶν, ἀφελκυσθεὶς αὐτὸν,
ἔπειτα ἐνθυμεῖται, Κρῆτα νεανίσκον
τ' ἐπιχώσιον, ἐθέρα, καὶ μετέ-
βαινεν ἐπ' ἐκεῖνον. καὶ ἤρα ἤδη
αὐτὸ, καλεῖνος ἐπίστευεν. ἀμελεῖ
μὲν δ' ὅμ ὁ Δαναΐς, οὐχ
ὑπὸ τ' Χαρικλείας μόνον, ἀλλ'
ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν ἐρωτικῶν (ἐκ-
εῖνοι γὰρ ἐπίστευον Κρῆτα ἤδη
ἐρασθέντα μετενηνθικέναι) ἐρ-
χεται πρὸς τὸν Ἀγαθοκλέα,
καὶ πολλὰ ἀλόητα ὡς ἔχοι πο-
ρεῖν τὰ πραγματα αὐτῷ.
καὶ

nomen inclamabat: imagi-
nemq; illius amplexus (can-
dido enim lapide fecerat)
eiulabat. Demum in fo-
lum abiiciens sese, iactaba-
tur: planéque res extremæ
dementiæ speciem obtine-
bat. Siquidem munera red-
dita sunt mulieri, non pro
malorum aut corollarum
precio, sed solidæ domus,
agri, famulæ, vestes floru-
lentæ, auri quantum opta-
ret. Quid multa? Breui
Lysionis, domus antea in-
ter Iones nobilissima, ex-
hausta est, atque exinania-
ta. Deinde vbi iam exulcus
esset, eo relicto alium quem-
piam adolescentulum Cre-
tensem bene nummatum ve-
nata est, atque ad illum de-
sciuit. Iam videlicet illum
adamabat: atque is quidem
credebat. Itaque Dimas ne-
glectus non à Charicléa
modò, verùm etiã ab assen-
tatoribus (nam isti quoque
ad Cretensem amatorem iã
desciuerant) abit ad Aga-
thoclem, iampridẽ nõ insciũm quàm illi res miserè haberent.

καὶ αἰδούμενον τὸ πρῶτον, ὅμως διηγεῖτο πάντα, τὸν ἔρωτα, τὴν ἀφέλειαν, τὴν ὑπερηφανίαν τῆς γυναικὸς, τὸν ἀντιβασιλικὸν τρόπον, καὶ τἄλλα, ὡς οὐ βιώσεται μὴ ἐπὶ σωτηρίᾳ τῇ Χαριτλέᾳ. ὁ δὲ ἄπαντα ἀνανομίζων ἐν δόλῳ τῷ ἀκμηνομονήσαν ὠνείδιζε Διονυσίᾳ λοιδορῶν, ὅτι ἐκβεβλημένον αὐτὸν ἐκ φίλων, ἀπὸ τοῦς λοιποὺς αὐτοῦ πολίτας, τότε μὲν μόνην ἔχει, παρόντων ἑταίρων ἐν Σάμῳ ἀπομολογεῖται, ἣν ἐγὼ τὴν τιμὴν νομίζων, πρίασθαι τάλαντα. λαβὼν δὲ ὁ Διονύσιος, οὐκ ἀφανὴς ἐγένετο τῇ Χαριτλέᾳ, καλὸς πρόσωπον ἄνθος γεγηθυῖα, καὶ ἄνθος ἡ ἄωρα, καὶ τὰ γράμματα, καὶ μίμησις, ὅτι μὴ πολλοῦ χρόνου ἀφίκετο. καὶ οἱ κόλακες συνίσαν, ἐπιτήδειον λαμπόμενοι, ὁρῶντες ἑτοίμον ἤδη ὄντα τὸν Διονύσιον. ὡς δ' ἀνέσχεν ἔξω παρ' αὐτὴν, καὶ ἔκει περὶ τὸν πρῶτον ὕπνον, καὶ ἔνδον ἐγὼ ὁ Διονύσιος, ὁ τῆς Χαριτλέας ἀνὴρ, ἔτι καὶ ἅπαντες ἐνθάδε, ἅτι

Ac pudescens quidem initiò, tamen exposuit omnia: amorem, egestatem, arrogantiam mulieris, ritualem Cretensem: in summa, non victurum sese nisi cum Charicléa consuetudinem haberet. Ille verò intempestiuum esse ratus, id temporis exprobrare Diniæ, quapropter ex amicis vnum sese non admisisset, sed tum quidem assentatores suos sibi anteposuisset: diuendita, quam vnam habebat in Samo, domo paterna, precium illi attulit, talenta tria. Quæ simulatæ recepisset Dinias, haud clàm erat Charicléæ rursus subitò formosus factus: rursus ancillæ, & literulæ, & expostulatio, quòd iam diu sese non adisset. concurrerũt item adulatores applaudẽtes, vt viderunt Diniæ adhuc esse quod daret. Cùm aũt pollicitus esset sese venturum ad illã, venisseq; primo ferè somno, esseq; mi Demonax Charicléæ marius, sine quòd alioqui præsenserat, sine

ἔτε κὴ ἀπ᾽ αὐτοθήματος τῆς γυναικὸς, ἄμφω γὰρ λέγεται, ἐκπηδήσας ὥσπερ ἐκ δόκου, τὴν τε αὐλητρίδα ἀπολάβειν ἐκέλευε, καὶ συναμβαλέσθαι τὸν Δεινίαν, πῦρ τε καὶ μάστιγας ἀπειλῶν, καὶ ξίφος ὡς ἐπὶ μοιχὸν σπασάμενος. ὁ δὲ σωιδὼν οὐ μακρὰν ὢν, μοιχὸν μέν τινα πλησίον εἶναι μὴν ἀρπάζει αὐλόν τι ἁρπάσας ἔτυχε Δημώνακτα κατάξας ἐς τὴν ὁδόν, καὶ τὸν Χαρικλέαν, οὐ μιᾷ πληγῇ λαύτῳ, ἀπὸ τῆς μοχλοῦ πατάξας, καὶ τοῦ ξίφους τοῦ Δημώνακτος ὕστερον. οἱ δ᾽ οἰκέται τέως μὲν ἡσύχασαν ἄφωνοι, ὡς πταίσαντος τοῦ πράγματος ἐπιπολυχρόνιον. ἔπειτα παρόντες συναμύνειν, ὡς καὶ αὐτοῖς ἐπὶ μετὰ τοῦ ξίφους, ἐπῆνοι μὴ ὑπέφωσκον· ὁ Δεινίας δ᾽ ὑπεξῆρχεν, τελικοῦν τὸ ἔργον ἐργασάμενος, καὶ τὸ μέχρι τῆς ἐπὶ πρὸ τοῦ Ἀγαθοκλέα διήφιβ[illegible] ἀναλογίσμενοι τὰ πεπραγμένα, καὶ περὶ τῶν μελλόντων ὅ, τι ἐσόμενον ἐνόμιζον.

siue de compositio proditione neque vxoris (nam vtrumque fertur) exiliens velut ex insidijs, & atrium iubet occludere, & Diniam comprehendi, ignem ac flagra minitans, neque non gladium tanquam in mœchum educens. Ille porrò reputans quibus in malis esset: vecte quopiam de proximo, vt iacebat, arrepto, tum ipsum occidit Demonactem in tempus adigens: tum Charicleam, atque hanc quidem non ictu vno, verumetiam & vecte sæpius, & postea Demonactis gladio feriens. At famuli interea muti stabant, rei nouitate attoniti: deinde comprehendere conati, quum in hos quoque ferro insiliret, ipsi quidem aufugerunt, Dinias autem clam sese subduxit, tanto patrato facinore. Et ad auroram vsque apud Agathoclem diuersabatur: paritérque & quæ facta essent reputabant, & quid in posterum esset euenturum,

ἀρθίσιτα, σκεψωμῶτῶν. ἔωθεν δὲ οἱ στρατιῶται πρῶτον (ἤδη γὰρ τὸ πρᾶγμα διαβεβόητο) καὶ συναβόντων τὸν Δανίαν, οὐδ' αὐτὸν ἔτι ξένον ὄντα μὰ οὐχὶ πρόσωπόν, ἀναγουσι πρὸς τὸν ἁρμοστὴν, ὃς ἦρχε τότε Ἀσίας. ὁ δὲ βασιλεὺς τῶν μιγάλων ἀναπέμπει αὐτὸν, καὶ μετ' οὐ πολὺ κατοικίζεται ὁ Δανίας ἐς Γύρον, νῆσον τῶν Κυκλάδων, ἐν ταύτῃ φεύγων ἐς ἀεὶ τεταγμένος ὑπὸ τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ Ἀγαθοκλῆς καὶ τἆλλα μὲν σιωπῇ, καὶ σωσαμένων ἐς τὴν Ἰταλίαν, καὶ σωσαμένων ἐς τὸ Δικασήριον μόνον τῶν φίλων, καὶ πῶς οὐκ ἐνδιέτριψεν. ἐπεὶ δὲ ἤδη ἔφευγεν ὁ Δανίας, οὐδὲ τότε ἀπελείφθη τοῦ ἑταίρου. καταγνάς δὲ αὐτὸς ἑαυτοῦ, διέτριβεν ἐν Γυάρῳ, καὶ συνέφευγεν αὐτῷ. καὶ ἐνταῦθα παντοδαπῶν ἐνδεὴς τῶν ἀναγκαίων, πρᾶος ἦν ἑαυτὸν τοῖς παροῦσιν, συγκα-

considerabant. Vt autem diluxit, milites aderant (iam enim res erat diuulgata) comprehensumq; Diniam, nec hunc inficiantem homicidium, adducunt ad praefectum qui per id tempus Asiam moderabatur. Hic eum ad Persarum regem remittit. Nec ita multo post relegatus est Dinias in Gyaron insulam ex Cycladibus vnam, damnatus à rege, vt in ea, quoad viueret, exularet. Agathocles autem cum reliquis in rebus nunquam abfuerat, tum pariter soluit in Italiam, & amicorum solus vnà est in iudicium comitatus, neque vsquam defuit officio. Postquam vbi iam in exilium profectus est Dinias, ne tum quidem desertus est ab amico: quin potius ipse suapte sponte damnatus versabatur in Gyaro, simulque cum illo exulem agebat. At quum id rerum necessariarum omnium inopia laborarent, locans seipsum purpurariis,

vnà

θεραπεύειν, καὶ τὸ γινόμενον ἐκ τούτου ἀφαιρῶν, ἔτρεφε τὴν Δανίαν, καὶ νοσοῦντα μὲν ἐπὶ μέγιστον ἐθεράπευσεν. καὶ ἀποθανόντος, οὐκέτι ἐπανελθεῖν ἐς τὴν ἑαυτοῦ ἠθέλησεν, ἀλλ' αὐτοῦ ἐν τῇ νήσῳ ἔμεινεν, αἰσχυνόμενος καταλιπεῖν τὸν φίλον. τοῦτό σοι ἔργον φίλου Ἔπιλυσος, ἀπὸ τούτου δηλώσομεν· ἔτι γὰρ οὐκ οἶδα ἃ πράττει διαπλεύσας, ἐφ' οὗ Ἀγαθοκλῆς ἐν Γυάρῳ ἀπέθανεν. Τόν τε αὖ θάνατον, ὦ Μνήσιππε, ἀνὰ μόνος ὧν ἑαυτοῦ ἔλαττον, ἵνα μὴ ἀπιστεῖν ἂν ἡμῖν δόξαιμι αὐτοῖς, ἔτι Σκυθικόν τινα φίλον. Ἀγαθοκλέα τὸν δυσσεβῆ, ἀλλὰ δίκαια μή τινα καὶ ἄλλον ὅμοιον ἄνωθεν ἀνῆς αὐτῷ. Μνή. ἔκαμον λέγων καὶ ἄπορον, ὦ Τόξαρι, Εὐθύδικον τὸν Χαλκιδέα. διηγοῦ δή μοι περὶ αὐτοῦ Σίμυλος, ὁ ναύκληρος ὁ Μεγαρικός, ὃν ἐπόμοσάμην καὶ ἄλλῳ αὐτὸς ἐπαρκέσαι τὸ ἔργον πλεῖν μὲν γὰρ ἔφη ἐξ Ἰταλίας. Ἀθλιάζει, φησὶ, δεῦρο Πλειάδων

vnà cum alijs vrinabat, quódque hinc partum est referens, Diniam alebat. Quin & ægrotanti diutiſſimè inſeruiuit: & vbi vita defunctus eſt, noluit vnquam in patriam reuerti, verùm inibi perſeuerauit in inſula, pudori ſibi fore ratus, ſi vel mortuum amicum deſeruiſſet. Hoc tibi Græci factum amici retulerim, quod quidem non ita pridem accidit. haud enim ſcio ſi anni quinque præterierint quòd Agathocles in Gyaro mortem obyit. TOX. At vtinam iniuratus iſta, Mneſippe, dixiſſes, videlicet quo mihi fas eſſet eis non habere fidem. Adeò Scythicum quendam amicum Agathoclem iſtum deſcripſiſti. quin vereor ne quem & alium iſti ſimilem narres. MNE. Audi iam & alium Tozari, Euthydicum Chalcidenſem. Retulit autem mihi de hoc Simylus Nauclerus Megarenſis, adiurans profectò ſe teſte rem factam eſſe. Aiebat enim nauigauiſſe ſeſe ex Italia Athenas, circiter Pleiadum occaſum,

ἀφ', συλλεγομένους τινὰς ἀνθρώπους, κομίζων ἐφ' ἑαυτοῦ ἐπὶ τὸν Εὐθύδικον, καὶ μετ' αὐτοῦ Δάμωνα τὸν Χαλκιδέα, καὶ ἕτερον ἐκεῖνον. ἡλικιώτας δ' ἦν, τὸν μὲν Εὐθύδικον, ἐρρωμενέστερον καὶ ἀκμαιότερον, τὸν δὲ Δάμωνα, ὑπόπτερον καὶ ἀσθενικὸν, ἄρτι ἐκ νόσου μακρᾶς, ὡς ἐδόκει, ἀνεσάμενον. ἄχρι μὲν οὖν Σικελίας εὐτυχῶς διεκεκόμισαι ἔφη ὁ Σίμυλος ἀφ' ἧς δὲ πορευόμενοι διεπεράσαμεν, ἐν αὐτῷ πελάγει Ἰονίῳ ὄντες, χειμῶνα μέγιστον ἐπικεῖσθαι αὐτοῖς. καὶ τὰ μὲν ἄλλα τί ἂν τις λέγοι, πνευμάτων τινὰς, καὶ σφοδρότητας καὶ χαλάσεις, καὶ ἄκμα, ὃ δὴ χειμῶνος ἀκμὴ; ἐπεὶ δ' ἤδη σφᾶς κατὰ τὸν Ζάκυνθον ἦν, ὀλίγου πλοῦν ἀπὸ τῆς Ἐλαίας πλέοντας, ἵνα μὴ σκάφας τινὰς ἐπισυρομένους, ὡς τὸ ῥᾴθυμον ἐπιδιώκωσιν ἐκ τῆς ὁρμῆς, περὶ μέσας νύκτας, οἷον ἐν τοιούτῳ σάλῳ ναυτιάσαντα τὸν Δάμωνα, ἐμέσαι ἐπιχειροῦντα ἐς τὸν θάλασσαν.

collecticios quosdam homines vehentem. in his fuisse Euthydicum, vnáque cum hoc Damonem Chalcidensem eiusdem amicum. Ac natu quidem eos aequales fuisse: verùm Euthydicum valentem, robustúmque: Damonem contrà subpallidum atque valetudinarium, quasi qui naper (vt apparebat) ex diuturno morbo reualuisset. Itaque ad Siciliam vsque feliciter aiebat Symylus nauigasse ipsos. Caeterùm vbi transmisso freto, in ipso iam Ionio mari nauigarent, tempestatem maximam eis incubuisse. Quid autem attinet multa referre? immanes quasdam procellas ac furiosas, tum grandines, & si quae alia tempestatis mala? Vt verò iam haud procul abessent à Zacyntho, nuda nauigantes antenna, praetereà & funes quosdam trahentes, quo nimirum vim impetumq; fluctus exciperent: circiter noctis medium, Damonē, qui in tāta iactatione nausearet, vomuisse in mare propenden-

καθαρ. ἔτα, οἶμαι, τῆς σκὰς βιαιότερον, εἰς ὃ ἐκλινε μέρος, ἐνεκλιθέσης, καὶ τοῦ κύματος συναωθοῦντος, ἐκπεσεῖν, αὐτὸν ἐπὶ πλὴν ἐκφαλῆ, εἰς τὸ πέλαγος, οὐκ εὐμενῆ τὴν ἄθλιον, ὡς ἂν καὶ ῥᾳδίως ἐπὶ βραχὺ νηχόμενον, καὶ μόγις ἑαυτὸν ἐπέχοντα τοῦ ἐκπλεῖν. τὸν δὲ Εὐθύδικον, ὡς ἤκουσε (τυχὸν δὲ συνιέντα τὴν ὑπόθεσιν) ῥίψαι ἑαυτὸν ἐς πλὴν βαθυτάτην, καὶ καταλαβόντα τὸν Δάμωνα, ἤδη ἀπαγορεύοντα (φαίνεσθαι γὰρ ἐπὶ πολὺ ταῦτα, τῆς σελήνης καταλαμπούσης) συναντιλαβέσθαι καὶ συνεκνεῖσθαι. σφᾶς δὲ ἐπιθυμεῖν μὲν αὐτοῖς βοηθεῖν, καὶ ἐκεῖνον πλὴν συμφορᾷ τῶν ἀνθρώπων, μὴ δυνάσθαι δὲ μηχανᾶσθαι τῷ πνεύματι ἐλαυνομένους, πολλὴ ἰκανὰ γὰ ποιῆσαι, φυλάς τι δὲ νόμους ἀφεῖναι αὐτοῖς, καὶ τῶν ἐντῶν τινας, ὡς ἐπὶ τοῦτον ἀφικέσθαι, ἢ τινι αὐτῶν ὑδρίτου χοίνῳ,

propendentem. Deinde, vt conjicio, naue vehementiùs in eam partem, in quam ille propendebat, inclinata, fimulq; propellente fluctu, excidisse eum prono capite in pelagus: neque nudum tamen, videlicet vt misero vel natare commodè liceret. Mox itaque succlamasse quum præfocaretur, vixque sese ab vndis sustolleret. Porrò Euthydicum simulatque audisset (nam fortè fortuna nudus in strato tum erat) abiecisse semet in mare, arreptóque Damone, qui iam deficiebat (diutiùs enim ista videri poterant, luna scilicet relucente) vnà iuxta illum nasse, ac subleuasse. Ac voluisse quidem illis opitulari sese, miseratus virorum calamitatem, verùm nequisse, quòd vento prævalido raperentur. Illud tamen feciisse, subera complura ad illos proiecisse, tum ex contis aliquot, vt

χοιμι, καὶ τὰ λοιπὰ, καὶ τὰ δυσβαθῆ μὰν αὐτῶν, ἐ μικρὰν οὖσαν. ἐννόησον δὲ ἵνα πῶς ἔτι, ἵν' τινα ἄρα τις ἔπειτα ἐπιδείξει ἐπιδείξει δυσεῖας βεβαιοτέραν, πῶς ἄν ἄφελον, ἢ νυνὶ ἐπιτρέψαντα ἀς πλανᾶσθαι οὕτως ἀγνωμονοῦντα, ἢ δοκιμάζειν ἐ βασανίζειν ἐ βασανίζειν. καί μοι ἐπὶ ὀφθαλμῶν λάβε τὰ ἐκείνου πάθη τὸν ἔμπορον, τὸν ἔχοντ' ἐ ὕδατος ἐπικλυσμόν, τὸν ἀφρὸν συναθροίζοντα, τὰ νέφη καὶ τὰ δυόμενον, ἅτα ἀφανιζόμενον ἐπάνω, καὶ μόγις ἀναπλέοντα, καὶ τὰς χεῖρας ὀρέγοντα ἤδη ἐπαίρειν, τὸν ἀνιπτόδουλα ἐνδύς, καὶ σωθέντα, καὶ διδιότα μὲν πῶς ἀπόληται αὐτὸν ὁ Δαίμων· οὔτε τοῦτο ἂν μαθοῖς, ὡς οὐκ ἀγνοῦ ὅτι καὶ τοῦτον φίλον, τὸν Εὐθύδικον διαγιγνώσκω. Τὸ πότερον δ' ἀπόλοντο, ὦ Μνήσιππε, εἰ ἄνθρωπ, ἢ τις αὐτοῖς ἐπιπρόσθεν ἐγένετο ἐπιγνῶναι; ὡς ἔγωγε οὐ μικρὸς ἀνέκειτο ἐπὶ αὐτῶν.

Μνή. ab his suspensi natarent, si quem forte ex eis nanciscerentur, postremò scansoria quoque tabulata, quæ quidem erant nequaquam exigua. Cogita iam per deos quod aliud grauius benemolentiæ documentum quispiam ederet quam qui in hominem amicum, qui noctu decidisset in mare vsqadeò sæuiens, quàm communicata morte? Iamq; adeò mihi ante oculos pone imminentes procellas, fragore aquæ sese agglomerátis, spumá vndiq; efferuescentem, noctẽ, ac desperationem, ad hæc illũ iam præfocari incipientem, vixq; vndis extantẽ, manuq; porrigẽtem amico: hunc autem magnãter insilientẽ, simulq; nantẽ, prorsusq; solicitum ne se prior Damon interiret. Sic enim profectò cognosceret quod haud ingenerosum hũc quoque amicum, videlicet Euthydicũ, retulerim. To. Vtrum perierunt viri, Mnesippe, an salus quæpiam ex insperato illis contigit? Adeò ego illis nõ mediocriter timui.

Mne.

Μνή. Θάῤῥει, ὦ Τόξαρι, σώ-ζονται, καὶ ἔτι καὶ νῦν ἀσὶν Ἀθήνησιν, ἅμα φιλοσοφοῦντε· ὁ μὲν γὰρ Σίμυλος ταῦτα μόνα ἄχρι νῦν, ἃ ποτὲ ἐλάλει τῆς νυκτὸς τὸν μὲν καταπίπτοντα, τὸν δὲ ἀναπηδῶντα, καὶ ὑποχωροῦντα, ἐς ὅσον ὑπὸ νυκτὶ ἐλαυθάνετο, τὰ δὲ ἐκ τούτου, οἱ ἅμα τὸν Εὐθύδικον αὐτοὶ διηγοῦνται. τὸ δὲ πρῶτον, φιλοῖς τισι συνεσκότας, ἀνέχαρ ἐπὶ τούτῳ ἑαυτούς, καὶ ἀφυάζεσθαι πονήρως, ὡς πόρρω δὴ, πλὴν ἐρβάθραν ἐλόντας, ἤδη κῶς ἔω, προσπίπτεσθαί τι αὐτῇ, καὶ τὸ λοιπὸν ἀναβάντας, ἐνναρῶσι προσφερόμενοι τῇ Ζακύνθῳ. μετὰ δὲ τούτους, οὐ φαῦλα νενοῦσθαι, ὡς ἔχω· ἄρτι γὰρ ἥκοιμι, ἄπουθεν ἤδη πρίην ἄπορ, ἢν τι χήρευσε αὐτῶν· Εὐδαμίδας Κορίνθιος, Ἀρεταίῳ τῷ Κορινθίῳ καὶ Χαρίξενῳ τῷ Σικυωνίῳ, φίλοις ἐπιχῶντο, ἐνπόροις δοι, πορφύραι δὲ αὐτὸς ὄρνιθι δὲ ἀνὴρ ἐσθλὸς ἦν. ἐνθάδε ἀποθνήσκων, διαθήκας

MNE. Bono animo es, Toxaris, seruati sunt, quin hodieq; Athenis agunt ambo, philosophiæ dantes operam. Nam Simylus ea demum narrare poterat, quæ noctu videre licuit, hunc delapsum, illum desilientem, simulq; nantes quatenus per noctem dabatur aspicere. Porrò quæ pòst hæc acciderint, Euthydicus ipse narrat. Primùm quidè subera quædam fortè naclos, suspendisse de his sese, atq; ita hærentes fluitasse sanè quàm incommodè. deinde vbi tabulata conspexissent, iam sub auroram annasse, concensisq; illis commodè deinde nantes appulisse Zacynthum. Post hos autem, quòd neutiquam mali sunt, vt ego quidem autumo, accipe iam tertium, nihilo istis inferiorem. Eudamidas Corinthius Aretæo Corinthio, & Charixeno Sicyonio amicis vtebantur, & ijs quidem opulentis quum ipse pauperrimus esset. Hic vita decedens, testamentum

ἀνάλιτον, τοῖς μὲν ἄλλοις ἴσως γελοῖος, ἐμοὶ δ', ἐπεὶ οὐδὲν ἀποκωλῦον ἦν λέξαι, δεῦρο ἀγαθῷ, καὶ φιλίαν τιμῶντι, καὶ περὶ τῶν ἐν αὐτῇ πραττόντων ἀμίλλαν ἀμείνω. ἐγέγραπτο γὰρ ἐν αὐτοῖς· ἐκτρέφετο Ἀρετεῖ μὲν ἡ μήτηρ μου τοκὰς καὶ γηροτροφοῦσα, Χαρίξενον δ', ἐμὸν θυγατέρα μου ἐκδοῦναι μετὰ πολλῶν, ἐπόλλων ἂν πλείστων ἐπιδίδοσθαι παρ' αὐτῆς δώρατα. ἐμοὶ δ' αὐτῷ καὶ μήτηρ ἦν φίλη, καὶ θυγάτριον ἀρτιγάμου. ἦν δέ τι ἄρα τῷ θ' αὐτῶν ἐν τούτοις πάθοι, καὶ ἐμὲ ἐκείνης μνείαν, φησὶν, ἐχέτω ὁ ἕτερος. τότε ἀναγνωσθέντων ἐγὼ καὶ ὁ Εὐδαμίδα, ἐμὲ φιλίαν δ', ἣ πᾶς τὸν ἄνδρας ἐμοὶ αὐτῷ ἀγνοοῦντο, ἐν παιδιᾷ τὸ πρᾶγμα ἐποιοῦντο. καὶ ἐδάκρυσε, ὅπερ ὁ γελῶν ἀπημάθητο, οἷον Ἀρετεῖ καὶ Χαρίξενος οἱ δοκίμοντες ἐπὶ γέλωτι ἀφελέγοντα, λέγοντες, ἅπερ ἀνεπιτήδειον ἦν. reliquit, alijs quidem fortasse deridiculum, tibi verò haud scio an tale sit apperitum, viro probo, & apud quem amicitia in precioſa, quiq; vel cum præcipuis in ea certare queas. Sic enim in eo ſcriptum erat: Ego Aretæo quidem matrem meam alendam, atque in ſenectâ foouendam: Charixeno verò filiam meam collocandam cum dote, quanta ab illo maxima dari poterit. Erat autem illi mater amici, ac filiola iam matura nuptijs. Si quid autem interim accidiſſet alterutri, huius quoque partem, inquit, alter habeto. Huiuſmodi lecto teſtamento, ij qui temnitatem quidem Eudamidæ nouerant, at amicitiam quæ illi cum his viris interceſſerat, ignorabant, rem pro ludo iocóq; ducebant. Nemo certè erat qui non cum riſu diſcederet, quòd eiuſmodi hæreditatem Aretæus & Charixenus eſſent accepturi, felicet videlicet, atque ita aiebant: Siquidem perſolu-

ent

πεντήκοντα· Εὐδαμίδαι, καὶ ζῶντος αὐτοῦ λαμβάνουσι θάσσονται γὰρ τοῦ νεκροῦ. οἱ δὲ κληρονόμοι ἢ, οἷς ταῦτα διετέθειτο, ὡς ἤκουσαν, ἦκον εὐθύς, ἀπιστοῦντες τὰ ἐκ τῶν ἐγγεγραμμένων. ὁ μὲν οὖν Χαρίξενος, πέντε μόνας ἡμέρας ὑπερβιοὺς, ἀπέθανεν. ὁ δὲ Ἀρίστων, ἄπαις ὢν καὶ κληρονόμον γράψασθαι, τὸν ἐπιεικέστατον, καὶ τὸν αὐτοῦ μειράκια παραλαβὼν, ἐπέφηνε τὸν Εὐδαμίδαν τὸν μητρὸς, καὶ τὸν θυγατρὸς οὐ πρὸ πολλοῦ ἐκδεδωκὼς, ἐκ πεντάλαντον πέντε, ὧν ἔχει, δύο μὲν τῇ αὐτοῦ θυγατρὶ, δύο δὲ τῇ τοῦ φίλου ὑπεδόντος, καὶ τὸν γάμον γε αὐτῶν ἐπὶ μιᾶς ἡμέρας ἐξῆσαι γράψασθαι. τί σοι δοκεῖ, ὦ Τόξαρι, ὁ Ἀρίστων οὗτος; ἆρα φαῦλον παράδειγμα φιλίας παρέσχηται, διαθέτα κληρονομήσας, καὶ μὴ προδοὺς τὰς ἐγγεγραμμένας τῷ φίλῳ; ἢ τίθημι καὶ τοῦτον ἐν ταῖς τελείαις φύσεσι, μίαν τῶν πέντε ὄντα;

Τέξ-

uent Eudamidæ, superstites etiam ipsi hæreditatem tradent mortuo. At hæredes quibus ista erant legata, vt audierunt, venerunt illicò, agnoscentes rataq; facientes eâ quæ erant testamento mandata. Itaque Charixenus quinque duntaxat dies superstes, diem obijt. Aretæus autem optimus successor factus, tum illius, tum suo ipsius susceptо onere, & matrem alit Eudamidæ, & filiam non ita pridem elocauit, ex quinque talentis quæ possidebat, duobus in propriæ filiæ dotem, duobus in amici filiam [illegible]gatis. Ac nuptias ambarum eodem die fieri voluit. Quid tibi, Toxaris, Aretæus iste videtur? nùmnam leue amicitiæ argumentum exhibuisse, adita huiusmodi hæreditate, neque desertо amici sui testamento? an hunc quoque in perfectis idoneisq; calculis ponimus, vt sit vnus è quinque?

Tox.

Τόξ. καὶ οὗτος ἦν καλὸς, ἐγὼ δὲ τὸν Εὐδαμίδα πολὺ μᾶλλον ἐθαύμασα τοῦ θάρσους, ὃ ἔχει περὶ τοὺς φίλους. ἐδήλου γάρ, ὡς καὶ αὐτὸς ἂν τὰ ὅμοια ἐπραξε σφίσιν αὐτοῖς, ἃ μὴ καὶ ἐν ἄλλοις τάχιστα τοῦτα ἐπιγέγραπτο, ἀπὸ πρὸ τῶν ἄλλων ἐκεῖνος ἂν ἀγραφος ληφθεὶς τῶν διαθηκῶν. Μνή. εὖ λέγεις. τίνα δὲ δὴ σοι διηγήσομαι, Ζηνόθεμιν τὸν Χαρμόλεω Μασσαλιήτην. ἐλάχθη δή μοι, ἐν Ἰταλίᾳ πραθέντι ὑπὲρ τῆς πατρίδος, καλὸς ἀνὴρ, καὶ μέγας καὶ πλούσιος, ὡς ἐδόκει. παρεκάθητο δὲ αὐτῷ γυνὴ, ἐπὶ θάτερον τοιούτῳ, τάτι ἅπαν ἀδικεῖτο, καὶ ξυρὰ τὸ ἥμισυ τὸ ἀριστερὸν, καὶ τὸν ὀφθαλμὸν ἐκκεκομμένον, σπανιάτατόν τι, καὶ ἀποστερον μορμολύκειον. ἔτα ἐπὶ θαύματος, ἀ καλὸς οὗτος, καὶ ὡραῖος ἄρ, ἀνέχεται παρεχόμενός ἑαυτὸν τοιαύτην αὐτῷ γυναῖκα, ὁ λάβας μοι αὐτὸν, διηγοῦ τὴν ἀνάγκην

TOX. *Et iste quidem egregius: quanquam equidem Eudamidam multò magis ob fiduciam admiratus sum, qua fuit erga amicos. declarauit enim quòd & ipse eadem, fuissет facturus erga illos, tametsi non essent ea scripta in testamento, verùm ante alios venisset non scriptus aliùs hæres.* MNE. *Probè dicis. Sed quæ tum iam tibi narrabo, Zenothemin Charmolei, Massilia oriundum. Commonstrabatur autem mihi in Italia, patriæ nomine legatum agenti, vir decorus, procerus, ac diues, vt apparebat. Astiti debat illi vxor in rheda inter facienti, quàm alioqui deformis, tum dimidiæ ferme parte dextra corporis parte manca, alteróq; capta oculo, tetterrimum quoddam & refugiendum terriculum. Deinde quum demiraret, si decorus ille quum esset ac venustus, sustineret eiusmodi mulierem sibi adiunctam: is qui mihi eam cōmonstrabat, causam exponit*

quare

δυάγκλω τῇ γάμῳ, ἀπειθῶς ἀπ-
λῶς ἔχειν, Μασσαλιώτης ὢ τὸ
κοινὸς λῷ. Μηνεκράτης γάρ, ἔφη,
ὃς καὶ πρὸ ἐμοῦ ἀνομόρρως τούτῳ
φίλος λῷ ὁ Ζηνόθεμις, πλουσίῳ-
τι τὸ τιτυμένῳ ὁμοίως ὢν.
χόνου ὢ, ὁ Μηνεκράτης ἀφικ-
νεῖται λῷ ὁσίας ἐκ καταδίκης,
ὅτι κρὸ τὸ ἄτιμος ἐγγύς ὢν τὸ
ἔξαποσίων, ὡς ἐπιορκήμων
γράμμω παράνομον. ἔτω ὢ οἱ
Μασσαλιῶται καλέομεν, ἔφη,
ἤ τις παράνομα χρήσαιτο.
ἐλυπεῖτο ἦν ὁ Μηνεκράτης κὸ
ἐπὶ τῇ καταδίκῃ κὸ ἐπὶ ἐκ πλου-
σίης κρός, κὸ ἐξ ἐνδόξου ἄδοξος
ὢν ὀλίγῳ ἐγγύς. μάλιστα δ'
αὐτὸ λώϊα θυγάτηρ αὐτῷ, ἐκ-
γαμῶν ἤδη, κὸ ὀκταπαδικὸς
τις ἦεν, λῷ δι' μιᾶς πάσης τῆς
ἡσίας ἢ παρὸς, λῷ γε κρὸ τῆς
καταδίκης ἐκπλήξ; ἀξίωσεν
ὅστις ἦν ἐνγυᾶν κὸ κρὸς
τὸν ῥᾳδίως παραλαβεῖν, ἔτε
καταδαίμονα ἦεν λῷ ὄψιν.

quare in id matrimonium incidisset. nouerat enim comperte omnia. nam ipse quoque Massiliensis erat. Menecrati (inquit) huius fœdæ patri, amicus erat Zenothemis, viro diuiti ac honorato ipse ijsdem rebus par. Deinde aliquanto post facultatibus exutus est ex condemnatione Menecrates, quo tempore pariter infamis, & ad capessendos magistratus inidoneus est iudicatus à sexcentis viris, tanquam qui sententiam in quam pronunciasset. Ad hunc autem modum, inquit, nos Massilienses mulctamus, si quis corrupte iudicet. Grauiter itaque ferebat Menecrates, primùm, quòd esset condemnatus: deinde, quòd è diuite pauper: postremò, quòd ex nobili repentè factus esset infamis ac reiecticius. At præter cætera cum ipsa discruciabat filia iam nubilis, vtpotè annos nata decem & octo, quam ne cum omni quidem patris substantia, quam ante condemnationem possederat, dignatus fuisset quispiam ingenuus ac pauper facilè accipere, quæ tam infelici fuerit forma.

Quin

λίγετο δ καὶ καταπλαγεὶς τὸν σκληρὸν ἀφανισμόν. ὡς δ ταῦτα τὸν Ζηνόθεμιν ἀπωδύρετο, θάρρει, ἔφη, ὦ Μενέκρατες· οὔτε γὰρ αὐτὸς ἀναγκαῖος, καὶ ἡ θυγάτηρ σου ἄξιόν τοῦ γένους ἐπιγαμίαν τινὰ εὑρήσει γυμφίον τινά. καὶ ταῦτα ἅμα λέγων, λαβόμενος τῆς δεξιᾶς, ἦγεν ἐς τὴν οἰκίαν, καὶ τὴν τε οὐσίαν, ὅσην οὖσαν, ἐπέδειξε τῷ ἀνδρὶ, καὶ δεῖπνον παρασκευαζομένων πολλῶν, ἄγει τοὺς φίλους, καὶ τὸν Μενεκράτη, ὡς δή τινα τῶν οἰκείων ἐπὶ γάμου τῆς κόρης τὸν γάμον. ἐπεὶ δ' ἐδεδείπνητο αὐτοῖς, καὶ ἐσπεισαν τοῖς θεοῖς, ἐπαινοῦντα δὴ μετὰ τὸν φιάλην προτείνας, δίδου, ἔφη, ὦ Μενέκρατες, παρὰ τὸ γαμβρὸν φιλοτησίαν. ἄξομαι γὰρ ἐγὼ τάχιστα τὸν σὸν θυγατέρα Κυδιμάχῃ, τὸν πρῶτα δ πάντων ἄλλων, τάλαντα πρότι καὶ πέντε. τοῦ δ, ἔφασκε, λίγοντος,

Quin & concidere dicebatur, idq; circa lunam crescentem. Hæc vbi apud Zenothemin deploraret: Bono, inquit, animo es, Menecrates. Neque enim ipse egebis necessarijs, & filia tua dignum aliquem suo genere sponsum inuenerit. Atque hæc eloquutus, statim apprehensa illius dextra, deduxit domum: ibiq; opes, quæ illi multæ erant, paratius est cum illo: ac cœna parari iussa, conuiuio accepit amicos, & in his Menecratem, veluti iam è necessarijs cuipiam persuasisset vt puellam in matrimonium acciperet. Postea quam autem conuiuium peregerant, libassentq; diis, tum verò plenum illi calicem porrigens: Accipe, inquit, Menecrate, à genero symbolum affinitatis poculum: nam hodie daturus sum ego filiam tuā Cydimachæ: dotem autē iam olim accepi talenta quinq; & viginti. Illo verò respondente,

Absit,

μὴ σύ γε, ὦ Ζηνόθεμι, μὴ οὕτω μανείην, ὡς περιίδῃν σε, νέον καὶ καλὸν ὄντα, λόρῃ αἰσχρᾷ καὶ ἀλλοδημίᾳ συγκαταζευγνύμενον. ὁ δέ, ταῦτα διεξιόντος, ἀράμενος τὴν νύμφην, ἅτε ἐς τὸν θάλαμον, καὶ μετ' ὀλίγον προελθὼν, ἐξηγορήσας αὐτὴν, καὶ τὸ ἀπ' ἐκείνου σωφρόνως ἐπιμελησόμενος, καὶ πάντα, ὡς ὁρᾷς, πειθαγόμενος αὐτοῦ. καὶ οὐχ ὅπως οὐκ αἰσχύνεται τὸν γάμον, ἀλλὰ καὶ σεμνυομένῳ ἔοικεν, ἐπιδακνύμενος, ὡς καταφρονεῖ μὲν τῶν ἐν σώματι καλῶν ἁπάντων, καὶ πλούτου καὶ δόξης· ἀφορᾷ δὲ ἐς τὸν φίλον, καὶ τὸν Μενικράτη ἐκ οἵων τε χέρητο πρὸς φιλίαν καὶ τῆς ἥκουσι τῶν ἐξακοσίων γνώσεσθαι. πολὺ ἄρα γε τούτων ὅτου αὐτὸν ἡμέψατο καὶ ἡ τύχη· παιδίον γὰρ πάγκαλον ἐκ τῆς αἰσχίστης αὐτῷ ταύτης ἐγένετο. καὶ πρόλογος γε, ἐπεὶ ἀπεράμενος αὐτὸ, ἀσκόμισεν ὁ πατὴρ

Absit, ne feceris, ô Zenothemis, neve ipse vsqueadeò insaniam, vt te neglectum, qui & iuuenis es, & formosus, conspiciam cum deformi puella ac debilitata coniugatum. Hæc, inquam, illo loquente, hic sponsam adiunctam tollens, abduxit in thalamum: ac paulò pòst prodijt, ea deuirginata: atque ex eo tempore cum illa viuit, supra modum diligens, & quemadmodum vides, circumfe rens eam. Et non solùm non pudet matrimonij, verumetiam perinde atq; glorians de eo sic ostentat propterea quòd negligit corporis formam ac fœditatem, ad hæc opes & famam. tantum amici rationem habet Menecratis, neque arbitratur eum sexcentum vtrùm sententia deteriorem esse factum, quantum ad necessitudinem. Quanquam pro his iam illi gratiam

retulit fortuna, ad hunc modum: Puellus enim ei formosissimus ex illa deformissima susceptus est. Neque diu est

quòd

πατὴρ ἐς τὸ βουλευτήριον, θαλλῷ ἐστεμμένον, καὶ μίτραν ἀμπεχόμενον, ὡς ἐλαιαρότροφον φανὰν ὑπὲρ τοῦ πάππου, τὸ μὴ βρίφος ἀνιγιλασι πρὸς τοὺς βουλευτὰς, καὶ σιωπηρότατα τὸ χάρη, ἀβουλὴ ἢ ἐπικλασθεῖσα πρὸς αὐτὸ, ἀφίησι τὸν Μενεκράτη τὴν καταδίκην· καὶ ἤδη ἐτίτιμός τε, τηλικοῦτο σωτῆρος χρησάμενος πρὸς τὸ σωτήριον. διαῤῥήδην ὁ Μασσαλιώτης ἔλεγεν τὸν Ζηνόθεμιν ἀρχάσθαι ὑπὲρ τοῦ φίλου, ὡς ὁρᾷς, ὑμικρὰ, οὐκ ὑπὸ πολλῶν ἂν Σκυθῶν γενόμενα, οἳ γυναῖκας τὰς παλλακὰς ἀκριβῶς τὰς καλλίστας ἐκλέγεσθαι λέγονται. λοιπὸν ὑμῖν ὁ πέμπτος, καί μοι δοκεῖ ἐκ ἄκαιρος εἶναι, Δημητρίῳ τῷ Σουνιέως ἐπιτάφιος. συνεκπλεύσας γὰρ εἰς τὴν Αἴγυπτον ὁ Δημήτριος Ἀντιφίλῳ τῷ Ἀλωπεκῆθεν, ἑταίρῳ ἐκ παίδων ὄντι, καὶ συνηφήβησαν, καὶ συνεπαιδεύοντο, αὐτὸς μὲν τὴν ἐμπειρίαν ἄσκη-

quòd tollens hunc pater in tulit in curiam, frondibus oleaginis coronatum, ac pulli amictum, quò plus miserationis ano conciliaret. At infans arridebat iudicibus, & manibus complodebat. Itaque curia commota super illo, remisit mulctam Menecrati: atq; ille iam rei fam mæq; restitutus est, eiusmodi patrono vsus apud iudices. Hæc affirmabat Massilienſis Zenothemin amicæ gratia feciſſe, haud mediocria, ſicuti vides, neque quælia paſſim Scythæ facitant, qui concubinas formoſiſſimas ſummâ curâ diligere dicuntur. Reſtat nobis quintus. Neque verò mihi videor alium quempiâ debere dicere Demetrio Sunienſi præterito. Navigârat in Aegyptum Demetrius vnà cum Antiphilo Alopecenſi, qui cùm illi iam inde à teneris annis familiaritate, atque ephebus ephebo conuixerat, paritérque fuerat eruditus, ipſe quidem Cynicam diſciplinam

ἐσκημμένος, ὑπὸ τῷ Ῥοδίῳ ἰκάνω σοφιστῇ, ὁ δ' Ἀντίφιλος ἰατρικὴν ἄρα ἐμελέτα. κἀγὼ δὴ τοῦτ' ἐμβὰς Δημήτριος ἔτυχον εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀποδημῶν, κατὰ θέαν τῶν πυραμίδων, καὶ τοῦ Μέμνονος. ἤκουσα γὰρ ταύτας ὑψηλὰς οὔσας, μὴ παρίχεσθαι σκιάν, τὸν δὲ Μέμνονα φθέγγεσθαι πρὸς ἀνατέλλοντα τὸν ἥλιον. τούτων ἐπιθυμήσας Δημήτριος, θέας μὲν τῶν πυραμίδων, ἀπεράσιας δὲ τοῦ Μέμνονος, ἀνήχθη κατὰ τὸν Νεῖλον, ἔνδον ἤδη μῆνα, ὀκνήσαντα πρὸς τὴν ὁδὸν καὶ τὸ θάλαττον ἀφεστῶτα τὸν Ἀντίφιλον. ὁ δ' ἐν τούτῳ συμφορᾷ περιπίπτει, μάλα ἀηθεσί τισὶ φίλοις ἐντυγχάνει. οἰκτίστη γὰρ αὐτῷ, Σύρος καὶ τοὔνομα καὶ τὴν πατρίδα, ἱεροσυλήσας τισὶ κοινωνήσας, συνέβη τι αὐτοῖς εἰς τὸ Ἀνουβίειον, καὶ ἀφελόμενος τὸν θεὸν, χρύσας τε φιάλας δύο, καὶ κηρύκιον, χρυσοῦν καὶ τοῦτο, καὶ λιθοκεφάλους ἀργυρᾶς, καὶ

disciplinam sequutus sub Rhodio illo sophista, Antiphilus verò medendi scientiam exercuerat. At hoc tempore fortè profectus fuerat in Aegyptum, ad spectaculum [d] Pyramidũ, [e] Memnonis q. Nam audiuerat illas, quum essent sublimes, vmbram non iacere: Memnonem autem vocem edere exoriente sole. Harum igitur rerum cupiditate adductus Demetrius, videlicet vt Pyramidas intueretur, ac Memnonem audiret: sextum iam mensem aduerso Nilo nauigabat, relicto Antiphilo, quòd is itinere atque æstu defessus esset. Huic autem interea calamitas incidit, quæ singularem quempiam amicum postularet. Nam puer eius vt nomine, ita & patria Syrus, inita societate cum sacrilegis aliquot, vnà cum illis in Anubis templum irrupit: sublatóque Deo ad hoc phialis aureis duabus, tum caduceo aureo & hoc, neque non cynocephalis argenteis;

καὶ ἅπαντα τοιαῦτα, κατίδοντο τὰ πάντα παρὰ τῷ Σύρῳ. ἔπειτ' ἐπιπεσόντες (ἐάλωσαν γάρ τι ἀπιμπολῶντες) ἅπαντα ἀθρόως ἔλεγον ὁπόσα ἔφερον παρὰ τοῦ πρόξου. καὶ ἀπήγοντο ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ Ἀντιφίλου, καὶ τὰ φέροντα ἐφέροντο, ὑπὸ κλίνης τινὶ, ἐν σκοτεινῷ κείμενα. ὅτε δὲ ἦν Σύρος ἐκεῖνος ἀθρόος, καὶ ὁ δεσπότης αὐτοῦ Ἀντίφιλος. οὗτος μὲν οὖν μεταξὺ ἀκροώμενος τοῦ διδασκάλου, ἀνεσκευάζετο· ἐν βραχεῖ δὲ οὐδείς, ἀπὸ τῶν τότε ἑταίρων ἀπιόντων τὸ, ὡς τὸ Ἀνουβάδιον συνελήφθη. καὶ δείλημα οὐ τῶν ἀγενῶν ἦν, ἀ συνὼν πόρνοις, ἢ συμπάθοιεν αὐτῷ. καὶ οἱ λοιποὶ ἅ τῶν οἰκετῶν, λύοντες, ἅπαντα ἐκ τῆς οἰκίας συνεφόρησαν, ὅσα ἔχοντες φέροντες. ἐθλίβετο οὖν ὁ ἄθλιος Ἀντίφιλος πολλὰ ἅμα κακὰ, ἀπόντων, ὅσοι ἦσαν ἀκόλουθοι ἐν τῷ Διομητείῳ, μισθωτοὶ

atque id genus alia, omnia apud Syrum depositurat. Deinde fortè comprehensi, (capti enim fuerant diuendentes nescio quid) rem omnem protinùs confessi sunt, districti in rota: deportatique venerunt in ædes Antiphili: ibi res furto sublatas depromebant, sub lectica quadam in abdito conditas. Syrus itaque illicò vinctus, vnáque heri huius Antiphilus: atque is quidem interea dum præceptorem audit, amulsus. Nec opitulabatur quispiam: quin magis hi, qui fuerant hactenus amici, euersabantur hominem, tanquam qui templum Anubis sacrilegio compilasset: fesque impiari credebant, si cum illo bibissent, aut edissent. Porrò duo, qui reliqui erant pueri, quicquid erat in domo, comasserunt, fuga discesserunt. In vinculis igitur erat miser Antiphilus multum iam tempo-

ris: habitus interim omnium, quantum in carcere erat, fortunæ

φόβῳ δ' ἂν δοκῶν. καὶ ὁ ἐπὶ τῶν Αἰγυπτίων, δεισιδαίμων ἄνθρωπος, ὡς χαριεῖσθαι καὶ τιμωρήσειν τῷ θεῷ, βαρὺς τῷ Ἀντιφίλῳ ἐφέστως. ἐπὶ δ' ἀπολογεῖτό ποτε, λέγων ὡς οὐδὲν οἰκεῖον πράξειεν, ἀναισχυντῶν ἐδόκει, καὶ πολλὴν αἰσχύνην ἐπὶ τούτῳ ἐμισεῖτο. ἐκρόσθη τοι χαρὰν ἔδη, καὶ πόνους ἔσχε, οἷον ἀκὸς χαμαὶ καθεύδοντα, καὶ γὰρ νυκτὸς ἐδεδέκτανεν τὰ σκέλη δυσάμενον, ἐν ᾧ ξύλῳ κατακλεισμένα. τῆς μὲν γὰρ ἡμέρας, ὁ μισοῦντες ἔρκη, καὶ ἑτέρα χεὶρ ἀνεπεδήμενη, ὡς ἂ τῶν πάλα, ἐδέδετο κατεσφίχθαι. καὶ μὲν καὶ δὴ οἰκήματα ἀνοσομία, καὶ τὸ πνίγος ἐν ταυτῷ πομπὴν διεδήμενον, καὶ ἐστροχωρημένον, καὶ μέσαις ἀφανιόμεναι, καὶ δὴ στόμα ὁ ψόφος, καὶ ὕπνος ὀλίγος, ταῦτα πάντα χαλεπὰ ἦν, καὶ ἀφόρητα, οἷς ἀνθρώποις ἀπόνοις ἀπόθη, καὶ ἀμετρεῖτο πρὸς ἕτω σκληρὰν τῶν βίαν. ἀπαθῆ δ' ὄντα καὶ αὐτὸν, καὶ μηδὲν οἷον ἀρᾶσθαι δύνασθαι,

tium sceleſtiſſimus. Porrò præfectus carceris Aegyptius, homo ſuperſtitioſus, ratus ſeſe gratum facere Deo, atq; illius vlciſci vices, grauis Antiphilo imminebat. Quòd ſi quàdo defenderet, affirmans ſe nihil eiuſmodi patraſſe, impudens habebatur: atque hoc nomine multò etiã maiis erat inuiſus. Subægrotabat itaq; iã, maleq; habebat: nec mirũ, quippe q̃ humi cubaret, idq; etiã noctu, neq; crura ſincretur protendere, ſ ligno incluſa. nam p diẽ cataſta ſtringebatur, altera manu vincta ferro: at noctu cogebatur totus in vincu lis eſſe. Ad hæc inſuper domicilij pædor ac præfocatio, multis ibidem vinctis, locumq; angaſtũ prementibus adeò, vt vix reſpirarent, tum ferri ſtridor, ac ſomnus exiguus, hæc omnia moleſta erant, atq; intoleranda: & nimirum homini eiuſmodi rerũ inſueto, minimeq; ad tam durũ vitæ genus exercitato.

Quum verò iam deficeret, ac ne cibũ quidem capere poſſet,

ἀφικνεῖται ποτε καὶ ὁ Δημήτριος, οὐκ εἰδὼς τῶν ὄντων γεγενημένων. καὶ ἐπειδὴ ἔμαθεν, ὡς ἔχοι τὰ πράγματα, εὐθὺς ἐπὶ τὸ δεσμωτήριον θρομαῖος ἐλθὼν, τότε μὲν οὐκ εἰσῆλθε· ἑσπέρα γὰρ ἦν· τῇ δὲ ὑστεραίᾳ πάλιν ἐλθὼν τὴν θύραν ἐκάθευδεν, φρουρεῖν τοῖς οἰκέταις παρακελευσάμενος. ἤδη δὲ ἀνέῳγεν, ὅτε καὶ εἰσῆλθε, πολλὰ ἐκέλευσε, καὶ παρελθὼν, ἐπὶ πολὺ μὲν ἐξῆτει τὸν Ἀντίφιλον, ἄδηλον ὑπὸ τῶν κακῶν γεγενημένον. καὶ μετ' ὀλίγον ἀνεσκόπει κατὰ ἕκαστον τῶν δεσμωμένων, ὅστις ἦν τοὺς οἰκείους γνήσιος, ἤδη ἰόντων ὄψιν, ἀναγνωσθῆναι ἐν ταῖς παρατάξεσι. καὶ ἅτε μὴ δυνάμενος ἰδέσθαι, Ἀντίφιλον Δημομένους, μᾶλλον ἐπὶ πολὺ ἀγνόησε ἂν ὅστις ἦν, τοσοῦτον ἄπαχθες ὑπὸ τῶν πόνων. ὡς δὲ τὴν φωνὴν ἀκούσας ἀνεβόησε, καὶ πεσὼν, περιέλας τὸν υἱόν, καὶ ἀπὸ πολλοῦ τὸ πρόσωπον αὐχμηρὸν

reuersus est tandem & Demetrius, nihildum sciens eorum quæ acciderant. Vt autem cognouerat, quo in loco res esset, statimq; curriculo ad carcerem venisset: tum quidem admissus non est, propterea quòd vespera iam esset, & carceris custos iamdudum occlusis foribus dormiebat, ministris excubias agere iussis. At manè quum esset ingressus, multis videlicet precibus admissus accedēs multo tempore, quærebat Antiphilum: quippe malorum multitudine sic immutatum, vt cognosci non quiret. Cum cunctos igitur, è vinculis vnumquenque contemplabatur, eorū more qui familiarium cadauera iam rigescentia facta requirunt in strangibus. Quòd ni nomen fuisset eloquutus, Antiphilum Denomenis filium: ne longo quidē tempore potuisset agnosci quisnam esset: vsqueadeò præ malis erat transfiguratus. Vt verò ad vocem agnitam respondisset, atque adeunte illo comam diduxisset, eam à vultu abigens sordidam

atque

καὶ συμπεπλεγμένω, ἴδεα ἑαυτὸν ὅστις ἦν· ἄμφω μὲν οὖτινα ἠπίστουν, ἐκπεπλη-γότε ἐπὶ τῇ ἀπροσδοκήτῳ θέᾳ, χρόνῳ δὲ ἀναλαβὼν αὐτόν τε καὶ τὸν Ἀντίφιλον ὁ Δημήτριος, καὶ σαφῶς ἔπυθε, ὃς ἦν, ἐκπυθόμενος δὲ παρ' αὐτοῦ, θαῤῥεῖν τε παρεκελεύσατο, καὶ ἀνιδρῦσαι τὸ τεθνηκός, τὸ μὲν ἄμυον αὐτὸς ἀναβάλλεται, τὸ λοιπὸν δὲ ἐκεῖνος διέφυσιν, ἃ ἔπρεπε περὶ καὶ ἐκτιφυχαμένοις ῥᾴστα ἐπιτελέσαι. καὶ τὸ ἀπὸ τούτου, πάντα πρόθυμος ὑπηρέτει, ἐπιμελούμενός τε αὐτοῦ, καὶ θεραπεύων. παρεδίδου γὰρ ἑαυτὸν τοῖς ἐμπόροις ἐμπορίοις, ἅτε ἐξ ἕω μέχρι μέσου ἡμέρας, οὐκ ἐλάττω ἢ ἀπὸ μέσου ἡμέρας, οὐκ ἀνάγκη ἀπέφερεν ἀγαθοποιῶν· ἔστι γὰρ ὅτε καὶ πλείω ἐν τῇ ἡμέρᾳ, μισθὸν δὲ μικρὸν τῶν ἐμπορευομένων λαμβάνων, τοῦτον ἀπέφερεν αὐτῷ, τὴν ἀρίστην ἀπαρχόμενος αὐτῷ, τὸ λοιπὸν δὲ, ἅτε φίλῳ θεραπεύων, ἐκποιεῖτο αὐτῷ διήκων. τὰς μὲν ἡμέρας, σαυλίζων Ἀντιφίλῳ, παρα-

atque impexam, ostendit se se quis esset. Hic ambo collapsi sunt, oculis oborta caligine in tam inopinato spectaculo. Verùm aliquantò pòst, posteaquam & ipse sibi redditus, & Antiphilum recipiens Demetrius, de singulis esset illum diligenter percontatus, bono animo esse iubet. Tum dissecto pallio, dimidiato quidem induitur ipse, reliquum autem illi donat, detractis illi putribus atque detritis, quibus erat opertus panniculis: atque ex eo die modis omnibus illi aderat, curam eius agens, inseruiénsque. Locans enim se se iis, qui versabantur in portu mercatoribus, à mane ad medium vsque diem oneribus gestandis non parum lucri faciebat. Deinde ab opere reuersus, mercedes partem carcerario in manum dabat, quo illi mansuetum hùc ac pactum redderet. De reliquo autem in amici curam affatim supquidem aderat Antiphilo,

peditabat. Atque interdiu

παραμυθούμενος, ἐπεὶ ἡ νὺξ
κατελάβει, ἐκέλευον τὸν τῆς θύ-
ρας τοῦ δεσμωτηρίου, σβάδιόν
τι ποιησάμενον, καὶ φύλλα ἐκ
πεδαπόμενον, ἀναπαύεσθαι. κρό-
νου μὲν οὖν τινα ὕστερον,
θεσίων μὲν ὁ Δημήτριος ἀπε-
λύετο, ῥᾷον ἤδη φέρων τὴν συμ
φορὰν ὁ Ἀντίφιλος· ὕστερον
δὲ ἀποθανόντος ἐν τῷ δεσμω-
τηρίῳ λῃστοῦ τινος καὶ φαρμά-
κου, ὡς ἐδόκει, φυλακή τις ἀ-
κριβὴς ἐγένετο, καὶ οὐκέτι ῥᾳ-
δία τις ἦν τὸ εἴσω τῶν πυ-
λῶν μυρίζων, ἐφ' οἷς ἀφῆκαν, καὶ
ἀνιέμενος, ἐκέκτητο ὅπως πα
ρέσται τῷ ἑταίρῳ, προσαγαγὼν
αὐτὸν, προσελθὼν τῷ
σώματοφύλακι, ὡς ἂν κοινω-
νικὸς τῆς ἐπὶ τὸν Ἀνουβίωνα
βουλῆς. ὡς δὲ τοῦτο ἔπεισεν, ἀπήγα
γε τὸν θεὸν ὡς τὸ δεσμωτήριον,
καὶ ἀγαθὸς παρὰ τὸν Ἀντίφι-
λον. τοῦτο γοῦν μόνος, πρὸς
ἐπιτρῶσαι τὸν δεσμοφύλα-
κα, ἐξεργάσατο παρὰ αὐτοῦ,
μηνοῖον τῷ Ἀντιφίλῳ, καὶ ἐπὶ
τῷ αὐτῷ κλοιῷ δεδέσθαι.
ἔνθα δὴ καὶ μέλιτι ἔφα-

quo illum consolaretur: ubi verò nox occupasset, pro carceris foribus, facto ex herbis torulo, substratisque frondibus, ac quiescebat. Et in hunc quidem modum aliquandiu degebant: ut Demetrius nullo vetante ingrederetur, atque ob id minùs ferret calamitatem Antiphilus: donec extincto in carcere latrone quopiam, idque, ut putabatur, veneno: & custodia exactissimè observata: neque deinde quisquam admissus in domicilium vinculis liber. Quare ob res dubius atque anxius, quum alia vita non pateret, quâ liceret amico adesse: ad dito præfecti collega, seipsum defert tanquam in irruptione templi Anubis communem operam addidisset. Id simul atque confessus est, abductus est illicò in carcerem, ac ductus ad Antiphilum. Nam hoc magnis precibus vix obtinuerat à carcerario, ut proximè Antiphilo, atque eadem in trabe vinciretur. Hîc igitur vel maximè declarauit,

ἢ τοῦ δύνοιαν, οἷ ἔχι πρὸς αὐ-
τὸ ἀμιλῶν μὴ τ καθ' ἑαυτὸν
λανῶν· καὶ οἱ ἐνόσησι καὶ
αὐτὸς ἐπιμελόμ& ἦ, ὅπως
ἐκεῖν& μάλισα καὶ καλῶς ἕ-
ση, καὶ ἥδιον ἀνιάσ]αι. ὥσι
βέλ&ον ἔφερον, μετ' ἀλλήλων
καὶοπαθοῦντ&. χένο ἂ μὴ
δοῦν ἀί τι προσιοὸν, ἔπαυ-
σεν ἐπὶ πλέον αὐτοὺς ἀνεν-
χωῦτας, ἕς γὰρ τῶν ἀιδέ-
μενων, ἐκ οἷά' ὅθεν, ῥίνης
ἀποῤῥήσας, καὶ σωσομότας
ποικὶς τῶν ἀθρωῦ]ῶν πρὸσ-
λαβὼν, ἀφεῖε τι τοῦ ἅλυ-
σιν, ἣ ἰδιόφωο ἐξῆς, τῶν
λοιῶν ἐς αὐτοῦ διερμέι-
νων, καὶ ἀρὰν ἅπαν]ας. οἱ
δὲ ἀφ]άναντ& ἁμαρῶς, ὀ-
λίγους ὄν]ας ὑπὸ φύλακας,
ἐκπηδῶσιν ἀθρόοι. ἐκᾶνοι
μὲ οὖ τὸ παραυτίκα, ἐν-
θαῖδιῶαὸ ἕκας&, διασπα-
ρέντ&, ὕστερον σωιλέφθη-
σαν οἱ πολλοὶ· ὁ Δημήτρι&
καὶ ὁ Ἀντίφιλ& κατὰ χώ-
ραν ἔμειναν, ἢ τῶ Σύρου λαβό-
μενοι ἤδη ἀπιόν]&. ἐπὶ δὲ
ἡμέρα ἐγένε]ο, μαθὼν ὁ τοῦ
Αἴγυ-

declarauit quanto in illum fuerit amore, quum sua ipsius incommoda neglegeret, cùm & ipse interim aegrotaret: illud autem curæ haberet, quo pacto fieri posset vt ille & quamplurimùm dormiret, & minimum angeretur. Atque ita commodè tolerabant, communicatis inter ipsos malis: donec aliquantò pòst tale quiddã accidit, quod finem fermè eorum imponeret calamitati. Siquidem è vinctis quispiam haud scio vnde nactus limam, adiunctis cõiuratis captiuorum plerisque, catenam insecuit, qua seriatim erant adstricti, cyphonibus in hanc insertis, soluitq; omnes. Qui quidem facilè trucidatis (quippe paucis) custodibus, conglobati profiliêre: atque hi quidem illicò quò quisque poterat, dissipati: postea plerique sunt comprehesi. Porrò Demetrius & Antiphilus inibi remanserunt, Syro quoq; retento, qui iam aufugere parabat. Vt autem diluxisset, Aegypti præfe-

Αἴγυπτον ἐπεστράμμενός τε συμβεβυκὼς, ἐπ' ἐκείνους μὲν ἔπεμψε τοὺς διωξομένους, μετεπέμψατο δὲ καὶ τοὺς ἀμφὶ τὸν Δημήτριον, ἀπέλυσε τῶν δεσμῶν, ἐπαινέσας, ὅτι μόνοι οὐκ ἀπέδρασαν. ἀπ' ἐκείνου γοῦν ἀγαπᾷ, ὅταν ἀφιῇ τινὰ ἐλέᾳ καὶ ὁ Δημήτριος, καὶ δεῖν φάσκων ἐκείνοις ἀδικεῖσθαι σφᾶς οὐ σμικρὰ, ὁ λέξουσι κακοῦργοι ὄντες, εἰ μὴ ἐκείνῳ τῷ μὲν δοκεῖν φανῆναι, ἀφαιδρῶς καὶ τινὰ, λύσαι δοκοῦσαν τὴν δικαιολογίαν, δεινὸν δὲ τὸ πρᾶγμα ἡγησάσθαι, ὃ δὴ, καὶ ἐμαθεν ἐκεῖνος ἀδικεῖσθαι τοὺς, ἐπαινέσας αὐτοὺς, τὸν Δημήτριον δὲ καὶ πάνυ θαυμάσας, ἀφεῖναι, παραμυθησάμενός τε ἐπὶ τῇ ἀκολάστῳ, λῦσαι λύσαντας, ἀδίκους δικαίους, καὶ ἐκεῖνον δὲ παρεκάλει τε καὶ αὐτὸς, ἡσυχίαν μὲν ἄγειν τὸν Αντίφιλον, δίς τοσούτους δὲ τὸν Δημήτριον, ὃ ᾗ, ὃν Αντίφιλος ἔτι νῦν ἐν Αἰγύπτῳ ἐστὶν· ὁ δὲ Δημήτριος, τὴν τῶν αὐτοῦ διαμυρίας ἐκάστῳ δωρεὰν

cognito quod accidérat, emisit quidem qui illos insequerentur: accersitis autem ijs, qui erant cum Demetrio, soluit à vinculis, collaudatos, quòd soli non aufugissent. At illis haudquaquam sat erat ut hoc tantùm dimitterentur: clamabat autem Demetrius, sibiq; non mediocribus in rebus iniuriam fieri pretendebat, si pro maleficis habiti, viderentur vel commiseratione, vel ob id laudis, quòd non aufugissent, dimitti. In summa, compulêre iudicem, vt causam exactius excuteret. At hic vbi reperit nihil eos commeritos, collaudatos illos, Demetrium autem seorsum quoque admiratus, liberos esse iussit, consolatus super pœnam quam tulerant præter ius in vincula conie cti. Quin etiam ambos munere profectus est, idq; de suo: Antiphilum drachmarum decem millibus: bis tanto Demetrium. Ac Antiphilus etiam nũc quidem in Aegypto est: Demetrius autem sua quoque viginti millia relinquens amico,

φαλικὸν, ὥχλῳ ἀπιὸν ἐς
λὼ ἰνδικὴν, παρὰ τοὺς Βρα-
χμᾶνας, θεσοῦτον ἀπὸν πρὸς
τὸν Αντίφιλον, ὡς συγγνω-
σὸς ἂν ἀπότως νομίζοιζ, ἤδη
ἀφελικὸν αὐτόν. οὔτι γὲ αὐτ
τοὺς λόγους τῶν χρημάτων,
ἐς' ἂν αὐτὸς ᾖ ὅπερ ἦν,
ἀρκέσθαι ὀλίγοις δυνάμεν
ον, οὔτι ἱκανῷ ἔτι λῆν φί-
λῳ, δυμαρῶν αὐτῷ τῶν πρα
γμάτων χιχρημένων. τοι-
οῦδε, ὦ Τόξαρι, οἱ Ἕλλωπ
φίλοι. ἃ δὴ μὲ προδιδί-
βλακας ἡμᾶς, ὡς ἐπὶ ῥήμα-
σι μέγα φρονοῦντας, καὶ ἂν
τὸς ἂν σοι τοὺς λόγους δι-
ξέλθομ ποιοῦς καὶ ἀγαθοὺς
λας, οὓς ὁ Δημήτριος ἔκ
ηκε ἐν τῷ δικαστηρίῳ, ὑπὲρ
αὐτοῦ μὲν οὐδὲν ἀπολογού
μενος, ὑπὲρ τοῦ Αντιφί
λου δὲ, καὶ δακρύων προσή
τι, καὶ ἱκετεύων, καὶ τὸ πᾶν
ἐφ' ἑαυτὸν ἀναδεχόμενος, ἕως μαστιγούμενος ὁ Σύρος,
ἀμφοτέρους ἀφῆκεν αὐτούς.
ταῦτα μὲν δὴ τέτας ὀλίγους ἀπ
φανῶν, ὅς πρώτους ἃ μνήμη
ἐδέξατο, διηγήσομαί σοι,
ἀγαθὸν

amico, concessit in Indiam,
profectus ad Brachmanas,
tantum hoc loquutus Anti-
philo, meritò sibi iam igno-
scendum videri quòd tum ab
eo discederet: neque enim su
bi opus fore pecunia, quoad
is perseueraret esse, qui erat,
videlicet qui posset paucis
esse contentus: neque illum
amplius egere amico, quip-
pe cui res tam feliciter ha-
berent. Huiusmodi sunt,
Toxaris, amici Græci.
Quod ni initiò notasses nos
tanquam qui verbis nos iac-
taremus: idem profectò re-
laturus eram tibi complu-
res orationes, atq; eas egre-
gias, quas Demetrius ha-
buerit in iudicio: quin inte-
rim pro se ipso nihil respon-
deret: pro Antiphilo verò
lachrymas funderet, atque e-
tiam supplex esset: totamq;
causam in se se reciperet, do-
nec Syrus flagris cæsus, am-
bos eos liberos fecit. Hos
igitur paucos è plurimis,
quos mihi primùm memoria
suggessit, tibi narrauerim

ἀγαθοὺς καὶ βιβαίους φίλους. τὰ δὲ λοιπὰ ἥδη καταβὰς ἐκ τοῦ λόγου, σοὶ τὴν φύσιν ταῦτα παραδίδαμι. σὺ δ', ὅπως μὴ χείρους ἰδεῖς τοὺς Σκύθας, ἀπὸ τούτων ἀμάνους, ὡς σοὶ μελήσει, εἴ τι καὶ τὴν Ἀλήθειαν ὑπερόπλισας, ὡς μὴ ἀσθμαίνουσα ὑπὸ σοῦ. ἀπὸ γὰρ ἄνθρακος ἀγαθὸν ἂν, κατὰ τὴν παροιμίαν, ἀνὴρ γένοιο ἄμεινον παίδοις, Ὀρέσθην μὲν καὶ Πυλάδην πάνυ σοφιστικῶς ἐπαινέσας, ἀντὶ δὲ Σκυθίας φαῦλον ῥήτορα φανούμενος. Τὸ δὲ, νὴ τὸν Μνήσιππον, ὅτι τὴν παροιμίαν ἐκείνην πρὸς τὸν λόγον, ὥσπερ ἐν πάνυ σοὶ μέλον, ἀνεθέμην ἐκεῖνα τὰ γλαῦκα κραδιτεῖν ἐν τοῖς λόγοις. καὶ δὴ ἄρξομαί γε ἤδη, μηκέτι, ὥσπερ οὐ, καταλογασάμενος, ἐν δὲ Σκύθαις μὲν δὴ τὸ, καὶ μάλιστα, ἐκβαλὼν τὸ ἔργα ἀναβρήγνυμι τοὺς λόγους. προσδοκήσας δὲ μηδὲν τοιοῦτο παρ' ἡμῶν, οἷα σὺ διηγήσαντο, ἐπαινῶν ἃ τις ἄφρων κομψὸς ἐγκώμιον ἀσχάρῳ γωμάκα, ἢ τὴν

praeclaros ac fortes amicos. Quod reliquum est, iam decedens à narratione, tibi dicendi partes trado. Tu porrò vti Scythas his non inferiores refers, sed longè praestantiores, tibi ipsi curae fuerit, si quid de dextra solicitus es, ne ea tibi praedicatur. Verùm oportet fortunam praebere virum. Etenim res quadam vehementer ridicula tibi contigerit, si cum Orestem ac Pyladem admodum sophistice laudaris, pro Scythia dicens, orator ignavus appareas. TO. Recte tu quidem Mnesippe: qui quidem ad dicendum etiam exhortaris, perinde quasi mihi solicitus fuerit, ne mihi lingua exoretur, victo in narrationibus. Sed iam exordiar, nihil quidem quemadmodum tu, verbis phaleratis atque exornatis (neque enim in Scytharum mos) praesertim quum res ipsae longè magis loquantur, quàm verba. Nihil autem eiusmodi expectaveris à nobis, quae in commemorando laudib. extulisti: puta si quis fictâ dixerit deformem mu-

lierem;

εἴ τις ἀργύριον ὑπόδυκι γαμουμένῃ θυγατρὶ φίλου ἀνδρὸς, δύο τάλαντα, καὶ νὴ Δί', ἂν τις παρίσχῃ ἑαυτὸν ἀνδησόμενον, ἵνα προδόλῳ τὸ μικρὸν ὕστερον λυθήσεσθαι. πάνυ γὰρ ἀστεῖα ταῦτα, καὶ μεγαλουργὰ ἐν αὐτοῖς, ἢ ἀνδρεῖον ἴσως οὐδέν. ἐγὼ δέ σοι διηγήσομαι φόνους πολλοὺς, καὶ πολέμους, καὶ θανάτους ὑπὲρ τῶν φίλων, ἵν' ἀδῇς, ὡς παιδιὰ τὰ ὑμέτερά ἐστι, παρὰ τὰ Σκυθικὰ ἐξετάσθαι. καί σοι οὐδὲ ἀλόγως αὐτὸ πεπόνθατε, ἅμα ἀπόντων τὰ μικρὰ ταῦτα ἐπαιτᾶν· οὐδὲ γὰρ οὐδὲ ἄσιν ὑμῖν ἀφορμαὶ ἐπιμελείας, πρὸς ἐπίδειξιν φιλίας, ἐν ἁρπῇ βαθείᾳ βιοῦσιν. ὥσπερ οὐδ' ἐν γαλήνῃ μάθοις, ἂ ἀγαθὸς ὁ κυβερνήτης ἐστί· χαμῶν γὰρ δήπου σοι πρὸς τὴν δίαιταν χρῆσιν. ταχὺ ὑμῖν δὲ σωτὰ χεῖς οἱ πόλεμοι, ἢ ἐπιλαύνομεν ἄλλοις, ἢ ἐπιχωροῦμεν ἐπέσθαι, ἢ συμπεσόντες, ὅταν μὲν νομὸς ἢ λείας μαχόμενα. lierem: aut si quis amici filia nubenti pecuniolam donauerit, duo talenta: ac per Iouem si quis sponte eat in vincula, quum certò sciat se paulò pòst esse soluendum. Admodum enim leuia ista, neque quicquam mest in his vel magni negocij, vel viri. le quod sit. Cæterùm ego tibi referam multas cædes, belláque & mortes, amicorum causa susceptas, vt intelligas vestra ista lusum esse si cum Scythicis conferantur. Neque tamen isthuc sine causa facitis, sed meritò parua ista miramini, propterea quòd non sunt vobis admodum graues occasiones declarandæ amicitiæ, quippe in alta pace viuentibus: quemadmodum nec in trãquillitate queas scire, bonus sit gubernator, nécne. tempestate enim tibi opus fuerit ad hoc vt dignoscas. At apud nos bella perpetua, & aut inuadimus alios, aut cedimus inuadentibus, aut vbi fortè concurrimus, pro pascuis prædáque pugnamus.

Hic

θα. ἵνθα μάλιστα δεῖ φίλων ἀγαθῶν. καὶ δὴ τοῦτο ἐς βεβαιότατα σιωπώμενα τὰς φιλίας, μόνον τοῦτο ὅπλον ἄμαχον, καὶ δυσπολέμητον δοκοῦν εἶναι τοῖς νομίζουσιν. πρότερον δή σοι ἀκῶν βούλομαι, ὃν τρόπον ποιούμεθα τοὺς φίλους, οὐκ ἐκ τῶν πότων, ὥσπερ ὑμεῖς, οὐδ' ἃ συνήθειαι ἐστίν, εἰ γάτων ἕως, ἀπ' ἐκείνων τινὰ ἑταῖρον ἀγαθὸν ἄνδρα, καὶ μεγάλα ἐργάσασθαι δυνάμενον, ἐπὶ ἕτερον ἅπαντες σπεύδομεν. καὶ ὅπερ ὑμεῖς ἐν ταῖς γάμοις, τοῦτο ὑμεῖς ἐπὶ τῶν φίλων ποιεῖν ἀξιοῦμεν, ἱππικοὺ μνηστευόμενοι, καὶ πάντα ὑμῖν πράξοντα, ἃς μὴ δήμαρτένοιμεν τῆς φιλίας, μηδ' ἂν πόλεμοι λέξωμεν ἦν. κἀκεῖνα πάνυ καλῶς τις εἶπε φιλοσόφως, συμβῆναι τὸ ἀεὶ τοῦτον, καὶ ὅρκος ὁ μίγις, ἓν μὲν καὶ βιάσασθαι μητ' ἀπάτην, καὶ ἀφανίσθαι, ἢν λέγῃ, ἕνεκα τοῦ ἑτέρου ἢ ἑτέρου, καὶ ὅτου ποιεῖν ἐθέλῃ ἂν ἕκαστος τὸν

Hic potissimùm opus est bonis amicis, eoque quamsuo minimè confidimus amicitias, sola hac arma inimicitiæ atque inexpugnabilia esse indicantes. Prius autem volo tibi commemorare quo ritu faciamus amicos, non ex poculis, quemadmodum vos, neque si quis aquilis sit, aut vicinus: verùm ubi strenuum quempiam virum conspexerimus, quique præclara facinora patrare possit, in hunc omnes studio incumbimus: & quod vos in ambiendis coniugijs, id nos in amicis non grauamur, diu quasi procos agentes, nihilque non facientes, ne videlicet frustremur amicitia, néve reiecti esse videamur. At ubi iam in amicitias cæteris repulsis delectus est quispiam, protinus fœdus initur, ac iusiurandum, quod sit maximum, nimirum & victuros eos pariter, & mortem oppeturum, si sit opus, alterum pro altero. Atque ita facimus. [k] *Etenim simulatq; incisis digitis*

τὰς δακτύλους, ἐκπιλάξωμεν τὸ αἷμα ἐς κύλικα, καὶ τὰ ξίφη ἄκρα βάψαντες, ἅμα ἀμφότεροι ἐπισχόμενοι, εἶμεν, ἐπὶ ξίφεσι, τί τὸ μετὰ τοῦτ' ἡμᾶς δηλώσαντε ἄρ. καὶ ἐφάπτεται τὸ μίσγεσθαι ἄχρι τριῶν ἐς τὰς συνθήκας ἀσυφάς, ἐς ὅσους ἂν πολύφιλοι ὦσι, ὁμοίους ὑμῖν δοκᾶ τοῖς ποιοῦσι ταῦτας, καὶ μοιχεύομένους γυναιξί. καὶ οἰόμεθα ἐπὶ τοιούτοις ἰσχυρὰν τὴν φιλίαν αὐτῶν εἶναι, πρὸς πολλοὺς ἐνοίσεσθαι διαιρεθῆναι. ἄρξομαι δὲ ἀπὸ τῶν Δανδάμιδος πρόσθεν γενομένων. ὁ γὰρ Δάνδαμις, ἐν τῇ πρὸς Σαυρομάτας συμπλοκῇ, ἁπαχθεὶς καὶ αἰχμαλώτου Ἀμιξόκου, τοῦ φίλου αὐτοῦ. μᾶλλον δὲ πρότερον ὀμοῦμαί σοι τὸν ὅρκιον ὅρκον, ἐπὶ καὶ τοῦδε ἐν ἀρχῇ διωμολογησάμην. οὐ μὰ τὸν ἄνεμον καὶ ἀκινάκην, ἐμὸν πρὸς σοῦ, Μνήσιππε, ψεύδεσθαι ἐρῶ, περὶ τῶν φίλων τῶν Σκυθικῶν. Μνή. ἐγὼ μὲν οὐκέτι σὲ ἀναγκάζω ὀμνύειν· ἐπόμην

digitis ſanguinem in calicem deſtillauerimus, ſummisque intinctis gladijs ambo pariter admouentes biberimus, non eſt quicquam quod deinde nos queat dirimere. Admittuntur autem ad huiuſmodi fœdera ad ſummum tres. [l] *Nam qui multis ſit amicus, is eo loco habetur apud nos, quo communes iſtæ atque adulteræ vxores: arbitramurque iam non perinde famam illius amicitiam fore, poſteaquam eſt in plures partes diſſecta. Exordiar autem ab his quæ nuper Dandamis fecit. Dandamis enim hic in conflictu cum Sauromatis, quum eſſet captiuus abductus eius amicus Amizocas. Quin potius antè tibi iurabo noſtrum iuſurandum, quanquidem iſthuc imtiò ſum pollicitus.* [m] *Non enim per Venum & Acinacem, quicquam mentiturus ſum apud te de Scythicis amicis.* MNBS. *Equidem tuum iuſurandum haud magnopere deſiderabam: proinde*

σὺ λιβάνους τῷ ποιῶν, ἐλίνα θεῶν ἱκανόσσο. Το. τί οὖ λέγεις; σοι δοκεῖσιν, ὁ Ἄνεμος καὶ ὁ ἀκινάκης, θεοὶ εἶν; οὕτως ἄρα ἀγνόησας, ὅτι ἀνθρώποις μᾶλλον οὐδὲν ἐστὶ ζωῆς τε καὶ θανάτου; ὁπόταν οὖν τὸν Ἄνεμον καὶ τὸν ἀκινάκην ὀμνύωμεν, ταῦτα ὀμνύομεν, ὡς τὸν μὲν ἄνεμον, ζωῆς αἴτιον ὄντα, τὸν δὲ ἀκινάκην ἅ, ὅτι ἀποθνήσκειν ποιεῖ. Μνή. καὶ μὴν ἀδίκως τοῦτο, καὶ ἄκυρε, ἂν ἔχοιτι νομὰς θεὸς, εἰ ὁ ἀκινάκης ἐστὶ, τὸν ὀϊστὸν καὶ τὸν λόγχην, καὶ κάνναβον καὶ βρόχον, καὶ τὰ τοιαῦτα. ποικίλον γὰρ οὗτος ὁ θεὸς, ὁ θάνατος, καὶ ἀπείρους τὰς ἐφ' ἑαυτὸν παρίχεται ἀγέσεις ὁδούς. Το. ὁρᾷς, τοῦτο ὡς ἐκπληκτικὸν ποιεῖς καὶ δικανικὸν, ὑπὸ πομπῶν μεταξὺ, καὶ διαφθείρων μου τὸν λόγον. ἐγὼ δὲ ἀνωχλίαν ἦγον, σοῦ λιγοντος. Μνή. ἀπ' ἐκ ἄνθις γε, ὦ Τόξαρι, ποιήσω τοῦτο· πάνυ γὰρ ὀρθῶς ἐνεστίμησας. ὥστε θαρρῶν τόν γε λοιπὸν

proinde rectè facis, qui nihil horum deorum iures. To. Quid tu narras? An non tibi videntur esse dij, Ventus & Acinaces? Adeóne te fugit quod nihil sit maius mortalibus vita ac morte? Per hæc vtique iuramus, quoties per Ventum & Acinacem iuramus: videlicet per Ventum, tanquam qui vitæ sit causa: per Acinacem verò, vt qui mortis sit author. MNES. Atqui si ista idonea causa est: profectò multos alios quoq; deos esse habituri tales, qualis est Acinaces: puta iaculum, lanceam, venenum, funem, atq; his consimilia: quandoquidem varius est iste deus interitus, atque innumerabiles aperit vias, quibus ad illum sit aditus. To. Vide quàm cōtentiosè nunc, quamq; litigiosè istuc facis: dum medio sermone interpellas me, excutisq; ac disturbas orationem meam. At ipso loquente te, silentium agebam. MNES. Age, non fum istuc posthac facturus, Toxaris: & optimo iure obburgas. quare perge confidenter quod

ἐπὶ τοῦτο λέγει, ὡς μηδὲ πα-
ρόντος ἐμοῦ σοῖς λόγοις, οὕτω
σιωπήσομαί σοι. Τό. τε-
τάρτη μὲν οὖν ἡμέρα τῆς φι-
λίας Δανδάμιδι καὶ Ἀμιζόκῃ
ἦν, ἀφ' οὗ τὸ ἀπόρρητον ἔ-
μαθε συνιπιόντε, ἔτερον δὲ
ἡμῖν ἐπὶ τὴν χθόνα Σαυρο-
μάτα, μυρίοις μὲν ἱππεῦσιν,
οἱ πεζοὶ δὲ, πρὸς τοσοῦτοι ἐπι-
πλεῦσαι ἐλέγοντο. οἷα δὲ
οὐ προσδοκῶντες τὴν ἔφο-
δον αὐτῶν ἐπιόντες, ἀ-
πανίσας μὲν τρέπουσι, πολλοὺς
δὲ τῶν μαχίμων κτείνουσι,
τοὺς δὲ καὶ ζῶντας ἀπάγου-
σι, πλὴν ἅ τις ἔφθη φυγεῖ-
ν ἐς τὸ πέραν τοῦ πο-
ταμοῦ, ἔνθα ἡμῖν τὸ ἥμισυ
τοῦ στρατοπέδου, καὶ μέρ-
τῶν ἁμαξῶν ἦν, οὕτω γὰρ
ἐκελεύσαμεν τότε, οὐκ οἶ-
δα, ὅ, τι δόξαν τοῖς ἀρχι-
πλάνοις ἡμῶν, ἵν' ἀμφοτέ-
ρας τὰς ὄχθας τοῦ Τανάϊ-
δος. φοῦς οὖν ἤ τι λάα
στρωπάσαντο, καὶ τὰ ἅρ-
μάτα σωήχητο, καὶ τὰς
σκηνὰς διήρπαζον, καὶ τὰς
ἁμάξας

quod reſtat dicere: perinde
quaſi nec adſim dum loque-
ris, adeò tibi ſilebo. TOX.
Quartus igitur dies Dan-
damidi & Amizocæ, ex quo
amicitiam inierant, ac mu-
tuum ſanguinem pariter bi-
berant. Venerant interea
in regionem noſtram Sau-
romatæ cum equitum decem
millibus: peditum autem ter
tantùm aduenisſe ferebatur.
Ii nimirum quum in nos ir-
ruiſſent imparatos, neque
expectantes illorum inſul-
tum, omnes quidem cede-
re cogunt, complures au-
tem repugnantes occidunt,
nonnullos & viuos abdu-
cunt, niſi ſi quis effugerat
tranans in ulteriorem flu-
minis ripam, vbi nobis di-
midium copiarum, & par
curruum erat. Sic enim id
temporis caſtra fuerамus
metati, haud ſcio quo con-
ſilio Archiplanorum, id eſt,
ducum noſtrorũ, ad vtram
que Tanaidis ripam. Pro-
tinus itaque & prædas abi-
gebant, & captiua abducebant, & tentoria diripiebant, & curribus

ἁμάξας καὶ ναμάτων, καὶ τὰς ὀπώρας ἁπάσας τὰς ὑμετέρας ἀλισκομένας, καὶ ὑφ' ἑαυτοῖς ἅπαντα μᾶλλον ἢ ὑμᾶς ὑβρίζοντας τὰς γυναῖκας, καὶ τοὺς γαμβροὺς. ἡμᾶς δὲ οὐδὲν μέλει ὧν πράγματι, ὁ δὲ Ἀμφίνομος ἀγόμενος (καλὸς γὰρ) ἐδόκει τὸν φίλον ἀνομαστί, καλῶς ἀκηκοέναι, καὶ ἀσπαζόμενος τῆς κλίνης, καὶ τῆς ἁμάξης. ὡς δὲ ἐκάσατο ὁ Δάνδαμις, ὡς ἦν μικρὸν ἀπαντῶν ὀφθέντων, διαφυγὴν ἂν τοῦτ' ποιήσειν, καὶ οἱ μὲν Σαυρομάται, διερμηνεύοντος τοῦ ἄκουσας, ἔρμησαν ἐπ' αὐτὸν, ὡς καταφρονήσαντες, ὁ δὲ ἀκούσας τὸν Ζίγυν. τὸ δὲ ἀκοῦσαι τις ἄρα, ἐκεῖνοι φονεύσαντα αὐτὸν, ἀπὸ ἀκροκολπίας, ὡς ἐπὶ λύτροις ἥκοντα. καὶ δὲ ἀναχθεὶς πρὸς τὸν ἄρχοντα αὐτῶν, ἀπῄτει τὸν φίλον, ὁ δὲ λύτρα ἔτι· μὰ γὰρ προῦσθαι, ἃ μὲ μεγάλα ἐστὶν αὐτ' κάδη. ὁ Δάνδαμις ἤκουσε, ἃ μὲ ἤκουσε, φησὶν, ἅπαντα διήρπασαι ὑφ' ὑμῶν, ἃ δέ τι σώματα γυμνὸς ἐκπε-

cultibus pugnatum, ut ipse plurimos eorum vidit & sub oculis habuit, cubiles evertere, [illegible] confumebant. Nos [illegible] rem illam [illegible] mixtos quum [illegible] rat enim captus) nominatim [illegible] inclamasse amicum, [illegible] cubitu, famulique collecti [illegible] sanguinis commonefecit. Quod simul atque exaudiret Dandamis, nihil eligi conatus, spelunca extra hostes [illegible] bus transire ad hostes. Illi Sauromatæ denuo [illegible] ruerunt in illum, [illegible] xuri, nisi fuccessisset, [illegible] rim. Hoc verbo si quis [illegible] mavit, pulsis non interimi, sed recipiunt, tanquam [illegible] detorem sese prædo [illegible] dum. Mox ut illorum [illegible] cem adduxit, repositebat [illegible] micum: ille redemptionis pretium postulabat. Nihil enim prius dimissurum, nisi maximum præmium [illegible] pisset. Tum Dandamis: Quæ possidebam, inquit, ea omnia à vobis direpta sunt: quòd si quid est quod [illegible] præ-

ἀρ]ιτίδοσθαι, ἕτοιμος εἶναι ὑμῖν· καὶ πρόσπολόν, τι ἂν βούλῃ· ἃ βούλεσθε, ἐμὲ ἀντὶ τούτων λαβόντες, κατάχρησθε ὡς πρὸς ὅ, τι σοὶ φίλον. ὁ δὲ Σαυρομάτης, οὐδὲν, ἔφη, ἄλλο ὅτου κατέχεσθαί σε, καὶ ταῦτα, Ζῆνα ἔχοντα. σὺ δὲ, ἂν ἔχῃς, μὴ καταβάλλου, ἀλλὰ τὸν φίλον. ἤρετο ὁ Δάνδαμις δ, τι καὶ βούλεται λαβεῖν. ὁ δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἤτησεν, ὁ δὲ αὐτίκα παρέσχε· καὶ ἐπιπόθητος αὐτοῦς. κἀπειδὴ ἐξεκεκόφει, καὶ ἤδη τὰ λύτρα ἔχοι οἱ Σαυρομάται, παραλαβὼν τὸν Ἀμιζόκην ἐπανῆλθε. καὶ περαθόμενοι αὐτῶν, καὶ ἅμα διανεξάμενοι, ἀπεσώθησαν πρὸς ἡμᾶς. τῶν δὲ γνόμενον παρεμυθήσαντο ἅπαντας Σκύθας, καὶ οὐκέτι ἀπέδοσαν ἐνόμιζον, ὁρῶντες ὅτι τὸ μέγιστον ἡμῖν τῶν ἀγαθῶν οὐκ ἀπήγαγον οἱ πολέμιοι, ἀλλ' ὅτι ἐν παρ' ἡμῖν ἀγαθὸν ἐνόμιζον, καὶ ἐν πρὸς τοὺς φίλους πίστις. ἐν τοῖς Σαυρομάταις δὲ τὸ αὐτὸ ἐκ μείζους ἐφόβου,

praestare queam, id fore paratus polliceri vobis: & imperato quicquid voles: & sita vis, meipsum huius in locum recipe, & abutere ad quodcunque tibi lubitum erit. Ad haec Sauromata: Nihil, inquit, opus retinere te: praesertim quum tete dideris. Quin tu parte eorum quae possides, tradita, amicum abducito. Rogat illicò Dandamis, quidnam vellet accipere. Ille oculos postulat. Atque hic protinus exhibuit eruendos. Deinde vbi essent exacti, iamque precium persolutum esset Sauromatis, receptò Amizoca, reuersus est inimitens illi: vnáq; tranantes, incolumes ad nos redierunt. Id factum, animum reddebat Scythis omnibus, neq; iam victos esse rebantur sese, quum viderent, quod apud nos esset bonorum maximum, id nondum esse abductum ab hostibus: verùm superesse egregiam mentem

& in amicos fidem. At idem Sauromatis formidinem

εἰρηνον. ὥστε ἅμα πάντων ἀποθανόντων, ἡμᾶς ἰθάψαμεν αὐτὸς, δυοῖν τάφοιν ἀναχώσαντες τὸν πλησίον, ἵνα μιμοῦμεν φίλων, ἵνα δὲ καὶ ἀπειρὸν τοῦ πλοῦτου, τρίτῳ δέ σοι διηγήσομαι, ὦ Μνήσιππε, τῷ Μαντίνου φιλίαν καὶ ξενοκράτους καὶ Ἀρσακόμα. ὁ γὰρ Ἀρσακόμας οὗτος ἠράσθη Μαζάκης τῆς Λευκάνορος, ἣ βασιλεύσης τοῦ ἐν Βοσπόρῳ, ὁπότε ἐπρέσβευον ὑπὲρ τῶν φόρων, ὧν οἱ Βοσποριανοὶ ἀεὶ φέρουσιν ἡμῖν, τότε ἤδη πρῶτον μῆνα ὑπερήμεροι ἐγεγένηντο. ἐν ᾧ δὲ ἔλεγεν ὑμῖν ὁ Μαζάκαν, μειράκιον καλὸν παρθένον, ἦρα, καὶ σωφρόνως ἔσχε. τὰ μὲν οὖν περὶ τῶν φόρων διεπράξατο ἤδη, καὶ ἐχρημάτιζεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐσία, ἔδοξε δὲ αὐτὸν ἀποπέμπειν. ἔθος δέ ἐστιν ἐν Βοσπόρῳ, τὰς μνηστῆρας ἐπὶ τῷ λέγειν αἰτεῖν τὰς κόρας καὶ λέγειν, οἵτινες ὄντες ἀξιοῦσι καταδέχεσθαι ἐπὶ τὸν γάμον. καὶ δὴ καὶ τότε ἔτυχον ἐν

que pariter examinati sint omnes: nos autem sepelimus eos, duobus aggestis tumulis inter se vicinis, altero amicorū, altero eregionē locatis. Iam tertio loco tibi referam Mnesippe, Mnesētæ, Lonchatæ, & Arsacomæ amicitiam. Hic enim Arsacomas deperibat Mazacen Leucanoris filiam, qui regnabat in Bosporo tū quum legationē fungerer super tributo quod Bosporani semper nobis pendere soliti, id temporis tertium iam mensem vltra diem legitimum distulerant. In conuiuio igitur quum Mazacen vidissem procerem atq; decoram virginem, amore captus est, grauiterq; discruciabatur. Iam itaque quæ de tributis agebantur, erant transacta: respondebatq; illi Rex, conuiuioq; accipiebat. mox illum dimissurus. Est autem mos in Bosporo, vti proci in conuiuio petant puellas, narrantes quinam sint, quibusq; rebus freti decreuerint eas in matrimonium accipere. Atque id temporis fortè fortuna multi aderant in

ἐν τῷ δείπνῳ πολοὶ μνηστῆρες παρόντες, βασιλεῖς, καὶ βασιλίων παῖδες. ἦ Τιγραπάτης ὁ Λαζῶν ἄναξ, καὶ Ἀδύρμαχος, ὁ Μαχλυϊνάων ἄρχων, καὶ ἄλοι πολλοί. δεῖ δὲ τῶν μνηστήρων ἕκαστον προσαγγεῖλαι ἑαυτὸν, διότι μνηστευσόμενος καὶ, δειπνεῖν ἐν τοῖς ἄλλοις, καθεσθέντα ἐφ' ἡσυχίας. ἐπειδὰν δὲ πᾶσιν εἰλήφῃ δεῖπνον, ἀτήσαντα φιάλην, ἐπισπεῖσαι κατὰ τὴν τάξιν, καὶ μνηστεύεσθαι τὴν παῖδα, πρὸς ἐπαινοῦντα ἑαυτὸν, ὅσις ἢ γένους ἢ πλούτου ἢ δυνάμεως ἔχει. πρὸς ὧν οὖν κατὰ τόνδε τὸν νόμον σπασάντων καὶ αἰτησάντων, καὶ βασιλέας καὶ πλούτους καταριθμησαμένων, τελευτῶν ὁ Ἀρσακόμας αἰτήσας τὴν φιάλην, οὐκ ἔσπασεν. οὐ γὰρ ἦθος ἡμῖν ἐκεῖθεν τὸν οἶνον, ἀλλὰ ὕβρεις εἶναι δοκεῖ τοῦτο ἐς τὸν θεόν. ἐπὶ δὲ ἀμυνεῖ, λός μοι, ὦ βασιλεῦ, ἔφη, τὴν θυγατέρα σου Μαξάιαν,

in conuiuio proci, reges, ac regum filij. in his erat & Tigrapates Lazorum princeps, & Adyrmachus Machlynæ dux, aliíq; cum his permulti. Oportet autem vnumquemque procum posteaquam exposuit quis sit, & qua fiducia ad ambiendas nuptias accesserit, conuiuari cum reliquis, tacitumque accumbere: deinde peracto conuiuio, postulata phiala vinum in medium effundere, atque ita sponsam ambire, multum interea collaudantem sese, quo genere, quibus opibus, qua sit potentia. Ad hunc igitur modum cum multi iam libassent, postulassentque, regna & opes commemorantes: tandem Arsacomas postulata phiala non libauit (neque enim mos apud nos vinum effundere, quin magis contumelia ista esse iudicatur in Deum) sed hausitum bibens: Da mihi rex, inquit, filiam tuam

Μαξάρη, γυναῖκα ἔχειν, ὅσον οὐκ ἐπιτυθησόμενον τούτῳ ὄνον τι. ὁπόσα γε ἐπὶ τῷ πλούτῳ, καὶ τοῖς κτήμασι. τοῦ δὲ Λευκάνορος θαυμάσαντος (ἠπίστατο γὰρ ταφρηλάτην τὸν Ἀρσακόμαν, καὶ Σκυθῶν τῶν πολλῶν) καὶ ἐρομένου, πόσα δὲ βοσκήματα ἦν, τόσας ἁμάξας ἔχεις, ὦ Ἀρσακόμα, ταῦτα γὰρ ὑμᾶς πλουτῆσι. ἀλλ' οὐχ ἁμαξας, ἔφη, ἔχω, οὐδὲ ἀγέλας, ἀλλ' αἱ μοι δύο φίλοι καλοὶ καὶ ἀγαθοί, οἷοι οὐκ ἄλλοι Σκυθῶν. τότε μὲν οὖν ἐγελάσθη ἐπὶ τούτοις, καὶ παρῃρέθη, καὶ μεθύων ἐδόξῃ. ἔωθεν δὲ προκειθεὶς τῶν ἄλλων Ἀδύρμαχος, ἵμασιν ἀπάξων τὴν γυμφίλην τὴν Μαῶτιν, παρὰ τοὺς Μάχλυας. ὁ δὲ Ἀρσακόμας ἐπανιὼν εἶπε καὶ, μιμούμενος τοῖς φίλοις, ὅτι ἀτιμασθείη ὑπὸ τοῦ βασιλέως, καὶ γελασθείη ἐν τῷ συμποσίῳ, πένης εἶναι δόξας. καίτοι, ἔφη, ἐγὼ ἀλιγκοάμην αὐτῶν τὸν πλοῦτον, ὁπόσα σοι ἐστὶ μοι, ὑμῖν, ὦ Λοχάτα

Maxeam uxorem, qui nihil tò sum potior illis, quantum ad opes ac possessiones attinet. Leucanore verò admirante (sciebat enim rex pauperem Arsacomam, ac de plebe Scytharum esse) percontanteq; Quantum pecorum, aut quantum haberet plaustrorum Arsacoma, nam ijs rebus vos diuites estis? Imò nec plaustra, inquit, possideo, nec armenta, verùm sunt mihi duo amici, honesti, probiq;, quales alij Scytharum nemini. At tum quidem ista dicens risus est, contemptuique habitus, vinoque temulentus: mane verò reliquis præstans est Aodyrmachus: iamq; sponsam abducturus erat in Maotim ad Machlyenses. Porrò Arsacomas domum reuersus amicis indicat quam admodù reiectus esset à Rege, risuique habitus in conuiuio, quum pauper esse putaretur. Atqui dixeram, inquit, illi, quantas haberem opes, nempe vos, ô Lochates atque

φα καὶ Μακίνδα, καὶ τὴν ὅλην γοιαν τῶν ὑμετέραν πολὺ ἀμείνω καὶ βεβαιοτέραν ἢ Βοσπορανῶν ἀπαμῶσ. ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν ταῦτα ἀπεσείσατο, ὑμᾶς δὲ οὐκ ἀφῆκα, οὐ καταφρονῶ Ἀδυρμάχου δ' ὧν Μαχλυῖ παρέδωκεν ἀπάραν τὴν νύμφην, ὅτι χρυσᾶς γε φιάλας ἐλέγετο ἔχειν δέκα, καὶ ἁμάξας τέτταρας ἀπήνας δ' ὑποζεύξασθαι, καὶ πρὸς βαλλαντίοις ἀργυρίου. ἔτερα δὲ πρὸς τούτοις πολλὰ τῶν ἀνθρώπων ἀγαθῶν βοσκήματα πολλά, καὶ ἐκπώματα πολλὰ καὶ βαρέα. λυπεῖ δ', ὦ φίλοι, δι' ἀμφότερα ἀνιῶμαι· οὐ γὰρ ἐμὲ ὁ Μαζάκας, οὐδὲ ἡ ὕβρις ἐμὴ ἔοικεν ἀνθρώποις ἐμπρέπειν μοι παθεῖν τοιαῦτα. οἶμαι δὲ καὶ ὑμᾶς ἐπ' ἴσοις ἀδικεῖσθαι. τὸ γὰρ ἴσον μετέχει ἑκάστῳ ὑμῶν τῆς ἀτιμίας, εἴ γε οὕτω βιῶμεν, ὡς ἀφ' ἑνὸς σωπλαύθημεν, ἐς ἄνθρωπος ἦν ἡμῖν, καὶ τὰ αὐτὰ ἀνιάμενοι, καὶ τὰ αὐτὰ χαίρομεν. ἡμῶν μὲν γὰρ, ἐπάρχων ὁ Λογχάτης, ἀπὸ καὶ νῦν ὑμῶν ὅπως ἔσεται, ὁπότε

ta atque Macentæ: veſtramq; benevolentiam longè præſtare multoq; firmiorem eſſe Boſporanorum opibus. Verùm hæc dicentem me ſubſannauit, contempſitq; & Adyrmacho ſcilicet Machlyenſi tradidit aſportandam ſponſam, quòd aureas phialas ſe diceret habere decem, præterea currus quaternis ſedilibus octoginta: ad hæc ouium bouumq; multam copiam. Sic videlicet antetulit fortib. viris pecorum multitudinem, operoſa pocula, & currus graues. Proinde, ô amici, duppliciter excrucior: nam & Mazaam amo, & iniuria mihi inter tantum hominum illata, nõ mediocriter mordet animum meum. Arbitror autem & vos ex æquo iniuria affectos eſſe. Etenim ad vnũquenq; è nobis tertia cõtumeliæ pars pertinebat: ſi modò ita viuimus, quemadmodum cœpimus quum coniungerentur: nimirũ vt vnus homo ſimus, ijſdem dolentes, ijſdemq; gaudentes. Imò, inquit Lonchates, vnuſquiſlibet è nobis totus iniuria afficiebatur

ἐπὶ τὸ τειχίον ἐκεῖνο, πάνυ
σὺν, ὁ Μακίωνες ἦσαν, μεσό-
μενα ζῶντα παρὰ δύναμιν,
ἔφη. ὁ Λογχάτης, τὸ ἔργον
ἦν δὲ μὴ ἀπιγνῶμεν ἡμεῖς
κόμης τῶν περσικῶν κομιῶν
οὐδὲ λευκανόρων, οὐδ' ἂν ἐπὶ τῶν
γόμφων ἐκαθήμεθα ἀνω. ἵνα
γενώμεθα, ἔφη· σὺ δὲ ὦ Ἀρσακόμα,
ἐν τούτῳ (ἀκὸς γὰρ ἦ μοι
τάκει καὶ πολέμιε τὸ μετὰ ἕν
τὸ λύσαν ἡμᾶς) σὺ δ' ἐπιφέ-
ρων σωλάρι, ἢ παρασκεύα-
ζῃ ὅπλα καὶ ἵππους, καὶ τῶν ἄλ-
λων λωίαμεν ὡς πλείστων. ἐξ
ὧν δ' ἂν ποιῇ προσαγά-
γοις, αὐτός τι ἀγαθὸς ἂν, καὶ
ἡμῖν ἐκ ὀλίγων ὄντων εἰκὸς
ἂν μᾶλλον ἦ, ἀκαθίστοις ἢ
βύρσις ἢ βοῦς, εὐδοξοῦντα.
καὶ ὁ μὲν ἐχάρη, ὡς ἔχῃ, καὶ
θὺς ἐπὶ τὸ Βοσπόρου ὁ Λογχά-
της, ὁ Μακίωνες ἦ ἐπὶ τὰς Μά-
χλυας, ἑπόντες ἑκάτερ. ὁ
δὲ Ἀρσακόμας, εἶπεν μὲν
ναρ, τοῖς τε ἁλικιώτας ἅπα
λέγετο, καὶ ὅπως λωίαμεν
παρὰ τὸν εἰκόνα, τιλ. δι-
καὶ ἐπὶ τῆς βύρσης ἐκαθίζετο.

τὸ

cum quem in [illegible]
Quemadmodum [illegible]
cernes, hic in rebus [illegible]
Per partes, inquit [illegible]
tes, negotium [illegible]
Atque ego [illegible]
facessas hic caput [illegible]
tuum. Quamquam [illegible]
sperans fore ut [illegible]
cas efficiat. Sed [illegible]
alios desiderium [illegible]
bili quidem [illegible]
cium [illegible] fore opus.) hic
manet, qui [illegible]
parare armis, equos, [illegible]
tumque [illegible]
tes maxime. Facilius [illegible]
plurimos allicere; [illegible]
quod ipse [illegible]
quod nobis non [illegible]
familiares [illegible]
defendere in [illegible]
tibus vobis placuisse, hic [illegible]
dum [illegible]
profectus est ad Bosporum
pum Lonchates, alter [illegible]
Macites, ad Machlyas [illegible]
quos verum. At [illegible]
domi manens, [illegible]
libet, [illegible]

vim hominum amisit. Deorum [illegible]

Confu-

τὸ δὲ τοιοῦτον ἡμῖν, τὸ περὶ τὸν βύρσον, ὅταν ἔχῃ τινὰ ἀδικηθείς τις πρὸς ἕτερον ἀμυνάσθαι βουλόμενος, ἰδὼν μὲν ἐκεῖνον ἐν ἀξιόμαχος ἂν, βοῦν ἕτερον σώσας, τὰ μὲν κρέα κατασκέψας, ἕψοντος, αὐτὸς δὲ, ἐκτετάσας χαμαὶ τὸν βύρσον, διὰ ταῦτα ἐπ' αὐτῆς ἐστηκὼς παραγαγὼν τὼ χεῖρε, ὥσπερ οἱ ἐκ τῶν ἀγκώνων δεδεμένοι. καὶ τοῦτό ἐστιν ἡμῖν ἡ μεγίστη ἱκετηρία. παραπαμφώνων δὲ τῶν κρεῶν τοῖς βιοῖς, προσιόντος τοῦ ἑτέρου, καὶ τῶν ἄκρων ὁ βουκόλος, μοῖραν ἴσας καὶ λαβὼν, ἐπιβὰς τῇ βύρσῃ τὸν δεξιὸν πόδα, ὑποχνάται καὶ τὸ δωσάμενον, ὁ μὲν πρώτην ἐκτήσας παρίξαν, ἀσίτους καὶ ἀμίσθους, ὁ δὲ δέκα, ὁ δὲ πλείους, ὁ δὲ ὁπλίτας πλείους, ὁπόσους ἂν δυνήσεται, ὁ δὲ μόνον ἑαυτὸν, ὁ πρῶτος. ἀθροίζεται γὰρ ἐπὶ τὰ βύρσης πολὺ πλῆθος ἑτοίμων καὶ τὸ ἰσχυρὸν σωματοφυλακιώτατόν τε ὅτι συμμένουσι, καὶ ἀπρόσμαχον τοῖς ἐχθροῖς,

Consuetudo autem de sedendo in tergore bubulo, huiusmodi est apud nos: Vbi quis ab alio læsus est, cupitq; vlcisci, neque par est pugnæ videtur: tum bouem immolato, carnes frustim latim concisas igni torret. Dehinc ipse porrecto humi corio, sedet in eo, in tergum reductis manibus, more eorum, qui à cubitis vincti sunt. Et hoc quidem apud nos maximum est supplicandi genus. Appositis autem bouis carnibus, adeuntibus domesticis, præterea si quis alius velit, quisq; partem sibi sumit, ac dextro pede tergum bouis calcans, pro facultate pollicetur, hic quidē equites præbiturum se quinque suopte cibo, suóque stipendio: ille decem, alius plures: alius armatos pedites quot possit: atq; qui pauperrimus, seipsum duntaxat. Colligitur itaque in tergo bouis ingens nonnunquam multitudo. Et huiusmodi quidem exercitus & certissima fide cohæret, & hostibus expugnatu difficillimus est: non aliter

σὺ λίθους τοὺς τοιούτους, ἐλλιπᾶ θεῶν ἱερομόσσα. Τό. τί σὺ λέγεις, ἢ σοὶ δοκῶσιν, ὁ ἄνεμος καὶ ὁ ἀκινάκης, θεοὶ εἶναι; οὕτως ἄρα ἠγνόησας, ὅτι ἀνθρώποις μᾶλλον οὐδὲν ἐστὶ ζωῆς τε καὶ θανάτου; ὁπόταν οὖν τὸν ἄνεμον καὶ τὸν ἀκινάκην ὀμνύωμεν, ταῦτα ὀμνύομεν, ὃς τὸν μὲν ἄνεμον, ζωῆς αἴτιον ὄντα, τὸν ἀκινάκην δέ, ὅτι ἐργαστήριον τοιοῦ. Μνή. καὶ μὴν ἃ διά γε τοῦτο, καὶ ἄλλους, ὦν ἔχοιτ' ἂν πολλοὺς θεοὺς, οἷός ὁ ἀκινάκης ἐστὶ, τὸν οἶνον καὶ τὸν κόγχην, καὶ κέντρον καὶ βρόχον, καὶ τὰ τοιαῦτα. τοιοῦτος γὰρ οὗτος ὁ θεὸς, ὁ θάνατος, καὶ ἀπείρους τὰς ἐφ' ἑαυτὸν παρίχεται ἀγέσας ὁδούς. Τό. ὁρᾷς, τοῦτο ὡς ἐκπληκτικὸν τοιᾶς καὶ ἀπανικὸν, ὃν πορίσων μεταξὺ, καὶ ἀμφοτέρων με τὸν λόγον. ἐγὼ δὲ ἀκροχολίαν ἔχον, σοῦ λέγοντος. Μνή. ἀπ' ἐκ ἄνθις γε, ὦ Τόξαρι, ποιήσει τοῦτ· πάνυ γὰρ ὀρθῶς ἐπλήμμεσας. ὥστε θαῤῥῶν τό γε

proinde rectè facit, qui multa deorum iuret. To. Quid tu narras? An non tibi videntur esse dij, Ventus & Acinaces? Adeóne te fugit quod nihil sit magis mortalibus vita ac mortè? Per hæc utique iuramus, quoties per Ventum & Acinacem iuramus: videlicet per Ventum, tanquam qui vitæ sit causa: per Acinacem verò, vt qui mortis sit author. Mnes. Atqui si ista idonea causa est: profectò multos alios quoq; deos esse habituri talet, qualis est Acinaces: puta iaculum, lanceam, venenum, funem, atq; his cōsimilia: quandoquidem varius est iste deus interitus, atque innumerabiles aperit vias, quibus ad illum sit aditus. To. Vide quàm cōtentiosè nunc, quamq; litigiosè istuc facit: dum medio sermone interpellas me, excutisq; ac disturbas orationem meam. At ipse loquente te, silentium agebam. Mnes. Age, non fiam istuc posthac facturus, Toxaris: & optimo iure obiurgas. quare perge confidenter quod

ἔτι τοῦτο λέγει, ὡς μηδὲ παρόντος ἐμοῦ σοὶ τοῖς λόγοις, οὕτω σιωπήσομαί σοι. Τὸ. τετάρτη μὲν οὖν ἡμέρα τῆς φιλίας Δανδάμιδι καὶ Ἀμιζόκῳ, ἀφ' οὗ τὸ ἀναίμακτον ἅμα συνεπιόμοσαν, ἦκον δὲ ἡμῖν ἐπὶ πλὼ χάραν Σαυρομάται, μυρίοις μὲν ἱππεῦσιν, οἱ πιλοὶ δὲ, τρὶς τοσοῦτοι ἐπενηνέχθαι ἐλέγοντο. οἷα δὲ οὐ προσδομένοις τὴν ἔφοδον αὐτῶν ἐπιπεσόντες, ἄναυλας μὲν τρέπουσι, νεκροὺς δὲ τῶν μαχίμων πλέονας, τοὺς δὲ καὶ ζῶντας ἀπάγονται, πολὺ ἄ τις ἔφθη φυγεῖν. ἀπὸ τὸ μέσον τοῦ ποταμοῦ, ἵνθα ἡμῖν τὸ ἥμισυ τοῦ στρατεύματος, καὶ μέρος τῶν ἁμαξῶν ἦν, οὕτω γὰρ ἐσκηνώσαμεν τότε, οὐκ οἶδα, ὅ, τι δόξαν τοῖς ἀρχιστράτοις ἡμῶν, ἵν' ἀμφοτέρας τὰς ὄχθας τοῦ Ταναΐδος. φθὰς οὖν ἔ τι λέα ἐνεκελεύοντο, καὶ τὰ σκεύη μάλιστα συνάγειν, καὶ τὰς αἰχμαλώτους διαρπάζειν, καὶ τὰς ἁμάξας

quod reſtat dicere: perinde quaſi nec adſim dum loqueris, adeò tibi ſilebo. Tox. Quartus igitur dies Dandamidi & Amixocæ, ex quo amicitiam inierant, ac mutuum ſanguinem pariter biberant. Venerant interea in regionem noſtram Sauromatæ cum equitum decem millibus: peditum autem tertiantùm aduenisſe ferebatur. Ii nimirum quum in nos irruiſſent imparatos, neque expectantes illorum inſultum, omnes quidem cedere cogunt, complures autem repugnantes occidunt, nonnullos & viuos abducunt, niſi ſi quis effugerat tranans in vlteriorem fluminis ripam, vbi nobis dimidium copiarum, & pars cæteroquin erat. Sic enim id temporis caſtra fecramus metati, haud ſcio quo conſilio Archiplanorum, id eſt, ducum noſtrorũ, ad vtramque Tanaidis ripam. Proximus itaque & prædas abigebant, & captiua abducebant, & tentoria diripiebant, & curribus

ἁμάξας καὶ λαμβάνοντο, αὖ-
τάνδρους τὰς πλάσας ἁλισκο-
μένας, καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν ὑβρίζοντες τὰς παλλακὰς
ἄγοντες, καὶ τὰς γυναῖκας. ἡμᾶς
δὲ ἐλεήσομεν ὧν πράγματι,
ὁ δὲ Ἀμυδώνιος ἀγόμενος (ἐκα-
λέκει γὰρ) ἐβόα τὸν φίλον
ὀνομαστί, καὶ ὡς ἐλεεινὸν, καὶ
ἀναμίμνησκε τῆς κύλικος,
καὶ τῆ ἁλὸς. ὧν ἀκούσας ὁ
Δάνδαμις, οὐκ ἔστι ὅτι μὴ πά-
σας, ἀπάντων ὁρῶντων, διε-
νήχθη ἐς τοὺς πολεμίους.
καὶ οἱ μὲν Σαυρομάται, διερ-
ρωγότες τὰς ἄκοντας, ὥρμησαν
ἐπ' αὐτὸν, ὡς καταπτήσαντες, ὁ δὲ ἐβόα τὸν Ζῆνα. τοῦτο
δὲ ἐῶ τις ἄπιστον, ὑπὲρ τοσού-
των αὐτὸν, ἀπὸ δηχοῦσαν, ὡς
ἐπὶ λύτροις ἥκοντα. καὶ δὲ
ἀναχθεὶς πρὸς τὸν ἄρχοντα
αὐτῶν, ἀπῄτει τὸν φίλον, ὁ δὲ
λύτρα ἤτει· μὴ γὰρ προῦσθαι,
εἰ μὴ μεγάλα ἀντ' αὐτοῦ λάβοι.
ὁ Δάνδαμις ἦν, ἃ μὴ ἔχομεν, φη-
σὶν, ἅπαντα διήρπασαι ὑφ' ὑ-
μῶν, ἢ δή τι δύναμαι χρημάτων ἀπ-

curribus potiebantur, atque ijs plerisque cum viris captis: & sub oculis nostris concubinas uxoresque nostras constuprabant. Nos porrò rem indignè tulimus. At Amixoca quum duceretur (erat enim captus) nominatim inclamauit amicum, miserè vinctus, simulque calicis & sanguinis commonefecit. Quod simul atque exaudierat Dandamis, nihil etiam conatus, speculantibus omnibus transiuit ad hostes. Ibi Sauromatæ densatis telis in ruerunt in illum, iam confixuri, nisi succlamasset, Zirim. Hoc verbi si quis forsan erit, postea non interimûs, sed recipiunt, tanquam denidentem sese precio redimendum. Motáq ad illorum ducem adductus, repoſcebat amicum: ille redemptionis precium poſtulabat. Neque enim priùs dimiſſurum ſeſe, niſi maximum pro illo recepiſſet. Tum Dandamis: Quæ poſſidebam, inquit, ea omnia à vobis direpta ſunt: quòd ſi quid eſt quod nudus præſtare

ἀρκιλίσω, ἕτοιμος ἐστὶν ἃ ἂν ὑμῖν δοκῇ πρᾶξαι. ὅ, τι ἂν βούλῃ δίκαιος εἶναι βουλεύου, ἐμοὶ ἀντὶ τούτου λαβὼν, κατάχρησαι πρὸς ὅ, τι σοὶ φίλον. ὁ δὲ Σαυρομάτης, οὐδὲν, ἔφη, ἄλλο ἢ ὅλως πατὴρ ὢδέ σοι, καὶ ταῦτα, Ζεῦ μέγιστε, οὐ δέ, ὧν ἔχεις, μέρος καταβαλὼν, ἄξιον τὸν φίλον. ἤρετο ὁ Δάνδαμις δ, τι καὶ βούλεται λαβεῖν. ὁ δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἤτησεν, ὁ δὲ αὐτίκα παρὶς ἔσχε· καὶ ἐπιπλήξας αὐτοῖς, καὶ ἅμα διανεξάμενος, ἀπεσόβησεν πρὸς ἡμᾶς. τῶν δ' ὑμένων παρευθὺς ἅπαντας Σκύθας, καὶ οὐκέτι ἀπίστους ὑπέλαβεν ὑπομένειν, ὁρῶντες ὅτι τὸ μέγιστον ἡμῖν τῶν ἀγαθῶν οὐκ ἀπήγαγον οἱ πολέμιοι, ἀλλ' ὅτι ἔσω παρ' ἡμῖν ἀγαθὰ γένοιτο, καὶ ἐπὶ πρὸς τοὺς φίλους πίστις. ᾧ τὸ αὐτὸ ἐκ μείζονος ἐφόβησε,

praestare queam, id fiet paratus polliceri vobis: & imperato quicquid voles: & sita vis, meipsum huius in locum recipe, & abutere ad quodcunque tibi libitum erit. Ad haec Sauromata: Nihil, inquit, opus retinere te: praesertim quum tete dideris. Quin tu parte eorum quae possides, tradita, amicum abducito. Rogat illicò Dandamis, quidnam vellet accipere. Ille oculos postulat. Atque hic protinus exhibuit eruendos. Deinde vbi essent exacti, iamque precium persolutum esset Sauromatis, receptò Amizoca, reuersus est innitens illi: vna q tranantes, incolumes ad nos redierunt. Id factum, animum reddebat Scythis omnibus, neq iam victos esse rebantur sese, quum viderent, quod apud nos esset bonorum maximum, id nondum esse abductum ab hostibus: verùm superesse egregiam mentem

& in amicos fidem. At idem Sauromatis formidinem

σι, λογιζομένους, πρὸς οἵους ἄνδρας ἐκ παρασκευῆς μαχοῦνται, ἃ καὶ ἐν ᾧ ἀπρεπὲς ἐδόκει τότε ὑπερίσχυρον, ὅτι ὠνυκτὸς ἐπιγιγνόμενοι, ἀπολιπόντες τὰ πλάσια τῶν βοσκημάτων, καὶ τὰς ἁμάξας ἐμπρήσαντες, ὤχοντο φεύγοντες. ὁ μὲν τοι Ἀμιξώχης οὐκέτι ἐδύσχιτο βλέπειν αὐτὸς, ἐπὶ τυφλῷ τῷ Δαμοδάμιδι, ἀλλὰ τυφλώσας καὶ αὐτὸς ἑαυτὸν, ἀμφότεροι κάθηνται, ὑπὸ τοῦ κοινοῦ τῶν Σκυθῶν δημοσίᾳ, μετὰ πάσης τιμῆς τρεφόμενοι. τί τοιοῦτον, ὦ Μνήσιππε, ὑμᾶς ἔχοιτ' ἂν ἀπᾶν, ἃ καὶ ἄλλους σοι δίκα δοίη τις ἐπὶ τοῖς πίνειν καταβιβάσασθαι ἀνυμότους, ἃ βούλει, ἐς καὶ πολλὰ ἐπιψόφητο αὐτοῖς; καί τοι ἐγὼ μέν σοι γνώμην τὸ ἔργον διηκριβάμην, ἃ δὴ σύ τινα τοιοῦτον ἐλέγεις, ὃ οἶδα ὁπόσα ἂν κομψὰ ἐγκατέμιξας ὦ λόγε, οἷα ἐπαίτιος ὁ Δαμόδαμις, καὶ ὡς ἐτυφλοῦτο, καὶ ἃ ἔπα, καὶ

non mediocrem incutiebat, reputantibus eum callidos viros, si se præparassent, essent pugnaturi: tametsi tum quidem ex improviso superassent. proinde sub noctem relictis maxime ex parte pecoribus, incensisque curribus, fuga sese subduxerunt. Porrò Amixocus non tulit diutius, ut videret ipse, amico caco Damodamide, sed ipsius sponte exoculavit. Atque ita sedent ambo, ommique honore à populo Scytharum publicitus aluntur. Quid tale, Mnesippe, vos referre possetis, etiam si quis tibi donet ut possis vel decem alios ad istos quinque adjungere, etiam citra iusiurandum si ita vis, ut & multa liceat affingere? Atego tibi rem meam dem exposui. Tu verò si quem talem narrasses, non sum nescius, quantas adornandæ rei gratia phaleras narrationi furis addaturus, quemadmodum supplicârit Damodamis: & quomodo sit excæcatus, & quo

καὶ ὡς ἐπανῆκε, καὶ ὡς ἐπιδεξάμενοι αὐτὸν ἐπευφημοῦντες οἱ Σκύθαι, καὶ ἄλλα, ὁποῖα ὑμᾶς μηχανᾶσθαι εἰκὸς πρὸς τοιαῦτα ἀκροάσεις. ἄκουε γοῦν καὶ ἄλλου ἰσότιμον. Βελίτταν, Ἀμισηνοῦ τούτου ἀνεψιόν. ἐξ ἐπὶ καταπαθύτατα ἐκ τοῦ ὄπου τὸν λέοντα ἄγει Βάσθιν, τὸν φίλον (ἅμα καὶ ἐντυχὸν ὑπνοῦντα) καὶ ἤδη ὁ λέων πελησίον αὐτῷ ἐπιφυκὼς τῷ λαιμῷ, καὶ τοῖς ὄνυξιν ἐσπάρασσε, καταπλῆσαι καὶ αὐτὸς, ἐπὶ πολὺ καλόπιν τὸ θηρίον, καὶ πελίσσα, πρὸς ἑαυτὸν πα-ροξύνων καὶ μιτάγων, καὶ διὰ τῶν ὀδόντων μιταξὺ διάφορα τοὺς παλύνους, καὶ τὸν Βάσθιν, ὡς οἷόν τι ἰῷ, ἐκξιλᾶν παρόμενον τοῦ δήγματος, ἄχρι δὴ ὁ λέων ἀφὲς ἱκάνον, ἠμιθνῆτα ἤδη, ἐπὶ τὸν Βελίτταν ἀπεστράφη, καὶ συμπλάκης ἀπέθανον. ὁ δὲ ἀποθνήσκων, τὸ γοῦν τοσοῦτον ἔρδει, κατάξας τὸ ἀκιδάκη τὸν λέοντα ἐς τὸ στέρνον.

quæ dixerit, & quo pacto redierit, & quemadmodum exceperint eum Scythæ, aggratulantes, benéque ominantes, atque id genus alia: cuiusmodi vos ad demulcendas aures soletis artificio quodam addere. Audi igitur & alium huic parem Belittam, huius Amizocæ consobrinum. Is vt detractum ex equo à leone Basthen amicum conspexisset (nam fortè simul erant in venatu) iamque leo circumplexus illum, iugulo admotus esset, atque vnguibus laniaret: deflens & ipse, inuolauit in tergum beluæ, reflexitque, in sese prouocans auertentique, atque inter dentes digitos inferens, conatus quoad licuit, Basthen è rictu leonis eximere, donec leo omisso illo iam semimortuo, ad Belittam sese conuertit, atque ipsum quoque circumplexus occidit. At ille moriens (nam tanto anteuenit) aculeum in leonis pectus defixit. Ita-

εἰρηνον. ὅτε ἅμα πάντων ἀπέθανον, ἡμεῖς ἰθάψαμεν αὐτοὺς, δύο τάφους ἀνασκάσαντες τοῦ πλησίον, ἵνα μίμνῶμεν φίλοι, ἵνα δὶ καὶ ἀντιπρὺ τοῦ πλησίον. πρῶτα δὶ σοι διηγήσομαι, ὦ Μνήσιππε, περὶ Μαζαίντου φιλίας καὶ Λευκάτου καὶ Ἀρσακόμα. ὁ γὰρ Ἀρσακόμας οὗτος ἐράσθη Μαζαίας τῆς Λευκάνορος, ἣ βασιλεύουσιν ἐν Βοσπόρῳ, ὀνόματι ἐπὶ ἐσθῆτος ἐπὶ ἐλασμοῦ, ὃν οἱ Βοσποριανοὶ ἀεὶ φέρουσιν ἐπὶ μίαν, τότε δὲ πρῶτον μέλλων ὑπερήμερος ἐγεγένητο. ἐν ᾧ δὲ ἀπῆν τὴν ἰδέαν τῆς Μαζάμαν, μᾶλλον ἢ καλῶς παρθένον, ἦρα, ἢ νενικημένος ἦν. τὰ μὲν δὴ περὶ τὸν φόρον διεπέμπετο ἤδη, καὶ ἐχρημάτιζεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐδίδου, ἃ δὴ καὶ τότε ἐκεκόμιστο. ἔθος δὲ ἐστὶν ἐν Βοσπόρῳ, τοὺς μνηστῆρας ἐπὶ ᾧ ἀπῆν αἰτεῖν τὰς κόρας ἢ λύειν, οἵτινες ὄντες ἀξιοῦσι καταδεχθῆναι ἐπὶ τὸν γάμον. καὶ δὴ καὶ τότε ἔτυχον ἐν

que pariter examinati sunt omnes: nos autem sepelivimus eos, duobus aggeribus tumulis inter se vicinis, altero amicorum, altero eregionis locum nis. Iam tertio loco tibi referam Mnesippe, Mazeta, Leucha, & Arsacomæ amicitiam. Hic enim Arsacomas deperibat Mazæam Leucanoris filiam, qui regnabat in Bosporo tū quum legationem fungeretur super tributo quod Bosporani semper nobis pendere soliti, id temporis tertium iam mensem ultra diem legitimum distulerant. In comitio igitur quum Mazeam vidisset proceram atq; decoram virginem, amore captus est, graviterq; discruciabatur. Iam itaque quæ de tributis agebantur, erant transacta: respondensq; illi Rex, comitioq; accipiebat, mox illum dimissurus. Est autem mos in Bosporo, vti proci in comitio petant puellas, narrantes quinam sint, quibusq; rebus freti decreverint eas in matrimonium accipere. Atque id temporis forte fortuna multi aderant

in

ἐφ' ᾧ Λάπνῳ ποτοὶ μνησθῆ-
ναι παρόντας, βασιλέας, καὶ
βασιλίων παῖδας. ἦν Τιγρα-
πάτης μὲν, ὁ Λαζῶν ἡγούμενος,
καὶ Ἀδύρμαχος, ὁ Μαχλυη-
νῆς ἄρχων, καὶ ἄλλοι πολ-
λοί. λαβὼν δὲ τῶν μνηστήρων ἕ-
καστον προσαγγέλλοντα ἑαυ-
τὸν, διότι μνησικοίμης ἥκοι, λαπνᾶν ἐν τοῖς ἄλλοις, καταλαμβάνον ἐφ' ἑσυχίας. ἐπειδὰν δὲ ποιήσωνται λαπνοῦντες, αἰτήσαντα φιάλην, ἐπισπεῖσαι κατὰ τὴν πρότε-ρον, καὶ μνησθέντα τῆς ποθου-μένης, ποτὰ ἐπαινοῦντα ἑαυτὸν, ὅσις ἢ γένους ἢ πλούτου ἢ δυνάμεως ἔχοι. ποτῶν οὖν κατὰ τόνδε τὸν νόμον σπασάντων καὶ ἀπο-πιόντων, καὶ βασιλέας καὶ πλούτους καταριθμησα-μένων, τελευτῶν ὁ Ἀρσακόμας αἰτήσας τὴν φιάλην, οὐκ ἔσπασεν. οὐ γὰρ ἔθος ἡμῖν ἐκεῖθεν τὸν οἶνον, ἀπὸ ὕβρεως εἶναι δοκεῖ τοῦτο ἐς τὸν θεόν. - πιὼν δὲ ἀμυδὶ, Δός μοι, ὦ βασι-λεῦ, ἔφη, τὴν θυγατέρα σου Μαξαίαν,

in conuiuio procei, reges, ac regum filij. in his erat & Tigrapates Lazorum princeps, & Adyrmachus Machlynæ dux, aliíq; cum his permulti. Oportet autem vnumquemque procum posteaquam expositit quis sit, & qua fiducia ad ambiendas nuptias accesserit, conuiuari cum reliquis, tacitumque accumbere: deinde peracto conuiuio, postulata phiala vinum in mensam effundere, atque ita sponsam ambire, multùm interea collaudantem sese, quo genere, quibus opibus, qua sit potentia. Ad hunc igitur modum cùm multi iam libassent, postulassentque, regna & opes commemorantes: tandem Arsacomas postulata phiala non libauit (neque enim mos apud nos vinum effundere, quin magis contumelia ista esse iudicatur in Deum) sed hausti bibens: Da mihi rex, inquit, filiam tuam

Μαξάρη, γυναῖκα ἴχαρ, ποτε νὺ ἐπιτηδειοτέρᾳ τούτων ὄντι. ὁπόσα γε ἐπὶ τῷ πλούτῳ, καὶ τοῖς κτήμασι. τοῦ δὲ Λευκάνορ & θαυμάσαντ & (ἀπίστο γὰρ πρᾶγμα τὸν Αρσακόμαν, καὶ Σκυθῶν τῶν πολλῶν) καὶ ἐρομένου, πόσα δὲ βοσκήματα ἦ, τί νας ἁμάξας ἴχεις, ὦ Αρσακόμα, ταῦτα γὰρ ὑμῖν πλεῖστα τῶν. ἀλλ' οὐχ ἁμάξας, ἔφη, ἔχω, οὐδὲ ἀγέλας, ἀλλ' ὀλίγοι μοι δύο φίλοι καλοὶ καὶ ἀγαθοί, οἷοι οὐκ ἄλλοι Σκυθῶν. τότε μὲν οὖν ἐγελάσθη ἐπὶ τούτοις, καὶ παρῆφθη, καὶ μεθύειν ἐδόκει. ἔοθ' ὁ δὲ προκεκριμένος τῶν ἄλλων Λεύρμαχ &, ἔμελλεν ἀπάξειν τὴν γύναικα τῷ γάμῳ ἐς τὴν Μαιῶτιν, παρὰ τοὺς Μάχλυας. ὁ δὲ Αρσακόμας ἐπαινεθεὶς εἰς καθ', μεγάλῳ τοῖς φίλοις, ὡς ἀτιμασθεὶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως, καὶ γελασθεὶς ἐν τῷ συμποσίῳ, ἐκνιφ ἄνευ λόξας. καίτοι, ἔφη, ἐγὼ διεγκαλῶ τὸν πλοῦτον, ὁπόσος ἐστί μοι, ὑμῖν, ὦ Λευκάνορ

Maxæam uxorem, quæ mihi tò ſum potior iſtis, quantum ad opes ac poſſeſſiones attinet. Leucanore verò admirante (ſciebat enim rex paupertatem Arſacomæ, ac de plebe Scytharum eſſe) percontanteq́, Quantum pecorum, aut quantum habes plauſtrorum Arſacoma, nam ijs rebus vos diuites eſtis? Imò nec plauſtra, inquit, poſſideo, nec armenta, verùm ſunt mihi duo amici, honeſti, probiq́, quales alij Scytharum nemini. Ac tum quidem iſta dicens riſus eſt, contemptuique habitus, vbi ſuntq́ temulenti: mane verò reliquis prælatus eſt Asdyrmachus: iamq́ ſponſam abducturus erat in Mæotidem ad Machlyenſes. Perrò Arſacomas domum reuerſus amicis indicat quemadmodũ reiectus eſſet à Rege, riſuique habitus in conuiuio, quum pauper eſſe pertæreretur. Atqui dixeram, inquit, illi, quantas haberem opes, nempe vos, ô Leuchæ

te atque

σε καὶ Μαχίνλα, καὶ τὴν ὑμε-
τέραν πολὺ ἀ-
μείνω καὶ βεβαιοτέραν ἢ βο-
σπορομῶν ἀμαμένως. ἀπ' ἐκ-
μῆ ταῦτα διεξιόντος, ὑμᾶς μὴ
ἐλαθάτω, μὴ καταφρονεῖ Ἀδρα-
μάχου δ' ὦ Μαχλυὶ παρέδω-
κεν ἀπάρασθαι τὴν νύμφην, ὅτι
χρυσᾶς μὲν φιάλας ἐλάχιστ' ἔ-
χειν φάσκα, τὴν δὲ μάζαν τε πα-
λαίνους ὀφθαλμοῦντα, καὶ πρό-
βατα καὶ βῆς πολλὰς. ἅτις ἄρ
α κτηνῶν πλῆθος ἀνθρώπων ἀγα-
θῶν βοσκήματα πολλὰ, καὶ
ἁμάξας βαρείας. λιπὼν δ', ὦ φίλοι, δὴ
ἀμφότερα ἀνιῶμαι· τὴν μὲν ἱερᾶ
τῆ Μαζαίας, καὶ ἀ ὕβρις ἡμῶν ζοῦ
ἐν ἀνθρώποις ἀμυνίας μου
καθίκτο. οἶμαι δ' καὶ ὑμᾶς ἐπ'
ἴσης ἀδικεῖσθαι. τὸ γὰρ λοίτερον
μέλει ἑκάστῳ ἡμῶν τῆ ἀτιμία
σει, ἃ γε οὕτω βιβλῆ, ὡς ἀφ' ἑ
σωτηκινθαμῆ, ἓς ἄνθρωπος
ἔστις, καὶ τὰ αὐτὰ ἀνιάμενοι,
καὶ τὰ αὐτὰ χαίρουσις. ἐμόν
γον, ἐπάγω ὁ Λογχάτης, ἁπλᾶ
καὶ ἴσασιν ἡμῶν ὅσοι ὕβρεται,

ta atque Macenta: vestramq; benevolentiam longè præstare multoq; firmiorem esse Bosporanorum opibus. Verum hæc dicentem me subsannauit, contempsitq; : & Adyrmacho scilicet Machlyensi tradidit asportandam sponsam, quòd aureas phialas se diceret habere decem, præterea currus quaternis sedilibus octoginta: ad hæc ouium bouumq; multam copiam. Sic videlicet antetulit fortib. viris pecorum multitudinem, operosa pocula, & currus graues. Proinde, ô amici, dupliciter exercior : nam & Mazaeam amo, & iniuria mihi inter tantum hominum illata, nõ mediocriter mordet animum meum. Arbitror autem & vos ex æquo iniuria affectos esse. Etenim ad vnũquemq; è nobis tertia cõtumeliæ pars pertinebat : si modò ita vinimus, quemadmodum cœpimus quum coniungeremur : nimirũ vt vnus homo simus, ijsdem dolentes, ijsdemq; gaudentes. Imò, inquit Lonchates, vnusquisque è nobis totus iniuria afficiebatur

ὅπότι σὺ τοιαῦτα ἴσθις. πῶς οὖν, ὁ Μακίνης ἔφη, χρησόμεθα τοῖς παροῦσι πράγμασι; ἔφη ὁ Λογχάτης, τὸ ἔργον ἡμῖν δὲ μέν ὑπισχνοῦμαι Ἀρσακόμᾳ τῷ πεφαλῷ κομιεῖν τοῦ Λευκάνορος, σὺ δὲ χρὴ τῷ γάμῳ ἐπανάγειν αὐτόν. ἴστω γινόμενος, ἔφη· σὺ δὲ ὦ Ἀρσακόμα, ἐν τούτῳ (ἀκὸς γὰρ ἡμῖν πράττεις καὶ πολέμιε τὸ μετὰ ταῦτα) ἐκεῖ μενεῖς αὐτοῦ· ἐγὼ δὲ ἐνταῦθα σωφρονήσω, ἡμῖν παρασκευάζων ὅπλα καὶ ἵππους, καὶ τἄλλα ἅπαντα. ἐκ δὲ ἀμφοτέρων ἐπάξομεν. ἐκ μὲν οὖν τοιούτων πραγμάτων, αὐτός τι ἀγαθὸς ἦν, καὶ ἡμῖν ἐκ ὀλίγων ὄντων οἰκειότερον μᾶλλον ἢ, ἱκανοὶ ἐκεῖ ἦσαν βύρσης ἕνεκα βοός, εἴδοξε ταῦτα. καὶ ὁ μὲν ἐχώρει, ὡς ἔχῃ, ἐπὶ θύειν ἐπὶ τῷ Βοσπόρῳ ὁ Λογχάτης, ὁ Μακίνης δὲ ἐπὶ τοὺς Μάχλυας, ἵππότης ἱκανός. ὁ δὲ Ἀρσακόμας, οἶκοι μένων, τοῖς τε ἀλικιώταις ἀπολείπετο, καὶ ὥπλιζε λαμπρὸν παρὰ τὸν οἶκον, τιμῶν δὲ καὶ ἐπὶ τῇ βύρσῃ ἱκανῶς ἐτέτυκτο. τὸ

tum quam in te ipſa ferent. Quomodo igitur, inquit Macenes, his in rebus agemus? Per partes, inquit Lonchates, negocium ſuſcipiamus. Atq; ego quidem recipio Arſacomæ me caput apportaturum Leucanoris. Tu verò ſponſam ereptam huic adducas oportet. Ita fiat, inquit: at tu Arſacoma inter hæc (nã his peractis veriſimile eſt exercitum ac bellum fore opus) hic mane, quò contrahas & apparet arma, equos, atq; aliarum rerum vim quãtam potes maximã. Facillimè autem plurimos adimuneris: partim quòd ipſe ſtrenuus, partim quòd nobis non pauci ſunt familiares: maximè verò ſi deſederis in tergore bouis. Hæc vbi placuiſſent, hic quidem quantum potuit, rectà profectus eſt in Boſporum, puta Lonchates: alter, id eſt, Macẽtes, ad Machlyenſes, equis uterque. At Arſacomas domi manens, & cum equalib. cõſulit, & ex familiaribus vim hominum armauit. Demum & ipſe in tergore bouis deſedit.

Conſue-

τὸ δὲ ἦθος ἡμῖν, τὸ περὶ τὰ βύρσα, ὅταν ἔχῃ τις ἀδικεῖσθαι πρὸς ἑτέρου ἀνδρὸς ἀμείνονος βασιλέως, ἤδη καθ' ἕτερον ἐκ ἀξιόμαχος ἄρ, βοῦν ἔτι σώσας, τὰ μὲν λοιπὰ κατασκέψας, ἥψησεν, αὐτὸς δὲ ἐκτινάσας χαμαὶ τὰ βύρσα, διφθέρα ἐπ' αὐτῆς ἀστὴρ ποιησάμενος καθέζεται ἐπ' ἀγκώνων δεδεμένοις. καὶ τοῦτό ἐστιν ἡμῖν ἱκετηρίας ἐπιτιμώτατον. παραπεμφθέντων δὲ τῶν λοιπῶν τοῦ βιοῦ, προσιόντες οἱ οἰκεῖοι, καὶ τῶν ἄλλων ὁ βασιλεὺς μοῖραν ἑκάστου λαβών, ἐπιβὰς τῷ βύρσῃ τὸν δεξιὸν πόδα, ἐπισχεθεῖται κατὰ δύναμιν, ὁ μὲν πυγμὴν ἐπαίας παρίξαν, ἀσίτους καὶ ἀμίσθους, ὁ δὲ δίκα, ὁ δὲ πλείους, ὁ δὲ ὁπλίτας πλείους, ὁπόσους ἕκαστος ἐθέλοι, ὁ δὲ μόνον ἑαυτὸν, ὁ δὲ πρίσκος. ἀθροίζεται δὴ ἐπὶ τὰ βύρσα πολὺ πλῆθος, ἐνίοτε, καὶ τὸ ἐλάττον σώματα μυριάδων τεττάρων, ὅτι συμμάχων, καὶ ἀπρόσμαχον τοῖς ἐχθροῖς,

Consuetudo autem de sedendo in tergore bubulo, huiusmodi est apud nos: Vbi quis ab alio læsus est, cupitq; vlcisci, neque par est se pugnæ videtur: tum boue immolato, carnes frustatim concisas igni torret. Dehinc ipse porrecto humi corio, sedet in eo, in tergum reductis manibus, more eorum, qui à cubitis vincti sunt. Et hoc quidem apud nos maximum est supplicandi genus. Appositis autem bouis carnibus, adeuntibus domesticis, præterea si quis alius velit, quisq; partem sibi sumit, ac dextro pede tergum bouis calcans, pro facultate pollicetur, hic quidē equites præbiturum se quinque suopte cibo, suóque stipendio: ille decem, alius plures: alius armatos pedites quot possit: atq; qui pauperrimus, seipsum duntaxat. Colligitur itaque in tergo bouis ingens nonnunquam multitudo. Et huiusmodi quidem exercitus & certissima fide cohæret, & hostibus expugnatu difficillimus est: non aliter

ἐχθροῖς, ἅτε τῷ ἐναντίον ὄν. τὸ δὲ ἐπιβλῶσι καὶ βόρους, δρκος ἐστίν. ὁ δὲ ὅρκος Ἀρσακόμας ἐν τοῖς ἐλθοῦσιν. τῷ ἐθορύβησεν αὐτὸν, ἐπιπᾶς μὲν ἀμφὶ τοὺς μυρίους ἱππέας, ὑπὲρ τοὺς μυρίους, συνεπομένους ἀνομένους. ὁ δὲ Λογχάτης ἀγνοούμενος, παρελθὼν ἐς τὸν Βόσπορον, προσῆλθε τῷ βασιλεῖ, διοικουμένου τι τῶν ἀρχῶν. τῷ φησὶν, ἔλαθον μὲν δὴ τοὺς τῶν Σκυθῶν, ἐπεὶ δὲ καὶ αὐτῷ μεγάλα πράγματα λομίζων. καὶ γὰρ ἀλλὰ ἀλλόφυλοι, οἱ μὲν Σκύθαι, φησὶ, τὰ λοιπὰ ταῦτα, ἢ τὰ καθ' ἡμᾶς ἄξιοι, μὴ ἐπιβαίνειν τοῖς νομίοις ὑμῶν ἐς τὸ πρόσω, ἀλλὰ μέχρι τῶν Τράχωνος ἡμῶν. τοὺς δὲ λῃστὰς, οὓς αἰτεῖσθε, ὡς λῃστεύοντας ὑμῶν οὐ χώραν, ἃ φασιν ἀδίκως λοιπὸν γνώμης ἐκπεμπεσθαι, ἀλλὰ ἰδίᾳ ἕκαστον ἐπὶ ὧν ἀφίκεσθε ληστείαν. ἃ δὲ τις ἀληθεύοιτο ἢ αὐτῶν, οἱ ἴσως ἂν λοιδέσθαι. ταῦτα μὲν ἔξεστι ἐπιπλεῖν. ἐγὼ δὲ μὴν σοὶ μικρὰ λέγω ἕκαστον ἐμοὶ φίλων

quàm ſi iureiurãdo eſſet adacta. Nam in tergum aſcendiſſe, inſtar iuriſiurandi eſt. Arſacomas igitur his in rebus procurandis ſatagebat: coëruntq; illi equites quidem circiter quinquies mille: tum armati ac pedites promiſcuè vicies mille. At Lonchates vbi ignotus puenit in Boſporũ, Regẽ adit, tractantem quidpiã de regni negotijs, aitq; venire quidem ſeſe publico Scytharũ nomine, ſed priuatim res maximas apportare. Ille vbi dicere iuſſiſſet: De publicis, inquit, negotijs, hos impraeſentiarum denunciant Scythae, ne veſtri paſtores in plaga tium vſq; tranſgrediantur, ſed intra Trachonẽ paſcant. Cæterùm latrones, de quibus poſtulatis, quòd regionẽ veſtram incurſent, negant eos publico conſilio emitti, ſed priuatim ſui quemque lucri cauſa prædari. Quòd ſi quis illorum deprehendatur: tui arbitrij eſſe vt in eos animaduertas. Hæc quidem illi denunciant. At ego tibi indico, grauem in vos inſulã futurũ

de

ἔφ' ὑμᾶς, ὅτ' Ἀρσακόμα ζοῦ Μαριάνδα, δεῦρο ἐπρέσβευε πρέσβυ παρὰ σέ. καὶ οἶμαι, διότι αἰτήσας τὴν θυγατέρα, οὐκ ἔτυχε παρὰ σοῦ, ἀγανακτεῖ, καὶ οὐκ ἀνέχεται βύρσης ἐβδόμην ἡμέραν ἤδη διάθλα, καὶ σωμάτια ἐπὶ τοῦ ὀπίσω ἐπὶ αὐτῷ κεῖται, ἔφη ὁ Λεωπάνωρ, καὶ αὐτὸς, ἀναγκαῖος ἀναμιμνήσκειν ἀλλ' ἀναμιμνήσκει βύρσης· ὅτι δ' ἐφ' ὑμᾶς συνίσταται, καὶ ὅτι Ἀρσακόμας ὁ ἐμὸς ἀνεψιὸς δεῦρο, ἀγνοεῖς. ἀπ' ἐκείνου δή, ἔφη ὁ Λογχάτης, παρασκευή. ἐμοὶ γὰρ ἐχθρὸς ὁ Ἀρσακόμας δεῦ, καὶ ἄχθεται, διότι προτιμῶμαι αὐτοῦ, καὶ τῶν γνωρίμων, καὶ ἀμείνων τὰ πάντα δοκῶ εἶναι. ἀλλά μοι καὶ ὑπερέχειν τὴν θυγατέρα σου θυγατέρα Βαρσίνην, ὅτι τὰ ἄλλα ἀναξίῳ ὑμῶν ὄντι οὐκ ἂν ἐπιμελῶς ἀφ' ἡμῶν. ἀκούσομαι, ἔφη ὁ βασιλεύς, μᾶλλα πιεσθεὶς νόμῳ. ἔγνων γὰρ τὴν αἰτίαν τῆς ὀργῆς ἐφ' Ἀρσακόμα, τὴν ἐπὶ τῷ γάμῳ, καὶ ἅπαξ

ab Arſacoma Mariandæ filio, qui nuper legatum egit apud te: idq; opinor, quum filiam tuam poſtulârit, non aſſequutus ſit abs te: ob id indignatur, ſedetq; in tergore taurino ſeptimum iam diem, contractuſq; illi eſt exercitus haud exiguus. Audiui (inquit Leucanor) & ipſe, cogi vim copiarũ in tergum bouis. Quòd autem aduerſum nos cogerentur, quodq; Arſacomas huius rei dux eſſet, id verò me fugerat. At qui in te, inquit Lonchates, hic apparatus conſtituitur. Mihi autẽ inimicus eſt Arſacomas, grauiterq; fert, quòd ſibi præferar à natu maioribus, & quòd in omnibus illo videar eſſe præſtantior. Quòd ſi mihi ſpoponderis alteram filiam tuam Barcetin, alioqui nec indigno veſtra affinitate, breui tibi reuerſus caput eius apportauero. Spondeo, Rex inquit, videlicet ſupra modũ formidi-

ne correptus, propterea quòd nõ ignoraret quãm ob cauſam iratus eſſet Arſacomas, nimirũ ob nuptias: tum aliàs quoque

metuerat

ἀπέλιπεν ἀεὶ τὸν Σκύθαν. ὁ δὲ Λογχάτης, ὄμοσόν μοι, ἔφη, ἢ μὴν φυλάξειν τὰς συνθήκας, μηδὲ ἐπαρήσεσθαι, τότε ἤδη τούτων γενομένων, καὶ ἐκεῖ ἀναπάνας ἃς ἔχεις ἀρωγάς, ἤθελον ὀμνύειν. μὴ σύ γε ἐντεῦθεν, ἔφη, μὴ καί τις ἐπίδῃται τῶν ὁρώντων, ἐφ' ὅτῳ ὀμοσόμενοι μέλλομεν. ἀλλ' ἐς τὸ ἱερὸν τοῦ Ἄρεως τουτὶ ἀσπασθόντες, εἰσίωμεν τὰς θύρας, ὀμνύοντε, ἀκουόντω δὲ μηδείς. ἐν γάρ τι τούτων νύττοιτο Ἀρσακόμας, δείδια μὴ προθύσηταί μου τὸν πολέμιον, χάρα ὑμῖν ἀμφὰ μικρὰν ἤδη περιβεβλημένῳ. ἀσίωμεν, ἔφη ὁ Βασιλεύς· ὑμᾶς δὲ ἀπόπαλαι, ὅτι πορρώτατω. μηδεὶς δὲ παρίτω ἐς τὸν ναόν, ὅστις μὴ ἐγὼ καλέσω. ἐκεῖ δὲ οἱ μὲν ἐσῆλθον, οἱ δὲ παρεφύλαττον ἔξω, σπασάμενος τὸν ἀκινάκην, ἐπισχὼν τῇ ἑτέρᾳ τὸ στόμα, ὡς μὴ βοῆσαι, πάσῃ παρὰ τὸν μηρόν. ἔπειτα ἀποστρέψας τὴν ἀριστερὰν, ἐπὶ τῇ γλαμύδι ἔχων ἐξέπιε, μεταξὺ ἀγκαλιζόμενος αὐτῷ, καὶ

metuerat semper Scythen. At Lonchates: Iurato, inquit, te præstiturum pacta, neque inficiaturum. Id quum fieret, idémque resupinans in cœlum iurare vellet: Absit, inquit, vt hic: ne quis spectantium conijciat quâ gratiâ iuremus: quin potius hoc templum Martis ingressi, occlusis foribus iusiurandum edamus, vbi nullus exaudiat. Nam si quid horum inaudierit Arsacomas, vereor ne me ante bellum immolet, manu iam nunc non parua cinctus. Introëamus, inquit Rex. Vos autem absistite quàm longissimè: neque quisquam ad templum adeat, quem ego non accersiuero. Posteaquàm igitur ipsi quidem introgressi sunt, satellites autem procul absiterunt: vibrato gladio, simúlque altera manu obturato ore, ne vociferaretur, ictum impectus adegit. Deinde caput defectum, sub chlamyde tenens prodibat, quasi confabulans interim cum illo, breuiq

καὶ ἅμα ταχέως ἔφη λέγων, breuiq; sese dicens affuturum, tanquam ad negotiũ
ὡς δὴ ἐπί τι πεμφθεὶς ὑπ' ἐκ quippiam emitteretur ab illo. Atque ita reuersus eò ubi equum vinctum reliquerat, consenso illo redequitauit in Scythiam. Porrò nemo est eum insequutus, quippe diu ignorantibus Bosporanis quod acciderat, tum vbi resciissent, factitiosè de regno decertantibus. Hæc itaque gessit Lonchates, præstitiq; promissum, allato Leucanoris capite. Porrò Macentes in via factus certior superhis, quæ in Bosporo acciderant, peruenit ad Machlyenses: primúsque illis nuncium attulit de Rege trucidato. At populus, inquit, te Adyrmache, gener cùm sis, ad regnum vocat. Proinde fac, vt ipse prior occupans, imperium arripias, in rebus perturbatis obortus, puella verò te sequatur à tergo in curribus. Facilè enim isthoc pacto tibi comiliqueris multitudinem Bosporanorum, vbi Leucanoris

ρόν. καὶ ὅτως ἐπὶ τὸν τόπον ἀφικόμενος, ἔνθα ἀνδρόμεδον κατελιποίητὸν ἵππον, ἀναβὰς ἀφιππάσατο ὡς τὴν Σκυθίαν. λήξας δ' ὐκ ἐγήρασε αὖθ', ἐπεὶ πολὺν ἀγνοησάντων τὸ γεγονὸς τῶν Βοσπορανῶν, καὶ ὅτι ἔγνωσαν, περὶ τῆς βασιλείας διαφερόντων. ταῦτα μὲν ὁ Λογχάτης ἔπραξε, καὶ τὴν ἐπιστολὴν ἀπεπλήρωσε τῷ Ἀρεκόμᾳ παραδοὺς τὴν κεφαλὴν Λεύκανόρου. ὁ Μακήτης δέ, καθ' ὁδὸν ἀκούσας τὰ ἐν Βοσπόρῳ γενόμενα, ἔκφρων ἐς τοὺς Μάχλυας. καὶ πρῶτος ἀγγέλλας αὐτοῖς τὸν φόνον τοῦ βασιλέως, ὁ πόλις δέ, ἔφη, ὁ Ἀδύρμαχε, σὶ γαμβρὸν ὄντα ἐπὶ τὴν βασιλείαν καλεῖ. ὅσα σὺ μὲν προλάσας, παραλάμβανε τὴν ἀρχήν, τὰ παραγόμενα τοῖς πράγμασιν ἐπιφανὲς, ἡ λύρη γὰρ κατόπιν σοι ἐπὶ τῶν ἁμαξῶν ἕπεται. ῥᾴδιον γὰρ ἔτι προσάψας Βοσπορανῶν τοῖς πολλοῖς, ἰδόντας τὴν Λευκάνορος

κάνορ& θυγατέρα. ἰγὼ δ' Α-
λανὸς τί ἄμι, μὴ τῇ παιδὶ ταύ-
τῃ συγγενὴς μητρόθεν· παρ' ἡ-
μῶν γὰρ ἔσαν τῶν Μάσηραν
ἠγάγετο ὁ Λευκάνωρ. καὶ νυῦ
δι ἥκω παρὰ τῶν Μασήρας
ἀδελφῶν, τὴν Αλανίαν, παρα
κελευομένων ὅτι τάχιστα ἰλαύ-
νειν ἐπὶ τὸν Βόσπορον, καὶ μὴ
περιιδεῖν ἐς Εὐβίοτον περιελ-
θοῦσαν τὴν ἀρχὴν, ὃς ἀδελ-
φὸς μὲν νόθ& Λευκάνορ&,
Σκύθαις μὲν ἀεὶ φίλ& ἦν,
Αλανοῖς δ' ἀπίχθετο. ταῦτα
μὲν ἔλεγεν ὁ Μακίνης ὁμό-
νοιν&, μὴ ὁμόγλωττος ὢν Α-
λανοῖς· ἐοικὼς γὰρ ταῦτα Α-
λανοῖς μὴ Σκύθαις πλὴν ὅτι ὀ
πάνυ κομῶσιν οἱ Αλανοί, ὥσ-
περ οἱ Σκύθαι. ἀπὸ δὲ Μα-
σφήτης μὴ τοῦτο ἄκαρν αὐτοῖς,
καὶ ἀπεκείραντο τῆς κόμης,
ὅσσον ἀκὸς ἐπὶ ἴλαπόν κομ-
μᾶν τὸν Αλανὸν τῶ Σκύθα,
ὥστε ἐπισεύεσθαι ταῦτα, καὶ
ἐδόκει Μασήρας καὶ Μασσα-
γέτας συγγενὴς εἶναι. καὶ νυῦ, ἔφη,
ὦ Α-

ris filiam conspexerint. Ego porrò nō solùm Alanus sum, verùm etiam sponsæ tuæ cognatus maternus: siquidem nostra è gente Masteræ Leucanor asciuit uxorem. Et nunc tibi adsum, missus à Masteræ fratribus, qui sunt Alania, denuncianti bus vt quàm potes ocyssimè recipias in Bosporum, neque per negligentiam commentas, vt imperium ad Eubiotum deueniat, qui tametsi frater nothus est Leucanoris, tamen Scytharum partibus semper fauit, cum Alanis simultates gerit. Hæc quidem dicebat Macentes. Erat autē eodem cultu eadémque lingua cum Alanis. Commune enim horū vtrumque Alanis cum Scythis, nisi quòd non magnoperè comati sunt Alani, quemadmodum Scythæ. At Macentes in hoc quoq; illis erat dissimilis, videlicet detonsa coma: quatenus conueniebat Alanum minùs esse comatum, quàm Scytham. Itaq; his rebus factum est, vt illi fides haberetur, pro cognato Masteræ ac Mazææ cognatus esse. Et nunc, inquit, ὦ Λάγ-

Ἀδύρμαχε, ἑτοῖμός εἰμι καὶ ἅμα σοὶ ἐπὶ τὸν Βόσπορον, εἰ σὺ ἐθέλεις, μέγαν τινά, ὡς ἔοικε, καὶ πλουσίαν ἄγων. τοῦτο, ἔφη, καὶ μάθον, ὁ Ἀδύρμαχε, εἰ θέλεις ἄγειν, ἀφ' ἅμα καὶ ἄνευ σοὶ Μαλοίαν ἄγειν. εἰ μὴ γὰρ ἅμα ἡμῖν ἦλθες ἐπὶ τὸν Βόσπορον, ἐπεὶ ἐνὶ πλείονι, ἄμεινον ἂν προοίμεθα. εἰ δέ μοι πλὴν γυναῖκα ἄγοις, ἀντὶ πολλῶν ἂν ἡγοίμην. ταῦτα ἐγίνετο, καὶ ὁ μὲν ἀπέπλευσε, παραδοὺς τῷ Μακηδόνι ἄγειν πλὴν Μαλοίαν, παρθένον ἔτι οὖσαν. ὁ δὲ ἡμέρας μὲν, ἐπὶ τοῦ ἁμάξης ἦγεν αὐτήν· ἐπεὶ δὲ νὺξ κατέλαβεν, ἀναβὰς καὶ ἐπὶ ἵππον (ἐπιθεραπευτὴς γὰρ ἦν ἵνα σφίσι μηχανὰς ἐπιτηδεύσας) ἀναπαύεσθαι τε αὐτὸς, καὶ ἐκεῖνα παρὰ πλὴν Μακηδόνι ἄλλονδε, ἀπ' ἄκρας πόλεως καὶ ἐς πλὴν μεσόγαιαν ἐν ἀριστερᾷ λαβὼν τὰ Μιτραίων ὄρη, διαναπαύων μεταξὺ πλὴν παῦσα, τρίτῃ καὶ ἐπὶ νόσῳ ἐς Μαχλύας ἐς Σκύθας. καὶ ὁ μὲν ἔπεσε αὐτῇ, ἐπεὶ δὲ

δ Adyrmache, ad vtrumuis paratus sum: vel proficiscì tecum in Bosporum, si velis: vel manere, si sit opus, ac sponsam adducere. Isthuc equidè, inquit Andyrmachus, longè malim, quandoquidè cognatus es, te puellam adducere. Nam si nobiscum vnà proficiscaris in Bosporum, vnum duntaxàt equitem numero addideris. Quòd si mihi vxorem aduexeris, multorum instar fueris. Atq; ita factum est: & hic quidem iter ingressus est, Macentæ tradens ducendam Maxeamque quæ virgò etiamdum erat. At ille per diem quidem illam curru vehebat: verùm vbi nox incubuisset, impositæ equo (nam id curârat, vt alius quidam eques sese consequeretur) tũ insiliens & ipse, nequaquã deinceps ad Mæotim iter faciebat, sed defleo flens ad mediterraneam, relictis ad dextram Mitræorum montibus, quum virginem interim aliquoties interquiescere iussam refocillasset, intra triduum à Machlyensibus in Scythiam vsque permensus est viam: statimq; equus eius

vbi

ἐπαύσαλο τοῦ θρόμου, μικρὸν ἐπισὰς ἐθεώρησε. ὁ δὲ Μακρόνυξ, ἐγχαείσας τῷ Μασσάγῃ τοῦ Ἀρσακόμα, δίδωσι, ἔφη, καὶ παρ' ἐμοῦ τῷ ἐθέλοντι. τὸ δὲ πρὸς τὸ ἀνέλπιστον τὸ θέαμα καὶ καταπλαγὲν καὶ χάριν ὁμολογοῦν, παῦε, ἔφη ὁ Μακρόνυξ, ἄλλον μὴ ποιῶν σαυτό. τὸ γὰρ χάριν ἐμοὶ ὁμολογεῖν, ἐφ' οἷς ἔπραξα τούτοις, διόρ δή ἐστιν, ὥσπερ ἂν εἰ ἀκουσίως χάριν εἰδείη τῷ δεξιᾷ, διότι τραυθεῖσά ποτε ὑπὸ τοῦ ἀριστερᾶς, καὶ φιλοφρόνως ἐπιμελεῖται καμνούσης. γελοῖα δίνων καὶ ἡμεῖς ἂν ποιοῖμεν, εἰ πάλαι ἀναμιχθέντες, καὶ ὃς εἶδόν τι ἐῶ, ἀς ἵνα σωιλθόντες, ἔτι μίγα νομίζοιμεν ἂν, ἃ τὸ μὲν ἡμῶν ἔπραξέ τι χρηστὸν, ὑπὲρ ὅλου τοῦ σώματος. ὑπὲρ ἑαυτοῦ γὰρ ἔπραξε μέρος ὂν τοῦ ὅλου, τῷ πάσχοντι. οὕτω μὲν ὁ Μακρόνυξ ἔφη τῷ Ἀρσακόμᾳ, χάριν ὁμολογήσαντι. ὁ δὲ Ἀδύρμαχος, ἀφίκετο πάλιν ἐπὶ δεῖπνον, ἀς μὴ τὸν Βόσπορον οὐκέτι ἔλθῃ.

vbi desitisset à cursu, paulisper astans examinatus est. Porrò Macentes Arsacomæ Mazæam in manū dans: Accipe, inquit, à me quoque id, quod sum pollicitus. At illo ad insperatum spectaculum stupefacto, gratias ágente: Desine, inquit Macentes, ac noli me alium à teipso putare: nam mihi profectò gratias agere ob hæc quæ feci, perinde est, ac si sinistra mea gratias agat dextræ, quòd vulneratæ sibi submiserit, atque officiosè curam egit ægrotantis. Ridicula nimirum & nos fecerimus, si iam dudum commissi, & quatenus licet, in vnum conflati, magnum adhuc esse credamur, si qua pars nostri officiosè quid egerit pro toto corpore. Etenim pro se ipso fecit, quum pars sit totius beneficio adiuti. Atque ad hunc quidem modum Arsacomæ gratias agenti, Macentes respondit. Cæterum Adyrmachus vbi sensit insidias, non perrexit ire in Bosporum:

ἐπ-

ἤδη δὲ Εὐβίοτος ἤρχων, ἐπι-
καταβὰς ἐκ Σαυροματῶν, παρ'
οἷς διέτριβεν. ἀσ ἦλθε αὐτὸς ἐ-
παναλθὼν, ἢ στρατιὰν πολλὴν
συναγαγὼν, ἐξ ὀρεινῆς ἐσί-
βαλε τοῖς τῶν Σκυθίαν. καὶ ὁ
Εὐβίοτος, μετ' ὀλίγον καὶ οὗτος
ἐσέπεσεν, ἄγων παντὶ μὲν
τὸς Ἕλληνας, Ἀλανοὺς δὲ καὶ
Σαυρομάτας ἱππικούτας, ἐκα-
τέρους δυσμενεῖς. ἀναμίξαντες
δὲ τὰ στρατεύματα, ὁ Εὐβίοτος
καὶ ὁ Ἀδίρμαχος, ἐννέα μυ-
ριάδας ἅπαντες ἐγένοντο, καὶ
τέτταρα τὰ πρῶτα, ἱππολοτόται.
ἡμᾶς (καὶ γὰρ ἡμεῖς μετέ-
σχομεν τῆς ἐξόδου αὐτοῖς ἐπιδὸς
ἐν τῇ βύρσῃ τότε ἱππέας αὐ-
τοῖς ἑλαύνοντας) ὁ πομπεὺς ἐπαί-
ξας τῶν πρεσβυτέρων σὺν
τοῖς ἱππεῦσι συναθροισθέντες,
ἐπεμίσθημεν τῷ ἔφοδον ἴσον
τάγα δὲ ὁ Ἀρσακόμας, καὶ ἐπα-
γὰ προσιόντας ἤδομεν αὐτὸς,
ἀντεκάζομεν. προεπαφέντες
τὸ ἱππικόν. γνόντες δὲ
ἱππικὴν μάχης καρτερᾶς,
ὁρῶμεν τὰ ἐμέτερα, καὶ

iam enim Eubiotus rerum potiebatur accersitus à Sauromatis, apud quos fuerat diuersatus: verùm in patriam reuersus, contractis ingentibus copijs, per montosa irrupit in Scythiam, paulòq; pòst irruit & Eubiotus, cùm Græcos vndecunq; poterat secum ducens, tum Alanos, & Sauromatas accersitos, vtrinq; vicies millenos. Coniunctis autem copijs Eubiotus atque Adyrmachus, nonaginta millia confecerunt: atque ex his tertia pars equites sagittarij. Nos autem (nam & ipse ad hanc expeditionem contuleramus, addens ijs quæ in tergum taurinum conuenerant, equites ad plenum instructos centum) contractis haud multò minus triginta millibus, vnà cum equitibus operiebamur insultum, ductore Arsacoma. Vt autem admouentes illos conspeximus, contrà duximus agmen, præmissis in hostem equitibus. Atque vbi iam diu acriter esset pugnatum, tandem cessere nostri,

καὶ παρεῤῥάγνυ· ἡ φάλαγξ, καὶ τίλῳ, ἐς δύο διακόπτω τὸ Σκυθικὸν ἄπαν. καὶ τὸ μὲν ὑπεχώρησε, οὐ πάνυ ῥᾳδίως ἡδημένον, ἀλλ' ἀναχάρησις ἐδόκει ἡ φυγή· ἐδίδου γοῦν οἱ Ἀλανοὶ ἐπόλεμον ἐπιπολὺ διώκειν. τὸ δὲ ἥμισυ, ὅπερ καὶ ἔλαττον, ἐπεσχόντο οἱ Ἀλανοὶ καὶ Μάχλυες, ἵνα σφίσι πανταχόθεν, ἀφθόνως ἀφίστατο τῶν ὀϊστῶν καὶ ἀκοντίων. ὧν πάνυ ἐπονοῦντο ἡμῶν οἱ πελασκημένοι, καὶ ἤδη προίεντο οἱ πολλοὶ τὰ ὅπλα, ἵνα τάχιον δὲ ὁ Λογχάτης καὶ ὁ Μακεδών τῆς ἵππου ὄντες, καὶ ἐπέρουν ἤδη προκινδυνεύοντες, ὁ μὲν πυραπτωθὰς τὸν μηρὸν, ὁ Λογχάτης ὁ Μακεδὼν δὲ, πελέκει ἐς τὸ κρανίον ἐπὶ καὶ ἐπὶ, καὶ ἰοντῶν ἐς τὸν ὦμον. ὅπερ αἰσθόμενος ὁ Ἀρσάκομας, ὑπ' ἐμοῦ ζῶν ἄμοις ὤν, ἀνὴρ ἀγησάμενος, ἀπέστη, καταλιπὼν τὸς φίλους· προσβαλὼν τὸν μύωπα ὑπὸ ἵππου ἐμβούσας ἤλαυνε δι' τῶν πολεμίων, λοιδορῶν διαρρήδην, ὅτι

interrupta phalange. Postremò in duo diſſectum eſt vniuerſum agmen Scythicum. pars ſubduxit ſeſe, non omnino palàm victa: verùm ita fugiebat, vt locum dare videretur: adeò vt Alani ad multùm tempus inſequi nõ auderẽt partem alterã, quæ eademerat inbecillior, cingẽtes Alani ac Machlyẽſes vndequaq; cædebant, confertim iaculis emiſſis, atq; ſagittis, ſic vt vehemẽter laboraretur à noſtris, qui tenebantur obſeſſi. Et iam plerique arma proiecerãt, quorũ in numero fortè erat Lõchates, & Macẽtes: iamq; ambo vulnus acceperãt, dum ante alios ſeſe periculis obijcium: hic quidẽ aduſto femore, puta Lonchates: porrò Macẽtes ſecuri ſauciato capite, tum contro in humerum impacto. Quod ſimulatque ſenſit Arſacomas, quum in altero equitãne eſſet nobiſcum, turpe ratus ſi deſertis amicis non adeſſet, ſubditis equo calcaribus, cum clamore in hoſtes tendere cœpit ſublato gladio,

adeò

ὥστε τὸς Μάχλυας μηκέτι ὑπομεῖναι τὸ ῥόθιον τοῦ θυμοῦ, ἀλλὰ διαρρήξαντες ἴλλυκαν αὐτῶν διεξιέναι. ὁ δὲ ἀναστησάμενος τοὺς φίλους, καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας παρακαλέσας, ὥρμησε ἐπὶ τὸν Ἀδύρμαχον, καὶ κατάξας τῷ ξιφιδίῳ παρὰ τὸν αὐχένα, μέχρι τῆς ζώνης διέτεμε. πεσόντος δὲ ἐκείνου, διελύθη τὸ Μαχλυϊκὸν ἅπαν, καὶ τὸ Ἀλανικὸν μετ' αὐτοῦ πολύ, καὶ οἱ Ἕλληνες ἐπὶ τούτοις. ὥστε κρατοῦμεν ἐξ ἀρχῆς ἡμεῖς, καὶ ἐπεξελθόμενοι ἄρτι, ἐπὶ πολὺ κτείνοντες, ἐ μὲν νὺξ τὸ ἔργον ἀφεῖλε. δι' ἡμέρας δὲ ἐπιοῦσαν, ἐκεῖθεν παρὰ τῶν πολεμίων ἥκοντες, ἐδέοντο φιλίας ποιεῖσθαι. Βοσποριανοὶ μὲν γὰρ ἐπετέλεσαν διπλάσιον τὸν λαμὸν ὑπισχνούμενοι, Μάχλυες δὲ ὁμήρους ἔδοσαν ἔφασαν· οἱ Ἀλανοὶ δὲ, ἀντὶ τῆς ἐφόδου ἐκείνης, Σινδίαν σφῶν ἡμῖν χαρίσασθαι ὑπέσχοντο, ἐκ πολλοῦ διεῤῥῶτας. ἐπὶ τούτοις ἐπαύσαμεν, δόξαν

adeò vt Machlyenses vim animi non sustinuerint, sed viam illi fecerint, vt trãsiret. At ille receptis amicis, tum aduocatis & alijs, impetum fecit in Adyrmachum: impacto ὁ in ceruicem gladio, ad zonam vsque dissecuit. Quo fuso dissipata est omnis acies Machlyensium, paulò pòst & Alanorum: deniique cum his Græci quoque. Atq; ita redintegrato prælio nos superiores extitimus, diúq; sumus insequuti trucidantes, donec nox finem imposuit. postero die ab hostibus venerunt legati, quũ supplices pacem atque amicitiam orarent. Bosporani duplicatum tributũ pensuros sese pollicebantur: Machlyenses obsides daturos se confirmabant: Alani ita eam inuasionem compensaturos sese spondebant, vt Sindianos nostro nomine vellent aggredi, quibus cum multo iam tempore nobis fuerat simultas. His de rebus auditis suffragijs,

ξαν πολὺ πρότερον Ἀρσακόμα τὴν Λογχάτην, καὶ ἐγγύς ἐστιν ἡ Ἀκινάκου καὶ Ἀφροδίτης, ἱκάνων πρὸς ἀλλήλους ἕκαστα διαῦτα, ὦ Μνήσιππε, διὰ μῆσοι ποιῶν Σκύθαις ὑπὲρ τῶν φίλων. Μνή. πάνυ τραγικὰ, ὦ Τόξαρι, καὶ μύθοις ὅμοια, καὶ ἴλεως μὴ ὁ Ἀκινάκης καὶ ὁ Ἄρης μοι ἔχοιεν, εἴ γέ τις ἀπιστεῖ αὐτοῖς, ἐπάνω μισθοῦ ἂν δόξαιεν ἄρα. Τό. ἀλλ' ὅρα ὦ γύναι, μὴ φθόνος, ὑμῶν ἡ ἀπιστία ἦ. πλὴν ἐκεῖνό γε ἀφῃρῆσθε ἀπιστοῦντα καὶ ἅμα διαῦτα ἀπῆν, ἃ οἶδα ὑπὸ Σκυθῶν γιγνόμενα. Μνή. μὴ μακρὰ μόνον, ὦ ἄνεισι, μηδ' ὅτως ἀφίλοις χρώμενος τοῖς λόγοις, ὡς νῦν γε ἄνω καὶ κάτω πλεῖν Σκυθίαν καὶ πλεῖν Μαχλυαπλεῖν δραθέων, καὶ ἐς τὸ Βόσπορον ἀπιὼν, εἶτ' ἐπανιὼν, πάνυ μὲ κατηχήσω τὴ σιωπῇ. Τό. παθὼν καὶ ταῦτά γε νουμοθετοῦντι, καὶ ὀξὺ βραχέων λιπτέον, μὴ καὶ μακρὸς ὑμῖν τῇ ἀκοῇ συμπεσοῦμαι.

in primis autem Arſacomam & Lonchatæ, paxima. bus illis cæſta pro arbitratu ſuo moderantibus. Hujus modi, Mneſippe, Scythæ amicorum cauſa facere. MNE. *Tragica prorſus, ô Toxari, fabulisq; ſimilia. Et propitium ſit Acinaces & Venus, per quos iuráſti: ſi qui iſta non credat, non admodum reprehendendus eſſe videatur.* TOX. *At vide, vir egregie, ne incredulitas iſta ab inuidia veſtra proficiſcatur. Quanquam non me deterrebis non habendo fidem, quò minus & alia his conſimilia referam, quæ non uerimà Scythis eſſe geſta.* MNE. *Tantum ne longum facias, vir optime, neque vſqueadeò admiſſis vegisq; viare ſermonibus, ut nunc ſurſum ac deorſum Scythiam Machlyamq; percurrens, deinde in Boſporum diſcedens, poſtremò rediens, prorſus abutare ſilentio meo.* TOX. *Parendum tibi & hanc præſcribenti legem, dicendumq; paucis: ne fatigeris vnà nobiſcum audiendo circumcurſitans.*

Quin

μᾶλλον ἢ καὶ ἄκουσον, ἐμοὶ αὐτῷ οἷα φίλῳ, Σισίννης τοὔνομα, ὑπηρέτησον. ὅτι γὰρ Ἀθήνᾶσι ἀπῆρα οἴκοθεν, ἐπιθυμίᾳ παιδείας τῆς Ἑλληνικῆς, κατέπλευσα εἰς Ἅμασιν τὴν Ποντικήν. ἐν ᾗ δοκοῦσί μοι οἱ, οἳ ἐκ Σκυθίας πλέουσιν, ἐπὶ πολὺ τῆς Καράμβιος ἀπέχουσα ἡ πόλις. ἕπετο δέ μοι Σισίννης, ἑταῖρός μοι ἐκ παιδὸς ὤν. ἡμεῖς μὲν οὖν κατανεῴκειόν τινα ἐπὶ τῷ λιμένι σκηνάμενοι, ἐπὰν δὴ τῶν πλοίων τι ἐπιπλεῦσαν ἐθεασάμεθα, ἀνορμήσομεν, ἅμα πονηρὸν ὑφορώμενοι. ἐν δὲ τούτῳ δή, λῃσταί τινες ἀναπάσαντες τὸ λῃστρον, ἐπῆραν σύμπαντα. ὡς μηδὲ τὰ ἐς ἱκανὸν πλοῖον ἡμῖν ἁρπάζοντα διαφυγεῖν. ἐπανελθόντες δὲ οἴκαδε, καὶ τὸ γεγονὸς μαθόντες, δικάζεσθαι μὲν τοῖς γείτοσι, πονηροῖς δοῦσι, καὶ τῶν ξένων μή, ἐπεὶ ἐδοκιμάζομεν, ἀνελιόντες μὲν συνοφάντας λέξομεν τοῖς πολίταις, λέγοντες δὲ ὑφείλετο ἡμῶν τις Δαμασὶς

Quin magis ausculta, quæ in meipsum amicus Sisinnes nomine præstiterit. Quum enim Athenas relicta patria proficiscerer, id'q; cupiditate Græcanicarum literarum, appuleram Amastrim Ponticam. Ea est vrbs haud procul à Carambe disita, in promontorio, obuia ijs qui à Scythia nauigant. Comitabatur autem Sisinnes, mihi à puero amicus. Nos igitur vbi res quasdam importatas in portu spectassemus, in eum'q; è naui subduxissemus, emimus nihil suspicantes mali. Interea fures quidam effracta sera sustulerunt vniuersa, adeò vt non reliquerint quod vel in eum diem sufficere posset. Ergo quum domum essemus reuersi, cognito quod acciderat, non visum est in ius vocare vel vicinos, qui plures erant, vel hospitem, veriti ne pleriſque sycophantæ videremur, si dixissemus nobis ab aliquo sublatos es-

κὰς τριακοσίους, καὶ ἐσθῆτα πορφυρᾶν, καὶ τάπητάς τινας, καὶ τάλλα, ὁπόσα ἦν χρήματα. ἐσκοπούμεθα δὴ περὶ τῶν παρόντων, ὅ, τι πράξομεν, ἄποροι πανταπασιν ἐν τῇ ἀποδημίᾳ γεγόνοτες. ἐμοὶ μὲν οὖν ἐδόκει, ὡς ἔχον, αὐτὸ παραδύσαντα εἰς πόλιν πλησίον τὸν ἀκινάκην πλεῖν, ἀπιθέμενον τὸ βίον, πρὶν ἀσχημόνησί τι ἐπενεγκεῖν, λιμῷ ἢ δίψει τελευτήσαι. ὁ δὲ Σισίννης παρεμυθεῖτο, καὶ ἐπέτρεπε μηδὲν δεινὸν ποιεῖν· αὐτὸς γὰρ ἐπινοήσειν ἔλεγεν, ὅθεν ἕξομεν ἐπανιοῦσι τὰς τροφάς. καὶ τότε μὲν ἐξηπατᾶτο ὑπ' αὐτοῦ λιμῷ θανούμενος· καὶ ἦκεν ἡμῖν ἐκ τοῦ μισθοῦ ἐπιτισάμενος. ἐωθὼς δὲ περιὼν κατὰ πόλιν ἀγοράν, ἤδη τινὰ μεμισθωμένον τινά, ὡς ἔφη, γυμνάσιον καὶ παλαίστραν παρεσκευασμένον. μονομαχίαν δὲ οὗτοι ἐπὶ μισθῷ ἀνθρώπους ἠθλητὰς, ὡς πρίτην ἡμέραν ἀγωνιεῖσθαι ἔμελλον. καὶ δὴ τὸ πᾶν, ὡς ἦκεν,

se Daricos quadringentos, tum veſtium permultum, ad hæc tapetia quædam: denique, quicquid habueramus. Conſultabamus igitur hiſce de rebus quid eſſet faciundum omnium rerum egenis, idq; in vrbe peregrina. Ac mihi quidem ita viſum eſt tum temporis, ſtatim demerſo in ilia acinace vitam fugere, priuſquam ignauum quiddam aut indignum eſſet ferendum vel fame vel ſiti enecto. Contrà Siſinnes conſolabatur, obſecrans ne quid tale faceremus. Aiebat enim, excogitaſſe ſeſe vnde nobis victus ſuppeteret. Et eo quidem die benedicendis è portu lignis, alienata mercede victum ſuppeditauit: manè autem obambulanti in foro, pompam quãdam aſpexit iuuenum (quemadmodum aiebat) elegantium ac ſtrenuorum. Hi nimirum viri tum lecti, vt mercede propoſita ſingulare certamen inirent, in tertium diem erant decertaturi. Ergo quum omnes hoſce negocij

ἔχερ, ἀμφ' αὐτὸς συνόδῳ Θ', ἐλθὼν ὡς ἐμέ· μηκέτι, ὦ Τόξαρις, ἔφη, σαυτὸν πτώχυνε λέγων· ὡς ἐγὼ τρίτῃ ἡμέρᾳ, πλουσιόν σε ἀφῆσω. ταῦτα ἔλεγ. καὶ σκευάρια τὰ μυταξὺ ἁρπάσαντες, ἵνα φάγωμεν ἅμα τῆς θέας, ἐθεώμεθα καὶ αὐτοί. παρελαβόν γάρ με, ὡς ἐπὶ τρυφήν τινα, καὶ παράδοξον θέαμα τῶν Ἑλληνικῶν, ἄγει ἐς τὸ θέατρον. καὶ καθίσαντες, ἐπειδὴ τὸ μὲν πρῶτον, θηρία κατασκευάσματα, καὶ ἄνδρας ἀλλήλοις μαχομένους ἀφίεμεν, κακούργους τινὰς, ὡς ἀπέλεγον. ἐπὰ δ' ἀσπίδων οἱ μονομάχοι, καί τινα παραγαγὼν ὁ λάνιστ ἀμνίδα σανίσιον, ἔπηγ· ὅστις ἂν θέλῃ δόντα μονομαχῆσαι, ἔλαβεν ἐς τὸ μίδον, ῥαχμὰς λαμβάνων Θ' μυείας, μισθὸν τῆς μάχης, ἐνταῦθα ἐξανίστατο ὁ Σισίννης, καὶ κατακηδάσας, ἐπίστη μαχᾶσθαι,

negocij conditiones audisset, accedens ad me: Caue posthac, inquit, Toxari, ne teipsum pauperem dixeris. siquidem tertio ab hinc die diuitem te reddidero. Hæc ait, atque interea ægrè parato victu, quum iam spectaculum esset institutum, spectabamus & ipsi. Etenim assumptū me duxit in theatrum, tanquam ad iucundum aliquod nouumq; spectaculum Græcorum. Ergo vbi consedissemus spectabamus. Ac primò quidem feræ partim iaculis confixæ, atq; à canibus agitatæ, partim in homines quosdam vinctos emissæ, nocentes quospiam, ita vt coniectabamus. Vt autem prodierunt qui erant ad singulare certamen conducti, ac producto iuuene quodam prægrandi, affixis pr[illegible] præco: Si quisquam velit cum hoc singulari certamine congredi, prodeat in medium, præmium pugnæ accepturus drachmarum decem millia: ibi protinus assurrexit Sisinnes desiliens, pollicetur[illegible] se dimicatu-

χάθαι, καὶ τὰ ὅπλα ἄττα, καὶ τὴν μισθὸν λαβὼν, τὰς μυείας ἐμοὶ φέρων ἐπηκόλουθει. καὶ ἃ μὲν ἐκρατήσαμεν, ὦ Τόξαρι, ἔσχομεν, ἅμα ἐπιόντες, ἐπιόντων τὰ ἀφροῦτα. ἢν δ' αὖ ἡττώμεθα, θάψας με, ἀποχάρη ἐπίσω εἰς Σκύθας. ἐγὼ μὲν ἐπὶ τούτοις ἐλάνθανον. ὁ δὲ λαβὼν τὰ ὅπλα, τὰ μὲν ἄλλα ἐκόσμει ἑαυτὸν, τὸ δὲ ἡμίσυ τοῦ σώματος ἀπέλιπε· ἐγὼ δὲ ἐπὶ μὲν τῷ τραύματι οὐδὲν ἐποιησάμην· καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐπεθύμησε τοῦτο ποιῆσαι αὐτὸς, ἐμαυτὸν ὡς ἥκιστα ἐπιτρέψας τῷ ξίφει ἐπιτμηθῆς τὸν τένοντα, ὥστε αἷμα ἐρρύη πολύ, ἐγὼ δὲ κατιδόμενος ἤδη ὡς λιπὼν. βραδύτερον δὲ ἐπιστρέψας τυρώσας τὸν ἀντίπαλον, πλαίσας τὸ ἦνυσε, καὶ λιπόμενος, ὅτι αὐτίκα ἐπεβήσετο τοῦ ποδὸς αὐτοῦ. ἐδόκουν δὲ ἐμοὶ καὶ ὀργὰς ἐπὶ τοῦ τραύματος, ἐπικάθιζε ὡς πικρῶς, καὶ μικρὸν ἔδει ἀφεῖναι αὐτὸ τὴν ψυχήν. ἀλλ' ἐγὼ προσδραμὼν ἀνίστησα καὶ παρεμυθησάμην. ἐπεὶ δὲ ἀφεθεὶς ἤδη ἐπέκεινα, ἀφῆκε αὐτὸν.

tum: simulq; posuit arma. Tū acceptā mercede, decē mihi deferēs, in manū dat: Sī vicero, inquit, Toxaris, mēā proficiscemur, suppetetq; commeatus. Sin cecidero, sepulto me redi rursus in Scythiam. Ego quidem hīs auditis singulis iebam. At ille sumptis armis, reliquum quidem corpus munuit: at genū eam nequaquam imposuit, sed nudo consistens capite pugnabat. Et initiò quidem ipse vulnus accepit, retorto gladio, succisō poplite, ita vt multum sanguinis defluēret. Ego interim iam metu præmortuus eram. At ille confidentiùs inuadentem aduersarium obseruans, ferit in pectore, transfigitq; ita ut protinus ad pedes illius procumberet. Ille sessus & ipse vulnere, mortuo incumbebat: parumq; aberat quin ipse quoque efflaret animam. At ego accurrens erexi, animumq; reddidi. Postrò vbi dimissus est iam victor declaratus, sublatum illum

domum

ἐκόμισε ἐς τὴν οἰκίαν· καὶ ἐπὶ πολὺν ὕβαπτεθὲς, ἐπίσησεν μὲν, καὶ ἔτι μέχρι νῦν ἐν Σκύθαις, γάμος τὴν ἐμὴν ἀδελφὴν, γαλεῖ δὲ ἄνδρα ὁμοῦ ἐκ τοῦ τραύματος. ὥστε, ὦ Μήσιππε, οὐκ ἐν Μάχλυσιν, οὐδ' ἐν Ἀλανίᾳ γεγένηται, ἐς ἀμαρτυρον ἔτι, καὶ ἀπιστεῖσθαι δυνάσθαι, ἀλλὰ πολλοὶ παρόντες Ἀμαζονῶν, μεμνημένοι τὴν μάχην Σισίννου. πύθεσθαι ἔτι δὲ τὸ Ἀβαύχα ἔργον δυνηθείης, ἐὰν θέλῃς. ἐπεί ποτε οὗτος ὁ Ἀβαύχας ἐς τὴν Βορυσθενιτῶν πόλιν, ἐπιγαμίᾳ τοῦ γυναῖκα, ἔς ὥρα μάλιστα, καὶ παιδία δύο, τὸ μὲν ἐπιμαστίδιον, ἄρρεν, τὸ δὲ ἕτερον, ἐόν ἑπτέτις ἔτι. συναναλαμβάνει δὲ καὶ ἑταῖρος αὐτῷ Γυνδάνης, οὗτος μὲν δὴ καὶ νοσῶν ἐκ τοῦ τραύματος, ὃ ἐτέτρωτο κατὰ τὴν ὁδὸν ὑπὸ λῃστῶν, ἐπιτεσόντων σφίσι. διαμαχόμενος δὲ πῶς αὐτὸς, ἐλαύνεται ἐς μηρὸν, ὥστε δὴ ἐσάντα ἐλωβᾶτο

domum deportauit: multúmque temporis curatus à medicis, superuixit quidem, hodiéque agit apud Scythas, dicta in matrimonium sorore mea: claudus tamen adhuc est ex vulnere. Haec res, Mnesippe, non apud Machlyenses, neque in Alania gesta est, vt testibus careat, & ficta credi queat: verùm complures extant Amastrianí, qui de pugna Sisinnae memorant. Finem iam faciam, si tibi quinto loco factum Abauchae retulero.

Appulit aliquãdo Abauchas hic in Borysthenensiũ ciuitatẽ, secũ adducens & vxorem, quam vnicè diligebat, & liberos duos, alterũ quidẽ masculum lactentem, alterã verò erat puella septem annos nata. Erat autem peregrinationis comes & huius amicus Gyndanes. atque is quidem è vulnere laborãs, quod in via acceperat à latronibus, qui eos fuerant adorti: cum quibus dum pugnaret, ictus est in femore, ita vt ne stare quidem pos-

ἐδυάζε καὶ τὰς ὀδύνας. φίλτατον δ' καταδαίντατον (ἐν τυχὸν δὲ ἐν ὑβρεφ τι δὲ καδικοῶντες) πυρκαϊὰ μεγάλη ἐξανίστατο, ἐν πάντα περικλάζε, καὶ περιέχε ἡ φλὸξ ἅπαντα χόρον τὴν οἰκίαν. ἐνταῦθα δὲ ἀναχόρμενος ὁ Ἀβαύχας, καταλιπὼν τὰ παιδία κλαυθμυριζόμενα, καὶ τὴν γυναῖκα ἱκετεύουσαν μεμενέϊν ἀφοσιούμενος, καὶ σάβαν ὠτὸν περικλασάμενος, ἀραίμενος τὸν ἐκ τοῦτου, καπέλτη, καὶ ἵππου ἀναπείσας, καὶ μικρὸν πλείους ἀνακίνανζε ἐκ τοῦ πυρός. ἡ γυνὴ, δ φίλτατον τὸ βρίφος, ὕστατα δ, ἀκολουθᾶν ἐπειράτο καὶ τὸν πόρον. ἡ δ' ἐμπίπλαται, ἀρᾶς τὸ παιδίον ἐκ τῆς ἀγκάλης, μόλις ἀνιπάσας τὸν φλόγα, καὶ ἡ παῖς σὺν αὐτῇ, παραπηδᾷ ἐλαθοῦς ἀμάνυ ἀφθαγᾶν. καὶ ἐπειδὴ ἀνάδυσί τις ἔσβον τὸν Ἀβαύχαν, λέγει προδοὺς τὸ πάντα, καὶ τὴν γυναῖκα, ὁ δ' Γυμνάσιον ἐξεκόμισεν, ἐκεῖ παῖδας

fet præ cruciatu. Itaque noctu dormientibus illis (non fortè in cœnaculo quodam diuersabantur) magna ortum est incendium, omniáq; circumclusit: iamq; flamma vndique domum circundedit. Ibi experrectus Abauchas, relictis liberis plorantibus, repulsa vxore quæ inhæreret, iussáq; vt ipsa sese seruaret, amico in humeris sublato descendit, perrumpénsque euasit, ita vt nequaquam incendio læderetur. Vxor infantem baiulans consecuta est, monens puellulam vt sese consequeretur. Ea verò femina usta, abiecto ex vlnis infante, vix exiliit è flamma. Deinde puella vnà cum illa veniens, penè & ipsa exanimata est. Post hæc quum probro obiectaret quispiam Abauchæ, quòd destitutis liberis, atque vxore, * Gymnasium exiuisset: Imò liberos

πάλαι ἦν, ἔφη, καὶ ἄνθις ποιεῖσθαί μοι φάλιον, καὶ ἄλλην ἀγαθοὶ ἴσως ἔσεσθαι σύν σοι φίλον. οὐκ ἂν ἔγωγε εὕροιμι ἄλλον ἐν πολλῷ χρόνῳ τοιοῦτον, οἷος Γυνδάνης δή, πάρα μοι πολλὰ τῆς δοκιμασίας πρόσχημα. ἄρχε, ὦ Μνήσιππε, ἀλλὰ πολλῶν ἤδη τοὺς προκαλεσάμενος. ἤδη δὲ καιρὸς ἂν εἴη λεχθέντα, ὁπότερον ἡμῶν ἢ τὴν γλῶτταν, ἢ τὴν δεξιὰν ἀποτεμνῶσι λίθοι. τίς οὖν ὁ δικάσων ἔσται; Μνή. οὐδὲ εἷς· οὐ γὰρ καταθησόμεθά τινα δικαστὴν τοῦ λόγου. ἀλλ' οἶσθα ὃ ποιήσωμεν ἐν τῷ παρόντι; ἐπειδὴ νῦν ἀσχολία πολλὴ ἡμῖν, ἄνθις ἐλόμενοι διαιτητήν, ἅπερ ἐν ἀλλήλοις ἔπραξαμεν φίλοις. ἔπειτα ἂς ἂν ἕκαστον γήγνηται, ἀποτιμώμεθα τότε, ἢ ἐγὼ τὴν γλῶτταν, ἢ σὺ τὴν δεξιάν. ἢ τοῦτο μὲν ἄχρειον, ἐπεὶ δὲ καὶ σὺ φιλίαν ἐπαινεῖν ἔδοξας, ἐγὼ δὲ ἐκεῖνο ἡγοῦμαι ἀνθρώποις ἅπασι τοῦτο κτῆμα ἄμεινον ἢ μάλιστα, liberos, inquit, demùm parere haudquaquam difficile: tum incertũ, an hi boni sint futuri: porrò amicũ diu fuerit priusquam inueniam talem, qualis est Gyndanes: cuius amor mihi multis argumentis est exploratus. Dixi, Mnesippe, è plurib. his quinque propositis iam tẽpus est pronunciari, vtri nostrũm aut linguam aut dextram oporteat amputari. Quis igitur futurus est iudex? MN. Nemo. Neque enim constituemus narrationis arbitrum. Sed scin' quid agemus? Quandoquidem in præsentiarum nullo proposito scopo sumus iaculati: deintegrò delecto arbitro, alia amicorum paria apud illum referamus: deinde vter succubuerit, eĩ tum quidem amputetur, vel mihi lingua, vel tibi dextera. At si hoc crudele, quando tu amicitiam admirari visus es: ego nihilo secius puto nullam esse mortalibus possessionem hac præstantiorem,

ἀνορ, τί οὐχὶ καὶ ἡμᾶς συνεβίβασεν ἐς ἀμᾶς αὐλούς, εἴδοι τι αὐτόθεν ἄνω, καὶ ἀφὰ ἴσασθαι ἀγαπῶμεν, ἅρμα νικήσαντα, τὰ μέγιστα ἆθλα κομιζόντα, ἀντὶ μιᾶς γλώττης, καὶ μιᾶς δεξιᾶς, δύο ἐπαινήσαντα καὶ μισθοὶ δύο, καὶ πόδας τέτταρας, καὶ ὀφθαλμοὺς τέτταρας, καὶ πόδας τέτταρας, καὶ ὅλως, διπλᾶ πάντα· διοῦτόν τε γὰρ ὄν, συνιλθόντα δύο ἢ πᾶς εἶναι, ὑποῖον τὸν Γηρυόνην οἱ γραφεῖς ἐνδείκνυνται, ἄνθρωπον ἰσόχαρα, καὶ τριπάλαιον· ἐμοὶ γὰρ δοκεῖ, πᾶς ἱκανοὶ ἂν ἓν ἅμα πρόσωπον πάντα, ὕσους δὴ δίκαιον εἶναι τοὺς γε ὄντας. Τόξ. εὖ γε λέγεις, καὶ οὕτω ποιῶμεν.

Μνή. ἀλλὰ μήτι αἵματος, ὦ Τόξαρι, μήτι ἀκινάκου δεόμεθα, τῷ φιλίαν ἡμῖν βεβαιώσοντος. ὁ γὰρ λόγος ὁ πρὸς ἡμᾶς, καὶ τὸ τῶν ὁμοίων ὁρίζεσθαι, πολὺ

tiorem, neque pulchriorem: quin ipsi quoque in vnum copulati, illud approbamus, vt ex hoc die in totam vsque vitam simus amici, vtrique victoriæ, vtrique maximis potiti præmijs: videlicet pro vnica lingua, vnáque dextra binas vterque habiturus: atque insuper oculos quoque quaternos, pedésque quaternos: in summa, duplicia omnia. Eiusmodi nanque quiddam est cùm duo trésque copulantur amici, qualem ¶ Geryonem scriptores depingunt, ternis manibus, ternisque capitibus hominem. Siquidem (vt mea fert opinio) tres illi fuerunt, qui consentiunt omnia gererent, vt dignum est his qui amicitia coniuncti sunt. TOXA. Probè dicis, atque ita faciemus. MNESIP. Verùm neque sanguine opus est, Toxaris, neque acinace, qui nobis amicitiam confirmet. Hæc enim confabulatio, & quòd eadem amemus, id multò

νὴν πίστιν ἐν ἑκάστῳ καὶ ἀσφάλειαν, ἢ πίνειν. ἐκεῖνο γὰρ τὸ ποτήριον οὐκ ἀνάγκης, ἀλλὰ φιλίας δεῖσθαί μοι δοκεῖ. Τό. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὕτως ἔχει. ἐπειδὴ δὲ ἡμῖν ἔνεστι καὶ ξένοι καὶ φίλοι γενέσθαι, ἐπειδὴ καὶ ἐν Ἑλλάδι ἐσμὲν, ἐπειδὴ δὲ σοι, ἃ μοι ἐν Σκυθίᾳ δείκνυε. Μνή. καὶ μὴν ἐγὼ, οὐκ ἂν ἀνυποσταίην καὶ μᾶλλον ἐπιθυμήσω ἰδεῖν, ἃ μὴ ἐπίστασαι φίλοις ἐντυχεῖν, οἷος σὺ, ὦ Τόξαρι, διηρώτησας ἐμὲ καὶ ἐπύθου.

id multò certius est calice illo quem bibitis: propterea quòd huiusmodi non obligationem, sed animum postulare mihi videtur. TOX. Placent ista: iamq; amici atque hospites simus: tu mihi hic in Græcia: ego tibi, si quando in Scythiam peruenieris. MNES. Nimirum vt sis sciens, nequaquam me pigeat vel lõgiùs etiam proficiscì, si tales amicos nancisci liceat, qualem esse te Toxaris ex tua oratione conijcio.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES

ARGVMENTVM.

HIc Dialogus amicitiam prędicat, rem adeò sanctam, vt apud barbarissimos etiam nationibus olim fuerit veneranda: qui non minus iucundus quàm frugifer futurus est, si quis modò decorum obseruet, quod in personis situm est. Nam Mnesippi Græci sermo, quàm totus, Græcissimum quiddam sapit, comis, facetus, festiuus: contrà Toxaridis Scythæ oratio, quàm tota, Scythicum spirat, simplex, incondita, aspera, sedula, seria, fortis. Quinetiã dictionis discrimen, quasiq; diuersum filum à Luciano ad industria affectatum, Erasmus retulit. Docet insuper amicos potiores esse quàm diuitias, & ad vitæ pręsidiũ momẽti habere amicos citra opes, quàm sine amicis opes. Vnde apud Scythas is ditissimus habebatur, qui certissimos & optimos amicos possideret.

a ORESTI ac Pyladi.] *Strophio atq; Agamemnonis nati, inquit Ouid. 1. de Ponto, indissolubili amicitia vinctus coniunctíi adeò, vt alter pro altero mori non recusares, de quo* Cicero de Amic. *& Statius 2.* [illegible]*ugarum. b* Vos Scythæ.] *Qui oram inter Tanaim & Phasim accolunt, nunc Cercetæ dicti. Eos nonnulli Ziccos esse volunt. c* A' Charicléa.] *Claudia nimirum quadrantaria Ciceronis in Plutarcho, & apud Cic. pro Marco Cælio. Charicléa autem nobilis matrona cui rollas magna ex parte flaccidas, & ambesa quædã mala, sive tacta in amoris indicium Diniæ cuidam dono misit. Mala autem illa dicuntur amabilia, amorem quippe facientia. d* Pyramidum.] *Pyramides structura sunt è saxis aut lateribus ab imo amplæ, in summo acutæ, atq; in altam molem erectæ ad nihil quàm ad effundendum opes inuentæ. e* Memnonisque.] *Huius cineres in aues Memnonidas transmutati seruntur: quæ magnis gregibus è diuersis locis, singulis annis ad sepulchrum Memnonis conuolare, atque ibi primùm querulas voces edere, deinde inter se dimicare dicuntur. Ouid. libro 13. Metam. De Memnone plura in Philopseude annotauimus. f* Ligno inclusa, nam per diem catasta stringebatur.] *Hæc instrumenta intellexisse arbitror Prudentium in hymno 1. & 5.* [illegible] *Catasta autem inter alia, machinam significat longæ & magnæ compedis formæ, qua serui vinctí tenebantur, qualis à Prudentio describitur in Vincentio:* Ruptis catenis dissilit. *aly* cauernis *legunt. i. foraminibus cippi, qui erat instrumentũ quoq; ligneũ, quo captiuorũ pedes arctissimè colligabãtur & stringebãtur. g* Nimirũ homini.] [illegible] *i.* [illegible] *ἀνδρι, vtpote viro. h* Extincto in carcere latrone.] *Cicero scribit, carcerẽ vindicẽ esse nepharíorum scelerũ: Sentire, inquit, in hac vrbe esse cõsules vigilãtes, esse egregios magistratus, esse fortem senatũ, esse arma, esse carcerem, quem vindicem nephariorum ac manifestorum scelerum maiores nostri esse voluerunt. Hinc carcerarius, carceris præfectus. Carcerem Iustius in Catilina vocat vincula. i* Neque enim is Scytharum mos.] *Idem in Meretricio dialogo Chelidonij & Drosæ:* [illegible] *id est, reliqua quidem Scytharum orasio: hoc est, barbara & sæua. Laërtius in Anacharsida*

charside Scytha. Præfitis prouerbij occasionem, eò quòd esset audax, & constans in dicendo, vt qui eius constantiam imitaretur, Scythicum dicendi genus imitatus diceretur. k Etenim simulatque incisis digitis.] *Scytharum amicitiæ vt concilientur, tradit: quem morem etiam obiter dicemus. Apud Scythas cùm amicitiarum fœdus initur, ac iusiurandum maximum sit, scilicet & victuros eos pariter, & mortem oppetituros, si opus sit, alterum pro altero, sibi digitos incidunt, & sanguinem in calicem distillant: summisque intinctis gladijs, amòo pariter admouentes labra: nec quicquam deinde est, quod possit eos dirimere. Hinc mori conforme est iusiurandum magnum illud & horrendum, quo Catilina habita oratione omnes coniuratos adegit, iugulato scilicet homine ac eius sanguinem vino permixtum pateris infudit: deinde circumstulit, vt omnes id libarent, hac execratione, vt ita suum sanguis hauiri posset, nisi quòd promiserant, fecissent, vti sanguinem illius hominis hausissent. Lucius Florus libro 4: Additum est pignus coniurationis, sanguis humanus, quem circumlatum pateris libarent: summum nefas, nisi amplius esset, propter quod biberunt. Plutarchus in Cic. vita, & Dion, huius iusiurandi etiam meminerunt.* l Nam qui multis sit amicus.] πολυφιλία, id est, *complurium amicitia apud Scythas non aliter infamis fuit, quàm apud alias gentes vnius mulieris cum pluribus viris consuetudo. Sed diuersa sentit Cic. lib. de Amicitia & Plutarchus in Commentario* περὶ πολυφιλίας. m Non enim per Ventum.] *Iusiurandum Scytharum* νὴ τὸν ἀκινάκην, καὶ νὴ τὸν Ἄρεα, id est, *per ventum & acinacem*, id est, *gladium, tanquam vitæ & mortis authores. Tametsi* ἀκινάκης *vocabulum sit Persicum, ensem significans, vt tradit in Polymnia Herodotus:* καὶ τὸ Περσικὸν ξίφος τὸ ἀκινάκην καλέουσι. *Græci tamen etiam pro gladio Scythico vsurpare solent, quem sicus Deum quendam gens illa obseruaret & coleret. Clem. Alexand.* Σκύθαι δὲ Σαωρομάτην, ὡς φησὶν Ἀνάσιμος ὁ τῆς περὶ μυστηρίων, ἀκινάκην σέβουσι. *Ammianus lib. 13. i. gladium barbarico ritu humi figitur nudus, eumque verecundius colunt. Lucianus in Tragœdo:* Σκύθαι μὲν ἀκινάκην θεοῦσι καὶ θῆκαις ζαμόλξιδι. n In tergore bo-

uis

uis desedit.] *id est, supplex implorat tutelam. natum à consuetudine sedendi in tergore bubulo. Scyllæ enim in minimas partes bous, fœdus iungebant. Mentio huius Homolottis fuisse, refertur Zenodotus.* o Gyadaneus lisset.] *ex incendio.* p Nullo proposito scopo iacet. *Proverbium, quod de eis dicitur, qui nihil certi proponunt, quod sequantur, & ad quod instituta dirigant, sua omnia referant. Metaphora à sagittarijs sumpta, qui oculos habent, quo arcum tendunt & aliquid in quo certo dirigunt, vt certior ictus fiat. Pers. Sat. 3:*

Est aliquid quò tendis, & in quo dirigis arcum.

Idem Lucian. in indoctum empt. libros. q Geryonem.] *Geryon Erytheæ insulæ in Gadibus maritimæ olim fuisse fingitur, ob administrationem regni cum duobus fratribus concordissimam. Fertur autem in ea insula fœcunda & salubritas aëris & pabuli vbertas esse. Sunt qui vnum Hispanicarum insularum regem faciunt, Balearidum videl. Maiorum, & Eboſ, quæ res locum fecit fabulæ, vt diceretur dicerentur. Sed Isidorus historicus eiusdem sententiæ cum Luciano, in vltimo lib. sic scribit. Hunc Hercules interfecit, bouesq; eius in Græciam abegit, vt est apud Virg. lib. 8. Aen.*

ΙΚΑΡΟΜΕΝΙΠΠΟΣ Η Υπερεφάλων, Μεσίπους ἢ ἰτραίου.

ICAROMENIPPVS, sive Hyperephalus.

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

QVod suprà in specie, idem hîc in genere tractat. Reprehendit enim in vniuersum omnium hominum tum priuatorum, tum etiam regum ac principũ, cuiusq; facta ac studia, siue ea priuata sint, siue etiam ad cultum ac religionem deorum pertineãt. præcipuè autem philosophos, vt semper alias, insectatur, quos inducit, modò circa res humanas incerta ac fluxa docere, verùm etiam de rebus sublimibus, de mundo, de Deo, de prouidẽtia diuina, & id genus alijs, absurda atq; impia quædam

quædam tradere, quæ neq; viderint ipſi, neq; aliunde cognouerint. Atque hæc omnia ſub Menippi nomine, quem aliàs quoq; vt philoſophis infeſtũ atq; inimicum exhibet. Hunc enim fingit, cùm videret hominũ res incertas & ridiculas eſſe, cupereteq; veritatem naturæ ac virtutẽ cognoſcere, ad philoſophos ſeſe contuliſſe. Qui cùm multa quidẽ ac ſpecioſa habitu ac verbis pollicerentur, doctrina autẽ inter ſe diuerſa atq; aliena quædã traderent, neq; ipſi ſibi conſentirent, pro veritate nugas quaſdã docendo: poſtremò conſilij inopẽ, de cœlo cõſcendendo, ac ipſarũ illarum rerũ experimẽto capiẽdo cogitaſſe. Aſſumptis igitur & affictis alis, Dædali exemplo in cœlũ ſubuolaſſe: vbi primùm circa Lunam facto ceu diuerticulo quodam, cõtemplatũ eſſe omnia quæcunq; in terris ſiue publicè ſiue priuatim & in occulto quoq; geruntur, nõ modò à regib. & principibus, verũetiam à ciuitatibus, populis diuitib. & plebeijs. Deinde aũt in cœlo ea vidiſſe quæ ſtultè ac ridiculè Iupiter circa hominũ vota, ſacrificia, iuramenta & cætera officia diſpenſanda exerceat, quæq; itẽ alij dij in cõuiuijs, in cõcionibus, & cæteris, non quidem ipſi agere ſolent, ſed à ſtultis & imperitis hominib. agere creduntur. Vtrobiq; aũt grauẽ de philoſophis querelã audiuiſſe. Nã Lunam quidẽ de cõtumelijs quib. ab illis afficeretur, conqueſtã eſſe: ꝓpterea quòd ab alijs lumen furtiuũ habere, ab alijs ceu ſpeculũ ſupra Oceanũ ſuſpẽſa eſſe diceretur. Iouem aũt omnẽ illorũ vitã, mores, ſectas, habitũ, doctrinã, facinora domeſtica, & linguæ petulantiã accuſaſſe: ꝓcipuè aũt cõtra Epicureos, vt q Deos omnino vllos negarent eſſe, incenſum fuiſſe. Porrò tituli ratio hęc eſt, quòd vt Icarꝰ alatus in altũ ſubuolaſſe dicit, ita hic Menippus quoq; cœlũ alatus cõſcẽdit, vnde & alter titulus ὑπερνεφέλιος additur, quaſi dicas, eius q ſupra nubes aſcẽdit. In primis memorabilis & ꝓpria deſcriptio illa Philoſophorũ eſt, qua Iupiter in cõcilio deorũ illos depingit. Fuit aũt, vt hoc quoq; addamus, Menippus qdẽ re-ꝑera Cynicus philoſophus, natione Phœnix ac ſeruus natus, de quo Laërtiũ vide.

MENIPPVS. AMICVS.

Υκὲρ τρισχίλιοι μὲν ἔξω ἀπὸ γῆς τάδιοι μάλιστ' ἐστὶν ἡλίου σταλείσα, ὁ πρᾶτος ἡμῖν σταθμός. Ἐντεῦθεν δὲ ἐπὶ τὸν ἥλιον ἄνω, πρασάγγαι πε πεντακόσιοι. τὸ δὲ ἀπὸ τούτου μέχρις αὐτὸν ἤδη τὸν οὐρανόν, καὶ τοῦ ἀκροπόλιν, τοῦ Διὸς ἄνοδον, καὶ ταῦτα γάρτοι δύσβατα ἀνθρώπῳ μιᾶς ἡμέρας. Βτ. τί ταῦτα, πρὸς Χρίτου, ὦ Μένιππε, ἀστρονομᾷς, καὶ μουσικῶς πως ἀναμιγνὰς σοφίαν ἅμα; ἐγὼ γὰρ ἐπαιρόμαί σε παρακολουθῶν, ἅλιους καὶ σελήνας ἴτι δὲ τὰ φορτικὰ ταῦτα, σταθμούς τινας, καὶ πρασαγγας ἀναμίσγοντα. Μένιπ. μὰ θαυμάσῃς, ὦ Βτᾶρι, ἀμετρίαν καὶ δύσβατα λοιπὸν ὄντα. τὸ μεταξὺ γὰρ δὴ πρὸς ἐμαυτὸν λογίζομαι τῆς ἐναγχος ἐκδημίας. Βτ. ἆρα ὦ γαθὲ, καθάπερ οἱ Φοίνικες, ἄστροις τισὶ μαίρου τὴν ὁδόν; Μέ. οὐ μὰ Δία, ἀλλ' ἐμαυτῷ ἄστροις ἐποιούμην τὴν ἐκδημίαν.

Er *mille igitur erãt ſtadia à terra vſq; ad lunã, vbi prima nobis fuit* b *mutatio. Porrò hinc ſurſum ad ſolé paraſangæ fermè quingentæ. Rurſum ab hoc vſq; ad ipſum deniq; cœlũ, arcemq; Iouis in edito ſitã, tantũ ferè ſpacij fuerit, quãtum aquila probè, ſuccinctè atq; expeditè queat vno die peragere.* AMIC. *Dic mihi per Gratias, Menippe, quæ ſunt iſta quæ de aſtris loqueris, ac tacitus tecũ ſupputas? Etenim iamdudũ te affectans audio ſoles & lunas: præterea autẽ & magnifica iſta, manſiones ac paraſangas, peregrina quædam commemorantem.* MEN. *Ne mireris, amice, ſi ſublimia aériaq; tibi videor loqui: nam ſummã apud me reputo nuper actæ peregrinationis.* AMIC. *Nimirum Phœnicum exemplo viã ſtellis notãras.* MEN. *Haudquaquam per Iouem: quin magis ipſis in ſtellis ſum peregrinatus.*

AMIC.

Ετ. Ηράκλες, μακρόν γε ὄνειρον λέγεις, ἄν γε σαυτὴν ἔλαθες, διακοιμηθεὶς πρᾳσάγρας ὄντας. Μι. ὄνειρον γὰρ ὦ τᾶν Λοκῶ σοι λέγω, ὃς ἀρτίως ἀπῆλθε παρὰ τοῦ Διός; Ετ. πῶς εἶπας; Μένιππος ἥκει παρὰ Διὸς ἐνθένδε ἐξ ἀφανοῦς; Μι. καὶ μάλα γε ἀφ' οὗ σοι παρ' αὐτοῦ ἱκάνος, ἐκ πάνυ Διὸς, ἥκω τύμβον, θαυμάσια καὶ ἀπίστα καὶ ἰδεῖν ἃ κἀγὼ ἀπιστῶν, καὶ αὐτὸς ὦ γαῦρος φρονῶ, τὸ πρᾶγμα πίστιν οὐκ ἔχον. Ετ. καὶ πῶς ἔχοι, ὦ θεῖε Μένιππε, καὶ ὁλυμπίε Μένιππε, ἥδομαι σοὶ αὐτὸς, καὶ ἐπίχαρις ὤν, ἀπιστῶν λωιάμην ὑπερφιλῶ ἀνθρὶ, καὶ ἵνα λαβὼν Ὅμηρον ἄπιθι, ἐρανιόπορον ἵνα; ἀπ' ἰκάνα μοι φράσον ἀ Λοκῶ, τίνα φρένον ἔρβης ἄνω, καὶ ὑπόθρᾳ ἰκοείσω πλίμακα ἁλικαύτᾳ τὸ μέγεθος, τὰ ἢ γὰρ ἄμφι τὼ ὄψιν, ἐ πάνυ ἴοικας ἰκάνῳ ὦν Φρυγὶ, ὥστε καὶ ἡμᾶς ἀκάσδεν καὶ ὁλοχοίσυτά τι, ἀνάρωτα πῆς τὸ ἀνῶν.

AMIC. *Papæ longũ profectò somniũ mihi narras, siquidẽ totas edormisti parasangas inscienti.* ME. *Quid ais? somniũ tibi referre videor, qui modò ab ipso Ioue ipse reuersus adsum?* AMIC. *Quid audio? Itáne Menippe nobis à Ioue delapsus ades è cœlo?* ME. *Ita sanè ego tibi ab ipso summo Ioue venio, rebus interim dictu miris & auditis & cõspectis.* c *Quod si non credis, equidem hoc ipso nomine supra modum gaudeo, cùm supra fidẽ esse video meã felicitatẽ.* AMIC. *Et quo pacto, diuine atq; olympie Menippe, mortalis cùm sim ac terrestris, queam non credere viro qui nubes superárit, quiq;, vt Homericis dicam verbis, iam sis cœlitum è numero vnus? Verùm illud mihi dicito, si molestum non est, quibus modis in altum subuectus es, aut vnde nactus scalas tanta magnitudine? Nam quantum ad faciem ac formam attinet, non es admodum similis illi Phrygio: vt coniectare possimus, te quoque ab aquila raptum fuisse, quò pocillatoris alicubi munere fungerẽris.*

Μι. οὐ μὴ παλαι σκάλλοντ' ἀλλ' ἤ, καὶ θαυμαστὸν οὐδέν, ἅ σοι τὸ πρόσωπον δοκῶ πεφυκέναι. ἀτὰρ οὐδὲν ἀδικοῦσί μοι πᾶς πλὴν ἄνθρωπος. οὔτε γὰρ ἰχθύσι κέντρον οὔτε πτερικὰ γνάθοις ἐπέθηκα· οὐδὲ λύκῳ μοι τὰ πρόσω. Ετ. ζοῦς μὴ ἴδῃ τὴν ἀπὸ τοῦτον Δαίδαλον ἐφυσάν, ἔχει πᾶς ζοῖς ἄμοις, ἐπιπλήσεται ὑμῖν ἴσως τις, ἢ λοιδορήσεται ἐξ ἀνθρώπου γεγόμενον. Μφ. ὁρᾶς, ὦ ἑταῖρε, καὶ ἐκ σοῦ σκοπῶν ἔπαυσε τὸ Δαιδάλειον ἐπὶ τὸ σόφισμα τῶν πτερῶν καὶ αὐτὸς ἐμηχανησάμην. Ετ. ἄτα, ὃ ζηλωτὰ πάντων, οὐκ ἀδιδοίκας, μὴ καὶ σὺ ποτε τῆς θαλάττης ἐπαναπλεύσῃ. Μφιπ ποῦ τι πλάσας ὦ ἀμῖν, ὅσῳ τὸ ἰκάριον, ἀφελέσθαι ἐπὶ τῷ σαυτοῦ ὀνόματι; Μφίπ. οὐδαμῶς. ὁ μὲν γὰρ Ἰκαρος, ἅτι κηρῷ πλὴν πτερυσιν ἁρμοσμένος, ἐπειδὴ

MENI. Non me clam est te iamdudum irridere. Neque verò id omnino mirum, si narrationis nouitas tibi fabulæ videtur ea similis. Cæterùm ad conscensum nihil mihi erat opus neque scalis, neque uti pueri illius in morem ab aquila raperer: propterea, quòd alæ mihi essent propriæ. AMIC. Iam verò istud quod narras, vel ipsum Dædali factum superat. Siquidè præter alia, nobis inscientibus miluinus quispiam aut graculus ex homine factus es. MENI. Rectè, amice, neque procul à scopo coniecisti. Etenim illud Dædali de alis inuentum ipse quoque sum machinatus. AMIC. At interim, omnium audacissime, non veritus es ne tu quoque alicubi in mare delapsus, Menippeũ aliquod pelagus tibi cognomine redderet, quemadmodum ille Icarium? MENIPP. Nequaquam. Siquidem Icarus cùm alas haberet cera agglutinatas, eáque

ἐπειδὴ ταχίστη πῶς ἡ ἅλιος ἐκλάμπει καὶ ἰτέα, πλειοφορήσεις, ἔπειτα ἐκατέρωθεν· ἐμοὶ μὲν ἤδη ἀπέρατα λῷ τὰ ἐκπλέοντα. ΕΤ. πῶς λέγεις; ἤδη γὰρ οὐκ οἶδ' ὅπως ἐρέμα μοι πεσεῖσθαι τὸν πλοῦν ἀπὸ ταύτης τῆς διηγήσεως. ΜΙ. ὦδέ πως· ἀπὸ ἐνυπνίου συμβαίνει, ἔτι ἐν ὕπνῳ τὰ ἐρρωμένα, ἀπολιπόντα αὐτὰς ὀλίγας τὰ πλοῖα. μάλα πολλὰ καὶ καθ' ἡδονὴν ἐξέχεις τὸν ἐπίνοιαν, ἃ δὴ σχολὴ, λέγει. ΕΤ. πάνυ μὲν οὖν, ὡς ἐγὼ δὴ μετέωρός εἰμι ἀπὸ τοῦ λόγου, καὶ πῶς τὸ τέλος ἤδη λέγειν ἐκπροάσεις. μὴ, πρὸς φίλου, μὴ προΐδῃς, ἄνω ποῦ ἡ διηγήσεως, ἐκ τοῦ ἕλου ἀπεμφήσῃ. ΜΙ. ἄπειρι δίκαιον· ὁ γὰρ ἀνὴρ γε τὸ δίκαιον, λιχνεύοντα φίλον ἐκκαταλιπεῖν, καὶ ταῦτα, ὡς σὺ φῂς, ἐκ τοῦ ἄνω ἀπηρτημένον. ἀλλὰ γὰρ, ἐπειδὴ ταχίστη ἐξετάσωμεν τὰ κατὰ τὸν βίον, γνοῖα καὶ ταναὰ, καὶ

quamplurimùm ad ſolem eſſet liquefacta: defluxis alis non mirum ſi décidit. At nobis citra vllam ceram erant pennæ. AMIC. *Iſtud quî fieri potuit? Iam enim haud ſcio quo pacto paulatim me adducis vt vera videantur quæ narras.* MEN. *Ad hunc fermè modum: Aquilam egregiè magnam, tum autem & vulturem validum arripui. His cùm alas vnà cum ipſis brachijs præſecuiſſem. Quin potius, ſi vacat, totius commenti rationem ordine tibi percenſebo.* AMIC. *Mihi quidem vel maximè vacat, adeò ſublimis à ſermone tuo pendeo: iámque ad narrationis finem inhio. Ne verò me negligas, per Iouem amicitiæ præſidem, auribus in aëre ſuſpenſum ob tuam narrationem.*

MEN. *Auſculta igitur.* [d] *Neque enim ciuile fuerit, ſi ſpectem amicum ore hiante relictum, eúmque quemadmodum tu ais, ab auribus ſuſpenſum. Ego igitur cùm expendens ea quæ ſunt in vita mortalium, protinus omnes res humanas*

καὶ ἀδύβατα τὰ ἀνθρώπινα πάντα ὑπειληφὼς, πλοῦτον λέγω, καὶ ἀρχὰς καὶ δυναστείας, καταφρονήσας αὐτῶν, καὶ τὴν περὶ ταῦτα σπουδὴν, ἀσχολίαν τῶν ἀληθῶς σπουδαίων ὑπολαβὼν, ἀνανεύειν τε, καὶ πρὸς τὸ πᾶν ἀναβλέπειν ἐπειράμην. καί μοι ἐνταῦθα πολλή τινα πρᾶξις τὴν ἀπορίαν, πρῶτον μὲν αὐτὸς οὗτος, ὁ ὑπὸ τῶν ἐμῶν καλούμενος κόσμος, οὐ γὰρ ἔχον ἰυρεῖν, οὔτε ὅπως ἐγένετο, οὔτε τὸν δημιουργὸν, οὔτε ἀρχὴν, οὐδ' ὅ, τι τὸ τέλος ἔσται. ἔπειτα καὶ κατὰ μέρος ἐπισκοπῶν πολὺ μᾶλλον ἀπορεῖν ἐπειρώμην· οἷος τις γὰρ ἀστραπὰς ἑώρων ἐκ τύχης τοῦ οὐρανοῦ διαρρήγνυμένους, καὶ τὸν ἥλιον αὐτὸν, τί ποτε ἐν ὥρᾳ, ἐπόθουν ἀκριβῶς μαθεῖν. μάλιστα δὲ, τὰ κατὰ τὴν σελήνην, ἄλογά μοι, καὶ παντελῶς ἀνόητα κατεφαίνετο. καὶ τὸ πολυειδὲς αὐτῆς τῶν σχημάτων· ἀπόρρητα τόν

reperiſſem ridiculas, humiles, inſtabiles, nempe opes, imperia, magiſtratus: contemptis his, atque horum ſtudio, adiecto{q} animo ad ea quæ verè ſunt bona: conatus ſum ab his tenebris emicare, & ad vniuerſi naturam ſuſpicere. [e] Atque hic mihi multam attulit hæſitationem, primùm hic ipſe qui à ſapientibus appellatur mundus. Neque enim inuenire poteram, neque quo pacto factus fuiſſet, neque quo opifice, neque quod eſſet illius vel initium, vel finis. Deinde cùm particulatim contemplarer, multò etiam magis ambigere ſum coactus, quippe qui viderem ſtellas temerè per cœlum diſrectas. Tum ſolem ipſum, quid tandem eſſet, ſcire geſtiebam. Super omnia verò, quæ lunæ accidebant, mihi videbantur abſurda, ac planè mira: putabámque cauſam aliquam arcanam & inexplicabi-

τὸν τινα τῶν ἀστέρων ἴχνη ἐπισκοπούμενον. εὖ μὲν ἀπὸ τοῦ ἀέρος ἀφιεῖσα, καὶ βροντὴ καταῤῥαγεῖσα, καὶ ὗσται ἢ χιὼν, ἢ χάλαζα κατηχθεῖσα, καὶ ταῦτα ἅπαντα πάσχοντα, καὶ ἀτιμωρήτως ἐῶ. ἐκεῖνο δὲ οὐκ ἀπορῶ, ὅπως ἂν ἐπιλάβωμαι, παρὰ τῶν φιλοσόφων ἱστορῆσαι ταῦτα ἅπαντα ἐπιμελῶς. ὡς μὲν γὰρ ἐκείνους πᾶς ἂν ἴχνη ἄν ἐπιστήμης. οὕτω δὴ δὲ ἐκείνους ἐπιλεξάμενος καὶ αὐτῶν, ὡς ἐν ὀλίγῳ τιμήσασθαι πάσσοφον τι συνθησόμενος, καὶ χρόας ὠχρότητι, καὶ γενείου βαθύτητι (μάλα γὰρ ὑπεφαίνοντο, καὶ ἐρανογνώμονες οἱ ἄνδρες αὐτίκα μοι ἐπεφαίνοντο) ζώσης ἴχνη ἐπιστάμενος, καὶ συχνὸν ἀργύριον, τὸ μὲν αὐτόθεν ἤδη ἐπιβαλὼν, τὸ δ' ἐσομένοις ἐπάδων, ἐπὶ τὴν φιλοσοφίαν ἐλθὼν, ἐπεὶ διομολογησάμενος, ἐξίειν

plicabilem esse, cur illa subinde speciem formamq; variaret. Quinetiam fulgur emicans, tonitru erumpens, tum pluuia, nix, grando, è sublimi demissa, videbantur hæc quoque omnia coniectu difficilia, quæq; nullis notis deprehendi possent. Itaque cùm ad eum modum essem affectus, optimum factu ratus sum, vt horum vnumquodque à philosophis istis perdiscerem. Siquidem existimabam illos veritatem omnem docere posse. Quare cùm ex illis præstantissimos delegissem, quantum mihi coniectare licebat, è vultus austeritate, è q; coloris pallore, ac barbæ profunditate (mirum enim vt mihi ex ipso protinus aspectu sublimiloquos quosdam, & cœlestium rerum peritos viros præ se ferebãt) his vbi memet docendum tradidissem magna pecunia

(quam partim eueſtigiò præſentem numeraui, partim tum me perſoluturum ſum pollicitus, vbi ad philoſophiæ ſummam peruentum eſſet) non grauabar

οὐκ μετεωρολέσχης τὸ ἀνθρώπειον, καὶ τὴν τῶν ὅλων ἀρχὴν ἐπιζητῶν καταμανθάνειν. οἱ δὲ ἐβούλοντο ἄρα ἐλεύθερόν με τῆς παλαιᾶς ἀνοίας ἀπαλλάξαι, ἵνα καὶ ἐς μείζονα ἀρετὴν ἐπιτήδειον, ἀρχάς τινας, καὶ τέλη καὶ ἀνάμεσα καὶ ἀρχὰ, καὶ ὕλας καὶ ἰδέας, καὶ τὰ τοιαῦτα ἐπιμερίσαι μοι καταχέοντες. Ἅπαντων δ' ἐμοὶ γ' οὖν ἀλογώτατον, ὅτι μηδὲν ἄτοπον ἀτόπῳ λέγοντος τοῦ ἀντιδιδόντος, ἀλλὰ μαχόμενα πάντα, καὶ ἀσφαλῆ τινα, ὅμως πείθεσθαί μοι ἐδέοντο. Ἐπ. ἄδικον λέγεις, ἃ ὁρῶ ὄντα οἱ ἄνθρωποι, ἀσεβέστερον δὲ αὐτοὺς περὶ τῶν ὄντων, καὶ οὐ τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν ἀξιοῦσθαι. Μέδιμ. καὶ μάλ', ὦ ἑταῖρε, γελάσῃ, ἀκούσας τινὸς τῶν ἀπαιδεύτων αὐτῶν, καὶ τὸν ἐν ταῖς λόγοις τραυλοφωνίαν. οἱ γὰρ πολλοὶ μὴ ἐνεῖναι ταῖς βύβλοις κόσμον,

erectus ad nugas docerer, & universi dispositionem discere. At illi tantum aberant vt me pristina liberarent insciitia, vt in maiores etiam dubitationes conicerint: principia nescio quæ, ac fines, tum insecabilia, inania, sylvas, ideas, atque id genus alia mihi quotidie offundentes. Verùm illud interim mihi videbatur omnium esse grauissimum, quòd cùm nihil inter illos conueniret, verùm pugnantia diuersáque inter se omnia loquerentur: tamen postulabant vt sibi fidem haberem: ac ad suam quisque rationem me conabatur adducere. AMIC. Rem absurdam narras, si viri cùm essent sapientes, inter se de rebus facilioribus dissidebant, neque de eisdem eadem probabant. MEN. Atqui videres, amice, si audieris illorum arrogantiam, & in disserendo prodigiosam confidentiam: qui quidem cùm homi ingredientur,

derentur, nihiloq; præstantiores essent nobis qui super terram ambulamus, ne cernentes quidem acutiùs quàm quiuis alius adstans, nonnulli cæcutientes etiam senio atque inertia: tamen & cœli terminos perspicere se se profitebantur: solem quoque ipsum dimetientes: & ea quæ supra lunam sunt, aggredientes. Ac perinde quasi ex ipsis delapsi stellis, ita & magnitudinem illarum & figuram explicabant. Ac sæpenumerò cùm fortè ne illud quidem certò scirent, quot stadijs à Megara abessent Athenæ: tamen spaciũ quod interest inter solem & lunam, quot esset cubitorum, audebant pronunciare: item aëris altitudinem, maris profunditatem, terræ ambitum dimetientes. Ad hæc circulos depingebant, ac triangulorum figuras super quadrangulos inducentes: neque non sphæras quasdam picturatas, cœlum scilicet ipsum metientes. Iam verò illud an non insulsum,

καὶ παρπλῆξ πτυφομένου. τὸ περὶ τῶν τοιούτων ἀδήλων λογίζονται, μηδὲν ὡς ἀπόδοντας ἐκφαίνεσθαι, ἀλλ' ὑπονοεῖσθαί τι, καὶ μηδαμοῦ τοῖς ἄπασιν ὑπερβολὴν ἐπιλιπόντας, μετανοοῦντι δυσμυνομένους, μόνον μὴ οὐ τὸν ἥλιον, καταζηλοῦσθαι δὲ τῷ σελήνῃ. ἁλαζονεύεσθαι δὲ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τοῦ ἡλίου, καθάπερ ἱμονίᾳ τινὶ, τῷ ἐκμάδι ἐκ τῆς θαλάσσης ἀναστῆσαι, καὶ ἅπασιν αὐτοῖς τὸ ποτὸν ἐξῆς διανέμειν; τῷ μὴ ἡδὺ ἐναντιότητα, ὑπὸν τὸν πόνον, ἥδιον καταμαθεῖν, καὶ σκέπα κεῖς Διὸς, ἃ ἐν γαστρὶ δὴ τὰ δόγματα, καὶ μὰ πάνυ πολὺ διαφωνότα· πρῶτα μὲν ἅπ, αὐτοῖς περὶ τοῦ κόσμου γνώμη διάφορα, ἃ γε τοῖς μὲν ἀγένητός τε καὶ ἀνόλεθρα ἐστὶν ἁπλᾶ, οἱ δὲ καὶ τὸν ἅπαντα δημιουργὸν αὐτοῦ, καὶ τῆς καταστάσεως τὸν τρόπον ἀπὸν ἐπάλμησαν. οὔτε καὶ πάλιν

& insignis arrogantia, quòd cùm de rebus vſqueadeò incertis loquantur, nihil tamen ita proponunt, quaſi coniecturis ducantur: verùm ſupra modum contendunt, neque vllum vincendi locum aliis relinquunt: tantùm non iureiurando cõfirmantes, Solem maſſam eſſe candefactam: incolis Lunam: ſtellas aquam potare, idq; Sole veluti ſtipula quadam per fumen demiſſa vaporem è mari attrahente, atque illis omnibus ordine potum diſtribuente. Nam quanta ſit in dictis pugnantia, id haud difficile fuerit cognoſcere. Iam mihi ſpecta per Iouem, num illorum decreta inter ſe conſentiant, ac non magis longiſſimis diſſitaneruallis: quandoquidem primùm de ipſo mundo varia eſt ſententia: cum aliis & ingenitus, & nunquam interiturus eſſe videatur: rurſum alij & opificem illius, & fabricandi modum eloqui ſint auſi. Quod equidem

λιτα ἰθαύμαζον, θεὸν μέν τινα, τεχνίτην τῶν ὅλων ἐπιστάντας, οὐ πεισθέντας δέ, οὔτε ὕδωρ ἦκον, οὔτε ὅτι πουλὺς, ἱκανὸς ἐπιτηδεύειν. καὶ δι πρόγνωσις τοῦ παντὸς γνῶσιν, ἀδυνατον τὸν καὶ χρόνον καὶ τόπον ἐπινοῆσαι. ΕΝ. μάλα τινὰς, ὦ Μένιππε, τολμητὰς, καὶ θαυμαζοιεὶς ἄνδρας λέγεις. ΜΕ. τί δ' ἂ ἀκούσεσαι, ὦ θαυμάσιε, περὶ τε ἰδεῶν καὶ ἀσωμάτων, ἃ διαξήρχοντω, ἢ τοὺς περὶ τὸ πέρατός τε καὶ ἀπείρου λόγους; καὶ γὲ αὖ καὶ αὕτη μανικὴ αὐτοῖς ἡ μάχη, τοῖς μὲν τέλεα τὸ πᾶν περιγράφουσι, τοῖς δ' ἀτελῆ τοῦτο ἐᾶν νομιζομβάνουσιν. ἐμοὶ μὲν ἁπλᾶ καὶ παμπόνους τινὰς ἐᾶν τὸς λόγους ἀπεφαίνοντο, καὶ τῶν ὄντων περὶ ἑνὸς αὐτῶν διαλεγομένων ἀπειγινώσκον. ἕτερόν δέ τις, ἐκ ἀρχαϊκὸς ἀνὴρ, πόλυμορφον, τῶν ὅλων πατέρα ἐᾶν ἰδόξαζε. περὶ μὲν γὲ

equidem cum primis admirabar: propterea quòd cùm Deum quendam rerum omnium opificē præposuissent, non illud etiam adderent, vel vnde is esset profectus, aut vbi loci consisteret cùm omnia fabricaretur. Nam ante vniuersi exortum non possis vel tempus vel locum imaginari. AMIC. *Prorsus audaces quosdam, Menippe, homines, ac prodigiorum auctores mihi narras.* ME. h *Quid autem si iam audias, vir optime, quæ differant & de ideis, & de incorporeis: tum quæ de finito & infinito nugātur? Nam & his de rebus acriter inter se digladiantur, dum alij finem circumscribunt vniuersum: alij contrà finem illud nescire existimant. Quin insuper quidam ex istis complures esse mundos demonstrabant, damnantes eos quī de hoc veluti vno quopiam illorum disputarent. Rursum alius, nescio quis vir, haudquaquam amicus pacis bel lum rerum omnium parentem esse censebat. Nam de*

dijs

ἐξ τῶν θεῶν τί χρὴ καὶ λέγειν; ὅτε τοῖς μὲν ἀεὶ θεμιτόν τις, ὁ θεὸς ἦν, οἱ δὲ κατὰ δυσῶν καὶ χηνῶν καὶ πλατάνων ἐνόμιζον. καὶ οἱ μὲν τοὺς ἄλλους ἅπαντας θεοὺς ἀπελάσαντες, ἐνὶ μόνῳ τῷ τῶν ὅλων ἀρχῇ ἐπιτρέψαι, ὥστε ἀρίστα καὶ ἀκριβέστατα μοι, τοσαύτην ἀφεῖναι θεῶν ἀπουσίαν. οἱ δ' ἐμπαλιν ἐπιλαβόμενοι, πολλούς τινας αὐτοῖς ἀπέφηναν, καὶ διπλόους, ἢ μᾶλλόν τινα, πᾶσιν θεὸν ἐπικαλοῦσι, τοῖς δὲ τὰ δεύτερα καὶ τρίτα ἔνειμαν τῆς θεότητος. ἔτι δὲ οἱ μὲν ἀσώματόν τι καὶ ἄμορφον ὑγοῦνται εἶναι, τὸ θεῖον, οἱ δέ, ὡς περὶ σώματος αὐτοῦ διαποροῦσι. ἔνια καὶ φρονεῖν τῶν καθ' ἡμᾶς πραγμάτων ἐπιστεύοντο ἀθάνατοι θεοί, ἀπ' ἐκείνου τινες, οἱ τῶν συμπάντων ἐπιμελεῖσθαι αὐτοὺς ἀφιέντες, ὥσπερ ἡμᾶς ἀβέβαιόν ἀπαλλάττοντες τῶν λειτουργιῶν ὄντες παρηβηκότας· ἴσως γὰρ ὅτι καὶ τοῖς καμινοῖς ἀεργοῦσιν ἀφιᾶσιν

dijs quid iam attinet loqui? cum his Deus esset unus: illi rursus per canes & anseres ac platanos deierarent: deinde alij reliquis omnibus dijs expulsis, uni[k] soli rerum omnium imperium tribuebant: ita ut mecum etiam animo discernerem cùm tantam audirem deorum inopiam. Ediuersò alij liberaliores, multos deos faciebant: ac diffectis illis, hunc aliquem primum deum appellabant: his secundas aut tertias diuinitatis partes tribuebant. At hanc alij incorporeum quiddam & informe putabant esse numen, alij corpus esse imaginabantur. Deinde non omnes erant in hac opinione, ut putarent dijs esse curæ res mortalium: verùm erant nonnulli qui eos omni cura liberantes, haud aliter atque nos consueuimus ætate defectos à ministerijs dimittere: nihilo eiusmodi

eos inducunt, quàm cuiusmodi in comœdijs induci solent

satellitia.

μασιν ἰσικότας αὐτὸς ἐσάγεσιν. ἔνιοι δὲ καὶ ταῦτα πάντα ἀπερβάντως, οὐδὲ τὸν ἀρχὴν ὅλως θεὸς τινας ἐπίστευον, ἀλλ' ἀθρύπτους καὶ ἀνηγυμένους εἶναι φέρεσθαι τὸν κόσμον ὑπὸ μηδενὸς ἐλαυνόμενον. ἐγὼ γὰρ ἅτε ταῦτα ἀκούων, ἀπιστῶν μὲν οὐκ ἐτόλμων ὑψιβρεμέτας τοὺς τε καὶ βαρβαρόφωνους ἀνδράσιν, οὐ μὴν ἄχρι γε τῶν λόγων φανερῶς, ἀντιλογικόν τι αὐτῶν ἐρρωμένως, καὶ ὡς θατέρου μηδαμῇ παρεμπίπτον. ἔστι δὲ τὸ Ὁμηρικὸν ἐκεῖνο ἀπηχοῦς ἐπάσχον· πολλάκις μὲν γὰρ ἀνέρμηνῷ πιθέσθαι τινὶ αὐτῶν, ἔτερῷ δὲ μοι θυμὸς ἔρυκε· ἐφ' οἷς ἅπασιν ἀμηχανῶν, ἐπίστευόν μὲν ἀκούσεσθαί τι καὶ περὶ τούτων ἐκ λυθὲν ἀπροϊδήτως. μίαν δὲ τῆς συμπάσης ἐρείας ἀπαμηχάνητον ὅμως ἐνόουν, ὅτι αὐτὸς ἀκριβοῖτο πως, ἀναβαίνοιμι δὲ ἐς ὕψος. τοῦτο δέ μοι παρῆν τὴν ἐλπίδα μάλιστα ἡ καὶ ἐπιθυμία, καὶ

satellitia. Iam alij superantes haec omnia, ne esse quidem vllos omnino deos credebant: sed mundum nullo domino, nullo duce temerè ferri sinebant. Atqui cùm haec audiebam, verebar non habere fidem viris altifremis, ac probè barbatis: neque tamen inueniebam ad cuius dicta me verterem, vt aliquam illorum sententiam nanciscerer irreprehensam, ac nequaquam ab alio subuersam. Itaque planè tandem Homericum illud mihi vsu veniebat. Nam sæpenumero animus incitabat, vt huic alicui illorum crederem, sed me mens diuersa vetabat. In quibus omnibus cùm perplexus hæsitarem, desperabam futurum vt super his verum aliquid in terris audirem: cæterùm vnica tantùm via, vniuersa dubitatione liberari posse, si ipse alis aliqua ratione additis, in cœlum ascenderem. Eius rei conficiendæ spem mihi præbuit primùm ipsa cupiditas: deinde

κατὰ τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα, τὴν γυμνήν. πεσὼν δὲ σφᾶς οὗ, καθεζόμην ἐπ' αὐτῆς, διαπαυόμενος, εἰς τὴν γῆν ἄνωθεν ἀφορῶν, καθάπερ ὁ Ζεὺς ὁ Ὁμήρου Ζεύς· ἄρτι μὲν τὴν ἱππόβοτον Θρηκῶν διαφερόμενον, ἄρτι δὲ τὴν Μυσῶν, μετ' ὀλίγον δέ, ἃ λέξαί μοι, τὴν Ἐκάβην, τὴν Πιερίδα καὶ τὴν Ἰνδικήν· ἐξ ὧν ἁπάντων ποικίλης τινὸς ἡδονῆς ἀπελαμβάνομεν. ΒΡ. οὐκοῦν καὶ ταῦτα λέγοις ἄν, ὦ Μένιππε, ἵνα μηδὲ κατ' ἐκεῖνο ἀφελώμεθα τῆς ἀφελείας. ἀλλ' εἴ τι ὤφθης καὶ ἐκ τοῦ μαίνεσθαι ἰσχνότερος, καὶ τοῦτο ἀδῶμεν. ΜΕΝ. ἴσως οὐκ ὀλίγα προσδοκᾷ ἀκούσεσθαι, σχήματός τινος, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ ἁπάντων, οἷά σοι ἄνωθεν ἐπισκοποῦντι κατεφαίνετο. Μέν. καὶ ὀρθῶς γε, ὦ ἑταῖρε, ἀνέβης, Διόκλεις, ὡς οἶόν τι, ἀναβὰς ἐπὶ τὸν σκαλμόν, ὃν λόγῳ συναποδώμεν τινι, καὶ

κἀκεῖ in ala ſiniſtra, nempe vulturina. Huc igitur poſtea uerti, ac ſuper eam inſidens requieſcebam: in terram interim è ſublimi reſpiciens, neque ſecus quàm Homericus ille Iupiter, nunc bellacium Thracum regionem deſpiciens, nunc Myſorum, mox (ſi libuiſſet) Græciam, Perſidem, Indiámque: ex quibus omnibus varia quædam voluptate perfundebar. AMIC. Ergo iſta quoque narrabis, Menippe, ne vlla prorſus peregrinationis parte fraudemur. quin potius ſiquid obiter in itinere conſpexiſti, fac vt hoc quoque ſciamus. Nam ego ſanè haud mediocria dictorum te expecto, de terræ forma, déq; omnibus quæ in terra ſunt, cuiuſmodi tibi viſa ſunt ex alto contemplanti. MENIP. At tu quidem rectè coniectas, amice. Quamobrem quatenus licet, conſerenſa luna inter narrandum peregrinanti comes eſto, ſeu

mul-

καὶ συνεπισκόπει τὴν ὅλην τῆς ἐπὶ γῆς διάθεσιν. καὶ πρῶτόν γέ μοι πάνυ μικρὰν ἐδόκουν τινὰ τὴν γῆν ὁρᾶν, πολὺ λέγω τῆς σελήνης βραχυτέραν, ὥστε ἐγὼ ἄφνω κατακύψας, ἐπὶ πολὺ ἠπόρουν, ποῦ εἴη τὰ τηλικαῦτα ὄρη, καὶ ἡ τοσαύτη θάλασσα. καὶ εἴ γε μὴ τὸν Ῥοδίων Κολοσσὸν ἐθεασάμην, καὶ τὸν ἐπὶ τῇ Φάρῳ πύργον, εὖ ἴσθι, παντελῶς ἄν με ἡ γῆ διέλαθε. νῦν δὲ ταῦτα ὑψηλὰ ὄντα, καὶ ὑπερανεστηκότα, καὶ ὁ Ὠκεανὸς ἠρέμα πρὸς τὸν ἥλιον ὑποστίλβων, διεσήμαινέ μοι γῆν εἶναι τὸ ὁρώμενον. ἐπεὶ δὲ ἅπαξ τὴν ὄψιν ἐς τὸ ἀτενὲς ἀπηρεισάμην, ἅπας ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος ἤδη μοι κατεφαίνετο, οὐ κατὰ ἔθνη μόνον, καὶ πόλεις ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ σαφῶς, οἱ πλέοντες, οἱ πολεμοῦντες, οἱ γεωργοῦντες, οἱ δικαζόμενοι, τὰ γύναια, τὰ θηρία, καὶ πάνθ' ἁπλῶς ὁπόσα τρέφει ζείδωρος ἄρουρα. ΕΤ. παντελῶς ἀπίθανα φὴς ταῦτα, καὶ αὐτοῖς ὑπεναν-

múlque mecum contemplare totam terræ speciem, habitúmque. Atque initiò quidem admodum pusillam quandam terram mihi videre videbar, multò, inquam, luna minorem: ita vt ego repentè intentis oculis diu dubitarem, vbinam essent tanti illi montes, ac tantum mare. Quòd ni Rhodiorum *colossum conspexissem, tum Phariam turrim, hauddubiè prorsus vbinam esset terra, me prorsus latuisset: verùm ista quòd sint sublimia, præq; cæteris eminentia, prætereà* Oceanus *paulatim ad solem resplendescens, indicabant terram esse id quod videbam. Mox vbi fixiùs intenderem oculos, iam mihi omnis mortalium vita cœpit esse conspicua, non solùm singulæ nationes atque vrbes: sed planè videbam nauigantes, bellantes, agricolantes, litigantes, mulieres, feras, & vt summatim dicam, quicquid tellus educat alma.* AMIC. *Ista quæ nunc dicis, haudquaquam sunt verisimilia, ac secum*

ἀντιφανία. ὃς γὰρ ἄρτιος, ὦ Μένιππε, πρὸ γοῦν ἱστάς, ἐν μεταξὺ ἀμάθημα ἐς βραχὺ σωρὸν ἀλμυρόν, καὶ ἄν τι μὴ ὁ Κολοσσὸς ἐμεμύκει σοι, τάχα ἂν ἀπό τι φάτνης ὀφθῆναι, νῦν νυκτὸς ὑπόφαν, ἅπαντα ἀφανισθέντα τὰ ἐπὶ γῆς, ὄντα ἀνθρώπους, τὰ θηρία, μικροῦ δεῖν, τὰς τῶν ἰχθύων στοργάς; Μέν. οὐ μεμνήσει· ὃ γὰρ μάλιστα ἐχρῆν ἀπεῖναι, τοῦτο, οὐκ οἶδ' ὅπως παρέλιπον. ἐγὼ γὰρ αὐτὴν μὲν ἐνενόουν πρὸ ἐμοῦ ἰδών, τὰ δ' ἄλλα οὐκ οἶδα εἰ ἐμοὶ καθορᾶν ἐδόκει τὸ βάθος. ἔτι τε ὄψιος μηκέτι ἐφικνεῖσθαι, πάνυ μ' ἐῴα τὸ χρῆμα, καὶ πολλὰ παρεῖχε πρὸς ἀπορίαν. καταγελᾷ ἄρτι μοι, καὶ ὀλίγου δεῖν διαφθείρομαι ἐφιέμενος κατόπιν ὁ Ἐμπεδοκλῆς, ἀνθρακιάς τις ἐδόκουν, καὶ σποδοῦ πλέως, καὶ καπνώδης, ἐγὼ μὲν, ὡς ἔδοξα (ἀφίσταμαι γάρ)

pugnantia. Etenim quum paulò antè, Menippe, terram requireres propter ingens in medio internallum in arctum contractam, adeò ut nisi colossus tibi feciſſet indicium, forſitan aliud quiddam videre te credidiſſes qui repentè factus Lynceus, cuncta quæ ſunt in terra, dignoſcis, homines, feras, ac propemodum etiam culicum nidos? MENIP. Rectè tu quidem admones: nam quod maximè dictum oportuit, id neſcio quomodo præterij. Siquidem quum ipſam quidem terram conſpectam agnoſcerem, cæterùm reliqua non poſſem perſpicere propter altitudinem, nimirum iam non pertingente oculorum acie: graviter ea res me diſcruciabat, ac vehementer perplexū habebat. Ego quum ad hunc modum eſſem ſolicitus, ac propemodum etiam lachry-

mans

mare: adeſt à tergo ſapiens ille [8] Empedocles, ea ſpecie vt carbonarium quempiam eſſe diceres, cinere oppletus, atque exuſtus. Hunc ego quum vidiſſem (dicendum eſt enim)

[8] nonnis

ταραχθῆναι, καί τινα σκλη-
ρὸν δαίμονα φοβῆναι ὀρᾶν.
ὁ Κ, θαῤῥεῖ, φησίν, ὦ Μένιππε·
Οὔτις σοι τῆς ὄψεως ἄμι τί μ'
ἀθανάτοισιν ἰόωσαν;
ὁ γοῦν ἐμπεδοκλῆς οὗτός ἐστιν, ἐμπεδο-
κλῆς. ἐπεὶ γὰρ ἐς τὸν κρατῆρα
ἐμαυτὸν φέρων ἐνέβαλον, ὁ μὲν
πνεῦμά μου ἀπὸ τῆς Αἴτνης ἀναρ-
πάσας, φέρει ἀνήχνην πῃ νῦν
ἐμὲ τῷ σκληρῷ ματαίῳ, ἀέρος
βαθέος τὰ νῶτα, καὶ σιτοῦμαι
βόσορ. ἔκπω δοίην, σκληρὸν
σαν τῆς παρούσης ἀφελίας. ἀπ-
ωτιῶ γάρ σε, οἶμαι, καὶ ἀφέρω
τὸ μὴ ἔφορᾶν τὰ ἐπὶ γῆς ὀρᾶν.
εὖ γε ἐποίησας, ὦ ἄριστε, βέλ-
τιστα Ἐμπεδόκλεους. ἡδέως δ' ἂν
πάλιν κατέβαινον πάλιν
ἐς τὸν Ἐπάφου, μνησθεὶς
μου σκῶψαι τί σοι ἐπὶ τῆς
ἀσπιδοδόκης, ἢν γὰρ τοῖς νου-
μηνίοις, πρὸς τὸν σκληρὸν
ἀρὶς ἐγχανὼν, προσύχεσθαι.
ἀπὸ μὲν τὴν Ἐνδυμίωνα,
ἦλθ' ὅτι, ἐπὶ τοῦ μισθοῦ χάσκων
ἀφῖγμαι, πίστευθα δέ τι τὸν
ψυχικὸν, ἰδών σε λιλυπημέ-
νον. ἀτὰρ οἶσθα ὅ, τι φράσαι,
ὀξυδερ-

nonnihil perturbabar, ra-
tus dæmonem aliquem luna-
re videre me. At ille: Bono,
inquit, es animo, Menippe:
* Nullum ego sum numen:
quid me immortalibus æ-
quas?
Sũ Empedocles ille physicꝰ.
etenim ubi me præcipitem in
crateras iniecissem, fumus
ab Aetna raptum huc subue-
xit. Itaq; nũc lunam incolo,
aeriuagus plerumq; ac rore
victito. Adsum autem hæsi-
tantiam istã tibi adempturus: nam illud (ni fallor)
male te habet, torquétque,
quòd non liceat tibi perspi-
cuè terram cernere. Benè
abs te factum est, inquam,
optime Empedocles. vbi pri-
mùm deuolãro rursus in
Græciam, tui memor sacri-
ficabo tibi in fumario. at-
que in Nouilunijs ter ad lu-
nam inhians vota faciam. I-
mò per Endymionem, inquit
ille, haud huc accessi præ-
mij gratiã, sed affectio quæ-
dam mouit animum meum,
quum te viderem affectum molestiã. verùm scis quid facies,

ὀξυδερκὴς γένοιο; μὰ Δί', ἦν δ' ἐγώ, ἢν μὴ σύμοι τῷ ἀπὸ χλωῦ τινος ἀφέλῃς ἀχλὺν ἀπὸ τῶν ὀμμάτων. νυνὶ γὰρ ἀκριβῶς οὐ μετρίως δοκῶ. καὶ μὴν ἔδηγε, φάναι, ὅς, ἐμοῦ δόντος· τὸ γὰρ ὀξυδερκὲς αὐτὸς, ἔφη, ὑπῆρχεν ἥκειν ἔχων. τί οὖν τοῦτό ἐστιν; ἢ γὰρ οἶδ', ἔφην. ἐκ γοῦν οἶσθα, ἔφη ὅς, ἀπὸ τῆς γῆς ἀετοῦ πτερυγίαν τῇ δεξιᾷ περικείμενος; καὶ μάλα, ἦν δ' ἐγώ. τί οὖν πτερυγὶ καὶ ὀφθαλμῷ ἰσενόμ ἔοικεν; ὅτι, ἔφη ὅς, παραπολὺ τῶν ἄλλων ζώων ἀετός ἐστιν ὀξυωπέστατος, ὥστε μόνος ἀντίον δέδορκε τῷ ἡλίῳ. καὶ τοῦτό ἐστιν ὃ βασιλεύει, καὶ γνήσιος ἀετὸς, ἢν ἀσκαρδαμυκτὶ πρὸς τὰς ἀκτῖνας βλέπῃ. φασὶ ταῦτα, ἦν δ' ἐγώ, καί μοι ἔδοξε μιτραμίλλη ὅτι δεῦρο ἀνιὼν, εἰ μὴ ἐφθαλμὼ τὼ ἀετοῦ ἐπεσθίεμεν, τὰς ἐμὰς ἐξελών. ὡς νυνὶ γε ἐμπλήσας ἀφῆμαι, καὶ ἐπαίσθανόμην βασιλικῶς ἐσκωμμένος, ἀτὰρ ἔοικα τοῖς νόθοις ἐπαίνοις, καὶ ἀχρηρύκτοις. καὶ μὴν

quòd perſpicax fias? Non per Iouem, inquam, niſi tu mihi forſitan caliginem amoueas ab oculis. nam in præſentia videor non mediocriter lippire. Atqui me, inquit ille, nihil erit opus. Etenim vt acutè videas, id ipſe tecum è terra allatum habet penes te. Quid igitur eſt iſtud? inquam: neque enim noui. An ignoras, inquit, te dextram aquilæ alam indutum eſſe? Scio, inquam, maximè: ſed quid ea re cum oculo? Quoniam, inquit, aquila inter animantia cætera acutiſſimi viſus eſt: vnde ſola ſolem aduerſum obtuetur: atque ita dominum eſt rex, & ingenua aquila, ſi non comminuentibus oculis aduerſum radios aſpiciat. Ita quidem aiunt, inquã. quare iam me pœnitet, qui nõ meis exemptis oculis aquilinos inſeruerim, cũ hunc aſcenderem. Nam nunc ſanè dimidiatus admiro, vtque omni ex parte ſatis regaliter adornatus, quin magis adſimilis videor nothis iſtis & abdicatis. Attamen

in te

μὲν παρὰ σοί, ἦ δ' ὅς, αὐτίκα μάλα ἑτέρου ὀφθαλμοῦ ἐν χρῆ βασιλικοῦ. ἢν γὰρ ἐθελήσῃς, μικρὸν ἀναστὰς, ἐπισχὼν ὀλίγον τὴν πτέρυγα, θατέρῳ μόνῳ πτερύξασθαι, κατὰ λόγον τῆς πτέρυγος, τῆς ἀριστερᾶς ὀφθαλμὸν ὀξυδερκῆ ἕξεις· τὸν γὰρ ἕτερον, ἀδημία μηχανὴ μὴ ἐπιβοηθήσειεν ἀπόρρητος, τῆς πρὸς ὄψιν καὶ χεῖρον. ἄκουε, ἵνα σοι εἴπω, ἃ καὶ ὁ ἀριστερὸς μόνος ἀντιβολεῖ βλέπει, ὅταν γὰρ ἄρ' ἐλαφρὸν γένοιτο, ἐπὶ καὶ τοὺς τέκτονας κομπάζεις ἑωρακέναι μοι δοκῶ, θατέρῳ τῶν ὀφθαλμῶν ἄμαυρον πρὸς τοὺς κανόνας ἀποβλέψαντας τὰ ξύλα. ταῦτα εἰπὼν, ἐποίει ἅμα τὰ ὑπ' Ἐμπεδοκλέους παρηγγελμένα. ὑπ' κατ' ὀλίγον ἀφιεὶς ἑαυτὸν, εἰς καπνὸν ἀρίδηλα διεσπάσθη· τάχιστα ἐπτερύξαμεν, αὐτίκα μὲν φῶς πάμπαν μέγα περιέλαμψε, καὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων πάντα διεφαίνετο. καταβλέψας γοῦν ἐς τὴν γῆν, ἑώρων ἔρημον τὴν πόλιν, τοὺς ἀνθρώπους τὰ γιγνόμενα, καὶ ὁ τὰ ἐν ἀκαθάρτῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐπίδηλα οἴκοι ἕκαστον,

in te eſt, inquit, vt protinus alterum oculum regalem habeas. Etenim ſi aſſurges, veliſq; cohibita vulturis ala, alteram ſolam mouere, iuxta proportionem alæ dextro oculo cernes acutè: quo minùs altero cæcutias, nulla ratione ſuccurri poteſt, propterea quòd ad partē pertineat deteriorem. Mihi inquā, ſatis eſt, ſi vel dextra ex parte aquilino more cernā. Nihilo enim fuerit deterius, cùm mihi nō rarò vidiſſe videar fabros, altero oculo meliùs etiā ad regulam exæquantes ligna. Hæc locutus, ſimul ea faciebam quæ præceperat Empedocles. Ille interim paulatim ſubducens ſeſe, ſenſum in fumum euanuit. At ſimul atque mouiſſem alam, ingens lumē mihi circūfulſit, adeò vt euncta fierent in conſpicuo, quæ hactenus latuerant. Deflexis igitur in terram oculis, clarè videbam, & vrbes, & homines, & quæ fiebant: neque ſolùm ea, quæ ſub dio, verumetiam quæ domi faciebant,

καὶ παρηλῶς πυνθανόμενον, τὰ περὶ τῶν οὐρανίων ἀδόκητα λέγοντας, μηδὲν ὅτι ἀναπόφαντα ἐκφαίνεσθαι, ἀπ' ὑπερβολῆς τάνυσθαί τι, καὶ μηδαμοῦ ὅπῃ ἄπειρος ὑπερβολὴ ἐκλιπεῖν ἐπέκεινα, μετὰ τοιούτων ἀνομοιομόρφων, μύθον μὲν εἶναι τὸν ἥλιον, λαμπάδα δὲ πλὴν σιλπνοτέραν, ἀλαζονεύεσθαι δὲ τοὺς ἐκφαίνοντας, καὶ ζῶν ἡλίου, καθάπερ ἰμονιᾷ τινι, πλὴν ἐκμάδα ἐκ τῆς θαλάσσης ἀναστῆσαι, καὶ ἅπασιν αὐτοῖς τὸ ποτὸν ἴσης διανέμειν; πλὴν μὴ ἐξ ἐναντιότητα, ὁπόσην τὸν νόμον, ῥᾴδιον καταμαθεῖν, καὶ σκέπασον Διὸς, ἃ ἔμ γε πονῶν ὅτι τὰ λεγόμενα, καὶ μὰ νῶν πολὺ διαφωνέτα· πρῶτα μὲν ἐξ, αὐτοῖς περὶ ζῶν κόσμου γνώμη διάφορα, ἃ γε τοῖς μὲν ἀγήρατός τε καὶ ἀνόλεθρα ἂν λοιπὰ, οἱ δὲ καὶ τὸν δημιουργὸν αὐτοῦ, καὶ τῆς κατασκευῆς τὸν τρόπον ἀπορήσειαν. οὔτε καὶ πάλιν

& insignis arrogantia, quòd cùm de rebus vsqueadeò incertis loquantur, nihil tamen ita proponunt, quasi coniecturis ducantur: verùm supra modum contendunt, neque vllum vincendi locum aliis relinquunt: tantùm non interiurando cõfirmantes, Solem massam esse candefactam: incolã Lunam: stellas aquam portare, idq; Sole veluti situla quadam per funem demissa vaporem è mari attrahente, atque illis omnibus ordine potum distribuente. Nam quanta sit in dictis pugnantia, id haud difficile fuerit cognoscere. Iam mihi specta per Iouem, num illorum decreta inter se consentiant, ac non magis longissimis disiuncta terrallis: quandoquidem primùm de ipso mundo varia est sententia: cum alijs & ingenitus, & nunquam interiturus esse videatur: rursum alij & opificem illius, & fabricandi modum eloqui sint ausi. Quos equidem

λιστα ἐθαύμαζον, ὅτε μή τινα, τεχνίτην τῶν ὅλων ἐπισάντας, οὐ πεπθόμενος ἦ, οὔτε ὅπου ἦν, οὔτε ὅπως, ἵνα μὴ ἐπιτιθαίνητο. καὶ δι πρό γε τῆς τοῦ παντὸς γενέσεως, ἀδύνατον τὸν χρόνον καὶ τόπον ἐπινοῆσαι. ΕΡ. μάλα τινὰς, ὦ Μένιππε, τολμητὰς, καὶ θαυμαζομένους ἄνδρας λέγεις. ΜΕ. τί δ' ἂν ἀκούσαις, ὦ θαυμάσιε, περὶ τῶν ἰδεῶν καὶ ἀσωμάτων, ἃ διεξέρχονται, καὶ τοὺς περὶ τὸ πέρατός τε καὶ ἀπείρου λόγους; καὶ γὰρ αὖ καὶ αὕτη μανικὴ αὐτοῖς ἡ μάχη, τοῖς μὲν τέλος τὸ πᾶν περιγράφουσι, τοῖς δ' ἀτελῆ τοῦτο εἶναι ὑπολαμβάνουσιν. ἔστι δὲ ἃ καὶ καταπόλους τινὰς εἶναι τοὺς ἡλίους ἀπεφαίνοντο, καὶ τῶν ὡς περὶ ἑνὸς αὐτῶν διαλεγομένων ἀπιστεῖν ἐδόκουν. ἔτι δέ τις, ὑπ' ἀρχαϊκὸς ἀνὴρ, πόλιν μόνον, τῶν ὅλων πατέρα εἶναι ἐδόξαζε. περὶ μὲν δὴ

equidem cum primis admirabar: propterea quòd cùm Deum quendam rerum omnium opificē præposuissent, non illud etiam adderent, vel vnde is esset profectus, aut vbi loci consisteret cùm omnia fabricaretur. Nam ante vniuersi exortum non possis vel tempus vel locum imaginari. AMIC. Prorsus audaces quosdam, Menippe, homines, ac prodigiorum auctores mihi narras. ME. Quid autem si iam audias, vir optime, quæ differant & de ideis, & de incorporeis: tum quæ de finito & infinito nugātur? Nam & his de rebus acriter inter se digladiantur, dum alij finem circumscribunt vniuersum: alij contrà finem illud nescire existimant. Quin insuper quidam ex istis complures esse mundos demonstrabant, damnantes eos quòd de hoc veluti vno quopiam illorum disputarent. Rursum alius, nescio quis vir, haudquaquam amicus parti bel lum rerum omnium parentem esse censebat. Nam de

dijs

θεῶν τί χρὴ καὶ λέγειν; ὅτε δὴ τοῖς μὲν ἀριθμός τις, ὁ θεὸς ἦν, οἱ δὲ κατὰ κύβους καὶ χοᾶς καὶ πλατάνους ἐπόμνυσθε. καὶ οἱ μὲν τοὺς ἄλλους ἅπαντας θεοὺς ἀπελάσαντες, ἐνὶ μόνῳ τῷ τῶν ὅλων ἀρχῷ ἀνῳκίμεν, ὃν ἀρίστιμον καὶ ἄχθεσθαί μοι, τοσαύτῳ ἀφείλεν θεῶν ἀκούοντα. οἱ δ' ἔμπαλιν ἐπιλαψιπαώμενοι, ὥσπερ τι αὐτοὺς ἀπέφευγον, καὶ ἀνιλόμενοι, μυρίά τινα, πᾶσιν θεὸν ἐπικάλουν, τοῖς δὲ τὰ δεύτερα καὶ τρίτα ἴσιμον τῆς θειότητος. ἔνι δ' οἱ μὲν ἀσώματόν τι καὶ ἄμορφον ὑγεωῖς ὄν, τὸ θεῖον, οἱ δ', ὡς περὶ σώματος αὐτὸ διγνοεωῖς. ἔνια καὶ προσῆν τῶν καθ' ἡμᾶς πραγμάτων ἐπέσειν ἐδόκουν οἱ θεοί, ἀπ' ἐμέν τινες, οἱ τῆς συμπάσης ἐπιμελείας αὐτοῖς ἀφιεῖντο, ὥσπερ ἡμᾶς ἀβέβαιόν τε ἀνάγκην τῶν λειτουργιῶν ὄντας παραβαίνοντας· ἐδόκουν δὲ ὅτι καὶ τοῖς κωμικοῖς δρυφορήμασιν

dijs quid iam attinet loqui? cum his Deus esset numerus: illi rursus per cunnet & anseres ac platanos deierarent: deinde alij reliquis omnibus dijs expulsis, uni [k] soli rerum omnium imperium tribuebant: ita ut mecum etiam animo discruciarer cùm tantam audirem deorum inopiam. Edùm uerò alij liberaliores, multos deos faciebant: ac dissectis illis, hunc aliquem primum deum appellabant: his secundas aut tertias dignitatis partes tribuebant. At hæc alij incorporeum quiddam & informe putabant esse numen, alij corpus esse imaginabantur. Deinde non omnes erant in hac opinione, ut putarent dijs esse cura res mortalium: verùm erant nonnulli qui eos omni cura liberantes, haud aliter atque nos consuescimus ætate defectos à ministerijs dimittere: nihilo aliusmodi eos inducunt, quàm cuiusmodi in comœdijs induci solent satellitia.

μασιν ὑπολήπτεσθαι αὐτὸν ἀεὶ σὺν τοῖς. ἔνιοι δὲ καὶ ταῦτα πάντα ἀπερρύηκασι, καὶ τὸν ἀρχὴν οὐδὲν θεὸς τινας ὑπίσεσθαι, ἀλλ' ἀθέσκοτον καὶ ἀνηγεμόνευτον εἶναι φέρεσθαι τὸν κόσμον ἀπερισκέπτως. οἱ γὰρ οἱ ταῦτα ἀκούοντες, ἀπιστεῖν μὲν οὐκ ἐτόλμων ὑψιβρεμέταις τοῖς τῶν ἀνδρῶν βαρβάροις ἀνδράσιν, οὐ μὴν ἔχόν γε ὅπη τῶν λόγων τραπόμενοι, ἀντιλογικόν τι αὐτοῖς ἐφεύροιμι, καὶ ὑπὸ βαθέος μηδαμῆ περιφανόμενον. ὅπερ δὴ τὸ Ὁμηρικὸν ὑπῆνθει ἀπιχνεῖσθαι ἕκαστον· ποτὲ μὲν γὰρ ἀνδρομήκη τινὰ αὐτῶν, ἔπειτα δὲ μοι θυμὸς ἔρυκεν· ἐφ' οἷς ἅπασιν ἀμηχανῶν, ἐνίοτε μὲν ἀπιστεῖν τι περὶ τούτων ἐπηλθέν ἀπηνίγκασον. μίαν δὲ τῆς συμπάσης ἀφορίας ἀπαναγκὲς ὅμως ἔσεσθαι, ἢ αὐτὸς πιθανὰς πως, ἀπόλλοιμι ἂν ἐς οὐρανόν. τοῦτο δὲ μοι παρῆκεν τὴν ἐλπίδα μάλιστα ἡ καὶ ἐπιθυμία, καὶ

satellitia. Iam alij superantes hæc omnia, ne esse quidem vllos omnino deos credebant: sed mundum nullo domino, nullo duce temerè ferri sinebant. Atqui cùm hæc audiebam, verebar non habere fidem viris altifremis, ac probè barbatis: neque tamen inueniebam ad cuius dicta me verterem, vt aliquam illorum sententiam nanciscerer irreprehensam, ac nequaquam ab alio subuersam. Itaque planè tandem Homericum illud mihi vsu veniebat. Nam sæpenumerò animus incitabat, vt huic alicui illorum crederem, sed me mens diuersa vetabat. In quibus omnibus cùm perplexus hæsitarem, desperabam futurum vt super his verum aliquid in terris audirem: cæterùm vnica tantùm via, vniuersa dubitatione liberari posse, si ipse alis aliqua ratione additis, in cœlum ascenderem. [1] *Eius rei conficiendæ spem mihi præbuit primùm ipsa cupiditas:*

deinde

καὶ ὁ λογισμὸς Αἴσωπος, ἐνίοτε καὶ καινοῖς ἐπιόντα, καὶ ταμίαις βάσιμον ἐφαίνετο τὸν οὐρανόν. αὐτὸν μὲν οὖν πτερορυῆσαί τοτε, οὐδαμῶς μηχανῇ δυνατὸν ἦν μοι καταφαίνεσθαι, ἀ ἢ γυπὸς ἢ ἀετοῦ πτεροῖς (ταῦτα γὰρ μόνα ἱκανὰ τοσοῦτον ἀνθρωπείου σώματος) τάχα ἄν μοι τῷ πάντα προχωρῆσαι, καὶ δι' εὐπαθῶν τὰ ὄργανα, δεξιοῦ μὲν τῷ ἀριστερᾶς πτέρυγα, τοῦ γυπὸς ἢ τῷ ἑτέραν ἀετίμου ἐνάμα. ἔπειτα ἡμελέσας, καὶ κατὰ τοὺς ὄμους πλαμῶσι καρτεροῖς ἁρμοσάμενος, καὶ πρὸς ἄκροις τοῖς ἀκυπτέροις λαβάς τινας τῶν χειρῶν παρασκευάσας, ἐπιρράψω ἐμαυτοῦ, τὸ πρῶτον ἀναπηδῶν, καὶ τῶν χειρῶν ὑπηρετῶν, καὶ ἅμα οἱ χλῶν, ἵνα χαμαιπετῶς ἐπαιρόμενος, καὶ ἀκροβατῶν ἅμα μετὰ τῶν πτερύγων. ἐπὶ δὴ πάντι μοι τὸ πρᾶγμα,

deinde fabularum ſcriptor [m] Aeſopus: [n] qui aquilis ac ſcarabeis, interdum & camelis cœlum adiri potuiſſe demonſtrat. Verùm vt mihi ipſi alæ prouenirent aliquando, id nulla ratione fieri poſſe videbatur: cæterùm ſi vulturis aut aquilæ alas induiſſem) nam has ſolas ſufficere ad humani corporis modum) futurum forſitan vt mihi ſuccederet experientia. Itaque [o] correptis auibus, alteri dextram alam, porrò vulturi ſiniſtram ampuraui: id& admodum ſciité. Deinde quum obligaſſem, humeris& loris validis accommodaſſem, tum ſummis pennis antefas quaſdam manibus inſerendis addidiſſem: mei ipſius periculum faciebam, primùm ſubſiliens, ac manibus interim ſubſeruiens, & anſerum exemplo paulùm adhuc à terra volutame ſuſtollens, inter volandum ſummis interum pedibus ingrediens. Poſtea quum res ex animi ſententia ſuccederet,

πρᾶγμα, τολμηρότερον ἤδη τῆς πάρας ἐπῆόμην, καὶ ἐς σκοπὸν ἐπὶ τὸν ἀκρόκορινθον ἐφέρετο ἐμαυτὸν κατὰ τὸν ἀρυμνόν, φέρων ἐς αὐτὸ τὸ θέατρον. ὡς δ' ἀκινδύνως κατεπῆόμην ὑψηλὰ ἤδη καὶ μετέωρα ἐφρόνουν, καὶ ἄρας ἀπὸ Πάρνηθος ἢ ἀπὸ Ὑμηττοῦ, μέχρι Γερανείας ἐπετόμην, ἔπειτ' ἐκεῖθεν ἐπὶ τὸν Ἀκροκόρινθον ἄνω, ἔπειτα ὑπὲρ Φολόης καὶ Ερυμάνθου, μέχρι τῆς τὸν Ταΰγετον. ἤδη δ' οὖν μοι τοῦ τολμήματος μεμελετημένου, τι λοιπὸν ἔτι τὰ νυκτερινὰ ἐφρόνουν, ἀλλ' ἐπὶ τὸν ὄλυμπον ἀναβὰς, καὶ ὡς ἐνδοιῶ μάλιστα διαπειρασόμενος, τὸ λοιπὸν ἔτανον ἐνθὺ τὸ ἑῷον, τὸ μὲν πρῶτον, διηγιῶν ἀπὸ τῆς βάσεως, μετὰ δὲ, ἐφερόμην καὶ τότε ἐνμαρῶς. ἐπὰ δὲ κατ' αὐτὸν ἤδη τὸν σκολιὸν ἰλιγγιάσας, πάμπολυ τῶν νεφῶν ἀπερασάμην ἐθόμην διάστασιν, καὶ μάλιστα κατὰ

cederet, iam audaciùs etiam experimentum aggrediebar: conscensaq; arce demisi me ipsum per præceps, atque inde in ipsum ferebar theatrum. Mox vbi nullo periculo deuolassem, sublimia iam & ardua cogitare cœpi: ac tollens me à Parnetho siue Hymetto, ad Geraniam vsque volabam. Rursum inde Acrocorinthum subuolaui: deinde supra Pholoën & Erymanthum ad Taygetum vsque. Ergo quum tandem audax facimus satis esse meditatus, iamq; perfectus & altiuolus euassissem, non ampliùs de pullis imitandis cogitabam: verùm conscenso Olympo, cibo quàm leuissimo pastus, inde rectà in cœlum tendere cœpi: initiò quidem oborta oculorum vertigine ob profunditatem: & postea ferebam & hoc quoque facilè. Verùm vbi iam ipsi lunæ vicinus essem, plurimumq; nubium essem emensus; sentiebam me defatigatum, ma-

κρὸν ἐπὶ

ἀπὸ τῶν ἀετῶν πτέρυγα, τὴν γοργόν. καταλάσας οὖν, καὶ καθεζόμενος ἐπ' αὐτῆς, διανεπαύόμην, ἐς τὴν γῆν ἄνωθεν ἀφορῶν, καὶ ὥσπερ ὁ τοῦ Ὁμήρου Ζεὺς ἐκᾶνος, ἄρτι μὲν τὴν τῶν ἱππομόλγων Θρηκῶν καθορώμενος, ἄρτι δὲ τὴν Μυσῶν, μικρὸν δεῦρον δέ, ἀ δέξαί μοι, τὴν Ἑλλάδα, τὴν Περσίδα καὶ τὴν Ἰνδικήν· ἐξ ὧν ἁπάντων ποικίλης τινὸς ἡδονῆς ἀπολαυσόμην. ΒΡ. οὐκοῦν καὶ ταῦτα λέγοις ἄν, ὦ Μένιππε, ἵνα μηδὲ κατ' ἓν ἀφελκόμενοι τῆς ἀφελείας. ἀλλ' εἴ τι σοὶ καὶ ὁπωσδοῦν ἰδεῖν ἔπεστιν, καὶ τοῦτο ἀδῶμεν. ὡς ἴσως σοῦ οὐκ ὀλίγα προσδοκῶ ἀκούσεσθαι, σχήματος τοιούτου τινός, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ ἁπάντων, οἷά σοι ἄνωθεν ἐπισκοποῦντι κατεφαίνετο. ΜΕΝΙΠ. καὶ ὀρθῶς γε, ὦ ἑταῖρε, ἀκούεις, ἀλλὰ, ὡς εἶπόν τι, ἀναβὰς ἐπὶ τὴν σελήνην, ἐν λόγῳ σωπηθέμενα τι, καὶ

ximè in ala ſiniſtra, nempe vulturina. Huc igitur perueni, ac ſuper eam inſidens requieſcebam: in terram interim è ſublimi reſpiciens, neque ſecus quàm Homericus ille Iupiter, nunc bellacium Thracum regionem deſpiciens, nunc Myſorum, mox (ſi libuiſſet) Græciam, Perſidem, Indiámque: ex quibus omnibus varia quædam voluptate perfunderer. AMIC. Ergo iſta quoque narrabis, Menippe, ne vlla prorſus peregrinationis parte fraudemur. quin potius ſiquid obiter in itinere conſpexiſti, fac vt hoc quoque ſciamus. Nam ego ſanè haud mediocria dictorum te expecto, de terræ forma, deq; omnibus quæ in terra ſunt, cuiuſmodi tibi viſa ſunt ex alto contemplanti. MENIP. At tu quidem rectè coniectas, amice. Quamobrem quatenus licet, conſcenſa luna inter narrandum peregrinanti comes eſto, ſeu mulq.

καὶ συνιστορῶντι τὴν ὅλην τῆς γῆς διάθεσιν. καὶ πρῶτον μέν μοι πάνυ μικρὰν ἐδόκουν τινὰ τὴν γῆν ὁρᾶν, πολὺ λίαν τι σκληρᾶς βραχυτέραν, ὥστε ἐγὼ ἄφνω καταπτύσας, ἐπὶ πολὺ ἀπόρουν, πῶς ἂν τὰ τηλικαῦτα ὄρη, καὶ τοσαύτην θάλασσαν. καὶ ἔτι μὲν τὸν Ῥοδίων Κολοσσὸν ἐθεασάμην, καὶ τὴν ἐπὶ τῷ Φάρῳ πύργον, οὐ ῥᾳδίως, φαντασθεὶς ἄν μοι ἡ γῆ δίκαια θεωρεῖν ταῦτα ὑψηλὰ ὄντα, καὶ ἀπρανῆ καὶ ὁ Ὠκεανὸς ἀρίδιμα πρὸς τὸν ἥλιον ἐκπίπτων, διεσήμαινέ μοι γῶν εἶναι τὸ ὀράμενον. ἐπεὶ δ' ἄπαξ τὴν ὄψιν εἰς τὸ ἀτρεμὲς ἀπηρεικάμην, ἅπαντα ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος ἤδη μοι διαφαίνετο, ὅλα κατὰ ἔθνη μόνον, καὶ πόλεις ἐκεῖνα καὶ αὐτοὶ ἐφ' ὧν, οἱ πλέοντες, οἱ πολεμοῦντες, οἱ γεωργοῦντες, οἱ δικαζόμενοι, τὰ γινόμενα, τὰ θηρία, καὶ πάνθ' ἁπλῶς ὁπόσα τριφῆ ἐάδωρ ἔρυρα. ἔτι πανταχῆς ἀπίθανα φῆς ταῦτα, καὶ αὐτοῖς ἀνανεύσειν

múlque mecum contemplare totam terræ ſpeciem, habitúmque. Atque initiò quidem admodum puſillam quandam terram mihi videre videbar, multò, inquam, luna minorem: ita vt ego rem pentè intentis oculis diu dubitarem, vbínam eſſent tanti illi montes, ac tantum mare. Quòd mi Rhodiorum coloſſum conſpexiſſem, tum Phariam turrim, haud dubiè prorſus vbínam eſſet terra, me prorſus latuiſſet: verùm iſta quòd ſint ſublimia, præ cæteris eminentia, præterea Oceanus patulatim ad ſolem reſplendeſcens, indicabant terram eſſe id quod videbam. Mox vbi fixiùs intenderem oculos, iam mihi omnis mortalium vita cœpit eſſe conſpicua, non ſolùm ſingulæ nationes atque vrbes: ſed plane videbam nauigantes, bellantes, agricolantes, litigantes, mulieres, feras, & vt ſummatim dicam, quicquid tellus educat alma. AMIC. *Iſta quæ nunc dicis, haudquaquam ſunt veriſimilia, ac ſecum*

ὑπηφανία. ὃς γὲ ἀρτίως, ὦ Μένιππε, τλὼ γλῶ ἱστὰς, ἐπὶ μικρὸν μετεξὺ ἀμείμα[illegible] ἐς βραχὺν συνωμαλμένῳ, καὶ ἄν μὲ ὁ Κολοσσὸς ἐμιώνοι σοι, τάχα ἂν ἄλλό τι ὠφέλης ὁρᾶν, πρὸς νοῦ, καθάπερ Λυγκεύς τις ἅπαντα διαγινώσκεις τὰ ἐπὶ γῆς, ὁποῖ ἄνθρωποι, τὰ θηρία, μικροῦ δεῖν, τὰς τῶν ἐμπέδων στρατιάς; Μέν. Νὴ μὲ Δία μενγε· ὃ γὲ μάλιστα ἐχλῶ ἀπὲρ, τοῦτο, ἐκ οἵου ὅτου παρέλιπον. ἐπεὶ γὲ αὐτὸν μὲ ἐγνώμυζε πλὼ γλῶ ἰδεῖν, τὰ δ' ἄλλα ἐκ οἵου τε ἦν ἐμὲ καθορᾶν ἀπὸ τῆ βάθυς. ἔτι τῆς ὄψιος μηκέτι ἐφικνε μένης, πάνυ μ' ἐμία τὸ χῆμα, καὶ πομλὺ παρῆκε πλὼ ἀρεϊαν. ἐπτοῆσ' ἄντι μοι, καὶ ὀλίγου δεῖν ἀδάκρυτα μένο ἐφικέσθαι ἐπόησε ὁ ἐκ φῆς Ἐμπεδοκλῆς, ἀνθρακίας τις ἰδεῖν, καὶ σποδοῦ πλέως, καὶ ἐπιπεφλεγμένος, ἐξῆλθ' ἐμὲ, ἐς ἄδον (ἀρίστως γὲ) ἀπατα-

pugnantia. Etenim quum paulò antè, Menippe, terram requireres propter ingens in medio internallum in arctum contractam, adeò ut nisi colossus tibi feciſſet indicium, forſitan aliud quiddam videre te credidiſſem quàm repentè factus Lynceus, cuncta quæ ſunt in terra, dignoſcis, homines, feras, ac propemodum etiam culicum nidos? MENIP. Reſtè tu quidem admones: nam quod maximè dictum oportuit, id neſcio quomodo prætermiſi. Siquidem quum ipſam quidem terram conſpectam agnoſcerem, cæterùm reliqua non poſſem perſpicere propter altitudinem, nimirum iam non pertinax gente oculorum acie: graviter ea res me diſcruciabat, ac vehementer perplexũ habebat. Ego quum ad hunc modum eſſem ſolicitus, ac propemodum etiam lachry-

mare: adeſt à tergo ſapiens ille [b] Empedocles, ea ſpecie vt carbonarium quempiam eſſe diceres, cinere oppletus, atque exuſtus. Hunc ego quum vidiſſem (dicendum eſt enim)

[b] nonnis

ταραχθεὶς, καί τινα σκληρὸν δαίμονα ὑφ' ὁλῳ ὁρᾶν. ὁ Ἅ, θαῤῥεῖ, φησίν, ὦ Μένιππε· Οὔτις σοι τι φθόνει ἐμοὶ τί μ' ἀθανάτοισιν ἐίσκεις; ὁ γοῦν εἰκὸς οὗτός ἐμι, Ἐμπεδοκλῆς. ἐπεὶ ἦν ἐς τὸν κρατῆρα ἐμὲ ἐφῆκα, ἱκανὸν ἡγησάμενος, ὁ καιρός μ' ἀπὸ τῆς Αἴτνης ἀναρπάσας, φέρει ἀνύσας νυνὶ νῷ ἐν τῇ σελήνῃ κατοικῶ, ἀέρα θερμὸν καὶ ὑγρὸν καὶ σιτοῦμαι ἡδέως. ἔκω δοίνων, σὺ δὲ πάνυ μοι τῆς παρούσης ἀφείας, ἀνιᾷ γάρ σε, οἶμαι, καὶ ἀφεῖσα τὸ μὲν ἀφῶς τὰ ἐπὶ γῆς ὁρᾶν. νῦν γοῦν ποιήσας, ὧν δ' ἐγὼ, βέλτιον Ἐμπεδόκλεα. λαμπρὰν γάλιν κατασκάμμα πάλιν ἐς τὸν Ἐτνάδα, μεμνήσομαι σοῦ δεῦρο τὸ δι' ἐτῶν τῆς καταποδόχης, ἐλθὼν τοῖς νουμηνίαις, πρὸς τὸν σελήνιον ἐρεῖ ἐγχανὼν, προσόψεσθαι. ἀλλὰ μὰ τὸν Ἐνδυμίονα, ἦλθ' ὁδ, ἐχεῖ δοῦ μισθοῦ χάειν ἀφῖγμαι, πίστευθα δέ τι τὸν ψυχῶν, ἰδὼν σε ἀλυπημένον. ἀτὰρ οἶδα ὅ,τι φάσας, ὀξυδερκὲς

nonnihil perturbabar, ratus daemonem aliquem lunarē videre me. At ille: Bono, inquit, es animo, Menippe:

* Nullum ego sum numen: quid me immortalibus aequas?

Sū Empedocles ille physicꝰ. etenim vbi me præcipitem in crateras iecissem, fumus ab Aetna raptum huc subuexit. Itaq; nūc lunam incolo, aëriuagus plerumq; ac rore victito. Adsum autem hæsitantiam istā tibi adempturus: nam illud (ni fallor) malè te habet, torquétque, quòd non liceat tibi perspicuè terram cernere. Benè abs te factum est, inquam, optime Empedocles. vbi primùm deuolâro rursus in Græciam, tui memor sacrificabo tibi in fumario. atque in Nouilunijs ter ad lunam inhians vota faciam. Imò per Endymionem, inquit ille, haud huc accessi præmij gratiâ, sed affectio quædam mouit animum meum, quum te viderem affectum molestiâ. verùm scis quid facies,

ὀξυδερκὴς γέγονας; μὰ Δί', ἦν δ' ἐγώ, εἰ μὴ σύ μοι τὴν ἀχλὺν ἀπὸ τῶν ὀμμάτων ἀφεῖλες ἀρτίως. νῦν γὰρ διὰ παντὸς οὐ μετρίως ὁρῶ. καὶ μὴν ὑδρᾷ γε, ἔφη ὁ ἕτερος· τὸ δὲ ὀξυδερκὲς αὐτὸς, ἔδη γοῦν. ἔστιν ὅτῳ· τί οὖν τοῦτό ἐστι, ἔφην ἐγώ. ἐκ γῆς οἶσθ', ἔφη. ἐκ οἶδα, ἦν δ' ἐγώ, ἀλλ' ὅτι τὴν πτέρυγα τὴν δεξιὰν περικέκμηκας; καὶ μάλα, ἦν δ' ἐγώ. τί οὖν πτέρυγι καὶ ὀφθαλμῷ ξυνοράσθαι; ὅτι, ἔφη ὁ, παρακολουθοῦσιν ἅπαν ὑπὸ ὀξυωπίας, ὥστε μόνος ἀντίον δύνασθαι ἥλιῳ. καὶ τοῦτό ἐστιν ὁ βασιλεύς, καὶ γινώσκει αὐτὸς, ὅταν ἀστραπαῖς πρὸς τὰς ἀκτῖνας βάλῃς. φασὶ ταῦτα, ἦν δ' ἐγώ, καί μοι ἤδη μεταμέλει ὅτι δύρο ἀνῆκα, ὡς ἐμοὶ ὀφθαλμῷ τῷ αὐτῷ ἐπιθήσων, τὸν ἐμὸν ἐξελών. ὡς νῦν μὲν ἀμείνονι ἀφῖγμαι, καὶ ἐπάξια βασιλικῶς ἐσκεψάμην ἄν, εἰκὸς τοῖς νόθοις ἐκείνοις, καὶ ἀγκυρίκοις. καὶ μὴν

quòd perſpicax fias? Non pu Iouem, inquam, niſi tu mihi forſitan caliginem amoueas ab oculis. nam in præſentia videor non mediocriter liſpire. Atqui me, inquit ille, nihil erit opus. Eternum vt acutè videas, id ipſe tecum è terra allatum habes penes te. Quid igitur eſt iſtud? inquam: neque enim noui. An ignoras, inquit, te dextram aquilæ alam indutum eſſe? Scio, inquam, maximè: ſed quid ala cum oculo? Quoniam, inquit, aquila inter animantia cætera acutiſſimi viſus eſt: vnde ſola ſolem aduerſum obtuetur: atque ita demum eſt rex, & ingenua aquila, ſi non conniuentibus oculis aduerſus radios aſpiciat. Ita quidem aiunt, inquã. quare iam me paruiſſe, qui nõ meis exemptis oculis aquilinos inſeruerim, cũ hunc aſcenderem. Nam nunc ſanè dimidiatus aduenio, neque omni ex parte ſatis regaliter adornatus, quin magis adſimilis videor nothis iſtis & abdicatis. Attamen

in te

φλὸν παρὰ σοί, ἵνα ὃς, αὐτίκα μάλα τὸν ἕτερον ὀφθαλμὸν ἔχῃς βασιλικόν. ἢν γὰρ ἰθὺ πέτῃ, μικρὸν ἀνασὰς, ἐπισχὼν δ' ὀλίγον τὴν πτέρυγα, ἐπείρᾳ μόνῃ πτερύξασθαι, κατὰ λόγον τὴν πτέρυγα, τὴν δεξιὸν ὀφθαλμὸν ὀξυδερκῆ ἔχει· τὸν γὰρ ἕτερον, ἰδιωτικὴ μηχανὴ μὴ ἐκ ἀμηνύτερον διορύσσει, τῆς πρόσθεν ὄψεως χάριν. ἄπειρος, ὦ δ' ὑγιὲς, ἃ καὶ ὁ δεξιὸς μόνον ἀντῶδε βλέποι, ἐδὲν γὰρ ἂν ἔλαττον γνοίης, ἐπὰ καὶ τὰς τέκτονας πολλάκις ἑωρακὼς μοι δοκῶ, ἑτέρῳ τῶν ὀφθαλμῶν ἄμεινον πρὸς τὸν κανόνας ἀποβλέποντας τὰ ξύλα. ταῦτα εἰπὼν, ἐποίει ἅμα τὰ ὑπὸ τοῦ Ἐμπεδοκλέους παρηγγελμένα. ὑφ' ἓν ὀλίγον ἕκαστον, ὡς μετρίως ἀρίμα δυσμενῶς, ἀμπαυόμενος τάχιστα ἐπτέρυξάμην, αὐτίκα μὲν φῶς πάμπολυ ἐπεφάνη μοι, τὰ τέως λανθάνοντα πάντα διεφαίνετο. μετανύσας γοῦν ἐς τὴν γῆν, ἑώρων τὰς πόλεις, τοὺς ἀνθρώπους τὰ γιγνόμενα, καὶ ἃ τὰ ἐν ἑκάτερα μόνον, ἀλλὰ καὶ ἑκάτερα εἴποι ἴσως τοῦ, in te est, inquit, vt protinus alterum oculum regalem habeas. Etenim si assurges, velisq; cohibita vulturis ala, alteram solam mouere, iuxta proportionem alæ dextro oculo cernes acutè: quo minùs altero cæcutias, nulla ratione succurri potest, propterea quòd ad partē pertineat deteriorem. Mihi, inquā, satis est, si vel dextra ex parte aquilino more cernā. Nihilo enim fuerit deterius, cùm mihi nō raro vidisse videar fabros, altero oculo meliùs etiā ad regulam exæquantes ligna. Hæc locutus, simul ea faciebam quæ præceperat Empedocles. Ille interim paulatim subducens sese, sensum in summum euanuit. At simul atque mouissem alam, ingens lumē mihi circūfulsit, adeò vt cuncta fierent in conspicuo, quæ hactenus latuerant. Deflexis igitur in terram oculis, clarè videbam, & vrbes, & homines, & quæ fiebant: neque solùm ea, quæ sub dio, verumetiam quæ domi faciebant,

ὄρ, οἱόμενοι λανθάνειν. Πτολεμαῖον μὲν οὖν τὸν ἀδελφῆ, Λυσιμάχου τοῦ τὴν ἐπιβουλὴν ἐπιστᾶσαν Σελεύκῳ τῷ Ἀντιόχου Στρατονίκης ἀγνοοῦσαν τὴν θυγατέρα, τὸν δὲ Θεσσαλὸν Ἀλέξανδρον, ὑπὸ τῆς γυναικὸς ἀνῃρημένον, καὶ Ἀντίγονον μοιχώμενον τῆς τοῦ γαμβροῦ, καὶ Ἀττάλῳ τῷ τὴν ἐπὶ χιστα τὸ φάρμακον. ἐπὶ πᾶσι δ' αὖ, Ἀρσάκῃ φονεύσαντα τὸν γαμβρόν, καὶ τὸν εὐνοῦχον Ἀρβάκῃ ἐπικουρήσαντα τὸ ξίφος ἐπὶ τὸν Ἀρσάκην. Σπαρτῖνον δὲ τὸν Μῆδον, ἐκ τοῦ συμποσίου πρὸς τῶν δορυφορούντων ἐπικείμενον ἔξω τοῦ θοροῦ, σὺν ἀργυρῷ κυνηγετικῷ ὀφθαλμῷ καταπλαττόμενον. ὁποῖα δὲ τούτοις ἐν τῇ Λιβύῃ, καὶ παρὰ Σκύθαις καὶ Θρᾳξὶ γινόμενα ἐν τοῖς βασιλείοις τοῦ ὁρᾶν, μοιχεύοντας, φονεύοντας, ἐπιβουλεύοντας, ἁρπάζοντας, ἐπιορκοῦντας, ἀδικοῦντας, ὑπὸ τῶν εἰκοτάτων κεδνοῦσθαι ἀνάγκης καὶ τὰ μὴ τῶν βασιλέων δοκεῖν τοῖς παρίοχοι μοι τὸν ἄφρονα βλέπειν. τὰ δὲ τῶν ἰδιωτῶν, πολλὴν γέλωτος

ciebant, ratâ fefe à nemine videri. Ptolemæum vidi cum forore rem habentem, Lyſimacho ſtruentem inſidias filium, Antiochum Seleuci filium nouercæ Stratonicæ clanculùm inuentem, Theſſalum Alexandrum ab vxore tolli è medio, Antigonum filij vxorem adulterio ſtuprantem, Attalo venenum porrigentem filium. Rurſum ex altera parte Arſacem interficientem mulierculam, & Arbacem eunuchum gladium educentem in Arſacem. Porrò Spartinus Medus è conuiuio foràs protrahebatur à ſatellitibus, calice aureo in frontem impacto. Atque his fermè cõſimilia tũ in Libya, tum apud Scythas ac Thraces in regijs geri licebat cernere, nempe adulteratos, occidentes, inſidiantes, rapientes, peierantes, trepidantes, nonnullos ab intimis amicis prodi. Ac regũ quidem negotia huiuſmodi mihi ſpectatum exhibebant. Cæterũ quæ facilitabant plebi, longè magis

erant

λῦ χαλκοῦν τρα· καὶ γὰρ αὖ ἐφ-
ακάνθης ἑώρων, Ερμόδωρον μὲν
τὸν Επικούρειον, χιλίων ἴσω-
μα δραχμῶν ἐπιορκοῦντα,
τὸν Στωϊκὸν δ' Αγαθοκλέα,
περὶ μισθῶν τῷ μαθητῇ δίκα
ζόμενον, Κλινίαν δὲ τὸν ῥή-
τορα, ἐκ τοῦ Ασκληπιείου φιά-
λην χρυσῆν ὑφαρπάζοντα, τὸν δὲ Κυ-
νικὸν Ηρόφιλον, ἐν τῷ χα-
μαιτυπείῳ καθεύδοντα. τί γὰρ
ἂν τοὺς ἄλλους λέγοιμι, τοὺς τοῖ
χωρυχοῦντας τὰς διαλομέ-
νους, τοὺς δανείζοντας, τοὺς ἀπα-
τεωῶντας; ὅλως γὰρ ποικίλη τις καὶ
παντοδαπὴ τις ἦν ἡ θέα. Ετ.
καὶ μάλ' οὐ ταῦτα, ὦ Μένιππε,
λαλεῖς ἄχι λέγειν· ἔοικε
γὰρ ὁ νῷν τοιοῦτον τρόπον λύ
σειν παροιχῆσθαι. Μεν. πάνυ μὲν
οὖν ἔξεστι διαθεῖν, ὦ Φιλότης,
ἐδυσάλωτον, ὅπως μὴ ὁρᾷν
αὐτὰ, ἔργον δυσχερὲς λῶ. τὸ
μέν τοι ἀφάνισμα τῶν πρα-
γμάτων τοιοῦτα ἐφαίνετο,
οἷα φησὶν Ομηρος τὰ ἐπὶ
τῆς ἀσπίδος· οὐ μὲν γὰρ ἔτι
σφι δικαίνετο νηλέα μάχην, ἐπὶρο
δὲ ἦν δικαίεια καὶ ἐπιληίεια.
καὶ

erant ridicula. Siquidem inter hos videbam Hermodorum Epicureum ob mille nummûm peierantem, Agathoclem Stoicum de mercede discipulum in ius vocantem, Cliniam rhetorem ex Aesculapii fano phialam auream suffurantem, Herophilum Cynicum in fornice dormientem. Quid enim alios commemorem, qui parietes perfoderent, qui lites agitabant, qui fœnerabant, qui reposcerent? Nam varium quoddam, & undique mixtum erat spectaculum. AMIC. *Atqui recte facies, Menippe, si ista quoque retuleris. Consentaneum est enim te ex his non vulgarem cepisse voluptatem.* MEN. *Ne fieri quidem potest, amice, vt cuncta ordine recenseam, quum spectare modò ista fuerit difficillimum: verùm rerum fastigia eiusmodi fermè videbantur, qualia refert Homerus in clypeo, vbi erant*

comitia, nuptiæque, ulciscendi ex parte iudicia, & conciones:

καθ' ἕτερον δὲ μέρος ἄλλος τις, ὧν γεώργων ἢ ποιμένων ἄν τις ἰδὼν ἐφαίνετο. ἡ ὅτι μὲν ἐπὶ τὸν Γοτθικὸν ἀφικόμην, πικρὸν ἦν τοὺς Γέτας. ὅτι δὲ μεταβαίνω ἐπὶ τοὺς Σκύθας, πλανομένους ἐπὶ τῶν ἁμαξῶν ὧν ἑώρων. μικρὸν δὲ ἐπικλίναντι τὸν ὀφθαλμὸν ἐπὶ θάτερα, τοὺς Αἰγυπτίους γεωργοῦντας ἐπέβλεπον. καὶ ὁ Φοίνιξ ἐκωκύετο. καὶ ὁ Κίλιξ ἐλῃστεύετο. καὶ ὁ Λάκων ἐμαστίγετο. καὶ ὁ Ἀθηναῖος ἐδικάζετο. ἀπάντων γὰρ τούτων τὸν αὐτὸν ἐνόμιζον χρόνον, ὥρα δὲ οὐκ ἦν ἐκείνου ἑκάστου τις ὁ ἐκεῖνον οὕτω ἐφαίνετο. ὥσπερ ἂν εἴ τις παρασκευάσῃ πολλοὺς χορευτὰς, μέλλον δὲ πολλοὺς χορεύσειν, ἵνα τὰ προσήκοντα τῶν ἀθύρων ἑκάστῳ, τὸν σοφιστὴν ἀφυᾶ, ἴδιον ἄθλον μὲν, φιλοτιμούμενος ἑκάστῳ, καὶ τὸ ἴδιον ψάλλοντα, καὶ τὸν πλησίον ἐκβαλόντα τῆς μιᾶς ἁρμονίας προσέχοντα μόνον, ἆρα ἐνθυμῇ, πρὸς Διὸς, οἷα γίνοιτ' ἂν ἀκοὴ; turſum alia ex parte ſaltabat quiſpiam, in proximo verò conſpiciebatur aliquis luctum agens. Parum quum ad Geticam reſpicerem, videbam bellum gerentes Getas. Rurſum ubi ad Scythas deflectebam, cernere erat errantes in plauſtris. Mox ubi paulum in diuerſum partem deflexiſſem oculum, ſpectabam agricolantes Aegyptios. Phoenix ſcortabatur, Cilix latrocinabatur, Laco loris cædebatur, Athenienſis cauſas agebat. Haec omnia quum eodem tempore gererentur, cogita tunc cuiuſmodi viſa fuerit rerum confuſio. Non aliter quàm ſi quis producat multos ſaltatores, vel potius multas choreas: deinde praecipiat vt omiſſo cuiuſque proprio quiſque canticum ſibi conuenientem ſaltet. Deinde ſi certamen ſit vnuſquiſque, & peculiarem ſuum cantum abſoluere ſtudeat, vocisq; magnitudine vicinum ſuperare contendat: cogita tecũ per Iouem, cuiuſmodi futurus ſit eiuſmodi cantus.

AMIC.

πανδήμασιν, ὦ Μένιππε, πανήγυρις ἐστὶ καὶ τὰ τοιαῦτα γελοῖα μίμνα. ΜΕΝ. καὶ μάλα, ὦ ἑταῖρε, τοιοῦτοι πάντες ἄνθρωποι οἱ ἐπὶ γῆς χορεῦται, πλὴν ὀλίγων τινῶν ἀναμφισβήτως ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος συγκέκραται, οὐ μόνον ἀπὸ φθόγγων ἀνομοίων, ἀλλὰ καὶ ἀνομοίοις τὰ σχήματα, καὶ τάναντία πάσχουσιν, καὶ ταυτὸν φθέγγεται ἐπιτηδείως, ἄχρις ἂν αὐτῶν ἕκαστον ὁ χορηγὸς ἐπιλάσῃ τῆς σκηνῆς, οὐκ ἔτι δεῖσθαι λέγων. τοῦτο δὲ ὅμοιοι πάντες, ἅπαν σιωπῶντες, οὐκ ἔτι πρὸς συμφωνίᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἄτακτον ἐκείνην ἀκούσαντες. ἀλλ' ἐν ᾧ γε, ποικίλῳ καὶ πολυειδεῖ ὄντι διάπτῳ, πάντα μὲν γελοῖα λέγουσιν ἃ γιγνόμενα. μάλιστα δὲ ἐπ' ἐκείνοις ἐγέλων μοι γελῶντες, τοῖς περὶ γῆς ὅρων ἐρίζουσι, καὶ τοῖς μὲν μέγα φρονοῦσιν ἐπὶ τῷ Σικυωνίῳ πεδίῳ χορεύειν, ἢ Μαραθῶνος ἔχειν τὸ περὶ τὸν Οἰνόην, ἢ Ἀχαρνῆσι

AMIC. *Modis omnibus, Menippe, ridiculus ac confuſaneus.* MEN. *Atqui, Amice, hoc genus ſunt omnes quæ in terris choreas agunt, omniſque mortalium vita ex huiuſmodi conſtat diſcrepantia: quippe qui non modò ſonent abſona, verùm & ornatu ſint diſſimili, & contraria moueant, neque quicquam idem cogitent, donec choragus omnes è ſcena exigat, negans diutiùs choreas ducere oportere. Id ubi factum eſt, iam omnes ſunt inter ſe ſimiles, tacitique, nec amplius confuſam illam & incompoſitam canentes cantionem.* [z] *Verùm in vario ipſo ac multiformi theatro, videlicet ridicula erant quæ gerebantur omnia: præcipuè verò mihi riſum mouebant ij qui de agrorum finibus contendebant, quique ſibi placerent hoc nomine, quòd Sicyonium agrum colerent: aut quòd Marathonis eam partem haberent, quæ eſt iuxta Oenoen, aut quòd in Acarna-*

ὁ πλέθρα κυβῆσαι χίλια. τῆς γοῦν Ἑλλάδος ὅλης, ὡς τότε μοι ἄσυκφ ἐφαίνετο, διαστάλαν οὐδεὶς τὸ μίγμα ἐδύνατο, κατὰ λόγον, εἶμαι· ἡ Ἀττικὴ μοναδικώτατον ἂν δοκεῖν ἐφ' ὅσον πόλις ἦν τοῖς πλουσίοις τούτοις μίγα φρονεῖν κατελάμβανε. σχεδὸν γὰρ, ὁ μοναστηριώτης καὶ αὐτὸς, μίαν τὴν Βαθυκοιλάδων ἀτόμων ἰδέαν μοι γεωργᾷν. ἀφελίψας δὲ καὶ ἐς τὸν Πιλοσοφώτατον, ἅτε τὸν Κωμοσοφέα γλῶ ἰδὼν, ἀνεμνήσθην περὶ δεσμοῦ χαλκοῦ, κατ' οὐδὲν φαυλοτέρου, Δημοσθένους ἀπατύποιο, ἐσσοῦσι ἴσθμον Ἀργείων καὶ Λακεδαιμονίων, μιᾶς ἡμέρας. καὶ μὴν ἄ τινα ἐδοκίμαζε ἐπὶ χρυσῷ μίγα φρονοῦντα, ὅτι διαζυλίους τι ἄχθος ἐκτὸς, καὶ φιάλας τέτταρας, πάνυ καὶ ἐπὶ τούτῳ ἄν ἐγέλασε· τὸ γὰρ Πάγγαιον ὅλον, αὐτοῖς μετάλλοις, μέγα

nòi ingentem mille passibus erat: cū A vniuersa Graecia quemadmodum id tempus mihi è sublimi despicienti videbatur. quatuor digitorum spacium habere eum deprehendi Atticam, nisi fallor, propositione minimam partem erat. Itaque perspexi quid esset reliquum quod diuitibus ipsis animos tolleret. Etenim in qui inter hos quamplurimum agri possidere debet, vix tricesimam ex Epicureis atomis colere mihi videbatur. Caeterum vbi ad Peloponnesum flexissem oculos, deinde terram Cynosuram subiectam aspexissem, veniebat in mentem, pro quantula regione, quae nihil esset huius totius Aegyptiae, tam ingens Argiuorum ac Lacedaemoniorum multitudo coeuisset vno die. Porrò si quem conspexissem auro superbientem, quid ei tibi haberet odio, plinthi quatuor, magnopere ridebam hunc. Nam Pangaeū vniuersum vnà cū ipsis metallis, vix

μεγαλώτερον ἦν τὸ μύρμηξ. ΕΤ. ὦ μακάριε Μένιππε, τῆς παραδόξου θέας. ἀλλ' ἀπὸ πόσης, φὴς Διὸς, καὶ οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ, πυλίνοι δίκην φαίνονται ἄνω; ΜΕ. οἶμαί σε πολλάκις ἤδη μυρμήκων ἀγορὰν ἑωρακέναι, τοὺς μὲν ἀπιόντας, ἐπὶ οὖς, καὶ ἐξιόντας, ἐπὶ ρους, καὶ ἐκατοντάδας ἄλλας πρὸς πόλιν. καὶ ὁ μὲν τις τῶν κόκκον ἐκφέρει, ὁ δὲ ἀρπάσας τροφὴν ἢ πνεύμονος λίχνος, ἢ πυροῦ ἡμίσεμον, ἢ φάσηλον. ἐκεῖνος δὲ ἄνευ παρ' αὐτοῖς, καλὸς λέγων τὸν μυρμήκων βίον, καὶ οἰκοδόμους τινὰς, καὶ δημαγωγοὺς καὶ στρατάρχας, καὶ μουσικοὺς καὶ φιλοσόφους. καλὰ δ' ἂν εἴη πόλις αὐτοῖς ἀνθρώποις, τῶν μυρμήκων μάλιστα ἐμφανῶς. ἃ δὲ ἀεὶ δοκῶ μηδὲν τὸ παράπαν διαφέρειν ἀνθρώπους ἀπὸ τῶν μυρμήκων πολιτείας, τοῦτο

vix erat magnitudine micæ. AMIC. O te felicem, Menippe, qui tam novum spectaris spectaculum. Sed age, dic mihi per Iovem, civitates, atque homines ipsi, quanti videbantur ex alto contemplanti? MENIP. Equidem arbitror te sæpenumerò formicarum concionem vidisse, aliquas B in orbem obambulantes, nonnullas exeuntes, rursum has in civitatem redeuntes. Atque hæc quidem fimum exportat, hæc alicunde raptam fabæ tunicam, aut dimidiatum frumenti granum currens apportat. consentaneum est autem pro ratione C vitæ formicarum esse apud illas ædium fabros, & concionatores, & magistratus, & musicos, & philosophos. Sed urbes sanè cum ipsis viris formicarum nidis maximè videbantur assimiles. Quòd si tibi videtur humanum exemplum, vires cum formicarum republica conferre, ridiculas

νὺν πολλοὺς μύθους ἐπισπᾶσθαι τῶν Θετταλῶν. ἰδεῖν γὰρ τοὺς Μυρμιδόνας, τὸ μαχιμώτατον φῦλον, ἐκ μυρμήκων ἄνθρωπους γεγονότας. ἐπειδὴ δ' εἶδον πάντα ἱκανῶς ἐθαύμασα, καὶ καλῆσαί μοι δοκοῦσι, διασείσας ἐμαυτὸν, ἀνεβάμην Δέμας ἐς ἀγχίθυρον Διός, μετὰ Λάμιανας ἄλλους. οὗπω τάδιον ἀνιλλόθαν, καὶ ἡ σκιώδης γυναικεία φωνὴ προϊεμένη, Μίνιππε, φησὶν, εὔτως ὄντως, διακόπτουσά μοι τι πρὸς τὸν Δία. λίσσου ἄρ', ἔφ δ' ὑπὸ βαρὺ γὰρ ἄχθος ἐστὶν, εἰ μή τι φίλτρα δίκαιον ἐπισπᾶσθαι, ἴφι, τινὰ οὐ χαλεπὸν, ἢ δίκαιον ἀπίστημι παρ' ἐμοῦ τῷ Διΐ· ἀκηκόκα γὰρ, ὦ Μίνιππε, πολλὰ καὶ λανθάνοντα παρὰ τῶν φιλοσόφων ἀκέσασθαι, οἷς ἐδὲν ἔτι ῥόμβου δεῖται γε, ἢ τρισὶ θουριαγμοῦ σθένος, τίς ἄμι, καὶ ψυλίκιον, ἢ καὶ ἄλλο τινα ἀτίαν ἀιχθόμενος ἢ ἀμφίκυρτος γίγνομαι. καὶ οἱ μὲν κατοικοῦσι τὴ μεσαιτάτην, οἱ δὲ, κατόπιθεν δίκλιν, ὑπερίκλιν

vetustas Thessalorum fabulas spectet. Reperire enim D Myrmidonas, gentem bellicosissimam, è formicis viros natos esse. Iam postquam satis spectatissem omnia, satisq; refersum, excussi meipsum, subolauit ad reliquos dimos Iouis altissimantis in aedes. Nondum stadium ascenderam cum B Lama, femineus sonum uocis: Mercippe, inquit, ista tibi continuant quae opus: inferni mihi in re quapiam opus Ioue. Dic, inquam: nequeunum arbitrio molestum, nisi si quid aeris sit portandum. Nunciam, inquis, quandam haud grauem, ac petitionem meam nomine Ioui perferes: Euoe cur, Mercippe, & multa & intoleranda ab istis philosophis audiens, quibus praeterea nihil est negocij, nisi curiosi rei meae exquirant, quae sim, quamsim, & quam ob causam dissentiam, dimidiataque sim, curque utrinq; gibbosa videar. Tum hi me dicunt inhabitari: illi speculi ritu supra me

te suspen-

ἐπιπρήσασθαι τῇ θαλάσσῃ. οἱ δὲ, ὅ, τι ἂν ἴκασι καὶ ὑπονοήσωσι, τοῦτό μοι προσάπτουσι, τὰ τηλαυγῆ ἄ, καὶ τὸ φῶς αὐτὸ, κλοπιμαῖόν τι καὶ φόβου ἄξιον φασί μοι, ἅτινα ἔχω ἔκπορ, παρὰ τοῦ ἡλίου. καὶ οὐ παύονται καὶ πρὸς τοῦτόν μοι, ἀδελφὸν ὄντα μου, συνηρεθισμένοι καὶ στασιάζειν προπαροξύνοντες· οὐ γὰρ ἐπαρκεῖ ἐμοὶ αὐτοῖς, ἃ περὶ αὐτοῦ τοῦ ἀρέσκει τοῦ ἡλίου, λίθον αὐτὸν ἄντα, καὶ μύδρον διάπυρον. καί τοι πόσα ἐγὼ συγκέκραμαι ἀθλίων, ἃ πράττουσι τῶν νυκτῶν, ἀσχρὰ καὶ κατάπυστα, οἱ μιθ' ἡμέραν σωφρονοῦντες, καὶ ἀνδρώδη δοκοῦντα βλέμματα, καὶ τὸ σχῆμα σεμνοί, καὶ ὑπὸ τῶν ἰδίων τῶν ἀγαθυνόμενοι, κἀγὼ μὲν πάντα ὁρῶσα, ὅμως σιωπῶ· οὐ γὰρ ἡγοῦμαι πρέπειν ἀκριβολογεῖσθαι, καὶ διαφωτίζειν τὰς συντυχίας ἑκάστας ἀμφιβόλους, καὶ τὸν ἐπὶ τῆς σελήνης ἑκάστου βίον. ἀλλὰ καὶ κἄν τινα ἴδω αὐτῶν μοιχεύοντα ἢ ἁλίσκοντα, ἢ ἀποκτείνοντα ἢ ἀποκλέπτοντα, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον ἐργαζόμενον, ἐπιτρέπω τῇ νυκτὶ καὶ τῷ σκότῳ, καὶ τῇ τοῦ ἡλίου ἀπουσίᾳ, ἐπικρύπτειν τὰ τοιαῦτα· ἐπεὶ καὶ τὸν ἥλιον ἔγωγε ἀκούω, ἐπειδὰν δύσῃ, ἐπιλαμβάνεσθαι τῶν ἀδικημάτων, καὶ ἐπιτιμᾶν τοῖς ἁμαρτάνουσιν, ἐπειδὰν ἀνίσχῃ πάλιν. ἐγὼ δὲ οὐδὲν τοιοῦτον ποιῶ· ἀλλὰ καὶ ἐπιτρέπω τοῖς ἐρῶσι, καὶ συγγιγνώσκω τοῖς ἁμαρτάνουσιν, ἐννοοῦσα, ὅτι καὶ αὐτοὶ ἄνθρωποι ὄντες, ἁμαρτάνουσιν ἀνθρώπινα. καὶ ἐπὶ τούτοις ἐπαινοῦμαι ὑπὸ τῶν ἐρώντων, καὶ ἐπὶ τῷ μὴ ἐπιτρέπειν τῷ ἡλίῳ ἐπιτιμᾶν τοῖς ἁμαρτάνουσιν. ἐπεὶ καὶ ἐκεῖνος ἐπιτιμᾷ τοῖς ἁμαρτάνουσιν, ἐπειδὰν ἀνίσχῃ πάλιν. ἐγὼ δὲ οὐδὲν τοιοῦτον ποιῶ· ἀλλὰ καὶ ἐπιτρέπω τοῖς ἐρῶσι, καὶ συγγιγνώσκω τοῖς ἁμαρτάνουσιν, ἐννοοῦσα, ὅτι καὶ αὐτοὶ ἄνθρωποι ὄντες, ἁμαρτάνουσιν ἀνθρώπινα. καὶ ἐπὶ τούτοις ἐπαινοῦμαι ὑπὸ τῶν ἐρώντων, καὶ ἐπὶ τῷ μὴ ἐπιτρέπειν τῷ ἡλίῳ ἐπιτιμᾶν τοῖς ἁμαρτάνουσιν.

re suspensam esse. Aliÿ rursus quod quisque secum excogitârint, hoc mihi tribuût. Postremò ipsum quoque lumen aiunt mihi & furtiuum esse, & adulterinum, quodq; supernè à sole profundatur: neque finem faciunt, etiam cum hoc quū mihi frater est, committere me, & factionem inter nos serere conantes: neque satis erat illis quæ de ipso dixerunt sole, saxum esse illum, & massam candentem. F Et tamen quàm multarum rerum illis sum conscia, quæ noctu patrant turpissimas & execrandas, cùm interdiu tetrici sint, & aspectu virili, habituque graues, & imperitorum oculos in se coniectos habentes. Atque ego cùm ista videam, sileo tamen. Neque enim decorum arbitror, retegere atque in lucem efferre nocturnas illas diatribas, & quam quisq; in operto viuat vitam. Quin etiam si quem cōspicerem adulterantē, aut furantem, aut alind

ἐκόπτετο τὸ μέτωπον τυπτόμενος τὸ βαθύτατον, φθὰς ἐπισκοτοῦσάν μοι τὸ νέφος, ἐπικαταφάμην, ἵνα μὴ λάβῃ τοὺς πολίτας γέροντας ἄνδρας, βαθεῖ πώγωνι, καὶ ἀρετῇ ἐπικοσμουμένους τοὺς. οἱ δὲ οὐδὲν ἀνιῶσι, ἀφικαρέλλοντές μου τὸν λόγον, καὶ πάντα πόνον ὑβρίζοντες. ὃ δὲ ἐγὼ τῶν τύπτω, πολλάκις ἐβουλησάμην μυρίαις ὅτι μοίραις τάτου, ἵν' αὐτὸν τῶν ἐπιόντων ἄμυνον. μέμνησο οὖν ταῦτά σε ἀναγκάσαι τὸν Δία, καὶ προσθῆναι δ', ὅτι μὲ φυσητὸν ἐσί μοι, καὶ χαρὰν μίαν, ἢν μὴ τοὺς φυσικοὺς ἐπαίνους ἐπιφέρῃ, καὶ τοὺς ἀφελιλικοὺς ἐπιτρίψῃ, καὶ τὸν Στοὰν κατασκάψῃ, καὶ τὸν Ακαδημίαν καθαρίσῃ, καὶ πάσας τὰς ἐν Περιπάτῳ ἀφορίσῃ. οὕτω γὰρ ἂν ἀρίστων ἄγοιμι, ἐσυμφόρως πρὸς αὐτὸν γυμνασουμένου. Ἴσως ταῦτα, ἐὰν δ' ἐγὼ, καὶ ἅμα πρὸς τὸ ἄστρον τέτατον τῶν ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ, Εὐθὺ

alind facimus quammaxime nocturnum audentem: continuò contracta nube tegebam, ne vulgò ostenderem viros senes ea gerentes, quæ neque barbæ prolixæ, neque virtutis professione essèt decora. At istis pro nihilo est oratione me discerpere, modisque omnibus contumelia afficere, adeò vt (testis est mihi nox ipsa) sæpiùs in animo habuerim, quàm possem hunc longissimè demigrare quopiam, vbi liceret curiosam istorum linguam effugere. G Hæc igitur memineris vt Ioui renuncies, simulque illud addas, ne fieri quidem posse vt hoc in loco durem, nisi physicos illos comminuat: dialecticis os occludat: Stoam demoliatur: Academiam exurat: quæ in Peripato habentur, diatribis finem imponat. Siquidem ad hunc demùm modum fiet, vt mihi parcatur quies, desinamque me quotidiè commetiri. Fient, inquam, quæ mandas, simulq; rectà ad ipsum cœlum tendebam.

Nihil

Ἐγὼ μὲν οὔτε βοῦν, οὔτε ἀνθρώπου φάσκοντος ἔργα. φαντασίαν γὰρ καὶ σκιὰν πᾶσαν βραχέα μοι καθορᾶν, καὶ τὸν γλῶ ἤδη ἀπειρημένον. καταβὰς δὲ τὸν ἥλιον ἐν δεξιᾷ, διὰ τῶν ἀστέρων πετόμενος, πρωΐτατον ἐπεσίασα τῷ οὐρανῷ. καὶ τὰ μὲν πρῶτον ἰδόντι μοι, ὡς ἔχον ἀθύρματα πᾶσιν, ῥᾳδίως ἦν ἄμωλον. ἔπειτα καταβάς, ἅτε ἐξωμοσίας ἂν ἀετὸς τὸν δὲ ἀετὸν ἀποσάμενος ἐκ παλαιοῦ φωνὴν τῷ Διΐ. ἕτερον δὲ ἐλογισάμην, ὡς τάχιστα καταφράσοντί μοι, γυνὰς τὸν ἑτέραν πέρυσι πεπάμενον. ἔσεσθαι γοῦν κεῖνος τὸ μὴ παρανενδωκέναι, ἔχοντα πρόσθεν τὸν βόρραν. ἀκούσας δὲ ὁ Ἑρμῆς, καὶ τοὔνομα ἐπυνθάνετο, ἀπῄει κατὰ σπουδήν, φράσαντα τῷ Διΐ. καὶ μετ' ὀλίγον ἀσπάσιος, πάνυ δηδιὼς καὶ φίλαν· καταλαμβάνω τὸν πάππαν ἅμα συγκαθημένους. ἔδοξε δὲ ἀφροντίδας ἀπάντων

Nulli vbi cōparent homines númve boúmve labores.

Etenim paulò pòst ipsa etiam Luna mihi perpusilla videbatur è sublimi. Tandem & terram obtexerat. Porrò relicto ad dextram sole, per ipsas volans stellas tertio die ad cœlum perueni. Ac primùm quidem mihi visum est protinus ita vt erã, introire : ratus facilè fieri posse vt fallerem, quippe dimidia mei parte aquila. porrò aquilam sciebam iam olim esse Ioui familiarem. Pòst apud me perpendebam, illos quamprimùm deprehensuros esse me, qui alteram aquilam vulturinam indutus essem. Quapropter optimum factu ratus, non temerè venire in periculum, adiens pulsaui fores. At Mercurius audito pulsu, ac nomen percontatus meum, festinatò abijt, Ioui renunciaturus. Nec multò pòst introò sum accersitus, magnopere pauitans ac vrgens. Offendóque Deos omneis pariter considentes, nec hos absque solicitudine. Nonnihil enim

animos

μαθὼν δὲ ὑσχῦ τὸ παράδοξόν μου ἐπιδημίας, καὶ ὅσον οὐκ πω πάντας ἀνθρώπους ἀφίχθαι προσδόκων, τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπιφωνήσας. ὁ δὲ Ζεὺς, μάλα φοβερᾷς, βριμός τι καὶ Τιτανώδης ὡς ἐμὶ ἀπιδὼν, φησὶ, Τὶς, πόθεν ἦς ἀνθρώπων, τίνος τοι πόλις, ἠδὲ τοκῆες; ἐγὼ δ', ὡς τὸ ἔπος, μικροῦ μὲν ἐξέθανον ὑπὸ τοῦ δέους, ἀσάμενος δ' ὅμως ἀχανὴς, καὶ ὑπὸ τῆς μεγαλοφωνίας ἐμβρόντητός νος. χρόνῳ δ' ἐμαυτὸν ἀναλαβὼν, ἅπαντα διηγούμην σαφῶς, ἄνωθεν ἀρξάμενος, ὡς ἐπιθυμήσαιμι τὰ μετέωρα ἐκμαθεῖν, ὡς ἔλθοιμι παρὰ τοὺς φιλοσόφους, ὡς τἀναντία λεγόντων ἀκούσαιμι, ὡς ἀπαγορεύσαιμι διασκέψεως ὑπὸ τῶν λόγων, ἔπειτα ἐξῆς τὴν ἐπίνοιαν, καὶ τὰ πέρα, καὶ τἆλλα πάντα, μέχρι πρὸς τὸν οὐρανόν. ἐπὶ πᾶσι δὲ προσέθηκα, τὰ ὑπὸ τῆς σελήνης ἐπιπλήττοντα. μαθόντα δ' οὖν ὁ Ζεὺς, καὶ μικρὸν ἐπανὰς τῶν ὀφρύων, τί ἂν λέγοις,

animos illorum turbulentos & inopinatum adventum meum. Et quanto animo quam, expectabant fortasse se moventes omnes mecum ad eundem medium cleli. Porrò Iupiter adhuc dum terribili vultu tonitruque & Titanico me obtuens, inquit: Quisnam es, & unde venis? vbinam vobis tibi, quive parentes? Hæc vbi audissem, propemodum mentem animum exanimatus. Attamen conflicti stupidus, præ ingenti magnitudine vocis. Aliquandò pòst ad me reuersus, & omnia dilucidè expositi, ab ipso exordio capite, quemadmodum cupiissem sublimia illa cognoscere: quemadmodum accessissem ad philosophos: quemadmodò pugnantia loquentes audissem: quemadmodò desperassem ipsos illorum dictis: deinde mentis inuersum, cæteraque, reliquaque omnia vsque ad ipsum cælum. Post omnia addidi quæ Luna mihi vexat.

Itaque videns Iupiter exporrectis aliquantum supercilijs:

Quid

ὠοις, φησίν, Ωτον τὸν καὶ Ἐφιάλτου; ὅπου καὶ Μίμιππος ὁ Κυνικὸς ἐπεβούλευσε τὴν οὐρανοῦ ἄνοδον. ἀλλὰ νῦν μὲν ἐπὶ ξενίᾳ σε παρακαλοῦμεν, ἄνευ ὅπλων, ἔφη, περὶ ὧν ἥκεις, χρηματισάμενοι ἀφικόμεθα· ἐπεὶ δὲ ἱκανῶς ἐθεάσω, ἐξαδίκησόν σε καὶ ἀναπέμψομεν τὸν οὐρανόν. ἅμα γὰρ ἐπὶ τῶν ἐνεχύρων τινὰ μεταξὺ τῶν προϊόντων, ἐπειρώμην περὶ τῶν ἐν τῇ γῇ πραγμάτων, τὰ πρῶτα μὲν ἐπύθετο, πόσου νῦν ὁ πυρὸς ἐν τῇ Ἑλλάδι, καὶ εἰ σφόδρα ὑμᾶς ὁ χειμὼν κατέκλυσε, καὶ εἰ τὰ λάχανα πολλὰ καὶ ἐπομβρίας. μετὰ ταῦτα, εἴ τις ἔτι λοιμὸς ἢ ἀφορία, καὶ εἰ τοῖς Ἀθηναίοις τὰ Διόσια τοσαῦτα ἐστί, καὶ εἰ τὸ Ὀλύμπιον αὖθις ἐπιτελέσαι δεῖ, καὶ εἰ σωπλέφθησαν οἱ Ἀθηναῖοι νῦν σπουδαῖοι. ἐπὶ δὲ περὶ τούτων ἀπεκρινάμην, ἔφη, περὶ

Quid dicas, inquit, de Oto & Ephialto, cum ausus sit & Menippus in cœlum ascendere? At in præsentia quidem te ad hospitij cõsuetudinem inuitamus. Cras, inquit, super his quorum gratia huc aduenisti, dato responso dimittemus. simulq; cum dicto surgens, ibat ad eam cœli partem, vnde maxime omnia poterant exaudiri. Iam enim tempus erat vt votis audiendis consideret. Atque interim inter eundum percontabatur me sua per his negocijs quæ essent in terra: ac primùm quidem illa: Quanti nunc venit triticum in Græcia: Et num superior hyems grauiter vos tetigit: Et num hordea egent imbre copiosiore. Sub hæc rogabat, nunquid adhuc superesset è Phidiæ genere: Et quam ob causam Athenienses tot annos Ioualia intermisissent. Et num in animo haberent Olympium suum absoluere Et num essent comprehensi, qui templum Dodonæum sacrilegio spoliassent. Ad ea cùm respondissẽ: Dic mihi (inquit) Menippe,

περὶ ἐμοῦ οἱ ἄνθρωποι τίνα γνώμην ἔχουσι; τίνα, ἦ φίλω, Λίσπορα, ἢ τὴν ἀσυβεβάτην, Βασιλέα σὲ ἔναι φάντων θεῶν; παίζεις ἔχων, ἔφη, τὸ φιλόνεικον αὐτ' ἀκριβῶς οἶδα, κἄμ' μὴ λέγῃς. ὦ γὰρ ποτε χρόνῳ, ὅτι καὶ μάντις ἐδόκουν αὐτοῖς, καὶ ἰατρὸς, καὶ πάντα ὅλως ὦ ἐγὼ, μετὰ Διὸς πᾶσιν μὲν ἀγαθὸς, πᾶσι δ' ἀνθρώποις ἀγοραῖος. καὶ ἐν Δωδώνῃ τε καὶ ἐν Πίσῃ, λαμπρὰ καὶ περίβλεπτος πᾶσιν ἦν σαν, ὑπὸ δὲ τοῦ καπνοῦ τῶν θυσιῶν, οὐδ' ἀναβλέπειν μοι ἐνεστόν· ἐξ οὗ δὲ ἐν Δελφοῖς ἐμαντεύσατο Ἀπόλλων τὸ μαντεῖον καὶ τησήσατο, ἐν Περγάμῳ δὲ τὸ ἰατρεῖον ὁ Ἀσκληπιὸς, καὶ τὸ Βενδίδειον ἐγκτίζω ἐν Θρᾴκῃ, καὶ τὸ Ἀνουβίδιον ἐν Αἰγύπτῳ καὶ τὸ Ἀρτεμίσιον ἐν Ἐφέσῳ, ἐπὶ τούτοις μὲν ἅπαντες θύουσι, καὶ πανηγύρεις ἀνάγουσι, καὶ ἑκατόμβας πέμπουσιν· ἐμοὶ δ', ὥσπερ πεπληγότα, ἱκανῶς τετιμηκέναι νομίζουσιν, ἂν

de me verò quam habeant homines opinionem? Quam inquam, ô bone, nisi maximè piam? nimirum omnium Deorum regem esse ait. Ludis tu quidem, inquit. Caeterum ego o conventionem illorum probè noui, etiamsi nihil fateare. Siquidem fuit olim tempus, cùm illis & vates esse viderer, & medicus. In summa, vnus eram omnia. Tum Iouis plena erant & viae omnes, funus & mortalium conciones. Pisa ac Dodona splendida erant, ac conspicienda omnibus. Porrò pra fumo sacrorum nec attollere oculos mihi licebat. Verùm postea quam Apollo apud Delphos constituit oraculum, Aesculapius medicinae officinam Pergami, funus item Bendidiũ natum est in Thracia, Anubis templum in Aegypto, Dianae apud Ephesios: ad ista quidem conueniunt omnes, solemnes conuentus celebrant, Hecatombas offerunt: mihi verò tanquam aetate defecto, abundè magnum honorem habuisse se putant, si soluto

ἐν ἀγορᾷ τινὰ τῶν θύσε-
ων ἐν Ολυμπίᾳ. τοιγαροῦν
λιμωτέρους ἂν μου τοὺς βω-
μοὺς ἴδοις τῶν Πλάτωνος
νόμων, ἢ τῶν Χρυσίππου συλ-
λογισμῶν. τοιαῦτ' ἄττα διε-
γειρόντων, ἀφικνούμεθα ἐς τὸ
αὐτόν, ἔνθα δὴ αὐτὸν κατι-
δόντες ἀμφοῦσαι τῶν ἐν-
θυμίων, ἐφεῖσθαι δὲ ἔσαν ἐξῆς,
ἐπὶ βωμοῖς τῶν φρεάτων ἐ-
στῶσι, πώματα ἔχουσαι, καὶ
ἐκάστη θρόνον ἐπεῖχε χρυ-
σοῦν. καθεσθεὶς οὖν ἐφ' ἑαυτὸν ἐ-
πὶ τῆς πρώτης ὁ Ζεὺς, καὶ ἀ-
φελὼν τὸ πῶμα, παρῆγε τοῖς
εὐχομένοις ἐπ' αὐτὸν. ἔτυχον δ' ἐγὼ
παραλαχόντες τῆς γῆς διάφο-
ρα καὶ παντοῖα. συμπαρακύ-
ψας γὰρ καὶ αὐτὸς, ἐπήκουον
ἁπάντων τῶν εὐχῶν, ἔσαν δὲ οἷαι
τύχαι· Ὦ Ζεῦ, βασιλεῦσαί μοι
δοίης· Ὦ Ζεῦ, τὰ πρόμμυα
πλουτῆσαι, καὶ τὰ σκόροδα·
Ὦ Ζεῦ, τὸν πατέρα μοι τα-
χὺ ἀφανέσαι. ὁ δέ τις ἄρ
ἐπηύξατο, ἄθυρα κληρονομήσαιμι
παρὰ γυναικός· ἄθυρα λάθοι-
μι τὸν γυναικὸς ὑποβουλεύσας τῷ ἀδελφῷ.
γένοιτό

si solido quinquennio sacrificârint in Olympia. Proinde videas aras meas frigidiores, quàm sint vel Platonis leges, vel Chrysippi syllogismi. Huiusmodi quæpiam confabulati, in eum peruenimus locum, vbi consessurus erat ad exaudienda vota. Erant autem ordine sitæ fenestræ, cuiusmodi sunt ora puteorum, habentes operculum. iuxta vnamquamque sella posita erat aurea. Itaque Iupiter cùm ad primam assedisset, detracto operculo præbuit sese petentibus. Optabant autem ex omni vndique terra, diuersa variáque. Nam ipse quoque admotis pariter auribus, simul audiebam vota. P *Erant autem huiusmodi:* O' *Iupiter, contingat mihi regnum.* O' *Iupiter, contingat cepas & allia mihi prouenire.* O' *Iupiter, vtinam pater mihi breui moriatur.* *Rursum alius aliquis dicebat: Vtinam existam hæres*

vxoris. Vtinã nemo resciscat me struxisse insidias fratri-

γένοιτό μοι νικῆσαι τὸν δίκλον, στεφανῶσαι τὰ Ολύμπια. τῶν παλιόντων δὲ, ὁ μὲν βόρεας ἤυχετο ἐπιπνεῦσαι, ὁ δὲ νότος, ὁ δὲ γεωργὸς ἤτει ὗσαι τὸν, ὁ δὲ λυαφεὺς ἥλιον. ἐπακούων δὲ ὁ Ζεὺς, καὶ τὸν ἀγκλῶνα ἑκάστων ἀκριβῶς ἐξετάζων, οὐ πάντα ἐπισχνᾶζε. ἀλλ' ἕτερον μὲν ἐδέξατο πατὴρ, ἕτερον δὲ ἀνένευσε τὰς μὲν γὰρ δικαίας τῶν ἐυχῶν, προσίετο ἄνω διὰ τοῦ συμοίου, καὶ ἐπὶ τὰ δεξιὰ καὶ τιθέει φέρων, τὰς δὲ ἀνοσίους ἀπράκτους ἄνθις ἀπέπεμπεν, ἀφρυσῶν κάτω, ἵνα μηδὲ πλησίον γένοιντο τοῦ οὐρανοῦ. ἐπί μιᾶς δέ τινος ἐυχῆς καὶ ἀρρωστα αὐτὸν ἐθαύμαζον. δύο γὰρ ἀνθρώπων ταὐτὰ ἐυχομένων, καὶ τὰς ἴσας θυσίας ἐπισχνομένων, οὐκ ἔχω ὁποτέρῳ μᾶλλον ἐπινεύσας αὐτῶν. ὡς δὲ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἐκεῖνο ἐπεπόνθει, καὶ οὐδέν τι ἀποφήνασθαι δυνατὸς ἦν, ἀλλ' ὥσπερ ὁ Πύῤῥωνος, ἐπῆν χρῆν ἔτι, καὶ διεσκόπτετο. ἐπὶ δὲ ἱκανῶς ἐῤῥημάτισε τῶν

Contingat mihi vincere item, coronari Olympia. Porrò ex his qui nauigabant, hic optabat vt flaret Boreas, ille vt Notus. Agricola optabat pluuiam; contrà fullo, Solem. At Iupiter audiens, & singula vota diligenter expendens, nulli omnibus pollicebatur: verùm hoc concessit Saturnius, abnuit illud. Nam iusta vota per os fenestræ sursum admittebat, admissa ad dextram flatuens, retrorsus iniqua remittebat irrita, flatu deorsum rediguens, ne postmodum ad cœlum accederent. Super vno quodam voto videbam illum etiam ambigentem. Etenim cùm essent duo quì diuersa petorent, æquales victimas polliciti, non inuenichat vtri potiùs annueret. Itaque iam Academicum illud illi accedebat, vt nihil statuere posset: verùm ad exemplo Pyrrhonis, suspensus hærebat etiam, ac considerabat. Porrò quū iam satis vota propo-

ωχᾶς, ἐπὶ τὸν ἐξῆς μι-
σε θρόνον, καὶ τῶν ἀπο-
ρρ θυείδα κατασκύψας,
ὄφεσιν ἰσχάναις, καὶ τοῖς
ύουσι. χρηματίσας δὲ καὶ
ῖς, καὶ τὸν Ἐπικούρεον
μόδωρον ἐπιτρίψας, μετ-
ειβίζο ἐπὶ τὸν ἐξῆς θρόνον,
ὅσι καὶ φήμας καὶ οἰωνοῖς
ων, ἅτ' ἐκεῖθεν ἐπὶ τῶν
ῶν θυείδα μετήει, δι'
ανὸς ἀνιὼν, ἀπήγγελλε
ὶ τοῦ Διὸς καὶ ἐπάσου
ρμα. ἀποσὰς δὲ τούτων,
ταξε τοῖς ἀνέμοις, καὶ
ῶσι ὥραις, ἃ δεῖ ποιεῖν, τὸ
ρον μὲν παρὰ Σκύθας νίτω,
ὰ Λίβυσιν ἀστραπήτω.
Ἕλλησι νιφήτω. σὺ δὲ ὁ
ας πνεῦσον ἐν Λυδίᾳ.
ὁ Νότος κουφίσας ἄγε.
Ζέφυρος δὲ καὶ Ἀθηνᾶ δρό-
νίτω. καὶ ἡ χαλάζης ὅσ-
ἀδιμνοι χίλιοι δρόσκε-
ίνησαν ἐπὶ Καππαδο-
ἁπάντων δὲ ἤδη
ρ ἀῶν διηκριμένων,
ρ ἐς τὸ συμπόσιον,
ν γὰρ ἤδη καιρὸς ἦν.
καὶ

proponentibus dixisset operam, ſ ad proximam digreſſus fellam, & ad ſecundam feneſtram, prono capite fodera ferientibus ac iurantibus dabat operam. Vbi his quoque reſponſum eſſet, ac Hermodorum Epicureum fulmine comminuiſſet, ad proximam deinde fellam ſeſe tranſtulit, de diminationibus omnibus & auguriis auditurus. T *Hinc ad ſacrificiorum feneſtram tranſiit, per quam fumus aſcendens denunciabat Ioui nomen vniuſcuiuſque qui rem diuinam faceret.* V *Rurſum omiſſis his, ventis & horis mandabat quæ facere deberent: Hodie apud Scythas pluito, apud Libyes fulgurato, apud Græcos ningito. At tu Borea ſpira in Lydia. Tu Note quieſce. Zephyrus Adriani vndas concitet. Tum in Cappadociam grandinis mille modij diſpergantur. Tandem omnib. fermè ordinatis, diſcedebamus in eum*

vbi conuenerant Dij. Iam enim X *cænæ tempus erat:*

καὶ μετὰ ὁ Ἑρμῆς παραλαβὼν, κατέκλινε παρὰ τὸν Πᾶνα, καὶ ζῆς Κορύβαντας, καὶ τὸν Ἄττην, καὶ τὸν Σαβάζιον, ζοὺς μετοίκους τούτους, καὶ ἀμφιβόλους θεούς. καὶ ἄρτον μὲν ἡ Δημήτηρ παρῆγεν, καὶ ὁ Διόνυσος οἶνον, καὶ ὁ Ἡρακλῆς κρέα, καὶ μύρτα ἡ Ἀφροδίτη, καὶ ὁ Ποσειδῶν μανίδας. ἅμα δὲ καὶ τῆς ἀμβροσίας ἥρμα, καὶ τοῦ νέκταρος παρεφέρετο. ὁ γὰρ βίντις καὶ Γανυμήδης, ὑπὸ φιλανθρωπίας, ἐθέλησαν ἐμφανίσαι τὸν Δία, κοτύλιον ἄρα καὶ δύο ζοῦ νέκταρος καὶ νέκτιδ μοι φέρειν. οἱ δὲ θεοὶ, ὡς Ὅμηρός που λέγει, καὶ αὐτὸς, οἶμαι, καθάπερ ἐγὼ, τάχα τις θεαμένων, οὔτε σῖτον ἔδουσιν, οὔτε πίνουσιν ἄθοπα οἶνον, ἀπὸ τοῦ ἀμβροσίαν καταθύεσθαι, καὶ τοῦ νέκταρος μεθύσκεσθαι· μάλιστα δὲ ἥδονται, στρέφοντες τὸν ἐκ τῶν θυσιῶν καπνὸν, αὐτῇ κνίσσῃ ἀνειλιγμένον, καὶ τὸ αἷμα δὲ τῶν ἱερείων, ὃ τοῖς βωμοῖς οἱ θύοντες προχέουσιν.

méque Mercurius accipiens iussit accumbere & iuxta Panem & Corybantes, & Attim ac Sabaxium, inquilinos istos & ancipites Deos. Interea panem exhibebat Ceres, Bacchus vinum, Hercules carnes, myrtum Venus, Neptunus mænides. Simul interim & ambrosiam & nectar fortem deferebant. nam & optimus ille Ganymedes, vt est hominum amans, siquem do conspexisset Iouem euertere oculos, nectaris cyathum vnum, nonnunquam etiam duos mihi infundebat. Dij verò, quemadmodum & alicubi dixit Homerus, & ipse opinor, vt ego, illic conspicatus, neque frumentum edùt, neque potant nigrantia vina: verùm ambrosiam apponunt, & nectare inebriantur: præcipuè verò gaudent vesci sacrificiorum fumo, vnà cum ipso nidore fabulante: ad hæc sanguine victimarum, quem sacrificantes aris infundunt.

Cæterùm

[illegible] ἄδην ὅτι Ἀπόλ-
[illegible] ἐπιβάσιον, καὶ ὁ Σειληνὸς
[illegible] ἐπῃσμα ἀρχήσασθαι, καὶ αἱ
[illegible] ὅσαι ἀναστᾶσαι, ἔτι τε Ἡσιό-
[illegible] Θεογονίας ἡμῖν ᾖσαν ἐμέλπετο, καὶ
[illegible] πρώτην ἀδὴν τὴν ὕμνων
[illegible] Πινδάρου. κἀκεῖθεν πόρ-
[illegible] ἀνεπαυόμεθα, ὡς ἔκαστον ἐ-
[illegible] ἱκανῶς ἀναβλέψαιμι-
[illegible] μοι μὲν ἔδοξε τι, καὶ
[illegible] ἐπεκορυσσώ, Εὔδωρ
[illegible] ἐμοί, ἐμοὶ δὲ ἐκ ἔχει νε-
[illegible] ἐστιν· ἀναλογιζόμεθα
[illegible] μὲν ἡ ἄπαντα, μάλ-
[illegible] ἐκάνα, ὥσε ἐν τοσούτῳ
[illegible] ὁ Ἀπόλλων ἐφέλκεσθαι
[illegible] ἢ ὥσε γένεσθαι νύκτα ἐν ἡμέ-
[illegible] ἔτι ἡλίε παρόντος· ἀλλὰ καὶ
[illegible] ἐμένομεν. τότε μὲν οὖν
[illegible] τι καὶ διαφθορᾶ. ἐνθέν
[illegible] ἐνεύσας ὁ Ζεὺς, προσή-
[illegible] κυρόθεν ἐκκλησίαν.
[illegible] παρῆσαν ἅπαντες,
[illegible] μέγαν. Τὸ μὲν ἀ-
[illegible] δεῖ ξυναγαγεῖν ὑμᾶς, ὃ
[illegible] ἔδει ἔμοιγε παρέσεσθαι.
[illegible] βούλομαι ὑμῖν κοινὸν
[illegible] πρᾶγμα φιλοσόφων, μάλι
[illegible] , εἰ
[illegible] qui heri aduenit.

Cæterùm inter cœnandum & Apollo cithara canebat, & Silenus Cordacem saltabat: & Musæ surgentes in medium, tum Hesiodi Theogonias nobis canebant, tum primam ex Pindaricis hymnis odam. deinde omnium saturi requieuimus quo quisq; sedebamus loco, satis uisi potu.

At reliqui noctem diuiq; hominesq; per omnem

Dormibant, me nequaquã sopor aliter habebat: uerùm mecum animo uersabam cùm alia permulta, tum ꝑ illa præcipuè, quũ fieret vt Apollini ídta iam tẽpore non proueniret barba: aut quo pacto nasceretur nix in cœlo, quũ sol semper adesset, uinaq; conuiuium agitaret. Ac tum quidem pusillum obdormiui: manè verò surgens Iupiter, iussit indici concionem. mox quum adessent omnes, sic fariet infit: Vti vos conuocarẽ, in causa fuit hospes

Y 4 méque

σά γε καὶ τῆς σκιλίππης, καὶ ὧν ἐκείνη μέμφεται, προτραπὴς, ἦλθον, μᾶλλον δὲ ἐπὶ πλεῖον παρατείνειν τὴν διάσκεψιν· χρὴ γάρ τι ἀνθρώπους πρὸ ἐσόπου τῶν βίων ἐπισκοπεῖν, ὀξὺν, ἀργὸν, φιλόκαινον, κεχοδόξον, ὀξύχολον, ὑπόλιχνον, ὑπόμισθον, τιλυφωμένον, ὑβριστὴν ἀπλῶν, καὶ ἵνα καθ' Ὅμηρον ἅπαν, Ἐτώσιον ἄχθος ἀρούρης. οὗτοι τοίνυν ἐς συνήκματα διαιρεθέντες, καὶ σχηφόρους λόγων λαβυρίνθους ἐπινοήσαντες, οἱ μὲν Στωϊκοὺς ὠνόμακασιν, οἱ δὲ Ἀκαδημαϊκοὺς, οἱ δὲ Ἐπικουρείους, οἱ δὲ Περιπατητικούς, καὶ ἄλλα πολλῷ γελοιότερα τούτων. ἔπαλα δὲ, ὅτε μαινόμην, τὴν ἀρετὴν ἐμεθύομεν, καὶ τὰς ὀφρῦς ἐφάραντες, καὶ πώγωνας ἐπισπασάμενοι, περιέρχονται ἐπιπλάσει σχήματι, κατάπυστα ἤθη περισείοντες, ἐοικότες μάλιστα τοῖς πρωϊκοῖς ἐκείνοις ὑποκριταῖς, ἂν ἦν ἀφέλῃς τὰ πρόσωπα, καὶ τὴν χρυσόπαστον ἐκείνην στολὴν, τὸ καὶ

méque verò à Lunæ, hinc de quibus illa quærimus, cursu motus, statui hanc quæstionem diutiùs prorogare cupiditatem. Est enim genus hominum, quod non ita pridem in vitæ statum cœpit, iracundum, contentiosum, gloriæ auidum, iracundum, gnaue studiosum, & studiosum, fastuosum, contumeliosum: & vt verbis Homericis dicam, Telluris inutile pondus. Isti igitur in sectas diuisi, ac variis rationum labyrinthis excogitatis, alij sese Stoicos appellant, Academicos alij, alij Epicureos, alij Peripateticos, alij item vocabula his multò magis ridiculis. Deinde vbi venerandum illud virtutis nomen induerint, tum additis in altum supercilijs, promissaque barba, fucato habitu obambulant, detestandos mores secum circumferentes: simillimi mimis istis. Tragœdiarū histriombus, quibus si personas stolamque illā auro sparsam detraxeris, quod

Τὸ λοιπὸν ἐκεῖνό γε ὄντως γελοῖον ἀνθρώπιον, ἐκεῖνο θαυμάσιον ἐν τῇ ἀγορᾷ μιμιδιαμιφόρον. Οἷοι τοί ἐστον, ἀνθρώπων μὲν ἀπάντων καταφρονοῦσι, περὶ θεῶν δὲ ἀκόπτα διεξίασιν. καὶ σωφρονοῦσιν ἀξιαπάντατα μειράκια τί ποτε θρύπτεσθαι ἀρτίως παρεθέσι, καὶ τὰς τῶν λόγων ἀφορίας ἐκδιδάσκουσι. καὶ πρὸς μὲν τὸς μαθητὰς καρτερίαν ἀεὶ καὶ σωφροσύνην ἐπαινοῦσι, καὶ πολύ τε καὶ ἡδονῆς κατακλύουσι· μόνοι δὲ καὶ καθ' ἑαυτοὺς γνώμονοι, τί ἂν λέγοι τις, ὅσα μὲν ἐν θέατρῳ, ὅσα δὲ ἀφροδισιάζουσιν, ὅπως δὲ πιεπλέχουσι τὸν ὀβολὸν τὸν ῥύπου; τὸ δὲ πάντων θανάτου, ὅτι μηδὲν αὐτοὶ μήτε ἀοινὸν μήτε ἴδιον ἐπιτελοῦσι, ἀπ' ἀγορᾶς καὶ πιεπλοὶ καθιζῶντες, Οὔτε ποτ' ἐν πολέμῳ ἐναείθμιοι, ὅτ' ἐνίοι δεῦρ' ὅμως τῶν ἄπωθεν καταγορεῦσι, καὶ λόγες τινὰς πιερὶ συμφορήσαντες, καὶ λοιδορίας τινὰς ἐκμιμιλιτηκότες,

quod superest, id ridiculum est, nempe homunculus septem denarijs ad agonem conductus. Atqui huiusmodi cùm sint, & mortales quidem vniuersos aspernantur, de dijs verò absurda prædicant, contractisq; coenobibus adolescentulorũ (quos nihil negotij sit fallere) nobilem illam virtutem ostentant, & verborum ambiguitates docent, atque apud discipulos temperantiam semper ac modestiam laudant, opes ac voluptatem execrantur. Cæterùm vbi soli & apud sese esse cœperint, quid attinet dicere quantoperè sese ingurgitent, quàm immodici sint ad Venerem, quemadmodum autem etiam assium fordes oblingant? Iam illud est omnium grauissimum, quòd cùm ipsi nihil agant, neq; publicum, neq; priuatũ, sed inutiles ac superuacanei desideant: nusquam in consilijs, nusquã numerentur in armis: tamen reliquos accusant, ac virulenta quædam & dicta congerentes, neq; nõ maledicta quædam me-

νθ, ἐπιτιμᾶσι, καὶ λοιδορῆσι
ζῆτ πλησίον. καὶ οὕτ ἀὸτ
τὰ πρῶτα φίρισθαι λοκᾶ, ὃς
ἂμ μι γαλοφωνέτα ὅς τι ἦ,
καὶ ἰταμόταθ, καὶ πρὸς
τὰς βλασφημίας θρασύτα-
τθ. καὶ ζι τὸμ δατανόμι-
νομ αὐτῶμ, καὶ βοῶν α, ἢ ἰα
τυχορομῶτα τῶμ ἄλλωμ ἰῶ ἴε
ρε, οὐ δὲ δὴ τί πράξωμ τυχ-
χάνες, ἤ τί φῶμεν πρὸς θιῶμ,
ει πρὸς τὸμ βίομ σωτιλᾶμ,
φαίη ἄμ, ἃ τὰ δίκαια καὶ ἀλη-
θῆ θέλοι λέγαμ, ὅτι πλεῖμ μὲμ,
ἢ γωρᾶμ, ἢ σρατεύεσθαι, ἢ τι
να τέχνεμ μετιζῆαι, σκεπτὸμ
ἄναί μοι λοκᾶ. μέπραγα δ,
καὶ κὐχμῶ, καὶ ψυχρολετῶ, καὶ
ἀνυπόδετθ ζῶ χαμόθθ ει
εἰρχομαι· καὶ ὥσπερ ὁ Μῶ-
μθ, λὰ ὑπὸ τῶμ ἄλλωμ γιγνό
μεμ συκοφαντῶ. καὶ ἃ μεμ
ζις ὠφάνηκι τῶμ πλησίωμ σο
λυτελᾶς, ἢ ἰταίραμ ἴχθ, ζοῦτο
πολυπραγμονῶ, καὶ ἀγανα-
κτῶ. ἃ δὲ τῶμ φίλωμ τις ἢ ἐ-
ταίρωμ κατάκηται νοσῶμ, ἐ-
πικουείας τι καὶ θεραπείας
δεόμεν θ, ἀγνοῶ. διατῦτα
μεν

dā meditari obiurgēt, probris
misq; conuiciatur, adeò vt
inter hos primas tenere vi-
deatur, qui clamosissimus sit,
& impudentissimus, & ad ma-
ledicendum audacissimus.
At sanè si quis ipsum sine fa-
ne ista facientem, vociferan-
tem, & ceteros incusantem
percontetur ad hunc
modum: Tu verò quid tan-
dem facis? aut quid per deos
dicemus te ad vitam confer-
re? nimirum respondebit,
si modò recta verāque fa-
teri volet, hoc modo: Nau-
tigare quidem, aut agros co-
lere, aut militare, aut ar-
tem aliquam aggredi, su-
peruacaneum mihi videtur:
ceterùm clamo, squaleo,
frigida lauo, incalceatus
per hyemem obambulo: ac
veluti Momus ille, quæ ab
aliis geruntur, calumnior:
ac si quis diuitum sumptu-
osis obsonârit, aut amicum
habeat, id exquiro, aut in-
dignor. Quòd si amicorum
quispiam aut sodalium mor-
bo decumbat, curáque & obsequio egeat, id ignoro. Hoc
genus

ὑμῖν ἀμῖν, ὦ θεοί, ταῦτα
τὰ πράγματα. οἱ δὲ δὴ Ἐπι-
κούρειοι αὐτῶν καλούμενοι, μά-
λα δὲ καὶ ὑβριστικοί εἰσι, καὶ ὑ
μετρίως ἡμῶν καταφρονοῦσι,
μήτε ἱκανῶς ἡδέως τῶν ἀν-
θρωπίνων λύειν δοκοῦντες θεοὺς,
μήτε ὅλως τὰ γιγνόμενα ἐπι-
σκοπεῖν. ἆρα οὖν ὑμῖν λογί-
ζεσθαι δοκῶ τί ἂν παρ' αὐτοῖς ἀγα-
θὸν εἴη; διὰ ταῦτα οὖν βουλεύ-
σασθαι περὶ αὐτῶν, ἐν μετρίῳ
χρόνῳ ἐπιδείξασθαι, εἴ τις ἔτι
ἔσται ὑμῖν, πλεῖον ὄφελος ἐκ
τῆς προσόδου· ἃ μὲν γὰρ ἡ
Σελήνη ἀπιοῦσα, πάντα ἐ-
κάστοτε τοῦ ξένου χρεία δια-
γορεύσειν. περὶ ταῦτα βου-
λεύσασθε, ἃ καὶ τοῖς ἀνθρώποις
ἔστιν ὧν ὠφελιμώτατα, καὶ
ὑμῖν ἀσφαλέστατα. ἀπού-
σασθε τοῦ Διὸς, ἡ ἐκκλησία
διαλέλυται. καὶ οὗτος ἐ-
κέλευε παῦσθαι, μὴ φαύνειν,
μὴ κεραυνοῦν, μὴ κατὰ τῶν
Γιγάντων, ἐς τὸν Βάραθρον, ἐς τὸν Τάρταρον, ὡς
τοὺς Γιγάντας. ἀσυχία δὲ
ἦν αὖθις παραχρῆμα, ἕως
ταῦτα, ὡς βουλεύσῃ, ἔφη, καὶ
πάντ' ἀ-

genus sunt nobis, ô dij, hæ pecudes. Iam verò qui ex his vocantur Epicurei, vehementer sunt etiam contumelioſi, neque mediocriter nos mordent, affirmantes neque dijs eſſe curæ res mortalium, neque omninò conſiderari à nobis quid apud illos agatur. Quas ob res tempus eſt vt de his conſultemus: propterea quòd ſi ſemel valeant hæc perſuadere ijs qui ſunt in vita, non mediocriter eſurietis. Quis enim pòſt vobis μ rem diuinam faciat, cùm nihil inde expectet emolumenti? Nam de quibus Luna hos accuſat, omnes audiſtis heri narrantem hoſpitem. Super his conſultate, quæ pariter & hominibus ſint quamuiliſſima, & nobis quammiminè periculoſa. Hæc locuto Ioue, frequens aſfremebat concio. mox clamorem eſt ab omnibus: Efulmina, exure, comminue in barathrum, in tartarum, vti Gigantes. At Iupiter rurſum indicto ſilentio: Fient iſtâ, inquit, quemadmodum vultis. Omnes

πάντ' ἐπιτρίψονται αὐτῇ διαλεκτικῇ. πλὴν τό γε νῦν ἔναι, ἐβούλετο μοναδιῶσαί τινα· ἱερομηνία γάρ ἐστιν, ὡς ἴσθι, μιῶν τῶν τριάκοντα. καὶ ἤδη πάλαι ἐκκλησίαν ἐπηγγελμένοι. ἐς νέωτα οὖν ἀρχομένου ἦρος, καλοὶ κἀγαθοὶ ἀφανοῦνται ὑπὸ σμερδαλέῳ κτύπῳ φανερῷ· ἦ, καὶ μανήσονται ἐπ' ἀφρύσι νηυσὶ Κρονίωνι, φησὶ δὲ Μφίππα ταῦτα, ἔφη, μοι δοκεῖ, ὠνεισαμένῳ αὐτὸν τὰ πτερά, ἵνα μὴ καὶ αὖθις ἔλθῃ ποτὲ, ἀπὸ Διὸς Ἑρμοῦν ἐς πάλαι γοῦν κατηκχθῶσα τιμωρόν. καὶ ὁ μὲν ταῦτα ἀπῆν, δείσαντα τὸν σύμπαντα. ἐμοὶ δὲ ὁ Κυλλήνιος, τὸ δεξιὸν ὦτος ἀκριβάσας, ἠρέμα ἐσπέρας χθὲς κατέθηκε, φέρων ἐς τὸν Κεραμεικόν. Ἅπαντα ἀκήκοας, ἅπαντα, ὦ ἑταῖρε, τὰ ἐξ ἀρανὸς· ἄπειμι δεῦρο, καὶ τοῖς ἐν τῇ Ποικίλῃ περιπατοῦσι τῶν φιλοσόφων, αὐτὰ ταῦτα διαγγελῶ.

Omnes ὁ communicatum eam ipſa ſua dialectica. Quamquam in preſentia ſanè fas non eſt punire quenquam. Eſt enim Hieromenia, ſalti noſtis, quatuor hos menſes: iámque indutias promulgauit. Itaque proximo anno ineunte Vere, quali ros lè perdentur, formidando fulmine. Sic ait, atque ſus percilijs pater concuit atrijs. Porrò de Menippo hæc mihi videntur, inquit, ne ademptis illi alis, ne quando denuò redeat, à Mercurio deferatur hodie in terrã. Hæc locutus demiſit cunctum. Me verò Cyllenius dextra aure ſuſpenſum, heri circiter veſperam depoſuit in Ceramico. Audiſti omnia: omnia inquam, amice, quæ è cælo mecum affero. Quare ab eo iam, eadem hæc renunciaturus philoſophis in Pœcila inambulantibus.

GILBER.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a TRES mille igitur erant.] *Occasio dialogi. iocosè ludit ὄνῳ τῷ φίλῳ.* b Mansio.] *σταθμὸς, q. itineris diurni spatium est, produci fertur stadijs centum & quinquaginta, quæ milliaria essent vndeuiginti, quadrante minus. Nam & Iurisconsulti viginti milliaria diuinis itineribus concesserũt.* c Quòd si non credis.] *Docilitas & attentio.* d Neque enim ciuile fuerit.] *Narratio, ac primùm quibus de causis ad Philosophos se contulerit.* e Atque hic mihi.] *Ignorantia & insania vulgi.* f Grauabar erectus.] *Causæ, quibus commoti talium ac Ionem ipsum adeundum censuerint: nempe Philosophorum diuersa & incerta doctrina.* g Atqui rideres, amice.] *Hic Astrologos irridet, qui de motu positúque stellarum se futura dicere posse mentiuntur, vana curiositate ac insania: quorum innumeri, propè scelestissimis inuentis atque flagitijs, pro dijs habiti sunt.* h Quid autem.] *De infinito.* i Bellum rerum omnium parentem.] *Sunt qui hoc ad Philosophorum quorundam decretum referunt, qui dixerunt, rerum summam è lite progigni.* k Soli rerum.] *Anaximander calestia sydera, Apollo Iouis & Latonæ filius, diuinationis Deus, Musarum præses, & Medicæ artis repertor à Poëtis dicitur.* l Eius rei conficiendæ.] *Quibus rationibus adductus, perficiendæ rei propositæ spem cæperit.* m Aesopus fabularum scriptor.] *Sic Plutarchus in Solone, ὁ λογοποιὸς λίγων ὁ Αἴσωπος dicitur.* n Qui aquilis ac scarabeis.] *Hic Aesopus inter alios extat nõ inelegans.* o Correptis auibus.] *Hypocypoſis volatum & ascensum meditantis.* p Diuerti.] *Diuersorium Lunæ, vnde prospectu in terram capto, cuncta quæ inferioribus hisce regionibus geruntur, inspicit.* q Rhodiorum colossum.] *Tacitè & hæc, vt ambitiosa hominum opera, perstringit. Colossi dicuntur statuæ ingentes. Inter has in primis celebratur Solis colossus apud Rhodios, septuaginta cubitis altus. De eo idem Lucianus in Ioue Tragœdo. Hinc nata hyperbole, Colossea magnitudine, in homines prægrandis corporis mole: quâ sæpè Lucianus vtitur.* r Repentè factus Lynceus.]

Lynceus.] *Lyncei perſpicacitas in prouerbium abijt quòd videret quæ ſub terra forent. Idem de eo in Hermotimo, & in dialogo Menippi & Tireſiæ.* s Empedocles.] *Empedocles hîc notat, veluti quòd ipſe quoq; de rebus naturalibus abſurdè ratiocinatus ſit. Alludit autem ad id, quòd idem (vt quidam tradunt) in crateres Aetnæ præcipitauit ſe.* t Nonnihil perturbabar, ratus dæmonem.] *Dæmon ab antiquis dicebatur Deus, ſapiens, genius, præſes, fortunæ conciliator bonæ, vel aduerſæ. hinc dicti ſunt κακοδαίμονες, malorum & omnium infortuniorum autores: εὐδαίμονες, bonorum & virtutum datores. Dæmones verò dixerunt, qui à lunari globo, & à media aëris regione potens in terram imperium habens, & dominium in reliquas creaturas, vt Vertumnus, Hippo, Priapus, &c.* * Nullum ego ſum numen.] *Hoc carmen extat apud Homerum Odyſſ. ω. ſub perſona Vlyſſis, loquétis ad Telemachum filium: quòd Plutarchus in Commentario, cui titulus. Quo pacto quis intelligat ſe proficiſſe, monet vt ſemper habeamus in promptu, tanquam pharmacum aduerſus venenum adulationis, aut vbi quis nos magnificentius quàm promeritos laudat.* u Altero oculo melius.] *Lignarij fabri lapidumq; ſectores rubricata linea opus dirigunt, vnoque oculo clauſo rectitudinem eius metiuntur, ne vago ambarum oculorum diſcurſu norma rectitudinis conturbetur: vno enim oculo rectius cernimus quàm duobus, quia plures motus duobus, quàm vno excitantur: & quia radij oculi vtriuſque non ſine perturbatione in idem concidunt. Itaque cùm vno inſpicimus oculo, ad rectum conſpectum, tanquam regulam melius quod rectum eſt deprehendimus & iudicamus, vt author eſt Ariſtoteles in Probl. Hinc Perſ. ſat. 1:*

Non ſecus, ac ſi oculo rubricam dirigat vno.

Et Iuuenalis: —& ſtatua meditatur prælia luſca. *id eſt, vno oculo clauſo: quo ictus certior fieret. Sic enim bellatorum ſtatuæ erigebantur, vno oculo clauſo, vt homines imitarentur, qui vt rectius ferirent, oculum claudere ſuperuacuũ eſſe non ſenſerunt.* x Ad Scythas.] *Scythas hodie Tartaros appellant, neoterici Coſmographi teſtantur.* y Si quis producat multos.] *Amplificatio à ſimili.* z Verùm in vano.] *Verum atque inutile ſtudium plura poſſidendi.* A Vniuerſa Græcia.]

Græcia.] *A collatione partium ac totius.* *B* In otium ob-ambulantes.] *Ciuitatum propria studia.* *C* Vitæ formicarum.] *Collatio formicarum.* *D* Myrmidonas.] *De Myrmidonum origine hæc apud veteres refertur historia. Inter Atticam & Peloponnesum, in faucibus Saronici sinus, sita est Ægina insula, Atticæ Athenisque obiecta. In qua cum regnaret Aeacus, Imo totam insulam pestè corrupit: labe verò magis ac magis gliscente, hominibus insula despoliatur. Aeacus hanc stationem, ciuiumque inopiam indignè ferens, Iouem patrem orat, vt iacturam hanc quoquo modo resarciat. Iupiter ingentem formicarum cateruam, quam in proxima quercu conspicabatur effuerat, in homines transformatam, filio donauit. Ab his Myrmidones, quoniam μύρμηξ Græcis formica est, nominati. Strabo verò libro 8. Æginetas non à formicis natos: sed quòd formicarum in morem in specubus, effossisque cauernis habitarent, hoc nomē accepisse memorat.* *E* Luna.] *Querela Lunæ, de Philosophorum contumelijs.* *F* Et tamen.] *Amplificatio ab immerito.* *G* Hæc igitur memineris.] *Epilogus.*

H Etenim paulò póst.] *Ascensus in cœlum, & ad ipsum Iouem. Et hactenus quidem hominum stultitiam & cupiditates persecutus est: iam & illa, quæ de dijs feruntur, eodem modo exagitat.* *I* Tertio die.] *In Græco est* τριταῖος ἐπλησίασε τῇ ἡμέρᾳ, *pro*, τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ. *K* Titanico vultu.] *Titanicum autem torum vocant ac tetricum, ac cuiusmodi fuisse feruntur veteres illi Titanes. Idem in Timone: Itaque promissa barba, reductisque supercilijs, secum murmurans nescio quid, accedit, Titanico vultu aspiciens.* *L* Attonitus.] ἐμβρόντητοι καὶ ἐμβροντηθέντες *à Græcis κυκλωπες appellantur, quorum mens aut ictu fulminis, aut incredibili eius pauore obstupescit. Vtrumque vocabulum per metaphoram ad alia transfertur: vt hic. Stupidum atque animi impotentem plerunque significat. Moschopulus:* καὶ ὁ ἐμβεβροντημένος, ὁ ἔξω φρενῶν, ἢ ἐπὶ τὸν τυφῶνα κεκτημένος σκηπτῶν. *Demosthenes:* περὶ τοῦ στεφάνου, ἐμβεβρόντηται, ἢ τι νεῶ λίαν. *Hos Latini attonitos dicunt. Celsus: Attonitos quoque ita videmus, quos mens & corpus & mens stupet. Fit interdū ictu fulminis, interdum morbo:* ἀποπληξίαν *hunc Græci vocant. Ouidius Trist. 1:*

Non

Non aliter ſtupui, quàm qui Iouis ignibus ictus
Viuit, & eſt vitæ neſcius ipſe ſuæ.

Xenophon ἀπομνημ. γ. & ἐπιδειξιν δ. vſus eſt his diſtichis. M Omnia dilucidè expoſui.] *Exponit Ioui cauſam aduentus ſui in cælum.* N Nunc venit.] *Ridicula & inepta cura Iouis.* O Contentioſum illorum.] *Eiuſdem ridiculæ ſtipulatio, quòd contemni incipias.* P Erant autem huiuſmodi.] *Vota mortalium.* Q Exemplo Pyrrhonis.] *Gellius libro 11. capite 5. de Pyrrhoniis loquens ſcribit: Nihil enim decernunt, nihil conſtituunt: de his Cicero in Lucullo.* R Vota proponentibus.] *Sic fœdera ferientibus, operam precibus audiendis dare: id eſt, vacare.* S Ad proximam digreſſum ſellam.] *Iuramenta.* T Hinc ad ſacrificiorum.] *Sacrificia.* V Rurſum omiſſis his.] *Quæ cùm ſubtiliora imperare ſoleat.* X Cœnæ tempus.] *Cœnitare Deorū.* Y Iuxta Panem.] *De Pane pluribus in locis annotatum eſt, maximè in eiuſdem Luciani epigrammate de Echo & Pane, in Ilia accuſato, in Deorum conuiuio, in Ganymedis dialogo, in alio Panos & Mercurij dialogo.* Z Ceres panem.] *Ceres Opis & Saturni filia, Dea frugum fingitur: plerunque pro pane aut cibo accipi ſolet, ſecundùm illud Terentij,* Sine Cerere & Bacho friget Venus. *Cùm autem ab antiquis Dea inuenta ſit, quæ ve prima reperierit, Plinius lib. 7. cap. 56. ſcribit.* a Optimus ille Ganymedes.] *Homerus enim à diis raptum tradit ad pocillandum, vt dixi in dialogo Neptuni & Mercurij, & alijs in locis.* β Illa præcipuè.] *Ridiculum.* γ Hominū genus.] *Deſcriptio Philoſophorum.* δ Stultum, faſtuoſum.] *Mores.* ε In ſectas diuiſi.] *Sectæ.* ζ Virtutis nomen induerint.] *Habitus.* η Tragœdiarum hiſtrionibus.] *Collatio hiſtrionum.* θ Mortales quidem.] *Deſignat.* ι Apud ſeſe eſſe cœperint.] *Vitia domeſtica.* κ Dicta congerentes.] *Petulantia linguæ.* λ Hoc genus ſunt nobis.] *Epicurei, quos ſpeciatim notat, vt qui Deos ſuſtulerit.* μ Rem diuinam faciat.] *A periculo exhortatio.* ν Comminuentur.]

Reiectio cauſæ.

ANAXAP-

ΑΝΑΧΑΡΣΙΣ, ἢ περὶ Γυμνασίων. ANACHARSIS, seu de Gymnasijs.

Vincentio Obsopœo interprete.

ARGVMENTVM.

DIsputant de gymnasijs siue exercitijs adolescentum, Anacharsis & Solon. Cuius rei occasio hęc fingitur. Quum Anacharsis Athenas ex Scythia profectus, vt & Solonem (qui temporibus illis pro sapientissimo habebatur) audiret, & Græcorum instituta ac mores cognoscere, fortè inter cætera iuuenes Athenienses inter se luctantes, ac mutuò in luto ac puluere sese prosternentes & lutantes aspiceret, ignarus quid ageret, aut quorsum ea contentio pertineret, rem & causam à Solone perquirit: qui cùm exercitandi genus esse diceret, & laudem ac præmia certaminum corollas ac poma quædã commemoraret: ille ob tam paruas res tanto & tam acri studio illos inter se contendere, pro stulto ac deridẽdo putat. Proinde altero institutũ hoc vt suũ commendante, altero verò ceu stultitiam atq; dementiam quãdam ridente, paulatim eò venitur, vt Solon totam ciuilatis & informandæ iuuentutis rationem exponat. Ac primùm quidem, quibus disciplinis, quibusq; exemplis animos ac mentes ciuium informent, commemorat: deinde & corporum exercitium, & qui finis eorundem, atq; vtilitas sit, recenset. atq; ea pars propria institutĩ argumenti est. Cæterùm quia finem, à dissimilitudine rerum & instrumentorum, & quòd hæc puerilia, ad seria certamina ac bella parum profutura videantur, Anacharsis iterum confutat, monetq; vt iusta potius armorum exercitatione ad futuros casus sese parent. Solonis solennium quoq; ludorum auctoritatẽ & instituta, deinde publicum morem, & postremò etiam Lacedæmoniorum exemplum allegat: vbi tum ad Lacedæmoniorum ludos, & puerorum verberationes, ita respondet Anacharsis, vt videatur Lucianus reprehendendi magis causa illorũ mẽtionem facere, quàm & inhumanitatem

nitatem atq; sæuitiam istam laudet. Porrò videtur ingenium & illud voluisse Lucianus, ostendere videlicet rationem quandam qua iuuentus institui atque informari ad rempub. bene ac rectè possit, cuiusmodi & plerasque ea sunt quæ à Platone De legib. lib. 7. & 8. de educatione & institutione iuuentutis traduntur. Adeoque hodie isto Solonis sermone omnia fermè ea Lucianus complexus est, quæ ille multis verbis & libris vix absoluit.

Ἀναχάρσις ἢ Σόλων.

Αὖτα ἀλλήλοις, ὦ Σόλων, τίνος ἕνεκα οἱ νέοι ποιοῦσιν; οἱ μὲν αὐτῶν περιπλεκόμενοι, ἀπάλαις χερσὶν ἀσκελίζουσιν, οἱ δὲ ἄγχουσι καὶ λυγίζουσι, καὶ ἐν ᾧ πηλῷ σπαναφύροντα καλινδέμενοι, ὥσπερ σύες. καί τοι κατ' ἀρχὰς ἀθῷοι ἀφῆσαμεν (ἐθεώμην γάρ) λίπα τι κλέψαντε, καὶ κατίψησι μάλα ἀρλωικῶς ἄνηρ τὸν ἕτερον ἐν ᾧ μίσγεται· μετὰ δὲ, ἐκ οἷόν' ὅ, τι πάσχουσιν, ὡδοί τι ἀπάλαις σπινθαροῦσιν, καὶ τὰ μίτρια σπαράττουσιν, ὥσπερ οἱ λύκοι. καὶ ἤν ἰδὲ ἀράμενοι ἐκπνοοῦσι τὸν ἕτερον ἐν βίῃ σπιλοῖν, ἀφίεσιν ἐπὶ τὸ ἔδαφος,

Anacharsis. Solon.

Aec verò, ô Solon, quamobrem vestri facinus iuuenes? Partim enim illorum complexi mutuò se supplantant, partim verò alius alij præfocat ac verberat, & cæno semet immiscent, volutanturq; perinde vt sues. Atqui initiò stantes exactis vestimentis (spectator enim astiterabam) alter alterum vicissim & rapuit, & vntit oleo, valde pacatè & amicitèr: deinde verò nescio quæ offensa dissociati, mutuò se de loco propulerunt inuicem tes, frontéq; cristantes concurrunt non secus ac cristati. Et vide vt ille alterum sublatum cruribus hau-

rum pro-

[illegible]ὸν, ἐπ' ἰσχαίου τοῦ, ἀπ[illegible]
[illegible]ῆλθ' ἐπ' ἰχῖ, σωσθῆναι δόξ[illegible]
[illegible]ε τὸν πηλόν. τῷ δ' ἀ, κόν[illegible]
[illegible]πλίξας τοῦτ' τὰ σκέλη,
[illegible]ὰ τοῦ γλουτοῦ, τὴν κύκλω
[illegible]βαλὼν ὑπ' κοιλιῶ, ἄγχει
[illegible]λιον. ὑπαναχορδίζει τὸν
[illegible]ον, ἰκετεύων, οἶμαι, ὡς μὴ
[illegible]ν ἀπαγξάσῃ. ὁ δ' ἕ[illegible]
[illegible]μαι φιλάνθρωπος, μὴ μο[illegible]
[illegible]ἀπ' ἀφανίσαντος τὸ
[illegible], καὶ τῷ βορβόρῳ ἀνα[illegible]
[illegible]ύπτει, ἵν' ἰδιῶτι ἅμα
[illegible]ῷ, γέλωτα ἐμοὶ γοῦν
[illegible]ίχνοιμ, ὅσπερ οἱ ἐγκε[illegible]
[illegible]νοι ἐν τῶν χαρίτων διολι[illegible]
[illegible]νοντες. ἔνιοι δ' ἐν τῷ
[illegible]ῖς τοῦ αὐτοῦ τὸ αὐτὸ
[illegible]ῆσαι, ἐκ τῶν πηλῶν
[illegible]γει, ἀπὸ ψάμμου τοῦ
[illegible]βαθείας ἀναβαλόμενοι,
[illegible]ὸν ὀρύγματι παράπλη-
[illegible]λίνουσι, καὶ αὐτοὶ ἐ-
[illegible]πάλλουσι τῷ κόσ-
[illegible]. ἐπιπηδῶντες λίκνῳ.
[illegible]ιστέρσι δὲ ἐν τοῖς
[illegible]κοῖς, οἶμαι, τῆς ψάμ-
[illegible]ου ὀλιγίστου ἀφαιρούν-
[illegible]καὶ βιβαστέραν ἐν ξη-
[illegible]ρικόσης τοῦ ἀντίπη-

mi prostrauerit, deinde in eum illapsus suspiciendi facultatē non permittit, in cœnū deorsum adigens. Postremò verò iam illius crura secundùm ventrem cōplexus, circumiecto gutturi cubito, miserū æruminosè præfocat. Alter aūt eius obuerberat humeros, supplicans, vt opinor, illi, ne prorsùs præfocetur. Sed ne olei quidē gratia agūt modestiùs, ne luti aspergine inquinarentur: verùm obscurata vnctione, & luto cōpleti, largo sudorē perfluentes, copiosam ridendi materiam mihi exhibent, veluti anguillæ è manibus elabentes. Rursus alij in aulæ area hoc ipsum sub Ioue facere consueuerunt, neq; tamen illi ipsi in cœno, sed profundam arenam subijcientes in fossa cōturbant se mutuò: ipsiq; vltrò spargunt puluerem, gallorum in morem, quò minus (vt mea fert ratio) in complexibus effugiant, arenæ omnem lubricitatem disclu-

[illegible], aduersariiq; comprehensionem firmiorem in arido sub-

ψιμ. οἱ δ' ὀρθοστάδιοι λιχνευόμενοι, καὶ αὐτοὶ κάτωσιν ἀπήλεις κεστροέντες, καὶ λακτίζουσιν. οὐδοὶ γοῦν καὶ τὸν ὀδόντας ξυστὴν ἀρπάσαν ὁ Λακωδάμας, ὅτως αἵματος αὐτῷ καὶ ψάμμου ἀναπίπλησται τὸ σῶμα, πυξ, ὡς ὁρᾷς, παλαιότατον ἐς πλοῦν γνάθου. ἀλλ' οὐδὲ ὁ ἄρχων οὗτοι διίσησιν αὐτούς, καὶ λύπη πλοῦ μάχλων. τυπαίρομαι δὲ τῇ πορφυρίδι, ἢ ἀρχόντων τινὰ ἔχων ἂν· ὃ δὴ καὶ ποιῶ, καὶ ἢ παλαίσασα λιπαρῶ. ἄπαντες δὲ λαλαχοῦσι πάντες ἐγκονοῦσι. καὶ ἀναπηδῶσιν, ὥσπερ θέοντες, ἐπὶ ἄθλῳ μιμοῦνται, καὶ ἐς τὸ ἄνω σωπαμόψωροι, λακτίσοι ἢ ἄϊρα. ταῦτα δὴ ἐθέλω ἀδελφῶ, τίν' ἀγαθὸν ἂν ἔχοι ποιεῖν. ἐς ἔμοιγε μανία μέγιστον ἐοικέναι λοιπὸν τὸ πρᾶγμα, καὶ δὲ ἔστιν ὅπως ἂν ἐμοὶ ἥδιον μὴ πεισθείη, ἐς ἃ παρακούουσιν οἱ ταῦτα ἀσκοῦντες. ΣΩ. καὶ ἀκότως, ὦ Ἀνάχαρσι, δοκοῦσί σοι τὰ γυμνάσια φαίνεσθαι, ξένα γιγνόμενα, ministrante. Cæterum illi stantes erecto corpore palæstris pleni, & ipsi mutuis semet afficiũt verberibus, & calcitrãt. Itaq; infelix ille & dẽtes expuenti similis esse videtur: adeò illi os totũ et arena & sanguine oppletum est palma (vt cernis) in manu percussio. Sed ne præfes quidem inter eos pacẽ cõponit, pugnã induxit cõcordia dissolvit. Etenim purpura cõtectã facio, hanc esse vnã ex illis principẽ. Quam animo quoq; cohortati, & laudant qui alteri incussa in facie palma plagã intulit. Porrò alij alibi omnes acceleranter in pulvere veluti currites subsiliũt, eodẽ in loco manentes: et in altũ prosiliẽtes, calce lacessunt aëra. Quocirca ista per libẽter scire velim, cuiꝰ cõsidij aut vtilitatis gratia facitare soleant. Equidẽ omnino hæc res mihi videtur esse insania: nec quenquam esse arbitror, qui me facilè persuasum ab ista sententia abductus sit, vt non credam hos insigniter desipere, quibus studio est ista facere. SO. Ista mirabere, ô Anacharsi, non iniuriâ ita tibi videntur, cũ & peregrina sint, & multum

μᾶλλον τὰς Σκυθικὰς ἐπιδόσεις, καθάπερ ἡ ὑμετέρα κοινὴ ἐκὸς ἂν μαθήματα καὶ ἐπιτηδεύματα, ζῶντες Ἕλληνες ἡμῖν ἀνόητα ἂν δόξαντα εἶναι, εἴ τις ἡμῶν, ὥσπερ σὺ νῦν, ἐπισταίη αὐτοῖς. πολὺ ἀμείνω ἔοικε φρονεῖν ὦ γαθέ· ἡμῖν μανία τὰ τοιαῦτα φαίνεται, ἀλλ' ἐφ' ὕβρει οὐδὲν ποιοῦσιν ἀπαίδες, καὶ ἐνδιατρίβουσιν ἐν τῷ παλαίῳ, καὶ ἐπιπόνοις μὲν οὐ λύπην, ἀπ' ἴσχνα τινὰ ἡδονὴν ἐκ ἀτρεπῆ τὸ πρᾶγμα. καὶ ἀκμαῖόν ὁ μικρὰν ἐπάγεσθαι τοῖς σώμασιν. ἔνεστιν ἐν ὀσπρίοις, ὥσπερ οἶμαί σε ποιεῖσθαι τῇ Ἐνάδι, ἐκ εἰς μακρὰν εἶς κοὴ ὠφέλεια ἔσῃ τετηλωμένῳ, ἢ ἰκανὸν ἐμφύσημα, ἔστω δὲ τὸ πρᾶγμα καὶ τι ἄμα καὶ νοσηλείας ἄν δόξειεν. Ἀν. Ἄπαγε, ὦ Σόλων, ἡμῖν ταῦτα γνοίη τὰ ὀφελήματα τετηνά· ἀμείνω ἄν τις ἡμῶν θοιτό τι σθένος, ἔστω δὲ ὁ μάτην διεξιόντα τὸν λιμένα. ἀτὰρ ἐπί μοι, τί ὄνομα ἔθεσθε τοῖς γιγνομένοις, ἢ τί φῶμεν ποιεῖν αὐτούς;

& multùm à moribus Scythicis abhorreāt: quêadmodū & vobis non parū multas disciplinas & corporis exercēdi studia esse verisimile est, quæ nobis Græcis absurda et aliena esse viderentur, si quis quemadmodū tu illis spectādis arbiter aſsisteret. Atquī bonū habe animum, ô amice: neq; enim ista insaniæ sunt opera, neq; impulsu cōtumeliæ hi mutuò se obuerberant, inq; cœno volutantur, aut semet conspergunt puluere: sed inest huic rei necessitas nō iniucunda, neq; mediocrem vigorem adiungit corporibus. Itaq; si diutiùs, vt te planè facturū opinor, in Græcia versatus fueris, nō in longū & tu vnus ex eorum eris numero, qui cœno oppleti sunt aut puluere. vsq; adeò res tibi videbitur & voluptuosa, & vtilis. AN. Apage ista à me, ô Solon. Vobis hæc oblectamēta vtilitatem afferāt: me si quidq; vestrūm ea affecerit cōtumelia, sentiet me haud neq; quicquid accinctū esse acinace. Veruntamē dic mihi, q̄d nomē huic rei indidistis, aut quidnam operis hoc facere dicamus?

Σό. ὁ μὲν χῶρος αὐτὸς, ὃν Ἀνάχαρσι, γυμνάσιον ὑφ' ἡμῶν ὀνομάζεται, καὶ ἔστιν ἱερὸν Ἀπόλλωνος Λυκείου. καὶ τὸ ἄγαλμα δ' αὐτοῦ ὁρᾷς, τὸν ἐπὶ τῇ στήλῃ λελιθισμένον, τῇ δεξιᾷ μὲν τὸ τόξον ἔχοντα. ἡ δὲ λιθὶα δ' ὑπὲρ τῆς λιφαλῆς ἀναπεπλασμένη, ὥσπερ ἐκ πολλοῦ μακροῦ ἀναπαυόμενον δῆλόν σοι τὸν θεόν. τῶν γυμνασμάτων δ' ὅσα μὲν ἐν τῷ πηλῷ ἐκάνου, πάλιν καλεῖται, εἰ δ' ἐν τῇ κόνει καλοῦσι καὶ αὐτοί. νὴ δ' ἀκοντίσαι ὀρθὸν πάλλειν, παγκρατίαζειν λέγομεν. καὶ ἄλλα ἡμῖν ὅσα γυμνάσια διαῦτα, πυγμὴ καὶ δίαυλος, καὶ τὸ ὑπερακόντισμα, ὧν ἁπάντων ἀγῶνας πεποιήμεθα. καὶ ὁ νικήσας, ἄρας ἐφ' ἅρματος ὃ λαβ' αὐτὸν, καὶ ἀναιρεῖται τὰ ἆθλα.

Ανά. τὰ δ' ἆθλα τίνα ὑμῖν ταῦτά ἐστιν; Σό. Ὀλυμπιάσι μὲν στέφανος ἐκ κοτίνου, ἰσθμοῖ δ' ἐκ πίτυος, ἐν Νε-

So. *Locus ille, quem Anacharsi, à nobis vocatur Gymnasium, estque templum Apollinis Lycij. Cernis autem eius simulachrum quod supra statuam situm est, sinistra quidem arcum gerens: dextra verò supra caput refracta tanquam ex multa defatigatione diem quiescentem indicat. Cæterum exercitiorum aliud quidem quod in cæno fit, Lucta vocatur. illi verò in pulvere quoque luctantur. Porrò eos qui erecto stant corpore, ac semet verberibus mutuis onerant, pancratio detestare dicimus. Sunt præterea & alia nobis eiusmodi gymnasia, & pugillatus, & disci, & saltus, quorum omnia certámina solemus propònere: quorum qui palmam adeptus fuerit, is præstantissimus ex omnibus iudicatur, ac certamina tollit præmia.* An. *Cuiusmodi verò sunt ista præmia?*

So. *In Olympijs corona oleagina, in Isthmijs pinea, in Ne-*

σολίνου πεπιγμένου, ἢ μᾶλλον ἐκ τῶν ἱερῶν ἐκ θυσιῶν ἐμοὶ γὰρ καὶ τοῖς Πανελληνίοις ἐπὶ τὸ πλησίον τὸ ἐκ τῆς μουσικῆς τι ἐπιτηδεύεται, ὦ Ἀνάχαρσι, ἢ διότι μικρά σοι ταῦτα ἦν δοκεῖ; Ἀν. οὐκ, ἀλλὰ πάνσοφα, ὦ Σόλων, καὶ ἄλυπα τὰ ἆθλα καὶ ἄξια τοῦ τε ἀγῶνος αὐτοῦ, φιλοτιμοῦνται γὰρ μικρολόγῳ, καὶ ἀνεπαισχύντως ἀθλοῦσι, καὶ ἐπαινοῦσιν ἐπὶ τοῖς ἀνοήτοις τῶν ἀγωνιστῶν, ὧν μάλιστα ἕνεκα καὶ σολίνου ἐσαῦτα πόνου, καὶ ἱδρῶτος ἀγχομένους πρὸς ἀπάλλαγμα, καὶ καταλαμπομένους, ὡς μηδὲν ἀπραγμόνως ἀποφέρεσθαι μᾶλλον, ὅταν ἐπιθυμίᾳ, ἢ σολίνου στεφανοῦσθαι ἢ πίτυι, μὴ ζημιωθῇ καταγελώμενον τὸ πρόσωπον, μὴ τυπτόμενον ἐς τὸν ὦτα ἀσύρα ὑπὸ τῶν ἀνταγωνιστῶν. Σό. ἀπ' ὀλίγου, ἐπεὶ ἐς ψιλὰ τὰ διδόμενα ὑμῖν ἀποβλέπομεν· ταῦτα μὴ γὰρ ὅτι σημεῖα τῆς νίκης, καὶ γνωρίσματα, οἵτινες οἱ κρατήσαντες· ἢ παρακολουθοῦσα τούτοις

meis ex apijs cõcinnata. Porrò aũt in Pythijs poma sacerdotes Apollinis proponere cõ sueuerunt: cæterùm apud nos Athenienses olęum ex oliua. Quid aũt sublatis cachinnis risisti, Anacharsi? an ęqa hæc tibi visa sunt esse modica? AN. Nõ, sed præmia omnio. modis clara atq; præstantia percẽsuisti, ô Solon, cũ digna ijs qui ea proponũt in certaminib? ob munificentiã, tum etiam athletis qui ista nauiter consequi studeant. Itaque pomorum gratia atq; apiorum tanta antè laboriosè perferunt, & periclitantur, dum indignis modis præfocantur mutuò, ac inhoneſtis verberibus cædunt: ita vt nõ liceat sine negocio potiri malis, si quem cepisset pomorum desiderium, aut coronari apio, aut sertis pineis, cuius nullo luto defœdaretur facies, neque aduersarij eius ventrem pede calcitrasset.

O. Atqui, ô optime, nos non ad nuda tantùm dona intentos habemus oculos (etenim hæc saltè signa sunt atq; indicia victoriæ, q̃ quæ victores cognoscũtur) cæterùm q̃ hæc comitã

δόξῃ, ἢ πανηγύρεσι δεῖ τοιαύταις ἐπαύρειν, ἀνὴρ ἐξ ἀνιηρῶν ἀγαθῶν ἔχειν ἔδει τὸ ὑπερφέρον· οὐ γὰρ ἔστιν ἀπόνοις τοῖς πόνοις ἐπαυρεῖν. ἡ δὲ ἀνεσις πᾶσι θνητοῖς ἅμα κεῖται, ἐπὶ δὲ τοῖς ἀγῶσι τοῖς ἀνδρείοις, πρὸ τῶν ἀνελπίστων, ἀνεκφράστου ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ἔπειτα τὸ ἀνεσιμαῖον καὶ ἐλεύθερον, τέλος ἐκ τοῦ ἀθανάτου πεφυκός. Αν. Ἔτι φῄς, ὦ Σόλων, τὸ τέλος ἐλεύθερον καὶ ἀνεσιμαῖον, ὅτι πάσης αὐτὸν ὀδύνης ἐκφεύγει ἀναπαύσας, καὶ ἐκεῖ καὶ τέλος ἐκπεπόνηται, καὶ ἀφόβητον διατέτηρεν ἐπὶ τῶν μακαρίων. οἱ δὲ ἀθανατίσαντες, ἀντὶ πόνου μὲν καὶ ἱδρῶτος ἔχοντες. Σό. ἄνδρες ἐ, φημὶ, ἐμπίπρασιν ἔτι, μᾶλλα μὲν δὴ ἔστιν οἱ δίκῃ καὶ αὐτῶν, ἐκεῖθεν ἐς τὸν ἀνανγόμενον ἀνίσῃ, ὁρᾷς τοῦτον καὶ ἀντέχοντα ἀνατρόπου ἐπὶ τῷ ἄκρῳ τῶν τοιούτων, καὶ ἄκαρπα μυείσθαι σπουδήματα, καὶ τὸν ἀγωνοθέτην

glória, quauis re digna videtur esse victoribus: pro qua consequenda etiam in ventrem calcitrari, praeclarum est venátibus gloriam ex laboribus. Neque enim haec citra sudorem atq; labore contingit mortalibus, sed illius flagrantè desiderio, oportet sub initiũ multa dura perpeti: quibus nauiter perpessis, illi dulcis & tamopere exoptatus finis è laboribus expectandus est. A N. Hímene finem ais, ô Solon, dulcem atq; vtilem, vt ab omnibus viridi redmiti corona conspiciantur, atque ob victoriam laude vehantur, quorum paullò antè nemo non ob indigna verbera miserius est, ceterùm nunc mirifica felicitate perfruuntur ditati ponis usque eò S. O. [illegible] struxisse rerum etiam [illegible] imperium esse videbi[illegible] multò certè post [illegible]

rit super hisce rebus sententia, posteaquam in fo[illegible] Graecorum consensu professus videris [illegible] multitudinem collectam ad illorum confu[illegible] lum ac theatra multis millibus hominum replen[illegible]

τὰς ἰσοπαλεῖς τ ἢ νικᾶν
ζῆλα αὐτ, λείβειν νομίσαν-
τας. Αν. αὐτὸ τοῦτ, ὦ Σόλων, ἢ
τὸ οὐ λιθίνην ἄκραν, ἃ μὴ ἐν ὀλί-
γοις ταῦτα πάσχουσιν, ἀπὸ
ὧν ζηλοῦσι θνητῶν, ἢ μακρὰν ἀ-
πεστηκέναι ἀλλήλων, οἱ λυπηροὶ ἀν-
θρωποι ἀλλήλοις, ὅταν
ξυνορῶσι ὀρθῶς, ἃ ἀρχομέ-
νοις πᾶσι τ ἀνθρώπων. ταῦτα
δὴ τὰ ἀλαμονίσματα πρόσω
ἢ νίκη αὐτῶν. καὶ ἡμῖν ἃ
δὶς ἤδεσαν, λίθοις τισί, ὦ Σόλων,
ἢ παλαίᾳ τινὰ τ πολιῶν, ἢ
ἀναπνοὴν πρωτεύων, ἃ θοι-
μάτιον πεφρίξας, μιγάδας
οἱ πρεσβύται τὰς ξυμίας ἐπά-
γουσι, ἐφ' ἐν ὀλίγων τ μετέ-
χων ἔζ πάσης ἴσι, ὅτι γε ἐν ἴσῃ
νικῶσι θάκοις, οἷα οὖ δίκη
γῆ, τὸ ἰσθμοῖ, καὶ τὸ ἐν ὀλυμ-
πίᾳ. ἐμὲ μὲν ἀπὸ τῶν ἄλλων ἀγωνι-
σμάτων οἰκτείρων μοι ἔπεσιν, ὧν
πάσχουσι τ ἢ θυμόν, ὃς εἷς

tas verò ipsos diuinis efferri laudibus: porrò eum qui præconis voce victor pronunciatus fuerit, ab omnibus propemodū Deum existimari. ANA. Hoc ipsum quod dixisti, ô Solon, longè miserrimum est, quòd non paucis præsentibus tam insana patiuntur, sed in tanta spectantium corona atq; celebritate, qui acceptæ cōtumeliæ testes sunt oculatissimi, illi nimirum eos felices esse pronunciabunt, quos videant sanguine perfluere, aut à suis aduersarijs compresso gutture præfocari. Hæc enim summa felicitas illorum præstò est victoriæ. Sed nimirum apud nos Scythas si quis, Solon, vel vnum è ciuibus pulsauerit, aut obuiam factus è via detruserit, aut veste dissciderit, graui mulcta in eum

animaduertunt senes, tametsi hoc ipsum vel paucis præsentibus arbitrij quispiam passus fuerit. taceo in tam numerosis spectaculis, cuiusmodi tu percenses in Isthmo celebrari, aut Olympia. Cæterùm athletarum mehercle vicem ex animo doleo, eorum nomine quæ ab illis sufferenda sunt. Spectatorum verò dementiam, quos tu ex

ἀπαντᾳχόθεν τὸν ἀέθλου σπουδαχόντων εἰς τὰς παγκρατίους ἀγωνίας πάνυ θαυμάζω, εἰ τὰς ναυκλήρους πρᾶγμα σχολάζουσιν ἐπὶ τοῖς τοιούτοις. οὐ γὰρ ἱκανόν μοι δοκοῦμεν ἐπανορθοῦν, ὅτι μὴ βλαβερὸν αὐτοῖς, ἀλλ' ὠφέλιμον ἡγούμενοι καὶ ἡδονὴν παρεχόμενον ἀνθρώποις, πρὸς τοῦτο χαίρουσιν ἀποβλέποντες, καὶ συμπεριφερόμενοι τῷ ἐπιθυμοῦντι. Σὺ δὲ ἀκούεις τοῦτο, ὦ Ἀνάχαρσι, Ὀλυμπίου ἢ Πυθίου ἢ Παναθηναίου, αὐτὸ ἄρα σε τὸ γιγνόμενον διδάξει, ὡς ἐμάθομεν ἐκεῖνα ἐπὶ τούτοις· ἐγὼ δὲ ἄν τις πεισθείη σε καὶ ἄλλην τινὰ θρυλλοῦντα, ὡς ἀκαθαίρετόν ἐστιν ἐν μόνοις τοῖς θεάτροις, βελτίους ἀρίστους ἀνθρώπους, καὶ σώματος, καὶ ἀνδρίας θαυμαστάς, καὶ ἰσχὺν ἄμαχον, καὶ ὀλυμπιάδας, καὶ ἰσχνὸν ἄμαχον, καὶ γνάθους ἀνυβρίστους, ὡς σφενδόνης ἄληκτον ὑπὲρ τῆς νίκης· τοῦ δὲ

omnib. locis optimos quosque ad ludos visendos excitare, demiror magnopere, si negotijs necessarijs posthabitis, hisce rebus vacare non vereãtur. Nondum enim illud possum intelligere, quidnam oblectamenti quid voluptatis denique hoc illis afferat, si videant homines cædi verberibus atq; decertãtes tũ hunsi prosterni, inq; vicem à semetipsis cõteri. So. Si iã tempus esset, Anacharsi, aut Olympicorum, aut Isthmiorũ, aut Quinquatriũ, ipsa res perfacile docuisset, quàm nõ frustra aut temerè harum rerum studiosi simus. Neq; enim quispiã ita nudè percensendo rerum quæ ibi gerũtur, voluptatem illam tibi ita persuaserit, quasi in ipse in medijs sedens spectatoribus, virorum virtutes cernere, & corporum excellentiã formositates, & habitũ admirandorum membrorum vigores, multaq; præclara experientiæ documenta, & vim inexpugnabilem, & audaciam, & ambitiosam contentionem, & sententias nullo modo vincibiles, atq; indefatigatũ pro cõsequenda victoria studium.

Eas

οἶδα δὲ εἰδὼς, ὡς οὐκ ἂν ἱκανῶς τις ἐπαινέσαι καὶ ἐπιθαυμάσαι, καὶ ἐπιμακρυνθῆναι. Αν. τὰ δὴ, ὦ Σόλων, καὶ ἐπιγελᾶν τι ποιεῖ, καὶ ἐπιλοιδορῆσαι. ἅπαντα γὰρ, ὅσα σὺ διηριθμήσω ἐκεῖνα, τὰς ἀρετὰς, καὶ τὰς εὐεξίας, καὶ τὰ εὐάνθη, καὶ τὸ μέγεθος ὁρῶ, ἀθλητὰς μυρίους ἵνα μὴ πανταπασιν ὑμᾶς, ὅτι παρὶ δόξαν κινδυνωδέσεις, ὅτι χάρας πορευομένους, ὅτι φίλων ἢ οἰκείων τῶν ὕβρει διαχρωμένων. ὅτι δοῦλον γενοίατ' ἂν ἄνω, ἄσμενοι μέν, ὡς φὴς, ὄντες, μᾶλλον δὲ δοῦλα πάσχοντες, καὶ παρανομούμενοι, καὶ ἀσχημονοῦντα τὰ κάλλη καὶ τὰ μεγέθη τῷ ψάμμῳ, καὶ δεῖς ὑπομένειεν, ὡς μάλα καὶ ἑκόντων ἡμῶν ἡρπασθῆναι φαίνοιτο νικῶντες. ἀλλ' γάρ μοι δὰ μεμνῆσθαι ἦν ἄθλων, δίσκων ἕνεκα. ἀτὰρ ἐκεῖ μοι, πάντες αὐτὰ λαμβανόμενοι οἱ ἀγωνισταί; Σό. ἀλλὰμὲν, ἀλλὰ εἷς ἐξ ἁπάντων, ὁ κράτιστος αὐτῶν.

Ανά.

Sat enim scio te istâ spectantem nullum finem facturum laudandi & exclamandi & applaudêdi. AN. *Et per Iouem, ô Solon, etiam ridendi & subsannandi. Siquidê hæc quæ enumerâsti, nempe virtutes, ac corporũ habitudines & pulchritudines, & interritam audaciam, nullius magnæ rei gratia, atq; adeò nequiequam vobis perire video, cùm neque periclitetur patria, neque regio incendijs atq; popularionibus diuexetur, neq; amici aut domestici ad iniuriam rapiantur. Itaq; hoc magis mihi risu digni videntur viri illi, vt tu ais, optimi, frustra tanta sufferentes, talibusq; difficultatib. cõflictantes, & eas pulchritudines & heroicas corporũ proceritates ita turpiter arena atq; tumentib. vulnerib. fœdantes, vt parta victoria ponto aut pinu potiãtur. Semper verò mihi voluptati erit talium certaminum recordatio. Veruntamen die mihi, omnibúsne athletis talia cedunt præmia?* SO. *Nequaquam, sed vni ex omnibus, qui cæterorũ victor extiterit.*

ANA.

Ανάχ. Ἀλλ' ὦ Σόλων, ἐπεὶ ὧδε ἀλλήλων, ἡδέως ἂν ὑπὸ σοῦ νίκης ζωσίβιος ποιῆσαι, καὶ ταῦτ' ἀδόντα ὅτι ὁ μὲν νικῶν, ἐξ ἴσου πάντας, οἱ δ' ἡττώμενοι κάμηλοι, μάτην ἄθλιοι πληγὰς, οἱ δὲ καὶ τραύματα λαμβάνοντες. Σόλ. Ἔοικας, ὦ Ἀνάχαρσι, μηδέποτε ἐννενοηκέναι πολιτείας ὀρθῶς οὔτε μηδ' ὑφ' ἓν ἄρα τὰ λοιπὰ τῶν ἐθῶν ἐν ᾧ ζῇ τις θήσειν. Εἰ μὲν γὰρ μηδὲν ποτὲ ἀλλήλοις, ὅπως ἂν τὰ λοιπὰ εὖ κεισθήσῃ πόλις, καὶ ὅπως ἂν ἄριστοι γίνοιντο οἱ πολῖται σὺ, ἴσως ἂν ἔστι καὶ τὰς ἀσκήσεις ταύτας, καὶ τὴν φιλοτιμίαν, ὧν φιλοτιμούμεθα πρὸς αὐτὰς, καὶ ἄσκησιν, ὅτι πολὺ τὸ χρήσιμον ἔχειν ἐναμμιγνύμενον τοῖς πόνοις, ἃ καὶ νῦν μάτην σπουδάζομεν λοιδοροῦσι. Ανά. καὶ μὴν, ὦ Σόλων, ἐγὼ ἦλθον ἀφ' ὑμῶν ἐκ τῆς Σκυθίας οὐκ παρ' ἀμᾶς, ἴσως οὕτω μὴ λίαν διοκώσει, μέντοι ἐξ Εὐξείνου καὶ δυσχείμερον πελάγους, ἵνα ὅπως νόμους τε τοῖς

ANA. Ergo Solon, quoniam obscura atq; incipitivitiorum tam multi semet infoelicissimum laboribus, praestantiam nō ignorantes suam praefus ex omnib. fore qui victos declarandos sit, reliquos autē vincendos, atq; nequicquam verbera & vulnera suscepturos? SOL. Videris, ô Anacharsi, Reip. bene instituendae statum prorsus nihil intelligere. Neq; enim aliquando nostrae genitus atque mores pulcherrimae rei emperationem ponerent. Nam si quando tibi cura erit nosse quomodo omnium optime administranda sit Respub. tum quae ratione cives in ea quamoptimi reddendi sint, laudabis haec labores & tum illorum exercitia, neq; non ambitionem cui in his ce gymnasiis dediti ferunt. Scies quoq; praeterea fructus eos capere ipsis commixtus est laboribus, vecunque nunc tibi inani studio operam dare videantur. ANA. Atqui ego, ô Solon, lius rei gratia ex Scythia ad vos profectus sum fus itineris, magno Euxino atq; tempestuoso mari

Graeco-

Ἑλλήνων τε μάθοιμι, καὶ ἔθη πολλὰ ἀνθρώπων κατανοήσαιμι, καὶ πολλῶν ἀνδρῶν τὴν διάνοιαν ἐπιστήσαιμι. Διὸ καί σε μάλιστα φίλον, ὡς ἑτοίμως ἀλλοφύλων καὶ ξένων τῶν ἀνδρείων καὶ ἀγαθῶν, ἴσχυρόν τε νόμων τὸ τιμᾶν βεβαίως ἔχειν σε, καὶ ἐθῶν τὰ ἀρίστων ἐπιτηδεύειν, καὶ ἐπιτηδευμάτων ὠφελίμων ἀντέχεσθαι, καὶ ὅλως, πολιτείας τινὸς σοφῆς μεστὸν. ὥστε ἐν ἅπασι φθόνου διδάσκαλον μὴ, καὶ μαθητὴν πολλοῦ, ὃς ἂν ἐπιθυμίας ἀεί σοι ἐμποιῇ, καὶ ἄπορος πρᾶγμα ἔσομαι ἐπερωτᾶν σε, ὅ τι ἂν ἐθέλῃς διδάσκειν με, καὶ ἐπιτάττειν ἃ βούλει. Σὺ δὲ τὰ μὲν πάντα ἐμοὶ ἀρκούντως ἐπαίδευσαι τε καὶ νόμων ἐπέστησας. Σό. τὰ μὲν πάντα ἐμοὶ ἱκανῶς ἔχειν δοκεῖ, ὦ ἑταῖρε, ἀπλῶς ἐν βραχεῖ. ἀπὸ κατὰ μέρη ἐπιόντι, ἴσως ἴσως, οἷα μὲν περὶ θεῶν, οἷα δὲ περὶ γονέων, ἃ περὶ γάμων, ἔτ' ἄλλα ἀλλᾶ ἄμεινον. ἃ δὲ περὶ τίνων γιγνόσκειν μὲν, καὶ ὅτως ἀθρεῖν χρήσιμα.

Græcorum leges perdiscere, ac mores illorũ præsens perscrutarer, tũ vt optimã Reip. formã multo studio cognoscerem. Quapropter te mihi potissimùm ex omnib. Athenãsibus atq; peregrinis amicum adiungendum curaui, posteaquam inaudissem & optimarum legum scriptorẽ, morumq; præstãtissimorum inuentorem te esse comperi, neq; non vtilium institutorũ interpretem: in summa, totius Reip. formatorẽ. Itaq; haudquaquam tu cupidior es me docendi, tuumq; discipulum faciendi, quã ego sum auidus discendi, adeò vt tibi & inaibatus & sitibundus assidem, quoadusq; tu docendi laboribus par esse possis, dictis tuis inhiãs, audire te super Reip. institutis & legib. differentem cõcupiscam. So. Equidẽ omnia breuiter perstringere, ô amice, haudquaquam facile aut promptum est. Gradatim tamen ac pedetentim ingressus cognosces singula, cuiusmodi nobis de dijs, aut parentibus, aut nuptijs, aut alijs visa atque constituta sint. Cæterùm quæ de inuentibus decreuimus, tum quemadmodum illis vtamur.

vbi

ἐπ' ἄλλην πρᾶξιν ἅρξασθαι συνιέναι τι βέλτιον, καὶ ὡς σώματι ἀνθρίξωσι, καὶ ὑφίστασθαι τὰς πόνους, ταῦτα ἤδη σοι διηγησάμενος μάθοις, οὗ τίνος χάριν τὰς ἀσκήσεις ταύτας προτιθέμεθα αὐτοῖς, καὶ ἀγωνοῦμεν τὸ σῶμα καταναλίσκοντες, οὐ μόνον ἵνα τῶν ἀγώνων, ὅπως τὰ ἆθλα ἀνασπάσωμεν (οὐ γὰρ ὀλίγοι πολλοὶ ἐξ ἁπάντων μᾶλλόν τι ἀναλοῦν τῷ πόνῳ ἀγαθὸν ἐν τούτῳ, καὶ αὐτοῖς ἱκανοὺς προσκλήσεσθαι. ἀνιαρὸς γάρ τις ἀγὼν ἅπασι δ' ἄνασι τοῖς ἀγαθοῖς πολίταις πρόκειται, καὶ στέφανος, ἢ πίτυος, ἢ ἐλαίνου ἢ σελίνου, ἀπ' ὀλίγων αὖθις συναγαθὸν ἐκ πάντων ἀνθρώπων ἐνδαιμονίαν. οἷον ἐπιθυμεῖ ἀνὴρ πατρίδος, καὶ πλοῦτον, καὶ δόξαν, καὶ ἑορτῶν παρέλασιν, καὶ οἰκέων σωτηρίαν,

vbi iam primùm quodvtile est, sapere cœperint, & eum pore maturiores facti, laborum patientes euaserint: hæc tibi in præsentia percenseo. mihi deliberatum est, vt intelligas cuius gratia hæc illis exercitiis proponere soleamus, tum quidnobiscum assiduis laboribus eosdem corpora exercere cogamus. Non profectò certaminum salem gratia, vt præmia queant consequi (ad ea enim celebranda omnino perpauci illorum perueniunt) sed ob fructum longè maiorem qui inde ad vniuersam manat Remp. & quo ipsi fruamur consimiliter. Siquidem aliud quoddam commune omnib. bonis ciuibus certamen est propositum, & corona non pinea, aut oleagina, aut contexta ex apij, sed quæ in se comprehensim vniuersam hominum felicitatem complectatur, nempe libertatem dico, quæ cuiq; innata est, & communiter patriæ: præterea gloriam, honoris ac dignitatis gradus, [illegible] lemnitatisque patriæ fruitionem, rerum familiarium [illegible] bonum

τηρίαν, καὶ σωφρόνως τὰ καθήκοντα, ἅμα ἄρ τις ἔνεξεσε γνώσεται οἱ παρὰ τῶν θεῶν. Ταῦτα πάντα ὦ Σωφρόνη, ὅμην φημι, σωφρονεστάτην λαβεῖν ἐκ θεῶν ἱκάνης μοιρίζησαι, ἣν ὁ μὲν ἀσκήσεις ἔχουσι, καὶ οἱ πόνοι ἕπονται. Καὶ ἔτι, ὦ θαυμάσιε Σόλων, δικαίως μοι καὶ ἡδέα ταῦτα ἔχων ἄθλα διεξιέναι, μῆλα καὶ σίκινα διηγεῖν, καὶ θαλλὸν ἐλαίας ἀγείας, καὶ πίτυν. Σό. καὶ μάλ', ὦ Ἀνάχαρσι, οὐδ' ἐκεῖνά σοι ἔτι δόξει μικρὰ ἔναι, ἐπόταν ἃ λέγω, καταμάθοις. ἆρ' οὖν σοι καὶ τὴν αὐτὴν γνώμην γένηται, καὶ μέγιστα ταῦτα ὄντα μετὰ τοῦ μείζονος καὶ ἱκάνου ἀγῶνος, καὶ οὗ σφαίνου, ὅμην κατίδοιξα τοῦ παιδιάματος, ὁ λόγος, οὐκ οἶδ' ὅπως ἐμβὰς τὰν τοξίην, ἐκάνην πετέρην ἐπεμνήσθη, τὴν Ὀλυμπιάσι, καὶ ἐν Νεμέᾳ, πάλαι ἀνὰ νοῦ (σχολὴ γὰρ ἄρα ἦμεν, καὶ οὐ, lutem: atq; vt summatim dicam, pulcherrima quæq; quæ à diis immortalibus quispiã assiduis votis sibi dari soleat expetere. Exijs omnibus ea quam dixi corona concinnata est, eáque ex certamine paranda contingũt, ad quod hæc exercitia atque labores ducunt. ANA. At tu, ô multis modis admirãde Solon, cùm talia ac tanta mihi percensenda haberes præmia, poma atque apia commemoras, ac virentem fylvestris oleæ ramum & pinum? SO. Atqui, ô Anacharsi, ne illa quidem tibi videbuntur modica, vbi quæ dicturus sum, intellexeris. Eodem enim consilio sumus & illa, suntq; planè partes quædam exiguæ maioris illius certaminis atque coronæ per omnia felicis quam percensui. Nescio verò quo pacto oratio nostra confusa narrandi serie, ordine penitus præpostero, horũ prius commeminit quæ in Isthmo atque Olympijs & Nemea fieri consueuerunt. Veruntamen nos (sumus enim ocioſi, & tu,

exiuens, aëremque circumstat & calore insolito

ἥλιον κατὰ μεσημβρίαν, ἤδη ὑπὲρ κεφαλῆς ἱσταμένου, φλογμὸν τοῦτον οὐ φερητὸν ἐναγόντος τοῖς σώμασιν. ΣΩ. Καὶ σὺ θαυμαστῶ, ὅπως γηραιὸς ἤδη ἄνθρωπος, οὐ τὰ ἰδίας πρὸς τὸ βαλανεῖον, ὅσον οὐδέπω ἰὼν, οὔτε ὅλως ἐνοχλούμενον ἔοικας, οὐδὲ περιβλέπεσθαι σκιάν τινα, ἔνθα ἐπαναπαύσῃ, ἀλλὰ λίαν τὸν ἥλιον ἀμφᾷ. Σόλ. οἱ μόχθοι δὲ οὗτοι πόνοι, ὦ Ἀναχάρσι, καὶ σωτηρίας ἐν ᾧ πολλῷ ἐνδεᾶ βιώσεσθε, καὶ ἀναπαύσεσθε ἐν τῇ ψάμμῳ ταλαιπωρίαν, τοῦτο ἡμῖν τὸ ἀμφιτάπιον παρέχουσι πρὸς τὰς τοῦ ἡλίου βολάς. καὶ οὐκ ἔτι πλέον δύνασθα, ὃς τῷ ἀκεῖνα ὑπανθῆσθαι τῆς κεφαλῆς. ἀνεμῶμεν δ' οὖν, καὶ ὅπως μὴ, καθάπερ νόμοις, πρόσεχες, οἷς ἄν τίνα τῶν σοὶ, ὡς ἐξαπαντᾶν πιστεύων αὐτοῖς, ἀπ' ἔνθα ἄν σοι μὴ ὀρθῶς τι λέγεσθαι δοκῇ, ἀνελίττειν ἐνθένδε, καὶ διαθωπεύειν τὸν λόγον. λυτέον

Sole circa meridiem supra caput assistente, & eiusmodi feruore intolerabilem corporibus inducente. Itaque deprior quid fiat, vt tu, cum ætate sis planè confecta, non perinde vt ego sudore perfluas: neque prorsus à Sole infestari videris: neque vspiam locum vmbrosum explores quem subires, sed æstum facilè & patienter toleres. SO. *Inanes illi & supervacanei labores, ô Anacharsi, & assiduæ in cœno volutationes subaëriæ, præterea in arena miseriæ, nobis hoc præstant, vt feruentis Solis radios facilè contemnamus: neque ampliùs egemus pileo, vt Solem à contingendo capite prohibeat. Itaque sub vmbram concedamus. Noli verò ijs quæ dicturus sum, tanquam legibus mentem adhibere, vt per omnia fidem illis habeas: sed vbicunque aliquid parum rectè tibi dixisse videbor, statim illud contradicendo refelle, ac verba mea emendato.*

ἀνὴρ δὲ ἐγὼ οὐκ ἂν ἐθέλοιμι σοι γενέσθαι, εἰ μὴ βέλτιόν σε ἐποίουν, ἐξαπατηθέντα ὑπὸ τῆς ἀνοήτου ταύτης. εἰ δὲ καὶ παραδοθήσεται, ὡς οὐκ ἀρτίως γιγνόμενα ὑμῖν ἀποφαίνω. καὶ γὰρ ὅδε πάλιν ἂν διὰ πόλεως ἰὼν Ἀθηναίων, οὐκ ἂν φαίνοι χάριν ἀποδεδωκώς. ἔοικα δὲ ἐγὼ καὶ ἀναδόσεως, καὶ μεγαλοπρεπῶς τὸ βέλτιον, ἐκόντων τῶν μείζονα ἴσχυν ἐχόντων. οὐδὲν δὲ ἂν ἀκριβοφιλοτιμοίμην αὐτῷ, ἀλλ' ὅσον ἂν τὸ μέρος καταθέσθαι φέρων. καὶ καταστὰς ἐν τῷ Πανὶ, ἐρῶ πᾶσι ἅπασιν· ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐγὼ μὲν ὑμῖν ἐγραψάμην νόμους, οἵους ἂν ἕκαστον ὑμῶν ἀφελιμωτάτους ἡγεῖσθαι τῇ πόλει. ὁ δὲ βούλεται οὗτος, Λείβιος σὺ, ὁ Ἀνάχαρσις, Σκύθης μέν, ἀκούει δὲ ἄρα, μεμαθηκὼς μυρία ἄλλα βελτιώματα καὶ ἐπιτηδεύματα διδάξαι.

ὅτι

Rerum ab [illegible]
alterutro me omnino
aberraturum exis[times]
aut enim tibi con[fido]
perſuadebo, ſi non
mulanter haberetis qu[ae]
tradicenda ſunt: a[ut]
de integro diſcam
non rectè de his ſen[tio]
atque ſtatuerim: quo[d]
mne vniuerſa Athen[ae]
ſium Reſpublica tibi [tra]
dam. Quamquam
cum me ſatis docuerit, q[uae]
quæ ad ſempiternam [ſa]
tiam ſingulis, [et]
ris, illam [ma]
cas tibi ſcripturo. [Ha]
hæc eam rationem, [qua]
in medium exhibeam, [et]
ſtum in ſenatu hi[s]
nimirum [ſe]
quidem tibi, [et]
nienſes, leges [con]
quas ego Reſpublicæ
ſumma ſint [ut]
hic baſpes (ut [ſ]
digito [com]
metſi [ſ]
thia, vir tamen multa ornatus ſapientia, dicet [ſe]
ſit, & diſciplinis vitæ inſtitutis longe [ſu]

ἀλλ' ἀνδριάντης ὑμῶν ὁ ἀνὴρ ἀγαθὸς γεγράφθω, καὶ χαλκῆν αὐτὴν ἀνατιθέτω πρὸ τῶν ἱερῶν ὑμεῖς ἐν πόλει, πρὸ τοῦ Ἀθηναίων. καὶ νῦν ἴσθι, ὡς ἐπ' αἰσχύνῃ ἐμοὶ ἦν Ἀθηναίων πόλιν, πρὸ βαρβάρου καὶ ξένου τὰ συμφέροντα τοιαῦτα μανθάνοντας. Αν. Ἐγὼ παῦσαι λῶ ἄρα, ὦ ἐγὼ πρὸ ὑμῶν ἤκουσεν Ἀθηναίων, ὡς ἄρα ἐν λόγοις. ἐπὶ πόθεν ἄρ' ἐγὼ νομὰς, καὶ πάντας ἀνθρώπους, ἐφ' ἁμάξης βιβιωκὼς, ἄπορός τε ἄπολις ἐγὼ ἀμαθὴς ὢν, πόλιν ἔτι οἰκοῦσι πόνοτι, οὔτε ἄποικος, ἢ νυνὶ ἐφοικῶ, πρὸς Ἀθηναίους λιξίοιμι, καὶ διδάσκοιμι αὐτοὺς ἄν ἄρας πόλιν ταύτην ἀρχαιοτάτην, ζωσίοις ἄλλη χρῆναι ἐν ἐννομίᾳ καθεκτέας, καὶ μάλιστα σὺ, ὦ Σόλων, ᾧ ἔδοξε φασὶν, εἰ ἀρχὴν καὶ μάθημα ἐγὼ ἐρῶ, ἐπίσταιο, ὅπως ἄν ἄριστα οἰκοῖο, καὶ οἷς τισι νόμοις χρωμένη εὐδαιμονέστατα.

Itaq; ob suam in Rep. meritam, ciuitate donetur, ac æneã illi statuam apud reliquos huius vrbis proceres erigite apud Mneruam. Persuasissimum verò habe, ciues Athenienses sibi nequaquam dedecori fore existimaturos, ab homine peregrino atque barbaro ea perdiscere, quæ sunt ex vsu Reip. ANA. Hoc equidem erat quod ego de vobis Athenienſibus inaudieram, quòd in omnibus fere sermonibus nasuti essetis illusores. Vnde enim ego homo agrestis & erro, qui omnem ætatem meam in plaustris degens cõtriui, subinde solum pro solo mutans, quiq; nunquã in vlla ciuitate habitaui, neq; vnquam vllam nisi nunc primùm vidi, de administranda Rep. verba facerem, atq; adeò docerem homines indigenas hanc vrbem clarissimã optimis legibus fundatã tãtis tẽporib. incolẽtes? cũ primis verò te, ô Solõ cui hoc, vt prohibent statim sub initiũ studio ac curæ fuit, nosse ꝙb. procurationib. Resp. ꝙoptimè administraretur, tũ quarũ legũ præscripto viri florentissima atq; felicissima redderen-

σοι. πολλὰ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ σε νομοθέτης παύσομαι, καὶ ἀντερῶ, ἵνα τί μοι δοκῇ μὴ ὀρθῶς λέγειν, ὡς βιβλιδάριον μόθοιμι· καὶ ἐὰν γὲ, ἔλῃ ἐκφυγόντα ἥλιον, ἐν ᾧ σοι σκιερᾷ ἐσομαι, καὶ καθίσῃ μαλακὰ ἐλάα καὶ ἁπαρᾷ, καὶ ψυχρῇ ἥ λίθος. λέγε δὴ τὸν λόγον ἐξ ἀρχῆς, καθότι τῆς νίκης πραπαβόντες, ἐκ πυλῶν δεῦτε ὁδῳοιῆτε, καὶ ὅπως ὑμῖν ἄειστι ἄνθρες ἀρβαίνοσιν ἐκ ἥ πηλοῦ, καὶ τῶν ἀσπιδιστῶν τῶν τόκων, καὶ τὶ ἢ κόνις, ἢ τὰ λυδισήματα σωτηλᾶ πᾶς ἀριστῶ αὐτοῖς· ὄνδε γὲ ἂν μαθήσει ἐξ ἀρχῆς ἐνθὺς ἐκπόθεων ἀκόσαι. τὰ δ' ἄλλα ἐς ὕστερον διαλέξῃ μι, κατὰ καιρὸν ἕκαστον, ἐν ᾧ μέρει. ἱκανὸς μέν σοι, ὦ Σόλων, μίμνησό μοι, πρὸς τῶν θεῶν, ὅτι πᾶς ἀνὴρ βαρβαρον ἐρῆς· λέγω δ', ἐς μὲν πρώτιλόγος, μὴ δ' ἀσφηκώσῃς τὸν λόγον.

Δίσβ

tur. Verumtamen & in hoc tibi vt legumlatori morigerandus est. Itaque tibi contradicam si qua mihi potium scitè aut rectè proponere videberis, tantùm in hoc, vt cuncta perficiam certiùs. Et videsne iam exiisse solem sinum è umbra, neque defuit subit percommode & amoenis hoc frigido lapide. Dic igitur orationem exorsus ab initio, quam ob rem statim à puerili immunes exercentis laboribus. Tum quemadmodum vobis vtri optimi ex certo illo & insuetis modi euadent exercitationibus. Insuper quid ad victum cõsequendã illis prosit adminiculi, pulsis, & iste in certo voluntionem. hoc enim vel omnia cognitissimè statim sub [illegible] audire desiderabam. [illegible] qua verò in posterũ audebis, singula suo tempore.

Hoc autem inter dicendum fac, Solon, cogites, ad virum barbarum te verba facturum. Dico autem ne de industria orationem nectendo, obscures, neque impendiõ prodeas.

Verum

ἐκκόψῃ τι, μὴ ἐπιλανθάνωμαι τῶν πρώτων, ἃ τὰ μετὰ ταῦτα πολλὰ ἐπιρρήγνυ. Σ. σὺ μὲν δή, ὦ Ἀνάχαρσι, ταμιεύσῃ ἄμεινον, ἔνθα ἂν δοκῇ μὲν πάνυ σφῶν ὁ λόγος εἶναι, ἐπὶ πόρρω δὲ ἐκπλανᾶσθαι ἀπὸ βίου. ἐρήσῃ γὰρ μετ' ὀλίγον ὅ, τι ἂν ἐθέλῃς, καὶ ἀμηχάνως ἂν τὸ μὴ οὐ. ἔστι μὲν δὲ τοῖς μὲν ἐξαγόντια, μὴ ἐπὶ πόρρω τὸν τοιοῦτον ἐρωτῶντα λιγόμενα ἢ ἐκνευρίζειν, οἶμαι, ἃ κἂν μακρὰ πλέοιεν, ἀπὸ τῆς βοηθείας τῆς ἐξ Ἀρείου πάγου, ἔνθα γὰρ φονικὰς ἢ μεῖζον δίκας δικάζουσι, πάριον ἔστι ποιεῖν. ὁπόταν γὰρ ἀνηλεῶς ἢ ἀσυμπάθως συγκαθίζηται, φόνου ἢ τραύματος ἐκ προνοίας, ἢ πυρκαϊᾶς δικαζόντες, ἀρχὰ δίδοται λόγος ἑκατέρῳ τῶν ἐκνομώτατον, πλείοσιν ἐν ὧν μέρεσι, ὁ μὲν δικάσων, ὁ δὲ φεύγων, ἢ αὐτοί. ἢ ῥᾴδιόν ἐστι διαβολοποιῆσαι, ἢ ἐξεῦρε ὑπὲρ αὐτῶν. οἱ δὲ τὸν ἄρα μὴ περὶ τραύματος ἢ πλήγασιν, *Vereor enim ne prima mihi excidant, si nimium multa per te adducta fuerint.* SOL. *Tu quidem hoc, ô Anacharsi, longè melius constitues, vbicunque parùm perspicua tibi videbitur oratio, aut alicubi prorsus à vero aberrare temerè fluendo, licebit enim hanc tibi interrogando quotiescunque libitum fuerit, interpellare, eiúsque prolixitatem decurtare. Quamquam vbi non prorsus ab instituto aliena, aut à scopo in totum abhorrentia dicuntur, nihil vetat orationem paulò lõgiùs progredi: quoniam & senatui Areopagitico, cui rerum capitalium iudicia cognoscenda sunt, à maioribus vsq; accepto more ita facilitare solenne est. Ingressi enim in* h *Areopagum considunt, cædis aut vulneris ex destinato inflicti, aut incendij causam cognituri: deinde vtrique iure contendentium dicendi copia permittitur. Dicunt vero alternis vicib. & qui litem intendit, & qui reus est, aut ipsi per se, aut rhetorum sibi conducunt operam, quibus causa oranda est. Illi ergo quàdiu ea quæ ad rẽ attinent,*

πίνοσιν, ἀνίχεσθαι βοᾶν, καὶ ἀσυχίαν ἀκούειν. ἢν δέ τις ἢ φροίμιον ἅπαξ τοῦ λόγου, ὡς ἐνυπνίοις ἀπραγήσιον αὐτὸς, ἢ οἰκτον ἢ ἔλεησιν ἐξαθρῆν ἐπάγοι τοῖς πράγμασι, οἷα ποιοῦσι φιλόρωμοι παῖδες ἐπὶ τοῖς λίκνοις μηχανᾶσθαι, πρὶν ἐλθεῖν τὸν λίκνης καθιστάντα ἐνεῦσαι, ἐκ τῶν κηρίων τοῦ βοτάλου, καὶ περιπλάσαι τὸ πρᾶγμα ἡμῖν τοῖς λόγοις, ὡς γυμνὰ τὰ γιγνόμενα οἱ Ἀρεοπαγῖται βλέποιεν. ἄπιθι οὖν, ὦ Ἀνάχαρσι, Ἀρεοπαγίτῃ ἐν τῷ πρόσθεν ποιήσαι ἡσυχίαν, καὶ καθὰ τοῦ βουλεύματος ἄκυρα, καὶ σιωπᾶν λέγων. ἢν ἄρα καταῤῥηγνύμενον ἄγῃ καταῤῥηγνύμενον. ἄγει δ' ἂν οἰκεῖα τοῖς πράγμασι λέγηται, ἴσως ἀφανισθήσεται. ἐπεὶ ὑφ' ἡλίῳ ἔτι ποιησόμεθα τὴν σιωπήσαν, ὡς ἄχθωμαι, ἃ ἀρτήνοιο ῥήσις. ἀπὸ δὲ τοῦ σκιὰ πυκνὴ, καὶ ἡμεῖς σχολὴν ἄγομεν.

dixerint, perferuntur à Senatu, auſcultante cum ſilentio.

Cæterum ſi quis medium procemio orationem exciſſe fuerit, vt iudicum animos & reliqua beneuolentia ſibi propenſiores faciat, aut miſerationem, aut præcipuam alio quam orationis vim atq; attentionem cauſæ adduxerit. quæ lia permulta rhetorum filij machinantur, vt hiſce verborum præſtigijs iudicum præſtringãt oculos: progreſſus actuũ præco illi indicit ſilentium, nõ permittens rhetori ad ſenatum nugandi libertatem, ac verbis cauſæ inuoluendæ poteſtatẽ, quò minus Areopagitæ ea quæ facta ſunt nudè queant perſpicere. Itaq; abeas, ô Anacharſi, in præſentiarum quidem Areopagitã cõſtituo, ac intra ſenatus legẽ à me conditã ſculta, meq; ſilentio indicto compeſce vbi extra cauſam ſimiliter rhetoricantem ſenſeris. Quandiu verò ea quæ actionem attinent, dicentur, licebit orationem extendere. Neque enim amplius ſole ſub ardenti colloquimur. vt magnoperè dolendum ſit ſi in longum producta fuerit oratio. Sed & vmbra planè denſa eſt, & nos in præſentia ocium agimus.

ANA.

Ἀνάχ. ἐυγνώμονα ὦν ταῦτα, ὦ Σόλων, καὶ ἔγωγε πάνυ χαίρων οὐ μικρὰν εἰδέναι σοι χάριν ἐπὶ τούτοις, ὅτι παρέργου τοῦ λόγου, καὶ τὰ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ γιγνόμενα ἐδιδάξω μὴ θαυμάσια ἃ ἀκηκόᾶς, καὶ ἀγαθὰ βουλευτῶν ἔργα, πῶς ἀκούσαντα οἰσόντων τὴν ψῆφον. ἐπὶ τούτοις οὖν πάνυ λέγε, καὶ ὁ Ἀρεοπαγίτης ἐγὼ (τοῦτο γὰρ ἴσον μοι) κατὰ σχῆμα τῆς βουλῆς ἀκούσομαί σου. Σόλ. οὕτω δὴ βραχύτατα πᾶσιν ὑμῖν σε, καὶ περὶ πόλεως καὶ πολιτῶν ἡμῖν δοκᾶ. πόλιν δὲ οὐ μᾶς οὐ τὰ οἰκοδομήματα ἡγούμεθα εἶναι, οἷον τεῖχη καὶ ἰσχὰ, καὶ νεώρικους, ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ὥσπερ σῶμά τι ἐφάσκομεν καὶ ἀπίστους, ὑπάρχειν τὰ τοιαῦτα ἴσως ἀσφάλειαν τῶν πολιτευομένων, τὸ δὲ πᾶν λύσιν, ἐν οἷς πολίταις τιθέμεθα δύνους δὲ ἔνα τοὺς φρονοῦντας

ANA. Perbenigna sunt ista quæ dicis, ô Solon. Atque ego ob hæc magnam tibi habeo gratiam, quòd hac orationis tuæ digressiuncula etiam ea quæ in Areopago fieri consueuerunt, mihi humaniter exposueris, admiranda profectò, ac bonorum senatorum opera, veritati suffragantium. Iam igitur de illis differe, ac ego Areopagita (hunc enim me esse voluisti) pro more iudicum vestrorum tibi dicenti dabo operam. SO. Proinde paucis tibi antè audiendum est, quam nos de ciuitate ac ciuibus opinionem obtineamus. Siquidem nos ciuitatem non ædificia illa esse existimamus, cuiusmodi sunt muri, delubra, & alia, sed hæc tanquam corpus quoddam firmum esse atq; immobile ad receptum & securitatem hominum vrbem incolentium. Omnem verò vim atque auctoritatem in ciuibus sitam esse arbitramur, hoc

ναπληρώσιας καὶ ἀφ' ἑαυτῶν πάντας, καὶ ἐπιτελοῦντας ἕκαστα καὶ φυλάττοντας, οἷόν τι ἐν ἡμῖν ἑκάστῳ δεῖν ἡ ψυχή. Ζοῦν δὲ ὅτιοῦν καὶ τανῦν ὄντων, ἐπιμελούμενοι θαμὰ, ὡς ὁρᾶς, καὶ ζοῦ σώματος τῆς πόλεως, κατασκευάζοντες αὐτὸ, ὡς καλλιστον ἡμῖν ἂν, ἐνδοθέν τε οἰκοδομήμασι κατασκεπασον, μέγεθος, καὶ πᾶσι ἐκζοθεν ταῖς τάξεσι περιβολαῖς, ἵς τὸ ἀσφαλέστερον περιεφραγμένον. μάλιστα δὲ καὶ ἐξαίρετον ζοῦζο προνοοῦμεν, ὅπως οἱ πολῖται ἀγαθοὶ μὲν τὰς ψυχὰς, ἰσχυροὶ δὲ τὰ σώματα γίγνοινζο. ζοὺς γὰρ ζοιούζους σφίσι τε αὐζοῖς καλῶς χήσεσθαι, ἐν εἰρήνῃ συμπολιτευομένους, καὶ ἐν πολέμου σάσιν τὴν πόλιν, καὶ ἐλευθέραν, καὶ ἐνδαίμονα διαφυλάξειν. τὴν μὲν δὴ πρώτην ἀναγραφὴν αὐτῶν, μητράσι καὶ τίτθαις, καὶ παιδαγωγοῖς ἐπιτρέπομεν, ἀπὸ παιδείας ἐλευθερίοις ἄγειν τε καὶ φέρειν αὐζούς.

ἐναλὰρ enim esse qui cuncta impleant, singula ordinent, omnia perficiant atque custodiant, quali in nobis singulis gubernandis officio animus fungitur. Eligite ergo intelligentes, fanè sedulam curam habemus, ut ipsius corpus non modò gendi, exornantes illud, ut quammaximè deceat, cùm intus visendis ædificijs adornatum, cum externis munitis & firmissimis propugnaculis circumsepsum. ¶ Cumprimis verò omnem curam impendimus ut cives & mente boni, & corpore efficiantur validi. Tales enim ipsi sibi prodesse in pace possint, unà Reipub. administrantes, neque non in bello civitatis libertatem atque salutem servare atque propugnare. ¶ Primam itaque illorum educationem matribus atque nutricibus & pædagogis formandam permittimus, ut disciplinis liberalibus eosdem imbuant atque educent.

Cæterùm

[illegible] ἤδη γί-
γνονται [illegible] ἁπλῶς ἐχόντων
αὐτῶν καὶ ἐρύθημα καὶ
ἔμφασιν, καὶ ἐνυμία τῶν ἀ-
σχρῶν ἀπεφάσεται αὐτοῖς, καὶ
αὐτὰ ἤδη τὰ σώματα ἀξιόν
[illegible] πρὸς τοὺς πόνους,
ἀνεκτικώτερα γιγνόμενα, καὶ
[illegible] ἰσχυρότερον σωισά-
[illegible] ἐπιτηδεύματα ἤδη παρα-
[illegible] αὐτοῖς, διδάσκο-
[illegible], ἅπαντα δὴ τῆς ψυχῆς μα-
θήματα καὶ γυμνάσια πο-
[illegible], ἅπαντα δὲ πρὸς τοὺς
πόνους καὶ τὰ σώματα ἐλί-
[illegible]. οὐ γὰρ ἱκανὸν ἡμῖν
ἔδοξε τὸ πόνον φυῶαι, ὡς ἔφη
[illegible], ἢ ὁποῖ κατὰ τὸ σῶμα,
[illegible] κατὰ δὲ ψυχὴν, ἅπαν
[illegible] καὶ μαθημά-
[illegible] αὐτοῖς διόμεθα, ἀφ'
ὧν τάδε ἀφυῆς ἐξανθήματα,
[illegible] παρέσεσθ' γίγνοιντο
[illegible] τὰ φύλλα ἔχοντα μι-
[illegible] πρὸς τὸ βέλτιον.
καὶ τὸ παράδειγμα ἡμῖν πα-
ρὰ τῶν γεωργῶν, οἱ τὰ φυτὰ
[illegible] μὲν πρόσθια καὶ νέ-
[illegible] δὲ, σκάπτουσι, καὶ σι-
[illegible] εὐφράδε-

Cæterùm vbi iam honestatem per ætatem sapere cœperint, ac vnà cum illis verecundia & pudor & metus, neque non rerum præstantissimorum concupiscentia enata fuerit, ipsáq; corpora laboris patientia visa sunt, membrorum robore solidiora facta, ac iustis viribus consistentia: tunc iam illos assumptos docemus, aliis quidem animi disciplinis propositis, aliter etiam erga labores perferendos ipsorum corpora assuefacientes. Neque enim satis esse existimamus tantùm natos esse, vt quisque natus est, quantum ad corpus & animum excolendum attinet: sed præceptionibus etiam & disciplinis ad eos rectè instituendos nobis opus est. Hac enim sedulitate & iuuenum industria alitur atque augetur, animi verò & corporis vitia emendantur. P Huius rei exemplum ab agricolis sumimus, qui quamdiu plantæ adhuc sunt humiles & tenellæ, eas cõte-

ωερίβολον, ἐν ᾧ βω-
μὸς ὑπὸ τῆς σκιᾶς
τῶν ; ἐπειδὴ δὲ ἡ πλα-
τανος τὸ ἔτος, ἐπικαίου-
σι τὸ ξύλον, καὶ ωαρα-
δίδοσι αὐτὸ
δῆμον δοῦλον καὶ ἄρ-
σενα, καρπιμότερα ἐρ-
γάζεται. τὸν μὲν ἄνω γυ-
μνὸν μονωνῷ τὸ ωᾶν καὶ
δουλικῶς· ἀναξηραίνοντι,
καὶ γράμματα γράφοντα,
ἂν ὄρῃς αὐτὰ ἐπιλείβοντα
ἀλόκοτον. αὐτὸν δὲ
ἴδοις, ὁρῶν ἀνδρῶν γάμους,
καὶ ἔργα ωολέμου, καὶ τὰς
γοητ ἀφιλήτους ἐν μέσοις
διαλαμβάνοντα, ὡς μά-
νου μνημονεύοντ, ἐφοβεῖτο
μὲν αὐτὸν. οἱ δὲ καὶ ἀκούον-
τὸ δεινόν τινος, καὶ πρέ-
ξας δεινὰ μιμοῦ-
κατὰ μικρὸν, καὶ τὸν μίμη-
σιν ἐπιχάροντα, ὡς καὶ αὐ-
τὸ ἡδονὴ, καὶ τιμῶσι
ξοινὸν καὶ τῶν ὄντων, ὅλα
ωοιεῖ Ἡσίοδός τι ἐμὸν καὶ

Ομηρ

gunt at ſulcis [illegible] veni violentia accepto detrimento perfringantur. vbi verò

[illegible]

piunt, ac demum ad imitationem incendantur, celebrentur, & in cœlum ferantur. [illegible] pòſt futuris: [illegible]

[illegible] ἐποίησαν. ἀτάρ ἢ [illegible] πρὸς τὰ πολιτικὰ [illegible] ἡμῖν αὐτοῖς ἤδη μᾶλλον [illegible] τὰ κοινὰ, καὶ δι' ἃ [illegible] ἐστὶ ταῦτα. ἢ οὐ [illegible] ταῦτα ἀσκεῖν, [illegible] ἀρχὰς παρέχεσθαι ἀπὰν, ἀλλὰ [illegible] δι' ἃς διὰ τοιούτους πόνους [illegible] γυμνάζομεν αὐτοὺς ἀξιοῦμεν, [illegible] αὐτὸ τὸ μανθάνειν σκοπεῖν προ [illegible] παρεσκευάσθαι ἡμῖν τὰ μέγιστα, [illegible] Ἀριστοτέλει σὺ, ὃς ἐν [illegible] ἐστὶ, οἶμαι, ἀνάγκη λαμβάνειν [illegible] ζῶσιν, ἵνα τὰ πράγματ[illegible] Ἀνάχ. ἀτάρ[illegible], ὦ Σόλων, [illegible] δὲ διὰ τὴν [illegible] ἀναγκαιότατα μὲ λέγοντας ἐν Ἀρείῳ πάγῳ, ἅπερ ἀφοσιοῦσθαι, ἔδει τῇ βουλῇ πρόσιμον ἐπιτρέψαντας; Σό. τί ἔστο ἥρου μὲ; οὔπω γὰρ ἔγνων. Ἀνά. ὅτι τὰ μάθημα, ᾧ ἐμοὶ ἀκοῦσαι [illegible] πάρεστι, τὰ περὶ τὴν ψυ[illegible] ἅπαν ἀναγκαῖα λέ[illegible] ἀνοῦ, γυμνάσια, καὶ [illegible] ἐπιτηδεύσεις τῶν σωμάτων. Σό. μηδέπω γὰρ ἐννοῶ. Ἀνα. ὅτι τὰ μὲν ἄλλα πάντα καλὰ καὶ ἡδέα ἀκοῦσαι, τὰ τοιαῦτα δὲ ἀναγκαῖα.

Homero luculentissimè perscripta sunt. Porrò autē vbi ad Reipub. procurationem satis iam cōtulerint, illisq; publica officia obeūda sunt. [a] *Sed hæc fortasse à præsenti instituto discrepant. neque enim quibus rationibus illorum mentē excolere soleamus, sub initium dicere decretū erat. sed quam ob rem hisce laboribus eosdem exercere dignē arbitraremur, explicare fuit in animo. Itaque mihi ipsi silentium iniungo, non expectato præcone neque te Areopagita, qui, vt ego suspicor, ductus reuerentia tanta extra causam nugantem me pertulisti.* ANA. *Dic mihi, Solon, cuius rei gratia Senatui visum est, nulla pœna afficiendos esse res maximè necessarias non dicentes, sed silentio prætereuntes?* SOL. *Cur hoc ex me quæsisti? nondum enim intelligo.* ANA. *Quoniam rebus omnium pulcherrimis, & mihi auditu iucundissimis prætextis, nempe quibus exornatur animus exercitia non perinde necessaria, & laboret corporum percensere cogitat.*

SOL.

δό. μέμνημαι γάρ, ὦ γενναῖε, τὴν ἀρχὴν προρρήσεως, ἣ ἀποπλανᾶν ὑβλεμμα τὸν λόγον, μή σε ἐπιταράξῃ τῷ μνήμονι ἐπιῤῥύσεως. πολὺ ἀκριβῶς ταῦτα ἴσως ἀλλ' βραχίονα, ὡς οἶόν τι τὸ γε ἀκριβὲς τῆς φύσεως αὐτῶν ἀλλοκότους, ἐτίρους ἄν ἄνθρωπος. ῥυθμίσομεν δὲ τὰς γνώμας αὖ, νόμῳ τινὶ τὸν λοιπὸν ἐκδιδάσκοντες, οἳ λημοσίᾳ πᾶσι πρόκεινται ἀναγινώσκειν, μικάλοις γράμμασιν ἅμα ἀναγεγραμμένοι, ἵνα λάθωμεν ἄ, τι χρὴ ποιεῖν, ἢ μὴ ἅπτεσθαι; ἐν ἀγαθῶν ἀνθρώπων συνουσίαις, παρ' ὧν λέγειν τὰ δίοντα ἐκμανθάνειν, καὶ πράττειν τὰ δίκαια, καὶ ἐν τοῖσδε ἀπόλοις συμπολιτεύεσθαι καὶ μὴ ἐφίεσθαι τῶν αἰσχρῶν, καὶ ὀρίζεσθαι τῶν καλῶν, βίαιον δὲ μηδὲν ποιεῖν. οἱ δὲ ἄνδρες οὗτοι, σοφισταὶ καὶ φιλόσοφοι πρὸς ὑμῶν ὀνομάζονται. καὶ μήν τοι καὶ ἐς τὸ

SOL. *Memor sum eorum generose, quæ initiò præfatus es, ac orationem tuam ab instituto aberrare nolim, ne citra ordinem effluendo, tuam confunderet memoriam. Verumtamen & hæc quidem postea pacissimis perstringam: sa quidem horum rerum accuratior dispensatio propriam orationem videtur requirere. Proinde illorum mentes salubertimis opinionibus imbuimus atque formamus, communes leges exactè perdocentes, quæ in publico magnis descriptæ literis, omnibus legendæ proponuntur, quæque fugienda, quæque facienda sunt imperantes. Tum quòd intemerrimorum virorum conuictu utendum sit, quod quos ea quæ decent docent: cum iusta facere, tum ex æquo inter se versari in Rep. neque vllam turpem peruersè appetere, sed rerum honestarum magi desiderio: nihil autem alteri per iniuriam facere. Illi autem de quibus dixi sapientibus. Sophistæ atque Philosophi apud nos appellantur. Præterea ipsos quoque in*

theatrum

[illegible] συνάγοντες αὐ-
[illegible] λεμοῦσι τοὺς παλαίοντας
[illegible] κωμῳδίαις καὶ τραγῳ-
[illegible] δίαις, ἀρετὰς τε ἀνδρῶν πα-
[illegible] λαιῶν καὶ τρόπους θεωμένους,
[illegible] τῶν μὲν ἐπιθυμοῦντας,
[illegible] τῶν δὲ ἀπεχθανομένους. τοῖς
[illegible] κωμῳδοῖς, καὶ ἀκο-
[illegible] λάστοις τε καὶ λοιδορεῖσθαι
[illegible] τοὺς πολίτας, οὐκ
[illegible] ἐῶμεν, καὶ ἀναξίαν τῆς
[illegible] ἐπιτηδεύοντας ἄσ-
[illegible] κησιν, αὐτῶν τε ἀμείνους
[illegible] ἀμείνονας δὲ οὕτω γι-
γνομένους ὀνειδίζοντες, καὶ
τῶν, πεπαῦσθαι δὲ φεύγοντες
πολλοὶ καὶ τοῖς ὁμοίοις ἐπιτ-
[illegible]. Ἀνάχ. Εἶδον, ὦ Σόλων,
οὐχ οἷς τοὺς τραγῳδοὺς καὶ
κωμῳδοὺς, ἃ γε ἐκεῖνοι ἀ-
[illegible]. ἱμάτια μὲν βαρέα
[illegible] ἐφυκὰ ἐμπεπλεγμένοι,
[illegible] δὲ ταινίας τοῖς ἰσθ-
[illegible] μοῖς ἐποικιλμένοι, κρέ-
[illegible] κιμπάνοι παγγέλοια,
[illegible], βαμμένα, παμποίκιλθ·
[illegible] δὲ ἔνδοθεν μεγάλα-
[illegible] ἐπιπεφάγασι, καὶ λίβας
[illegible], οὐκ [illegible] πως, ἀσφα-
λῶς

theatrum collectim perductos erudimus, in publico comœdiarum ac tragœdiarum scenicis actionibus priscorum virorum virtutes atque vitia spectantes, vt ab his auersi, feruenti studio ad illas complectendas contendant. Liberam quoque prauos ciues dicteriis incessendi atque inuadendi facultatem poëtis Comicis permittimus, quoscunque turpia atque flagitiosa & Reipublicæ dignitate indigna exercêtes intellexerint. Horum enim opera malè audientes, meliores euadunt, vt posthac vulgi reprehensionem ob paria facinora effugiant. ANA. *Noui quos dicas, ô Solon: Tragicos, & Comicos, si illi sunt latis & altis subnixi calceamentis, aureis autem tenijs per vestem variegati, laruis verò induti planè ridiculis, & magnùm hiantibus. Verùm ipsi intus intenso clamore vociferabantur, incedebantque nescio quomodo securè talibus*

πᾶς ἦν ζῆς ἐκκλίμασι. Διονύσου ἦ, οἶμαι, τέτι ἡ τέλις ἐν ὀρτυγίῳ, οἱ δὲ λαμπαδοὶ βραχύτεροι ἢ ἐκάνῳ, καὶ πλοῦτος ἀνθρωπικώτεροι, καὶ ἄλλος ἐν βόωμ· ὑράνῃ ἦ πολὺ γελοιότερα, καὶ τὸ θέατρον ἦν ἅπαν ἐγέλα ἐπ' αὐτοῖς. ἐκάνῳ ἦ τῶν ὑψηλῶν συνδρομοὶ ἅπαντες ἦσαν, οἷς ἀρον δ', οἶμαι, αὐτὸς, πίλος τηλικαύτας ἐπισυρομένους. Σόβει ἐκάνος, ὦ γαθὲ, ὦκ ἄρον, ἀλλὰ ποιητὰς ἴσως ἀρχαίαν τινὰ συμφορὰν ἐπιδείκνυσθαι ζῆς θεατῆς, καὶ βίσας οἰκτρὰς ἐπαγαγεῖν πρὸς τὸ θέατρον, ὑφ' ὧν ἐς λάκρυα ἐλήλυθντο οἱ ἀκούοντες. ἀλλά δί, σκ αὐλοποιτὰς ἐπαγαγεῖν τινὰς τότε, καὶ ἅμα σκωπτόλοντας, ἐν λύκλῳ σωκοῦντας, δὲ αὐτὰς, ὦ Λυάχαρσι, ἀχθῆ ἅσματά καὶ αὐλήματα. τέτοις δ' ἦν ἅπασι, καὶ τοῖς διδύσις παραδηλόμενοι ἐς ψυχὰς, ἀμάνες ἐμῖν γίνονται. τὰ δὲ

libus induti celebrabant. Etnisi fallor, tunc celebrabat Dionysia. Porrò Comici ceteris erant humiliores & pedestres, humanas tamen habebant multò etiam magis ridiculas, quos vniuersum theatrum risu prosequebatur. Sudorem enim altos altiores gemo non tristi atque concreta fronte audiebat: eorumque, vt opinor, omnes commiserabantur, tantas pedicas pertrahebatur. So. Non illorum, ô bone, misereri sunt, sed poëtæ fortasse priscam aliquam & miserandam calamitatem in scenam adduxit vt spectatoribus, orationesque miserationis plenas audiente theatro tragica actione habuit, quibus in luctum atque lachrymas auditores pertracti sunt. Ri. Risimile autem est & alios canentes te vidisse, tum alios canentes in medio theatri constitutos. Iam neque hanc canendi rationem * tibiarum inutilem esse censemus, verùm ijs omnibus atque eiusmodi mentem acuentes, meliores nobis reddimus.

Caterùm

τὰ δ' ἄλλα σώματα, ὅπερ μάλιστα ἀκούομεν, ὧν ἁπάντων μάλιστα καταγυμνάζομεν ἀρτίως ἐκδύσαντες αὐτὰ, ὡς ἔφην, οὕτως πρῶτον μὲν ἀσυμπαγῆ ὄντα, πρῶτον μὲν ἰδίᾳ ἀξιοῦμεν πρὸς τὸν ἀέρα, συνοικειοῦσθαι αὐτὰ τοῖς ὥραις ἁπάσαις, ὡς μήτε θάλπει δυσχεραίνειν, μήτε πρὸς ψύχει ἀπαγορεύειν. ἔπειτα δὲ χρίομεν ἐλαίῳ καὶ καταμαλάττομεν, ὡς οὐτοσὶ φύσιν γίγνοιτο· ἄτοπον γὰρ, ἃ τὰ μὲν σὺν τύχῃ νομίζομεν μὴ ὑπὸ τοῦ ἐλαίου μαλακὰ γίγνεσθαι, ἀνεπαίσθητα, καὶ ποιεῖν διαπίπτειν γίγνεσθαι, σκληρά γε ὄντα, τὸ δὲ ὅτι ζῶντος μετίσχον σῶμα, ἧττον ἄμεινον ἡγούμεθα ὑπὸ τοῦ ἐλαίου διατίθεσθαι. τοιγαροῦν ποικίλα τὰ γυμνάσια ἐπινοήσαντες, καὶ διὰ παντὸς ἐπὶ πᾶσιν ἐλαίῳ ἐπισήμαντες, ἢ μήν τινα πονηρίαν, τὸν δὲ παγκρατιάζειν διδάσκομεν, ὡς τὰς τῶν πόνων καρτερεῖν ἐθίζοντες, καὶ

Cæterùm corpora, quod omnium maximè audire desideras, ad hunc modum exercemus: exutis (vt initiò dixi) vestimentis, primùm illa ad aërem assuefacimus, non ampliùs tenera & imbecilla existentia, omnibus eadem temporibus accommodantes, vt neque feruentem Solis æstum grauiter ferant, neque rursum algoris sint impatientia. Deinde ea ipsa oleo perungimus atque emollimus, vt haud biliora firmoráq; reddantur. Siquidem absurdum est, si coria oleo emollita atque peruncta, ruptioni minus obnoxia, ac diutiùs duratura existimamus, quæ iam sunt emortua: corpus autem adhuc vita animatum, nequaquam meliùs fore vsu olei opinaremur. Mox varijs excogitatis exercitijs, ac singulorum magistris constitutis, hunc quidem pugillatu, alterum verò [x] pancratio detinere docemus, vt laboribus tolerandis assuefiant, pa-

riterq;

καὶ ὁμόσε χωρεῖν τοῖς πλη-
γαῖς, μηδ' ἀφιστάσθαι διὰ
τὸν πόνον. τοῦτο δ'
ἐμοὶ δύο τὰ ὠφελιμώτα-
τα ἐξεργάζεται ἐν αὐτοῖς,
θυμοειδῆς τε παρασκευά-
ζον ἐς τοὺς ἀγῶνας, καὶ τῶν
σωμάτων ἀσφαλῆ, καὶ τὸ
σὺν τῷ ῥώσθαι καὶ καρτε-
ρεῖν. ὅσοι δ' αὐτῶν μά-
τὴν σωζφυκότες παλαίου-
σι, καταπίπλειν τε ἀσφα-
λῶς μανθάνουσι, καὶ ἀνίσα-
σθαι εὐμαρῶς, καὶ ὠθισμοὺς
καὶ περιπλοκὰς καὶ πυγι-
σμούς, καὶ ἄγχεσθαι λυάσθαι,
καὶ ἐς ὕψος ἀναβασάσαι
τὸν ἀντίπαλον, οὐκ ἀ-
χρεῖα οὐδ' οὕτω τεμπλιτεῖν-
τος, ἀλλὰ ἔμ μὲν τὸ πρῶ-
τον καὶ μέγιστον ἀναμει-
βόλως λυσπαθεῖν ἀνάγκη γὰρ, καὶ καρτερώτε-
ρα τὰ σώματα γίγνονται
αὐτοῖς ἀσπονούμενα. ἔτι-
ρον δ' οὐδ' αὐτὸ μικρόν.
ἄμπαυσιν γὰρ δὴ ἐκ τού-
του λαβόντας, εἴ ποτε
ἀφίκοιντο

riterq; ictum declinare, rerum peritis eadem, neque metu auerfentur vulnera. Caterùm hæc exercitia duas maximas, virilesque apportat iuuenibus, nempe & animosos eos reddit ad subeunda pericula, & laboribus non parcentes: præterea & ut prospera vocantur valetudine, sintque per omnia robusti, & laborum patientes. Quorsumcunque autem illorum deiecto in terram vultu luctentur, & fecurè procidere, & promptè exurgere eadem discant opera, vt & tenaciter amplecti, & loco mouere, & præfocare, & in altum sustollere possint aduersarium. Quæ sanè non sunt vilia habenda exercitia, sed vnum illud atque adeò maximum statim initiò sibi præparant. Etenim firmiora fiunt & robustiora corpora, quæ assiduè exercentur laboribus. Alterum verò neque ipsum mediocre est: ex hoc enim consequuntur peritiam, si quem do-

ἀφίκοιντο ἀς χεῖρα τῶν μα-
θημάτων τούτων ἐν ὅπλοις.
Δῆλον γὰρ, ὅτι καὶ πολεμίῳ
ἀνδρὶ ὁ τοιοῦτος συμπλακεὶς,
καταῤῥίψας τὸ σῶμα ῥᾳδίως
λίσας, καὶ καταπατήσαντα
ὡς ῥᾷστα ἐξανίστασθαι. πάντα
γὰρ ταῦτα, ὦ Ἀνάχαρσι, ἐπ' ἐ-
κεῖνον τὸν ἀγῶνα ποιούμε-
θα, τὸν ἐν τοῖς ὅπλοις, καὶ ὃ ἡ-
γούμεθα πολὺ ἀμείνοσι χρή-
σασθαι τοῖς ἔτεσι ἀσκηθῆσαι,
ἐπιθάμενοι πρότερον αὐτ ὀγμε-
νὰ τὰ σώματα καταμαλά-
ξαντες καὶ ἀπονήσαντες, ἐρ-
ρωμενίστερα καὶ ἀκμαιότερα
ἐξεργασάμεθα, καὶ λεῖα καὶ
ἁπτὰ, καὶ τὰ αὐτὰ βαρία
τοῖς ἀνταγωνισταῖς. ἴσως γὰρ,
οἶμαι, τὸ μετὰ τοῦτο, οἷς ἀ-
κὶς σὺν ὅπλοις ἴσεσθαι, τὰς μὴ
γυμνὰς ἂν φόβον τοῖς ἀν-
θρώποις ἐμποιήσαντας, ὑ πο-
λυσαρκίαν ἀργὸν καὶ λω-
πὸν ἢ ἀσαρκίαν μετὰ ὀχρό-
τητος ἐπιδεικνυμένους, οἷα
γυναικῶν σώματα, ἁπαλὰ σκιᾷ
μεμαραμμένα, τρίμοντα,

do in neceſſitatem adducti fuerint talium diſciplinarum in armis. Quippe in confeſſo eſt, quòd & hoſtem talis complexus citiùs ſupplantatum proſternet, & prolapſus ipſe quamfacillimè noſcet exurgere. Hæc enim omnia, ô Anacharſi, ad verum illud certamen, quod in armis peragitur, referre ſolemus: planéque in eam opinionem deſcendimus, vt certò putemus longè melioribus nos vſuros ita exercitatis, poſteaquàm primùm illorum nuda corpora emollita atque exercitata & robuſtiora reddidimus, neque minùs leuia & habilia, eademque aduerſarijs grauia effecerimus. Intelligis enim, niſi fallor, cuiuſmodi illi armati futuri ſint, qui nudo ſaltem corpore terrorem hoſtibus incutiunt, neque immodicam oſtendentes corpulentiam, & ſegnem & candidam, aut nimiam quoque

ἰσθῶτι

corporis macritudinem pallore deformatam: qualia ferè ſunt mulierũ corpora ſub vmbra marceſcentia, trepidantia,

ἱδρῶτί τε αὐτοὺς πολλῷ ῥέοντα, καὶ ἀσθμαίνοντα ὑπὸ τοῦ κράνους, καὶ μάλιστα νῦν, ὁπότε ὁ ἥλιος, ὥσπερ νῦν, τὸ μεσημβρινὸν ἐπιφλέγει. οἷς τί ἂν τις χρήσαιτο διψῶσι, καὶ τὸν κονιορτὸν οὐκ ἀνεχομένοις, καὶ ἢν αἷμα ἴδοιεν, αὐτίκα ταραττομένοις, καὶ προαποθνήσκουσι, πρὶν ἐντὸς βέλους γενέσθαι, καὶ εἰς χεῖρας ἐλθεῖν τοῖς πολεμίοις; οὗτοι δὲ ἡμῖν ὑπέρυθροι, ἐς τὸ μελάντερον ὑπὸ τοῦ ἡλίου κεχρωσμένοι, καὶ ἀρρενωποί, πολὺ τὸ ἔμψυχον καὶ θερμὸν καὶ ἀνδρῶδες ἐπιφαίνοντες, τοσαύτης εὐεξίας ἀπολαύοντες, οὔτε ῥικνοὶ, καὶ κατεσκληκότες, οὔτε περιπληθεῖς ἐς βάρος, ἀλλὰ ἐς τὸ σύμμετρον περιγεγραμμένοι, τὸ μὲν ἀχρεῖον τῶν σαρκῶν καὶ περιττὸν τοῖς ἱδρῶσιν ἐξανηλωκότες· ὃ δὲ ἰσχὺν καὶ τόνον παρεῖχεν, ἀμιγὲς τοῦ φαύλου περιλελειμμένον, ἐρρωμένως φυλάττοντες· ὅπερ γὰρ δὴ οἱ λικμῶντες

ac ipsos [illegible] fluentes [illegible] lea [illegible] rō se quando (ut [illegible] sub meridiem [illegible] dum caelum [illegible] enim [illegible] [illegible] re [illegible] [illegible] sanguine [illegible] ac [illegible] tur, [illegible] bus [illegible] nim [illegible] rubore, [illegible] temperatur. sub sole colorati, [illegible] plane [illegible] molem vigoris atque caloris et virilitatis prae se ferentes, neque [illegible] sunt effeti, neque rursus nimium tenues et aridi, neque nimio pondere * pregrandes, verum iusto corporis modo formati, cum [illegible] tum superfluam [illegible] molem et abund[illegible] dore absumunt: [illegible] autem quod robur praestat et vigorem, citra [illegible] tionem conseruant. Quod enim ij, qui ventilando pale-

* pregrandes,

gam

τὸν τὸν πυρὸν, οὗτοι ὑμῖν τὰ γυμνάσια ἐργάζεται ἐν τοῖς σώμασι, τὸν μὲν ἄχυρον, καὶ τοὺς ἀθήρας ἀφυσῶντα, καθαρὸν δὲ τὸν καρπὸν διαπτεινοῦντα, καὶ προσωρεύοντα, καὶ διὰ τοῦτο ὑγιαίνειν τε ἀνάγκη, καὶ ἐπὶ μάκιστον χρόνον ἐν τοῖς καμάτοις, ὅτι τ' ἂν ἐθέλῃ ὁ τοιοῦτος ἄρξασθαι, καὶ ὀλιγάκις ἂν ἀσθενῶν φανείη. ὥσπερ ἂν, εἰ πῦρ τις φέρων, ἅμα ἐμβάλοι εἰς πυρὸν αὐτὸν, καὶ εἰς τὸν καλάμινον αὐτοῦ, καὶ εἰς τὸν ἄχυρον (αὖθις γὰρ ἐπὶ τὸν λικμῶντα ἐπάνειμι) θᾶττον ἂν, οἶμαι, παραπολὺ καλάμη ἀναφλιγήσῃ, ὁ δὲ πυρὸς διατ' ὀλίγον ὅτι φλογὸς μεγάλης ἀνισταμένης, ὅτι ὑπὸ μιᾶς τῆς ὁρμῆς, ἅμα καταμικρὸν ἐπιτυφόμενον, κἀνεῦ ὕστερον καὶ αὐτὸς ἂν καταχωσθείη. οὐ τοίνυν οὐδὲ νόσος οὐδὲ κάματος, εἰς οἷον τὸ σῶμα ἐμπεσόντα ῥᾳδίως ἐλλήψεται ἄν, οὐδ' ἐπικρατήσας ἐνάρρωτον. τὰ ἔνδοθεν γὰρ εὖ παρεσκεύασται αὐτῷ·

gant triticum faciunt: illud nobis præstant gymnasia in corporibus, paleas ac spicas inanes flatu propellentia, purum autem fructum separantia & accumulantia. Quocirca iuuenes nostros firma prosperitate valetudinis uti, ac quamdiutissimè in laboribus perdurare necesse est. Quinetiam talis ferò sudare incipit, & rarò admodum morbis affectus decumbit: quemadmodum si quis ignem allatum in triticum, eiusq; stipulas & paleas iniceret (rursus enim ad ventilantem regredior) dicto citiùs, vt opinor, conflagrarent stipulæ, at verò triticum modicè, neque flamma admodum magna exurgente, neq; vno impetu, sed sensim atque modicè suffumigans, tempore tandem & ipsum incensum absumeretur. Ita neque morbus, neque defatigatio tale corpus corripiens, facilè arripiet, neq; superare potuerit. Etenim ab internis probè præparatũ, nec malè munitum est.

καὶ τὰ ἔξω μᾶλλον καρτεροῦς περιφράττει πρὸς αὐτὰ, ὡς μὴ ῥᾳδίως εἰς τὸ ἔσω, μὴ δὲ παραβλάπτῃ μήτε ἥλιον αὐτὸν, μήτε κρύος ἢ νύμφη τὸ σῶμα. πρός τι τὸ ἐνδιαλοιῶν ἐν τοῖς πόνοις, ἀλλὰ τὸ θερμὸν τὸ ἔνδοθεν ἐπιῤῥέον, ἅτε ἐκ πολλῆς προπαρασκευασμένον, καὶ εἰς πολὺ ἀναγκαίαν χρείαν ἀσκήμενον, ἀσφαλεστέρους ἕξειν πάρεστι τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἀναμάστους ἐπιπλεῖσθαι παρέχεται· τὸ γὰρ προσφυῆσαι πολλὰ, καὶ προσαμῆναι, οὐκ ἀνάλωσιν τῆς ἰσχύος, ἀλλ' ἐπίδοσιν ἐργάζεται, καὶ ἀναῤῥιπτουμένων πλείων γίγνεται. καὶ μὴν καὶ ῥᾳθυμοτέρους εἶναι ἀσκοῦμεν αὐτοὺς, εἰς μηκός τι ὄφελος, καὶ εἰς τὸ ἐμβραχὺ ἀκύτατον ἐπισφίγγοντας. καὶ ὁ ῥόμβος ὁ πρὸς τὸ σιῤῥὸν καὶ ἀντίτυπον, ἀλλὰ ἐν ψάμμῳ βαθείᾳ ἔνθα ὅτι βιβάσεως ἀπρᾶσαι πλὴ βάσιν, ὅτι

externa quoque valdè firmiter aduersus illa circumsepta sunt, quò minùs vis morbi aut lassitudinis ad interna penetrare queat, tum neque æstum, neque algorem sascipere aliquo detrimento corporis. Ad perdurandum autem in laboribus, multus calor intus influes, veluti multo exercitio antè præparatus, atque in vsum necessarium reposuus, præstat tolerantiam, illicò membra vigore irrigans eáque complurimùm nulla lassitudine vtilia exhibet. Multorum enim & variorum laborum præmissa exercitatio, nequaquam vires absumit, sed multis incrementis augere solet: dúmque subinde refouentur, fiunt etiam maiores. Præterea in curriculo quoque iuuenes nostros exercemus, & vt longo alicui spatio cursu transmittendo sufficiant, assuefacimus: vtq; in breui quàm celerrimi sint, corporis leuitate vti quampromptissimè docemus. Neque verò cursus in loco plano aut solido conficitur, sed in profunda arena, vbi nulla firmitate planta figi potest, aut sustentari, neque

ἔστι ἐπιτηρῆσαι ῥᾴδιον, ὑποσυρομένῳ πρὸς τὸ ἄκρον τοῦ σφαιρώματος. ἀπὸ δὲ καὶ ὑπεράλλοντα τάφρον ἢ δίωξιν, ἢ εἴ τι ἄλλο ἐμποδίσειεν, καὶ πρὸς τοῦτο ἀσκεῖν καὶ ἡμᾶς ἔστι, καὶ μολυβδίδας ἐν ταῖς χερσὶ λαβόντας ἐν τοῖς χερσὶ ἔχειν δοκεῖν. ἅτα περὶ ἀκοντίου βολῆς ἐς μῆκος ἀμιλλῶνται. ἄθδα δὲ καὶ ἄλλό τι ἐν τῷ γυμνασίῳ χαλκοῦν, περιφερὲς ῥῖς, ἀσπίδι μικρᾷ ἐοικὸς, ὃ ἔχοντα ἐκ ἐχέσχ, ἀθδ' ὑπολαμβάνας, καὶ ὑπεράθας γε αὐτοῦ, καμψὰς ἐν ᾧ μέσῳ, καὶ ἐδάκνει σοι βαρὺ, καὶ δύσληπτον τὸ λαβεῖν· ἐκᾶνο τοίνυν ἄνωθεν ἀναῤῥιπτῆσαι ἐς τὴν ἀέρα, καὶ ἐς τὸ μέσον, φιλοτιμούμενοι ὅστις ἐκ μάκιστον ἐξενέγκοι, καὶ ζῦς ἄλλους ὑπερβάλοιτο, καὶ ὁ πόνος οὕτως ἅμα τε ῥᾳδίους κραταιώσει, καὶ τόνον τοῖς ἄκροις ἐντίθησιν. ὁ πυγμὴ δὲ καὶ ἡ πάλη, ἅπερ οἱ γυμνότατα ἐξαρχῆς ἤρξεν, ἄκεσον,

neque ſuffulciri promptum eſt, cedentib. ſubinde ad ſingulos paſſus pedibus. Foſſam quoque tranſilire, ſi neceſſitas exigat, docemus, aut aliud quoddam impedimentum. Qua in re exercentur grandia plumbi pondera habentes in manibus: deinde haſta quoque in longum proiicienda decertant. Vidiſti verò & alium quendam glo-bum iacentem in gymnaſio æneum atque teretem, in parui ſcuti figuram formatum, neque lorum, neque baltheum habentē. At illū quoque periculi faciendi gratiâ manu ſuſtollebas, iacentem in medio, videbaturque tibi grauis, & propter læuitatem comprehenſu difficilis. Itaq; illum ſurſum manu extortū iaculantur in aërem, inq; longum, contendentes qui nam ex illis eundem quàm longiſſimè iactu promouerit, ac omnium aliorum metas exceſſerit. Quæ res & humeros illorum firmiores reddit, & brachia non mediocriter corroborat. Cæterùm quamobrem & arena & lutum illis luctantibus ſubſternatur, quæ initiò perquam ridicula tibi viſa ſunt,

ἄκουσον, ὦ θαυμάσιε, ὅτι ἴ-
γνωκα ὑποβλιττων. πρῶτον
μὲν, ὡς μὴ ἐπὶ τὸ πρατταὸμ ἡ
πλῶσις αὐτοῖς γίγνοιτο, ἀλ-
ἐπὶ τὸ μαλακὸν ἀσφαλῶς πί
πλοιεν, ἔπειτα καὶ τὸν ὄλισθον
ἀνάγκη πλείω γίγνεσθαι, ἐν
θρωύτων ἐν ᾧ πηλῷ, ὁ σὺ
τοῖς ἐμπλινσιν ἤκασθε, οὐκ ἀ-
χρεῖον οὐδὲ γλοῖον ὄν, ἀλλὰ
καὶ ζῦτο ἰς ἰσχὺν καὶ τόνον
οὐκ ὀλίγα σωτελεῖ, ὁπόταν
ἄτως ἰχόντων ἀλλήλων, ἀν-
ναγκάζωνται ἰγκρατῶς ἀντι-
λαμβάνεσθαι, καὶ σωίχην
διολισθάνοντας. ἀρισθαί τε
ἐν πηλῷ ἰδρωκότα, μετ' ἰλαί-
ἰκπεσεῖν, καὶ δυσρῴπτα τῶν
χειρῶν σπουδάζοντα, μὴ μι-
κρὸν ἔναι νόμιζε. καὶ ταῦτα
πάντα ὥσπερ ἐμοὶ ἔμπροσθεν,
ἰς τὸς πολίμους καὶ χρήσιμα ἀ
ἅπερ φίλον προθύμως ῥᾳδίως
ἀράμενον ὑπίχεσθαι, κ καὶ
πολίμιον σωαρπασαι ἢ πε-
πεν, μετίωρον ἡγεμονίαν, καὶ
δὴ καὶ ἰς ὑπερβολὴν ἀσκῆσθαι, τὰ

nunc audi, ô admirande. Primùm quidem, ne in durum illis contingat, sed in hoc molliore citra periculum prosternati corruant. Deinde multa lubrica effugia accidere in cæno fudantibus necesse est, quam rem tu adeò non inutilem habebas, sed quæ non sunt inutilia habenda, aut ridicula. Nam & hæc plurimùm ad robur & nervorum firmitatem consolidandam conferunt, quando ad hunc modum inflando alter alterum fortiter apprehendere cogantur, nec metuere crebrò elabentes è manibus. Tenere etiam pernecessium oleo, & sudore perfluentem, excidere conantem, & è manibus effluere laborantem, ne tibi res videatur esse modica, aut nullius momenti. Et hæc eadem, vt à me antè prædictum est, in bello quoque non parum præstant vtilitatis cen-

tibus, si aut amicus vulnere saucius sine negotio subleuatus ex acie efferendus esset, aut hostis comprehensus subleuatus rapiendus. Eam ob rem penè immodicè eos exercemus difficultatis

τὰ χαλεπώτερα προτιθέντες, ὡς τὰ μικρότερα μᾶλλον ἂν ῥᾳδίως φέροιεν. πάλιν μὴν δοκεῖ μοι κόνιν, τοῦναντίον χρησίμως ὀλόμενα ἔχειν, ὡς μὴ διολισθάνοιεν συμπλεκόμενοι. ἐπειδὰν γὰρ ἐν βαθεῖ πηλῷ ἀσκεθῶσι σωίζειν τὸ σῶμα δύνηται, ἰδίους τε καὶ ἑτέρους ἐκφεύγειν οὐκ ἀκριβῶς ἐπὶ τῷ χαλεπῷ· καὶ ταῦτα, ἐν ἀφύκτῳ ἐχόμενοι. καὶ μᾶλλον καὶ τὸν ἰδιῶτα σωίζειν δοκεῖ ἡ κόνις, ἀθρόον ἐκχεόμενον ἐπικαλομένῳ, καὶ ἐπὶ πολὺ ἀφιεῖσα ποιεῖ τὸν ἀνθρακα, καὶ κόλυμα γίγνεσθαι μὴ βλαπτόμενον ὑπὸ τῶν ἀνέμων, ἀφανεῖς τότε, καὶ ἐνίοτε ὄζει ὀλίγα σώματα ἐμπιπλόντων, ἅμα δέ τι καὶ τὸν ῥύπον ἐκσμᾷ, καὶ σκληρότερον ποιεῖ τὸν ἄνθρακα. καὶ ἴσως ἐκ τούτου ἂν παραπεισάμενοι καὶ πάνυ τινὲς τῶν λευκῶν τινα καὶ νῦν, καὶ ὑπὸ σπορᾶς κλίνεται μόνῳ, καὶ ὅτ' ἂν ἴλιγγ, τῶν ἐν

difficilioribus propositis, ve hoc faciliùs munera queant perpeti. Rursus arenam planè diuersa ratione vtilem esse censemus, ne, dum complexibus implicantur, labantur. Posteaquàm enim in cœno multo exercitio dixerunt compescere aduersarium, quò minùs elabatur è manibus, propter corporis lubricam comprehensionem, etiam ipse comprehensi effugiendi rationem multa assuetudine familiarem sibi faciunt, præsertim cùm tenentur medij. Quin sudorem largiter semet effundentem, arena quoq; mihi videtur comprimere, dum aspergitur: viq; vis corporis par fit laboribus, efficeretq; ventis obstaculo, quò minùs lædantur corpora, in tenera atq; denudata incumbentibus. Alioqui sordes quoq; corporis arena eluit, ac hominem longè candentiorem reddit. Et ego equidem perlibenter vnum ex albis illis, cuius conuersatio semper sub vmbra fuit, & quemcunque tu ex his, qui semet

ὦ λυκάδε γυμναζομένων, ἀπ-
πλωύσα τῷ λύνιν, ἢ τὸν πα-
λὸν, ἰροίμιλλα ἄρμοι, ποτίρρο
ἄρ ὅμοιος ὤξαιο γῆνδη. οἶδα
γὰρ, ὡς αὐλίκα ἴλιον ἄρ ἰκ πρώ
της προσόψιως, ἃ καὶ μὲ ἰπὶ τ
ἔργων παραβάις ἰκατέρως, σὺ
σιγκὰς, ἢ συγκιπρο]ημένῳ
ἄνευ μέτρου, ἢ δρυπτώσα κὴ
ἀμῤῥᾶν, κὴ λαικὸν ἒν ἀφ-
είς, κὴ φυγᾷ ἂς τὰ ἔσω ἢ κί-
μαι]. ταῦτ' ὄπαρ, ὦ Ἀνά-
χαρσι, ἃ τὸς υἱὲς ὑμῶν ἀσπά-
ζῃ, ὁλόμυοι φύλακας ὑμῖν τ
πόλιως ἀγαθὸς γῆνδη, κὴ ὧν
ἰλευθερίᾳ βιάσωσθ ὅτ' αὐτὸς,
κρατῆσ]ῶ ἢ τ ἀνομβῶν ἀ ἰ-
πίοιψ, φοβεροὶ δ' ἂν τοῖς πλεισ-
τοις ὄν]ῶν, ὡς ὑποπίσοιμι κὴ
ὑποτιλᾶν ὑμῖν τὸς πλείσις
αὐτῶν. ἰν ἀρλώκ τι αὖ πο-
λὺ ἀμένοσιν αὐτοῖς χρώ-
μιθα, πιρὶ μυθῶν τῶν ἀπ-
σχῶν φιλοτιμυμένοις, μὰ
τὰ ἀργίας ἰς ὕβριν τρικομί-
νοις, ἀπὰ πιρὶ τὰ τοιαῦτα
ἀμτείδουσι, καὶ ἀσχόλοις
δοιν

in Lycéo exercent, eligerem, huc sisterem, ac cano & puluere ablutis, te interrogarem, vtrinam potius similis esse optares. Satis certò compertum habeo, te primo statim aspectu electurum, tamen neutrius vitæ periculum feceris, alteri potius esse similem, quàm delicijs frangi atque diffluere, ac album esse præsanguinis inopia ad præcordia confugientis. Hæc sunt ferè, ô Anacharsi, quibus iuuentutē nostram exercere solemus, existimantes eandem hisce gymnasijs optimā fore custodem Reip. & cuius opera in libertate nos victuros speramus, semper de hostibus, quicunq; nos adoriuntur, victoriam reportantes: terribiles verò finitimis existentes, adeò vt illorū plerumq; & potentiam nostram pertimescant, ac nobis tributum pendere soleant. Porrò autem in pace longè melioribus illis vtimur, de nulla re turpi ac flagitiosa contendentibus, neq; ob inertiam ad mutuò inferendam iniuriam se conuertentibus, sed circa ista versantibus, in q̃ his ipsis exercitijs occupe-

σθσιν ἐν αὐτοῖς. καὶ ὅπερ ἔφλω τὸ κοινὸν ἀγαθὸν, καὶ πλὴν ἄκρας πόλεως εὐδαιμονίας, τοῦτ' ἐστὶ λίγειν, ὁπόταν ἐς τὰ ἀρλίλω καὶ ἐς πόλεμον τὰ ἄριστα παρασκευασμένα φαίνοιδ' ἡ νέότης, περὶ τὰ κάλλιστα ἐπιμέλειαν σπουδάζουσα. Ἀνάχαρ. οὐκοῦν, ὦ Σόλων, ἐῶ ποτε ὑμῖν ἐπίοσιν οἱ πολέμιοι, χρισάμενοι ὥσπερ ἐλαίῳ, καὶ κονισάμενοι, πρόϊτε καὶ αὐτοὶ πυξ τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτοὺς προβεβλημένοι, κἀκεῖνοι δ' ἐκπαδὴν ὑποπίπτουσιν ὑμᾶς, καὶ φύγουσι, δηδιότις μὴ σφισι κιχηνόσι πάσσῃ τὴν ψάμμον ἐς τὸ σόμα, ἢ περιπεσόντες, ὑπὸ καλὰ νάτου γένεσθε, περὶς πλίξαντι αὐτοῖς τὰ σκέλη πρὸς τὴν γαστέρα, καὶ διάγχοντι, ἐπὸ τὸ κράνος ὑποβαλόντες τὸν πῆχυν; καὶ νὴ Δί', οἱ μὲν τοξώσουσι δηλονότι, καὶ ἀκοντιοῦσιν, ὑμεῖς δὲ, ὥσπερ ἀνήριάντων, ἐστηκότα τὰ βέλη, κιχήσονται μένων πρὸς τὸν ἥλιον, καὶ πολὺ

occupatis existentibus. Et quod commune bonum dixi, summamque civitatis felicitatem, ea est, quoties & ad pacis artes, & belli scientiam quamoptimè atque diligentissimè iuuentus præparata fuerit, studijs ac rebus pulcherrimis feruenti sedulitate impendens operam. ANA. Proinde, Solon, hostilibus vobis ingruentibus oleo perunctis, & oppleti pulvere, in bellum progredimini, nempe pugillatu instructi aduersus armatos. Et illi videlicet pertimescunt vos, ac fugiunt, metuentes ne ipsis hiantibus arenam in os spargatis, aut fortè post tergum resilientes illorum crura apprehendatis, eosdemq; præfocetis, iniecto circa collum cubito. Ac per Iouem illi petent vos arcubus, & iaculabuntur spiculis: at vos, quemadmodum statuas, telorum acies non penetrabunt: quippe ad Solis feruorem denigratos, ac

πολὺ τὸ αἷμα πιτρασμέ-
νον. οὐ γὰρ πάλαμοι καὶ
δόρυ ὑμᾶς ἴσα, ὃς τάχι-
στα ἐνθήσουσι πρὸς τὰς πλη-
γάς· ἀλλὰ ὀφὶ ποτε ἄρ, καὶ
μόλις κατατιμώμενοι βα-
θέσι τοῖς τραύμασιν, αἷμα
ὀλίγον ἀποδώσετε τοιαῦτα
γὰρ φύσις, ἃ μὴ πάνυ καρύ-
σσουσα τοῦ παραδείγματος
τὰς πανοπλίας ἰκάνας τέ-
τι ἀναλήψεσθαι, τὰς τῶν κω-
φοθώρων τε καὶ τραγοθώρων,
καὶ ἢν προσιδῇ ὑμῖν ἴσως
θ', ἰκάνα τὰ πράνη πιέσε-
σθαι τὰ κιχλώτα, ὡς φοι-
βράτορσι ἄνδρι τοῖς ἐναντι-
οτς, μορμολυττόμενοι αὐτούς.
καὶ ἀποδύσεσθαι τὰ ὑψηλὰ ἰ-
κάνα δηλαδή· φώγουσί τε
γὰρ, ἢν δεῖ, κοῦφα, καὶ
ἢν διώκητε, ἄφυκτα τοῖς πο-
λεμίοις ἴσα, ὑμῖν οὕτω μι-
γάλα ἀβαινόντων ἐπ' αὐ-
τούς. ἀλλ' ὅρα, μὴ ταῦτα
μὲν ὑμῖν τὰ κομψὰ λῇ θ'
ἡ, καὶ παιδὶ ἄπαις, καὶ δια-
πιδᾶι ἀργοῦσι, καὶ ῥαθυ-
μῶν ἐθέλουσι τοῖς πανοπλοις.

multo sanguine effundetis.
Neq; enim vos estis ita strenui aut fortes, vt quamprimum plagis succumbatis, sed tandem modum ferè, ac vix profligati confecti vulneribus multo sanguine commaculati. Talis enim sunt quadrixi, nisi exemplum à te adhibitum plane obseruarint: ac fortasse Comicorum & Theogalorum potius armaturam assumunt, & si insit sinapsis in scitum vobis curandum fuerit, galeas illas hirsutas capiti imponite, vt hoc magis terreri possitis aduersarij, leonis ac tenebrionis similibus eos examinantes. Praterea calceamenta peculiaria illos pedibus accommodabitis, qui si fugiendum vobis esset, leues sunt: rursus si alios insectati fuerit, hostibus omnium inexsuperabiles, tantis malis vobis aduersus illos impendentibus. At vide potius ne vestra argenta sedulitate compta sint, & lucrosa gentilia,

ἀλλ

& inertium inanium ignauiaeque deditorum exercitia.

Ita vero

ἃ δὴ βέλτιστ' πάντως ἐπιτηδεύειν φησὶ καὶ ἐνθαδὶ μονονοὺ ἔξω, ἄλλων ὑμῖν γυμνασίων ἀκμάσαι, καὶ ἀσκήσεως ἀληθινῆς, τῆς ἐν ὅπλοις. καὶ ἡ ἄμιλλα ὁ πρὸς ἀπόνους μετὰ παιδιᾶς, ἀπὸ πρὸς τοὺς ἀνομενεῖς ἴσαι, μετὰ κινδυνώδων μελετῶσι τὰ ἀριστεῖ. ὥστε ἀφειμένας τὰ πόνων καὶ τὸ ἔλαιον, διδάσκειν ὡστὰς τοξεύειν μὴ ἀκοντίζειν, μὴ κῦρα διδόντες τὰ ἀκόντια, καὶ οἷα διαφέρειν πρὸς ἄνεμον, ἀλλ' ἔσω λόγχη βαρεῖα, μετὰ συεισμοῦ ἐπιπομένη, καὶ λίθος χαροπὴ δὲς, καὶ σάγαρις, μὴ γνῦρον ἐν τῇ ἀκοντίρᾳ, καὶ θώραξ καὶ κράνος. ὡς ὑμῖν ἔχειν, θεῶν τινες ὠμηνία σάφισθαί μοι δοκῶσιν, εἰ μηδ' ἐπὶ ὀλίγων ἐπιπεσόντων. ἐδὲ γέ τοι, ὧν σπασάμενος καὶ τὸ μικρὸν τοῦτο ξιφίδιον, τὸ παρὰ τὸν ἰσχίον, μόνος ἐπέσπευσα τοῖς νέοις ὑμῶν ἅπασιν, ἀσθενοῦς ἂν ἔλοιμι τὸ γοῦν

Si verò vobis in animo eſt prorſus eſſe liberis, & per omnia felicibus, alijs vobis opus erit gymnaſijs, & vero in armis exercitio: neque cum aliquo alternis certaminibus iuuenes vobis componendi ſunt, ſed aduerſus hoſtes depugnandum erit certo cum periculo virtutem exercentibus. Quapropter relictis puluere atque oleo, docete illos arcu contendere, & haſta uti: neque illis leuia dabitis iacula, quæ uenti flatu feruntur, ſed ſit haſta grauis, quæ cum turbine atque ſibilo extorqueatur: præterea lapis prægrandis, & gladius, & ſcutum ſiniſtræ inſertum, & thorax, & galea. Nam ſicut in præſens inſtructi eſtis, deû cuiuſpiam benignitate mihi ſeruati eſſe videmini, quo minus nondû perijſſetis à perpaucis ſaltem leuis armaturæ militibus irruentibus. Ecce enim, ſi ſtricto ſaltem gladio, quo ſuccinctus ſum, ſolus in iuuenes veſtros omnes irruerem, actutum vnà cum clamore gymnaſium hauddubiè caperem, illis

γυμνάσιον, φυλάττειν ἐκεῖνον, καὶ οὐδ' ὅπως ἀντιβαίνοιμεν τῷ σιδήρῳ τολμῶντες· ἀλλὰ περὶ τοὺς ἀνδριάντας ἂν περιϊστάμενοι, καὶ περὶ τοὺς κίονας καταφυγόμενοι, γέλωτα ἂν μοι παράσχοιεν, δακρύοντες οἱ πολλοὶ, καὶ τρέμοντες. καὶ τότ' ἂν ἴδοις ἔτι ἐρυθριῶντας αὐτοῖς τὰ σώματα, οἷα νῦν ἐστιν, ἀλλὰ ὠχροὶ ἅπαντες αὐτίκα γένοιντ' ἂν, ὑπὸ τοῦ δέους μεταβαλόντες. οὕτως ὑμᾶς ἡ εἰρήνη διατίθησι, βαθεῖα οὖσα, ὡς μὴ ἂν ῥᾳδίως ἀνασχέσθαι λόφον ἕνα κράνους πολεμίου ἰδόντας. ΣΟ. Οὐ ταῦτα ἔφασαν, ὦ Ἀνάχαρσι, Θρᾳκῶν τε ὅσοι μετ' Εὐμόλπου ἐφ' ἡμᾶς ἐστράτευσαν, καὶ αἱ γυναῖκες ὑμῶν, αἱ μετὰ Ἱππολύτης ἐλάσασαι ἐπὶ τὴν πόλιν, οὐδὲ ἄλλοι, ὅσοι ἡμῶν ἐν ὅπλοις ἐπειράθησαν. ἡμεῖς δὲ, ὦ μακάριε, οὐκ ἐπειδήπερ οὕτω γυμνὰ τὰ σώματα ἐκπονοῦμεν τῶν νέων, διὰ τοῦτο καὶ ἄνοπλα ἐξάγομεν ἐπὶ τοὺς κινδύνους, ἀλλ'

illis posses [illegible] ac nullo modo [illegible] cum [illegible] statuas aut columnas [illegible] stantes [illegible] rent, lachrymantes [illegible] pidantes permulti. Tunc [illegible] rubicundos illos [illegible] quemadmodum nunc sunt in praesentia, sed omnes illico [illegible] pallescentes [illegible] formidine. Adeo multa pax haec [illegible] ut non facile [illegible] galeae cristam [illegible]. SOL. Non hoc unquam [illegible] praedicaverunt, o Anacharsi, Thraces, quicunque cum Eumolpo bellum nobis intulerunt: neque vestrae mulieres, quae duce Hippolyta adversus urbem expeditionem instituerant. Neque item alii, quicunque in armata acie vires nostras [illegible] sunt. Caeterum nos, [illegible] te, non hoc consilio [illegible] nuda corpora [illegible], ut propterea eos in aciem adversus pericula producamus: sed

ἄλλ' ἐπειδὰν καθ' αὑτὸς ἄριστοι γένωνται, ἀσκῶνται τὰ μετὰ τοῦτο ξὺν τοῖς ὅπλοις, καὶ πολὺν ἄμιλλαν χάσωνται ἄν αὐτοῖς οὕτω διακείμενοι. Αν. οὐ πᾶν τοῦτο ὑμῖν ἐστι τὸ γυμνάσιον τὸ ἐν τοῖς ὅπλοις; οὐ γὰρ ἄλλον ἴσμεν ἐν τῇ πόλει τοιοῦτον ὄντα, ἅπασαν αὐτὴν ἐν κύκλῳ περιπατοῦντα. Σό. ἀπὰ εἴδοις ἄρ, ὦ Ἀνάχαρσι, ἐπιπλέον ὑμῖν σοφὸς διατρίψας, καὶ ὅπλα ἐπάσω μάλα πολλὰ, οἷς χάμεθα, ὑπόλαβε ἀναγκαῖον εἶναι, καὶ λόφους καὶ φάλαρα καὶ ἵππους, καὶ ἱππέας σχεδὸν τὸ τέταρτον τῆς πόλεως. τὸ μέν τοι ὁπλοφορεῖν ἐᾶν, καὶ ἀκινάκην περιεῖσθαι, καὶ τὸν ἐν ἀγορᾷ οἰόμεθα ἔνιοι καὶ πρόσθεν γ' ἴσως, ὅτις ἐν ἅπασι διαφοροίη, μικρὸν ἄλλο, ἢ ὅπλα ἐξαίνοι ἂς τὸ δημόσιον. ὑμᾶς δ' οὐ συγγνωστὸν, ἐν ὅπλοις διὰ βίου ὄντας. τότε γὰρ ἐν ἀφράκτῳ αἰκίᾳ, ῥᾴδιον ἐπιβουλὴν, καὶ οἱ πολέμιοι μάλα πολλοί. καὶ ἅπασι

sed vbi in hiſce ludicris quàm optimi atque exercitatiſſimi euaſerint, deinceps & cum armis exercentur, quibus longè propriùs vtuntur ad hunc modũ antè inſtituti. ANA. *Et vbinam locorũ illud nobis eſt gymnaſium, quod armorũ vſui exercendo deſtinatum eſt? Neque enim ego vſpiam in vrbe eiuſmodi conſpexi, cùm totum oppidum ſurſum ac deorſum diligẽter perreptaſſem.* SO. *Sed certò videbis, ô Anacharſi, multũ nobis tẽporis conuerſatus, tũ vniuerſũq; permulta eſſe arma, quibus neceſſitate vrgente vtimur, & criſtas, & phaleras, & equos, & equites fermè quartam partẽ ciuiũ. Siquidem ſemper armatũ incedere, neque nõ acinace ſuccinctum eſſe, ſuperuacaneum in pace eſſe exiſtimamus. Praeterea multa cautum eſt, ne quis in vrbe, cùm nihil neceſſe ſit, ferrum geſtet, aut armatus procedat in publicum. Vobis verò non iniuriã ignoſcendum eſt, perpetuò in armis viuentibus. Viuere enim in loco aperto incuſtodito, facilè inſidijs obnoxium eſt, & hoſtium valde numeroſa eſt copia: neque*

ἄκμον, ὁπότε τις ἐπισὰς, καὶ μάρμορον καταστάσας ἀπὸ τῆς ἁμάξης φονεύσας. ἔτι πρὸς ἀλλήλους ἀπιστία, ἀθυμία, καὶ μὴ ἐν νόμῳ ξυμπολιτεύεσθαι, ἀναγκαῖον ἀεὶ τὸν σίδηρον ποιεῖ, ὡς πλησίον ἔν ἀμυνοῦντα, εἴ τις βιάζοιτο. Ανά. ἔτα, ὦ Σόλων, σίδηρος φορᾶν μὲν ἀδικοῦς ἀναγκαῖα ἔνεκα, πρεπὲν ὑμῖν λοιπὰ, καὶ τῶν ὅπλων φέρεσθαι, ὡς μὴ δεῖ χαρὸς ὄντα φθείρειν· ἀπὸ φυλάττει ἀσκάμβα, ἐς χρησόμενοι τότε, τῆς χρείας ἐπισάσης. τὰ δὲ σώματα τῶν, οὐδενὸς ἀεινοῦ ἐπόντος, καταπονῆται πάντες, καὶ τὸ τῶν ἱδρώτων καταναλίσκοντες, οὐ ταμιευόμενοι πρὸς τὸ ἀναγκαῖον τὰς ἀλκὰς αὖ, ἀλλ' ἀεὶ ἐν ᾧ πλῷ καὶ τῷ πόνῳ ἐκχέοντες; Σό. ἔοικας, ὦ Ἀνάχαρσι, τοιοῦδί τι ἀνάμωσ πεπονθέναι, ὡς οἶνῳ ἢ ὕδατι, ἢ ἄλλῳ τῳ χρῶν ὁμοίῳ ἂν αὐτῷ ὅσαν. ἐκχεῖς οὖν, μὴ

neque illud certum, quo tempore assistens quispiam decimetem è plaustro pertrucidatum ingulet. Ipsa quoque mutua infidelitas, & quòd legibus nequaquam coërcitum regnum incolitis, ferrum vobis semper facit necessarium: vt in proximo sit ad propulsandam iniuriam, si quis vim alteri inferre aggrederetur. ANA. Adeò verò, Solon, ferrum gestare nulla necessitate adigēr sua peruacaneum esse censetis, vt & armis parcatis, ne in manibus frequenter habentes corrumpantur, sed reposita conseruatis, vt necessitate vocante vtamini: sedentium inutilem corpora nullo cogente periculo verberantes laboribus conficitis. Quinetiam sudore absumentes, nulli rei magnopere necessariæ aut conducibili mox illorum expromitis, sed in cassum in cano atque arena effunditis. SO. Videris, ô Anacharsi, talem de robore corporeo opinionem obtinere, quasi vino aut aqua aut alij cuipiam rei humidæ similitudine respondeat. Itaque mutuis ac quum

μὲν ὥσπερ ἐξ ἀγγείου κεραμέου
λάθρᾳ διαῤῥυῆσα τὰ ἐν τοῖς πόνοις, κἄτα ἡμῖν κενὸν καὶ ξηρὸν οἴχηται τὸ σῶμα καταλιποῦσα, ἢ καὶ μηδενὸς ἐνδοθεν ἀναπληρουμένου. τὸ δ' ὑφ' ὅτου ἔχει σοι, ἄπορ' ὄφλησις ἂν αὐτῷ ἑαυτῷ τοῖς πόνοις, ὅσῳ δὴ μᾶλλον ὑπερῄα, καθ' ὑδραν μῦθον, εἴ τινα ἅπαξ κεφαλὴν ἀμβάσης δύ' ἀνὰ ἄπαν ἀνηφύονθ'. ἢν δ' ἐκ γύμνας ἐξ ἀρχῆς, καὶ ἄζηρος, μηδὲ διαρκῆ τῷ ὕλῃ ὑποβεβλημένῳ, τότ' ἂν τῶν καμάτων βλάπτοιτο ἄρ', καὶ καταμαραίνοιτο, οἷόν τι ἐπὶ πυρὸς καὶ λύχνου γίνεται. ὑπὸ γὰρ τοῦ αὐτοῦ φυσήματος, τὸ μὲν πῦρ ἀνακαίουσας ἄν, καὶ μᾶλλον ποιήσειας ἐν βραχεῖ, παραβάλλων τῷ πνεύματι, καὶ τὸ τοῦ λύχνου φῶς ἀφανίσειας, οὐκ ἔχον ἐκ προχωροῦν τῆς ὕλης τῷ καρπίσαι, ὡς διαρκῆ ὄντ' πρὸς τὸ ἐντεινόμενον· οὐ γὰρ ἀπ' ἰσχνοῦ φῶς, οἶμαι, τῆς φλογὸς ἀνηφύη. Ἀναχ. ταυτὶ γὰρ, ὦ Σόλων, οὐ πάνυ

ne quemadmodum ex vase Samio, robur clanculùm effluens in laboribus, deinde nobis corpus inane & aridũ discedendo relinquat, cùm à nemine intus repleatur. At qui ad hunc modum res se non habet, sed quantò quis impensiùs exhauserit, tantò copiosiùs influat, iuxta Hydræ fabulam, siqua vnquam tibi inaudita est, cui pro vno capite præciso, semper alia duo renascebantur. Cæterùm si ab initio inexercitato corpore fuerit, parumq; firmo, neq; satis habuerit subiectæ materiæ, tunc illicò fatigatione defessus, detrimento afficitur, atq; marcescit, veluti in igne ac lychno vsuenire videmus. Etenim eodem flatu & ignem potes incẽdere, inq; breui maiorem facere, nimirũ inflammans spiritu: ac lychni lumẽ extingues, non habens sufficientem materiæ suppeditationem, quæ aduerso flatui par esse possit. neque enim ab aliuis actæ radice productũ fuerat. ANA. Hæc equidem, ô Solon, non admo-

πάνυ σιωπῶμι· λιπόντα γὰρ, ἅπαντ' ἰμὶ ἄρρητα, ἀκεῖνοῦς τιν & φροντιδ &, καὶ διανοίας ὀξὺ διαφορᾷς διόμενα. ἰκεῖνο δὶ μοι πάνυ ἀπὶ, τὶν & ἵνικα οὐχὶ ἡ ἰν ζοῖς ἀγῶσι ζοῖς Ολυμπιάσι, καὶ Ισθμοῖ καὶ Πυθοῖ, καὶ ζοῖς ἄλλοις, ὁπότι πομοί, ὡς φὴς, σιωίασι ἰν ὑψόμενοι τὸς νίκας ἀγωνισομένους, οὐδ' ποτι ἰν ὅπλοις ποιεῖσθι τὸ ἄμιλλαν, ἀλλὰ γυμνὸς ἰς τὸ μέσον παραγαγόντις, λαμπρομένους καὶ ποιοῦμένους ἰπιδείκνυτι, καὶ νικήσασι μῆλα καὶ κότινον λίδοτι; ἄξιον γὰρ εἰδίναι τοῦτό γι, οὗ τιν & ἵνικα τὸ ποιῆτι. Σό. ἡγούμιθα γὰρ ὦ Ανάχαρσι, τὸ ἰς τὰ γυμνάσια προθυμίαν οὕτως ἂν πλέω ἐγγενίσθαι αὐτοῖς, ἐ τὸς ἀεὶ εὐδοκιμοῦντας ἰν τούτοις ἴδοιεν τιμωμένους, καὶ ἀναπρυπομένους ἰν μέσοις ζοῖς Ελλησι, καὶ ὅσ' ἔτ', ὡς ἰς τούτους ἀφθονώμφοι, ἀνδρίας τὶ ἐπιμελοῦ, ὡς μὴ ἀσχύ-

admodũ intelligo, arguebis enim ista tibi dicta fuisse, quàm vt ego quem in ingentia assequi, exactiũ quidam curam & mentem certantem requirerem. Mihi porrò omnino mihi respondeo, quamobrem tandem in Olympiis certaminibus, & Isthmiaris, & Pythicis, aliisq. quando mihi, vt ais, confluxerint innumeri, certantes spectaturi, in ipsis armis certamen cõficiendum proponitis: sed nudos in medium adductos, qui & calcitrauit, & verberemur, ostenditis, ac deinceps victoribus mala aut oleaginam coronam præfatis? Hoc enim scitu dignum est, cuius rei gratiã faciatis soleatis. SO. Quoniam opinamur, ô Anacharsi, hac ratione gymnasiorum desiderium in iuuenibus magis accendi, si qui optimè sese gesserint, in illis honorari conspexerint, & in medio Græcorum præconis voce magnificè proclamari. Quapropter etiam tanquam illi exuuiis vestimentis, optimi corporis æstimandæ habitudinis curam non negligam-

μὴ γυμνωθέντες, καὶ ἀξιονικότατον ἕκαστος αὐτὸ ἀπεργάζεσθαι. καὶ τὰ ἆθλα, ὥσπερ ἔμπροσθεν ἔφην, οὐ μικρὰ, ὁ ἕκαστος ὁ παρὰ τῶν θεατῶν, καὶ τὸ ἐπισημότατον γενέσθαι, καὶ δόκιμον ὡς πλείστοις, καὶ ἐπαινεῖσθαι ὑπὸ τῶν θεατῶν. τοιγάρτοι πολλοὶ τῶν θεατῶν, οἷς καθ' ἡλικίαν ἔτι ἡ ἄσκησις ἀπέστη, ὑπομιμνήσκουσιν ἐκ τῶν τοιούτων, ἀρετῆς καὶ πόνων ἐραστὰς ὄντας, ὡς ἕκαστός τις, ὦ Ἀνάχαρσι, τῆς Ἑλλάδος ἔρωτα ἔχει. βάλοι ἐκ τοῦ βίου, τί ἂν ἔτι ἀγαθὸν ἡμῖν γένοιτο; ἢ τίς ἄν τι λαμπρὸν ἐργάσασθαι ἐπιθυμήσειε; νικῶν δὲ καὶ ἀεὶ τούτων ἑκάστῳ παρέχοιμ' ἄν μοι, ὁποῖοι ἐν πολλοῖς ὑπὲρ πατρίδος καὶ παίδων καὶ γυναικῶν καὶ ἱερῶν γένοιντ' ἄν ἕκαστοι, οἱ κοινὸν πέρι καὶ μέγαν, γυμνοὶ θεαταῖς πᾶσι, τὴν ἀρετὴν ἐπιδεικνύμενοι. καί τοι τί ἂν πάθοις, μὴ γυμνωθείς τὸ αἰδοῖον;

ne denudati pudore afficiantur, ac se quisque victoria quamdignissimum præparet. Quæ etiam præmia, quemadmodum à me prædictum est, non mediocria sunt proposita, nempe honorificũ & laude plenum à spectatoribus testimonium, & esse clarissimũ, ac demonstrari præstantissimum. Etenim non pauci ex spectatoribus, quibus per ætatem etiamnum exercitatio colenda est, abeunt non mediocriter ex his virtutis & laborũ amore inflammati. Itaque, ô Anacharsi, si quis è cõmuni hominũ vita laudis & gloriæ amorem sublatum ejiceret, quidnam ampliùs præclarè rei nobis ille faceret reliquũ? aut quisnam facinus aliquod magnũ & memorabile cõcuriscereti? Iam ex iis haud difficulter coniecturam facere potes, quales in bello pro tuenda patria, defendidis liberis & uxoribus, & pro tẽplis suscepto futuri sint arma habentes in manibus, qui oleagina corona aut pomis inducti tãta cupiditate ad victoriam consequendã ferantur. Et quidnam dicturus esses,

ἀθυμίαν καὶ ὀρρωδίαν παρ' ἡμῖν, καὶ σπουδὴν ἐπὶ τοῖς οὐ μικρὰν; ἢ γυμνάσιον ἀκινδύνου, καὶ μάλιστα ἂν μάθοις ὡς ἐπὶ νόμῳ αὐτὸ ἀθῶμεν, καὶ πᾶσιν ἁπλῶς τοῖς ἐν ἡλικίᾳ παρῆναι, καὶ ὁρᾶν τὰ ὄρνια ὅσα πυκνοῦται μίχρι τῆς ἰσχάτης ἀπαγορεύσεως. ἀλλ' οὐ θέμις· ὀλοῦ γὰρ τις ἐρίμα τοῖς ψυχαῖς ὁρμὴν ἐς τοὺς κινδύνους, ὡς μὴ ἀγνίσεσθαι ἐν ἀγωνίσμασι φαίνοιντο τῶν ἀλεκτρύνων, μηδ' ἀπαγορεύοιεν ὑπὸ τραυμάτων ἢ καμάτων, ἢ τι ἄλλο δυσχερές. τὸ δ' ἐν ὅπλοις παρᾶσθαι αὐτῷ, καὶ ὁρᾶν τιτρωσκομένους ἄπαγε, θεοὶ σῶσαι γε, καὶ λαμπρὸς σκιὰν, καὶ προσιτὶ γε ἀλυσιτελὲς, ἀφροφάπτειν τοὺς ἀγῶνας, καὶ οἷς ἄν τις ἄμεινον χήσαιτο κατὰ τῶν ἀνομένων. ἐπὶ δὲ φῆς, ὦ Ἀνάχαρσι, καὶ τῷ ἄλλῳ Ἑλλάδα ἐπιλύσασθαι,

si apud nos & communicetur A gallos gallinaceos compugnantes videres, ac horum studium spectandarum & alendarum studiosum non mediocriter Rideres videlicet: at tibi minime si resciscerem lege à maioribus lata illud nos facere, omnibusque inuenibus vt interfint imperatum esse, vt spectent volucres roſtris inter se depugnantes vſque ad extremam defectionem virium. Atqui ne hoc quidem institutum risu dignum est. Irrepit enim ſeuſim in animos iuuenũ impetus ad fortiter ſubeundã & contemnendã pericula, ne gallis ingenerosiores atque ignauiores eſſe appareant, neue defeſſi vulnera aut labores aut aliam difficultatem ferre recuſent. Cetera rũm vt in armis harum rerum periculum faciam, vbi mutuis vulneribus ſtimulum facientes ſpectemus, apage, ferinum enim illud eſſet, & omnibus modis crudele: ad hæc non minus damnoſum & turpe, mactare iuuenes præſtantiſſimos, quorũ opera & virib. longè melius aduerſus hoſtes vti queamus. Quia verò ais, ô Anacharſi, te reliquã quoq; Græciam vidẽdi gratia peregraturũ,

vide

…νυτο, ἵν' ποτε καὶ ἐς Λα-
…δαίμονα ἔλθῃς, μὴ κατα-
…γέλασον, μηδὲ ἐκείνων
… σκώπτε μᾶλλον γοῦν οὐ-
…τοι, ὁπόταν ἐς σφαῖρας πε-
…σόντες ἐν τῷ θεάτρῳ συμπεσόν-
…τες, πώγωνα ἀπέλυσαν, ἢ ἐς
…ὕδωρ ἀσκεθόντες, ὃ δὴ
…περιγράμμιστον, ἐς φάλ-
…αγγα διατάξεις, τὰ πολλὰ
…μέρη ἀπέλουσι ἐργάζονται,
…γυμνοὶ καὶ αὐτοὶ, ἄχρις ἂν
…ἐξέλασι τοῦ περιγράμματος
…τὸ ἕτερον σύνταγμα,
…οἱ ἕτεροι τοὺς κατὰ Λυκόρ-
…γον, οἱ καθ' Ἡρακλέα, ἢ
…ἑκάτερον συνωθοῦντες ἐς τὸ
…ὕδωρ. τὸ γὰρ ἀπὸ τούτου
…ἐξέλουσι πᾶν, καὶ οὐδὲν ἂν
…ἐπίσω. μᾶλλον δὲ, ἢν
…ἴδῃς μαστιγουμένους αὐτοὺς
…ἐπὶ βωμῷ, καὶ αἵματι ῥέου-
…σιν, πατέρας δὲ καὶ μη-
…τέρας παρεστάσας, οὐχ ὅ-
…πως ἀποσπάσας ἐκ τοῖς γι-
…νομένοις, ἀλλὰ καὶ ἀπει-
…λοῦσι, ἢν μὴ ἀντέχοιεν πρὸς
…πληγάς, καὶ ἱκετεύου-
…σι μέχρι διαρκέσαι
…τὸν πόνον, καὶ ἱ-
…κανῶς

vide vt memoriæ teneas, si quando in Lacedæmona veneris, ne & illos irrideas. neque putes eosdem inutilibus vacare laboribus, quando aut de pila in theatro impetu facto collapsi, mutuis vulneribus semet deformauerint: aut in locum circumcirca aqua obseptum ingressi, ac in cohortes distributi, hostili animo alter alterum inuaserit, & ipsi nudi, donec pars alterutra diuersam è loco aquis circundato ejecerit, nempe Lycurgi assectæ, sectatores Herculis, aut rursus in aquam impulerint. Ab illa enim pax insequitur, nec vllus amplius pulsatur. Maximè verò, si videris pueros ad aram flagellis ac loris cædi, ac sanguine defluentes & patre & matre assistentibus, non vt aliquem ex hoc facto dolore capiant, sed minaciter interminantibus nisi verbera perseuerantèr tulerint, ac supplicantibus quoq; vt quamdiutissimè labori tolerando sufficiant,

παρτρῶσα τοῖς δανοῖς. πολλοὶ γὰρ καὶ ἀναπίπτουσι τῷ ἀγῶνι, μὴ ἀξιώσαντες ἀπαγορεῦσαι ζῶντες ἔτι, ἐν ὀφθαλμοῖς τ' οἰκείων, μηδ' ἕξαι τοῖς σώμασιν, ὧν καὶ τοὺς ἀνδριάντας ὄψει τιμωμένους δημοσίᾳ, ὑπὸ τ' Σπάρτης ἀναστηθέντας. ὅταν τοίνυν ὁρᾷς κἀκεῖνα, μήτε μαίνεσθαι πολλάκις αὐτοὺς, μήτε ἔπηξ ὡς ὀλιγωρεῖν νικᾶ ἀτίας ἀναγκαίας ζημίας πωρῶσι, μήτε τυράννου βιαζομένου, μήτε πολεμίων ἀγατιθέντων. ἅπερ γὰρ ἄν σοι καὶ ὑπὲρ ἐκείνων Λυκοῦργος, ὁ νομοθέτης αὐτῶν, πρὸς τὰ ὕλογα, καὶ ἃ σωιζόμενα κολάζει αὐτοὺς, ὃν ἐχθρὸς ὤν, ὅτι διὰ μίσους ἀνὴρ ἦν, ὅτι τῷ νομοθέτῃ τ' πόλεως ἐκεῖ παραναλίσκων, ἀπὸ καρτερικότατος, καὶ σωτὴρ τοῖς δήμου κρείττονας ἀξιῶν εἶναι τοὺς σώζοντας τὴν πατρίδα. καί τοι κἂν μὴ ὁ Λυκοῦργος ἦν, ἐννοῆς,

néve verberū difficultatibus cedentes succumbat. Nam permulti plagis ipsis interimuntur, dedecorosum esse mantes, si etiamdum viuant in familiarium cōspectu verberibus superati defecerunt, aut corpore flagrorum illibus cederent: quæ etiam statuis in memoriam illorū excitis publicè à Spartanis honestata videbis. Quāde ergo ista coràm oculatus arbitrer intueberis, cum illos insanire teneræ suspicaris, neque dicas citra causam ipsum ac necessariam talibus eos difficultatibus confligere, neque vrgente alicuius fama tyranno, neq; hostib. imminentibus. Dixerit enim haudquaquā Lycurgus Laconicarum legum auctor, pro illis tuendis tibi rationi valde consentanea, quibuscū causis impositis B pueros ita verberibus affligēdos statuerit, neq; inimicus illis existens, neq; inimicitiis adductus hoc faciens, neq; ciuitatis inuentutē ne quoquā absumēs: sed volēs atq; cōtendēs reddere quā fortissimos, ac eorum difficultate superiores eos, qui patriā ab inimicis essēt seruaturi atq; defensuri. Quāquā verò ipse Lycurgus nihil dixerit, facil

ἔθηκα, ἢ αὐτὸς, ὡς ὃν ἄν τις facilè tamen animaduertis,
ἀκηκόοι ὁ Ζεῦτος ἐν πολέμῳ, vt talis quispiam quōdam in
ἀποῤῥῆτόν τι ἐξαπροι τ Σπάρ- bello comprehensus, nullam
της, ἀκουόμενον τ ἐχθρῶν vocem Spartana magnitudi-
ἀπὸ καταγελῶν αὐτ, μαγι- ne indignam emiserit, inimi-
σθῆτο, ἂν ἀπιστόμενος πῶς τ cis eundē diris tormentis tor-
παίοντα, ὡς πρότερος ἀπαγο- quentibus, sed illos falsè sub-
ρεύσαιμ. Αν. ὁ Λυκοῦργος δὲ fannās, flagellis cædebatur,
ἢ αὐτὸς, ὦ Σόλων, ἐμαστιγοῦτο cum verberāte infracta ani-
ὑπ' ἀνικίας, ἢ ἐκπρόθυμον mi tolerantia contendens, ve-
ἂν ἢδη τ ἀγῶν, ἀσφαλῶς rā citius viribus deficeret. ANA. *Num Lycurgus quoq;, Solon, in iuuentute lo-ris cæsi solitus est? & an hu-ius certaminis auctor exisset, citra periculum talia iuueniliter cōmentus est?* SO. *Cùm iam proiectæ ætatis esset, ci-uibus Spartanis leges condi-dit, profectus è Creta. Alio quandiu enim apud Creten-ses peregrè egit, quoniā eos-dem audiuerat optimis le-gibus institutos viuere, quib.* C *Minos Iouis filius legū scri-ptor extiterat.* AN. *Quam-obrē igitur, Solon, & tu non imitatus es Lycurgū, ac iuuenes loris proscindis? Etenim ppulchra hæc sunt institua, & vobis nō indigna.* SO. *Quoniā nobis, Anacharsi, sufficere videntur ista gymnasia, quorū ipsi repertores extitimus, neq; magnopere necessariū existimamus peregrinorū æmulatores esse.* AN.

οὐκ, ἀλλὰ σωφρ, οἶμαι, οἷόν τι ἐσὶ μαστιγοῦσθαι γυμνὸν, ὕνω τὰς χεῖρας ἐπαίροντα, μηδενὸς ἵνικα ἀφελίμου, ἢ ἑαυτῷ ἑκάστῳ, ἢ κοινῇ τῇ πόλει. ὡς ἴσως, ἐμοὶ μὲν τοιγε ἐπιδημήσαντι τῇ Σπάρτῃ, καθ' ὃν καιρὸν ταῦτα ἔδρων, δοκῶ μοι τάχιστα καταγνωσθῆναι δημοσίᾳ πρὸς ἀυτῶν, ἐπιχειροῦντι ἐν πάσαις, ὁπόταν ὁρῶ τυπτομένους, καθάπερ κλιπίδας ἢ λαμπόδυτας, ἤ τι ἄλλο τοιοῦτον ἐργασαμένους. ἀτεχνῶς γὰρ ἐμβόρου δοκῶ μοι δοκεῖν πόλει αὐτῶν, ὅταν καταχέωμαι ὑφ' ἑαυτῆ πάσχουσα. Σὺ μὲν ἐρώμην, ὦ γύναι, μηδὲν τῶν ἀνδρῶν ἀπόνασθαι, μόνον αὐτὸς λάβε, οἷον πρᾶξιν. ἴσως γάρ τις ὁ καὶ ὑμῖν ἐπιτήδειον σοι τὰ ἀκόντια αὐτίκα ἐν Σπάρτῃ· πλὴν ἀλλ', ἐπειδὴ ὑμῖν ἐγὼ τὰ ἐμὰ πρόσοι δοκῶ ξυλλήψεσθαι, σὺ δὲ οὐ πάνυ ἀρθρόμενον ἐν τούτοις ἔοικας, ἐκ ἄδικα αἰτήσαν ἔοικα

Nequaquam, sed intelligis, ut opinor, quàm res sit ferendis flagris obuerberare manibus sine pulas, palmas vtraſq; ſurſum citer extendentis, ex quibus la prouentat vtilitas nec ipſi natim ad rem qui caſtigat, neq; item ad Remp. cõmodet. Itaque ſi quando Spartam peregrè profectus veneris, quo tempore ipſa ſoleant ſolent, videor me ſtarim lapidibus obruturos vbi ab illis publicè, ſingulos deridentem, ſi quando videro pueros veluti furas flagris cæſos, aut veluti peculatores, aut alium facinoroſum. Planè verò illorum ciuitas mihi videtur egere helleboro, quæ vſquadrò ridicula à ſe ipſa pati conſueuit. SO. *Ne deſertam cauſam, ô generoſe, neque viris abſentibus te ſuã dicentem vincere, indutus in animum. Neq; enim dixit quiſpiam etiam Lacedæmone, qui harum rerum cauſam tibi promptiſſimè reddituros eſt. Verùm enimuerò quandoquidem ego tibi noſtræ exercitationis gymnaſia percenſui, quæ tibi non admodum placuiſſe non occultè tuliſti, videor mihi non iniqua poſtulaturus eſſe,*

παρὰ σῦ, ὃς καὶ αὐτὸς ἱκανῶς μέμνησαι, πρός με, ὃν προπορεύσωμαι ὑμᾶς οἱ Σκύθαι δια σκέπτεσθαι τὰς νίας τὰς παρ' ἡμῖν, καὶ οἷς τισι γυμνασίοις ἀναστρεφομένους, καὶ ὅπως ὑμῖν ἄνδρες ἀγαθοὶ γίγνονται. ΑΝΑ. Δικαιότατα μὲν δή, ὦ Σόλων, καὶ ἕπομαι διηγήσεσθαι τὰ Σκυθῶν νόμιμα, ὡς σμικρὰ ἴσως, ὡς δὲ κατ' ὀλίγον, οἵ γε ἐκ παλαιᾶς πόρρω παλαχθεῖσαι τολμῶσι μικρὸν ἄν μίαν γλῶτταν, ἀλλοῖοι γὰρ ἡμῶν· ἀπὸ ἀρίστου γε, ὅποῖα ἂν ἂν. ἐς αὖειον μὲν ἡμῖν ἔοικε, τὸ δὲ ἀκριβολογεῖσθαι περὶ τῶν σωσσείων, ὡς ἄρα τι αὐτοὺς ἔφυς, ἔτι μᾶλλον ἰννοεῖσθαι καθ' ἡσυχίαν, ἅ τι χρὴ ἀπὸν, σωκράτοιμι τῷ μύνῳ μοι ἐπιλοίπου. τὸ δὲ νῦν ἔχον, ἀπόμενον ἐκεῖ τούτοις, ἐπὶ-ρα ἤδη.

te, vt & tu vicissim me audiente percurras, qua ratione vos Scythæ vestros iuuenes exerceatis, tum quibus gymnasiis educatos insuescitis, & quonam pacto eosdem viros strenuos efficitis.

ANACH. Aequissima sunt, ô Solon, quæ postulas. Ac ego quidem Scytharum leges tibi cõmemorabo, fortasse non admodum admirandas illas, & quæ non multùm vestris sunt responsuræ. Neque enim vel in maxillam alicui plagam illidere auderemus, sumus enim perquàm meticulosi: sed tamen qualiacũq; sint nostra exercendorum iuuenum instituta, dicentur. Cæterùm, si videtur, ea de re colloquium in crastinum vsque differemus, vt ea quæ ipse dixisti, magis quietus apud me retractare possim: tum etiam ea quæ mihi dicenda sunt, memoria perè currere. Itaque quod nunc restat, in præsentia quidem abeamus. Iam enim inualescentibus

umbris appetit ve-

spera.

GILBERTI COGNATI.

ANNOTATIONES.

ARGVMENTVM.

GYmnasiorum vanitatem hic dignis excipit mo-
dis Anacharsis homo barbarus alioqui, sed A-
thenien sibus, Solone q; ipso multò prudentior. Ex hoc
porrò Luciani Dialogo videre licet, quib. olim exer-
citijs apud Athenienses iuuētus exercitata, tū quanta di-
ligentia instituta, adoleuerit. Præterea quāta ratio re-
ctè educandorū iuuenū sit habita apud Gentiles, qui
hoc tempore apud Christianos extremè negligūtur:
etsi nihil perinde interfit cuiusq; Reipublicæ, quàm vt
iuuentus quāoptimè ac sanctissimè instituatur. Certè
Plato philosophorū sapientissimus, iuuentutis primā
curam debere esse cōtendit in Eutyphrone. Sunt enim
iuuenes futuræ Reip. plātæ quædā ac seminaria, quo-
rū recta educādi ac instituendi ratio si neglecta fuerit,
ipsiq; inculti in maturā & cōstantē ætatē adoleuerint:
qui fructus, atq; adeò quæ spes, aut quod specimē bo-
næ indolis, aut viri non improbi ab illis expectandum
erit? Non alius, p fectò ingratæ segetis, puentus, quàm
qui à neglectis plantis producitur: nēpe, lentes & spi-
nę, neq; non ramorū inutilium superflua materia, tan-
tūmodò alendo foco accōmoda, hoc est, in omne vi-
tiorū genus præceps temeritas atq; audacia. Sed ista
ab alijs iam persæpè grauissimè simul ac luculētissimè
disputata sunt: neque minus intelligit diligens lector,
quantū detrimenti adferre soleat reb. humanis iuuen-
tus data neglectui. Tantū hoc dico, dignissimam hāc
curā esse principibus, vt suis in ditionibus iuuentutis
optimis studijs instituendæ rationē habeant. Est enim
puerilis illa turba, ex qua olim emersuri sunt Iudices,
Cōsules, Principes, Reges, Episcopi, Parochi, Cōciona
tores: q si non statim à teneris (vt aiūt) vnguiculis libe-
ralib. disciplinis imbuti, q̄ optima fuerint, didicerint,
nihil tale ad Reip. functionē & administrationē quon-
dā accedentes præstabunt, quod illorū exiget officiū.

Qui

Qui enim æquitatem aut iuſtitiam in foro præſtabit, ille pronunciandis ſententijs, & litibus dirimendis, qui nunquam, quę æquitatis aut iuſtitiæ ſint partes didicit? Qui bonum aut pacatum in Republ. ciuem fore ſperabimus, qui boni ciuis officia ignorauerit? Cic. de Offic. lib. 1. Oppian. de Venat. lib. 1. Xenoph. de Venat. Quintilianus lib. 2. Plato in Timæo de Legib. 6. de Republ. 5. Ariſtot. Polit. 8. & Medici περὶ τῆς γυμναστικῆς, in primis Fuchſius in Compendio medicinæ. item Plutarchus de Educandis liberis. Sed finem faciam, cùm de his multò etiam prolixiùs & rectiùs Lucianus loquatur.

a O SOLON.] *Exordium ab occaſione, ipſius rei præſentis actione.* b Cæterùm illi ſtantes.] *Tria erant apud Græcos certamina: Pancratium, palæſtra & curſus. De pancratio ludorumque generibus, quibus Græci antiqui & Romani vſi ſunt, lege Budæi Annot. ad L. Athletas, De his qui notantur infamia, & ad L. qua auctione, ad L. Aquiliam. Gellius lib. 13. cap. 26. Propertius lib. 3. ad Sparten de ludis Laconicis.*

c Exercitiorum.] *Certaminum ſpecies & nomina,* d Sydus feruentiſſimum.] *Canis ſydus, quæ & Canicula, ardentiſſimo æſtatis tempore exoritur, Sole primam partē Leonis ingrediente, qui dies XV. ante Auguſti Cal. eſt. Plinius lib. 2. cap. 47. & lib. 18. cap. 28. omnia vaporat, & aquas ſiccat.* e Ob ſua in Rempubl. merita.] ἐπώνυμοι priſci heroës fuerunt, à quibus Atticæ tribus ſua cognomina acceperunt. *His magni honores ab Athenienſibus collati, ſtatuæque in arce eius vrbis collocatæ. Horum nomina ſi quis deſideret, Pauſaniam in Atticis, aut Demoſthenem cū ἐπιτάφιῳ conſulat.* f Tu quemadmodum.] *Repetit propoſitionem ſeu petitionem.* g Tu quidē.] *Redit ad modum & legem diſputationis, & ea à ſimili & more publico commendat.* h Areopagum.] *Auguſtinus de Ciuitate Dei lib. 18. cap. 10, Areopagus putatur nomen accepiſſe, quòd Mars, qui Græcis Ares dicitur, quum homicidij cauſam diceret, iudicantibus duodecim Dijs in illo pago, ſententijs ſex Deorum abſolutus eſt, & ſex damnatus: verùm in paribus ſuffragijs, abſolutio damnationi prælata eſt.* i Cæterùm ſi quis meditato.] *Apud Areopagitas oratoribus haud licuiſſe*

affectus mouere, vt quibus iudicum animi à veritatis lucisque fol-
citatis caligine sæpè abducuntur, autor est etiam Quintil. lib.
2. cap. 17: Eloquentiam ait Lacedæmoniorum ciuitate expul-
sam, Athenis verò veluti reciſam orandi poteſtatem, vbi ora-
tor mouere affectus vetabatur. Et capite 18. eiuſdem libri, af-
fectus, ſi aliter ad æquitatem perduci iudex non potuit, neces-
ſariò mouebit orator. Igitur Athenis interdicebat præco diſſer-
turis in concione, nec vel præfatione, vel affectibus vtebantur, nisi
modò exponerent ἄνθ᾽ ἀγοσιμίου, καὶ ἀνόσιον: id eſt, abſque
proœmijs & affectibus. Idem in Prolego lib. 6. capite 2.
vbi de epilogis loquitur: Athenis, inquit, affectus mouere, per
præconem prohibebatur orator. Philoſophos minùs mirer, a-
pud quos vitij eſt loco, affici: nec bonos mores videntur, ſic à ve-
ro iudicem auerti, nec conuenire bono viro vitia vti, neceſſarios
tamen affectus fatebantur, ſi aliter obtineri vera & iuſta, &
in commune profutura non poſſint. Idem libro 10. de Demo-
ſthenis Ciceronisque comparatione loquens: Saltibus, inquit,
curè, & commiſeratione, qui duo plurimùm affectus valent,
vincimus. Et fortaſſe epilogos illi nos ciuitatis ab ſtuderis: lex,
inquit, aut inſtitutum Athenienſium Demoſthenis orationi-
bus commiſerationem & amplificationem abſtulit, duo acer-
rima oratoriæ artis tela. Eraſmus noſter libro Eccleſiaſtæ ſecundo.
Porrò Stoicorum dogma nullas probantium affectus, non à
Chriſtianis modò, verùm etiam ab ipſis Stoicis paulò æquio-
ribus, reiectum atque exploſum eſt. Nam quod Athenienſes
ab actionibus cauſarum ſecluſerunt affectus, poteſt aliqua co-
lore defendi. Tum ad clepſydras dicebatur, nolebant aquam
non neceſſarijs abſumi, nec iudicem nimiùm diu detinere co-
gnitione. præterea quoniam à iudice religiosè ſtricto requi-
rebatur incorrupta pronunciatio, maluerunt ab ſtuperi à mo-
uendis affectibus, quòd ij ſæpè nubilum offundunt iudicio: in-
terdum eò rapiunt cognitorem, vt non ex iure, ſed ex animi cum
motione ferat ſententiam. k Verbis cauſæ inuoluendæ.] *Σκιάζειν enim velare, inuoluere, contegere, occultare ſignifi-*
cat. l In Areopago ſteti.] *De Areopago Plutarchus in Solone*
dicta ſunt ſatis multa, quibus addi poſſunt quæ ſunt apud
Iſocratem in Oratione de eo conſilio ſcripta, & alios. m Pro-

inde

inde paucis.] *Accedit ad rem ac primò quæ sit vera ciuitas, & quantum in ciuibus ponant, exponit.* n Cumprimis.] *Diuisio ac ὕλη totius institutionis.* o Primam itaque.] *Educatio liberorum: & primò, quibus animos & mentes eorum informant. Hæc autem ipse ponit Aristoteles libro 8. Politicorum, additque præterea pingendi artem. Eius verba sunt: ἐγὼ δὲ τίθεμαι σχεδὸν, ἃ καὶ πάλαι δοκεῖ παιδεία, γράμματα, καὶ γυμναστικὴν, καὶ μουσικὴν, καὶ τρίτον ὄσιον γραφικήν. Terent. in Eunuch.*—fac periculum in literis:

Fac in palæstra, in musicis, quæ liberum
Scire æquum est adolescentem, &c.

p Huius rei exemplum.] *Ab exemplo commendat institutum.* q Mentem iuuenum primùm Musica.] *Inter reliquas Cyclicas disciplinas primo loco Musicam discebant, quam & Epaminondas, & alij nobiles viri summa cum industria consectati sunt, vt interpres Aristophanis in Equitib. admonet, & Athen. lib. 14. Dipnosoph. indicat. Vnde etiam ille mos institutus est, vt in conuiuijs poscenam circumferretur Lyra: cuius cùm se imperitum Themistocles confessus esset, habitus est indoctior, vt Cicero in 1. Tusculanarum quæstionum, & Quintilianus in primo testantur. Xenocrates ad eum qui ludum suum frequentare cupiebat, nec Geometriæ nec Musicæ instructius esset: Abi (dicebat) nam ansas philosophiæ nondum attigisti. Quare vehementer eorum institutum probamus, qui adolescentes, præcipuè eos, qui alioquin ingenio sunt ad hanc artem procliui, ad modulationem canticorum vel instituunt ipsi, vel cantica ad hoc genus disciplinæ accommoda componunt. Etenim huiusmodi exercitijs, si sint moderata, ac suis temporibus vsurpentur, pulchrè excoluntur puerorum animi, vt mitiores (vt Plato ait) modestioresque ac concinniores effecti, vtiles sint ad actiones siue priuatas, siue publicas suscipiendas, & ad dicendum quoque. Quantum verò ea in re præstare possit Musica, illustre habemus exemplum apud Homerum de Musico ab Agamemnone domi relicto, vt Clytemnestram illius coniugem per Heroidum laudes cantu ad pudicitiam hortaretur. Ea verò non priùs adulterium commisit, quàm is è medio sublatus esset. Tanta enim est vis Musicæ, vt nihil sit (vt Cicero*

lib. 3.

lib.3.de Orat.author eſt) *tam cognatum mentibus noſtris, numeri atq; voces, quibus & excitamur & incendimur, & lenimur & langueſcimus, & ad hilaritatem & triſtitiam ſæpe deducimur. Itaque Pythagorici & Socrates, & Plato omnes adoleſcentes in Muſicis erudiendos eſſe voluerunt. Plutarchus in Muſicis refert ipſum Herculem Muſicæ vſum fuiſſe: item Achillem, de quo Homerus Iliad.9.plurimoſque alios, quorum eruditor ſapientiſſimus ille Chiron.* r Deinde ætatis progreſſu.] *Quæ diſcenda proponantur.* s Sed hæc.] *Reiectio, qua veniam ei rei parat, quòd aliena à primo propoſito dicere caperit.* t Sophiſtæ atque philoſophi.] *Quam tum crebrò fiat ſophiſtarum philoſophorumque mentio, non inutile fuerit diſcrimen eorum explicare: Itáque ex Platone potiſſimùm, qui Sophiſtam his ferè coloribus depingit, vt ſit auarus, ambitioſus, vanus, & virtutis expers, in nugis occupatus: ac propterea tum fugiendus, tum contemnendus. Contrà philoſophus, ſummum ac propè vnicum virtutis & veritatis ſtudium habet: cætera omnia vel leuiora ducit, vel contemnit, probitatis & ſapientiæ magiſter & exemplum. Ex his deſcriptionibus apparet, quanta ſit multitudo ſophiſtarum, philoſophorum paucitas. Vtrique tamen à ſine ſunt iudicandi, præcipuáque totius vitæ ſtudio.* u Vſum tibiarum.] *Tibiarum artem non paruo in precio apud antiquos habitam fuiſſe ſcribit Athenæus libro 4. cap.25.* x Pancratio decertare.] *Pancratium Suidas, Iul.Pollux, Hermolaus in caſtigationibus Plinianis libro 34.cap.8.interpretantur quoque certaminis eſſe genus ex eo dictum, quòd aduocatis omnibus corporis viribus, omniumque neruorum contentione tranſigitur: calcibus enim etiam & cubitis, non modò pugnis pancratiaſtæ vtebantur, omniáque impotendi prehendiáque modo. Pancratiaſtæ hominis habes quidem primam hypotheſin ex Panetij lib.2.de Offic. apud Gell.lib.13. cap.26.* y Vt proſpera vtatur valetudine.] *Nam per exercitationem continuo motu calor naturalis augetur, melior in venerículo ciborũ fit cõcoctio, & apertis poris humores vitioſi vàs egeruntur, ac nutrimẽtum commodiùs per venas diguntur. Vnde cũ ſanguis ac ſpiritus purus naſcatur, hi per omnia membra æqualiter diſtributi, in cute venuſtatem, in neruis robur efficiunt.*

efficiunt. De exercitijs Plutarchus de Educandis liberis. Plautus in Bacchidibus, Valere pancraticè dicit, pro eo, quod est, firma esse valetudine. Z Mulieres.] *Amazones intelligit, quæ bellum, duce Hippolyta, gesserunt contra Athenienses, temporibus Thesei, propter Antiopem, vbi illam aiunt mœrore expirasse ob res malè gestas. Vide Pausaniam in Atticis.* A Gallos gallinaceos.] *Plinius scribit, Pergamis omnibus annis spectaculum gallorum gallinaceorum certantium solenniter ac publicitùs edi solitum, ceu gladiatorum. Id & Athenis factitari cœptum est, Aeliano referente, à Themistocle superatis Persis. Adijcit & hîc Lucianus, coturnicum magno studio, non gallorum modò certamina ibidem spectari consueuisse. Seueri quoque filios Herodianus scribit, dissidere solitos, puerili primùm certamine edendis coturnicum pugnis, gallinaceorumque conflictibus. Proditur item memoriæ, Socratem Iphicrati duci animos adiecisse, quum ei permonstrasset gallinaceos coram gallina pennis ac rostro dimicantes. Quam vtilitatem agrouis & Chrysippus in libro de Iustitia, dum gallorum æmulatione iniici nobis ad fortitudinem stimulos, & subijci calcaria prodidit. Iucundum verò est, quod obseruatum hac parte non reticebimus. Gallinaceis mox compagnaturis, allium in cibis obijci solitum, quò acriùs decertarent. Ex quo facetissimè in veteri coo mœdia ἰσπρασοδιφάγος, id est, allio pastus, quod Scorodon vocant, pro vehementi ac nimis in pugnam acclini dicitur quandoque. Is præterea huic animanti mos est, vt ad pugnam assilias, quò magis lædat calcaribus suis, in hunc vsum à natura affixis. Cæterùm quanquam naturâ pugnax est gallus: tamen vbi se sentit imparem conflictu, mirè deiectus ac supplex profugit, risum præbens spectatoribus.* B Pueros ita verberari.] *Ad Dianæ Orthiæ aram flagris concidi pueros instituto Lycurgi consueuisse, locuples testis est in Laconicis Pausanias, simulque causam eius instituti aliam, quam vel Lucian. hic, vel Cic. lib. 2. Tusc. q. vel Plutarch. in Lycurgo indicet, refert, quam brevitati studens omitto: aliam etiam in Aristidis vita Plutarch. Tertull. in Apolog. & in lib. ad Marty. Hodie, inquit, apud Lacedæmonios solemnitas maxima est diamastigosis: i. flagellatio, in quo sacro ante aram nobiles quoque adolescentes flagellis af-*

lis affligũtur, affantibus parẽtibus & propinquis, & vũ persuaserint adhortãtibus. C Minos Iouis filius legũ scriptor.] *Minos quondam Cretæ præfuit. Hunc post mortẽ ob institutam suam Poëtæ apud inferos ius dicere finxerunt. At Cretenses, vt quos ciuilitate & moribus erudijt, ad Iouem sanctè præceptorem itasse memorant, in Ida monte speluncam effodientes, atque illi in nouum animum consuêsse, nec non didicisse quæ ad Rempubl. instituendam vtilia forent. Meminit huius Homerus Odyss. 11. & Maximus Tyrius.*

ΠΕΡΙ ΠΕΝΘΟΥΣ. DE LVCTV,

Erasmo Roterodamo interprete.

Εἰόμ γι παρατηρᾶν τὰ ὑπὸ τ̃ πολλῶν ἐν τοῖς πρώθισι γιγνόμμα, καὶ τὰ ὑπὸ τ̃ παραμυθουμμένων ἄλλῳ αὐτοὺς αὖθις λιγόμμα. καὶ ὡς ἀφόρητα ἡ[γ]ῆται τὰ συμβαίνοντα πρίσι τι αὐτοῖς οἱ ὀδυρόμμοι καὶ ἐκείνοις, ὅς ὀ δύρονται. ἔμαθ ἡ Πλάτωνα καὶ Περσιφόνην, ὅτ' ἤδη ἐπισάμμοι θεῶς, ὅτ' ἀ πονηρὰ ταῦτα, καὶ οὐδὲν ἄξια, ἔτι ἀ τἐναντίον ἄδιον καὶ βιλτίω τοῖς παθοῦσι, νόμφ ὃ καὶ σωτηρίας πλὴ λύπλω ἐπιφέπουσ[δ]ι. ἐπεὶδὰν οἷόν τι ἀποθάνῃ τις, ὕτω ποιῶσι. μᾶλλον ἂν πρότερον ἐπῆν βέλομμαι, ἅς τινας περὶ αὐτ̃ ἔχ[ε]τε

Peruerse cum fiant ea quæ in luctu vulgo tum dicãtur, tũ fiant: item quæ dicantur ab ijs, qui eos consolantur scilicet: quamq; non ferenda putent lugentes ea quæ acciderunt, & sibi ipsis, & ijs quos flent, cùm haudquaquam pernouerint, malane sint ista, ac detenda, an contrà iucundiora meliorág; ijs, quibus accidunt: sed ex more & consuetudine dolorem accersant. Itaq; cùm mortuus fuerit aliquis, faciunt ad hũc modũ. Quin prius volo tibi narrare quas habeam de mor-

tẽ in

νάτε δόξας ἔχουσιν. ἔτω γὰρ ἴσως φαυλότερον, οὗ τινὲς καὶ τὰ σκεπτικὰ ἐκεῖνα ἐπιτηδεύουσιν. ὁ μὲν δὴ πολὺς ὄμιλος, ὃς ἀθρόους οἱ σοφοὶ καλοῦσιν, Ομήρῳ τε καὶ Ησιόδῳ, καὶ τοῖς ἄλλοις μυθοποιοῖς περὶ τούτων πιθόμενοι καὶ νόμον ἡγησάμενοι τὴν ποίησιν αὐτῶν, τόπον τινὰ ὑπὸ τῇ γῇ βαθιῶ λόγῳ ὑπολαμβάνουσι, μίγαν καὶ πολύχωρον ἕτερον ἀΐδην, καὶ ζοφερὸν καὶ ἀνήλιον, ὃν οἶδ' ὅπως αὐτοῖς φαίνεσθαι λοπὸν πρὸς τὸ μὴ λαθεῖν τὸν ἐνόντων ἕκαστον. βασιλεύειν δὲ χάσμα τοῦ ἀΐδου φασὶ τὸν Διὸς, Πλούτωνα ὑπολαμβάνω (οὕτω μοι τὰ τοιαῦτα δοκεῖν πως ἔλαττον) ὅσῳ τὸ πλεῖστον τῶν τοῖς νεκροῖς, τῇ πολυανθρωπίᾳ τιμημένον. ἕτερον δὲ τὸν Πλούτωνα, τὸν παρ' αὐτῷ πολιτεύειν, τὸν δὲ λάτω βίον διατελεῖν δοκεῖν. ὑπολαμβάνω δὴ γὰρ αὐτὸ ἄρχειν τε ἀφθονότατον ὑπολαμβάνομεν ὑπ' αὐτῶν, καὶ παραλαβόντα κατέχειν ἀσμένοις ἀφύλαξις, ὡσπερεὶ τὸ παράπαν τῶν ἀνόδων ὑφιέμενον,

te ipsa opiniones. Sic enim palàm fiet quâ gratiâ superuacanea ista moliantur. Vulgi quidem hominũ multitudo, [b] quos sapientes isti vocãt idiotas, [c] Homero, Hesiodo, reliquisq; fabularum auctoribus super his fidem habentes, & illorũ poëtim pro lege ducẽtes, locũ quendam subter terrã profundum esse putant, quem [d] Tartarum vocant. Eum existimant magnum & spaciosum esse, caligino sum atq; opacum, quite mẽ istis haud scio quo pacto illustrari videtur, quòd singula quæ illic sunt, introspiciãt. [e] Tum regnare in hoc specu Iouis fratrẽ, cui nomen Plutoni, vt mihi retulit quidam harum rerũ mirè peritus: ob id eo vocabulo honestatum, quòd mortuorũ copia diues esset. [f] Porrò Plutonẽ hunc inferorũ rempe & manium vitam constituisse in hanc formã. Nam sorte obtigisse huic vt vita defunctis imperaret,

Quos vbi demissos receperit, arreptos vinculis ineffugibilibus coërcet, & nulli prorsus permittens vt ad superos redeat,

præterea

πλὴν ἐξ ἅπαντος ὀλίγων, ἐπὶ μιγίστοις κινδύνοις· ἐπειρῶντο δὲ πλὴν χώρας αὐτῆς πολεμοῖς μεγάλοις τε καὶ φοβεροῖς, καὶ ἐκ μόνου τοῦ ὀνόματος Κωκυτοῦ γε, καὶ Πυριφλεγέθοντος, καὶ τῶν τοιούτων λεγομένων. τὸ δὲ μέγιστον καὶ χαλεπώτατον λίμνη πρόκειται, πρώτη ὑποδεχομένη τοὺς ἀπαντῶντας, ἣν ἐκ νέου διαπλεῦσαι ἢ πεζῇ περᾶσαι ἄνευ βαρβαρικοῦ πομποῦ· βαθύ τι γὰρ πράσσει τοῖς πόδι, καὶ διανήξασθαι πολλὴ, καὶ ὅλως, ὅπερ ἂν αὐτὴν διαπλάσῃ ἐκ τῶν μικρῶν ὀρυγμάτων. πρὸς δὲ αὐτῇ τῇ λιμόδρᾳ, καὶ πύλη ἐστὶ ἀδαμαντίνη, ἀδελφιδοῦς τοῦ βασιλέως Αἰακοῦ ὄν, πλὴν φρουρᾶς ἐπιτεταγμένος. καὶ μὰ αὐτὸν, λύσσῃ τρικέφαλος, μάλα κάρχαρος, τοὺς μὲν ἀφικνουμένους φιλόν τι καὶ ἁρμονικὸν προσβλέπουσα, τοὺς δὲ πειρῶντας ἀποδιδράσκειν ὑπολαμβάνουσα, καὶ τῷ χάσματι ἀναπίμπλαμένη. πειρασθέντας δὲ πλὴν λίμνης ἐς τὸ πᾶν, λαμὸν ὑποδέχεται μέγαν, ὃν ἀσφόδελο κατάφυτον

praeterquàm ad modũ paucis ex vniuerso aeuo, idq; grauissimis de causis. Interluitur autem regio illius fluuijs & magnis, & horrendis, vel solo nomine.[h] Siquidem Cocyti,[i] Phlegethótes atq; huiusmodi vocabulis appellãtur. Quódque est grauissimum, praeiacet[k] Acherontica palus, quae prima excipit aduenientes, quã nõ possis neq; trãsmittere neq; transire sine vectore: nam & profundior est quàm vt pedibus trãsiri possit, & spatiosior quàm vt tranari queat. In summa, huiusmodi est, vt nec animum manes possint eam transuolare. In ipso verò descensu portio quae, quae quidem est adamantina,[l] Aeacus est regis patruelis cui mãdata est custodia: iuxtaq; hunc[m] canis triceps, saeuus admodum. Is aduenientes satis amicè pacetéq; intuetur: caeterùm si quis conetur aufugere, latrat, tristémque in speculum redigit. Iam qui transmissa palude ingressi sunt, eos excipit pratum ingens,[n] asphodelo consitum,

τ῀, καὶ ποτὲ μνήμης πολλῆς, λήθης γοιῶ δεῖ τοῦτο ἀνόμασαι. ταῦτα δὲ ἀμείλιχα διηγήσαντο τοῖς πάλαι ἀπαθῶς ἀφιγμένοι, Ἀλκηστίς τε καὶ Πρωτεσίλαος, οἵ Θετταλοί, καὶ Θησεὺς ὁ ζοῦ Αἰγέως, καὶ ὁ ζοῦ Ὁμήρου Ὀδυσσεύς, μάλα συμποί, καὶ ἀξιόπιστοι μάρτυρες, ἐμοὶ λοιπῶν, οὐ πιόντες τῆς λησμοσύνης· οὐ γὰρ ἂν ἐμέμνηντο ἀὐτῶν. ὁ μὲν οὖν Πλούτων, ὡς ἐκεῖνοι ἔφασαν, καὶ ἡ Περσεφόνη δυναστεύουσι, καὶ τῶν ὅλων δεσποτείαν ἔχουσιν· ὑπηρετοῦσι δ' αὐτοῖς, καὶ τῶν ἀρχῶν σωφρονέστερον, ὄχλος τε πολὺς, Εὐμενίδες τε καὶ ποιναὶ, καὶ φόβοι, καὶ ὁ Ἑρμῆς. οὔτε μὴν γε ἐκ εἰκῆ συμπαρῆν. ὕπαρχοι δ', καὶ σατράπαι καὶ δικασταὶ διάθεσται δύο, Μίνως τε καὶ Ραδάμανθυς, Κρῆτες ὄντες, καὶ υἱοὶ ζοῦ Διός. οὗτοι δὲ τοὺς μὲν ἀγαθοὺς τῶν ἀνδρῶν, καὶ δικαίους, καὶ κατ' ἀρετὴν βεβιωκότας, ἐνταῦθα συναλισθῶσι πολλοῖς ἰσοῖς ἀνδράσι, καὶ φίλοις, ἐν μακάρων νήσοις ἱδρύσαντο· τοὺς δὲ πονηροὺς, καὶ ἀδίκους, καὶ ἀσεβεῖς, καὶ ἐπιορκήσαντας, καὶ ἐπὶ χρήμασι τὰ δίκαια κρίναντας, καὶ ἐπὶ τυράννοις ἐπιβουλεύσαντας, καὶ ἐπὶ τοῖς ἄλλοις ὅσοι τοιοῦτοι, ἐνταῦθα ἐν τῷ Τάρταρῳ κατακλείσαντες, ἐπιτηροῦσι τὰς τιμωρίας.

situm, ac fluuius memoriae hostis: eóq; ° Lethe nomẽ est inditum. Nam hæc videlicet priscis illis mortalibus narrârunt, ᵖ qui illinc redierant, nempe Alcestis & ᑫ Protesilaus, Thessalus ter, neque non ʳ Theseus Aegeo prognatus, & ˢ Homericus Vlysses, testes admodum graues, digniq; quibus habeatur fides, qui mihi non videntur è fonte illo bibisse, alioqui non meminissent horum. Itaque Pluto & Proserpina, vt aiebant illi, Rempublicam administrant, rerumq; omnium dominatum obtinent. Sed inseruiunt his & in administrando principatu adiuuãt, ingens turba, furiæ, pœnæ, terrores, ac Mercurius: quamquam is sanè non adest perpetuò. Præfecti autem & satrapæ & iudices sedent duo, Minos & Rhadamanthus, vterque Cretensis, vterque Iouis filius. Atque hi quidem bonos ac iustos viros, qui cũ virtute vitam peregissent, vbi iam mul-

λοί, καθάπερ ἐς ἀποικίαν τινὰ, πέμπουσιν ἐς τὸ Ηλύσιον πεδίον, ὡς ἀείκοτε βίῳ συνοικήσοντες. ἂν δέ τινας τῶν πονηρῶν λαβῶσι, τοῖς Ἐρινύσι παραδόντες, ἐς τὸν τῶν ἀσεβῶν χῶρον ἐκπέμπουσι, κατὰ λόγον τῆς ἀδικίας κολασθησόμενος. ἔνθα δὲ τί τῶν κακῶν οὐ πάσχουσι, σπιλούμενοί τε ὑπὸ λιμοῦ, καὶ ὑπὸ γυπῶν ἐσθιόμενοι, καὶ τροχῷ συμφερόμενοι, καὶ λίθους ἀναπλίττοντες; ὁ μὲν γὰρ Τάνταλος ἐπ' αὐτῇ τῇ λίμνῃ αὐτὸς ἵσταται, διψηλιῶσθαι ὑπὸ τῶν λίψεων ὁ κακοδαίμων ἀφθανῶν. οἱ δὲ ζῶν μίζον βίον, ποτοὶ ὄντες οὗτοι ἐν ὕδατι λεπαρῷ πλανῶνται, ἄνω τῶν σωμάτων, σκιαὶ γηρόμενοι, καὶ ὑπὸ τῆς ἀρχῆς, καθάπερ καπνὸς, ἀφανιζόμενοι. τρέφονται δὲ ἄρα τῶν παρ' ἡμῖν χοαῖς, καὶ τοῖς καταγιζομένοις ἐπὶ τῶν τάφων, ὡς ἂ ὧν μὴ ἄν καταπλαμένων ἀνὴρ γῆς φίλος ἐσυγγενὴς, ἄσιτος οὕτως ἀνιερὸς, καὶ

ti collecti fuerint velut in coloniam quandam, emittunt in campum Elysium, vitam optimam iis victuros. Quòd si malos aliquos ceperint, hos Furijs traditos, in impiorum locum ejiciunt, pro variorum malefactorum puniendos. Quo quidem in loco quid tandem mali non patiuntur? rotati, exusti, à vulturibus arrosi, rota circumacti, saxa sursum volentes. Nam Tantalus ipse ad paludem stat, in periculum adductus ne sui moriatur infelix. Rursum alij mediocris vitæ (sunt autem hi complures) vagantur in prato sine corporibus iam umbræ facti, & ad tactum ceu fumus euanescentes. Alimur autem videlicet nostris libationibus, inferijsque, quæ sepulchris inferuntur: adeò vt si cui nullus sit in terra reliquus amicus aut cognatus, hic mortuus, inultus

et

καὶ λιμβάδων, ἵν' αὐτοῖς πολιτεύσιτο. ταῦτα οὕτως ἰσχυρῶς πεπείκασιν ἐνίους πολλοὺς, ὥστε ἐάν τις ἄφνω ἀποθάνῃ τῶν οἰκείων, πρῶτα μὲν φέροντες ὀβολὸν, εἰς τὸ στόμα κατέθηκαν αὐτῷ, μισθὸν τῷ πορθμεῖ τῆς ναυτιλίας γινησόμενον. οὐ πρότερον ἐξιτάσαντες, ὁποῖον τὸ νόμισμα νομίζεται, καὶ ἀφ' ὁποίας παρὰ τοῖς κάτω, καὶ ἀ δύναται παρ' ἑκάστοις, Ἀττικὸς, ἢ Μακεδονικὸς, ἢ Αἰγινητικὸς ὀβολός· οὐδ' ὅτι πολὺ κάλλιον ἦν, μὴ ἔχειν τὰ πορθμεῖα, καταβαλεῖν· οὕτω γὰρ ἄν, οὐ παραδεξαμένου τὸ πορθμίου, ἀναπόμπιμοι πάλιν ἐς τὸν βίον ἀφικνοῦντο. μετὰ ταῦτα δέ, λίσαντες αὐτοὺς, ὡς ἐκ ἱκανῶς τῶν κάτω λίμνην λουτρὸν ἂν τοῖς ἐκεῖ, καὶ μύρῳ τῷ καλλίστῳ χίσαντες τὸ σῶμα, πρὸς ἀνασκολίαν ἤδη βιαζόμενον, καὶ στεφανώσαντες τοῖς ὡραίοις ἄνθεσι, πεπλυμένοις, καὶ λαμπρῶς ἐμφιέσαντες, ἵνα μὴ ῥιγῶν ἀγλουνότι παρὰ τὸν ὀβολὸν,

ac famelicus inter illos versatur. Hæc vsque adeò validè vulgi animos peruaserunt, vt simulatque familiaris quispiam mortuus fuerit, primùm obolum illi in os imponant, traiectionis mercedem, quam [u] vectori daturus sit: nec illud priùs expendunt, cuiusmodi nomisma legitimum sit ambulétque apud inferos, & apud illos valeat, Atticus, an Macedonicus, an Aeginensis obolus. At ne id quidem cogitant, multò satius esse non posse naulum reddere: sic enim fiat, vt non recipiente portitore, postliminio redeant in vitam. [x] Post hæc lotos eos, perinde quasi tartarea palus non satis sit idonea lauandis his qui illic degunt, & vnguentis optimis [y] vncto corpore, iámque victa grauedine, tum coronatos pulcherrimis floribus proponunt splendidè vestitos, ne videlicet algeant per viam,

μηδ' γυμνὰ βλέπειν τὸν Κέρβερον. εἰσαγαὶ δὲ καὶ ταῦτα τὰ τῶν γυναικῶν, τὰ ἀκριτὰ γωνιάματα, τὰ παρὰ πάντων δάκρυα, καὶ στέρνα τυπτόμενα, καὶ σπαραττομένη κόμη, καὶ φοινιττόμενα παρειαί. καὶ που καὶ ἱμάτια καταῤῥήγνυται, καὶ κόνις ἐπὶ τῇ κεφαλῇ πάσεται· καὶ οἱ ζῶντες ἀπηρότεροι τοῦ νεκροῦ· οἱ μὲν γὰρ χαμαὶ κυλινδούμενοι πομάκις, καὶ τὰς κεφαλὰς ἀράττουσι τῷ ἔδαφος· ὁ δὲ κομήσας καὶ καλὸς, καὶ καθ' ὑπερβολὴν λιπαρούμενος, ὑψηλὸς πρόκειται, καὶ μετέωρος, ὥσπερ ἐς πομπὴν κεκοσμημένος. ἔπειτα ἡ μήτηρ, καὶ νὴ Δί' ὁ πατὴρ ἐκ μέσων τῶν συγγενῶν πρόεισιν, καὶ περιχυθεὶς αὐτῷ (πεπάθω γάρ τις νή, καὶ καλὸς, ἵνα καὶ ἀκμαιότερον ἐπ' αὐτῷ τὸ ἄθλημα ᾖ) φοραὶ ἀμοιρότους καὶ ματαίας ἀφίησι, πρὸς ἃς ὁ νεκρὸς αὖθις ἀρκείσας ἄρ, εἰ λάβοι φωνήν, φήσει γὲ ὁ πατὴρ,

nève nudi conspiciamur à Cerbero. [2] *Accedunt ad hæc mulierum ejulatus, omnium certè lachrymæ, pectorum planctus, comæ dilaniatio, genarum cruentatio. Aliis enim & vestis discerpitur & pulvis capiti inspergitur, adeò ut viventes miserabiliores sint mortuo. Nam illi humi volutantur sæpenumerò, & capita solo allidunt: hic verò decorus ac formosus ac diligentissimè coronatus sublimis propositus est, & excelsus, velut ad pompam adornatus. Deinde mater, atque adeò pater quoque ex mediis cognatis progressus, ac mortuo circumfusus, (nam finge innumerum aliquem ac formosum propositum esse, quo magis in hanc competat alio fabulæ) absurdas ac flebiles voces emittit, ad quas mortuus ipse responsurus sit, si contingat vocem recipere.* [3] *Ait enim pa-*

ter, fictio-

τὸν, γοερόν τι φθεγγόμενον, καὶ παρατείνοντα ἕκαστον τῶν ὀνομάτων· τέκνον ἄλιτον, οἴχῃ μοι, καὶ τὸν θυγατρὸς, καὶ σὲ ὥρας ἀνηρπάσθης, μόνον ἐμὲ, ἔτι τὸν ἄθλιον καταλιπὼν, ὑγιαίνοντας, ὑπαδροποιησάμενον, ὑπερτρισάμενον, ὑγιορτήσας, ἐκ τῶν χώρας ἐλθὼν, ἐ κομάσας πάλιν, ἀλλ' ἐραθήσῃ τέκνον, ἀλλ' ἐν συμποσίοις μετὰ τῶν ἡλικιωτῶν μεθυσθήσῃ. ταῦτα δὲ, καὶ τὰ ζηλωτὰ φήσει, οἰόμενον τὸν υἱὸν λάθρα μὲν ἔτι τούτων, καὶ ἐπιθυμεῖν καὶ μετὰ πολὺ τελευτῆσαι, ἐ δυνάσεσθαι μετέχειν αὐτῶν. καὶ ζῇ τί ταῦτα φημί; νέοι μὲν γὰρ ἵππους, καὶ κυνηγεσίας, οἱ δὲ καὶ οἰνόχους ἐπιτεθαφάκασιν, καὶ ἱμάτια, καὶ τὸν ἄπορον κόσμον συνεκατέφλεξαν, ἢ συνεκατώρυξαν, ὡς χρησομένοις ἐκεῖ, καὶ ἀπολαύσουσιν αὐτῶν κάτω; ὁ δὲ οὐκ προθύμως ὁ ψυθῶν ὑπέσχετο πάντα ταῦτα, ὅσα ἤρκει, καὶ ἔτι τούτων πλείονα, οὔτι τοῦ παιδὸς ἕνεκα τοιαῦτα προσφιλῶν ἐποίησε

ter, flebili quadam voce verbum vnumquodq; producens in longum: *Fili iucundissime, periisti mihi, mortuus es, ante diem præreptus es, me super hæc misero solo relicto. Non duxisti vxorem, non parâsti liberos, non militâsti, non coluisti agros, non ad senectam peruenisti. Non comessaberis posthac, non amabis, fili, neque cum æqualibus in compotatione inebriaberis. Porrò hæc atque id genus alia dicet, quasi puteat filium adhuc rebus his egere post obitum, ac desiderare quidem, verùm potiri non posse. Sed qd hæc loquor? Quot enim sunt qui equos ac concubinas, rursum alij qui pinceruas etiam in funere mactârunt, qui vestem, B reliquumq; mundum pariter in rogum iniectum exusserunt, aut vnà cum cadauere sepeliêrunt: perinde quasi illic sit vsurus, & apud inferos fruiturus? At senex iste*

luctum agens, C *hæc omnia, atq; his etiam plura quæ dicit,*

(εἰλι δὲ οὐκ ἀκουσόμενον) οὐδ' ἂν μᾶλλον ἐμβοήσας τοῦ Στεντόρου, οὔτε μὴν αὐτοῦ φρονοῦντος δὲ οὔτε, καὶ γένοιτο παρ, ἱκανὸν ὦ, καὶ ἄνω τῆς βοῆς. οὐδὲν δὲ ἂν τις ἐαυτὸ λέγειν βοᾷν. λοιπὸν οὖν ἦν, αὐτῶν τῶν παρόντων ἕνεκα ταῦτα λυπεῖν, οὔθ' ὅτι κινοῦντα αὐτῷ ὁ παῖς ἐλάττω, νῦν δ' ὅσοι λιχόρνικι, μᾶλλον δ' οὔτε τὸν βίον αὐτοῦ ἐξιτάσαντα, ὁποῖός ἦν· οὐ δὲ ἂν τὸν ἐξ αὐτοῦ μετάσχοιμ, ὡς τι τῶν λυπηρῶν ἐλυσιτελοῦντος. ἅπαξ δ' ἂν οὖν τις αὐτὸν ὁ παῖς, παρατησάμενον τὸν Ἀιακὸν καὶ τὸν Αἰδωνία, τίς ὀλίγον τοῦ κρημνοῦ ὑπερκύψας, καὶ τὸν πατέρα παῖσαι καταπέσοντα, ὦ καταδαλμον ἄνθρωπε, τί ὠλιγωρᾷς; τί δὲ μοι παρίχης πράγματα; παῦσαι τιμωρῶν τῷ ὠμίλῳ, καὶ τὸ πρόσωπον ἐξυπτολῆς ἀμύσσων. τί μοι λοιδορῇ, καὶ ἄθλιον ἐκκαλεῖς καὶ λύσμορον, πολὺ σοῦ βελτίω, καὶ μακαριώτερον γεγενημένον;

neq; filij causa iactare videtur, vt quem scias non auditurum, etiamsi Stentorē clamore vincat: neq; rursum sui ipsius gratia. Satis enim erat illi, cogitare & cognoscere vel sine voce. Nihil eum opus est vt quis apud sese clamet. Superest igitur vt ad hunc modum deliret ob eos qui adsunt, cū nesciat neque quid acciderit ipsi filio, neq; quò concesserit, neq; cùm ne suam quidem ipsius vitā, cuiusmodi sit, perpenderit. Neque enim alioqui ceu rem acerbam grauiter ferret, illum ex hac vita demigrasse. Filius igitur huic ita respōderit, exorato Aeaco atque Orco, quò liceat tamisper è specu proferre caput, dum patrem insanientem compescat: D Homo infelix, quid clamas? Quid mihi molestus es? Desine vellicare comam, ac vultum etiam cutem lacerare. Cur mihi conuicium facis, ac miserum appellas, & infortunatū, qui iam sim te multò tum melior, tum felicior? Aut

Τί δὲ ἄνδρὶ πάσχειν δοκῶ; Διότι μὴ δεινοῦσθαι γέρων γεγόμενον, οἷός εἰμι, φαλακρὸς μὲν τὴν κεφαλὴν τὴν δ' ὄψιν ἐρρυτιδωμένος, ἀφὸς, καὶ τὰ γόνατα νοσῶν, καὶ ὅλος ὑπὸ τοῦ γήρους ὢν θρὶς, πεπαιδάρια καὶ ὀλυμπιάδας ἀναπλήσας, καὶ τὰ τελευταῖα δὴ τούτοις παραπαίων, ἐπὶ τοιούτοις μαρτύρομαι; ἀ μάτην, τί δὲ μέλλει μοι λοιπὸν εἶναι τοῦ βίου, οὗ μηκέτι μεθέξομεν, ἢ τοὺς πόνους ἀφ' ὧν λυπεῖ νῦν, καὶ τὰ δεῖπνα, καὶ ἀφροδίσια; καὶ δὴ καὶ ἐκεῖνα, μὴ τοῦτον ἐνδεῶς γεγόμενον ὀφθῶ καὶ ἀπόλωμαι; οὐκ ἐννοεῖς σὺ, ὅτι τὸ μὲν δίψος πολὺ χάλιον τοῦ πιεῖν, καὶ τὸ μὲν πανεῖν τοῦ φαγεῖν, καὶ τὸ μὴ ῥιγοῦν τοῦ ἀμπέχεσθαι εὐπορεῖν; φέρε τοίνυν, ἵνα καλὰ τοίνυν ἀγνοεῖν, διδάξομαί σε ὀρθῶν ἀληθέστερον. καὶ δὴ ἀναβὰν ἐξ ὑπαρχῆς, βόα, τέκνον ἄπιον, ἐκέτι δίψεις, ἐκέτι πανσεται, οὐκ ῥιγώσεις. οἴχῃ μοι δυσέλαστος

*Aut quid acerbè mihi putas accidisse? An quia non sim factus senex talis, qualis es tu, capite calvo, facie rugosa, incurvus genibus, segnis: in summa, totus ætate putris, multis expletis triacadibus & Olympiadibus: E denique ad istum modum delirans apud testes tam multos? O demens, quid tibi videtur in vita boni, quo posthac non simus posituri? Nimirum * vsuras dicis, ac cœnas, vestémque, & concubitus: eóque metuis, ne rerum harum inopia peream? F Non cogitas autem longè bellius esse, non sitire, quàm bibere: non esurire, quàm edere: non algere, quàm vestibus abundare? Age igitur, quandoquidem ignarus videris, docebo te lugere veriùs: iámque denuò incepto luctu, clama, Fili mifer, non amplius sities, non amplius esuries, non amplius algebis. Perísti mihi infelix,*

* πόνους, compotationes,

καὶ ἀδάμαντος, ὑπογυὰ τὰς
ῥάβδους, οὐ πυρίτου ἢ σι-
δήρου, οὐ πολλῶν, οὐτω
ραννον. οὐκ ἴσως σι δειλί-
ασας, οὐδ' ὑποψία παραφέ-
ρῃ, οὐδ' ἀναπίσας ἐπὶ τὸν
τοῦ δίου ἢ τῶν τῆς ἀκίρας.
ἃ τῆς συμφορᾶς, οὐδ' ἀκ-
παρρησιάστως, γίγαρ χρό-
μῳ. οὐδ' ὀχληρὸς ἔσι,
ἢν τοῖς νέοις βακτεύῃ. ἀλ'
ταῦτα λέγεις, ὦ πάτερ, οὐκ
ἄρα πολὺ ἀνοίκτερα τῶν γυ-
ναικῶν ἀκούσας ἐρᾷς; ἆρα
ἄρα, μὴ τόδι σι ἐντῷ, τῷ ἄρα
νοῦ τὴν παρ' ἡμῖν ξύρον, καὶ
τὸ πολὺ σκότος· ἐᾷτα δὴ
δίας, μή σι ἀφανιῷ, ἀνανε-
πλασθεὶς ἐν ᾧ μύμαπι. χρὴ
δ' πῶς ταῦτα λογίζεσθαι,
ὅτι τῶν ὀφθαλμῶν ἄμεινα
πάντων, ἢ τὸν Δία, καὶ πάν-
μετ' ὀλίγον, ἄγει καὶ σὲ μι-
διγνόωσι, ὅτι σκότος, ὅτι
φῶς ὁρᾷν δυνάμεθα. καὶ
ταῦτα μὲν ἴσως μέτρια, τί δ'
μι ὁ ἀνανεῖς ὑμῶν ὑπνους,
καὶ ἢ πῶς τὴν αὐλὴν αὖτις κα-
θοτυπεῖα, καὶ ἢ τῶν γυναι-

renda: verùm H eiulatus iſte voſter, quid iſta pectoris ad tibiæ modos petulantia? quid

πᾶρ ψῆφον θρῆνον ἀμετρίας,
τί δ' ὁ ἐπὶ τάφου λίθος
ἐπιφανομένος; τί ὑμῖν δοκεῖ τοιοῦτον τὸν ἄπρακτον ἐπιχέαι; ἢ νομίζετε καταξαίνειν αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς, καὶ μέχρι τοῦ Ἅιδου διήκειν τὸ μὴ γὰρ ἐπὶ τῶν καταχθονίων καὶ ἀβέβηλον ἥξειν, οἶμαι, ὡς τὰ μὲν νεκυδάκρυα τῶν παρεσκευασμένων, ὁ δὲ καπνὸς παραλαβὼν, ἄνω ἐς τὸν οὐρανὸν φέρεται, μηδέν τι ὠφελῆσαι ὀνήσας τοὺς ἐκεῖ. τὸ δὲ καταλειπόμενον, ἡ κόνις, ἀχρεῖον, ἐκτὸς εἰ μὴ πλὴν σποδὸν ὑμᾶς σιτεῖσθαι πεποιήκαμεν. οὐχ οὕτως ἄσωρον, οὐδ' ἄκαρπον τοῦ Πλούτωνος ἀρχὴ, οὐδ' ἐπιλείπει ἡμᾶς ὁ ἀσφόδελος, ἵνα μὴ παρ' ὑμῶν τὰ σιτία μεταπεμψώμεθα. ὥστε μοι νῦν πλὴν Τισιφόνου, πάλαι δὴ, ἵφ' οἷς ἐπιτήδειοι, καὶ ἐλήλυθε, παμμέγεθες ἐπὶ ἀναπαύσεσθαι δεικνύναι ἡδονήν, καὶ τὰ ἔαα, οἷς μὲ τὰς σιαγόνας ἀπεσφίγξατε.

Ὡς ἄρα μιν ἀπάντα τέλος θανάτοιο κάλυψε.

rum immodica lamentatio? Quid autem saxū quod sepulchro imponitur, I coronis ornatum? Aut quid valet quòd K merum infundis tis? Num putatis illud ad nos destillaturum, & ad Orcum vsq; permeaturum? Nam de parentalibus ipsi quoque, ni fallor, videtis, quod ex apparatu potissimum ad nos redire debuerat, id fumo correptum, sursum in eculum abire, neque quicquam iuuare nos, qui inferne agimus. Porrò quod supereſt, puluis est inutilis, nisi creditis nos cinere vesci. Non est vsqueadeò sterile neque infrugiferum Plutonis regnum: neque nos destituit. L Asphodelus, vt à vobis cibos huc deportemus. Itaque iuro per Tisiphonem, iampridem mihi libebat vehementer exclamare super his quæ & faciebatis, & dicebatis: sed vetabat linteū ac lanæ, quibus mihi faces obligastis.

Atque ita profato, mors vltima lumina clausit.

πῶς Διὸς ἂν ἄρ᾽ εἶπε ταῦτα πρὸς γυναῖκα ἐπιστραφείς, ἀναπλήσας αὐτὴν ἐς ἀγκῶνα, οὐκ ἄρα οἰόμεθα δικαιότατα ἂν αὐτὰ ἀνᾶσθαι; ἀλλ᾽ ὅμως οἱ μάντεις οἱ καὶ βοῶσι, καὶ μεμαντεύσθαί τινα θρηνοῦσι, καὶ ἀκριβῆ τὰ τοιαῦτα καὶ ἀκριβῶς ἐξευρηκέναι φασὶ, ζητοῦσι συναγαγεῖν καὶ χρησμῷ τὰς ἀνοίας καταχῶσαι, ὅπου ἂν ἐπανῶσι καὶ ἐξοκρύψωσι, πρὸς τὸ μὴ λίαν ἐπαισθέσθαι. καὶ μέχρι μὲν θρήνων ὁ αὐτὸς ἅπασιν νόμος καὶ ἀδιαφορία. Τὸ δὲ ἐπὶ τίσιν, διαιροῦσι καὶ ταῦτα τῶν ταφῶν, ὁ μὲν Ἕλλην ἔκαυσεν, ὁ δὲ Πέρσης ἔθαψεν, ὁ δὲ Ἰνδὸς ὑάλῳ περιχρίει, ὁ δὲ Σκύθης καταπλάττει ἀποδείσας ὁ Αἰγύπτιος, οὔτε μύρῳ, λίνῳ δὲ δήσας, ξηράνας ἐπιτηρεῖ, σώζεσθαι τὴν συμπότιν ἐποίησε. πομπαὶ δὲ καὶ δίκαι μύρῳ χρυσίῳ, ἀνδρὶ Αἰγυπτίῳ ἔλυσι τὸν ἀφείαν, ἐνίκησεν, ἢ ὁ ἀδελφὸς ἢ ὁ πατὴρ γενόμενος ἐν ἐμοῖ. χάσματα

M Sed dicito per Iouem: Si conuersus ad eos mortuus ille, loquatur hæc cubito innitens, ánnon videbitur verisimilè dicturus? Annon illi vecordes vociferentur, & accersito quopiam lamentorum artifice, qui multas antiquas calamitates in vnum congerat, certeminis adiutore & amentiæ chorago abutuntur, vbicunque cæperit ille, ipsi ad modos eiulatu respondentes. Verùm quantum ad lamentationes attinet, omnibus eadem est ineptiendi consuetudo. At deinceps N sepulturæ rationem in varios diuidunt modos. O Nam Græcus exussit, P Persa defodit, Q Indus adipe fusillo obliuit, R Scytha demorat, S muria condit Aegyptius. Atque hic quidem (rem à me visam narro) defunctum cadauer, conuiuam & compotorem adhibet. Fit autem frequenter, vt Aegyptius aliquem indigentem pecunia, leuet egestate pignus frater aut pater in tempore factus.

T Nam

χήματα ἢ στήλη, ἢ πυραμίδες ἐπιστῆλαι, καὶ ἐπιγράμματα, πρὸς ὀλίγον διαρκοῦντα, πᾶσι δὲ περιττὰ, καὶ παιδιῶς πρόσοιστα· καὶ δὴ καὶ ἀγῶνας ἔνιοι διδόασιν, καὶ λόγους ἐπιτάφιους ἐπὶ τῷ μνήματι, ἔσεσθαι συναγορεύοντες ἢ μαρτυροῦντες παρὰ τοῖς κάτω δικασταῖς τῷ νεκρῷ. ἐπὶ πᾶσι τούτοις τὸ περίδειπνον, καὶ πάροδοι οἰκεῖαι πρόσουσι, καὶ τὰς γονέας παραμυθήσασθαι τί τινα λωφητόν, καὶ παύσασι γνῶναι, ὡς ἐν ἀγαθῷ, μὰ Δί', ἐπ' αὐτὰς ἀναγκαζομένας, ἀπ' ἄλλης τινὸς λιμοῦ φιλοσοφίας ἐξῆς ἡμᾶς ἀπαγαγόντας. καὶ μίχρι μέν τινος, ὦ ἄνδρες, ὀδυρόμενα ἄξιον ἀναπαύσασθαι τὰς μακαρίτης λαίμους. ἐπὶ δὲ τὸ παράπαν ἐκφέρειν δίκαιον ἂν εἴη. αὐτὴ τοίνυν ἵνα καὶ μὴ ἀπόσιον ἦν, ἵνα μὴ δίψυχος πρὸς τὴν πάθος τὸ μέγεθος. τότε δὴ, τότε πρὸς ἀπαυστὰν ἐκφοβήσασα λύπη ὁμήρου ἔπος

Καὶ γάρ τ' ἄκομος Νιόβη ἐμνήσατο σίτου. καὶ,

Τὴν δὲ καὶ ἀμφὶ παρῆα κόμη ἐρατὴ πεπότητο.

T Nam libationes, pyramides, columnæ, V tituli, ad breue tempus duraturæ, annon superuacaneæ & ludicris similima? X Sunt verò qui lucros quoq; constituant ad sepulchrum, Y ac funebres orationes habeant, perinde quasi patrocinentur ac testimonium perhibeant defuncto apud inferos iudices. Post hæc omnia supereſt Z exequialis cœna. Iamq; adsunt a necessarij, vt defuncti parentes consolentur, suadéntque vti cibum capiant: quanquam illi per Iouem nõ illibentes ad id compelluntur, quippe perpetuum iam triduũ enecti fame. Et quousque quæso flebimus? B Sine quieſcant Platonis manes. Quòd si tibi deliberatũ eſt omnino flere, vel ob hoc ipſum cibus eſt capiendus, quò tãto luctui par eſſe poſſis. Tum denique, tum ex omnibus contexuntur duo verſus Homerici:

Nam cœpit meminiſſe cibi Niobe auricapilla. Tum illud,

Vita

Γαῖα δ' ἐπ' αὐτῷ δὴ ἐχεῦτο πρῶτον Ἀχαιῶν.

οἱ Ἄιδόνδε ἄψ, ἀσχημόνως μὲν ἴσως τὰ πρῶτα, ἢ δικαίως, ἐφ' ἑαυτοῖς, μετὰ τὰ τελευταῖα τῶν ἐπιτάφων, δῆτα ἀνθρωπίνοις πάθεσιν ἐμμανέντες. ταῦτα, ἢ πολὺ τούτων γελοιότερα εὕροι τις ἄν, ἐπιμερῶν ἐν δὲ τοῖς πένθεσι γιγνόμενα, ὅσῳ τὸ δὺς πόνους τὸ μίγιστον τῶν κακῶν τὸν θάνατον εἶναι.

Vitæ defunctos flendi finit dirus Achilles.

At cepisse quidem illi, fas initio putabimus, verum ne post charissimorum obitum videantur adhuc affectibus humanis commoueri. Hæc atque his longè magis ridicula reperiet, quispiam obseruârit ea quæ fiunt in luctu, præsertim quid vulgò existimetur, mortem esse malum.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

ARGVMENTVM.

VT suprà sacrificiorum ritus, ita hic lugentium stultitiam, & inutilem curiositatem irridet, & qui causa frivola & adhuc parum comprobata, sed solùm poetarum fabulis tradita, adducti, manes post hanc vitam vel male ac variè torqueri, vel in Elysio hanc atque beatiùs agere credãt: eoq; mortuorum vicem, cum eiulatu, & multis rebus dolorem testantibus prosequãtur. Vtitur autem prosopopœia quadam patris erga filium lugentis, & filij respondentis ad illius querelas: & vanitatem cùm eorum quę ab illo fiant, tum etiam opinionis quam de inferis habeat, coarguentis, ostendens inutilia planè esse, quæ pro defunctorum solatio & leuamine instituãtur: cùm nihil eorum, ad illos quicquam pertingat. Quam confutationem Lucianus ex sua quoq; persona amplificat, enumerando ea quæ ex-

ex luctu ſtulti ac malè curioſi homines, paſſim circa funera ac lamentationes, circa ſepulturas, inferias, ludos funebres, & cœnas exequiales facere conſueuerũt. Videtur autem voluiſſe hoc ſcripto illud oſtendere, videlicet mortem haudquaquam metuendam, aut pro malo putandam eſſe. Funerum quoque ſuperſtitionem, & lugentium ſtultitiam, vti rem ſuperuacaneam & inutilem ridet in Nigrino, & Charonte, Contemplantium. Itidem Plutarch. in Orat. conſolatoria ad Apollonium. & Cic. 3. quæſt. Tuſc. In narratione autem, ſecundum poëtarum fabulas, deſcribit inferorum locum & pœnas, tanquam cauſam exiſtentem omnium eorum quæ in luctu fiunt. Lycurgus apud Lacedæmonios ſuſtulit huiuſcemodi luctus, & funebres næniæs, quas reliquorum hominum vulgus incredibili ſumptu & apparatu, etiam per conductos ploratores celebrare conſueuit, magna ſpecie dementiæ, quaſi manium ſit vllus ſenſus: aut ſi quid ſentiunt, iiſdem rebus delectẽtur, quas in vita non iudicio, ſed animi vitio dilexerunt. Quin & ſepulchrorum vniuerſam ſuperſtitionem ſubmouit, permittens vt non ſolùm intra ciuitatem humarentur cadauera, verumetiam vt monumenta templis vicina haberentur. Suſtulit & funebres expiationes, nec conceſſit vt quicquam vnà cum cadauere ſepeliretur. Nam alienationes, ſi quid fuiſſet viuo chariſſimum, id mortuo addebant in ſepulchro, damnoſa ſimul ac ridicula ſuperſtitione, quaſi mortui ſentiant aliquid: ſed in puniceo amictu, & oleæ folijs ex æquo poſitos omnes ſepeliri iuſſit. Vetuit etiam titulos & inſcriptiones addi monumentis, præterquam eorum qui in bello cecidiſſent.

Quæ autem in hoc libro de inferis, & campis Elyſijs Lucianus ſcribit, ex Homero plena deſcriptione tranſtulit: apud quem Odyſſ. xj. Vlyſſes Tyreſiæ vatis ductu ad inferos proficiſcitur. Quem imitatus etiam Virg. in 6. Aeneid. ſcribit Aeneam quoq; Sibyllæ ductu iter feciſſe illuc: vterq; Charontem portitorem vmbras traijcientem viderunt, à quo & ipſi in vlteriorem ripam

tranſpor-

transportantur. Postea ad diuersa distincta quæ damnatorum loca circumducuntur, in quibus pro scelerum ratione & magnitudine, supplicium varia genera admirantur.

a OPERAE PRETIVM.] *Propositio.* b Quos fugientes isti vocant idiotas.] *Ἰδιώτης, ὁ ἀπαίδευτος, ἀγράμματος, ἰδιωτικός, ἀγράμματος:* id est, *is qui nullo publico munere fungitur, rudis, ignarus literarum. Lucil. Quid ni, & me idem illiteratum me, atque idiotam diceres. Cicero 7. Verrina: Quæ non modò ipsum, hominem ingeniosum atq; intelligentem, verumetiam quemuis nostrûm, quos ipse idiotas appellat, doctissimos possent.* c Homero.] *De Homero fabularum patre, vide Menippi & Aeaci dialogum, inter Mortuorum dialogos, & Philopsendis, de eius authoritate in Physicis & quæ ille de rerum naturis nullis fides habeatur: in libro, Quomodo historia scribenda sit.* d Tartarum vocant.] *Tartarus Hesiodo locus est, in quo Saturnus, & eius comites continentur. Sæpe tamen pro loco inferorum capitur. Sed eum esse aërem sub Polaque cardine crassum, perpetuò frigidum, Crates scribit. De inferis & eorum pœnis Elysiis scripsit accuratè Virgilius ex Galeria Mago: apud Academicum Xenocratem, in 6. Aeneid. Lucian. lib. 4. verarum hist. vbi nos plura. Portas & cuniculos inferorum ex adamante fabricatus est. Sed an inferi sint, & de inferorum pœnis, Cælius libro 6. cap. 9. & sequentibus, Antiquarum. Dicitur autem Tartarus à τάρβος, id est, terrore: quòd illic omnia plena sint perturbationis, vel quòd à τάρβος, id est, frigoris tremore. Sole enim caret, inquit Seruius in Virg. 6. Aen.* e Tum regnare in hoc specu.] *Pluto Dei inferni & diuitiarum, cuius nomen fabulantium sensu à πλοῦτος ditor, dives euadit: Iouis & Neptuni frater fuit, ad diuisionem mundi contigit Occidentis pontus, sicus inferorum esse: ob id fabulæ locus datus est, vt credimus sit inferorum Deus.* f Porrò Plutonem.] *Pluto tertius Saturni filius, ex Ope, id est, Rhea fuit, cui inferorum regna obtigerunt.* g Nulli prorsus permittens.] *Apud Virgilium Sibylla respondet, ad inferos facilem descensum dari: sed reuocare quibuslibet inde, nisi paucis, quos Iupiter dijs genitos præ-*

præ

per virtutem adamârit, reditum contingere. Seneca in ludo de morte Claudij Cæsaris: Nec mora Cyllenius illum collo obtorto trahit ad inferos è cælo, vnde negant redire quenquam. Versus est Catulli, de passere mortuo Lesbiæ. Idem Seneca ibid. alludēs ad Virg. — facilis descensus Auerni: *omnia proclivia sunt, facilè descenditur. h* Siquidem Cocyti.] *ναυυτὸς à luctu & eiulatu nominatur. Lacus autem est inferorum, qui (ni fallor) ex sententia Homeri Odyss. x. ex Styge manat. De quo Seneca in Hercule furente sic ait:*

— Palus inertis fœda Cocyti iacet.

Virgilius:

Cocytusq; sinu labens circumfluit atro.

Charonti tribuitur animarum transuectio, & purgatio, per varia inferni flumina, Cocytum, Stygem & Acherontē. i Phlegethon.] *Phlegethon & Lethe fluuij sunt infernales apud poëtas. Phlegethon, quòd igne ardeat & flammis æstuantibus sit rapidus, appellatus est, à φλέγω. ardeo, vro. Virg. in Culice:*

Nec timuit Phlegethonta furentē ardentibus vndis.

k Acherontica palus.] *Inferorum fluu. à nomine Acheron, carminibus poëtarum celebris Acheron, quasi sine gaudio interpretatur. Virgil. in 6:*

Dicitur & tenebrosa palus Acheronte refuso.

Idem lib. 2. Georg. Acherontem auarum vocat, quòd sit insatiabilis: vt ex 6. Aeneidos satis dilucidè patet. l Aeacus est.] *Poëtæ fabulantur, hunc apud inferos vnà cum Minoë & Rhadamantho iudicem delectum esse, & sontium crimina discutere, & vnicuique pro merito pœnam constituere. Cui fabulæ occasionem dedit insignis eorum iustitia, qua mortalibus omnibus creduntur præstitisse. De his Virg. 6. Aen. Ouid. in Ibin. Iouis filij fuêre, Aeacus ex Aegina Asopi filia, Minos & Rhadamanthus ex Europa, vterque Cretensis: hic Lyciæ rex, ille Cretæ. m* Canis triceps.] *Cerberus à poëtis fingitur esse canis triceps, inferorum custos. n* Asphodelo.] *Asphodeli mentionem & Homerus fecit, tradiditque manes eo vesci: decantatumque illud Hesiodi libro 1. Operis, cui titulus ἔργα καὶ ἡμέραι:*

Οὐδ' ὅσον ἐν μαλάχῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ μέγ' ὄνειαρ. id est,

& quàm

— & quàm
Magna sit vtilitas malunt, asphodelis vesci

Vide ea quæ annotauimus in Necromantheum Homeri.

o Lethe.] *Lethei amnis Ptolemæus & alij fic memorant. Alij scribunt esse inferorum flumen: cuius aquam qui bibissent, omnium rerum oblivisci atur. idcirco Λήθης, hoc est, oblivionis nomen creditur accepisse.* p Qui illinc reverterant.] *Ex inferis perpauci ad superos reuersi. Alcestis Pelias filia, Admeti Pheræorum regis uxor, pro qua ille mori non recusauit. Vide Euripidem in Alcestæ.* q Iaus.] *Filius fuit Iphicli, & vnus ex Græcis principibus ad bellum Troianum profectis, in quo primus Græcorum omnium ab Hectore est interfectus: de quo Lucianus nonnihil in Mortuorum Dialogis, vbi ex morte in vitam reuocatus est. Extat præterea Laodamiæ epistola ad Protesilaum, vxoris desiderium. Ex inferis porrò duo Thessali reuersi sunt.* r Thetidis.] *Cum Pyrithoo descendit ad inferos, ad rapiendam Proserpinam: sed cæso Pyrithoo, ipse detentus fuit, donec ab Hercule liberatus.*

s Homericus Vlysses.] *Ad inferos itaque descendit, vbi quæ ex Anticlea matre, Elpenore & Tiresia vates multa cognouit, quibus certior factus, reuersus est ex inferis. Homerum Græci*

s In campum Elysium.] *Quæ autem, & vbi sint beatorum, cùm alij, tum maximè Plato clarè docet. Ad quas vbi copiosè descripsit, eam etiam [illegible] mentes imbuisse ait, ibi esse campos Elysios, & [illegible] sedes, de quib. Hom. cecinit. & Augustinus de Ciuitate Dei hæc Ciceronis verba citat: De omnibus, inquit, virtutibus quatuor magnus author eloquentia Tullius in Hortensio disputans: Si nobis, inquit, cùm ex hac vita migrauerimus, beatorum insulis, immortale æuum, vt fabulæ fingunt, degeremus, quid opus esset eloquentia?* u Vehendi duxerunt.] *Portitorem Virgilius vocat, quem Charontis faciunt. Antiqui mortuorum buccis obolos ingerebant, vt nauclero solueret apud inferos: quemadmodum in Ranis Aristophanis dicitur.*

x Post hos lotos.] *Lauabant autem Ethnici [illegible] turæ danda corpora. Euripides in Hecuba: ὡς νεκρὸν λούσω λόεθρα. Ennius:*

Tarque-

Tarquinij corpus bona fœmina lauit & vnxit.

Mortui, inquiunt Grammatici, calida aqua abluuntur, & per interualla conclamantur, quod solet plerumque vitalis spiritus exclusus putari & homines fallere, nec non Christiani. Tertullianus, rigere & pallere post lauacrum mortuus possum. Vide ea quæ annotauimus in Charonte. γ Vncto corpore.] *Moris erat apud priscos, maximè Aegyptios, defunctorum cadauera, ne putrescerent, vnguentis perungere. Qui mos & his temporibus apud principes, sicut alia pleraque gentilium, magno stultitiæ argumento durat.* ϛ Accedunt ad hæc.] *Hypotyposis eorum quæ à parentibus fiunt.* A Ait enim pater.] *Querela parentum.* B Reliquumque mundum.] *Inferiæ mortuorum.* C Hæc omnia.] *Amplificatio à causis.* D Homo infelix, quid clamas?] *Responsio filij, qua stultitiam lugentium, vti rem superuacaneam & inutilè coarguit.* E Deniq; ad istum modum.] *A consequentibus.* F Non cogitas.] *A contemptu eorum, quæ in terris pro bonis habentur.* G Vide ne illud.] *A falsa opinione.* H Eiulatus vester.] *Ab inutili.* I Coronis ornatum.] *Olim monumenta defunctorum apio coronabantur. Hinc* Τ σελίνου λῆξαι *prouerbio dictum ab antiquis, quoties morbum capitalem inuehebant aut vitæ periculum imminere.* K Merum infunditis.] *Vinum in rogum fudisse veteres, sunt testes, Homerus Iliad. Ψ. & ω. Virg. 6. Aen. Calaber lib. 3. Catull. Ausonius:* Sparge mero cineres —. *Plin. lib. 14. cap. 12.* L Asphodelus.] *Ex hoc ac multis alijs Luciani locis colligere licet, asphodelum herbam esse plebeiam ac vilem, atq; hac victitare manes, apud quos nullus luxus, nulla sit ambitio. Quinetiam apud Theocritum Idyllio septimo, asphodelus inter rusticanas herbas commemoratur:* Κνύσα τ' ἀσφοδίλῳ τε, πολυγγάμπλῳ τε σελίνῳ. *Vide Dioscoridem lib. 2. cap. 64. Galenũ lib. 6 simpl. medicam. Hastula regia vocatur. eius radix olim esui fuit, teste Hesiodo: quæ & magnificè laudibus effertur à Nicandro in Theriacis.* M Sed dicito.] *Hactenus per prosopopœiam. iam ex sua persona stultitiam lugentium ridet, ex consequentibus & effectu.* N Sepulturæ rationem in varios diuidunt modos.] *Sepulchrorum variæ species, va-*

rios quoque sepeliendi mores, tibi licebit perspicere in libello Vlij Gyraldi, quem de vario gentium sepeliendi ritu, multiplicique instituto inscripsit. O Nam Græcus exurit.] *Græcorum sepeliendi morē, & illos cadauera combussisse, manifestum ex poëtis colligimus, atq; in primis Homero, qui in Patroclo funere rem clarissimè executus est: in cæteris ea ferè quæ nobis. Cæterùm qui pro patria occubuissent, longè honestiore magnarū honore officiebantur: quā rem luculentissimè describit Thucydides.* P Persa defodit.] *Persas cæra circūlitos mortuos condire solitos, scribit M. Cicero, vt quammaximè corpora diuturna permanerent. Hoc & Assyrijs attribuitur. Strabo etiam Sola, inquit, sepeliūt corpora Persa cæra oblinentes: Magi verò insepultos aut ab. edūdos dimittunt. D. Hieron. Persas, ait, non priùs cadauera humare, quàm aut ab aliis, aut à canibus traherētur. Idem & Procopius. Idem & Agathias in secundo historiarum, cùm de sepultura ageret Mermeroes Persarum regis, viri strenuissimi: Tunc, inquit, in cōfertissimum locum, solum nudumq; cadauer regis mortui reliquerunt, canibus simul & auibus eiusmodique cæteris carnivoris obscenisq; animantibus vorandum: quandoquidem (inquit) hunc Persæ ferāt sepeliendi ritum, vt nudata à canibus & feris ossa, per campos dispersa maneāt: neq; enim aut vrna condere, aut terræ obtruere defunctorum corpora fas est Persis.* Q Indus adipe suillo.] *Inungebāt cadauera pollinctores & libitinarij, quæ in pyra mox cremarent. Declarat id post Homerum Iliad. sexto, Virgilius:*

— corpusq; lauant frigentia, & vngunt.

In vulgatis Lucani codicibus malè, vt puto, vdlu pro medullo legitur, hoc est, medulla. Alij Indis, qui Macrobij cognominati sunt, hoc ipsum attribuunt. Diuersa ab his Seruius Pirrhonius: Indorum enim, ait, aliqui vulturibus cadauera lanianda exponunt. Indorum certè multiplex variaque sepeliendi consuetudo fuit. R Scytha deuorat.] *Quemadmodum amplissima latissimaque est Scythiarum regio, Scythæ vario quoque sepeliendi consuetudo fuit. Nam Tertullianus quoque scribit, alios esse Scythas qui inter epulas defunctorum corpora deuorant. Sunt extra aliqui, quibus ferè proxima sunt mores, qui parentum cadauera inter mimes ipsas & plausum tu-*

cis ef-

eis affixa arborum ſuſpendunt: arbitrati flagitium & ſcelus eſſe ea terræ mandare. Alij defunctorum corpora condiunt, eaque plaſtris impoſita proximi ad amicos circumferunt, qui cadauer ſuſcipientes, epulum iis qui illud ſequuntur exhibent: & in hunc modum quadraginta diebus priuatorum hominum comitatus circumagitur: poſthæc humatur, ſi priùs tamen cadauer expurgauerint. S Muria condit Aegyptus.] *Sex. Empiricus tradit, Aegyptios mortuorum inteſtina educere, deinde corpora ſalire: Chryſippus & Cicero, condire & domi ſeruare: Plutarchus in Sympoſio, cadauera aperire, apritoque aliquo loco Soli exponere, inteſtina in flumen iacere, reliquum purgatum corpus aſſeruare: Strabo verò, ab alijs quidem cadauera in flumen præcipitari, ab alijs verò nitro circundata domi ſeruari, ab alijs in vaſis fictilibus, alueoliſque quibuſdam circum templa defodi & condi. Herodotus, & Herodotum ſecuti, ſcribunt in hunc propè modum: Vbi vita functus homo eſt, ferro incuruo inflexoque, ad hoc parato, cerebrum per nares mortuo educi, locum medicamentis expleri, inteſtinisque purgari, & lapide, vt diximus, Aethiopico illa diſcindi, odoramentis compleri, mox confuto illi vulnere, nitro ſaliri, ſeptuaginta dies, quod vltrà non liceret, lugeri (quare Moſes cùm de Iacobo ait, qui in Aegypto deteſſit, illum, ait, Ioſephi filij iuſſu ibi tum præpotentis, more Aegyptio quadraginta diebus conditum, deflctumque ſeptuaginta fuiſſe) inde cadauer linteamine inuolutum, gummique illitum, in ligneam hominis effigiem ad hoc paratam componi. Alterum dehinc ſubdit idem Herodotus mediocrium ſepulturæ genus, tum & tertium: ſed quæ nihil ferè differant, niſi ſumptu. Fuit & illa apud Aegyptios conſuetudo, vt creditoribus in pignus darent parentum corpora: quæ qui non redemiſſet, perpetua infamiæ nota inurebatur.* T Nam libationes.] *Sepulchri formam alij non maiorem apud antiquos, quàm vt corpus caperet, facuebant? quod à pleriſque hoc quoque tempore ſeruari videmus. Fuerunt & qui columnas ingentes, aut pyramides, procerióre coloſſos erigerent. Aegyptiorum in primis, in conſtruendis monumentis ingens fuit ambitio. Sunt & hodie plerique, qui nullis ſumptibus, nullis quantumuis immodicis expenſis*

parcunt, vt illustria monumenta confirmant: non illa quibus perpetuò duratura, vt quæ omni tum fortunæ tum iniuriæ sint exposita: qui tamen haud immeritò nonnullam gloriæ saltem temporis gloriam consequuntur: ex ijs enim aliqua quædam animi magnitudo conspicitur. Sed qui dicebant nulla esse monumenta perenniora ijs quæ animo & ingenio parantur, omni ope & studio nituntur, vt sibi tale comparent monumentum, quod duret æternùm. V Tituli.] *ἐπιγράμματα, tituli, qui & epitaphia dicuntur, à Græcis versibus, à Latinis prosa oratione frequentiùs conscripta sunt. Sed Plato sepulchrorum titulos non vult quatuor versiculorum numerum excedere: quos &, quod Elego plerunq; carmine fierẽt, ἐλεγεῖα à Græcis sæpe vocatos reperies.* X Sunt verò qui ludos.] *Ludos funebres & Græci & Romani instituerunt, quos incipiebat tuba, vel ex hoc Virgilij carmine cognoscimus:*

Et tuba commissos medio canit aggere ludos.

Qui verò ludis præerant, Designatores vocabantur: quo nomine & qui funera curant, nonnunquam dicti sunt. Funebrium autem ludorum principium à Græcis incœpisse, manifestè ostendit Homerus: à quo suos funebres ludos Virg. & Statius desumpsere. Ea verò funera, quibus ludi adhibebantur, Simbolearia dicta sunt: vt ex Ticinio antiquissimo poëta colligitur. Indictiua autem ea dicebantur, quibus non modò ludi adhibebantur, sed & designatores: atq; ideo amplissima putabantur. Dicta verò eo nomine, quòd per præcones indicerentur, vt Festus subinnuit: tametsi eo loci perperam quidam inductiua suppositum fuit. Ludi tamen qui mortuorum causa celebrabantur, nouendiales appellati sunt: nec fas erat, eodem die & parentari, & eos exhibere, qui vt essent conuenienti spacium indicebatur.

Y Ac funebres orationes.] *τὸν λόγον ἐπιτάφιον. Marathonij apud Athenienses, vt qui in prælio cecidissent, publicitùs oratione laudarentur, quam illi vocant epitaphium. in hac magno artificio amplificabantur & ciuitas Athenienſis, & populus, postremò peculiariter hi qui fortiter in bello mortẽ oppetissent.*

Z Exequialis cœna.] *Asserebantur & interdum epulæ dapesq; ad sepulturam. vbi quoq; antiquas epulabantur. Vnde sunt apud autores ferales cœnæ, silicernia, & funerum fercula:*

quæ

quem morem vix dum Christiana lex compescuit. Extant certè diui Ambrosij, & aliorum post eum, contra hanc consuetudinem orationes & decreta: in cuius quidem vicem (adeò difficillimè potuit aboleri) in quibusdam adhuc regionibus, in parentationibus perseueras, vt domi amici & cognati conuocentur: peracti sque ad sepulchrum iustis & funeralibus, domi conuiuia, & quidem lautissima agitant, in quibus & de mortui laudes & viuentium solatia à sacerdote, vel pro eo ab alio, post epulas, funebri oratione referuntur. α Necessarij.] ἀναγκαῖοι dicuntur cognati, vel affines, vel amici, & hi quibus vti familiariter solemus: quòd necessaria inter eos officia conferãtur. Cic. Planco, lib. 13 Epistol. Nec dubito quin scias in ijs necessarijs qui tibi à patre relicti sunt, me tibi esse vel coniunctissimum, vide l. quamuis. 2. C. de adulterijs. β Sine quiescant Plutonis manes.] *Sunt qui putant, hoc nomine fuisse appellatas animas separatas à corpore: vnde videmus vetusta sepulchrorum monumenta Dijs manibus esse inscripta. Et qui sepulchra demoliebantur, Deos manes violare putabantur. In corpore, Genij dicuntur: à corpore separatæ, Lemures: quum incursionibus domos infestant, Laruæ appellantur: contrà, si bonæ fuerint, Lares familiares.* γ Nam cœpit meminisse cibi Niobe.] *Homerus Nioben, infelicem illam matrem, post nos filiorum necem de cibo cogitasse inducit. Sunt alij qui eam nimio lachrymarum fletu in saxum dirigiuisse cecinerunt, perpetuis quasi lachrymarum guttis manans.*

ΠΡΟΣΑΛΑΙΑ, Η Ηρακλῆς. PRAEFATIO, SEV Herculeo Gallicus.

Erasmo Roterodamo interprete.

ARGVMENTVM.

PRæfatio est eiusdem rationis, cuius & superior, quòd quantum ad argumentum attinet, rationem & causam hic reddit, cur natu iam grandior adhuc in eloquentiæ exercitatione versetur: studium atq; ætatem suam exemplo eo defendens, &, vt ipse ait, etiam consolans, quo apud Gallos ipsa eloquentia depingitur, nimirũ Herculis, eiusdemq; iam senioris imagine. Fingit autem imaginem seu typum eum à sacerdote quodam Gallorum, quales ea ætate Druidæ fuisse perhibẽtur, explicatam, & singulorum picturæ eius membrorũ rationem sibi traditam esse, etiam Homeri atq; aliorũ poëtarum locis, vtpote à perito Græcarum literarum additis. De quibus in ipso orationis contextu ac stylo videre satius est, quàm hic pluribus immorari.

Ον Ηρακλέα οἱ Κελτοὶ Ογμιον ὀνομάζουσι φωνῇ τῇ ἐπιχωρίῳ, τὸ δὲ εἶδος ἄντικρυς γραφουσι γέροντα πάνυ ἀκόλουθον γραφοῦσι γὰρ αὐτὸν εἰς τὸ ἔσχατον, ἀναφαλαντίας, πολιὸς ἀκριβῶς τὰς τρίχας, ἐυσὰς τὸ δέρμα, καὶ σχεδὸν κατημιῷ εἰς τὸ μελανίζον, οἷοι ἂν εἶεν οἱ παλαιότατοι γέροντες μᾶλλον δὲ Χάρωνα, ἢ Ἰαπετόν τινα τῶν ἀνθρωπίνων,

Excudit Gallia lingua genitis vernacula Ogmium *vocant. Porrò deũ ipsum nouis quibusdam atque insitiuis figuris depingunt. Decrepitus est apud illos, recalua fronte: reliquis capillis, si qui reliqui sunt, planè canis: cute rugosa & in aerrimũ exsiccata colorem, cuiusmodi sunt senum istorum senes. Charontẽ potius aut Iapetum quempiam ex his*

τρίων, καὶ πάντα μᾶλλον, ἢ Ηρακλέα ἄνατ' ἂν ἀκούσας. ἀπὸ τοιούτου ἄν, ἔχοι ὅμως τινὰ χαλεπὸν τοῦ Ηρακλέους. τὸ γὰρ τοιόνδε ἀληθείαν ἐνεῖναι τινὰ τοῦ Ηρακλέους, τὸ τόξον ἐντεταμένον ἀεὶ ἔχειν πρὸς τῷ ἀριστερῷ, τὴν φαρέτραν ἐπηρτῆσθαι, τὸ τόξον ἐντεταμένον ἀεὶ ἔχειν πρὸ τοῦ ἀριστεροῦ, τὴν ῥόπαλον ἐν τῇ δεξιᾷ, τὴν λεοντῆν ἐνδεδυκέναι, τὴν χλαμύδα ἐπηρτῆσθαι, τὴν κορυθαιόλην εἶναι, καὶ τὰ ἄλλα, Ηρακλοῦς ὄντα. ταῦτα γὰρ ἔμοιγε οὐ δοκεῖ ἐν ὕδατι βαπτίσαι τοῖς Κελτοῖς, οὐδὲ τὸν μορμολυκεῖον τοῦτον Ηρακλέα, ἀμαυρούμενα καὶ ταῦτα καὶ ἀφανιζόμενα. ὅτι μὲν γὰρ τοῦτον ἐν τοῖς Γηρυόνου βουκολίοις ἔγραψαν, καὶ τὰ τοιαῦτα ἐπιτηδεύσαντα τὰ τοιαῦτα ἐπιφέρειν τοῖς ἀλλοφύλοις, ἐπίστασθαι ἔμοιγε δοκῶ· ὅτι δὲ καὶ τοῦτον ἐπὶ τὴν χώραν ἐπῆλθεν, ἐπὶ τὰς Γηρυόνου ἀγέλας ἔρχεται, καὶ ἐλαύνει τὰ τοιαῦτα ἐπιφέρων τοῖς ἀλλοφύλοις. καὶ οἱ τὸ παραδοξότατον ἐδόκουν ἑαυτοῖς ἀκούειν· ὁ γὰρ δὴ χρόνῳ Ηρακλῆς ἐκεῖνος ἀνθρώπων πάμπολυ πλῆθος ἐπῆγε, ἐπ' ὄπισθεν ἕπεσθαι ἅπαντας ἀναγκάζων. ἀγόμενα γὰρ βοσκήματα, οἷα σφῶν ἐπιθυμοῦντα, χώρας τε καὶ πλούτου ἀρχόμενα, ὅμοιος

his qui apud inferos versantur, diceres. In summa, quidquid potius quàm Herculem esse conijceres ex imagine. Atque tali specie quum sit, tamen Herculis ornatum gerit, vt qui tum leonis exuuium indutus sit, tum clauam dexterâ teneat, tum pharetram humeris aptam portet, tum arcum tensum læua prætendat: denique modis omnibus Herculeus est. Hæc equidem arbitrabar in Græcanicorum deorum contumeliam peram facere Gallos, quum eum eiusmodi fingerent effigie: quo nimirum illum talibus picturis vlciscerentur: quòd olim in regionem ipsorum incursasset prædabundus, id temporis, quum Geryonis armenta vestigans, Occidentalium gentium plerasque regiones peruasta ret. At nondum etiam dixi,

id quod erat in imagine maximè nouum atque mirandum. siquidem Hercules ille senex, ingentem admodum hominum multitudinem trahit, omnibus ab aure reuinctis: porrò vincula sunt [b] catenulæ tenues, auro electròve confectæ,

δρμοις ἰσικῆσι τοῖς καμίνοις, pulcherrimis iſtis tonſilibus
καὶ ὅμως ἀφ' ὅτου ἀνθρώπων adſimiles. Atqui quamuis
ἀχόμενοι, οὔτε βασανον βου- culis vſque adeò fragilib⁹
λόμενοι, μισάμενοι ἂν ὑμᾶς, cantus, tamen neq; de ſup
οὔτε ὅλως ἀνίεσιν, ἢ do cogitant, quam
τοῖς ποσὶν ἀνίβασαι, πῶς commodè poſſint, neq; pro
τὸ ναυτίον τῆς ἀγωγῆς ἐξε- ſus obnituntur, aut pedib⁹
πιάζουτος, ἀλλὰ φαιδροὶ ἵ- aduerſus trahentem obcum
πουται, καὶ γελῶντος, καὶ τὸν bunt, ſeſe reſupinãtes: verùm
ἄγοντα ἐπαινοῦντος, ἐπόμε- alacres ac læti ſequũtur, ad
νοι ἅπαντες, καὶ ὡς φαίνεται centem admirantes, plerò ſe
ἑτοίμως ἂν ἀνσμὸν ἐπιχαλῶν- ſtinanter omnes, & lætitiæ
τες, τοιούτοις ἀχθεσθησομένοις, funiculis etiam attenuare
ἀναθέσθαι· ὃ δὴ πάντων ἀ- ſtudentes, perinde quaſi gra
βασταλώτατον ἀνάι μοι δοκῶ, uiter lætari & ſolutiores
ἂν ὀκνήσω καὶ τοῦτο ἀπᾶν· ὃ δὲ vinculis. Ne illud quidem
ἔχων ὁ βαυκάφος, ὅθεν ἐξάψε pigebit referre, quod mi
ται σφόδρα τὰς τῶν ἀνσμῶν hi videbatur omnium ab
ἀρχάς, ἅτε δὴ ἀξιώτατος μὲν surdiſſimum. etenim quum
τὸ ῥόπαλον, δεδιὼς δὲ τὸ τό- non inueniret pictor unde
ξον ἐχέσης, πυκνάζει δὲ θύσ- catenularum ſummas anſa
πλην πλῆξαι ἄκραν, ἐξ ἧς ἀκό- nectteret, videlicet dextera
υας ἀκουομένους αὐτοὺς ἐποίησε, iam clauam, læua autem
καὶ ἐπισφαλῶς γε ἐς τὸς ἀγο- tenente, ſummam Dei lon
μένους μᾶλλον. ταῦτ' ἐγὼ μὲν guam perterebrauit, atque
ἐπὶ πολὺ ἀσμένως ὁρῶν καὶ θαυ ex hac religatis cæmentis
μάζων, καὶ ἀχθόμενος καὶ ἀγανακτῶν. eos trahi fecit. Ipſe autem
Κυλλὸς δέ τις πρὸς αὐτὸν ἀ- ad eos qui ducebantur,
πεκλάω- vultum & oculos conuer
tebat arridens. Hæc ego quum diutiùs aſtiſterem eſſem contiplatus, admirans, hæſitans, indignans: Gallus quiſpiam, qui
propiùs

propiùs adstabat, nostrarum literarum non indoctus (id quod declarauit, quum Græcanicam linguam absoluè sonaret, [c] philosophus opinor, ex eo genere Philosophorum quod apud illos esse fertur) Ego tibi, inquit, spes, picturæ istius ænigma explicabo: nam vidêre vehementer adeam attonitus, ac stupefactus. Orationem nos Galli nequaquam arbitramur esse Mercurium, quemadmodum vos Græci: verùm Herculi illam tribuimus, propterea quòd hic Mercurio longè robustior extiterit. nam quòd senex fingitur, nihil est quòd mirêre. Siquidem vna facundia cõsueuit in senecta demum absolutum vigorem ostendere, si modò verum vestri dicunt poëtæ,

Obduci iuuenum densa caligine pectus:

Contrà senectam posse quiddam dicere, Rudi iuuenta melius ac præclarius. Hinc videlicet apud vos & [d] Nestoris lingua melle profluit, & Troianorum concionatores

τῶ ὅπα τῶ λεγόντων ἀφιᾶσιν, ὑανθῆ τινα λάεια καὶ λαλᾶται, ἄρχι μίμνημαι, τὰ ἄνθη. ὥστε ἐπ' ὄπαρ ἐπιλιμένος τὸς ἀνθρώπως πρὸς τῶ γλῶτταν ὁ γέρων οὐδὲ Ηρακλῆς, ὁ λόγος ἔλεγε, μηδ' ἐπὶ θαυμάσης, ἀλλὰς τῶ ἔπαρον ἢ γλώττης συγγένεαν, ἀλλ' ὅ. Βεῖς ἀς αὖτ', ἃ ταύτη τετρύπημαι μίμνημαι γάρ, ἔφη, καὶ λοιμικῶν τινων ἰαμβείων, παρ' ὑμῖν μαθών· Τοῖς γὰρ κάκοις ἐξ ἄκρης ἡ γλῶττα πᾶσιν ἐστὶ τετρυπημένη. τὸ δ' ὅλον, καὶ αὖτ' ὑμᾶς ἢ Ηρακλία λόγω τὰ πάντα ἡδέα θέμενα ἐξεργάσασθαι, σοφὸν γνώμονα, καὶ παθεῖν τὰ πλεῖστα βιάσασθαι. καὶ τά γε βέλη αὖτ', οἱ λόγοι εἰσὶν, οἶμαι, ὀξεῖς καὶ νεῦροι καὶ ταχεῖς καὶ τὰς ψυχὰς τιτρώσκοντες. πλεόντα γὰρ τὰ ἔπη καὶ ὑμᾶς φασιν ἔφη. Τοσαῦτα μὲν ὁ Κυπρὸς, ἐμοὶ δ' ἐλίγα περὶ τῆς ἀνύρου παρόδου ταύτης ἐσκοπεῖτο πρὸς ἐμαυτὸν, ἅ

livioëssam edunt, floridam quandam vocalis nam liria. Si satis communi, flores appellentur. Vnde inde quòd ab auribus vehementes ad linguam trahit? Annex hic Hercules, qui nihil aliud quàm ipse est fecerat, ne id quidem debet admirari, qui quidem non ignoret linguæ cum auribus esse cognationem. Neque verò ad contumeliam illius ibi lud pertinet, quòd ea perusa sa est. nam nemini, inquit, & Iambicos quosdam versiculos è comœdijs apud vos discere:

Si quidè viris loquacibus
Extrema lingua perforata est omnibus.

Quin de eodè hanc in summa habemus opinionem, vt quicquid egit, id oratione facundiáq; confeciſſe putemus: vtpote virũ ſapientem, ac perſuadendo pleraque ſe ſi ſubegiſſe. Iam tela illius nimirum rationes ſunt acute, miſſiles, citæ, atque animam ſauciantes: vnde pennigeros dicta vos quoq; nominatis. Hactenus Gallus. Ac mihi quidem cũ huc me conferens mecum inter eundum perpenderem, nun decorum

ἐμοὶ λαμπρὸν ἔχοι, τηλικοῦδε ὄντα, καὶ πάνυ τῶν ἐπιδείξεων ἀπαυθαδισμένον, αὖθις αὖ ἐμαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ διδόναι ζηλώσεσι διαφόροις κατὰ καιρὸν ἐπιλήψασθαι ἀναμνησθῆναι τῆς ἀκόνης. τίνος μὲν γὰρ ἐπιλήσομαι, μή τινι ὑμῖν δόξαιμι λοιμιδῆ μανῆναι ταῦτα ποιῶν, καὶ παρὰ ἡλικίαν παιδιώδη, λάτα τις Ὁμηρικὸς παῖς ἐπιπλήξαι μοι ἂν τὸ· Σὲ δ' ἤδη ἡλικίη ἀπέλεπται. καὶ· Χαλεπὸν γῆρας ἀπαλεξῆσαι; Ἡβώοντι δὲ καὶ ἐθέλοντι βιβᾶσθαι, βραδέως δὲ ἕπεσθαι ἐκ τῶν ὠδῶν τοῦτο ἐφοπάσασθαι. ἀλλ' ὅταν ἀναμνησθῶ τῶν γήρους ἐκείνου Ἡρακλέους, πάντα ποιῶν προάγεσθαι· ἢ ἂν ἀδῶμαι, διαιτᾶται ἔλαθον, ἀλικιώτης ἂν ἀκόνης. ὥστε ἰσχὺς μὲν καὶ τάχος καὶ κάλλος σώματος ἀγαθά, χαρίεντα, καὶ ὁ ἔρως ὁ σὸς, ὦ Τήϊε ποιητὰ, ἀοιδάων μοι, ἀοπόλιον γήρας, χρυσοφαέννων, ἃ βλίτυρα, πτερύγων, ἢ ἀετοῖς παραπετέσθαι, decorum iam esset, vt tam grandis natu, quique iam pridè ab his doctrinæ certaminib⁹ memet abdicassem, rursum me tam multorũ iudicũ calculis exponerem iudicandũ, in tempore subijt animum meum eius picturæ recordatio. nam antehac verebar ne cui vestrũm viderer hæc admodũ pueriliter agere, quæ siquę præter ætatem iuuenari. Proinde ne quis Homericus adolescentulus illud mihi impingeret dicens:

Aetas iam perijt tua.

tum illud:

Ac te corripuit caries a senecta, minister

Inualidusq; tibi, et segnes tardiq; caballi:

videlicet eo scommate pedes meos notans. Verùm quotiescunque senex ille Hercules recurrit animo, ad quiduis adducor vt faciam: neq; me pudet hæc audere, quum sim ipsi æqualis imagini. Itaq; robur, celeritas, forma, & si qua sunt alia corporis bona, valeant, cumq; his tuus, ô Teie vates, Cupido, vbi memento subcano viderit, auro rutilantibus alis, si videbitur, vel aquilas præternolet,

& nec

καὶ ὁ Ἱπποκράλης ὁ φρονιμᾶ. Ὦ λόγοι, νῦν ἂν μάλιστα ἐκ γαλήνης καὶ ἀνθῶν, καὶ ἀκμάζοντος ἔαρος ὥραν ἄγε, καὶ ἵλεως τῶν ὅπλων, ὅσους ἂν πλάσωσι δωήτορας, καὶ τοξόται πολλοὶ λάκις, ὡς οὐδὲν γλίσχρον, μὴ ἐγγωθὲς λάθοι ὀγκουτὸς αὐτῶν. ὁρᾷς ὅπως παραμυθοῦμαι τὴν ἀλικίαν, καὶ τὸ γῆρας τὸ ἐμαυτοῦ. καὶ δὴ ζοῦ ὁ ἱππόλυτος, πάλαι νηνεμήσαν τὸ ἀκάτιον καταστάσας, καὶ ἐκ τῶν ἐνόντων ἐπισκιάσας, αὖθις ἀφάνες ἐς μέσον τὸ πέλαγος. εἴη δ' ἂ θεοὶ καὶ τὰ παρ' ὑμῶν ἐμπνεῦσαι λιβὶα, ὡς νῦν γε μάλιστα πλησιαίτατον τι καὶ ἑαυτοῦ, καὶ ἑταίρου ἀνέμου λέσμεθα, ἵνα ἐ ἄξιοι φανοίμεθα, καὶ ἡμῖν τὸ Ὁμηρικὸν ἐκ κάνο ἐπιφθέγξηταί τις,

Οἷον ἐκ βαθέων ὁ γέρων ἐπιγουνίδια φαίνει.

c neq; laborabit Hippocrides, imò nunc vel maximè tempestiuum fuerit fœcundia repubescere, florere, vigere, & quàm licet plurimos ab auribus ducere, ac sæpiùs arcu ferire: quandoquidem periculum non est, ne quando quis præter spem præsentem inanem reperiat. Vides quibus modis animum meum, meamq; senectutem ipse cõsoler, animumq; adeò vt non sim veritus nauim eam in terram subductam, denuò reuellere, fœtaq; instructam armis medium in pelagus demittere. Contingant autem à vobis, ô dij, afflatus secundi, quandò nunc vel maximè præsentis boni aquilonis venti nobis est opus quos si dignè modò videbimur, in nos quoq; dicat aliquis d Homericum illud:

Quos profert senior parnis è vilibus armos.

GILBER.

GILBERTI COGNATI
ANNOTATIONES.

a HERCVLEM.] *Celtæ Herculem, Ogmion ab illis dictum, eloquentiæ ac prudentiæ Deum existimabant: itaq; effictum colebant. senem penè decrepitum, caluum, paucis capillis, colouatum, fuscúmve & rugosum, quales videlicet seniores nautæ marini: leonina pelle indutum, rhopalon, id est, clauæ dextra, sinistra arcum tenentem, pharetra ex humeris dependente, catenulis verò ex auro & electro admodum tenuibus, linguæ suæ extremitate perforata insertis, maximam hominum multitudinem non inuitam, sed sponte sequentem, auribus alligatis trahentem. Huiusmodi verò Herculis statua, miro artificio sculpta Romæ conspicitur in turri quadam, quæ à templo D. Ludouici non procul distat. Atque eadem fere est, quæ depicta cernitur statim in principio quorũdam librorum, excusorum ab Andrea Cratandro Basilienſi. Hæc nobis significat. Herculem virtute & consilio præstantem dissipatos Celtas vnum in locum congregasse, eosq; ex ferocitate quadam ad iustitiam atq; mansuetudinem transtulisse, & inuento diuino, & humano iure manibus obsepsisse.* b Catenulæ.] *Herculem Ogmium eundem cũ Mercurio existimauit religio Druydarum, & Aegyptiorum schola. Mercurij catenæ meminit Eunapius Sardianus: Herculis sua catena auribus hominum inserta, eos circumducebat. Verque inuictæ eloquentiæ fuerunt, & linguæ lenocinio auditores quocunq; rapere & traducere potuerunt.* c Philosophus exeo genere.] *Præter Druidas fuerunt etiam in Gallia Bardi, fuerunt & vates siue vaties, ita Strabo lib. 4. appellare videtur eos, quà à Marcellino lib. 15. Eubages, à Diogene Laërt. εὐαγεῖς, à Diodoro Saronide dicuntur. Ex quo genere philosophorum fuisse verisimile est eum quem Lucianus hic picturæ sibi ænigma explicasse fingit. Ex Ausonio colligimus, fuisse in Gallia diuersas Druidarum familias, eorumq; nomẽ etiam sub Christianis imperatoribus celebre admodum fuisse. Sanè Plinius scribit, Tiberij principatum sustulisse Druidas Gallorum, & id genus vatum medicorumq; Suetonius etiam, Druidarum religionem apud Gallos diræ immanitatis & tantum ciuibus*

sub Augu-

ſub Auguſto interdictam penitùs Claudium abſtinuiſſe. c Neſtoris lingua melle profluit.] *Cic. de Senectute, vt apud Hom. ſæpiſſimè Neſtor de virtutibus ſuis dices? tertiam enim iam ætatem hominum viuebat: nec verendum ne vera de ſe prædicans, nimis videretur aut inepta aut loquax. Etenim, vt ait Homerus, ex eius lingua melle dulcior fluebat oratio, &c. de Neſtore Hom. Iliad. α & β.* d Nequiquam laborabat Hippoclides.] *Hoc adagio quo; vſus eſt in apologia Pro mercede conductis.* f Homericum illud.] *Ex Odyſſeæ σ. de Vlyſſe certantibus cum Iro. Id Lucianus torquet ad ſenem ingenio facundiaque præcellentem.*

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΗΛΕΚΤΡΥΟΝΟΣ. DE ELECTRO, ſeu Cygnis.

Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

ET hæc ſuperioribus conſimilis præfatio eſt, in qua ſe ipſum ac ſcripta ſua extenuat, adhibita ſimilitudine fabulæ eius quæ de electro & Phaëthonte, ac cygnis Eridani à poëtis traditur: quam vt fictam ac falſam præſens experientia oſtendit, ita ſe vereri quoque ait, ne conceptam de ſe opinionem, auditorum præſentia imminuat, ac falſam coarguat. Commendat tamen interim eo nomine orationem ſuam, quòd ſimplex ſit, & minimè cygnis illis Padanis ac fabuloſis, quòd ad canoritatem ſpectet, ſimilis: neque cuam illorum fucatis ſcriptis, qui dum electrum atque aurum & ſpecioſa omnia affectant, Eridanum iſtum ac cygnos poëticos vanitate ac fumo longè excedant.

Λίκτρον περὶ καὶ ὑμᾶς λαλεῖ ὁ μῦθος πίπακφ, ὡς ἀφ' ἑσπέρας ἐπὶ τῷ Ηειδανῷ ποταμῷ λαμπρὸν αὐτὸ, ὁρῶσας τὸν Φαέθοντα καὶ ἀδελφὰς γε αὐτοῦ τὰς ἀγαθὰς ἱκάνας Φαέθοντος. ἔπα ὀλοφυρομένας τὸ μειράκιον, ἐπαγλωΐσαι ἐς τὰ δένδρα, καὶ ἀφαίρας ἔτι αὐτῶν λαμπρὸν, δάκρυ τὸ ἤλεκτρον. τοιαῦτα γὰρ ἀμέλει καὶ αὐτὰς ἀκούων τῶν ποιητῶν ᾠδόντων, ἤλπιζον ἔ ποτε γε μοίμενον ἐπὶ τῷ Ηειδανῷ, ἐπιπλεῦσαι μίαν ἀγαθὰν, ἐμπατάξας τὸ προκόλπιον, καθελίξαι τῶν λαμπρῶν ὀλίγα, ἃς ἤλεκτρον ἔχοιμι. καὶ δὴ ἐπὶ πολὺ κατ' ἄκρα μὲν οὐ τοι χὶ ὄρος, ἔκορε δ' ὅμως ἐς τὰ χωρία ἱκανὰ καὶ ἤδη γὰρ ἀναπλῶν κατὰ τὸ Ηειδανὸν, ὅτ' ἀγαθὰν ἄδον, πάνυ πρόσκοπον, ὅτι τὸ ἤλεκτρον, ἀπ' ὀφθαλμῶν ἔθηνομα τῶ Φαέθοντος ἤδεσαν οἱ ἐπιχώριοι. ἀναζητοῦντος γὲ μοῦ,

Vam super electro poëtæ cõmentisunt [a] fabulã, ea & nobis plane persuasis fidẽ fecit, esse scilicet in ripis Eridani populos, quæ lachrymantes illud destillarẽt, Phaëthontẽ lugentes, easdemq; Phaëthõtis sorores fuisse populos: deinde iuuenis casum luctu prosequẽtes, in arbores fuisse commutatas, atq; etiamnum è lachrymis illarũ electrum defluere. Hæc inquã cũ poëtas canentes audissem, in spẽ veniebã, vt siquando ad Eridani littora delatus essem, vnã accedens ex arborib⁹ ac recluso sinu & cortice, nonnullas me suscepturũ lachrymas, vt ego quoq; electrũ possiderẽ. Et sanè nõ multò antè alterius negocij conficiendi gratia ea in loca iter habens deueni, & erat mihi commodùm traiiciendus Eridanus: neq; tamen cùm diligenter omnia loca circumcircà oculis obissem atq; perlustrãssem, aut populos vidi, aut electrum conspexi, sed Phaëthontis nomen ne notum quidẽ erat incolis. Exquirente tandem me,

atq; inter-

καὶ ἐρωτωμενομένῳ, ὡτι δὴ ἐπὶ τὰς ἀγέλας ἀφιξόμεθα, τὰς Ἡλίου πόρρω ἀπελθούσας; ἐφίλαμεν οἱ ναῦται, καὶ ἐξῆν ἔτι πλείονα λέγειν, ὅ, τι καὶ βούλοιμι. ἀρξάμενος τὸν μῦθον διηγεῖσθαι αὐτοῖς, Φαέθοντα γενέσθαι φημὶ παῖδα, καὶ τὸν ἐκ τῆς ἐλαφρίας ὑπερθύμου, ἀτιμασθέντα παρὰ τοῦ πατρὸς, ἐλάσαι τὸ ἅρμα, ὡς ποιήσαι καὶ αὐτὸς, μίαν ἡμέραν ἢ δύο λαβὼν, ἢ ἀκριβῶς ἐπιφρασθέντα, καὶ τὰς ἀδελφὰς αὐτοῦ πεισθέντα ἐντεῦθεν ὡς, ἵππων, παρ' ὑμῖν, ἵνα μὴ καταπέσῃ ἐπὶ τῶν Ἠριδανοῦ, ἀγέλαις γενέσθαι, καὶ λαμπρὸν ἐπ' αὐτῷ τὸ ἤλεκτρον. τίς ταῦτά σοι, ἔφασκον, διηγήσατο ἀπατεών, καὶ ψεύδολος & ἄνθρωπος; ἡμῖν δ' οὖν ἰδιοχόρτιναν ἐπίσσοντα ἄδομεν, οὗτοι τὰς ἀγέλας, ἃς φῂς, ἔχομεν. ἐγὼ δὲ ἰδοὺ τι τοιοῦτον, οἷα ἡμᾶς ἀνοῖν ὀβολοῖν ἕνεκα ἐρίφιον ἄρ', ἢ ἔλαφον τὰ πλοῖα πρὸς ἐναντίον τὸ

atq; interrogante. Quando verò ad populos dicimus de se præbemus demiratione riferunt nauta, atq; multis illis si quid vellem addere proloqui. Et ego illis fabulam ordine percensui: Phaethonta fuisse Solis filium, & hunc vbi iam adolevisset, à patre postulasse, auriganti copiam sibi faceret, vt vnius diei curſum & ipſe conſeqveret. Cæterùm patrem filij precibus annuisse, ac postulata præstitisse, hūc ait inter auriganduū è curru delapſum & deiectū periſſe. Porrò illius sorores lugentes eo loco alicubi, inquā, apud vos, vbi delapſus eſt, apud Eridanū in populos fuiſſe transformatas, & iam fratri lugentes electrū lachrymādo emittere. Quicunq; inquiunt, hæc tibi dixit, vanū cum hominē fuiſſe apparet: téq; dolis produxit, & mēdacijs. Nos verò neq; auriga vllū delapſum

nouimus, neq; eæ penes nos ſunt, quas tu iactas, populi. Quòd ſi quid eiuſmodi apud nos eſſet, num putas[b] duorū obolorū gratia nos ita laboriosè remigaturos, aut nauigia alterius

flumine

ῥοῦσαν, οἷς ἐξῆν πλουτῆσαι, ἀναλίσκοντας τῶν ἀκροωμένων τὰ δάκρυα; ζῶντο λιχθῆναι μᾶλλον ἢ μισθὸν λαβεῖν. ἢ οὐκ ἄρα ἐκεῖνα διεσκωπτόμεθα, ὅτι πάντων θεῖόν τινες ὡς ἀληθῶς ἔργον ἐπιτελοῦμεν, αἰσθόμενοι ζῶντες ποιητῶν, ἀπίθανα ὅτῳ ψευδόμενοι, ὡς μηδὲν ὑγιὲς ἀρίσκεσθαι αὐτοῖς. μικρὸν μὲν δὴ τοῦτο καὶ παιδῶδες ἐμοί γε, ἐπαισχύνομαι δὲ οὐ μικρᾶς ἐψευσμένος, ἐπιτηδείως τοῖς μυθολόγοις, καθάπερ ἐκ τῶν χαρῶν τὸ ἄλογον ἄρα ἀπολωλεκὼς, ὅτε γε ἔδει ἀνύπαλον, ὅσα καὶ οἷα χρῆσθαι αὐτῷ. ἐκεῖνο δὲ καὶ πάνυ ἀληθῶς ὤμην ὑφεῖσθαι παρ' αὐτῆς, λύπους ποιᾶσθαι, ἀδονὰς ἐπὶ τῶν ὄντως ζῶν ποταμῶν. καὶ αὖθις ἐρόμην ζῶντας (ἀνὰ πλοῦν γάρ ἐστι) ἀλλ' οἶ γε λύπης πλείστης ὑμῖν τὸ λιγυρὸν ἐκεῖνο ἐδόκουν, ἐφ' ὅσῳ ἐν τῷ ποταμῷ ἐνθάδε καὶ ἐκεῖσε; φασὶ γοῦν Ἀπόλλωνος παρὼν

fluminis impetum tractum ros: quibus promptum eſſet minori negotio & ſudore diteſcere, populorum lachrymas colligentibus? Hæc cùm dixiſſent, non mediocriter ſanè nautarum dictis ſum pudore affectus. Confuſus autem obticui, quòd reuera puerile quiddam paſſus fueram, habita fide Poëtis adeò monſtroſa mentientibus: quippe quibus ſtudio eſt nihil ſani dicere, aut literis prodere. Vnica igitur hac ſpe, nec illa modica, turpiter deceptus, indolui, non ſecus atque ſi è manibus electrum deperdidiſſem: nimirum qui iam mecum deliberabam, quomodo illo potiſſimùm vti velim. Porrò autem illud planè pro certo apud illos inuentum iri opinabar, c nempe cygnos complures in fluminis littoribus modulantes. Ac rurſus nautas interrogo, ad-

huc enim naui gabamur: Atqui cygni quàdo tandem propter fluuium conſiſtentes, dulcem illum concentum vobis abſolu-unt, ex vtraque parte littoris? Siquidem & illos Apollinis

παρέχηις αὐτοῖς δῆλα, φύσις ἀνθρώπου, ἐντεῦθέν που ἐς τὰ ὄρνια μεταπεσόν, καὶ ἔτι ἔνδον ἔχον τι, ἐκ παιδὸς θωμύσι τῶν μειρακίων. οἱ δὲ καὶ γλαυκὶ, σὺ, ἔφασαν, ἢ ὄρνιν, ἡ πάνυ τίμιον καὶ ταῦτα ἀνόητον καὶ τῶν χθὲς ἁλόντων; ἐμοῦ μὲν, καὶ ὃς ἀναμνησθείς; ἐμοῦ δὲ πολλοῦ, καὶ σχεδὸν ἐν παίδων ἐργασίαις ἐν τῷ Ἠλιείῳ, ὁπόταν μὴ λύπους ἐν νίοις ἐρῶμεν ἐν ταῖς ἅλισι δύο πολεμοῦ, καὶ πράξεσιν οὗτοι πάνυ ἄμυδρα καὶ ἀσθενῆ, ἐκ τῶν κόρακας ἢ τὰς κορώνας, Σαρδῶας μὲν ἴσως πρὸς ἐκείνους. ἀθόλωτον δὲ ἀλλὰ, καὶ εἶδον οὐ φῂς, ἐθέσαμεν ἀκριβῶς, ὅτι θεσμέσομεν, πάντα ταῦτα ἐς ὑμᾶς ἀφικνεῖσθαι περὶ ἡμῶν. ὡσπερὶ ζιζύφια ἐφαπτόμενα ἔνι, πισσώσας ταῖς πρὸς τὸ μᾶλλον ἴσχειν ἐφυλομφοις. ὅπ

nunc canibus & modulis indulgere, necdum Musicæ esse oblitos. Illi verò subridentes risu: Tu quidem, mi quisse, ô homo, nunquámne hodie finem facies patriam nostram, & fluminum mendacijs infamandi? Nos equidem senum per remigandi studio operam dantes, ac penè omnem à puero ætatem laboribus in Eridano consumentes, paucos nonnunquam cygnos conspeximus in fluminis paludibus, qui incompta & inamœnam vocem, & somnum parùm firmum edere solebãt, ita vt cornuos aut graculos cum illis collatos, Sirenes esse confirmare posses. Cæterùm dulce quiddam & optabile, vt tu dicis, d ne in somnis quidem canentes [illegible] audiuimus. Itaque demiramur vndenam ista de nobis [illegible] fit in hominum opinionem venerint. Sed [illegible] facile ac promptum est credentes dicere, [illegible] quæque iusto magnificentius narrare [illegible]

[illegible]

ὥστε καὶ ἐγὼ νῦν διὰ ταῦτα περὶ ἐμαυτοῦ, μὴ ὑμᾶς ἄρτι ἀφιγμένους, μηδ' ἔτι πρῶτον ἀκροασαμένους ἡμῶν, ἴσως τινα, καὶ λύκους ἐλπίσαντας ᾄσεσθαι ὑμῖν, ἔπειτα μετ' ὀλίγον ἀπιόντας καταγελῶντας τῶν ὑποσχομένων ὑμῖν, τοιαῦτα μακάρια καὶ θαυμαστὰ τοῖς λόγοις. ἀλλὰ μαρτύρομαι, ὡς ἐμοῦ τοιαῦτα, μεγαλαυχουμένου περὶ ἑαυτοῦ, ὅτι ὑμεῖς, ὅτι ἄλλος πω ἀκήκοεν, ἢ δ' ἂν ἀκούσαι ποτε. ἄλλοις μὲν γὰρ ἐν ὀλίγοις ἐντύχοις ἂν ἴσως πανυ σοφοῖς τισι, καὶ οἷς οὐκ ἄλλοτε, ἀλλὰ χρυσοῦς αὐτοὺς ἀποφαίνουσι τῶν λόγων, πολὺ τῶν λύκων τῶν ποιητικῶν μιγυροτέροις. τὸ δὲ ἐμὸν ὀφθήσεται ἄδον, ὁποῖον ἁπλοϊκὸν καὶ ἄμυθον ἐστί τις ἀηδὼν πρόσεστιν. ὥστε ὅρα μὴ τοιοῦτό τι πάθῃς, περὶ ὑμῶν ἐλπίσας, οἷόν τι πάσχουσιν οἱ τὰ ἐμὰ ᾄσματα ὀρῶντες· οἱ γὰρ πολλοὶ τῶν

Quare & ego nunc de me ipso in medium venio, ne & vos, qui nuper venistis, ac nos primùm audistis, electra quædam aut cygnos apud me inuenturos sperantes, tandem non multò post abeatis, & eos quæ vobis magnifica de me fuere polliciti, subsannetis, multas eiusmodi verborum diuitias in orationib. meis repositas affirmates. At ego Deos testor, talia me ipsum de orationib. meis superbè & magnificè iactantem, neque à vobis, neque ab alio quoquam vnquam auditum esse, neque post quemquam ita insolenter agente auditurum fore. Nec tamen fieri potuisse nego, vt in alios non paucos incidas quos piæ Erinanos, quorum orationes non electrum solùm, sed aurum quoque destillat, qui longo interuallo vocis dulcedine cygnos superant poëticos. Mea verò dicendi ratio quàm simplex sit, ac minimè fabulosa, videtis, neque vllam habet modulationem admixtam. Quocirca videndum est, ne idem tibi imprudenti contingat, maiore de nobis spe animo concepta, quod persæpè solet accidere sub vndis aliquid spectantibus. siquidem existi-

ἀπαῦτα ἄνω ἀνὰ, οἷα ἀμφαίνῃ αὐτοῖς ἄνυθρ, ἀρυθμίης τῆς σπιδὸς πρὸς τὸ αὐγῆδ, ἰκαδὰρ ἀναπάυσαι, ὡσπῶ μικρότερα ἰνέσσυσ[ῆσ], ἀνιῦσ[αι]. ἤδη ἔρ οἱ πρωΐτερα, ἰκχίας τὸ ὕδωρ, κὴ ἀρκαλύψας τὰμὰ, μηδὲρ μὴ γα προσδοκήσης ἀνιμάσεσθαι, ἢ σαυτὸν αἰτιάσῃ τῆς ἰλιάδ☉.

manent [illegible] illa [illegible] partis [illegible], [illegible] te vndæ splendorem: bus tum subtractis, [illegible] que minoribus innotuit, cruciatus animo. Ita go tibi prædictum fit, ne [illegible] fusa dicas, at mihi [illegible] tis, nihil [illegible] expectate beneficio, aut te [illegible] ob spem falsò conceptam condemnabis.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a FABVLAM.] *Narratio quæ est super fabula Eridani, & quam eadem falsa deprehensa fuerit, & Ipsius: Phaëthon Solis filius cùm à patre petijsset, vt filio suo optatum concederet vnius diei spatium facultatem concedendi: potitus compos fuctus, quoniam aurigæ munere rectè fungi nesciret, fulmine à Ioue prope Eridanum ripas fuisset deiectus, nec vsquam à seruientibus quæri desijt, quàm illæ in arbores populos fuissent, pro lachrymis in eum amnem electra stillarint. De qua Ouidius secundo Metamorphoseôn libro:*

Inde fluunt lachrymæ, stillataque Sole rigescunt,
De ramis electra nouis, quæ lucidus amnis
Excipit, & nuribus mittit gestanda Latinis.

Nihil his magis esse vanum comperimus, quæ res ipsas potius dilucidè scriptas volunt. In his Lucianus, qui ea se aliquando credidisse memorat, cumque summo desiderio apud Eridanum transmittendi desiderio captus ad eius ripas peruenisset, omnibus diligenter oculis perlustrasset, neque populos vnquam, neque electrum in his locis videre potuit. Quamobrem merito quæ ad optatas arbores essent pertinentia interrogat, [illegible]

eos, ac rem apertiùs cognoscere optasse testatur. *b* Duorum obolorum gratiâ.] *Remigis mercedem ad duos obolos statuisse videtur Lucianus*, id est, *drachmæ tertiam. Xenophon vero libro* 1. ἀνάβασιν, τεταρτημόριον posuit. *c* Nempe cycnos complures.] *De vnius tantùm Cycni Ligurum regis conuersione loquitur Virgil.* 10. *Aeneid. qui dum deflet obitum amici sui Phaëthontis, in auem albam sui nominis est conuersus. Itidem fabulatur Ouidius lib.* 2. *Metamorph. qui alterius Cycni meminit lib.* 12. *d* Ne in somnio quidem.] *Luciano proverbialiter dicitur, pro nulla ratione, nullo tempore. Idem vsurpauit in Gallo, cùm ait: Regibus ne per somnium quidem aliqua re iucunda frui licere.* *e* Quare & ego.] *Adoptatio exspectationis & opinionis de se contemptæ.* *f* Neque tamen fieri.] *Commendatio suæ orationis, à collatione aliorum, & causæ qualitate.* *g* Ne idem tibi imprudenti.] *Aliud simile, quo sua extenuat.*

ΜΥΙΑΣ ΕΝΚΩΜΙΟΝ. *MVSCAE ENCOMIVM.*

ARGVMENTVM.

DEclamatio est ex eorum genere, quæ exercendi ingenij causa tractari solent, adoxa pleraque, & ipso argumēto dicentem parum iuuantia: qualia statim ab initio inde sophistas tractâsse, etiam ex Socrate apparet, qui in exordio de laudibus Helenæ, inutilem ac intempestiuam in rebus friuolis, & à cōmuni vsu alienis, diligentiam illorum ob id reprehendit. Quanquam videtur Lucianus discipulorū magis quàm sui ostentandi causa, huiusmodi argumenta tractasse: nempe vt horum exemplo etiā ad seria copiosiores, & ad inueniendum promptiores illos redderet. Et ex superiorib. præfationibus satis apparet, illis tum temporibus cùm hęc scriberet, rhetoricā publicè professum esse, siue hoc in Gallia, vt quidē ex Hercule aliquo modo coniecturā facere licet, siue etiam alio aliquo loco. Porrò autem tanta diligentia omnia persecutus est, quæcunque de

musca dici aut inueniri possunt, vt nihil quicquam in hoc genere tractatum reperiri, quod explicare oratione, atq; amplificationib. illustrare gula voluisset, planè illud quod ipse in fine verè ex musca elephantem fecisset. Principio quam quæque ad corporis habitum, formam ac celebra, & sum item eorum pertinent, ita singillatim perseq quæq;, vt nihil prætermissum posse dicere. Deinde & ad interiora, & ad animum transiens, prudentiam quandam & fortitudinem in illa commendat, adhibito etiam ad hoc testimonijs Homeri. Postremò nequi la intacta relinquit. quæ quasi à fortuna decerpta vi ri potest, vt reminiscentiam illam, ob quam eum Hermo timo Pythagorico confert quo magis deinde & vi ctus & diætæ rationem, & quibus quando ex homi nibus transmutata fuit, & eodem nomine enam fœmi næ quædam appellatæ fuerunt: & alia quæ in contex tu ac serie orationis facilè cuiuis appareant.

Μῶν ἴσμεν τὸ ὑπερόπλον τ ἐρίνυν, ὅσον μείζων καὶ λέων ἐστὶ, καὶ ὅτι ἀνελεήμων παραβάλλειν, ἀπὸ ἐλαφίνου μικρὸν πρὸς, ὅσον αὐτὰ μικρότερος ἀκολάπτω. ἀλλ ρωται δὲ ἀπὸ κατὰ τὰ αὐτὰ ὅτι ἄλλοις, ἢ ὅτι μὲν ἀκολάπ ἐστι λοιμᾶν ἢ σώμα ὄν, ὅτι δ ὠκυπόδεσι χρῆσι, ἀπὸ κατὰ τὰς ἀκρίδας, καὶ τίτθας, καὶ μυιοπίας. ἴσι μὲν ὑμῶν ὅτι, ἐλαύνουσα ἔχουσα τὸ

Vsca est hæ animantium volu crum, et possit cum muscel lis & culicibus compa rari? Illis est maior, quanti ipsi ab ea relinquun tur. Primum est autem, non ea tardo quo cæteræ volucres, quippe hæ quidem primis in cœto habent eam sortem, hæc verò velocissimæ sunt & pernicissimæ, sed expeditis suis alis, quemadmodum locu stis & cicadis & apibus: sed tamen molliores habet pen

πτερὰ, ὅσῳ τ' Ἑλληνικῆς ἰσθῆτος ὑγρότερόν τ' ἐστὶ καὶ μαλθακώτερον ἡ Ἰνδικὴ πλουσιώτερά τε καὶ μαλακώτερα. καὶ μὴν εἰ φιλοθεάμων τις κατὰ τὰς ταῦνας, ἤν τις ἀτενὲς βλέπῃ εἰς αὐτὴν, ὁπόταν ἐκπετάσασα πρὸς τὸν ἥλιον, ἐπαιωρύσσηται. ἐν ᾗ πᾶσις ὅτι μὴ τὰς νηκτερίδας, ἀφρισίᾳ σωικῇ τῶν πτερῶν, ὅτι κατὰ τὰς ἀκείδας μίξαι σπάνιον, ὅσῳ οἱ σφῆκες μετὰ φοίνικος τ', ἀπ' ἀκαμπὲς, πρὸς ὃ, τι ἂν μόρ' ὁρμήσῃ τὴν ἄρ'. καὶ μὲν καὶ ἑκάτερον πρόσεισιν αὐτῇ, τὸ μὲν μετ' ἡσυχίας, ἀπὸ μιᾶς φδῆς ἀτιτάλη, ἐκ ἀπλοῦς, οἷα λανθάνον καὶ ἀμελέτως, οὐ τὸ βαρύβρομον τ' μιλτῶν, ἢ τ' σφηκῶν τὸ φοβερὸν καὶ ἅπαν λατικὸν ἐνδακνυμφές, ἀπὸ δυσκόλου δὲ λιγυρότερα, ὅσον σάλπιγγ' καὶ λυμβάλων ἀπαλοί μιλτιχότεροι. τὸ δ' ἄπο σῶμα μὲν λεπτὸν πλέον τὰ ὦτ' ἀσχῆμ' εἰσίχλα, καὶ ἐπ' ἀκρῳ ἀνειλίγω', ἐ συμπεφυκὸς, ὅσπερ ἡ τῶν ἀκείδων. ὀφθαλμοὶ δὲ προεκβάλλ' ἀπὸ τῷ κέρατ' ἔχοντες πλεῖστον

nas, quantò Græca veste tenuior & mollior est Indica. Si quis muscā diligenter inspiciat, quando in sole alas expandit & concutit, variis eam picturis coloribus f vt pauones videbit. Est illi volatus non continuo pennarum remigio, & vt vespertilionibus: neque saltu, vt locustis: h neq; cum stridore, vt i vespis & crabronibus: verùm flexilis, ad quãcunque aëris partem se moueat. Adde quòd non volat quietè & cum silentio, sed k cum cantu & melodia: nõ item immitè & sæuè, quemadmodum culices & muscellæ: neque cum graui fremitu apum aut vesparũ, horribilem ostentans sonum, & minacem: sed tantò volat his suauius musca, quantò sunt tuba & cymbalis tibiæ dulciores. l In reliquo verò corpore caput quidem tenuissimum collo continetur, & est versatile, non compactũ & affixum humeris, vt est lo custarum. Oculi verò prominent, qui cornu plurimũ habent.

πόνον ἀπαγόμενα, ἢ ἐμπεφύκασιν αὐτῷ οἱ μύδροι ὑπὸ τῆς σαρκὸς πάνυ ἰσχυρῶς. ὑπὸ γαστρὶ δὲ ἀκάνθαις τισὶ αὐτὸ, καὶ θήρασι ἔοικε, βόστρυχοι πλάδιοι, καὶ φολίδωσιν ἔχουσα. ἀμυῖται μὲν δὴ καὶ τὸ ἐφεστὸς γίνεται, ὡς σαρξὶ τῇ μάλιστα, ἀπὸ τοῦ σώματος, τῇ προβοσκίδι, ὡς καὶ τὰ τὰ αὐτὰ δῖτε ἰλύεσι, καὶ αὖπω ἴχνος προσομοίου τι, καὶ ὑπαμβάνομαι, καὶ προσῆσα κατίχα, κοτυληδόνι καὶ τὸ ἄκρον ἐοικυῖα. ἀφ' αἵματος ὁδὸς προκύπτει, ᾧ ἐμπέσῃ, καὶ τῷ αἵματος. καὶ ἢν δὲ τῇ γάστρᾳ. ἐὰν δ' αὐτῷ τὸ αἷμα, ὑπὸ μικρὰ μιγάδες ὀδύναι τὸν ἐμπεπτωκότα. ἰᾶται δ' ὅσα, δῖτε μὴ τίσιφόνι βεβίβρωται, δῖτε δὲ προθέσεις δυσὶ καὶ ὅσα χρόνῳ ῥᾴτα. ἴδοις ἂν ἤδη αὐτὸν καὶ τυλάρων βύβλου πᾶν, ἔμπυόν τι ἐν τῶν χροὸς μυῶν ὁρμοῦν ἰδόμενον, δι' ὀφρύων πάνυ, καὶ ὑπ' ἀκμὴν γήρως δὲ ἐκ τούτου ζώειν, ὅταν ὁπόσοις τὸν ἀριθμὸν, ὅτου ἐξ ἀνθρώπων, ἢ ὅπως ἂν ἔοικεν ἐκτελευτήσῃ, ἢ ἀπὸ ἵππου ἢ ἐκ βοὸς πεσόντος, ἢ ἀπὸ ὄνου ἢ ἐκ

Poſſing, aſſed, and ſtrangled
[illegible]
ſpirit eſſential, called
xi, [illegible]
ipſa, ex [illegible]
[illegible]
bere. Plaiſirum omnibus
acubus ex aqua & vapore, ſed
& ore & proboſcide, quibus
ipſa eadem modo habet ut
plenti: propoſcimur & ego
ſumus, & habemus comitem
eandem noſtræ in ſumendo
proboſcidis: ex ipſa vero
diſcurſus promittur, quo per
guttulas & has, ſanguinis
& ſubtile eſt ipſe, incidit
gaſtri. Quod ſi in ventre
reliquum, eſſe quæ parvæ
pugnæ, ſanguinem & eſſugun-
quam ſubinde excidit, duobus
autem quinquibus eiusmodi
ex [illegible] venit. Videres
igitur ipſum gradientem quan
[illegible], [illegible] tuberum aliquod
quodammodum ſubliminum
ulcus, [illegible]
ſuppuratum. Diſſentiunt
tum ſtillicidia, ſalubri
mis ab initio, vel ex homi-
[illegible]
[illegible]

πόθος τι ἐκφέρει, καὶ φῦλα τὰ πρὸ, καὶ ἐξ ὑγροῦ ὄρνεον γίγνεται. καὶ κυεφορᾷ δὲ, καὶ ἀποτίκτει σκώληκα μικρὸν, πλὴν μέγαν τοῦ στρουθοῦ. συνοφ δὲ ἀνθρώποις ἀφάρχουσα, καὶ ὁμοδίαιτος καὶ ὁμοτράπεζος, ἁπάντων χάριτα, πλὴν ἐλαίου· θάνατος γὰρ αὐτῇ, τοῦτο πικρόν. καὶ μὲν τοι ἀκύμορος ὄσα (πάνυ γὰρ ἐς ἐγρὸν ὁ βίος αὐτῆς συμπεπλέκται) ἔοικε φωτὶ χαίρει μάλιστα, ἢν τοῦτο πολιτεύεται. νυκτὸς δὲ, ἀφιλίως ἔχει, καὶ οὔτε πίνεται, οὔτε ἄδει, ἀλλ' ἡσυχάζει, καὶ ἀφυμεῖ. συνίησι δὲ οὐ μικρὰν αὐτῆς ἄνθρωπος, ὁπόταν τὸν ἐπίβουλον, καὶ πολέμιον αὐτῇ, τὸν ἀράχνην ἀφανίσῃσιν. λοχᾶταί τι γὰρ ἐπιπρεσβεύσας, καὶ ἀντίον αὐτῷ ἰρᾷ, ἐπὶ κλίνουσα πλὴν ὁρμῆς, ἵνα μὴ ἀλίσκοιτο σαγηνευθεῖσα, καὶ πτοηθοῦσα πᾶς τοῦ θηρίου πλησίάνῃς. πλὴν μὲν μὴ ἐνθάδε, καὶ πλὴν ἀλλὴν αὐτῆς οὐχ ἡμᾶς χρὴ λέγειν. ἀπὸ

des effert, & producit ea lac, ſuque ex reptili vo luerit, & concipit par vum vermem, qui muſca fit poſtea: communis autem & contubernalis & [1] com menſalis hominum, degu ſtat omnia, præter oleum. mortem enim ei affert ſpon tum oleum: & tamen bre vis eſt vitæ. valde enim exguſta data eſt illi vi ta. Luce plurimùm gau det, & in hac civiliter verſatur: nocte verò quin eſcit, & ſilentium agit, & neque volat, neque can tat, ſed contrahit ſe, & non monetur. [2] Non par vam eſſe eius intelligen tiam quo dicere, cùm ini ſidiantem & [3] hoſtem ſuum eruerit. inſidiantem enim & obſervat, & contrà intuetur, declin mans illius impetum, ne ea pinus irretita, & in hoſtilia hæ incidens caſſet. Partici dium enim & vobis ipſum non oportet dicere, ſed

ὁ μιγαδοφυσήτης τὸν
ποιητὴν Ὅμηρον, τὸν γὰρ
ἔσω τὸν ἡφαίστου ἰσπέσον
ἅμα ξυτῷ, οὐ πλεῖστ' ἂν παρὰ
δάκτ' ἐπὶ τὸν ἀκμὸν ἀπο-
τοῦ ἀκάμβ, ἀπὸ δὲ θάρσ-
τὸν μέγας, καὶ δὲ δαίμο-
καὶ πικρᾷ τῆς ἐπιχειρήσε-
ως. οὐδὲ γὰρ θράσ, ἀπο
δὲ θάρσ φασὶν αὐτὴ τὸν
τύπον. καὶ γὰρ ἀργαλέον,
φασὶν, ὅμως οὐκ ἀφίησιν,
ἀλλ' ἐφίλησε δὲ δίλημμα
οὗτος δὲ πάνυ ἰσχυρὸ, καὶ
ἀσπάζεται τὸν μῆνα, ὃν
οὐχ ἅπαξ, οὐδ' ἐν ὀλίγοις
μίμνηται αὐτῆς, ἀπὸ τοῦ
λέκτ οὗτοι κοσμῶ τὰ ἔπη
μνημονευομένη. ἔστι μὲν
γὰρ τὸν ἀγχιμάχην πῆσιν
αὐτῆς ἐπὶ τὸ πάλαι διήρχη
ται· ἔστι δὲ τὸν Ἀθηνᾶν,
ὁπότ' τοῦ Μρίωνα τὸ βι-
λ ἀπειρότατα, ὃς μὲ ἐν
τὸ καταβάθρα ἐμεῖνοι,
ἀπάσῃ μηχ' ἡδομένη κορ-
μαμένου αὐτῆ τοῦ βρίφους,
τὸν μῆνα ἔνθεν ἐπισύρ
ὧν παραδείγματ. καὶ
μὲν καὶ ἐπεῖνο πανύσο ἐστὶν ἐφάμερο, ἀλλὰ

* Ἀπολλῶνι] perhaps this
citation also concerned
nam notitia laudatur
optimum, notabuni, p
Pallas apud Homerum
illius, sed audacia confi
& temperantia, & audac
magnanimitas, atque
dacium, sed fiducia, q
Perseus: Quamquam
(inquit) expedit, non
sit causa, sed qui optimus
meretur. Hic autem laudat
magnanimitatem, & am
plectitur, prorsus simul atque
pauca de laude de se commi
nata, sed saepe antea fe
cerunt, ostendunt
sed, nunc enim quoque
dem volunt ad hoc aspe
re: quam quam Minerva
nam eruendi monti destin
autem infantem conspexerat,
quando à Mimante celum
repellitur, ne ad habitatio
cas incidat, insectum impia
dicit in triumphum. Ille
qui pulcherrimus est
Celino ornavit; quamobrem
ἐφάμερον, ἀλλὰ
ἀγρυπνίης,

προσαπὸν, καὶ τὸν ἀγέλης πλὴν αὐτῶν, ἔθνη καλῶν. οὕτω δὲ ἰσχυρὰ ἔστιν, ὥσθ' ὁπόταν τι λάβῃ, τιτρώσκει, οὐκ ἀνθρώπου μέρος μόνον, ἀλλὰ καὶ βοὸς καὶ ἵππου. καὶ ἐλέφαντα δὲ καὶ τοῦτον ἐν τοῖς ῥυτίσι τοῦ προσώπου κατατήκει, καὶ τῇ ἐντέρῳ προνομαίᾳ, κατὰ λόγον τοῦ μεγέθους ἀμύσσουσα. μίξεως δὲ καὶ ἀφροδισίων, καὶ γάμων ἀνθρωπίνων τις ἐντεῦθεν ἡ ἐλευθερία. καὶ ὁ ἄρρην οὐ κατὰ τοὺς ἐλευθερώνας ἐμβὰς, θεὸς ἐνικάθησεν· ἀλλ' ἐπὶ ἵππου χάπτει τῇ θηλείᾳ ἐπὶ ποσὶ, κἀκείνη φέρει τὸν νυμφίον, καὶ συμπίπτουσι τῷ ἐναίσιον ἐκείνῳ μίξιν τῇ ψύσει μὴ διαφθείρουσαι. ἐκ πετομένου δὲ τῷ πρωκτῷ ἐπὶ τῷ ἄκρῳ σώματι, καὶ ἔμπνουν ἐστίν. ὃ δὲ μέγιστον ἐν τῇ φύσει αὐτῶν ὑπάρχει, τοῦτο δὲ βούλομαι εἰπεῖν. καί μοι δοκεῖ ὁ Πλάτων μόνον ἐντεῦθεν παραδεῖν, ὡς τοῦ περὶ ψυχῆς καὶ ἀθανασίας ἐντὸς λόγου.

confertas appellans, & cùm gregem earum gentem vocat. Sic autem fortis est, quòd mordens aliquid vulneret, non hominis solùm pellem, sed & boùm, & equi. elephantem quoque mœrore afficit, in illius ingressa rugas, & pro magnitudine proboscidis lacerans. Coitus verò & venereorum & nuptiarum est ipsis multa libertas. nec, vt galli, cùm inscenderit mas, statim recedit, sed vehitur à fœmina diu, fertque illa sponsum: consolantque, nec aërium illum coitum volatu destruunt. Obtruncato verò capite muscæ, pluribus minùs vnius partes reliqua corporis, respirantque. Quod autem est maximum in natura ipsarum, non est silentio prætereundum; quod Plato in sermone De anima, deque animorum immortalitate solùm prætermisse mihi videtur.

των ἀνθρώπων, καὶ συναπολαύει πάντων. νυκτὶ μὲν γὰρ οὐδὲν ἐνὶ τόπῳ καταστήσατο, ἅμα πλάνητα τὴν ψυχὴν κατὰ τοὺς Σκύθας ἀναφέρων, ὅπου ἂν τύχῃ ἐν τῆς νυκτὸς καταληφθεῖσα, ἐν ᾧ καὶ ἐστίαν καὶ ἔνυλον ποιεῖται. ἐπὶ σκότῳ μέν τοι, ὡς ἔφην, οὐδὲν ἐργάζεται, οὔτε ἄξιόν τινος πρᾶξαι, οὔτε ἀσχῆμον, οὐδ' ἡγεῖται τι ἀσχῆμον ποιεῖν, ὃ ἐν φωτὶ ἡμίνοον ἀσχημονῆ αὐτῷ. φασὶ δὲ ὁ μῦθος, καὶ ἄνθρωπόν τινα μῆλαν τὸ ἀρχαῖον γενέσθαι, πάνυ κακὸν, πάνυ μὲν τοι γε, καὶ μογηρὸν καὶ φθονερὸν, καὶ ἀντιφαθεῖσαί γε τῇ σελήνῃ κατὰ τὸ αὐτὸ ἀμφοτέρας τοῦ Ενδυμίωνος. ἐπεὶ οὖν κοιμώμενον τὸ μειράκιον σιωπῇ σπαράξαι ἐφεστήκει σκιλοῦσα, καὶ ἔθουσα, καὶ κυμάζουσα ἐπ' αὐτὸν, τὴν μὲν ἀγανακτῆσαι· πλὴν δὲ σκιλοῦσαν ἐφεωθῆναι, ἀς τοῦτο ἓν πλὴν μῆλαν μεταβαλεῖν. καὶ διὰ τοῦτο πᾶσι νῦν ἔτι καιομένοις ἀνθρώποις τοῦ ὕπνου φίλον, μνημονεύειν ἔτι τοῦ

Ενδυ-

vna cum ipsis conuiuatur, & simul vescitur omnibus. Tugurium autem seu nidum non in vno loco constituit, sed errabundum volatum tollens, more Scytharum, vbi à nocte deprehensa fuerit, ibi & domum facit, & lectum. In tenebris verò, vt dixi, nihil operatur: nec quo dignum putet aliquid laetum efficere, neque quid turpis facere existimat, quod in luce factum sit ipsi dedecori. D Ait verò fabula, pumilionem olim mulierem fuisse Musicam, loquacem tamen & garrulam & cantatricem, & in amore contendisse cum Luna ambas eodem tempore E Endymionis: deinde cùm dormientem adolescentulum assidùe exciuerat, friuola loquens & canens, & circa ipsum lasciuiens, aegrè illam tulisse: Lunam verò iratam, in hoc animal transmutasse Musicam: & nunc propterea omnibus insidiare somnum, qui dormiunt,

Endy-

Ενδυμίωνος, καὶ μάλιστα νεοῖς νίοις, καὶ ἀπαλοῖς. καὶ τὸ δῆγμα δὲ αὐτὸ, καὶ ἡ τοῦ ῥήματος ἐπιθυμία, οὐκ ἀφροδίσιον, ἀλλ' ἱμερτός ἐστι συμβόλου, καὶ φιλανθρωπίας. ἔστι γὰρ ἀκινδύνως ἁρπάσαι, καὶ τοῦ κάλλους τι ἀπενεγκεῖν. ἐγένετο δὲ κατὰ τοὺς παλαιοὺς καὶ γυνή τις ὁμώνυμος αὐτῇ, μοιχεία, πάνυ καλὴ καὶ σοφὴ, καὶ ἔτι ἕταιρα τῶν Ἀθηνῶν ἐπιφανὴς, περὶ ἧς καὶ ὁ κωμικὸς ποιητὴς ἔφη, ἡ μιᾷ ἡδονῇ ἐκτήσατο αὐτὴν ἔχειν τῆς καρδίας. οὐκοῦν οὐδὲ ἡ κωμικὴ χάρις ἀπαξιοῖ, οὐδὲ ἀπώκνησεν τῷ καλῷ τὸ τῆς μάχης ὄνομα, οὐδ' οἱ γονεῖς ᾐδοῦντο τὴν θυγατέρα οὕτω καλοῦντες. ἡ μὲν οὖν παιδιά, καὶ σοὶ μιγάδι ἐπαίνῳ μίμνειν τῆς μάχης, ὡς ἐν τάξει·

Δεινὸν γὰρ τὸ μὲν μάχαρ ἀκλεὲς θέσθαι

Πυθέσθαι δ' ἐν ἀνδράσι σάμαθ', ὡς πολεμεῖ φέρει·

Ἀνδρὸς δ' ὁπλίτεω πολέμιον ταμέσθαι δόρυ.

Endymionis memorem, & adolescentulis præcipuè & teneris. Morsus autem ipse & crudelis audacia, non ferocitatis, sed amoris est & humanitatis signum. nam eo quo potest modo fruitur, & ex pulchritudine decerpit aliquid. Fuit etiam apud antiquos Μοῦσα mulier quædam cognomento Musca, poëtris perquàm formosa & docta: & alia peritissima Athenarum meretrix, de qua ait poëta comicus: Ad cor usque eum Musca mordebat. Sic autem neq; comica gratia dedignata est, neque musca nomen exclusit à scena, neque pudebat parentes hoc nomine filias appellare. Tragœdia verò magna etiam cum laude de musca meminit, sicut in his:

Grave quidem & molestum est forti robore

Saltare muscam in virorum corpora, ut cædat impetu:

Virum autem armatum hostilem hastam tangere.

Μάλιστα

Πολλὰ ἂν ἔχοιμι καὶ περὶ μύας τῆς Πυθαγορείας, ἃ μὴ γνώσεσθε ἴσως ἅπασιν ἐκ κατ' αὐτὴν ἱστορία. γίνονται δὲ καὶ μύιαι τινες μεγάλαι, ἃς σφηκιώτιδας οἱ πολλοὶ καλοῦσιν, οἱ δὲ κώνωπας, τραχύταται τὸν βόμβον, καὶ τὴν αἴσθησιν ὀξύταται· ἀλλὰ καὶ μακροβιώτατοί εἰσι, καὶ τοῦ χαμὼν ὅλον ἔαρος ἐπιτηρεῖσιν, ἐνειλιγμένοι τοῖς ὀρόφοις μάλιστα. ἐφ' ᾧ καὶ θαυμάζειν ἄξιον, ὅτι ἀμφότερα καὶ τὰ θηλυκὰ καὶ τὰ ἀρρενώπα φῶσι, βαίνοντα ἐν ᾧ μίξεται κατὰ τὸν Ἑρμοῦ καὶ Ἀφροδίτης παῖδα, τὸν μικτὸν τὴν φύσιν, καὶ διπλοῦν τὸ κάτω. πολλὰ δ' ἔτι ἔχων εἰπεῖν, καταπαύσω τὸν λόγον, μὴ καὶ λέγω κατὰ τὴν παροιμίαν ἐλέφαντα ἐκ μύιας ποιῶν.

Multa etiam de G Musca Pythagoræ possem dicere, nisi nota omnibus esset historia. H Nascuntur & maximæ quædam muscæ, quas milites vocant multi appellant: nonnulli verò canes, sonitu asperrimæ, & volatu velocissimæ. Hæ & longissimæ vitæ sunt, & tota hyeme incibatæ perdurant, contractæ præsertim & connexæ tectis & culminibus. In quibus & illud est admiratione dignissimũ, quòd utrumque & fœminarum & mariũ faciunt, conscendumque vicissim, vt Mercurij & Veneris filius, qui missa natura fuit, & duplici forma. I Possem etiam adhuc multa dicere, sed finiam orationem, ne videar secundum prouerbium ex musca elephantem facere.

GILBER-

GILBERTI COGNATI
ANNOTATIONES.

ARGVMENTVM.

EXemplum proponit Lucianus hoc muſcæ encomio illarum materiarũ, quas Aulus Gellius lib. 17. cap. 12. ἀδόξους à veteribus appellatas ſcribit, infames, turpes, inopinabiles & præter opinionem. Quintilianus humiles vocat. vt ſunt Gorgiæ Leontini, Helenæ meretricis encomiũ. Iſocratis rhetorum principis Buſyridis tyranni laudes, Phauorini Theruſitæ, de quo Hom. lib. II. β. & febris quartanæ. Glauco apud Platonem lib. de Repub. iniuſtitiam laudat, Picus Mirandula barbariam, Syneſius Caluitiam, Eraſmus noſter μωρίαν. Exhibet muſcarum varias ſpecies, & inter alias militares, & canes, tum hoc muſcæ nomine, hoc eſt, Græcè μυίαι fuiſſe mulieres plures ſcribit. Muſcæ mulier loquax & de amore endymionis cum Luna contendens. Muſca poëtria, alia Athenienſis meretrix & muſca Pythagoræ filia. De Hermotimo Clazomeno mirum.

a MINIMA volucrum.] *Commendatio corporis & externarum rerum.* *b* Cum muſcellis.] *Muſculus. Boëthius: Quid imbecillius homine, quem morſus muſcularum necat. Diminutiua.* *c* Culicibus.] *Culex generatim ſignificat omnes vermiculos paruos, alatos.* *d* Illis eſt maior.] *A magnitudine.* *e* Pennata eſt.] *A volatu.* *f* Vt pauones.] *Hinc pauone pictluratior. Expandit aduerſo maxime ſole pennas variis coloribus fulgentes. Lucr. lib. 2:*

Caudaq; pauonis, larga cum luce repleta eſt,
Conſimili mutat ratione obuerſa colores. *maximè verò expandit caudæ pennas laudatus pauo, vt Plin. lib. 10. c. 20. ait.* *g* Vt veſpertilionibus.] *Veſpertilio ſic eſt vocatus, vt nec inter volucres, nec inter mures habeat locum. Alas habet, ſed pennas non habet. volitat, ſed ſub veſperum. Dentes habet, quod animum nulla veſpertilio nomine ſi accepit, quòd veſperi circumuolitet. Mariam naturam & vocem habet, mamma-*

membranaceas habet. Solus hic volucrium animal parit, & Lacte nutrit, vbera admouens, vt Plinius ait lib. 10. c. 61. h Nec quae cum stridore.] Plinius negat cicadis vocem esse sed stridorem cum trahu, cumq; sonum emitti non alis, quemadmodum muscis, apis, culices: nam ijs stridor simul cum volatu desinit: at cicadis sæpissime alas, vel vehementius etiam perstrepit.

i Vespis & crabronibus.] Crabro insectorum genus affine Vespis, magnitudine tamen differunt: vtrisque aculei, asperi & nodosi, quorum ictibus tumorem excitat. k Cum cantu & stridore.] Apis tamen penè muta est & cum stridore alarum volare dicitur à Plinio. l In reliquo verò corpore.] Ad reliquum corporis membrum. m Vltrà citrà.] ἐπὶ πᾶν μέρος ἀνάλογον, & musca splenem habet, hoc est, inest & musca bilis.

n Non aculeo vt apis.] Aculeum proprie apum est & vesparum, & similium. Cic. 2. Tusc. apis aculeum ferre non possumus. Apes & vespæ aculeum infigunt atque dimittunt, deinde iterum figunt. o Ore & proboscide.] Proboscis muscæ & elephanti rostrum, ita dictum quòd antè depascat. p Sanguis.] Varro 3. de Re rust. c. 16: Non vt musca liguriunt, quod nemo hæc videt, vt illas in carne, aut sanguine aut adipe. Apud Athenæum lib. 6: Quum Alexander dixisset, se morderi à muscis, sic vocabat parasitos, iamq; conaretur illas abigere: Cineas vnus eius ordinis, qui fortè aderat, profectò alie musce fiscu loso magis vtebatur to semel gustato tuo sanguine. q Nascitur autem.] Generatio muscæ. Ex putredine sordibusq; æstimo tempestate nascuntur vermiculi ex quibus postea musca vulgares.

r Cœmensalis hominum.] Adulat enim hoc insectum genus ad cibum alienũ, & ægrè potest abigi, tanta est musca improbitas & impudentia, de qua Homer. Il. ε: ἠΰτε μυῖαι ἀμφιπένονται. Duo autem duntaxat animalia domestica sunt, quæ nunquam humano conuictu mansuescunt, neque tactum admittunt, neque consuetudinem, neque vllius rei aut disciplinæ commonitionem, musca & hirundo. Musca quidem semper pauitat, ne quid mali patiatur, & ob hanc causam indocilis ac semifera. Plinius libro vigesimonono, capite sexto de Muscis loquens: Nullum, inquit, animal minus docile existimatur, minoris ve intellectus.

s Non paruam esse eius intelligentiam.] Commendatio

ab intellectu, & animi magnitudine. t Hostem fumo rancum.] Araneus textrina *sua incumbens, muscas* ad *suum reticulis, quàm astu venatur: aliaq; molitur, quæ longum nimis foret annotatione complecti. Sed qui plura cupit de aranearū venatione sive aucupio, de telis, retijs & cassibus, lege Caij Plinij Secundi Curionis, viri humanarum divinarumq; rerum scientia instructissimi, mihiq; amicissimi, Araneum, libellum vere aureum.* u Homerus poëtarum maximus.] *Ab authoritate Homeri, qui Iliad. ε. inter prælia deorum ac heroum muscæ improbitatem describit: cumq; hac insectum ac acrem bellatorem Menelaum confert. Illa enim intrepidè & alacriter hominis & cibum alienum aggreditur, & ægrè potest abigi:*

Καὶ οἱ μήτης ἠέρο- ἐνὶ στήθεσσι κόμισσε·
ἤ τε κὴ ἠερέθουσι μέλαι πιὴ χροὸς ἀνδρομέοιο
ἰχανόων ἁδινὸν.— *id est,*

Atque illi muscæ vim intra præcordia misit,
Quæ quamvis de pelle viri sæpe repulsa:
Assultat morsura tamen.— *Idem alibi:*

—ὡς ὅτε μυῖης
παῖδες ἱείσι μύῃσι, ὅτ' ἀδὲν λέξηται ἄνωγε: *id est,*

—non secus atque genitrix
Muscam arcet puero somno mulcente cubanti. *Idem Græcorum & Troianorum exercitus muscis comparat inter se decertantibus. Ea ratione Achilles & Agamemnon, alibi vespas quædam maiores, aut crabrones, aut scarabeos erunt. Sic etiam Hector & Aeneas, cæteri Græci & Troiani parvas muscas. Aegyptios vero impudentiam significantes, muscam pictam fuisse tradit Orus.* x Adiectivo.] *Ab epitheto ἀδινὸς enim, hoc est, assiduas frequentesq; appellat. Il. β Gregem Il. α.* y Obtruncata verò capite musca.] *Renovi cruta muscarū.* z Digressa reverritur.] *Amplificat ab exemplo.* A De Hermotimo Clazomenio.] *Hermotimus Clazomenij animam à corpore discessisse & ad idem rediisse: an hic fuerit ille, qui Herodoto citatur cum Luciano disputator de hæresibus & sectis, nequeo statuere. philosophiæ sectator fuit, nescio.* B Otiosa & remissa.] *Ab otio victu & dieta.* C Deambulandi per mensas.] *Cognatio hominum cum eisdem.* D Mori Scythicum.]

...um.] *Scytha nullis certis sedibus vtuntur, sed vagi feruntur in plaustris. Eamq; ob causam regio ferè abundat. apud Q. Curt. lib. 7. rerum ab Alexandro gestarum, Scytharum legatus ad eum eodem loquitur: Scytharum solitudines Græcis etiam prouerbio audio eludi. Nos deserta & humano cultu vacua magis quàm vrbes & opulentos agros sequimur. Horat. lib. 3. Carm. Od. 24.*

Campestres melius Scythæ,
Quorum plaustra vagas ritè trahunt domos,
Vinum, & rigidi Getæ. *Od. 35. lib. 1. profugos appellauit. Strabo ἀμαξοικους: id est, in plaustris habitantes, sinequam in domibus. D* Ait verò fabula.] *Metamorphosi muscæ. E* Endymionis.] *Endymionem à Luna adeo amatum fuisse, habes in Veneris & Lunæ dialogo, & in lib. 1. verarum hist. F* Mulier quædam cognomento Musca.] *Nobilitas nominis. Ferunt Muscam poëtriam fuisse Lyricam, quæ & epigrammata scripserit, & Lyricos nomos. Cæl. l. 8. c. 1. Vide Suid. Hanc cum Corinna eandem plerique fuisse putauerunt. Thespiaca fuit, quæ Lyricos versus ad lyram coaptauit ac suauissimè cecinit. Huius Lucianus meminit. Fuerunt plures hoc nomine muscæ, hoc est, Græcè μύιαι, duæ poëtriæ Thespiacæ illa, & altera Spartiata, quæ hymnos in Apollinem & Dianam conscripsit: duæ porrò non poëtriæ, quarum vna famosa meretrix, altera Pythagorea. G* Musca Pythagoræ.] *Musca, Pythagoræ filia. Suidas. H* Naicuntur & maximæ.] *Species muscarum. I* Possem etiam.] *Aptus epilogus per prouerbium, quod significat rem exiguam verbis attollere, atque amplificare.*

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΗ ΡΑ-ΔΙΩΣ ΠΙΣΤΕΥΕΙΝ ΔΙΑΒΟΛΗ.

DE NON TE-RÈ credendis calumnijs.

Philippo Melanchthone interprete.

ARGVMENTVM.

ARgumẽtum ac ſummam orationis tibi [illegible] videlicet quòd non temerè credendũ ſit calumnijs, propterea quòd multi proprijs affectibus [illegible] dis impulſi, innocentes ſæpenumerò [illegible] apud eos qui facilè delationibus quibuſuis [illegible] dem adhibent, per iniuriam ac fraudem opprimant. Oratio eſt didactica, niſi quòd circa finem etiam ad ſuaſorium genus aliqua parte pertinere videri poſſit, vbi conſulit ac monet delatores non facilè admittendos atq; audiendos eſſe, aut certè ea quæ deferuntur diligenter perpendenda, quòd ex huiuſmodi calumnijs multa ac grauia mala fermè ſequantur. Orditur exordio à loco communi, ignorantiam puta pernicioſum malum hominibus eſſe. Cui poſtea inſtitutum negotium accommodat: præcipuè verò addens, circa calumnias atq; hinc propoſito de quo dicturus ſit, principio dat occaſionem quandam futuræ deſcriptionis prænotit narrationem de Apelle apud Ptolemæum delato, & quo pacto idem Calumniam vltus ſit, depicta eius imagine. Atque exinde ad ipſam rem accedens, deſinit primùm calumniam, poſtea calumniatores quales ſint, & vbi potiſsimùm verſentur, quibus rebus ac ſtudijs intenti ſint, & qualibus inſtrumentis quoque ad circumueniendos & opprimendos innocentes vtantur, deſcribit. Hinc ipſum quoque qui traducitur, quis & qualis conditionis etiam, & quid maximè in eo ſeruetur: idq; diſtributione quadam proſequitur, additis etiam exemplis quibuſdam, atque ſimilibus. Poſtremò & illũ depingit qui calumniatori autem præ-

bet,

ces, qualem ferè esse contingat, & quid quisq; faciat: quæsita etiam per occupationem quæstione, an prout quisque vir dignior aut famæ spectationis erit, ita adhibitendus atq; audiendus quoque magis sit, an prorsus nulli vni ac soli credendū. Digna sanè oratio, quæ in nobilium atque potentum parietibus & aulis vbiq; scripta ac picta, ceu dicitur, ob oculos ponatur.

Εἰνόμ γε ἡ ἄγνοια, καὶ πολλῶν κακῶν ἀνθρώποις αἰτία, ὥστε ἐχλιώ τινα καταχύσαι τῶν πραγμάτων, καὶ τὸ ἀληθὲς ἀμαυρῶσαι, καὶ τὸν ἑκάστε βίον ἰπικιάσαι. ἐν αὐτῷ γὰρ πλανωμένοις μᾶλλον ἢ τὸ ἰδίκαιον. μᾶλλον δὲ τυφλοῖς ὄμμα ἐοικότας, οἳ μὲν προσπίπτουσι ἀλόγως, οἳ δὲ ὑπερβαίνουσι οὐδὲν δέον, καὶ τὸ μὲν πλησίον, τὸ δὲ πόρρω, καὶ πάμπολυ ἀπεικὸς, ἅπερ ἀγνοοῦντες ἀλλήλους, καὶ ὅλως, ἐν ἑκάστῳ τῶν πραττομένων οὐ δηλαδὴ σφαλλόμενοι τὰ πολλὰ ὀλισθάνουσιν. τοιγάρ τοι μυρίας ἂν ἔχοις τοῖς παλαιοδιδασκάλοις ἀφορμὰς ὡς τὰ δράματα τὸ τοιοῦτον παρίσχηται, τοὺς

Pernicioſa a res ignorantiæ eſt, & variis modis noxia mortalibus, non ſolùm communi hominum vitæ tenebras quaſdam offundere, ac veri cognitionem obliterare ſolita, ſed priuatas quoq; ſingulorum rationes miſcens ac perturbans. Quò fit, vt b perinde atque qui in tenebris errant, imò haud aliter quàm cæci, iam huc, iam illuc impingamus. Quod haud procul nobis c & ante pedes eſt ſitum, non videmus: formidato eſt his capi, à quibus etiã quamlongiſsimè abſumus. Deniq; in rebus humanis nihil tam fauſtè feliciterq; agitur, quòd non error aliquis interpolet. Hinc ſunt innumeræ illæ tragicæ clades,

νοὺς Λαβδακίδας, καὶ τοὺς Πελοπίδας, καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια. σχεδὸν γὰρ τὰ πλάσματα τῶν ἐν τῇ σκηνῇ ἀναβαινόντων κακῶν, ἴνα τις ἂν εἰκάσειε τῆς ἀνοίας, καθάπερ ὑπὸ τραγικοῦ δαίμονός τινος κεχορηγημένα. λέγω δὲ καὶ ἐς τὰ ἄλλα μὲν ἀποδύεται, μάλιστα δὲ ἐς τὰς ὑπὲρ ἀληθῶς κατὰ τῶν σωμάτων καὶ φίλων διαβολάς, ὑφ' ὧν ἤδη καὶ οἶκοι ἀνάστατοι γεγόνασι, καὶ πόλεις ἄρδην ἀπολώλασι, πατέρων τι κατὰ παίδων ἐξεμάνησαν, καὶ ἀδελφοὶ κατὰ τῶν ὁμογενῶν, καὶ πᾶσα δὴ κατὰ τὴν γεναμένην, καὶ ἱερὰ καὶ κατὰ τῶν ἱερῶν μίανται. ποικὰ δὲ καὶ φιλίαι σωνεκύπησαν, καὶ οἶκοι συνεχύθησαν ὑπὸ τῆς κατὰ τὰς διαβολὰς πιθανότητος. ἵν' οὖν ὡς ἥκιστα πιπλήττωμεν αὐτὰς, ὑποδέξαι βούλομαί σοι λόγῳ, καθάπερ ἐπί τινος γραφῆς, ὁποῖόν τί ἐστιν ἡ διαβολὴ, καὶ πόθεν ἄρχεται, καὶ ὁποῖα ἐξεργάζεται. μᾶλλον δὲ Ἀπελλῆς ὁ Ἐφέσιος καλῶς τοῦτο

fata [d] Labdacidarum & [e] Pelopidum, aliaque eorum calamitates. ferè enim quicquid malorum scenæ in pulpita clamant, ab ignorantia rerum tragico Deo conflictum proficiscitur. Illa [f] verò cùm aliis potest plurimum, tum noxia est immodicè si quando & in calumnias familiares, & mutua inter se amicorum crimina incidit: quibus solent & intestinis discidiis res domesticæ, & odiis civilibus urbes funditus everti, in nostros sævire parentes, nati parentibus insidiari, frater fratri, quem amanti [h] amicus hosti similli, violari denique omnia, calumnia vafricie. [i] Itaque quo pacto caverit fas cile possit, & qualisnam sit calumnia, unde originē traxerit, quidnam ferè efficiat, hac oratione velut in tabella depingam. [k] Verò quam eius imaginē subjiciam, [l] Apelli Ephesio pictori acce-

pam

ptam refero, dicatam, quum is apud Ptolemæum regem coniurationis [m] quæ in Tyro auctore Theodota facta est, insimulatus esset: quanquam neque Tyrum viderat vnquam, neque Theodotam nouerat, nisi quantum fama accepit eum Ptolemæi præfectum, Phœnicen administrare, [n] Verùm Antiphilus quidam artis gratiæq; Apellæa emulus, illum apud regem coniurationis Tyriarum fecit, cum Theodotæ principe factionis visum fœminiter congredi, coniurari, [o] secretò item & in auriculam inter conuiuandum colloqui. Paulò pòst & defecisse Tyrum, & Pelusium Apellis consilio occupatum esse. Tum Ptolemæus præter modum, cùm & alioqui non satis animi compos esset, assentatione insuper tyrannica fractus, adeò exarsit, adeò admiratio-

ἐπὶ τὸν ἀνέμνα· καὶ ταῦτ' οὐ καὶ οὕτω δηλοῦται πρὸς Πτολεμαῖον, ὡς συνωμοσίας Θεοδότῃ τῇ συνωμοσίᾳ ἐν Τύρῳ, ὁ δὲ Ἀντιφίλος οὐδὲ ἑωράκει πώποτε μὴν Τύρον, οὔτε τὴν Θεοδότην ἔγνω, εἰ μὴ ἀκοῇ, ἐπίστευσεν Πτολεμαίου τινα ἔπαρχον ἔναι, τὰ παρὰ τὴν Φοινίκην ἐπιτροπεύοντα. ἀλλ' ὅμως τῶν ἀνακτόρων τις, Ἀντιφίλος τοὔνομα, ἐπὶ φθόνου τῆς παρὰ βασιλεῖ τιμῆς, καὶ τῆς κατὰ τὴν τέχνην ἴσως τινὸς ἀπεχθείας, κατέσχε αὐτοῦ πρὸς τὸν Πτολεμαῖον, ὡς ἄρα τις συνωμοσίας τῶν ὅλων, καὶ ἐν θαλάττῃ τινὰ αὐτὴν ἐν Φοινίκῃ συνιστάμενον Θεοδότῃ, καὶ πᾶν ὅλον τὸ πρᾶγμα πρὸς τὸ οὖς αὐτῷ ἀποστοματίσαντος, καὶ τὴν τῶν Τύριων ἀπόστασιν, καὶ τὴν Πηλουσίου καταληψιν ἐκ τῆς Ἀντιφίλου συμβουλῆς γεγενῆσθαι. ὁ δὲ Πτολεμαῖος, ὡς ἦν πάρτα, καὶ πάνυ ἀφειδὴς τὸ

συνταράχθη πρὸς τῆς παραι-
δόξου ταύτης διαβολῆς, ὥστε
μηδὲν τῶν ἀκότων λογισάμε-
νον, μήθ' ὅτι ἀνθίστιχον
ἦν ὁ διαβάλλων, μήθ' ὅτι μια-
πρότερον ἢ κατὰ τοιαύτην
προδοσίαν ἐγκράφη, καὶ
ταῦτα, ᾧ πεπονθὼς ὑπ' αὐτῆ,
καὶ παρ' ὀντινοῦν τῶν ὁμοε-
τίχνων τιμημένον. ἀλλ' ὁ
δὲ τὸ παράπαν, ὡς ἀνέπλευσε
σφ Ἀπελλῆς εἰς Τύρον, ἐξ ἁπά-
σας, ὡθὺς ἑαυτὸν μίσους, καὶ
βοῆς ἐνεπίμπλα τὰ βασίλεια,
τὸν ἀχάριστον κἀκραγῆ, καὶ
τὸν ἐπίβουλον καὶ σωσεμό-
νιλον. ἢ ἴνα μὴ τ σωσεκμε-
μίνην τις, ἀγαναπήσας ἐπὶ
τῇ Ἀνθιφίλε ἀναισχυντίᾳ καὶ
τῇ ἄθλιον Ἀπελλῆ καταλιπού-
σας, ἵνα μηδενὸς αὐτοῖς κε-
κοινωνηκέναι τ ἀνθρώπων. ἀπ
πεπτηκὸς ἄρ τῷ κεφαλῇ, καὶ
παραπολαύκε τ ἐν Τύρῳ
κακῶν, ὧν ἐκεῖνος αἴτιος γε-
γονώς. ὁ μὲν δὴ Πτολεμαῖος
ἔτω λίαν μεταγνῶναι ἐπὶ
οἷς γεγονόσιν, ὥστε τὸν μὲν
Ἀπελλῆ ἑκατὸν ταλάντοις
ἐδωρή-

miratione calumniæ perci-
tus est, ꝙ ut consideraret quæ
causæ fidem aut facerent,
aut minuerent, neglectis, nec
animadverteret calumnia-
rem Apellea artis quidem
esse: deûm fortuna misereri
Apellem, quàm ut Pelusium
prodere posset: hunc item
beneficijs regijs plus cæteris
pictoribus auctum. neque
interim percontatum, num ab
liquando ille in Tyrios navi-
gasset. Quin statim plectendus videbatur. Regium tumultu insolito rex perturbat: Apellen perfidum, ingratum, reum violatæ maiestatis, in fidiatorem, coniuratum, clamat. Ac mihi quispiam è sociis coniurationis qui ce-pit tenebantur, & audax Antiphili scelus stomachetur, & infelicis Apellis miserum, nihil ei commune cum fo-ditionis fuisse probasset, de-bio procul Tyriorum malo-rum pœnam capite subeun-te soluisset, etiamsi nihil sibi male cõscius. Prolixam igi-

tur collecta animo sententiam mutauit, Apellen donauit ta-

lento

ἐφορώσαζ', τὸν δὲ Ἀντίφι-
λον δουλάριον αὐτῷ παρα-
δίδωκεν. ὁ δὲ Ἀπελλῆς, ὧν πα-
ρακινδυνεύσεως μεμνημένος,
διαβάς τινι ἀνδρὶ ἀμαίζ
τλὴν δεξιὰν, ἵν' δεξιᾷ τις
ἀνὴρ ἐλάθηται, τὰ ὦτα παμ-
μεγέθη ἔχων, μικρῷ δεῖν ζώ-
ου Μίδου προσομοιότατα, τλὴν
χεῖρα προτείνων πόρρωθεν
ἔτι προσιόντι τῇ δεξιολαβῇ. πε-
ρὶ δὲ αὐτὸν ἑστᾶσι δύο γυναῖκε
πλάσ, ἄγνοιά μοι δοκῶ, καὶ ὑπ-
όληψις. ἐτίρωθεν δὲ προσέρ-
χεται ἡ δεξιολάβ, γύναιον ἐς
ὑπερβολὴν πάγκαλον, ἀλλ'
θερμὸν δὲ καὶ παρακινηματίαν
ον, οἷον δὴ τλὴν λύσσαν καὶ
τλὴν ὀργὴν λακνόουσ', τῇ μὲν
ἀριστερᾷ δᾷδα λαμπρόν ἔχ-
ουσα, τῇ ἑτέρᾳ δὲ νεανίαν τι-
νὰ τῶν περιττῶν σύρουσ', τὰς
χεῖρας ὀρέγουσα εἰς τὸν ἀρά-
νην, καὶ μαρτυρόμενον τοὺς
θεούς. ἀγάται δὲ ἀνὴρ ἀμβλὺς
τὴν ὄμορφος, ὀξὺν δ' ὑποφαὴς, τῇ
λοιπὸς τοῖς ἐκ νόσου μακρᾶς
κατασκληθεῖσι. τοῦτον γὰρ ἂν
τὸν φθόνον ἄν τις εἰκάσειε,
καὶ

lentis centum, addito insertuitutem Antiphilo calumniatore. Apelles contrà periculi memor, tali est imagine calumniam vltus. Ad dextram considet quispiam auribus prælongis insignis, quales ferè illæ Midæ feruntur. Manum porrigit procul accedenti Calumniæ. Circumstant eum mulierculæ duæ, Ignorantia, ni fallor, ac Suspicio. Adsit aliundè propera Calumnia, eximiè compta, vultu ipso & gestu corporis efferam rabiem, & iram æstuanti conceptam pectore, præ se ferens, sinistrâ facem tenens flammiuomam: dextrâ secum adolescentem capillis prehensum, manus ad superos tendentem, obtestantémque immortalium deorum fidem, rapit. Anteit vir pallidus, in speciem impurus, acie oculorum minimè hebeti, cæterùm planè ijs similis, qui fontico aliquo morbo contaburunt. Hunc facilè conijcias [a] *Liuorem esse.*

καὶ μιὰ καὶ ἄπαι τινὲς δύο παραμαρτοῦσι, προφέρουσα καὶ μισόπονος, καὶ καταπεσοῦσα τῷ ἀγθεσ τηλύ· ὡς δή μοι καὶ τοῦτας ἐμιλλώσατο ὁ ποιητὴς τῆς ἀπάτης, ἃ μὲν ἐπιβουλά τις ἦν, ἃ δ' ἀπάτη. κατόπιν δ' ἀκολούθει πάνυ πρᾴοπος τις ἰσκιαζομένη, μεμαυθυῖα μὲν καὶ κατηφαγμένη, μετάνοια δ' καὶ αὐτὴ ἐπὶ μικρὸν· ἐπιστρέφει γοῦν ἐς τὸν πλοῦν δακρύουσα, καὶ μετ' αἰδοῦς, πάνυ τῷ ἀληθείᾳ προσιοῦσαν ἐπιδείκνυσι. ὅτου μὲν οὖν Ἀπελλῆς τὸν ἑαυτοῦ κίνδυνον ἐπὶ τῆς γραφῆς ἐμιμήσατο. φέρε δὴ κἀμὲ, ἃ δοκῶ, κατὰ τὸν τοῦ Βρυσίδος ζωγράφου τέχνην, φιλάθηνε τὰ πρασσόμενα, δίκαια βουλῇ, πρότερόν τι δρᾶν τινὶ ἐπιχειρήσαντα. Ἐπὶ τοίνυν διαβολὴ, κατήγορός τις, ἐξ ἐπιβάσης γνώμης τὸν κατηγορούμενον ἀληθῆ, ἐκ τοῦ μεταπορεῦσ ἀναπλάσας πανταχό-

Quin & mulierculæ aliquot Calumniam sequuntur comites, quarum est unus, dominam hortari, instruere, concire, interpretari: picturæ autem Insidiæ ac Pallacium esse. A tergo lugubri habitu, pullata lacerataque Pœnitentia subsequitur, quæ cupide in tergum defixo, cum lacrymis ac pudore procul venientem Veritatem excipit. Hæc Apellis tabula ostia sunt sues lusit. Iam & nos, si videtur, Ephesii pictoris exemplo, recenseamus Calumniæ rationes. [t] Principio nobis effigiandæ est & explicandæ fictionis quædam, quæ circa iconas fuerit. [u] Efficerunt Calumniæ, delatio crimina odio, clamor, iam re calumniatori credita, delato ad respondendum ac refellendum non admisso. [x] Quæ definitio personis perinde atque crimen ac-

quantum-

μενον. τοιαῦτα μὲν ἡ ὑπόθεσις ἦν λόγε. τῶν δ' ἔσω προσώ-

πων,

ἔπειτα, καθάπερ ἐν τοῖς λοιποῖς μέρεσιν, τὸ διαβάλλοντος, καὶ τοῦ διαβαλλομένου, καὶ τοῦ πρὸς ὃν ἡ διαβολὴ γίγνεται· καὶ ἕκαστον αὐτῶν ὑπεκθησόμεθα, οἷα ἂν ἐκεῖ ἕκαστα γιγνόμενα. πρῶτον μὲν δὴ τὸν διάβολον, παραγάγωμεν ὡς πρωτοστατοῦντα τοῦ πράγματος· λέγω δὲ τὸν ποιητὴν τῆς διαβολῆς. οὗτος δὴ, εἰ μὲν οὐκ ἀγαθὸς ἄνθρωπός ἐστι, πᾶσιν εἶναι γνώσεται· οὐδεὶς γὰρ ὃν ἀγαθὸς, ἑαυτῷ γνώσεται τὸ πλησίον. ἐπ' ἔργῳ ἀγαθῷ ἀνὴρ ἥκει· ὧν τοίνυν ποιοῦσι τοὺς φίλους, ἐπὶ τούτοις τοὺς ἐχθροὺς ἀδικοῦντας οὐ πείσεται, καὶ μισεῖσθαι παρασκευάζουσι, βλοκιμᾶν, λέξαι δυσίας προσλαβόντας. ἔστιν δὲ, ὡς ἔοικε τοιοῦτος, καὶ παράνομός ἐστι, καὶ ἀσεβὴς, καὶ δίκης χρεμάσεως ἐπίξιος· ῥᾴδιον καταμαθεῖν· τίς γὰρ οὐκ ἂν ὁμολογήσειεν, τὴν μὲν ἰσότητα ψέγεσθαι, καὶ τὸ μεῖον πλέον, ἀδικοῦσθαι

gumentum, tribus constat, delatore, delato, & calumniatore calumniæ. Singulorum partibus defungemur, hanc actum fabulam. 1 Omnium, si lubet, primum producamus in medium, actus principem, & quasi præfultorem, auctorem calumniæ. 2 Is quidem quàm minimè bonus vir sit, ignorat nemo. 3 Neque enim quisquam vir bonus amico damnum dare causſatur. Nam boni viri est, hominum sibi animos conciliare, studio benè merendi de amicis, neutiquam inimicis criminandis. Vnde haud incommodè colliges, iniustum, scelestum, impium, in summa, damnosum rebus communibus calumniatorem esse. 4 Nam quis est cui non videtur in vniuersum iustitiæ pensum æqualitas, & quod aiunt, Ne quid nimis: inæqualitas, & item quod nimium est, iniustitiæ

Qui

ὁ δ' ἐν τῇ βουλῇ κατὰ τῶν
ἀδόντων λάθρα γρόμ-
φος, ὃς οὐ πλησίαστος ἐ-
στίν, ὅλον τὸν ἀκροατὴν
φαρμακεύομένος, καὶ πρὸς-
παλαμβάνων αὐτοῦ τὰ ὦ-
τα, καὶ ἀκροᾶται, καὶ ὧν
ἀκούσῃ λόγων πάντων ἄ-
βατα κατασκάλλων αὐτὰ,
ὑπὸ τῆς βουλῆς προσμι-
σηθήσεται; ἰσχάτης ἀδικίας
τὸ τοιοῦτον, ὃς φῶς ἂν
καὶ οἱ ἄκροι τῶν νομοθε-
τῶν, οἷον ὁ Σόλων, καὶ ὁ
Δράκων, ἔνορκον ποιησά-
μενοι τοὺς δικασὰς τὸ ὑ-
μοίως ἀμφοῖν ἀκροᾶσθαι,
καὶ τὸ τὴν ἀνοσιαν ἴσην τοῖς
ἀδικουμένοις ἀρνίμαν, ἕως
ἂν ὁ ζῶν ἀκούσῃ λόγων παρατιθεὶς, θατέρου
χείρων ἢ ἀμείνων φανῇ. πρὶν
δὲ γε ἀντεξετάσαι τὴν ἀπολο-
γίαν τῇ κατηγορίᾳ, πάντα-
κοῦ ἀσεβὲς καὶ ἀνόσιον ἡγή-
σασθαι ἴσασθαι τὴν πεῖσιν. καὶ
γὰρ ἂν καὶ αὐτοὺς ἁγανα-
κῆσαι τοὺς θεοὺς ἄποιμι, ἢ
ὧν μὲν κατηγόρῳ μετ' ἀ-
δείας, ἃ θέλει λέγειν, ἐπιτρέποιμι, ἀκροάσασθαι δὲ τῶν
κατηγορουμένων τὰ ὦτα, ἢ τὸ σῶμα σιωπῶσι, κατασφρα-

Qui autem clamoribus ſuis ſenatum infeſtauerit, quique tatis metas egrediatur, quippe auditorem ſibi totum præſtituit, aures eius aperuerit, obſtruit, & inanes reſponſuras, calumnijs referendo efficit. C Ea ſanè extrema eſt iniuria, vel quam morum legumlatorum iudicio Solonis & Draconis, D qui iureiurando Senatum Athenienſem adſtrinxere, vt pari benignitate gratiáque eam rem quam actorem iudex audiat, deque altera cauſa honeſtiorem intelligat. Sceleſtum & crudele iudicium eſſe, ſi quid ſtatuatur antea, quàm eius accuſatione comparata ſit defenſio. Ad hæc, ſibi male propitios deos reddant iudices iſti, qui cùm accuſanti aures liberè indulſerint, reo denegent, aut præſtigijs capti delatoris maſſ-

tatem

ἀνθρώπῳ πρὸς ἄνθρωπον λόγῳ ἐκ τοῦ ἐναντίου. ἔστι γὰρ οὐ κατὰ τὸ δίκαιον μόνον τὸ νόμιμον, καὶ τὸν ὅρκον τὸν δικαστικὸν, φαῦλον τοῦ ἀγαθοῦ γίγνεσθαι τὸν δικαστήν. ἃ δὲ τῷ μὴ ἀξιόπιστοι δοκοῦσιν οἱ νομοθέται τῶν ἐπιεικεστάτων εἶναι, ἀκούσατε. ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖ τὸν ἐπαινούμενον ὑπὸ τοῦ νόμου, μᾶλλον δὲ τὸν μάλα πρὸς ὀργὴν ἀντιλέγοντα, μᾶλλον ἢ τὸν μοθωνεύοντα. φησὶ δ', Μέτα δίκην δικάσῃς, πρὶν ἀμφοῖν μῦθον ἀκούσῃς. ἀπίστασι γάρ, οἶμαι, καὶ οὗτος, ὡς πολλῶν ὄντων ἐν τοῖς βίβλοις ἐπιτιμήτων, οὐδὲν ἂν τις ὕβρει χάριν, οὐδὲ ἀδικήσειεν, ἢ ἀκούσας τινὰς, καὶ ἀμοίρους λόγων καταδικασθῆναι, ὅπερ ἐξ ἅπαντος ὁ ἀγαθὸς ποιήσει, ἕκαστον φάσκων τὸν ἀγαθὸν νόμον τῷ ἐν ἀκούσῃ ὄργῃ, καὶ τῷ ἀπολογίαν τοῦ παθήματος ἢ ἁμαρτήματος παρασκευάζοντι. καὶ τὸν ἀπαρρησίαστον, ἢ ἅπαξ ἅπαντας ὁ ζητῶν ἄνθρωπον

tantes condemnant. Tantum à iusto, æquo, bono, legibus & iureiurando senatus benè constitutæ ciuitatis calumnia discrepat. Iam si cui dubiæ fidei legum conditores videntur, quorum decreta commonent, iustitia, non studio partium iudicare, is E longè optimi Poëtæ impendiò ſeitam ſententiam, imò verò legem ſacroſanctam audiat:

Nec F *niſi librato dirimat ſententia litem,*
Parte quid ex vtraque queat examine cauſa.

Nimirùm vates intelligebat, ex omnibus nullam eſſe neque grauiorem, neque audaciorem iniuriam, quàm indicta cauſa quenquam mortalium damnare. Id verò ex omni parte calumniator molitur, vti cum furore ac vecordia hominis coram quo res agitur, in defenſum reũ committat, defenſurum partes ſuas clancularia ſectiõe arceat. G Adeò enim hoc ho-

ἄνθρωπος, οὐδέν σε τὸ ἐμφανὲς ἄγαν, ἀπ' ὄστρεον οἱ τοξεύοντες, ἐξ ἀφανοῦς πόθεν ἐξάπαν, ὡς μηδὲ ἀντιτάξασθαι δυνατὸν ἄνευ, μηδὲ ἀνταγωνίσασθαι, ἀπ' ἐμφανοῦς καὶ ἀγνοίας τοῦ τοξεύματος διαφθαρῆναι, ὃ μὲν γιτόν ὅτι σημεῖον τοῦ μηδὲν ὑγιὲς τοὺς διαβάλλοντας λέγειν. ἐπεὶ εἴ τις γε πάλαι τοῦτο διατυθρυλοῦντι ἑαυτῷ σφῶν πίστις, οὕτος, οἶμαι, καὶ ἂς τὸ φανερὸν διελέγχει, καὶ διαβάλλει, καὶ ἀντιξετάζει τὸν λόγον, ὥσπερ ἐδὲς ἄρτι τοῦ προφανοῦς νικᾶν δυνάμενον, ἐνίοτε μοι καὶ ἀπεικάσαι χρῆσαι κατὰ τῶν τοιούτων. ἴδοι δ' ἄν τις τοὺς ζώντους μάλιστα ἔν τι βασιλείων αὐλαῖς, καὶ περὶ τὰς τῶν ἀρχόντων καὶ δυναστευόντων φιλίας διαφερομένους, ἵνθα πολὺς μὲν ὁ φθόνος, μυρία δ' ὑπόνοια, πάμπολλα δὲ διαβολαὶ καὶ διαβολῶν ἀποθέσεις. ὅπου γὲ ἀεὶ

hoc hominum genus obnoxium eſt formidini, nihil audet palàm, ſed perinde atque qui ex inſidijs tranſfierſi hoſtem inuadunt, ex abdito alicunde ſpecu iaculatur, vt non ſit qui contrà vel mittere telum, vel manu contendere poſſit, non ſtatim ignarum aduerſarij, fraudisque inſcium petat.

HQuod profectò minimè fallax indicium eſt, in calumnia nihil ineſſe veri, nihil ſani prorſum. Nam qui accuſaturus quempiam, ſibi conſcius eſt veri, procul dubio & palàm audet aduerſarium inceſſere, corripere, purgantem crimen ferre: vt in bello, qui inſtructa acie vincere hoſtem palàm poteſt, turpe ducit aſtu & inſidijs certare. 1 At hoc genus homines in aulis regijs ſpectare plurimos datur, opinatum fauorem hiſce animibus ambientes, vbi ſcilicet & inuidia crebra, & variæ ſuſpiciones, & offendendi examinandiq; occaſio multiplex in promptu eſt. K Siquidem ibi

quò

μᾶλλον ἐπιδῶ ἐνταῦθα τὴν οἱ φθόνοι ζηλοτύποι, καὶ τὰ μίση ἐπισφαλέστερα τῇ ζηλοτυπίᾳ διακοπτόμενα. πάντες οὖν ἀγῶνες ὀξὺ διόψασι, καὶ ὅσπερ οἱ μονομαχοῦντες ἐπιτηροῦσιν, ἤν που τι ὑπολειφθὲν μέρος θάσσονος ἢ σώματος τὸν πρῶτον αὐτὸν ἐκάστου βλάψῃ, παραθέσθαι, καὶ παραχωρήσιμον τὸν πλησίον, καὶ τὸν αὐτῷ, ὡ δικαίῳ, ὑποπεσεῖν, καὶ ὑποκλίναι. ἔνθα ὁ μὲν μὴ σὺν ἀτυχῶς ἐνθὺς ἀνατίραται, καὶ παρασείσηται, καὶ τὸ τιλωτὸν ἀτίμως ἐξωθῆται. ὁ δὲ διολλυντικώτερος, μὴ πρὸς τὰς ἴσας τοιούτας διακοπὰς πιθανώτερος, ἐνδοκιμεῖ, καὶ ὅλως φθάσας κρατεῖ. τὰ δὴ τοῦ Ὁμήρου πάνυ ἐπαληθεύσειεν, ὅτι ἄμωσε ἐνυάλιος, καὶ τὸν πλανίσια διατίλα. διγαρουῦν ὡς ὁ περὶ μικρῶν τῶν ἀγώνων ὄντως, ποικίλας τὰ ἀπόλωρ ὁδὸς ἐπινοοῦσιν,

quò pluribus plura ſpes oſtentat, eò neceſſe eſt maiore inuidia, ſæuioribus odijs, æmulatione callidiore certari. Illic videas licet, quàm acres alter in alterius oculos defigat, quâ curâ obſeruet, veluti ſingulari certamine congreſſus, ſi quid vſpiam in alterius corpore fortè fortuna nudum aut male munitũ conſpiciat, quod ferire feliciter poſſit. Ita ſtudio cuique eſt, cùm ipſe primus eſſe cupit, vt proximum deijciat, exturbet, conuellat, proculcet. Hîc ſi quis eſt vir frugi, temerè euertitur, illuditur, denique ignominiosè exterminatur. L Contrà qui aſſentandi paulò peritior eſt, & habiliore ad mentiendum ingenio probatur, ſuperat. Sanè omninò iuxta M Homeri carmen eſt huius certaminis alea:

Vndique communi ſæuitur Marte, pariq;
Victuiq; victorq; cadunt faro. —

Alium ſubinde alius alia via aggreditur, vt ferè fieri ſolet, ſicubi de magnis agitur commodis, ſed per calumnias iter eſt

ὧν ταχίστη καὶ ἀσφαλεστάτη ὁδὸν ἡ τῆς βουλῆς, πλὴ μὴ ἐρχῶν ἐπὶ φθόνου ἀμισθὶ καὶ λαμβάνουσα, οἰκτρότερα ἢ μὴ παγκάκως ἐπάγουσα τὰ τῶν, καὶ πολλῶν συμφορῶν ἀνάπλεα. ὁ μὲν δὴ μικρὸν, οὐκ ἁπλῶν δὲ τοῦτο, ὡς ἂν εἰς ἅπαντα λάβοι, ἀλλὰ πολλῆς μὲν τέχνης, ἐκ ὀλίγης δ' ἀγχινοίας, ἀκεραβὲς δὲ τινος καὶ ἀμιγοῦς ἐπιμελείας δεόμενον. ὁ γὲ ἂν δοκοῦντα ἔβλαπτεν ἡ βουλὴ, ἃ μὴ πιθανόν τινα τρόπον ἐγίγνετο, οὐδ' ἂν διατείνοι πλὴ πάντων ἰσχυροτέραν ἀληθείαν, ἃ μὴ πολὺ τὸ καὶ ἐπαγωγὸν πιθανὸν καὶ μυεία ἅμα παρδικάσασα κατὰ τῶν ἀκουόντων. ὀλιγαβάκις μὲν οὖν ὡς τὸ πολὺ μάλιστα ὁ τιμώμενος, καὶ δὴ δοῦτο δὲ τοῖς ἀπολαπομένοις αὐτοῦ ἐπίφθονος· ἅπαντα γὰρ ὧν δ' ἐπιτοξάζουσα, διαβάπτει τι λάθυμα καὶ ἐπιπόλιον προσορώμενοι. καὶ ἐκάστοις οἴονται πρῶτος αὐτὸς εἶναι, ἢ μορυφοῦσθαι κάνον ἐκποδὼν ἐκ τοῦ μέσου.

vt compendiosissima, ita nihil minùs secuturus. Principatum diu debent, inter spem metúmque fluctuanti: cuius nihil non miserabile, magicum, calamitosum habet. N Geterùm quodcunque plasmatoris ipsum quoque figmentum, quamquam facile est, simplexve, quamquam ita fortassè videatur: sed arte multiplici, solertia peculiari, indefessâ denique & accuratâ diligentia opus habet. Neque enim noxia fuerit calumnia, nisi in specie similia: vero narrato neque temerè & confictum, alioquin rerum dominam veritatem superaturis, nisi ditorem argumentosa & probabili actione, in summa P mille modis falla. Q Potrò deferetur is plerunque, qui honore quodam alios præstat, nempe ijs inuidiosus, qui spe illius frustrati sunt. Quòd fit, vt omnium telis affectetur, cum

obex qui viam assequendæ dignitatis alijs interclusurus
sese primos tum singuli fore confidunt, si sublimem ipsum
loco

ἀποθλιφθέσας, καὶ τῆς ἐλπίδος ἀποσφαλείσης, οἷόν τι καὶ ἐπὶ τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσιν, ἐπὶ τῶν δρομέων γίγνεται. ἐμφὺς γὰρ ὁ μὲν ἀγαθὸς δρομεὺς, τῆς ὕσπληγος εὐθὺς διαπεπόηκε, μόνον τοῦ πόσου ἐφιέμενος, καὶ τὴν διάνοιαν ἐκτείνας πρὸς τὸ τέρμα, ἅμα τοῖς ποσὶ τὴν ἐλπίδα ἐπένευκεν, ὧν κομιδῇ ἐκὼν διαπραγμάτευται· ὁ δὲ διαδὺς ἱκανῶς, καὶ ἄναθλος ἐντεταγωνισὼς, ἀφηνιώσι τὴν τάχους ἐλπίδα, ἐπὶ τὴν διαπονηρίαν ἐτράπετο· καὶ τοῦτο μόνον ἐς ἅπαντος σκοπῶν, ὅπως τὸν πρίοντα ἐπισχὼν ἢ ἐμποδίσας ἐπισφαλῆ, ὡς ἐ τούτου ἁμάρτοι. ἐπεὶ ἂν ποτε νικῆσαι δυνάμενος. ὁμοίως δὲ τούτοις, ἅμα τῆς φιλίας τῶν τοιαμόνων γίγνεται· οἱ γὰρ πρίοντων αὐτίκα ἐπιβουλεύονται, καὶ ἀφύλακτος ἐν μέσῃ κυρθίᾳ τῶν ἀνεμφθῶν ἀνηρπάσθη· οἱ δὲ ἀγαπῶντες, καὶ φίλοι δοκοῦσιν, ἐς

loco demoliti sint, ab amicis abalienârint. R Tale quiddam in gymnico cursu fieri consueuit, vbi si quis est cursor ingenuus, statim ruptis carceribus primas affectans, & animum ad stadij metas adijciens, spe victoriæ è robore suo concepta, S neque sequentis incommodat, neque omnino laboris huiusce socijs quicquam struit remoræ. Contrà qui malitiosus, imbellis, eneruis contendit cursu cum alijs, desperatis viribus in fraudem intentus agitur, atque in vniuersum hoc vnicum spectat, quâ currentem occupet, impediat, ac intercludat: & ni succedat actus, non est vt vllo alio modo vincere possit. Haud aliter in ambiendis magnatum amicitijs accidit, vbi si quis feliciter anteuertit, in medias continuò labitur insidias, & incautus ab æmulis captus discerpitur. T Hi deinde amari, coli, amici videri incipiũt

ἐς ἓν ἅπαντες βλέπωμεν ἰδεῖν βαρ, τί, τί ἀξιόπιστον τῆς ἀβολῆς οὐχ ὁρῶμεν ἐπιτήδειον, ἀλλ' ἐφ' ὅτῳ τὸ σῶμα αὐτῆς ὅλον ἔρρωται, ἀνδρεῖόν τι προσάψωμεν ἀνθρὶ, μηδὲ ἀπόφευκτον. ὁρῶμεν γὰρ ἐπὶ πολὺ τὰ προσόντα τῷ ἀβλεπομένῳ πρὸς τὸ χεῖρον μεταβάλλοντα, οὐκ ἀπιθάνους ποιοῦντας τὰς ἐκπτώσεις, οἷον τὸν μὴ ἐπιτρέπειν ἀβλέπουσιν, ἀπαρρησίαν, τὸν πλούσιον ἄκ, ὡς τύραννον, τὸν τυφλὸν νικᾶν ἄκ, ὡς προδοτικόν. ἐνίοτε μὲν δὲ καὶ ὁ ἀφεσβὴς αὐτὸς ἐνδίδωσι τῇ ἀβλεψίᾳ τὰς ἀφορμὰς, καὶ πρὸς τὸν ἐκείνου φόβον οἱ ἐκκλησίαζε αὐτὸν ἀρμοζόμενοι, ὑποχεῖσιν. ἐν μὲν δὴ ξυλότυπον αὐτὸν ὄντα ἰδεῖν, διηγεῖσι, φησι, τὴν γυναῖκα ὃν παρὰ τὸ λέπτον, καὶ ἀπιδὸν ἐς αὐτὸν ἀνατινάξαι. καὶ ὁ Σκυθικὸς πρὸς αὐτὸν οὐ μάλα ἀπλῶς, καὶ ὅλως ἐρωτικὸς, καὶ τινα καὶ μοιχικὰ πρὸς αὐτὸν ἀβλεπεῖ.

velgò ipsum, quibus incommodatus. Nisi quis babilem & dignum fidei lumen faciat, nempe si fortunis cæteris affluebat, quo bonesto: sed in hoc nostri sæculi, ut accusato delicto absolvatur, ita quid deformitatis ejus dictum à causa fidei habeat. V Adeò rationes eius quem criminamur, valituras in partem partam habent, fidemque reddunt, quò fidem addant accusationi. Medicum infamiliarem pestifero, magistrum citharœdi affectatæ tyrannidis, tyrannum prodixionis. Succurrunt auditoris affectus subornatis discrimina suppeditant, cum quo si veteratores ipsi & negotiandi sunt rectius comparent? quæ illudium. Quòd si auditorum genius pum norint: annuit, inquiet, ille uxori tuæ inter cætera, & defixit in eam cum lis alto suspirio pectore dixit, uxor vicissim fecit quiddam & amatorium, lia item quæ ad suspicionem adhiberi

ἁμβολαί. ἢν Ἀριστοτέλης ᾖ, καὶ ἐπὶ τούτῳ μίγα φρονῇ, μὰ Δί', ἐχλεύασέν σου Φιλόξενος τὰ ἴπη, καὶ λέγουσι, καὶ ἄμιτρα ἔπαιν αὐτὰ, καὶ λακοσώθητα. πρὸς Ἀριστοτέλην καὶ φιλόθεον, ἄθεος καὶ ἀνόσιος ὁ φίλος ἁμβάλλεται, καὶ ὡς τὸ θεῖον παροινοῦντος, καὶ τὴν πρόνοιαν ἀρνούμενος. ὁ Ἀκούσας, τοῦτο μόνον ἀφ' οὗ ἀπὸ τῆς τυπάδος, ἀμηχανήσας, ὡς τὸ εἰκός, καὶ ἀπισπασθαι τὸν φίλον, οὐ πειρᾶται τὸν ἀπειθῆ ἐπισχεῖν. ὅλως γὰρ τὰ τοιαῦτα ἐπιτρέπουσι καὶ λέγουσιν, ἃ μάλιστα ἴσασιν ἐς ὀργὴν ἀκοντίσματα προκαλέσασθαι τὸν ἀκροώμενον. καὶ ἔνθα πρῶτός ἐστιν ἕκαστος, ἐπισάμενοι, ἐπ' ἐκεῖνον τοξεύουσι, καὶ ἀκοντίζουσιν ἐς αὐτὸν, ὅσα τῇ παραυτίκα ὀργῇ ταραχμένον, μηκέτι σχολὴν ἄγαν τῇ ἐξετάσει τῆς ἀληθείας ἀπὸ λέξεώς τινος ἀκροᾶσθαι, μὴ προσέχοντα τῷ παραλόγῳ τῆς ἀκροάσεως, ὡς ἀληθῶς προκαταλημμένον.

ἀνθρωπίνου

adulterij faciunt. Sin poëticæ ſtudioſus, ea ſibi arte præter modũ placeat; Xenophanes aiunt, carmen tuum non probatur: hiulcum, lege ſolutum cenſetur. Ad religioſum: Enille de pietate, deq; dijs malè ſentit, ſacra deteſtatur prouidentiam vniuerſi gubernatricem pernegat. Tum auditor Y ceu æſtro in auriculam immiſſo excandeſcit, vt pro re conijcere licet: & amicum ab ſe, impos animi, re ipſa nondum contenè cognita, miſſum facit. Z Talia ferè ſunt quæ ab impuris iſtis confinguntur, videlicet ad irritandos audientium animos maximè accommoda. Tum qua parte ſinguli præſtant, eam potiſſimùm iaculis ſuis obnoxiam ij faciunt, ne quod auditor ſumbita interturbatus ira, vero cognoſcendo collocet otium: deinde ſeſe purgatus non fiat hominis copia, quem criminis admiratio ſpeciesq; veri occupárunt.

Hh 2 Etenim

ἀνυσιμβάτατον ἦ ὃν τὸ ἐκ τῆς ἀγβολῆς, τὸ ἀγχανεστίον τῆς ἀκούσης ἐπιθυμίας, ἐπεὶ καὶ παρὰ Πτολεμαίῳ, ᾧ Διονύσῳ ἐπικληθέντι, ἐγχώριόν τις, ὃς ἐλίβανον τὸν Πλατωνικὸν Δημήτριον, ὅτι ὕδωρ τι πίνων, καὶ μόνον τῶν ἄλλων ἀκρατοποτῶν ἀπεχόμενος ἐν τοῖς Διονυσίοις καὶ ἅμα γυναικὸς ἐπιθυμήσας, ἔωθεν ἐπινίπτι, πάντων ὁράντων, καὶ λαβὼν τὰ ῥαντινίδιον, ἐκυμβάλισέ τι, καὶ πεσωρχήσε, ἀφαλὰ ἄν, ὡς ἐκ ἀλόμβου ᾧ βίου τοῦ βασιλικοῦ, ἀπ' ἀντιφρικὲς ὤν, καὶ ἀντίτιχον τῆς Πτολεμαίου ψυχῆς. καὶ ἐπὶ Ἀλεξάνδρῳ μιγίστῳ ἄν ἀτασῶν ἀγβολὰ λίγοιδ, ἐ ἴλοιτό τις μὲ σίβαν, μηδὲ πεσκιωᾶν ἢ Ἡφαιστίωνα. ἐπὶ δὲ ἀπίθανον Ἡφαιστίων. ἐπὶ τῷ ἴρατον Ἀλεξάνδρῳ ἐβουλήθη πεσῶναι καὶ τοῦδ τῷ λοιπῷ μιγαλυρυίᾳ. καὶ θεὸν χαροτονῆσαι τὸν τετελευτηκότα. ἀθύσιωῖ τινές τι ἀείσασαν ἀ πόλας.

Etenim dicit nō proficuum instructiōi, quantū ad calumniæ facies, & quoddā ex cupiditatibus nobis contingens. & Quandā apud Ptolemæum, cui Dionysio cognomē fuit, quidam Demetrii Platonici accipiebat, quòd in Bacchanalibus aquā biberet, solūq; cæterum mulieribus non refutaret: de quo, nisi accersitus ad regē manè pallium vino imbasset, & instita mulebri amictus, ad numerum & Dithyrambicos, cumbalorum modis saltasset, planè offenderat, quod & regium exemplū nō esset imitatus, & offenderetur Dionysiorū mollitiem. Apud Alexandrum grauissimi criminis reus fuerat, qui colere & adorare Hephæstionā nollet: nam postquam is vitis excessit, & more vitio Alexander, effuso animo ad reliquam funeris magnificentiam obstrictum voluit, vt monumentū deos Hephæstioni libertur. Contumēlia ei impia cīnitates

ἀθεϊ, καὶ τιμῇ καθιδρύ-
το, καὶ βωμοὶ, καὶ θυσίαι
καὶ ἑορταὶ τῷ ἄνωθεν τού-
τῳ θεῷ ἐπιτελοῦντο. καὶ ὁ
μέγιστος ὅρκος ἦν ἅπα-
σιν, Ἡφαίστου. ἐὰν δέ τις
ἢ μεθιάσειε πρὸς τὰ γι-
γνόμενα, ἢ μὴ φαίνοιτο πάν-
νυ σπουδῶν, θάνατος ἐπί-
ποινος ἦν ἅμα. ἀναλαμβάνον-
τος δὲ τοῦ πόθου τὸν μα-
καρίτην ταύτην τοῦ Ἀλε-
ξάνδρου ἐπιθυμίαν, πρὸς
ἡδονὴν ἐνίοις, καὶ ἀμ-
φιπύροιν, ὀνείρατα διηγοῦν-
το περὶ τοῦ Ἡφαίστου, ἐπι-
φαίνειν τινὰς, καὶ λόγια
τα προσάπτοντες αὐτῷ, καὶ
μαντείας ἐπιφημίζοντες. καὶ
τέλος, ἔθνος παρίδρυ καὶ
ἀνιέρακτο θεῷ. ὁ δὲ Ἀλέ-
ξανδρος ἥδιστό τι ἀκούων
καὶ τὰ τοιαῦτα, ἐπίστευε,
καὶ μέγα ἐφρόνει, ὡσα-
νεὶ οὐ θεοῦ παῖς ὢν μόνον,
ἀλλὰ καὶ θεοὺς ποιῶν ἄν-
δρας. πόσους οἶμαι νομί-
ζειν τῶν Ἀλεξάνδρου φίλων
παρὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον α-
πολαῦσαι τῆς Ἡφαίστου
θεότητος, ἀβλαβεῖς,

uitates pleræque dicârunt, delubra condiderunt, aras, sacra, ferias nouo Deo sanxerunt. Iusiurandum omnium religiosissimum Hephæstionis nomine fuit. Capitale erat, si quis hac parte vel contaretur, vel neglectim coleret. Hic euiratus affectus, hæc vesania, fuit assentatoribus occasioni accendendi inflammandique regis. Narrabantur insomnia, visæ Hephæstionis vmbræ, prædicabantur illius responsa. Denique aræ & sacra dicata sunt familiari & malorum vindici Deo. Proinde cum his Alexander initiò mirè oblectaretur, tandem ita captus est, vt fidem quoque adhiberet, gloriareturque quòd non modò à diis genitus esset, sed deos quoque ipse faceret. Quo tempore quantum putamus amicorum Alexandri, afflixit Hephæstionis diuinitas?

ἀεὶ δ' τιμῶσι ἡ λοιμὸν ἀπέ-
τειλεν θεὸν, ἢ ὅτι ἡ ἐξιλασάμε-
νοι, ἢ ἐπ' ἡ βασιλέως νόσοις
ἐπιτρόπαιος; τότε μὴ Ἀγαθο-
κλῆς ὁ Σάμιος, ταξίαρχος
παρ' Ἀλεξάνδρῳ, καὶ τιμώμε-
νος παρ' αὐτῷ, μικρὸν δεῖν συν-
απέρριψε λίθοις, ἐξελαυνόμε-
νον ὅτι λαθρόσιτα καινὰ ἐπ' Ἡφαι-
στίωνος τάφον. ἀπ' ἐκείνου μὲν
λίθινα βουλεῖται Περδίκκας, ἱερομισάμενος καὶ καλὰ πάν-
των τῶν θεῶν, καὶ καλὰ Ἡφαι-
στίωνος, ὅτι δὲ λωφητίσειν-
τί οἱ φαντάσια ἐναργῆ ἐπ' θεῶν,
ἐπισκῆψαι ἀπῆρ Ἀλεξάνδρῳ
φάσκοντα Ἀγαθοκλέα· ὃ δὲ
ὡς ἀπισεῖντα, ἐδὲ ὡς ἐπὶ τιμωρῷ
λαθρόσια ἀπὸ τῆς πάλαι
συνηθείας μεμνημένοντα. ἀ
γὰρ λοιδορία, καὶ ἡ ὀργὴ
τότε μάλιστα χόρτον ἔσχε,
πρὸς τὸ Ἀλεξάνδρῳ πάντ'
συντιθεμένῳ. διὸ ἀπὸ τῶν
πολιορκιῶν ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ τῶν
ἀπάρχεσθαι καὶ ἐσφαλῆ ἐπὶ τὰ
χεῖρ προσιόντων οἱ πολέμιοι,

Si quibus non videretur dæmone mentem agitari, deum, sebantur, deprecabantur, gratiasve agi cuiquam debebat. Thessalus Agathocles Samius, qui primos aliquandiu ordines apud Alexandrum duxerat, magnis item ab rege honoribus auctus, paucis abfuit quin cum iis saxis, quæ ministrabat, crimini quod illacrymasset præterita Hephæstionis sepulchrum. Verùm Perdiccæ hominum ferunto, deos omnes, impiam Hephæstionem insectantem, cùm sibi in venatione angusta specie Deum dedi visum, mandasse ut Alexandro diceret, parcendum esse Agathocli, qui non hoc lacrymasset, quòd eum sibi Hephæstionem dimissum videretur, aut mortem misratus esset communem: sed priscum consuetudinis & mutui amoris memoria permotum esse. Sic igitur affecto Alexandro, iræ assentationi & calumniæ aptissimus fuit. Nam pulsandæ atque oppugnandæ urbes, non quò probè munitæ sunt alto, præcipitique solido manuum opere, hostes lacessunt: sed ubi

ἀλλ' ἐν ᾗ ἀφύλακτόν τι μέρος ἢ σαθρὸν ἀῤῥωστίαν, ἢ ταπεινὸν, ἐπὶ τοῦτο πάσῃ δυνάμει χωρῆσαι, ὡς ῥᾷστα παραδωσα, καὶ ἑλεῖν δυνάμενοι· ἕτεροι δὲ οἱ ἀμβάσκουσι, ὅ, τι ἂν ἀθρόως ἴδωσι τῆς ψυχῆς, καὶ ὑποσαθρὸν καὶ ἐνιπίπτον, τὸ τοῦ προσβάσεσι, καὶ προσάγουσι τὰς μηχανὰς, καὶ τὰ ἐκπολιορκοῦσι, μηδενὸς ἀντιλαμβανομένου, μηδὲ τὸν ἔφοδον αἰσθομένου. ἔπ' ἐκείνῃ ἐντὸς ἄκρας τειχῶν γενόμενοι, πυρπολοῦσι πάντα, καὶ πάσῃ, καὶ σφάλλουσι καὶ ἐξανάγουσιν, οἷα ἀπὸ ἀλισκομένης ψυχῆς καὶ ἐξυφασμένης ἔργα ἂν εἶεν. μηχανήματα δ' αὐτοῖς ἐστὶ τὰ ἀντίον ἅπαντα, καὶ τὸ ψεῦδος, καὶ ἡ ἐπιορκία καὶ προσπάρησις καὶ ἀναισχυντία, καὶ ἄπλατα μυρία ἐξεργάσματα. ἡ δὲ μυρίοις πασῶν ἡ κολακεία δὴ συγγενὴς, μᾶλλον δ' ἂν λιχνεία τις ἅπασι τοῖς ἀμβλωθροῖς. ἀλλὰ γοῦν ἔτι γοργάδος ἐν-

sed vbi sentiunt quamminimè defendi, muniri, muros acceſſu faciles, collapſos, hac omnibus viribus certatim contendunt, quò citra difficultatem irruere, ac potiri rebus queant: ita qui criminandis alijs desudant, quod in auditoris animo languidum, fragile, facile ſubactu videnr, in eam partem traducunt coguntque machinas ſuas. Denum quando inſultus hoſtileis nemo præſentit, nedum non obnititur, expugnant. Iam intra muros cuncta igni ferróque deuaſtant, excidunt, populantur: qualia vero ſimile eſt capto & in ſeruitutem redacto animo fieri. Arma ſunt iſtis aduerſum abſentem, fallacia, mendacium, periurium, ſupplicium, impudentia: denique innumeræ impoſturæ, ac malicioſæ cautiones. Omnium maximè præſens, & longè efficaciſſima Aſſentatio, Calumniæ cognata, imò ſoror. Quippe nemo hominum tam generoſo eſt pectore,

σι, καὶ ἀδαμάντινον τεῖχος τῆς ψυχῆς προβάλλεσθαι. ὃς οὐκ ἂν ὑπόσχοι πρὸς τὰς τῆς κολακείας ἀβολὰς, καὶ ταῦτα ὑποφυλάττοντας, καὶ τοὺς θεμελίους ὑφαροῦντας τῆς ἀληθείας. καὶ τὰ μὲν ἐντὸς ταῦτα, ἔνδοθεν ἡ προδοσία συναγωνίζεται, τὰς χεῖρας ὀρέγουσα, καὶ τὰς πύλας ἀναπετῶσα, καὶ πάντα τρόπον τῇ ἁλώσει ζῶν ἀκούοντος συμπροθυμούμενα· πρῶτον μὲν, τὸ φιλόκακον, ὃ φύσει πᾶσιν ἀνθρώποις ὑπάρχει, καὶ τὸ ἀψίκορον· ἔπειτα δὲ, τὸ πρὸς τὰ παράλογα τῶν ἀκουσμάτων ὑπόμισον. οὐ γὰρ οἶδ' ὅπως ἁλόμενα πάντες παραδεχόμεθα, καὶ πρὸς τὰς ἀγωγὰς, καὶ μισὰς ὑποψίας ἀκούοντες. οἶδα γοῦν τινας οὔτως ἁλίσκεσθαι χαραλιπομένους τὰ ὄντα ὑπὸ τῶν ἀβολῶν, ὥσπερ ἐπὶ τοὺς πλησίον λυσσῶντας. ὑπολάβοι τοίνυν ὑπὸ τούτων ἁπάντων συμμαχούμενοι προσίασι, καὶ τὰ μάλιστα ἀρρῶσιν, οἶμαι.

etiam à calumniæ septimuro, qui cùm calumniæ concedat, non idem assentatione vincatur. Hæc furis recti indicia sunt fundamenta suffodit ac fabricat. Intus convocati cum hostibus proditores, introitum aditumque patefaciunt, manus porrigunt, portas aperiunt, & modis omnibus conniti videntur vt assentatorem calumniæ sibi firmum faciat. Sunt autem proditores, de quibus dico, & nouendi cupido, natura humanis ingenijs cognita, præsertim fastidium, frequentium animos quorum admiratione capitur. Nescio enim qui fit, vt omnes ad more sui immodico admiratio furtim rapiat, & suspiciones illectat. Quosdam equidem comperi studio calumniæ adeò suæ uiter titillari auriculas, vt si pennis confricet. Proinde talibus adimi faciis calumniatores cùm ceruicibus cernunt:

μαρ. ἡ δὲ ἀλυσχρὸς ἐ νίκη γλυκύτερον, μηδενὸς ἀντιπαλαίοντος μάχου, μηδ' ἀμυνομένου τὰς βολάς, ἀπὸ ἧ μὴ ἀκόντιζε ἀκόντιον ἀντ' ἀκοντίου, ἧ ἀμυνόμενος ἡλω ἐαυτὸν ἀλλ' ἄγνοιζε. ὅσοις δὲ ἂν συνηθέστατος ἀνὴρ, καθεύδουσι φονεύσων. ἡ τὸ πάντων θαυμαστὸν, ὅτι ἐν ἀλλοις τὰ γιγνώσκει σωφρονεῖν ὧν φίλῳ φασὶν, ἅτε μηδὲν φαῦλον ἑαυτῷ συνειδότος, ἡ τὰ σωθῆναι πίστει ἡ πειθοῖ, παυλὶ πρόσω ὁ ἄπιστος ἐσφάλμενος. ὁ δ', ἂν μὴ ἔχῃ τι ὑφορᾶσθαι ἡ ὑποβλέπειν ἡ παρρησιάσηται δ', θεὸς ἐξορμᾷ ἡλω ὀργιλὸν, ἡ τὸν θυμὸν ἐξέχει. καὶ τὴν, ἡλω ἀκλεοπλίαν πεποιθόμενος, ἔγνω μάταιον κατὰ τοῦ φίλου πλεξυμένος. ἂν δ' ἀγωνίσῃ καὶ ἀποτύχοις, θεοίσιν ἧ, ἡ πεμπάσῃ τοῖς χάλκειον ἄκροις, μισεῖ δ', ἡ λάθρα τὰς ὁδόντας ὀξυρίζει, ἡ ὡς ὁ ποιητὴς φησι,

Bυσσοδομεῖ

euertunt: nec magno emitur victoria, vbi nemo repugnat, nemo vim tormentorum sustinet, aut iaculis iacula mutat: sed qui auscultat, ipse sese sponte sua in manus hostium dedit. Interim ignarus insidiarum est, qui accusatur. Nam haud aliter qui deferuntur, atque qui captis vrbibus pereunt, dormientes trucidantur. Et quod est in primis mirabile, & nescius se reum haberi, neque cuiusquam sibi sceleris conscius, amico candidè congreditur, familiariter compellat, facitque pro more, iam antè vndique circumuentus insidijs miser. o Tum ille, si homo ingenuus est, & liber, confidensque, frangit iram, & effundit animum, defensionem recipit, agnoscitque se frustra aduersus amicum exacerbatum fuisse. Sin autem est indole seruili, & malè masculà, audit quidem, & summis arridet labris: verùm odit, & clanculùm dentibus frendit, ac (vt inquit poëta)

Βυσσοδομῶν τὴν ὀργήν. οὐ δὴ ἐγὼ ἐμοὶ οἶμαι ἀδικώτερον, οὐδ' ἀποκριτικώτερον, ἐνδεᾶ πάντα τὸ χεῖλος, ἐπιφέρων τῷ χολῇ, καὶ τὸ μῖσος ἐμαυτῷ ἐπάγων, ἄχθος μὲν λέγοντα, καὶ ἐπονείδιστον ἐμοὶ καὶ κομικῷ τινὶ σώματι μᾶλλον πρέπειν τινὰ καὶ γέλωτα παρασκευάζειν. μάλιστα δὲ τῶν παίζειν, ἐπαδὰν πάλαι φίλος ὁ ἐνδεχόμενος ἦν ὧν ἐνδεχόμενος, ποιοῦσα ὁμοίως. τάχα γὰρ οὔτι φανεῖν ἄκουσαν ἔτι θέλουσι τῶν ἐγκαλουμένων, τὸ ἀξιόπιστον τῆς κατηγορίας ἐκ τῆς παλαιᾶς φιλίας πεφυκότες· οὐδὲ τὸν λογισόμενον, ὅτι ποτὲ ποτὲ φιλίᾳ ἐν ἐνίοις φιλτάτοις μίσους παραισθάνονται αἰτίαι, ἐνίοτε ἄκρους καταβάνουσαι. καὶ ἐνίοτε εἷς αὐτός τις ἔνοχός ἐστι, ταῦτα φθάσας κατηγορήσαι· πανοῦργον, ἰσχυρὸν ἔτερ πρόφασιν τὴν

Extrui ira fundamenta. Quo ego homine profectò nihil iniustius, nihil tetrius existimo, & qui admoto labro hilem intus alit, odiumque intra se conceptum angat, & aliud in pectore clausum, aliud in lingua expromptum habet, agitéq; lata & comica facie tragœdiam meram, & nihil non triste patientem. Id ille maximè patitur, quum simili delatore secundia apud eum, cui parat insidias, odium mussando dissimulanie, effecitq; ut amicus ei videretur. Tum enim ne vox quidem delati, nedum non defenso audiri solet. Tantum fidei calumniæ facit, cœpta de illorum amicitia opinio. Hîc quamvis satius erat perpendere inter amicissimos non raro clam alijs grauia simultatis causas intercedere. Sæpenumero item, quorum sese rerum calumniator fieri meruit, socium insimulat: ut quum anteuerterit accusando, *suspicione culpæ ac crimine elabatur.*

πλὴν ἀμβολιῶ. καὶ ὅλως, ἐχθρὸν μὲν ἀλλὰ μὴ συκοφάντην ἀμβάλλωμεν. ἄπιστος δὲ καὶ τὸ πρᾶγμα κατηγορία, πρόδηλον ἔχουσα τὸ μῖσος ἀπὸ τῆς αἰτίας. διὸ λοιδοροῦσι μὲν μᾶλλον φίλοις ἐπιχαροῦσι, πλὴν ὅσοις τοὺς ἀκούοντας ὑποψία προαρεῖ μὴ, ὅτι τοῖς τοιούτοις συμφέρεται οὐκ τῶν οἰκείων τινὰ ἀπέχουσι. διό τινες, οἷς μὲν μάθωσιν ὕστερον ἀδίκως ἐμβεβλημένους παρ' αὐτοῖς τοὺς φίλους, ὅμως δ' ἀσχαλῶσι, δι' ἐπιφθόνου, οὐδὲν προσίενται, οὐκ τολμῶσι προσβλέπειν αὐτοὺς, ὥσπερ ἠδικημένοι, ὅτι μηκέτ' ἀδικοῦνται ὑπ' ἐκείνου. διὰ ταῦτα πολλῶν κακῶν ὁ βίος ὑπεμέστωται τῶν οὕτω ῥᾳδίως καὶ ἀνεξετάστως πιστευομένων. ὁ μὲν γὰρ Αντία·

Τυδαίης, φασίν, ὦ Περίλα, θύγατερ Βιλλεροφόντεω,
Ὃς μ' ἔθελεν φιλότητι μιγεὶς ἐμὸν ἐξαπατήσαι.

ἀστὴ

elabatur. Atque ideo ferè fit, vt quibus nos putent amicos, tantum, inimicos nunquam calumniemur. Nam actioni quæ ipsa sese præ se ferens actoris odium prodit, fidei nihil esse potest. Verùm quos vulgo amicos æstimàt, aggredimur, ceu auscultatori specimen fidei nostræ daturi, vbi sua ipsius causa cōmoda salutemq; familiariũ amicorum neglexisse videmur. Est & genus aliorum, quibus tametsi comperitum falsò criminatum apud se amicum, tamen cùm credidisse pudet, neq; aspicere illum, neque in gratiam redire audent: perinde ac ipsi iniuria sint affecti, quòd alienam iniuriam nō prospexerint. Proinde multa sunt humanæ vitæ mala ex eo quòd promiscuè ac sine discrimine calumnijs creditur, quale est quod apud poëtã ait Antia:

Bellerophontem occide, aut Prœte pibis, Qui mihi conatus præsigne auferre pudoris Fœminei decus—.

Cùm

αὐτὴ πετίρα ἐπιχαρίτως, καὶ ἀσφαλῶς· καὶ μικροῦ ἐνιαυίας ἐν τῇ πρὸς χίμαιραν συμπλοκῇ διεφθάρη, ἐπιτίμιον σωφροσύνης ἀσκήσασα, καὶ τῆς πρὸς τὸν ξένον ἁλόυς ὑπὸ μοχλοῦ γυναικὸς ἐπιβιβρωσκομένη. ἡ δὲ Φαίδρα μικρὰ μὲν τὰ ὅμοια κατασκευάσασα προγόνου, ἐπάταξεν ἐποίησε τὸν Ἱππόλυτον γνῶναι ὑπὸ τοῦ πατρὸς, ἐλθὼν, ὦ θεοὶ, ἐλθὼν ἀνόσιον ἐργασάμενον· ναὶ, φησί τις, ἀπ' ἀξιόπιστος ὄψιν ἐνίοτι ὁ δεξιὸλλων ἀνὴρ, τά τι ἄπορα δίκαιος, καὶ σωτὸς ἐὰν δοκῶν. καὶ ἐγὼ προσίεμαι αὐτῶν, ἄν τι μεθ' ἡμῶν ἄρ' ζοιοῦτο διαπρεπές. ἄρ' οὖν ἔστ' Αριστείδης ἱκανὸς τις δικαιότερος; ἀπ' ὄπαμος δικαίων σωτὴρ ἐπὶ τὸν Θεμιστοκλέα, καὶ συμπράξεν τὸν δῆμον, ἵνα, φασὶν, ἱκανὸν καὶ πολιτικῆς φιλοτιμίας ὑποκινησμένος· δίκαιος μὴ γὲ, ἂς πρὸς ἄπαντας, Αριστείδης, ἀνδρεῖος καὶ καὶ αὐτὸς ἦν, καὶ

ρ Cùm ipſa prior adoleſcentem ad concubitum ſolicitaſſet, & contempta, in hoc periculum induxit, vt cum Chimæra pugna congreſſus, parùm abfuerit quin victricem beſtiæ occumberet. Tanta parua inuidia fuit caſtitas pudorque in uenibus, quam hoſpitii cauſam adulteræ ſuſpectum fecerat. ϕ Simile quiddam Phædræ priſcarum calumnia effecit, vt filij caput pater Theſeus exterminatum belluis marinis deuouerit: quanquam, ô ſuperi, nihil prorſum deliquiſſet. σ At, inquiet quiſpiam, omnes dignus eſt fide nonnunquam vir, cæterùm bonis moribus & recto ciuilique iudicio præditus, qui alter alterum accuſat? non licet tali auſcultemus, modò reliquis ſibi malis artibus temperârit? A Age, inquam, B eſtne alius Ariſtide iuſtior? ille tamen aduerſatus Themiſtocli, elatæ eum populi animos exacuit, inuidia gloriæ populari, vt aiũt, vellicatus. Alius vir bonus Ariſtides, verùm hanc erat.

nec

καὶ χολὴ ἄχι, καὶ ἀγάπα τινὰς, καὶ μισεῖν. καὶ ἆρ' οὐ γε ἀληθὲς, ὅτι ὁ πρὶν Παλαμήδης λόγος, ὁ σωφρονέστατος τῶν Ἀχαιῶν, μᾶλλον τοῖς ἄλλοις ἄχθος, πλὴν ἐπιβουλῆς μὲν ἐπῆρεν ὑπὸ φθόνου φανῆναι σωφρονικὸς κατὰ δυσμένειαν ἑταίρου, καὶ συμμάχου τοῦ αὐτοῦ πολέμου ἐπιτηδειότατος. οὕτως ἁμαρτεῖν ἀνθρώποις ἐπὶ τὰ ὁμοῖα ἁμάρτια. τί δὲ ἄρα τις, εἰ τὸν Σωκράτην λέγοι, τὸν ἀδίκως ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων διαβληθέντα, ὡς δοκεῖ καὶ ἐπιβουλον, ἢ τὸν Θεμιστοκλέα, ἢ τὸν Μιλτιάδην, τῶν μετὰ τηλικαύτας νίκας ἐπὶ προδοσίᾳ τῆς Ἑλλάδος ὑπόπτους γενομένους; μυρία γὰρ τὰ παραδείγματα, καὶ σχεδὸν τὰ πάλαι ἅπαντα γνώριμα. τί οὖν χρὴ ποιεῖν τὸν τόπον νοῦν ἔχοντα, ἢ ἀληθῶς ἢ δοκοῦντα σοφίζεσθαι; ὅπῃ, οἶμαι, καὶ Ὁμηρὸς ἐν ᾧ περὶ Σειρήνων μύθῳ ἐνίησι, παραπλήσιον τοῖς ὀλεθρίοις ταύτας τῶν ἀκουσμάτων ἡδονὰς, καὶ ἀπροφυλάκτους τὰ ὦτα, καὶ μὴ ἀνιέναι

nec felle caruit, solebátque amare alios, alios odisse. Iam si verum est quod de Palamede ferunt, sapientissimus quidam Achiuorum, ac ad res alias gerendas accommodus, inuidia flagrans, insidias parasse fertur cognato, amico, ad hæc eiusdem belli socio. Adeò naturæ hominum familiare est, hoc errore labi. Porrò quorsum attinebat Socratem recensere, insimulatum apud populum Athenienſem seditionis & impietatis? Quid Themistoclem, aut Miltiadē, tot partis victoriis suſpicione proditionis notatos? Sunt enim exempla innumera, & vulgo iam pleraque non ignota. Quid igitur faciet vir prudens in re ambigua? Hſanè opinor, quòd Homerus in Sirenum fabula docet, perniciosas taliū sermonū delicias nauigio præteretat, obturet aures, nec paſsim aperiat

ταύτας τῶν ἀκουσμάτων ἡδονὰς, καὶ ἀπροφυλάκτους τὰ ὦτα, καὶ μὴ ἀνιέναι

ἀνάλω αὐτὰ ἀναπτασσό-
μην τοῖς πολλὰ προσλημμέ-
νοις, ἀπ' ἐνιστάσεως ἀκε-
βῶς ὑπορρέον τὸν λογισμὸν ἅπ-
ασι τοῖς νεμομένοις, τὰ μὲν
ἄξια προσίεσθαι καὶ πρα-
βάσκειν, τὰ φαῦλα δ' ἀπ-
ωθεῖσθαι καὶ ἀπωθεῖν. καὶ γὰρ
ἂν ἄτοπον γένοιτο, τῆς μὲν οἰκίας
ὑπορρεῖν ἀκαθίσεσθαι, τὰ ἄτα
δὲ καὶ τῶν διαίνοιαν, ἀνεκ-
μιᾶναι ἐᾶν. ἐπεὶδὰν τοίνυν τοι-
αῦτα προσίῃ τις λέγων, αὐτὸ
ἐφ' αὑτοῦ χρὴ τὸ πρᾶγμα ἐξε-
τάζειν, μήτι φιλίαν τοῦ λέ-
γοντος ὁρῶντα, μήτι τὸν ἄλ-
λον βίον, μήτι τῶν ἐν τοῖς λό-
γοις ἀγχίνοιαν· ὅσῳ γάρ τις
πιθανώτερος, τοσοῦτο ἐπι-
μελείρας δίκας τῆς ἐξετά-
σεως. οὐ δεῖ τοίνυν πίστιν
ἀπορίᾳ λείπειν, μᾶλλον δὲ μι-
σεῖν τοῦ κατηγορεῖν· ἀπ'
ἐναντίας τῶν ἐξετάσεων φυλακτέ-
ον, τῆς ἀληθείας ἀφαίρετα
καὶ τῷ δικαίῳ τὸν φθό-
νον, καὶ ἐν φανερῷ ποιητέον
τὸν ἔλεγχον τῆς κατόρ-
θωσεως, καὶ μισεῖν οὕτω,
καὶ

aperiet affectui cuipiam
obnoxijs: sed iamiore sedu-
lo ac sedo adhibito, rationi
videlicet ac iudicio animi,
recta dicentes reclusis fo-
ribus excipiat, inutilem ma-
gis obdito pessulo arceat.
Nempe ridiculum fuerit,
domui aedibus ianitorem of-
ficio fungi, aures inte-
rimque vulgo patere. Po-
stequàm ergo tale quid-
dam calumniatum audie-
ris, tunc apud animum tuum
rem ipsam perpende. Nih
hil attinet qualis sit qui ac-
cusat, nihil ad rem facient
alieni mores, nihil accusa-
tionis acrimonia: quin ex
maiore cura rem discute,
quo instructior venit delato-
tor: neque item credere con-
venit iudicio & existima-
tioni alterius, imò accusa-
tis odio: sed sinum veri exa-
men apud nos accusato ser-
uandum est, suae item ca-
lumniatoris inuidentiae par-
tes dande: denique quod ex
trinq argumenta suaserint,
statuendum. Tum vel odisse
vel

καὶ ἀγαπᾷν τὸν ἀκόλουθον ἐξεταζόμενον. καὶ ἢν μὲν τοῦτο ποιῶμεν, ἐν τῇ πρώτῃ ξυνόδῳ ἐγκαλεῖν ἐπιχειροῦντι, Ἡράκλεις, ὡς μὲν ῥᾳδιουργὸν, καὶ ταπεινὸν, καὶ μειρακιῶδες οὐκ ἔστιν ἄλλο. ἀλλὰ ζώντων ἁπάντων αἴτιον, ἄγνοια, καὶ τὸ ἐν σκότῳ τε εἶναι τὴν ἑαυτῶν φύσιν· ὡς εἴ τις ἀνακαλύψειεν ἐν μέσῳ τοῖς βίοις, οἷοί τ' ἂν φύγοιμεν ἐς τὸ βαθύτατον ἄντρον ἢ ὄρος βολὴν, μήτε αὐτὸν ἰδεῖν, ὡς ἂν ἀπορρητοποιούμενον τὸ πραγματευόμενον ὑπὸ τῆς ἀληθείας.

vel amare quem diligenter exploravimus, licet. Priusquam id factum sit, calumniæ concedere in primo statim congressu, hercle nimis quàm puerile est, ac indigno viro, longeq; à iustitia semotum. At verò horum omnium causa una est ignorantia, tenebræq; illæ quibus suæ cuiusque hominis rationes morerq; obvoluuntur. Iam si deorum quispiam vitæ nostræ K lumen afferat, futurum est vt euanescat calumnia, fugiatq; in alium barathrum, nec vsquam in humanis locum mueniat, reddita nobis luce omnium vitæ studiorum, veritatis beneficio.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

CAlumniam olim ab Apelle pictorum coriphæo ita depictam insinuat Lucianus, vt ornatu sit pulchro, forma egregia, adspectu ardente, lævâ ardentem tædam præferens, dextrâ supplicem adolescentem per capillos trahens.

a PERNICIOSA res ignorantia est.] *Exordium à loco communi. Ignorantia multorum malorum hominibus est causa: quorum bonam partem perstringunt, Augustinus, De vnico baptismo contra Petilianum, cap. 16. & D. Hieronymus in calce epistolæ ad Rusticum monachum, De viuendi forma. D. Erasmus in epistolâ quam præfixit Enchiridio militis Christiani. Rursus cap. 8. eiusdem Enchiridij. Terentius in Adelphis:*

Homi-

Homine imperito nihil quicquam iniustius.

b Perinde atque qui in tenebris errant.] *Lucretius li. 2.*

Nam veluti pueri trepidant, atq; omnia cæcis
In tenebris metuunt: sic nos in luce timemus
Interdum, nihilo quæ sunt metuenda magis, quæ
Quæ pueri in tenebris pauitant, fingiunt{q;} futura.

c Et ante pedes.] *Ante pedes esse dicuntur, quod obuium, quodq; vel præsens adest, vel imminet. Idem in Pseudolo: ἐν τῷ ποδὶ τῶν ἐμῶν, καὶ τὰ ἐς πόδα ἀγγελῶ, id est: Et quòd hæc communia, quodque hæc passim obuia ignores.* d Labdacidarum.] *Labdacus rex Thebarum, Laium genuit Oedipi patrem, ex Iocasta Creontis Thebani filia.* e Pelopidum.] *Pelops Tantali potentissimi Phrygum regis filius, habuit liberos Atreum, Thyestem, Lysidicem & Physidamum.* f Illa verò cùm aliàs.] *Descendit ad hypothesin. Locus est à genere ad speciem, amplificandi gratia adiunctam.* g In calumnias familiares.] *Quanta pestis humanæ vitæ sit lingua calumniatrix, hoc est, verè diabolica (quod enim Latini calumniam dicunt, Græci vocant Διαβολὴν) Erasmus scitissimè in Lingua sua ostendit. Thearidas quum gladium coste acueret, rogantiq; quopiam, num esset acutus? Acutior, inquit, calumnia grauibus innuens, rem omnium rerum nocentissimam esse calumniam. Medius ex Alexandri parasitis unus, solebat alios admonere, ne metuerent quoduis crimen in quemuis intendere. Adiicit scelerato præcepto causam appositam: Vt maximè, inquit, sanet vulnus qui delatus est, manet tamen cicatrix. Non arbitror quenquam esse diabolum tam impium, qui rem magis nefariam possit suggerere. Et quò fœdius est crimen, hoc tenacius hæret apud multos criminis suspicio, vel in innocentissimum.*

h Amicus item ab amico.] *Demosthenes: ὁ μὲν χαλκοῦς φίλος πάντ', ὁ δὲ χρυσοῦς οὐδείς φίλος.* *i* Itaque quo pacto.] *Propositio.* *k* Porrò quam eius imaginem.] *Narratio de Apelle & Ptolemæo.* *l* Apelli Ephesio.] *Apellis pictura Ephesi picta, qua elegantèr calumniam, hoc est, summum periculum vltus est.* *m* Quæ in Tyro auctore.] *Tyrus Phœniciæ peninsula, vsu purpuræ notissima. Ouid. 15. Metamorph.*

Fluctu-

Fluctibus ambitæ fuerant Antissa Pharosque,
Et Phœnissa Tyros —.

Hanc Alexander continenti coniunxit.

n Antiphilus quidam artis Apelleæ.] *Qui in eadem arte versantur, inter hos artificij similitudo magis æmulationē concilias quàm benevolentiam. Quorum mutuam inter ipsos invidiam Hesiodus, in Opere, cui titulus Opera & Dies, complurib⁹ metaphoris indicauit.* o Secretò item & in auriculam.] *Modus loquendi vulgo receptus, vnde est illud apud Homerum dliquoties:*

Ἀγχοῦ γὰρ στὰς κλῦε, ἵνα μὴ σὺ ἀΐδρειος ἔπῃσι. *id est,*
Admoto capite, reliqui ne audire valerent,
In aurem —. *Idem Lucianus in Gallo: Ad aurem eum Syracusanis quibusdam communicans. Christus: Et quæ in aurē auditis, prædicate super tecta:* id est, *quæ secretiō colloquijs accepistis, palàm prædicate.* p Non satis animi cōpos.] *Ab adiacentibus.* q Vt coniecturis.] *Docet id artificij Aristot. libro Rhetorices tertio, in locis ad dissoluendum calumniam.* r Tali est imagine calumniam vltus.] *Icon calumniæ.* s Liuorem.] *Græci invidiam deam, hominum pestem acerrimam & acerbissimam, masculam effingūt: quippe qui hominis effigie malè habiti, & ex morbo nondum cōualescentis effingunt, vt hic videmus. Nostri verò fœminæ formæ formárunt, vt pulcherrimè Ouidius in* 11. *Metamorphoseōn ostendit, vbi & Invidiæ domum describit his versibus:*

Pallor in ore sedet, macies in corpore toto,
Nusquam recta acies, liuent rubigine dentes,
Pectora felle virent, lingua est suffusa veneno:
Risus abest, nisi quem visi fecêre dolores.
Nec fruitur somno, vigilantibus excita curis:
Sed videt ingratos, intabescitq; videndo,
Successus hominum, carpitq; & carpitur vnâ.
Suppliciumque suum est. *Sanè antiqui invidiam anguilla designabant: quando ea natura esse fertur anguilla, vt omnib. piscibus invideat.* t Principiò nobis effigianda.] *Illud vide lector optime, vt sese offendis artificem. Cic. 1. Offic. Omnis quæ à ratione suscipitur de aliqua re institutio, debet*

à definitione proficiſci, vt intelligatur, quid ſit de quo diſputentur. u Eſt enim calumnia.] *Nos ſic: Calumnia eſt accuſatio, quæ reo abſente & ignoráte factá, & alterá tantùm parte audita, contradicente nemine, creditur. Sed natura veri ψευδὲς videtur eſſe amplior, quàm vt huius definitionis angustijs contineatur. Significat enim in genere criminari, ſeu id verè, ſiue falsò, clàm palámve fiat, maledicere, obtrectare, in odium atque inuidiam ſtudere adducere. Συκοφαντίαν Suidas exponit, ψεύδη λόγῳ κατηγορίαν: id eſt, falſam alicuius accuſationem ſeu calumniam. A Cicer. lib.* 1. *Off. definitur, vt ſit callida & malitioſa iuris interpretatio, vnde calumniatores dicti falſi accuſatores, & calumniari falſa crimina inuidere. Dicta eſt autem à caluendo, i. decipiendo, vt Priſcian. ait. Vide Vallã lib. Elegant.* 6. x Quæ definitio.] *A diuiſione.* y Omnium, ſi lubet.] *Calumniatoris deſcriptio.* z Is quidem.] *Ab efficiente. A* Neque enim quiſquam.] *Ab actibus. B* Nam quis eſt cui non.] *Argumentum ab efficiente. C* Ea ſanè extrema.] *Ab auctoritate & lege. D* Qui iureiurando.] *Demoſthenes ipſo protinus exordio aduerſus Aeſchinem. E* Longè optimi poetæ.] *A teſtimonio. F* Nec niſi librato.] *Hoc carmen eſt Phocylidis, admonens non temerè pronunciandum de quopiam, niſi vltrò citróq; diligenter cognita. Citatur & à Cicer. libro Epiſt. ad Atticum* 7. *Hunc locum copioſè tractá & luculenter explicat Eraſmus noſter adagio, Ne de lite pronuncies. G* Adeò enim hoc hominum.] *Minoris amplificatio, à modo. H* Quod profectó.] *Epilogus. I* At hoc genus homines.] *Vbi potiſſimùm verſetur calumniator. K* Siquidem ibi.] *Argumẽta à cauſa. L* Contrà qui aſſentandi.] *Amplificatio. M* Homeri carmẽ.] *Hoc carmẽ ex Homericæ Iliad. 4. ſumptũ eſt, incertum & varium belli euentũ notãs. Ἄρης enim Mars dicitur, ab ἀρὰ, quam belli fortunam eſſe patent. Nos de ea re plura annotauimus in dialogo Philopatris. N* Cæterùm quadruplatoris.] *Qualibus ſtudeat & instrumẽtis. O* Cunctarum alioqui rerum.] *Eſdræ tertio capite, inter tertiò: Fortè eſt vnũ, fortior eſt rex, fortiores ſunt mulieres: ſuper omnia autẽ vincit veritas. P* Mille modis fallat.] *Mendacium*

Hactenus de calumniatore. Q Porrò defertur is plerunque.] *Hactenus de delatore: nunc ad delatum. Cic. 2. de Oratore: Insident aũt homines maximè paribus, aut inferioribus: cùm se relictos sentiunt, illos aũt dolent euolasse. Sed etiam superioribus insidetur sæpè vehementer, & eò magis, si immoderatius se iactant, & æqualitatẽ communis iuris, præstantia dignitatis suæ fortunæ suæ transeunt.* R Tale quiddã in gymnico.] *Amplificatio à simili.* S Neq; sequenti incommodat.] *Cic. 3. Offic. Scitè Chrysippus, vt multa: Qui stadio, inquit, cucurrerit, enixi & contendere debet, quàm maximè possit, vt vincat: supplantare eum qui cùm certet, aut manu depellere, nullo modo debet. Sic in vita sibi quenq; petere quod pertineat ad vsum, non iniquum est: alteri surripere, ius non est.* T Hi deinde amati.] *Redit ad studia calumniatoris.* V Adeò rationes eius.] *Distributio.* X Philoxeno.] *Philoxenus poëta, quẽadmodum diximus De mercede conductis, vsque adeò non potuit carmina Dionysij probare, vt malueris reduci ad fodinas lapidarias. Historia refertur ab Erasmo, adagio In lapidicinas.*

T Ceu œstro in auriculam immisso.] *Oestrum insecti genus est, horrendo strepitu: vnde & nomẽ inditum apud Græcos. nam Latini asylum appellant. Hoc addito, Iuno vaccam Io in furorem egit: vnde prouerbium natum est, Oestro perciti siue concitati, pro ingenti animi cupiditate commotis, ac veluti attonitis. Poëtæ diuino correpti furore, astro conciti dicuntur: vnde οἰστρομανῶ diction composita, pro insano: & οἰστρᾶν & οἰστρηλατεῖν pro insanire.* Z Talia ferè sunt.] *Epilogus distributionis.* α Cum cupiditatibus.] *Efficacissimum delationis genus est, cùm id in calumniam vocetur, quod auditoris studio planè repugnat.* β Quondam apud Ptolemæum.] *Probat exemplis quæ ad faciendam fidem non vulgariter adsumant: præsertim cùm per inductionem, quam Græci vocant ἐπαγωγὴν adhibentur. Quo in genere plurimus est Socrates Platonicus.* γ Instita muliebri.] *Inter vestimenta, quib. vir sine reprehensione vti non potest, annumeratur stola, quæ demissa erat ad imos vsq; pedes: & cuius extremam partẽ ambibat instita assuta, quę erat fasciola quædam siue limbus. Cùm Dionysius in cõmissio sussisset, vt singuli veste muliebri sal-*

tarent, id Plato facere vetuisse his trimetris è Fabula quadam:

Muliebri ego haudquaquam indui queam fide,
Vir natus ipse, & ex virili germine.

Deuteron. 22: Non induetur mulier veste virili, nec vir veste feminea. ϑ Dithyrambicos.] *Dithyrambi* canebantur *in honorem Bacchi, qui & ipse* δίθυραμβος *dictus est quòd bis natus, velut è duabus ianuis prodierit.* ι Dijs genitus.] *Alexander in Ammonis templo, quum à vate diceretur esse Iouis filius: Nihil, inquit, mirum: nam Iupiter omnium naturà pater est, sed ex his optimè quosque peculiariter suos facit.* ζ Ordines.] *Dictu mirum, quàm appositè nunc fallit* ξεναρχὸν, *quem non parum multi vocant centurionem. Ordines verò dicuntur ducere apud Latinos, qui cohortibus turmisve præsunt.* η Apud Alexandrum.] *Alexander inter amicos, quos habebat præcipuos ac potentissimos, omnium maximè videbatur honorare Craterum: sed omnium maximè diligere Hephæstionem. Craterus enim, inquit, amat regem, Hephæstion Alexandrum. Id verò Græcè incundius dicitur:* φιλοβασιλεὺς & φιλαλέξανδρος. *sentiens, Craterum in his quæ ad regiam dignitatem æstimebant, præstare fidum amicum: Hephæstionem priuato quodam affectu diligere Alexandrum. Pariter itaque, licet dissimiliter amantibus, diuersa ratione persoluit præmium: Craterum enim ornauit dignitate, Hephæstionem ad intimam admisit familiaritatem.* θ Quin cum leonibus cōmitteretur.] *Imperatores Romani leones in viuarijs alebant, voluptatis causa: quibus & sæpè noxios obijciebant.* ι Nam perinde.] *Amplificatio à simili.* κ Arma sunt istis.] *Arma calumniatorum.* λ Adamantino septus muro.] *Quicquid inuictum atque inexpugnabile, id adamantinum vocamus. nam adamantis lapidis duricies incredibilis est.* μ Nouandi cupido.] *Fastidium enim est humani ingenij, in his quæ nobis ad manum sunt. Id quod eleganter notauit Alexis apud Athenæum libro tertio:* ἡσθῆναι ἀλλοτρίων, παρὼν μὲν συνεχῶς: *id est, Alienum amamus, præsentem contemnimus.* ν Omnes amore sui.] *Horatius:* Caecus amor sui. *Id vitij Plato malorum omnium fontē appellat.*

ϱ Nescius se reum haberi.] *Calumniæ morsus non solùm perniciosissimus est, verùm etiam inexsatabilis: quòd clanculariùs plerunq; Vide prouerbium: Aduersus morsum sycophantæ non est remedium.* σ Tum ille, si homo ingenuus.] *Persona eius, apud quem quis defertur.* τ Et summis arridet labris.] *Græci vsurpant, cùm quis verbis duntaxat simulat quippiam: non autem ex animo facit. Idem in Apologia:* ἀπ' ἄκρου χείλους φιλοσοφῶν: id est, *A summis labijs philosophum agens. Idem in dialogis Amatorijs:* ἐπ' ἄκρου τοῦ χείλους ἔχειν: id est, *summis in labijs iusiurandi habenibus.* υ Qui admorso labro.] *Mordere labra dicitur, qui stomachatur, animoq; ringitur, sumptum ab indignantium gestu.* φ Aliud in pectore clausum.] *Homerus Iliad. 2:*

ἐχθρὸς γάρ μοι κεῖνος ὁμῶς αἰδαο πύλῃσιν,
ὅς τ' ἄλλο μὲν κεύθῃ ἐνὶ φρεσὶν, ἄλλο δὲ βάζῃ. *id est,*

Haud secus atq; Orci portas hominē execror illū,
Quisquis corde aliud celans, aliud sonat ore.

χ Proinde multa.] *Exaggeratio calumniæ ab effectu, & eius exemplis.* ψ Apud pœtam.] *Homerus Iliad. 2. Blasphemiæ historia recensetur ab Erasmo in Chiliadibus. Neque dissimilia narratur historia Geneseos 39. cap.* ω Cùm ipsa prior.] *Eadem planè historia narratur & Geneseos 39. cap.* α Contempta in hoc.] *Hoc est, pœnam pro pudicitia suaque in hostem reuerentia referens.* β Simile quiddā Phædra.] *Quum Phædræ libidini cōsentire nollet Hippolytus, furore incensa redeunti Theseo accusauit, quòd illi vim voluisset inferre.* γ At inquiet.] *Obiectio.* Δ Age inquā.] *Dilutio ab exēplis.* Β Est ne alius Aristide iustior.] *A comparatis. Aristides cognomento Iustus, semper suo vnius præsidio fretus Remp. administrabat, à sodalitatib. abhorrebat, velut ab amicorū potentia, quæ ad iniuriā alijs inferendam adderet animū. Eras illi simultas cū Themistocle. Hinc cùm delectus esset collega ad peragendā legationem: Vis, inquis Themistocles, vt in hos mentis simultatē deponamus? Nam si videbitur, reuersi illā resumemus. Vide Plutarc. in eiusdē Aristidis vita, & in apophthegmatibus. Aemylium Probum: item Plutarch. in Politicis.*

Γ De Palamede.] *A Virg. li. 2. Aen. & Plin. lib. Naturalis*

historia 7. Δ Socratem recensere.] *Xenophon in apologia pro Socrate.* E Quid Themistoclem.] *Postquam nauali pugna Xerxem vicit, & patriam atq; vniuersam Græciam à barbarorum imperio liberauit, decennali exilio primùm Athenis, mox tota Græcia depulsus, ad Persarum regem confugit, & inuidiæ cessit. Athenienses nihil causæ prætexuerunt, quàm ne gloria fieret elatior. Vide Aemylium Probum in eius vita & in Cimone. Thucydides lib. 1 proditionis vnà cum Pausania inito, accusatum dicit. Itidem Plutarch. in eius vita, & in libello de Vtilitate capienda ab inimico.* Z Aut Miltiadem.] *Quum is pro parta victoria cõtra Persas ad Marathonium coronam in Senatu peteret, obstitit Sothares, & palàm exclamauit: O Miltiades, quum solus vicerit, solus coronaberis. Passus est quoque se accusari & damnari à Zantippo Ariphronis filio, auctor Herodotus. Vide Aemil. Probum in eius vita. tandè in carcere mortuus. Lege Platonis Axiochum.* H Sanè opinor.] *Consilium de non admittenda calumnia.* Θ Quòd Homerus in Sirenum] *Sirenes, Parthenopem, Leucosiam & Ligeiam, marinà monstra fuisse fabulatur Homerus, in parte virgines, in parte volucres, Achelöi fluuij & Calliopes Musæ filiæ. Horum vna voce, altera tibijs, tertia lyra canebat: & primò inter Pelorin, pòst in Capreis insula habitauerunt. Quæ voce canora, atque suaui carminis dulcedine tranſeuntes dormitabãs. vt altos somno premerentur: & cùm sopitos perſentirent, inhonestabant, atque deuorabant. Quare cùm inter illas transiturus esset prudens Vlysses, cera sociorum aures obturauit, & ipse se ad mastis malum alligari iussit, vt ea ratione salutem euaderet. De illis etiam Lucianus in oratione De domo.* I Iam si deorum.] *Concludit eodem loco communi. quo à principio vtitur.* K Lumen afferat.] *Aut, vt inquit ille:*

Aspice namq; omnem, quæ nunc obducta tuenti
Mortales hebetat visus tibi & humida circum
Caligat, nubem eripiam —.

ΠΑΤΡΙΑΟΣ ΕΓΚΩ-μιον. PATRIAE ENCO-mium.

Vincentio Obſopœo interprete.

ARGVMENTVM.

ARgumentum & genus orationis, ipſe titulus expo-nit. Eſt autem propoſitio & ſumma negocij, patriam omnium rerum eſſe digniſſimam & venerabiliſſimam, vt quam & homines & dij reliquis rebus omnibus anteponant. Argumenta pleraq; à ſignis & conſequentibus ſumuntur. Oſtendit enim, quæcunq; homines faciunt, ea ad patriæ vel ornamentum vel defenſionem comparare: & quantumuis humili & ſterili ſolo aliquis natus ſit, nihilominus patriam ſuam ſplendidiſſimis ciuitatib. ac regnis anteponere: quemadmodum parentũ quoq; & liberorũ inter ſe affectus eiuſmodi eſt, vt qualeſcunq; ipſi ſint, tamen ſeſe omnib. alijs plus ament & colant. Proinde & legiſlatores cùm grauiſſimè punire homines vellent, patriæ priuationem atq; exilium, tanquam acerbiſſimam pœnam, inſtituiſſe.

Τὸ μὲν ἐκ παλαιοῦ λεγόμενον ὡς γλυκεῖα πᾶσι πατρὶς φύσει πρόσεστι, καὶ παρὰ πολλῶν ἂν ἀκούσειε τις, καὶ βέλτιον ἄλλου καὶ μᾶλλον ὅσῳ συμβαίνει τὰ τοιαῦτα νομίζουσιν ἄνθρωποι, δοῦναι παρὰ τῶν διδασκάλων,

Amolim vulgi ſermone detritum eſt, nihil eſſe patria dulcius: proinde neque iucũdius quicquam. Eſt verò hæc aliquid venerabilius aut diuinius? Siquidè quæcũque diuina, quæcũq; veneratione digna homines eſſe exiſtimãt, horũ cauſa atq; magi-

λον, γενναιότερον καὶ ἀναθρεψαμένην καὶ παιδευσαμένην. πόλιν μὲν οὖν μεγίθει, καὶ λαμπρότητι καὶ πολυανθρωπίᾳ καταπλαγήσεσθαι θαυμάζουσι πολλοί, παρίδιας δ' ὀλίγους ἔχουσι κάλλους. καὶ ζηλοῦσιν ἐκεῖνα τὰ καὶ πάνυ μικρὰ ἡμῖν ὑπὸ τῆς καλῆς τῶν διαλόγων, ὡς ὑπὸ τῆς ὑποβολῆς τῶν παρ' ἄλλοις θαυμαζομένων, πάθοι ποιεῖσθαι τῆς πατρίδος. ὅστις μὲν οὖν συμπαίσεται πολίτης ὢν ἀναίσχυντος πόλιν, ἀγνοεῖν μοι δοκᾷ, τίνα χρὴ τιμᾶν ἀσυνίμην τὴν πατρίδα. καὶ ὁ ζιβύρτης Ἀθλὸς ὅταν ἀλαζόμενος ἄρ' ἐπιπωτίρας ἔλαχε τῆς πατρίδος. ἐμοὶ δ' ἔλιον, αὐτὸ τιμᾶν τὸ τῆς πατρίδος ὄνομα. πόλεις μὲν γὰρ πραβαλεῖν πλουσίους πεσόντα, μίγιθος ἐξελάσειν καὶ κάλλος, καὶ τὴν τοῦ ἀνίαν ἀφορίαν. ὅπου δ' ἀρίσεις ὅτι πόλιν, ἐκεῖ

stra est patria, quæ nos genuit, alius [b] *atq; instituit. Bonum uerò urbium magnitudinem atq; splendorem, summosq; præterea uariorum instrumentorum apparatus admirantur multi,* [c] *patriam uerò pio amoris affectu prosequuntur omnes: neq; quisquam quamlibet potens, ita deceptus est alienarum rerum amœno & uoluptuoso spectaculo, ut propter eum modicum apud alios rerum cùm uisendarum tum admirandarum excellentiam, obliuiscatur patriæ. Itaq; quin cumq; felicis & splendidæ ciuitatis se ciuem esse iactet, ignorare mihi videtur quam gloriam aut honorem patriæ tribuere oporteat. Neq; occultè fert talis, se dolore affectum iri, si mediocri patriâ fortunatus esset. Mihi uerò iucundū est ipsum nomen patriæ reuerenter atq; religiosè colere. Etenim ei qui ciuitates inter se collaturus est, peropus esse video, singularum amplitudinem accuratè expendere, earundémque elegantias obseruare, neq; non commerciorum ac rerum uenalium copiam considerare. Cæterùm ubi de urbium electione agitur,*

nemo

ἐλλὰ ἄμ ἅπασι τὴν κοινὴν πατρίδα, ἴσως τὴν πατρίδα. ἀλλ' ὅσῳ δὴ ἄμ εἴη κοινὴ τὴν πατρίδα τῶν ἐλαμόσιν παραπλησίαν, ἅπασι δ' ἄμ τὴν ὀνησιανδρ. τὸ δ' αὐτὸ ἅπασι καὶ οἱ δίκαιοι τ καὶ ἄλλων πάντων, καὶ οἱ χρηστὶ τῶν πατέρων. ὅτι μὲν οὖν καλὸς κἀγαθὸς ἄνηρ ἄμ καταλίποι τ παῖδας, οὔτι πατρὶ καταμιλάσας τ, παῖδος, ἕτερον ἄμ εἰρέσθαι νόμ. ἀνὰ δοσότον γε οἱ πατέρες νικάμενοι, κοινωνίμεσι δὲς παισὶν, ὥσπ καὶ πάσιν καὶ μίγισι, καὶ δὲς πᾶσιν ἄειπ φαίνονται ἐπιποσυμφόροι οἱ παῖδες αὐτοῖς. ἴσως μὲν δὴ τοῦτό γε δίκαιος ἂν εἴη πᾶς τ ἡμῶν, ὁ δεξᾶμοι παρὰ σφετερμοὺς ἔχαν. πατρὶς δ' ἐστὶν τὸ ὄνομα, πρᾶγμ δὲ οὐδὲν ἁπάντων. ἐκμ γὰρ ὅτι τῶ πατρὸς οἰκειότερον. ἀνάγκη τις ἀρχαίαν ὦν πατρὶ τὴν δικαίαν τιμὴν, ὅσπρ καὶ ὁ νόμ καὶ ἡ φύσις ἐπιτάττ, κοσμοῦσ' ἂμ τὴν πα-

nemo vtiq; posthabitâ patriæ splendidiorē electur⁹ est: verū in optatis habebit, patriâ quoq; suâ quāmaximè cōformem esse vrbibus copiosis & felicibus: ipsam tamē, qualiscunq; tandem fuerit, delectu habito cæteris hauddubiè præpositurus est. Isthuc verò ipsum liberi quoq; faciunt probi & legitimi, neq; nō patres, qui quidē fuerint nō mali. Neq; enim spectatæ honestatis et probitatis adolescēs, aliū patri suo honorib⁹ præferet: neq; pater neglecto filio alium paterno affectu iuuenem cōplexurus est. At quī his inferiores sunt patres, tantum tamen filijs ex se genitis nō grauatim tribuunt, vt sint & vita honestissimi, & dignitate amplissimi, apparentiq; omnibus sua opera quamoptimè educati atq; exornati. Porrò q tali erga filium suū non vtitur iudicio,

ille patris oculos habere mihi videtur minimè. Proinde nomē patriæ primū est, & omnium familiarissimū. Etenim nihil est quod patre nobis sit familiarius. Si quis verò d iustū habebit honorē patri, e quemadmodū et lex et natura imperat, ille pa-

πρέπει προτιμᾶσθαι. ἡ δὲ πατρὶς αὐτὸς, καὶ παλαιὸς τιμᾶται· ἡ δὲ καὶ πατρὸς πατρὸς, καὶ οἱ ἐκ τούτων οἰκεῖοι πάντες ἀνατρέφονται, καὶ μέχρι θεῶν πατρώων πρόεισιν ἀναβιβαζόμενον τὸ ὄνομα. χαίρουσι καὶ θεοὶ πατρίοις σι, καὶ πάντα ᾖ, ὡς ἀνὴρ, ἐφοῦσι τὰ τ' ἀνθρώπων, αὐτῶν ἐγγόνοις τιμαῖς πᾶσαν γῆν καὶ θάλασσαν. ἐφ' ἑκάστου γὰρ αὐτῶν ἐγγίζει, προτιμᾷ τῶν ἄλλων ἑκάστην πόλιν. ἐν πόλει σωτείρᾳ, θεῶν ναοὶ πρέπει. ἐν νήσοις δαίτῃσι, καὶ ἐς ὑμνῶσι χρήσις θεῶν. ἱερὰ γοῦν ἐκτεθειμένα ταῦτα νομίζεται τοῖς θεοῖς, ἐκπλὴν ὡς τοὺς εἰς πόλις ἑκάστου ἀρκούσης ἱερεῖ τόκος. ἃ δὲ θεοῖς τίμιον τὸ τ' πατρίδος ὄνομα, πῶς ἂν ἀνθρώποις πολὺ μᾶλλον; καὶ δὲ ἥλιον πᾶ-

tria quoque communitus præcipuum honorem habiturus est. Siquidem ipse etiã pater peculiaris est patriæ possessio, ac patris pater, tum omnes qui ex illis numerosa vetrò serie generis domestici progenuisse. Et ad deos vsque paternos patriæ nomen protenditur. Gaudet verò ipsi quoq; Dñ solo natalitio, ac vniuersas res humanas, ut par est, inuentare, suam possessionem esse existimantes totum terrarum orbem, atq; omnem Oceanum. In qua tamen quisq; illorũ terra natus est, hanc omnibus cæteris urbibus, quamuis florentissimis honore, anteponere non dubitat. Quinetiam ciuitates quæ Deorum feruntur esse patriæ, cæteris sunt venerabiliores, & insulæ præcipuo loci genio dimiliores, apud quas Deorum natiuitates & incunabula laudibus extolluntur. Itaque sacra quoque illa superis grationa esse existimantur, quæ quisque ad domesticos delatus locos offert atque sacrificat. Iam si patriæ nomẽ tanto in precio apud Deos habetur, cur non iure optimo longè maiori in existimatione foret apud homines? Siquidem quisq; nostrũm in patriæ pol-

mẽ

ταμ ἵκας & ἀφ᾽ ἡ πατρίδ&, ὡς καὶ ἕτερ᾽ ἡ θεὸν, ἀ καὶ λοιπὸς ὄεν, ἀλλ᾽ ὃν ἑκάσῳ νομίζωσα πατρῷον, ἀφ᾽ τῶ πρώτω ἀφ᾽ ἡ τόπ᾽ θέαμ. καὶ φως ἐνταῦθα ἤρξατο, ἐπιχάρια πρῶτα λαλᾶμ μανθάνωμ, καὶ θεὸς ἐγνώσθη. ἀ δ᾽ τις ζηλώτης ἔλαχε πατρίδ&, ὡς ἐτέρας ἀγαθῶα, πρὸς τῶ τῶμ μαζόνωμ παιδείαμ, ἀλλ᾽ οὗ ἐχέτω καὶ τέτωμ τῶμ παιδωμάτωμ τῇ πατρίδι τῶ χάριμ. ὑφ᾽ ἂμ ἐγνώσθη, οὐδ᾽ πόλεως ὄνομα μὰ ἀφ᾽ τῆς πατρίδ& πόλιμ ἔμ μαθόμ. πάντα δ᾽, οἶμαι, παιδώματα καὶ μαθήματα συλλήβδην ἄνθρωποι, χρησιμωτέρας αὐτοὺς ἀφ᾽ τούτ τῶμ τῆς πατρίδι παρασκαζόντω κ]ῶντι δ᾽ καὶ χάριτα φιλοτιμίας ἕνεκεν, ἢ ἀς τὰ λοιπὰ ἡ πατρίδ& ἀγαπήματα. καὶ ἀπόταις, οἶμαι. ἀλλ᾽ ἐπ ἀχαρίστως

mùm iucundum illud Solis lumen intuitus est, non secus atq; Deum, qui tametsi omnibus gentibus communis est, vnicuique tamen patrius esse existimatur, propterea quòd sub vitæ initium ab illo loco primùm auream illam Solis lampadem conspexerit. Accedit his, quòd & vocem quisque suam in patria auspicatus est, primùm suæ gentis vernacula lingua amabili balbutie sonare perdiscens, Deósque cognouit. Porrò si quis talem sortitus est patriam, quæ ad res maiores perdiscendas alterius egeat adminiculo, aliam tamen disciplinarum gratiam acceptam feret patriæ. Neque enim vrbis nomen cognouisset vnquam, nisi patriæ beneficio & opera vrbes esse cognouisset. In ea verò opinione sum, vt putem ab homimbus tantùm in hoc sibi parari omnium artium ac disciplinarum cognitionem, ne patriæ indecores, sed seipsos huic vtiliores informent. Insuper opes etiam possidentur liberalitatis exercendæ gratia, vt communibus impensis patriæ inopiam subleuemus. Cõsentaneum enim esse

δὲ τὸν μεγίστων τυχόντας εὐεργετημάτων· ἀλλ' ἐφ' οἷς ἐπ' ἴσης τισὶ δεινὸν χάσμα, ὅσον ἐφ' ἡμῖν, ἐπιλάβῃ· πολὺ μᾶλλον προσήκει τῇ πατρίδι τοῖς κατὰ σπουδὴν ἐμβιῶσαι. ἐπεὶ ὅστις μὴ ἧττον γονέων αὐτὴν νόμιζει παρὰ τοῖς ἕλλησι· δοκεῖ γὰρ καὶ προσήκειν πάντων μᾶλλον τῇ πατρίδι τοιοῦτον, καὶ χαρίσεσθαι φοβοῦν ἀφειδέστατα, καὶ τῆς τῶν νόμων ἀσφαλείας ἕνεκα καὶ ὑπὲρ ἁπάντων ἐθέλειν ἀποθνήσκειν, ἀλλ' οἱ τὰ μέγιστα γένοιντο ἂν τῆς εὐδαιμονίας, σωτηρίας ἀναπαύσειν, ὡς μὴ ἧττον τῆς ἀγαθῆς ἡ πατρὶς. οἱ τοιγὰρ εὐδαιμονοῦντες, ἂν μὴ τὰ ἄκρα τῶν πράξεων, τῶν γὰρ ἀθρόως μέγιστον ἐνδεῖν νομίσουσι, τὰ μὲν τῇ πατρίδι οἰκεῖα, ἀπὸ

esse opinor, ut, cum maximis beneficijs affecti simus, & parùm grati esse videamur. Sed si est qui vni officiosè velit gratus, quemadmodum æquum est, posteaquam beneficia non mediocris ab illo accepit: multò magis conuenit quamcumulatissimè patriæ referre patriæ. Etenim sine parentum erumnosa afflictione in ciuitatibus leges sunt conditæ. Æquum verò est, communem omnium matrem patriam esse existimare, hinc[a] promptè ad officia ipsarum legum decreto iubente quamamplissimas gratias referre. Cæterum ingratæ patriæ negligens & immemor conspectus est nemo, vt in alia Republica agens, omnem curam ea-

lendæ patriæ depositurus. At etiam qui perpetuò multis infelicibus difficultatibus calamitosè agunt, crebrò fatentur rerum optimarum omnium præstantissimam esse patriam: nec etiam egregiè felices, quamquam in cæteris omnibus per omnia bene & beatè vitam exigant, tamen in hac gentissimos se esse opinantur. quòd patriæ suæ non immemor,

sed

ἀπὸ ξενιτείας· ὁπόσῳ δὲ τὸ ἐξενίτεσθαι καὶ τὸ ἀπὸ τῆς ἀλλοδαπῆς ἀκαλλείας χρόνον ναμηνὸς γενομένοις, ἢ ἀφ' χρημάτων κλῆσιν, ἢ ἀφ' τιμῆς δόξαν, ἢ ἀφ' παιδείας μαθήσεως, ἢ πᾶσι δυνάμεως ἔπαινον, ἔσαν ἑκάστῳ ἐν τῷ παρόντι πάντας ἐπεγείρωσιν, ὅσοι ἐν ἄρχαις ἄλλοις βαπτίσεσιν ἐπιδεξόμενοι τὸ αὐτὸ ἔπαθον. καὶ τοῦτο μεγάλων ἔστιν ἐπαίνου καὶ σπουδῆς παιδείας τῆς παρὰ, ὅσῳ πρὸ ἄλλου φαίνεται μαθήσεως παρ' ἄλλοις ἀξιουμένου. τοσοῦτο μὲν οὖν καὶ νέοις παρὰ, ζῆν ἂν ἥδιον γένοιτο ἐκείνοις ὅσῳ πλείονα τῶν φρονεῖν, ἢ ζῆν νέοις μᾶλλον, τοσοῦτο καὶ πλείονα ἐγγίνεται πόθον ὁ τῆς παρὰ. ἔστι γὰρ τῶν γενναίων καὶ σπουδῆς, καὶ ὄχετος ἔπαινον ἢ βίου ἐπὶ τῆς παρὰ, ἐν ὅτῳ ἥδιστα βίῳ, ἐνταῦθα μάλιστα καὶ τὸ σῶ-

sed exterres & peregrè agant. quippe peregrinationis probrum non mediocriter eos discruciat. Videmus quoq; eos qui per tempus quod peregrè agêdo insumpserût, nonnihil splendoris & gloriæ sibi adiunxerunt, aut pecuniæ diuitiarum possessionibus, aut dignitate & honoribus aut celebri disciplinarum atque ingenij testimonio, aut laude virtutis, omnes certatim ad patriam terram properare, quasi nequaquã apud alios meliores sua ipsorum bona essent cũ alia qua laude ostensuri. Ac tantò quisque maiore studio patriam comprehẽdere appropérat, quantò rebus maioribus dignus apud exteros habitus est. Proinde iuuenibus quoq; desiderabilis & amabilis iuxtà est patria. Porrò autem homines iam ætate ac senio confecti, quantò maiori quàm iuuenes prudentia exculti sunt, tantò vehementiori patriæ dulcedine ac desiderio trahuntur. Quare vnusquisque è senum numero & festinat, & in votis habet maximè, in solo natalitio vitam cum morte commutatam relinquere, vt quò loci vitam auspicatus est, eodem iterum & com-

pus

μα παραπλήσιον τῷ ὄρνεϊ. ψαμμίτην δ', καὶ τῶν παφίων λιτανεύσει τάφον. λαθὼν δὲ ἑκάστου λοιπὸν ζωῆς ἀλίσκεται θάνατος, καὶ μετὰ θάνατον ἐν ἀποφιάσματός ἐστι. ὅσον δὲ τῆς ἐνοικίας τῆς πρὸς τὰς παφίδας μίσος ζῶντες ἐκτήσαντο γηγενεῖς πολῖται, μάθοι τις ἂν τῶν αὐτοχθόνων. οἱ μὲν δὴ ἐκπλεῦσαι, καθάπερ ὀφθαλμὸν νόθοι, ῥᾳδίως ποιοῦνται τὰς μεταστάσεις, τὸ μὴ τῆς παφίδος ὄνομα μύσει ἀδίνες, μύσει πόνοντες, ἐγγέλωσι δ' ἀκαταλαχεῖ τ' ἐπιτηδείων ἐνορίοις, μίσος ἐν ὀλιγωρίαις, μίσος ἐν δαιμονίαις, ἐὰς δ' ἀγαθὸς ἐδοξάσατό τιθέμενοι. οἷς δ' ἡ μήτηρ ἡ παφίη, ἀγαπῶσι πλὴν γῆν, ἐφ' ἧς ἐγένοντο, καὶ ἐπάφυσαν, ἢν ὀνίγιον ἔχωσι, ἢν παχεῖαν ἢ λιπόγειον, ἢν ἀφθονίαν τῆς γῆς ἐκπαίσεσι νέοι ἀρτίως, τὴν ἐπὶ τῆς παφίδος

put terræ alterici hominibus reponat, ac patriæ sepulturæ participem se fore cognoscat. Eorum grave & acerbum omnibusque esse videtur, peregrè agentem se deprehendi, ac demum post mortem in aliena terra recondituum cinescere. Caterùm quanta erga patriam sit vere germanos ac genuinos ciuibus charitas, non certiùs aut facilius quàm ex indigenis perdiscimus. Siquidem peregrini & alienæ, non secus atque nothi aut spurij, parùm in discriminis ponunt exilia, quippe quibus patriæ nomen prorsus ignotum est: neque ullo animi benevoli argumento prosequuntur, existimantes nisi quam non rerum necessariarum copiam sibi haud difficulter suppeditari, modum felicitatis in ventris ac gulæ fœdis & belluinis voluptatibus situm habentes. Verùmtamen quibus natalis est patria, terram illam singulari amore prosequuntur, in qua in lucem editi, in qua nutriti sunt. Quanquam malam habeant, quanquam asperam & sterilem, quamvis de terræ virtutem colludens non habuerint: attamen pa-

tria

δ' ἐν ἀρίστοις ἐγκωμίων, ἀπὸ μὲν ἰδίων ἐπὶ κοινὰ συμπνοωμένοις πολίοις ἀναμιγνύοις, καὶ λαμπρὸν φυλῆς παντοδαπῆς διειλυμμένοις, καὶ αὐξοῦσι τὴν πατρίδος ἐγκωμίων ἐκ τῶν πανταχόθεν. πλὴν ἐπιτρόφων ἀπροφασίστως καὶ ἐπιτροπόμων ἀπαναίδεσι. καὶ σπάνιος τοῖς ἐκ τῶν πατρίδα, μᾶλλον τὸ εὐσεβὲς, μᾶλλον παρ' ἵπποις εὐδαιμονοῦν δοκοῦντα. καὶ διδομένῳ ἀθανασίαν ὁ προσιστάμενος, προλιμῶν ἐπὶ τῆς πατρίδος τάφον· καὶ ὁ τῆς πατρίδος ἀνὴρ λαμπρότερος ἐφέστηκε τοῦ παρ' ἵπποις πυρός. οὕτω καὶ ἄρα τίμιον ἦν δοκεῖ περὶ πάσης πατρίδος, ὥστε καὶ τοὺς πανταχοῦ νομοθέτας ἴδοι τις ἄν, ἐπὶ ζῆς μηχάνοις ἀδικήμασιν, ὡς χαλεπωτάτῳ ἐπιβλήτους τῷ φυλῷ, τιμωρίαν καὶ οὐκ οἰκ νομοθέτας ἢ οὕτως ἐχούσης, οἱ δ' ἱππικοὶ τὰς στρατηγίας ἐτίρας, tria encomio potissimùm celebranda sit, nequaquam animo perplexi hæsitabunt. Verùm [k] tametsi non ignorauerint alios suam iactasse patriã superbiùs ob agrorũ fœcunditatẽ, ac pratorũ viridantium plantas omnigugas: neq; ipsi tamẽ patriæ soli laudis oblitiscuntur, quam equis alendis aptam suspicientes, numerosa quoq; ac robusta pube fœcundã collaudant. Ad hæc [l] maturat etiam reditum in patriam aliquis, qui insularis fuerit, tametsi apud alios bellè & feliciter viuere possit: oblatamq; immortalitatem respuet, patriæ sepulchrũ perpetuitati præferens. Et vel [m] patriæ fumus alieno igne ipsi luculentior esse videbitur. Vsqueadeò verò in vniuersum res omnes quamlibet preciosas excellit patria, vt legum quoq; conditores passim quisq; videat maximis puniendis sceleribus [n] exilium pœnam constituisse, tanquam grauissimum & acerbissimum supplicium. Neq; verò solùm legislatorum consuetudo sic se habet; eorũ verò qui cũ imperio exercitibus præsunt, aliter.

neq

ἀπ' ἐρ τῶν μάχας πρὸς τὸν πόλεμον ἢ τῶν παραγγελμάτων δὲ παραλαμβανομένοις, ἢ ἀπὸ παρρησίας καὶ δεινὸς ὁ πόλεμος. καὶ ὅλως ὅσα ἂν δικαίως τὸν τις, καλὸς ἂν δικαίως, οὕτω δὲ καὶ τὴν πατρίδα, ἀγαθὸν, τὸ τῆς παρρησίας ὄνομα.

neq; enim maiore ac vehementiore exhortatione inpugnis militum pectora accenduntur & inflammantur animi, quàm ſi pro merenda patria ſe præliari cogitarint: nec ferè vllus eſt, qui his auditis ignauus eſſe ſuſtineat. Etenim ſtrenuum & audacem ex muſculoſo quoq; facit nomen patriæ.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a NIHIL eſſe patria dulcius.] Propoſitio, & ratio ab effectu, à ſigno & collatione, à ſimili & contingatio. De dulcedine patriæ extat epigramma πατρὶς ἡ. ex Homero formatum, apud quem Odyſſ. nono ſic Vlyſſes in concilio Phæacum loquitur:

Ως οὐδὲν γλύκιον ἧς πατρίδος, οὐδὲ τοκῆων.
Γίνεται. id eſt,
Vt nihil eſt patriæ, propriſve parentibus vlli
Dulcius.....

Lucianus quoque hoc encomium ab hoc ipſo Homeri loco exordiſtur: quo ſententiam ſuam declarando, paucis quidem illis, ſed admodum arguis verbis indicauit, quàm cuiq; præclara habenda ſit ſua patria, quàm amanter colenda, quàm officioſè proſequenda. Illa enim neſcio qua dulcedine cunctos ducit, & immemores non ſinit eſſe ſui. Nec ferè vlla terra eſt, aliorum opinione, quamlibet barbara & inculta, quamuis inamœna & horrida, quæ ſuo alumno non videatur omnium eſſe cultiſſima & amaniſſima. Hoc verum eſſe, vel vnum ſeſſe producſtus multorum inſtar habendus eſt Iſocrates, cuius ſapientia minimè eſſet dubia, illiq; conceſſum ſuam ad ſe ſuſcum

felicem vitam agere, immortalitate fruituro ac esset oriundus ex insula aspera, nec ita multum iucunda: præ omnibus tamen voluptatibus, quas formosissimæ deæ conuersando capere potuisset, subsilientem fumum optat de patrijs posse videre focis, inamœnos & horridos Ithacæ scopulos immortalitati præferens, quâ negat se quicquam vspiam gentium vidisse dulcius. Iam neminem vsqueadeò ferum natura existimo, quem natalis soli recordatio nõ aliqua dulcedine caperet atq; demulceret, quiq; Vlyssis opinioni refragaretur, cùm illud naturæ nescio quo ductu aut vitio omnibus insitũ esse videamus, vt cuique sua plus æquo arrideant: adeò vt cui sua sorderet patria, adhuc nemo inuentus sit. b Atq; instituit.] *A patria educationis auspicia suscipiuntur.* c Patriam pio amoris affectu prosequũtur omnes.] *Cic. 1. Offic. Remp. siue patriam in beneficentia, per contentionẽ, reliquis omnibus coniunctionibus anteponit. Causæ in promptu sunt, quòd ea reliquorum omnium officia quodammodo continet.* d Iustum habebit honorem patri.] *Honorat patrem qui amat, obseruat, & obsequitur. Prima pietas in Deum, proxima in parentes & in patriam, pro cuius defensione pugnandum est.* e Quem admodum & lex & natura imperat.] *De hoc Exod. 20. Deut. 5. Eccl. 3. Matth. 15. Ephes. 6.* f Dij soli natalitio.] *Ab exemplo & auctoritate Deorum.* g Parum grati.] *Patrię ingrati impiissimi habentur, in Erasmica declamatione Lucianicæ respondente, in collatione causæ & effectus.* h Communẽ omniũ matrẽ.] *A merito aliud ex causis. Patria à Sophocle in Antigona, elegãter naui comparatur, quâ incolumi, salui sunt nauigates, eademq; fracta, periclitãtur omnes. Cic. Offic. 1.* i Pro nutricãdi officijs.] *De officio patriæ gratis præstando idẽ Erasmus in eadem responsione: Quid autem est, inquit, quod non vel gratus patrię debeas ciuis? cui si vel animam impenderis, quid mirandum, si quod acceperas, id reddituis.* k Tametsi nõ ignorauerint.] *A signo & locorũ collatione.* l Maturat reditum.] *Vlyssem intelligit, quẽ cùm apud Calypsonem posset in omnibus deliciis viuere, tam illam asperã & lapidosam patriam suam anteposuit etiam immortalitati, non ita facturus, si illam sententiam, quam in vetere tragœdia Talamonis filius Teucer dixisse*

ἀλλ' ἐν ταῖς μάχαις τὸ μέγιστον δεῖ τῶν παραγγελμάτων τοῖς παραταττομένοις, ὡς ὑπὲρ πατρίδος αὐτοῖς ὁ πόλεμος. καὶ οὐδεὶς ὅστις ἂν ἀκούσας τοῦτο, κακὸς εἶναι θέλῃ, ποιεῖ γὰρ καὶ τὸν δειλὸν, ἀνδρεῖον, τὸ πατρίδος ὄνομα.

Etenim strenuum ... men patriæ.

neq; enim ... ment ... g ...

G I ...

... patria ... ret mortem oppete. ... in prælijs cohortationem ple... ... at, bellum esse pro patria susceptum, ... hac voce audita, mortem extimescat, aut ... mat.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ἐγκώμιον. DEMOSTHENIS encomium.

Philippo Melanchthone interprete.

ARGVMENTVM.

ET hic titulus argumẽti summã indicat. Est enim encomium Demosthenis oratoris, sed nouo quodam colore tractatũ. Non enim simplici via, aut vulgatis laudandi rationibus, quæ à rhetoribus præscribuntur, vtitur: sed illis quodammodo postpositis & reiectis, à confessione hostis potissimũ encomij partem absoluit, hoc videlicet ordine. Principiò narrat, quo pacto cùm deambulatũ ijsset, in Thersagorã Poëtam incidentem, encomiũ Homeri meditantẽ. Ibi igitur cũ de Homero alter, alter autem

Scitis enim in templo Ptolemæi ad dexteram collocatum esse, prolixa coma insignem, inquit: ad hunc eundum mihi est, vt eum sa[lu]tem, & orem vt mihi ma[ne] versuum copiam lar[gia]tur. Ego contrà inquam: [Ad] votis proficitur, & [Ol]im Demosthenē [ro]gare mihi suppedi[tat]. Ad natalem [Si] igitur [ro]gare, ad[ire] nam

ech.
entia atq;
ens, tractasse it.
e Thersagorę, vt qui in
i solitis rationibus versaretur.
illius auscultatione, vt fingitur, vicissi.
e accepto ab eodem Macedonicarum rerum.

mentario, in quo & acta Antipatri & Demosthe. quædam continebantur, ex eo reliquam inde orationem pertexit, illi videlicet insuper commemorādo, quæ hostes quoque de eloquētia Demosthenis, de magnitudine animi eius, & de rerum gestarū excellentia, scripta atque testata reliquissent. Quo argumento neque grauius aliud, opinor, neque firmius quicquam afferri potuit. Est enim ea demum vera ac solida laus, quæ ab hoste proficiscitur: quippe qui nihil laudaturus facilè in eo, quem odit, fuerit, nisi ad quod ipsa virtutis ac veritatis natura compellitur: quæ eiusmodi sanè est, vt quod infrà ipse Antipater ait, honestæ res etiam apud hostes honestæ ducantur, & virtus laudem suam vbiuis locorum inueniat. Sed de hac re alibi dictum est.

λ⊙, γῆννη ⊕μ⊙ῦ τὴ ἐναθρι-
ψαμένη καὶ πεπαιδ⊕μένη.
πόλιν μ⊙ὖν μικρὸν, καὶ λαμ
πρότητ⊙ς καὶ πολυτελείας κα-
τασκευῶν θαυμάζουσι πολλοί,
καρδίας δ᾽ ὀργὴν πάντ⊙ν.
καὶ τοῦτ⊙ν ἐκεῖνος ἐξεπατήθη
τῶν καὶ πάνυ μετρί⊙ων
ὑπὸ δ᾽ ἀπάτης τῶν ἀλογίστ⊙ν,
ὡς ὑπὸ τῆς ἡδον ῆς τῶν παρ᾽
ἄλλοις θαυμαστῶν, πάθῳ
πονηρῷ τῆς καρδίας. ὅτις
μὴ οἶδ᾽ σιμανώτατα πολίτης
ὢν ἀλαίμον⊙ πόλεως, ἀν-
γνοῶν μοι δοκᾶ, τίνα χρὴ τι-
μᾶν ἀπονέμειν τῇ καρδίᾳ. καὶ
ὁ ζηλωτ⊙ς ἀλλ⊙ς ὢν ἀληθόμε-
ν⊙ς ἂν, ἀ μητρωτίρας ἔλαχε
τῆς καρδίας. ἐμοὶ δ᾽ ἔδοξ-
εν, αὐτὸ τιμᾶν τὸ τῆς καρδί-
α⊙ ὄνομα. πόλεως μὲν γὰρ
πρεσβαλεῖν πρέπον ἐστὶν ἀπο-
κτεῖναι, μίσους δ⊙ ἐξεπάσθη καὶ λάλ-
λος, καὶ τὴν τοιαύτην ἀφοσίαν.
ὅπου δ᾽ ἀρίστοις ἔστι πόλεως,
ἐκεῖ

sit ea est patria, quæ nos ge-
nuit, aluit & erudiuit. Ne-
minem verò vrbium magnitudi-
nem atq; splendorem, sump-
tuosos præterea variorum
instrumentorum apparatus
admiratum multi, c patriam
verò pio amoris affectu pro-
sequutum omnes: neq; quis-
quam quamlibet potens, ita
deceptus est alienarum re-
rum amœno & voluptuoso
spectaculo, vt propter im-
modicum apud alios rerum
cùm visendarum tum admi-
randarum excellentiam, ob-
liuiscatur patriæ. Itaq; quis
cunq; felicis & splendidæ ci-
uitatis se ciuem esse iactat,
ignorare mihi videtur quam
gloriam aut honorem pa-
triæ tribuere oporteat. Neq;
occultè ferri talis, se dolore
affectum iri, si mediocri pa-
triâ fortunæ esse. Mihi verò
iucundè est ipsum nomen pa-
triæ reuerenter atq; religiosè colere. Etenim ei qui ciuitates
inter se collaturus est, peropus esse video, singularum am-
plitudinem accuratè expendere, earumdémque elegantiam,
obseruare, neq; non commerciorum ac rerum venalium co-
piam considerare. Cæterùm vbi de vrbium electione agitur,

nemo

νδὲς ἂρ ἴποιθ τὴν πατρίδα τιμιωτέραν, ἰδίας τὴν πατρίδα. ἀπ' ἐξοχὴν δὴ ἂρ ἔν τοῖ τὴν πατρίδα τοῖς ἐναίμοσι παραπλησίαν, ἴποιθ δ' ἂρ τὴν ὁμοιοτάτην. τὸ δ' αὐτὸ ἔθ τοῖ οἱ ἀπαιδες τοῖς παίδων πράξεσι, τοῖ οἱ χρηστοὶ τῶν πατέρων. ὅτι δὲ καὶ ἀγαθὸς ἀνὴρ καὶ ἀγαθὸς ἄνδρα ἂρ πεῖμένον ἐ παῖς, οὔτε πατὴρ καταμανθάνας ἔ. παῖδος, ἕτερον ἂρ εὑρεῖν τούτου. ἀπὰ ἐοῦτόν γε οἱ παῖδες τιμήσιοι, πεσιμεσοι τοῖς πατράσιν, ὥστε τοῖ μάλισθ τοῖ μίγισθι, τοῖς πᾶσιν ἄδηλα φαίνονται ἀπορούμενοι οἱ πᾶσι τοῖς. ἀπὸ ἐοῦτόν γε οἱ παῖδες τιμήσιοι, πεσιμεσοι τοῖς πατράσιν, ὥστε τοῖ μάλισθ τοῖ μίγισθι, τοῖς πᾶσιν ἄδηλα φαίνονται ἀπορούμενοι οἱ πᾶσι τοῖς. ἀπὸ ἐοῦτόν γε οἱ παῖδες τιμήσιοι, πεσιμεσοι τοῖς πατράσιν, ὥστε τοῖ μάλισθ τοῖ μίγισθι, τοῖς πᾶσιν ἄδηλα φαίνονται ἀπορούμενοι οἱ πᾶσι τοῖς. ἀπὸ ἐοῦτόν γε οἱ παῖδες τιμήσιοι, πεσιμεσοι τοῖς πατράσιν, ὥστε τοῖ μάλισθ τοῖ μίγισθι, τοῖς πᾶσιν ἄδηλα φαίνονται ἀπορούμενοι οἱ πᾶσι τοῖς.

nemo vtiq; posthabitâ patria splendidiorẽ electur⁹ est: verũ in optatis habebit, patriâ quoq; suâ quàmaximè cõformem esse vrbibus copiosis & felicibus: ipsam tamẽ, qualiscunq; tandem fuerit, delectu habito cæteris hauddubiè præpositurus est. Isthuc verò ipsum liberi quoq; faciunt probi & legitimi, neq; nõ patres, qui quidẽ fuerint nõ mali. Neq; enim spectatæ honestatis et probitatis adolescẽs, aliũ patri suo honorib⁹ præferet: neq; pater neglecto filio alium paterno affectu iuuenem cõplexurus est. At quibus inferiores sint patres, tãtum tamen filijs ex se genitis nõ grauatim tribuunt, vt sint & vita honestissimi, & dignitate amplissimi, apparentq; omnibus sua opera quamoptimè educati atq; exornati. Porrò q̃ tali erga filium suũ non vtitur iudicio, ille patris oculos habere mihi videtur minimè. Proinde nomẽ patriæ primũ est, & omnium familiarissimũ. Etenim nihil est quod patre nobis sit familiarius. Si quis verò [d] iustũ habebit honorẽ patri, [e] quemadmodũ et lex et natura imperat, ille pa-

πρίδα προλιμένος. ἡ γὰρ ὁ πατὴρ αὐτὸς, ἢ παλαιὸς κλῆμα; ἢ ὁ μὲν πατρὸς πατὴρ, καὶ οἱ ἐκ τούτου οἰκεῖοι πάντες ἀνωτέρω, καὶ μέχρι θεῶν πατρώων πρόσωπα ἀναβιβαζόμενον τὸ ὄνομα. χαίρουσι γὰρ θεοὶ πατρίοις, καὶ πάντα ἅμα, ὡς ἁπλῶς, ἰσοῦσι τὰ τῶν ἀνθρώπων, αὐτῶν ὑμνούμενοι κλήματα πᾶσαν χλιὼ καὶ θάλασσαν. ἐφ' ἑκάστῃ ἑκάστου αὐτῶν ἐγχωρίῳ, πρεσβείᾳ τῶν ἅπαξ ἁπασῶν πόλεων. καὶ πόλεις σεμνύνεται, θεῶν ποτε πρώτων. καὶ νῆσοι βαίνεται, παρ' ἃς ὑμνῶτο γένεσις θεῶν. ἱερὰ γοῦν ἐγχωριάσματα ταῦτα νομίζεται τοῖς θείοις, ἐπαδὰν ἐς τοὺς οἰκείους ἑκάστου ἀφικόμενον ἱερουργῇ τόκος. ἃ δὴ θείοις τίμιον τὸ τῆς πατρίδος ὄνομα, πῶς οὐκ ἀνθρώποις πολὺ μᾶλλον; καὶ γὰρ ἔλαττον κτῆμα

triæ quoque communicato præcipuum honorem habiturus est. Siquidem ipsi etiã pater peculiaris est patriæ possessio, ac patriæ pars, tum omnes qui ex illis numerosa vetrò serie generis domestici prognati sunt. Et ad deos vsque paternos patrium nomen protenditur. Gaudet verò ipsi quoq; Dij solo natalitio, ac omnino res humanas, ut par est, intuentur, suam possessionem esse existimantes totius terrarum orbis, atq; omnis Oceani. In qua tamen quisq; illorũ terra natus est, hanc cunctis cæteris urbibus, quamuis floretissimis honore, anteponere non dubitat. Quinetiam ciuitates quæ Deorum feruntur esse patriæ, cæteris sunt venerabiliores, & insulæ præcipuo loci genio diuiniores, apud quas Deorum natiuitates & incunabula laudibus extolluntur. Itaque sacra quoque illa superis gratiora esse existimantur, quæ quisque ad domesticos delatus locos offert atque sacrificat. Iam si patriæ nomẽ tanto in precio apud Deos habetur, cur non iure optimo longè maiori in existimatione foret apud homines? Siquidem quisq; nostrũm in patriæ

natiuã

ταρ ἥκιστ' ἂν ἡ πατρίδ', ὡς καὶ ἥτορ ἡ θεὸς, ἀ καὶ λειπο-
νέ ὄπαρ, ἐπ' ἴσ ἑκάστο νομίζ-
εσθαι πατρῶορ, ὡς τὸ πρό-
τοτο ἂν ἡ τότε θεὸς. καὶ φω-
σῆς ἐνταῦθα ἤρξατο, ἐπιχέα
σα πρῶτα λαμπάδ' ἀνθάνων,
καὶ θεὸς ἐγνώσθη. ἀ δ' τις
ἐκείνης ἔλαχε πατρίδ',
ὡς ἰτίρας ἀκηδῶσα, πρὸς
τοῦτο τῶρ μαθόντων παιδάρ,
ἐπ' οὖν ἤρξατο καὶ τότορ
τῶρ παιδευμάτων τῇ πα-
τρίδι τὸ χάριν. ἐὰ δ' ἄρ ἐ-
κπαύσειεν, οὐκ ἐθέλοις ὄνομα
μὲν ἐξ τῆς πατρίδ' πόλιν
ἐπιμαθεῖν. πάντα ἄ, εἶμαι,
παιδεύματα καὶ μαθήματα
συνίσταιρ ἄνθρωποι, χρη-
σιμωτέρως αὐτοὺς ἐξ τοῦτο
τῶρ τῶς πατρίδι παρα-
σκευάζοντες· πᾶσιν ἄ καὶ
χρήματα φιλοτιμίας ἕνεκεν,
ἀ ἐς τὰ κοινὰ ἡ πατρίδ'
ἀναλώματα. καὶ ἐκάτερ,
εἶμαι. ἐπ' ἐμὲ γὲ μὰ ἀκριβὲς

mùm iucundum illud Solis lumen intuitus est, non secus atq; Deum, qui tametsi omnibus gentibus communis est, vnicuique tamen patrius esse existimatur, propterea quòd sub vitæ initium ab illo loco primùm auream illam Solis lampadem conspexerit. Accedit his, quòd & vocem quisque suam in patria auspicatus est, primùm suæ gentis vernacula lingua amabili balbutie sonare perdiscens, Deósque cognouit. Porrò si quis talem sortitus est patriam, quæ ad res maiores perdiscendas alterius egeat administriculo, aliam tamen disciplinarum gratiam acceptam feret patriæ. Neque enim vrbis nomen cognouisset vnquam, nisi patriæ beneficio & opera vrbes esse cognouisset. In ea verò opinione sum, vt putem ab hominibus tantùm in hoc sibi parari omnium artium ac disciplinarum cognitionem, ne patriæ indocores, sed seipsos huic vtiliores informent. Insuper opes etiam possidentur liberalitatis exercendæ gratia, vt communibus impensis patriæ inopiam subleuemus. Cõsentaneum enim

esse

δ' τὸν τ μιγίστων τυχόντας
τοῦ γενέσθαι· ἀπ' ἐκείνης ἕκα-
στος ἡμῶν ὅτι τις ἀγαθὸν χάρις, ὅσα-
περ δὲ δίκαιον, ἐπειδὰν τὸ
πάτριον πρός τινα, πολὺ μᾶλ-
λον προσήκειν τοῦ πατρίδα
ὁτῳ κατάλογον ἀμείνονα.
ἐκκόσμησις μὲν γὰρ γένους αὐτοῦ
τάχιστα παρὰ τοῖς πέλας· ὅσα
γοῦν τὸ προσήκειν πάντων μᾶ-
λιστα τοῦ πατρίδα νομίσαι,
τοῦ χαρίσασθαι προθύμως ἀναδι-
δόναι, καὶ τῆς τῶν νόμων ἐκ
τῶν γονέων· ἄρτιον δ' ἐπιδεῖ
ὅτου ἀμείνονα ἢ πατρίδα,
ὅτῳ μὲν ἄλλα πόλα γνήσιον
ἡμιλᾶν, ἀπ' οὗ τι ἐκπεφυ-
γέναι ἐν τοῖς ἀμηλμίαις,
συγχῶν ἀναπαλῶν, ὡς μὲν
γοῦν τ ἀγαθὸν ἡ πατρίς. οἱ
τι νὸ ἀμπονοῦντες, ἂν μὴ τὰ
ἔλκα ἢ πράξωσι, τῖδ' γὰρ
οὐδὲν μίγιστον ἐνδὲν νομίσω-
σι, τὸ μὲν τοῦ πατρίδα εἶναι,

esse opinor, nos, cum maximis beneficijs affecti simus, & parium quasi effectorum. Sed si est qui sui officium refert gratum, quemadmodum æquum est, posteaquam beneficia non mediocria ab illo accepserit: multò magis conuenit quamcumalatissimè patriæ referre patriæ. Etenim super parentum erumnosa afflictione in cineribus legerunt condunt. Æquum verò est, b communem omnium matrem patriam esse existimare, huicq; promtricandi officijs ipsarum legum decreto inbenet quamamplissimas gratias reponere. Ceterum vsquequò patria negligent & immemor conspectius est nemo, et in alia Republica æternum degens, omnem curam exlende patriæ depositisset. At etiam qui peregrè nullis infinitis difficultatibus calamitosè egent, crebrò fatentur rerum opinarum omnium præstantissimam esse patriam: cum etiam egregiè felices, quamquam in cæteris omnibus per omnia bene & beatè vitam exigant, tamen in hoc egentissimos se esse opinantur, quòd patriæ suæ non inveniant,

sed

ἀπὸ ξενιτείας· ὅταν δὲ
τὸ τ' ξενιτεύειν καὶ τὸν καλὸν τ'
τ' ἀφανείας χόνον καμοῦσι
γνωσθῆναι, ἢ δὲ χρημάτων
πλῆσιν, ἢ δὲ τιμῆς δόξαν, ἢ
δὲ παιδείας παίγνιον, ἢ πλη-
σθείας ἔνεκεν, ἔστιν ἰδεῖν
ὡς πᾶσι πατρὶς πάντως ἡδὺ-
γλωσσεῖ, ὡς ἐκ ἄν τις ἄφοιτο
βασιλείαν ἀπολαμβάνειν τὸν
αὐτὸν κλέος. καὶ δοίητο γὰρ ἂν
λόγος ἔτι καὶ σοφίαν παιδεί-
των ἀκοὰς & ἀνδρὸς ἀρετῆς
τῶν πατρίδ&, ὅσῳ πρὸ ἄλ-
λοις ἀξιωμάς&. σπεύδει μὲν
οὖν καὶ ἀπὸ γλώσσης, ὅτι δ'
ἤδη γνωρίσειν ὅσῳ πλέον
τῶν ἐρούν, ἢ ὅτι γλώσσης μέν
τις, τοσοῦτο καὶ πλέον ἐπεί-
γεται πόθ& ὁ τ' πατρίδ&.
ἵνας& γὰρ τῶν γνωρισθέν-
των καὶ σοφίαν, καὶ νὴ χίτω-
νας καλλωπίσας τ' βίον ἀπὸ τ' πα-
τρίδ&, ἵν' ὅθεν ἤρξατο βιῶν,
ἐντεῦθεν πάλιν καὶ τὸ εὖ-

sed extorres & peregrè a-
gant. quippe peregrinatio-
nis probrum non mediocri-
ter eos discruciat. Videmus
quoq; eos qui per tempus quod
peregrè agèdo insumpserũt,
nonnihil splendoris & glo-
riæ sibi adiunxerunt, aut pa-
ratis diuitiarum possessioni-
bus, aut dignitate & hono-
ribus aut celebri disciplina-
rum atque ingenij testimo-
nio, aut laude virtutis, om-
nes certatim ad patriam tem-
ram properare, quasi nequa-
quã apud alios meliores sua
ipsorum bona essent cũ alia
qua laude ostensuri. Ac tan-
tò quisque maiore studio pa-
triam comprehẽdere appro-
perat, quantò rebus maiori-
bus dignus apud exteros ha-
bitus est. Proinde iuuenibus
quoq; desiderabilis & ama-
bilis iuxtà est patria. Porrò

autem homines iam ætate ac senio confecti, quantò maiori
quàm iuuenes prudentia exculti sunt, tantò vehementiori
patriæ dulcedine ac desiderio trahuntur. Quare vnusquis-
que è senum numero & festinat, & in votis habet maximè,
in solo natalitio vitam cum morte commutatam relinque-
re, vt quò loci vitam auspicatus est, eodem iterum & cor-

pus

μα παραπλήσιον τῇ θρυ-
ψαμένῃ γῇ, καὶ τῶν πατρώων
κοινωνίους τάφων. δεινὸν δὲ
ἐπάσῃ δοκεῖ ξυμφορᾷ ἀλίσκε-
σθαι, καὶ μετὰ θάνατον ἐρ
ἀποπεφευγέναι γῆ. ὅσον δὲ
τῆς ἐννοίας τῆς πρὸς τὰς πα-
τρίδας μέτεστι ζῶσι ὡς ἀλη-
θῶς γνησίοις πολίταις, μά-
θοι τις ἂν τῶν αὐτοχθόνων.
οἱ μὲν δὲ ἐπήλυδι, καθάπε-
ρ νόθοι, ῥᾳδίας ποιοῦνται τὰς μεταναστάσεις, τὸ
μὲν τῆς πατρίδος ὄνομα μό-
νοι ἀδόντες, μόνοι σίγνοντες, ἀ-
γάμενοι δ' ἁπαξαπλῶς ἐπιτυ-
δείων ὑποφύσεων, μίσος ἀν-
θρωπίνης, τὰς δ' ἀσφαλεῖς ἀδο-
νὰς τιθέμενοι. οἷς ἡ μήτηρ ἡ
πατρὶς, ἀγαπῶσι πλὴν γῆν, ἐφ'
ἧς ἐγένοντο, καὶ ἐπ' ἀφύρᾳ,
κἂν ὀλίγα ἔχωσι, κἂν πε-
νίαν ἢ πλοῦτον, κἂν ἀσθε-
νῶσι τῆς γνησίους τὰ ἀ-
ρτὰ, ἢ ὑπὲρ τῆς πατρί-

pus terræ alvici humandum reponat, ac patriæ sepulturæ participem se fore cognoscat. Enimvero grave & acerbum omnique esse videtur, peregrè agentem se deprehendi, ac demum post mortem in aliena terra reconditum cinescere. Cæterùm quanta ergo patriæ sit vere germanæ ac genuinis civibus charitas, non certiùs aut facilius quàm ex indigenis perdiscitur. Siquidem peregrini & adventitii, non secus atque nothi aut spurij, parvo in discrimine ponunt exilia, quippe quibus patriæ nomen prorsus ignotum est: neque ullo animi benevoli argumento prosequuntur, existimantes nasci quam non rerum necessariarum copiam sibi haud difficulter suppeditari, modum felicitatis in ventris ac gulæ fordis & belluinis voluptatibus situm habentes. Veruntamen quibus mater est patria, terram illam singulari amore prosequuntur, in qua in lucem editi, in qua nutriti sunt. Quanquam modicam habeant, quanquam asperam & sterilem, quanquam de terræ virtutem collaudent non habuerint: attamen pa-

tria

δὲ ἐν ἀμφίσσῃσιν ἐγκωμίων, ἀπὸ μὲν ἴδιον ἑτέρους σωφρονεστέρους πολίτας ἀναμενόντων, καὶ λαμπρὸν φυτοῖς παντοδαποῖς διηνυμένους, καὶ αὐτοὶ τὸ πατρίδος ἐγκωμίων ἐκ ἐπιλανθάνονται. τῶν γὰρ ἐπιτηδείων ἀπορεῖται καὶ λιπαρεῖν ἐπανεῖσι. καὶ σπάνιός τις ἐστὶν τῶν πατρίδα, μᾶλλον νομισάντων ἢ, μᾶλλον παρ' ἄλλοις εὐδαιμονεῖν ἀμύητα. καὶ διδομένῳ ἀθανασίαν ὁ προέσθαι, προτιμᾶν δ' ἐπὶ τῆς πατρίδος τάφον· καὶ ὁ τῆς πατρίδος αὖθις λαμπρὸν φῶς θνήσκειν τοῦ παρ' ἄλλοις πυρός. οὕτω καλὸν ἄρα τίμιον ἐστὶν ἀνθρώπῳ περὶ πάσης πατρίδος, ὥστε καὶ τοὺς πάντας ἐοῦν νομοθέτας ἴδιοι τις ἄν, ἐπὶ δίκης μηνίσεις ἀδικήμασιν, ὡς χαλεπωτάτῳ ἐπιβλήτους τῶν φυγῶν, τιμωρείαν καὶ οὐχ οἱ νομοθέται καὶ οὕτως ἔχουσιν, οἱ δὲ πιστοὶ νόμοι τὰς στρατηγίας ἑτέρους,

tria encomio potissimùm celebranda sit, nequaquam animo perplexi hæsitabunt. Verùm [k] tametsi non ignorauerint alios suam iactasse patriã superbiùs ob agrorũ fœcunditatẽ, ac pratorũ viridantium plantas omnigenas: neq; ipsi tamẽ patrij soli laudis oblitiscuntur, quam equis alendis aptam suspicientes, numerosa quoq; ac robusta pube fœcundã collaudant. Ad hæc [l] maturat etiam reditum in patriam aliquis, qui insularis fuerit, tametsi apud alios bellè & feliciter viuere posit: oblatamq; immortalitatem respuet, patriæ sepulchrũ perpetuitati præferens. Et vel [m] patriæ fumus alieno igne ipsi luculentior esse videbitur. Vsqueadeò verò in vniuersum res omnes quamlibet preciosas excellit patria, vt legum quoq; conditores passim quisq; videat maximis puniendis sceleribus [n] exilium pœnam constituisse, tanquam grauissimum & acerbissimum supplicium. Neq; verò solùm legislatorum consuetudo sic se habet; eorũ verò qui cũ imperio exercitibus præsunt, aliter.

neq

ἀπ' ἐρ τῶς μέχρις τῆς μήτε-
ρος δὲ τῶν παραπλησίων
δεῖ παραλλαττούσης, ὡς ἀπὸ
πατρίδ' ἐπὶ οἰκεῖα γένη.
καὶ ἴσως ὅσοι ἂν ἀκούσας τὸ
τε, λαυδε δ' ὕλη, ποιᾶ ἦν καὶ
τὸν ἀπὸν, ἀνήδον. τὸ τῆς
πατρίδ' ὄνομα.

neq; enim maiore ac vehementiore exhortatione inpugnis militum perturbari accendunturq; & inflammantur animi, quàm ſi pro tuenda patria ſe præliari cognouerint: nec ferè vllus eſt, qui his auditis ignauus eſſe ſuſtineat. Etenim ſtrenuum & audacem ex mutemoſo quoq; facit nomen patriæ.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

a NIHIL eſſe patria dulcius.] *Propoſitio, & ſumit ab effectu, à ſigno & collatione, à ſimili & coniugatis. De dulcedine patriæ extat epigramma ſumptum ex Homero formatum, apud quem Odyſſ. nono ſic Vlyſſes in conuiuio Phæacum loquitur:*

Ως οὐδὲν γλύκιον ἧς πατρίδος, οὐδὲ τοκῆος.
Γίνεται. *id eſt,*
Vt nihil eſt patriæ, propriſve parentibus vlli
Dulcius.

Lucianus quoque hoc encomium ab hoc ipſo Homeri loco exordiſur: quo ſententiam ſuam declarando, paucis quidem illis, ſed admodum argutis verbis indicauit, quàm cuiq; præclara habenda ſit ſua patria, quàm amanter colenda, quàm officioſè proſequenda. Illa enim noſcio quæ dulcedine cunctos ducit, & immemores non ſinit eſſe ſui. Nec ferè vlla terra eſt, aliorum opinione, quamlibet barbara & inculta, quamlibet inamæna & horrida, quæ ſuo alumno non videatur omnium eſſe cultiſſima & amæniſſima. Hoc verum eſſe, vel vnus poſſet produ&tus multorum inſtar habendus eſt Ithacus, cuius cùm ſapientia minimè eſſet dubia, illiq; conceſſum ſuos alibi

ſibicen

felicem vitam agere, immortalitate fruituro ac esse oriundus ex insula aspera, nec ita multùm iucunda: præ omnibus tamen voluptatibus, quas formosissima deæ conuersando capere potuisset, subsilientem fumum optat de patrijs posse videre focis, inamœnos & horridos Ithacæ scopulos immortalitati præferens, quâ negat se quicquam vspiam gentium vidisse dulcius. Iam neminem vsqueadeò ferum naturâ existimo, quem natalis soli recordatio nõ aliqua dulcedine caperet atq; demulceret, quiq; Vlyssis opinioni refragaretur, cùm illud naturæ nescio quo ductu aut vitio omnibus insitũ esse videamus, vt cuique sua plus æquo arrideant: adeò vt cui sua sorderet patria, adhuc nemo inuentus sit. b Atq; instituit.] *A patria educationis auspicia suscipiuntur.* c Patriam pio amoris affectu prosequũtur omnes.] Cic. 1. Offic. *Remp. sine patriam in beneficentia, per consentionẽ, reliquis omnibus coniunctionibus anteponit. Causæ in promptu sunt, quòd ea reliquorum omnium officia quodammodo continet.* d Iustum habebit honorem patri.] *Honorat patrym qui amat, obseruat, & obsequitur. Prima pietas in Deum, proxima in parentes & in patriam, pro cuius defensione pugnandum est.* e Quemadmodum & lex & natura imperat.] *De hoc Exod. 20. Deut. 5. Eccl. 3. Matth. 15. Ephes. 6.* f Dij soli natalitio.] *Ab exemplo & auctoritate Deorum.* g Parum grati.] *Patriæ ingrati impijssimi habentur, in Erasmica declamatione Lucianicæ respondente, in collatione causæ & effectus.* h Communẽ omniũ matrẽ.] *A meritis illud ex causis. Patria à Sophocle in Antigona, elegãter nauis comparatur, quâ incolumi, salui sunt nauigãtes, eademq; fracta, periclitãtur omnes. Cic. Offic. 1.* i Pro nutricãdi officijs.] *De officio patriæ gratis præstando idẽ Erasmus in eadem responsione: Quid autem est, inquit, quod non vel gratus patriæ debeas ciuis? cui si vel animam impenderis, quid mirandum, si quod acceperas, id reddituis.* k Tametsi nõ ignorauerint.] *A signo & locorũ collatione.* l Maturat reditum.] *Vlyssem intellexit, quã cùm apud Calypsonem posset in omnibus deliciis viuere, tam illam asperã & lapidosam patriam suam anteposuit etiam immortalitati, non ita facturus, si illam sententiam, quam in vetere tragœdia Talamonis filius Teucer dixisse*

traditur: Patriam esse cuique, ubicunque cuique esset bene, approbasset. quæ sententia à Lysia in oratione aduersus Philonem reprehensa est. m Patriæ fumum.] *Apud Homerum Odyss. a. terræ natalis fumum Vlysses optat videre surgentem. Vulgi & ductium est hoc prouerbium, ad quod eleganter quoque alludit Ouidius his verbis:*

Haud dubia est Ithaci prudentia; sed tamen optat
Fumum de patrijs posse videre focis.

Quem autem vnquam vidimus in tam barbara regione natum, cui sua patria vel nō optima videatur? Illa enim complectitur quæ solent haberi charissima: parentes, affines, amicos, penates, solum ipsum natale, cui auspicia vindicti debemus. n Exilium pœnam constituisse.] *Cic. in Parad. Nescis exilium scelerum esse pœnam, lib. 5. Tusc. Exilium credo quod in maximis malis ducitur. Virg. 10. Aen. Infelix exilium dicis.* o Pro tuenda patria.] *Quàm dulce & decorum est pro patria mori, exprimit Horat. lib. 3. Car. od. 2:* Dulce & decorū est p patria mori. *Cic. 1. Offic. Pro patria quis bonus dubitet mortem oppetere? Hinc Lucianus noster scribit, hāc in præliys cohortationem plurimùm valere, si quis dicat, bellum esse pro patria susceptum, neminemque esse, qui hac voce audita, mortem extimescat, aut periculum metuat.*

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ἐγκώμιον.
DEMOSTHENIS encomium.

Philippo Melanchthone interprete.

ARGVMENTVM.

ETsi hic titulus argumēti summā indicat. Est enim encomium Demosthenis oratoris, sed nouo quodam colore tractatū. Non enim simplici via, aut vulgatis laudandi rationibus, quæ à rhetoribus præscribuntur, vtitur: sed illis quodammodo postpositis & reiectis, à confessione hostis potissimū encomij partem absoluit, hoc videlicet ordine. Principiò narrat, quo pacto cùm desumbulatū ijsset, in Thersagorā Poëtam incidérit, encomiū Homeri meditantē. Ibi igitur cū de Homero alio quidam

autem

autē de Demosthene laudando inter se ageret, Therſagoras q; contenderet longè difficilius esse Homerū laudare q̄ Demosthenem: nō quia id versibus faciendum esset: sed quia ipsa materia locorū sterilior foret, idem hoc ipsa re cōprobare illū cœpisse. Eaq; encomij huius occasio est, & quasi quoddā operis prooemiū. Fingitur itaq; exinde Therſagoras sub comparatione quadam Homeri & Demosthenis, & eorum quę ad vtriusq; laudem ab arte sumi possint, omnes eos locos percurrere, ex quibus cùm persona Demosthenis, tū cæteræ virtutes & res gestæ amplificari poterant. Quo loco & illud obiter videre licet, quid in autorum lectione spectandum sit, & quæ ratio in encomijs texendis potissimùm sequenda. Therſagora ista omnia quasi digito, quod di ci solet, indicante. Atq; hæc prior encomij pars est, quæ ex locis technicis à Therſagora homine Pōēta perficitur. Altera autem ex atechnis, quæ vocant, sumitur: sed quàm summa prudentia atq; arte Lucianus, vtpotè orator, ac seriò agens, tractasse ita videtur. Interpellato enim sermone Therſagorę, vt qui in vulgatis & in scho la exerceri solitis rationibus versaretur: deinde & carminis illius auscultatione, vt fingitur, vicissim peracta, ipse accepto ab eodem Macedonicarum rerum commentario, in quo & acta Antipatri & Demosthenis quædam continebantur, ex eo reliquam inde orationem pertexit, illi videlicet insuper commemorādo, quæ hostes quoque de eloquētia Demosthenis, de magnitudine animi eius, & de rerum gestarū excellentia, scripta atque testata reliquissent. Quo argumento neque grauius aliud, opinor, neque firmius quicquam afferri potuit. Est enim ea demum vera ac solida laus, quæ ab hoste proficiscitur: quippe qui nihil laudaturus facilè in eo, quem odit, fuerit, nisi ad quod ipsa virtutis ac veritatis natura compellitur: quæ eiusmodi sanè est, vt quod infrà ipse Antipater ait, honestæ res etiam apud hostes honestæ ducantur, & virtus laudem suam vbiuis locorum inueniat. Sed de hac re alibi dictum est.

Βαδίζοντί μοι κατὰ τὴν σοὰν, τὴν ἐντεῦθεν ἰδιόνλωρον ἀεὶ ποιᾶ ῥᾳ, ἅτε ἐκ παιδὸς καὶ ἅπα, σμικρὸν πρὸ μεσημβρίας, Θερσαγόραν παραπυγχάνει. τάχα τινὲς αὐτῶν ὑμῶν ἐπίσανδο· σμικρὸς τὶς ἄν, γρυπὸς, ἀνδικὸς τὴν φύσιν. Ἐμὲ δὲν οὖν αὐτὸν ἔτι πόρρω ὄντα, Θερσαγόρας ἴφλω ὁ ποιητής. ποῖ δὴ, καὶ πόθεν; οἴκαδε ἔφη, ἐμὲ δ' ὃς, ἐνταῦθα. πότερον δὲ, ἦν δ' ἐγὼ, ἀβαδίσων, ἀμίλλα μὴν, ἔφη, καὶ τότε δὴν μὲν· ἀορὶ γὰρ δὴ τῶν νεανίσκων ἐξανασὰς, ἴδοξέ μοι καὶ τοῦτο ἐπὶ τοῖς Ομήρου γνωρίμοις τῆς ποιητικῆς ἀπάρξασθαι. καλῶς γὰρ οὖν ποιῶν, ἔφλω, καὶ τὰ προφάσα τῆς παιδόσιος ἐκείνο τινων. ἐπαῦθ' οὕτω ἀρξάμενος δ' ἐμὲ ὃς, ἴλαθον μαυτὸν, ὡς τοῦτο τῆς μεσημβρίας ἐκπυσόμ. ὅπερ οὖν, ἔφλω, δὴ μή μοι καὶ δὺ πανάπτε. ποιλὺ μὴ δὶ πρότερον, ἔφη, προσπαῖε δυτονὶ λόφῳ δ' ἔκω, ἢ χαρὶ ἐ Ομηρον ἐκιδάξας.

CVm me in partem dextram ambulare, contra ad sinistram b die xij. paulò ante meridiem, simul se mihi Therſagoras offert. existimo cum plerisque vestrûm notum esse. Pusillus est, naso c aquilo, fuscè candidus, simili specie. Hunc cùm procul accedentem videremus, dixi: Hic Therſagoras Poëta est. Et interrogatus, quorsum aut unde iret? Ille inquit, domo se huc venisse. Num, inquam, deambulandi gratiâ? Tum ille: Omitte hoc interrogare. nocte interpestiva fuerat, ut ad d Homeri naturalem carmen ei dedicaretur. Præclarè, inquam, facis, quòd illi studes gratiam institutionis referre. Hoc cùm instituissem, ait ille, huc veni, neque commodum erat me deambulationem ad meridiem usque producere. Tu tempo: Etmihi opus est deambulatione. Sed ille: Mulcò ante, inquit, ex portici me illum salutare. monstrabat autem manu Homeri

Statuæ

ἴσθ᾽ ὅπου τὸν ἐν Δελφοῖς Δία τὸν τῶν Πτολεμαίων νεὼ, τὸν κάθαμμένον τὰς κόμας. πρόσεστί τι οὖν αὐτῷ ἀφικόμενον, ἔφη, καὶ προσεύξομαι, ἀφόβως μεταδιδόναι τῶν ἐπῶν. ἐγὼ γάρ, ἔφην, ἐν ὥρᾳ τὰ πράγματα ἔχει, πάλαι γάρ σοι καὶ αὐτὸς ἐπεχείρουν Δημοσθένη, ἐπιτουρῆσαί τι πρὸς τὸν αὐτῷ γενέθλιον. εἰ οὖν ἡμῖν ἐπαρκέσοι τὸ εὐχεσθαι, συμβουλοίμην ἄν σοι κοινὸν γὰρ ἡμῖν τὸ ἔρμαιον. ἐγὼ μέν, ἔφη, καὶ τῶν νυκτῶν τι καὶ τῆς μέρους ἀπολωλεκέναι, δοκῶ μοι τῆς ὠνοίας τὸν Ὅμηρον ἐπιγράψασθαι· θέως γάρ πως, καὶ μαντικῶς ἂν τῷ ποιήσει ἐξεβακχεύθην, ἐκείνης δ᾽ αὖ τάχος· ἐπιτυφθεὶς γάρ τοι τοῦτό τὸ γραμματεῖον ἐνεγκόμην, εἰ ἄρα σχολὴν ἄγοντι ἐταίρῳ τυγχάνοιμι. δοκῶ γάρ μοι ἐν ταυτῷ σὺ δὲ σχολὴν ἔχειν· μακάριός γε ἁ, φὴ δ᾽ ἐγὼ, καὶ ἀπόρρητος τὸν ἀδίαντον νενικηκότα, ὃς ἤδη

Scitis enim in templo Ptolemæi ad dexteram collocatum esse, prolixa coma insignem, inquit: ad hunc eundum mihi est, vt eum salutem, & orem vt mihi magnam versuum copiam largiatur. Ego contrà inquam: Si quid votis proficitur, & ego iam olim Demosthenem obstrepo, vt mihi suppeditet orationem ad natalem eius ornandum. Si igitur satis erit vota facere, adiunge me tibi socium. nam commune, inquit, lucrum auferre cupimus. Ego, inquit, habeo poëma lucubratũ hac nocte & hodie, quod Homero propter beneuolentiam dedicaturus sum. Nam diuino quodam furore commotus ad poëticam rapior, vt iudicabis ipse. Gero enim mecum libellum in hoc paratum, vt ostendam sodalibus, cùm in aliquem ocioſum incidero. O te felicem, inquam, qui videris mihi perinde facere, atq; alius

qui postquam cursu vicit in stadio, redit abluto puluere, vt

ἥδη κινεμένου τοῦ λόγου, καὶ τὸ λοιπὸν ἤδιον ψυχαγωγήσοντος, μυθολογῆσαι πρὸς τὸν Ἀλκαμενῆ διηγοῦτο, ἐπιδόξει ἐλληνίσειν τῆς πάλης ἔσεσθαι. ὁ δ' ἀπ' ἐπὶ τῆς βαλβίδος ἂν ἄρ' ἐμυθολόγεις, ἔφη. καὶ γὰρ δή μοι δοκεῖς, ὑφιππεὺς τὸν δόλιχον τῶν ἐπῶν, ἐπιφυφᾶν ἀνθ' ἡδέων καὶ τερπνῶν ἐφόδων τὸν ἀγῶνα. καὶ ὃς γελάσας, ὡς δ' οὐ τί σ' ἀπόρων, ἔφη, ἐργασόμεθα; ἴσως γάρ, ἔφη, ὁ Δημοσθένης λάβρον σοι δοκεῖ καὶ Ὁμήρου ἔναι λέγειν ἐπιτηδεύσας καὶ σὺ μὴ μίαν ῥοπὴν νῦν, Ὁμήρου ἐπαινέσας, ἐμοὶ δὲ Δημοσθένης σμικρὸν, ἢ τὸ μηδέν; συκοφαντῆσ', ἔφη. δέδοικα μὲν οὖν ἄρ' ἐγὼ τοὺς ἄνδρας, ἃ καὶ πολὺν ἀμὶ τῶν γνώμων πρὸς Ὁμήρου τιτάχθαι. νῦν, ἔπον ἐμοὶ δ' ἐν ἄρ' ἐμοίγε πρὸς Δημοσθένους ἀπ' ἐπὶ γε μὴ ταύτης ἕλκον ἀτιμάζῃς καὶ τῶν ἐπῶν τὸν ἀγῶνα, δέδοκται δὲ τῷ ποιητικῷ ἴσον ἐγγενῆ μόνον, τὸν ἔμπροσθεν

obleſtet ſi ſpectando: & cum illacrare vocatur; expectante ut iam in certamen vocetur. Cui reſpondet ille: At paulò ante cùm è meta procurrendum eſſet, non erat otium ad recitandum. Sic tu velut in curſu poetico victor, facis me tibidos ac delicias, meminerim ſtudij formonem. Scilicet, ait ille ridens, quaſi rem difficilem ſuſceperis. Forteſſis, inquam. Demoſthenes videtur tibi indignari, qui ad Homerum comparatur, & videri vis in quaſtionem grani ac difficili poſiſſe operam, cùm Homerum laudaſti: me verò exiſtimas leue argumentum de Demoſthene ſuſcepiſſe. Cauillaris, inquit ille, quam ego nolim [illegible] illos inter ſe committere, tametſi magis faueo Homero. Bene, inquam: ænon putas me Demoſtheni magis fauere? Sed quoniam quæ recuſas hoc de re merum colloqui, apparet te ſolam poeticam admirari, & ſolu-

tam

κὸς λόγους καταφρονεῖς ἀπλῶς, οἷον ἱππικὸν παρὰ πεζοῖς ἰκανῶν. μὴ μανείλω, ἔφη, ταῦτά γε, ἐὰν ἐ ποιητὰς δεῖ μανίας ἐπὶ τὰς ποιητικὰς ἴσασι θύρας. δεῖ γάρ τοι καὶ τοῖς καλοκἀγαθίω, ἔφην, ἐνθέου τινὸς ἐπινοίας, ἐ μίσησι μὴ ταπεινοῖ φανεῖσι, καὶ φαύλης ῥᾳθυμίδος. οἶδά τοι, ἔφη, ὃ ἐ τᾶρι, καὶ χαίρω πολλάκις, ἄλλων τὶ δ' ἐ λεγοποιῶν, καὶ τὰ Δημοσθένους ἐγγὺς τ Ὁμήρου τιθεὶς. οἷον λέγω τὴν σφοδρότητα καὶ πικρίαν, καὶ τ' ἐνθουσιασμὸν, καὶ τὸ ἐ οἰνοβαρὲς πρὸς τὰς Φιλίππου μέθας καὶ ὑοροδακισμὸς, καὶ τὴν ἀσέλγειαν. τὸ δ' Εἰς ὀλυμπικὸς ἄεισος, πρὸς τὸ, δεῖ γὰρ τὸς ἀγαθὸς ἄνδρας τὰς ἀγαθὰς ἐνθυμίους ἐλπίδας. καὶ τὸ, Ηκει μὴν οἰμώξει γέρων ἱππηλάτα Πηλεύς, πρὸς τὸ, Πολίκρων ποτὲ συνάξαιμι ἂν οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι, οἱ ὑπὲρ δόξης καὶ ἐλευθερίας τελευτήσαντες; παρα-

tam orationem prorsus contemnere, sicut eques peditem præteruectus aspernatur. Tũ ille, Dij prohibeant ne sic insaniam, tametsi non leui furore opus est ijs, qui ad poëticas fores accedunt. Verùm & oratoribus, inquam, opus est afflatu quodã diuino ad efficiendam orationem non humilem aut frigidam. Nec hoc, inquit, ignoro, ac sæpè me comparatio cũm alionũ oratorum, tũ Demosthenis cum Homero, delectat, cùm similem video vim, acerbitatem & impetum. Vt Homerus Agamemnonem appellat violentum: ita Demosthenes in Philippi ebrietatem, saltationes, petulantiam inuehitur. Et quale illud est apud Poëtã, Vnũ augurium optimũ est, pugnare pro patria: tale illud est apud Demosthenẽ: Oportet bonos viros bona cũ spe suscipere defensionem Reipub. Et illud:

Forsitan ipse senex deploret talia Peleus, simile est huic sententiæ: Quàm grauiter ingemiscerẽt illi fortes viri, qui propter gloriam & patriæ libertatem in acie perierunt.

παραλλάσσοντ' ἢ τὰ ἐμπεδοκλέους ἐπη τὰ πρὸς τὰς Ὀδυσσέως τε-
θέας τῶν λόγων· οὐ γὰρ,
ἂ μὴ μάλα πίθηκος ἀνὴρ τ'
ἀθανάτου τε θεοῦ,
πρὸς τὸ, πάντας ἢ γὰρ ἄνασσε
ἀνθρώποις ὁσίοις τε καὶ ἀνοσίοις θανάτῳ,
πῶς ἂν εἰκότως τις αὐτὸ καταθαρρήσας τυραννικὸν καὶ μυσίαν γνώμην
φαίη αὐτὸς αὐτοῖς ἐκ τούτων ἐπιφθονεῖν. Ἐθέμην
δὲ καὶ πάθη καὶ ἀβουλίας, καὶ φρενῶν λύσεις ἀκαταστάτους, καὶ
καὶ τὰς ἀφροσύνας τ' ἐρώτων ἀκαταβόλους, καὶ τὰς τ' ἐκ παραφροσύνης πυρώσεις ἀκαιρίους, καὶ τὰς τ' ἐκ παραβουλίας σωφρονεῖν ἐν καιρῷ γλαφυρότητας, καὶ τὸ τ' ἐξ ὕπνου μισοπόνηρον βάρβαρον ναυλαχεῖ. καί μοι
ποικίλως ἔδοξεν (ἐὰν δὲ τἀληθὲς ἐκφαυλίζω) ἀκριβῶς μίσηρον ἢ μανίας Ἀχιλλεὺς
καταδήλως Δημοδόκῳ, ὁ τὴν παρίρριψιν, ὡς φασιν, ἀναμνήσθ', ὧν τὶς Ἀχαιὸς Ἀχιλέως
προσεννέπ', ἀχρειοῦσθ' ἢ νέον ἀνάμνησ' τὰς Βοιωτικὰς ἀκριβείας, ἢ μιλτοῦν ἢ ἀκμοῦσ' ἐν μάχαις ἀχιλ-

Confirm & dogmatical sententiam Pythonis orationem ad Lyberna vitæ, quantum similis oratio videtur esse scribitur, & illud:

Nisi foret hoc hominum natura obnoxia morti,
simile esset huic loco: Omnes homines naturâ mortis obnoxii sunt, etiam si quis fingam cunctos se inclusorum caveam servare. Denique insolitæ sunt similes varietasque sententiæ. Delectus autem & affectus cum vehementiores, tum leviores, & cautionis varietates, & metaphoræ tardium lenientes, & temperantiæ ex digressionibus reditus, & concinnæ collationes, denique cetera vehementis orationis. Et mihi sæpè visum est (neque enim dissimulanda est veritas) plus esse gravitatis in Demosthene, castigante segnitiem suorum civium magnæ libertatis, quàm in Homero, cùm Achivos Achillis aspellat. Et Græcorum magnadias grandiore sono repræsentat, quàm Homerus, qui fingit

quoquo

διαλόγους ἀναστάντος, καὶ μύθοις τὸν φορὰν σκιδαννυώτος. πολλάκις δὲ μετὰ τὸ Δημοσθένους καὶ μέτρα κῶλων, καὶ ῥυθμοὶ καὶ βάσεις ἐκ τῆς ποιητικῆς ἁρμονίας ἐμβιβάζουσιν, ὥσπερ ἐν Ὁμήρου ἐμπαλὶν ἀντιθέσεων καὶ παρισώσεων, καὶ σχημάτων παχύτητος καὶ καθαρότητος. ἀπ' ἴσου γὰρ φύσει πως ὑπάρχειν τοῖς ἀνδράσι τὰς ἀρετὰς ἐπιπολάζεσθαι. πόθεν γὰρ ἂν τις ἀφρονοίη ἄν τὸν σὸν Καλλιόπην, τοῦτον ὑπεραγάσκεσθαι; ἀπ' οὐδενὸς ἧττον τὸ μὲν ἀγώνισμα τῶν ἐς Ὁμήρου ἐγκωμίων διπλάσιον ἔργον. καὶ τοὺς σοὺς ἐς Δημοσθένην ἐπαίνους τίθημι, ὑπὲρ τοῖς μέτροις, ἀλλὰ τῇ ἀποθέσει φημί, ὡς τὸ μὲν μὴ ἔκ τινα ἰδέαν ἐπιδείκνυσθαι τὸν ἔπαινον, πλὴν γε ὡς ποιητικῆς αὐτῆς· τὰ δ' ἄλλα, τὰ μὲν ἀσαφῆ, πατρὶς καὶ γένος καὶ χρόνος. εἰ γάρ τι σαφὲς αὐτῶν ἦν, οὐκ ἦν ἂν ἀμφίλογος ἀνθρώποις ἔρις, πολλοῖς δὲ διδόντων αὐτὸν Ἰωνικὴν Κολοφῶνα, καὶ Κύμην, καὶ Χίον, καὶ Σμύρναν, καὶ Θή-

colloquia in mediis pugnis, & certamina iactu lapidis dirimit. Sæpe etiam apud Demosthenem membra suos habent numeros ac mensuras, quales sunt in poëtica: sicut neque desunt in Homero antitheses, comparia, figuræ asperiores aut candidiores. Nam ingenia videntur suâ sponte similes virtutes etiam in dissimilib. studijs gignere. Quare igitur tuam Calliopen aspernarer? Quamuis autem hanc valde admirer, tamen mea causa duplo plus habet negocij, quàm Demosthenis encomium: non ob illam causam, quia mihi carmen scribendũ est, sed etiam propter argumentũ, nullam habeo materiam satis splendidã ad inchoandas laudes, præter ipsam poëticã: [m] cætera sunt ignota, patria, genus, ætas. nam si hæc nota essent, nullæ extitissẽt inde dissensiones. Alij patriam ei assignant vrbem Ionicam Colophona, alij Cumam, alij Chium, [n] nonnulli Smyrnã,

ἢ Θάλασσαν Μητέρα, ἢ μητέρα ἅπασαν. Ἀνείρα δὲ, Μαίονα τὸν Λυδὸν, ἢ νοτιὰ μὲν, καὶ μητέρα Μελανίππην φασὶν, ἢ τέρπεται τῷ ὑγρῷ καὶ θαλασσίνῳ χρόᾳ ἐκεῖθεν, χρόνῳ δὲ ὕστερον ἢ τὸν Ἰωνικόν. καὶ μάλ' ὅτως πρὸς τὸν Ἡσίοδον ἂν ἔχω ἀκριβῶς σαφῆ ἀλλὰ, ὅτου γε καὶ τοῦτο πρὸ ἓξ γενεῶν τὸν Μελησιγενῆ προεπάντησε. τέλος δὲ πενίας, ἢ νόσου ἐμπόδιον, ἐπὶ μὲ βίοτον ἓξ ὑπαρχόντα ἐᾷν ἐν ἀσφαλῆ κτῆσιν. πρὸς σοὶ μὲν δοκεῖ τὸ ἐγκόμιον, πολύσπορον ἄφθονον ἐπιτήσιον, καὶ συμβάλλον ἐκ τῶν ἐνόντων ἀκριβοῦν συνέγειαν. τὸ δὲ σὸν, ἔφη, κατὰ χάριν, ἐπίφθονόν τι καὶ λόγον, ἐφ' ἁπαρίνοις τε καὶ γνωσίμοις, μόνον ὀνομάτων, οἷον ὄψον ἕτοιμον, ὀνομάτων παρὰ σοῦ δεόμενον. τί δῆτα ὁ μέγας ἡ λαμπρὸς ἢ τύχη ὦ Δημοσθένη πρὸς σοῦ; τίνι σὺ γνώσεται

quidem Thebis Ægyptiis, & Neptunum dicas. Pavorem Mulciber Lydum, & aut fluminis matrem Melanippen, aut aliquid hujusmodi. Sapidè humidi & marini coloris amat. Aliis assentior cum antiquioribus Ionicis fuisse, aliis hac ætate 2. aut simile confictas. Utrum Hesiodum sit antiquius. Quidam etiam contendunt, primi nomen Melisigenis fuisse, quem hoc quidem tempore in ore ait Homeri. Hinc de fortuna cum aliquid conferat, de paupertate, de morbo: ut finem esset fortasse omnibus ista, edita sint ignota. Videbitur magnifica in ea oratione Musarum, si nihil latet gelus, & ejusmodi tamen inscriptionem erit, & fluvialis ex copiosa affluentia. Tibi verò amplissima materia ad manum & in promptu est dicenti de rebus certis & cognitis, & ἀφθόνων verborum opes, aliquem condimentis ad elegantiam parato. Quid enim tam magnum & splendidum fortuna Demosthenis censet? Quid

οὐκ Ἀθῆναι μὲν οὖν πατρὶς αὐτῷ καὶ ἀποικίσαι, καὶ τὸ Ἑπτάπορον ἴρασμα; καὶ τοι λαβόμην τῶν Ἀθηνῶν, ἐπὶ τῆς ποιητικῆς ἐξουσίας ἐπεῖν ἂν ἐρωτᾶς θεὰς, καὶ νείσας, καὶ κατοικίσας καὶ δωρεὰς, καὶ τῷ Ἑπτανησίνα. νόμων δὲ καὶ δικαστηρίων καὶ πανηγύρεων, καὶ Παραπῶν, καὶ ἀρχιτῶν καὶ προσταίων θαλασσίων τε καὶ χερσαίων ἐπεισηγμένων, οὐδ' ἂν εἷς ἐπ' ἴσης ἀξίως ἐρεῖ. Δύναιο δ' ὦ λόγω, φησὶν, ὁ Δημοσθένης, ἀφθονία μὲν δὴ ἂν μοι γένοιτο πάντως. τόδ' ἴσως μέντοι ἂν ἂν ἁπαρτᾶν νομίζοιμι, ἐν νόμῳ τοῖς ἐπαίνοις ὄν, ἵνα τὰ παλαιὰ ἐπικοσμῶν τὰς ἐπαινουμένας. Ἰσοκράτης δὲ, παρεμβάλλω, τὸ Ἑλένης φέρων, ἐνέβηκε τὸ Θησέα, τὸ μὲν δὲ ποιητικὸν φῦλον, ἀλάθητον σοὶ δ' ἴσως δυλάβεια, τὸ δὲ παροιμίας σκῶμμα ἐπὶ ἴσῃ ἀσυμμετρίᾳ ἐπαγαγών, μὴ σοι μεῖζον κρούσειε τὸ ἐπίγραμμα ὦ θυλάκιον. παρρύτι δὲ τὰς Ἀθήνας, ἐπεὶ χεῖ λόγον πατρὶ πρέπει ἀρχὸς, χρυσία

Quid non celebratissimum? Nómine patria & Athenæ opulentæ & nobiles, & Græciæ propugnaculum? Quòd si mihi Athenæ contigissent, poëtica consuetudine recitare mea amores deorũ, iudicia, commigrationes, dona, Eleusinem. Porrò de legibus, iudicijs, cõcionibus, Piræeo, colonijs, trophæis terra mariq; partis, ne Demosthenes quidé ipse pro dignitate dixerit. Ex his magna mihi copia suppeteret. Idq; encomium non existimarem prætermittendum esse, cùm in præceptis laudationum hoc contineatur, vt laudes ex patriæ ornamentis cumulétur. Isocrates Helenæ præconio inseruit Theseum. Poëtis verò cõcessa est maxima libertas. Sed tu fortasis irrideri te metuis, si initium orationis iusto grandius sit: & veteris ne quis iuxta prouerbium dicat, Epigramma maius esse calatho. Itaq; etiamsi omittam Athenas, occurret pater Pfectus classis, aureum

μουσικὴ κρατεῖ κατὰ Πίνδαρον. ἐγὼ γὰρ οὐ Αθηναίοις λαμπρότερον τιμήματος ἡγοῦμαι ἀρχήν. ἀλλὰ τῷ Δημοσθένει ὅτι νομιδὴ παιδὸς ἄνδρα, ἵνα τηλώτα, τῷ ὀρφανίαν οὐ συμφορὰν ἀλλὰ λόγου ἀφορμήν, ἀλλὰ πόνου ἀφόρμησιν, τὸ τῆς φύσεως γενναῖον ἀφανισθέντος. Οὐ μόνος μὲν ἦν ἔτι παίδων, ὅτ' ἄσκησιν μνήμης καθ' ἡσυχίαν παρελάμβανεν, ἀλλ' ἀνάγκη τῶν ὑπ' αὐτοῦ διδασκομένων, ὕλην ἐργάζεσθαι τῶν ὑπ' αὐτοῦ διδασκομένων, ἵνα τῷ ἀκροατῇ μὴ μόνον καὶ διδάσκαλος οὐκ ἔχοντα, μηδ' εὑρίσκειν τηλῶ Ησιόδου λάφυλον καταφυγόντα, τῷ ῥαθύμως καὶ ζοῖς ποιμέσι τὴν ἀκρόασιν ἀκροάσασθαι. σοὶ δ' ἐνταῦθα λέγω, ὦ νεανίσκε μὲν ὁ Καλλίστρατος, λαμπρὸς δὲ ὁ καλλέγων, Αλκιδάμας, Ισοκράτης, Ισαῖος, Εὐβουλίδης μυρίων μὲν ἐφικνουμένων Αθηναίων τὴν ἀδυναμίαν τῆς πατρονομίας ἀνάγκαις ἀποκαμνόντων, ταχέως δ' ἔσεσθαι ζοῖς μαθηταῖς τὴν ἡλικίαν ἐς τὰς τέχνας ἀφιλοδόξους, παρὸν δ' αὐτῶν καὶ ἐξουσίαν κωμῆν, ἐκ

auctorem, vt Pindarus ait, fundamentum. Nulla enim Athenis maior dignitas est, quàm præfecturæ classium. Quòd verò extinctus est Demosthenes adhuc puer, non est calamitas indicanda, sed gloriæ occasio, vt egregiæ indolem ingenij ostenderet. Iam Homeri institutionem & studia nusquam legimus, sed statum oportet nos attingere poëtæ cuius, cum de educatione & studijs eius nulla extent historiæ. Nec licet fingere cum à Musis accepisse poëticen, sicut de Hesiodi Lauro ferunt, quæ ouibus pastoribus poëticen inspirabat. Tuverò Callistrate habes, & longum & magnificum catalogum, Alcidamantem, Isocratem, Isæum, Eubulidem. Et cùm innumeris illecebræ Athenis ad se inuitent etiã illos qui sunt in custodia patrum, cumq; adolescentia per se proclivis sit ad voluptatem, ac Demosthenes liceret propter tutorum negligentiam voluptatem fugi,

tamen

ἐκ τῆς τῶν ἐπιφόρων ὀλιγωρίας, ὁ τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς πολιτικῆς ἀρετῆς κατηγόρους τότε, ὃς αὐτὸν ἔτρεφεν οὐκ ἐπὶ τὰς Φρυνίης, ἀλλ' ἐπὶ τὰς Ἀριστοτέλους καὶ Θεοφράστου, καὶ Ξενοκράτους καὶ Πλάτωνος θύρας. κἀντεῦθα, ὦ βέλτιστε, φιλοσοφεῖς ὦ λόγος, ἀπίδας ἐπ' ἀνθρώποις Φράτορ ἀγωγὰς, πλὴν θαλαττίοις τισὶν ἔρωσι, παράφορόν τι καὶ ἀγέλαστον, καὶ πυρπάσασαν ἐν ψυχῇ, Ἀφροδίτης πανδήμου πλόκωνα, φλογμὸν νόσου νέον ὁρμῶσι, αὐτόχρημα θαλάττιον, πλὴν δ' ἐρασίοις χρῆσθαι τισὶ σαρὰς ἔπεξιν, οὐ πυρὶ καὶ τόξοις ἐντιθᾶσαν δυσκαθῆ νόσον φαρμάκων, ἀπ' ἐπὶ πλὴν αὐτὸ τὸ κάλλος ἁγαθόν τι καὶ καθαρὸν ἰδέαν ἐφορμῶσαν. μανίᾳ σώφρονι τ' ψυχᾶν, ὅσαι Ζηνὸς ἐγγύς, καὶ θεῶν ἀγχίσποροι, φασὶν, ὁ σοφὸς. ἵμερον δὲ πάντα πόνον κουφὰ, σκύλλον, κάθαρμον, ξίφος, γλῶτταν διαφθεῖραι, μὴ πλήθει ὄψιν τ' ἀκοὴν ἐπιστῆσαι, μνήμην ἀκριβῶσαι, θορύβου καταφρονῆσαι, συνάψαι νύκτας ἐπὶ πόνοις ἡμέρας.

tamen continuit eum amor virtutis ac doctrinæ, & duxit non ad Phrynæ ianuam, sed Aristotelis, Theophrasti, Xenocratis, Platonis. Hîc poteris philosophari, duplicem amorẽ esse in animis humanis: alterum mari ortum, varium, ferocem scilicet, venereos fluctus in animo, quã mouentur ex affluentibus cupiditatibus iuuenũ, naturam planè marinam. Alter amor est aurea catena cœlo demissa. Hic non habet faces aut tela, quæ faciãt lethalia vulnera, sed bonũ furorem immittit mentibus, quæ sunt cognatæ dijs, incitantẽ ad natiuã & incorruptã pulchritudinis formã comprehendẽdam. Omnia hæc amori facilia fuerunt, tonsuræ, lateribus subterraneæ specuũ, corrigere linguæ vitia, actionem in ætate virili discere, exercere memoriam, assuefacere animum ad contemnendos populi fremitus, continuare studia per diem & noctem.

ἐξ ἧς

ἐξ ὧν τις οὐκ οἶδ' ὅντινος ὁ Δημοσθένους, ἔφη, σοὶ τἀληθῆ φαίνεται γεγράφειν; τοῖς μὲν ἐν τοῖς ὀνόμασι καὶ τοῖς ἀνόμασι καταπεπνευκὼς τὸν λόγον, τοῖς δὲ ἐν διανοίαις ἐξακριβοῦν τὰς τῶν ἀνθρώπων; λαμπρὸς μὲν ὢν μιμεῖσθαι, σφοδρὸς δὲ ὢν ἁρμόσασθαι, σωφρονίσαι δὲ τἀληθῆ τῶν ὀνομάτων ἐνεργάσαιο, ποικιλάτατος δὲ ἁρμονίας χρῶς σχημάτων. μόνος γοῦν τοι τῶν ῥητόρων, ὡς ὁ Λιναῖος φίλος ἱστόρησεν ἐκεῖνος, ἔμψυχον, ἀλλ' οὐ σφυρήλατον παρέσχε τὸν λόγον. ἀλλ' οὐδὲ τὸν Αἰσχύλον ὁ Καλλιμαχίδης ἔφη τὰς τραγῳδίας ἐν οἷς ἐνεγράφετο, ἐξερμῶντα καὶ οὐ καθαρμαίνοντα τἀληθῆ ψυχάν, ἐπεὶ ὅτως ὁ Δημοσθένης συντίθεσθαι πρὸς μέθην τοὺς λόγους, ἀλλ' ὕδωρ πίνων, ἢ καὶ ἡ Δημάδου φασὶν ἐς ταὐτὸν ἀνατεῖναι φωνὴ τῇ τἀληθῆ ὑφηγουμένῃ, ὡς οἱ μὲν ἄλλοι πρὸς ὕδωρ λέγοιεν, τὸν Δημοσθένη δὲ πρὸς ὕδωρ γράφειν. Πυθέας δὲ ὁ ῥήτωρ καὶ τῶν Δημοσθενικῶν λόγων ἀπέφηνε ἐφαπτόμενος τοῦ ναπιεινοῦ λύχνου. καὶ τοιγὰρ μέντοι, ἔφη, σοὶ τὸ χωρίον τοῦ λόγου,

Vnde quis nescit quales materiem orator Demosthenes? quomodo orationem verbis & sententijs ornauerit, an quamuis adsparserit affectibus, quantus in copia splendor sit, quanta vis & impetus, quanta verecundia & parsimonia sit in verbis & sententijs, quanta varietas figurarum? Itaque Lenaeus Pythes inquit, solum illum ex omni Oratorum numero vinum orationem habuisse, non fabricatam malleo. Non enim componebat orationes ebrius, vt Callisthenes Aeschylum ait tragedias inter pocula scripsisse, cum vino incubuisset. At Demosthenes scribens aliquid, aquam bibebat. Et extat hac de re Demadis iocus, qui dixit alios ad aquam dicere, Demosthenem verò etiam scribere ad aquam. Et Pytheas inquit, orationem Demosthenis lucernam olere. Hinc campum habes, ait ille, de Demosthene dicendi

ποιητὴν πρὸς τὸν ἐμὸν ἀγῶνα συμβάντα. οὐ γάρ τοι μάτην ὁ περὶ τῶν Ὁμήρου ποιήσεων ὑπάρχει κἀμοὶ λόγος. ἀλλ' ἐπὶ τὰς φιλανθρωπίας, καὶ τὴν ἐν τοῖς χρήμασι φιλοτιμίαν, καὶ τῆς πολιτείας τὸν ὅλον καιρότητα. καὶ ὁ μὲν ἤδη σιωπᾷ, ὡς τὰ λοιπὰ πεισόμενος· ἐγὼ δὲ γελάσας, Ἦ που γε, ἔφην, διαγνοῦ καταχεῖρ μου τὸν ὦτον, ὥσπερ βαλανεύς, καταντλήσας τὴν λοιπὴν λόγχην; νὴ Δία γε, ἔπη, δημοθοινίας τε καὶ χορηγίας ἐθνῶν νεωσίους, καὶ τριηραρχίας, καὶ τάξεις καὶ τάφρους, καὶ λύσεις αἰχμαλώτων, καὶ παρθένων ἐκδόσεις, ἀρίστων πολιτῶν· καὶ πρεσβείας καὶ νομοθεσίας, καὶ μέγιστον πολιτευμάτων ἐμπόδιον, γυνὴ ἅπασί μοι τοῦ τὰς ὀφρῦς συνάγοντος, καὶ διδύσκοντος μὴ λόγοις τῶν Δημοσθένους αὐτὸν ἔργων ἐπιπλέοιμι. ἴσως γάρ, ἔφην, ὦ γαθὲ νομίζεις, ἐμὲ δὲ μόνον τῶν ἐν ῥητορικῇ βιβλιακόν τινα, μὴ διαῤῥυπῶσθαι τὰ ὦτα

qui cõueniet etiam ad meum argumentum, cùm erit de poëtica Homeri dicendum. Sed postea transibis ad benefacta, & liberalitatem & dignitatem quam in Republica assecutus est. Hic cùm iret, connecteretque reliqua, plura dicturum ego interpellaui, ac ridens inquam: Hauríne modò tanquam balneator, vt reliqua oratione perfundas mihi aures? Etiam, inquit ille, congiaria, ludos ex proprijs facultatibus vltrò factos, instructas naues, murum, fossam, redemptos captiuos, virgines dotatas, consilia optima in Republica, legationes, leges. Cumque incidisset in magnitudinem rerum gestarum, capi videre hominem supercilia contrahentem, & timentem ne deterreret eum oratio de rebus gestis Demosthenis. Ac, Fortasse me, inquam, putas vnum ex omnibus qui eloquentiæ dederunt operam, nihil audisse de rebus

ὅσα τῶν Δημοσθένους πρώτων ἔργων. ἄγε, ἔφην ἐγὼ, τὸν λόγον ἐπιτρέψεις τινὶ, ὃς σὺ φὴς, δόξομεν. σοὶ μὲν ἁπλῶς σε τοῦναντίον πατρὶ πάλῳ, οἷον κόγχῃ συναλαμπόντες, οὐκ ἴχνος πρὸς λαμπρὰν τὴν Δημοσθένους δόξαν τὴν ὄψιν ἀνερῶσαν. καὶ γὰρ αὐτός τι τοιοῦτον ἐφ' Ὁμήρῳ κατὰ τὰς ἀρχὰς πέπονθα. κατάδηλον γοῦν μικροῦ δεῖν, ὡς οὐκ ἀντεβλήθην ὅν μοι πρὸς τὴν ἐπίνοιαν. ἐπ' ἐμὲ μὲν, οὐκ οἶδ' ὅπως, ἀπολέλυκα. δοκῶ μοι κατὰ σμικρὸν προσεθίζομενος, ἀντίον ἐκ βάθρου, καὶ μηδ' ἀκροφύσαι ὅσιον ἀλλήλαις τὰς ὄψεις, σὺν θεοῦ τοῦ τῶν Ὁμηριδῶν γένους ἀπολιχνεῦσθαι. σοὶ δὲ μᾶλλον φράσατε καὶ τοῦδε, ἔφη, πῶς λέγεσθαι, ἢ κατ' ἐμὲ ἄμεινον. τῆς μὲν γὰρ Ὁμήρου δόξης, οἷον ἐπὶ μιᾶς ἁρμάτων τῆς ποιητικῆς ἁπάντων, ἀθρόως ἐξ ἀνάγκης ἐπάδουσι τὰ ἄκρα τῆς λαβίδος. σὺ δ' ἐπὶ μὲν τὸν Δημοσθένη ὅλον ἐφάπαξ τῇ γνώμῃ φέρειν,

hunc gestis Demosthenis? Ego verò, ait ille, opus est valde multo amplius in scribendo, quemadmodum paulò antè dicebar. Verùm nihil fortasse dictum effectius, et quod tibi persuadeat oculos fulgore Demosthenica gloriæ, nec posse te tam claram lucem intueri. Mihi quidem accidit hoc initio in Homero. Puto igitur obiectum argumentum, quia non potui intueri: possem nescio quo modo recepi in mentem, et paulatim effugisse oculos, ne formidarent effulgentem, neve quisquam me accusare possit caecutiens in sole, ubi hoc genus Homerica flamma tam est facilior est, quàm nisi. Nam cùm in Homero nihil praeter poeticam laudare possumus, tota illa lux simul in animo suscipienda est. Tibi verò, cùm totâ Demosthenem consideres, ingens copia se offert, ut dulcem hinc

μὲν τὴν

περὶ τὸν λόγον ἅπαντα, οὐκ ἔστιν ὅτου πρώτου τῷ γνώμῃ λάβοις. παθάπερ οἱ λίχνοι πάσχουσι περὶ τὰς Συρακουσίους τραπέζας, ἢ οἱ φιλήκοοι καὶ φιλοθέαμονες, ἂν μυείας ἀκουσμάτων καὶ θεαμάτων ἀλόγως ἐμπεσόντων. οὐκ ἴσασι γὰρ, ἐφ' ᾧ τὸν ἔλθωσιν, ἀπὸ τοῦ ἐπιθυμίαν μεταθεῖν τις. εἶμαι δὲ καὶ σὲ μεταπηδᾶν, οὐκ ἔχοντα ἐφ' ὅ, τι στῇς, ἐν κύκλῳ σε περιπλεόντων, φύσεως μεγαλοπρεποῦς, ὁρμῆς διαπύρου βίου σώφρονος, λόγου λαμπρότητος, τῆς ἐν ταῖς πράξεσιν ἀνδρίας, λημμάτων πολλῶν καὶ μεγάλων, ὑπεροψίας, δικαιοσύνης, φιλανθρωπίας, πίστεως, φρονήματος σωφρόνως, ἑκάστου τῶν πολλῶν καὶ μεγάλων πολιτευμάτων. ἴσως οὖν ὁρῶν ἔνια σοφὰ μὲν ψηφίσματα, πρεσβείας, δημηγορίας, νόμους, ἐκεῖθεν ἀφορμούσας, Εὔβοιαν, Μέγαρα, τὴν Βοιωτίαν, Χίον, Ῥόδον, τὸν Ἑλλήσποντον, Βυζάντιον, οὐκ ἴσθι ὅποι τῷ γνώμῃ ἀποκλίνεις, συμπα-

húcne an illuc te vertas: nec poſsis ſtatuere quid primum ſumere velis, ſicuti delicati in [u] *Syracuſanis menſis, aut auidi ſpectatores & auditores, cùm varia ſpectacula & carmina offeruntur, dubitant quò potiſsimum applicent animum. Itaque opinor te ex alio in aliud deſilire, nec poſſe in vna re commorari, cùm te ſubinde alia ad ſe rapiant, videlicet natura liberalis, ingenium ardens, temperantia, eloquentia, magnitudo animi in rebus gerendis, multa & præclara facinora, fortunæ deſpicientia, iuſtitia, humanitas, fides, audacia, prudentia, ſingulæ actiones in Republica. Portaſſe hinc innuens decretâ, legationes, conciones, leges: inde claſſes, Euboeam, Megara, Bœotiam, Chium, Rhodum, Helleſpontum, Byzantium, dubitabis quò te potiſsimùm vertas in tan-*

σφριόμενον· ἢ τὸν πλουτεῖν τέμμασιν. ὥστε οἶμαι ὁ Πίνδαρος, ἰδὼν ποτὲ τὸν ἀφανίμενον, οὕτω πως ἐπέφθεγκται, ὁμνύω, ἢ χρυσὸν κατὰ μικρὸν ἀπολέσαι, ἢ Κάδμον, ἢ Σπαρτῶν ἕνεκεν γενέσθαι, ἢ τὸν πανάμωμον Θέσβαν, ἢ τὸ πάνδημον ἄσμενον Ἡρακλεῖ, ἢ τὸν Διονύσου νεανικὸν τιμᾶν, ἢ γάμον ἀφανίσαι Ἁρμονίας ὑμέναιον; οὕτω δὴ καὶ σὺ γε τούτων ἕνεκα ἄνερ, λόγον ἢ βίον, ἢ ῥητορικὴν ἢ φιλοσοφίαν, ἢ δημαγωγίαν, ἢ τὸν θάνατον τὸν ἐκ μυθίου. ἐπὶ δ' οὖν ἕνεκα ἔρχομαι ἐγὼ, ἔρα, νῦν σπένδων, ἀπ' ἐκείνης ὅτου δὴ καὶ βέβαιον, ἢ τῆς ῥητορικῆς καθ' αὐτὸν, ἃς τούτου κατάθου τοῦτον τὸν λόγον. ἱκανή γ' ἄρ σοι οὐδὲ ἡ Περικλέους. ἐν πάνυ μὲν γε τὰς ἀστραπὰς καὶ βροντὰς, καὶ παθοῦσ τι κινηματολέξις παραλαβοῦσα, ἀπ'

the eagle, when he snatcheth up some unlucky sacrifice: Pindarus also, I suppose, seeing one vanish away, uttered somewhat to this purpose:

Nay rather Ilium, Niobe quam perdere,

Than magic Cadmum, gen'rous Sparta, or

Divine Thebe, fatal genius

Deserve:

Carmina dicere?

Seu canam Thebas, edita brevis pugnax

Hercules? seu Bacchi mea honores?

Seu prius nunc Harmonia patella

Dictum hymenaeon?

Idem tibi accidet, ut dubium veram eruditionem, an rei gestæ, aut eloquentiæ, aut doctrinam, aut auctoritatem aut mortem viri famam laudandam. Verùm non curaverit, quicquid fuerit. Si solam eloquentiam elegeris, argumentum copiosum habebis. Hic satis erit cum × cum Pericle conferre. nam illæ fulgura, tonitrua, & aculeos relictos in animis audientium, fama

ἀπ' αὐτοῦ γε οὐχ ὁρῶμεν, ἀλλ' ὅσον ἀπὸ τῆς φαντασίας οὐδὲν ἔμμονον ἔχοντα τῷ, οὐδ' οἵαν ἐξαρκέσαι πρὸς τὴν τοῦ χρόνου βάσανον καὶ κρίσιν. τὰ δὲ τοῦ Δημοσθένους, ἅπερ σοὶ καταλιπέσθαι λέγομεν, ἃ τούτῳ πράττοιο. πρός γε μὲν τὰς τῆς ψυχῆς ἀρετὰς, ἢ τὰς πολιτείας αὐτοῦ πραττόμενα καλὸν, μίαν ἑωτιναοῦν ἀποτιμήσασθαι τῶν διατριβῶν· ἂν δὲ βούλοιο λαφυκᾶσ, λύρα καὶ σώφρας ὑπόμνημα, ἔχειν ἀποχρῶσαν λόγων πολυτελῶν· πολλὴ γὰρ ἐν ἅπασιν ἡ λαμπρότης. ἃ δ' οὐκ ἐκ τοῦ παντὸς, ἀπ' ἐκ μέρους ἐπαινεσόμεθα· νόμῳ μὲν γὰρ Ὁμηρικὸς, ἥρωων ἐπαίνους ἐκ μερῶν διατίθεσθαι, ποδῶν ἢ κεφαλῆς ἢ κόμης, ἤδη δὲ καὶ κτημάτων φορημάτων ἢ ἀσπίδων. μιμεῖσθαι δὲ ὀφείλοιτο θεοῖς ἐγκρίνειν, ὑμνεῖσθαι πρὸς τῶν ποιητῶν, ἐξ ἀπαπάτης ἢ τόξων, ἢ τῆς ἀσπίδος, μέτι γε δὲ μέρους σώματος, ἢ τῆς ψυχῆς, τῶν ἐνόντων

fama tantùm accepimus, sed nullæ extant eius orationes. Quare constat, eas præter actionem, nullam habuisse solidam aut durabilem laudem, quæ promereretur admirationem apud posteros. At Demosthenis scripta extant. sed hoc relinquam tibi dicendum, si hoc argumentum tractaueris. Si conuerteris te ad mores eius, & ad res gestas, poteris excerpere vnum locum, aut ad summum duos. hi tibi ampliſsimam materiam suppeditabunt. res enim sunt splendidiſsimæ. Quòd si non vis totum argumentum pertractare, sumes partem aliquam, Homeri exemplo, qui heroas ex partibus laudat, prædicat pedes, aut caput, aut comam, aut vestes, aut clypeum. Et ne dij quidem huiusmodi laudes aſpernantur, sumptas à telis, arcu, clypeo, nedum ab aliqua corporis aut animæ parte. Beneficia

διηγήσασθαι. οὐδὲ δυνατὸν τὴν ἡδονὴν ἐλθεῖν. οὐκοῦν οὐδ' ὁ Δημοσθένης ἀντέσεται, καθ' ἣν τὴν ὥραν τοῦ καλῶς ἐπαινεῖσθαι ἐμὲ καὶ τὸ σὸν σύμπαν οὐδ' ἂν τὸν ἄνδρα ἱκανὸν γενέσθαι ἐν ταύτῃ. ταῦτα τοῦ Θηραμένους εἰπόντος, οἶμαι σοι, ἔφην, ἡδέως ἂν ἐπιδεῖξαί μοι βουλόμενον, τὸ μὲν μόνον ποιητὴν ἀγαθὸν εἶναι, τὴν λόγων παρασκεύασιν οὐ ποιεῖσθαι τὸν Δημοσθένην, τὰ δὲ καὶ τοῖς ἐμμέτροις προσεοικότα. σοὶ μὲν οὖν, ἔφη, τὸν βασάνιον ἐπιτίθεσθαι, προσέχειν ἐπιφαμένῳ τὸν νόον, εἴ τι τῆς φρονίδος ἀνάξιον ἐρεῖ τῆς ἡμῖν γεγονυίας. προσέχομεν τοίνυν, ἔφην, σοὶ γίγνεσθαι μὲν οὐδέν, ὦ ἑταῖρε σκέπτεσθαι δέ, μὴ καὶ πλέον ἢ γιγνώσκεται τέρπῃ. καλὸν ἄρα λέγεις, ἔφη, τὸ ἴαμα· οὐ γάρ, ἔφην, ἀγνοεῖς, οἶμαι, τὸ παρὸν ἄπορον. ἅτε ἰατροῦ δεόμενον τοῦ νοσοῦντος σαυτόν,

verò deinceps meum laudabis studium. Neque neque Demosthenes repugnaret, si quidem cum nos celebrabitis vos omnes. Nam ne ipse quidem satis laudem omnes una oratione complecti posse. Hæc dicentem Theramenem ita stupefactum, Puto, inquam, hunc se narrare, ut eloquentiam meam apud me obstupescam. Nam cum initio tantum voluerit declarare quantus poëta sit, nunc ea fiducia etiam quantum ad solam orationem valeam. Tum ille: Volui, inquit, hoc ea quantum parcuerat, cum videretur se segniorem esse. si tamen cura pauliper me missa audires me potius meum recitantem. Ego verò respondi, illum non facere operæpretium: ac, Vide, inquam, ne magis etiam perturbatum me dimittas. Tum ille: Facile remedium erit, si modum etiam illi satisfactum est. Ausculta, inquam, quæ res me angat. Deinde ut medicus ignorantem me

bi ge-

σαυτ῾ , ἄλλο θεραπεύσεις. ἔτι τί δὴ σὺ μὴν , ἃ ταράξεις ᾧ ἄν , τὸν πρῶτον ἰόντα πρὸς τὸν λόγον ἐπιχειρήσας ἰᾶσθαι τάδ' ἤδη κατηλώληται παλαιᾶς ἐτῶν πεισόδοις , ὥς τι καὶ ταύτης τῆς φροντίδος ἴσως σοι τὰ ἰάματα. τοῦτο δ' οὖν ἴσθι σοι τόδε ἴαμα , χὴ μὴν τοι , παθάπερ ὁδοῦ , θαρραλεωτάτην ἔναι φημὶ σωτηρίαν. φημὶ γὰρ , ἔφην , πρῳθήμην , ἢ φασὶν Ἀννίκηριν τὸν Κυρηναῖον φιλοτιμηθῆναι πρὸς Πλάτωνά τε καὶ τοὺς ἑταίρους. τὸν μὲν γὰρ Κυρηναῖον , ἁρμαμαξίαν ἐπιβεβηκυῖα , πολλοὺς περὶ τῆς ἀκαδημίας ἐλαύνειν ῥόμους , ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἁρματοτροχίας ἅπαντας , μηδὲν παραβάντα , ὥσθ' ἑνὸς ῥόμου σημεῖα καὶ τὰ τῆς γῆς ἐπολείπεσθαι. τοὐμὸν δὲ γε τοὐναντίον σπεύδω , τὰς ἁρματοτροχίας ἀλιάνειν. οὐ μάλα ῥᾴδιον δ' οἶμαι καινουργεῖν , ἐθοῦς τῶν τετριμμένων ἐκτρεπόμενον. ἀλλά τοι τὸ Πάσωνος , ἔφη , σοφόν. ποῖον ,

bi genus , aliena remedia adhibebis. Tu enim instituisti me iuuare tanquam rudem aliquem , & nunc primùm ad hæc studia accedentem , verùm hæc mihi iam olim detrita sunt. Proinde remedia tua nihil ad meam solicitudinem faciũt. At hoc , inquit , remedium fuerit : Trita via tutissima est. Mihi verò diuersum , inquam , placebat. Aiunt Annicerin Cyreniacum quendam philosophum se aurigantem Platoni ostentasse ante Academiam , quòd in eâdem orbita subinde duceret & reduceret currum , nihil deerrans , vt vestigia tantum vnius perpetui cursus viderentur. Ego contrà studeo tritam viam & vetera vestigia effugere. Verùm difficile est nouam viam relicta vetere excogitare. Ad hæc Theramagoras ait : Placet igitur Passonis consilium ? Quod ? inquam.

ἔφλω; οὐ γὰρ ἐκίνουν. Πάσα ουν τῶ ζωγράφῳ φασὶν ἐπιθεῖναι γράψαι ἵππον καταδυόμενον, τὴν δὲ γράψαι φύγουσαν, καὶ ποιῆσαι τὸν ζωγράφον τὴν ἵππον. ὡς δ' ἔτι γράφοντα ἐπιλαβόντα, μέμφεσθαι· μὴ γὰρ τοῦτο προστάξαι. τὸν οὖν Πάσσωνα τοῦ νέκυος τὰ μετόπισθεν κάτω νενευκότα, ὥστε καὶ τὰ γραφὴν ἐπιδέξαι κάλλους, καὶ τὸν ἵππον ἐμπαλιν κάμπτοντα ὀφθῆναι καλινδούμενον. ἐνὸς ἄ, ἔφλω, θέρμαστρόν, ἂν μίαν οἶμαι σοφὴν μεμηχανῆσθαι τοσούτων ἔτη, ἀπ' οὐχὶ πάσας σοφὰς καὶ πεπαιγμένας ἐναλλάττουσα, καὶ μετατιθεῖσα ἀεὶ τὸ γλαφυρόν; πάθοιμι τὸ τοῦ Πρωτέως; ποῖον, ἔφη, πάθος; τὸ γελοῖον, ὃ φασὶν αὐτὸν γενέσθαι, θαυμὰν ἐξαισίοις τοῖς ἀνθρωπίνοις ὄψεσι, ὑπὸ καταγελάτου πάσας ἰδέας ἂν θηρίων καὶ φυτῶν καὶ στοιχείων, οὐδεὶς ἂν πενίας μορφῆς

quam? Non enim dubito. Tum ille. Fuerunt quondam cum Pausiae pictori esset, ut equum pingeret volentem fit. Ille currentem pinxit, & circa equum crassa citatum palumbum. Cumque adstaret apud pingentem, ille qui locutus est ei quem pingebam, & cum pictore expostulavit, quid aliud palma esset: exhibet pictor tabellam parvo, & jubet inscribere, ac pictum illi ostendit: ita videbatur equus in tergo iacere, & se volvere. Pessime, inquam: verum putasne te tot annis non saepe cogitasse de materiam novam? Ego vero multifariam vereor, & vereor ne mihi ad extremum accidat idem quod Proteo. Quidnam? ait ille. Ille ferunt consumptis omnibus formis quas solebat induere, videlicet bestiarum, plantarum, elementorum, rursus puteris puerilibus

forma

μορφῆς ἰκασάκτου, Πρωτέα φησίν. σὺ μὲν, ἔφη, ὑπὲρ τὸν Πρωτέα μηχανῇ τιὰ ἐμοὶ ἀπόδρασιν ἀποδιδρᾶσαι. οὐκ ὄκνῳ, ἔφην, ἑκὼν, τοῦτο. παρέξω γοῦν ἐμαυτὸν ἀκροατὴν, παρὰς τιὰ ἐκπεπαιμένως φροντίδα τάχα γὰρ, ἄν τι περὶ τοῦ σοῦ πνέματος ἀφροντιστήσεις γενόμενον, καὶ τῆς ἐμῆς ἂν εἴην συμφροντίσεως. ἂς οὖν ἐδοκεῖ ταῦτα οὕτως, καθίσαντες ἐπὶ τῆς πλησίον πρωΐθεν, ἐγὼ μὲν ἀκροάμενος, ἔδ' ἀνεκίνδυνα μάλα ἐγκωμία ποιήματα. μέλλων δ' ὥσπερ ἔνθους γέγονεν, ἐκπλήξας τὸ γράμματον, κομίζου τὸν ἀκροατικὸν, ἔφη, μισθὸν, καθάπερ Ἀθήνησιν ἐκκλησιασταὶ καὶ δικασταὶ, ἀπ' ὄκνου ἄσμοι χάριν. χάριν μὲν, ἔφην, ἄσομαι, καὶ πρὸς, ὅ, τι καὶ λέγας, ἀδήσω· τί δ' οὖν, ὅ, τι καὶ λέγας; Μακεδονικὸς, ἔφη, ἐντυχὸν τῆς βασιλικῆς οἰκίας ὑπομνήμασι, καὶ τότε ἀκριβῶς, τὸ

forme Proteus factus. Tu, inquit ille, magis varias formas excogitas quàm Proteus, vt effugias meam recitationem. Ego verò, inquam, libenter præbebo me auditorem, & ejiciam curam excogitandæ orationis ex animo. Forsan enim, cum lecto poëmate desines partum tuum curare, me quoque parturientem adiuuabis. Itaque cùm perfeciſſemus tandem, ſedimus in proximo ſaxo. Hîc ego audio recitantem egregium poëma. At inter legendum repentè velut furore percitus, clauſo libro: Auſer, inquit, mercedem huius auſcultationis, ſicut Athenis ſportulæ dabantur in concionibus ac iudicijs. Sed vide etiam atq; etiam, vt gratiam mihi habeas. Egóne, inquã, gratiam habeam, cùm nondum intelligam quid dicas? Verum quid eſt quod promittis? Incidi, ait ille, in domeſticos cõmentarios regũ Macedoniæ, quæ res incredibilẽ

τὸ βιβλίον· οὐ κατὰ πάρεργον γὰρ ἐπιτάφιόν μοι τοῦτον ἐπιτετάχθαι· ἐπὶ τῷ ἐπιτηδείῳ ἔχειν ἐλπίζω. γέγραπται δ' ἔμοιγε τῶν Αντιπάτρου πραχθέντων ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ, καὶ περὶ Δημοσθένους, ἃ μοι δοκεῖ οὐκ ἄν περίεργος ἀκοῦσαι. καὶ μὲν δή, ἔφην, ἤδη γὰ σοι τῶν ἀναγκαίων χάρις, καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἐμῶν. ἐγὼ μὲν οὖν οὐκ ἀπολείψομαί σου, πρὶν ἂ τάχιστα ἔργον σοι γένηται. σὺ δ' εἰσαῦθις μὲν μεγαλοπρεπῶς τὰ Ομήρου γνώσῃ, ἔοικας δ' ἐμοῦ καὶ τῶν Δημοσθένους. ὡς οὖν ἀνέγνω τὰ λοιπὰ τοῦ γραμματέως, ἐξετείνατό ὀλίγον, ὅσον ἀκροᾶσθαι δοκοῦσα· ἐγὼ δ' οἰόμενος τοὺς δικαίους ἐν πόνοις, ἤδη μὲν ἐς τὸν Θεμιστοκλέα, καὶ μάλις μὲν, ἐπιτυγχάνω δὲ ᾧ βιβλίῳ, κἀγὼ λαβὼν τότε μὲν, ἀνελαβόμην. ἐντυχὼν δ' οὖν τῷ γράμματι διηγοῦμαι, ὡς οὐδέν τι παραψεύσας, ἀλλ' ἐκ αὐτῶν ὀνομάτων τι καὶ ῥημάτων ὑμῖν ἀναλέξομαι.

ὦδε

mihi laudibus, gratiæ agendæ sunt libenter illum mandasse, quo negocio mihi contigerat. Iniunc mihi iam venit in mentem. Quotiescunque cum reliquum inuenerem Antipatritijum, mentionem quandam de Demosthene, quæ capiti lectum nihil erat. Ego vero iam, inquam, referam, gratiam pro munere habeo. Habeo tibi operam, quoad vsque recitanti, quæque diuinum donec perfecisti. Nam vt Homeri encomio magnificè me delectasti, ita deinceps Thebanus haudquaquam & Demosthenis encomio. Posteaquam igitur perlegit reliquos versus, paululum illi commorati sumus, donec pro pœnitet debinas lineas reprenderam. Deinde ad aedes Themistocleæ imus. Illi vix tandem reperit librum, sed reperit tamen: quem ego accipiens domum redij. & cùm legissem, decreui nihil mutare, sed totam historiam vobis ad verbum recitare.

Nam

ἐκ γὰρ τῶν Ασκληπιῷ μᾶλλόν τι γίγνεσθαι τῆς τιμῆς, ἃ μὲν τῶν προσοίκων αὐτῷ ποιησάντων ἄσματα, τὰ Αλκιβιάδια μὲν τοῦ Τροιζηνίου, καὶ Σοφοκλέους ᾄσεται. καὶ τῷ Διονύσῳ τὸ μὲν ποιῆσαι καινὰ ποιᾶν, καμψδίας ἢ τραγῳδίας, ἐκλελοιπὸς· τὰ δ' ἐτέροις συντεθέντα, τοῖς νῦν ὡς μάλιστ' ἐν καιρῷ δοκοῦσι χάριν ἐκάστῳ φέρειν, τῷ θεῷ δοκεῖν τετιμηκέναι. τὸ μὲν οὖν βιβλίον τοῦτο, εἴπερ ἔστι τῶν ὑπομνημάτων τὸ προσῆκον ἐμοὶ μέρος. τὸ δὲ δρᾶμα τὸ βιβλίου φησὶν, Αντιπάτρῳ μεμηνύσθαι παρόντα τὸν Αρχίαν. ὁ δ' Αρχίας, ἅττις ἄρα τυγχάνων ἀγνοῶν, τοὺς φυγάδας ἐτέτακτο συμβάντων. ἐπέστελλε δ' αὐτῷ, καὶ Δημοσθένους ἐκ τῆς Καλαυρείας πᾶσαν μηχανὴν, ἣ βιασάσθαι πρὸς τὴν Αντίπατρον ἥκειν. καὶ δὴ καὶ μετίοντ' ὁ Αντίπατρος ἐπὶ τούτοις ἐλπίδος, τὴν Δημοσθένους ἀφίξιν προσδοκῶν. ὡς δὲ ἤκουσεν ἐκ τῆς Καλαυρείας ἥκοντα

Non enim minor honos habetur Aesculapio, cùm Alios ſodemi & Sophoclis vetus ei decantantur, ſi deſit nouum poëma ſacrificantibus. Et Baccho iam olim deſijt mos noua poëmata faciendi: ſed alijs compoſita non minorem gratiam merentur his, qui ea tempeſtiuè proferunt ad Bacchum celebrandum. Liber autem hæc continebat (licet enim mihi interdum addere commentarium.) Narratio autem libri erit. Sic igitur ait, Antipatro indicatum eſſe, quòd adeſſet Archias. Verùm ſi quis adoleſcentium hoc ignorat, Archias fuit is, cui Rex mandauerat exules capere. Habebat autem & de Demoſthene mandatum, vt nulla vi adhibita perſuaderet ei, vt ex Calauria diſcedens, ad Antipatrum veniret. Porrò Antipater in tantam ſpem erectus, anxiè expectabat Demoſthenis aduentum. Quare cùm audiuiſſet Archiam ex Calauria

πεύσῃ τὸν Ἀρχίαν, ὅστις ἐς ἄλγος, ἰκάνομεν δεῦρο ἅπαντες ἀΐδην. ἰσὼ δὴ ἀσπίδων, αὐτὰ φρόνεον τὰ λοιπὰ τὸ βιβλίον χαῖρε, ὦ Αντίπατερ. τί δ' ὁ μέλλω χαίρειν, ὦ Δημοσθένους ἄγαθον. ὡς ἰδοὺ ἀρῶ, ὡς ἐγὼ γὰρ ἐμισέω τὸν Δημοσθένους παῖδα. ἀκ' ἴσθι τοῦτο γε μὲν ἔσεσθαι, ὦ Αρχία. τί γὰρ τῶν ὀσῶν καὶ τῶν ὑδρίας, Δημοσθένει ἐκ ἔχουτι; τοῦ γὰρ ψυχῆς κάτω, ὦ βασιλεῦ, πρὸς βίαν κατὰ χαν ἀδικάσαι, οὐ Βοιωτίας οὐδὲ ἴσθ' ὅτι παρ' ἐμοῦ κακόν. ἐμὸς δ' ἄθλον ἂν τὸ Βυζαντίον τάχ' ἐκεῖθεν μηχανᾶς, ἢ Δημοσθένει χρησίμ. ἐγὼ δ', ὦ Παμφίλιον, ἐκ φρ, ἀ μή τις Αθηναῖος ἂν, ὦ Αθήναις κίνδυνον, ἐμὶ τ' ἐκ τοῦτ' κτήματι, τοῦτο ἀργύριον μὴ προαίρω ἂν, φιλίαν δ' ἐκ ἄν. ἀ δ' τις ἐκεῖ τ' ἐκ τοῦτ' ἐμὶ μισᾶ, τοῦτο προσκτῶμαι ἤν, ὡς ἀκροατὴν καὶ πάτρ, καὶ πλούσιος καὶ πάρρ. ἐκμάν

venire, mihi ingens cum ista trò vocari; Poſtquam ingreſſus eſt, ſed ipſe libet narret ipſa. ARCH. Salve Antipater. ANT. Quid ni ſalvus ſim, quippe Demoſthenem videris? ARCH. Addunxo, ut potui. nam virum adubo, in quo ſunt omnia Demoſthenis. ANT. Magna de ſpe dixiſtis ſum. quid enim mihi cum ventre & oſſibus, ſi non contigit Demoſthenes? ARCH. Non fuit poſſibile, Rex, vinum in hoſtium poteſtatem redigere. ANT. Cur non in Boeotia aut hic exercitus aliquis ad eum extrumpendum? ARCH. Nec verò citiùs Byzantium vi aut machinis, quàm Demoſthenem auro expugnaverim. ANTIP. Ego, Pamenio. ſi quis Athenienſis in conſiliis Reipubl. plurìs facit me, quàm patriam, huic argentum offerre ſoleo, amicitiam non offero. Si quis autem propter patriam mihi inimicus eſt, adverſus hunc bellum gero, ut adverſus artem, mentis partus ſuffun.

Admir

θαυμάζω δ' τῆς ἀρετῆς, καὶ μακαρίζω τὸν τοῦτ' τὴν πόλιν, καὶ τὸν ἐμοὶ ἔξω τ' χρείας γενόμεν', ἀλλὰ προσαπολέσωμι· τὸν δ' βουλόμενον ἂν ἐνταῦθοι παρ' ἐμοῖν τυχεῖν γενόμενον μέτριον, ἢ τὴν Ἰλλυρικὸν ἵππον καὶ Τριβαλλικὴν, καὶ πᾶν τὸ μισθοφορικὸν τῆς ὅπλων βίας, τὴν τοῦ λόγου παιδιὰν, καὶ τὸ τῆς γνώμης ἰμβεβὶς οὐδαμοῦ τιθέμενον. πρὸς Παρμενίωνα μὲν ταῦτα, τοιούτους δ' τινας καὶ πρὸς ἐμὲ λόγους ἐποιήσατο. τῶν γὰρ μετὰ Διοπείθους Ἀθηναίων ἀνταπεμφθέντων. ἐγὼ μὲν ἔχων δὴ φροντίδ' τοῦ δ' ἐκεῖνον μάλα γελάσας, ἔφη. σὺ δ' Ἀθηναῖον σπουδὴν ἢ σπατιάτην ἡδοίκας ἡμῖν; ἀλλὰ μὴν τριήρεις καὶ ὁ Παραιὸς πᾶς νεώρια, λιμήν τ' ἐμοιγε καὶ φαλήρα τ'. τίδ' ἂν ἄνθρωποι πραξαίατο, διονυσιάζοντες ἐν ἱματιομισθίοις καταλῶν τ' καὶ χορεῖς; ἃ δὴ μὲν Δημοσθένης ἐν Ἀθηναίοις ἐμέλλε, ῥᾷον ἂν ἔχομεν τὴν πόλιν, ἢ Θηβαίοις καὶ Θετταλοῖς ἀπατῶντ', βιαζόμενοι, φθειρόντ',

Admiror autem virtutem, & vrbem beatam esse de eo, cui talis ciuis contigit. At proditores, cùm eorum opera non indigeo amplius, perdere cupio. Illum autem incorruptum ciuem malim apud me habere, quàm equitatum Illyricorum & Triballorum, aut quicquid est mercenariorum militum. Nec postpono his eloquentiam ac prudentiam talis viri. Cùm hæc ad Parmenionem dixissem, rursus mecum loqui cœpit. Ego enim, inquam, curaui diligenter eos, qui cum Diopithe Athenas missi sunt. Ille verò scitè admodum ridens: Tu verò, inquit, nobis ab Athenienſi duce aut milite metuis? Triremes, Piræeus, portus, nugæ sunt. Quid enim facerent homines in spectaculis, ludis, conuiuijs vitam omnem consumentes? Si vnus Demosthenes non fuisset Athenis, faciliùs potiti essemus vrbe, q̃ Thebis, aut Theſſalia, dolo, vi, opprimentes,

ποιῆσ, ἀνοήμονα. τοῦτ' ἔδ
λαιπῶς ὑπάρχον πρὸς
σι τοῖς καιροῖς ἁρμόσαι, καὶ
τῶν ἀμυντήρων ὁρμῶν ἀπα
πολουθῆ, καὶ τοῖς σφαλεροῖς
μασιν ἀντικαταστῆναι,
λαμβάνομεν ἃ αὐτὸν μὲν τὰ
χαίρειν, οὐκ ἐπιχειροῦν
τῶν, οὐ βουλεύσεσθαι, καὶ κα
θάπαξ ἀλλοῖά τι καὶ ἄρτ
βολ ἡμῖν ἀνθρωπίνης δι
μὲ πάντ' ἴσαν ἐξ ὑπαρ
μῶς. τὸ γὰρ τοι κατ' αὐτὸν,
οὔτ' Ἀμφίπολιν εἶλεν, οὔτ'
Ὀλυνθον, οὐ Φωκίας καὶ Πύ
λον ἔσχεν, οὐχὶ Χερρόνη
δν καὶ τῶν περὶ τὸν Ἑλλή
σποντον διατείχισμ. ἀπ'
ἀνίσχυσι μὲν ἄπειρος, οἷον
ὑπ μανδραγόρου καθεύδον
τας, ὁ τοὺς αὐτοῦ πολίτας,
ὥσπερ ὁμοῦ τινι, καὶ κατα
σα τῆς ῥᾳθυμίας, τῇ παρ
ῥησίᾳ χρώμ, ὀλίγου δ' ὃν
πρὸς ὑδονὴν φροντίσας, μα
τατίθησι τῶν χρημάτων
δοὺς πόρους, ἀλλ' τῶν θεά
ρων ἐπὶ τὰ στρατόπεδα κατ
τίθησι καὶ τὸ ναυτικὸν πέν
μοις πληρωσάμενος, ἀπὸ τῆς
ἀταξίας μονονοῦ τιλίας διαφθαρμένον. ὑπῆρε δ' ἐξαίφνης

mentis, & temerarium
verum nunc illi vigilat, in
cultus tempori occasionibus,
& nostris diversis impe
tus, & infestiis est adhuc
sus nostris consiliis. Nunc
quam sollicitè, neq; insidiabi
do, neque agendo, neque con
silio possimus. Hic ver
bus erus est, scopulus,
offensus quò mentis omnis
primo impetu capiamur. Nã
quantum in ipso fuit, non
potissimum Amphipoli, non
Olyntho, non Phocensibus,
non Pylo, non Chersonesi,
non vero Hellespontiaci potiti.
Ille inscius iacius, & tam
quam Y mandragora sopi
tos expergefacit, ac velut fu
cans & urens cassigas ignoa
tiam summa libertatis, nihil
ad gratiam dicens. Publicas
pecunias, quas antea dissipa
bant in usus, conferre in si
pendium, cõscribit classem,
quæ penè periverat confusio
ne veterum tribunorum. Et
urbem, quæ iam nihil gene
rosum

σορ ἤδη χρόνου πρὸς τὴν φρα-
χμὴν καὶ τὸ τριώβολον, τὸ
τῆς πόλεως ἀξίωμα, πάλιν
ζητοῦντες καταπλημμύρας, ἃς
ἐκεῖνος προγόνους ἀνάγων. τὴν
τῶν ἄλλων τῶν Μαραθῶνι
καὶ Σαλαμῖνι κατεργασμέ-
νων σωτηρίαν ἐπὶ συμμα-
χίας, καὶ συντάξεις Ἑλλη-
νικάς. τοῦτον ἀπατᾶν ὅτῳ, οὐ
φρονοῦσα, οὐ βούλοιτ' ἂν οὐ
μᾶλλον, ἢ τὸν Ἀλεξάνδρου πα-
τέρα ὁ Περσῶν βασιλεὺς ἐκ-
πείσαι; ζητοῦντ' οὖν, ὦ Ἀντί-
πατερ, μᾶλλον διαφθεῖραι ἢ
πάσας τριήρεις, καὶ πάντας
ἐμβόλους. ὁ γὰρ Ἀθηναίοις
ζῆλος πάλαι Θεμιστοκλῆς καὶ
Περικλῆς ἐγένετο, τούτοις νῦν
ὁ Δημοσθένης ἐφάμιλλος, Θε-
μιστοκλεῖ μὲν τὴν σωτηρίαν,
Περικλεῖ δὲ τὸ φρόνημα. ἐκ-
πέπληχε γοῦν αὐτοῖς ἀκέραν
Εὐβοιαν, Μέγαρα, τὸ περὶ
τὸν Ἑλλήσποντον, τὴν Βοιω-
τίαν. καλῶς γε, ἵππ. ποιοῦ-
σιν Ἀθηναῖοι, Χάρητα μὲν καὶ
Διοπείθην καὶ Πρόξενον,
καὶ ζητοῦντες τινὰς ἀρετὰ-
νυν τῶν στρατηγῶν, Δημο-

rosum cogitabat, tantùm
ſportulas & ſeſquidenarios
captabat, reſtituit in pri-
ſtinam dignitatem: & ex-
citauit fractos & abiectos
ciues ad imitationem gloriæ
maiorum & rerum ad Ma-
rathonem & Salaminem ge-
ſtarum. Et Græcos inter ſe
ſocietate & fœderibus de-
umxit. Hic non poteſt fal-
li, non arte decipi: corrum-
pi verò non magis poteſt,
quàm Ariſtides à rege Per-
ſarũ corrumpi potuit. Hunc
igitur, Antipater, magis for
midare oportuit, quàm om-
nes triremes, & vniuerſam
claſſem. Quod enim apud
veteres Athenienſes Them
miſtocles & Pericles fue-
runt, id nunc eſt iſtis De-
moſthenes, prudentia par
Themiſtocli, A magnitudi-
dine animi Pericli. Itaque
redegit in ipſorum poteſta-
tem Eubœam, Megara, or
am Helleſponti, Bœotiam.
Et feliciter accidit, quòd A-
thenienſes Charetem, Diopi-
then, & Proxenũ, & ſimiles quoſdã præficiunt exercitui: De-

moſthenem

ἀτύφως δὲ δὴ [illegible]
ἐπὶ τοῦ βήματος. ὡς δ' οὖν
ὃν τὸν ἄνθρωπον ἴσμεν ἀν-
είργειν καὶ νῦν, καὶ πρα-
ξείδου καὶ καιρῶν καὶ χρη-
μάτων κόσμον, ἐκεῖ μὲν πε-
ρὶ τῆς Μακεδονίας ἂν κα-
τέστη μοι τὸν λόγον, ὃς καὶ
σοῦ ἀπὸ [illegible] ἀντα-
γωνιζόμενος ἡμῖν, πανταχοῦ
συμπεριέρχει, καταλαμβάνο-
ντα, πόρους ἐννοοῦντα, δαίμο-
νιν συναίρει. τί δ' οὐ ζῶντα
κατελήφατε; κατειλήφαμεν.
κατὰ τὴν ὁδὸν σοῦ τέθνη-
κε; οὐκ, ἀλλ' οὕτως ἦν, ἐν
Καλαυρίᾳ. τάχα τῆς ὑμετέ-
ρας γέγονεν ἔργον ὀλιγωρίας,
οὐ θεραπευόντων τὸν ἄν-
θρωπον; ἀλλ' οὐδ', ὑφ' ἡ-
μῶν ἐγένετο. τί φής; αἰνίγ-
ματα λέγεις, ὦ Ἀρχία, ζῶντα
να λαβόντες οὐκ ἔχετε; οὐ γὰρ
ἐκέλευσα τήν γε πρώτην μὴ
βιάζεσθαι; καὶ ἦν πλέον ἂν
ἐν βιαζομένοις οὐδὲν ἦν.
καὶ γὰρ σοῦ ἐμελλήσαμεν. οὐκ-
οὖν γε ὑμᾶς οὐδὲ μελλήσαντες,
ἴσως σοῦ ἐκ τῆς ὑμετέρας
τέθνηκε βίας. ἡμᾶς μὲν αὐτὸν

[illegible] Quid ?
his [illegible]
[illegible]
[illegible] grandis, &
[illegible]
[illegible]
Nunquam [illegible] decrevit [illegible]
pugnans [illegible] undique [illegible]
[illegible], confecit per
[illegible]. Sed an
ut comprehendistis vivum?
ARCH. Cepimus vivum.
ANT. Num in itinere ex-
tinctus est? ARCH. Non,
sed in Calauria, ubi erat.
ANT. Forsan hoc accidit
negligentia vestra, qui eum
bene tractastis hominem.
ARCH. Illud non fuit in po-
testate nostra. ANT. Quid
dic? Aenigmata sunt aenigmata
quae dicis. vivum cepistis
nec tamen fuit in potestate
vestra. Non mandasti ini-
tio, ne quis ei vim afferret?
ARC. Nihil profuit quod
nemo ei vim attulit. hoc e-
nim curae nobis fuit. ANT.
Nō accidit igitur vestrā ne-
gligentiā, sed forsasse vos ipsi interfecistis eum. AR. [illegible]

interfe-

οὐκ ἀπεκτάναμεν, βιάσασθαι
ἂν αὐτὸν μὴ παθεῖν ἀνάγ-
καῖον ἦν. Οἱ δ', ὦ βασιλεῦ,
τί τὸ πλοῖον, ἃ ἦλθον ἀφίκε-
το, πάντως οὐκ ἄν αὐτὸν,
ἢ ἀπεκτάνατε. Ἀφύσια, ὦ Ἀρ-
χία. Λοιπὸν μοι μὴ σωτ-
ροπτήσῃς, μάθ' ὅστις ὁ Δημο-
σθένης, μᾶλλον ἢ τὸν ἐμὸν γνώ-
μονα· ἀλλὰ νομίσας ὅμοιον
εἶναι Δημοσθένην ἐμοὶ, καὶ
ζητεῖς ἡμῶν ζῶντας κακῶς ἀπο-
λωλότας, ἡμιτελῆ τὸν Φα-
λαρίδα, καὶ τὸν Μαραθώνιον
Λεισώνικον, καὶ τὸν ἐν Πα-
ραλίᾳ Εὐκράτην, τοὺς ἐκ τῶν
σκαφῶν ἐκπεσόντας, ἀνθρώπους τα-
πεινοὺς, ἀφορμῆς προσπαίροντας θο-
ρύβων ἐπιπολάσαντας, καὶ
τοὺς μικρὰν ταραχὴν ἐλπί-
σαντας θρασέως ἐξαναστάν-
τας, ἅτε τὰ πλέξαντας οὐκ ἂν μα-
κρὰν, δίκην τῶν λαλούντων
ἀνεμάτων, καὶ τὸν ἄπιστον
Ὑπερείδην, καὶ τὸν ἄφρονα Δη-
μοκόλακα, ἢ οὐκ ἀχθὸν νο-
μίσαντα, λοιμικῇ τῇ πλήθυϊ
συνοφαν-

interfecimus: neque opus erat ei vim afferre, cùm verò impetraremus vt impenetrata faceret. Quid autem prodesset, si vivum adduxissemus? Quid faceres de eo aliud, quàm quòd occideres? ANTIP. Dij meliora, Archia. non satis animaduertisti, aut qualis vir fuerit Demosthenes, aut quod meum sit de his iudicium: sed putas perinde esse Demosthenem inuenire, & hos proditores, qui malè perierunt, Himeræum, Aristonicum, Eucratem, qui nihil differunt à fluctibus, qui per occasionem subitò in tumultibus inclarescunt, & ad leuem spem motus alicuius valdè insolentes ac superbi fiunt: verùm breui tanquà vespertini flatus metu perterriti diffugiunt. Num similem putas Demosthenem improbo Hyperidi, perfido assentatori vulgi? quem non puduit iniquo iudicio Demosthenem, vt gratiam apud vulgus iniret, circumuectum:

συνεφαντίαν λαμπρότερον, ἢ
δικαστὴν ἂν τοῦτο ποιεῖσθαι
σχῆμα διάκονον, ὑφ' οὗ ἂν αὐ-
τὸς μισηθείης, οἷς ἐμαυτὸν
ὁμιλίαν τοιοῦτον δίκης συ-
κοφαντίαν λαμπρότερον, ἢ
δικαστὴν Αἰσχίνῃ, φύσει τοῦ
λέγοντος ἀκριβέστερον γνώσε-
σθαι οὐκ ἔμοιγε, οὐδ' ἐπισχύ-
σειν, κατὰ τῶν νεοτελεστάτων τῇ γλώττῃ χάριν, ἵνα
ἐγὼ δὲ νῦν τῆς ἀγνωμοσύ-
νης ἐπιμέλομαι. τί δ' ἐκ τοιούτων
ἀνὴρ ἔχθιστος ὁ Δημοσθένης;
οὐχ ὅτου μίκρα πρόσοισι φίλων, ἀλλ' ἄδικον καὶ
βίαιος ἔδοξε γενέσθαι. Τὸ
γὰρ δίκαιον καὶ καλὸν, καὶ παρ' ἐ-
χθροῖς καλὸν, καὶ τὸ τῆς ἀρε-
τῆς παραλαχὸν τίμιον. οὐκ ἂν
πείσαι ἐγὼ Ξέρξου, οὐδ' Βοῦλιν
τὴν Σπίρχιν ὃν Λακεδαιμο-
νίους ἀναιρέσαντες, καὶ ἐτά-
φου παρὸν ἀφεῖτε. ἀπ' ἀλλ' ἐγὼ
τινα πάντων, καὶ Δημοσθέ-
νην, αὐτὸς τι δίς Αἰσχίνην,
ἃ καὶ μὴ κατὰ πολλὰ σχο-
λὴν συγγνώσεσθε, καὶ πα-
ρὰ τ' ἄλλων ἀναπεπταμένω-

communicatum, offendendi
cendendique in eum fa-
tem illi [illegible]? Homi-
nem nimirum hanc calum-
niam, cuiusque ei rediens cla-
rior redditu, Alcibiadis ipsum
autem nihil pudet longe
inceſſere hominem quondam
amiciſſimum, quem commu-
nicabat ei propter ingenii
tudinem praecidere. A
Quid audio? non oderat
Demoſthenem maximè om-
nium hoſtium? A. Nam,
ſiquidem rationem habem
ingenui & fidei eius, & de
rem ubique integritatem
& conſtantiam. Nam hoc
neſtæ res etiam apud hoſtes
honeſtæ ducendæ ſunt, &
virtus vbique digna laude
eſt. Neque velim eſſe dete-
rior quàm Xerxes, quì Eu-
lidi & Sperchidi Lacedæ-
monijs peperci propter ad-
mirationem virtutis eorum,
cùm poſſet eos occidere. Ego
go verò, ſi quem alium, De-
moſthenē maximè admiran-
tus ſum, non quia hic cum
Athenis congreſſus ſum, tū quia eius laudes ex alijs cognoui.

Neque

ρ@ ἴκ τι τῶν πολιτευμάτων αὐτῶν ἔχον θαυμάσαι, ἐχ ὡς ἄν τις νομίσαι τις, τῆς τῶν λόγων λαμπρότητ@, ἃ καὶ μεγάλη μὲν ὁ Πύθων πρὸς αὐτὸν, οἱ δ' Ἀττικοὶ ῥήτορες, παιδιὰ, παραβάλλειν ὧν ἐνέδυ ἱμάτιον καὶ τόνῳ, καὶ λέξεων εὐρυθμίᾳ, καὶ τῆς τῶν ἐννοιῶν συνειραφῆς, καὶ συνηθείας ἀφελίᾳ, καὶ τῷ σωματικῷ γε καὶ ἐρρωμένῳ. μετρίως γοῦν ἡμῖν, ὅτε τὸς Ἕλληνας Ἀθήναζε συναγάγομεν, ἐς ἐπίσχον-τ@ Ἀθηναίους, Πύθωνι, καὶ ἐπὶ Πύθων@ ἐπαγγέλματι συνεστήκειν· ἅτε Δημοσθένη, καὶ ἐπὶ Δημοσθένους ἐπίσχοις συνεστῶτ@. ἀπ' ἐκείνου ἀκρόσεως@ ἡ λαμπρότης αὐτοῦ τοῦ λόγου. ἐγὼ δ' ταύτῃ μὲν λατέραν ἐπαινῶ, ὡς χόρτα τισὶν ὀργάνου· Δημοσθένη δ' αὐτὸν ὑπερηγάμην τοῦ τε φρονήματ@ καὶ τῆς συνέσεως, δεινὸν γὰρ ψυχὴν ἐν ὀρθῇ ἔμπασαν φυλάττοντα πρὸς συμφορὰς ἐπίτηδες, καὶ τῶν μὴ

Neque verò tantùm propter eloquentiam (vt arbitretur aliquis) magnum feci eum: quanquam Python, ad hunc collatus, nullus erat, & Attici oratores ludus erant cum isto congressi: tantùm vincebar actione, sono, compositione, sententiarum luminibus, densis argumentis, conciliandis & impellendis animis. Itaque valde pœnituit nos consilij, cùm Græcos Athenas conuocassemus, vt Athenienses obiurgaremus, freti promissis Pythonis. Sumus enim circumuenti Demosthenis argumentis, qui erat insuperabilis in dicendo. Sed hanc eloquentiæ laudem non duco in illo summam fuisse (erat enim organi vice) sed magis admiratus sum eum propter magnitudinem animi & consilij, & constantiæ quam in periculosissimis tempestatibus retinebat, nunquam cedens

ἄρ τῶν λοιπῶν ἰδιώτων. καὶ ἐμοὶ Φίλιππον ἀκοῦσαι δοκεῖ τὰ τοιαῦτα· ἐμοὶ γοῦν ἔφη ποτὲ περὶ τούτων ἐπαινέσας· οὕτω μέν γε, ἀγαθὲ Αἰσχίνη, ἐξαγορεύσεις Δημοσθένην τὸν ἐναντιούμενον ἡμῖν καταλοιδορήσεις δὲ Φιλίππου, καὶ Παρμενίωνος δυναστικοῦ, καί τι καὶ σκαιὸν ἐς τὸν Δημοσθένη ἐπιτρέψεις. ἄξιος Παρμενίων, ἔφη, λέγειν ὁ Δημοσθένης παρῆσθαι τυγχάνων. μόνος γέ τοι τῶν ἐμῶν λόγων ἐπιλαμβάνεται τοῖς ἀντιγραφεῦσιν ὑπογράφων τὰ ἐμὰ ἀναλώματα, καί μοι μέλλοντι ὑπομνήσειν, ἃ γράμματα φησὶν ἐστὶ μισθοῦ ἀποτίνειν. καὶ ἐκεῖνον, μὴ ἵππους, ἀσπίδας, χρυσίον, ξύλα, πόρους, θρέμματα, φλῶ· ὁ δὲ ἐπιμίκτης σίτους ἀφορίσματα, σωτῆρα ἀναθήματα, ἀντιμισθίαν. τοιαῦτα καὶ τότε καὶ πολλάκις πρός με Φίλιππος περὶ τούτων ἔλεγε, ἡνίκα τῶν παρὰ τοῦ τύχης χρημάτων ἐπῆρτο· τὰ δὲ μικρὰ τῶν

dens admirari videbar. Ac tum mihi Philippum de illo sic sentire, qui cùm offenderet quædam concio in qua Demosthenes in Philippum inveheretur, & Parmenio vehementer fremeret, & Demosthenem comminaretur: Hic vir, inquit, dignus est quem liberè loqui sinamus. Nam hanc vni omnium Græciæ oratorum nihil fertur expensum in meis rationibus, cùm quidem ego malim ei confidere, quam mendacibus scribis. nullus est autem istorum, cui non mercies in meis rationibus perscriptum esse aurum, signa, redditus, agros: at Demosthenes clasſes armat, comparat currus, & subinde reparat. Talia dicebat ad me Philippus tunc & sæpe alias de hoc viro: & in quadam felicitatis fine parere videbatur, quòd Demosthenes non

τὴν Δημοσθένη, οὐχὶ καὶ τοὺς λόγους, ὥσπερ ἐκείνους ἢ καταπίνας, Αθλώνθην ἀρτιμωμένους, ἀσφαλῆ αὐτοῦ, καὶ καταράπλην τὰ βουλεύματα. περὶ μὲν γὰρ Χαιρωνείας οὐδὲ μετὰ τὴν νίκην ἐπαύετο πρὸς ἡμᾶς λέγων, ὡς ὅσον ἄνθρωπος ἡμᾶς κινδύνου κατέσχεν. μὴ γὰρ ἀπαρ' ἐλπίδα, καὶ καινὰς στρατηγῶν, καὶ στρατιωτῶν ἀταξίᾳ, καὶ τῇ παραδόξῳ ῥοπῇ τῆς τύχης τὸ σῶμα κομιζόμενοι ἡμῖν σωτηρίαν ἐνεργασμένην, ἐκπρατικαμεν· ἀπ' ἐπ' ἐμοὶ τε γὰρ τὴν ἡμέραν, τὸν πάντα περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς ψυχῆς κίνδυνον ἐπέσχεν ἐμοί, τὰς ἀδίκους πόλεις εἰς ἓν συναγαγὼν, καὶ πᾶσαν τὴν Ελλάδα ἀναμίξ ἀθροίσας, Αθηναίους ἅμα καὶ Θηβαίους, Βοιωτούς τε τοὺς ἄλλους, καὶ Κορινθίους, Εὐβοέας τε καὶ Μεγαρέας, καὶ τὰ μέγιστα τῆς Ελλάδος ἀγωνιζομένους καταναγκάσας. ὧν μιᾶς ὅσον μετῆς Αθηνῶν ἐπιπέσας πανικὸν, τοιοῦτόν τινες ἦσαν οἱ λόγοι

non esset commissa summa imperij apud exercitum, cùm omnia suorum consilia perturbarentur illius orationibus, quæ ex Athenis velut arietes vel catapultæ mittebantur. De pugna ad Chæroneam facta, nec post victoriam desiit prædicare quantum hic vir creasset periculum ipsi. Nisi enim præter spem, inquit, propter Ducum insciitiam, & aciem malè instructam, & insperatam fortunam, quæ multa nobis conficere solet, vicissemus, vno die non modò regnum, sed & vitam meam in discrimen adduxerat. Coniunxerat potentissimas vrbes, coëgerat omnes vires Græciæ; Athenienses, Thebanos, Bœotios, Corinthios, Euboënses, Megarenses: & effecit, vt periculum simul omnes ciuitates subirent, & mihi transitum in Atticam interclusit. Tales erant huius

σωκρᾶς περὶ Δημοσθένους οἱ λόγοι, καὶ πρὸς γε τὸν λέγοντας, ὡς μίσος ἴσχει τὴν Αθηναίων δῆμον ἐπὶ ταραντινοῖς· ἐμοὶ Δημοσθένης μὲν, ἔφην, ἀντάγωνιστής. Αθηναίοις δὲ Δημοσθένους οὐκ ἔχοντος, Αἰνιᾶνες ἀεὶ καὶ Θετταλοί. καὶ πρέσβεις ἐκέτι πρὸς τὰς πόλεις πέμποι, τῶν μὲν ἄλλων ῥητόρων ἄν τινας ὁ τῶν Αθηναίων πόλις ἀνταποστέλλοι, τῷ προθύρῳ ῥᾴστ᾽ ἂν ἐκείνους δοκῶ νικᾶν, ὧν Δημοσθένους δὲ ἐπιστάντος, μάτην, ἔφην, ἂν πρεσβεύσαμεν. οὐ γὰρ ἂν δύναιτο κατὰ τῶν Δημοσθένους λόγων ἐγείρασθαι τρόπαιον. ταῦτα ὁ Φίλιππος. καὶ μὴν ἔγωγε καὶ πάντας ἥλαττον ἂν ἴσχυσα, ἃ λάβοιμι διδοὺς ἄν, φίλος, Διὸς, Αρχία, τί νομίζεις; βᾶν ἂν ἐπὶ σφαγὴν ἤειμι, ἢ πολὺ μᾶλλον ἂν σύμβουλον περὶ τῶν Ελληνικῶν πραγμάτων, καὶ τῆς ἀρχῆς πάσης ἐποιούμην; φύσει μὲν γὰρ αὐτῷ, καὶ διὰ [ἀρχὰς εὐνοικῶς ἔχοντα ἐγ αὐτῶν τῶν πολεμ]άτων,

de Demoſthene ſermonis perpetuò. & cùm diceretur ad eum quòd magnum antagoniſten haberet populus Athenienſem, reſpondebat, ſe unum habere antagoniſten Demoſthenem. Nam quod abſque Demoſthene ſit, Athenienſes ſimiles eſſe Acarnanum & Theſſalorum. Et quando legatos ad urbes mittebat, ſi quos diceret ferant Athenienſes, ſe facilè vincebat ipſe: ſed Demoſthene preſente, fruſtra, inquit, ſe legatos mittere. Non enim poſſunt contra Demoſthenis eloquentiam erigere trophæum. Sic Philippus dicebat. Itaque ego, qui quidem longè inferior ſum Philippo, ſi cepiſſem talem virum, num velut bonum ad eandem abduxerem, an verò potius in conſilium de toto regno Græciæ conſtituendo adhiberem? Nam initiò naturâ ei bene affectus ſum, propter rem eius geſtam, ac magni

ἔτι δὲ μᾶλλον Ἀριστοτέλη μάρτυσι, πρός τ' οὖν τὸν Ἀλέξανδρον καὶ πρὸς ὑμᾶς ἄγων, οὐδὲν ἰκανὸς. Τοσούτων ὄντων αὐτῷ τῶν εἰωθότων, μηδένα οὕτω θαυμάσαι, μεγέθους τε φύσεως, καὶ τῆς περὶ τὸν ἄνδρα ἐγκρατείας, καὶ βάρους καὶ τάχους, καὶ παῤῥησίας καὶ ἐλευθερίας. ὑμᾶς δὲ, ἔφη, ἡγεῖσθαι, ὡς ἐπὶν Εὐβούλου καὶ Φρυνώνος καὶ φιλοκράτους, καὶ παρᾶσι λάθροις καὶ τοῦτον ἀναπεῖσαι ἄνθρωπον, καὶ τὸν πατρῴαν οὐσίαν εἰς Ἀθηναίους, ἰδίᾳ τε τοῖς ἀνηθάσι, καὶ δημοσίᾳ τῇ πόλει καταλωκότα. ἁμαρτάνοντός δὲ φοβεῖσθαι εἴωθε, πάλαι βουλευομένου τὸν ψυχὸν ὑπὲρ πατρίδος ἀπολέσαι τῆς πατρίδος ἀλλήλοις τύχαι. καὶ καθαπτομένου τῶν πραττομένων ὑμῖν, ἀγανακτεῖν. ὅτι οὐκ τὸν Ἀθηναίων δῆμον ὑπολαμβάνει φιλεῖσθαι ὑμᾶς, ἔφη, τῇ μὲν τῆς πατρίδος εὐνοίᾳ πολιτευόμενον, αὐτῷ δὲ τὸν πολιτείαν ἡγεμόνα

ac magis propter Aristotelis testimonium, qui solebat eum sæpe, & ad Alexandrum & ad nos ducere. Et cùm tot essent qui ad eum venire consueuerant, neminem sic admirabatur, propter magnitudinem ingenij, temperantiam, grauitatem, acumen, libertatem, & tolerantiam. Vos, inquit Aristoteles, similem putatis esse Demosthenem Eubulo, Phrynoni, & Philocrati: & conanimi hunc quoque pecunia corrumpere, qui vniuersum patrimonium in Athenienses priuatim & publicè contulit: & quia nihil proficientis pecunia, minas abhibetis, cùm iste nihil dubitet pro patria mortem oppetere. Et si quid in vobis reprehendit, ægrè fertis: at ille ne populum quidè metuit. Non videtis eum amore patriæ Rempubl. gerere, ac ducere hanc administrationem tanquam

νάτιον φιλοσοφίας πρόπυλον. τὰ δὲ τοιαῦτα, ὦ Ἀρχία, ἀπορρητότερον, αὖθις συγγενόμενος. τὸν δὲ γνάθωνα, ὡς ἔμοιγε περὶ τῶν παρόντων, ἀπολύσαι λέγεις. καὶ τῶν δὲ παρακολουθούντων ἡμῖν ἕνα πάνυ, ἀ ἰδιόμαν ἀκοῦσαι, ἄπωθέν τινος ἐξ ὑποφύσεως γνάθου ἀκούσαι λόγου, καὶ φιλαλήθους συμβολῆς μεταλαβεῖν. καί τι καὶ τοιοῦτόν ἐστιν ἄρτιον, ἀπὸ εἶναι ὕστερον ἀθλιώτερον τὸ ἀχαριστίαν. πάντα παραβάλλοιτο τὴν αὐτῶν βίον, ἐξὸν ἐνγαμενισίοις καὶ βιβλιαρίοις ἐνχεῖσθαι φίλοις. ὦ βασιλεῦ, τῶν ἡμῶν ἴσως ἂν ἔντυχε, ταῦτα δ' μάτην ἂν ἔλιγε, οὗτο μανικῶς φιλαύτως ἐλῶ. ταῦτα, ὦ Ἀρχία. τί γὰρ ἂν καὶ λέγοιμι; ἀπὸ νῦν δεινὸν, ἔοικας ἔτι μᾶλλον, ὦ βασιλεῦ, θαυμάσαι. καὶ γὰρ ὑμᾶς οἱ τιθιαμῶσι διαφερόμως ἐδὲν ἐκπλήξει τι καὶ ἐκπλήξει τῶν ἐρώντων. ἔοικε δὲ πάντα ἂν ὅλη βασιλικῶς κρίνειν ὑστάτης ἀπείρας, ἀγαθοῦ ἐπαφασκά.

tamquã philosophiæ ac virtutis scholæ quandã esse, quã non contenta ad quæstum aut alias cupiditates cõferret. Proponas, Archia, velde optari mihi cum confuetudinem cõtigisse, vt cõpio cum vti possem tua præsentia, & audire vocẽ liberæ meæ, ne alioqui circũfusus offenderibus. Ac mihi sanè videtur hoc nomine reprehendendus esse, quòd vitã suã in dispendium adducit pro tam ingratis ciuibus, cùm posset dies inuenire amicos fideliores & constantiores. ARI. Alia quidem, ô Rex, vellè dixisti: sed hoc frustra dixisse illi, adeò fuerunt amore patriæ. ANT. Sic est, ô Archia. quid enim manifestius? Sed quomodo mouet? est? AR. Magis etiã mouet cum, ô Rex, si hoc scias. Nam & nos qui assumus, non mouet obstupescimus, quàm dij spectatores. Videbatur enim iam olim quod se confumisse de hoc exitu vitæ, quod intelligi potest ex apparatu.

Scribæ

ἐκεῖνος μὲν ἦν ἔνδον ὑμῶν ὧν ἐπῆν, μάλιστα δὲ τῶν πρόσθεν ἡμερῶν λόγους. ἡμῖν ἀναλωτὸς ἦν. τίνες δ' ἦσαν οἱ παρ' ὑμῶν λόγοι; ΠΟΜΠ. καὶ σοὶ ταῦτα πολυτελῆ δοκῶ, ὃς ἀνδρός τινος παρὰ σοῦ καθυστερούμενος, οὐ μάλα μὲν εὐδοκῶν· οὐ γὰρ ἀπιστάμην, ἀλλὰ σὲ ἄμεινον ἀεὶ ὀργῆς ἔχειν τὴν ἄνθρωπον, χρήσιμον δ' οὐδὲν εἶναι τὸ σὲ θᾶττον νομίζων. ΑΝΤ. ἐκεῖνος δὲ ταῦτα λόγους; καὶ μὴν μηδὲν ἐφρόντιζε. μάλιστα μὲν γὰρ ἀπιέναι ἂν ἐβουλόμην παρὰ σοῦ νῦν. ἀλλὰ σύ γε μὴ παραλίπῃς μηδέν· οὐ γὰρ δὴ σμικρὸν ἔργον, οὐδ' ἀνδρὸς γενναίου τὸν ἐμὸν βίον καταμαθεῖν, πότερον ἄλογος καὶ νοθρὸς ὢν, ἢ παντάπασιν ἀκριβῶς τὸ τῆς ψυχῆς ὄρθιον ἰφύλαττον, καὶ μὴ ἀπέλαβον ἀπανθ' ὑπὸ τῶν ἐμῶν φίλων; ΑΡ. ὅτε γελάσας· ἐμοὶ δὲ ἐπέπαιζεν εἰς τὸν πρότερον βίον, ἀπέλαυνε φὴν μὲ ὑποκρινεῖσθαι δεῖν τῶν σῶν ψευσμάτων.

Sedebat enim intus in templo, ac frustra superioribus diebus cum eo colloquiebamur. ANT. *Quales fuerunt vestri sermones?* AR. *Multa humanissimè proponebam, promittebam ei veniam abs te, non sanè expectans. non enim nosram hanc tuam voluntatem, sed arbitrabar te huic vehementer iratum esse. tantum ista dicebam pertuadēdi causa.* ANT. *Quomodo accepit ille vestram orationem? & nihil me celes. Vellem enim me coram audiuisse: sed tu nihil omittas. Magnanes est tanti viri mores sub exitum vitæ contemplari, vtrum spiritus defecerit, vtrum expalluerit, an constantiam animi retinuerit.* AR. *Nullam significationem pauoris edidit.* ANT. *Quomodo?* AR. *Suauiter enim risit, ac lusit in priorem vitam meam. dixit me ineptum histrionem esse tuorum mendaciorum, nec posse cum*

τερ. ἀπούσης ὥρα δὲ ἐ-
νοχλήσαι, πρᾶττε τὰ φυ-
χεῖά ; οὐκ, ἀγνοῶ γὰρ
ἀκούουσι. οὐ δέξα δὲ μέ-
γιστον ἀγαθόν, ἀλλ' ἐπὶ ἐνί
τινι, ὦ βασιλεῦ, λέγω, Μα-
κεδόσι μὴ (ἔστω) σοὶ μὲν ἀ-
πήμονες, σοὶ δὲ παράδοξοι,
ἃ Δημοσθένει οὔτε παρέ-
νευσιν, οὐ Ἀμφίπολιν, οὐ
Ὄλυνθον, οὐ Πρασιάς. ἕκαστα
ταῦτα ἐλεγεῖα· καὶ ἦν οὖν
ὑπογραφίαι παρεσκευάμεθα,
ἵνα οἱ τὰ λεχθέντα ἐκτρέ-
χωσιν. ἐγὼ δὲ, ἔφη, ὦ Ἀρχία,
βασάνου τὸ ταινίου φόβο,
ἢν' ὕφιν οὐκ ἂν Ἀντιπά-
τρου γνοίμην· ἐπ' ἀ ταῦτ'
ἀνενέχθην, πολύ μοι μᾶλλον
ἐπιφυλακτέον, μὴ τὴν ψυ-
χὴν αὐτὴν παρ' Ἀντιπάτρου
ἀπολαβοντὶ ἐγκέφα ; μᾶλλ' ἐμὲ
ἐμαυτὸν ἔτρεφα, τάχιστ' ἂν
ἀνδρὶ νέῳ Βακχικῷ, ἢ τὸν
Μακεδονικὸν μεταβάσεσθαι.
ἀκούεθ' ὅτι, ὦ Ἀρχία, ἃ τὶ ἐμοὶ
ἐμοὶ πράσιν αὐτὸν παρέχοι
τὴ τιμήσι, ἐμὲ ἐπαθλοῦσα,
καὶ

nere spectatorem. Aut. Itaque non cunctus mihi promissis despondit animum? Ar. C. Nimirum, quòd si audias reliqua, nonnumquam videbis fidem non habuisse, sed rectam accendo ingenium attigisse. Dixi enim, quæ iubes. Non, inquis, indignum est aut nomen Macedonibus fore capere Demosthenem, et Amphipolim, Olynthum, Orcopum. Talia multa dixit. Adhibuimus enim scriptores, qui eius dicta excipierent. Ego, inquit, meum tormentorum aut mortis non memini, ut spectatæ propositæque mihi sunt ad Antipatrum venturum esse. Sed si hæc verasunt quæ dicitis, multò magis cauere debeo ne mens mea videatur ab Antipatro corrupta, nève videar deseruisse ordinem in quo ad Græcos defectionem collocatus sum, et transfuga factus ad Macedones concessisse. Si mihi honestum est vivere, Pinem præbeat, et triremis quam infirmi,

o

καὶ τεῖχος καὶ τάφρος, ζῶντι ἡμῖν τίνεσθαι ἐξεργασμένα, καὶ φυλὴ Πανδιονὶς, ἃς ἐγὼ ἐθελοντὴς ἐχορήγησα ἐγὼ, καὶ Σόλων καὶ Δράκων, καὶ παρρησία βήματος, καὶ δῆμος ἐλεύθερος, καὶ ψηφίσματα στρατιωτικὰ, καὶ νόμοι τριηραρχικοὶ, καὶ πολέμων ἀρεταὶ καὶ τρόπαια, καὶ πολιτῶν εὔνοια, τῶν ἐμὲ πολλάκις ἐστεφανωκότων, καὶ ἐλλάμπει Ἑλλήνων, τῶν ἀπ' ἐμοῦ μέχρι σοῦ τετιμημένων. ἃ εἰ καὶ βιωτὸν ἐλεηθέντι παρέσται μοι, ἀνιαρὸν δ' οὖν ὁ ἔλεος τοῖς οἰκείοις, ἂν ἐλεοῦμαι ἀκμαλέοις, ἢ ζῶσι παρασιν, ἂν σωτηρίαν τὰς θυγατέρας, ἢ οἷς ἐρᾶς σου δίδωσαμεν. εἰ δέ μοι μὴ σόφοι νόμων ἀρχὴ ἢ θαλάττης, ἐρῶ γε ζωὴν Ποσειδῶνος αὐτῷ τὸ σέβεσθαι, καὶ τῶνδε ζῶ βωμοῦ, καὶ τῶν ἱερῶν νόμων. εἰ δ' ὁ Ποσειδῶν, ἔφη, μὴ δύναται φυλάττειν τὴν ἀσυλίαν ἑτέρου, μὴ δ' ὑποσχώμεθα πεδὶ σοῦ Δημοσθένει Ἀρχίᾳ, ἵνα θανοῦμαι. ἐγὼ δ' Ἀντίπατρος ἡμῖν ἐκεῖ ἐ

murus & foſſa meo ſumptu facta, & tribus Pandionis, cuius cauſa vltrò ludos feci: & Solon, & Draco, & libertas concionandi, & liber populus, & decreta, & leges claſſium, & maiorum virtus ac trophæa, & ciuium beneuolentia, qui me ſæpe coronauerunt: & Græcorum auctoritas, qui hactenus à me ſeruati ſunt. Quòd ſi mihi vita debeat contingere alterius miſericordia, quamquam id turpe eſt, tamen hoc beneficium malim accipere à meis ciuibus, quorum redemi captiuos: aut à patribus, quorum elocaui filias, aut quibus donaui pecunias. At ſi me nec inſularum imperiũ, nec mare defendet, petam ab hoc Neptuno auxilium, & ab hac ara, & à ſacris legibus. Sin autem Neptunus non poteſt defendere immunitatem templi, nec pudet eum prodere Demoſthenem Archiæ, moriar, nec mihi Antipater

ἀσπίδ' ὑπὸ τὴν ἀριστερὰν καὶ ξίφος μοι φαίνεται ἔχειν Ἀθηναῖον Κασιλίνειον, καὶ νῦν μὲ ἐνέβαν τὸ ὑμετέρας τάχος, ὁ μισὸ Καπιμήδοντ καὶ ἡ Πολυκλὴς καὶ Δημοκλὴς ὁ σωτοδίδασκαλος. ἐξιὼν δ', ἔφη, τὸ φοβῆς μεταβάλεσθαι, ὁ μὲ τὰς Βριτόνιος ὑπαντήσας καὶ τὸν Κόϊρον ἐπισχωνίσμενον. οὕτως ἐφοβήθη τὸν δαίμονα συμπαραβαλόμενος. ἐκεῖνον γὰρ ἐμεμφόμην τὸν ἀνδρεῖον ὡς ἀνταῖον ἐν ἀνθρώποις ὄντα. καὶ νῦν Ἀρχία, τὸ ἐπ' ἐμαυτὸν οὐ κατασχὼν τὰς Ἀθήνας, ἐκεῖσε ἐπλεόμην ὁ, ἐντάφιον τὸ λέπτιον τῷ ἐλευθερίᾳ τεύξων. ἀπὸ δίκαιον δ', ἔφη, ἐστὶ τὸν τραγῳδιῶν μνημονεύειν ἐν συμπότῃ τὸ λεχθέν·

Ἡ κἀν θυέσσω' ὅμως,
νοσοῦσι φρονεῖν ἄχθομαι δυσχημόνως πιεῖν
κόρυ καὶ ταῦτα. Δημοσθένης δ' ἀσχήμονῶ ἀσχήμονα, τὸν ἐγκωμιάστης καὶ Πλάτωνος ὑπὲρ ἀθανασίας λόγον ἐπαιρόμενος ἐπὶ τῷ ἀθανασίας λόγῳ ἐπαιρόμενος

pro Deo colendus adhibitis determinibus amicorum habeo te Quintiliane, quibus Adamantius, et suis felicitate restituis Calcidenum, Pythium et Democlem. Dixerunt enim vel servumtamen nisi verecundia D. Cadri, et filium Procli abstinuisset. Non igitur solum transfugam fortunam secuti. Timuisse enim effugium meum est, quae est enim omni periculum impudens. Itaque Archia quoniam in me est, non sinam deducere Athenas, sed meum spiritum ubicunque habeam, in quo meum est hoc restituam. Vestem etiam sepulturae. Tragoediarum aliquis quoniam dictum est:

Abstinuisse mavis, ami
Decorum ne audaci, con
sulens facilis?

Haec cum soceris parilia, quae supine erat Demosthenis praeferre laborantem virum honestis mortis? de oblivisci Xenocratis et Platonis disputationi de immortalitate animae?

θόμην; καί τινα πικρότητα ἐνέλιπεν, προσαχθεὶς ἐς τοὺς τοῖς τυχοῦσιν ἐξονειδίζοντας. ἀλλὰ τί δεῖ λέγειν νῦν ἐμέ; τί δ' ἐμοῦ τὰ μὲν ἀναμίξαντος, τὰ δ' ἀπαναισθητοῦντος, ἀναλαβὼν μόνος πρᾴως ὑφαντωτός. ἐπείσθην ἄρ', ἔφη, ἐγώ, Ἀρχίαν ὄντ' ἐπὶ Δημοσθένην ἐμέ, συγγίγνεσθαί μοι, ὦ ἀμείνων, μὴ πικρύνοντι καιρῷ χρῆσθαι. τότε δὴ, τότε πρὸς βίαν αὐτὸ ἐποιησάμην ἀνενόμιζον, ὅτ' ἐς ὄψιν, δεῦρο δ' ἐλθὼν κατεγέλων. καὶ τὸν θόρυβον προσβλέψας ἐκείνων Ἀρχίας, ἄκρᾳ, ὅπλα μόνα, φησὶ, τεκμήρεσθε, καὶ τάχα, καὶ σφατέσθαι, δοκεῖτε ἄνευ καὶ μέρους σφυγμάτων τὰς ἀνθρωπίνας ψυχὰς ἀναλαμβάνειν· τὰς δ' ἡμῶν ῥᾳστώνας καταφρονεῖν, οὐκ ἂν ἐπιχειρῆσαι Ἰλλυριοὶ καὶ Τριβαλλοὶ καὶ Μακεδόνες, ἐχυρωτέραν ξύλινον πύργον τὴν ἡμῖν, ὃν θεὸς ἀνεῖπεν ἀπόρθητον ἔσεσθαι, μᾶλλον ἢ ἐν τῇ προνοίᾳ ἀδεῶς μὲν ἐπολιτευόμην, ἀδείας δὲ μοι τὸ κατὰ Μακεδόνας ἐμήνυσεν.

animarum? Addidit etiam quædam, inuectus in eos qui calamitatem exprobrant. Verùm quid attinet me nunc recitare? Cùm ego ad extremum partim precaret, partim minas adhiberem, & blãditijs terrores miscerem? Ego, inquit ille, persuaderi mihi paterer, si Archias esſem: sed quoniam Demosthenes sum, peto vt ignoscas mihi, qui non consueui inconstans esse. Hic cùm eum vi abducere vellẽ, idq; ipse sentiret, cœpit me irridere. & Deum aspiciens, ait: Archias putat tantum arma & exercitus præsidia vitæ esse, & meum apparatum contemnit, quem expugnare neque Illyrici, neque Triballi, neque Macedones possint. Firmior est enim quàm ille murus ligneus, quem olim nobis Apollo respondit inexpugnabilem fore. Nam vt prudentia me in administratione Reipub. securum præstitit, ita me aduersus Macedones securum reddet.

Nunquam

ἐμίλησεν ἀλλ' ἐκ Εὐκλείδου, ἐκ Λυσιγένους, ἐκ Πυθέου καὶ Καλλιμήδοντος, ἐκ Φιλίππου τούτου, ἐκ τοῦ νεὼ Ἀρχίου τουτουΐ ἀνδρὸς, μὴ φοβοῦμαι τοῦτον. ἐμοὶ γὰρ, ἔφη, τὸ κατ' ἐμὲ μὴ ἐκ βίας πραττόμενον ἐστι καὶ ἑκόντας. ἢν δὲ βίᾳ πρᾶξαι, ἐκὼν ἕψομαι. καὶ ὁ μὲν ἐπὶ τοῖς ἐπιτηδείοις ἐπῄει τοῦτος, ἐγὼ δὲ τῷ χαίρειν τῷ σώματι προσεγενόμην, ἀλλ' οὐκ ἂν ἐδεξάμην ἀναγκαζόμενος. τὸ δὲ, τί δὴ ποτε λέγω; ὕστερον βασάνοις θραττούσης ἐφωράθη. ἐπεὶ φαρμακὸν αὐτῷ τινα μιχθέντα, λύσαι ψυχῆς δὲ εὐμαρῶς ἐπιθυμίαν ἐπιδείξαι. οὐ γὰρ οἶμαι ἔφασαν ἀβρὸς τὴν ἀλγηδόνα. καὶ πῶς ἐμὲ βαλόντα, ἔλεγε, δι' ὅλου, ἔφη, πῶς ἀντίκαμον, Δημοσθένη δ' ἐν ἕξει, ἐὰν μὲ τις. ἐμοὶ μὲν ἐν φαύλῳ κατόψονται, ἐπὶ δὲ Μαραθῶνι κατέκειντο. ὁ δὲ χαίρων ἀνῄει. ὕστερον δὲ τὸ τέλος, ὃ βασιλεῦ, τοῦ Δημοσθένους πολιορκίαν ἐμηχάνα. Δημοσθένους γὰρ ἔτι ζῶντος, ὦ Ἀχίλλεις.

Numquam formidavi. Euclidem enim, aut Lysiclem, aut Pytheam & Callimedontem, aut Philippum, neque modò hunc Archiam formido. Cùm hæc dixisset: Age, inquit, ne differas mihi violentas manus. non enim prophanabo templum, quantum in me est. salvato Deo, sponte sequar. Ego sic sperabam fatum, & cùm ille manum admovit: neque ego suspicabar cum aliud facere, quàm orare deos. sed quid egerit, postea ex ancillis per tormenta cognovimus: diu cum habuisse paratum venenum, ut morte libertatem redimeret. Neque extra templi limen pervenerat, cùm lapsus inquit: Hoc cadaver ad Antipatrum vehes, Demosthenem verò non vehes, non per. Et videbatur suo more imaturus per illos qui in Marathone vulnerati cubuerunt, sed valedicens evolavit. Hinc ego sum, Rex Achilles.

effero expugnati Demosthenis. A N. *Demosthenis scilicet.*

ἀρχία. βαβαὶ τῆς ἀητίτου ψυχῆς, καὶ μακαρίας, ὅτι ἀνδρὸς ἦν οὐδὲ τὸ λῆμα· πολιτικὴ γὰρ πρόνοια, μετὰ χάρα τὸ πιστὸν τῆς ἐλευθερίας ἔχειν. ἀπ' ὀλίγου μέν, βίου ἕξειν τὴν μακάρων νήσοις, ἢ ἐν ἀγαθοῖς πλησίον, ἢ τὰς ἐς ἐρανὸν ψυχὰς νομιζομένας ὁδὸς, εὐαδές τι λαμπρὸν καὶ ἐλευθέριον διώκει. τὸ σῶμα δ' ἡμᾶς ἐς Ἀθήνας ἀφιέμενον, κάλλιστον ἀνάθημα τῇ γῇ τὴν Μαραθῶνι πεσοῦσι κοσμοῦντος.

licet. O inuictum animum & beatum, quàm generosum facinus. Prudentia est, in manu retinere libertatis possessionem. Sed decessit victurus in beatorum insulis apud heroas, vt dicitur: aut in cœlum peruēturus, vt deus factus comes sit Iouis liberatoris. Corpus verò nos remittemus Athenas, futurum honestius ornamentum patriæ, quàm illi qui in Marathone occubuerunt.

GILBERTI COGNATI ANNOTATIONES.

ARGVMENTVM.

Eiusmodi in hoc encomio laudandi figura Lucianus vsus est, vt singulari quodam & laudum & orationis genere Demosthenis claritatem atq; virtutem memoriæ animisq; hominum commēdare, voluisse videatur. Non enim communibus illis Rhetorum formulis ac locis insistit, neq; etiam simplici ac recto ductu, ingenij, fortunæ ac corporis dotes, ornando atque amplificando prosequitur, sed noua quadam occasione ad ipsam causam velut attractus, dum Homeri, cuius cū illo contentionem inducit, laudibus occupatū se simulat, aliud planè agendo hoc ipsum agit, vt ostēdat illum, quemadmodum corporis atque alijs externis dotibus longè Homero superiorem, ita ingenij felicitate animiq; cōstantia

ſtantia ac robore nulli clariſſ. virorum vſquam inferior fuiſſe, imò tanquam communia hęc, à quib. alij omnes plerunq; laudandi materiã atq; facultatẽ ſibi petiit, pro paruo duceret, aut plãnè contemneret, poſthabitis alijs locis, continentiã ſolùm, atq; fortitudinẽ, quib. immoraretur, & quæ verbis amplificaret, potiſſ. delegit. Quarum alteram quidem ille ita præſtiterat, vt nullo vnquam corruptelis atq; *δεσποσύναις* quib. eo tempore Reſpub. Athenien. præcipuè infeſtabatur, aduerſus patriã corrumpi ſe paſſus ſit: alteram aũt ad extremũ vſq; ſpiritũ animo ita obfirmato atq; cõſtanti cuſtodiuit, vt cùm incolumitatem & certa præmia, ſi ad Antipatrum trãſiiſſet, propoſita ſibi videret, voluntariã mortem ſo honeſtæ vitę antehabendam ſibi putãrit. Præcipuè verò in attollẽdo illius erga patriam amore operam ſumit, quem tantum in illo fuiſſe indicat, vt nõ modò in claſſem & publica ædificia priuatas facultates impenderit, verùm etiã cùm iam iterum ab infenſis ciuib. per ſummam contumeliã vrbe eiectus fuiſſet, mori tamen potius voluerit, quàm cum Macedonib. aduerſus patriã, adeò etiã ingratam conſentire. Et ad hanc quidem rem non vllo domeſticorũ teſtimonio, aut ex Græcorũ alicunde hiſtoria petito vtitur, ſed quod vel præcipuũ iudicandũ eſt, ab ipſa hoſtiũ atq; barbarorũ confeſſione, qua nihil ad confirmandã Demoſthenis laudẽ grauius eſſe poterat, fidẽ verbis facit. Quo ſanè in loco illud admiratione dignũ mihi maximè videri ſolet, quòd duob. diuerſarũ gentiũ clariſſ. eloquentiæ luminibus, patriæ aũt vtrinq; fideliſſimis tutoribus atq; patronis, nõ modò ſimili fermè fato perire contigit, verùm etiam quòd ĩdẽ eodẽ exemplo maximum virtutum atq; laudum ſuarũ encomiũ ab hoſtibus, ijsq; ipſis quorũ odio atq; tyrãnide perierat, retulêre. Nam quod hic Lucianus de Antipatri, Philippi, aliorumq; teſtimonio confirmat, idem ferè à Plutarcho de Cicerone & Auguſto, cuius proſcriptione hic dãnatus fuerat, traditum videmus. Cùm enim ex Cæſaris nepotib. quidam, Ciceronis neſcio quẽ libel-

libellum legẽdi causa manibus teneret, inquit, & mox interueniente subitò Cæsare, eundem sinu abscondere vellet, nec tamẽ posset quin videretur: Cęsar accepto libello, cum stando plurimâ eius partẽ euoluisset, reddidisse adolescẽti cum his verbis dicitur: Eloquẽs hic vir, eloquens fuit, ô fili, & amator patriæ. Dignum mehercule præconium, & haud scio an plus laudũ & gloriæ Ciceroni addens, quàm vel laurea, vel supplicatio illa, de qua ille sæpe ac multũ gloriari solebat. Quod enim virtutũ præclarius testimonium esse potest, quàm quod etiãm is qui vitam, opes & reliqua omnia abstulit, vltrò nulloq; cogente perhibet? Nam ea profectò virtutis vis atq; potestas est, vt animos ac sensus nostros, vtcũq; erga ipsos homines odio, aliísve impulsionib. affecti sumus, cùm honesta ac præclara illorũ facta cernimus, incredibili quodam studio atq; amore accensos & inflãmatos reddat. Itaq; etiam Vlysses, vt apud Sophoclem fingitur, cum improuiso Aiacis, cum quo tum summo odio ipse dissidebat, mortem deprehendisset, dextrãq; illam qua non modò antea pro Græcis strenuè pugnãrat, sed etiam tunc contra seipsum, dum præsentem ignominiã euitare studebat, fortiter vsus fuerat, aspexisset, cùm cætera illius viri præclara facinora verbis extulisset, tandẽ hæc quoq; addidit, credo ipsa virtute ita extorquente, vt diceret: *πικρὰ γὰρ ἡ ἀρετὴ μοι τοῖς ἐχθροῖς πολύ.* vt enim rectissimè dictum est à poëta: *πικρὰ γὰρ θάνατος καὶ τοῖσιν ἐχθροῖς κοινά.* Hoc igitur tanti viri, & non solùm ab omnibus tum Græcis tum Latinis, verùm etiam ab ipsis hostibus ac barbaris tantoperè laudati, encomiũ, in quo si ad argumẽtum respiciamus, singulare quoddam præclariss. virtutum exemplum: si verò ad ipsum libellum, nouum quoddam laudandi, adeoque ipsius eloquentię specimen proponitur, cum summa diligentia perlegamus.

a Cvm in.] *Narratione orditur, quæ occasionem encomij exponit: in primis locũ & tempus. cum Thersagora poëtæ physiognomia. b* Die decimosexto.] *Ianuary. c* Aquilo.] *aduncos.*

adunco. d Homeri natalem.] *Homero singulare priuilegium principi versuum primitiæ offerebantur. Iulius Pollux inter Græcorum excellentissimus: cuius vitam qui nosse cupit, Herodotum adeat, & Plutarchum. e* A meta procurrendum.] *Græcè est, ἐκ τῆς βαλβίδος: id est, à carcere suæ repagulo. In stadijs autem & certaminibus equestribus erant repagula quædam, vnde cursus initium erat, quæ Græci βαλβίδας seu ἀφορμὰς appellant. Iuxta has linea tendebatur, cui insistebant cursori. τέρμα finis & vbi sistitur erat, quæ Latinè meta dicitur. Vnde à carceribus ad metam, à meta ad carceres dicimus. Lucianus: Ad carceres nec tu fabulatus esses. f* Nō leui furore actus est.] *Numine ac diuino quodam afflatu poetas agitari, Plato in libro de Furore poëtico testatur. Atque hoc facit illud Ouidij:*

Est Deus in nobis, agitante calescimus illo.

Lucianus in Parasito, dicit poëtin fato quodam accidere. Aristoteles in Problematis meminit de Maraco quopiam Syracusano, qui tum meliora fecerit poëmata, cùm mente esset alienata. g Demosthenis cū Homero.] *Prima encomij pars Collatio Homeri & Demosthenis, & primò quod ad ingenij virtutes attinet. Et hic obiter obserua, quid in auctoribus potissimùm obseruandum sit. Vt ostendat Demosthenem Homerum æmulatum fuisse, illorum similes sententias confert, diuisq; eloquentiam, quum ante Demosthenem velut mortua & machinis propulsa esset, vinam & suis viribus mobilē reddidisse. Seneca in prologo declamationum suarum: Potuit inquit, & Ciceronis ingenium, quod solum P. R. per imperio suo habuit, æquiscere, & quod vulgo de alio, hoc est, Demosthene, dici solet, sed de illo propriè debet, potuit vinam vocem audire. h* Apud poëtam.] *Homerum Iliad. μ. qui, quo pacto nos pro patria gerere debeamus, in hac potissimùm sententia declarauit. Sunt enim Hectoris verba ad Polydamantem, augurium infaustum interpretantem. Sed hanc expressit sæpius in primis Iliad. 15:*

— res est pulcherrima mortem
Pro patria oppetere, & saluos præstare penates.

Expressisse etiam eam videtur Q. Fabius Maximus apud Mar-

cum

cum Tullium lib. de Senectute. Is enim cùm esset augur, dicere ausus est, optimis auspicijs ea geri, quæ pro Reipub. salute fierent: quæ contra Rempub ferrentur, contra auspicia ferri. Citatur ab Aristotele in Rhetoricis lib. 2. Item ab eodem in epist. ad Atticum, & à Plinio minore in epistolis. Idem Cicero pro Cn. Planco: Qui pro Repub. vitam reddiderunt, nunquam mehercule eos potius, quàm immortalitatem assequutos putaui. Item in Marcum Ant. Philipp. 14: O fortunata mors, quæ pro patria redditur. Vide annotationem nostram in Patriæ encomio sub finem ad illa, pro tuenda patria. i Pythonis orationem.] *Pythonis oratoris eloquentia celebris est. Fingitur etiã ab Homero Vlysses vir multa præditus facundia. k* Ni foret hæc hominum.] *Iliad. 12. hæc verba Sarpedoni tribuũtur, quibus Glaucum adhortatur. Non dissimili sententia Andromachen Hector consolatur Iliad. 7. cuius verba sunt hæc, Eobano Hessio interprete:*

— lex omnibus vna statuta est,
Quæ iubet esse semel moriẽdũ, hęc omnib. vna est
Conditio —.

Iliad. 18. Achilles Thetidi matri, eodem interprete:

Sic si fata vocant, his me parêre necesse est.

Non dissimilis versus citatur in Demonactis vita:

Strenuus vt segnis, fato potiuntur eodem.

Vide quæ illic annotauimus. l Grauitatis in Demosthene, quàm in Homero.] *Lucianus grauitatem in Homero desiderat, quòd nimia libertate suos quandoque increpet, cùm Achivos Achaidas vocat, &c. m* Cętera sunt ignota, patria, genus, ætas.] *Fecit enim nominis Homerici claritas, vt neq; cuius fuerit, neq; de eius parentib. inter Græcos conuenerit: & pleraq;, vt solent, de eo fabulosa confingantur. Nève de eius parentibus plura dicam, de eius patria nihil certi traditur. Hunc enim multæ Græciæ vrbes certatim sibi vendicant, adeò vt quibus potissimùm credere debeamus, non facilè fuerit discernere. Quod etiam testatur Cicero pro Archia. n* Nonnulli Smyrnam.] *Smyrnæi præcipuè Homerum sibi vendicârunt, vnde & nummum æreum cum inscriptione Homerici nominis habuerunt, & porticum quadratũ cum templo ac statua*

Homeri, teſte Strabone lib. 14. o Aut ſtruium.] *Meletum, qui per agrum Smyrnæum volvitur, à quo Meleſigenes dictus eſt, teſte Herodoto.* p Meleſigene.] *Meleſigenes dictus fuit, quòd ad Meletem fluvium natus eſſet, ſed cæcus factus, Homeri nomen fortitus eſt. Cumæi nanq; & Iones capeas oculis ὁμήρους appellant, quod ὁμήρους*, id eſt, *ſtipites ducibus egeant. Septem de eo civitates contendunt, vt eſt in diſticho Græco apud Gell. lib. 3. cap. 11.*

ἑπτὰ πόλις ὁμηρίζουσι σὸν ἰθάκην ὁμήρου,
Σμύρνα, Χίος, Κολοφών, Σαλαμὶς, Ῥόδος, Πύλος, Ἄργος, Ἀθῆναι.

q Athenæ opulentæ.] *Athenas hodie vocant Setbinem. vrbe dirvta (haud enim magna eius pars incolitur) pertuſ; vaſtato viſuntur etiamnum ingentium ædificiorum latiſſima ſpatia olim vrbis miſerabiles ruinæ, Gymnaſia dirvta, porticvs collapſæ inter alta rudera, tanquam oſſa ex vrbis cadavere ſuperare ſunt, atatemque noſtram priſtinæ dignitatis & amplitudinis admonent. Marmorei lapides, elogia, tituli, epitaphia; literis vetuſtate exoleſcentibus præferunt.* r Epigramma.] *Eraſmus meus pro ἐπίχρεμμα legit ἐπίγραμμα. Et ideo hunc locum ita vertit: At tu fortaſſe vereris, ne in te torqueatur illud proverbiale dictvm de male reſpondente proportione, nempe ne tibi thylaco maior ſit acceſſoria ſarcinula. Eſt autem ἐπίχρεμμα, à σάγη, velut oneris adſertura. Thylacus culeus eſt ſine manica, parata geſtandis oneribus. Ergo cùm digreſſio longior eſt quàm ipſa res, vti licebit hoc proverbio. Baſilius, idem alijs verbis expreſſit, lib. de Spiritu ſancto: ὃ ἔστι γὰρ οὐ τὸ ἐπιτιθὲν πλεονάσιον ἐστὶ τῇ κεφαλαίῳ, Additum alioqui modum acceſſorium multò maius eſſet ipſo principali.* s Aeſchylum.] *Quæ de Aeſchylo dici poſſunt ex Græcis præſertim ſcriptoribus, ſunt ferè præfixa eius quæ adhuc extant fabulis, vt non videatur quid amplius adjiciendum ad ea. Coætaneus fuit Pindaro, natus circa 40. Olympiada. eius mentio fit Adverſus indoctum.* t Aquam bibebat.] *Demoſth. aquam bibebat ſcripturus aliquid, vt ipſemet teſtatur in 2. oratione cõtra Philip. Equidem, inquis, aquam bibens, non ab re difficilis & morioſus homo ſum. Item in oratione de falſa legatione: Quum admodum ſuperbè ſurrexiſſet Philocrates: nihil eſt, inquit, mirum*

Athe-

Athenienſes, non eadem mihi & Demoſtheni videri. Hic enim aquam, ego verò vinum bibo. u Syracuſanis menſis.] *Syracuſana menſa prælauta atq; opiparæ dicebatur. Vnde Plato de Rep. 3: Συρακουσίαν ἢ, ὦ φίλε, τράπεζαν καὶ Σικελικὴν ποικιλίαν ὄψου καὶ ὡς ἔοικας τοιαύτας ἀναῖς*, id eſt, *Syracuſanam, amice, menſam & Siculam in obſoniis varietatem non videris approbare. Lucianus in dialogo Simili ac Polyſtrati: καὶ τράπεζαν, inquit, οἵαν τὴν ἐν Σικελίᾳ*, id eſt, *ac menſa Siculis lautiores. Eraſmus Centuria ſecundæ Chiliadis 11. Syracuſæ autem ciuitas ampliſſima.* x Cum Pericle conferre.] *De Pericle eloquentiſſ. qui loquens fulminare & fulgurare viſus eſt, ſcribunt Plutarchus in vitis, Cic. lib. 3. de Orat. Val. Max. in exemplis, Quintilianus.* y Mandragora ſopitos.] *Mandragora ſopiti ij dicuntur, qui velut aſpide icti, ſomniculoſi ac nimis deſides ſint: atq; ita quodammodo à ſenſu diſſiti abiunctique, vt excitari non queant. Ratio verò eſt, quoniam is fructus hypnoticus eſt, quo ſignificatur ſomni conciliator. Plutarchus in Sympoſiacis: Somnum quippe fieri putant frigiditate. Quamobrem hypnotica pharmaca parte plurima vim habent ψυκτικὴν: hoc eſt, fugefacientem. cuiuſmodi eſſe dicitur mandragora. Quin & oblivionem itẽ creditur inducere. De ea paulò plura annotauimus in Timone.* z Themiſtocles.] *De Themiſtocle apud Cic. Quintil. Valer. Max. variis in locis varia ſunt, & Plutarchus eius vitam ex profeſſo ſcripſit. Aemylius Probus in eius vita. Thucydides lib. 1. Herod. lib. 8. Ariſtides rhetor, hunc quòd in præuidendis futuris prudens & induſtrius eſſet, laudauerunt.* A Magnitudine animi Pericli.] *De bellicis autem eius factis vide Iuſtinum lib. 3. & Plutarch. in eius vita. Floruit anno à mundo condito 3536. Ante Chriſtum natum 426. fuitque Athenienſis dux & orator, eloquentia & authoritate clarus, Xantippi filius, & Alcibiadis autor.* B Ariſtotelis teſtimonium.] *Is fuit ſummus philoſophus, & Alexandri præceptor, de quo latè ſcripſimus in dialogo Diogenis & Alexandri.* C Ad Alexandrum.] *Philippi & Alexandri Magni ætate vixiſſe Demoſthenem Athenienſem oratorẽ, neq; multò poſt huius obitum tempore periiſſe, res eſt non obſcura.* D Codri.] *Vide quæ de Codro annotauimus in Si-*

mili ac Polyfirati dialogo. Fuit enim Athenis fama vox, & pro patria obijs. Responsum nanq; acceperant Peloponnenses, ita demum se superaturos, si hostium regem non occidissent. Fefellit ergo eos habitu pauperis, eoq́ue in suam necem per iurgia provocando, à nullo cognitus, fecit fidem oraculo. Hinc cùm quempiam generosissimum significare volumus, dicimus Codro generosior. E Cùm ille manum ori admouet.] *Variant autores de Demosthenis morte. Vide Plutarchum & Iustinum in fine libri 5.*

PRIMI TOMI FINIS.

RERVM

RERVM ET VERBORVM IN PRIMO LVCIANI operum Tomo, *Præcipuè memorabilium*, INDEX.

ABauche cũ Gyndane amicitia 665
Abdicádi ius 491.507
Abdicationis cauſę duplices 480
Abdicatũ ſemel, an denuò abdicare liceat 491
Aboni murus 533
Abydos 297
Academici accuſati 700.712
Acheloi flu. coniunx & liberi 870
Acheron flu. 799
Achillis & Patrocli amicitia 691
Achillis cultus in Aſtypalea inſ. 210
Aciẽ deſerere, prouerbium 338.364
per Acinacem iuramẽtum 637.671
Adamantis vis. adamãtinum 587.868
Admetus pro vxore mortuus 800
Adoleſcẽtia flexilis 17
Adraſtia Nemeſis 375.387
Adulatio, voluntaria ſeruitus 57.378
Adulatorum pernicies 58.72.109.125
in Adulterio deprehẽſum vel deprehenſam impunè occidere olim licuit 463.478
Adulteri gladio puniti 478

Adyrmachus 645.655. 656.657.659
Aeacus, & cùr inferorũ iudex 298.719.784. 786.799 (ibid.
Aegialea 588.ægiàleus
Aegina inſ. 719
Aeginetæ ibid.
Aegis Minerũæ, & Iouis 191.207
Aegypti ciuitates præcipuæ quæ 297
Aegyptus 297. regio ab Aegypto rege 141
Aegyſthus adulter 208
Aemulatio ex artificij ſimilitudine 865
Aequi boniq; ratio quãdõ habenda 426
Aeſchines tympaniſtriæ F. 11
Aeſchylus 894 930
Aeſculapius bis natus 538.fulmine ictꝰ 199
Aeſculapij officina 706. templum 22
Aeſopus fabularũ ſcriptor 717
Aetatum hominis ſucceſſio 144 149
Affectus mouere prohibitum apud Areopagitas 777
Agathocles Samius 604.965
Agogice 19
Alani 654
Alcedones aues 153
Alceſtis ab inferis reuocata 785.809
Alcmenę cum Ioue cõgreſſus 23
Alcyones 153
Alcyonij dies 146.153
Alexãdria Aegypti 297
Alexãder Theſſalꝰ 694
Alexander Magnus, eiuſque res geſtæ 283. 291 296. 297. 299. 852.868 mors 297. ſepultura 293. 294
Alexãdri matris Olympiadis fabula de mõſtroſo conceptu 530. 586
Alexander nullius Dei F. 292
Alexandri mors 582
Amaltheæ capræ fabula 363
Amaſtris vrbs 551
Amazonũ bellum cum Athe-

Athenienſibus 780
Ambroſia deorum cibus 710
Amicitiarũ exẽpla 604
in Amicitiam non plures admittendi quàm tres 637
Amici ſimulati 127
Ammoni⁹ Iupiter 296
Amor ſui cæcus 856. 868
Amoris remedia 206
Amorẽ omnia domare 222 (543
Amphiareus Theban⁹
Amphiloch⁹ vates 554
Anacharſis Solone prudentior 776
Anaxagoras fulmine iectus 98
Anguillæ natura 865
Animæ immortalitas 271.274
Aniceris philoſ. 901
per Anſerem iuramentum 684
Antia 859.860
Antigone 366
Antilochus vates 543
Antiope mœrore mortua 780
Antipatri regis cũ Demoſthene colloquiũ 906
Antiphilus calumniator Apellis 839.864
Anubis templum 706
Apelles calumnia circumuentus 838.839. 840
Apes quomodo fiant 151.156
Apum rex 478
ἀφῖλειαι 928
Apollo Iouis & Latonę f. 717. apud Delphos cultus 706
Apollonius Tyaneus 529.585
ἀφωνηξία 719
Aquatica cur muta 152
ad Aquã clepſydræ infuſam cauſæ agi ſolitę 351.365 477.486
Aquilę pſpicacitas 692
Araneorũ venatio 834
Arbaces eunuch⁹ 694
Archelaus Athenarum domitor 72
Archias 906
Areopagus 777
Areopagitarum iudicij

forma 741.777
Aretæus Corinthius 617
Arethuſa fons 227
Arió Methymneus citharœdus 235
Ariſtarchus 84
Ariſteas 276
Ariſtides 109. 909. eius iuſtitia 869.870
Ariſtodemus 526
Ariſtonicus 911
Ariſtoteles Alexandri præceptor 294.931. eius patria, parentes, ſcientia, &c. 288
Armeniorum fuga 283
Arſaces 694
Arſacomæ res 644
Aſia Alexãdro ſubacta 285
Aſphodelus 799. 801
Aſylum 867
Athenæ quomodo hodie vocentur 72. 930
Athenarum encomiũ 47.72
de Athomis philoſophorum doctrina ridetur 681.698
Attalo venenum à filio porrectum 694
Attoniti qui 719.720
Auaritia 85
Auarorum deſcriptio 100.140
Augiæ bubile repurgare, puerbiũ 532.584
Aulæ vitia 361
Aulicę vitę imago 358. moleſtię 316 317. 300
Aurora Tithonẽ amat 360 361
Auri vis & effectꝰ 122. 144
ἀυλῆεσσα oracula 552.

B

BAbylon vrbs vbi & qualis 297. ab Alexandro capta 296
Bacchanalia 852
Bacchus dithyrambus cur 868. eius vitia, & res geſtæ 202.203
Bactra, bactrũ opp bactrus flu. 298
Balearides inſulæ 672
Balneorũ luxus 48 56
Baſther amicitia & mors 643
Beli progenies 141
Belittæ amicitia & interitus

teritus 643
Bellerophon 859.869
Bellerophontis literæ, prouerbium 371.386
Bombardę inuĕtor deuotus 138
Bonorũ prępoſtera ęſtimatio vulgo 298
Boſporanorum mos in ambiendis puellis 644
Branchides 531
Briereus centimanus 215. 459
Bulidi Lacedæmonio Xerxes cur pepercerit 912.

C

CAcodæmones 719
Cadmus literarum inuentor 77.83.85
ἀμπεχόνη ἀμπεχονιάη 179
Calliæ opes 109
Callidemides adulator 259
Calliopes Muſæ coniunx & filiæ 870
Callifthenes philoſophus 295.299
Calumnia 366.842. 865. 866. eius imago ab Apelle depicta 841.842.863
Calumniatoris deſcriptio 843
Camelus Bactriana 28
Canis in præſepi, prouerb. 101.140
Canis ſidus 777
Capra Amalthea 363
Carceres à carceribus, prouerbium 928
Catena Mercurij 807. Herculis ibid.
Catharſium, Catharſia 244 (185
Caucaſus mons 178.
Caurus ventus 279
Cebetis tabula 358
Cecrops Codro generoſior 109
Celtiberi ab Annibale capti 282.288
Centimani 479
κιράμιον 33
κίρατα 244
Ceratinæ ibid.
Cerberꝰ canis infernal. triceps 298.784.799
Cercopes 526.585
Ceres 720
Cereris munus in cõ-

uiuio deorum 710
Certaminũ apud Græcos genera 777
Ceteus 233
Ceyx 145. 153
Chalcedonis celebritas & ſitus 532
Chares 909
Chariclea 605
Charinus 249
Charixenus Sirromius 617
Charmoleus Megarẽſis 265
Charon 273. eius varia nomina & officium 798. 799. eius cymba 264 369. 386
Chelidonius cinædus 348
Chœnix 279
Chromis piſcis 153
Cilicia Alexandro ſubacta 296
Cirrha oppidum 279
Ciuitas 743
Claros, clarium oraculum 531. 554
ad clepſydrã cauſę dici ſolitæ 351. 365. 778
Cliniæ rhetoris furtum 695
Clitus ab Alexandro cæſus 288. 295
Clymene 219. 220
Cnemon 262
Cocconas Byzantinus 529 532
Cocytus lacus vnde dictus 799
Codrus Athen. rex pro patria mortuus 932
Codro generoſior, prouerb. ibid.
Cœnæ deorum 709
Coitus noxa 210
Colophon Homeri patria 889
Coloſſus Solis apud Rhodios 717
Coloſsi ibid.
Comicus riſus, prouerb. 34 184
Comicorum habitus 749
Comœdia vetus qualis 31. 34
Copię cornu, prouerb. 321. 363
Corinthus vrbs 279
Corinthus Marathonis ſiue Pelopis filius ibid.

Cornua

Cornua ſyllogiſmi 244
Corona muralis, obſidionalis 427. ciuica ibid.
Coronis 538
Κορωνάδοι 34
Corybantes 710
Κορυφαγώγη Minerua 198
Coſſæi ab Alex. Magno fracti 296
Craterus Alexandro cultus 868
Crato diues, apud Charontem nudus 267
Κρισομία 179
Cribro vaticinari, prouerb. 533. 586
Crocodilos facere 244
Crœſus apud inferos pauper 239. 246
Crœſo opulẽtior, prouerb. 109 (889
Cuma Homeri patria
Cupido quomodo pingi ſolitus 141. 191. 208
Cupido Iapeto ſenior 189. cur Muſas, Mineruã & Dianam nõ feriat 296. 207. 212
Cupidinẽ etiã dijs imperare 205. 206. 208
Curetum ſagittæ 69
Currus bouem trahit, prouerb. 254
Cybelum oppidũ 78
Cyclops Neptuni filius 224
de Cygnis ad Eridanũ in aues conuerſis fabula 814. 817
Cyrus rex 478.

D

DAdis feſtum 562
Dæmones antiquis qui 718
Damaſias athleta 266
Damnippus 261
Damon adulator 249. 614 (242
Damoxenus palæſtrita
Danai regis ortus, progenies, caſus 141
Danaidũ pertuſo dolio aquam haurientium fabula 141. 278
Dandamidis amicitia 639
Daphne 199
Darius Alexãdro ſubactus 296

Delati

Delati persona 848
Delatores quales 843
Delius 470
Delphines ἀνθρωποι cur 235. ex hominibus pisces facti ibid.
Delphorum celebritas vnde 531
Delphis oraculum Apollinis 706
Deli celebritas 531
Δίκην iniuria affectum à τοῦ 81.86
Demeas orator sycophanta 128
Demetrius Platonicus apud Dionysium accusatus 852
Demetrij Sunienſis amicitia 624
Democratia 479
Demonax 605. cæsus 618
Demosthenes ῥήτωρ 365
Demosthenis celebritas 11.22.139
Demosthenis encomiū 882
Demonstratus 568
Designatores qui 804
Deucalionis naufragiū 91
Deus qualis 684. vnde sit, aut vbi fuerit cùm omnia fabricaretur 683
Deo omnia possibilia 144
de Deo, Anaxagoræ sententia 139. philosophorum doctrina reprehensa 672
Deorum conuiuiū, cibus, potus 710
Deorum gentilium scelera, vanitas 3.158. 173. 183. 184. 683. 703
Deos ex hominibus faciendorum vanitas 292
Dijs nō esse curæ mortalium res 684
Διαβάται 866
Διαβολὴ 866
Dialectici à luna accusati 700. 702
Dialogus 337
Diana cur à Cupidine tuta 207. 210. 212
Dianæ natiuitas, virginitas, facta consue-
tu 210

ta 210. templum apud Ephesios 706
Dimidiũ facti qui cœpit habet 419
Diniæ amicitia 604
Diogenes Cynicus ab habitu & moribꝰ describitur 241. Crœsum ridet 239
Diogenis defuncti dolium, hæreditas, pera, &c. 277
Dionysius Syracusanꝰ Demetrio ob Bachanalia contempta infensus 852.867.868. eiusdẽ latumię 351. 366
Dionysij Iouis ex Semele filij, virtutes & vitia 203.204
Diophantus Rhetor 272
Diopithes 909
Dipsades Danaides dictæ 280
Δὶς δὶς πατᾶν, prouerb. 32.34.380.387
Diuinandi artis origo 523.531
Diuinationes falsæ notantur 276
Diuinitatem affectantium vanitas 292
Diuinorum operũ causæ non inquirendæ 144
Diuitiæ ridentur 40. 50.246.quibus potissimùm obueniant 87. 99. 109. 140. 141. quales reddant possessores 87.88.140. cur tantopere amentur ibid.
Diuitiarũ vsus 87.101
Diuitiarũ comites 112. imago 104.359
Diuites admirantium & obseruantium stultitia 54
Diuitum amicitia seruitus potiùs quã amicitia 302
Diuitum cœnæ, & an philosophis conueniant 323
Diuitum fastus & luxus 49. ineptiæ 54. 697. 698. superbia quomodo minuenda 57

Dodonæ Iouis templū 706
Docto indigna mulier vita 300.301
Dolus diuitiarum comes 113
Dormire porrectis pedibus, prouerb. 321
Draco Pellæus 536
Dracones maximi & máſueti in Pella 530
Dracon Atheniēſes iureiurando cuiuſmodi adſtrinxerit 844
Druidæ Gallorum ſacerdotes 806.
E
ECchini ſeniores teſta aſperiore 455
Echo nympha 460. 478
Educatio puerorum apud Græcos 744
Electrū, Phaëthontis ſororū lacrymæ 220
Elleboro opus habere, prouerb. 298.299
eloquentiæ virtutes & laus 806
Elyſius campus 786. 797. 800
[illegible] 790
Empedocles [illegible] ſublatus 690. 712. [illegible] eraſeres Aetnæ [illegible] cipitatus [illegible]
Encauſtice [illegible]
[illegible] pro [illegible] 81.86 [illegible]
[illegible]
Epaminondæ ſtudium muſicæ 779
Epaphus Aegypti rex 140
Epheſi Dianæ templū celeberr. 706
[illegible]
[illegible] Iupiter 88. [illegible]
Ephialtis in cœlū aſcenſus 785
Epheſum, Corinthus dicta 279
Epicurei à Ioue accuſantur 673. 712. 715
Epicurus quid apud inferos agat 550
Epicuri laus 550. 584
Epicuri ſententiarū liber ab Alexādro cōbuſtus 569
Epidauri templū Aeſculapij

ſculapij 22.587
Epigrammatum vana gloria 795.804
Epimenidis hiſtoria 94.139
Epimetheus 32
Epitaphium 804.805
Ἐπίδοσις 88.138
Eridanus fluu. 288
Erynnyes vltrices 441
Erythea inſ. 672
cum Eſca ſimul hamũ euellere, vel deglutire, prouerb. 263. 306.362
Ἐσχαροδιαμυᾶν 780
Eteocles 366
Eubiotus rex 657
Euclio qualis 137
Eucrates Sicyonius 249.911
Eudamidæ Corinthij amicitia 617
Εὐδαίμων 718
poſt Euentũ etiá ſtultos ſapere 439
Eumolphus Thracum dux 764
Eunomius 276
Eupatoris regis legati 580
Eurybatus 526.585
Euthydici amicitia 613
Exequiales cœnæ 795.804
Exequiarum ſuperſtitiones 790.797
Exilium qualis pœna 879.

F

FAbij Maximi de repub. defendẽda augurium 928.929
Fabri lignarij vno oculo clauſo rectitudinẽ metiuntur, & cur 718
Fabularum vtilitas & gloria 151
Fabularũ omniũ ſumma ac ſylua vbi potiſs. 183
Fallacia calumniæ comes 842 (441
Fati neceſsitas 377.
Felices qui 48.50
Felicitatẽ ex collatione infelicitatis optimè intelligi 172
Ferales cœnæ 804
Ficulni ligni fumꝰ moleſtiſs. 588

Filij quando abdicandi 521
Filiorum erga parentes affectus 873
de Finib⁹ doctrina philosophorum 680
Flumina sursum incedere, prouerb. 369. 386
Fluuij infernales qui 784.799
Fœminarum corpora quid à virorum differant 516
Fœnus qualis pædagogus 101
Forma an inter bona ponenda 294
Formicis cõparati homines 699
è Formicis nati Mirmydones 700.719
Formosi ridentur 242
Fortitudo paupertatis comes 114
Fortunæ commutatio 95
Fortunæ bona 40 239. 274
Fortunæ necessitas ineuitabilis 377. ludibrium & inconstantia 54
Fulgur è pelui, prouerbium 420
Funebres orationes habendi mos 795 805
Funerum diuersæ species & nomina 804
ferculaibid. superstitio & luxus 62.71. 797
Furiæ, malorum vltrices 786. earum arma 441
Furiosorum multa genera & diuersa nomina 518.

G

GAlli ab Hannibale victi 282
Gallinaceum lac, prouerb. 321
Gallorum gallinaceorũ pugna 770 780
Γαμμα literæ cum Δαμμα certamen 77. item cũ κάππα ibid.
Ganymedes deorum pincerna 710
Genij & manes quid differant 805

Geome-

Geometrę ridẽtur 681
Geometria philoſophiæ anſa 779
Geryon triceps, & ſenis manibus, amicitię typus 668. tricorpor 672
Geryonis arméta 807
Getæ 696
Γλαυκῶπις Minerua 209
Gloria benefactorum præmium 432
Glycõ draco 542. 565
Glyphice 19
Gnathonides 125
Gorgon in Mineruæ pectore 207
Græciæ laus 47
Græcorum certamina 725. 751. 777
Græculus 356
Grandinis cauſæ 679
Granicus flu. 289
Gymnaſium Athenis 726 (665.
Gyndanis amicitia

H

HAeredipetæ notati 107. 128. 144. 249. 280
Hęreditatũ captatio 62
Halcyonia, halcyonij dies 146. 153
Halicarnaſſus Alex. capta 296
Hammonius Iupiter ibid.
Hamum cũ eſca euellere, vel deglutire, prouerb. 263. 264. 306. 362
Hannibalis res geſtæ 282. vitia 285
Harpyiæ 105
Haſta regia, herba 801
Haſtam proijciẽdi certamen 757
Hecates cœna 243
Heliopolis 297
Hellebore opus habere, prouerb. 298
Hepheſtion quomodo ab Alexandro etiam poſt mortem cultus 852. 868
Hercules cum Aeſculapio contendit 199. carnes exhibet in cõuiuio deorum 710. Theſeum ab inferis reuocat 800

Hercules trinoctij 15. 24
Hercules Gallicꝰ 806. 813
Herculis mors, seruitus, crudelitas 201
Herculi virtus & voluptas apparent 19. 20
Herculē Ogmiū eundem cum Mercurio existimari 813
Hermodori periurium 693
Hermolaus diues 263
Hermotimi Clazomenij animæ à corpore discessus, & ad idem reditus 828
Hermophilus Cynicꝰ 693
Heroës 777
Hesiodi biuium 20
Himeræus proditor 911
Hinc bellū oritur, prouerb. 531. 586
Hinnulus leonem, prouerb. 262. 263
Hippo dæmon 718
Hippocentauri, prouerb. 30. 34
Hippocides nō curat, prouerb. 385. 388. 812. 813
Hyppolyte Amazonū dux 764. 780
Hippolytus à nouerca falsò accusatus 869
Hipponicus 109
Hircinus fœtor in hominibus vnde 273
Hispania ab Hannibale oppugnata 282
Hister quid significet 72
Historiæ quæ lectu dignæ & viles, aut cōtrà 522. 523
Histriones qui, & vnde dicti 72. 712
Homeri patria, genus, ætas, nomen 889. 890. 928 natalis à poëtis celebratus 884. 928. statua 885. vita à quo descripta 797. 927
Homicidia citra iudicium licita quæ 463
Homines formicis cōparati 699

Homo.

Homolottorum mos 672
ad Honores virtute,nõ fraude contendendũ 867.877
Hoſpitalis Iupiter vnde dictus 88.137
Hoſpitium non violandum 137
Hoſtium teſtimonium ad laudem officioſiſſimum 483.926.927
Humanarum rerũ vanitas 264.677.693
Humanitas 8.13.20
Hyacinthus 190
Hymettus mons 94
Hyperides aſſentator 911
Hypermneſtra ſola ex Danai filiabus viro ſuo parcit 141.

I

IAcobi patriarchę corpus quomodo conditum & defletũ 803
Iactantia diuitiarũ comes 113
Iapyx ventus 279
Icarij cædes 204
Icarómenippus 872
Icarus cur in mare deciderit 676
Ida mons 781
de Ideis philoſophorũ doctrina ridetur 680.683
Idiotæ 783.798
Ignorátia 837.863. calumniæ miniſtra 841
Ignis deorum theſaurus 161. dijs ablatus per Prometheum 164.175
Ignem è manibus abijcere, prouerb. 99
Imperitia audaces, ratio timidos facit 36
Impij vbi poſt hanc vitam, & quid pati ab Ethnicis credantur 786
Improbitas ne ſit impunita, reipub. intereſt 431
Imprudentia crimẽ nõ excuſari 451
Impudentiæ apud Aegyptios, muſca 834
Incantator 528

Indi potu vini in furorē
versi 41. ab Alexandro domiti 286
Indigetes dij 815
inductio cōtra incommoda faciendæ fidei 867
Inferiarum superstitiones 757.787.800
Inferi an sint, & de eorum pœnis 797
Inferorū flumina 784. 799. iudices ibid. & 785. locus 797. respub. & regnum qualiter cōstitutum 783
ad Inferos descēsus facilis, regressus non item 293.798
Ingratitudo 88.93
Ingratitudinis actio 506 521
Insaniæ futuræ signa 484 489
Insaniæ genera, diuersa nomina, & causæ 518
de Insecabilibus doctrina Pythagorā derisa 680
Insidiæ, calumniæ comites 842
Insomnium quid 22
Instita muliebris 867
Inuidia dea quomodo pingi solita 841. 865 eius domus ibid. & gna 175. 488
Inus filius à delphinis in Isthmum portatus 235
Iocasta Creontis F. 864
Iolaus senex in iuuenē restitutus 250
Io vacca in furorem acta à Iunone 867
Ionia 289
Iouialia Athenis intermissa 705
Iphigenia à Pilade & Oreste è Tauris abducta 596
Isis 141
Ismene 366
ad Istum pugna 283. 285
Isthmus Peloponnesi 279
Iudicandi modos per calculos 388
Iudicium vocalium 74

Iuno à Cupidine victa 206.211.eius zelotypia 204
Iupiter ab Amalthea capra nutritus 363. à Cupidine victo 205. 206.211. inde Iupiter è capite dissecto Mineruam edit 197. 198.209. vnde dictus 137
Iouis amores 208. epitheta 88.137
ex Iouis tabulis testis, prouerbium 320
Ithaca vrbs 226
Iuramentum maximũ Scytharum 636. 671.

L

LAbdacus rex, eius progenies Labdacidæ 838.864
Labor paupertatis satelles 114
Laborũ vtilitas & præmia 381.751
Labris suauis arridere, prouerbium 869
Lacedæmoniorũ mollicies 243
Lacones loris cædi soliti 696
Laius 864
Lambda literæ cũ Gãma certamen, item cum Rho 76.77
Lampichus Geloorũ tyrannus 266.272
Lapidicinæ Dionysij earcer 351.366
Lares familiares 805
Laruæ ibid.
Latrones, latrocinium 585
Latumiæ Dionysij 351.366
Legislatoris mens inspicienda 507
Leges de facto, non de conatu cognoscere 426
Leges ex malis moribus natæ 431.432
Legum munus 430
Lemures 805
Lenarum fraudes 605
Leo chordula vinctus, prouerbium 354
Lerneæ hydræ capita 459
Lethe 295.299.800

Leucanor rex, eiusque cædes 644
Leucosia Siren qualis 870
Lex quæ requirat 469
Libertas dulcis 361. 369. 416. felicitas summa 743
Libertas philosophica, publica 47. 50. 395
Linus Musæ F. 210
Liuor Calumniæ antecessor quomodo pingi solitus 841. 865
Locũ in acie deserere, prouerb. 338. 364
Lonchatæ amicitia 644
Lucianus philosophorum factionibus infestus 222. rhetoricam publicè professus 821
Luciani vita 1. dicendi genus 24. 371
Lucta 726
Luna multorum scelerum conscia, & fidelis dissimulatrix 701
Lunæ cum Alexandro [illegible] 8. 962
Lunæ à terra distantia 674. diuersorũ [illegible] quæstiones, de philosophorum contumelijs 719
Lunæ incoli 682
Lupini custos 279. 336. 364
Lybia 288
Lycurgi lege suppliciones funebres [illegible] latæ 72. 797
Lydia ab Alexãdro capta 285
Lynceus 718
Lynus gener & interfector Danai 491
Lyra post cœnam circumferri solita 769
Lyra pictis 653
Lysimachus pœta x. p. sæpe vsus 179.

M

MAcetę amicitia 644
Macetis 530
Mæon Lydus Homeri pater 890
Magus. 928
Magorum in diuinando error

do error 276
Maia Mercurij mater 192. 194
Malos melioribus succeſsibus vti 88. 95. 108. 142
Mandrabuli more res procedit, prouerbiũ 332
Mádragoræ ſopitos expergefacere, prouerb. 908. 930
Manes poſt hác vitam vbi, & quid pati credendum 783. 796. 799. 805
Manes & genij quid differant 805
Maracus poëta 928
Marcomannorum de Romanis victoria 571
Mars à Cupidine victꝰ 206. 211
Martis alea incerta 847. 866
Maſtera 654
Mathematici àluna accuſati 700. ridentur 681
Matrum officium 744
Mazæa 644. 655
Medicina cæteris artibus & honoratior, & liberior 522. eiuſdem difficultas 502
Medico quę prouidenda 503
Medicũs Alexãdri paraſita 864
Medorum fuga 283
Meduſę caput à Minerua geſtari 207
Megillus Corinthius 242
Mel 156
Melanope Homeri mater 890
Meleſigines cur dictus Homerus 929. 930
Meletes flu. 890. 929
μίνυθα 156
Memnon Tithoni F. 261. in Ægypto ſepultus, oriente ſole vocem edere ſolitus 625. 670
Memnonides aues 670
Memphis 297
Menecratis amicitia 621
Menippi ad inferos deſcenſus 240. 673

Mercedē seruientium conditio 367
Mercurius furti auctor & præses 163. adhuc infans furatus 192. Veneri cingulū surripit 193. testudinis inuentor 194. item eloquentiæ ac disciplinarū præses 370. 386. superorum & inferorum legatus 371. 386. eius virga 194. typus & caterua 386. 807. 813
sub Mercurij sidere nati, quales 303
Meretricię fraudes 605
Mermeroës rex 802
Meta quid 928
Meteoris quomodo & imperet Iupiter 709
Metis à Ioue cur deuorata 198
Midas apud inferos à Menippo derisus 246. res Phrygū 248
Miletus Alexandro capta 296
Miltiades, pditionis insimulatus 861. in carcere mortuus 862
Minerua principium sapientiæ 821
Minerua, Prometheo in homine fingendo opitulata 170. armata à Ioue capite nata 197. Gorgonē impune ferre gestat 207. vbi & quando apparuerit 609. eius ortus & fabula ibid. cur castitatem foueret, tradit 210. cur à Cupidine non expugnata 205. 206. 211
Minos quis, & cur inferorum rex 781. 799
Misanthropo Timō 87
Mœrichus 275. 276
Mollicies diuitiarū comes 823
Moly quid 28
Momus tauri artificem Deum carpit 64. 93
Momo falso nigri, vt Mercurio albi 984
Monarchia 467. 476.
Monumenta perennia quæ 824
Morde-

Mordere labra 869
Mors non metuenda 782.797
Mors omnia tollit, & summis infima æquat 238.264 274
Mors somni frater 443. 478
Morti omnes obnoxij 888
Mortui an aliquid sentiant, & quibus rebus oblectentur 782.797
Mortuos sepeliēdi varij apud diuersos modi 794.795
Muliebri veste virum vti prohibitum 867. 868
Mundus quomodo & à quo factus, eiusque finis 678.282
Mundi cōtemptus 801
Mundi spectaculū propositum 693
Mundi an plures 683
Musæ tutæ à Cupidinis telis, & Circes poculis 207.211
Musas cur castas, veteres fingant 210
Musarum filij ibid.
Musca mulier 829. Pythagoræ filij 835
Muscæ encomion 822
Musca impudentiæ typus apud Aegyptios 834
ex Musca elephantem facere, prouerb. 831
Muscarum species ib.
Musica philosophię ansa cur dicta 779
Musica iuuenum mens primùm imbuenda 746. 779. menti humanæ maximè cognata 779
Mutarum infimæ inter literas locus 152
Mutus magis cōtra pisces, prouerb. 153
μυκτηρίζειν, ἀντιμυκτηρίσαι 33
Myrmidones è formicis nati 700. 719
μύρμηξ ibid.
Myron statuarius 7
Myrto Socratis vxor 152. Aristidis neptis 157.

Nasus irrisioni dictus, natus 54
Naturæ vis 151
Naturam non pugnare cum lege 505
Naufragorũ deſcriptio 303
Neceſſarij qui 805
Nectar deorum potus 710
Nemeorũ corona 727
Nemeſis dea 387
88.138
Neptunus à Cupidine victus 205.206.211
Neſtoris eloquentia 809
Ne quid nimis 843
Niobe in ſaxum 13.22. 805
Nireo formoſior 109
Niuis cauſæ 679.711
Noctuas Athenas, prouerb. 35
Nomina mutantes notantur 108
Noſce teipſum 248
Nouendiales ludi 804
Nox ſcelerum teſtis 702
[illegible] 684
O
Obſidionalis corona 427
Oberrationem emendaturi quid faciendum 861
Occidere quis dicatur 490.491.492
Oceani nomine quid proprie intelligatur 289
Odium matrimonium ſuorum cauſa 208
Opulus natura ſpectatus 193
Oedipi cum matre colloquium 557. cinſilein liberi 566. genealogia 864
Oeſtrum, aſtropanti, prouerb. 867
Oleũ nuptiis letale 615
Oleo cur veteres ſe vngere ſolitos 751
Oligarchia 479
Olympias Alexãdri mater, an ex Draconis conceptio 291.530. 586

Opulen-

Opulentiæ imago 359
Oraculum 23
Oracula ficta 552.534.535
Ordinem deferere, ducere, &c. prouerb. 384.868
Oreſtis templum, & res geſtæ 595
Oreſti & Pyladi cur Scythæ ſacrificét 590
Orpheus muſæ filius 210
Oſculandi tria genera 587
Othryades 553
Oti in cœlum aſcenſus 705.

P

PAlamedes Nauplij filij literarum inuentor 77. inſidijs circũuentus 861
Palephatus muſæ filius 210
Palæmon à delphinis in Iſthmum deportatus 235
Pallas Homerica 442. vnde dicta 209. à Cupidine tuta cur 211
Panathenaicos ludos veſte tincta ſpectare vetitum 49
Pancratium quid 726. 777. 780. cuius vſus 751
Pan, eiusque terriculamenta 441. 478. 710
Paphlagones ſuperſtitioſi ac ſtolidi 532. 534
Paraſitus quis 261
Parca 257
Parthenope Siren 870
Paſſonis pictoris conſilium 901
Patria poteſtas 492. 521
Patria communis omnium mater 876. eiuſdem encomium 871. à Sophocle comparatur naui 881
Patrocli & Achillis amicitia 601
Paupertatis vſus 47. 49. 116. 143. cũ diuitijs collatio 125. comites 114
ne Paxillus quidem reliquus, prouerb. 80
Pecten piſcis 153

Pegasus
Peleturum vallis 587
Pelius mons ibid.
Pellæ ciuitas 585
Pella, pellæus draco 530.536
Pelopis progenies 864. Pelopidæ ibid. & 838
Peloponnesus 588
Perdicas Alexádri successor 292.297
Pergami Aesculapij officina medica 706
Periander 235
Pericles quãdo floruerit 931
Periclis eloquentia 98. 898. 931. magnanimitas 909
Peripatetici à Ioue accusati 712
778
Peristiarchi 244
Periurij vindex Iupiter 137
Persæ ab Alexand. superati 298
Persarum mos, è longinquo adorandi seu salutandi 55. item in
Phle-

Phlegethon fluuius infernalis vnde sic dictus 784.799
Phoca piscis 153
Phœnices nautæ & mercatores præstantes 594
Phrygia Alexandro subacta 285.286.289
Phrynondas 526.585
Pietatis præmium 88. 96
Pirithoi & Thes. amicitia 601
Pisce magis mutus, prouerb. 153
Podagra senectæ comes 355.366
Pœnitentia calumniæ comes 842
Poëtis maxima libertas concessa 891
Polycleti Iuno 7.9
Polymites 366
Polyphemus ab Vlysse excæcatus 225
πολυφιλία apud Scythas infamis 637.671
Porus rex ab Alexãdro capitur 286. suorum dolo interimitur 289
Plutonis etymon, genealogia, regnum, &c. 798
Plutus tardus, cæcus, quando velox & oculatus 88.109 141
Pallidus & claud⁹ 111
Pluti comites 113
Præstigiator 528
Præter casam, prouerb. 64
Praxiteles statuarius 7
Priapus 718
Priuigni nouercis inuisi 520
Proditi de Hercule figmentum 19
Prodicus sophista 1
Prodigorũ descriptio 99. cum auaris collatio 140
Progne in auem versa 366
Promethei fabula 26. 33. 178. 181. 187. 365
προσκοῦσις 805
Prosopopœia 367
Protesilai res, mors, ab inferis reditus 785. 800

Proteus

Proteus 231.233.902
Proteo mutabilior, prouerb. 233
Protenus dux 909
Ptœoderus 259.260
Ptolemæus Lagi filius 28.297
Puerorum educatio apud Græcos 744. cõcubitus, res nefaria 564
Pugillatus visus 751
Pyramid. Aegy. 625. 670.795
Pyrithous 800
Pyrrhonis Acad. dogma 708
Pythius Apollo 239
Python serpens ibid. orator 888.913.929.

Q

Quadriga boué trahit, prouerb. 254
Quadrorbis numerus in Alexandri nomine 535.586.587.

R

Radicula herba 535
Repagula 928
Reipubl. gubernatio cõmendatur 380.381
[illegible]
Reste pari sepiguntur multitudine, qui [illegible] 440
Retiarii quo 562. differant ab armato quid differant 487
regis plures oculi 388
regum negotia qualia 694
regibus plurimæ de lege manus atq; aures 458
Rhadamanthus, & eius iudicium infernale 785. 799
Rhamnusia Nemesis 387
Rhea defunctæ mater 69. 74. eius sacerdotes furiosi ibid.
Rhesus 210
Rhetores cur insani 385
Rhodiorum colossus in cœlo 689.717
[illegible] cum lambda [illegible]
Ridendi phrases & proverbia 1384

Ridicula quæ 547.573
Robur paupertatis comes 114
Romanorũ mores taxantur 51. cæsorum annuli modijs dimẽsi 282
Rumor quid 586
Rutilia lunæ personam agens, à lecto ad Alexandrum descendit 562
Rutilianus falsa oracula quærit 555.559.

S

SAbini oratio accusatoria ad Lucianum 370
Sacrificiorum fumoveſci deos 710
Salæthi iudicium contra adulteros 372.386
Sales nigros Momo tribui, candidos Mercurio 584
Saliendi exercitiũ quale apud Græcos, eiusque vsus 757
Salmoneus Ioui obtonare ausus 90.138
Σαπίσι 82
Sapientia paupertatis comes 114
Sapientes qui appellati Græcis 748
Sardanapalus rex Assyrior. vlt. 248
Sardanapali apud inferos querela 246
Sardos ab Alexandro M. capta 296
Saturni seculum aureũ 432
Saturni & inferorum locus 798
Scelus scelera vlciſci, exẽplo perniciosum 471
Scinis πιτυοκάμπτης à Theseo cæsus 35
Scipionis Africani res gestæ 287
Scorodon 781
Scribendi cura apud Græcos 746
Scythæ ab Alexandro victi 286. cur Pyladẽ & Orestem verentur 590
Scythæ in plaustris agere soliti 696
Scytharum sagittæ venenõ

neno tingi solitæ 49
Scytharum ostio 624. 669. in tergore bouis sedendi mos 649. in ramentum 637. 669. mortuos deuorandi, & sepeliendi consuetudo 802
Seleucus 694
Seminocales secundo dignitatis loco inter literas 78.85
Senectutis comes podagra 355. 366. incommoda 257
Senum natura 435
Sepeliendi varij modi apud diuersas gentes 794 801. 802
Sethinæ quæ olim Athenæ 472
Seueri filiorum certamen 780
Seueriano falsum oraculum redditum 552
αὔτηος pro πῦτηος 80
Sigilla è rebꝰ obsignatis integrè tollēdi artes 544
σίγμα literæ aduersus ταῦ actio 74
Silentium à conuiuio celebrandum 186
Silentio præterquàm quæ necessaria quidpiam agendi 247
Silenus in deorum conuiuio cordacem saltat 321
Sillecnis 804
Simia Cleopatræ talis 374
Simonides literarum inuentis 77
Simpuuia funera 804
Simylus 613. 617
in Simum proprium inspuere, prouerb. 425
Sirenum historia 861. 870
Sisinnis cum Toxaride amicitia 661. monomachia 663
σμικρόν dictionis orthographia 81
Smyrna Homeri patria 889 929
σμῆνη 81
Socrates è statuario philosophus 21. 22. seditionis falsò insimulatus

mulatus 861
Socratis vxores 152. 157
Sodomia 564
Solis à luna distantia 674. colossus apud Rhodios 717
Sole præsente quomodo nix nascatur 711
Solœcismus 64
Solonis lex de adulteris 478. de iureiurando 844. de alēdis parentibus 522
Somnium 22. Luciani 1. Xenophontis 15. 23. ne in Somnio quidem, prouerb. 818. 820
Somniorum diuinationes taxantur 276
Somnus mortis imago & frater 478
in Somno apparentiū quot genera 22
Somniferum medicamentum 138
Sophista quis, & quomodo à philosopho differat 780. qui apud Græcos dicti 748
Sordidi 100. 140
Sostratus 526
Sothares 870
Spartinus Medus 694
Speculum artis oculus 155
Specula vnde fiant ibi.
Spei imago qualis 359
Spei & metus in hominum vita tyrānis 531. 586
Sperchis Lacedæmonius 912
à Statione discedere 364
Statuaria ars 26
Stellarum magnitudinē & figuram dimetientis ridentur 681
Stoa accusatur à luna 702
Stoici à Ioue accusantur 712. cum tyrannis collati 437
Stola 867
Stratonica à priuigno amata 694
στρύθιον herba 535
Stulta & ridicula quæ 547. 73

Stultos post cuentum sapere 439
Sulphuris ad expiationes vsus 249
Superbia diuitiũ & potentum 57. apud inferos incessitur 247. 697. Alexandri 291. 297. eius autores, adulatores 56
Susa Alexandro capta 296
Suspicio Calumniæ ministra 841
Sycophantia 866
Sycophantæ notantur 128.144
cõtra Sycophãtæ morsum nullum remediũ, prouerb. 869
Syracusanę mensę 897. 930.931
Syrus 625.

T

TAlio, eiusq; interitus 259.262
ταλὶς pro ταλὶς 82
Tanais Scythiæ fluv. 289
Tantalus auari typus 104.140.786
Tegmina [illegible]
[illegible]
[illegible] Signa scripturæ [illegible]
Telegonius 241
Telephi remedium 4
Tellus Mater F. 210
Temperies aeris corporis [illegible] 514
Tempestatũ mutationis causæ 144.147
in Tergore bouis fœdi dimos 649
Tempus quid 928
Terpsion cum Platone eiusq; filiolo 252.256
Terræ formæ qualis Hippo vita 688. eiusdem incolarum mentes ridentur 682
Testamẽtorum cautæ captatio 62.249.275
Testudinis repertor Mercurius 194
Tessula trãsmutata 368. 386
τὸν pro τὸν 80
Thearidæ dictum 865
Thebæ ab Alexandro euersæ 285.286

Thebæ Aegyptiæ 297. Homeri patria dicta 890
Themiſtocles lyrã recuſans, habetur indoctior 779
Themiſtoclis prudẽtia 909. cum Ariſtide ſimultas 860.870
Theodatæ 839
Theognis 310.363
θόρυνα ſomnia 22
Thereus 357.366
Therſagoræ phyſiognomia 484 904
Theſeus ab vxore perſuaſus filium deuouet 860.869. eiuſdem ad inferos deſcẽſus 785. 800. cum Pirithoo amicitia 601
Theſmopolis 347
Theſſalia 85
Thetis Ioui cõtra alios deos opitulata 215
θῖτα iniuria affectũ à Ἰωῦ 81
Thoas rex 596. eius coniunx 529
Thraſycles 132.276
θρίξ, τριχὸς 81
Thucritus 352
Thyeſtes liberos comedens 357
Thylacus 930
Thynnus elapſus, prouerb. 108.142.
Tibicinarum luſus 750
Tygrapates 645
Tillibori latronis vita 524
τίμαρχος 79
Timoclis de aulica vita cogitatio 300. 385
Timocratis ſchola 581.
Timon Miſanthropos 87. Echecratid. F. 95. qualis 137. eius epitaphia 87.137
Titanicum 719
Tithonus Aurorę adamatus 261. in cicadã verſus ibid.
Tithonij anni, prouerbium 259.260
τλῆμα pro κλῆμα 83
Tonderi cæſariem, prouerb. 92.139
Tonitrus cauſæ 679
de Toto contentiones 241
Toxaris amicitia 661

Tragica grauitas 184
Tragicorum habitus 749. histrionis 712
Trasimenus lacus 288
Triptolemus 14
Tritonis palus 209
Turcæ Athenas occupant 72
Tyrannicidæ præmium 399 428 463
Tyrannis quib. potiss. rebus contineatur 435 à monarchia qd differat 467
Tyrannidis mala 391
Tyranni ingenium siue natura 436. nomē cui potiss. competat 457
Tyranno dignum supplicium quale 407
Tyrānus prodigiosum animal 459
Tyrus peninsula 864.

V

VAlerij Publicolæ lex 478
Vanitas mortaliū 264
Veneficij crimē & pœna 430 453. 469 per Ventum & Acinacem iuramentum 637. 671.
Venus à Cupidine victa 205. 206 211. myrtum exhibet in conuiuio deorum 710
Venus quarum rerum dea 209
Veneris cingulum furatus Mercurius 191
Veratrum 295. 298
Veritas omnia vincit 866
Vertumnus 718
Vestam amore non capi 210
Vestem alieni sexus induere prohibitum 867. 868
Vestium luxus 48
Victimarum sanguine deos vesci 710
Victus intemperantia 49. 64
Vincendum virtute, nō fraude 849. 867
Vindictæ cupiditas 167
Vini vsus 204. 327
Violentia diuitiarum comes 122

Virorum corpora à fœminarum quid differant 516
Virtus etiam apud hostes laudabilis 295. 886. ipsa sibi merces 432. quomodo docenda 61. rara & reperto difficilis 100. sola mori nescia 280
Virtutis cum voluptate contentio 19
Visio, visum
Vita mortalium qua 677
Vitæ humanæ cursus Y literæ similis 20
Vitæ suæ contemptor, alienæ dominus 473. 474
Vitium plantandarum inuentum 204
Vitia philosophiæ repugnantia 50
Vitiorũ multorum cõscia luna 701. testis nox 702
Vlyssis ad inferos profectio 779. 800. quomodo Sirenum voces euitarit 53. 861. 870
Vlyssis cum Cyclope gesta 228
Vlyssis socij loto gustata transformati 315
Vlysse callidior, prouerbium 109. 142
Vngendi corpora mos 751
Vocales literæ, earumque iudicium 75. 77. 86
Vocis causa 153
Volenti non fit iniuria 428
Voluisse in legibus quid 423. 469. 474
Voluisse, tantùm in rebus magnis laudabile 404
Voluntas, conatus, & effectus concurrentes, ad facinus sufficiunt 398. 414. 415
Voluntas solis dijs cognita 423
Voluptas philosophis exosa 47
Voluptatis cum virtute disceptatio 19

Pegaſus
Pelethronia vallis 587
Pelius mons ibid.
Pella ciuitas 586
Pella, pellæus draco 530.536
Pelopis progenies 864. Pelopidæ ibid. & 838
Peloponneſus 588
Perdicas Alexádri ſucceſſor 292.297
Pergami Aeſculapij officina medica 706
Periander 235
Pericles quádo floruerit 931
Periclis eloquentia 98. 898. 931. magnanimitas 909
Peripatetici à Ioue accuſati 712
778
Periſtiarchi 244
Periurij vindex Iupiter 137
Perſæ ab Alexand. ſuperati 298
Perſarum mos, è longinquo adorandi ſeu ſalutandi 55. item in
Perſephone ab Hippocrate dicta 697
Phaedra inprimis calumniata 866.869
Phaëthontis fabula 214. 220.814
Phania turris in oculo conſpicitur 889
Phidias Iupiter
Philades ellenmeus 127
Iupiter 88.122
Philomena cum ſorore Iraugem vertit
Philoſophia quomodo docenda 61. eius encomion 40.71
Philoſophus à cynico quid differat 437. quid à ſophiſta 780
Philoſophi veri virtutes 40.711
Philoxenus carmina mala probare recuſat 851.867. ob libertatem in latomias conijcitur
Phineo infeſtus Harpyiæ 105.140.231
Phle-

Phlegethon fluuius infernalis vnde sic dictus 784.799
Phoca piscis 153
Phœnices nautæ & mercatores præstantes 594
Phrygia Alexandro subacta 285.286.289
Phrynondas 526.585
Pietatis præmium 88. 96
Pirithoi & Thes. amicitia 601
Pisce magis mutus, prouerb. 153
Podagra senectæ comes 355.366
Pœnitentia calumniæ cómes 842
Poëtis maxima libertas concessa 891
Polycleti Iuno 7.9
Polymites 366
Polyphemus ab Vlysse excæcatus 225
πολυφιλία apud Scythas infamis 637.671
Porus rex ab Alexãdro capitur 286. suorum dolo interimitur 289
Plutonis etymon, genealogia, regnum, &c. 798
Plutus tardus, cæcus, quando velox & oculatus 88.109 141
Pallidus & claud⁹ 111
Pluti comites 113
Præstigiator 528
Præter casam, prouerb. 64
Praxiteles statuarius 7
Priapus 718
Priuigni nouercis inuisi 520
Proditi de Hercule figmentum 19
Prodicus sophista 1
Prodigorũ descriptio 99. cum auaris collatio 140
Progne in auem versa 366
Promethei fabula 26. 33. 178. 181. 187. 365
προσκοντες 805
Prosopopœia 367
Protesilai res, mors, ab inferis reditus 785. 800

Proteus

Proteus 231.233.902
Proteo mutabilior, prouerb. 233
Protenus dux 909
Ptœoderus 259.260
Ptolemæus Lagi filius 28.297
Puerorum educatio apud Græcos 744 cõcubitus, res nefaria 564
Pugillatus visus 751
Pyramid. Aegy. 629. 670.795
Pyrithous 800
Pyrrhonis Acad. dogma 708
Pythius Apollo 259
Python serpens ibid. orator 888.913.929.

Q

QVadriga bouẽ trahit, prouerb. 254
Quadrorbis numerus in Alexandri nomine 535.586.587.

R

RAdicula herba 535
Repagula 928
Reipubl. gubernatio cõmendatur 380. 381
[illegible]
Rete pari [illegible] audiendos, qui [illegible]
Retrorsùm quis 362. [illegible] ranno quid differat 467
regio plures oculi 382
regum negotia qualia 694
regibus plurimæ [illegible] manus aeq. aures 458
Rhadamanthus, & [illegible] infernalis 798. 799
Rhamusia Nemesis 387
Rhea deûm mater 69. 74. eius sacerdotes furiosi ibid.
Rhesus 280
Rhetores quinquefluos 385
Rhodiorum colossus in cœlo 689.717
[illegible] 80
[illegible] cum lambda commutatum 78
Ridendi phrases & proverbia 1[illegible]

Rubea-

Ridicula quæ 547.573
Robur paupertatis comes 114
Romanorũ mores taxantur 51. cæsorum annuli modijs dimẽsi 282
Rumor quid 586
Rutilia lunæ personam agens, à lecto ad Alexandrum descendit 562
Rutilianus falsa oracula quærit 555.559.

S

SAbini oratio accusatoria ad Lucianum 370
Sacrificiorum fumoveſci deos 710
Salæthi iudicium contra adulteros 372.386
Sales nigros Momo tribui, candidos Mercurio 584
Saliendi exercitiũ quale apud Græcos, eiusque vsus 757
Salmoneus Ioui obtonare ausus 90.138
Samius 82
Sapientia paupertatis comes 114
Sapientes qui appellati Græcis 748
Sardanapalus rex Assyrior. vlt. 248
Sardanapali apud inferos querela 246
Sardos ab Alexandro M. capta 296
Saturni seculum aureũ 432
Saturni & inferorum locus 798
Scelus scelera vlciſci, exẽplo pernicioſum 471
Scinis πιτυοκάμπτης à Theseo cæsus 35
Scipionis Africani res gestæ 287
Scorodon 781
Scribendi cura apud Græcos 746
Scythæ ab Alexandro victi 286. cur Pyladẽ & Orestem venerentur 590
Scythæ in plaustris agere soliti 696
Scytharum sagittæ venene-

neno tingi solitæ 49
Scytharum ornatio 614. 669. in tergore bellua sedendi mos 649. iuramentum 637. 669. mortuos deuorandi, & sepeliendi consuetudo 802
Seleucus 694
Semiuocales secundo dignitatis loco inter literas 78.85
Senectutis comes podagra 355. 366. incommoda 257
Senum natura 435
Sepeliendi varij modi apud diuersas gentes. 794 801. 802
Sethinæ quæ olim Athenæ 672
Seueri filiorum certamen 780
Seueriano falsum oraculum redditum 552
αὔτηρ pro πῦτηρ 80
Sigilla è rebꝰ obsignatis integrè tollēdi artes 544
σίγμα literæ aduersus ταῦ actio 74
Silentium à conuiuio petendum debet 286
Silentio præterquam ubi necessarius prodendi 947
Silenus in deorum conuiuio cordacem saltat 711
Silicernia 844
Simia Cleopatræ ludis 574
Simonides literarum inuentor 77
Simpuleraria funera 804
Simylus 613. 617 in Simum properum inspuere, prouerb. 325
Sirenum historia 861. 870
Sisinnis cum Toxaride amicitia 661. monomachia 663
σμικρόν dictionis orthographia 81
Smyrna Homeri patria 889 929
σμύρνη 81
Socrates è Sophronischo philosophus 11. 22. seditionis falsò insimula-

mulatus 861
Socratis vxores 152. 157
Sodomia 564
Solis à luna distantia 674. colossus apud Rhodios 717
Sole præsente quomodo nix nascatur 711
Solœcismus 64
Solonis lex de adulteris 478. de iureiurando 844. de alēdis parentibus 522
Somnium 22. Luciani 1. Xenophontis 15. 23. ne in Somnio quidem, prouerb. 818. 820
Somniorum diuinationes taxantur 276
Somnus mortis imago & frater 478
in Somno apparentiū quot genera 22
Somniferum medicamentum 138
Sophista quis, & quomodo à philosopho differat 780. qui apud Græcos dicti 748
Sordidi 100. 140
Sostratus 526
Sothares 870
Spartinus Medus 694
Speculum artis oculus 155
Specula vnde fiant ibi.
Spei imago qualis 359
Spei & metus in hominum vita tyrānis 531. 586
Sperchis Lacedæmonius 912
à Statione discedere 364
Statuaria ars 26
Stellarum magnitudinē & figuram dimetientis ridentur 681.
Stoa accusatur à luna 702
Stoici à Ioue accusantur 712. cum tyrannis collati 437
Stola 867
Stratonica à priuigno amata 694
στρύθιον herba 535
Stulta & ridicula quæ 54. 73

Stultos post euentum sapere 439
Sulphuris ad expiationes vsus 244
Superbia diuitū & potentum 57. apud inferos inceſsitur 247. 697. Alexandri 291. 297. eius autores, & adulatores 56
Suſa Alexandro capta 296
Suſpicio Calumniæ miniſtra 841
Sycophantia 866
Sycophantæ notantur 128.144
cōtra Sycophātæ morſum nullum remediū, prouerb. 869
Syracuſanę menſę 897. 930.931
Syrus 625.

T

TAlio, eiusq; interitus 259.262
τανὶν pro κανὶν 82
Tanais Scythiæ fluv. 289
Tantalus auari typus 104.140.786
Tarpeia [illegible] 14
[illegible] 488
[illegible] 488
[illegible] 4
Telephus Mysus P. 210
Temperaturæ corporū diuersæ 514
Tempeſtatū mutationes causæ 144.147
in Tempore bonis laudibus 649
Tempus quid 948
Terpſion cum Platone expoſtulatio 252.258
Tetę ſcena qualis Lipſio visa 688. eiusdem huiusmodi metamorphoſes ridentur 688
Teſtimētorum cum dicis captatio 62. 249. 275
Teſtudinis repertor Mercurius 194
Teſtula trāſmutata 368. 386
τοῦτο pro τόδε 80
Thearidæ dictum 865
Thebæ ab Alexandro euerſæ 285.286

Thebis

Thebæ Aegyptiæ 297. Homeri patria dicta 890
Themiſtocles lyrã recuſans, habetur indoctior 779
Themiſtoclis prudẽtia 909. cum Ariſtide ſimultas 860.870
Theodatæ 839
Theognis 310.363
θόρυβος ſomnia 22
Thereus 357.366
Therſagoræ phyſiognomia 484 904
Theſeus ab vxore perſuaſus filium deuouet 860.869. eiuſdem ad inferos deſcẽſus 785. 800. cum Pirithoo amicitia 601
Theſmopolis 347
Theſſalia 85
Thetis Ioui cõtra alios deos opitulata 215
θῖτα iniuria affectũ à ϝοῖν 81
Thoas rex 596. eius coniunx 529
Thraſycles 132.276
θριξ, φιλῶ 81
Thucritus 352
Thyeſtes liberos comedens 357
Thylacus 930
Thynnus elapſus, prouerb. 108.142
Tibicinarum luſus 750
Tygrapates 645
Tillibori latronis vita 524
τίμιρον 79
Timoclis de aulica vita cogitatio 300. 385
Timocratis ſchola 581
Timon Miſanthropos 87. Echecratid. F. 95. qualis 137. eius epitaphia 87.137
Titanicum 719
Tithonus Aurorę adamatus 261. in cicadã verſus ibid.
Tithonij anni, prouerbium 259.260
τλῖμα pro κλεῖμα 83
Tonderi cæſariem, prouerb. 92.139
Tonitrus cauſæ 679
de Toto contentiones 241
Toxaris amicitia 661

Tragica grauitas 184
Tragicorum habitus 749 histrionis 712
Trasimenus lacus 288
Triptolemus 14
Tritonis palus 209
Turcæ Athenas occupant 72
Tyrannicidæ præmium 399 428 463
Tyrannis quib. potiss. rebus contineatur 435 à monarchia qd differat 467
Tyrannidis mala 391
Tyranni ingenium siue natura 436. nomẽ cui potiss. competat 457
Tyranno dignum supplicium quale 407
Tyrannus prodigiosum animal 459
Tyrus peninsula 864.

V

VAlerij Publicolæ lex 478
Vanitas mortaliũ 264
Veneficij crimẽ & pœna 430 453. 469
per Ventum & Acinacem iuramentum 637. 675.
Venus à Cupidine victa 205. 206 211. myrtum exhibet in conuiuio deorum 710
Venus quarum rerum dea 209
Veneris cingulum furatus Mercurius 193
Veratrum 295. 298
Veritas omnia vincit 866
Vertumnus 718
Vestam amore non capi 219
Vestem alicui sexus induere prohibitum 867. 868
Vestium luxus 48
Victimarum sanguine deos vesci 710
Victus intemperantia 49. 64
Vincendum virtute, nõ fraude 849. 867
Vindictæ cupiditas 167
Vini vsus 204. 327
Violentia diuitiarum cõmes 122

Viro-

Virorum corpora à fœminarum quid differant 516
Virtus etiam apud hostes laudabilis 295. 886. ipsa sibi merces 432. quomodo docenda 61. rara & reperto difficilis 100. sola mori nescia 280
Virtutis cum voluptate contentio 19
Visio, visum
Vita mortalium qua 677
Vitæ humanæ cursus Y literæ similis 20
Vitæ suæ contemptor, alienæ dominus 473. 474
Vitium plantandarum inuentum 204
Vitia philosophiæ repugnantia 50
Vitiorũ multorum cõscia luna 701. testis nox 702
Vlyssis ad inferos profectio 779 800. quomodo Sirenum voces euitarit 53. 861. 870
Vlyssis cum Cyclope gesta 222
Vlyssis socij loto gustata transformati 315
Vlysse callidior, prouerbium 109. 142
Vngendi corpora mos 751
Vocales literæ, earumque iudicium 75. 77. 86
Vocis causa 153
Volenti non fit iniuria 428
Voluisse in legibus, quid 423. 469. 474
Voluisse, tantùm in rebus magnis laudabile 404
Voluntas, conatus, & effectus concurrentes, ad facinus sufficiunt 398. 414. 415
Voluntas solis dijs cognita 423
Voluptas philosophis exosa 47
Voluptatis cum virtute disceptatio 19

Voluptatē omnia domare 222
Voluptates veræ ex philosophia 65
Voluptatum illecebræ quomodo superandę 53
Voluptatum solœcissimus 64
Votorum vanitas 707
Vrbs beata quæ 907
Vulgi appellatio 530. insicitia 717
Vxorem ducere, legibus nemo cogendus 430. 431
Vxore quomodo vtēdum 103.

X

Xanthippe Socratis vxor 152. 157
Xy. & Iupiter 88. 137
Xy surripuisse dictiones quasdam & Sigma 81.

Z

Zariaspe oppidum 298
Zenophantes 258
[illegible]nothemis 620
[illegible] vnde dictus 137
Zeuxis pictor 132
[illegible] iniuria affectum à [illegible] 81. iniurium in Sigma 75. 81. 85.

PRIMI TOMI INDICIS
FINIS.